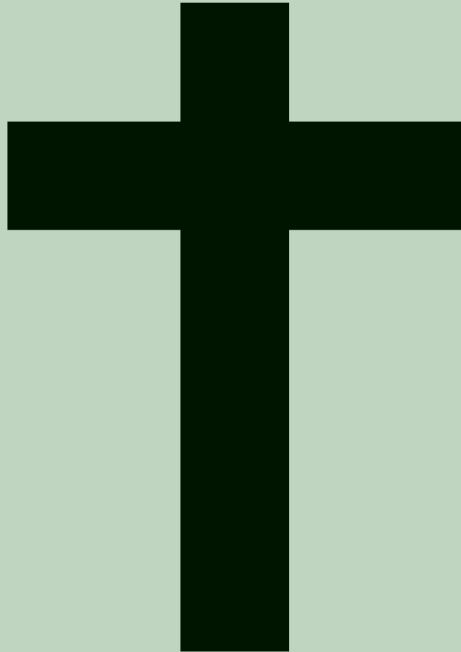

Χωιγιά Gorixoyá
Siŋipirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Xwiyá Gorixoyá Siŋpírini
The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020
7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051

Contents

FRT	1
Matiyuo	2
Mako	61
Ruko	97
Jono	159
Wá wurimeiarigíáwa	202
Romi	262
1 Koriní	293
2 Koriní	322
Garesia	342
Epesasi	352
Piripai	362
Korosi	370
1 Tesaronaika	378
2 Tesaronaika	384
1 Timotio	388
2 Timotio	397
Taitaso	403
Pairimono	407
Xibiruyí	409
Jemiso	431
1 Pitao	439
2 Pitao	448
1 Jono	453
2 Jono	461
3 Jono	463
Juto	465
Wá wómixininípi	468

Xwiyá Gorixoyá Siŋipirini Yayiyá Píne

The New Testament in the Angave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
[aak]

Translation: © 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Published, 1990 by Bible League International

Web version of first edition
© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Xwiyá yayí neainaríḡ Matiyuo eanḡpiríni.

Ríwamíḡ rípi “Xwiyá yayí neainapaxí Matiyuo eanḡpiyi” ríniḡpiríni. O Jisaso wiepisagowa woríni. Xegí yoí ámi bi Ripaioríni. Jisaso ríxa nípémáná níwiápínímeámí anḡnamí nání nípeyimáná enḡáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná enḡáná ríwamíḡ rípi eanḡríní. Xegí Judayí dḡḡ re yaiwiaríḡagá níwíníri, “Míxí ináyí nímoníri re mḡḡweanḡyí nepa xwayí naníri ḡweanḡwáomani. Jisaso nepa aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronḡoyí raríḡwáo nímoníri síḡwíríyí, míxí ináyí nímoníri anḡ Jerusaremí tḡyo dání neamenḡweámíníri enḡríní.” yaiwiaríḡagá níwíníri nání ayí ámi dḡḡ némoro “Xenḡwí ríá moaríḡwíní? Jisaso nepa Kiraisoríni. Goríxoyá xewaxoríni.” yaiwíríxíníri ríwamíḡ rípi eanḡríní. E yaiwíríxíníri ríwamíḡ nearíná wíá rókiamoagáwa áma aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronḡo nání níriro ríwamíḡ eaagá obaxí mḡḡ nírorí “Jisaso api tḡní api tḡní xixení nímogá unḡríní.” níriri eanḡríní.

Jisasomí xiáwo írḡḡowa náníri.

¹ Xwiyá rípi íwiáríawé Jisasi Kiraisoyá náníri. Oyá íwiáríawé nímogá nuri áwíní e míxí ináyí Depitoríni. Depitoyá íwiáríawé nímogá nuri wíḡí xiáwo írḡḡo Ebíríamoríni. ² Ebíríamo Aisakomí emeanḡnigíni. E dání Aisako Jekopomí emeanḡnigíni. E dání Jekopo Judaomí tḡní xegí xexírímeáowamí tḡní emeanḡnigíni. ³ E dání Judáo xíáí Temaí tḡní íwí níni Pereso tḡní Sero tḡní emeanḡnigíni. E dání Pereso Xesíronomí emeanḡnigíni. E dání Xesírono Ramomí emeanḡnigíni. ⁴ E dání Ramo Aminadapomí emeanḡnigíni. E dání Aminadapo Nasonomí emeanḡnigíni. Nasono e dání Sarímonomí emeanḡnigíni. ⁵ E dání Sarímono émáyí apíxí Rexpapí nímeari Bowasomí emeanḡnigíni. E dání Bowaso Rutímí nímeari Obetomí emeanḡnigíni. Obeto e dání Jesiomí emeanḡnigíni. ⁶ Jesio e dání míxí ináyí Depitomí emeanḡnigíni. Depito e dání apíxí Yuráiaoyáí nurápirí Soromonomí emeanḡnigíni. ⁷ Soromono e dání Riabowamomí emeanḡnigíni. Riabowamo e dání Abaisaomí emeanḡnigíni. Abaisao e dání Esaomí emeanḡnigíni. ⁸ Esao e dání Jexosapetomí emeanḡnigíni. Jexosapeto e dání Joramomí emeanḡnigíni. Joramomí e dání Asaiaomí emeanḡnigíni. ⁹ Asaiao e dání Jotanomí emeanḡnigíni. Jotano e dání Exaso emeanḡnigíni. Exaso e dání Xesekaiaomí emeanḡnigíni. ¹⁰ Xesekaiao e dání Manasaomí emeanḡnigíni. Manasao e dání Emosomí emeanḡnigíni. Emoso e dání Josaiaomí emeanḡnigíni. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babironí dḡḡ émáyí míxí nímeáa níbīro Judayo nípiḡkiomearo íwí nímearo nímeámí úáná Judayí anḡ e xwiogwí obaxí ḡweanḡáná Josaiao e dání Jekonaiaomí tḡní xegí xexírímeáowamí tḡní emeanḡnigíni. Jekonaiao e dání Siatieromí emeanḡnigíni. Siatiero e dání Serababeromí emeanḡnigíni. ¹³ Serababero e dání Abiudomí emeanḡnigíni. Abiudo e dání Eraiakimomí emeanḡnigíni. Eraiakimo e dání Esomí emeanḡnigíni. ¹⁴ Eso e dání Sedokomí emeanḡnigíni. Sedoko e dání Ekimomí emeanḡnigíni. Ekimo e dání Eraiatomí emeanḡnigíni. ¹⁵ Eraiato e dání Ereaomí emeanḡnigíni. Ereasao e dání Matanomí emeanḡnigíni. Matano e dání Jekopomí emeanḡnigíni. ¹⁶ Jekopo e dání Josepo, Mariaímí xiagwomí emeanḡnigíni. Í Jisasomí xírḡnigíni. O yeáyí neayímíxemeáná nání Goríxoyá dḡḡ tḡní xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronḡo enḡḡ nání xegí yoí bi Kiraisoyí ríḡḡoríni. ¹⁷ Ayínání xiáwo írḡḡo Ebíríamo nemeáḡa níbīro míxí ináyí Depito emeanḡe nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónḡḡríní. Xiáwo Depito ḡweanḡe dání nemeáḡa níbīro Babironí kírapusí omḡḡ wíḡe nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónḡḡríní. Omḡḡ wíḡe dání Jisaso rémonḡe nání ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónḡḡríní.

Jisasomi xinái xirije nánirini.

¹⁸ Xwiyfá Jisasi Kiraiso xirije nánirini. Omi xinái Mariaí Josepo meáwíniginiri ikiyinjá niyárimáná enáná ayaú siní nimeánimí memé enáná í rixa Gorixoyá kwiyf tfiní niaíwí agwí eniginini. Í niaíwí agwí enagi niwiniro ¹⁹ Josepo, ímí meanfo ámá sanijo enagi nání “Xwiyfá ímí ayá winipaxí wí muripa oemini.” niyaiwiri “Ímí yumí emí omóminí.” niyaiwiri ²⁰ siní diñf e nimóá warfná re eniginini. Oriñá winarfná Gorixoyá anijnají wo sinjání niwimóniri re uriniginini, “Josepoxí, mixel ináyf Depitoyá xiáwoxiní, dixí apixí Mariaími éf niwiri emí mimopani. Niaíwo ímí kwiyf Gorixoyá pimi dání eweáo enagi nání anani meai. ²¹ Í niaíwí oxí wo xirinfáriní. Ámá xegf imónigfáyo fwí yarigfápi nání xwiyfá meáriniprixiniri yokwarimf niwiiri yeáyf uyimixemeanfá enagi nání xegf yoí Jisasoyi wírfirixini.” uriniginini. ²²⁻²³ Ayf eníná wfá rókiamoagfá wo áwanf niri ríwamijé eaárinjé rípi “Re eníariní. Apixí oxí míméaninjé wí niaíwí agwí nerí oxí wo xiránáyf, yoí Emaniueroi —Yoí mífkí ayf Gorixo nene tfiní nawíni nweanfá nánirini. Yoí e wírfirfáriní.” Ríwamijé e niri rí eaárinjé api xixeni imóninfa nání e imóniniginini. ²⁴ Anijnají Gorixoyáo e urfagi Josepo sá weñe dání niwiápinimeari anijnajo sekaxí urípa nerí xegf apixí Mariaími meaniginini. ²⁵ Ímí nimeari aí siní niaíwo mixiripa nerfná í tfiní sá bí míwé néra nútsáná í rixa niaíwo xiráná xegf yoí Jisasoyi wíriniginini.

2

Sogwí fwiaparinjimi dání bigfáwa nánirini.

¹ Mariaí Jisasomi Judia piropenisíyo anj yoí Betirexemi dání nixirimáná enáná Judayf áminá wo mixel ináyf Xerotoyi rinijo Jerusaremíyo niñweari xegf Judayo menweanáná re eniginini. Ámá sinj nání enwipearigfá wa sogwí fwiaparinjimi dání niñbiro Jerusaremí niremore ² yarinjé re wigfawixini, “Judayf mixel ináyf imóninfa nání niaíwí sinjé xirijo gerini? Sogwí fwiaparinjimíni niñwearfná omí xiráná sinjé o nání nweáagi sinjwí niwinirane nání omí yayf oumeanirane barinwini.” urémeáagfá ³ mixel ináyf Xeroto “Niaíwo mixel ináyf nimóniri nimúronirfenijoi?” niyaiwiri diñf ríá nuxeri Jerusaremí nweáyf nini ení diñf ríá nuxéa úagi ⁴ o apaxípaninjé imónigfá xwéowami tfiní nwf ikaxí eáninjépi mewegfawami tfiní awí neárimáná yarinjé re winiginini, “Kraisoyi rinijo, yeáyf neayimixemeanfa nání negf arfowayá xwftá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarinwáo ríwamijé niri niri eáninjépi ge xiripírfá nání rinini?” urfagi ⁵ awa re urigfawixini, “Negf Judia piropenisíyo re anj yoí Betirexemiyo xiripaxí imónini. Ayf rípi nánirini. Wfá rókiamoagfá wo áwanf niwuriyiri ríwamijé re eaárinjé rini, ⁶ ‘Judayf anjyo anj yoí Betirexemi nweáyfné anj niyoní nání ámá obaxífné menagi aiwí segf ámá wo mixel ináyf nimóniri gí Judayf niyoní menweanfá enagi nání segf anj api anj xwé tfiní xixeni imóninfáriní.’ niri rí eaárinjé rini.” urfagfá ⁷ Xeroto yumí diñf niyaiwimáná “Sinjyo enwipearigfáwa obípoi.” niri rí awa rixa báná yarinjé re winiginini, “Sinjo gíná nweáagi winigfawixini. Sinjomí sinjwí niwinimáná enáná emá arari pwenjé rini?” urfagi awa rixa áwanf uráná ⁸ o Betirexemi nání re uowáriniginini, “Soyfné nuro niaíwo nání piráninjé pftá époi. Rixa sinjwí niwiniróná nioní ení nuri yayf seáyf e umemini nání ámi niñbiro áwanf niri poyi.” urfagi ⁹ awa arfá e niwiro wigípi ófyo warfná re eniginini. Sinjé awa xámi sogwí fwiaparinjimíni niñwearóná winigfo awami xámi numeari anj niaíwo wenjwámi seáyf e nweaniginini. ¹⁰ Sinjo e nweáagi niwiniro seáyimí seáyimí nimóniro diñf nífá niwiniri ¹¹ anjwámi nipáwiro niaíwo xinái Mariaí tfiní nweanagfí niwiniro re egfawixini. Xwftáyo nipfkinimearo omí yayf numemáná amípi o nání imóninjé wigf ayá rimixarigfápi niroaro sñjá gorf tfiní íkfá dftá —Dftá yoí pirakenisanf tfiní murf tfiní nání

riniñi. Dfá api diñf nanf eaariñf xixegñi sixf wíxaú tñi mñi wigfawixini. ¹² Mñi niwimáná enáná Gorixo oriñá nupáriti rfmñf re uriñnigini, “Míxí ináyf Xeroto tñf e nání ámi mupa époyi.” urfagi wigf añf e nání nuróná óf xegf wíyo ugfawixini.

Isipiyf añyo nání éf ugfa nánirini.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re enñnigini. Josepo oriñá niwiniríná añfnajf Gorixoyá wo siñáni nironapiti re uriñnigini, “Ríxa niwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi ni meámí Isipiyf añyo nání éf úpoyi. Sepfoytne nuro rémófe dání ámi nioni searimfaé nání ñweátrixini. Xeroto niaíwomí pikini pfa énapini enagi nání rirariñini.” urfagi ¹⁴ o áríwiyimi aí niwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi ni meámí Isipiyf añyo nání nuro ¹⁵ niñwearóná míxí ináyf Xeroto péé nání ñweaagfáriní. Wfá rókiamoagfa wo xwiyfá Gorixoyá niwuriyiri rfwamñf eaariñf rípi “Gf íwo Isipiyf añyo ñweañáná ‘Eñi.’ urimfáriní.” niriti eaariñf api xixeni imóninfa nání Josepo niaíwomí Isipiyf añyo nání ni meámí unñnigini.

Niaíwíyo miñf rirómí emegfa nánirini.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremiyo xwayf naniti ñweaño sogwf fwiaparñimí dání urféneparigfáwa ámi xfomi miwiménapfagfa nání “Yapísf rfa níwapiyoi?” niyaiwiri diñf rfa ápiáwññf wéagi xewanño awamí siño nání yarñf wíáná awa “Íná ñweáagi wññwanigini.” urfápi nání diñf ni mori porisowamí urowáráná awa nuro niaíwí oxí Betirexemi dánfyfyá tñi e midmidáni niñweaxa pugfáyfyá tñi, niaíwí oxí wigf xwiogwf waú wo sini mimúropa egfa niyoni miñf rirómí emegfawixini. ¹⁷⁻¹⁸ Miñf rirómí eméáná xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagf Jeremaiaoyi riniño niwuriyiri rfwamñf eaariñf rípi “Añf Rama dání ‘Yeyi.’ niritiri ñwf éanariñagi arfa wiarñoi. Reserimi xifáíwa wigf niaíwí nání ñwf piyf niwññniro wigf niaíwí wówi siñwf miwññtagfa nání miñf ikiñwf umirfagfa aiwi pñi miwiárfgawixini.” rfwamñf eaariñf api íná xixeni imóninñnigini.

Ámi Isipiyf añyo dání yigfa nánirini.

¹⁹ Xeroto ríxa ni péáná re enñnigini. Josepo Isipiyf añyo dání oriñá niwiniríná añfnajf Gorixoyá wo siñáni nironapiti re uriñnigini, ²⁰ “Niaíwomí opikianeññi emegfáwa ríxa pegfa enagi nání niwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi ni meámí dixí Isireriyf añyo nání úpoyi.” urfagi ²¹ Josepo niwiápnimeari niaíwo tñi xinái tñi ni meámí nuri Isireriyf añyo ni rémoro ²² Josepo arfa re wiññnigini, “Xerotomí xewaxo Akereasoyi riniño xano míxí ináyf nimóniti neameñweaagfpa xewaxo ení míxí ináyf e nimóniti Judia piropenisfyo re neameñweani.” rariñagfa arfa niwiri wáyññwiniri “Arige nuri Judia piropenisfyo ñweámññéni?” yaiwiaríná Gorixo Josepomí oriñá nupáriti éf urowáráná epówa Judia piropenisfyo wiárf ni múro Gariri piropenisfyo nání nuro ²³ añf yof Nasreti riniñpimi ñweaagfáriní. Wfá rókiamoagfáwa áma xiáwowayá xwfá piáxfyo dání iwiaronfo nání re rígfápi “Ayf re ríprfáriní, ‘O Nasreti dánorini.’ ríprfáriní.” rígfá api xixeni imónñññniñni Nasreti nání nuro ñweaagfáriní.

3

Jono wayf numeaiá uño xwiyfá wáf urimñf nánirini.

¹ Jono, wayf numeaiá uño, Jisaso sini Nasreti ñweañáná, o nuri Judia piropenisfyo áma diñf meanje wáf nurimeríná ² re urayagfñni, “Gorixo xwioxfyo mi meámí ni neairi píranñf neameñweani añwi ayo enagi nání segf íwf yarígfápi rfwññniñ ni mamoro píranñf ni saniro ñweátrixini.” urayagfñni. ³ Wfá rókiamoagf Aisaiayí riniño niriti rfwamñf re eañpi, “Áma diñf meanfmi dání áma wo rfaiwá re rariñi,

‘Ámináo nánì segí díní óf naníní wimoiro óf píraníní imoarígápaníní wimoiro nero nweáfríxíní.’ raríní.” ríwamíní e nírírí eanípí t́nì xixenì Jono nurí axípí e yagfríní. ⁴ O rapírapí naní niyínírí emeagomani. Kamerí f́á (iyf́á íríkwníní imóníní wú) niyínírí areríxí íríníyo yínagoríní. Aiwá ení naní nagomani. Áxwaxí t́nì ṕkí iniígí t́nì nagoríní. ⁵ Judayí wigí aní xwé Jerusalemí nweagf́áyí t́nì Judia píropenísíyo amí amí nweagf́áyí ńnì t́nì iniígí Jodaní rapápámí nweagf́áyí t́nì ⁶ Jono t́nì e nánì nuro wigí f́wí yarígápi nánì waropárí wíaná o wayí numeaiá nurí aí ⁷ Parisiowa t́nì Sajusiowa t́nì —Awa weyíní nimeníro ámá wíyo seáyí e wimónarígáwaríní. Awa Jono wayí oneameainíro barínagf́a Jono sínwí e níwínírí ayí wigí f́wí yarígápi ríwímíní nímamoro nísaníro mé “Wayíní oneameainí.” niyáiwíro barínagf́a níwínírí nánì re urínínigíní, “Sídírí miáoyíné, ‘Rf́wéná Goríxo xeaníní seaikárínf́a enagí nánì éf́ úpoyí.’ go searf́agí ŕníní meaanígínírí wáyí nero nioní t́ámíní éf́ baríní? ⁸ Soyíné f́wí yarígápi ríwímíní nímamorfnáyí, píraníní nero íkf́á sogwí naní níwerfná yarínípa imónífríxíní. ⁹ Re ḿnírípa époyí, ‘Negí arf́o Ebíríamoyáone enagí nánì Goríxo wí xeaníní neaikárínf́a meníní.’ ḿnírípa époyí. Goríxo ‘Ebíríamoyá f́wiárf́awé nánì “Nioní ayo xeaníní níwirfná aríge xwé obaxí imónínf́aríní?” niyáiwírí ududí winaríní.’ ríyáiwíaríní? Oweoí, Goríxo díní e yáiwipaxí meníní. Ananí sínájá t́yo dání Ebíríamo nánì f́wiárf́awé wímíxíyipaxfríní. ¹⁰ Goríxo ríxa rapíwé íkf́á ḿkí t́nì e nánì f́á xíríní. Íkf́á gíní gína sogwí naní ḿwéagí níwínírfná nídikárírí ŕf́a íkeaárínf́aríní. ¹¹ Nioní sa iniígí t́nì wayí seameaiarínáríní. Nioní ení eánínáoní aiwí ríwíyo bíntó nioní nímúróníní. Seyfné nioní nánì ‘Ámá wé róníníoríní.’ níaiwíarínagf́a aiwí o nioní t́nì xixení mimónínagí nánì ámá xínáíwáníní nímóníro omíní wíiarígápi bosoyá síkwí sú gwí wíkweaiarígápa nioní oyá wíkweaipaxí meníní. O wayí níseameairfná iniígí t́nì seameainf́amaní. Wiyfné Goríxoyá kwíyí t́nì seameairí wiyfné ŕf́a t́nì seameairí enf́aríní.” nurírí ¹² Goríxo ámá naníyo yeáyí uyímíxemearí sípíyo anípá imíxírí enf́a enagí nánì ewayí xwíyf́a re urínínigíní, “Omíní yarígápi pokí t́nì wítí aiwá eyeyírómf́ ero aiwá ná aníyo tíro mamíwí t́nì síyíkí t́nì ŕf́a íkeaáríro yarígápa Goríxo ení axípí e emf́ánírí wítí mamíwí t́nì ná t́nì eyeyírómf́ iníne xegí pokí f́a níxírírí roní. Aiwá náyí aníyo tírí mamíwí t́nì síyíkí t́nì ŕf́a supárípaxí mimóníníyo íkeaárírí enf́aríní.” urínínigíní.

Jisasomí wayí umeainí náníríní.

¹³ Jisaso Jono wayí onímeainírí nánì Garírí píropenísíyo dání níbírí iniígí Jodaní rapá t́nì e níremorí omí wímeáagí aiwí ¹⁴ Jono nurakímínírí nerí re urínínigíní, “Joxí nioní nánì o wayí onímeainírí ríbaríníní? Oweoí, ‘Joxí wayí onímeainí.’ nímónaríní.” urf́agí aí ¹⁵ Jisaso re urínínigíní, “Xe wayí oumeaimínírí sínwí nané. E neraínáyí, Goríxo nioní nánì ‘O síwí wé róníníyí ńnì oení.’ yáiwíarínípi xixení yanf́wíí.” urf́agí ¹⁶ o Jisasomí wayí umeaíáná o ríxa nímnímeámí peyarfná re enínigíní. Aní pírf́yo dání óf́ ináná kwíyí Goríxoyápi xawíówníní níweapírí omí wímeanínigíní. Omí wímeááná re enínigíní. ¹⁷ Anfnamí dání xwíyf́a re rínénapínigíní, “Gf́ níaiwí ayá t́níní. Amípí o yarínípi nánì yayí ninaríní.” rínénapínigíní.

4

Obo Jisasomí iwamf́o wíwapíyíní náníríní.

¹ Kwíyí Goríxoyápi Jisasomí níwímeámáná omí Obo iwamf́o owíwapíyínírí ámá díní meaní e nánì níméra úáná ² o aiwá ḿníní nfwá nínwearí ríxa síf́a 40 nórímáná enáná o agwí wíaná ³ iwamf́o wíwapíyaríní níbírí re urínínigíní, “Joxí ‘Níaiwí Goríxoyáoníríní.’ yáiwíarínípi nepa enánáyí, aiwá níwí nánì ‘Sfnájá tíyí aiwá oimóníní.’ rei.” urf́agí aí ⁴ Jisaso re urínínigíní, “Oweoí, wí emíméíní. Goríxoyá

Bikwíyo dání ríwamíñf re eáníni, ‘Ámá aiwá náníni dñf nímorínáyf wí dñf meapaxí meníni. Xwíyá Goríxo rñfíyí nýoni dñf níkwírorínáyf ayíni dñf meapaxíríni.’ Ríwamíñf e níríníri eáníni.” uríñnigíni. ⁵ Obo Jisasomí nímeámí Jerusaremí aní Goríxoyá ayá tñfímíni nání nuri aní Goríxo nání rídiyowá yarígfíwámí ríkwíyo seáyí e nurárárimáná ⁶ re uríñnigíni, “Joxí ‘Niaíwí Goríxoyáoníríni.’ yaiwinaríñfípi nepa enánáyf, Goríxoyá Bikwíyo dání ríwamíñf re níríníri eáníñagí nání ‘Goríxo joxí síkwí síñáyo pírí uyíkímí iníríxíníri xegí aníñajowa awí níroro fá ríxepíri nání uowáríñfíoi.’ níríníri eáníñagí nání ananí mímí nímawírí xeamoi.” uríñnigíni aí ⁷ Jisaso re uríñnigíni, “Xwíyá joxí mñf nírorí rípi eáníñagí aiwí xwíyá rípi ení níríníri eáníni, ‘Negí Goríxo nepa ení neáníri epaxoríanírí iwamíto mívíwapiyipani.’ ení ríññagí nání nioní wí e emíméni.” uríñnigíni. ⁸ Ámí Obo dífwí mñf seáyími wíápíñmeañf bimí nání nímeámí nýiri aní níní xwíá rírí nírímíni ikwíroníñfíyo síwá níwírí xegí amípi ámá níwíníroná ayá síwí nurorí nímeapaxí wimónaríñfípi ení síwá níwírí ⁹ re uríñnigíni, “Joxí xwíáyo nípkínímearí símanwíyóníñf níñuríñíri nioní nání yayí seáyími nímei. E níánáyf, amípi síwá síá tiyí nípíni siapímíni.” uráná ¹⁰ Jisaso re uríñnigíni, “Setenoxí píní níñíwíarími éf uí. Xwíyá rípi ‘Ámíná Goríxo náníni xwíáyo nípkínímearo yayí seáyími umero segí amípi “Nwíáxíni.” ríññfíyí emí nímoró síwí oyá náníni dñf íkwíroro éríxíni.’ ríññagí nání joxí nírfípa wí emíméni.” uríñnigíni ¹¹ Obo píní níwíarími úáná aníñajf wa níbíro arírá wígfawíxíni.

¹² Jisaso ámá wa Jono wayí numeaiá waríño nání re raríñagíá “Omí ríxa fá níxero gwí aníyo ñwiráríaríni.” raríñagíá o aríá e níwimo Gariri píropenísyó nání nuri níñwearíñá ¹³ aní Nasaretí xío xwé iwiaronje píní níwíarími nuri aní xegí yoí Kapaneamíyí ríññfíyo —Aní apí ipí Gariri tñí ikwíroníni. Seburano tñí Napítaraio tñí awaúyá fíwíaríawé ñweaagíeríni. E nání nuri ñweaññigíni. ¹⁴ Ayí rípi náníri. Goríxoyá xwíyá wíá rókiamoaagí Aisaiayo ríñño xwíyá níwuriyírí ríwamíñf re eaáríñfíri, ¹⁵ “Xwíá Seburanoyá fíwíaríawé tñí Napítaraioyá fíwíaríawé tñí eníñá ñweaagíe ipí tñfímíni tñí iniígfí Jodaní rapáyo jfaríwámí dání tñí xwíá Gariri imóníñfímíni émáyf ñweagíe, ¹⁶ ámá oxí apíxí e ñweagíáyf níní Goríxomí muxídaríñagíá nání síá yíníñfímíñfí ñweagíe ríxa wíá xwé bí ónífagí wíñígfawíxíni. Ayí apaxí mé pearíñagíá nání íkwapíñfíñfí umeaaríñfíyo ríxa wíá wókímíxíni.” Ríwamíñf e níríníri eáníñfípi xíxeni imóníni nání Jisaso wíáníñfí imóníño e nání nuri ñweaagíríni.

Ámá wiepísaríñf imónípiñfí nání wírímeaemení náníri.

¹⁷ O aní e nání nuri ñweaé dání wáf re urímeníñigíni, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí píraníñfí seamení anwí ayo enagí nání segí fíwí yarígfíapi ríwímíni nímamoro saníñfí nímoníro ñweáríxíni.” nuriñmerí ¹⁸ ipí Gariri imanípa tñí nípuríñá síñwí wíññíñigíni. Xíraxogwá waú —Xíráo xegí yoí Saimonoríni. O xegí yoí ámí bí Pitaoríni. Xogwáo Adíruoríni. Agwiaú egí omíñfí peyf ápearígfíwaú enagí nání ubení peyf nání ipíyo mamówararíñagí Jisaso e níwíníri ¹⁹ re uríñnigíni, “Agwiagwí níxídfípiyí. Pefí nání yarígfípa ámá nioní níxídfípíráyí ení axípi e wírímeapísi nání eaíwapíyímíni.” uríñnigíni ²⁰ agwiaú ubení apaxí mé e níñmí ríwíyo uxídfísisíxíni. ²¹ O e dání nuríñá síñwí wíññíñigíni. Ámí xíraxogwá waú —Agwiaú Sebediomí xewaxowauríni. Wífo Jemisoríni. Wífo xogwáo Jonoríni. Agwiaú xano tñí ewéyo níñweámáná wígfí ubení aríkníñagí píraníñfí yadírípíñaríñagíá Jisaso e níwíníri ríaiwá “Níxídfípiyí.” uráná ²² agwiaú ení aníñfí egí ewé tñí xanomí tñí píní níwíarími nayoari númí uxídfísisíxíni.

Jisaso wáf urímerí símíxíyo naní imíxímerí ení náníri.

²³ Jisaso Gariri piropenisíyo ami ami nemeáná xegí Judayíyá rotú aníyo dání uréwapíyemeri xwíyá yáy winípaxípi —Apí Goríxo xwioxíyo mímeámí neri píraníñfí umenweaníapí nání ríníñfípiríní. Apí wáf urímerí áamá pí pí símíxí yarígíáyo tñní uraní xíxegíni imónígíáyo tñní naní imíximéeri yaríná ²⁴ o yaríñfípi nání yaní niwéa nuri Siria piropenisíyo ñweagíáyí nñní aríá níwiáñro nání wigí áamá símíxí xíxegíni yarígíáyí tñní ríníñfí xíxegíni winarígíáyí tñní áamá imíó dññfí xíxéroaríñfíyí tñní xóxwí yarígíáyí tñní ení síwímí yarígíáyí tñní o tññfí e nání nímeámí báná o píraníñfí wímíxíyaríñagí nání ²⁵ áamá oxí apíxí obaxí Gariri piropenisíyo dáníyí tñní Dekaporisi piropenisíyo dáníyí tñní Judia piropenisíyo dáníyí tñní wigí aní xwé Jerusaremi dáníyí tñní iniígí Jodani rapáyo jñaríwámíni dáníyí tñní epíroyí nero omí númí uxídígfawíxíni.

5

Xwíyá Jisaso dñwíyo dání uréwapíyíñfípi náníríní.

¹ Jisaso áamá oxí apíxí niaíwí obaxí o tññfí e nání bímiaríñagí níwíníri dñwí mññfíyo nání níyoari éfí nññweari xegí wiepísaríñfíyí xío tññfí e nání báná ² o nuréwapíya nuri re uríññigíni, ³ “Áamá gíyí gíyíné ‘Nioní nígípi apáníríní.’ mñrípá éfíyíné, ‘Áamá arírá oneaípoyí.’ yaiwiarígíáyíné, Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí píraníñfí seamenweaníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁴ Áamá gíyí gíyíné, ñwí eanírí yarígíáyíné, Goríxo mññfí ikíñwí seamíríníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁵ Áamá gíyí gíyíné, íwí mé nírimáxíñro saníñfí imónígíáyíné, Goríxo xwioxíyo mímeámí neri seamenweaníe dání xwíá níríní segí imóníníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁶ Áamá gíyí gíyíné, aiwá nání agwí seairí iniígí nání seainírí yaríñfípa ríá míkíró píraníñfí yarígíá ayí náníñfí níseaimónírná Goríxo ananí xíxeni seainíá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁷ Áamá gíyí gíyíné, áamá wíyo wá wianarígíáyíné, Goríxo ení wá seawianíníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁸ Áamá gíyí gíyíné, áamá síñwí anígíe dáníraní, segípi úfámí dáníraní, dññfí ná bíni nímoró axípiñí yarígíáyíné, Goríxo xewaníño síwá seainíníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ⁹ Áamá gíyí gíyíné, áamá míxí inaríná nuro píyíá wírarígíáyíné, Goríxo ayí nání ‘Gí niaíwíxíni.’ ríníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ¹⁰ Áamá gíyí gíyíné, wé róníñfí Goríxo e éfírixíñí wimónaríñfípi xídaríñagí nání xeaníñfí seaikáríáyíné, o xwioxíyo mímeámí níseairí píraníñfí seamenweaníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni. ¹¹ Áamá gíyí gíyíné, nioní níxídaríñagí nání ikayíwí seairí xeaníñfí seaikáñro pí pí xwíyá yapí seaxekwímoró seaiarínáyí, yáy seainípaxíyíñéríni. ¹² Eníñá wíá rókiamoagíáwamí xeaníñfí níwikára wagíápa axípi seyíné ení níseaikára warínáyí, seyíné anínamí nípeyíríná Goríxo yáy níseaimorí amípi ayá rímíxaríñfípi seaiapíníá enagí nání yáy seainípaxíyíñéríni.

Saxí tñní wíá tñní nání uríñfí náníríní.

¹³ “Saxí aiwáyo nímorí níñírnáyí awí yaríñfípa seyíné nioní seararíñáyo píraníñfí níñíxídírná áamá níyoní ení níwíwapíyíro saxí awí yaríñfípa axípiñíñfí wímíxíñíxíni. Saxí awí yaríñfípi nípurí ríxa uráwíñíñfí imóníñánáyí aríre éaná ámi awí imóníñíñí? Oweoi, amípi wí imíximéeri mimóníñagí nání ófí e emí níwiáromóaná áamá xwíríñwí osíxayarígíáríni. Seyíné nioní seararíñáyo níñíwíakírínáyí, saxí ríxa uráwíñíñfí imóníñfípi emí moarígíápa Goríxo ení axípi emí e seamoníáríni. ¹⁴ Seyíné áamá Goríxomí xídípiñí nání uyíwí nímíxároró wíáníñfí uyamopíñíáríni. Aní dñwí mññfíyo ikwíroníñfípiñíñfí íñímí mimóní enípi yapí seyíné ení nioní píraníñfí níñíxídírnáyí, áamá níyoní síñání e wimónípiñíáríni. ¹⁵ Áamá ramíxí

nimixároro sixí wá nimearo sixí ikwaseaárarigfámani. Nimixároro seáyi e ikwiaŋwáyo ŋwirárárarigfárini. Seáyi e tánáyí áamá anjyó ínimi ŋweagfá niyoni wfá wókiarinjáriní. ¹⁶ Ramixí seáyi e ikwiáraráná áamá niyoni wfá wókiarinjápaninjá seyíné eni áamá sŋwáyo dání wé róninjá imóniro áamáyo arirá wiro nerónáyí áamá sŋwá niseaniro ‘Ayí Gorixomi nixídiro nání rfa yarŋo?’ niyaiwiro omi seáyi e umepfárini.

Nwí ikaxí niriŋiri eáninjápi nání riŋfánáriní.

¹⁷ Seyíné nioni nání ‘O Gorixoyá ŋwí ikaxí Moseso niriŋiri eanjpí tŋni wfá rókiamoagfáwa niriŋiro eagfápi tŋni eni xwíá iweni nání biŋáriní.’ mŋniawipani. Xwíá iweni nání mibí amípi niriŋiri eáninjápi sŋni xixeni imóninfa nání biŋáriní. ¹⁸ Aga nepa seararŋini. Xwíári tŋni anjina tŋni sŋni enánáyí ŋwí ikaxí niriŋiri eáninjápi nipiŋi sŋni xixeni mimónipa enánáyí ná bini onimiápi riŋinjá api aiwi xwíá iwenfámani. ¹⁹ Áamá giyí giyíné ŋwí ikaxí niriŋiri eáninjápi bi nání ‘Xwémani. Xwíyá nimearipaxímani.’ niyaiwiro ogámí nero áamá wí eni axípi ogámí epíri nání nŋwíwapiyirínáyí, Gorixó xwioxíyo mmeámí nerí seameŋweaníná e yarigfáyí nání ‘Siyikwípiáninjá imónigfáyíriní.’ rípfárini. Giyí giyíné ŋwí ikaxí niriŋiri eáninjápi xixeni axípi nero áamá wí eni axípi epíri nání nŋwíwapiyirínáyí, Gorixó xwioxíyo mmeámí nerí píraninjá seameŋweaníná e yarigfáyí nání ‘Áamá xwé mamadrixáninjá imónigfáyíriní.’ rípfárini. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tŋni ŋwí ikaxí eáninjápi mewegfáwa tŋni “None ŋwí ikaxí eáninjápi nixídirane e nerínáyí wé róninjá yarŋwini.” yaiwinarigfápi mímúropa nerínáyí, Gorixó xwioxíyo mmeámí niseairí seameŋweaníe wí ŋweapfárímani.’ seararŋini.

Wikí wónarigfá nání uréwapiyinjá nániriŋini.

²¹ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ŋwí ikaxí nuriríná ‘Nŋwiápinimeari áamá mŋpikipani. Áamá giyí e nerínáyí xwírixí seamepfárini.’ urinjápi seyíné rixa arfá nŋwiro njjfa imóniŋo. ²² Ayí nanj nerí aiwi agwí nioni ámi bi nŋpikwini nanj seáyi e nimixiri re seararŋini, ‘Áamá giyí xegí áamá imónigfá wo nání wikí nŋwóniri mŋxí nurirínáyí anj e dání xwírixí mepfárini. Giyí xegí áamá imónigfá womi “Dŋj mayí roxini.” nurirínáyí opisí anjyó dání xwírixí mepfárini. Giyí xegí áamá imónigfá womi “Majmajfá ikárinarŋj roxini.” nurirínáyí xewanŋo xwíyá nimeáriniri rfa aninjá wearŋyó ikeáripfárini.’ seararŋini. ²³ Ayínání Gorixó nání aiwá peaxí tŋmŋiri neríná dŋj re sináná ‘Gí áamá imónigfáyí wo sŋni xwíyá nimearipaxí imónini.’ dŋj e sinánáyí ²⁴ aiwá peaxí tarigfáe mídáninjá e nŋtŋmi nuri omi xámi piyíá nŋwírinimáná ámi rŋwíyo dání nŋbiri dixí aiwá peaxí tirfŋni. ²⁵ Seyíné woxí áamá wo tŋni xwíyá mearŋipaxí imóninjánáyí xwírixíyo rŋwárinini nání sŋni óf e o tŋni nuríná anjŋi piyíá wŋrinirfŋni. E mepa nerínáyí, o xwírixíyo rŋwáraná gapímaní xwírixí mearŋo e dání porisowa tŋj e rŋwáraná awa gwí anjyó rŋwáripfárini. ²⁶ Aga nepa re seararŋini, ‘Joxí fŋwí enjyí nání nŋgwí fŋwí enjipi tŋni xixeni nŋroari mŋwipa nerínáyí, aninjá e ŋweanáná wí pŋni nŋriwáiro rŋwáramopaxí mimónini.’ seararŋini.

fŋwí inarigfápi nání uréwapiyinjá nániriŋini.

²⁷ “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ŋwí ikaxí nuriríná rŋwamŋj nearí ‘Meánigfápagwí áamá wí tŋni fŋwí minipani.’ nuriri eanjpí seyíné arfá nŋwiro njjfa imóniŋo. ²⁸ Ayí nanj nerí aiwi agwí ámi bi nŋpikwini nanj seáyi e nimixiri re seararŋini, ‘Áamá nŋni giyí giyí apixí wími “Nioni í tŋni fŋwí inipaxoniriŋini.” yaiwimŋiri nání sŋwá fŋwí nŋwírinínáyí, o rixa dŋj tŋni fŋwí inarŋini.’ seararŋini.” urinjápiŋini.

²⁹ O áamá ayí dŋj oeyíronŋpoyŋiri re urŋjŋigŋni, “Segí sŋwá wiyíji fŋwí api ei.’ rŋránáyí sŋwá e rŋrŋyi nŋyori emi morfŋni. E ninirónáyí rŋnjá xwé nŋseainriŋj aiwi Gorixó rfa aninjá wearŋyó seaikeáraná rŋnjá seainmŋiriŋi

enǵpǵnǵnǵ seainǵnǵámani. Sǵnǵwǵ wǵyini anǵpá nimónǵrǵnáyǵ ayǵ nanǵ menǵagi aiwi joxǵ sinǵ sǵnǵ urǵá enǵagi nánǵ ayǵ ananǵrǵnǵ. ³⁰ Dǵxǵ wé onamǵnǵú tǵnǵ ǵwǵ nánǵ ǵeapá sinánáyǵ ‘Gorǵxo gǵ wará nǵrǵnǵ rǵá anǵnǵ wearǵnǵyoy nǵkeaarǵnǵǵnǵ.’ nǵyaiwirǵ wéú nǵwákwǵnǵrǵ emǵ morǵnǵ. E ninǵrǵnáyǵ rǵnǵnǵ xwé nǵsinǵrǵ aiwi rǵnǵnǵ Gorǵxo rǵá anǵnǵ wearǵnǵyoy sǵkeaaráná sinǵminǵrǵ enǵpǵnǵnǵ sinǵnǵámani. Wé wúnǵ nǵwákwǵnǵrǵnáyǵ ayǵ nanǵ menǵagi aiwi joxǵ sinǵ sǵnǵ urǵá enǵagi nánǵ ayǵ ananǵrǵnǵ.

Apǵxǵ emǵ moarǵǵápi nánǵ uréwapǵyǵnǵ nánǵrǵnǵ.

³¹ “Enǵiná Moseso nǵwǵ ikaxǵ nǵrǵrǵ rǵwamǵnǵ re eanǵnǵǵnǵ, ‘Ámá go go xegǵ xǵepǵmǵ ‘Emǵ omómǵnǵ.’ nǵyaiwirǵnáyǵ ámá nǵnǵ ‘O apǵxǵmǵ rǵxa emǵ moǵoǵ.’ yaiwǵpǵrǵ nánǵ payǵ wǵna nimǵxǵrǵ mǵnǵ wǵowárǵwǵnǵǵnǵ.’ Moseso rǵwamǵnǵ nanǵ e nǵrǵrǵ eanǵ aiwi ³² agwǵ nǵonǵ ámǵ bǵ nǵpǵkwǵnǵ nanǵ seáyǵ e nimǵxǵrǵ re seararǵnǵnǵ, ‘Go go xegǵ xǵepǵ xámǵ meanǵ ámá wo tǵnǵ ǵwǵ bǵ minarǵná emǵ nǵmorǵnáyǵ í ámá womǵ nǵmeánǵrǵ aǵ xámǵ nǵmearǵ emǵ moǵoyá dǵnǵyoy dánǵ ǵwǵ inarǵnǵ. Go go apǵxǵ wa nǵmearo emǵ moǵǵmǵ nǵmearǵnáyǵ ayǵ enǵ í tǵnǵ ǵwǵ inarǵnǵ.’ seararǵnǵnǵ.

Sǵnǵá tǵnǵ e dánǵnǵnǵ rarǵǵápi nánǵ uréwapǵyǵnǵ nánǵrǵnǵ.

³³ “Enǵiná Moseso segǵ seárǵawéyoy nǵwǵ ikaxǵ nurǵrǵnǵ rǵwamǵnǵ rǵpǵ nearǵ re urǵnǵnǵǵnǵ, ‘Seyǵné woxǵ woxǵ sǵnǵáyo árǵxá nǵwirǵ ‘Sǵnǵá ro nǵweanǵ dánǵ rǵrarǵnǵnǵ.’ nurǵrǵnǵ yapǵ bǵ murǵpanǵ. E nurǵrǵnǵ Gorǵxoyá sǵnǵwǵyoy dánǵ axǵpǵ éǵrǵxǵnǵ.’ Rǵwamǵnǵ e nurǵrǵ eanǵpǵ seyǵné arǵá nǵwǵro nǵǵǵá nimónǵrǵ aiwi ³⁴⁻³⁵ agwǵ nǵonǵ ámǵ bǵ nǵpǵkwǵnǵ nanǵ seáyǵ e nimǵxǵrǵ re seararǵnǵnǵ, ‘Xwǵyǵá bǵ nǵrǵrǵnǵ sǵnǵá tǵnǵ e dánǵ mǵrǵpa éǵrǵxǵnǵ. Anǵna ayǵ Gorǵxoyá ikwǵanǵwǵ éǵ nǵweanǵ nánǵ imónǵnǵagi nánǵ e dánǵ xwǵyǵá ‘E rǵrarǵnǵnǵ.’ mǵrǵpa éǵrǵxǵnǵ. Xwǵárǵ enǵ ayǵ Gorǵxoyá sǵkwǵ tǵnǵ xwǵrǵnǵwǵ nosaxǵrǵ nǵweanǵrǵ enǵagi nánǵ xwǵá rǵrǵ enǵ dánǵ xwǵyǵá ‘E rǵrarǵnǵnǵ.’ mǵrǵpa éǵrǵxǵnǵ. Jerusaremǵ ayǵ anǵ mǵxǵ ináyǵ Gorǵxoyá enǵagi nánǵ anǵ apǵmǵ dánǵ enǵ murǵpa éǵrǵxǵnǵ. ³⁶ Dǵxǵ dǵnǵyoy dánǵ dǵá wǵyǵ pǵpǵó onǵ werǵ apǵá wenǵ werǵ epaxǵ mimónǵnǵagi nánǵ ‘Gǵ mǵnǵ rǵyǵmǵ dánǵ rǵrarǵnǵnǵ.’ wǵ murǵpa éǵrǵxǵnǵ. ³⁷ Pǵné nurǵrǵnǵ sa ‘Oyǵ.’ urǵrǵ ‘Oweoǵ.’ urǵrǵ xǵxenǵ éǵrǵxǵnǵ. Wǵnǵ nǵra nurǵ ‘Sǵnǵá tǵ tǵnǵ e dánǵ rǵrarǵnǵnǵ.’ nurǵrǵnáyǵ, rǵxa Oboyá dǵnǵyoy dánǵ yarǵnǵ.’ seararǵnǵnǵ.

Xǵxe eánarǵǵápi nánǵ urǵnǵ nánǵrǵnǵ.

³⁸ “Enǵiná Moseso segǵ seárǵawéyoy nǵwǵ ikaxǵ nurǵrǵnǵ rǵwamǵnǵ nearǵ re urǵnǵpǵ, ‘Ámá wa seyǵnéyá womǵ sǵnǵwǵ pǵrǵ seauyǵkǵáná seyǵné enǵ wayá womǵ sǵnǵwǵ pǵrǵ uyǵkǵrǵnǵ. Wa seyǵnéyá womǵ manǵ pǵrǵ seayǵreááná seyǵné enǵ wayá womǵ pǵrǵ uyǵrearǵnǵ.’ nurǵrǵ eanǵpǵ seyǵné arǵá nǵwǵro nǵǵǵá imónǵnǵoǵ. ³⁹ Ayǵ nanǵ nerǵ aiwi agwǵ nǵonǵ ámǵ bǵ nǵpǵkwǵnǵ nanǵ seáyǵ e nimǵxǵrǵ re seararǵnǵnǵ, ‘Mǵxǵ seyǵné seaǵáná seyǵné xǵxe mǵwǵpanǵ. Ámá wo marǵpǵnǵwǵyoy iwanǵ reááná xǵomǵ enǵ meá ámǵ bǵ tǵnǵ reámǵnǵrǵ yarǵná xe oneanǵrǵ marǵpǵnǵwǵ mǵdánǵ wǵmǵxǵrǵnǵ. ⁴⁰ Ámá wo xwǵrǵxǵ nǵrǵmerǵ dǵxǵ sorǵá rǵrǵpǵmǵnǵrǵ yarǵná xǵo xe onǵrǵpǵnǵrǵ sǵnǵwǵ nǵwǵnǵrǵ iyǵá nǵpánǵ méú enǵ mǵnǵ wirǵnǵ. ⁴¹ Porǵsǵ woranǵ, gapǵmanǵ woranǵ, ‘Nǵgwǵ nánǵ marǵá, joxǵ sanǵ nǵnǵrǵpǵrǵ nǵǵǵ sanǵ rǵpǵ nǵmeámǵ anǵ apǵmǵ nánǵ nuiǵ.’ rǵráná ‘Nǵgwǵ meámǵ imorǵ nǵmeámǵ umǵnǵrǵéǵnǵ?’ mǵyaiwǵpanǵ. Anǵ xǵo rǵrǵpǵmǵ nǵrémorǵ aiwi ‘Ámǵ anǵ bimǵ nánǵ ananǵ nǵmeámǵ oruimǵnǵ.’ urǵrǵnǵ. ⁴² Ámá wo amǵpǵ nánǵ xegǵ dǵnǵ nǵyaiwirǵ rǵxǵnǵ rǵrǵpǵyǵ sa mǵnǵ wirǵnǵ. Ámá wo ‘Amǵpǵ wǵ nǵonǵyá rǵwéná siapǵmǵa nánǵ joxǵyá nǵapeǵ.’ rǵránáyǵ ‘Menǵnǵ.’ murǵpanǵ. Sa mǵnǵ wirǵnǵ.’ seararǵnǵnǵ.

‘Xenǵwǵ imónǵǵáyǵ nánǵ dǵnǵ sǵpǵ seaǵwǵnǵǵnǵ.’ uréwapǵyǵnǵ nánǵrǵnǵ.

⁴³ “Enǵiná Moseso segǵ seárǵawéyoy nǵwǵ ikaxǵ nurǵrǵnǵ rǵwamǵnǵ nearǵ re urǵnǵpǵ, ‘Ámá dǵxǵyoyǵ dǵnǵ sǵpǵ síwǵnǵǵnǵ.’ nurǵrǵ eanǵpǵ seyǵné arǵá nǵwǵro nǵǵǵá imónǵnǵoǵ. Xwǵyǵá rǵpǵ, segǵ ámǵnǵáowa rǵǵápi ‘Xepǵxepá rónǵǵáyǵ tǵnǵ wǵkǵ tǵnǵ inǵrǵnǵ.’ rǵǵápi

eni seyíné ríxa nijfá imóniñoi. ⁴⁴ Ayí e nerí aiwí nioni ámi bí nípikwini nanj seáyi e nimixiri re searariñini, ‘Dixí xepixepá rónigfáyí nání dñj sipí síwinigini. Ámá xeaniñj sealkárigfáyo nanj wí owímeaniri Gorixomi rixiñj uriríini. ⁴⁵ Seyíné e nerínáyí, nepa niaíwí segí ápo Gorixoyá niaíwíyínéniñj imóniñoi.’ searariñini. Ayí rípi nání searariñini. Xewanñojá dñj tñi ámá sipí ayo tñi nanj ayo tñi sogwí wanariñirini. Iniá eni oyá dñj tñi wé rónigfá ayo tñi wé mirónigfá ayo tñi eariñirini. O ‘Ámá sipí ayo aiwí iniá wearí sogwí waniri mepa oeni.’ yaiwiarímaní. Seyíné o xegí niaíwíyíné enagi nání ámá segíyo tñi xepixepá rónigfáyo tñi aiwí Gorixo yariñipa axípi wéyo meríini. ⁴⁶ Seyíné ámá dñj sixí seayigfáyoni dñj sipí níwirónáyí, ‘Nene e yariñagwí nání Gorixo yayí níneairí amípi ayá tñj bí neaiapíníarini.’ riyaiwiaríñoi? Oweoi! Ámá takisí nání nigwí nínearápiríná xixeni nínearápí bí íwí nearáparigfáwa axípi dñj sixí uyigfáyoni dñj sipí níwiro nání ‘Gorixo amípi ayá tñj bí mñi winíarini.’ yaiwiaríñwáraní? Oweoi! ⁴⁷ Ámá dixíyoni óf e síñwí níwiniri yayí níwirínáyí, ‘Ámá wí yariñgáyí tñi xixeni mimóní múroariñwini.’ riyaiwinaríñoi? Oweoi! Ámá Gorixomi mñíxípa yariñgáyí aí axípi seyíné yariñgápa eni e yariñagfá nání e miyaiwipani. ⁴⁸ Ayínáni segí séno, anínamí ñweaño wé róniñj nimóniri ámá nanj ayo tñi sipí ayo tñi aí dñj sipí níwiri nanj wiaríñipa seyíné eni axípi e wiríini.

6

Arirá níwiríná epaxípi nání uréwapíyíñj nánirini.

¹ “Seyíné ‘Nanj owiimíni.’ níyaiwiríná ámá síñwí níseaníro weyí seamepíri nání wigí síñwí anigíe dání miwipani. Seyíné e nerónáyí, séno, anínamí ñweaño ríwéná ayá tñj wí seaiapíníamaní. ² Ayínáni ‘Uyípeayíyo arirá níwiri rípi mñi owimíni.’ níyaiwirínáyí, ámá sipí erí nanj erí yariñgáyí ámá síñwí nínaníro weyí onímépoyiniri wigí ámá womí ‘Pékákí níra xámí nímeaí.’ nuriri óf eraní, rotú aníyoraní, yariñgápa mepa érixini. Nioni nepa searariñini. Ámá weyí numerínáyí ayí wigí wimónariñipi ríxa meariñagfá nání ríwéná Gorixo ayá tñj bí wimíniri enípi meapírfámani. ³⁻⁴ ‘Uyípeayíyo arirá níwiri rípi mñi owimíni.’ níyaiwirínáyí, wé núkaúni tñi miwipani. Ná wúni tñi ínimí ikwísórixini. Ínimí e níwirínáyí, ápo Gorixo síñwí níseaniri ríwéná yayí níseairí amípi ayá tñj xí seaiapímíniri yariñipi ananí níseaiapíníarini.

Gorixomi rixiñj nuriríná urípaaxípi nání uréwapíyíñj nánirini.

⁵ “Seyíné rípi eni Gorixomi xwíyíá rírimí níwiríná ámá sipí riri nanj riri yariñgáyí ámá síñwí nínaníro weyí onímépoyiniri ge ge ámá obaxí tñj e rotú aníyoraní, óf osisagwíyoraní, éf níroro Gorixomi xwíyíá rírimí wiaríñgápa mepa érixini. Nioní nepa searariñini. E yariñá ámá síñwí níwiníro weyí numerínáyí ayí wigí wimónariñipi ríxa meariñagfá nání ríwéná Gorixo ayá tñj bí wimíniri enípi meapírfámani. ⁶ Seyíné Gorixomi xwíyíá rírimí níwiríná re érixini. Dixí aníyo ínimí nípawiri ówanj níyárimáná dixí ápomi ínimí dání rírimí wiríini. Seyíné ínimí dání nerínáyí, Gorixo síñwí níseaniri ríwéná amípi ayá tñj xí seaiapíníapi ananí níseaiapíníarini. ⁷ Gorixomi xwíyíá rírimí níwiríná ámá Gorixo nání majfáyí omí xwíyíá rírimí níwiríná ayá wí níra nuro ‘Nene e nerínáyí, Gorixo arfá neainiñoi.’ níyaiwiro yariñgápa mepa érixini. ⁸ Seyíné amípi wí nání díwí níkeamóníro siní segí séno Gorixomi yariñj miwipa enáná o ríxa xámí nijfá imóniñagi nání Gorixo nání majfáyí yariñj ayá wí níwia nuróná yariñgápa mepa érixini. ⁹ Gorixomi xwíyíá rírimí níwiríná re urírixini, ‘Negí ápoxini, anínamí ñweañoxiní, “Ámá tñi joxini ñwíáoxi enagi nání wéyo orímépoyi.” neaimónarini. ¹⁰ “Joxi xwioxíyo

mimeámí nĩneairĩ neameŋwearfa nání oimónĩni.” neaimónarĩni. Anĩnamĩ amĩpĩ joxĩ “E oépoysi.” simónarĩŋĩpĩ nání yarĩgĩápa nene “Xwfa rĩrĩmĩ enĩ axĩpĩ e oyaneyĩ.” neaimónarĩni. ¹¹ Agwĩ sfá riyi aiwá nani nání neaiapeĩ. ¹² Ámá nene fwf neaifáyo yokwarĩmĩ wĩarĩŋwápa joxĩ enĩ nene yokwarĩmĩ neaiĩ. ¹³ Ámá wĩ enĩ eánĩgĩárĩanĩrĩ iwamfó owĩwapĩyĩpoyĩnĩrĩ sŋwĩ mĩneanĩpanĩ. Obo mĩmĩwĩaikĩ neainĩgĩnĩrĩ awĩ neameŋweáĩrĩxĩnĩ. [Xwioxĩyo mimeámí nĩneairĩ pĩránĩŋĩ neameŋweapaxoxĩ imónĩrĩ enĩ sĩxĩ eánĩpaxoxĩ imónĩrĩ ikĩnĩpaxoxĩ imónĩrĩ enjoxĩ, ínĩná ayf joxĩnĩ enjagĩ nání rarĩŋĩnĩ. “E e imónĩwĩnĩgĩnĩ.” neaimónarĩni.] Gorĩxomĩ rĩxĩŋĩ nurĩrĩná e urfĩrĩxĩnĩ. ¹⁴ Seyfne ámá wĩ fwf seaifáyo yokwarĩmĩ wĩánáyf, séno Gorĩxo, anĩnamĩ ŋweaŋo seyfnéyá enĩ yokwarĩmĩ nĩseainĩŋoĩ. ¹⁵ E nerĩ aí fwf seaifáyo yokwarĩmĩ mĩwĩpa eánáyf, segf séno enĩ seyfnéyá yokwarĩmĩ seainĩmenĩŋoĩ.

Aiwá ŋwfa nĩŋwĩrĩrĩnĩrĩná epaxĩpĩ nání uréwapĩyĩŋf nánírĩnĩ.

¹⁶ “Seyfné aiwá ŋwfa nĩŋwĩrĩrĩnĩrĩná ámá sipĩ ero nanf ero yarĩgĩáyf sfmĩ nĩyĩmiro yarĩgĩápa mepa éfĩrĩxĩnĩ. Ayf ámá sŋwĩ nĩranĩro sfmĩmanf siyó xenáná ayf re yaiwĩpĩrĩ ‘O aiwá ŋwfa ŋwĩrĩrĩnĩŋorĩanĩ?’ oyaiwĩpoyĩnĩrĩ emearĩgĩápa mepa éfĩrĩxĩnĩ. Nionĩ nepa re seararĩŋĩnĩ, ‘Ayf ámá weyf onĩmépoyĩnĩrĩ e nero wigf wimónarĩŋĩpĩ rĩxa ámá weyf uméagfa nání ayá tŋf rfwéná wimĩnĩrĩ enĩpĩ wĩ meapĩrfámanĩ.’ seararĩŋĩnĩ. ¹⁷⁻¹⁸ Seyfné aiwá ŋwfa nĩŋwĩrĩrĩnĩrĩná ámá ‘O aiwá ŋwfa mĩŋweaŋorĩnĩ.’ yaiwĩpĩrĩ nání dfá komĩxĩ ninĩro sfmĩmanfyo wayf nĩrónĩro éfĩrĩxĩnĩ. Seyfné yumfĩ e nerfnáyf, segf séno Gorĩxo sŋwĩ nĩseanĩrĩ rfwéná yayf nĩseairĩ ayá tŋfĩpĩ bĩ minĩ nĩseaiapĩnĩfĩrĩnĩ.

Amĩpĩ ayá tŋfĩpĩ anĩnamĩ otĩpoyĩnĩrĩ uréwapĩyĩŋf nánírĩnĩ.

¹⁹ “Xwfa tĩyo amĩpĩ ayá rĩmĩxarĩŋĩpĩ wĩ ípĩkwĩyĩ xwĩrfá ikĩxerĩ wĩ nĩgiyĩ kirĩ wĩ rĩweaxwĩ imónĩro nĩkwĩrĩ nĩpáwĩro fwf mearo epaxf enjagĩ nání wĩnĩ wĩnĩ nání dŋf nĩmoro nĩmeaayĩro mĩtĩpa éfĩrĩxĩnĩ. ²⁰ Seyfné Gorĩxoyá sŋwĩyo dánĩ wé rónĩŋf nĩmónĩro yumfĩ ámáyo arĩrá nĩwĩrĩnáyf ayf seyfné amĩpĩ ayá tŋfĩpĩ anĩnamĩ awĩ eámeámĩnĩŋf yárarĩŋoĩ. E ípĩkwĩyĩ wĩ xwĩrfá ikĩxerĩ nĩgiyĩ kirĩ rĩweaxwĩ imónĩro nĩkwĩro nĩpáwĩro fwf mearo epaxf mĩmónĩnĩ. ²¹ Segf amĩpĩ nanf ayá rĩmĩxarĩgĩápĩ xwfa tĩyo weŋánáyf ayf xwfa tĩyo nání dŋf mopĩrfĩrĩnĩ. Anĩnamĩ weŋánáyf ayf e nání dŋf mopĩrfĩrĩnĩ.

“Sŋwĩ uyfwĩnĩŋf imónĩnĩ.” uréwapĩyĩŋf nánírĩnĩ.

²² “Segf sŋwĩ ayf uyfwĩnĩŋf imónĩnĩ. Sŋwĩ tĩnĩ pĩránĩŋf nanĩro wé rónĩŋf nerónáyf dŋf nanfĩnĩ aumaúmĩ ninĩro segf xwioxĩyo wfánĩŋf seaókiarĩnĩ. ²³ E nerĩ aí segf sŋwĩyo dánĩ fwf nání nanĩrónáyf segf dŋf xwioxĩyo sfánĩŋf yimĩxárinarĩŋoĩ. Dĩxĩ xwioxĩyo wfánĩŋf ónĩŋfĩpĩ sfá nĩyimĩxĩrĩnáyf ayf aga sfá xaiwĩnĩŋf yimĩxárinarĩŋoĩ.

Aiwá tĩnĩ aikf tĩnĩ nání ududf wĩnarĩŋf nání uréwapĩyĩŋf nánírĩnĩ.

²⁴ “Ámá wo ámá waúyá xĩnánínĩŋf nĩmónĩrĩ omĩŋf wĩpaxf menĩnĩ. E nerfnáyf wfomĩ dŋf sĩxĩ nuyĩrĩ wfomĩ dŋf peá nĩmori nerĩ wfomĩ pĩránĩŋf ayá tĩnĩ nĩxĩdĩrĩ wfomĩ peayf nĩwianĩrĩ enĩŋoĩ. Seyfné nĩgwĩyĩyá omĩŋf wĩarĩŋfĩnĩŋf nĩmónĩro ‘Nĩgwĩ wĩ mĩnĩmúropa oeni.’ nĩyaiwĩrĩnáyf, Gorĩxoyá omĩŋf wĩarĩŋf woxfĩnĩŋf imónĩpaxf menĩnĩ. ²⁵ Nionĩ re seararĩŋĩnĩ, ‘“Arĩge pĩránĩŋf ŋweanĩréwĩnĩ?” mĩrĩpa nero aiwá tĩnĩ inĩgĩf tĩnĩ nĩpĩrĩ nání ududf mepa ero iyfá aikf amĩpĩ waráyo yĩnĩpĩrĩ nání ududf mepa ero éfĩrĩxĩnĩ.’ seararĩŋĩnĩ. Ayf rĩpĩ nání seararĩŋĩnĩ. Segf dŋf jfayf aiwá nání moarĩgĩáyo seáyf e imónĩrĩ wará jfayf enĩ aikf yĩnarĩgĩáyo seáyf e imónĩrĩ enjagĩ nání seararĩŋĩnĩ. ²⁶ Seyfné inĩf nání dŋf mópoyĩ. Inĩf aiwá fwfa urĩrĩ aiwá mirĩ anfyo awĩ eámeámĩ yárinĩ mepa yarĩgĩá aiwĩ segf séno Gorĩxo, anĩnamĩ ŋweaŋo nĩmerĩ aiwá mĩnĩ wĩarĩŋfĩrĩnĩ. Seyfné ‘Injowa neamúroŋoĩ.’ riyaiwĩarĩŋoĩ?

Oweoi. ²⁷ Seyíné woxi, ‘Sepiá ámi bi oimónimini.’ niyaiwiri ududí éoxi sepiá ámi bi imónariñirani? Oweoi. ²⁸ Seyíné api aí wí mepaxí imóniñagá nání aikí nání pí nání ududí yaríñoi? Ará adowayí amíyo eníñána nání dñí mópoyí. Aníñí miní iyá óf eari aikí yiri yaríñirani? Oweoi. ²⁹ E neri aí nioni re searariñini, ‘Eníñá negí mixel ináyí Soromono níkiniri okiyá niníísáná adowayí api tñi xixeni mimóniñinigini.’ searariñini. ³⁰ Gorixo adowayí tñi aráyo —Ará agwi eníyo anani niyoaro sía wiyimi ría ikearipírírini.’ uríñinigini. Wiepísaríñiyí “Gorixo ará nání ayá síwí muroarini.” oyaiwípoyiniri Jisaso e nuriri re uríñinigini, “Oxí apíxíyíné, Gorixomi dñí onimiápi ikwíroarigíáyíné Gorixo adowayí tñi aráyo okiyáñiñí yaríñagi nání soyíné eni anípaxí aikí e seayíríníñini. ³¹ Aiwá tñi iniígí tñi pí naniréwiniri ududí mepani. Aikí eni pí yínaniréwiniri ududí mepani. ³² Émáyí, amá Gorixo nání majíáyí api nípini nání aníñí miní nero meaniro yarígíñini. E neri aí segí séno, aníñami ñweaño seyíné api nípini nání seainarína o ríxa nítá imóniñagi nání seyíné axípi e mepa érixini. ³³ Amípi api meámiri nání mepa eri ‘Wé róniñí Gorixo yaríñipi nioni oimónimini.’ niyaiwiri eri Gorixo xwioxíyo mímeámí níneairi neameñweante páwiri nání amípi xó wimónariñipi eri nerínáyí, Gorixo anani api nípini nísiiníñini. ³⁴ Ayínáni ‘Wíáríná aikí pí yíñirane aiwá pí ñirane yaníwáríñani?’ niyaiwiro ududí mepani. E neríná ududí síá wiyimi epíríáyí tñi nawini axínáni níximíxiro ayá wí ududí yaríñoi.

7

Píne meararigíá nání uréwapíyíñí náníñini.

¹ “Gorixo seyíné eni xwiyíá seamearíñigini amá wíyo xwiyíá mumearípa érixini. ² Seyíné amá wíyo xwiyíá umeararigíápa Gorixo eni xwiyíá seamearíñirani. Seyíné ría tñí numearirínáyí, Gorixo eni ría tñí seamearíñirani. ³ Seyíné ‘fwi amípi e mepani.’ urígíapimi dání Gorixo apimi dání xwirixí seameníñirani. Joxiyá fwi yaríñipi síñwíyo íróniñí weñagi aiwí mísekínariñagíñiñí díxí amá imóniñí wo fwi onimiápi yaríñipi síyikwíñiñí ñweañagi pí nání winariñirani? ⁴ Íkíá írío díxí síñwíyo weñána díxí amá imóniñí woyá síñwíyo síyikwí ñweañagi níwiniro arire ‘Orimeámini.’ urariñirani? ⁵ Joxi naní eri sípi eri yaríñoxini, joxiyá eni írío urí weñipi xámí emi nímamónimáná síñwí píraníñí níwiniri oyá síñwíyo weñipi eni anani emi umamoríñini. ⁶ “Segí memiá odípi xwiríñwí osaxípiríxiniñi odípi yaríñe xwíá e mitarígíápa xwiyíá naní Gorixoyá eni amá ‘Ayí pí píneríani?’ yaiwiarígíáyí aríá níwiri aí ríwíminí mamopíríxiniñi murípa érixini. Síwí síwí nearopíríxiniñi amípi naní mñi níwiarígíápa xwiyíá Gorixoyá amá aríá míwíáyí xeaníñí seaipíríxiniñi murípa érixini.

Gorixomi rixiñí urírixiniñi uréwapíyíñí náníñini.

⁷ “Seyíné Gorixomi yaríñí níwiro segí seaimónariñipi nání rixiñí uráná o anani mñi seaiapíñirani. Rixiñí nuriri amípi wí o tñí e dání píániñí neríná anani meapíríñirani. Rixiñí nuriri wá e nírómáná wakwí óráníñiñí éaná Gorixo anani aríá nisiri aní ówaníñiñí seaíkwíiníñirani. ⁸ Ayí rípi nání searariñini. Amá níni gíyí gíyí yaríñí níwiri wí gí wimónariñipi nání Gorixomi rixiñí nurirínáyí anani mearígíñirani. Yaríñí níwiri Gorixo tñí e dání píániñí nerínáyí anani mearígíñirani. Yaríñí níwiri Gorixoyá wá e éf nírómáná wakwí óráníñiñí éaná o anani aní ówaníñiñí wíkwíiaríñirani. Ayínáni anani Gorixomi yaríñí wíayíríxini. ⁹ Seyíné re éf ñwixapígíáyíné woxi díxí íwo aiwá nání rixiñí ríraná xewí síñá reñíyí nímeari umeaiaríñirani? Oweoi! ¹⁰ Díxí íwo peyí nání rixiñí ríraná sídírí reñí nímeari umeaiaríñirani? Ayí eni ananimani. ¹¹ Seyíné fwi néra warígíáyíné aiwí segí

niaíwí rixinjí searáná amípi awiaxíyí mñni wiarigfárini. E nerí aí segí séno, anjñamí ηweañoyí anjipaxírini. Gíyí gíyí rixinjí uráná amípi nanjípí ananí mñni winigini. ¹² Seyñé ‘Ámá e oneaiípoyí.’ niyaiwirfnáyí, seyñé ayo ení axípi e wiiríini. Njwí ikaxí Moseso níriri eanjípi tñni xwíyá wá rókiamoagfáwa nírro eagfápi tñni api e riniñagi nání rariñini.

Íwí inñjyáú nání uréwapiyinjí nánírini.

¹³⁻¹⁴ “Íwí onígí inñjyíkwñimi páwianro éfríxini. Ayí rípi nání searariñini. Íwí rfwéná Goríxo xeaninjí winfa nání inñjyí óf xwé inñjagi nání ámá obaxí Goríxo nání dñjí mímó ayimi nípáwiro wigí dñjí tñni néra waríñoi. Ayínání seyñé óf Goríxo rfwéná dñjí aninjí íníná ηweapírfá nání seaiapínfa nání onígí inñjyíkwñimi páwipírí nání aninjí miní o ríñpimi nixdíro éfríxini.

“Ámá íkíáninjí imóniñoi.” uréwapiyinjí nánírini.

¹⁵ “Mimóní wá rókiamoarigfáwa wigí dñjí ínimíniyí sfwí sayí sí roariñjí yapí nimónimáná aiwi seyñé tfámíni nibíríná sipísipí yapíniñjí awayini yarigfápa nimónimi seaimeapírfárini. Ayínání sñwí tñni eríini. ¹⁶ Seyñé íkíá nanj wéna niwiníríná ‘Ana nanjñarini.’ ríro sipí wéna niwiníríná ‘Ana sipínarini.’ ríro yarigfápa sipí imóninjí mimóní wá rókiamoarigfáwa yarigfápi niwiníríná ‘Yapí ríneaíwapiyaríñoi? Nepa Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini. Ámá yapí seyñé seaíwapiyanro báyí ekíríkwíniñjí imóniñoi. Wainí sogwí ekíríkwíyo darigfárani? Oweoi! Íkíá pikí sogwí enjwíxíyo darigfárani? Oweoi! ¹⁷ Rípi ení axípirini. Íkíá nanjyí sogwí nanjí wearíñrini. Sipíyí sogwí sipí wearíñrini. ¹⁸ Íkíá nanjyí sogwí sipí wepaxí mimónini. Sipíyí sogwí nanjí wepaxí mimónini. ¹⁹ Íkíá nñni sogwí nanjí míwéyí nídikárró ríá ikeaarigfárini. ²⁰ Ayínání seyñé íkíá sogwíyo niwiníríná nijfá imónarigfápa sipí imóninjí mimóní wá rókiamoarigfáwa yarigfápi niwiníríná ‘Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini.

Goríxo “Joxi nání nioni majfárini.” uríniñrini uréwapiyinjí nánírini.

²¹ “Ámá Jisasomí “Ámináoxini, Ámináoxini” urarigfá nñni xegí xano, anjñamí ηweaño xwioxíyo mímeámí nerí píraninjí umenñweante páwipírfárini.’ miyaiwipani. Ámá xfo wimónariñjipi xídarigfá gíyí gíyí, ayíni nípáwiro ηweapírfárini. ²² Sfá Goríxo ámá niyoní mí ómómíxímí enfáyimi ámá obaxí re nrayipírfárini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, nene yoí joxiyáyo dání xwíyá wá rókiamoagwárini.’ nñniñrro ‘Yoí joxiyáyo dání imfó míxí umáinowárágwárini.’ nñniñrro ‘Yoí joxiyáyo dání emímí obaxí wíwapiyagwárini.’ nñniñrro epírfá enagi aiwi ²³ ámá niyíyá sñwí anigfáe dání re urímfárini, ‘Seyñé nání nioni nijfá wí mimóniñini. Ríkíkíró yarigfáyíné nioni pñni nñniwiárími úpoyí.’ urímfárini.

Anj mírariñjwáú nání uréwapiyinjí nánírini.

²⁴ Ámá gíyí gíyí nioniyá xwíyá rípi arfá nñniri xixeni e nñnixdírfnáyí ayí ámá sñjá anj nímíríná dñjí píraninjí neñwiperi xwíá nímiga niweri sñjá piará ínimi yapíniññamí dání sñjá piará anj mírínfápi e dání níkíkíróa niyapíri mírariñóninjí imóniñoi. ²⁵ Iniá earí iniígí waxí xwé weapíri rfwípí erí nerí aiwi anjwá sñjá ínimi yapíniññamí dání níkíkíróga yapíniñjagi nání míkwiérómioaññigini. ²⁶ Ámá gíyí gíyí xwíyá nioni rariñápi arfá nñniro aí xixeni mepa nerfnáyí ayí ámá sñjá anj nímíríná majímajfá níkaríníri iníkiyo seáyí e dání sñjá níkíkíróa niyapíri mírariñóninjí imóniñoi. ²⁷ Iniá earí iniígí waxí weapíri rfwípí erí yaríná anjwá níkwierónowiri ríwí nira piéroníñigini.” Jisaso e nuríri ²⁸⁻²⁹ xwíyá api nípini ríxa nira núísáná enáná ámá e epíroyí egfáyí o ηwí ikaxí eániñjipi

mewegfáwa uréwapiyarigfápa muréwapiyí néní tñjóniñj uréwapiyarñagí nání ududf néra ugfawixini.

8

Peyiyf imóniñj womi nanf imixiñj nánirini.

¹ Jisaso nuréwapiyíísáná dfwf mñjyo dání weaparfná oxí apixf niaíwí obaxf númí weaparfná re enjñigini. ² Ámá peyiyf imóniñj wo nñbirí nñwímeari mñj xwíáyo nñkwírorí re urñjñigini, “Ámínáoxini, joxi nioni nání ‘Nanf owimiximíni.’ nñyaiwirfná anani nanf nimixipaxoxirini.” urfagi ³ Jisaso wé feapá nñwirí seáyí e nñwikwiárirí “‘Joxi nanf oimónini.’ nimónarini. Ríxa nanf imónei.” uráná re enjñigini. Peyiyf imóniño nanf imónifagi ⁴ Jisaso re urñjñigini, “Joxi nioni nanf simixíáyí nání amíná nurí ámáyo áwanf murípaní.” nuríri ámá o Moseso enjíná ñwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewanñjo áwanf nura emenigini e nuríri ámí re urñjñigini, “Amíná apaxípaniñj imónigfáwa tñj e nání nurí womi síwá nñwinirí nanf rídiyowá nání negf aríto Moseso enjíná sekaxí nearagíyí bñ mñni wírixini. Goríxo nání rídiyowá síarirí joxi nanf imónípi nání áwanf ríri oenirí mñni wírixini.” urowárñjñigini.

Porisf woyáyf womi nanf imixiñj nánirini.

⁵ O añj yof Kapaneamiyo rémóáná wauyf porisf ámíná imóniñj wo nñwímeari waunf ríxiñj nuríri ⁶ re urñjñigini, “Ámínáoxini, gí inókiniñj nimónirí omiñj niarñjo enj nñni síwímí nerí nñwerí rñniñj xwé winarini. Anani nanf imixiréini?” urfagi ⁷ Jisaso re urñjñigini, “Ananirini. Nioni nurí nanf imiximíni.” urfagi aí ⁸ porisf ámíná imóniño re nñyaiwirí “Porisf wa nioni ínimí nuríñjpa simixíyí ení Jisasomí ínimí wuríni.” nñyaiwirí re urñjñigini, “Ámínáoxini, nioni ámá wé róniñj joxi tñni xixeni mimóniñagí nání joxi gí añjyo fwiapíxaxí mimónini. E nerí aí joxi re dání ‘O nanf oimónini.’ ráná gí omiñj niarñjo nanf imóniniño. ⁹ Ayí rípi nání seararñjini. Nioni ení ámá omiñj ‘Ayí ayí ei.’ nñrarigfáwamí ínimí wuríñjini. Nioni ení porisf wa ínimí nuríñjo. Womi ‘Joxi añj uí.’ uráná sa anani arfá nñnirí warñjñirini. Womi ‘Beí.’ uráná sa xixeni barñjñirini. Gí inókiniñj niarñj womi ‘E ei.’ uráná xixeni yarñjñirini.” urfagi ¹⁰ Jisaso arfá e nñwirí nání ududf nerí ámá xíomí númí warigfáyo nñkínimónirí re urñjñigini, “Isireriyfne woxi ámá ro dñj seáyí e nñnikwírorí yarñjpa xixeni e dñj mñnikwíroarñjagí síñwí ranñjñirini. ¹¹ Nioni re seararñjini, ‘Ámá Goríxo xegíyí xwioxíyo mñmeámí nerí píranñj umenñweañáná émá obaxí sogwí fwiaparñjímíni ñweagfáyí tñni sogwí wearñjímíni ñweagfáyí tñni nñbñro segí aríowa Ebñrífamo tñni Aisako tñni Jekopo tñni nawíni ani nññwearo aiwá nñpírfárini. ¹² E nerí aí Isireriyfne, Goríxo añjipaxí xwioxíyo mñmeámí nñseairí seamenñweapaxíyíne Goríxo menñweante dání sfá yinñjímí seamoaiáná e dání mñmenñjwí ayíkwí mñsearínfá enagí nání ñwí earo manf síwí rñkwíñiro epírfárini.’ seararñjini.” nuríri ¹³ wauyf porisf ámíná imóniñjomi re urñjñigini, “Díxí añj uí. Joxi ‘O e epaxorini.’ nñniaiwirí dñj nñkwíroarñjipi xixeni ríxa oimónini.” urowáráná axíná xegí omiñj wíarñjo ríxa nanf imóniñjñigini.

Pitaomi xíneagwími nanf imixiñj nánirini.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá añjyo nñpáwirfná wenñj éyíyí winñjñigini. Pitaomi xíneagwí wará rfá pírf wiarñjagí íkwianñwíyo sá riyí wenñj nñwinirí ¹⁵ wé seáyí e ikwiáraná re enjñigini. Rfá pírf pñni wíaráná nñwiápññimeari Jisasomí aiwá nñxerí winñjñigini. ¹⁶ Ríxa sogwí wéáná ámá e dánjyí wígf ámá imíto dñj xixéroarñjyí obaxí o tñj e nñméra nñbñro wáráná oyá xwíyí tñni mñxí umáñnowárayirí símíxíyí nñni ení píranñj imímíximí erí enjñigini. ¹⁷ Goríxoyá xwíyí wíá rókiamoagí Aisaiayí rñniño ámá xegí xiáwowayá xwíá piáxíyo dání iwiaronfo nání xwíyí nñrñri eanf rípi, “Xewanñjo negf

símíxíyí t́nì uraní t́gíáyí t́nì nanj́ imímíxímí enf́arínì.” ríh́pí ríxa xíxeni imónínì nánì Jisaso e enj́nigínì.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígíá nánìrínì.

¹⁸ Jisaso ámá oxí apíxí obaxí omí íkwíkwierí wiaríhagí nìwínìrì xegí wiepísaríhagí sekaxí re uríhínigínì, “None ipíwámí j́aríwámí dánì xemoanì nánì ewéyo píxemoánípoyí.” uraríná ¹⁹ h́wí ikaxí eáníh́pí mewegíáyí wo nìbírì re uríhínigínì, “Nearéwapíyaríhoxínì, anj́ amí gímí gímí nánì úáná nionì númí ríxídímef́arínì.” uríagí ²⁰ o re uríhínigínì, “Síwí sayí sá wenfa nánì síh́á siríríkí t́h́rínì. Inj́ enì sá wenfa nánì nìyiní t́h́rínì. E nerí aí ámá imóníh́aonì sá wémfa nánì anj́ wí menínì.” uríhínigínì. ²¹ Xegí wiepísaríh́yí amí wo re uríhínigínì, “Ámínáoxínì, gí ápo t́nì nìhweanísáná o ríxa péáná xwíá nìweyárimonì númí ríxídímef́a nánì ananíránì?” uríagí aí ²² Jisaso ámá xíomí dínj́ míwíkwíroarígíáyí nánì re uríhínigínì, “Xegí píyí wíá xwíá weyárríxínìrì síh́wí nìwínìrì nionì númí nìxídeí.” uríhínigínì.

Ipí imeamíkwí yaríh́pí samíh́j́ imíxíh́j́ nánìrínì.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríhagí enì nìpíxemoáníro ipíyo oríwámí dánì nánì nìmeámí waríná re enj́nigínì. ²⁴ Ríwípí xwé nerí inígí imeamíkwí neríná ríxa ewépá míwíarómínìrì yaríhagí aiwí Jisaso sá maiwí wenagí ²⁵ wiepísaríhagí nuro saiwíarí nìwiro re urígíawixínì, “Ámínáoxínì, ríxa nìneamíwíaropaxírínì. Arírá neaí.” uríagí ²⁶ o re uríhínigínì, “Dínj́ onímíapí nìkwíroarígíoyíné pí nánì wáyí seainarínì?” nurímí nìwíapínímearí re ríhínigínì, “Imíh́j́ t́nì inígí t́nì samíh́j́ oweárínì.” ráná re enj́nigínì. Imíh́j́ ṕnì wíarírì inígí wíh́wí mé ríwoárírì nerí h́h́j́á imónáríhínigínì. ²⁷ Níh́j́á imónáríagí nìwíníro re rínígíawixínì, “Pí ámáoríanì? Imíh́j́ t́nì inígí t́nì arf́á nìwírì samíh́j́ weáríayoyí.” rínígíawixínì.

Ámá imf́o xíxéroarígíwáumí míxí umáíníh́j́ nánìrínì.

²⁸ O t́nì xegí wiepísaríhagí t́nì oríwámí dánì ámá yoí Gadarayí anj́yí t́h́j́ e nìwíékínímearo ewéyo dánì ayoááná ámá imf́o dínj́ xíxéroaríh́j́ wáú —Awaú imf́o nímónírì sayí e rohagí nánì ámá óf́ ayímí mípwarígíarínì. Awaú xwáripá ámá tayarígíá t́h́j́ anwí e dánì nìbírì nawínì óróf́ níníro ²⁹ xwamiání re urígíísixínì, “Niaíwí Goríxoyáoxínì, joxí pí neaimínìrì baríhínì? Goríxo ríwéná ríníh́j́ neaiapínf́a sínì enáná joxí ríníh́j́ neaiapímínìrì ríbaríhínì?” nuríro ³⁰ odípí obaxí b́ ná j́amí nìrómáná aiwá naríhagí nìwíníro ³¹ ríxíh́j́ re urígíawixínì, “Joxí míxí nìneamáínìrínáyí, odípíyo oxíxéroópoyínìrì síh́wí neaneí.” uríagí ³² o “Emaní!” uríagí ámá awaú mí ṕnì nìwíarímí odípímí xíxéroáná re enj́nigínì. Pímanj́ míwíarónj́mí anj́nì imegínì wéfáyí ipíyo igwíá nuyíro inígí nìnamíro píyí egíawixínì. ³³ Píyí éagí odípí awí mearoarígíáwa síh́wí e nìwínímí wigí anj́ apímí nánì mírí nuro odípí inígí namíapí t́nì ámá imf́o xíxéroarígíwáú enì nanj́ imónírì éf́pí t́nì nánì repíyí wíáná ³⁴ ámá oxí apíxí ńnì anj́ apímí dánj́yí Jisasomí wímeaníro nánì nuro omí nìwíníro ríxíh́j́ “Joxí neneyá xwíá re ṕnì nìneawíarímí wí e nánì uí.” urígíawixínì.

9

Ámá enj́ ńnì síwímí enjomí nanj́ imíxíh́j́ nánìrínì.

¹ Jisaso ewépámí nìpíxemoánìrì nìhwearí nìmeámí oríwámí dánì nìxemoaurí xegí anj́ h́weaaríh́pímí nìrémorí h́weanáná ² re enj́nigínì. Ámá wa ámá enj́ ńnì síwímí enj́ wo íkwíawíyo nítímáná nìmeámí báná Jisaso awa “O ananì nanj́ neaimíxíyíapaxírínì.” nìyaiwíro xíomí dínj́ wíkwíroaríhagí nìwínìrì enj́ síwímí enjomí re uríhínigínì,

“Ámá roxini, joxi ayá s'wí miriropani. f'wí joxi yariñipi rixa yokwarimí siíáriní.” uráná re enjiginí. ³ N'wí ikaxí eániñipi meweg'áwa wigí xwiox'yo dání d'ñí re n'ipikíga ug'awixini, “Ámá ro ‘Gorixo yariñipi epaxonirini.’ n'yaiwiri n'iriríná Gorixomi r'iperirí umearini.” Inimi dání d'ñí e yaiwiar'ñag'á nani ⁴ Jisaso d'ñí adadí n'iwiri nijá nimóniri re ur'ñiginí, “Pí nani segí d'ñíyo dání ‘O Gorixomi r'iperirí numerí yariní.’ n'iaiwiar'ñoi? ⁵⁻⁶ Nioni ení s'wímí enomi ‘Dixí f'wí yariñipi rixa yokwarimí siíáriní.’ uráná soy'né ‘O n'éní t'ñor'fani?’ n'iaiwip'ir'réoi? Omí ‘Naní nimóniri n'wiápnimeámi añí ui.’ uráná soy'né ‘O n'éní t'ñor'fani?’ n'iaiwip'ir'réoi? f'wí yariñipi yokwarimí n'wiiríná inimi imón'ñagí nani e yaiwipaxí mimónini. E nerí aiwí ámá imón'ñáoni nani ‘O xw'á t'yo n'ñwearíná ení f'wí yari'g'ápi yokwarimí wiini nani n'éní t'ñor'fani?’ n'iaiwip'iri nani s'ñwí nan'poyí.” nuriri ámá ení n'ni s'wímí enomi re ur'ñiginí, “Joxi n'wiápnimeári dixí íkwian'wí n'ixopem'ixiri nimeámi ui.” uráná ⁷ o n'wiápnimeámi xegí añí e nani un'ñiginí. ⁸ Xegí añí e nani úagí oxí ap'ixí e ep'royí eg'áyi s'ñwí e n'win'iro nani d'ñí n'yeaw'iro “Gorixo ámá ro n'éní t'ñón'ñí wim'ix'ñ'fani?” n'yaiwiro x'fomi yayí seáyi mí dání umeg'awixini.

Matiyuomi “Nixídei.” ur'ñí n'ánirini.

⁹ Jisaso e p'ni n'wiárimí nuríná ámá wo xegí yoí Matiyuoyi r'iniño takisí nani n'igwí uráparig'á opisí añ'yo riwo n'weañagí n'win'iri re ur'ñiginí, “Nioni nixídimé'rixini.” ur'agí o n'wiápnimeári númí ux'd'ñ'ñiginí. ¹⁰ Jisaso xegí w'ep'sariñowa t'ni añí Matiyuoyá nani nuro aiwá naríná ámá takisí nani n'igwí uráparig'áyi t'ni f'wí ar'kí yari'g'á w'niyí t'ni omí n'wimearo nawíni aiwá nar'ñag'á ¹¹ Parisiowa s'ñwí e n'win'iro xegí w'ep'sariñowami re ur'ig'awixini, “Segí searéwap'yariñí ro pí nani ámá takisí nani n'igwí nearáparig'á t'yi t'ni f'wí ar'kí yari'g'á t'yi t'ni nawíni n'ñwearo aiwá nar'ñoi?” ur'ag'á ¹² Jisaso ar'á e n'iwiri xewan'ño nani “Ámá f'wí yari'g'áyo ar'irá wim'iniri nani weap'ñor'fani?” oyaiw'ipoyiniri ewayí ikaxí re ur'ñiginí, “Ámá sim'ixí miyari'g'áyi xwirí t'ñí e nani war'ig'áraní? Oweoi, sim'ixí yari'g'áyní xwirí t'ñí e nani war'ig'áriní. ¹³ E nerí aí soy'né nuro xw'iy'á eníná w'á rókiamoagí Xoseao n'iriri eañí r'ipi, ‘ “Ridiyowáni Gorixoní nani ní'rixini.” m'nimónar'ini. “Ámá w'yo nani ayá nur'im'ix'iro ar'irá w'ir'ixini.” nimónar'ini.’ n'iriri r'wam'ñí eañí apimi fá n'iroro nijá imón'poyí. Ayí r'ipi n'ánirini. Ámá ‘Wé rón'ñí yariñwaénexini.’ yaiwinar'ig'áyo ‘Nioni t'fáminí b'poyí.’ ur'im'iniri nani weap'ñámani. ‘f'wí yariñwaénexini.’ yaiwinar'ig'áyo nani weap'ñáriní.” ur'ñiginí.

“Dixí w'ep'sariñ'íyí aiwá n'w'á m'ñwirárinayariñoi.” ur'ig'á n'ánirini.

¹⁴ Jono wayí numeaiá war'ñoyá w'ep'sariñowa Jisaso t'ñí e nani n'biro re ur'ig'awixini, “None t'ni Parisiowa t'ni Gorixo none nani yayí owin'iniri aiwá n'w'á n'wirárinayariñagwi aiwí dixí w'ep'sariñowa pí nani aiwá n'w'á m'ñwiráriní yariñoi?” ur'ag'á ¹⁵ Jisaso xewan'ño nani “Omí wa n'ipikimáná enáná w'ep'sariñ'íyí d'ñí sipí n'wiríná aiwá n'w'á n'wirárinip'ir'fáriní.” oyaiw'ipoyiniri ewayí xw'iy'á re ur'ñiginí, “Ámá ap'ixí s'ñí meáo xegí ámá imón'ig'áyi t'ni n'weañáná o nani d'ñí sipí wipaxí menini. E nero aí ámá wa omí an'ñim'ixáná iná aiwá n'w'á n'wirárinip'ir'fáriní.” ur'ñiginí. ¹⁶ “Xw'iy'á Parisiowa nearéwap'yari'g'ápi t'ni Jisaso s'ñí nearéwap'yariñipi t'ni kum'ixipaxí mimónini.” oyaiw'ipoyiniri ámi ewayí ikaxí nuriri re ur'ñiginí, “Ámá wigí sor'á axen'ñagí n'win'iróná rap'rapí s'ni m'ik'karin'ñí b' nimearo urí óf in'ñumí n'p'iroro gwí kiwear'ig'ámani. E ner'ináyi, ig'á eánáná rap'rapí s'ñí p'iró'fapi n'ik'karin'iríná urú xwé naxega un'fáriní. ¹⁷ R'ipi ení ámá ini'g'á wainí s'ñí memé wará s'ixí ur'wámi iwaj'á yari'g'ámani. E ner'ináyi, memé wará s'ix'wá n'up'iyin'iríná ini'g'á wainí purí s'ix'wá xwir'fá ik'xéniri e en'g'ini. Wainí

sijyáf memé wará sixf sijfwámi yíanáyf, wará tñni iniigf tñni nþpiaúni nanf enþjoí.” urþiniginí.

Apixf ragf anþf pwarþf wími nanf imixiri miáf penf wími nanf imixiri enf nánrini.

¹⁸ Jisaso xwiyfá api sñni e urarfná re enþiniginí. Judayfyá rotú anþf meweþf wo nibiri Jisaso síkwf tñf e mþf xwáfyo níkwírori re urþiniginí, “Gf miáf rixa pearini. E nerí aí joxi nibiri wé seáyf e wikwiáráná nanf oeni.” urþagi ¹⁹ o niwiápñimeari númi nuri wieþsarþjowa eni nawíni warfná ²⁰⁻²¹ re enþiniginí. Apixf wí —Í xegf ragf anþf pwarfná xwiogwf wé wúkaú síkwf waú múronjirini. Í “Niini oyá iyfáyoni amáf nironirfná nanf imónimniyfrani?” niyaiwia nibiri rfwíyo nironapmáná Jisaso iyfáyó sírwf jé amáf róniniginí. ²² Amáf rónifagi Jisaso níkinimóniri ími sþwfw níwñiri re urþiniginí, “Gf ineyf, ayá síwf mþiropani. Jíxi dñf nñikwíroriþimi dání erfkiemeánfñi.” uráná í rixa nanf imóniniginí. ²³ Jisaso e dání nuri rotú anþf meweþyó anþf e nremori oxí apixf epfroyf niyárimáná þwapé rþro webí rþro nero yaiwinþf yarþagfa níwñiri ²⁴ re urþiniginí, “Rixa peyeápoyf. Miáf þyf menini. Sa sá wení.” urþagi ayf rþpfa nuri yarþagfa aí ²⁵ nñni miáf tñf e pñni niwiárim rixa niþeyeámáná enáná o niþawiri miáimi wéyo fá niþaxiri mþeyoááná re enþiniginí. Miáf wiápñimeanþiniginí. ²⁶ Í wiápñimeáfi xwiyfá o éþf nání xwiyfá anþf niyoni rñnarþmenþiniginí.

Sþwfw suparigfi waúmi nanf wimixiþf nánrini.

²⁷ Jisaso e dání warfná amáf sþwfw suparigfiwaú númi nuxfdiri rfaiwá re urþfisixini, “Negf mxf ináyf Depitomi xiáwoxini, yawawi anani wá yeawianréni?” nuri ²⁸ o rixa anþyo niþawiri þweanþagi awaú eni niþawiri wimeááná Jisaso yarþf re winþiniginí, “Awagwi dñf nñikwírori ‘O anani sþwfw suparigwfiyf nanf yeaimxipaxorini.’ rñniawiarþni?” urþagi awaú “Oyf, Ámináoxini, joxi e epaxoxirini.” urþagi ²⁹ o egf sþwfw wé fá nuxiriri re urþiniginí, “Awagwi dñf níkwíroarigfiþa xixeni oimónini.” uráná re enþiniginí. ³⁰ Awaú sþwfw noxoari anþfisixini. Sþwfw noxoari anþagfi Jisaso arfa jþyikf nori re urþiniginí, “Awagwi nioni eaiþi amáf wíyo áwanþf murþmepa éisixini.” urþagi aí ³¹ awaú o tñf e dání nuríná xfo wíþf nání ami ami repyf niwia emegfisixini.

Manþf þrónarþf womi nanf wimixiþf nánrini.

³² Jisaso e dání warfná amáf wí wigf amáf imfo dñf xixéronþagi nání manþ þrónarþf wo Jisaso pwarþe nání niþeámi nibiro wáráná ³³ o imfoyo mxf umánowáráná manþ þrónarþago rixa xwiyfá rarþþagi oxí apixf e epfroyf egfáyf sþwfw e éagf níwñiro ududf nero re nira ugþawixini, “Aga enína enína aiwi Isþrerene amáf wo e yarþþagi winagwamani.” nira úgfa aiwi ³⁴ Parisiowa re rþgþawixini, “Obo, imfoyo umenþweanþyó dñf tñni mxf umánowárarþrini.” rþgþawixini.

Jisaso amáf nání wá wianþf nánrini.

³⁵ Jisaso Judayfyá anþf xwéyo tñni onimiáyo tñni nemerfná wigf rotú anþyo niþawiri uréwapþyemerí xwiyfá yayf winþaxþi —Api Gorixo amáf xfo xegf xwioxþyo niþeámi nerí þiránþf umenþweanþapi nání rñnþþirini. Api nání wáf urþimerí amáf simixf xixegfni yarþgáfyo tñni uranf xixegfni imónigáfyo tñni nanf imimiximf wiemerí nerfná ³⁶ amáf oxí apixf epfroyf egfáyf sipþsipf xiáwo mayf nerfná úrapí nero dñf simigwfa niyinironþf wiároarþnarigþa yarþþagfa níwñiri wá niwianiri ³⁷ amáf xwiyfá Gorixoyá wáf urþmepþfa nání obaxf mimónþþagi nání xegf wieþsarþþyo re urþiniginí, “Aiwa omþþyo þrþþrf inarþþagi aiwi amáf niþipþfa nání obaxf menini. ³⁸ Ayináni Gorixomi rixþf re urþþoyf, ‘Amáf aiwa api rþmþþri nání dixf omþþf tñf e nání urowárþrini.’ urþþoyf.” urþiniginí.

10

Wáƒ wurimeiarigfáwami enƒ sixƒ weámixowáriri sekaxƒ uriri enƒ nánirini.

¹ Jisaso xegƒ wiepɪsarini wé wúkaú síkwƒ waú awami “Awí eánipoyi.” nurimáná awa áamá imfó dɪni xixéroariniyo mɪxƒ umáinowáriro áamá simɪxƒ xixegɪni yarigfáyo tɪni uranɪ xixegɪni imónigfáyo tɪni nanɪ imixiro epaxɪ imónifrixiniri enɪ weámixowáriniginini. ² Xegƒ wáƒ wurimeiarigfáwa, wé wúkaú síkwƒ waú imónigfáwa wigƒ yoƒ rowarini. Xámiŋo Saimonorini. Ámi yoƒ bi Pitaoyi wɪrininorini. Xegƒ xogwáo Adiruorini. Sebediomɪ xewaxowáú Jemiso tɪni xogwáo Jono tɪnirini. ³ Piripo tɪni Batoromuo tɪnirini. Tomaso tɪni Matiyuo tɪni —O takisɪ nánini nɪgwƒ urápagorini. O tɪnirini. Arɪpiasomɪ xewaxo Jemiso tɪni Tadiaso tɪnirini. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mɪxƒ oxɪdowáraneyi.” rarigfáyɪ tɪni nawini nɪkumixiniri emeagorini. O tɪni Isikarioti dánɪ Judaso —O Jisaso nánini mɪyƒ urinorini. O tɪnirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwƒ waú awami nuowárinina sekaxɪ nuriri re uriniginini, “Soyɪné nuróná émáfyá anɪ tɪnɪmɪni mupani. Samariayɪ —Ámá ayɪ Judayɪ tɪni xepɪxepá rónarigfáyirini. Ayɪyá anɪyo nánini eni mupani. ⁶ Soyɪné negɪ Isireriyɪ —Ayɪ sipɪsipɪ xiáwo píranini mɪmearina ami ami uniamoariniɪni imónigfáyirini. Ayɪ tɪni e nánini úpoyi. ⁷ Soyɪné nuróná wáƒ re urimerini, ‘Gorixoxo xfo xegƒ xwioxo mɪmeámɪ nɪneairɪ neameŋweani anwi ayo enagi nánini segɪ fwɪ yarigfápi rɪwɪmɪni nɪmamoro nɪsaniro ŋweárixini.’ urimero ⁸ áamá simɪxɪyo nanɪ imimiximɪ ero áamá péfáyo dɪni sixɪ numimoro saiwiáɪ wiro áamá peyɪyɪ tɪgfáyo wigƒ wará nanɪ wimixiro imfó dɪni xixéroariniyo mɪxƒ umáinowáriro emérixini. Soyɪné nionɪ enɪ eánini anipa enɪ seaeámixowárfáyɪ nánini soyɪné áamá simɪxɪyo nanɪ imimiximɪ nɪwirina nɪgwƒ nánini muripa nero sa anipa nanɪ imimiximɪ wɪrixini. ⁹ Soyɪné nɪwaniro nerina nɪgwƒ sixɪ imoarigfáyo nɪgwƒ xwérani, onimiarani, nɪmearo sixɪ nɪmoro nɪmeámɪ mupa ero ¹⁰ fá árupianɪ aɪ tɪni nimanimi mupa ero iyá wúkaú raiwakɪyɪ mepa ero síkwƒ sú nɪyiniro aiwi ámi waú mɪmeapa ero xoyɪwá nɪmaxirimi mupa ero érixini. Ayɪ rɪpi nánirini. Ámá arira wiarigfomɪ ananɪ aiwá mɪni wiarinagfa nánini soyɪné eni aiwá ananɪ seaiapɪrɪfá enagi nánini amipi nɪmeámɪ mupa érixini. ¹¹ Anɪ xwé bimirani, onimiá bimirani, nɪrémorina áamá anɪ apimi ŋweagfáyɪ áamá go go fwɪ amipi mɪyarinomi nɪwinirina oyá anɪyo nɪpáwiro anɪ apimi pɪni nɪwiárimɪ upɪrina nánini o tɪnini wérixini. ¹² Ámá ‘O tɪni oweaneyi.’ yaiwífoyá anɪyo nɪpáwirina ayo yayɪ nɪwiro ‘ “Gorixoxo píranini oseamenɪ.” neaimonarini.’ urifrixini. ¹³ Ayɪ eni yayɪ nɪseairo segɪ pɪné arɪfá seaiɪri nánini wimónányɪ, soyɪné yayɪ nɪwirina urfápi ananɪ ‘Xe oimónini.’ yaiwɪrixini. Ayɪ e mɪseaiɪ seaiánányɪ, soyɪné yayɪ nɪwirina urfápi ‘Anipa oimónini.’ yaiwɪrixini. ¹⁴ Ámá gɪyɪ gɪyɪ wigƒ anɪyo nánini nɪseaipemeámɪ mupa ero soyɪnéyá xwɪyá arɪfá mɪseaimónipa ero éánányɪ anɪ iwámirani, anɪ apimirani, pɪni nɪwiárimɪ nurina áamá e ŋweagfáyɪ ‘Gorixoxo xeanini neaikarinfa nánini tiyɪ réo?’ oyaiwipoyiniri segɪ síkwɪyo síkɪ xéniɪpi pɪri wiaikimɪ nɪyárimɪ úrixini. ¹⁵ Nionɪ nepa seararinini, ‘Sfá Gorixoxo áamá nɪyonɪ mí ómómiximɪ enfáyimi áamá enina anɪ yoƒ Sodomio ŋweagfáyɪ tɪni Gomora ŋweagfáyɪ tɪni aga rikikifó néra wagfáyo Gorixoxo xeanini rɪfá tɪni wikárinfa enagi aiwi áamá soyɪné arɪfá mɪseaiáfáyo xeanini ayo wikárinfápa axɪpi xixeni e wikárinfámani.’ seararinini.

“Xeanini seaiméanfárinini.” urini nánirini.

¹⁶ “Nionɪ soyɪné sipɪsipɪ mɪxƒ xixe mepa yariniɪni imónigfoyɪné áamá sfwɪ sayɪnini imónigfáyɪ tɪni e nánini searowárinini. Ayinani soyɪné nuróná áamá ayɪ nánini sɪŋwɪ tɪni úrixini. Sidiri yariniɪpa dɪni émi saimɪ moro inɪ xawiówɪ uyɪni bi mé awayini yariniɪpa ero néra úrixini. ¹⁷ Soyɪné nionɪ nɪxɪdarinagfa nánini áamá wɪ fá nɪseaxero negɪ Judayɪ áminá xwɪrixɪ mearigfáwa tɪni e xwɪrixɪ seamepɪri nánini seawáriro negɪ

rotú anjyo dáni sikwá ragí puni nání seaearo ¹⁸ soyíné píné nioniyá émáyí arfá egíe dání áwanj urípírí nání gapímanowa tñní mǎxǎ ináyowa tñní tñj e niseameámi nuro seawáriro epíríáríni. ¹⁹ E seawáripírífa aiwí ríxa xwíyífa urípírí ináníni Goríxoyá dñj tñní urípírí enagí nání ayá síwí nisearorí ‘Aríre uraníréwíni? Pí pí uraníréwíni?’ miyaiwipa éríxíni. ²⁰ Ayí rípi nání seararíni. Awa ríxa xwíríxǎ seamearína segí dñjyo dání urípírífámani. Segí séno Goríxoyá kwíyípmi dání urípírífa enagí nání ayá síwí mǎsearopa éríxíni. ²¹ Xíráxogwáowáú wíto Jisasomi xǎdaríhagí nání wíto áamá wí omí opíkípoynírí miyí urírí xano xewaxo nání miyí urírí niaiwíyí xaniyaú nání miyí uríro epíríáríni. ²² Soyíné nioní dñj níníkwíroro nǎxǎdaríhagífa nání áamá níní símǎ tñní seaiapírífa aiwí gíyí gíyí sífa yoparípi nioní weapímǎyi nání ení neáníro ñweáfáyíné Goríxo ananí yeáyí niseayimǎxemeaníáríni. ²³ Anj bimi niseapíkianíro nání númǎ seaméánáyí, ámi anj bimi nání éf úríxíni. Nioní nepa seararíni, ‘Isíreríyí anjyo píné nioniyá wíyo síní muríniñáná áamá imóníháo ni weapímǎfáríni.’ seararíni.” uríñinígíni.

²⁴ Jiaso xegí wiepísarínowa “Omí sípí wikáripírífa enagí nání none ení sípí neaikáripaxíríni.” oyaiwípoynírí ewayí ikaxí re uríñinígíni, “Wiepísarínowa wigí uréwapíyaríño mi seáyí e imónarígfámani. Xínáiwáníñj nimóníro omíñj wíiarígfáwa ení wigí omíñj wíiarígfómi seáyí e wimónarígfámani. ²⁵ Wiepísarínowa wigí uréwapíyaríño tñní xíxeni nimónírífnáyí, ayí apáníríni. Xínáiwáníñj nimóníro omíñj wíiarígfáwa ení wigí omíñj wíiarígfó tñní xíxeni nimónírífnáyí, ayí apáníríni. Sénoní ikayíwí imífoyo xíráóníñj imóníñoymí nínírírófnáyí, gí niaiwoyíné ení anjipaxí searípíríáríni.

“Wáyí wipaxo roríni.” uríñj náníríni.

²⁶ “Áamá íwí ínimi dání éfáyíraní, ikayíwí yumí ríáyíraní, ríwéná nípiní síñání imónínífa enagí nání ayo wáyí mǎwipa éríxíni. ²⁷ Xwíyífa amípí nioní ínimi dání áríwíyíná searíapí soyíné ikwáwíyíná áwanj uríríxíni. Amípí nioní yumí ikaxí searíapí anj ríkwíyo níxeríweámáná áwanj uríríxíni. ²⁸ Áamá niseapíkíroná warání seapíkípaxíríni. Dñj ení seaxekwapaxí menagí nání wáyí mǎwipa éríxíni. E nerí aí Goríxo wará aí tñní dñj aí tñní rífa aníñj wearíñjyo seaikeaárípaxí imóníño nání wáyí wíríxíni. ²⁹⁻³¹ Áamá makeríayo nání nurína íñj síríkwá wáú bí nerína nígwí rífa níñj bí tñní bí yarígfáríni. E nerí aí segí séno mǎwimónípa nerífnáyí, wo ananí níperí xwíayo píeroaríñmaní. Soyíné íñj onímíapiami múroníhagí nání Goríxo amípí wí mǎwímeapa oenírí síñwí niseanírífnáyí, wí niseaímeanífa enagí áamá nání wáyí mepaní. Segí míñjyo dǎfa ífa ropaxí mimóníhagí aí Goríxo níjǎfa enagí nání re yaiwíríxíni, ‘O nene nání aga níjǎfa imóníhagí nání ananí píraníñj neamenígní.’ yaiwíríxíni. ³² Áamá gíyí gíyí áamá síñwíyo dání ‘Jisasomi xǎdaríháo níni.’ uránáyí nioní ení gí ápo anínamí ñweañoyá síñwíyo dání ‘O nioní nǎxǎdaríhóríni.’ urímǎfáríni. ³³ E nerí aí gíyí gíyí nioní nání áamá síñwíyo dání ‘O nání nioní majíáríni.’ uránáyí nioní ení o nání gí ápo anínamí ñweañoyá síñwíyo dání ‘O nioní majíáríni.’ urímǎfáríni.” uríñinígíni.

“Kirá mǎxǎ náníñj imóníñpá nímeámi bíñáríni.” uríñj náníríni.

³⁴ O ámi re uríñinígíni, “Nioní nání ‘Áamá níyoní píyífa wírímǎfánírí bíñóríni.’ mǎniawípaní. Goríxoyá xwíyífa kirá mǎxǎ náníñj imóníñpá nímeámi bíñáríni. ³⁵ Arífa níarígfáyí tñní arífa mǎniarígfáyí tñní Goríxoyá Bíkwíyo nírinírí eáníñpá xepíxepá orónípoynírí nímeámi bíñáríni. Xewaxo xanomi símǎ tñní wirí xemíái xínáími símǎ tñní wirí xewaxo xiepí xífáími símǎ tñní wirí oinípoynírí bíñáríni. ³⁶ Áamá xwíyífa nioniyá nǎxǎdarígfáyí wigí áamá imónígfáyí mǎxǎ wimónípíríáríni. ³⁷ Áamá gíyí gíyí xanomíraní, xínáímíraní, dñj síxǎ uyaríñpími nioní níyíníni nání mǎmúronípa nerífnáyí, áamá nioniyá imónípaxí mimóníni. Gíyí gíyí xewaxomíraní,

xemiáimíraní, dínj sîxí uyarínjípimí nioní níníyíníní nání mímúrónípa nerínáyí, nioníyá imónípaxí mimóníní. ³⁸ Gíyí gíyí ‘Jisasomí ouxídímíní.’ níyáiwírí aí xeanínj níníro nípíkípírîxínírí mînxídí éf éfáyí ayí nioníyá imónípaxí mimóníní. ³⁹ Ámá goxí goxí ‘Nioní Jisasomí dínj níwîkwírórí nuxídírínáyí, nípíkípírîxíníní.’ níyáiwírí xewanínjoxí éf nîmenírínáyí, dínj níyímínjípí anínj ñwearífa nání mearfámaní. E nerí aí gíyí gíyí éf mîmenípa nerí ‘Nioní Jisasomí xídaránjagí nání ámá wí nínípíkírónáyí, ayí ananíríní.’ níyáiwírínáyí, dínj níyímínjípí anínj ñwearífa nání mearfáríní.” urínjínigíní.

“Nípemeámí seaúfá gíyí gíyo Goríxo nanj wiínfáríní.” urínj náníríní.

⁴⁰ O ámí re urínjínigíní, “Gíyí gíyí soyíné wáf urímearíná arfá níseairo nanj níseairónáyí nioní searowáraníjagí nání nionínínj níro Goríxo nírowárenapínjomínínj ení wíro yarínjot. ⁴¹ Ámá gíyí ámá wo Goríxoyá wáf rókiamoarínjogí nání ‘Ámá ro Goríxoyá wáf rókiamoarínjorfaní?’ níyáiwírí nípemeámí xegí anjyo nání úoyí ríwéná Goríxo xegí wáf rókiamoarígífáyo yayí níwírí ayá rímíxarínjípí míní winfápa axípí e winfáríní. Gíyí ámá wo wé rónínjogí nání ‘Ámá ro wé rónínjorfaní?’ níyáiwírí nípemeámí úoyí ríwéná Goríxo ámá wé rónígífáyo yayí níwírí ayá rímíxarínjípí míní winfápa axípí e winfáríní. ⁴² Ámá gíyí gíyí soyíné nioníyá seaiapísarínjáoyíné enjagí nání inígí imínj rínj kápíxí wá seiapánáyí Goríxo ‘Omí wímígíní.’ yáiwírípí anípá imónínfámaní. Oweo! Nioní nepa seararínjíní, ‘Goríxo míní winfáríní.’ seararínjíní.” urínjínigíní.

11

Jono Jisasomí yarínj wípísi nání uowárinj náníríní.

¹ Jisaso xegí wiepísarínj wé wúkaú síkwí waú awamí sekaxí e nuríísáná uréwapíyemerí wáf urímerí emínírí nání e dání píní níwíárímí Judayí anj amí amí íkwírónínjyo nání unjínigíní.

² Jono wayí numeáia warínjogí gwí níñweámáná arfá re winjínigíní, “Jisaso e yaríní. E yaríní.” rarínjagífa arfá níwírí xfo xegí wiepísarínjyí waúmi Jisaso tñj e nání uowáraná ³ awaú nuri yarínj re wigísisixíní, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo bínfáríní.’ rarínjoxírání? Wenínj nerí ñweaaní nání wo síní rífa baríní?” urfágí ⁴ Jisaso re urínjínigíní, “Awagwí nuri amípí nioní yaríná síñwí nanfípí tñn arfá nífípí tñn nání repíyí níwírí áwanj urémeápiyí. ⁵ Nioní yaríná ámá síñwí supárigífáyí síñwí oxoaro síkwí íkí egífáyí nanj nímoníro anj ero peyíyí tígífáyí wará nanj ínro arfá pírónígífáyí arfá ero péfáyí wíapínímearo ámá uyípeayí xwíyífá yayí winípaxí none wáf nemerane urarínjwápi arfá wíro yarínjagífa nání Jonomí áwanj e urémeápiyí. ⁶ Rípí ení ‘Nioní nání ámá go go símí tñn wíkwí dínj “O pí rífa yaríní?” mîniáiwípa nerínáyí, yayí owiníní.’ urémeápiyí.” nurowárirí ⁷ awaú ríxa gwí anj Jono ñweanjiwá tñj e nání waríná ámá oxí apíxí e epíroyí egífáyo Jono nání re urínjínigíní, “Seyíné ámá dínj meañe nání nuríná pí ámáyo wínaníro wagfáríní? Ámá samínj imínj onmíápi nerí aí ríwí íwí apaxí mé wíñwí yarínjpa yarínj womí síñwí wínaníro wagfárání? Oweo! ⁸ E nerí aí pí ámáyo wínaníro wagfáríní? Ámá rapírapí yarapayí enj wú yínínj womí síñwí wínaníro ámá dínj meañe wagfárání? Oweo! Ámá rapírapí yarapayí nanjíní níyíníro mîxí ináyíyíyá anjyo ñweaarígífáríní. ⁹ E nerí aí seyíné pí nání ámá dínj meañe nání wagfáríní? Goríxoyá wáf rókiamoarínj womí síñwí wínaníro wagfárání? Oyí, e nerí aí ‘O Goríxoyá wáf rókiamoagífáyí tñn xíxení imónínjomání. Seáyí e múroñoríní.’ seararínjíní. ¹⁰ Xwíyífá Goríxo xewaxomí urínjípí wáf rókiamoagí Marakaio níwuríyírí ríwamínj eanj rípí, ‘Arfá eí. Goríxoní gí xwíyífá yanj wíowárimfáío joxí gí íwoxí xámí rímeaní nání uowárimfáríní. O joxí nání ámáyo

nuriríná ófninjí simoinárini.’ níriri ríwamijé eanjé apí Jono nání riniini. ¹¹ Nepa searariniini, ‘Jono áamá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarigíto nání ófninjí imonjo enagí nání áamá níní aiwí wo Jonomi seáyí e imóniní xirigíámaní. E nerí aiwí gíyí gíyí nioní nixídíro Goríxoyá xwioxíyo páwiro yarigíáyí xwíyíá nioní nání wáí nurimeipírípi Jono wáí urímenjípimi seáyí e imóninagí nání áamá ayí onípi aiwí Jonomi ení seáyí e wimóninjoí.’ searariniini. ¹² Jono wayí nínearneameaia warinjo xwíyíá ‘Goríxo xwioxíyo mímearmí níneari neamenjewaní nání áamá wo urowárenapinínoí.’ iwamíto seariniiná dání áamá uyíní yarigíáyí ‘Goríxoyá xwioxíyo aríge páwianiréwini?’ niyaiwiro pírí íkwieámí néra páwianíro yarinoí. ¹³ Nwí ikaxí Moseso níriri eanjépi tñni wíá rókiamoagíáwa níríro eagíápi tñni Goríxo xwioxíyo mímearmí nerí seamenjewaní náníyí wíá nírókiamóo nibíro Jono yoparí o axípi riniirini. ¹⁴ Eníiná wíá rókiamoagíáyí wo re riniípi, ‘Goríxo xwioxíyo mímearmí nerí neamenjewaníápi ríxa nimónimínirí anwi e enánáyí áamá wo wíá rókiamoagí Irajiaóninjí imóninjí wo biníárini.’ riniípi tñni xixeni Jono ríxa biníirini. Seyíné omí nimímínirínáyí, o Irajiao imóninjípa imónimínirí eníirini. ¹⁵ Aríá tígíáyíné píraninjí nioniyá xwíyíápi aríá eríini.

¹⁶ “E nerí aí pí ewayí xwíyíá niseariri re searimíini, ‘Áamá agwí ríná njweagíáyíné ayíninjí imóninjoí.’ searimíini? Seyíné niaíwí rípiáninjí imóninjoí. Niaíwí bíbia makeríá tñní e éf níjwearo bíbia tñni nífá yaníro neríná ráiawá re urarinoí, ¹⁷ ‘Nene seyíné simíninjí epírí nání soní eaaríná seyíné simíninjí méoi. Nene seyíné njwapé rípirí nání njwapé ráná njwapé saní mínearápaoí.’ E uraríná niaíwí aninjí winariniípi yapí imóninjoí. ¹⁸ Ayí rípi nání searariniini. Jono nibíriná aiwá áamá wimónariniípi tñni iniigí wainí tñni míní njwíá njweanáná áamá wí dñnjí mamó o nání ‘Imíto dñnjí xixéronagí nání yarini.’ rarinoí. ¹⁹ Áamá imóninjáoni nibíriná aiwá iniigí amípi anani naríná áamá wí ‘Áamá royí aiwá tñni iniigí wainí tñni ríwí ení nerí ayá wí narinorini. Áamá takisí nání nígwí nearaparigíáwa tñni íwí néra warigíá wínyí tñni níkumíximí emearigíorini.’ rarigíárini. Agwí e níríro aí idáná nioní yariniápi tñni Jono yariniípi tñni aiwáninjí ná wéánáyí re rípiríárini, ‘Áamá imóninjo tñni Jono tñni Goríxoyá dñnjí tñni naní yagíirini.’ rípiríárini.” uriniginini.

Anjé bí bimí njweáyí xíomí dñnjí míwíkwíroarínjagíá uréwapíyinjí nánirini.

²⁰ Jisaso e nurísáná áamá e epíroyí egíáyo nuriríná anjé o emímí obaxí wíwapíyinjípi yoí níriri áamá ayo njweagíáyí wigí íwí yarigíápi ríwímíni nímmoro nisaníro mñjweá éagíá míxí nuriri ²¹ re uriniginini, “Korasiníyo njweáyíné aweyí! Síá wíyí seyíné majíá seaóríníárini. Goríxo xeaninjí ríá tñnjí seaikáríníá enagí nání dñnjí sípí oseainini. Betísaida njweáyíné aweyí! Síá wíyí seyíné ení majíá seaóríníárini. Ayí rípi nánirini. Emímí segí aníyo seaíwapíyinjápi émáyí anjé yoí Taiayí riniinjíyo tñni Saidoníyí riniinjíyo tñni níwíwapíyiri síjwíríyí, áamá anjé apiaúmi njweáyí eníiná wigí íwí yarigíápi nání piaxí níweáníro ayá íá níxiríníro nání iyíá íríkwí páníro ríá uráwíyo iwíeáníro yaniri egíárini. ²² Nepa searariniini. Síá Goríxo áamá níyoní mí ómómíximí eníáyimí áamá Taia njweáyo tñni Saidoní njweáyo tñni winíápa axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imónini. ²³ Kapaneami njweáyíné ení ‘Goríxo anínamí nání níneaménapiníárini.’ riyaiwiarinoí? Oweoi! Ríá aninjí weariniíyo nání wepíríárini. Emímí nioní segí anjé e seaíwapíyinjápi eníiná Sodomí njweáyí, ríkíkíríto yariniagíá Goríxo ríá mamówáriníyí síjwí nínaníro síjwíríyí, ayí nisaníro agwí njweanwá re nání níjweaxa baníro egíárini. ²⁴ Nepa searariniini. Síá Goríxo áamá níyoní mí ómómíximí eníáyimí Sodomí njweaagíáyo winíápa xixeni axípi seainíámani. Seyínéyá seáyí e imónini.” uriniginini.

“Nioní tífáminí nibírináyí, dñnjí emímówárf inípiráoi.” urinjé nánirini.

²⁵ Jisaso e nurimáná Goríxomí xwíyíá rírimí níwiríná re uriniginini, “Gí ápoxini, Áminá anjéna imíximí xwíá imíximí nerí tíjoxini, xwíyíá nioní uraríná rípi nání

ámá ‘Nioní nǐjǎonǐrǐnǐ. Go nǐrǐwǎpǐyǐnǐjǎo?’ yǐwǐnǎrǐgǐfǎyo yǐmǎrorǐ ámá nǐáǐwǐ onǐmǐápiǎ yǎpǐ ‘Anǐjǎ onǐrǐwǎpǐyǐpoyǐ.’ yǐwǐnǎrǐgǐfǎyo wǐfǎ urǎkǐamori éagǐ nǎnǐ yǎyǐ seáyǐmǐ dánǐ orǐmemǐnǐ. ²⁶ Ápoxǐnǐ, joxǐ e simónǎrǐjǎgǐ nǎnǐ dǐxǐ dǐjǐ tǐnǐ e imónǐnǐ.” nurǐrǐ ²⁷ ámáyo re urǐjǐnǐgǐnǐ, “Gǐ ápo xwǐyǐfǎ amǐpǐ oyǎ nǐpǐnǐ bǐ yumǐfǐ mǐnǐ nǐpǐnǐ fǎnǐjǐ nǐepǐxǐnǐasǐjǐrǐnǐ. Ámá nǐnǐ aǐwǐ wo xegǐ dǐjǐ tǐnǐ xewaxonǐ nǎnǐ nǐjǐfǎ mimónǐnǐ. Gǐ áponǐ nǐjǐfǎ imónǐnǐ. Ámá wo xegǐ dǐjǐ tǐnǐ gǐ ápo nǎnǐ enǐ nǐjǐfǎ mimónǐnǐ. Xewaxonǐnǐ nǐjǐfǎ imónǐnǐ. E nerǐ áǐ ámá xewaxonǐ ‘Gǐ ápo nǎnǐ xe nǐjǐfǎ oimónǐpoyǐ.’ nǐyǐwǐrǐ o nǎnǐ wǐfǎ wókǐmǐxǎrǐjǎyǐfǐ ayǐ enǐ gǐ ápo nǎnǐ nǐjǐfǎrǐnǐ. ²⁸ Ayǐnǎnǐ sekǎxǐ ‘Rǐpǐ époyǐ. Rǐpǐ époyǐ.’ nǐrǐgǎ unǐpǐ pǐrǎnǐjǐfǐ ouxǐdǐmǐnǐrǐ nerǐnǎ sanǐ xwé nǐmearǐnǐjǐfǐ nǐmeámǐ nuro anǐjǐ seǎnǎrǐjǐyǐfǐné, nǐonǐyǎ dǐjǐ tǐnǐ sǎ ηweapǐrǐ nǎnǐ nǐonǐ tǐfǎmǐnǐ bǐpoyǐ. ²⁹ Nionǐ ámá nǐpenǐonǐ nǐmónǐrǐ seáyǐ e mimónǎrǐjǎonǐ enǎgǐ nǎnǐ sanǐ nǐonǐyǎ íkǐfǎnǐjǐfǐ xwǎnǐwǐ nǐkwónǐmǐ nurǐnǎyǐfǐ nǐonǐ searǐwǎpǐyǐánǎ segǐ dǐjǐ emǐmówǎrǐfǐ inǐpǐrǎoǐ. ³⁰ Ayǐ rǐpǐ nǎnǐ searǎrǐjǐnǐ. Xwǐyǐfǎ nǐonǐyǎ sanǐnǐjǐfǐ nǐmeámǐ upǐrǐpǐfǐ ayǐ sanǐ seǎnǐmenǐjǎo. Nayǐ seǎnǐfǐ enǎgǐ nǎnǐ anǎnǐrǐnǐ.” urǐjǐnǐgǐnǐ.

12

“ ‘Sabarǎfǎyo ηwǐfǎrǐnǐ.’ rǐnǐjǐfǐyo pǐ nǎnǐ xǎrǎrǐfǐ yarǐjǎo?’ urǐgǐfǎ nǎnǐrǐnǐ.

¹ Ínǎ Sabarǎfǎ wǐyǐmǐ Jǐsaso tǐnǐ wǐepǐsarǐjǎowa tǐnǐ ófǐ wǐtǐfǐ omǐjǐfǐ áwǐnǐmǐ inǐjǐfǐyo nurónǎ wǐepǐsarǐjǎowa agwǐfǐ wǐagǐfǐ wǐtǐfǐ siyǐfǐ sǐjǐfǐ yǐyǐrǐnǐfǐ yarǐjǎgǐfǎ ² Parisiowa sǐjǐwǐfǐ e nǐwǐnǐro omǐ re urǐgǐfǐawǐxǐnǐ, “Dǐxǐfǐ wǐepǐsarǐjǎowa ‘Sabarǎfǎyo ηwǐfǎrǐnǐ.’ rǐnǐjǐfǐyo aǐwǎfǐ pǐ nǎnǐ mǐarǐjǎo?’” urǐfǎgǐfǎ áǐ ³ Jǐsaso re urǐjǐnǐgǐnǐ, “Enǐnǎ negǐ mǐxǐfǐ inǎyǐfǐ Depito tǐnǐ xegǐfǐ nǐkumǐxǐnǐrǐ emearǐgǐfǎwa tǐnǐ agwǐfǐ wǐánǎ egǐfǎpǐ Gorǐxoyǎ Bǐkwǐyǐo rǐwǎmǐjǐfǐ nǐrǐnǐrǐ eǎnǐjǐfǐfǐ sǐnǐfǐ fǎ mǐroarǐjǐfǐ rejǎo? Oweoǐ, soyǐnéfǐ fǎ nǐroro aǐwǐfǐ dǐjǐfǐ nǐpǐkwǐnǐfǐ mǐmoarǐjǎo. ⁴ Depito senǐfǎfǐ anǐfǐ Gorǐxo nǎnǐfǐ aǐwǎfǐ peaxǐfǐ tarǐgǐfǐwǎmǐfǐ nǐpǎwǐrǐfǐ bǐsǐfǐkerǐfǎ Gorǐxo nǎnǐfǐ peaxǐfǐ tarǐgǐfǐfǐ o tǐnǐfǐ xegǐfǐ ámáfǐ tǐnǐfǐ nǎnǐfǐ ‘Nwǐfǎrǐnǐ.’ rǐnǐjǐfǐfǐ —Apǐ ‘Sa apǎxǐpǎnǐjǐfǐ imónǐgǐfǎwǎnǐ anǎnǐfǐ nǐpǎxǐrǐnǐ.’ rǐnǐjǐfǐrǐnǐ. Bǐsǐfǐkerǐfǎfǐ apǐ apǎxǐpǎnǐjǐfǐ imónǐjǐfǐfǐ xwéowǐ meǎǐánǎfǐ Depito nurǎpǐrǐfǐ nǐfǎgǐfǐ aǐwǐfǐ Gorǐxo mǐxǐfǐ bǐ mǐurǐjǐnǐgǐnǐ. ⁵ Nwǐfǐ íkǎxǐfǐ eǎnǐjǐfǐyo dánǐfǐ re rǐnǐjǐfǐfǐfǐ enǐfǐ sǐnǐfǐ fǎ mǐroarǐjǐfǐ rejǎo, ‘Sabarǎfǎyo apǎxǐpǎnǐjǐfǐ imónǐgǐfǎwa anǐfǐ Gorǐxo nǎnǐfǐ rǐdǐyowǎfǐ yarǐgǐfǐwǎmǐfǐ nǐpǎwǐro rǐdǐyowǎfǐ nerónǎfǐ sǐfǎ “Omǐjǐfǐfǐ nǐnǐfǐ ηwǐfǎxǐnǐ.” rǐnǐjǐfǐyǐfǐ xǎrǎrǐfǐ nero aǐwǐfǐ xwǐyǐfǎfǐ meǎrǐnǎrǐgǐfǎmǎnǐ.’ nǐrǐnǐrǐfǐ eǎnǐjǐfǐfǐfǐ fǎ mǐroarǐjǐfǐ rejǎo? Soyǐnéfǐ fǎ nǐroro aǐwǐfǐ sǐnǐfǐ nǐpǐkwǐnǐfǐ dǐjǐfǐfǐ mǐmoarǐjǎo. ⁶ Apǎxǐpǎnǐjǐfǐ imónǐgǐfǎwa Sabarǎfǎfǐ ayǐmǐfǐ xǎrǎrǐfǐ nero aǐwǐfǐ anǐfǐ Gorǐxo nǎnǐfǐ rǐdǐyowǎfǐ yarǐgǐfǐwǎmǐfǐ dánǐfǐ nero nǎnǐfǐ xwǐyǐfǎfǐ mǐmeǎrǐnǐpǎfǐ yarǐgǐfǎrǐnǐ. E nerǐfǐ aǐwǐfǐ ámáfǐ wo re rojǐfǐ royǐfǐ anǐfǐ rǐdǐyowǎfǐ yarǐgǐfǐwǎmǐfǐ seáyǐfǐ e mǐuronǐ.” xewǎnǐjǎo nǎnǐfǐ e nurǐrǐfǐ ⁷ ámǐfǐ re urǐjǐnǐgǐnǐ, “Soyǐnéfǐ xwǐyǐfǎfǐ Gorǐxo rǐjǐfǐ, Bǐkwǐyǐo eǎnǐjǐfǐfǐ rǐpǐfǐ ‘Nionǐfǐ ámáfǐ wǐfǐ wǐyo wǎfǐ nǐwǎnǐrǐfǐ arǐrǎfǐ owǐpoyǐnǐrǐfǐ nǎnǐfǐ nǐmónǎrǐnǐ. Nionǐfǐ nǎnǐfǐ rǐdǐyowǎnǐfǐ onǐpoyǐnǐrǐfǐ nǎnǐfǐ mǐnǐmónǎrǐnǐ.’ rǐwǎmǐjǐfǐfǐ e nǐrǐnǐrǐfǐ eǎnǐjǐfǐfǐ apǐfǐ nǎnǐfǐ soyǐnéfǐfǐ dǐjǐfǐfǐ nǐmoro fǎfǐ nǐxǐrǐro sǐjǐwǐrǐyǐfǐ, ámáfǐ nǐonǐyǎfǐ rowǎmǐfǐ, wǐwǎnǐjǎowa xwǐyǐfǎfǐ meǎrǐnǐpǎxǐfǐ mimónǐgǐfǎ rowǎmǐfǐ xwǐyǐfǎfǐ uxekwǐmoǎnǐro éfǎmǎnǐ. ⁸ Ámáfǐ imónǐjǎonǐfǐ Sabarǎfǎfǐ xǐáwǎnǐfǐ enǎgǐfǐ nǎnǐfǐ ‘Sabarǎfǎyo ayǐfǐ anǎnǐrǐnǐ.’ rǐpǎxǐfǐ imónǐjǎonǐrǐnǐ.” urǐjǐnǐgǐnǐ.

Wéfǐ kǐrǐjǐfǐfǐ enǐfǐ womǐfǐ nanǐfǐ imǐxǐjǐfǐfǐ nǎnǐrǐnǐ.

⁹ O e dánǐfǐ pǐnǐfǐ nǐwǐǎrǐmǐfǐ nurǐfǐ wǐgǐfǐ rotúfǐ anǐfǐ wǐwǎmǐfǐ nǐpǎwǐrǐfǐ ηweǎjǎnǎfǐ re enǐnǐgǐnǐ. ¹⁰ Ámáfǐ wéfǐ kǐrǐjǐfǐfǐ enǐfǐ wo e ηweǎjǎgǐfǐ Parisiowa Jǐsasomǐfǐ xwǐyǐfǎfǐ meǎrǐpǐrǐfǐfǐ nǎnǐfǐ yarǐjǐfǐfǐ re wǐgǐfǐawǐxǐnǐ, “ ‘Negǐfǐ “Sabarǎfǎyo ηwǐfǎxǐnǐ.” rǐnǐjǐfǐyo ámáfǐ sǐmǐxǐyǐo nanǐfǐ nǐmǐxǐrǐnǎfǐ xǎrǎrǐfǐ mepǎxǐrǐnǐ.’ rǐsimónǎrǐnǐ?’” urǐfǎgǐfǎ ¹¹ o xǐxewǐsǐfǐ íkǎxǐfǐ re urǐjǐnǐgǐnǐ, “Soyǐnéfǐfǐ woxǐfǐ, sǐpǐsǐpǐfǐ wo tǐjǎoxǐfǐ Sabarǎfǎyo sǐpǐsǐpǐo xwǎrǐjǎwǐyǐo pǐérorǎnǎyǐfǐ, sǐpǐsǐpǐomǐfǐ

mimixeaarinjirani? Oweoi, apaxí mé mixeaarinjirani. ¹² Ámá sipisipí tñni xixeni mimónijagi nání Sabaríayo aí amáyo nanj nñwimixirínáyí, ayí ananirini.” nuriri ¹³ wé kirinjé enomi re urinjiginini, “Dixí wé irú pñmixei.” uríagi amáo wé irú pñmixána wé nanj wñunjé axípi imónijiginini. ¹⁴ Nanj wñunjé axípi imónijagi Parisiowa nñwiápnimeámi nñpeyero wá e dání omi pñkianiro nání mekaxí megíawixini.

Gorixo Rípeajo nánirini.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xfo nání mekaxí mearíjagía nání nijáa nimóniri nání e pñni nñwiápmi nuri oxí apíxí obaxí númi xfdaríjagía simixí egía nñyoní nanj imimixímí neríná ¹⁶ amáyo áwanj urípírxiniri “Nioni síápi nání áwanj murímepa époyí.” urayinjiginini. ¹⁷ Xwiyá Gorixo ríjé wía rókiamoagí Aisaiáo nñiri rñwamíjé eanj rípi xixeni imóninfa nání Jisaso e enjiginini, ¹⁸ “Aría époyí. Ámá ro gí omíjé niaríjóníjé imóninfa nání rípeajáorini. Gí dñjé sixí uyiñáorini. Gí kwíyí eni omi wíáná émáyí ‘E neríná wé róníjé Gorixo wimónaríjépi imónanwárfani?’ yaiwipíri nání wá urepeárfánirini. ¹⁹ O nñpeniorini. Ámá wí tñni xixewiámí nñriniri wíyo xwamiání nñwiri eníámani. Sími óíyo dání xwamiání yaríjagi wñipírfámani. ²⁰ O amá enjé samíjé nñwémi emearíjagi nñwíniríná sixí mñjé eaaroaríjéwáníjé imónijagi nñwíniríná wíyo fá wekimixíníámani. O amá wí ramíxí gwí ápiáwí wearíjé ríxa nñyupárfánirini yaríjéjé imónijagi nñwíniríná fá supímixíníámani. Xegí e eníápa aríki néra núísáná wé róníjé xfo yaríjépi seáyí e imóniníárfani. ²¹ Émáyí ‘O arirá neaíwíniginini.’ nñyaiwiro omi dñjé ukíkayopírfánirini.” Xwiyá Gorixo e ríjépi xixeni imóninfa nání Jisaso nemeárfná axípi e enjiginini.

“Oboya dñjéyo dání yarini.” ríjé nánirini.

²² Ámá womi imfo dñjé xixéronáná manj pñróniri síjwí supárfé enomi Jisaso tñjé e nání nñméra nñbñro wárfaná Jisaso imfo mñxí numáñnowárfé píráníjé wimixána o xwiyá ríri síjwí aníri enjiginini. ²³ E éáná oxí apíxí obaxí e epíroyí egíáyí ududí niga nuro re rñngíawixini, “Ámá royí amá yeáyí neayimíxemeanfa nání aríowayá xwía piáxyo dání iwiaroníoyí raríjwáo, negí mñxí ináyí Depitoyá xiáworini.’ rñyaiwiaríjéwini? Oweoi, omani.” rñnaríjagía ²⁴ Parisiowa aría e nñwiro re ríjéawixini, “O imfo xíráóníjé imóniño —O xegí yoí bí Bieseuroyí rññjorini. Oyá dñjéyo dání Jisaso imfo mñxí umáñnaríjorini.” raríná ²⁵ Jisaso awa e rñnaríjagía dñjé adadí nñwiri nijáa nimóniri xixewisí ikaxí re urinjiginini, “Ámá gwí axírfí xepíxepá nñróniro mñxí nñrónáyí ayí anj mñwiárekíxínipaxírfini. Ámá anjé bimi ñweáyírfani, anjé wíwámí ñweagíáyírfani, eni xepíxepá nñróniro mñxí nñrónáyí, axípi anjé mñwiárekíxínipaxírfini. ²⁶ Nioni Obo —Oyá yoí bí Setenoyí rññjorini. Nioni oyá dñjéyo dání xegí imíóyo mñxí numáñnowárfínáyí, axíyí ríxa xepíxepá nñróniro nání aríge nero enjé neániro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwí soyíné nioni nání re raríjoi, ‘Setenoyá enjé eáníjéyo dání imfo mñxí umáñnowárfarini.’ raríjoi. ²⁷ Nioni imfo xíráóníjé imóniño, Bieseuroyá dñjéyo dání imfo mñxí numáñnowárfínáyí, segí wiepísaríjéyí dñjé goyáyo dání mñxí umáñnowárfaríjérfini? Ayí awa re raríjérfini, ‘Gorixoyá dñjéyo dání mñxí umáñnowárfaríjéwárfini.’ raríjéyí nání awa xwiyá seamearípírfarini. Nioni segí wa yaríjéápa yaríjagi aiwí soyíné pí nání nñxekwímoaríjoi? ²⁸ E neri aí nioni kwíyí Gorixoyápi tñni imfo mñxí umáñnánáyí, dñjé re yaiwírfini, ‘Gorixo xwioxíyo mñmeámí neri neamenjweani ríxa írfani?’ yaiwírfini.” nuriri ²⁹ “Obo enjé eáníño aiwí Jisaso seáyí e imóniñorini.” oyaiwípoyíniri ámi xixewisí ikaxí re urinjiginini, “Ámá wo enjé eáníjé woyá amípi íwí meámíniríná xámi xfomi fá nñxiríri gwí nñjárímáná anani nñpáwiri xegí amípi meaníginini.” nuriri ³⁰ amá nñni Jisasomi dñjé wíkwíroro xfdíro epírxiniri pñrfí rakiámí wianiro yaríjéyí nání

ewayf xwiyfá rípi uríñiniginí, “Ámá nioní tífáminí mimónigfáyf, ayf nioní tñní mǐxǐ imóníñwáyfíní. Ámá nioní tñní sipísipf awí meáarípa yarígfáyf sipísipf xǐdǐxǐdowárf yarígfáyfíní.” nurírí ³¹ re uríñiniginí, “Ayínání nioní re seararíñiní, ‘Pí pí fǐwǐ yarígfá tñní ámá wíyo pí pí ríperírí umeararígfá tñní Goríxo ananí yokwarímǐ nǐwiirí aiwí ámá gíyǐ ámá wo Goríxoyá kwíyǐ tñní yaríñagí nǐwíníríná ríperírí numerí “Ayf kwíyǐ Goríxoyápi tñní miyaríniní.” umearfáyo Goríxo yokwarímǐ wiipaxǐ meníní. ³² Ámá gíyǐ gíyǐ ámá imóníñáoní pǐné sipí nǐnǐrírí aiwí Goríxo ananí yokwarímǐ wiínfáríní. E nerí aiwí gíyǐ gíyǐ Goríxoyá kwíyǐ nání pǐné sipí rǐfáyǐ agwí rínáraní, ná rǐwǐyoraní, Goríxo yokwarímǐ wiínfá meníní.’ seararíñiní.” uríñiniginí.

“Íkǐá sogwǐ nanǐ wearíñínáníñí imóníñiní.” uríñiní náníríní.

³³ Awa “Jisaso nanǐnǐ yaríñagí nání ‘Oboyá dǐñfíyo dání yaríní.’ rǐpaxǐ mimóniní.” oyaiwípoyínírí ámí xewaníño nání ewayf íkaxǐ rípi nurírí re uríñiniginí, “Soyfné íkǐá wǐna sogwǐ nanǐ wenǐagí nǐwíníríná ‘Íkǐá nanǐnaríní.’ ríríní. Íkǐá wǐna sogwǐ sipí wenǐagí nǐwíníríná ‘Íkǐá rǐna sipínaríní.’ ríríní.” nurírí ³⁴ mǐxǐ re uríñiniginí, “Weaxǐá miáoyfné, rǐxa sipíní imóníñagfá nání aríge nero pǐné nanǐ rǐpǐráoi? Oweoi, ámá pí pí dǐñfí aumaúmǐ inígfáyǐ e dání rarígfá enǐagí nání soyfné pǐné nanǐ wí rǐpaxǐ meníní. ³⁵ Ámá nanǐyǐ wigǐ ayá tǐñfípi mearígfápa dǐñfí nanǐnǐ aumaúmǐ niníro nání xwiyfá nǐríríná nanǐnǐ rarígfáríní. Ámá sipíyǐ sipí náníní dǐñfí nímoro aumaúmǐ niníro nání xwiyfá nǐríríná sipíní rarígfáríní. ³⁶ Nioní re seararíñiní, ‘Goríxo ámá nǐyoní mí ómómǐxímǐ nerí xwírǐxǐ níméríná sipí íkaxǐ amǐpí úrapí rarígfá nǐnǐ nání yaríñfí imǐmǐ wiaríná e dání urǐpǐrǐfáríní. ³⁷ Goríxo sewaníñoyfné rarígfáyo dání xwírǐxǐ nǐseamerí re searínfáríní, “Xwiyfá tǐñoxíríní. Xwiyfá mayoxíríní.” searínfáríní.” uríñiniginí.

Ekíyíñfí nání rǐxíñfí urígfá náníríní.

³⁸ E urfági ñwǐ íkaxǐ eáníñfípi mewegfá wa tǐnǐ Parisi wa tǐnǐ re urígfawixíní, “ ‘None ‘Goríxo rǐrowárenapíñoxíríní?’ yaiwianí nání anǐnamí dǐñfí ekíyíñfí bǐ neaíwapíyí.’ neaimónaríní.” urfágfá aí ³⁹ o re uríñiniginí, “Seyfné agwí ríná ñweagfáyfné, Goríxomí rǐwǐmíní nímamoro segí ñwǐfá rǐnǐñfípi tǐnǐ fǐwíníñfí niga uro niga bíro yarígfáyféné ekíyíñfí nání reaxǐ nǐseainírí seaimónaríñagí aiwí ekíyíñfí wǐfá rókiamoagfí Jonao enǐpíní seaiwapíyímíginí. ⁴⁰ O peyǐ xwé womí agwíyo ínímí íníñáná sǐfá wíyaú wíyí óríñfípa ámá imóníñáoní xwǐfáyo ínímí wenáná sǐfá wíyaú wíyí nórínfáríní. ⁴¹ Ámá enǐná anǐfí yoǐ Ninipayí rǐnǐñfíyo ñweagfáyf —Ayf Goríxoyá wǐfá rókiamoagfí Jonao Goríxoyá xwiyfá wáǐ uríméáná ayf wigǐ fǐwǐ egfápi rǐwǐmíní nímamoro nǐsaníro ñweagfáyfíní. Ayf ámá woní Jonaomí seáyí e imóníñáoní re éǐ nǐrómáná seararíñagí aiwí seyfné arfá mǐniaríñagfá nání ámá Ninipayí ñweagfáyf sǐfá Goríxo ámá nǐyoní mí ómómǐxímǐ enfáyímí nǐwiápǐnǐmearo xwiyfá seamearǐpǐrǐfáríní. ⁴² Goríxo ámá nǐyoní mí ómómǐxímǐ enfáyímí apǐxǐ enǐná Sibayf anǐfíyo meñweañí —Í mǐxǐ ináyf Soromono nǐjǐfá seáyí e nímónírí rǐrímǐ yaríná arfá wímínírí nání anǐfí aga ná jǐfamí dání bíñíríní. Í ámá woní Soromonomí seáyí e imóníñáoní re éǐ nǐrómáná seararíñagí aiwí seyfné arfá mǐniaríñagfá nání í sǐfá ayímí nǐwiápǐnǐmearí xwiyfá seamearínfáríní.” uríñiniginí.

Imfó xegfí wíníyo wirímeanǐfí náníríní.

⁴³ Ámá ayf “Nene Jono nearáná saníñfí onímíapí nerane aiwí imfó xǐxéroaríñfí róníñfí imónaníginí.” oyaiwípoyínírí ámí xǐxewisǐ íkaxǐ bǐ nurírí re uríñiniginí, “Imfó xǐxéroaríñfíyǐ mǐxǐ umáínowáraná ámá womí pǐnǐ nǐwiárímí nurfíná inígfí mayfímí ‘Ge ge sá onǐweámíní?’ nǐyaiwia nimerí pǐfá nímegíníméísáná ⁴⁴ re yaiwiaríñfíriní, ‘Gfí ámí anǐfí axǐ pǐnǐ nǐwiárímí bíñǐé nání oumíní.’ nǐyaiwímí nurí anǐfí rǐxa sǐfí

peáriniri píraniní imixáriniri yárininagí niwiniri siní anfá imóninagí niwiniri nání ⁴⁵ ámi nurí imfó wé wfúmi dání waú fwí neróná xfómi seáyí e múroo egfáyo niwirimeámí nuro axómi nixixéroro e ηweaarigfáriní. Xámi sfpí imónago aí ináyí aga sfpí ikeamóniníriní.” uriniginí.

Jisasomi xinái tñi xogwáowa tñi nániriní.

⁴⁶ Jisaso siní amá xfo tñí e epfroyí egfáyo xwiyfá uraríná re eniginí. Xinái tñí xogwáowa tñí nibiro “Omi ge dání xwiyfá uraniréwiní?” niyaiwiro bfanirwáminí rojáná ⁴⁷ amá wo re uriniginí, “Ai, dixí rinái tñí rigwáowa tñí joxi xwiyfá riraníro nání wáf e biraiyf rojoi.” urfagí aiwi ⁴⁸ o re uriniginí, “Ayí nepariní. Gí inókí tñí gwfáowa tñí wáf e niroo aiwi amá aga gí inókíwa gwfáowa imónigfáyí ayí gíyíriní?” nuriri ⁴⁹ xegí wiepísariníyo wé árixá niwirí amá omí re uriniginí, “Gí inókíwa gwfáowániní imónigfáyí amá tí ηweagfáyíriní. ⁵⁰ Ayí rípi nániriní. Amá gíyí gíyí gí ápo anfnamí ηweano wimónarinífpí yarigfáyí ayí gí gwfáowa napíwa inókíwániní imónigfáyíriní.” uriniginí.

13

Ewayí ikaxí wití siyf wiároní nániriní.

¹ Jisaso sfá ayimí aníyo pñí niwiárimí nipeyari ipí manípa tñí éf niηweari ² amá oxí apixí ayá wí epfroyí wiarinagífa nání ewé bámi nípíxemoániri éf niηweari oxí apixí nñí siní ipí imanípa tñí rojáná ³ ewayí xwiyfá ayá wí nura nuríná re uriniginí, “Amá wo (Nene ayé siyf niwiároa nuríná yarínwápa) o xegí omínyo wití siyf niwiároa uminiri nání nurí ⁴ ríxa xwífa yuní ikixeariníne píraniní niwiárori aí wí óf manípa tñí piéroríyí iní nibiri mímání eniginí. ⁵ Amí wí sfñá iními yapináná xwífa seáyí e onímiápi eníyo piéroríyí xwífa akwináná enagí nání apaxí mé nerápiri niyapiri aiwi ⁶ sogwí niwepíniri xaiwí anáná mími rapiní mívariní enagí nání yeáyí yíweánariniginí. ⁷ Amí wí emí pípíní arfkiáriníne wiároníyí emí pípíníyo dání nawíni nerápmáná emí xenwirárinagí nání wití ayí ná mīweniginí. ⁸ Amí wí xwífa naníyo wiároníyí nerápiri niyapiri ná níkiáreániríná wí aga dñí nímori fá mīropaxí werí wí xwé obaxí werí wí xwé onímiápi werí eniginí.” Jisaso ewayí xwiyfá e nuriri ⁹ re uriniginí, “Seyíné wití siyf nání rífa apí nání arfá ókiarí nímónípoi.” uriniginí.

“Ayí rípi nání xixewisí ikaxí tñí searariní.” uriní nániriní.

¹⁰ Wiepísariníowa idáná Jisaso xegípi ηweanáná nibiro yaríní re wigfawixiní, “Joxi amáyo nuréwapíyiríná ewayí xwiyfá tñí pí nání urariníriní?” urfagífa ¹¹ o re uriniginí, “Xwiyfá eníná dání Goríxo xwioxíyo míméamí niseairí seamenweanfápi nání yumí imóninípi nioní soyíné níjfa imónipíri nání áwaní niseariri aiwi amá wíyo áwaní murariní. ¹² Ayí rípi nániriní. Amá nioní xwiyfá raríná arfá niro dñí níkwíroro nero níjfa bí tñí imónarigfá gíyí gíyí Goríxo amí wí mīni winínoi. Arfá mīnipa ero dñí mīnikwíropa ero yarigfá gíyí gíyí ‘Níjfa rípi imóniní.’ yaiwiarinagífa aí Goríxo apí aí amí nurápinínoi. ¹³ Ayínání amáyo nuréwapíyiríná ewayí xwiyfá tñí urariníriní. Amá nioní dñí mīnikwíropa yarigfáyí ewayí xwiyfá nioní rarínápi arfá nīniro aiwi mīkfí nání dñí mīmopa nero níjfa wí imónarigfámani. ¹⁴ Ayí e yaríná xwiyfá Goríxo ríní wífa rókiamoagí Aisaiáo níriri ríwaminí eanfí rípi ríxa xixení imónariní, ‘Seyíné aríkwíkwí niwiro segí arfá píróniro síñwí supáiro nero nání arfá niwía nuro aí níjfa imónipírfámani. Síñwí niwíga nuro aí dñí wí mopírfámani. ¹⁵ Ayí rípi nániriní. Segí dñí tñí néra warigfáyíné mīníf sfñániní imonagífa nání searariní. Wigí síñwí mīsupáripa ero arfá mīpírfónipa ero nero

sijwiriyí, wigí sijwí tñni sijwí aniro aríá ero dñj píráníñj neyíro moro wigí íwí yarigíáyí ríwímíní mamoro éánáyí Goríxoní píráníñj wimíxipaxíríní.’ Xwiyíá apí xixení imóníní nání ámányí e yaríñoí. ¹⁶ E nerí aí gí seaiepísaríñáoýné segí sijwí tñni sijwí naníro aríá tñni aríá niro nero nání yayí oseainíní. ¹⁷ Aga nepa seararíñjíní, ‘Wíá rókiamoagíá obaxíyí tñni áamá wé rónigíá obaxíyí tñni ení soyíné sijwí naníro aríá niro yarigíá rípi nání “None sijwí wíníwanígní.” níyaiwiro aga níwimónírí aí wí aríá niro sijwí naníro yagíámaní.’ seararíñjíní.” uríñjínigíní.

Wití siyí wiáronj mfkí nání áwanj uríñj náníríní.

¹⁸ E nurírí re uríñjínigíní, “Ewayí xwiyíá áamá wo nurí wití siyí wiáronjpi mfkí nání áwanj osearímíní. ¹⁹ Wití siyí wiáronjyí xwiyíá Goríxo xwioxíyo mímeámí nerí seamenjweaníapí náníríní. Áamá xwiyíá apí aríá nero níjía mepa éáyí ayí wití siyí óf manjpa tñni piéronjpníñj imóníñoí. Ayí aríá wiaríná obo, aríki yaríño níbirí ayí Goríxomí dñj wíkwíropíríxínírí xwiyíá apí wigí xwioxíyo míníñjyí emí ríroámí yaríñjíní. ²⁰ Áamá xwiyíá apí aríá níwiríná axíná yayí nero ‘Naníríní.’ yaiwííáyí, ayí wití siyí síñá ínímí yapíníñáná xwíá seáyí e akwíníáná enjyó piéronjyíníñj imóníñoí. ²¹ Wití siyí síñá ínímí yapíníñagí nání rapíñ ná ínímí míwárípa enjyíníñj áamá ayí ení wigí dñj rapíñíñj xwíáyo mímí íá mumíxíñagí nání áamá wí ayí xwiyíá apí xídaríñagíá nání xeaníñj wíkaráná apaxí mé píní wíararígíáríní. ²² Áamá xwiyíá apí aríá níwiro aiwí wigí yarigíápa síní níxídrónáyí amípí xwíáyo dánj ayá tñjpi nání dñj obíbxí moro ‘Amípí wí nioní mínímúropa oníní.’ yaiwiro ‘Amípí ayá tñjpi aríge nímeámíáríani?’ yaiwiro néra warígíáyí ayí wití siyí emí pípiñj kíki dípearígíe piéronjyíníñj imóníñoí. Wití emí xenjwiráñjagí nání ná míwepa enjyíníñj áamá ayí ení ‘Amípí ayá tñjpi aríre nerí meámíáríani?’ yaiwiarígíápi xwiyíá Goríxoyápímí yokwarímí éáná omí aníñj míní xídarígíámaní. ²³ Áamá xwiyíá apí aríá níwiro níjía éáyí ayí wití siyí xwíá nanjyó piéronjyíníñj imóníñoí. Wití apí ná kíki réaníñjyíníñj áamá ayí ení ná níweríná wí dñj nímorí íá míropaxí werí wí xwé obaxí werí wí obaxí onímíapí werí yarígíáríní.

Ewayí ikaxí rípi kíyí wití omíñjyó yapíñj náníríní.

²⁴ O “Agwí Goríxo áamá sípíyí wigí dñj tñni xe néra útríxínírí sijwí níwínírí aiwí ríwéná ríáyo ikearíníáríní.” oyaiwípoyínírí ewayí xwiyíá áamá xegí bí nurírí re uríñjínigíní, “Goríxo xegí ámányó xwioxíyo mímeámí nerí menjweámínírí nání yaríná imóníñjpi, ayí áamá wo xegí omíñjyó xwíá yuní níxíémáná wití siyí wiáronjpi tñni ríramíñjyí epaxíríní. ²⁵ Wití siyí níwiároarímáná xegí anjyó nání nurí sá wenjáná o tñni símí tñni inarígíío níbirí re enjínigíní. Rípi kí siyí wití siyí wíaróníñe seáyí e níwiároarímí unjínigíní. ²⁶⁻²⁷ Níwiároarímí numáná enjáná ríxa wití nerápirí níyapírí ríxa ná kíki réanímínírí yaríná omíñj xíawomí omíñj wíiarígíáwa sijwí wíníáyí wínígíawíxíní. Rípi kí aí tñni nawíní enjagí níwínímí nuro bosomí re urígíawíxíní, ‘None “Joxí díxí omíñjyó siyí nanjíní wíarónjíní.” neaimónaríní. Aríre nerí rípi kí ení nerápirí yapíríani?’ uríagíá ²⁸ o re uríñjínigíní, ‘Gí símí tñni inarígíío enjíríani? Oyí, oríní!’ uríagí xegí omíñj wíiarígíáwa yaríñj re wigíawíxíní, ‘None nurane rípi kíyí yíyoámí yaníréwíní?’ uríagíá aí ²⁹ o re uríñjínigíní, ‘Oweoí, soyíné rípi kíyí yíyoámí neríná wití aí tñni yíyoámí epíríxínírí ³⁰ aiwá mípíríná nání níní xe oenírí sijwí wínípoyí. Wití ríxa yóf enjáná wití míwákwímí yarígíáwamí re urímíáríní, “Xámí rípi kíyí míwákwímí nero áwíní e gwí níkíríwímáná ríá ikearíríxíní. E nemáná wití míwákwímí nero aiwá anj nítiarígííwamí níútríxíní.” urímíáríní.’ uríñjínigíní.” Jisaso ewayí xwiyíá e uríñjínigíní.

Ewayí ikaxí masíte siyí náníríní.

³¹ O áamá re oyaiwípoyiniri “Agwí áamá obaxí Jisasomi m+ixídar+ñagá aiwí ríwíyo Goríxo xegí áamáyo xwioxíyo m+meámí nerí umen+weanáyí Jisaso yá áamá obaxí imón+pí+rí+ríní.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá ámí bí nurí re urí+ñigíni, “Goríxo seyíné xwioxíyo m+meámí n+seairí seamen+weanáyí, ayí masité aiwá siyí+ñí+ñí imón+ni. Masité aiwá xegí siyí aga onímiá imón+ni. Masité siyí n+mearo omí+ñíyo moárarí+gí+áyí ³² aiwá siyí n+yoni masité siyí aga onímiá enagi aiwí ríxa n+yapíri xwé n+róríná íkí+ñí+ñí ronjáná iní n+birí n+ñwearí yéwí t+paxí imónarí+ñí+ríní.” urí+ñigíni.

Ewayí ikaxí yisí nániríni.

³³ O ewayí xwíyá ámí bí nurí re urí+ñigíni, “Goríxo xwioxíyo m+meámí n+seairí seamen+weanáyí, ayí yisí+ñí+ñí —Yisí bisíkeríá sını sını enáná bí onímiá+ni íni+ni táná ním+ni íkwianwí eapí+narí+ñí+ríní. Goríxo xwioxíyo m+meámí n+seairí seamen+weanáyí, ayí yisí+ñí+ñí imón+ni. Apíxí bisíkeríá sını sını dírami+xí xwé sixí iní+ñáná yisí bí n+mearo iní+ni táná ním+ni íkwianwí eapí+narí+ñí+ríní.” urí+ñigíni.

Ewayí xwíyá tñini uréwapíyini nániríni.

³⁴ Jisaso oxí apíxí e epíroyí egí+áyó xwíyá apí n+píni nuréwapíyiríná ewayí xwíyá+ni nurí uréwapíyayí+ñigíni. ³⁵ Xwíyá Goríxoyá wíá rókiamoagí wo n+wuríyirí ríwamí+ñí eaní rípi, “Nioní xwíyá nírí+ríná ewayí xwíyá+ni dání ríri xwíyá Goríxo xwíá imí+xí+ñí dání iní+ni rí+ñí+ñí áwaní ríri emí+ríní.” níríri eanípi xixeni imón+ni nání Jisaso nuréwapíyiríná ewayí xwíyá tñini nurí uréwapíyagí+ríní.

Ewayí ikaxí rípi+kí nání urí+ñí mí+kí+ni áwaní urí+ñí nániríni.

³⁶ O oxí apíxí e epíroyí egí+áyó pñí n+wiárimí nurí aníyo n+páwirí ñweanáná xegí wíepí+sarí+ñowa n+biro re urí+gí+awixíni, “Joxí nearéwapíyiríná ewayí ikaxí rípi+kí nání nearí+ni áwaní n+nearíri pírání+ñí nearéwapíyí.” urí+gí+awixí ³⁷ o re urí+ñigíni, “Ámá wítí siyí naní wíaronoyí áamá imóní+ñáoní nániríni. ³⁸ Omí+ñí+ñí ayí xwíá ríri nániríni. Wítí siyí naníyí, ayí áamá Goríxo xwioxíyo m+meámí nerí umen+weanáyí nániríni. Rípi+kíyí ayí áamá Goríxomi muxídarí+gí+áyí, áamá oboyáyí nániríni. ³⁹ Sími tñni inarí+gí+ío, rípi+kí siyí wíaronoyí, ayí Oboríni. Aiwá yó+ni enagi mípí+rí+ñí ayí sá yoparíyí nániríni. Wítí m+wákwímí nero mípí+rí+ñí, ayí aní+nají+ríní. ⁴⁰ Ayí+nání rípi+kíyí m+wákwímí nero gwí níkí+rí+wímáná ríá íkeaárí+gí+ápa imóní+ñíyí sá yoparíyí axípi e imónáná ⁴¹ áamá imóní+ñáoní áamá ríkí+kí+rí+ío ero wa ení nene yarí+ñwápi oépoyiniri wíwapíyiro yarí+gí+áyí gí ápo men+weané ñweapí+rí+xí+ni gí aní+najowa awí eámeámí epíri urowárimí+ríní. ⁴² Urowáraná awa awí eámeámí nemáná ríá ápiáwí xwé aní+ñí wearí+ñí+rímí íkeaaráná ayí e dání ‘Yeyí!’ níríro magí íroní+pí+rí+ríní. ⁴³ E nerí aí oxí apíxí wé róní+gí+á Goríxoyáyí xó xwioxíyo m+meámí nerí umen+weané dání sogwí naní+ríná yarí+ñípa xixí+éa sını+ni iní+pí+rí+ríní. Seyíné aríá tígí+áyí+né enánáyí, aríá ókiarí nímóní+poyí.” urí+ñigíni.

Ewayí ikaxí ayá tñí imóní+ñí wí pñí wenípi nániríni.

⁴⁴ O áamá re oyaiwípoyiniri, “Goríxo xwioxíyo m+meámí n+seairí seamen+weanáyí ayá tñí+pi+ñí+ñí imóní+ñagí nání Jisaso pí pí nearí+gí aí xixeni éwaní+ñí.” oyaiwípoyiniri ewayí xwíyá re urí+ñigíni, “Goríxo xwioxíyo m+meámí n+seairí seamen+weanáyí, ayí xwíá bimi wí e ayá rí+mí+xarí+ñí wí pñí tñí+ñí+ñí imón+ni. Ámá wo nemerí+ná wení+ñí nerí n+wí+ní+meari yayí níkarí+ní nání re ení+ñigíni. Mí+rí nurí áamá wíyo áwaní murí xegí amípi nñí nígwí nání bí nerí nígwí apí tñí n+meámí nurí xwíá apíni bí ení+ñigíni.” urí+ñigíni.

Ewayí ikaxí memíá nániríni.

⁴⁵ Ámí re urí+ñigíni, “Goríxo xwioxíyo m+meámí nerí pírání+ñí seamen+weanáyí, ayí áamá amípi mímúroní+ñí wo memíá awíaxíni awíaxíni nání píá emearí+ñí+pání+ñí

imónini. ⁴⁶ Bá niyoní múróniŋagi níwiniŋmeáarimo anjini nuri xegí amípi níni bí nemáná nígwí apí tñni memiápá bí enjiniŋini.” nuri, “Gorixo xwioxíyo mímeámí níneairi neameŋweanfápi ayá tñŋíŋniŋí imóniŋagi nání Jisaso pí pí nearfagi aí xixeni éwaníŋini.” oyaiwípoiŋini ewayí xwiyíá e uriniŋini.

Ewayí ikaxí ubení nánirini.

⁴⁷ O re uriniŋini, “Gorixo áamá xfo xegí xwioxíyo mímeámí neri umenweámniŋni neriŋná enfápi, ayí ubení ipiyo nímamówaro peyí xixegíni íá mĩnariniŋpániŋí imónini. ⁴⁸ Rixa peyí magwí mĩniŋagi níwiniŋro nímiŋxearo ipí imaniŋpá tñŋí e nítiŋro éf níŋweámáná peyí nanjini neyíro ikwianŋwíyo mímeámí níyáŋro sipíyí emí mímeámí egíawixini. ⁴⁹ Sía yoparíyimi axípi e imónáná anjinaŋowa níweapíro wé rónigíáyo ní múroŋro sipí yarigíáyo yíyoámí nero ⁵⁰ ríá ápiáwí xwé anjiniŋí weariniŋrími ikearáná ayí e dání ‘Yeyí!’ níŋro magí íróniŋríŋini.” uriniŋini.

Xwiyíá nanj xaminiŋ tñni sñŋí tñni nánirini.

⁵¹ Wiepiŋariŋíyo re uriniŋini, “Nioni searéwapiŋariniŋápi nípiŋni mĩkí nání rixa nijíá rimóniŋoi?” uríagi “Oyí.” uríagi ⁵² o re uriniŋini, “Nwí ikaxí eániŋipi mewegíá nioni níniŋdíro gí wiepiŋariŋíyo níniŋro yarigíá níni ayí áamá amípi ní múróniŋgíáŋniŋí imóniŋoi. Ayí wigí ayá nímiŋxarigíápi anjino wenjimi sñŋí bí tñni xaminiŋí bí tñni nímearo áamáyo síwá wiarigíápa gí seaiepiŋariŋíáoyíné xwiyíá enjina Moseso níŋriŋí ríwaminiŋí eaniŋipi tñni nioni agwi searariŋápi tñni axípi e epíŋríŋini.” uriniŋini.

Xfo xegí Nasaretí ŋweáyí ríwí umogíá nánirini.

⁵³ Jisaso ewayí xwiyíá apí nura núisáná e dání píni níwiáŋimi nuri ⁵⁴ anj xfo xegí xwé iwiaroné níremori rotú anjino nípáwiri xwiyíá uréwapiŋaríni ayí ududí nero re riniŋgíawixini, “Áamá royí nijíá emimí yariniŋí rípi gimi dání nijíá imóníŋríŋani? ⁵⁵ O anj mĩrariŋí Josepomi xewaxo menirani? Xínái Mariaíyí mĩriniŋirani? Xogwáowa Jemiso tñni Josepo tñni Saimono tñni Judaso tñni riniŋowa re mĩŋweagíá reŋoi? ⁵⁶ Xínapíwa nene tñni mĩŋweapa reŋoi? E enagi nání áamá royí arige nijíá apí imóníŋríŋani?” níŋro ⁵⁷ wikí dñŋí níwóga wariniŋagí Jisaso xewaninjo nání re uriniŋini, “Áamá xwiyíá Gorixoyá wíá urókiamoariŋí womi anj mĩdáníyí aríá umónariŋíá aí xegí e dáníyí tñni xexirímeáyí tñni o nání ‘Sa negí áamáorini.’ níyaiwiro aríá umónariŋíámani.” nuriŋí ⁵⁸ ayí dñŋí níwíkwíroariŋagí nání e níŋwearíni emimí xwapí níwíwapiŋiniŋini.

14

Jono wayí umeaiariniŋomi píkiŋíá nánirini.

¹ Íná míxí ináyí Xeroto —O Gariri píropeniŋí meŋweanorini. O xwiyíá Jisaso nání yaní níwéa wariniŋagi aríá níwiri ² xegí omiŋí wíarigíáwami re uriniŋini, “Ayí nioni píkiŋáo, Jono wayí numeaiariniŋini. Rixa xwáŋipáyo dání níwiáŋíniŋmearí nání emimí ayí néra wariniŋini.” uriniŋini. ³⁻⁴ Ayí rípi nání Xeroto e uriniŋini. Xami O Jono sñni emearíniŋá xegí xexirímeáo Piriŋoyá apíxí Xerodiasíyí riniŋí nírápíri meáagi nání Jono xwiyíá re urárayiniŋini, “Díxí ríŋíŋímeáooyá apíxí nírápíri nímearíniŋíyí, ‘Ayí Nípiŋwiniŋí yariniŋini.’ ríyaiwiniŋini?” urayariŋagi nání Xeroto xegí porisíyo uowáŋá awa nuro omí íá níxero gwí níyiro nímeámí níbíro gwí anjino ŋwíríŋagí ⁵ Xeroto Jono nání “Omí opíkímiŋini.” níyaiwiri aiwí áamá oxí apíxí “Jono Gorixoyá wíá rókiamoariŋí woriniŋini.” yaiwiarigíá enagi nání wáyí neri “Nioni ení nípiŋíŋríŋini.” níyaiwiri sa gwí anjino wáŋiniŋini. ⁶ E níwáŋimáná enáná síá Xerotomi xínái xiriniŋíyí imónáná Xeroto xegí áamá wa tñni aiwá nímiŋxíro naríniŋá omí xiepi Xerodiasími

xemiái nîbîrî áwîni e nîrómáná sîmîniñî enîniñî. Í sîmîniñî yarîná Xeroto sîmîniñî í yarîñîpî nânî yayî nîwîniñî ⁷ xwîá e dâni re urîniñîni, “Nionî jîxî sîmîmanîyo dâni rîrarîniñî, ‘Pî pí nânî nionî rîxîñî nîránáyî nîsiapîmîñî.’ rîrarîniñî.” uráná ⁸ í xînáí tîñî e nânî nurî ámî nîbîrî xînáí urepîsîpî axîpî re urîniñîni, “Porisî wa Jono wayî numeaiá warîñoyá sîñwî mîñî nîwákwirowî mîñî sîñwî wîniñî nânî pîrerîxîyo nîtîro nîmeámî nîbîro oniapîpoyî.” uráná ⁹ Xeroto dîñî sîpî wîagî aiwî awa tîni aiwá nawîni narîgîfe dâni urîagî nânî porisî wamî í urîpî axîpî sekaxî nurîñî ¹⁰ urowáráná wo gwî anîyo nânî nurî e dâni Jonomî sîñwî mîñî nîwákwirowî ¹¹ mîñî pîrerîxîyo nîtîrî nîmeámî nîbîrî miáimî mîni wîáná í nurápîrî nîmeámî nurî xînáimî mîni wîñîniñî. ¹² E éáná Jono xegî wiepîsarîñowa nîbîro pîyomî nîmeáro nîmeámî nuro xwîá nîweyârîmowa nuro Jisasomî áwanî urîgîawîniñî.

Oxî 5,000 apîmî aiwá mîni wîñî nânîrîni.

¹³ Jisaso xwîyîfá Jono nânî arîá nîwîrî e pîni nîwiárîmî ewéyo nîpîxemoánîrî ámá dîñî meañe nânî xegîpî warîñagî aiwî oxî apîxî obaxî anî bî bimî dâñîyî “Jisaso ewéyo puñot.” rîñîagî arîá nîwîro yâni óyîyo númî ugîawîniñî. ¹⁴ Jisaso rîxa ipî imanîpá tîñî e niwiékîñîmearî wîniñîniñî. Oxî apîxî obaxî xîo tîñî e nânî bîmiarîñagîa nîwîniñî wá nîwianîrî wigî sîmîxîyî pîránîñî imîmîxîmî yarîná ¹⁵ sîápî tîni xegî wiepîsarîñowa nîbîro re urîgîawîniñî, “Re ámá dîñî meanîni. Sîá wórîniñî. Joxî ámá nîni wigî aiwá bî nero nîpîrî nânî anî onîmiápiá amî amî ñweameñîyo nânî urowárpei.” urîagîa aí ¹⁶ Jisaso re urîniñîni, “Ayî nupaxî mimónarîni. Soyîné aiwá wî mîni wîpoyî.” urîagî ¹⁷ awa re urîgîawîniñî, “Negî aiwá xwapî menîni. Sa bisîkerîfá wé ná wûni tîni peyî yeáyî waúni tîniñî.” urîagîa ¹⁸ o re urîniñîni, “Nionî tîámîni nîmeámî bîpoyî.” nurîñî ¹⁹ rîxa nîmeámî báná re urîniñîni, “Oxî apîxî nîni aráyo éfî onweápoyî.” sekaxî e nurîmáná bisîkerîfá wé wú tîni peyî waú tîni nîmearî anînamî sîñwî nanánîmáná Gorîxomî aiwá apî nânî yayî nîwîrî bisîkerîfá kwîkwîrîmî nerî xegî wiepîsarîñowamî mîni wîáná awa oxî apîxî éfî ñweáfáyo yanî nîwia warîná ²⁰ ámá nîni aiwá apî nîniro agwî ímî uyîniñîni. Agwî ímî uyîagî wiepîsarîñowa sîñwî e nîwîniñî aiwá rîxa apânî nîniro e tîápiá nîmeamero soxî fá wé wúkaú sîkwî waúmi nîmeaayîro aumaúmî nero magwî nîmiro tîgîawîniñî. ²¹ Niaíwî tîni apîxî tîni nîniñî aiwî oxowanî ámá 5,000 aiwá apî niñîgîawîniñî.

Jisaso ipîyo xwîrîñwî nosaxa uñî nânîrîni.

²² Jisaso xegî wiepîsarîñowa aiwá ámá ayî nîniro tîápiá soxî fáyo magwî nîmiro táná re urowárîniñîni, “Nionî oxî apîxî tîyo urowárîparîná soyîné ewéyo nîpîxemoánîro ipîwámî jîarîwámîni nânî xámî nîmeápoyî.” nurîñî ²³ awa rîxa nîpîxemoánîro úáná ámá oxî apîxî e epîroyî egîfáyo enî nurowárîpîmáná Gorîxomî xwîyîfá urîmîniñî nânî xegîpî dîwî mîñîyo nânî nîyîrî rîxa sîá nóra warîñî tîni xegîpî ñweañáná ²⁴ ewépá sîni ipî áwîni e warîná iniñîgî ewépámî imeamîkwî merî imîñî enî ewé sîmîmî dâni bîrî nerî yarîná ²⁵ rîxa wîá nânî isîá yîniñáná Jisaso ipîyo nosaxa nîbîrî wiepîsarîñowamî rîxa wîmeámîniñî yarîná ²⁶ awa wenîñî éfáyî wîniñîgîawîniñî. Jisaso ipîyo xwîrîñwî nosaxa barîñagî nîwîniñîro wáyî nikárîniñîro “Pîyîñî siwî wo rîá barîniñî?” nîniñîro “Yeyî!” rekárînarîná ²⁷ Jisaso re urîniñîni, “Soyîné wáyî mikárîniñîpanî. Ayî nionîrîni. Dîñî sîxî nîniñîro ñweápoyî.” urîagî ²⁸ Pitao re urîniñîni, “Ámînáoxîni, ayî nepa joxî enîñáyî, ‘Joxî enî ipîyo nosaxa nîbîrî nímeatî.’ nîrei.” urîagî ²⁹ Jisaso “Bei.” urîagî Pitao ewépámî dâni nayoariñî Jisaso tîñî e nânî nosaxa nurî aí ³⁰ imîñî yarîñagî nîwîniñî wáyî éyî re enîniñîni. Ipîyo rîxa nurîpîniñî rîáiwá re urîniñîni, “Nionî iniñîgî namimîñîni! Ámînáoxîni, árîwî nîmeatî!” uráná ³¹ o anîñî fêapá nîyaurî wéyo nîmaxîrîrî nîmîfeyoarî re urîniñîni, “Dîñî onîmiápiá nîkwîroarîgîfóyîñîni. Pitaoñîni, joxî ‘Jisasoyá dîñî tîni ipîyo xwîrîñwî nosaxa

umíni.’ n+yaiwirí aí ámi pí nání ‘Oyá dñí tñi e epaxonimani.’ yaiwiarñini?” nuriri
³² awaú ríxa ewéyo píxemoánaná re enñigini. Imñí yariñípi pñi wiárñiniginí.
³³ Imñí pñi wiáráná ewéyo ñweagíáyí mñí ewéyo ñkwírooro omí yayí numeríná
 re urígíawixini, “Neparini. Joxi niaíwí Goríxoyáoxirini.” urígíawixini.

Simixíyí Jisasomi amá níróniro nanj egíá nánirini.

³⁴ Awa ipíyo oriwámi dání nírémoro añí xegí yoí Genesaretiyi rinñípi tñí e
 iwiékñimeáaná ³⁵ amá e dáníyí Jisasomi mí ñwómixiro añí ñpimíni áwaní
 nírínarimáná wigí amá simixí yariígá nñi o tñí e nání ñméra ñbíro wáráná
³⁶ simixíyí rixñí re urayígíawixini, “Joxiyá iyíá sírwíyo amá onírónípoynirí sñwí
 neanei.” nuriro nñi amá e nírónayiro nání nanj egíawixini.

15

Ámináyí eníná érowiápnígtápi nánirini.

¹ Iná Parisi wa tñi ñwí ikaxí eánñípi mewegíá wa tñi Jerusaremi dání ñbíro Jisa-
 somi ñwímearo re urígíawixini, ² “Negí aríowa érowiápnígtápi díxí wiepísarínowa
 pí nání pñí wiaikímí yariñoi? Aiwá naniríná pí nání aríowa rígtápi wé wayí
 mírónipa nero narígtárini?” Jisasoyá wiepísarínowa wé wayí níróniro aiwi xiáwowa
 egíápa axípi miyarínoqá nání e uráná ³ Jisaso re urñiniginí, “Soyíne ení segí
 seárfawéwa érowiápnígtápi xídaníro nání pí nání ñwí ikaxí Goríxoyá rinñípi
 pñí wiaikímí yariígárini? ⁴ Goríxo rñípi ríwamñí re nírínirí eánini, ‘Díxí rínomí
 wéyo merí rínáimí wéyo merí eríni.’ nírínirí eánini. Ríwamñí rípi ení nírínirí
 eánini, ‘Amá gíyí gíyí xano nánirani, xínái nánirani, pñé sipí umeararínáyí ayo emí
 opíkímópoyinirí sñwí winiríni.’ E nírínirí eánñagí aiwi ⁵ amá gíyí xanomirani,
 xínáimirani, ‘Amípi nioní ñsiapirí arírá sipaxípi nání Goríxomi urepeárínoqá enagí
 nání bí mñi siapíaxímani.’ urarínoqá ⁶ soyíne sñwí e ñwiniróná re rarígtárini,
 ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yariñagí aiwi apáni yariñoi.’ rarígtárini. Soyíne e
 neríná Goríxoyá rinñíyí xórórí nero segí seárfawéwa érowiápnígtápi seáyí e
 míeyoarígtárini. ⁷ Nanj ríro sipí ríro yariógoyíne, xwíyá Goríxo rñí wíá rókiamoagí
 Aisaiáo ñwuriyirí ríwamñí eañípi soyíne nání xixeni re rínini, ⁸ ‘Amá tiyí “Goríxomi
 wéyo píránñí mearíwini.” níríro aiwi nioní dñí síxí mñiyipa yariígárini. ⁹ E
 neróná amáyo amípi amá wigí dñí tñi érowiápnígtápi nání nuréwapíyiróná yapí
 re nuríro “Xwíyá tiyí Goríxoyárini.” nuríro nání “Goríxomi seáyí e umearíwini.”
 níríroná Goríxoníyá yoíni surímá rarígtárini.’ Aisaiáo xwíyá Goríxoyápi ñwuriyirí
 soyíne nání xixeni ríwamñí e eañirini.” urñiniginí.

“Rípi piáxí wearíñirini.” urñí nánirini.

¹⁰ “Amá oxí apíxí re epíroyí egíáyí obípoi.” níriri ayí ríxa añwi e awí eánaráná
 re urñiniginí, “Aríá ñníro ñjía imónípoi.” nuriri ¹¹ ewayí xwíyá bí nuriríná re
 urñiniginí, “Amípi amá ñníro gwí nárearígtápi piáxíññí wearíñimani. Amípi
 xwioxíyo dání dñí mófápi, ayí piáxíññí wearíñirini.” urñiniginí. ¹² Xegí
 wiepísarínowa ñbíro re urígíawixini, “Joxi Parisiowami e nuriríná ‘Símírí
 miwiarñini.’ riyaiwiarñini?” uríagí aí ¹³ o Parisiowa nání ewayí xwíyá re
 urñiniginí, “Ríwéná Goríxo aiwá xíto iwíá muríñí ñiyoní emí yíyoámí eníárini.”
 nuriri ¹⁴ amí Parisiowa nání re urñiniginí, “Soyíne awa nání ayá síwí mīsearopani.
 Awa sñwí supárigíáwa sñwí supárigíáyo nipemeámi warígtáwa yapí imónínoi. Amá
 sñwí supárñí wo sñwí supárñí womí nipemeámi nuríná ñwaúni xwárñwíyo
 piéropíñí. Ayínáni ayá síwí mīsearopani.” uríagí ¹⁵ Pitao re urñiniginí, “Joxi ewayí
 xwíyá amá aiwá ñníro gwínárearígtápi nání ríapi áwaní nearei.” uríagí ¹⁶ o re

urijinigini, “Gí seaiepi-sariŋáoyné eni sini majíá ríseainarini? ¹⁷ Amipí áamá náfápi aríowa egíápa wé wayí níróniro nínirínáraní, awa egíápa mé nínirínáraní, agwíyo níninísáná íkí nemoro nání piaxínŋí weaaríŋímaní. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxíyo dání íwí amipí nání dŋí mófápi piaxínŋí weaaríŋíriní. ¹⁹ Xwioxíyo dání dŋí nimoro yarígíápi ‘Sipí oimíximíni.’ yaiwiarígíá rípirini. Áamá pikirí ero áamá wí tŋí íwí iníro ero síwí piaxí eánipaxí imóniníyí niga uro íwí mearí ero yapí rirí ero áamá wí nání ikayíwí rirí ero ²⁰ yarígíápi nimoríná wiwaníŋíyo piaxínŋí weaaríŋíriní. E nerí aí áamá wé wayí mírónipa nerí aiwá níniríná wiwaníŋíyo wí piaxí weaaríŋímaní.” urijinigini.

Émáýí apíxí wí dŋí xixeni wikwíroní nánirini.

²¹ O e dání pŋí nŋwíarimí nurí piropenisí émáýí aní Taia tŋí Saidoni tŋí tŋí e emearíná re eníinigini. ²² Émáýí apíxí Kenaní dání aní apiaú tŋí e dání nŋbirí jíamíne dání nuxídíríná ríaiwá re nura urijinigini, “Ámináoxini, míxí ináyí Depitomi xiáwoxini, joxí wá nŋwianeí. Gí miáimí imító dŋí nixixérori xixeaníŋí wikáraní.” nura waríŋagí aiwí ²³ Jisaso xfo ení bí muraríŋagí nání xegí wiepi-sariŋowa nŋbíro aríki re urayígíawixini, “Apíxí rí aríki ríaiwá tŋí neaxídaríŋagí nání joxí xegí miáimí imító dŋí xixéoaríŋípi míxí numánowárirí ‘Emíni.’ urowáreí.” urayígíá aí ²⁴ o re urijinigini, “Nioní émáyo arírá wimínirí bŋáonímaní. Gí Isireriyí —Ayí sipísipí xiáwo píraníŋí mímearíná amí amí uniamoaríŋíŋí imónígíáyíriní. Ayí nání bŋáoníriní.” uríagí aiwí ²⁵ í anwí e nŋbirí xómíŋí nŋyíkwirí mŋí xwíáyo níkwírorí re urijinigini, “Ámináoxini, arírá ní.” uríagí ²⁶ o re urijinigini, “Nioní aiwá niaíwí narígíápi nurápirí síwíyo mŋí wiarínáyí, jíxí ‘O naní yarini.’ riyaiwiaríŋíni?” uríagí aí ²⁷ í re urijinigini, “Ámináoxini, wauyene síwíníŋí imóníŋagwí nání nepa nŋraríŋíni. E nerí aí síwíyí xiáwo aiwá íkwianwíyo éfí nŋweámáná aiwá nŋnirí yuní mamówárí éfíyí mímearíná yaríŋíriní.” uríagí ²⁸ o re urijinigini, “Ineyí, jíxí aga dŋí xixeni nŋnŋkwírorí raríŋagí nání jíxí simóníyí xixeni nimóniníŋoí.” uráná re eníinigini. Xemiáí naní eníinigini.

Símíxí obaxíyo naní imímíximí ení nánirini.

²⁹ Jisaso e dání pŋí nŋwíarimí nurí ipí Gaririwámí nŋpwerí dŋwí mŋíŋíyo nání nŋyirí éfí ŋweanáná ³⁰ áamá oxí apíxí ayá wí o tŋí e nání nŋyoamiro wí síkwí íkí egíáyo níméra yoaro síŋwí supárígíáyo níméra yoaro xwíyíá marí maní píronígíáyo níméra yoaro símíxí xixegíni obaxí tígíáyo níméra yoaro nero xegí síkwí tŋí e tayaríná o naní imímíximí winíinigini. ³¹ Naní imímíximí wiaríŋagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí maní píronígíáyí amí xwíyíá ríro ení kiríŋí egíáyí amí ú úroro síkwí íkí egíáyí amí aní uro síŋwí supárígíáyí amí síŋwí aníro yaríŋagí nŋwíro ayá nŋrŋwamóníro Nwíá Isireriyíyáomi yayí seáyi e umegíawixini.

Oxí 4,000 apimí aiwá mŋí winí nánirini.

³² Jisaso xegí wiepi-sariŋowamí “Eini.” nuríre re urijinigini, “Áamá oxí apíxí tŋyí nioní tŋí síá wíyáú ríxa ŋweanwáriní. Wigí aiwá nŋpíryí meŋagí nání nioní dŋí sípí niarini. Nioní ayí agwí wiaríná nurowárináyí, ófí e síŋwí xaxá upeyiníŋíriní nání raríŋíni.” uríagí ³³ wiepi-sariŋowa re urígíawixini, “Áamá dŋí meanjí rímíniyoí. Gími nurane aiwá áamá none tŋí epíroyí egíá tŋyí nŋnŋro agwí ímí uyini nání urápaníréwiní?” uríagí ³⁴ o re urijinigini, “Soyíné bisíkeríá ararí maxíŋíŋoí?” uríagí awa “Bisíkeríá wé wíúmí dání waú tŋí peyí orá yeáyí bia tŋíriní.” uríagí ³⁵ o oxí apíxí e epíroyí egíáyo “Xwíáyo éfí nŋweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bisíkeríá wé wíúmí dání waú apí tŋí peyí apia tŋí nurápirí Goríxomí yayí nŋwirí kwíkwírimí nerí wiepi-sariŋowamí wiayíáná awa nurápiro áamáyo yaní nŋwia úáná ³⁷ ayí nŋnŋro

agwí ímí uyíagí wiep̄saríḡowa aiwá ayí n̄n̄iro t̄f̄apia n̄imeamero soxí fá wé w̄f̄úmí d̄án̄j̄ waúmí magwí n̄miro t̄iḡf̄awix̄in̄i. ³⁸ Ap̄ix̄í t̄n̄i n̄iaíwí t̄n̄i mar̄f̄át̄, oxowa aiwá ap̄í n̄f̄awa 4,000 imón̄iḡár̄in̄i. ³⁹ Jisaso “Segí an̄j̄ úpoyí.” nurowár̄imáná wiep̄saríḡowa t̄n̄i ewéyo n̄ip̄xemoán̄iro nuro Magadaní iwiék̄n̄imeaḡf̄awix̄in̄i.

16

“Ek̄iyin̄j̄ an̄j̄namí d̄án̄j̄ neaíwap̄iyí.” ur̄iḡf̄a nán̄ir̄in̄i.

¹ Parisi wa t̄n̄i Sajusi wa t̄n̄i Jisasomí n̄w̄imearo “O s̄im̄x̄f̄yo nan̄j̄ im̄m̄ix̄im̄í ner̄i aí ek̄iyin̄j̄ wí nepaxomaní.” n̄iyaiwiro iwam̄f̄o owíwap̄iyaneȳn̄iro re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Joxí an̄j̄namí d̄án̄j̄ ek̄iyin̄j̄ b̄i neaíwap̄iyí.” ur̄iḡf̄a aiwí ² o re ur̄in̄iḡin̄i, “Soȳné s̄f̄ápi t̄n̄i yewan̄j̄ eáagí n̄iw̄n̄r̄fná re rar̄iḡf̄áȳn̄ér̄in̄i, ‘Yewan̄j̄ eáf̄yí réwí en̄r̄fen̄in̄j̄?’ rar̄iḡf̄áȳn̄ér̄in̄i. ³ W̄f̄ápi t̄n̄i en̄i b̄iramí dán̄i k̄ip̄in̄j̄ yar̄in̄agí n̄iw̄n̄r̄fná ‘Iníá yap̄n̄r̄fen̄in̄j̄?’ rar̄iḡf̄áȳn̄éx̄in̄i. Agw̄f̄yo yewan̄j̄ ear̄i k̄ip̄in̄j̄ yir̄i yar̄in̄agí n̄iw̄n̄r̄fná x̄ixen̄i ‘E nimón̄in̄in̄j̄.’ n̄r̄iro aiwí am̄ip̄í nion̄i s̄m̄imaj̄ón̄in̄j̄ im̄ixar̄in̄j̄p̄i s̄in̄w̄f̄ n̄in̄an̄r̄fná ‘Gor̄ix̄o e oyaiw̄ipoȳn̄r̄i r̄f̄a neaíwap̄iyar̄in̄i?’ m̄iyaiwiar̄iḡf̄áȳn̄ér̄in̄i. ⁴ Agwí r̄íná ḡweaḡf̄áȳné, Gor̄ix̄omí r̄f̄w̄m̄in̄i n̄imamoro segí ḡw̄f̄át̄ r̄in̄in̄j̄p̄i t̄n̄i f̄w̄n̄in̄j̄ niga uro niga b̄iro yar̄iḡf̄áȳné, ek̄iyin̄j̄ nán̄i reax̄í n̄iseain̄r̄i seaimón̄ar̄in̄agí aiwí ek̄iyin̄j̄ w̄f̄a rókiamoaḡf̄ Jonao en̄j̄p̄n̄i seaíwap̄iyim̄iḡin̄i.” nurár̄imí p̄n̄i n̄iwiár̄imí un̄j̄niḡin̄i.

Yis̄ Parisiowayá t̄n̄i Sajusiowayá t̄n̄i nán̄ir̄in̄i.

⁵ Wiep̄saríḡowa bis̄f̄ker̄f̄a b̄i n̄ip̄r̄i nán̄i ar̄f̄a n̄ikeamoro Jisaso t̄n̄i ip̄íyo j̄far̄iwám̄in̄i nán̄i nuróná ⁶ o x̄ixewis̄ íkax̄í re ur̄in̄iḡin̄i, “Soȳné Parisiowa t̄n̄i Sajusiowa t̄n̄i awayá bis̄f̄ker̄f̄a n̄im̄iga un̄i nán̄i im̄ixar̄in̄j̄ yisoí r̄in̄in̄j̄p̄i nán̄i wáȳf̄ oseain̄in̄i.” uráná ⁷ wiwan̄in̄j̄owa re r̄in̄iḡf̄awix̄in̄i, “None bis̄f̄ker̄f̄a n̄imeámí m̄ib̄wá en̄agí nán̄i o m̄ix̄í n̄inear̄r̄i nearar̄in̄i.” r̄inar̄fná ⁸ Jisaso awa e r̄inar̄in̄aḡf̄a d̄in̄j̄ adad̄f̄ n̄wir̄i re ur̄in̄iḡin̄i, “D̄in̄j̄ on̄im̄iápi n̄ikw̄f̄roar̄iḡf̄oȳné, pí nán̄i seḡf̄pi re r̄inar̄in̄j̄, ‘None bis̄f̄ker̄f̄a n̄imeámí m̄ib̄wá nán̄i nearar̄in̄i.’ r̄inar̄in̄j̄? ⁹ Soȳné s̄in̄i n̄ij̄f̄a mimón̄ipa reḡoi? Nion̄i bis̄f̄ker̄f̄a wé w̄un̄i kw̄ikw̄r̄im̄í éáná ámá 5,000 r̄ixa apán̄i náná soȳné ámí soxí fá arar̄f̄yo miár̄iḡf̄ápi nán̄i d̄in̄j̄ m̄iseainar̄in̄r̄an̄i? ¹⁰ Ámí bis̄f̄ker̄f̄a wé w̄f̄úmí d̄án̄j̄ waú ámá 4,000 nán̄i kw̄ikw̄r̄im̄í éáná soȳné soxí fá arar̄f̄yo miár̄iḡf̄ápi nán̄i en̄i d̄in̄j̄ m̄iseainar̄in̄r̄an̄i? ¹¹ Biaú nion̄i e éáná soȳné soxí fá obax̄f̄yo miár̄iḡf̄a en̄agí nán̄i nion̄i Parisiowa t̄n̄i Sajusiowa t̄n̄i yis̄f̄ awayá nán̄i x̄ixewis̄ íkax̄í sear̄áná ar̄ige nero ‘O aga bis̄f̄ker̄f̄a nán̄i m̄inearar̄in̄i.’ m̄iyaiwí yar̄in̄j̄? Nion̄i re searar̄in̄in̄i, ‘Parisiowa t̄n̄i Sajusiowa t̄n̄i awayá yis̄f̄ nán̄i wáȳf̄ oseain̄in̄i.’ searar̄in̄in̄i.” uráná ¹² xeḡf̄ wiep̄saríḡowa r̄ixa re yaiwiḡf̄awix̄in̄i, “Nepa yis̄f̄ bis̄f̄ker̄f̄ayo táná n̄im̄iga war̄in̄j̄p̄i nán̄i m̄inearar̄in̄in̄i. Parisiowa t̄n̄i Sajusiowa t̄n̄i ur̄ewap̄iyar̄iḡf̄ápi nán̄i m̄ix̄d̄ipa oépoȳn̄r̄i nearar̄in̄i.” yaiwiḡf̄awix̄in̄i.

Pitao “Joxí Kiraisox̄ir̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹³ Jisaso p̄iropen̄s̄f̄ an̄j̄ Sisaria Piripai t̄n̄j̄m̄in̄i nur̄i n̄emer̄fná xeḡf̄ wiep̄saríḡowam̄i iwam̄f̄o yar̄in̄j̄ re win̄in̄iḡin̄i, “Oxí ap̄ix̄í n̄n̄i ámá imón̄in̄j̄on̄i nán̄i gox̄in̄i rar̄in̄j̄?” yar̄in̄j̄ e wíagí ¹⁴ awa re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Oxí ap̄ix̄í ‘Ámá en̄in̄an̄j̄ wo n̄wiápn̄imear̄i r̄f̄a yar̄in̄i?’ n̄iyaiwiro nán̄i wí re rar̄in̄j̄, ‘Jono waȳf̄ n̄ineameaia un̄or̄fan̄i?’ rar̄in̄j̄. Ámí wí ‘Gor̄ix̄oyá w̄f̄a rókiamoaḡf̄ m̄ipé an̄j̄namí nán̄i peyin̄j̄, Eraijaor̄fan̄i?’ rar̄in̄j̄. Ámí wí ‘W̄f̄a rókiamoaḡf̄ Jeremaiaor̄fan̄i?’ rar̄in̄j̄. Ámí wí ‘Ayí w̄f̄a rókiamoaḡf̄áȳf̄ ámí wor̄fan̄i?’ rar̄in̄j̄.” ur̄iḡf̄a ¹⁵ Jisaso re ur̄in̄iḡin̄i, “Soȳné en̄i nion̄i nán̄i gox̄in̄i yaiwiar̄in̄j̄?” ur̄iḡf̄a ¹⁶ Saimon̄i Pitao re ur̄in̄iḡin̄i, “Joxí Kiraisox̄i, ar̄f̄owayá xw̄f̄a piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oyi rar̄in̄j̄wáox̄ir̄in̄i. Nw̄f̄a an̄in̄j̄ s̄in̄j̄ imón̄in̄j̄omí xewaxox̄ir̄in̄i.” ur̄iḡf̄a ¹⁷ Jisaso re ur̄in̄iḡin̄i, “Jonaomí xewaxox̄i Saimonox̄in̄i, joxí

nirarinjipi áamá wo wíá mirrókiamonjo. Gí ápo, anjnamí nweanjo wíá rirókiamóagi nání joxí yayí osinini. ¹⁸ Ripi ení rirarinjini, 'Joxí sínjáninjí nimóniri ení eánijoxirini. Sínjá piará eapínarinjí romí seáyí e áamá nioniyá síyikí imónigfáyí gí anj wíwáninjí mixelimfáriní. Obo tñí imónigfáyí ení neáníro áamá pikipaxí imónigfáyí aiwí nioní tñí imónigfáyó wí xopírará wipírámáni.' rirarinjini. ¹⁹ Gorixo tñí e páwipíría nání rokí kíninjí imóninjí joxí siapimfáriní. Joxí xwíáyo re dání 'Ayí sipírini.' ránáyí, Gorixo anjnamí dání ení joxí síní miripa enáná o xámí 'Ayí sipírini.' rinfáriní. Joxí re dání 'Ayí ananirini.' ránáyí, Gorixo xámí émí dání ení 'Ayí ananirini.' rinfáriní." nuriri ²⁰ xegí wiepísarinjowami arfá jiyikí norí nwf ikaxí re urinjiginí, "Ámáyo nioní nání 'O yeáyí neayimixemeanfa nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarinjwáorini.' áwanj e muripani." urinjiginí.

Jisaso áwanj "Ninipikipíríáriní." urinjí nánirini.

²¹ Íná dání o xegí wiepísarinjowami sínjání áwanj re nura unjiginí, "Gorixoyá dñíyo dání nioní Jerusaremí nání úaná negí Judayí ámináowa tñí apaxpáninjí imónigfá xwéowa tñí nwf ikaxí eáninjipi mewegfáwa tñí xeaninjí wíwí níkaráná wa ninipikíagfa aiwí ámi sfá wíyau wíyi óráná Gorixoyá dñíyo dání wiápinimeámfáriní." uraríná ²² Pitaó Jisasomí xewi jfáminí nímfaumáná míxí re urinjiginí, "Ámináoxini, oweoi! 'Gorixoyá dñíyo dání joxí nearíipi wí osípoyiniri sínjwí miranipa éwinjiginí.' nimónariní. Wí nisimóninfá menini." urfagi aí ²³ Jisaso Pitaomí ríwí numorí re urinjiginí, "Setenoxí, ríwí riríwáminí nipu. Joxí nioní níkiripeaánpaxí níkaríminiri nání nirarinjini. Joxí Gorixo dñí wimónarinjío nání mamó 'Jisaso ríxa míxí ináyí nimóniri Jerusaremí dání neamejweanáná nioní seáyimí imónimíniyírfáni?' nimorí nirarinjini." nuriri ²⁴ wiepísarinjí nowaminí re urinjiginí, "Ámá 'Jisasomí ouxfdimini.' yaiwiarinjí goxí goxí re érixini. 'Amípi nioní nígípi nání oemini.' yaiwíyí dñí peá nimorí re yaiwíríxini, 'Nioní Jisasomí xídarinjagi nání áamá wí níbíro xeaninjí níro nípíkiro níniro aí ayí ananirini.' níyiwirí níxídfírxini. ²⁵ Ámá Jisasomí dñí níwíkwírorí xídaríná nípikipíríxini éf menarinjí goxí goxí dñí níyíminjipi aninjí njwearfa nání mearfámani. E nerí aiwí éf mímenipa nerí 'Nioní Jisasomí dñí níwíkwírorí xídarinjagi nání ninipíkirónáyí ayí ananirini.' yaiwinarinjí goxí goxí dñí níyíminjipi aninjí njwearfa nání mearfáriní. ²⁶ Ámá wo nioní mñíxídfí iyfá fá nígwí amípi emeáminiri nánini néra nurí nímeáfsaná xewaníjo aninjini ikeamónáná oyá amípi aninjí níxíriri njwearfárfáni? Oweoi! Amípi nñí xwíá tío dání nímeari aiwí xewaníjo aninjini ikeamónáná amípi apí tñí aninjí njwearfa nání roayíronipaxí wí menini. ²⁷ Ayí rípi nánirini. Ámá imóninjáoní níknimí níweapíríná xíxéá gí ápo anjnamí inarinjipi anjnjajowa tñí axípi níga níweapimáná nioní ámáyo neyírorí sípi yarígfáyó xegí ení sípi wirí nanj yarígfáyó nanj wirí emfáriní. ²⁸ Nepa seararinjini. Woyíné re rogíá royíné síní mípepa egfámi enáná nioní woyíné ámá imóninjáoní yeáyí níseayimixemearí xwioxíyo mímeámí emfa nání níknimí rojáná woyíné sínjwí nanipíríáriní." urinjiginí.

17

Jisaso níkniri xegí bí imóninjí nánirini.

¹ Jisaso e nuriri ríxa sfá wé wíúmi dání wo óráná Pitaomí tñí Jemisomí tñí xogwáo Jonomí tñí awaminí níwirimeámi dfwí mñí sepiá bimi nání wígfípi níyiro ² nínjwearo Jisaso wiepísarinjí waú wo awa sínjwí aníge dání re enjiginí. O xegí bí imóniri símímanj oyá sogwíninjé aniri rapírapí oyá wíá nókiríná xwínfá eaáriní enjiginí. ³ E éaná wíá rókiamogfá waú Moseso tñí Irajao tñí —Awaú eníná pegííwaúrini. Awaú o tñí e anjwí e níronapiri o tñí xwíyá rínaríná ⁴ Pitaó Jisasomí re urinjiginí,

“Ámináoxini, none re niñwearína nanírini. Nioní aní wíkaú wiwá re opákímini. Joxí nání wiwáyí. Moseso nání wiwáyí. Irajao nání wiwáyí.”⁵ sini e urarína re eníinigini. Agwí wíá wúráriniinigini. Agwí wíá wúrarána re eníinigini. Agwípimi dání xwíyíá re riniinigini, “Ayí oyí gí niaíwí dñí sixí uyiñáorini. O amípi yariñipi nání nioní dñí yayí ninarini. O pí pí searánáyí aríá wiríini.” rinarinagi⁶ wiepísarínjowa aríá e niwiro xwíámi nípíkinímearo wáyí nikáriniro warí iníjáná⁷ Jisaso awa wegíe anwi e nibiri wé seáyí e niwikwiárímáná re uriniinigini, “Soyíné wáyí mepani. Wiápnímeápoi.” uráná⁸ awa sagagí eméáyí Jisaso amá wo tñni miró xegípi roñagi winígfawixini.

Wiepísarínjowa Irajao nání yariñí wigíá nánirini.

⁹ Awa dñwí mñí apimi pñni niwiárími niwero Jisaso óf e dání aríá jiyikí nori ñwí ikaxí xaíwíni re uriniinigini, “Amá imóniñáoni sini xwárípáyo dání miwiápnímeapa enáná soyíné éde sñwí winíápi nání amá wíyo áwaní murípa éfríxini.” uríagi¹⁰ wiepísarínjowa yariñí re wigíawixini, “Negí ñwí ikaxí eániñipi mewegíáwa pí nání re rarígaríni, ‘Wíá rókiamoagí Irajao amá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáomi xámi umeanfárini.’ pí nání rarígaríni?” yariñí e wíáná¹¹ o re uriniinigini, “Irajao nibiri amá wigí dñí wé róniñí imónipíri nání wáí nurímeri píraníñí imíxínfárini.¹² E nerí aí nioní re seararíni, ‘Amá Irajaoñiñí imóniñí wo ríxa bñí enagi aiwí ayí “Xámi umeanoríani?” miyaiwí sñwí mí míwómíxípa nero wigí dñíyo dání símí tñni niwiro pikigíawixini. Amá imóniñáoni ení axípi e niniro ríniñí niapítrífaríni.’ seararíni.” uráná¹³ xegí wiepísarínjowa “Jisaso e neararíñíyí ayí Jono wayí niñeameaia uño nání ríneararíni? Oyí, ayí orini.” yaiwigíawixini.

Niaíwí imíó xixéroaríñí womí naní wimíxíñí nánirini.

¹⁴ O tñni xegí wiepísaríñí waú wo awa tñni oxí apíxí obaxí xegí wiepísaríñí wíá tñí e epíroyí egíe rémóáná amá wo nibiri Jisaso yá símímaními dání xómíñí niyíkwiri re uriniinigini,¹⁵ “Ámináoxini, gí íwo xóxwí nerí aga sipí ikeamónarini. Wíni wína ríáyo ikeaaríniñí iniñíyí eámori yariñagi nání joxí wá orunini.¹⁶ Joxí sini émi ñweañáná nioní díxí wiepísarínjowa tñí re nimeámi bñagi aiwí awa naní mñnimíxíyípa éfá enagi nání ríraríni.” uríagi¹⁷ Jisaso aníñí winíagi re uriniinigini, “Seyíné agwí rína ñweagíáyíné dñí niniñkwíroro mepa ero dñí xenwíni moro yariñí tñí, ‘O ínina nene tñni niñwearí aríá neainfárini.’ riyaiwiaríño? Nioní xwiogwí ararí re niñwearí searéwapíyarína Goríxomi dñí niwíkwíroro ení eániñí oyá gína níjía imónipírfárini?” nuríri xanomi “Íwomi anwi re nimeámi bei.” nuríri¹⁸ ríxa anwi e nimeámi báná Jisaso imíó dñí xixéroaríñí míxí umáínáná imíó pñni niwiárími úána íwo axína naní eníinigini.¹⁹ Ríwíyo wiepísarínjowa Jisaso xegípi ñweañagi niwíniro nibiro yariñí re wigíawixini, “Pí nání imíó íwomi dñí xixéroaríño none míxí umáínáná éf mú enoi?” uríagí²⁰ o re uriniinigini, “Goríxomi dñí onímiápi wíkwíroaríñagí nání imíó o aríá niseaimí muño.” nuríri xixewisí ikaxí re uriniinigini, “Nepa seararíni. Masité aiwá siyí negí omíñíyo íwí uraríñwáyí aga onímiápi nerí aí ríwéná nerápiñí nrorína íkáníñí roaríñíni. Segí dñí Goríxomi wíkwírófáyí apíniñí neríñáyí, ‘Dñwí mñí rípxíni nurí wí e roí.’ uráná ananí aríá niseaimí nurí wí e ropaxíni. Soyíné apíniñí neríñáyí, amípi wí mimíxípaxí imóníñfámani. Níni ananí epaxí imónipírfárini.²¹ [E nerí aí imíó ení eániñí róniñí imóniñíyí Goríxomi yariñí wirí aiwá ñwíá ñwiráriníñí neríñáni míxí umáínípxíni.]”

Jisaso amí áwaní “Niniñkipírfárini.” uríñí nánirini.

²² Jisaso t́n̄n̄i wiep̄sar̄iṅowa t́n̄n̄i Gariri p̄ropen̄is̄t̄yo awí neán̄róná o re ur̄iṅn̄iḡn̄i, “Ámá imón̄iṅaon̄i nán̄i ámá wo miȳf̄ nur̄iṅiṅoi. ²³ Miȳf̄ nur̄áná awa n̄in̄p̄kiro aiwi ám̄i s̄f̄á w̄iyaū w̄iyi wen̄áon̄i wiáp̄n̄imeám̄f̄ar̄n̄i.” ur̄f̄aḡi nán̄i awa ayá sip̄í wiṅn̄iḡn̄i.

Takis̄f̄ an̄f̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwá nán̄i ur̄ap̄iḡf̄á nán̄iṅn̄i.

²⁴ Awa r̄ixa an̄f̄ yōf̄ Kapaneamiȳi r̄in̄iṅp̄imi rémóáná ámá an̄f̄ Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwá nán̄i n̄igw̄f̄ xwé waú xwiogw̄f̄ aȳf̄ ayo ur̄ap̄ayar̄iḡf̄áwa Pitaomi re ur̄emeaḡawix̄n̄i, “Seḡf̄ seaiep̄sar̄iṅo an̄f̄ Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iṅwáiwá nán̄i n̄igw̄f̄ waú tar̄iṅoran̄i?” ur̄f̄aḡf̄a ²⁵ o “Oȳi.” nur̄im̄i nur̄i an̄f̄yo n̄ip̄awiri Jisaso nán̄i e ur̄f̄ap̄i nán̄i áwan̄f̄ mur̄in̄iṅáná Jisaso xám̄i x̄ixewis̄f̄ ikax̄f̄ b̄i nur̄iri re ur̄iṅn̄iḡn̄i, “Saimonox̄n̄i, d̄iṅf̄ jox̄iyá ar̄irer̄n̄i? M̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ xw̄f̄á t̄yo men̄weaḡf̄áȳf̄ ámáyo takis̄f̄ nán̄i n̄igw̄f̄ nur̄ap̄róná wiḡf̄ ámá imón̄iḡf̄áyo ur̄ap̄ar̄iḡf̄ar̄n̄i? Ámá xen̄w̄f̄ w̄iyo ur̄ap̄ar̄iḡf̄ar̄n̄i?” ur̄f̄aḡi ²⁶ o “Xen̄w̄f̄yo ur̄ap̄ar̄iḡf̄ar̄n̄i.” ur̄áná Jisaso re ur̄iṅn̄iḡn̄i, “Aȳin̄án̄i wiḡf̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ takis̄f̄ nán̄i áxen̄war̄f̄ in̄ipax̄f̄ men̄n̄i. ²⁷ Yawawi en̄i Gor̄ixo m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ an̄f̄nam̄i men̄wean̄oyáwawi imón̄iṅagw̄fi nán̄i awa n̄igw̄f̄ an̄f̄ Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡfiwá nán̄i áxen̄war̄f̄ in̄ipax̄f̄ mimón̄iṅaḡi aiwi awa wik̄f̄ d̄iṅf̄ yeaiwip̄r̄ix̄in̄iri ip̄iwám̄i nán̄i nur̄i kipayá n̄imori peȳf̄ iwam̄ó ap̄eomi man̄f̄ f̄á neroám̄ix̄imáná n̄igw̄f̄ b̄i wen̄aḡi win̄ir̄in̄i. N̄igw̄f̄ ap̄i n̄imeám̄i nur̄i jox̄i t́n̄n̄i nion̄i t́n̄n̄i nán̄i nawín̄i m̄in̄i yeawit̄.” ur̄iṅn̄iḡn̄i.

18

“Go seáȳi e imón̄in̄f̄ar̄n̄i?” ur̄iḡf̄á nán̄iṅn̄i.

¹ In̄á wiep̄sar̄iṅowa “Noneyá neḡf̄ wo seáȳi e neaimón̄in̄fo gor̄in̄i?” n̄iyaiwiro Jisaso t́ṅf̄ e an̄w̄i e n̄ib̄iro re ur̄iḡf̄awix̄n̄i, “Jox̄i r̄ixa m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ nimón̄iri neamen̄wean̄áná noneyá wo go seáȳi e neaimón̄in̄f̄ar̄n̄i?” ur̄f̄aḡf̄a ² o n̄iaíw̄f̄ on̄im̄iá bimi “Ēin̄i.” nur̄iri áwin̄i e nur̄ar̄imáná ³ re ur̄iṅn̄iḡn̄i, “Nion̄i nepa searar̄iṅn̄i. Soȳf̄né d̄iṅf̄ ‘Ayo seáȳi e omúrón̄im̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡf̄ap̄i d̄iṅf̄ yaikiá m̄imopa ero n̄iaíw̄f̄ on̄im̄ián̄iṅf̄ mimón̄ipa ero n̄iaíw̄f̄ ‘Ámá wo seáȳi e n̄inimón̄ir̄fná aȳf̄ anan̄ir̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡf̄ápa ax̄f̄ipi e miȳaiwipa ero ner̄fnáȳf̄, an̄f̄nam̄i ṅwean̄oyá xwiox̄f̄yo wí páwipax̄f̄ men̄n̄i. ⁴ Ámá ‘Seáȳi e imón̄iṅaon̄iman̄i. N̄iaíw̄f̄ r̄ip̄i yap̄i imón̄iṅn̄i.’ yaiwif̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ an̄f̄nam̄i ṅwean̄o xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i men̄wean̄f̄ap̄imi n̄ip̄awiro seáȳi e imón̄ip̄r̄f̄ar̄n̄i. ⁵ Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄i n̄in̄ix̄f̄d̄iro nán̄i ámá n̄iaíw̄f̄ r̄ip̄iam̄f̄n̄iṅf̄ n̄imimón̄irónáȳf̄ aȳf̄ nion̄i en̄fn̄iṅf̄ n̄imimón̄ar̄iṅoi. ⁶ E ner̄i aí ámá n̄iaíw̄f̄ r̄ip̄ián̄iṅf̄ s̄in̄i d̄iṅf̄ n̄ikw̄f̄roan̄iro yar̄iḡf̄áyo m̄ir̄irak̄f̄ wiar̄iḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄yo Gor̄ixo xean̄iṅf̄ r̄f̄á t́ṅf̄ wik̄ar̄fn̄f̄á en̄aḡi nán̄i s̄in̄i m̄ir̄irak̄f̄ m̄win̄iṅáná ámá wa s̄iṅá t́n̄n̄i s̄iṅw̄f̄yo gw̄f̄ n̄ijimáná raw̄raw̄áyo mamówáránáȳf̄ r̄fn̄iṅf̄ xwé n̄win̄iri aiwi Gor̄ixo wim̄in̄iri en̄f̄ipi t́n̄n̄i x̄ixen̄i mimón̄iṅaḡi nán̄i aȳf̄ anan̄ir̄in̄i. ⁷ Ámá w̄iyo óreámioápoyn̄iri w̄iwap̄yar̄iḡf̄áȳf̄ aweȳi! S̄f̄á w̄iyi aȳf̄ maj̄f̄á wór̄fn̄f̄ar̄n̄i. Gor̄ixo xean̄iṅf̄ wik̄ar̄fn̄f̄á en̄aḡi nán̄i d̄iṅf̄ sip̄í w̄iw̄in̄iḡn̄i. Ámá w̄iyo óreámioápoyn̄iri w̄iwap̄yip̄r̄f̄á aiwi ámá e w̄iwap̄iȳf̄áȳf̄ xean̄iṅf̄ w̄imean̄f̄á en̄aḡi nán̄i aweȳi! S̄f̄á w̄iyi aȳf̄ maj̄f̄á wór̄fn̄f̄ar̄n̄i. ⁸ Dix̄f̄ wéú t́n̄iran̄i, s̄ikwú t́n̄iran̄i, f̄w̄f̄ nán̄i n̄isimón̄ir̄fnáȳf̄ ‘O r̄f̄á an̄iṅf̄ wear̄iṅf̄yo n̄ikeaár̄in̄iḡn̄i.’ n̄iyaiwiri n̄iwákw̄in̄iri em̄i mor̄fn̄i. E nin̄ir̄fnáȳf̄, r̄fn̄iṅf̄ xwé n̄sin̄iri aiwi wé ras̄f̄á s̄ikw̄f̄ ras̄f̄á en̄ox̄i d̄iṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ipi an̄iṅf̄ ṅwear̄f̄a nán̄i n̄imear̄fnáȳf̄ aȳf̄ anan̄ir̄in̄i. M̄iwákw̄in̄ipa ner̄i wé núkaúni t́n̄n̄i s̄ikw̄f̄ núkaúni t́n̄n̄i s̄in̄i en̄ánáȳf̄, o r̄f̄áyo n̄isikeaár̄ir̄fná aȳf̄ nan̄f̄man̄i. ⁹ Dix̄f̄ s̄iṅw̄f̄yi en̄i ‘f̄w̄f̄ ap̄i ei.’ r̄iránáȳf̄, ‘Gor̄ixo r̄f̄á an̄iṅf̄ wear̄iṅf̄yo n̄ikeaár̄in̄iḡn̄i.’ n̄iyaiwiri s̄iṅw̄f̄yi n̄iyón̄iri em̄i mor̄fn̄i. E nin̄ir̄fnáȳf̄, r̄fn̄iṅf̄ xwé n̄sin̄iri aiwi s̄iṅw̄f̄ w̄fon̄i an̄iṅox̄i d̄iṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ipi an̄iṅf̄ ṅwear̄f̄a nán̄i n̄imear̄fnáȳf̄ aȳf̄ anan̄ir̄in̄i. M̄iyón̄ipa ner̄i s̄in̄i s̄iṅw̄f̄ n̄iwaúni t́n̄n̄i an̄iṅánáȳf̄, Gor̄ixo r̄f̄áyo n̄isikeaár̄ir̄fná aȳf̄ nan̄f̄man̄i.

Ewayf ikaxf sipisipf wo anfnhf nantrni.

¹⁰ “Niaiwf onimiá rípia bimi peayf m>wianipani. Ayf rípi nání seararíhíni, ‘Anfnajf apiamí awí mearoarígfáyf anfnami Gorixoyá sfmmanfminí hweaaríhagfa nání peayf wí m>wianipani.’ seararíhíni. ¹¹ Ayf rípi nántrni. Ámá imóníháoñí ámá fwf néra nuro aníhí ikeamónaníro yarígfáyo nání pfa nerí yeáyf uyimíxemeámíníri bñáoníri.” uríhínigíni. ¹² O xixewisf ikaxf re uríhínigíni, “Segf dñhf aríreríni? ‘Ámá wo xegf sipisipf 100 enáná wo anfnána bfbí 99 enfpí d>wfyo n>warími nuri wfo nání pfa mepa eníhíní.’ riyaiwiaríhoi? Oweoi pfa eníhoi. ¹³ Ámí ríxa nímearfnáyf nepa seararíhíni. Yayf sipisipf 99 manfníhfpí nání winaríhfpíníhí winfnfámani. Anfnfo nání aga yayf seáyími dání winfnfáríni. ¹⁴ Segf ápo, anfnami hweahoyf ení ‘Niaiwf onimiá apia yapí imónígfáyf wí oanfnfpoyí.’ m>yaiwiníni.” uríhínigíni.

“Segf wo fwf síánáyf, re éfríxíni.” uríhí nantrni.

¹⁵ O re uríhínigíni, “Ámá nioní níníxídró nání rírxímeá imóníhíyf wo fwf síkáránáyf, joxí nuri xegfpí hweahagí n>wínírná joxí díxípi n>wímeari fwf xfo síkárífpí nání yumfí yaríhí wirfíni. O arfá síánáyf joxí nahf wímíxíagí nání síní rírxímeá imóníhíyf wóníhí nímóníri eníhoi. ¹⁶ E nerí aí joxí arfá mísipa yaríhagí n>wínírnáyf, hwf ikaxf níníri eáníhfpí tñí xixení nerí ámá wa re ríprí nání, ‘None ení o yaríhí wíáná o “Oweoi, nionímani.” raríhagí arfá wíwíni.’ ríprí nání ámá waúmíraní, womíraní, n>wírímeámi nuri obaxoyfné ámi yaríhí wirfíni. ¹⁷ O síní arfá míseaipe yaríhagí síhwf n>wínírnáyf, ámá nioníyá síyíkí imónígfáyo áwaní uríhíní. Ayo ení arfá míwípa yaríhagí n>wínírnáyf, re yaiwífríxíni, ‘Síní níníxímeáo wí mímóníni. Ríxa émáyfníhí imóníri ámá takísí nání nígwí nearáparígfáwáníhí imóníri nerí wí enóníhí imóníni.’ yaiwífríxíni. ¹⁸ Nepa seararíhíni. Seaipeisaríháoyné xwáfáyo re dání ‘Ayf sípíríni.’ ránáyf, Goríxo anfnami dání ení soyfné síní mírípá enáná o xámi ‘Ayf sípíríni.’ rírnfáríni. Soyfné re dání ‘Ayf ananíri.’ ránáyf, Goríxo xámi émi dání ení ‘Ayf ananíri.’ rírnfáríni. ¹⁹ Rípi ení seararíhíni. Xwáfá tfyó dání soyfnéyá waú amípi wí nání dñhf axfpíni nímori gf ápo, anfnami hweahomí yaríhí axfpíni wíáná o arfá n>wírí xixení e wímíxíyínírní. ²⁰ Ámá nioníyá imónígfáyf waúníraní, waú woníraní, nioní seáyí e nímearíro nání awí eánáná nioní áwíni e hweámfá enagí nání wígf dñhf axfpí nímoro yaríhí wíarígfápi gf ápo arfá n>wírí xixení wímíxíyínírní.” uríhínigíni.

Yokwarímí aníhí miní owífpoyíníri uríhí nantrni.

²¹ Íná Pitao níbírí Jisasomí yaríhí re wíhínigíni, “Ámínáoxíni, ámá joxí níníxídrí nání negf níníxímeá wo fwf ararí níkáránáyf, nioní ení xixení xfo níkárífpá yokwarímí wíimfáríni? ‘fwf wé wíúmi dání waú níkárífpí nání yokwarímí n>wíimáná enáná ámi wíni níkáráná yokwarímí wíipaxí meníni.’ nímónaríni.” uríhagí ²² Jisaso re uríhínigíni, “Joxí wé wíúmi dání waú apíni yokwarímí wíánáyf, ‘Ayf Apáníri.’ rírníméni. Joxí aníhí miní yokwarímí wíirfa nání raríhíni.” nuríri ²³ “Ámá Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí umehweanfáyf aníhí miní yokwarímí wíífríxíni ríá neararíni?” oyaiwífpoyíníri ewayf ikaxf re uríhínigíni, “Goríxo, anfnami mehweaho, o míxí ináyf wo xegf omíhí wíiarígfáyf wami nígwí n>wírí ‘Idáná awayá níapfríxíni.’ níyaiwirí n>wíimáná n>hweahísnána re enóníhí imóníni. O ‘Emá ayá wí ríxa múroníri. Agwí awa níbíro awayá oníapfpoyí.’ ráná ²⁴ awa níbíro xfoyá urápígfápi nání awayá mñí n>wírírná wo xfoyá nígwí xwé ayá wí K10,000,000 urápího ení níbírí aiwí ²⁵ xfoyá xixení e míwíipaxí enagí nání míxí ináyo xegf wfamí re uríhínigíni, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyá íá amípi nuráprí ámá wíyo bí époyí. O ení xiepí tñí níaiwí tñí ámá wayá xínáíwáníhí nímóníro omíhí wíipfrífa nání bí nero nígwípi níméámí níbíro níapfpoyí.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápího míxí ináyoyá

agwí ríwámí dání xwíáyo nípfkínímearí wauní níkárinírí re uríñínigíní, ‘Nígwí níapíñífpí nání síní díní níkwírorí yaríñíní. Ríwéná nání weníñí nerí ñweáíríxíní. Nínímeááná joxí níapíñífpá xíxení siapímfáríní.’ uríagí ²⁷ míxí ináyo wá níwianírí nání re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní siapíñápi nání díní peá móíní. Joxí ananí uí.’ uríagí aiwí ²⁸ omíñí wíiaríño nípeyearí xegí wíó ‘Ríwéná oyá ení xíxení níapíwínígíní.’ níyáiwírí K100 wíñomí síñwí níwínírí íá níxerí síñwí íá níyámíxírí re uríñínigíní, ‘Joxíyání ríxa xíxení níapímínírí ríyaríñíní?’ uríagí ²⁹ xegí omíñí nawíní wíiarígíío xwíáyo nípfkínímearí wauní ríxíñí re uríñínigíní, ‘Nígwí joxí níapíñífpí nání síní díní níkwírorí yaríñíní. Ríwéná nání weníñí nerí ñweáíríxíní. Nínímeááná joxí níapíñífpá xíxení siapímfáríní.’ uríagí aí ³⁰ wíó ‘Ríwéná níapíwínígíní.’ míwimóníagí íá níxírímí nurí gwí añíyo níñwírírírí porisíyo re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní wíñápa xíxení níapáná ananí íkweawárííríxíní.’ uríagí ³¹ míxí ináyoyá omíñí wíiarígíí wíá o e yaríñagí síñwí níwíníro ayá wíñagí nuro o éfpí nání míxí ináyomí áwaní uráná ³² míxí ináyo ‘Omíñí níiaríño obíní.’ nurírí omí ríxa níwírímeámí báná o re uríñínigíní, ‘Joxí omíñí níiaríñí sípíoxíní, joxí wauní ríxíñí nírágí nání nígwí ámí oyá níapíwínígínírí siapíñápi nání díní peá rímóíagí aiwí ámí joxí omíñí níiarígíí wíómí pí wíkárfínigíní?’ ³³ Nioní ayá nírirímíxírí “Díxí nígwí xe owení.” ríríagí aiwí joxí pí nání díxí wíómí ayá murímíxípa éñigíní?” nurírí ³⁴ wíkf wóníagí omí íá níxerí porisíyo míní níwírí re uríñínigíní, ‘Nígwí nioní wíñápa xíxení níapíníe nání iwaní nímépeá úfíríxíní.’ uríñínigíní.” Jísašo ewayí xwíyíá e nurímáná ³⁵ xegí wíepísaríñowamí re uríñínigíní, “Ámá nioní níníxídíro nání segí séríxímeá imónígíáyí íwí sealkárfápi yokwarímí míwíipa nerónáyí, míxí ináyo xegí omíñí wíiaríñí sípíómí wíñípa Goríxo ení axípi e seainfáríní.” uríñínigíní.

19

Apíxí emí mímopa éfíríxínírí uréwapíyíñí náníríní.

¹ Jísašo xwíyíá apí nípíní nurífsáná Garírí píropenísíyo píní níwíárimí nurí iníigí Jodaní rapáyo níxemorí Judía píropenísí aríwámíní nemerí ² ámá oxí apíxí obaxí númí uxídaríná e símíxí tígíáyo naní níwímíxa waríná ³ Parísí wa Jísašo míxí ináyí Xeroto meñweañe emearíñagí níwíníro “Jono wayí numeáia wago enípa xewaníño xwíyíá níriríná ríá omeáriní.” níyáiwíro níbíro iwamíó wíwapíyaníro nání yaríñí re wígfawíxíní, “Apíxí pí pí nání nípíkwíní míyaríñagí níwínírí emí nímorínáyí, ayí anániraní? Xwíyíá tíñíraní?” uríagí ⁴ Jísašo re uríñínigíní, “Bíkwíyo xwíyíá ‘Íwamíó amípi nínní nímíxíríná oxí tínní apíxí tínní imíxíñíríní.’ ríníñífpí soyíné íá níroro aiwí síní níjía mímónípa reñoí? ⁵ Imíxíño xwíyíá ‘Ayínání oxo xaníyaúmí píní níwíárimáná xegí apíxí tínní níkwímíxíníríná ná ayí ná bínníñíñí imónípísíríní.’ ríñípi ení íá níroro aí síní níjía mímónípa reñoí? ⁶ É nírinírí eáníñagí nání ayaú xíxegíní imónarígíímaní. Ná ayí ná bínníñíñí nímónírí emearígííríní. Ayaú meánípísí nání Goríxo ñwíríríñí enagí nání wí emí mímónípa yanígíní.” uríagí ⁷ Parísíowa re urígfawíxíní, “Joxí neararíñífpí nepa enánáyí, Moseso ñwí ikaxí níwúrírí ríwamíñí nearíná pí nání re nírirí eañíríní, ‘Díxí apíxímí emí nímoríná “Ímí aníñí emí móáriní.” nírirí payí e nearí wíowárííríxíní.’ Moseso pí nání e ríñíríní?” uríagí ⁸ Jísašo re uríñínigíní, “Soyíné aríkfí apíxí emí moaníro yaríñagí níseanírí nání xe emí omópoyínírí síñwí níseanírí aiwí iwamíó Goríxo xwíá imíxíñe dání wí e enímaní. ⁹ Nioní re seararíñíní, ‘Go go xegí apíxí xámíñímí emí nímorí síwí piáxí weánaríñífpí nání maríái, ámí síñí wí nímeáriná ayí íwí inaríñí.’ seararíñíní.” uríagí ¹⁰ xegí wíepísaríñowa re urígfawíxíní, “Ámá apíxí nímeámáná emí mopaxí mímónípa enánáyí, apíxí mímeapa neríná naní imónípaxíríní.’ neaimónaríní.” uríagí aí ¹¹ o re uríñínigíní, “Soyíné ríápi naní e nímónírí aiwí ámá nínní díní axípi soyíné yaiwííápa

yaiwipíríméoi. Sa áamá wíni wíni Gorixoyá dñíyo dání e yaiwipaxírini. ¹² Ayí rípi nání seararini. Oxowa apíxí mímepa epaxí imóninyí mfkí xíxegínirini. Wa xinái agwíyo dání piáf mayí xirini nání apíxí mímepa epaxí imóninoi. Wa piáwí yóninagí nání ayí awa eni mímepaxí imóninoi. Wa Gorixo nání wáf urímepírini nání éfáwa wigí dñíyo dání eni apíxí mímepaxí imóninoi. E nerí aí ‘Gorixo nání wáf nurimeríná apíxí mayoni éimiginí.’ yaiwiarini go go sa e yaiwíwiniginí.” uriniginí.

Niaíwí onimíapiami wé ikwíkwíarimí ení nánirini.

¹³ Áamá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyi wikwíariri xwé imónipírini nání Gorixomi yarini wiri oeniri nímepa barinagía wiepísarínowa sñwí e níwínro míxí uríagía aí ¹⁴ Jisaso re uriniginí, “Niaíwípia xe obípoi. Áamá niaíwí onimíapia xaníyaúmi dñí níwíkwíroro yarigíapa Gorixomi dñí wíkwírófáyí o xwioxíyo mímepa nerí umenweanía enagí nání niaíwípia xe obípoi niri sñwí wínpoi. Pírí míwíaikipa époi.” nuriri ¹⁵ apiami wé seáyi e ikwíkwíarimí níwimáná e dání píní níwíarimí uniginí.

Amípi mímúróniní wo yarini winípi nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání waríná re eniginí. Áamá wo níbiri re uriniginí, “Nearéwapíyarinoxini, nioní pí naníyí neríná dñí níyimínipi aniní íníná nweámífa nání imónimíarini?” uríagí ¹⁷ Jisaso re uriniginí, “Joxi pí nání naníyí nání yarini niarini? Gorixo ná woni naní imóninagí nání joxi api nání dñí rímoarinini? E nerí aí joxi ‘Dñí níyimínipi aniní íníná nweámífa nání oimónimíni.’ níyaiwirínáyí nweámí ikaxí eániníyo xídírini.” uríagí ¹⁸ áamá re uriniginí, “Pí nweámí ikaxí eániníyí nání nírarini?” uríagí Jisaso re uriniginí, “Re níriniri eáninípi ‘Níwíarínímeari áamá mípkipa eríni. Áamá wí tñí íwí minípa eríni. Íwí mímepa eríni. Áamá wo nání xwíyífa níyimáróniri yapí murípa eríni. ¹⁹ Díxí ápomí tñí inókímí tñí wéyo umeríni. Áamá wíyo jíwaninoxí nání dñí sípí nísiri menarinípa axípi e wiríni.’ E níriniri eáninípi xídírini.” uríagí ²⁰ áamá re uriniginí, “Api nípiní nioní xídariní. Nioní bí sñí mepa enáyí gípíríni?” uríagí ²¹ Jisaso re uriniginí, “Joxi ‘Píríniní oimónimíni.’ nísimónirínáyí, nuri díxí iyífa ía amípi nígwí nání bí nerí nígwí nímearíná áamá uyípeayíyo míní níwimáná níbiri nioní níxídírini. E nerínáyí, amípi ayá tñípi Gorixo anínamí joxi nání awí eámepa síariní.” ²² Jisaso e uríagí o arífa níwiri amípi xwé tñí enagí nání xegí xwioxíyo dání dñí rífa uxéagí nání dñí sípí níyaiwía uniginí.

²³ Jisaso xegí wiepísarínowamí re uriniginí, “Nioní aga nepa seararini. Amípi mímúrónigíyí Gorixo áamá xfo xegí xwioxíyo mímepa nerí umenweaníe opáwianeyiniri aniní miní nero aiwi nípáwipaxí mimónini. ²⁴ Rípi eni seararini, ‘Kamerí ení rapírapí gwí kiwearigífa óyimi páwipaxí mimónini. Áamá amípi mímúrónigíyí kamerí ení óyí mípáwipa yarinyí yapí anínamí nweanoyá xwioxíyo páwipaxí mimóninoi.’ seararini.” uríagí ²⁵ wiepísaríníyí —Judayí níni “Amípi mímúrónigíyí Gorixoyá dñí tñí amípi mearinagífa nání Gorixo yayí winarini.” yaiwiagíarini. Wiepísaríníyí eni e níyaiwiro nání Jisaso e uríagí arífa níwíroná ududí níwíkarínro omí re urígíawixini, “Joxi ríyífa nepa enánáyí, Gorixo áamá gíyo yeáyí uyímíxemeaníaríni?” uríagífa ²⁶ Jisaso sñwí agwí níwíniri re uriniginí, “Áamá wigí dñí tñí Gorixoyá xwioxíyo páwipaxí mimónini. E nerí aí Gorixo amípi mepa epaxí wí mimóninagí nání oyá dñí jíyífa tñí ayí aí anani páwipaxí imónini.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso áamáni “Díxí iyífa ía amípi nígwí nání bí nerí uyípeayíyo míní níwía numáná níxídírínáyí, Gorixo anínamí amípi ayá tñípi rítiníarini.” urípi nání dñí nímorí Jisasomí re uriniginí, “Arífa ei. Amípi noneyá níni ríxa píní níwíarimí joxi níxídariníyí pí meaníwáriní?” uríagí ²⁸ Jisaso re uriniginí, “Nioní nepa

seararɨnɨni. Gorixo xwɨ́á sɨnɨ́ wɨrɨ́ imɨ́xána áamá imónɨ́nɨ́onɨ́ rɨ́xa mɨ́xɨ́ ináyɨ́ nimónɨ́rɨ́ menɨ́weanána soyɨ́né enɨ́ negɨ́ Isɨ́rerɨ́yɨ́ gwɨ́ wɨrɨ́ wɨrɨ́ wé wúkaú sɨ́kwɨ́ waú enɨ́yo xɨ́ráowayɨ́nénɨ́nɨ́ nimónɨ́ro mí ómómɨ́xɨ́mɨ́ nero menɨ́weapɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́. ²⁹ Áamá gɨ́yɨ́ gɨ́yɨ́ nionɨ́ nɨ́nɨ́xɨ́dɨ́ro nánɨ́ wigɨ́ anɨ́wámɨ́ranɨ́, xexɨ́rɨ́meáowamɨ́ranɨ́, xexɨ́rɨ́meáíwamɨ́ranɨ́, xanomɨ́ranɨ́, xɨ́náiɨ́mɨ́ranɨ́, niaíwɨ́yoranɨ́, xegɨ́ omɨ́nɨ́faranɨ́, pɨ́nɨ́ nɨ́wɨ́arɨ́rɨ́náná wigɨ́ amɨ́pɨ́ pɨ́nɨ́ nɨ́wɨ́arɨ́mɨ́ ufápimɨ́ Gorixo wɨ́pɨ́ aga seáyɨ́ e múrónɨ́nɨ́fárɨ́nɨ́. Ayɨ́ enɨ́ dɨ́nɨ́ nɨ́yɨ́mɨ́nɨ́pɨ́ anɨ́nɨ́ nɨ́weapɨ́rɨ́fa nánɨ́ meapɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́.” ³⁰ nurɨ́rɨ́ wɨ́epɨ́sarɨ́nɨ́owa “None Jisasomɨ́ xámɨ́ xɨ́darɨ́nɨ́agwɨ́ nánɨ́ seáyɨ́ e imónɨ́nɨ́wɨ́nɨ́.” yaiwɨ́pɨ́rɨ́xɨ́nɨ́rɨ́ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Agwɨ́ rɨ́náná xámɨ́ xámɨ́ imónɨ́fáyɨ́ rɨ́wéná surɨ́má imónɨ́pɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́. Agwɨ́ rɨ́náná surɨ́má imónɨ́fáyɨ́ xámɨ́ imónɨ́pɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́.” urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

20

Ewayɨ́ ikaxɨ́ wainɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́yo wɨ́igɨ́fáyɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹ Jisaso ewayɨ́ xwɨ́yɨ́fá re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Anɨ́namɨ́ nɨ́weanɨ́o áamá xɨ́o xegɨ́ xwɨ́oxɨ́yo mɨ́meámɨ́ nerɨ́ umenɨ́weanɨ́fáyɨ́ yanɨ́ numeɨ́rɨ́náná ayɨ́ mɨ́raxwɨ́ rónɨ́nɨ́fɨ́ imónɨ́nɨ́. O wɨ́fá mónɨ́nɨ́fɨ́mɨ́ 6:00 a.m. imónánáná áamá xegɨ́ wainɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́yo wɨ́ipɨ́rɨ́ wɨ́rɨ́meámɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ nurɨ́ ² áamá wa ‘Sfá rɨ́yɨ́mɨ́ nánɨ́ xɨ́xegɨ́nɨ́ íkwɨ́ wɨ́na neaiapáná omɨ́nɨ́fɨ́ siianɨ́wɨ́nɨ́.’ urɨ́fagɨ́fa xegɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́yo nánɨ́ urowárɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. ³ Ámɨ́ 9:00 a.m. imónánáná awɨ́ eánarɨ́gɨ́e nánɨ́ nurɨ́ wenɨ́nɨ́fɨ́ éfɨ́yɨ́ wɨ́nɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Wa re kíkɨ́fá riwa ronɨ́agɨ́fa nɨ́wɨ́nɨ́rɨ́ ⁴ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ‘Soyɨ́né enɨ́ gɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ nɨ́ipɨ́rɨ́ nánɨ́ úpoyɨ́. Sfápi tɨ́nɨ́ soyɨ́né omɨ́nɨ́fɨ́ nɨ́ífápi nánɨ́ nɨ́gwɨ́ xɨ́xenɨ́ seaiapɨ́mɨ́fɨ́nɨ́.’ urɨ́fagɨ́ awa enɨ́ nuro omɨ́nɨ́fɨ́ wɨ́igɨ́fawɨ́xɨ́nɨ́. ⁵ Ámɨ́ sogwɨ́ áwɨ́nɨ́ e enáná rɨ́xa 12:00 imónánáná nurɨ́ ámɨ́ wa e kíkɨ́fá ronɨ́agɨ́fa nɨ́wɨ́nɨ́rɨ́ axɨ́pɨ́ e urowárɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. Ámɨ́ 3:00 p.m. imónánáná axɨ́pɨ́ e enɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. ⁶ Ámɨ́ rɨ́xa 5:00 p.m. anɨ́wɨ́ e imónánáná nurɨ́ ámɨ́ wa e kíkɨ́fá ronɨ́agɨ́fa nɨ́wɨ́nɨ́rɨ́ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ‘Sfá rɨ́yɨ́ nɨ́yɨ́mɨ́nɨ́ pí nánɨ́ kíkɨ́fá re ronɨ́o?’ urɨ́fagɨ́ ⁷ awa re urɨ́gɨ́fawɨ́xɨ́nɨ́, ‘Ámá wo “Nɨ́gɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ nɨ́ípoyɨ́.” mɨ́nearɨ́one enɨ́agɨ́ nánɨ́ ronɨ́wɨ́nɨ́.’ urɨ́fagɨ́fa o re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ‘Soyɨ́né enɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ nɨ́ipɨ́rɨ́ gɨ́ wainɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́yo nánɨ́ úpoyɨ́.’ urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́. ⁸ Sfápi tɨ́nɨ́ wainɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ xiáwo bosɨ́womɨ́ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ‘Joxɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ nɨ́iarɨ́gɨ́fáwamɨ́ “Eɨ́nɨ́.” nurɨ́rɨ́ nɨ́gwɨ́ mɨ́nɨ́ nɨ́wɨ́rɨ́náná rɨ́wɨ́yo úfáwamɨ́ nɨ́wia nurɨ́ xámɨ́ úfáwamɨ́ nɨ́wɨ́rɨ́ pɨ́nɨ́ wɨ́árei.’ urɨ́fagɨ́ ⁹ o nurɨ́ mɨ́raxwo urɨ́fápa yarɨ́náná áamá 5:00 p.m. dánɨ́ úfáwá nɨ́bɨ́rɨ́náná xɨ́xegɨ́nɨ́ íkwɨ́ wɨ́nánɨ́ wɨ́nánɨ́ nɨ́meáa ugɨ́fawɨ́xɨ́nɨ́. ¹⁰ Ámá wɨ́fá mónɨ́nɨ́fɨ́mɨ́ dánɨ́ úfáwá nɨ́bɨ́rɨ́náná nɨ́gwɨ́ seáyɨ́ e meapɨ́ráoɨ́nɨ́rɨ́ éfáyɨ́ awa enɨ́ xɨ́xenɨ́ axɨ́pɨ́ íkwɨ́ wɨ́nánɨ́ wɨ́nánɨ́ nɨ́meáa ugɨ́fawɨ́xɨ́nɨ́. ¹¹ Íkwɨ́ wɨ́nánɨ́ wɨ́nánɨ́ nɨ́meáa nurɨ́náná mɨ́raxwo omɨ́nɨ́fɨ́ xiáwo nánɨ́ anɨ́nɨ́úmɨ́ ikaxɨ́ nɨ́rɨ́nɨ́ro ¹² omɨ́ re urɨ́gɨ́fawɨ́xɨ́nɨ́, ‘Sfápi tɨ́nɨ́ nuro omɨ́nɨ́fɨ́ onɨ́miápi éfáwamɨ́ none wɨ́fá mónɨ́nɨ́fɨ́mɨ́ dánɨ́ nurane yarɨ́náná sogwɨ́ xaiwɨ́ neanarɨ́one tɨ́nɨ́ xɨ́xenɨ́ pí nánɨ́ mɨ́nɨ́ wɨ́nɨ́?’ urɨ́fagɨ́fa aí ¹³ o awayá womɨ́ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ‘Gɨ́ ámaé, nionɨ́ sɨ́pɨ́ wɨ́ mɨ́sikárɨ́fɨ́nɨ́. Joxɨ́ wɨ́fá mónɨ́nɨ́fɨ́mɨ́ dánɨ́ re mɨ́nɨ́rɨ́pa réɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Joxɨ́ íkwɨ́ wɨ́na niapɨ́rɨ́ nánɨ́ omɨ́nɨ́fɨ́ siimɨ́fɨ́nɨ́.” mɨ́nɨ́rɨ́pa réɨ́nɨ́gɨ́nɨ́? ¹⁴ Nɨ́gwɨ́ nionɨ́ siapɨ́fá dɨ́xɨ́pɨ́ nɨ́meámɨ́ uɨ́. Ámá sfápi tɨ́nɨ́ éfɨ́ ro “Nɨ́gwɨ́ xɨ́xenɨ́ axɨ́pɨ́ owɨ́mɨ́nɨ́.” nimónɨ́fagɨ́ nánɨ́ joxɨ́ siapɨ́fápa axɨ́pɨ́ mɨ́nɨ́ wɨ́nɨ́. ¹⁵ Amɨ́pɨ́ nionɨ́ gɨ́yɨ́ nɨ́wanɨ́nɨ́onɨ́ dɨ́nɨ́ tɨ́nɨ́ nɨ́wɨ́rɨ́nánáyɨ́, “Ayɨ́ nɨ́pɨ́kwɨ́nɨ́manɨ́.” rɨ́niaiwiarɨ́nɨ́nɨ́? Nionɨ́ yanɨ́ ewanɨ́fɨ́ nimónɨ́rɨ́ yarɨ́nɨ́agɨ́ nánɨ́ joxɨ́ sɨ́pɨ́ dɨ́nɨ́ rɨ́niaiwiarɨ́nɨ́nɨ́?” urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.” Jisaso “None xámɨ́ xɨ́darɨ́nɨ́agwɨ́ aí rɨ́wɨ́yo xɨ́dɨ́fáyɨ́ tɨ́nɨ́ xɨ́xenɨ́ neaiapɨ́nɨ́fárɨ́fánɨ́?” oyaiwɨ́poyɨ́nɨ́rɨ́ ewayɨ́ xwɨ́yɨ́fá apɨ́ nurɨ́mánáná ¹⁶ re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, “Agwɨ́ rɨ́náná xámɨ́ xámɨ́ imónɨ́fáyɨ́ rɨ́wéná surɨ́má imónɨ́pɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́. Agwɨ́ rɨ́náná surɨ́má imónɨ́fáyɨ́ xámɨ́ imónɨ́pɨ́rɨ́fárɨ́nɨ́.” urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́.

Xɨ́omɨ́ pɨ́kipɨ́rɨ́fápi nánɨ́ ámɨ́ áwanɨ́fɨ́ urɨ́nɨ́fɨ́ nánɨ́rɨ́nɨ́.

¹⁷ Jisaso ófɨ́ Jerusaremɨ́ nánɨ́ warɨ́gɨ́fáyɨ́ umɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ nerɨ́náná xegɨ́ wɨ́epɨ́sarɨ́nɨ́fɨ́ wé wúkaú sɨ́kwɨ́ waú awamɨ́ nɨ́wɨ́rɨ́meámɨ́ ná dámmɨ́ne onɨ́miápi ófɨ́ e nurónáná re urɨ́nɨ́nɨ́gɨ́nɨ́, ¹⁸ “Arɨ́fá époyɨ́. Rɨ́xa Jerusaremɨ́ nánɨ́ warɨ́nɨ́wɨ́nɨ́. E rémóánáná áamá imónɨ́nɨ́fɨ́onɨ́ nánɨ́ mɨ́yɨ́fɨ́

uráná apaxípaniñí imónigfá xwéowa tñi ñwí ikaxí eániñipi mewegfáwa tñi xwiyfá niniñmeariróná nioní nání re riniñpíríarini, ‘Ámá romí opíkípoi.’ niriñiro ¹⁹ émayí nioní riperírí ñimearíro síkwfá ragí pírfí nuyikiro íkfáyo ñiyekwíroáriro epírí nání mñiñi niniñwiro aiwi sfá wiyaú wiyi óráná xwáripáyo dání ámi wiápnimeámfáriní.” uriniñigini.

Wiepísariñí waúmi xinái rixiñí uriniñipi naniñini.

²⁰ Jerusaremi nání óyo warfna Sebediomí xewaxowá —Ayí Jemiso tñi xogwáo Jono tñinirini. Awaú tñi xinái tñi “Jisaso rixa Jerusaremi ñirémorfná mñí ináyí nimóniri ñeamenweañiyírfani?” ñiyaiwiro ñibiñro wauní rixiñí uraniñro nání mñí xwáfáyo íkwíroágfa ²¹ Jisaso re uriniñigini, “Sepfoyné o pí oneainriñi ñiarñi?” uríagi í xegí ñiaiwowá wiepísariñí wíamí seáyí e owimónípiyiniñi re uriniñigini, “Joxí rixa mñí ináyí nimóniri ñeamenweañáná gí ñiaíwí rowáú wfo wé náumi dání ñwearí wfo wé onamíñumi dání ñwearí epísfí nání reí.” uríagi aí ²² Jisaso re uriniñigini, “Sepfoyné yariñí ñiarígfápi nání ñijfá mimónipa nero nání yariñí ñiarñi.” nuriri ewayí ikaxí ámá wa xfómí píkíprfá enagi nání áwaní nurirfná yariñí re wiñiniñi, “Awagwí iniñgí síxí nioní ñimfáwá ananiñi ñipaxí imónipísfíraní?” uríagi awáú re urígfisixini, “Ananiñi ñipaxowawirini.” uríagi ²³ o re uriniñigini, “Iniñgí nioní ñimfáwá awagwí ení ñipísfíriní. E nerí aí ‘Wíoxí rími dání ñweat. Wíoxí rími dání ñweat.’ wí earipaxí mimóniñini. Waú gowáú midmidáni ñweapísfí nání gí ápo rixa ráriñirini. Ayináni nioní e earipaxí wí menini.” uríagi ²⁴ wiepísariñí wé wúkaú wfa awáú Jisasomí yariñí e wíagfí arfá ñiwiro nání wikí ñiñí wíaiñaríñagfa aí ²⁵ Jisaso xfo tñí e nání “Eini.” nuriri re uriniñigini, “Soyfné ñijfáriní. Émayfyá ámá ámíñá menweagfáwa seáyí e ñiwimóniro paimimí wíarígfáriní. Wigí ámá ení ríñí menweagfáwa ení seáyí e ñiwimóniro ‘Xe nonenini símanwíyóniñí yeáyí oneaurónípoi.’ ñiyaiwiro yariñígfáriní. ²⁶ ‘Awa seáyí e ñiwimóniro yariñígfápa soyfné ení axípiñi ñimóniro mepa oépoi.’ ñimónariní. ‘Gí wíamí seáyí e oimónimini.’ yaiwinariñí goxi goxi awayá omíñí wíiaríñoxíñiñí wimónei. ²⁷ ‘Ñeapísaríñone woní xámi xámi oimónimini.’ yaiwinariñí goxi goxi ámá wí joxí nání re ríprí nání, ‘O wiepísariñí wíamí xináiñiñí ñimóniriñi arírá wíarini.’ ríprí nání joxí e eríñi. ²⁸ Ámá imóniñáoniñi yariñígfápa axípiñi éfrixini. Nioní ámá wí arírá nírxiniñiñi ñiñámani. Nioní ámá ñiyoniñi arírá wirí nioní nupeirfná gwíñiñí uroayírori eminiñiñi ñiñáriní.” uriniñigini.

Síñwí supárigfíwaúmi ñañí imixiñí naniñini.

²⁹ O tñiñi wiepísariñowá tñi añí yoí Jerikoyí riniñíyo dání warfna oxí apíxí ayá wí númi warfna ³⁰ re eniñigini. Ámá síñwí supárigfíwaú óf manípa tñiñi ñweagfíwaú “Jisaso rimaniñi pwarini.” ríñaríñagfa arfá ñiwiri ríaiwá re urígfisixini, “Ámíñáé, negí mñí ináyí Depitomí xiáwoxiniñi wá yeawianei.” ráná ³¹ ámá obaxí Jisasomí xámi umeagfáyí rímiñí tñiñi re urígfawixini, “Awagwí ríaiwá mñiñi epíyi.” uríagfa aiwi awáú arfíki wíniñi ení tñiñi re urígfisixini, “Ámíñáé, joxí negí mñí ináyí Depitomí xiáwoxiniñi, wá yeawianei.” uríagiñi ³² Jisaso e éf ñirónapimáná óf e dání ríaiwá re uriniñigini, “Awagwí o pí oyeainriñi rariñi?” uríagiñi ³³ awáú añwi e ñibiñi re urígfisixini, “Ámíñáoxiniñi, joxí yegí síñwí oyeaxoanriñi rariñiñi.” uríagiñiñi ³⁴ Jisaso awáú nání wá wuníagi egí síñwíyo wé seáyí e wikwíarfná re egísisixini. Ñiwaúniñi síñwí noxoariñi ñaniñá númi uxídgísisixini.

21

Jerusaremiyo ñirémorfná mñí ináyí rémoarígfápa rémoñí naniñini.

1 Jerusaremi rixaxa anjwi e imónáná d'w'f Oripiti t'ñ'f e anj' yo'f Betipasi r'in'ñ'pimi n'irémómáná Jisaso wiep'sari'ñ'f'f' waúmi nurowár'ir'íná 2 re ur'ñ'ñig'ini, "Awagwí anj' j'fapimi nán' nuri dogí x'ínái xeg'f' miá t'ñ'ni e yurár'in'ñ'ag'f' n'iw'n'ir'íná n'waúni níkweari n'imeámi b'f'piyi. 3 Ámá wo s'ñ'w'f' nean'ri 'Awagwí pí nán' íkwear'ñ'ji?' earánáy'f', re ur'f'piyi, 'Ámináo seáy' e é'f' n'ñ'wear'f' n'imeámi um'ni'ri yearowár'ñ'joi.' uráná xiáwo apax'f' mé eaiapowár'én'ap'ñ'ñ'oi." ur'ñ'ñig'ini. 4-5 W'f'á rókiamoag'f' wo n'ir'ri r'fwam'ñ'f' r'ipi ean'f'pi, "Saioni —Jerusaremi nán' n'ir'iro aiw'f' d'w'f' b'f' nán' Saion'f'f' rar'ig'f'ár'ini. E ñ'weag'f'áyo re ur'f'poyi, 'Ar'f'á é'poyi. Seg'f' m'ix'f' ináyo awayin'ñ'ñ'f' nimón'ri dogí xw'éom'f' mar'f'ái, dogí miá wom'f' aí n'ñ'weámáná sey'f'né t'f'ám'ini bar'ini.' ur'f'poyi." n'ir'ri r'fwam'ñ'f' ean'f'pi x'ixen'f' imón'ni nán' Jisaso awaúmi e urowár'ñ'ñig'ini. 6 Wiep'sari'ñ'f' awaú nuri Jisaso ur'f'f'pa e neri 7 dogí miá t'ñ'ni x'ínái t'ñ'ni níkweari n'imeámi n'ib'ri wig'f' iy'f'á dogí miáom'f' seáy'f' e níkwiar'iro Jisaso seáy'f' e n'ñ'wear'f' n'imeámi war'f'íná 8 m'ix'f' ináy'f'yo yay'f' wian'iro nán' yar'ig'f'ápa ámá ox'f' ap'ix'f' ep'f'roy'f' nero númi x'f'dar'ig'f'áyo obax'f' Jisaso iy'f'áyo seáy'f' e nosaxa opun'ri wig'f' iy'f'á n'p'ir'iro ó'f' e íkwian'w'f' neapára uro wí wéw'f' iw'f' n'idoayiro íkwian'w'f' neapára uro ner'f'íná 9 xámi umeaar'ig'f'áyo t'ñ'ni r'f'w'f'yo ux'f'dar'ig'f'áyo t'ñ'ni r'f'aiwá re nura ug'f'awix'ini, "M'ix'f' ináy'f' Depitomi xiáwo rom'f' yay'f' seáy'f' e dán'f' oumeaney'f'. Ámá Áminá Gorixoxa urowár'én'ap'ñ'f' ro —Neg'f' ar'f'owa o nán' wen'ñ'f' ner'f' ñ'weañ'áná xwiogw'f' obax'f' múroag'f'ri'ni. O Gorixoyá d'ñ'f' t'ñ'ni seáy'f' e imón'f'w'ñ'ig'ini. Gorixoxa seáy'f' é'm'f' ñ'weañ'om'f' yay'f' seáy'f'm'f' dán'f' oumeaney'f'." R'f'aiwá e n'ira nuróná ox'f' níkéa nuro 10 rixaxa Jerusaremi rémóáná e ñ'weag'f'áyo m'f'f'f' m'f'f'f' neamero re r'ñ'ig'f'awix'ini, "Ámá o go nán' r'f'a rar'ñ'oi?" r'ñ'ar'f'íná 11 ox'f' ap'ix'f' x'f'o t'ñ'ni war'ig'f'áyo re ur'ig'f'awix'ini, "Gariri p'iropen'f'f'yo anj' yo'f' Nasareti d'ño, Gorixoyá w'f'á rókiamoar'ñ'f' Jisaso nán' rar'ñ'w'ni." ur'ig'f'awix'ini.

Ámá anj' r'id'iyowá yar'ig'f'iwám'f' ínim'f' dán'f' b'f' inar'ig'f'áyo em'f' m'imeám'f' eñ'f' nán'ir'ini.

12 Jisaso anj' Gorixoxa nán' r'id'iyowá yar'ig'f'iwám'f' n'ipáwiri ámá anj' iwám'f' ínim'f' dán'f' b'f' inar'ig'f'áyo m'ix'f'dám'f' wiowár'ri ámá ñ'gw'f' senis'f' ninayiro tar'ig'f'áyo'f'á íkwian'w'f' m'f'm'f'wiár'f' eri ámá in'f' xawiów'f' r'id'iyowá nán' b'f' inar'ig'f'áyo'f' íkwian'w'f' é'f' ñ'weaar'ig'f'áp'f' m'f'm'f'wiár'f' eri neri 13 m'ix'f' re ur'ñ'ñig'ini, "Anj' riwá nán' r'fwam'ñ'f' re n'ir'ini'ri eán'ni, 'Anj' Gorixon'f'yáiwá ámá xw'f'y'f'á r'ir'f'm'f' n'ip'f'f'a nán'iwár'ini.' n'ir'ini'ri eán'ñ'ag'f'f' aí soy'f'né f'w'f' meaar'ig'f'áyo'f' yar'ig'f'ápa ax'f'p'ñ'ñ'f' nero nán' anj' riwá f'w'f' meaar'ig'f'áyo'f'á an'ñ'ñ'f' imón'ni." ur'ñ'ñig'ini. 14 E nur'ri s'ni anj' Gorixoxa nán' r'id'iyowá yar'ig'f'iwám'f' ínim'f' emear'f'íná s'ñ'w'f' supár'ig'f'áyo'f' wí t'ñ'ni s'ikw'f' ik'f' eg'f'áyo'f' wí t'ñ'ni o t'ñ'f' e nán'f' báná o nan'f' im'f'm'ix'f'm'f' w'f'ag'f' 15 apax'f'pán'ñ'f' imón'ig'f'á xw'éowa t'ñ'ni ñ'w'f' ikax'f' eán'ñ'f'p'f' meweg'f'áwa t'ñ'ni Jisaso em'f'm'f' e é'f'p'f' s'ñ'w'f' n'iw'n'iro n'iaíw'f' o nán' anj'wám'f' ínim'f' dán'f' r'f'aiwá re n'ira war'ñ'ag'f'a, "Neg'f' m'ix'f' ináy'f' Depitomi xiáwo rom'f' seáy'f' e oumeaney'f'." n'ira war'ñ'ag'f'a ar'f'á e n'iwiro nán' wik'f' d'ñ'f' n'iw'iaiwiro 16 m'ix'f' re ur'ig'f'awix'ini, "P'f'né n'iaíw'f' jox'f' nán' rar'ig'f'áyo'f' ar'f'á r'f'win'ni?" ur'f'ag'f'a Jisaso re ur'ñ'ñig'ini, "Oyi, ar'f'á n'iwiri aiw'f' soy'f'né xw'f'y'f'á Gorixoxa nán' re n'ir'ini'ri eán'ñ'f'p'f', 'D'ñ'f' jox'f'yáyo dán'f' n'iaíw'f' on'f'm'ia'p'ia t'ñ'ni s'ni am'ñ'f' nar'ñ'f'p'ia t'ñ'ni yay'f' seáy'f'm'f' dán'f' r'imep'f'f'ár'ini.' n'ir'ini'ri eán'ñ'f'p'f' soy'f'né f'á n'iroro aí rixaxa agw'f' x'ixen'f' imón'f'ag'f' n'iw'n'iro aí s'ni d'ñ'f' m'f'moar'ñ'oi." ur'ñ'ñig'ini. 17 E nur'f'mo awam'f' p'f'ni n'iw'iar'f'm'f' n'ipeyear'f' anj' apim'f' p'f'ni n'iw'iar'f'm'f' nur'f' anj' yo'f' Betani nán' nur'f' e sá wen'ñ'ig'ini.

Ík'f'á pik'f'na ram'ix'ñ'f' nán'ir'ini.

18 Sá weño w'f'áp'f' t'ñ'ni ámi Jerusaremi nán' n'ib'ir'íná agw'f' w'f'áná 19 wen'ñ'f' é'f'y'f' w'n'ñ'ñig'ini. Ík'f'á pik'f' w'f'na ó'f' e j'f'ina ron'ag'f' n'iw'n'ir'f' "Sogw'f' b'f' odan'f'm'ni." n'f'yaiwim'f' nur'f' anj'w'f' e dán'f' wen'ñ'f' é'f'y'f' w'n'ñ'ñig'ini. Sogw'f' m'f'wepa f'w'f'ni inár'ñ'ag'f' n'iw'n'ir'f' ík'f'ánam'f' n'iram'ix'f'ri re ur'ñ'ñig'ini, "Ík'f'á pik'f' r'f'nax'f', sogw'f' w'f'ni wer'f'ám'ni."

uráná apaxí mé yíweáriñiniginí. ²⁰ Apaxí mé yíweáriñiniginí wiepísaríñowa e níwíñiro ududí níwiro yaríñí re wigíawixíní, “Íkíá pikí ana aríre nerí apaxí mé yíweáriñiniginí?” uríagíá ²¹ Jisaso re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíñiní, ‘Soyíné Goríxomí díní wíkwíroro díní biaú mímáxírípa ero “Goríxoyá díní tíní íkíá rína e epaxínamaní.” míyáiwípa ero neríñáyí, ayí xíxeni nioní yaríñápa nimóníniniginí. Íkíá rína náníní míraríñiní. Dfíwí míñí apimí aí “Rípxíní nurí rawírawáyo píeroí.” uránáyí xíxeni e nimóníniniginí. ²² Pí pí nání Goríxomí ríxíñí nurírí díní níkwíroríñáyí, xíxeni axípi e simíxíyíníáríní.’ seararíñiní.” uríñiniginí.

“ ‘Néní tñoxi imónei.’ go ríríñiniginí?” uríagíá náníniní.

²³ O ámi Jerusaremí nírémorí ríxa añí Goríxo nání rídíyowá yaríñiniginí nípáwírí ámáyo uréwapíyaríná apaxípáníñí imóníagíá xwéowa tíní wigí Judayí mebáowa tíní níwímearo re uríagíawixíní, “Joxí aríge nimónírí amípi nene añí riwámí ínímí dání yaríñwápi pírfí wiaíkímí yaríñiní? ‘Joxí néní tñoxi imónei.’ go ríríagí e yaríñiní?” uríagíá aí ²⁴ Jisaso re uríñiniginí, “Nioní ení yaríñí bí oseaimíní. Soyíné nioníyápi áwaní níránáyí, nioní ení ‘Apí ei.’ nírífo nání áwaní searímíñiní.” nurírí ²⁵ re uríñiniginí, “Yaríñí nioníyá rípi seaimíní. Jono wayí níneameaia uño wayí Goríxoyá díní tíní neameainífraní? Xegí díní tíní neameainífraní?” Yaríñí e wíáná wíwaníñowa re ríníagíawixíní, “ ‘Jono Goríxoyá díní tíní enífraní.’ uránáyí, re nearíniniginí, ‘Soyíné pí nání aríá míwí egíáríní?’ nearíniniginí. ²⁶ E nerí aí ‘O xegí díní tíní enífraní.’ uránáyí, ámá sípíá re epíroyí egíáyí, ‘Jono Goríxoyá wíá rókiamonífraní?’ yaiwíaríagíáyí iwaní neamepepíríxíní.” níríniniginí ²⁷ Jisasomí re uríagíawixíní, “None majíáríní. Jono díní goyá tíní enífraní?” uríagíá o re uríñiniginí, “Nioní ení ‘Amípi apí pírfí wiaíkímí ei.’ nírífo nání áwaní searímíméñiní.

Ewayí ikaxí xíríxogwáowá nání uríñí náníniní.

²⁸ “E nerí aí ewayí xwíyíá rípi nání segí díní aríre yaiwíaríñiniginí? Ámá wo xegí niaíwí waú tñño xámí xíríomí nurí re uríñiniginí, ‘Íwe, joxí negí wainí omíñíyo nání nurí omíñí ei.’ uríagí ²⁹ o re uríñiniginí, ‘Oyí, numíñiní.’ nurímáná muñiniginí. ³⁰ Xano xogwáomí nurí axípi ‘Omíñíyo nání nurí omíñí ei.’ uráná o re uríñiniginí, ‘Oweoí, numíméñiní.’ nurímáná ríwíyo díní sípí níyáiwírí ‘Gí ápomí “Oweoí.” pí nání ríá uríñiní?’ níyáiwímí nurí omíñí eníñiniginí.” Jisaso ewayí xwíyíá apí nurímáná ³¹ awamí yaríñí re wíñiniginí, “Awaú go go xano uríípa xíxeni aríá níwírí eníñiniginí?” uríagí awa “Xogwáoríní.” uríagíá Jisaso re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíñiní. Apíxí ede dání iyí oikíxearígííwa tíní ámá íwí yaríagíá, takísí nání nígwí nearáparíagíá tíní Goríxoyá xwíoxíyo ananí nípáwíro ñweapírífa aiwí soyíné páwípaxí mimóníniniginí. ³² Ayí rípi nání seararíñiní. Jono níríní wé róníñí oimónípoynírí searéwapíyíagí aí soyíné xírío enípa aríá míwígíawixíní. Apíxí iyí ede dání waríagííwa tíní takísí nání nígwí nearáparíagíáwa tíní xogwáo enípa Jonomí aríá níwíro saníñí imónaríñagíá soyíné síñwí e níwíñiro aí xogwáo enípa ámi ríwíyo díní sípí níyáiwíro ‘None pí nání aríá míwípa yaríñwíní?’ níyáiwíro saníñí mimóníagíawixíní.

Ewayí ikaxí wainí omíñí síñwí uwíñiaríagíáyí náníniní.

³³ “Ewayí xwíyíá ámi bí rípi aríá nípoyní. Ámá xwíá tññí wo wainí uraxí íwíá nurírí xwíñá nírórí wainí xegí iníagí nípírífa nání wainí sogwí xoyíkímí enífa nání síñáyo ófí nimorí wainí omíñíyo áwínímí añí awí ñweapírífa nání seáyí émi nímíra nípéyírí néísáná ámá wí umeipírífa nání re uríñiniginí, ‘Wainí sogwí níáf éánáyí, bí soyíné segí mearo nioní gí mearí emífa nání nioníyá omíñí rípímí ananí síñwí níwínipírífraní?’ nurímí añí wíyo ememínírí nání nurí níñweañísáná ³⁴ wainí sogwí ríxa níáf éáná xegí omíñí wíaríagíá wamí re urowáríñiniginí, ‘Soyíné nuro wainí nioní nání

nítífápi nurápaúipoyi.’ uowártagi aí ³⁵ omiñf sñwfw uwiniarigfáwa xfo uowárfawami womi iwanf mépero womi pikiro womi sñá earo egfawixini. ³⁶ Omiñf xiáwo ámi omiñf wiiarigfáyf obaxf onmiápi wami uowártagi aí omiñf sñwfw uwiniarigfáwa xámiñowami wigfápa axfpi wigfawixini. ³⁷ Ámi ríwíyo o xegf xewaxo nuowáriti re yaiwiñiniginí, ‘Nígf íwomiyf xwiyfá xixeni arfá wipfáoi.’ yaiwiagi aí ³⁸ omiñf sñwfw uwiniarigfáwa xewaxo barinagi niwiniro re rinigfawixini, ‘Xanoyá diñf tñjo nimóniti amipi meanfo iwo barini. Oyá amipi meanfwa nání omi opikianeyi.’ niriñiro ³⁹ omi fá nixero omiñfyo bñaniríwámini niñoairo pikigfawixini.” Jisaso e nuriti Judayf ámináowa re oyaiwípoyiniri “None omiñf sñwfw uwiniarñwáonéniñf imóniñagwi nání rñneararini?” oyaiwípoyiniri ewayf xwiyfá e nurimáná ⁴⁰ ayo yariñf re wiñiniginí, “Omiñf xiáwo nibirfná omiñf sñwfw uwiniarigfáwami pí winiginí?” urfagi ⁴¹ awa re urigfawixini, “Sipi yariñfawamiyf eni sipi niwikárimáná ámi ámá wa ‘Xwiogwí ayf ayo wainf sogwí niáf éáná anani nñdñrane o nání utianfwarini.’ yaiwífawami re urinñarini, ‘Gf omiñf rípi sñwfw niwiniñfrixini.’ urinñarini.” urfagfa ⁴² Jisaso re urinñiniginí, “Ewayf xwiyfá ámá Gorixoxo seyfné yeáyf seayimixemeanfa nání uowárénapiñfo nání niriñiri eániñf rípi eni ‘Sñá añf mirarigfáwa sñá awiaxf nání pífá nerfná wo “Sipirini.” niriñiro emi mófo nání Gorixoxo “Sñá o tñni xámi nñtñfnáyf, añf enf neániñi nanf imóniñiñoi.” niriñi sñá o nñmeari táná añf enf neániñi nanf imóniñfñini. Gorixoxo e éf enagi nání nene sñwfw niwiniñfná aga imiriñf mimóniñagf wñniñwini.’ E niriñiri eániñfpi soyfné sñni fá miropa egfáraní? Oweoi, fá niñoro aiwi diñf niñoarñoi. ⁴³ Ayináni gf Judayfné re searariñini, ‘ “Gorixoxo nene xfo xegf xwioxfyo mñmeámf nerí pirániñf neamenñweanñarini.” riyañwiarñoi? Oweoi! Omiñf sñwfw uwiniarigfáwa yapí arfki néra warigfáyfné Gorixoxo xfo xegf xwioxfyo niñpáwiro onñweápoyiniri sñwfw seanñfámani. Ámá xenfw wí sanñf nimóniro wé róniñf yariñfáyf opáwípoyiniri sñwfw wñniñfñarini.’ searariñini. ⁴⁴ Xwasfw yeáyf bimí sñá niñpiérori nearfná yunf wáranñfpa sñáoni ámá giyo giyo niñpiérori nearfná axfpi xwasfw yunñniñf imiximñarini.” Jisaso xfo sñáonñf nimóniri nání e urfagi ⁴⁵ apaxipániñf imónigfá xwéowa tñni Parisiowa tñni ewayf xwiyfá api wiwanñjowa nání rñnarñagf arfá niñwiro “None nání rfa rarini?” niyañwiro ⁴⁶ “Omi rixa fá oxñraneyi.” yaiwífáyf oxí apixf nñni Jisaso nání “Gorixoyá wíá rókiamoarñorñani?” yaiñwiarñagfa nání ámi wáyf nero wí e megfawixini.

22

Ewayf ikaxf aiwá apixf meani naniñini.

¹ Jisaso ámi ewayf xwiyfá wí nurirfná re urinñiniginí, ² “Ámá xwiyfá Gorixoyá arfá niñwiro sanñf nimóniro xfo xegf xwioxfyo mñmeámf nerí menñweanfe ñweapaxf imóniñfíf, ayf ewayf xwiyfá rípiñniñf imónini. Míxí ináyf wo xewaxo apixf omeaniri nání aiwá xwé riyañf niyárimáná ³ xegf omiñf wiiarigfáwami re uowárinñiniginí, ‘Ámá nioni urepeárimenñayo “Aiwá nání bñpoyi.” urimépoyi.’ uowáraná awa mñxf ináyo urípa nuro uriméagfa aiwi ayf mñbñpaxf wimóniñiniginí. ⁴ Míxí ináyo xegf omiñf wiiarigfá ámi wami re uowárinñiniginí, ‘Ámá nioni aiwá rípi nání urepeárinñayo re urimépoyi, “Aiwá rixa riyañf yárinñiniginí.” nuriro “Xegf burimákau oxíf tñni sipisipí memé nanfw xixegñi mñniñfñixa tñni rixa niñpikiri sfo kikrómf nerí sñá exárinini. Xegf xewaxo apixf meani nání aiwá imixfápi nání bñpoyi.” urimépoyi.’ uowáraná awa áwanf e uriméagfa aiwi ⁵ urepeárimenñyf aríkwfkwf niñwiro wigf diñf tñni numiro re egfawixini. Wo xegf aiwá omiñfyo nání unñiniginí. Ámi wo xegf niñgwí omiñf bi eminiri nání unñiniginí. ⁶ Wíá omiñf wiiarigfáwami fá niñiriñi iwanf niñmépero pikigfawixini. ⁷ Míxí ináyo rixa wikf wónfagi xegf simñf wíñarigfáwami

uowáráná awa nuro áamá xegí omíñí wíiarígfáwami píklífáyo ení nípíkiro wigí anjyí ení ríá niyárimáná enáná ⁸ mǐxí ináyo xegí omíñí wíiarígfá wami re uríñiniginí, ‘Gí íwo apíxí meaní nání aiwá ríxa ríyamí inárñiníagi aiwí áamá aiwá apí nání urepeáríñáyí mǐbipaxí wimóníagi nání ayí nípaxí mimónígoi. ⁹ Ayínání soyíné xwamidígíyo nuro áamá óf e nímúróníñíyo íwo apíxí meaní nání aiwá imíxíá rǐpí nǐpírí bǐpírí nání áwanjí urípoyí.’ uríagi ¹⁰ omíñí wíiarígfáwa óf wíyí wíyo nuro áamá nímúróníñíyá nanjí aí tǐnǐ sǐpí aí tǐnǐ nǐwirímeámí nǐbǐro anjí aiwá nǐpírí nání imíxáríwámí dérogíawixíni. ¹¹ Anjí iwámí ríxa nǐdéroníagi mǐxí ináyo áamá oxí apíxí aiwá nǐpírí nání bǐáyí sǐñwí wǐnǐmǐnǐrǐ nání nǐpáwírí weníñí éyí wǐnǐñiniginí. Áamá wo aiwá nání nǐbíríná aikí sǐñí yínǐrǐ iyíá sǐñí pánǐrǐ nemo nǐbírí mǐñweapa enagi nǐwǐnǐrǐ ¹² re uríñiniginí, ‘Ámáoxíni, joxí aiwá rǐpí nání nǐbíríná pí nání aikí sǐñí yínǐrǐ iyíá sǐñí pánǐrǐ nemoxí mǐbǐpa éfírnǐ?’ uríagi o xwíyíá bǐ muraríñagi ¹³ mǐxí ináyo xegí omíñí wíiarígfáwami re uríñiniginí, ‘Soyíné omí íá nǐxero gwí wéyo jiro sǐkwíyo jiro nemáná sǐá yiníñí bǐaríwámíni moaípoyí. Sǐá yiníñeyí rǐñíñí ayíkwí mǐwǐnǐpa enagi nání áamá ñwí earo magí íróñiro epǐrǐfáriní.’ uríñiniginí.” Jisaso ewayí xwíyíá e nuríri ¹⁴ re uríñiniginí, “Goríxo áamá obaxíyo nurepeáríri ‘Nioní tǐámíni bǐpoyí.’ nuríri aiwí neyíroríná áamá nanjí imóníñíyí aríñí meanífáriní.” uríñiniginí.

Nígwí takís nání émáyo wíarígfá náníriní.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raríñagi aríá nǐwimowa nuro mekaxí nǐrǐro omí pasáníñí número xwíyíápai ñwíráníro nání re rǐnǐgfáwixíni, “Omí yapí re uréwapíyaníwǐnǐ, ‘Takisí nání nígwí émáyí nearáparígfápi sǐnǐ mǐnǐ wianíréwǐnǐ?’ uraníwǐnǐ. O ‘Oweoi, sǐnǐ mǐnǐ mǐwǐpa époyí.’ ránáyí, émáyí omí íá nǐxero gwí yípíráoi. E mǐrǐpa nerí ‘Oyí, seyíné mǐnǐ nǐwiríná apání yaríñoi.’ ránáyí, áamá omí xǐdarígfá ámí aríá bǐ mǐwí nero pǐnǐ wíarípíráoi.” nǐrǐnǐro ¹⁶ wíwaníñowayá wǐepísarígfá wami tǐnǐ áamá mǐxí ináyí Xeroto nǐkumíxíni emearígfá wami tǐnǐ Jisaso nǐñwearí uréwapíyaríñe nání uowáríagi awa nuro Jisasomi re urémeagíawixíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, joxí nǐnearéwapíyíríná nepání nearéwapíyaríñoxíriní. Áamá Ámínáowayá sǐñwíyo dání aí xwíyíá ámí xegí bǐ mǐrǐ axípíni raríñoxíriní. Sǐpí rǐrǐ nanjí rǐrǐ yaríñímaní. Joxí xwíyíá Goríxoyáni nepání xǐxení nearéwapíyaríñoxíriní.” Weyí e numearíro yaríñí re wigíawixíni, ¹⁷ “Joxí none neareí. Díxí díñí aríre simónaríni? Judayene émáyíyá mǐxí ináyí Sisaoyí rǐnǐñomi takísí nání nígwí mǐnǐ wíaríñwápi mǐnǐ nǐwiríná ‘Apání yaríñwǐnǐ.’ rǐsimónaríni? ‘Nǐpíkwǐnǐ mǐyaríñwǐnǐ.’ rǐsimónaríni?” uríagi aí ¹⁸ Jisaso awa sǐpí wíkaráníro yaríñagi díñí adadí nǐwirí re uríñiniginí, “Nanjí rǐrǐ sǐpí rǐrǐ yarígfá royíné, pí nání iwamíó níwapíyaríñoi? ¹⁹ Émáyyá nígwí nene takísí nání wíaríñwá wo sǐñwí wǐnǐmǐ sǐwá nípoyí.” uríagi awa nígwí xó uríí wo nǐmearo sǐwá wíáná ²⁰ o re uríñiniginí, “Nígwí romí sǐmǐmanjí imíxíñí tǐ tǐnǐ yoí eáníñí tǐ tǐnǐ goyáriní?” uríagi ²¹ awa re urígfáwixíni, “Ayí émáyí mǐxí ináyí Sisaoyáriní.” uríagi o re uríñiniginí, “Amípí Sisaoyá imóníñagi nǐwǐnǐrǐná ayí Sisaomí mǐnǐ wífírxíni. Goríxoyá imóníñagi nǐwǐnǐrǐná xewaníñomi mǐnǐ wífírxíni.” nuríri áamá Goríxo xewaníñoníñí imíxíñí enagi nání omí díñí owíkwírfóyíni e uríagi ²² awa aríá e nǐwíro díñí ududí nero pǐnǐ nǐwíarími ugíawixíni.

“Áamá ámí wíapíñimeapírfáriní.” uríñí náníriní.

²³ Sǐá axíyimi Judayí Sajusiyyí rǐnǐgfá wí —Sajusiowa re rarígfáwaríni, “Áamá píyíyí ámí wíapíñimeapírfámaní.” E rarígfáwa nǐbǐro “None ení o neararíñípa ewayí xwíyíá bǐ nurírane majíá owíxéáraneyí.” nǐyaiwíro Jisasomí yaríñí nǐwíroná ²⁴ re urígfáwixíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, Moseso eníná re nǐrǐrǐ rǐwamíñí eanǐrǐni, ‘Áamá wo niaíwí memea péánáyí xogwáo náo apíxí aní nǐmeari xexírfímeáoyá niaíwí wímeaíwǐnǐgíni.’ nǐrǐrǐ eanǐrǐni.” nuríro ²⁵ ewayí xwíyíá rǐpí urígfáwixíni,

“Xiráxogwá wé wífúmi dánj waú imónigfá none tñni ηweañwáwa re egfawixini. Xiráo xámñjo apixí nimeari niaíwí memea péaná ²⁶ xogwáo xfo tñjo xiráooyá apixí aní nimeari aí o ení niaíwí memea péaná wfa ení ími wo wo nimearo aí niaíwí memea penowíanáyí ²⁷ í ení yopari rfwíyo peniginini.” Ewayí xwiyfá api nurimáná ²⁸ Jisasomi yarñj re wigfawixini, “Ámá nñni Gorixo mí ómómiximí eníiná wiápñnimeáná xiráxogwá wé wífúmi dánj waú imónigfáwa apixí go goyá imóninárani? Pí nání? Ayí awa nowani meagí enagi nánirini.” urfagfa aí ²⁹ Jiaso re urñniginini, “Soyiné xwiyfá Gorixoyá nñnirí eánñjpi tñni oyá ení eánñjpi tñni majfá enagfa nání majmajfá nero xenwñni rariñoi. ³⁰ Ayí rñpi nání seararñni. Ámá pegfáyí nñwiápñnimearóná aññajf yapi nero apixí mearo wirop epfrfamaní. ³¹⁻³² E nerí aí xwiyfá ámá pegfáyí wiápñnimeapfrfapi nání Gorixo re searñjpi ‘Nioní Nwfa Ebirámoyáoni tñni Aisakoyáoni tñni Jekopoyáoni tñni awayáonirini.’ E nñnirí eánñjpi soyiné sñni fá miropa egfarani? Oweoi, fá nñro aiwi nñfá mimónipa nero rariñoi. Ayí rñpi nání seararñni. Gorixo ámá pegfáyí nání Nwfaomani. Ámá sñni dñj tñjyí nání Nwfaorini.” nurñni awa dñj re oyaiwipoyñni, “Negí arfowa pegfá enagi aiwí wigf dñj sñni sñj rimónini?” oyaiwipoyñni e urfagi ³³ ámá oxí apixí e epfroyf egfáyí arfá nñwiro o xwiyfá uréwapññjpi nání dñj ududf nñwiga ugfawixini.

Nwí ikaxf seáyí e imónñjpi nánirini.

³⁴ Jiaso Sajusiowa xwiyfá nimeami bñapi gwí mñññññ wákwíagi nání ámi bí murarñagfa Parisiowa sñwí e nñwñro awani aximñni awí neánarimáná ³⁵ wigf wo —O ηwí ikaxf eánñjpi mewenñyí worini. O Jisasomi yapf nñwiwapñyirane majfá owikxeáraneyññni yarñj re wiñniginini, ³⁶ “Nearéwapññjoxini, negí ηwí ikaxf eánñjyí nñyoni gñpi seáyí e imónini?” urfagi ³⁷⁻³⁸ Jiaso re urñniginini, “Nwí ikaxf re nñnirí eánñjpi, ‘Dixí Áminá Gorixomi dñj nñwñrñrñná dñj sñxí uyirí xwioxfyo dání dñj wñkwñrorí erñni.’ Nwí ikaxf e nñnirí eánñjpi seáyí e imónini. ³⁹ Nwí ikaxf ‘Jñwanñjoxí nání dñj sipí sñññññpa ámá joxí sñwí wñnarññyí nání ení dñj sipí axípi e wirññni.’ nñnirí eánñjpi ení seáyí e imónñjpi tñni xñxení imónini. ⁴⁰ Xwiyfá Moseso tñni wfa rókiamoagfáwa tñni nñro rfwamññ eagfá nñpñni ηwí ikaxf mñkí rñpiaúmi ñkwñkwñrñ inini.” urñniginini.

“Kiraisoyí rñññjo niaíwí goyáorini?” urññ nánirini.

⁴¹ Parisiowa sñni awí eaárññññ Jiaso yarñj bí nñwñ ⁴² re urñniginini, “Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyí rarigfo nání segf dñj arñrññni? Niaíwí goyáorini yaiwiarññoi?” urfagi awa re urigfawixini, “Negí mñxí ináyf Depitomí xiáworini.” urfagfa ⁴³ o re urñniginini, “Kiraiso sa Depitomí xiáwo enánáyf, o kwíyí Gorixoyá tñni rfwamññ nearfna o nání arñge ‘Gf Ámináorini.’ nñññ rfwamññ re eañññni, ⁴⁴ ‘Áminá Gorixo gf Ámináomi re urñniginini, ‘Joxí tñni mñxí imónigfáyo xopñrñrñ rñwiimfáé nání gf wé náumi dání ηweaí.’ urñniginini.’ nñññ eañññni? ⁴⁵ Depito Kiraiso, arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyí rarigfo nání ‘Gf Ámináorini.’ rññyí arñge nerí ámi xegf xiáwo imónini?” nurñni awa re oyaiwipoyññni “Kiraiso Depitomí xiáwo imónñjagi aiwí seáyí e múronñjagi nání Gorixomi xewaxorñni?” oyaiwipoyññni e uráná ⁴⁶ ámá ayí nñni “Kiraiso, ámá arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfo sa Depitomí xiáworini.” nñyaiwiro nání wíyfyá nñwiápñnimearñ muripaxf wimónfagi ámi íná dání yarñj bí mñwigfawixini.

23

“Nwí ikaxf eánñjpi mewegfáwa yarñññpa mepani.” urññ nánirini.

1 Jisaso xwiyfá api nurí+sáná áamá oxí apixí e epíroyí egfáyo tñni oyá wiep+sariñowami tñni nuriri 2 re uriñinigiñi, “Nwí ikaxí eánñípi mewegfáwa tñni Parisiowa tñni wiwanñowa nání re rinigfáriní, ‘Nwí ikaxí Moseso nínearéwapiyiri ríwamiñí eanñipi newanñoneni áamáyo uréwapiyipaxíriní.’ 3 E rinigfá enagi nání nñni awa searfáyí nixídiro eríñni. E neri aí awa naní nriro aiwi wiwanñowa píranñí mixelarñagfá nání wigí yarigfápa seyñé eni mepani. 4 Áamáyo ñwí ikaxí nuriróná saní xwé ayá wíññí gwí ñjiro sanwíyo ikwiárarigfáriní. E neri aí wiwanñowa ‘Iwamfó wé reñí ná woni tñni omíeyoámíni.’ wimónariñímani. 5 Amípi awa yarigfápi áamá sñwí oneanpoyinri yarigfáriní. Awa áamá Gorixomi píranñí xídarigfáyí dirí xwiyfá Gorixoyá nání dñkinarigfári mññíyo dñkíníro wigí iyfá sírwíyo dání wayaxíññí niywára puníyí yíñiro yarigfápa mé áamá sñwí oneanpoyinri dirí xwé fá ñwearo dñkíníro wayaxí eni sepiá yiwárapñí yíñiro nero emearigfáriní. 6 Awa aiwá xwé imixarigfíe nání nurónáraní, rotú añíyo nání nurónáraní, áamá sñwí oneanpoyinri sññanñímaní nñweamero yarigfáwariní. 7 Awí eánarigferani, makerfá imixarigferani, ‘Nearéwapiyariñoxiní.’ onirpoyinri emearigfáwariní. 8 Awa e nero aí segí searéwapiyariño ná wonirini. Seyñé nyñéni nioní nínixídiro nání áamá axí imónigfáyíné ‘Ráre, napíe rinigfáyíné imónñagí nání seyñé awa yapí ‘Nearéwapiyariñoxiní.’ onirpoyinri e mepani. 9 Segí ápo aññami ñweaño ná woni oni enagi nání eni xwíá tñyo dání womí ‘Ápoxíní murípaní. 10 Níseaméra unfó ná woni Kiraiso, áamá arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfóyí rarigfó enagi nání eni seyñeyá wo nání ‘Níseaméra warñoriní.’ mirinípa époyí. 11 Seyñé gíyíné seáyí e seaimónñoyí segí inókínñí nimóninri omññí seaiúwínigíni. 12 Áamá gíyí gíyíné sewanñíyíné seáyí e menfáyíné, Gorixo xwíamí seaimixínfáriní. Gíyí gíyíné ‘Sípíeneriní.’ niyaiwiníro ínimi imónfáyíné, Gorixo seáyí e seamenfáriní.

Nwí ikaxí eánñípi mewegfáwa naní ero sipí ero yarigfá nání xwiyfá umeárñí nánirini.

13 “E neri aí ñwí ikaxí eánñípi mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni, naní ero sipí ero yarigfóyíné aweyí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Soyíné áamá Gorixomí dññí ñiwíkwíroro oyá xwioxíyo ñpáwiro ñweaanri éfáyo nuréwapiyiríná píripírinñí wiarñagfá nání Gorixo xeanñí ríá tññí seaikárínfá enagi nání dññí sipí oseainí. Sewanñoyíné Gorixomí dññí ñiwíkwíropa ero ñpáwipa ero nero aí áamá eni xe opáwipoyinri sñwí wíñarigfámani. 14 [Nwí ikaxí eánñípi mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Naní ero sipí ero yarigfóyíné, sfwí yáf ríkinñíyí yapí áamáyo aiwá pírfí nñni íwí manarñípa soyíné apixí aní apianñípa nání dññí sipí mipsealí wigí amípi íwí nurápiro anípápa wárarigfáriní. Soyíné Gorixomí rixñí nuriróná áamá arfá ñneairo weyfí oneamépoyinri áamá sñwí anigfíe dání sepiá ñra warigfóyíneriní. Ayínáni soyíné xwiyfá áamá wí meárinípírfápa axípi meárinípírfámani. Soyíné ríá tññí meárinípírfá enagi nání dññí sipí oseainí.] 15 Nwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni aweyí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Naní ero sipí ero yarigfóyíné, ‘Áamá ná jfami ñweagfáyí negñinñí imónírixiní.’ niyaiwiro rawírawáyo xero xwíáyo añí uro neróná segí yarigfápi ayo uréwapiyarigfóyíneriní. Ayí soyínenñí nimóninrínyfí soyíné ríá anññí wearñíyo ikeaarínipaxí aiwi soyíné ayo wíwapiyariñagí nání ayí soyíné níseamúroro añipaxí ríá anññí wearñíyo ikeaarínipaxí imónñoi. Ayínáni Gorixo xeanñí seaikárínfá enagi nání dññí sipí oseainí. 16 Soyíné sñwínñí supárigfóyíné aweyí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínfáriní. Sñwínñí supárigfóyíné aiwi áamá wíyo óf síwánñí wiarigfóyíné, áamá wo ‘E emíñni. Aní Gorixo nání ridiyowá yarñwá riwámi dání rírarññí.’ rarñagí ñwínírná re rarigfóyíneriní, ‘Ananirini. Xíó ríípa mepa nerfáyí, xwiyfá meárinípaxí wí mírarinini.’ rarigfóyíneriní. E neri aí áamá wo

‘E emíñni. Síná gorí aní rídiyowá yaríñwáiwámi ínimi wenjípimi dání ríraríñni.’ raríñagí níwíniríná re raríñgíoyíñéríni, ‘Xíto ríípa mepa nerínáyí, xwíyíá meárínípxí raríni.’ raríñgíoyíñéríni. ¹⁷ Majímajíá ikáríníro síñwíníñí supáríro egíoyíñé, gímíni gípi seáyí e imóníni? Síná gorí aní rídiyowá yaríñgíiwámi wenjípí seáyí e rimóníni? Aní rídiyowá yaríñgíiwá seáyí e rimóníni? Aní rídiyowá yaríñgíá ñwíá iwámi gorí síñápi sa e wenjagí nání ení ñwíá imóníñagí nání aní iwá seáyí e imóníni. Ayínáni áamá wo rídiyowá yaríñgíiwámi dání ráná pí nání ‘Xwíyíá meárínípxí bí mírariníni.’ raríñgíáríni? ¹⁸ Soyíñé rípi ení raríñgíoyíñéríni. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxí taníro nání íráf noa peyiníñe dání raríñagí níwíniríná ‘Ayí ananíríni. Xwíyíá meárínípxí bí mírariníni.’ ríro áamá aiwá peaxí seáyí e ikwíáríníñípimi dání raríñagí níwíniríná ‘Ayí apimí dání ríípi xixení mepa nerínáyí, xwíyíá meárínípxí raríni.’ ríro yaríñgíoyíñéríni. ¹⁹ Síñwíníñí supáríñgíoyíñé aríge nerí yapí e uréwapíyaríñgíáríni? Gímíni gípi seáyí e imóníni? Aiwá peaxí ikwíkwíárímí yaríñgíápi seáyí e rimóníni? Íráf noa peyiníñípí seáyí e rimóníni? Íráf oníñípí aiwá ñwíá imíxaríñagí nání íráfpi seáyí e imóníni. ²⁰ Ayínáni áamá íráf oníñípimi dání níríróná aiwá seáyí e ikwíáríníñípimi dání ení raríñoi. ²¹ Áamá rídiyowá yaríñgíiwámi dání níríróná Goríxo aníwámi ínimi ñweañomi dání ení raríñoi. ²² Áamá ‘Anínamí dání ríraríñni.’ níríróná Goríxo íkwíañwí éf ñweañe dání ríro xewaníño éf ñweañomi dání ríro ení yaríñoi. Ayínáni xwíyíá soyíñé ‘E dání níríríná ananíríni.’ raríñgíáyí nípikwíni nípikwíni mírariníñgíoyíñéríni.

²³ Ñwí ikaxí mewegíoyíñé tñni Parisioyíñé tñni aweyí! Sía wíyi soyíñé majíá seaóríníáríni. Sípi ero naní ero yaríñgíoyíñé dñí sípi oseainí. Soyíñé aiwá nímíróná aníñí miní yíyí tñni aí tñni siyó amípi píraníñí fá níro ro ríxa wé wúkaú imóníñáná wo Goríxomi mání níwíro aí ñwí ikaxí xwé ríñíñí tñyo ‘Díxí áamá imóníñíyo xixení wíaríñípa áamá xejwíyo ení axípi wííríni. Áamá xejwíyo ení ayá urímíxíríni. Goríxomi dñí wíkwíroríni.’ ríñíñí ayo soyíñé ogámí nero onímíápiáni xídaríñgíáríni. Segí aníñí miní yaríñgíá jíapi pñni míwíárípa ero áamáyo naní mímíxípa yaríñgíápi ení ero nero síñwíríyí, naní imónímínírí enjíríni. ²⁴ Soyíñé síñwíníñí supáríñgíoyíñé aiwí áamá wíyo óf síwáníñí wíaríñgíoyíñé, inaiwá níñíro sídíríá onímíápia wenjagí níwíníróná ananí emí nímamoro aí kamerí xwéríxa wenáná síñwí míwíní o tñni gwíñárearíñgíoyíñéríni.” nurírí awa re oyaiwípoyínírí “None ñwí ikaxí xwé eáníñíyo ogámí neranéná ayí kameríñíñí gwíñárearíñwáríani? Ñwí ikaxí onímíápia eáníñíyo píraníñí níxídíranéná ayí sídíríá emíñíñí mamoaríñwáríani?” oyaiwípoyínírí e uríñínígníni.

²⁵ Ámi re uríñínígníni, “Ñwí ikaxí mewegíoyíñé tñni Parisioyíñé tñni aweyí! Sía wíyi soyíñé majíá seaóríníáríni. Naní ero sípi ero yaríñgíoyíñé, Goríxo xeaníñí seaikáríníá enjagí nání dñí sípi oseainí. Soyíñé kapíxíyo tñni xwáríá síxíyo tñni bíaríwámi dání wayí níro ro aí xwíoxíyómíni segí íwí meaaríñgíáyí tñni uyíñí yaríñgíáyí tñni magwí ení. ²⁶ Parisi síñwíníñí supáríñgíoyíñé, kapíxíwámi tñni xwáríá síxíwámi tñni xámi xwíoxíyómíni wayí róaná bíaríwámíni ení naní imóníñíñoi. ²⁷ Ñwí ikaxí mewegíoyíñé tñni Parisioyíñé tñni aweyí! Sía wíyi soyíñé majíá seaóríníáríni. Naní ero sípi ero yaríñgíoyíñé, Goríxo xeaníñí seaikáríníá enjagí nání dñí sípi oseainí. Soyíñé áamá xwárípáyo seáyí e míá imíxáná símajíyí naní raríñgíáríñí imóníñoi. Ínímíníyí áamá ení nórówapírí píyaní eaaríñgíáríñí enáná. ²⁸ Áamá wí soyíñé síñwí níseaníróná ‘Wé róníñgíáwaríni.’ seaíaiwíaríñagí wí segí xwíoxíyómíni naní ero sípi ero yaríñgíápi tñni ríkíkíríó yaríñgíápi tñni magwí enjagí síñwí míseanaríñgíáríni. ²⁹ Ñwí ikaxí mewegíoyíñé tñni Parisioyíñé tñni aweyí! Sía wíyi soyíñé majíá seaóríníáríni. Naní ero sípi ero yaríñgíoyíñé, Goríxo xeaníñí seaikáríníá enjagí nání dñí sípi oseainí. Soyíñé Goríxoyá wíá rókiamoagíáyíyá xwárípáyo naní e warípáníñí síñáyo

xegí yof nearo uráráiro áamá wé rónigfá eníná pegfáwa xwfá weyárinnye eni mfa imixiro neróná ³⁰ re rarigfáriní, ‘None eníná arfowa ηweaagíná niηwearane siηwiriyí, awa wfa rókiamoagfáwami pikiaríná none eni nawíní wí pikianrí enwámani.’ rarigfáriní. ³¹ Sewaniηoyíne e nírironá xwiyfá nimeáriníro réniηf rinaríηoi, ‘Negí arfowa wfa rókiamoagfáwami pikiaηfowami xiáwoneríní.’ áwanj éniηf rinaríηoi. ³² Soyíne segí arfowa wfa rókiamoagfáwami nípikiro yagfápi nímúro xwiyfá wíni meárinípíri nání anani éfríxini. ³³ Sidiroyíne, weaxfá miáoyíne Gorixo xwiyfá niseamearíri rfá aníηf wearíηyo seaikéarána aríge nerí urakínípírfáriní? Oweoi, wí nurakínípírfámani. ³⁴ Píráníηf arfá époyí. Nioní wfa rókiamoarigfáwami tñi áamá nijfáwami tñi ηwf ikaxí éániηfpi mewegfáwami tñi soyíne tñf e nání urowárimfá enagi aiwí soyíne awa wami píkiro wami íkfáyo yekwíroáiro wami segí rotú aníyo dání síkwfá ragí pírfí uyíkiro wa nuro anj bí bimi ηweáfe mífí nífída uro epírfáriní. ³⁵ Ayf rípi nání awami soyíne tñf e nání urowárimfáriní. Soyíne xwfa tfo xwiyfá áamá wé rónigfá niyoni go go pikigfá nání rfá meárinípíri awami soyíne tfáminí urowárimfáriní. Iwamfó wé róníηf Aiborfómi píkiηe dání yoparf wfa rókiamoagf Sekaraiaomi —O íraf rídiyowá yaníro ikwíkwíarímí yaríge midáni enána Gorixoyá anj awawá ‘Nwfáxini.’ riníηe midáni enána áwinímí e píkiηforíní. Omí píkiηfe nání xwiyfá meárinípíri áamá ayo segí tfáminí urowárimfáriní. ³⁶ Nepa seararíηini, ‘Oxf apíxf agwí ríná ηweagfáyíne amípi nioní seararíηá rípi niseaímeanfáriní.’ seararíηini.

Jerusaremi ηweáyí nání ríηfpi nániríni.

³⁷ Jerusaremi ηweáyíne wfa rókiamoarigfáwami píkiro áamá Gorixo seyíne tñf e nání urowárenapíηowami síηá nearo píkiro yarígfáyíne, nioní karfkarí xínái miá iwíyo ínimí míméamí yaríηípa nioní eni axípi seaimíníri yaríná seyíne míméaimónaríní. ³⁸ Arfá époyí. Gorixo yeáyí niseayimíxemearíná anj seyíne ηweaaníri egífe ríxa anípa imónígoi. ³⁹ Ayf rípi nání seararíηini. ‘Seyíne nioní síηwf mánanf néfasána re rípfírfíná nánini nanípírfáriní, “Ámináo urowárenapána weapínfómi yayí seáyí e oumeaneyí.” rípfírfíná nánini síηwf nanípírfáriní.’ seararíηini.” uríηínigíni.

24

“Anj rídiyowá yarígfíwá íkwierómioanfáriní.” uríηf nániríni.

¹ Jisaso anj rídiyowá yarígfíwámí dání nípeyarí waríná xegí wiepísaríηowa anj Gorixo nání e míríníηíyí awíaxí enagi “Jisaso píráníηf síηwf owínini.” níyaiwíro áríxá wianíro báná ² o re uríηínigíni, “Soyíne síηá anj tíyí níní síηwf ríwínaríηoi? Nepa seararíηini. Ríwíyo síηá kíkiróníηf rípiyf wo wíomí seáyí e ikwíarínínfámani. Síηá ikwíkweyáriníηf rípi níní íkwierómioanfáriní.” uríηínigíni.

Xeaníηf iwamfó wímeanfápi nání uríηf nániríni.

³ E nurímí nurí dífí míηf Oripíyo níyirí e éf ηweanána wiepísaríηowa Jisaso xegípi ηweanagi níwíníro anwí e níbíró yumfí yaríηf re wigfawíxini, “Joxí áwanj neareí. Síηápi gíná íkwierómioanfáriní? Síηwf ayo níwínírane ‘O ríxa níweapíní anwí ayorfáni?’ yaiwirane ‘Sfá yoparfíyí ríxa ríyirfáni?’ yaiwirane yanfwa nání pí ekíyíηíyo wínanfwaríní? Joxí neareí.” uríagfá ⁴ o áwanj nurírfná re uríηínigíni, “Áamá wí yapf searéwapíyípfírxíníri díηf íá níxíró éfríxini. ⁵ Ayf rípi nání seararíηini. Áamá obaxí wo wo níbayíro yof nioníyá níriníro yapf re searéwapíyaníro epírfáriní, ‘Áamá yeáyí seayimíxemeanfa nání arfowayá xwfa píaxíyo dání iwíaronfóyí raríηfo imóníηáoníriní.’ searéwapíyaníro éána áamá oxf apíxf obaxí ‘Nepaxini.’ níyaiwíro xenwíyo xídípfírfáriní. ⁶ Soyíne ‘Anj nowamíní mífí íkwínaróaríní.’ rínánáyí xwiyfá imíηf ‘Anj wímí mífí inaríηoi.’ ríníméánáyí wáyf mepa éfríxini. Mífí ayf xámí niga

nuri aiwi sá yoparí Jisasoni weapi m'áyi sinirini. ⁷ Ámá gwí wirí n'wiáp'nimearo winiyí t'ni m'ixí iniro ero mixí ináyí wí n'wiáp'nimearo winiyí t'ni m'ixí iniro ero aní wíyí wíyo poboní erí aní wami agwí nání ikeamóniro epír'fáriní. ⁸ Api n'ip'ini e imónariñagi n'winir'fná re yaiwír'ixini, 'R'wéná xwé en'fa nání iwam'fó ríyí riyarini? Oyini.' yaiwír'ixini. Apixí niaíwí xir'im'niri ner'fná d'ñí re yaiwiar'ig'ápa, 'R'wéná r'niñí xwé nim'niri nání iwam'fó r'niarini? Oyini.' yaiwiar'ig'ápa soy'né ení nioní rariñápi imónariñagi n'winir'fná re yaiwír'ixini, 'R'wéná xeaniñí xwé neaímean'fáriní?' yaiwír'ixini. ⁹ Íná soy'né ámá wí fá niseaxero xeaniñí seaikáriro seap'ikiro epír'fa nání ámá wíyo m'ni wipír'fáriní. Ámá gwí r'ixí wirí wirími d'ñí n'ni soy'né nioní nix'dar'ñag'fa nání s'm'f' t'ni seaipír'fáriní. ¹⁰ E seaiar'fná ámá obaxí nioní nix'dar'ig'áyí r'wí n'nimoro wig'í winiyí Jisasoni nix'dar'ig'áyí nání ámáyo miyí uriro ayí t'ni s'm'f' t'ni iniro epír'fáriní. ¹¹ Ámá wí n'wiáp'nimearo mimóní w'fá rókiamoar'ig'áwa nimóniro ámá oxí ap'ixí obax'yo yapí wíwap'iyipír'fáriní. ¹² Ámá r'ik'ik'ir'fó niga upír'fa enagi nání ámá obaxí wíyo wá n'wian'iri ar'rá wiar'ig'ápi p'ni wiar'ipír'fáriní. ¹³ E nerí aí g'iyí g'iyí ení neániro nioní d'ñí n'nikw'roro nix'dar'ig'áyo s'fá yopar'iyimí nioní ananí yeáyí uyimixemeám'fáriní. ¹⁴ Xwiy'fá yayí seainariñí 'Gor'ixo xeg'í xwiox'yo m'imeám'f' nerí seameñwean'fa nání seg'í f'w'f' yar'ig'ápi r'w'f'm'ini n'imamoro nisan'iro ñweá'f'ixini.' r'niñ'ipi ámá nioní nix'dar'ig'áyí nuro ámá gwí wirí wirí niyoni xw'fá r'irí n'rim'ini ami g'm'í ñweag'áyo w'fá nur'imemáná enáná s'fá yopar'iyi imónin'fáriní.

Xeaniñí r'fá t'ñí w'imean'fápi nání ur'ñí nánir'ini.

¹⁵ "Soy'né w'fá rókiamoag'í Daniero n'iri e en'ipi ámá sipí seaikáriño aní awawá Gor'ixoyá ñw'fá ikw'roniñ'f'wami xórórí nerí xw'ir'fá ik'ixéagi n'winir'fná —Ámá g'iy'né xwiy'fá r'ipi fá rófáy'né, d'ñí p'iraniñí mor'ini. ¹⁶ E n'winir'fná Judia p'ropenis'yo ñweag'áyí d'f'w'yo nání éf' yír'ixini. ¹⁷ Ámá g'iyí g'iyí aní waiw'yo n'peyiro seáy'm'ini ikw'roniñ'f'wami n'ñwearóná 'Sipí neaikáriño r'ixa ñw'fá imóniñe xw'ir'fá ik'ixearini.' r'nariñag'fa ar'fá n'wir'fná siní mepa éf'ixini. N'wiáp'nimeámáná am'ipi in'ni ikw'roniñ'f'wami wen'ipi m'ean'iro nání n'wep'n'iro m'ipáwipa sa n'wep'n'iro d'f'w'yo nání an'ini éf' yír'ixini. ¹⁸ Ámá aiwá om'niñ'yo yar'ig'áyí ení ar'fá e n'wir'fná ámi iy'fá mean'iro nání aní e nání mupa sa d'f'w'yo nání éf' yír'ixini. ¹⁹ Íná ap'ixí niaíwí agwí eg'íwa t'ni siní niaíwí am'niñí nar'ig'íwa t'ni an'ini éf' upaxí mimóniñagi nání aweyi! Ar'ige nero d'f'w'yo nání an'ini éf' yipír'fáriní? Oweoi. ²⁰ An'ini éf' mupaxí neaimónin'ig'ini Gor'ixomi r'ixiñí re ur'f'ixini, 'Íná im'niñí m'ir'ipa éwin'ig'ini. Sabar'fá ení mimónipa éwin'ig'ini.' ur'f'ixini. ²¹ Ayí r'ipi nání searariñini. Gor'ixo xw'fá im'ixiri an'ina im'ixiri ene dání ámá xeaniñí nimóga bag'fa aiwi sipí seaikáriño ñw'fá imóniñe xw'ir'fá ik'ixéáná xeaniñí r'fá t'ñí seaímean'fáriní. Xeaniñí íná imónin'fá r'ipi t'ni ámi wí xixeni imónin'fá men'ini. ²² Gor'ixo xeaniñí imónin'fá api nání 'An'ini p'ni owiáriní.' miyaiwiáripa nerí s'ñwir'iyí, ámá wíyo yeáyí uyimixemeapaxímaní. Ámá x'io eyíroáriñí enagi nání xeaniñí api nání 'An'ini an'ipá oimóniní.' r'n'fáriní. ²³ Íná ámá wí 'S'ñw'f' w'n'poyi. Yeáyí neayimixemean'fa nání ar'owayá xw'fá piax'yo dání iwiaron'f'oyí rar'ñwáo riwor'ini.' re searánáraní, wí 'J'fiwor'ini.' searánáraní, ar'fá m'wipa éf'ixini. ²⁴ Ayí r'ipi nání searariñini. Ámá wa n'wiáp'nimearo 'Oxí ap'ixí Gor'ixo eyíroáriñ'yo yapí wíwap'iyipaxí r'fa imóniní?' niyaiwiro yapí wíwap'yan'iro nání wí 'Kiraiso, ar'owayá xw'fá piax'yo dání iwiaron'f'oyí rar'ig'fó, ayí nionir'ini.' r'iro wí 'W'fá rókiamoar'ñáon'ir'ini.' r'iro nero em'im'f' xwé ámá s'ñw'f' m'winar'ig'ápi ero ayá r'iwamónipaxí b'i ero epír'fáriní. ²⁵ P'iraniñí ar'fá món'poyi. Am'ipi r'wéná imónin'fápi nání r'ixa áwan'f' searariñagi yapí seaíwap'iyipír'ixinir'ini nání d'ñí nimoro éf'ixini.

²⁶ Nioni rixa píraninjé áwanjé searfé enagí nání áamá wí ‘Arfé époyí. O áamá nání dijé meaje jfami nweani.’ searána soyfne arfé niwiro mupa éfrixini. Wí ‘Arfé époyí. O anjyo ná inimi yumí nweani.’ searána arfé miwipa éfrixini. ²⁷ Áamá imónijáoni niweapiríná ápianwí neríná anjé ikwíroninjé nímíni wíá ókianinjépa nioni eni wíá nókia weapimfé enagí nání áamá wí ‘O yumí e nweani.’ searánáyí, arfé miwipa éfrixini.” nuríri ²⁸ awa re oyaiwípoyiniri, “Nioni weapimfé nání áamá áwanjé wí ripaxí menini. Áamá níní sínjwí nanipíríarini.” oyaiwípoyiniri ewayí ikaxí rípi uriniginí, “Nanjwí piyí weje apurí obaxí pénarinjé rini.” uriniginí.

Áamá imónijó weapimfépi nánirini.

²⁹ Ámí re uriniginí, “E nerí aí xeaninjé apí níní rixa níseámeámáná enáná apaxí mé sogwí sfá yiniri emá wíá mónipa erí sínjé anjnamí dání exweánowiri erí amipí enjé eáninjé anjnamí enjéyí úpiyiniri erí rixa nemáná enáná ³⁰ nioni ekijinjé nínjé niga niweapiri áamá niyoni síjání wimónáná áamá gwí arí arí níní áamá imónijáoni níkními gí enjé eáninjé tñí anjé píryó dání agwí tñí weaparinjé sínjwí nínaniróná njwí eapíríarini. ³¹ E yaríná pékákí aga enjé tñí rínfagí nioni gí anjé najowa áamá oxí apíxí Gorixo eyíroárinjéyí xwíá rírí nírímíni amí gími nweagfáyo wirimeapírí urowárimfáriní.

Ewayí ikaxí íkíá pikína nánirini.

³² “Soyfne ewayí ikaxí íkíá pikína nání ríninjépi nání dijé nímoró níjfé imónípoyí. Íkíá pikína míminjwí neánowimáná ámí iníggí síxí níniri rixa mínjé ináná, ‘Rixa xwiogwíríarini?’ yaiwiaríggíarini. ³³ Sínjwí e niwíniro yaiwiaríggíapa nioni seararinjéyí níní imónarinjépi níwíniríná re yaiwíríxini, ‘O niweapini nání rixa fwi éninjé ríronapini? Oyini.’ yaiwíríxini. ³⁴ Nepa seararinjéni. Áamá ríná nweagfáyíné wiyíné síni mípé nweanáná amipí nioni seararinjépi nímoníníarini. ³⁵ Anjéna tñí xwíarí tñí anipá imónínfá enagí aiwí xwíyíá nioniyá wí surímá imónínfámani.

“Nioni weapimféyi nání áamá wo níjfémani.” urinjé nánirini.

³⁶ “Nioni ámí gíní gíná niweapimfé náníyí áamá níní aiwí wo níjfé mimónini. Anjé najé aiwí nioni aiwí níjfé mimóninjwíni. Sa gí áponi níjféarini. ³⁷ Áamá imónijáoni ámí weapáná áamá Nowao tñíná yagfápa axípi yarinjéyí wínimfáriní. ³⁸ Iníggí waxí síni níróga míwiápínimeapa enáná ayí sfá Nowao sípíxíyo páwiníe nánini re néra ugíawixini. ‘Gorixo iníggí waxí tñí xwírá wí neaikíxenfámani.’ níyaiwiro aiwá níro iníggí níro néra nuro apíxí nínjwírára uro nímeáa uro néra nútsáná ³⁹ ‘Pí pí neámeanfáriní?’ míyaiwí néra waríná iníggí waxí nímarómi uriniginí. Áamá imónijáoni ámí niweapiríná áamá maiwí axípi e néra warinjéyí wímeámfáriní. ⁴⁰ Sfá nioni weapimféyimí áamá waú, aiwá omínjéyo yaríggíwaú gí anjé najowa wíomi níwirimearo aí wíomi e wáripíríarini. ⁴¹ Apíxí wípaú eni pírawá yuní ikíxémí yaríná wíími níwirimearo wíími e wáripíríarini. ⁴² Ayínáni soyfne awíninjé nwearfíni. Díxí Ámínáoni bímfá nání soyfne májfé imóninjéyí nání dijé tñí nweáfrixini. ⁴³ Ewayí ikaxí rípi nání eni dijé mópoyí. Áamá wo, anjé xiáwo ‘fwi mearinjé sfá riyimí ríná bínrífeninjé?’ níyaiwirí sínjwíríyí, awí nínjwearfíná xe níkwiri opáwiniri sínjwí wínimíniri enjémani. ⁴⁴ Áamá imónijáoni weapimféyi nání eni soyfne síni májfé enagí nání awíninjé nweáfrixini.” uriniginí.

Ewayí ikaxí bosíwo nánirini.

⁴⁵ Jisaso ewayí ikaxí ámí bí urímíniri nání yarinjé re wínjiginí, “Omínjé wíarinjéyí wo xegí bosoyá manjé arfé níwiri dijé nejnwíperi nerínáyí aríge imónini? O re imónini. O omínjé rípi nání bosíwo oimóniri xegí bosó rípeanorini. O xegí bosoyá omínjé

wiirigfáyo umeiri aiwá yanf umeiri yarijorini. ⁴⁶ Boso ami dani nibiri xegf boswo rípeango xami yagfpa axipi piranihf yarijagf niwinirfnáyf, boswo yayf owinini. ⁴⁷ Nepa seararijini. O piranihf yarijagf niwinirfnáyf, xegf omihf nini eni menfa nani rípeanfáriní. ⁴⁸ E neri aiwi boswí axo ‘Gf boso yapapfni binimenihoi.’ niyaiwiri ⁴⁹ xegf omihf ani wiirigfáwami iwanf niméperí amá papíkí yarihfá wa tñi inihf niro aiwá niro néra nurfná ⁵⁰ ‘Boso sfá riyimi nibinimenihoi.’ niyaiwiri yarihfíf wiyimi, sfá xfo biniyimi majfá nimóniri yarihfífimi boso ríxa niremónapiri re winfáriní. ⁵¹ Omí mihf niwákwiri amá nanf ero sipí ero yarihfáyf tñhf e wárfanfáriní. E rfnihf xwé winarfna hf wé earo magí íroniro epfíerini.” Jisaso ewayf xwífá e urihfignini.

25

Ewayf ikaxf apixf apiyá wé wúkaú nánirini.

¹ Jisaso ewayf xwífá re urihfignini, “Amá ‘Gorixo xfo xegf xwioxfo mímeámí neri oneamejweani.’ yaiwífáyf apixf apiyá wé wúkaú riwánihf imónihoi. Íwa ‘Negf amá o xegf apixf shf meaními niwirímiaumi binihoi.’ rñhf arfá niwiro óf e oneairímeároniri wigf ramixf xixegfni nimixáromí nuro óf e wenihf nero jweagfíwarini. ² Apixf wé ná wúni íwa majimajfá ikárfnífíwarini. Wé wúmi dñhf wíwa dñhf piranihf mogfíwarini. ³ Majimajfá ikárfnífíwa ramixf nimaxirfná piurf sixf mímáxfíwarini. ⁴ Dñhf piranihf mófíwa ramixf nimaxirfná piurf sixf eni xixegfni maxirgfíwarini. ⁵ Íwa wenihf neri jweañána apixf shf meano siní sfá óripfní yarfna íwa sá niówárf nero ríxa sá weñána ⁶ ríxa árfwegf imónána rfaiwá re rñhfignini, ‘Wenihf époyí. Apixf shf meáo ríxa iwo barini. Seyfné óf e wiríménapfípoyí.’ rñhf arfá niwiro ⁷ apixf apiyá níwaní niwiápfnímeáro ramixf ápiáwí xwé oweniri fá níkinimiximáná ⁸ majfá ikárfnífíwa wigf piurf yeáyf neri ramixf supárfarijagf niwiniro dñhf piranihf mófíwami re urigfawixini, ‘Negf ramixf supárfimniri yarijagf nani sewayfné piurf bñ neiapfípoyí.’ urfagfá aiwi ⁹ íwa re urigfawixini, ‘Oweoi, piurf newanéyá ramixf sewayfnéyá tñni newanéyá tñni xixeni mimónini. Newanéyá eni supárfignini. Sewayfné nuro segf eni sitíwá añfo amá piurf bñ yarihfáyo bñ époyí.’ urfagfá ¹⁰ majimajfá ikárfnífíwa piurf bñ yaníro nani úána amá apixf shf meáo nibiri apiyá wíwa piranihf nimixiniri wenihf nero jweagfíwa o tñni neri meánimí añf aiwá apixf meaní nani imixárfé nani nuro añfo páwíána ówanf yárfnífignini. ¹¹ Ówanf ríxa niyárfnimáná eñána apiyá piurf bñ yaníro úfíwa nibiro bñarfámí dani re urigfawixini, ‘Amínáoxini, Amínáoxini, newané ówanf neáfkwíomeaí.’ urfagfá aí ¹² o re urihfignini, ‘Nioni nepa seararijini. Nioni sewayfné nani majfónirini.’ urihfignini.” Jisaso ewayf xwífá e nuriri ¹³ re urihfignini, “Sfá nioni weapmfáyi soyfné majfá eñagf nani piranihf wenihf nero awínihf jweárfixini.

Ewayf ikaxf omihf wiirigfá wáu wo nánirini.

¹⁴ “Ayf rípi nani ‘Awínihf jweárfixini.’ seararijini. Nioni amí niweapirfná amá nioni níxfdarigfáyo wigf niirigfápi xixeni wiimfá eñagf nani nioni amá amípi mímúronihf rónihf imónihf. O xegf añf wíyo urfnaumniri nerfná amá xínáiwánihf nimóniro omihf wiirigfáwami ‘Eini.’ nuriri xegf iyfá fá nígwí amípi piranihf umeipfiri nani yanf niwirfná ¹⁵ omihf xixeni epaxowa eñagf niwiniri womí nígwí K5,000 mñni wiri womí K2,000 mñni wiri womí K1,000 mñni wiri nemo añf wíyo urfnaumniri urihfignini. ¹⁶ Nígwí K5,000 wío apaxf mé nurí nígwí api tñni omihf nerfná sayá nimixiri amí K5,000 bñ sayá imixihfignini. ¹⁷ Nígwí K2,000 wío eni nígwí api tñni omihf nerfná amí K2,000 bñ sayá imixihfignini. ¹⁸ E neri aí nígwí K1,000 wío nígwí api nímeámí nurí mínihwí nírípímáná míraxwoyá nígwí pñni e tñnihfignini. ¹⁹ Míraxwo añf wíyo urfnaumniri wago neméfsána amí nibiri ‘Gf nígwí ríxa sayá

nimixa ugfarfaní? Sijwí owinimíni.’ niyaiwirí ‘Gí omíjé niarigfá nigwí wináwa obfpoi.’ ráná ²⁰ áamá nigwí K5,000 wiño nigwí xfo winípi tñi nigwí K5,000 xfo sayá imixinjipi tñi nimeámi nibiri síwá niwirí re uríjínigíni, ‘Míraxwe, joxi xámi K5,000 niapinjipi ámi nioni sayá nimixirfá K5,000 ámi bi imixinjá rípi sijwí winei.’ uríagi ²¹ míraxwo re uríjínigíni, ‘Gí omíjé niaríjoxíni, joxi omíjé niirfá aníjé miní naní niaríjoxíni, joxi awíaxí éfríni. Omíjé onimíá nioni siapíjapi joxi aníjé miní píraníjé niíjé enagi nání gí amípi obaxíyo merfa nání “Bosíwoxíni” níriríri orírféamíni. Joxi níwiapíri nioni tñi nawíni níjwearfá yayí nioni ninaríjépa axípi yayí osiníni.’ uríjínigíni. ²² Áamá nigwí K2,000 wiño nibiri re uríjínigíni, ‘Míraxwe, joxi K2,000 niapinjipi nioni sayá nimixirfá K2,000 ámi bi rípi xiríjé rípi sijwí winei.’ uríagi ²³ míraxwo re uríjínigíni, ‘Gí omíjé níniaríjoxíni, joxi omíjé niirfá aníjé miní naní niaríjoxíni, joxi awíaxí éfríni. Omíjé onimíá nioni siapíjapi joxi aníjé miní píraníjé niíjé enagi nání gí amípi obaxíyo merfa nání “Bosíwoxíni” níriríri orírféamíni. Joxi níwiapíri nioni tñi nawíni níjwearfá yayí nioni ninaríjépa axípi yayí osiníni.’ uríjínigíni. ²⁴ Áamá nigwí K1,000 wiño nibiri re uríjínigíni, ‘Míraxwe, joxi arfá rfá wé raríjoxíni. Aiwá joxi jíwaníjoxi íwíá muríje mirí íwí mímó eje mirí yaríjoxi enagi nání ²⁵ nioni wáyí nerí nigwí K1,000 joxi niapinjipi nimeámi nurí xwíá weyaríjéaríni. Sijwí winei. Díxí nigwípi rípiríni.’ uríagi aí ²⁶ míraxwo re uríjínigíni, ‘Gí omíjé niaríjé ríwí síwíá yíjé roxíni, joxi sípíni eníri. Joxi “Xewaníje íwíá muríje mirí íwí mímó eje mirí yaríjoríni.” níniawírí nání ²⁷ nigwí nioni siapíjapi pí nání nigwí aníyo mítípa eníri. E nítrí síjwiríyí, nigwí api tñi ámi bi seáyí e ikwíaríníjé meámíni éaríni.’ nuríri ²⁸ wamí re uríjínigíni, ‘Nigwí K1,000 xiríjomi nurápiro K10,000 xiríjomi mání wípoi. ²⁹ Ayí rípi nání seararíjéni. Áamá gíyí gíyí nioni winápi píraníjé mímepa nerí kíkíá nerfáayí api aí nurápmíaríni. ³⁰ Omíjé niaríjé sípíomi íá níxero síá yíníjé bíaríwámíni moápoi. Síá yíníjeyí ríniíjé ayíkwí mívínípa eníá enagi nání áamá njwí earo magí íroníro epírféaríni.’ Jisaso ewayí xwíyíá e uríjínigíni.

Áamá níyoní mí ómómíximí winíapi nání uríjé nániríni.

³¹ Ámi re uríjínigíni, “Áamá imóníjéoni míxí ináyí nímoníri níknímáná gí aníjéajowa tñi nawíni xíxéaníjé niga níweapírane íkwíanjwí áamáyo mí ómómíximí emfánami éfí jweáaná ³² áamá gwí wírí wírí nñi gí símímaníjé awí eaarípríaríni. Awí eaarána nioni áamá sípísípi méarígfáwa sípísípi tñi memé tñi neyíroro sípísípi mídání memé mídání wárarígfápa áamáyo axípi e neyírorí mídímídání níwárfá ³³ sípísípi wé náúmíni wárfí memé onamíjómíni wárfí emfárfíni. ³⁴ E nemána míxí ináyoni wé náúmíni níjweagfáyo re urímíaríni, ‘Áamá gí ápo píraníjé seaimíxíyíné níwiapíro oyá xwíoxíyo jweápoi. Aní o xwíarí imíxíri anína imíxíri eje dání seyíné nání wé roaríje níwiapíro jweápoi. ³⁵ Ayí rípi nání seararíjéni. Nioni agwí niarfána seyíné aiwá bí niapagfárfíni. Iníjé nání nínaná iníjé bí niapagfárfíni. Nioni aní mídání enána seyíné nínipemeámi wagfárfíni. ³⁶ Iyíá mayoní enána bí níparagfárfíni. Símíxí yarífá seyíné níbíro nímenjweagfárfíni. Gwí aníyo jweanána seyíné xwíyíá níjwénapagfárfíni.’ urímíaríni. ³⁷ E urána áamá wé rónígfáyí re nírfírfárfíni, ‘Ámínáoxíni, gíná agwí nání yarífá síjwí níranírane aiwá siapagwárfíni? Gíná iníjé nání sínána iníjé siapagwárfíni? ³⁸ Gíná joxi aní mídáníjé imóníjé nísipemeámi wagwárfíni? Gíná iyíá mayoxí emearíjé níranírane iyíá ríparagwárfíni? ³⁹ Gíná joxi símíxí yaríjé nímenjweagwárfíni? Gíná gwí aníyo jweanána xwíyíá níjwénapagwárfíni?’ nírfána ⁴⁰ míxí ináyoni re urímíaríni, ‘Nepa seararíjéni, “Seyíné áamá nioni gí imónígfá tíyo sípí apíami aiwí arírá níwirí e níwirífáayí ayí nioníni níjé níagfawíxíni.” seararíjéni.’ urímíaríni. ⁴¹ E

nurimáná wé onamijúminí nñweagfáyo re urimfáriní, ‘Gorixo nání ramixinígáyiné pfiní nñwiárimí nuro ríá anñfí wearñfí xfo obo tñní anñnajfí xfomi fwí wikárigfáwa tñní nání imixárñfírímí nání úpoyí. ⁴² Ayfí rípi nání seararññí. Nioní agwí nání yarfná seyfné aiwá bí mñiapagfáriní. Iniñgí nání nináná bí mñiapagfáriní. ⁴³ Anñfí mñdánñoní enáná nñipemeámí wagfámaní. Iyfná mayoní emearfná iyfná bí mñipárpagfáriní. Simixí wenáná mñimññweagfáriní. Gwí anñyo ñweañáná xwiyfná mññwénapagfáriní.’ uráná ⁴⁴ wiwanññyfní re nñrñpñrñfáriní, ‘Ámñnáoxí gíná joxí agwí nání erí iniñgí nání sinñrñ anñfí mñdánñoxí imónñrñ iyfná mayoxí erí simixí werí gwí anñyo ñwearí yarññagí nene sññwí nñranñrane arñrá mñsipa yagwáriní?’ nñráná ⁴⁵ ayo re urimfáriní, ‘Nepa seararññí. Seyfné áamá nioní gí imónñgíá tñyo sipí apiamí aiwí arñrá mñwipa nerfnáyfní ayfí nioní enññññfí niagfawixññí.’ uráná ⁴⁶ ayfí rññññfí anññfí winñne nání upñrñfáriní. E nerí aí wé rónñgíáyfní dññfí nñyñmññpñfí tñgíáyfní ñweapñrñe nání upñrñfáriní.” urñññññí.

26

Jisaso nání mekaxf megfá nánñrññí.

¹ Jisaso xwiyfná apí nñpññí nurññsáná xegí wiepñsarññowamí re urñññññí, ² “Soyfné nññfáriní. Ríxa sfá wiyau óráná sfá Gorixoyá anññajo negí arñowamí mñpñkí múronñyí —Enñfná sfá ayí Judayo Isipñyfní mñxí ináyo fná xññwñrñrññáná Gorixo nñaiwí xámññfí nñyoní opñkímññrññ anññajfí oyáo urowárinñfí aiwí Judayfní o ñwí ikaxí urñññpñfí tññí xññenñ nero bisñkerfná yisfní mayfní úrapí nñmñxñro nñññro sipñsipfní miá nñpñkiro ówanñño ragí xópé yárfá enñagí nání anññajo ayo múronñññí. Ayñnání xwilogwí o o pwéáná sipñsipfní miá nñpñkiro bisñkerfná yisfní mayfní úrapí nñmñxñro narñgífáriní. “Sfná ayí imónáná wa áamá imónññáoní fná nñññxero émayfní íkfnáyo oyekwñroárñpoyññrññ mññí nñwipñráot.” urñññññí. ³ Íná apaxñpánññfí imónñgíá xwéowa tññí Judayfní wigí ámñnáowa tññí awa nerñmeánñro anñfí apaxñpánññfí imónñgíawamí seáyfní e imónñño, xegí yoñ Kaiapasoyñ rññññoyáyo awí neánñro ⁴ mekaxí re megfawixññí, “Jisasomí pñkianñyfní yumí arñge nerane fná xñranñréwññí?” mekaxí e nñmeróná ⁵ re nñra ugñawixññí, “None ámayo mñxí émñxamoanññí. Aiwá sfá Gorixo negí arñowamí mñpñkí múronñyí nání imñxarfná fná mñxñrñpa oyaneñí.” rñññgíawixññí.

Jisasomí werñxf nanñf bí iwayñmonñf nánñrññí.

⁶ Jisaso anñfí Betani ñweañáná anñfí áamá peyñyfní yago Saimonoyáyo ñweañáná ⁷ apñxf wí werñxf dññf nanñf eañññf sñxf wá —Sñxf awá ññgwí aga xwé ronñwáriní. Awá nñmeámí nñbñrññí o aiwá nñmñññrññ ñweañáná í omí mññño iwayñmonñññí. ⁸ Iwayñmóagí wiepñsarññowá sññwí e nñwñññro ímí wikí dññf nñwñññro re rñññgíawixññí, “Werñxf dññf nanñf eañññf apí ññgwí xwé ronñpñf pí nání xwñrñá ikñxearññí? ⁹ Werñxf apí ññgwí nání bí nerane sññwñrñyfní, ññgwí xwé nñmeañfná áamá uyñpeayñño arñrá nñwirane mññí wipaxñrññí.” rññarññagí ¹⁰ Jisaso sññwí e nñwñññrññ re urñññññí, “Í ayfní nanñf niarññagí nání pí nání ayá wí rarñññ? ¹¹ Ayfní rñpñf nání seararñññí, ‘Ámá uyñpeayfní soyfné tññí íñfná ñweapñrñá enñagí nání rñwéná aí arñrá wipaxñrññí. E nerí aí nioní íñfná soyfné tññí ñweámfnámaní.’ seararñññí. ¹² Í werñxf apí nioní nññwayñmorfná ayfní xwfná nñweyipñrññ nání iwamñó nñmñxarññí. ¹³ Nepa seararñññí. Xwfná rñrñí nñrñmññí amí gñmí xwiyfná nioní nání yayfní seaññarññpñf wáñf nemero nurñmerfná apñxf rññ nioní werñxf dññf nanñf eañññf rñpñf niwayñmóñpñf nání enñ repñyfní wíáná ‘Jisasomí apñxf wí e iyí renññññí?’ yaiwipñrñfáriní.” urñññññí.

Judasó ññgwí meámññrññ mñyfní urññf nánñrññí.

¹⁴ E uráná Isñkariotí dññf Judaso apaxñpánññf imónñgíá xwéowa tññf e nání nurí ¹⁵ re urñññññí, “Nioní Jisaso nání mñyfní searánáyfní soyfné ‘Omí pí wñññwññí.’

seaimónarini?” uríagi nigwí siripá 30 íayo niroaro re uríawixini, “Ripi siapaníwini.” urána ¹⁶ o e dani “Xegípi ηweañána pasá umemi nani síjwí owíaxídimemini.” niyaiwiri e eniginini.

Wiepíсарíηowa tñi aiwá Aníñajo Múroníyi nani nigíá nánirini.

¹⁷ Sía iwamíó Judayí bisíkeríá yisí mayí úrapí nimíxiro narígíáyí iwamíóyi imónána wiepíсарíηowa Jisasomi nibiro re uríawixini, “Ge nurane aiwá Aníñajo Neamúroníyimi nani yeanaríηwápi joxi tñi nani imíxaniréwini?” uríagía ¹⁸ o wiepíсарíηíyí waúmi re uríñiginini, “Awagwí Jerusaremi nani nuri áma nioni eararíηáomi níwímeañána re urípiyí, ‘Yegí yearéwapíyaríηo re ríηoi, ‘Nioni xeaníηí níprí anwi ayorini. Gí wiepíсарíηowa tñi joxiyá aníyo aiwá Aníñajo negí aríowami mípkí wíarí Múroníyi nani naníwini.’ ríηoi.’ urípiyí.” urowaríagi ¹⁹ wiepíсарíηowá nuri Jisaso urípa axípi neri sía Aníñajo Múroníyi nani sipísipí miá wo nípkiri ríyamí egísisixini. ²⁰ Síapi tñi Jisaso xegí wiepíсарíηí wé wúkaú síkwí waú tñi nibiro íkwíawíyo éf níηwearo ²¹ aiwá awáú nimíxiri típi níñiróna o re uríñiginini, “Nepa seararíηini. Soyíné woxi nioni nani miyí nuríríini.” uríagi ²² awa díηí ría uxéagi wo re nura ugíawixini, “Ámináoxini, nioni nani miraríηini. Nioni nani miraríηini.” nura úagía ²³ o re uríñiginini, “Múyo nioni tñi axína eagwiarígwíio miyí nurínorini. ²⁴ Áma imóníηaoni ríwamíηí neánirí ríñíηípa xixeni níprí aiwí áma nioni nani miyí nuríri pasá nímeno Goríxo xeaníηí ría tíηí winíá enagi nani aweyí. Xinái omí míxirípa nerí síjwiríyí, ríñíηí Goríxo winíapí winímíñirí ení meηagi nani naní imónímíñirí eníñini.” uríagi ²⁵ Judaso, miyí uríno re uríñiginini, “Niréwapíyaríηoxini, ‘Aga nionímani.’ nimónarini.” uríagi Jisaso re uríñiginini, “Jíwaníηoxi aí níraríηini.” uríñiginini.

“Ripi gí waráriní. Gíragíriní.” uríñí nánirini.

²⁶ Jisaso awa síni aiwá níñiróna bisíkeríá bí nímeari apí nani Goríxomi yayí níwiri kwíkwírímí nerí wiepíсарíηowami mñi níwiri re uríñiginini, “Ripi ayí gí waráriní. Níñirápiro nípoyí.” nuríri ²⁷⁻²⁸ kapíxí iniígí wainí íñíñwá nímeari Goríxomi yayí níwimáná awami mñi níwiri re uríñiginini, “Noyínéni ríwá nípoyí. Ayí rípi nani seararíηini. Nioni áma níni nani nípkíáná ragí nioniyá xwíayo pwaríηagi níwíñiríná re yaiwípráoi, ‘Xwíyíá síñí réoáríñípi ríxa yoxáñíñí yípámoñoi. Nene íwí yaríηwápi yokwarímí neaiini nani ría enoi?’ yaiwípráoi. ²⁹ E nerí aí re seararíηini, ‘Nioni re dani iniígí wainí ámi wí mñí néra núísáná gí ápo xío xegí xwíoxíyo mímeámí níseairí seameñweañé dani ámi nioni tñi nawíni anani naníwáriní.’ seararíηini.” nuríri ³⁰ soní Goríxomi yayí umeañiro níñimowa nípeyearo díwí Oripipámi nani yígíawixini.

Pitao “Nísiepísamóarími éf umíméini.” uríñí nánirini.

³¹ Jisaso wiepíсарíηowami re uríñiginini, “Sía ríyimi soyíné noyínéni níniepísamóarími upíráoi. Ríwamíηí neánirí ewayí xwíyíá soyíné nani re ríñíñípi, ‘Goríxoní sipísipí xiáwomí píkioreawáráná sipísipí amí amí umíníaríni.’ ríñíñípi xixeni imóníni nani nioni níniepísamóarími éf upíráoi. ³² Nioni níñípkíro aí nioni Goríxoyá díñíyo dani níwíapíñímeámáná Gariri píropenísíyo nani xami yimíaríni.” uríagi aí ³³ Pitao re uríñiginini, “Áma wa nowani nísiepísamóarími úagía aiwí nioni wí nísiepísamóarími éf umíméini.” uríagi ³⁴ Jisaso re uríñiginini, “Nepa ríraríηini. Sía ríyimi áriwegími karíkarí síni ríaiwá míraríñá joxi nioni nani rípiáú rípi re nuríríini, ‘Nioni o nani majíaríni.’ nuríríini.” uríagi ³⁵ Pitao re uríñiginini, “Nioni ení joxi tñi níñípkíro aiwí ‘O nani nioni majíaríni.’ wí rímíméini.” nuríri wiepíсарíηí wífa ení axípi e nura ugíawixini.

Gesemani dani Gorixomi xwiya'á urinji nani'ini.

³⁶ Jisaso awa tñni omiñj ojikw'í Gesemaniyi riniñe nire'moro re urinjinigini, "Soy'ne re ñweañana nioni dae nuri Gorixomi xwiya'á ririm' wim'ini." nuri' ³⁷ Pitaomi tñni Sebediom' xewaxowaumi tñni niwirimeami nuri dñj r'á uxeariñagi ³⁸ awami re urinjinigini, "Nioni dñj r'á niuxeariñagi nani rixa ni pepax' niar'ini. Soy'ne re niñweámána nioni tñni nawini awi oñweaneyi." nuri' ³⁹ niwari'imi bi onimiapi nuri simañim'ini ni'p'kin'meari Gorixomi rixiñj nuri' r'ána re urinjinigini, "G' ápox'ini, anani e epax' enañay', xeaniñj nioni nimean'y' kap'x' nioni nim'niñj imóniñwá anani nini'rap'ri emi miwayimoriré'ini? Nioni e rirariñagi aiwi dñj nioniyáyo m'ix'í' joxiyáyo x'í' dei." nuri' ⁴⁰ wiep'sariñowa wá'fe nani ni'bir' awa sá weñag'fa niwini'ri Pitaomi re urinjinigini, "Soy'ne nioni tñni bi onimiapi awi niñwearane nawini miñweapax' ri'seaimónari'ini? ⁴¹ Soy'ne dñj re ni'seaimónari' aiwi, 'Jisasomi pí pí wimeáagi aiwi anani númi x'dan'wari'ini.' ni'seaimónari' aiwi seg' wará éf seaininiñoi. Éf mi'seainipa eni nani awi niñwearo Gorixomi rixiñj re ur'poyi, 'Awami obo yap' owiwapiyiniri siñw' mi'neanipa ei.' ur'poyi." nuri' ⁴² ámi bi nuri rixiñj nuri' r'ána re urinjinigini, "G' ápox'ini, nioni kap'x' xeaniñj nimean' nani imóniñwá m'ni'pax' imóniñánay', m'ni'múropax' enañay', joxi simónari'ñ'pi oimónini." nuri' ⁴³ ámi ni'bir' weniñj é'y' winiñjinigini. Wiep'sariñowa siñw' sip'ix'ip'ix' wiar'ñagi sá riwa weñag'fa niwini'ri ⁴⁴ ámi awami p'ni niwiar'imi bi nuri xami xanomi rixiñj nuri' r'ána ur'f'pa ax'ip' ámi nuri' ⁴⁵ ni'bir' wiep'sariñowami re urinjinigini, "Soy'ne sini kiki'á nero sá riwoy'ne riweñoi? Ar'á reñoi? Áma imóniñáoni f'w' yar'ig'fáy' pasá nini'mero fá ni'xi'ri'p'ri rixa iyix'ini. ⁴⁶ Rixa wiap'ni'meápoyi. Oweaneyi. Siñw' win'poyi. Pasá ni'meno rixa iwo yapari'ini." urinjinigini.

Jisasomi fá xirig'fá nani'ini.

⁴⁷ Sini e urar'ána re eniginigini. Judaso —O wiep'sariñj wor'ini. O áma obax' apax'pániñj imónig'fá xwéowa tñni Juday' meba'owa tñni urowar'fáwa, wig' kirá tñni iwanj tñni ni'max'imi Judasomi r'w'yo x'dig'fáwa o nipemax'imi Jisaso tñj e rémónari'jinigini. ⁴⁸ E nire'mónari'mána óf e dani re ur'f'pa, "Nioni pasá numeri kiy' miaúnána ay' sim'maj'óniñj seaiari'ini. Soy'ne 'O Jisasar'ani?' niyaiwiro fá xir'f'ri'x'ini." ur'f'pa ⁴⁹ Jisasomi niwimear'ána an'ini yay' "G' nirewapiyar'inox'ini" nuri' kiy' miaúniniñigini. ⁵⁰ Kiy' miaúnána Jisaso re urinjinigini, "Ni'g' ni'kum'ix'ini'ri emear'ig'w'f'iox'ini, joxi nioni nim'ni'ri bar'ñ'pi rixa riniari'ini?" ur'ána awa m'f'f' ni'biro omi fá xir'ig'fawix'ini. ⁵¹ Fá xirar'ána Jisaso tñni rog'fáwa wo xeg' kirá reñj ni'mixeari apax'pániñj imóniñj seayi e imóniñoyá omiñj wiiariñomi miñj oróm'ni'ri é'y' p'ri' ni'moy'kiri ar'á miñj niwir'p'ieari mamówar'iniñigini. ⁵² Ar'á miñj niwir'p'ieari mamówar'ána Jisaso re urinjinigini, "Kirápá an'wami ámi si'x' ikwasea'arei. Xwiya'á re riniñ'pi, 'Áma kirá fá ni'max'iro áma p'kian'iro emear'ig'fá gi'y' gi'yo winiy' eni kirá tñni p'kip'f'f'ar'ini.' riniñ'pi dñj rimoari'ini? ⁵³ Joxi dñj re ri'yaiwiar'ini, 'O xeg' xanomi yariñj niwir'ná'y', xano éf um'ini nani an'f'naj' simiñj winar'ig'fáwa fá miropax' wí e bi wí e bi miaúr'ar' wé wúkaú si'kw' wáu iniñ'pi murowar'ená'pax'ri'ini.' ri'yaiwiar'ini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowar'ená'pax' aiwi nioni api nani yariñj niwir'ná'y', r'wamiñj nioni nani 'E niwiro p'kip'f'f'ar'ini.' niri'ni'ri eániñ'pi arige xi'xeni imóniniñoi?" E nuri'mána ⁵⁵ x'omi fá xiran'iro b'fáyo re urinjinigini, "Soy'ne áma f'w' xaurápar'ñj womi fá xiran'iro nani yar'ig'fápa kirá tñni iwanj tñni fá ni'max'imi nioni fá ni'xiran'iro ri'bar'oi? S'fá ay' ayo nioni an'j ridiyowá nani m'ri'niñiwami niñweámána searéwapiyar'ñagi aiwi soy'ne wí fá ni'xiran'iro eg'f'amani. ⁵⁶ E neri ai w'fá rókiamoag'fáwa nioni nani niri'ro Bik'w'yo eag'f'api xi'xeni imónini nani soy'ne e niariñoi." ur'ána wiep'sariñowa nowani om'ini niwiep'samoari'imi éf ug'fawix'ini.

Jisasomi xwirix umegá nánirini.

⁵⁷ Jisasomi fá xirfáyí omi níméra nuro Kaiapasoyá anfyo nwf ikaxí eáninfpí mewegáwa tñi Judayí mebaowa tñi awí eánarigíe nání níméami warfná ⁵⁸ Pitao “Jisasomi pí wipíríreoi?” niyaiwiri ná jfami dání aninaxídf níwiéra númi nuri apaxfpániní imóniní seáyí e imóninoyá aní ákinjáyo nípawiri porisowa tñi nawíni nweanáná ⁵⁹ apaxfpániní imónigfá xwéowa tñi Judayí mebaowa nowani tñi omi pikipírí nání “Sínwí fwí wínarogfá xwiyfá omi pikipaxí imóniníyí bí ouxekwímopoyí.” niyaiwiro “Xwiyfá omi uxekwímopaxí bí oimónini.” niyaiwiro raryfná ⁶⁰ amá obaxí nibayiro ominí nuxekwímoro aiwi omi anani pikipaxí wí mimóní niyayífasáná wáu nibíri ⁶¹ omi nuxekwímori re rigfísixini, “Amá ro re ríjorini, ‘Nioni aní rídiyowá yarigfiwá nípíneari sfá wiyáú wiyimíni ámi mírípaxonirini.’ ríjorini.” rigfísixini. ⁶² E nírímáná enáná apaxfpániní imóniní seáyí e imóninjo níwiápnímeari re uriniginí, “‘Joxini xwiyfá ríxekwímorígíáyí nání xwiyfá wí mírípaxí rísiarini? Sini xwiyfá níríxekwímorfná rarigfípi, ayí pí nání raríji?’ urfagi aí ⁶³ Jisaso xwiyfá bí muriniginí. Xwiyfá bí murarínagi apaxfpániní imóniní xwéo sínwí e níwínirí re uriniginí, ‘Joxi nepa Kiraisoxi, amá yeáyí neayimíxemearfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfoyi rarínwáoxi enánáyí, nepa niaíwí Goríxoyáoxi enánáyí, Nwíá aniní síní imóninjo tñí e dániníní níríri áwaní neareí.’ urfagi ⁶⁴ Jisaso re uriniginí, ‘Oyí, ayí ríxa joxi rarínini. E nerí aí re rírarínini, ‘Ríwéná seyfné amá imóninjáoni Goríxo ení síxí eáninoyá wé náúmíni nweanagi sínwí naníro anfnami dání agwí tñi weaparínagi naníro epírfáriní.’ rírarínini.’ uráná ⁶⁵ Apaxfpániní imóniní xwéo wikí níwónirí xewaninjo xegí rapírapí yíninjú naxerí amínáowami re uriniginí, “Amá ro Goríxomi xewaxoniginirí ríxa omi ríperirí umearini. Amá wíni wíni omi xwiyfá uxekwímopírí bípaxí mimónini. Ai, o Goríxomi ríperirí umearfná sewaninjoyfné ríxa arfá wíoi. ⁶⁶ Soyfné díní pí yaiwiariní?” urfagi awa re urígfawixini, “‘O rífpí ríxa nípikipaxíriní.’ neaimónarini.” nurímáná ⁶⁷ omi símímaníyo reanwí úríro wé amímá nemáná earo nerfná wa wé piará nupíkákwiayiróná ⁶⁸ re urayígfawixini, “Kirisoxini, díxí imónigfáyo yeáyí uyimíxemearfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronoxini, áwaní nínearirí wíá nearókiamoi. Agwí iwaní go reariní? Iwaní go reariní?” urayígfawixini.

Pitao “O nání nioni majfáriní.” uriní nánirini.

⁶⁹ Pitao, aní ákinjáyo íniríwámíni nweanomi apíxí omíní wíiaríní wí re uriniginí, “Joxi Gariri píropenisíyo dání Jisaso tñi emearíní woxirini.” urfagi aiwí ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nurirí “Jíxí raríníyí nání nioni majfáriní.” nurimí nurí ⁷¹ fwí ákinjá tñí e ronáná ámi wí nibíri omi sínwí níwínirí amá e nwxapigfáyo re uriniginí, “Amá royí Nasareti dání Jisaso tñi emearígíáyí worini.” urfagi aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nurirfná “Xwíá tí tñí e dání seararínini. Amá o nání nioni majfáriní.” nurímáná enáná ⁷³ ríwíyo onímíápi e rówapigfáyí anwi e níbíro Pitaomi re urígfawixini, “‘Xwiyfá joxiyá Gariri píropenisíyo dáníyí rarígfápi axípi rarínagi nání joxi ayíyá woxirini.’ neaimónarini.” uráná ⁷⁴ o sípí ikaxí níméperí re uriniginí, “Xwíá tí tñí e dání re seararínini, ‘Nepa o nání nioni majfáriní.’ seararínini.” uráná re eniginí. Karfkarí ríaiwá riniginí. ⁷⁵ Karfkarí ríaiwá ráná ámi pfné Jisaso urífpí “Karfkarí siní ríaiwá mírínáná joxi biaú bí amá wíyo re urírfíni, ‘O nání nioni majfáriní.’ urírfíni.” urífpí díní níwínirí e dání nípeyarí nwf píyí wíriníniginí.

¹ Wfápi tñni apaxpáninji imónigfá xwéowa tñni Judayf mebaowa tñni Jisasomi nikipikiri nani xwiyfá numearimána ² gwf niyiro nimeami nuro émayf gapimanf Pairato tñnj e wárigfawixini.

Judasó gwf yaímininjin nánirini.

³ Judaso, Jisasomi miyf urfo mebaowa “Jisaso xewaninjo ríipi nani pikipaxf imóninagf nani émayf opikípoyi.” rarinagfa arfá niwiri dñj sipi wíagi nigwf siripá 30 miní wífápi ámi nimeami nurí apaxpáninji imónigfá xwéowami tñni Judayf mebaowami tñni miní wimíniri nerfná ⁴ re uriniginini, “Nioni áma fwf bi meomi miyf nuriri nani sipi ikárinfaniginini.” urfagi ai awa re urigfawixini, “Jiwaninjoxi éipi nani none pi nani neararinini? Jiwaninjoxi ikixéini.” urfagfa ⁵ Judaso nigwipi ridiyowá yarigfiwami e emi nimoánimo nurí xewaninjo gwf yaímininjiniginini.

⁶ Judaso peyeáaná apaxpáninji imónigfá xwéowa nigwf api nimearo re rinigfawixini, “Nigwf rípi áma opikípoyiniri wíwápi enagf nani nigwf Gorixo nani anj riwami tarigfápi tñni nawini níkwierorfnáyf, ayf nípkwini menini.” niriniro ⁷ nigwf api nani xwiyfá nirinifáwa nigwf api nimeami nuro áma midánj imónigfáyf xwfa weyipírfá nani xwfa xegf yof Xwárfá Sixf Imixarigfáyfyápiyi rininipi bí egfawixini. ⁸ Nigwf áma opikípoyiniri wigfápi tñni xwfa api bí éagfa nani yof Ragpiyi wfragfárinini. Agwi eni sini e nira warinjo. ⁹ Awa e éaná xwiyfá Gorixoyá wfa rókiamoagf Jeremaiao niwuriyiri rfwaminji eanj rípi, “Awa nigwf 30 Isireriyf ‘Áma wo xegf wo nani miyf nearána wianfwárinini.’ rinigfápi nimearo ¹⁰ xwfa xegf yof Xwárfá Sixf Imixarigfáyfyápiyi rininipi Gorixo sekaxf nirinipi tñni xixeni bí nero miní wigfawixini.” Xwiyfá e niriniri éaninipi iná xixeni e imóninjinini.

Pairato Jisasomi yarini wiayinjan nánirini.

¹¹ Jisasomi nimeami nuro gapimanf Pairato tñnj e mearémóaná gapimano yarini niwiyirfná re uriniginini, “Joxi mixf ináyf Judayfyáoxirani?” urfagi Jisaso “Joxi e rarinini.” uriniginini. ¹² Apaxpáninji imónigfá xwéowa tñni Judayfyá mebaowa tñni xwiyfá obaxf omíni uxekwímoarinagfa aiwi o xwiyfá xixe uripaxf nimóniri ai bí muriniginini. ¹³ Xwiyfá bí murf yarini Pairato sinwf e niwiniri re uriniginini, “Xwiyfá obaxf ‘Joxini rixekwímoayarigfáyo arfá m-wipa riyarinini?’ nuriri ¹⁴ Jisaso xfomi uxekwímoarigfá bí nani ai xfo bí murf yarini uriniginini ududf wininiginini.

Pairato Jisasomi níkwari wáriminiri enipi nánirini.

¹⁵ Sfá Gorixo Judayo mipiki wíarf múronfyi imónináná xwiogwf ayf ayo Judayf nuro wigf gwf nweagfa wo nani émayf gapimanomi yarini wíaná o ayo yayf owimómíniri wigf go go nani wimónarinifyf wáriagfárinini. ¹⁶ Iná wigf áma gwf nweanf wo Barabasoyi rininjo Judayf nini yof oyá nijfá imónigfárinini. ¹⁷ Ayinani áma sipfá ayf gapimanf Pairato tñnj e awí éaná o re uriniginini, “Nioni go seawáriminini? Barabaso seawáriminiréini? Jisaso, áma Kiraisoyf rarigfo seawáriminiréini?” uriniginini. ¹⁸ Ayf rípi nani e uriniginini. O nijfárinini. Apaxpáninji imónigfá xwéowa Jisasomi sipi dñj niwíaiwiro nani xfo tñnj e wárfá nani o nijfárinini. ¹⁹ Rípi nani eni “Jisaso seawáriminiréini?” uriniginini. O íkwianwf xwirixf mearinfnami éf nweanfáná xiepí Jisaso nani xwiyfá re uowárenapiniginini, “Árfwiyimi áma o nani oriná niwinirfná dñj rfá níxéiniginini. Ayinani áma wé roninj omi sipi wí m-wimixipani.” uowárfi enagi o áma e epíroyf egfáyo “Jisaso seawáriminiréini?” uriniginini. ²⁰ E urfagi aiwi wfa móninimí apaxpáninji imónigfá xwéowa tñni Judayfyá mebaowa tñni áma oxí apixf aiwá api nani epíroyf egfáyo re uriméfa enagi nani, “‘Barabaso niwárii.’ uriro ‘Jisasomi opikípoyi.’ uriro érxini.” uriméfa enagi nani ²¹ gapimano áma e epíroyf egfáyo “Áma rowáú gíminí go seawáriminini?” uraná ayf re urigfawixini, “Barabaso niwárii.” urfagfa ²² Pairato re uriniginini, “Nioni

Jisaso, áamá Kiraisoyi rarigfomí pí wimfíní?” urfagi níní re urigfawixíní, “Omí íkfáyo seáyí e oyekwíroárfpoyí.” urfagfa ²³ o re uríñínigíní, “Pí nání? Pí fwf éf nání yekwíroárfmíní?” urfagi aiwí ayí xwamiánf nura nuro re urigfawixíní, “Omí oyekwíroárfpoyí.” nira warfná ²⁴ Pairato “Gf xwíyftá arfá mínipa epírfi enagi nání ámí bñ nurírfi aí nanf wí imónínímeníñoi. Ríxa míxfní épímíxamopfráoi.” nñyáiwírí ámá ayí re oyáiwípoyínírfi, “O ‘Jisasomí xe oyekwíroárfpoyí.’ nñrírírfi aí ‘Reá mñroánípa oemíní.’ nñyáiwírí rfa yaríní?” oyáiwípoyínírfi wigf síñwf aníge dání wé wayf nñrónírfi re uríñínigíní, “Ámá ro manf nioníyáyo dání pñkipfríméoi. Sewaníñyfné segf manfyo dání pñkipfráoi.” urfagi ²⁵ ámá níní re urigfawixíní, “Oyá ragf pí eníñoi xe oneaxéníní. Negf nñáiwfyo ení xe oxéníní.” uráná ²⁶ Pairato re eníñigíní. Barabaso nñwárfírfi porisowamf re uríñínigíní, “Jisasomí síkwfá ragf pfrf nuyíkmáná íkfáyo seáyí e yekwíroárfpoyí.” nurírfi míní wíñínigíní.

Porisowa Jisasomí rñperírf megfá nánírfí.

²⁷ Porisowamí míní wíáná awa Jisasomí nñmeámí gapímanfýyá anfyo —Anf yoí Píretoriumíyí rñññyórfí. Anf ayo nñpáwiro porisf nowamíní “Éfní.” nuríro “Omí rñperírf omépeaneyí.” nñríníro re egfawixíní. ²⁸ Omí rapírapf xegf yíníñú nñwiríro emí moro ámí ayfá rññf wú, mñxí ináyowa yínarígfáyo dánfýf wú nñmearo uyíríro ²⁹ ópíyá enfníñf imóníñf wírí nñkfkíyímáná mñxí ináyf amínanfwníñf imóníñf mññyo dñkínarígfápa omí enf fní mññyo udñkiárfíro xoyfwá wíyí mñxí ináyowa maxírarígfápa fá umírfíro nemáná agwfríwámíní xómíñf nñyíkwíro rñperírf numerfná re urayígfawixíní, “Judayfýá mñxí ináyoxíní, yayf osianeyí.” nuríro ³⁰ reanfwf nñwúráyíro xoyfwáyí nurápíro mññyo neaayíro ³¹ ríxa rñperírf nñmearfasáná rapírapf ayfá rññú nñwiríro ámí xegú nuyírfmáná íkfáyo seáyímí yekwíroárfíro nání nñméra ugíawixíní.

Jisasomí íkfáyo yekwíroárfígfá nánírfí.

³² Yekwíroárfíro nání anf apímí dání nñméra nuróná Jisaso ríxa enf meánf yaríñagf nñwíníro ámá wo, Sairíní dánf Saimonomí sekaxf re urigfawixíní, “Yoxáf rñpá nñmeámí wuí.” nuríro ³³ ríxa dñwf mñeyoanf apíkwí xegf yoí Gorígotaf rñññpímí —Dñwf apí yoí mñkf ámá mññf gñxweá nánírfí. Dñwf apíkwínímí nñrémoro ³⁴ wa Jisaso rñññf mñwínípa oenírfi marísnfá yíkf yaríñf bñ inígf wainfyo niwayímómáná nawíní oimónírfi kñrkñrf nñmearí e nero míní wíáná iwamfó gígf éáná mññpaxf wimóníñínigíní. ³⁵ Porisowa omí ríxa yoxáfyo seáyí e nñyekwíroárfmáná “Oyá rapírapf none go go meanírfeníñoi?” nñríníro áwíní e nñífmáná sárú nemáná ³⁶ éf nññwearo Jisasomí awí nñmenñwearo ³⁷ ámá níní “O fwf apí éf nání rñpñkiaríñoi?” oyáiwípoyínírfi íkfá wárá nñmearo “Ámá ro Jisaso Judayfýá mñxí ináyórfí.” nñríro rñwamíñf nearo mññf fní e seáyí e pñraugfawixíní. ³⁸ Jisasomí nñyekwíroárfírfná ámá fwf mearígfíwaúmf ení mñdímídní yekwíroárfígfawixíní. ³⁹ Ámá ófýmí bñrfi urí nñyayírfná peayf síñwf nñwíníro mññf kñrkñrf nñmearo ikayfwf nñmearíróná ⁴⁰ re urayígfawixíní, “Re rññoxíraní? ‘Nñwaníñoní anf rñdñyowá yarígfíwá nñpñnearí gf nñwíní sfá wñyáú wñyímí ámí mñrímfárírfi.’ rññoxíraní? Joxí nepa nñáiwf Goríxoyáoxí enánáyf, jñwaníñoxí enf nñyoárfírfmí wepfnéí.” rayígfawixíní. ⁴¹ Apaxfpaníñf imónígfá xwéowa fní ñwf ikaxf éáníñpí mewegfáwa fní Judayfýá mebáná fní ámá bñrfi uro yayarígfáyf rñperírf umeararígfápa awa ení rñperírf número re rígfawixíní, ⁴² “O ámáyo ‘Nioní tfámíní báná yeáyf seayímíxemeámfárírfi.’ uragf aí xewaníño arírfá mínípaxfírfí. Íkfáyo dání enf nñyoárfírfmí wepfnánáyf, ananí dní wñkwíroanfwní. ⁴³ O Goríxomí dní nññwírfárfírfi re rñnaríñorírfi, ‘Nioní nñáiwf Goríxoyáonírfí.’ rñnaríñorírfi. Goríxo xewaxf ro nání yayf nñwínírfnáyf, ríxa éf oumíní. Arírfá

winirfeninoiniri sijnwí winanfwini.” rigfawixini. ⁴⁴ Íwí mearigfíwaú midimidáni yekwiroárinigfíwaú eni Jisasomi ikayfwí numearirfna axipini rigfisixini.

Jisaso peñf nánirini.

⁴⁵ E néra núfasána enána rixa sogwí áwini e 12:00 imónána re eniniginí. Anj nimini sfá yináriniginí. Sfá niyinárinisaná rixa 3:00 p.m. imónána ámi wía ónininiginí. ⁴⁶ Ámi wía ónána Jisaso xegí Xibiruyí píné tñi rfaiwá re riniginí, “Eri, Eri, ramí sabakitani?” urinipiyí re nirirfna uriniginí, “Gí Gorixoxini, gí Gorixoxini, joxi pí nání niepisamoarinini?” rfaiwá e rana ⁴⁷ áma e rowapigfáyí wí Jisaso e ríagi arfá niwiro re rinigfawixini, “Wía rókiamoagí Irajao nání rfaiwá rfa rarini?” niriniro ⁴⁸ ayí wigí wo anini nuri írkwí bi nimeari wegwía wá tñi ayinwí nikiroárimána iniigf wainí niáf ení bi írkwípimi niwayimómána Jisaso oniniri wimixaniminiri yarfna ⁴⁹ xegí winiyí re urigfawixini, “E mepani. Irajao niwepiniri arirá winirfeninoini? Arirá miwipa enirfeninoini? Sijnwí owinaneyi.” rarina ⁵⁰ Jisaso ámi ení tñi rfaiwá bi nirirfna xegí diní niyámiga uniginí. ⁵¹ Xegí diní niyámiga úána re eniniginí. Rapirapí anj ridiyowá yarigfíwámi awawá njwía Gorixoyá nání niyimároniri epanioárininjú yoparí éde dání xegípi naxega niwepiniri wúkaú imóniri xwía poboní éána sfhá xwé áwinimi nijiga uri ⁵² áma xwáripá noxoága úána áma Gorixomi diní wikwíroagfá piyíyí wegfe dání sijnf ero egfawixini. ⁵³ Piyí ayí Jisaso rixa niwiápnimeámána enána nuro Jerusaremi rémóána áma obaxí ayo sijnwí winigfawixini. ⁵⁴ Porisowami seáyi e imóninjo tñi porisí xfo tñi Jisasomi awí mearogfáwa tñi xwía poboní eri amipi e imóniri éagi niwiniro óf nikáriniro re rinigfawixini, “Áma royí neparini. Gorixomi xewaxorini.” rinigfawixini.

⁵⁵ Apixí obaxí “Jisasomi saní nurápa númi ouxfdaneyi.” niriro Gariri piropenisfyo dání bfiwa ná jfami nírómána sijnwí winigfíwa ríwarini. ⁵⁶ Íwa wí Magídara dánj Mariairini. Ámi wí Jemisomi tñi Josepomi tñi xinái Mariaíyi rininjirini. Ámi wí Sebediomí xewaxowaúmi xináirini.

Jisasomi xwía weyárigfá nánirini.

⁵⁷ Rixa sogwí nokepá tñi áma amipi mimúroninjf wo —O Arimatia dánj Josepoyí rininorini. O eni Jisaso wiepisinjyfí worini. ⁵⁸ O émayí gapimaní Pairato tñj e nání nurí Jisaso piyomí xwía weyáriminiri nání yarinjf wiána Pairato porisowami “Xe omeaniri sijnwí winipoyi.” urfagi ⁵⁹ Josepo nuri piyomí nimeari rapirapí apfá xaiwí wenípi tñi xopixopí nírómána ⁶⁰ sfhá óf xewaninjo nání rixinijyimi —Ayi áma siní miwenjyirini. Ayimi nimeámi nipáwiri nitimána sfhá piará xwé wo mímegwinárf niméra nuro sfhá ófyimi nípíroárfmi uniginí. ⁶¹ Magídara dánj Mariaí tñi Mariaí wí tñi ípaú sfhá ófyi midáninje ninweámána Jisaso piyomí e tarinagf winigfisixini.

Jisaso piyomí awí mearogfá nánirini.

⁶² Sfá Sabarfáyo nání Judayí amipi píraninjf imixárarigfáyí órána wíapí tñi apaxpáninjf imónigfá xwéowa tñi Parisiowa tñi awa gapimaní Pairato tñj e awí neániro ⁶³ Jisaso piyo nání re urigfawixini, “Ámináoxini, yapí neaíwapiyinjo siní mipé ninwearfna re rinípi, ‘Sfá wíyaú wíyi órána ámi wiápnimeámfarini.’ rinípi nání diní neainarinagf nání barinwini. ⁶⁴ Oyá wiepísarinowa nibiro piyomí fwí nimearo pfní nitimána ámayo re urípririxiniri, ‘O rixa wiápnimeáningini.’ urípririxiniri joxi porisí wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwía weyárigfe nání nuro awí sfá wíyaú wíyimi mearópoyi.’ uowárei.” urána ⁶⁵ Pairato re uriniginí, “Sewaninjoyfne porisí wa awí mearopfri nání nimeámi nuro soyfne fwí mímepa oépoyiniri yarigfápa wiepísarinowa piyomí fwí meapfirixiniri e e nurára úpoyi.” urfagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwía weyárininje porisowami e e nurára numána sikf bi nimearo smímajfó nání

síñá píróniñomi seáyí e ikwiárarígíawixini. Apí mīwenjáná “Ámá nīpáwiro piyomi meáfárñani?” yaiwianfwanīro nání e egíawixini.

28

Jisaso ámi wiápñimeaññánirñini.

¹ Magídara dání Mariaí tñí Mariaí wíí tñí Sabaríá ríxa wéáná Sadéyo isíáyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo síñwí wīnanīri nání nuri ² síni mīrémopa yaríñá re enīnigini. Poboní xwé wí éáná aññají Gorixoyá wo aññami dání nīweapiri síñá xwáripáyo ófíyimi píróarígíto mīmegwīnárí néra nuri ófíyimi nīwiemoárímáná síñáomi seáyí e éfí ñweáagi ³⁻⁴ porisí awí mearoarígíáwa aññajo ápiñwí yaríñípa wíá éñíñí nókiri ñweañagi nīwīnīro xegí rapírapí ení síñwí mīmīñí iníí yīñíñagi nīwīnīro ófí níkarīnīro piyíñíñí nimónīro xwíámi piérīnowigíawixini.

⁵ Aññajo síni xwáripá tñí e ñweañáná ípaú rémónapíagí re uríñíñigini, “Aípagwí wáyí mepani. Nioni nījárñini. Aípagwí Jisaso, piyomi íkíáyo yekwīróarígíomi síñwí wīnanīri baríñi. ⁶ O re mīwenini. Xíto searíñípa ríxa nīwiápñimeámi úñigini. Aípagwí xíomi tígíe nībiri síñwí wīñípiyi.” nuríri ⁷ ámi re uríñíñigini “Ríxa nuri xegí wiepísaríñowami re urémeápiyi, ‘ “O xwáripáyo dání ríxa nīwiápñimeámi úñigini. Aríá épiyi. O Gariri píropenísíyo nání xámi yíími soyíné e nīyoaro síñwí wīñípíríárñini.” urémeápiyi.’ eararíñini.” uríagi ⁸ ípaú aññí xwáripáyo pñí nīwiárími nuríñá wáyí ikárīnīri yayí ikárīnīri néra nuri wiepísaríñowami áwaní urémeanīri aññí waríñá re enīnigini. ⁹ Jisaso ípaúmi nīwímeari “Gí ámá aípagwí!” nuríri yayí e wíáná ípaú añwí e nuri mīñí xwíáyo níkwírori xegí síkwí fá nīxíríñá omí seáyí e umegfísixini. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uríñíñigini, “Aípagwí wáyí mikárīnīpaní. Sa nuri gí ámá imónígíáwami áwaní re urípiyi, ‘ “Soyíné Gariri píropenísíyo nání yíríxini.” ríñoi.’ nuríri re urípiyi, ‘ “Nioni e síñwí nanípíríárñini.” ríñoi.’ urípiyi.” uríñíñigini.

Porisowami xwapírá eaarígíá nánirñini.

¹¹ Ípaú síni wiepísaríñowa tñí e nání waríñá re enīnigini. Porisí awí mearóáwa Jerusaremīyo nīrémoro apaxípáníñí imónígíá xwéowami wa wīñfápi nīpini nání repíyí wíáná ¹² awa Judayíyá mebaowami awí neaárīro xwíyíá nimíximáná porisowa áwaní murípa éfíríxini nīgwí xwé obaxí mīnī nīwiro ¹³ re urígíawixini, “Ámá wí yaríñí seaíáná re urífíríxini, ‘Árfwíyimi none sá wenjáná xegí wiepísíñowa nībīro piyomi fíwí nīmeámi ugíawixini.’ urífíríxini. ¹⁴ Gapímaní Pairato xwíyíá apí rīnaríñagi aríá nīwiríñáyí, o iwaní seaeañigini saminí imíxanfíwa enagi nání ayá síwí nīsearorí dñí obíbaxí mīmopaní.” uríagí ¹⁵ porisowa nīgwí apí nurápiro apaxípáníñí imónígíá xwéowa uríápa axípi e yaríñá pñé apí Judayí añíyo rīñimeñípi agwí síni rīñimearini.

Jisaso wiepísíñowa tñí ámi erímeánígíá nánirñini.

¹⁶ Wiepísíñí wé wúkaú síkwí wo awa Gariri píropenísíyo dífíwí Jisaso uríñíñipimi nání nīyoaro ¹⁷ omí nīwīnīróná seáyí e numero aiwí wa “Jisatorñini.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatorñani?” yaiwiro yaríñá ¹⁸ o añwí e nībiri re uríñíñigini, “Goríxo ‘Amípi aññami imóniri xwíárími imóniri enípi nání joxí apí nīpini nání néní tñjoxí imónirñini.’ níríí enagi nání ¹⁹ re seararíñini, ‘Soyíné nuro ámá gwí ríxí wírí wírími gí wiepísaríñáyíñí nīwīmíxa nuróná re eríñi. Yoí ápo Goríxoyápimi dání tñí xewaxoníyápimi dání tñí kwíyípimi dání tñí wayí umeairo ²⁰ sekaxí nioni searíñá nīpini xídipíríá nání uréwapíyiro eríñi. Rípi ení aríá époyí. Nioni añíñí dñí seakikayómíárñini. Síá yoparfíyimi e nání aí nīseakikayóa umfárñini.’ seararíñini.” uríñíñigini.

Xwiyíá yayí neainariṅí Mako eaṅípirini.

Ríwamihí rípi “Xwiyíá yayí neainipaxí Mako eaṅípiyi” riníṅípirini. O Jisaso gí wiepísariṅáowa oimónipoyiniri urípeaṅowa wo mimóniṅagi aiwi Jerusaremi dáni xwé niwiarori íwí síkíṅo eṅáná amípi Jisaso uréwapiyiri eri yarína síṅwí wíniṅorini. Ríwíyo dáni Banabaso tíni Poro tíni émayí aṅíyo wá urímearína Mako eni uxídiṅorini. Xegí yoí ámi bí Joni Makoyi wírígíárini. O Jisaso ríxa nípémáná níwiáfpínimeámí aṅínamí nání nípeyimáná eṅáná ámi xwiogwí obaxí onímiápi nípwémáná eṅáná ríwamihí rípi eaṅípirini. Romiyí eni “Jisaso Gorixomi xewaxoríani?” níyaiwiro diṅí owíkwírípoyiniri amípi Jisaso Gorixoyá eṅí eáníṅípimi dáni eṅípi nání ríwamihí neáa uṅípirini.

Jono wayí numeaiia wago wá uríṅí nánirini.

¹ Xwiyíá iwamító Gorixomi xewaxo Jisasi Kiraiso —O nene yeáyí neayimixemeaní nání Gorixo rípeaṅorini. O nání xwiyíá yayí seainipaxípi rípirini. ² Eṅíná Jono wayí níneameaia wago síni meṅáná xwiyíá Gorixoyá wá rókiamoagí Aisaiayí ríniṅo Jono ná ríwíyo bíniṅo nání Gorixo xegí xewaxomí uríṅí rípi ríwamihí eaṅínigíni, “Aríá eí. Gorixoni gí xwiyíá yaṅí wiowárimíáo joxi gí íwoxi xámi rímeaní nání urowárimíárini. O joxi nání óf simoiníárini. ³ O nurí áamá nání diṅí meṅe níṅwearína joxi nání ríaiwá re riníárini, ‘Áminá ríwíyo bíniṅo nání segí diṅí óf naṅíniṅí níwimoiro ṅweáfríxini. Óf píraníṅí imoarígíápáníṅí segí diṅí píraníṅí nímoníro ṅweáfríxini.’ Gí xwiyíá yaṅí wiowárimíáo ríaiwá e riníárini.” Gorixo e ríṅípa ⁴ Jono wayí níneameaia wago áamá nání diṅí meṅe níremorí wá nurímerí re uragíriní, “Gorixo seyíné íwí niga warígíápi yokwarímí seaiini nání segí uyínií yarígíápi ríwímíni nímamoro nisaníro ṅweápoyí. E nerínáyí, wayí seameaimíni.” urarína ⁵ áamá obaxí Judayíya aṅíyo dáníyí tíni áwini e wigí aṅí xwé bí xegí yoí Jerusaremi dáníyí tíni Jono tíṅí e nání nuro wigí íwí niga warígíápi nání waropárf wíáná iniṅí Jodaní rapáyo wayí umeaiagíriní. ⁶ O Gorixoyá xwiyíá yaṅí wiowáriṅo aiwi seáyí e nerí weyí menagomani. Rapírapí awiaxí yínagomani. Kamerí —Ayí osíníṅí imóníṅíriní. Kamerí íá aga iyíáníṅí imóníṅí níyínímáná areríxí agwoníniṅí íriṅíyo níyíniri emeagorini. Aiwá eni awiaxí nagomani. Xópé tíni píkí iniṅí tíni nagorini. ⁷ O Jisaso, ríwíyo bíniṅo nání wá nemerína wauní xwiyíá re ragíriní, “Nioni eṅí eáníṅáoní aiwi eṅí eáníṅí nioniyá tíni ríwíyo bíniṅoyá tíni xixenímaní. Oyá ní múroní. Omíṅí wíiarígíáyí ananí wigí bosoyá síkwí sú gwí wíkwearígíárini. E nerí aiwi nioni símanṅwíyóníṅí yeáyí nuríniri o aga seáyí émi ní múroníṅagi nání oyá síkwí sú gwí wíkwai paxí meníni.” nuríri ⁸ re uragíriní, “Nioni wayí níseameairína sa iniṅí tíniṅí igíá seaeairíárini. Ríwíyo bíniṅo wayí níseameairína kwíyí Gorixoyápi tíni seainíárini.” uríṅínigíni.

Wayí umeaiṅí nánirini.

⁹ Jono wá urarína Jisaso Gariri píropenísíyo xegí aṅí Nasaretí ṅweṅe píni níwiárimí nurí Jonomí wímeááná iniṅí Jodaní rapáyo wayí numeairí ¹⁰ weníṅí éyí wíniṅínigíni. Jisaso iniṅíyó dání nímnímeámí yarína aṅínamí dání óf iníagi kwíyí Gorixoyá xawíówíniṅí xíto nání weaparíṅagi wíniṅínigíni. ¹¹ Síni e wínarína Gorixo aṅínamí dání Jisasomí re uraríṅagi aríá wíniṅínigíni, “Gí íwí diṅí síxí ríyíṅáoxí nání aga yayí seáyí e ninaríni.” uraríṅagi aríá níwimáná eṅáná ¹² Gorixoyá kwíyí Jisasomí ríxa áamá nání diṅí meṅe nání ní méra nurí ¹³ o e ṅweaṅáná síá 40 nóra warína Seteno —O imíóyo xiráóníṅí imóníṅagi nání níni símanṅwíyóníṅí wurínigíforini. O níbirí

Jisaso xanoyá manjé pírí owiaákinírí iwamíó wíwapíyaríñagí aí o íwí wí mé síní tñjé e nñjwearíná anjñajé nñwímearo símñjé wínagfáríní.

Ámá waú waú awamí “Níxídípiyí.” uríñjé náníríní.

¹⁴ Ríwéná Jisaso, Jono ríxa gwí ñweañáná, o Gariri píropenísíyómíní nuri xwíyíá yayí winípaxí Goríxo xíó xegí xwioxíyo míméámí nerí píráníñjé umeñweañápi nání wáí nurímerí ¹⁵ repíyí re wiemeññigíní, “Ríxaríní. Goríxo seyíné xwioxíyo míméámí nerí píráníñjé seameñweañápi síñání imóníní anjwí ayo enagí nání segí íwí yarígfápi ríwímíní nímamoro xwíyíá yayí seainípaxí nioní seararíñá rípi díñjé níkwíroro ñweáfríxíní.” nurímerí ¹⁶ ipí xegí yoí Gariri ríwónípámí nípuríná ámá peyí nání yarígfá waú Saimono tñní xogwáo Adíruo tñní peyí nání ubení ipíyo mamówáraríñagí níwínírí níwímearí ¹⁷ re uríñjéñigíní, “Agwiagwí omíñjé peyí nání yarígfí rípi pñní níwiárímí níxídípiyí. Omíñjé xegí bí peyí meayarígfípa ámá ení axípi e meapísi oeaíwapíyímíní.” uráná ¹⁸ agwíau re egísisíxíní. Ríxa peyí nání yarígfípi pñní níwiárímí númí ugísisíxíní. ¹⁹ Númí waríná Jisaso síní ná jíe onímíápi nuríná ámí ámá waú, Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñní xogwáo Jono tñní ewéyo nñjweámáná egí ubení peyí nání yarígfíú aríkiníñagí yadírípñnaríñagí níwínírí ²⁰ ríxa “Agwiagwí ení níxídípiyí.” uráná agwíau xano tñní o xegí ámá nígwí omíñjé wíiarígfá tñní síní ewéyo ñweañáná pñní níwiárímí omí númí ugísisíxíní.

Imíó díñjé xíxéoaríñjé womí mímíx umáíníñjé náníríní.

²¹ Jisaso wiríméaróíwa tñní nuri anjé yoí Kapaneamíyo níremoro ríxa Sabaríá — Síá ayí Judayí omíñjé wí mé kíkíá nero xwíyíá Goríxoyá aríá wianíro nání awí eánarígfáyíríní. Síá ayí imónáná rotú anjéyo nípáwiro o ámáyo uréwapíyaríná ²² ayí Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñjépi mewegíáwa uréwapíyarígfápa muréwapíyí aga Goríxoyá ñwí ikaxí eáníñjépi xiáwóníñjé raríñagí níwíníro o uréwapíyaríñjépi nání mñjé síñá níweáníro yaríná ²³ íná ámá imíó díñjé xíxéoaríñjé wo rotú anjéyo ínímí dání makíríwí nímorí ²⁴ xwamiání re uríñjéñigíní, “Nasaretí dánjé Jisasoxí imíone pí neaimínírí baríñjíní? ‘Xwíríá neaikíxémínírí ríá baríñjíní?’ nímonaríní. Nioní níjfaríní. Joxí Goríxo xewaxoxí xíó rírípeañoxíríní.” uráná ²⁵ Jisaso mímíx numáínírí re uríñjéñigíní, “Pñní wíáreí! Díñjé xíxéoaríñjépi xíní níwáramómí uí!” uráná ²⁶ imíó ámáomí meanjé neárírí o sinapíxwíní nerí wenjáná imíó nuríná makíríwí nímómí unjéñigíní. ²⁷ Makíríwí nímómí úagí ámá nñní síñwí e níwíníro mñjé síñá níweáníro xwíyíá níriga nuro re ríngíawíxíní, “Xwíyíá apímí xiáwóníñjé nearéwapíyaríñjépi xegí bíríní. Enjíná aríá wiagwámaní. Aga síní síñjé aí aríá wiaríñwíní. Imíó aí sekaxí uráná aríá wiaríñjé.” ríñfagí ²⁸ xwíyíá Jisaso épi nání Gariri píropenísíyó ríxa yaní amí amí níwéa unjéñigíní.

Símíxí obaxíyo nanjé imímíxímí enjé náníríní.

²⁹ Jisaso rotú anjéyo pñní níwiárímí nípeyearí nuri anjé Saimonoyá tñní Adíruoyá tñní xíráxogwáowaúyá anjéyo nípáwiro Jemiso tñní xogwáo Jono tñní ení nawíní páwíáná ³⁰ Saimonomí xíneagwí wará ríá pírfé wiaríñagí nání sá wenagí Jisasomí ríxa áwanjé uríagí ³¹ o í weñe nání nuri wéyo íá meááná símímí ríxa pñní wíaríagí í níwíápnímearí ríxa aiwá ríá níyearí tññjépi nímeárí mñní níwíá unjéñigíní.

³² Ríxa síá sísisanjé imónaríná sogwí ríxa wéímí enjáná ámá anjé apímí dánjé símímí yarígfáyí tñní imíó díñjé xíxéoaríñjé tñní nímeámí Jisaso tññjé e nání níbíro ³³ ríxa oxí apíxí níáíwí anjé apímí dánjéyí anjé Jisaso ñweañiwámí íwí e awí eaáríñaríná ³⁴ o ámá pí pí símímí yarígfáyo nanjé imíxowárírí ámá imíó sayá nímerí xíxéoaríñjéyo ení imíó mímíx umáínowárírí neríná imíó o Goríxo xewaxo enagí níjfé imóníñagí nání mímíx numáínowáríríná xwíyíá wí orípoynírí síñwí níwínípa enjéñigíní.

Jisaso Gariri p̄ropenis̄yo emen̄f n̄n̄r̄n̄i.

³⁵ O w̄fá m̄ón̄n̄m̄ s̄n̄i s̄fá x̄aíw̄f yin̄n̄áná n̄wiáp̄n̄mear̄i n̄peyeámáná ámá m̄n̄weaḡe n̄n̄i nur̄i e Gor̄ixom̄i x̄w̄iȳfá r̄r̄m̄f n̄w̄ir̄i n̄wean̄áná ³⁶ Saimono t̄n̄i n̄ikum̄ix̄n̄r̄i emear̄iḡfáwa t̄n̄i Jisaso s̄n̄i an̄fyo m̄n̄wean̄aḡi n̄w̄in̄ro o n̄n̄i p̄fá n̄era nuro ³⁷ n̄w̄imear̄fn̄a re ur̄iḡfawix̄n̄i, “Ox̄í ap̄ix̄f n̄iaíw̄f n̄n̄i jox̄i n̄n̄i p̄fá yan̄ro yar̄n̄oi.” ur̄faḡfá ³⁸ o re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “E ner̄i aiw̄i an̄f w̄íyo n̄ion̄i x̄w̄iȳfá ‘Gor̄ixo p̄írán̄n̄f seamen̄wean̄i s̄n̄án̄t im̄ón̄n̄i an̄w̄t ayor̄n̄i.’ rar̄in̄áp̄t w̄áf our̄m̄em̄i n̄n̄i owaneȳt. X̄w̄iȳfá ap̄i an̄f am̄i am̄i áwan̄f ur̄im̄n̄r̄i b̄in̄ár̄n̄i.” nur̄r̄i ³⁹ Gariri p̄ropenis̄yo am̄i am̄i nemer̄fn̄a wiḡt rotú an̄f iwiwám̄i n̄p̄áwiemer̄i w̄áf ur̄r̄i ámá im̄fó sayá n̄mer̄i x̄ix̄éroar̄n̄f t̄n̄fyo m̄ix̄f umáin̄owár̄r̄i ner̄i e emen̄n̄iḡn̄i.

Peȳiȳf t̄n̄f wom̄i nan̄f im̄ix̄n̄f n̄n̄r̄n̄i.

⁴⁰ Ámá peȳiȳf —Sim̄ix̄f ap̄i ámá s̄n̄w̄f n̄w̄in̄r̄fn̄a neax̄fmean̄iḡn̄r̄i éf yar̄iḡfap̄r̄n̄i. Sim̄ix̄f aȳf t̄n̄f wo, Jisaso emear̄fn̄a, om̄i n̄w̄imear̄i s̄m̄iman̄f̄m̄n̄i x̄óm̄n̄f n̄iȳikwir̄i waun̄f r̄ix̄n̄f nur̄r̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Jox̄i n̄simón̄r̄fn̄áȳf, anan̄i p̄írán̄n̄f n̄im̄ix̄pax̄r̄n̄i.” ur̄fagi ⁴¹ o wá n̄w̄ian̄r̄i wé f̄eapá n̄w̄ir̄i om̄i seáȳt e n̄wikwiár̄r̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “‘Nion̄i jox̄i nan̄f oimón̄n̄i.’ n̄imón̄ar̄n̄i. R̄ixa nan̄f im̄ón̄e.’” uráná re en̄n̄iḡn̄i. ⁴² Peȳiȳf r̄ixa ax̄íná ȳfmon̄n̄iḡn̄i. ⁴³ R̄ixa apax̄f mé ȳfmóaḡi Jisaso apax̄fán̄n̄f im̄ón̄iḡfáwa t̄n̄f e n̄n̄i nurowár̄r̄fn̄a ar̄fá j̄iȳik̄f nor̄i ⁴⁴ re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Nan̄f sim̄ix̄fáȳf n̄n̄i am̄íná nur̄i ámáyo áwan̄f mur̄ipan̄i.” nur̄r̄i ámá o wiḡt yar̄iḡfap̄i mé ámáyo xewan̄n̄o áwan̄f nura emen̄iḡn̄r̄i e nur̄r̄i am̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Am̄íná apax̄fán̄n̄f im̄ón̄iḡfáwa t̄n̄f e n̄n̄i nur̄i wom̄i s̄iwá n̄w̄in̄r̄i nan̄w̄f r̄id̄iyowá n̄n̄i neḡf ar̄fó Moseso en̄j̄n̄á n̄w̄f ikax̄f nearaḡf̄ȳf b̄i r̄id̄iyowá siár̄r̄i jox̄i nan̄f im̄ón̄f̄ȳf n̄n̄i áwan̄f r̄r̄i en̄i m̄n̄i w̄ir̄ix̄n̄i.” ur̄fagi aiw̄i ⁴⁵ o Jisasom̄i p̄n̄i n̄wiár̄im̄i nur̄fn̄a ar̄f̄k̄i áwan̄f r̄imen̄n̄iḡn̄i. E éaḡi n̄n̄i Jisaso ámá ar̄f̄k̄i upup̄ḡf̄ n̄ip̄r̄ix̄n̄r̄i an̄f b̄i bim̄i nur̄fn̄a s̄n̄án̄t m̄ir̄émopax̄f n̄wimón̄r̄i n̄n̄i ámá maȳf e n̄wean̄áná ámá am̄i am̄i dán̄i o t̄n̄f e n̄n̄i baḡfár̄n̄i.

2

En̄f s̄iwím̄f en̄f wom̄i nan̄f im̄ix̄n̄f n̄n̄r̄n̄i.

¹ Jisaso, s̄fá w̄i r̄ixa nóra nútsáná, o am̄i an̄f yōf Kapaneam̄yo n̄n̄i nur̄i xeḡf an̄fyo ín̄m̄i n̄wean̄áná ámá obax̄f ar̄fá re n̄wiuro “O am̄i xeḡf an̄fyo n̄wean̄i.” rar̄in̄aḡfá ar̄fá e n̄wiuro n̄b̄iro ² aw̄i neán̄ro n̄p̄áwiuro an̄fyo ín̄m̄i déroro an̄f f̄w̄i e en̄i p̄fkw̄p̄fkw̄f ín̄ro yar̄fn̄a o ámá aȳf n̄yon̄i w̄áf n̄w̄ir̄i p̄fn̄e rep̄iȳf wiar̄fn̄a ³ ámá wa en̄f n̄n̄i s̄iwím̄f en̄f wom̄i —O an̄f epaxoman̄i. Om̄i ik̄wian̄w̄íyo n̄ikwiár̄ro n̄ikwón̄m̄i n̄b̄iro aí ⁴ ámá an̄f f̄w̄i e p̄fkw̄p̄fkw̄f in̄n̄aḡfá n̄w̄in̄ro an̄fyo n̄p̄áwiuro Jisaso t̄n̄f e t̄pax̄f men̄aḡi n̄n̄i n̄meám̄i n̄peȳiro an̄f r̄f̄w̄f seáȳyo dán̄i an̄f s̄fá b̄i Jisaso n̄wean̄e n̄up̄iȳiro ik̄wian̄w̄f x̄fó wen̄fn̄ami m̄id̄im̄idán̄i gw̄f n̄iyurár̄r̄i gw̄fyo f̄á n̄ix̄r̄imáná an̄f s̄fá úp̄iȳífe dán̄i awayin̄i mamówáráná ⁵ Jisaso awa x̄fom̄i d̄n̄f n̄wikw̄f̄roro “O neḡf ámá en̄f s̄iwím̄f en̄om̄i anan̄i nan̄f im̄ix̄pax̄r̄n̄i.” yaiwiar̄n̄aḡfá n̄w̄in̄r̄i om̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Íwe, jox̄i f̄w̄i ikár̄n̄n̄f r̄ixa yokwar̄m̄f siar̄n̄i.” uráná ⁶ Gor̄ixoyá n̄w̄f ikax̄f eán̄n̄f̄p̄i meweḡfá wa Jisaso ur̄ewap̄iyar̄n̄f̄p̄i ar̄fá wian̄ro n̄n̄i e n̄n̄wear̄fn̄a Jisaso en̄f s̄iwím̄f en̄om̄i e ur̄f̄p̄i ar̄fá n̄wiuro ín̄m̄i d̄n̄f re n̄m̄óa uḡfawix̄n̄i, ⁷ “P̄í n̄n̄i r̄fá urar̄n̄i? Nion̄i Gor̄ixon̄n̄r̄i yokwar̄m̄f r̄wiar̄n̄i? Sa Gor̄ixon̄i f̄w̄f yokwar̄m̄f wiar̄n̄or̄n̄i. Ámá ro Gor̄ixom̄i r̄iper̄r̄f̄ numear̄r̄i r̄fá yar̄n̄i?” yaiwiar̄fn̄a ⁸ Jisaso xeḡf kw̄íȳyo dán̄i awa ín̄m̄i d̄n̄f e n̄m̄óa war̄n̄aḡfá n̄w̄in̄r̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Soȳfn̄e p̄í n̄n̄i n̄ion̄i n̄n̄i ín̄m̄i ‘O f̄w̄f ámá yar̄iḡfap̄i yokwar̄m̄f wiipaxoman̄i.’ n̄m̄óa war̄n̄oi?” nur̄r̄i ⁹ am̄i re ur̄in̄n̄iḡn̄i, “Ámá wo f̄w̄f ikár̄n̄n̄f n̄ion̄i yokwar̄m̄f wián̄áȳf ín̄m̄i im̄ón̄n̄aḡi n̄n̄i ámá wox̄i s̄n̄w̄f t̄n̄i s̄n̄w̄f w̄in̄pax̄f men̄n̄i. E ner̄i

aiwi nioni áamá enjé níní síwímí enjé womí ‘Ríxa níwíápínímeári díxí íkwianjwí nímeámí uí.’ uránáyí o nanjé imóníagi áamá níyínéní síjwí téní síjwí wínípxaríní.” nurírí ¹⁰ re uríjínigíní, “Níyínéní nioni nání re yaiwípírí nání, ‘Ámá imóníjò ananí áamá xwíá tíyo dánjéyí fíwí íkáríníápí ananí yokwarímí wiipaxoríní.’ níaiwípírí nání píráníjé síjwí nanípoi.” nurírí ¹¹ enjé síwímí enjómí re uríjínigíní, “Nioni re rírarájíní, ‘Joxí níwíápínímeári díxí íkwianjwí nímeámí anjé e nání uí.’ rírarájíní.” uráná re enjínigíní. ¹² O ríxa nanjé nimónírí níwíápínímeári áamá níní síjwí anígíe dání íkwianjwí xwanjwí níkwónímí peyeañínigíní. E éaná áamá ayí sírí nípíkíníro Goríxomí seáyí e numero re rígfawixíní, “Nene enjíná dání aiwí áamá wo ro yaríjépa axípi re yaríjagí míwínagwáríní.” rígfawixíní.

Ripaiomí “Níxídeí.” uríjé náníríní.

¹³ Jisaso ámí anjé e píní níwíárimí nurí ipí imanjépa tíjé e njewanána oxí apíxí níaiwí níní o tíjé e nání bayarájagí o nuréwapíya nurí ¹⁴ síní ipí imanjépámí nípuríná Arípíasomí xewaxo Ripaio —O takísí nání nígwí uráparíjoríní. O opisí anjéyo éf níjwearí xegí omíjé yaríjagí níwínírí re uríjínigíní, “Joxí ríwíyo níxídeí.” uráná o níwíápínímeámí ríwíyo nuxídírí nuro ¹⁵ Ripaioyá anjéyo nípáwíro Jisaso téní xegí wíepísaríjowa téní níjwearo aiwá níniro áamá takísí nání nígwí uráparígíá wa téní (Enjíná Judayí anjéyo takísí nání nígwí urápigíáwa takísí nání nígwí nurápirínáyí wígí meapíríá nání nígwí seáyí e bí fíwí urápagíá enjagí nání áamá níní awa nání xwíoxíyo dání wíké níwóníro kíkímí níwimónírí yagíáríní.) Awa téní fíwí yarígíá wíníyí téní áamá ayí obaxí Jisasomí níxídíro nání ayí ení nawíní Jisaso téní aiwá níniro yaríná ¹⁶ áamá Parisiyí ríníjéyí wayá áamá Goríxoyá njwí íkaxé éáníjépi mewegíá wa Jisaso áamá takísí nání nígwí uráparígíá wa téní fíwí yarígíá wíníyí téní aiwá nawíní naríjagí níwíníro xegí wíepísaríjowamí Jisaso nání re urígíawixíní, “O pí nání áamá takísí nání nígwí nearáparígíá awa téní fíwí yarígíá ayí téní nawíní aiwá níro inígí níro yaríjoi? O nanjé ríyaríní?” uraríná ¹⁷ Jisaso e urarájagí aríá níwirí ewayí xwíyíá bí nurírí re uríjínigíní, “Ámá símíxí mepa neríná xwírí tíjé e nání warígíámaní. Símixí tígíáyí warígíáríní. Nioni ení áamá ‘Nioni nígípi wé róníjíní.’ yaiwínarígíáyí nání míbíjáríní. Ámá ‘Nioni fíwí yaríjéoníríní.’ yaiwínarígíáyí wígí uyíní yarígíápi yokwarímí wíáná ayí wé róníjé imónípirí nání bíjáríní.” uríjínigíní.

“Pí nání aiwá njwíá míjweaayárijoi?” urígíá náníríní.

¹⁸ Jisaso téní xegí wíepísaríjowa téní aiwá njwíá bí míjweapa yaríjagí Jono wayí numeáia waríjoyá wíepísaríjowa téní áamá Parisiyí ríníjowa téní aiwá nání njwíá níjwírárínayíróná Jonoyá wíepísaríjowa téní Parisiowayá wíepísarígíá wa téní nawíní nuro Jisasomí níwímeáro re urígíawixíní, “Jonoyá neaiepísaríjone téní Parisiowayá neaiepísarígíone téní aiwá nání njwíá njwírárínayárijwíní. Pí nání joxíyá wíepísaríjowa aiwá njwíá míjweá yaríjoi?” uráná ¹⁹ Jisaso ewayí xwíyíá bí nurírí re uríjínigíní, “Ámá apíxí síjé njwíráríto síní njewanána oyá níkumíxínírí emearígíáwa aiwá njwíá níxenjwíráríníro yarígíáraní? Oweoi, o síní awa téní njewanána aiwá njwíá xenjwírárínípxí meníní. ²⁰ E nerí aiwí o apíxí nímeári níjweañísáná enjáná áamá wí omí anínímíxáná íná aiwá njwíá njweapíríáríní.” nurírí xewaníjò apíxí síjé njwíráríóníjé imóníjagí nání ewayí xwíyíá e uríjínigíní. ²¹ Ewayí xwíyíá ámí bí nurírí re uríjínigíní, “Ámá rapírápí enjáné níyíga bagíá wú axeníjagí níwíníríná rapírápí síjé síní wayí míróníjé wú nímeáro nupákiro gwí kiwearígíámaní. E yaníro éfáyí wayí róáná síjé upákífú níkíkarínírí enjé nípíperíná enjánájú xwé naxega uníjoi.” nurírí ayí wígí enjíná dání “Nene e neríná wé róníjé nímónírane níperínáyí, ananí Goríxo tíjé e nání peyaníwáríní.” níra wagíápi síní yarígíápi téní oyá xwíyíá síjé téní nawíní íkwieropíríxínírí ewayí xwíyíá e uríjínigíní. ²² Ámí axípi

oyaiwípoyiniri re uriñiniginí, “Ámá iniigí wainí sñí nimearo memé wará sixí soyí axíyo iwajfá yarigfámaní. Iwajfá yaníro éfáyí núpíyimi nípuri sixí soyfáwa ení ríxa sipí eníño. Wainí sñí memé wará sixí sñíyo iwajfá yarigfáriní.” uriñiniginí.

“Sabarfáyo ñwáfáxiní.” rígfá nániríní.

²³ Jisaso tñí wiepísariñowa tñí Sabarfáyo añí nemero wití aiwá omíñí tñí e ófyo nípurná wiepísariñowa wití siyí niyíraga waríná ²⁴ ámá Parisiyí rínñíyí wa omí yaríñí re wigfawixíní, “Awa pí nání ‘Sabarfáyo ñwáfáriní.’ rínñíyí níwíakiro wití aiwá niyíro naríño?” uríagfá ²⁵⁻²⁶ Jisaso re uriñiniginí, “Soyfá né xwíyí negí míxí ináyí Depito nání eánñíyí ía níroro aiwí dñí wí mímóaríño. Eníná Depito, ámá Abaiataoyí rínño —O eníná apaxfánñí imónñíyí xwé woríní. O xegí Judayí Goríxomí rídíyowá wianíro nání senfá añí pákínñíyí mewenáná, Depito tñí xegí ámá níkumíxiní emearígfáwa tñí aiwá menagí nání agwí wiaríná o senfá añí pákínñíwámí nípáwiri bisfkerfá Goríxo nání peaxí tñíyí umeafáná Depito níní xegí ámáyo ení níní wíñiniginí. Bisfkerfá apí apaxfánñí imónígfáwaní ananí nípaxíriní. Apí Depito níní aiwí Goríxo o nání xwíyí bí murí enáná gí wiepísariñá rowa ení agwí wiaríñagí nání yaríná pí nání xwíyí meararíño?” nurí ²⁷ re uriñiniginí, “Goríxo ámá xámí nimíxárimáná sfá wíyí kíkíá ñwearo dñí sixí yíníro epíriní nání Sabarfá tñíriní. Sabarfá xámí nítíri ámá ríwíyo Sabarfáyo mewepírfá nání imíxíñímaní. ²⁸ Ayínání ámá imóníñáoní Sabarfá ayo aí xiáwoníriní. Nioní ‘Sabarfáyo ayí ananíriní.’ rípaxí imóníñáoníriní.” uriñiniginí.

3

Ámá wé kíriní ení womí naní imíxíñí nániríní.

¹ Jisaso ámi rotú añí wiwámí nípáwiri ámá wé kíriní ení wo ñweañagí nívíní uréwapíyaríná ² ámá Parisi wa —Awa re rarígfáriní, “Sabarfáyo omíñí nerfínáyí ayí ñwáfáriní. Ámá aí Sabarfáyo naní nimíxírináyí ayí ñwáfáriní.” rarígfáriní. Awa Jisaso ámá wé kíriní ení omí Sabarfáyo naní wímíxáná omí xwíyí mearaníro nání sñíwí nívíníro ñweañagí aiwí ³ o wé kíriní ení re uriñiniginí, “Níwíapínímeámí níbirí áwíní e éfí roí.” nurí ⁴ Parisiowamí re uriñiniginí, “Segí dñí píoí moaríño? ‘Sabarfáyo ámáyo naní níwíirínáyí ayí ananíriní.’ ríyáiwíaríño? ‘Sabarfáyo sipí níwíkarírináyí ayí ananíriní.’ ríyáiwíaríño?” nurí ámi re uriñiniginí, “‘Sabarfáyo símíxíyo píraníñí nimíxírináyí ayí ananíriní.’ ríyáiwíaríño? ‘Ámá nípíkírináyí ayí ananíriní.’ ríyáiwíaríño?” uríagí aiwí awa xwíyí bí murígfawixíní. ⁵ Xwíyí bí muraríñagí nívíní sñíwí nívínímerfíná wíkfí nívóga nurí awa wé íkfí ení wíri omí re uriñiniginí, “Wé íeapá énapei.” uráná o wé íeapá nerfíná re eníñiniginí. Ríxa naní imóníñiniginí. ⁶ Ríxa naní imóníagí Parisiowa sñíwí e nívíníro níwíapínímeámí nípeyero ámá míxí ináyí Xeroto tñí níkumíxiní emearígfáwa tñí awí neáníro Jisasomí píkiaríro nání ínímí mekaxí megfawixíní.

Ípípámí dání ámá obaxíyo uréwapíyíñí nániríní.

⁷ Jisaso, Parisiowa xfo nání mekaxí mearíñagí, o xegí wiepísariñowa tñí ámi ípíwá ríwonímní úáná ámá Gariri píropenísfíyo dání obaxí omí nómí nuro ámá Judia píropenísfíyo dáníyí tñí ⁸ wigí añí xwé yoí Jerusaremí áwíní e mírínñíyí dñíyí tñí xwíyo Idumia ñweáyí tñí ámá iniigí Jodaní rapáyo oríwámídaní ñweáyí tñí émayí añí biaú Saidoní tñí Taia tñí tñí e ñweáyí tñí ámá xwé obaxí ayí Jisaso yaríñí nání arfá níwíro xfo tñí e nání bímiaríñagí ⁹⁻¹⁰ Jisaso ámá obaxí símíxíyo naní imímíxímí éfí enagí nání ámá níní símíxíyí omí amáf rónaníro nání íkwíkwierí niga waríñagí nání xegí wiepísariñowamí re uriñiniginí, “Ámá obaxí

amáf níniróniríná nínixoyípióá níbaríñoi. Ewéyo píxemoánimí nání píráníñf anwí e nítípoi.” uríñínigíní. ¹¹ Ámá imfó dñf xixéroarígfáyf Jisasomí nítwínirínáyf sfmímanfíní nípíkinímearo wauní nítwíkaríníro “Niaíwí Goríxoyáoxiríní.” uraníro yaríñagíá nání ¹² o mífí numáinowáriríná mífí ríá tñf nurírí re uríñínigíní, “Nioní Goríxomí xewaxoní enagí nání áwanf mírowiáropaní.” uríñínigíní.

Xegf wiepísinfáwami rípeañf nániríní.

¹³ Jisaso dítwíyo nání nítírí ámá xfo xegf wimónaríñowami “Soyfne ení yapípoi.” uráná awa ení xfo tñf e nání nítíro wimeáaná ¹⁴⁻¹⁵ o ámá wé wúkaú síkwí wáú xfo tñf emepíríá nání imóníro xfo nání wáf nurímero ámá imfó xixéroaríñf mífí umáinowárípaxf nimóníro ero epíríá nání rípeañínigíní. ¹⁶ Ámá wé wúkaú síkwí wáú xfo rípeañowa wigf yof rowaríní. Wo Saimono —O Jisaso yof ámí bítí Pitaoyí wíríñoríní. O tñf ¹⁷ ámí wáú Sebediomí xewaxowáú Jemiso tñf xogwáo Jono tñf —Awaúmí Jisaso yof Boanesisowaúyí —Yof mífí ayf awáú akíríwíníñf imónígfíwaú enagí nániríní. Yof e wíríñowáú tñf ¹⁸ ámí wo Adíruo tñf ámí wo Píripo tñf ámí wo Batoromuo tñf ámí wo Matíyuo tñf ámí wo Tomaso tñf ámí wo Arípíasomí xewaxo Jemisoyí ríníño tñf ámí wo Tadíaso tñf ámí wo Saimono —O yof ámí bítí Seretoyí ríníñf —Yof mífí ayf “Émáyf ámí oxídowneyí.” rarígfáyf nániríní. E ríníño tñf ¹⁹ ámí wo yoparo Isíkarioti dáf Judaso —O Jisaso nání mítí rorírímenjoríní. O tñf ámá wé wúkaú síkwí wáú awamí rípeañínigíní.

“O oboyá ení eáníñf tñf yaríní.” rígfá nániríní.

²⁰ Jisaso tñf wiepísaríñowa tñf ámí aní e nání nuro ñweañáná ámá obaxí o tñf e awí neáníro epíroyf wiaríñagíá nání nítíyórímoro aiwá mínípaxf wimónaríñagíá ²¹ Jisasomí xexírímeáyf ámá wí xfo nání “Xewaníño ríxa majfá níkarínírí yaríní.” raríñagíá arfá nítíwiro omí nítíwírímeámí waníro nání barfíná ²² Goríxoyá ñwí ikaxf mewegfá wa aní yof Jerusaremí dání nítímáná Jisaso tñf e rémónapfáwa ámáyo Jisaso nání re nura ugíawixíní, “Imfó xiráoníñf imóníño Bieseburoyí ríníño —O xegf yof bítí Setenoríní. O Jisasomí rítwíminí nítírómáná xixéronagí nání o ámá imfó xixéroaríñfyo mífí umáinowáraríní.” nura waríñagíá nání ²³ Jisaso awamí “Nítíwaníñoní tñf e nání bítípoi.” nurírí ewayf ikaxf bítí nuríríná re uríñínigíní, “‘Seteno xegf wíamí mífí umáinowárípaxf imóníní.’ rítíaiwiaríño?” nurírí ²⁴ ewayf xwítí rítí uríñínigíní, “Ámá axowa mífí nítíro xepíxepá nítírómáná ení mítíweánípa nero mítímaníwí upíríáríní. ²⁵ Ámá gwí axírí ení mífí nítíro xepíxepá nítírómáná ení mítíweánípa nero xwítíamí imóníptíáríní.” nurírí “Seteno xegf wíamí mífí umáinowárípaxf mímóníñagí nání ríá neararíní?” oyaiwítíoyínírí ewayf xwítí apí nurímáná ²⁶ ámí re uríñínigíní, “Seteno ení xegf wíamí tñf mífí nítíro xepíxepá nítírómánáyf wíwaníñowa ení meání nítíro xopírírí inítíáríní.” nurírí ayf xewaníño nání dñf re oyaiwítíoyínírí “Setenoyá ení eáníñf tñf mé omí xopírírí wímínírí ríá yaríní?” oyaiwítíoyínírí nání ²⁷ ámí ewayf xwítí rítí uríñínigíní, “Ámá wo ámá ríá ríñf woyá íyfá íá urápekíxémínírí nání oyá aníyo nítípáwíríná amíná aní xiáwomí gwí nítírí nítímáná amítí oyá ananí urápekíxenígní.” nurírí ²⁸ ámí re uríñínigíní, “Nioní nepa seararíñí. Íwí yarígfápiraní, ríperírí inarígfápiraní, amítí sítí nítí ámá yarígfápirí Goríxo ananí yokwarímí seainfáríní. ²⁹ E nerí aiwí ámá Goríxoyá kwítí nání ríperírí méfáyf Goríxo e ríapí ámí wí yokwarímí wíiníámaní. Aníñf e nimónírí xwítí meáríníptíáríní.” uríñínigíní. ³⁰ Ayf rítí nání e uríñínigíní. Goríxoyá kwítí tñf imfó mífí umáinowáraríñagí aiwí awa Goríxoyá kwítí ríperírí nítímearíro “Jisaso imfó dñf xixéronagí nání imfó wíamí mífí umáinowáraríní.” raríñagíá nání Jisaso xwítí apí uríñínigíní.

Xinái tñi xexirímeáowa tñi nánirini.

³¹ Jisaso sini aníyo ηweañána xegí xinái tñi xogwáowa tñi niremónapiro b́aríwámíni nírómáná “Jisaso ńwíapírí síηwí oneanini.” uráná ³² áamá Jisasomí epíroyí níwiro ḿini ḿini níηweaxa pugfá wí re urígfawixini, “Ai díxí rínái tñi ríríxímeáowa tñi b́aríwámíni nírómáná joxí nání raríηoi.” uríagfá ³³ o “Ewayí xwíyfá bi rífa neararini?” oyaiwípoyiniri yaríηí re winíinigini, “Áamá gíyí gí nókí tñi gí nírixímeáowa tñinirini?” nuriri ³⁴ áamá ḿini ḿini níηweaxa pugfáyo síηwí níwinimerfána re uríηíinigini, “Gí inókíwayíné, nírixímeáowayíné ríxa t́ ηweagfá ayoi. ³⁵ Áamá gíyí Goríxo ríηíyo díηí níkwíroro x́darígfáyí ayí gí inókíwáníηí tñi gí nírixímeáníηí tñi imónígfáyírinini.” uríηíinigini.

4

Ewayí ikaxí wití siyí wiároní nánirini.

¹ Jisaso ámi ipí Gariri imaní tñí e nání nurí nuréwapíyiri áamá xwé obaxí awí neániro epíroyí wiaríηagfá o ewéyo nípxemoániri éf níηweari áamá ńni síni ipí imaní e ηweañána ² o nuréwapíyirfána xíxewisí xwíyfá amípí obaxí nání nuréwapíyiri ³ re uríηíinigini, “Arfá époyi. Áamá wo o xegí omíηíyo axípi wití siyí níwiároa umíniri nání nurí ⁴ xwfá yuní ikíxeáriníηe píraníηí níwiároa nurí aiwí wí óf manípa tñi piéroána íηí níb́iro ḿimeání eníinigini. ⁵ Ámi wí síηá ínimi yapíñáná xwfá onímíapi seáyí e enáná wiároyí xwfá akwínfáná enagi nání apaxí mé nerápímáná ⁶ sogwí níwepíniri xaíwí anarfána pípiñí ḿwáringagi nání níyíweániri yeáyí yáringíinigini. ⁷ Ámi wí emí pípiñí arfíkiáriníηe wiároyí emí pípiñíyo dání nerápiri xenwiráringagi nání wití siyí api ná ḿweníinigini. ⁸ Ámi wí xwfá naní e wiároyí píraníηí nerápiri xwé nerí ná níkiáreánirfána wí xwé onímíapi níwerí wí xwé obaxí níwerí wí aga díηí nímorí f́a ḿropaxí weníinigini.” nuriri ⁹ ámi re uríηíinigini, “Seyíné wití siyí nání nioní ewayí xwíyfá rífa api nání arfá ókiarí nímonípoyi.” uríηíinigini.

Enína ríñíηipi tñi xíxeni ewayí ikaxí uríηí nánirini.

¹⁰ Idána o xegípi ηweañána wíepísaríηowa wé wúkaú síkwí waú tñi áamá wí xfo tñi emearígfáyí tñi wigípi ewayí xwíyfá xfo ríípi nání yaríηí wiarfána ¹¹ o re uríηíinigini, “Xwíyfá Goríxo seyíné xfo xegí xwioxíyo ḿimeámí nerí seamenηweanfá nání enína dání ínimi imóníηipi nioní ríxa wfá searókiamoaríηini. E nerí aiwí áamá nioní díηí ḿiníkwíró wigí díηí tñi néra warígfáyo nioní uréwapíyarfána ḿkípi arfá ḿini ewayí xwíyfá raríñápiní arfá niaríηoi. ¹² Ayí rípi nání ewayí xwíyfáni uraríηini. Goríxoyá xwíyfá wfá rókiamoagí Aisaiaoyí ríñíηo áamá nioní díηí ḿiníkwíró wigí díηí tñi néra warígfáyí nání enína níri ríwamíηí re eaníinigini, ‘Áamá ayí wigí uyínií yarígfápi ríwfmíni mamóánáyí Goríxo yokwarímí wiiníginiri ewayí xwíyfá arfá níwirfána arfá níwiro aiwí níjfa mímóní ero síηwí níwinirfána síηwí níwiniro aiwí díηí mímó ero epíri nání ewayí xwíyfáni urínfárinini.’ Aisaiao enína ríwamíηí e eanípi tñi xíxeni nioní xíxeni e yaríηini.” uríηíinigini.

Ewayí ikaxí wití siyí wiároní ḿkípi nánirini.

¹³ O ámi re uríηíinigini, “Soyíné ewayí xwíyfá nioní ríapi síni majfá rimóníηoi? Ewayí xwíyfá api níjfa mímónípa nerfányí, ewayí xwíyfá nioní raríñá nípiní aríge nerí níjfa imónípírfárinini? Ḿkípi áwaní osearímíniri raríηini. ¹⁴ Áamá wití siyí wiároaríηoyí xwíyfá Goríxo nání wáf nemerí urímearíñóníηí imónini. ¹⁵ Áamá wí wití siyí ófpa tñi piérofpi íηí níb́iri manaríηíyíñíηí imónini. Ayí xwíyfá Goríxo nání arfá wífápi Seteno ayí Goríxo nání díηí mopríxíniri aníni níb́iri pírfárfá níwiri emí ḿimeámí yaríηírinini. ¹⁶ Áamá ámi wí wití siyí síηá ínimi yapíñáná seáyí e

xwʼá onimiápi enáná wiáróyʼíninʼí imónini. Ayʼ xwiyá Gorixo nání arʼá niwiróná yayʼ niwiniri niʼxʼdaniro yarʼná ¹⁷ xwiyá ná inimi pipinʼinʼinʼí miwárinjagi nání aninʼí xʼdarigʼámani. Xwiyá Gorixo nání xʼdaniro yarʼinʼagʼá nání áamá wí niʼbiro nepa enʼí neániro rʼá xʼdarinʼoiniri iwamʼó niwíwapiyiri xeaninʼí wikeáraná apaxʼí mé pʼni wiárarigʼáriní. ¹⁸ Áamá ámi wí witʼ siyʼ emʼ pipinʼí arʼkiárinʼine wiáróyʼíninʼí imónini. Ayʼ eni xwiyá Gorixo nání arʼá niwiro aiwi ¹⁹ amipi xwʼáyo dánʼí nání dʼinʼí obibaxʼí nimoro ‘Amipi wí nioní minimúropa onini.’ niyaiwiro amipi wí nání ‘Arige nímeanʼárʼani?’ niyaiwia nurʼináyʼ witʼ emʼ nerápiri xenwirárinʼinʼí yapʼí nimóniro aiwá ná mikikireánarinʼiyʼí yapʼí imónarinʼigʼáriní. ²⁰ Áamá ámi wí witʼ siyʼ xwʼá nanʼí imónine wiáróyʼíninʼí imónini. Ayʼ xwiyá Gorixo nání arʼá niwiro dʼinʼí níkwíroro píraninʼí niʼxʼdʼiróná witʼ siyʼ aiwá ná wí xwé onimiápi weri wí xwé obaxʼí weri wí aga dʼinʼí niʼmori ʼá miropaxʼí weri yarʼinʼiyʼíninʼí imónini.” Ewayʼ xwiyá mʼkʼpi nání áwanʼí e urinʼinʼigini.

Ewayʼ ikaxʼ ramixʼ nánirini.

²¹ O wiepisarinowa “Áamá ayo aninʼí yumí winʼáriní.” yaiwipirixiniri sinʼí ewayʼ xwiyá nání áwanʼí nurirʼná re urinʼinʼigini, “Áamá ramixʼ nimixárománá sʼxʼ xwé wá niʼmeari upixákwiaripirixini.’ riyaiwiarinʼoi? ‘Pienʼí ikwianwʼyo inimi tipirixini.’ riyaiwiarinʼoi? Oweoi, ikwianwʼyo sinʼáninʼí e tarigʼáriní.” nuriri ²² re urinʼinʼigini, “Xwiyá eníná dání Gorixo xʼó xegʼí xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí seamenʼweanʼá nání inimi imóninʼipirani, amipi pʼni imóninʼipirani, nipini sinʼáni imóninʼárʼini. ²³ Xwiyá nioní seararinʼápi nání arʼá ókiarʼí nimónipoyi.” nuriri ²⁴⁻²⁵ re urinʼinʼigini, “Arʼá ninirʼná dʼinʼí píraninʼí niʼmoro arʼá nirʼini. E nerʼináyʼ, Gorixoyá dʼinʼí tʼni nijʼá nimóniro sinʼí dʼinʼí píraninʼí niʼmoro arʼá nʼnia nurʼináyʼ, oyá dʼinʼí tʼni nijʼá ámi winʼí nimóga upʼrʼáriní. E mepa nerʼináyʼ, pʼné nioní seararinʼápi rʼwʼminí mamoro íkʼí nemoro nerʼináyʼ, xwiyá Gorixo nánipi nijʼá wí imónipʼrʼámani. Xwiyá Gorixo nánipi nijʼá onimiápi imónigʼáyʼ aí xewanʼinʼo ámi pʼrʼipʼrʼí winʼáriní.” urinʼinʼigini.

Ewayʼ ikaxʼ witʼ siyʼ xegʼpi erápinʼí nánirini.

²⁶ O sinʼí áamá e ηweagʼá niyoni xwiyá Gorixo xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí umenʼweanʼá nánipi nurirʼná ámi ewayʼ xwiyá bi nuriri re urinʼinʼigini, “Gorixo xʼó xegʼí xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí seamenʼweanʼápi re imónini. Áamá wo omʼinʼyó nání nurʼí witʼ siyʼ niwíaróá núisáná ²⁷ sá weri wiápinʼmeari yarʼná witʼ siyʼ rʼixa nerápiri xwé nerʼí o ‘Arige nerápiri rʼá peyarini?’ yaiwiarʼná ²⁸ xegʼpi xwʼáyo dání niʼpeyiri iwʼí niga niyiri siyʼ nerʼí ná mikikireága niʼpeyiri ²⁹ yóʼ éaná rʼixa mipaxʼí enʼagʼí niwinirʼná kirá niʼmeari miwákwimʼí yarʼinʼirini.” urinʼinʼigini. Gorixo xegʼí xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí umenʼweanʼápi axʼpi iwamʼó nerʼná ayʼ dʼinʼí “Arige nerʼná xwé imóninʼárʼini?” niyaiwiro aiwi “Xegʼpi xwé imóninʼárʼini.” oyaiwipoyiniri nání e urinʼinʼigini.

Ewayʼ ikaxʼ masité siyʼ nánirini.

³⁰ Ámi re urinʼinʼigini, “Pí pí ewayʼ xwiyá nirirane Gorixo xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí neamenʼweanʼápi nání ranʼwini? ³¹ O niʼbirʼí neamenʼweanʼápi masité aiwá siyʼinʼinʼí imónini. Masité aiwá siyʼ nurirʼná aga onimiápia wiároarigʼá aiwi ³² nerápmáná xwé nerʼí aiwá nʼni negʼí omʼinʼyó yarʼinʼipimi seáyʼ e niʼmúrori renʼí sepiá wixáráraná inʼí niʼbirʼí yéwʼ inirʼiwámini tarinʼirini.” urinʼinʼigini. Ayʼ “Iwamʼóyʼ nene onimiápi nerʼí aiwi rʼwéná áamá xwé obaxene Gorixo neamenʼweanʼáriní.” oyaiwipoyiniri e urinʼinʼigini. ³³ Xwiyá Gorixo xwioxʼyo mʼimeámʼí nerʼí umenʼweanʼápi nání nurirʼná áamá ayʼ arʼá wipaxʼpi tʼni xixeni ewayʼ xwiyá obaxʼí axʼpʼnʼinʼí imóninʼí nura nurʼí ³⁴ sinʼáni áwanʼí bi murʼí ewayʼ xwiyá nura nurʼí aiwi wiepisarinowa tʼnini niʼjwearʼná ewayʼ xwiyá xʼó urarinʼí mʼkʼpi nání áwanʼí urayinʼinʼigini.

Ipi imeamfkwí yaríñagí samíñf imíxíñf nániríní.

³⁵ O ewayí xwíyíá nura núísáná sfápi tñní axíná xegí wiepísaríñowamí re uríñínigíní, “Ipiyo jíaríwámíní oxemoaneyí.” uráná ³⁶ awa áamá obaxí e awí eánígfáyo píní níwiárímí ewé Jisaso éf níñwearí e dání píné uréwapíyaríñpámí ení nípixemoáníro Jisaso tñní nuro ewé wí ení awa tñní waríná re eníñigíní. ³⁷ Ríwípí bírí iniígfí ení imeamfkwí erí neríná ewéyo mímeámí yaríná ewéyo iniígfí ríxa níróga wíápínímeaaríñagí níwíníro ³⁸ Jisaso ewé íkwémíñfímíní íkwíañwíyo sá wenómí saiwiárí níwíro re urígfawixíní, “Nearéwapíyaríñoxíní, none ríxa iniígfí namianírí yaríñwáyoi! Joxí dñí nímorí ríweníñí?” uráná ³⁹ o níwíápínímearí re eníñigíní. “Ríwípí samíñf oweáríní.” rírí “Iniígfí imeamfkwí yaríñpí ení samíñf oweáríní.” rírí éáná apaxí mé ríwípí samíñf werí iniígfí ení samíñf werí yáráná ⁴⁰ re uríñínigíní, “Soyíné pí nání wáyí seainaríní? Dñí míníkwíropa nero nání wáyí ríseainaríní?” uríagí ⁴¹ awa óf níkaríníro nání wígfí re rínígfawixíní, “Pí áamáoríani? Imíñf tñní iniígfí tñní o ráná aríre ámáníñf arfá níwirí samíñf rífa wenoi?” rínígfawixíní.

5

Imfó obaxí xixéroaríñomí míxí umáíníñf nániríní.

¹ Jisaso tñní xegí wiepísaríñowa tñní nuro ipí yoí Gaririyo jíaríwámíní áamá wígfí yoí Gegesayí añíyo níwíékínímearo ² o ríxa ewéyo dání ayoááná re eníñigíní. Ríxa áamá ímfó dñí xixéroaríñf wo áamá xwárípáyo dání níweapírí Jisasomí níwímearí ³ —O áamá xwárípáyo aníñf e weagoríní. Áamá wí ainíxí aí tñní aí gwí mójárípaxí yagíoríní. ⁴ Íníná ainíxí tñní gwí xáiwí wírí tñní síkwíyo tñní wéyo tñní járaríñagí aiwí o narfkiárímí wagoríní. Áamá wí ení neáníro omí xayípemíxípaxí yagíomaní. ⁵ Xegípi aníñf xwárípáyo níñwearíná íkwáwíyíná áríwíyíná dífwí tñí e dání makíríwí ní móa nuri sfíjá nímeari pírfí nuyíkíga wagoríní. ⁶ O Jisaso jíamí baríñagí níwínírí mírí níwerí wauní níwikárínírí ⁷⁻⁸ Jisaso maní tñní “Áamá romí ímfóyíné síní dñí míxixéropaní. Píní wíarípoyí.” uraríñagí o xwamiání níwirí “Jisaso xí pí neaimínírí baríñíní?” nurírí “Goríxo ñwá amípí níyoní seáyí e múronómí xewaxoxíríní. Wauní siaríñagwí nání Goríxoyá síñwíyo dání ‘Ríníñf wí seaiapímíméíní.’ neareí.” uríagí ⁹ Jisaso yaríñf “Segí yoí píriní?” wíáná ímfowa re urígfawixíní, “None xwé obaxí míróníñagwí nání yoí Ríjoníyí —Yoí mífkí ayí míxí nání xwé obaxí gwí mónarígfá náníríní. Yoí Ríjoníyí ríníñwíní.” nuríro ¹⁰ wauní níwíro arfíki “Xwíá tíyo dání ímfone míxí míneamáínowárípaní.” nuríro ¹¹ odípí aga xwé obaxí bí dífwí wíyo míaurárf níñíro aiwá naríñagí níwíníro ¹² wauní ríxíñf re urígfawixíní, “Ímfone odípíyo ríwímní nírómáná dñí oxíxéropoyínírí síñwí neaneí.” uríagí ¹³ Jisaso xe dñí oxíxéropoyínírí síñwí wínáná ímfó áamá omí dñí xixérogíapí ní míxéaro ámí odípíyómíní xixéroáná re egíawixíní. Pímaní éf roní wí e añíní wéféyí wíarí síwá nero aníñíní ipíyo nípiéroro píyí egíawixíní. Odípí ayí woní marfái, 2,000 píyí egíawixíní. ¹⁴ É éáná áamá odípí mearígfáyí añíní nuro odípí éfápi nání añí e ñweagfáyo áwaní nurárímí nuro omíñf tñí e yarígfáyo ení áwaní nura eméáná áamá níní “Pí rífa enoi?” níyaiwíro síñwí wínáníro nuro ¹⁵ Jisaso tñí e nírémore weníñf éféyí wínígfawixíní. Áamá ímfó dñí xixéroaríño xegí yaríñpá mé dñí síxí níñírí aikí níyínírí riwo éf ñweañagí níwíníro xámí ímfó obaxí dñí xixérogíá nání “Nepa ímfó xixéroago orfani?” níyaiwíro wáyí yaríná ¹⁶ áamá Jisaso ímfó míxí umáínowáríagí wínfáyí repíyí níwíro ímfó sayá meago éfípi nání tñní odípí éfápi nání tñní repíyí wíáná ¹⁷ Jisasomí wauní níwíro re urígfawixíní, “Negí xwíá re píñí níneawíarímí uí.” uráná ¹⁸ o ríxa ewéyo píxemoánímínírí yaríná ímfó dñí xixérofó wauní nurírí “Nioní ení joxí tñní waníwí.” uraríñagí aiwí ¹⁹ Jisaso nioní tñní xe ounírí síñwí níwínípa nerí

re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Dɪxɪ aŋɪ e nánɪ nurɪ dɪxɪ ámáyo Ámɪnáonɪ ayá nɪrɪrɪmɪxɪrɪ síápɪ nánɪ áwanɪ nura úrɪxɪnɪ.” urɪfagɪ ²⁰ o nurɪ aŋɪ Dekaporisɪyo apɪ apɪ nɪkwɪróga unɪŋɪyo áwanɪ nura nemerɪ amɪpɪ Jisasó wɪfɪpɪ nánɪ áwanɪ nura emearɪná ámá nɪnɪ dɪŋɪ ududɪ nɪwɪnɪrɪ “Arɪge nerɪ nanɪ éorɪanɪ?” yaiwiagɪfárɪnɪ.

Apɪxɪ ragɪ anɪŋɪ pwarɪŋɪ wɪmɪ tɪnɪ miáɪ peŋɪ wɪmɪ tɪnɪ nanɪ imɪxɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²¹ Jisasó tɪnɪ xegɪ wiepɪsarɪŋowa tɪnɪ ámɪ ewéyo núfasáná ipɪyo jɪarɪwámɪnɪ nɪ-wiéknɪmearo ewéyo dánɪ nayoaro ipɪ tɪŋɪ aŋwɪ e roŋáná ámá obaxɪ nɪbɪro Jisasó tɪŋɪ e epɪroyɪ yarɪná ²² ámá wo —O Judayɪyá rotú aŋɪ wɪyo ámɪnáo nɪmónɪrɪ meŋweaŋorɪnɪ. Xegɪ yoɪ Jairasoyɪ rɪnɪŋorɪnɪ. O nɪbɪrɪ Jisasomɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪrɪná oyá sɪkwɪ tɪŋɪ aŋwɪ e mɪŋɪ xwɪfáyo nɪkwɪrorɪ waunɪ nɪwikárɪnɪrɪ ²³ waunɪ xwɪyɪfá re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ miáɪ rɪxa aŋwɪ ayo nɪpepaxɪ enɪ. Í nanɪ nerɪ sɪŋɪ unɪ nánɪ joxɪ nɪbɪrɪ wé seáyɪ e ikwiáreɪ.” urɪfagɪ ²⁴ Jisasó o tɪnɪ nawɪnɪ úáná ámá nɪnɪ nɪxɪdɪro ɪkwɪkwierɪ warɪná re enɪnɪgɪnɪ. ²⁵ Apɪxɪ wɪ —Í xegɪ ragɪ anɪŋɪ pwarɪná xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú múronɪrɪnɪ. ²⁶ Í nanɪ onimɪxɪpoyɪnɪrɪ xwɪrɪ obaxɪyo nɪgwɪ ayá wɪ nɪroaayirɪ mɪnɪ nɪwirɪ aɪ rɪnɪŋɪ winarɪŋɪpɪ nanɪ bɪ onɪmiápɪ mé nɪyɪpeɪ yarɪŋɪrɪnɪ. Xegɪ nɪgwɪ anɪpá imónɪŋagɪ aɪ ámɪ wɪnɪ mɪxɪnɪŋɪ yomɪxarɪgɪrɪnɪ. ²⁷⁻²⁸ Í Jisasó nánɪ arɪfá nɪwirɪná “Oyá iyɪfáyo aɪ amáf nɪrónɪrɪnáyɪ ámɪ nanɪ emɪnɪ.” nɪyaiwia nɪbɪrɪ ámá epɪroyɪ egɪfáyo áwɪnɪ e nɪdakwɪrɪ rɪwɪmɪ dánɪ wé feapá nerɪ oyá iyɪfá amáf rónɪŋɪnɪgɪnɪ. ²⁹ Amáf rónáná ragɪ anɪŋɪ pwarɪŋɪpɪ yeáyɪ sɪkiárɪŋɪnɪgɪnɪ. Ragɪ yeáyɪ sɪkiárɪfagɪ nainenɪrɪ re yaiwiŋɪnɪgɪnɪ, “Rɪxa nanɪ rɪyɪnɪ rénɪ?” yaiwiarɪná ³⁰ Jisasó nɪjɪfá nɪmónɪrɪ “Enɪ eánɪŋɪ nionɪyá bɪ nɪnowárɪmɪ ipɪ runoɪ?” nɪyaiwirɪ nɪknɪmónɪrɪ re rɪŋɪnɪgɪnɪ, “Gɪ iyɪfáyo amáf go rónɪgoɪ?” ráná ³¹ xegɪ wiepɪsarɪŋowa re urɪgɪfawixɪnɪ, “Joxɪ ámá epɪroyɪ nɪsiro ɪkwɪkwierɪ nɪsiga warɪná pí nánɪ ‘Go gɪ iyɪfáyo amáf nɪrónɪgoɪ?’ rarɪŋɪnɪ?” urɪfagɪ ³² apɪxɪ e wɪmɪ sɪŋwɪ wɪnɪmɪnɪrɪ nánɪ sagagɪ emearɪŋagɪ ³³ í “Jisasó píranɪŋɪ nɪmɪxɪrɪnɪ.” nɪyaiwirɪ wáyɪ nerɪ enɪ óf néra nɪbɪrɪ Jisasomɪ agwɪrɪwámɪnɪ waunɪ nɪwikárɪnɪrɪ mɪŋɪ xwɪfáyo nɪkwɪrorɪ xɪɪ éfɪpɪ nánɪ wɪfá rókiamónɪfagɪ ³⁴ Jisasó re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ineyɪ, jɪxɪ dɪŋɪ nɪnɪkwɪrorɪŋɪpɪmɪ dánɪ erɪkiemeánɪnɪ. Sɪmɪxɪ ayá sinarɪŋɪpɪ ámɪ wɪ sinɪnɪfá meŋagɪ nánɪ ámɪ ayá bɪ mɪsinɪ kɪkɪfá néra uɪ.” nurɪrɪ ³⁵ sɪnɪ ímɪ e urarɪná sɪnɪ miáɪ sɪmɪxɪ weŋe mɪrémopa nerɪná ámá wɪ rotú aŋɪ mewenɪoyá aŋɪ e dánɪ nɪbɪro Jisasó nánɪ re urémeagɪfawixɪnɪ, “Nearéwapɪyarɪŋomɪ sɪnɪ ayá wɪ murɪŋweapanɪ. Dɪxɪ miáɪ rɪxa peŋoɪ.” urarɪná ³⁶ Jisasó arɪfá e nɪwirɪ rotú aŋɪ mewenɪomɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “E nerɪ aɪwɪ wáyɪ mepanɪ. Dɪŋɪnɪ nɪnɪkwɪróa uɪ.” nurɪrɪ ³⁷ ámá nɪnɪ e nurakɪŋwɪrɪrɪmáná aɪwɪ “Pítao tɪnɪ Jemiso tɪnɪ xogwáo Jono tɪnɪ awa nionɪ tɪnɪ xe obɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ owɪnɪmɪnɪ.” nɪyaiwirɪ nuro ³⁸ rotú aŋɪ mewenɪoyá aŋɪ e nɪrémoro Jisasó yaiwɪnɪŋɪ nɪnɪrɪ rɪnarɪŋagɪ arɪfá nɪwirɪ wɪ yeyɪ nɪra warɪná wɪ ŋwapé rarɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ ³⁹ aŋɪyo nɪpáwirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Pí nánɪ ŋwɪ earo yeyɪ rɪro yarɪŋoɪ? Miáɪ rɪxa peŋoɪnɪrɪ ŋwɪ rɪmɪearɪŋoɪ? Í sa sá wenɪ.” nurɪrɪ ⁴⁰ rɪpɪfá nura warɪná o ámá nɪnɪ emɪ mɪmɪxeámɪ nerɪ miáɪmɪ xanɪyaú tɪnɪ omɪ kumɪxɪnarɪgɪfá waú wo awa tɪnɪ aŋɪ awawá ɪkwɪrónɪŋɪ miáɪ weŋɪfáwámɪ nɪpáwɪro ⁴¹ Jisasó miáɪmɪ wéyo fá nɪmaxɪrɪrɪ xegɪ pɪné tɪnɪ “Tarita kumi.” nurɪrɪ —Ayɪ agapɪné “Miá rɪyɪ wiápɪnɪmeaɪ.” urarɪŋwápɪ nánɪrɪnɪ. E uráná re enɪnɪgɪnɪ. ⁴² Í rɪxa nɪwiápɪnɪmearɪ xegɪ xwiogwɪ wé wúkaú sɪkwɪ waú enagɪ nánɪ rɪxa nɪwiápɪnɪmearɪ aŋɪ yarɪná ayɪ sɪrɪ nɪpɪkɪnɪro “Arɪge ámɪ rɪa wiápɪnɪmeanoɪ?” nɪyaiwɪro ududɪ yarɪná ⁴³ Jisasó ŋwɪ ɪkaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ éápɪ ámá wɪyo áwanɪ murɪpa épiyɪ.” nurɪrɪ “Ímɪ aɪwá bɪ mɪnɪ wɪpiyɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

6

Ámá xegɪ aŋɪ e dánɪfɪ rɪwɪ umogɪfá nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso anj e pñni niwiárimni úaná xegf wiep̄sar̄iñowa nixfda nuro o tñni xegf anj e n̄rémoro niñweagf̄asáná ² r̄ixa Sabarfá imóniñáná o nur̄i rotú anj̄yo nīpáwiri xwiyfá Gor̄ixoyá uréwap̄iyar̄fná áamá arfá wí̄fáyf s̄irf̄ nīp̄kín̄ro xwiox̄fyo dán̄i r̄fá nīwóroa nuro re r̄in̄igf̄awix̄ini, “Ro xwiyfá api ge r̄fá nīj̄fá imón̄igo? Nīj̄fá oyá pí nīj̄fá r̄fá neaíwap̄iyar̄ini? Emimf̄ o yar̄iñ̄p̄i ar̄ige nīj̄fá imón̄iñ̄r̄ini? Oweoi, re dán̄or̄ini. Nenén̄iñf̄ imón̄ini. ³ Áamá ro xegf om̄iñf̄ sa anj̄ mīrar̄iñ̄or̄ini. Sa Mariaí xewaxor̄ini. Xegf xexir̄f̄meáowa wigf̄ yoí Jemiso tñni Josiso tñni Judaso tñni Saimono tñniñ̄ini. Xexir̄f̄meáíwa nene tñni eni nawini miñweapa reñ̄o? Ar̄ige nimón̄iri nearéwap̄iyar̄ini?” nīr̄iga nuro “Arfá mīwipani.” nīr̄iniñ̄o wigf̄ xwiox̄fyo dán̄i wikf̄ nīwóga warf̄ná ⁴ Jisaso xewan̄iño nán̄i nur̄ir̄fná wigf̄ rar̄igf̄áp̄i tñni xīxen̄i re ur̄iñ̄niḡini, “Áamá anj̄ mīdán̄f̄yf̄ Gor̄ixoyá wfá urókiamoar̄igf̄áyo arfá umónar̄igf̄á aí wigf̄ e dán̄f̄yf̄ tñni xexir̄f̄meáyf̄ tñni ‘Sa negf̄ ámaor̄ini.’ nīr̄iniñ̄o arfá umónar̄igf̄ámani.” nur̄iri ⁵ e emimf̄ mīwíwap̄iyipaxf̄ en̄agi aí áamá sīm̄ixf̄ yar̄igf̄á wíyon̄i wé seáyf̄ e nīwikwiár̄iri nanj̄ im̄ix̄iñ̄niḡini. ⁶ E nerf̄ná o ayf̄ d̄iñf̄ mīw̄kw̄ropa nero arfá mumónar̄iñ̄agf̄a nán̄i ududf̄ win̄iñ̄niḡini.

Wiep̄sar̄iñowa wáf ur̄imé̄poȳiniñ̄i uowár̄iñf̄ nán̄ir̄ini.

O anj̄ api api ikw̄rón̄iñf̄ wíyf̄ wíyon̄i nemer̄i xwiyfá Gor̄ixoyá nuréwap̄iya nemerf̄ná ⁷ xegf̄ wiep̄sar̄iñowa wé wúkaú sikw̄f̄ waú awami “Awí eán̄f̄poȳi.” nur̄iri waú waú xīxegf̄ni up̄r̄i nán̄i nīkum̄ix̄iri nīwár̄ir̄fná imf̄óyo mīxf̄ umáinowár̄ip̄r̄i enj̄ sīxf̄ eán̄iñf̄ bī xīxegf̄ni enj̄ sīxf̄ neám̄xowár̄iri ⁸ ñwf̄ ikaxf̄ re ur̄iñ̄niḡini, “Wagwí wagwí anj̄ wíyf̄ wíyo wáf̄ nmero ‘Gor̄ixoyá xwiox̄fyo ñweanf̄wá anj̄w̄ ayo en̄agi nán̄i seȳné uȳniñf̄ néra war̄igf̄áp̄i r̄f̄w̄m̄ini nīmamoro nīsan̄iro ñweáfr̄ix̄ini.’ nur̄ir̄fná amip̄i wí nīmeám̄i mupani. Aiwá b̄irani, árupianj̄ wúrani, nīgw̄f̄ wowf̄ b̄irani, bī nīmeám̄i mupani. Xoyf̄wán̄i eranj̄ nur̄iga úpoȳi. ⁹ Sikw̄f̄ sú nīyín̄ro aiw̄i iyfá wúkaú mīpán̄ipani. ¹⁰ Wagwí wagwí anj̄ wí e n̄rémor̄fná áamá wo ‘Awagwí ananiñ̄f̄wiap̄iri sá wépiyf̄.’ earf̄o o tñniñ̄i sá nīwém̄i úisix̄ini. Sini anj̄ e ikw̄rón̄iñ̄f̄pim̄i nuréwap̄iyir̄fná anj̄ axiwám̄ini sá wéfr̄ix̄ini.” nur̄iri ¹¹ re ur̄iñ̄niḡini, “Anj̄ bim̄i soȳné nīseaipemeám̄i mupa ero arfá mīseaipe ero éán̄áyf̄, anj̄ apimiñ̄i r̄ixa pñni nīwiár̄imni nurf̄ná sikw̄f̄ sú nīwir̄ro xwíá sikf̄ yeáyf̄ xén̄iñ̄p̄i p̄r̄f̄ nīwiaikiár̄imni úfr̄ix̄ini. Áamá anj̄ apimiñ̄i ñweáyf̄ d̄iñf̄ re yaiwip̄r̄i ‘Newan̄iñene ikár̄in̄iñ̄wáyf̄ nán̄i awaú Gor̄ixo nene nán̄i xwírfá win̄ini nán̄i iyf̄ r̄iyár̄iñ̄i?’ yaiwip̄r̄i nán̄i xwíá sikf̄ sikw̄f̄yo xén̄iñ̄p̄i p̄r̄f̄ wiaikiár̄ir̄ix̄ini.” Sekaxf̄ e uowár̄áná ¹² wiep̄sar̄iñowa waú waú nīkum̄ix̄iniñ̄i numiro wáf̄ nura nemeróná rep̄iyf̄ re wigf̄awix̄ini, “Seȳné uȳniñf̄ néra war̄igf̄áp̄i emiñ̄iñ̄o nīsan̄iro ñweáfr̄ix̄ini.” rep̄iyf̄ e nur̄iro ¹³ áamá obaxf̄yo imf̄ó r̄f̄w̄f̄yo nīrómáná d̄iñf̄ xīxéroar̄iñ̄p̄i mīxf̄ numáinowára nuro áamá obaxf̄ sīm̄ixf̄ wiar̄iñ̄f̄yo eni ranf̄ tñni ḡniñf̄ nīwiñ̄o nanj̄ nīm̄ixa uḡfawix̄ini.

Jono wayf̄ numeaiá uñomī p̄ikigf̄á nán̄ir̄ini.

¹⁴ Mīxf̄ ináyf̄ Xerotoyf̄ r̄iniñ̄o Jisasoyá wiep̄sar̄iñowa e néra emearf̄ná anj̄ nīyon̄i “Jisaso e yar̄ini. E yar̄ini.” r̄inar̄iñ̄agf̄a o arfá nīwir̄i ñweañáná áamá wí emimf̄ Jisaso yar̄iñ̄p̄i nán̄i re nīr̄iga uḡfawix̄ini, “Jono wayf̄ nīneameaiá wago peño am̄i nīwiáp̄niñ̄mear̄i Jisaso nimón̄iri nán̄i emimf̄ api r̄fá éwap̄fnar̄ini?” e nīr̄iga warf̄ná ¹⁵ áamá wí re nīr̄iga uḡfawix̄ini, “Iraijao —O xwiyfá Gor̄ixoyá wfá nearókiamoagf̄á wo s̄iniñ̄i mīpé yar̄fná Gor̄ixo nīwir̄imeám̄i anj̄nam̄i nán̄i peyiñ̄or̄ini. O nīwep̄ñ̄ir̄i emimf̄ api r̄fá yar̄ini?” nīr̄iga warf̄ná áamá wí re nīr̄iga uḡfawix̄ini, “Gor̄ixoyá xwiyfá enj̄ná wfá nearókiamoagf̄án̄iñf̄ imón̄iñf̄ wo r̄fani?” nīr̄iga warf̄ná ¹⁶ mīxf̄ ináyf̄ Xeroto áamá Jisaso nán̄i xwiyfá xīxegf̄niñ̄i nīra war̄iñ̄agf̄a arfá nīwir̄i aiw̄i re rayiñ̄niḡini, “Jono wayf̄ numeaiá wago, nioniñ̄i siñw̄f̄ miñ̄i wákwiñ̄áo r̄ixa nīwiáp̄niñ̄mear̄i emimf̄ api yar̄ini.” rayiñ̄niḡini. ¹⁷⁻¹⁸ Pí nán̄i? Ayf̄ r̄ipiñ̄i nán̄ir̄ini. Xamiñ̄i o xegf̄ xexir̄f̄meáo Piripoyf̄

rɪnɪŋoyá apɪxɪ Xerodiasíyɪ rɪnɪŋɪ nuráprɪ nɪmearɪ ŋweaŋáná Jono re urayɪŋnɪgɪnɪ, “Joxɪ dɪxɪ rɪrɪxɪmeáo xiepɪ nuráprɪ nɪmearɪnáyɪ ‘Nɪpɪkwɪnɪ eŋárɪnɪ?’ rɪsimónarɪnɪ?” urayarɪŋagɪ mɪxɪ ináyɪ Xeroto áamá wɪyo “Jonomɪ fá xépoɪ.” urowáráná awa nuro Jonomɪ fá nɪxero gwɪ nɪyɪro nɪmeámɪ nɪbɪro kɪrapusɪ aŋɪyo wáráná ¹⁹⁻²⁰ mɪxɪ ináyɪ Xerotomɪ xiepɪ Xerodiasí Jono nánɪ sɪmɪ xwanɔwɪ níkwónɪrɪ arɪkɪ “Rɪxa opɪkɪpoɪ.” rarɪŋagɪ aí Xeroto “Jono áamá wé rónɪŋorɪnɪ. Áamá ŋwɪá Gorɪxo urowárénapɪŋorɪfani?” nɪyaiwirɪ wáyɪ winarɪŋagɪ nánɪ xiepɪmɪ pɪrɪ nurakɪrɪ Jonomɪ kɪrapusɪ aŋɪyo nɪwárɪrɪ aɪwɪ omɪ e dánɪ éfɪ numínɪrɪ nɪŋweaɪnáná pɪné Jonoyá arɪfá wɪmɪnɪrɪ nánɪ nɪwimónɪrɪ “O nepa nɪrarɪnɪ.” nɪyaiwirɪ aí apɪxɪ nánɪ wimónarɪŋagɪ nánɪ dɪŋɪ ududɪ nɪwɪnɪrɪ “Arɪ emɪnɪ?” nɪyaiwirɪ nɪŋweaŋɪsáná ²¹ sɪfá xɪnái xɪrɪŋɪyɪ imónáná Xerodiasí o aɪwá xwé rɪyamɪ nɪyárɪmáná áamá ámɪnáná Garɪrɪ pɪropenɪsɪyo meŋweagɪfáwamɪ tɪnɪ o xegɪ sɪmɪŋɪ wɪnarɪgɪfá xɪráónɪŋɪ imónɪgɪfáwamɪ tɪnɪ o xegɪ gapɪmanowamɪ tɪnɪ wáf urepeárɪfagɪ í sɪŋwɪ e nɪwɪnɪrɪ re yaiwɪŋnɪgɪnɪ, “Rɪxa gɪ oxomɪ yapɪ wɪwapɪyíáná xewanɪŋo Jonomɪ nɪpɪkɪnɪŋoɪ.” nɪyaiwirɪ Xeroto tɪnɪ áamáowa tɪnɪ rɪxa awɪ neánɪro aɪwá narɪnáná í xegɪ xemíáímɪ re urowárɪŋnɪgɪnɪ, “Jɪxɪ ápo tɪŋɪ e nánɪ nurɪ sɪmɪnɪŋɪ eɪ.” urowáráná ²² í nɪpáwirɪ sɪmɪnɪŋɪ yarɪnáná mɪxɪ ináyɪ Xeroto tɪnɪ áamá o tɪnɪ aɪwá narɪgɪfáwa tɪnɪ sɪmɪnɪŋɪ í yarɪŋɪpɪ nánɪ yayɪ nɪwɪnɪrɪ nánɪ Xeroto ímɪ re urɪŋnɪgɪnɪ, “Jɪxɪ pí pí nánɪ simónɪfɪpɪ nánɪ yarɪŋɪ níáná ananɪ siapɪmɪnɪ.” nurɪrɪ ²³ ámɪ xwɪfá e dánɪ re urɪŋnɪgɪnɪ, “Jɪxɪ xwɪfá nɪonɪ meŋweaŋápɪ nánɪ ‘Áwɪnɪ e nepayorɪ mɪdánɪ niapeɪ.’ nɪránáyɪ ananɪ nɪsiapɪmɪnɪ.” uráná ²⁴ í nɪpeyearɪ xɪnáiímɪ re urɪŋnɪgɪnɪ, “Inóke, pí nánɪ yarɪŋɪ wɪmɪnɪréɪnɪ?” uráná xɪnái re urɪŋnɪgɪnɪ, “Jono wayɪ numeaia warɪŋo nánɪ ‘Sɪŋwɪ mɪŋɪ nɪwákwrɪ niapeɪ.’ ureɪ.” uráná ²⁵ xemíáímɪ ámɪ mɪrɪ nɪpáwirɪ mɪxɪ ináyomɪ re urɪŋnɪgɪnɪ, “Níínɪ re nɪmónarɪnɪ, ‘Aŋɪnɪ Jono wayɪ numeaia warɪŋomɪ sɪŋwɪ mɪŋɪ nɪwákwrɪ mɪŋo pɪrerɪxɪ wɪnamɪ nɪkwɪárɪrɪ nɪmeámɪ nɪbɪrɪ niapeɪ.’ nɪmónarɪnɪ.” uráná ²⁶ o Jono nánɪ dɪŋɪ sɪpɪ nɪwirɪ aɪwɪ miáímɪ xwɪfá e dánɪ áamá o tɪnɪ aɪwá narɪgɪfáwa arɪfá eŋáná urɪŋɪpɪ nánɪ ayá nɪwɪnɪrɪ “Oweoɪ.” murɪpaxɪ nɪwimónɪrɪ re eŋɪnɪgɪnɪ. ²⁷ Xegɪ sɪmɪŋɪ wɪnarɪŋɪ womɪ sekaxɪ re urowárɪŋnɪgɪnɪ, “Jonomɪ sɪŋwɪ mɪŋɪ nɪwákwrɪ nɪmeámɪ beɪ.” urowáráná o nurɪ kɪrapusɪ aŋɪyo nɪpáwirɪ e sɪŋwɪ mɪŋɪ nɪwákwrɪ pɪrerɪxɪyo nɪkwɪárɪrɪ ²⁸ nɪmeámɪ nɪbɪrɪ miáímɪ mɪnɪ wíáná í nurápmɪ nurɪ xɪnáiímɪ mɪnɪ wíáná í “Rɪxa rɪwo rɪpɪkɪoɪ?” yaiwɪŋnɪgɪnɪ. ²⁹ E éáná Jonoyá wɪepɪsarɪŋowa arɪfá nɪwɪro náonɪ nɪmɛnapɪro nɪmeámɪ nuro xwɪfá weyárɪgɪfawɪxɪnɪ. Xeroto Jonomɪ pɪkɪŋɪ eŋagɪ nánɪ Jisaso rɪwɪyo emɪmɪ yarɪnáná o re yaiwiagɪrɪnɪ, “Nɪonɪ Jono wayɪ numeaia wago sɪŋwɪ mɪŋɪ wákwrɪŋáo nɪwɪápɪnɪmearɪ áamá Jisasoyɪ rɪnɪŋo nɪmónɪrɪ emɪmɪ rɪfá yarɪnɪ?” yaiwiagɪrɪnɪ.

Áamá 5,000 ayo aɪwá wɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

³⁰ E yaiwɪarɪnáná áamá Jisaso wáf urowárɪŋowa ámɪ nɪbɪro o tɪnɪ nerɪmeánɪro aŋɪ apɪ apɪmɪ wa emegɪápɪ nánɪ omɪ repɪyɪ wɪro xwɪyɪfá amɪpɪ wa nuréwapɪya emegɪápɪ nánɪ repɪyɪ wɪro néísáná ³¹ Jisaso áamá obaxɪ omɪ sɪŋwɪ wɪnanɪro nánɪ bɪrɪ uro yayarɪŋagɪfá xɪfó tɪnɪ xegɪ wɪepɪsarɪŋowa tɪnɪ aɪwá mɪnɪpaxɪ wɪarɪŋagɪ nánɪ wɪepɪsarɪŋowamɪ re urɪŋnɪgɪnɪ, “Nonenɪ áamá dɪŋɪ meane nánɪ nurane kɪkɪfá bɪ oŋweaneyɪ.” nurɪrɪ ³² ewéyo nɪpɪxemoánɪro wɪgɪpɪ áamá dɪŋɪ meane nánɪ warɪnáná ³³ áamá wɪ aŋɪ nɪyonɪ dánɪ wenɪŋɪ éfáyɪ awa ewéyo pwarɪŋagɪfá nɪwɪnɪro mí nómɪxɪro aŋɪnɪ xwɪfáyo nuro xámɪ nɪrémoro ŋweaŋáná ³⁴ Jisaso rɪwɪyo nɪrémorɪ ewéyo dánɪ nayoarɪ áamá xwé ayá wɪ epɪroyɪ yárɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ áamá ayɪ sɪpɪsɪpɪ xiáwo mayɪnɪŋɪ nɪmónɪro píránɪŋɪ mɪŋweapaxɪ imónɪŋagɪfá nɪwɪnɪrɪ nánɪ ayá nɪrɪmɪxɪrɪ amɪpɪ obaxɪ nánɪ nuréwapɪya nurɪ ³⁵ nuréwapɪya núísáná eŋáná sfápɪ tɪnɪ xegɪ wɪepɪsarɪŋowa aŋwɪ e nɪbɪro re urɪgɪfawɪxɪnɪ, “Rɪxa sfárɪnɪ. Re aŋɪ wɪ mayɪ e eŋagɪ nánɪ ³⁶ áamá aŋɪ amɪ amɪ mɪrɪnɪŋɪyo nánɪ numɪro aɪwá bɪ nero nɪpɪrɪ nánɪ urowárapeɪ.” urɪfagɪfá aí ³⁷ Jisaso re urɪŋnɪgɪnɪ, “Aɪwá nɪpɪrɪ nánɪ sewanɪŋoyɪné mɪnɪ wɪpoɪ.” urɪfagɪfá awa

re urigfawixini, “Aiwá m+ni wiani n+ni nurane bisfkerfá (Aiwá n+ni n+ni n+ri+r+na Judayf bisfkerfá ragfárin+ni.) bisfkerfá n+ni bf neranéná óf in+ñf 200 m+ni n+wirane urápan+réwini?” urfagfá ³⁸ o re ur+ñ+nigini, “Bisfkerfá arari tgfóy+nérini? S+ñw+ w+naúpoyi.” uráná awa s+ñw+ n+win+naumi n+biro “Bisfkerfá wé wú núni enáná peyf ná waúnirini.” urfagfá ³⁹ o awami “Ámá n+yoni sekaxf re urfpoyi, ‘Aráyo miaúrarf niga uro éf n+ñweaxa uro époyi.’ urfpoyi.” urfagi ⁴⁰ ayf miaúrarf niga nurfna wí ámá 50 miaúrarf in+ro wí ámá 100 miaúrarf in+ro néra úaná ⁴¹ Jisaso re en+ñ+nigini. Bisfkerfá wé wú núni en+pi n+meari peyf waúni en+waú eni n+meari s+ñw+ an+nam+ nanán+r+na Gorixomi aiwápi n+ni yayf n+win+aná k+kw+r+imf néra nuri xegf wiep+sariñowa yanf wip+r+ni n+ni m+ni n+wiayiri peyfwaú eni norori m+ni wiayarfna wiep+sariñowa nurápayiro yanf n+wia nuro ⁴² ámá n+ni n+ni+ro agwf ím+ uyíagi ⁴³ kw+kw+r+imf in+ñf e t+fápi n+meamero peyf ororóm+ in+ñf e t+fápi eni n+meamero soxf fá wé wúkaú s+kw+ waúmi aumaúm+ nero n+ni magwf miárigfawixini. ⁴⁴ Ámá ox+ aiwá api nigfáwa n+ni ayf ámá 5,000 nigfawixini.

Jisaso ipíyo seáyi e nosaxa uñf nánirini.

⁴⁵⁻⁴⁶ Jisaso, ayf aiwá n+niro nemáná, o wiep+sariñowami re ur+ñ+nigini, “Soyfne ewéyo n+pi+xemoán+ro ipíyo jfari+wám+ni an+ yo+ Bet+saida n+ni xám+ n+meápoyi.” nuri+ awa r+xa úaná ámá e epfroyf egfáyo yayf n+wiri x+xegf+ni nurowárapimáná Gorixomi xwi+yfá urini n+ni d+f+wíyo n+yiri n+ñwean+isáná ⁴⁷ arfwiyim+ wiep+sariñowa s+ni ipíyo áwini e ewé n+meám+ warfna xfo s+ni jfe xwfáyo n+rómáná ⁴⁸ win+ñ+nigini. Awa en+ t+ni reaar+ñagfá aiw+ im+ñf xwé s+m+m+ni n+xem+ bar+ñagi n+ni ewé an+ni miyar+ñagi n+win+r+ni ipíyo xwfáyón+ñf nosaxa nuri r+xa isfá yin+ñáná xegf wiep+sariñowami múróm+n+r+ni yarfná ⁴⁹⁻⁵⁰ nowani wen+ñf éfáyf winigfawixini. O ipíyo nosaxa war+ñagi n+win+ro “Piy+ñf siwí wo rfa pwar+ni?” n+yaiwiro óf nikár+niro “Yeyi!” n+niro wáyf ay+kw+ miwinarfná o r+xa xwi+yfá nuri+ re ur+ñ+nigini, “Wáyf mepani. Nion+r+ni. D+ñf s+xf n+niro en+ neán+ro ñweápoyi. Anan+r+ni.” nuri+ ⁵¹ awami n+wímeari ewéyo pi+xemoánáná re en+ñ+nigini. Im+ñf eni r+xa p+ni wiárfagi s+ñw+ e n+win+ro d+ñf “Im+ñf axínán+ pí n+ni p+ni rfa wiárf+ni?” d+ñf e n+pi+kín+ro ududf néra nuro ⁵² Jisaso xám+ aiwá kw+kw+r+imf yar+ñagi n+win+ro aiw+ d+ñf wak+sf nin+r+ñ+pimi dán+ oyá en+ eán+ñf mí mómi+x+ éfá n+ni s+ni o n+ni d+ñf ududf néra ugfawixini.

Genesaret+ dánf sim+x+ tgfáyo nanf im+im+x+im+ enf nánirini.

⁵³ D+ñf ududf néra warfna r+xa ipíyo jfari+wám+ni iman+ e niwiék+n+mearo ⁵⁴ ewéyo dán+ nayoaro gw+ yurárarfná ámá wí Jisasom+ r+xa s+ñw+ mí nómi+x+ro ⁵⁵ an+ñ+n+ni ámá sim+x+ wegfáyf n+ni an+ ayf ayo n+ni numiamoro sim+x+yf íkwianw+yó nikwiáriro “Jisaso e ñweani.” rinfe n+ni n+meám+ n+biro ⁵⁶ o an+ on+miá bi bim+rani, an+ xwé bi bim+rani, om+ñf in+ñerani, pwar+ñagi n+win+ro sim+x+yf n+meám+ n+biro makerfá im+xarigfe táná ámá sim+x+ g+yf oyá rap+rapi yin+ñú sírfw+ m+de amáf rónan+ro n+ni waun+ r+x+ñf nuriro rap+rapi sírfw+yó amáf n+rón+r+na n+ni axíná nanf egfawixini.

7

Piáxf wear+ñ+pi n+ni ur+ñ+nigini.

¹⁻² Parisi wa t+ni Gorixoyá ñw+ ikaxf eán+ñ+pi mewegfá wa t+ni, Jisaso s+ni Gariri piropen+sfyo ñweanáná, awa Jerusarem+ dán+ n+biro Jisasoyá wiep+sariñowa wigf Judayf xiáwowa yagfápa mé aiwá n+ni+róná xám+ wé igwfá m+wíró wé piáxf weanáná aiwá nar+ñagfá n+win+ro Jisaso t+ñf e ax+ e awí neán+r+ro ³⁻⁴ —Parisiowa t+ni wigf Judayf n+ni t+ni nene piáxf neaean+g+ni+r+ni wigf xiáwowa yagfápi aiwá n+ni+róná xám+ píran+ñf wé igwfá wímoarigfárin+ni. Ayf makerfáyo n+ni nuro aiwá bf nem+ an+ñf

e nání nĩbĩróná enĩ piaxĩ neaeanĩgĩnĩrĩ igĩá meánĩpa nerĩná aiwá mĩnarĩgĩárĩnĩ. Xiáwowa érowiáptĩngĩáyĩ anĩñĩ minĩ fá nĩmaxĩrĩro nĩxĩdĩro sinĩ axĩpi nero kapĩxĩ tĩnĩ xwárĩá sixĩ tĩnĩ suyupenĩxĩ tĩnĩ ikwianjwĩ sá wearĩgĩápi tĩnĩ igĩá eaagĩápa axĩpi igĩá eaarĩgĩárĩnĩ. ⁵ Parisiowa tĩnĩ Gorĩxoyá ñwĩ ikaxĩ eánĩñĩpi mewegĩáwa tĩnĩ Jisaso tĩñĩ e axĩ e awĩ neánárĩro yarĩñĩ re wigĩawixĩnĩ, “Dĩxĩ wiepĩsarĩñowa pí nání negĩ arĩowa nero nearéwapĩyigĩápi nĩwĩaĩkiro wé piaxĩ aí tĩnĩ aiwá narĩgĩárĩnĩ?” urĩagĩá ⁶ Jisaso re urĩñĩnigĩnĩ, “Enĩná Gorĩxoyá xwĩyĩá wĩá rókiamoagĩ Aisaiayĩ rĩnĩño soyĩné nanĩ rĩro sipĩ rĩro yarĩgĩoyĩné nání xixenĩ nĩwurĩyirĩ rĩwamĩñĩ re eanĩrĩnĩ, ‘Ámá tĩyĩ “Gorĩxomĩ wéyo píranĩñĩ mearĩñwĩnĩ.” nĩrĩro aiwĩ Gorĩxonĩ dĩñĩ sixĩ mĩnĩyĩpa yarĩgĩárĩnĩ. ⁷ E nero ámáyo amĩpĩ ámá wigĩ dĩñĩ tĩnĩ érowiáptĩngĩápi nání nuréwapĩyiróná yapĩ re nurĩro “Xwĩyĩá tĩyĩ Gorĩxo rĩñĩrĩnĩ.” nurĩro nání “Gorĩxomĩ seáyĩ e mearĩñwĩnĩ.” nĩrĩróná Gorĩxonĩyá yoñĩ surĩmá rarĩgĩárĩnĩ.’ Aisaiayĩ soyĩné nání xixenĩ e nĩwurĩyirĩ rĩwamĩñĩ eanĩrĩnĩ. ⁸ Soyĩné ámá érowiáptĩngĩápi nĩxĩdĩróná ñwĩ ikaxĩ Gorĩxo rĩñĩpi íkĩ nĩnemoro yarĩñoĩ.” nurĩrĩ ⁹ re urĩñĩnigĩnĩ, “Ñwĩ ikaxĩ Gorĩxo rĩñĩpi wĩaĩkiro amĩpĩ segĩ arĩowa érowiáptĩngĩápi xĩdĩro yanĩro nání dĩñĩ obĩbaxĩ nĩmoro ófĩ imoarĩgĩoyĩnerĩnĩ. ¹⁰ Ayĩ rĩpi nání seararĩñĩnĩ. Enĩná xwĩyĩá Gorĩxo rĩñĩpi Moseso nĩrĩrĩ rĩwamĩñĩ re eanĩnigĩnĩ, ‘Dĩxĩ ápowamĩ tĩnĩ inókĩwamĩ tĩnĩ wéyo merĩnĩ.’ E nĩrĩrĩ nearĩ ámĩ rĩpi nĩrĩrĩ eanĩnigĩnĩ, ‘Ámá xanomĩranĩ, xĩnáiĩmĩranĩ, ikayĩwĩ umearĩyĩ emĩ pĩkĩmópoyĩ.’ Moseso e nĩrĩrĩ rĩwamĩñĩ eanĩ aiwĩ ¹¹ soyĩné ámá wĩ xĩnáiĩwamĩranĩ, xanowamĩranĩ, re urarĩná ‘Amĩpĩ nionĩ wéyo nĩrĩmerĩná arĩrá nĩsirĩ siapĩpaxĩ imónĩñĩyĩ nání rĩxa Gorĩxomĩ re urĩanigĩnĩ, “Nionĩ nĩsiapĩmĩárĩnĩ.” nurĩrĩ nání arĩge joxĩ nĩsiapĩrĩ arĩrá simĩnĩ? Oweoĩ, aĩpagwĩ nání wĩ menĩnĩ.’ Parisioyĩné ámá wĩ xanĩyaúmĩ e urarĩñagĩ sĩñwĩ nĩwĩnĩróná ‘O apání yarĩnĩ.’ nĩrĩro ¹² o xanĩyaúmĩ píranĩñĩ wéyo mĩmepa yarĩñagĩ nĩwĩnĩro aiwĩ o ayaúmĩ xe bĩ arĩrá owinĩnĩrĩ sĩñwĩ wĩnarĩgĩámanĩ. ¹³ E nerĩná soyĩné sĩwĩ arĩowa érowiáptĩngĩápi nĩxĩdĩro xwĩyĩá Gorĩxo rĩñĩ rĩpi xórórĩ nero wĩaĩkiarĩñoĩ. E yarĩgĩápa nerĩná xwĩyĩá Gorĩxoyá xwé wĩ enĩ nĩwĩaĩkĩa warĩñoĩ.” Jisaso Parisiowamĩ e nurĩmáná ¹⁴ ámá e epĩroyĩ egĩáyo “Anjwĩ e bĩpoyĩ.” nurĩrĩ ayĩ rĩxa anjwĩ e báná o “Nĩyĩnénĩ nĩjĩá imónĩpĩrĩ nání píranĩñĩ arĩá nĩpoyĩ.” nurĩrĩ ¹⁵ ewayĩ xwĩyĩá rĩpi urĩñĩnigĩnĩ, “Aiwá ámá nĩnĩrĩná gwĩnáreáĩápi wĩ piaxĩ weaarĩñĩmanĩ. Pĩ pí xwioxĩyo dání peyeaarĩñĩpi ámáyo piaxĩ weaarĩñĩrĩnĩ.” nurĩrĩ ¹⁶ re urĩñĩnigĩnĩ, “Ewayĩ xwĩyĩá nionĩ rĩá rĩpi nání arĩá ókĩarĩ nĩmónĩpoyĩ.” nurĩsáná ¹⁷ ámá e epĩroyĩ egĩáyo e nĩwárĩmĩ nurĩ anĩyo nĩpáwĩrĩ nĩñwearĩ xegĩ wiepĩsarĩñowa ewayĩ xwĩyĩá xĩo urĩpĩ nání yarĩñĩ wĩáná ¹⁸ o re urĩñĩnigĩnĩ, “Soyĩné enĩ dĩñĩ mayoyĩneranĩ? Xwĩyĩá ‘Aiwá ámá nĩnĩrĩná gwĩnáreáĩápi wĩ xĩomĩ piaxĩ weaarĩñĩmanĩ.’ searĩápi soyĩné sinĩ mĩkĩ nání dĩñĩ mĩmoarĩñĩ reñoĩ?” nurĩrĩ áwanĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Aiwá wĩ ámáyo piaxĩ eapaxĩ mĩmónĩnĩ. ¹⁹ Pĩ náníyĩ? Ayĩ aiwá gwĩnáreááná nĩwerĩ írĩwĩyo ínĩñĩ rĩwĩyo íkĩ emoarĩgĩá enagĩ nánírĩnĩ.” nurĩrĩ —E nurĩrĩná aiwá nĩnĩ nání “Ananĩ nĩpaxĩrĩnĩ.” rĩñĩrĩnĩ. ²⁰ Ámĩ re urĩñĩnigĩnĩ, “Aga pípi ámáyo piaxĩ weaarĩñĩrĩnĩ? Ayĩ pí pí dĩñĩ xwioxĩyo dání peyeáĩpi, amĩpĩ sipĩ nání mófĩpi ámáyo piaxĩ weaarĩñĩrĩnĩ. ²¹ Xwioxĩyo dání dĩñĩ yaiwĩáĩpĩmĩ dání rĩpi rĩpi yarĩgĩárĩnĩ. ĩwĩ amĩpĩ wĩ nání dĩñĩ moro ĩwĩ inĩro apĩxĩ erápenĩro amĩpĩ ĩwĩ mearo ámá pĩkĩxwĩrĩó ero oxĩ apĩxĩ iyĩ nání nĩga uro ²² sĩñwĩ ĩwĩ wĩnĩro rĩkĩkĩrĩó ero yapĩ wĩwapĩyĩro ayá bĩ mé arĩkĩ nĩga uro sipĩ dĩñĩ wĩaiwĩro xwĩyĩáĩpámĩ ñwĩrĩrĩro mĩxĩ kĩnĩro majĩmajĩá ikarĩnĩro yarĩgĩápi ²³ apĩ nĩpĩnĩ ámá dĩñĩyo ínĩmĩ dání nĩmorĩná piaxĩ weaarĩñĩrĩnĩ.” urĩñĩnigĩnĩ.

Gĩrikĩyĩ apĩxĩ wĩ dĩñĩ wĩkwĩronĩ nánírĩnĩ.

²⁴ O ewayĩ xwĩyĩá mĩkĩ apĩ nurĩmĩ anĩ e dání nurĩ anĩ yoĩ Taia tĩñĩ e nĩrémorĩ anĩ wĩwámĩ nĩpáwĩrĩ ámá e ñweáyĩ “Anĩ riwámĩ o mĩñweanĩnĩ.” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ nerĩ sá ñweañagĩ aiwĩ ámá wĩ omĩ sĩñwĩ nĩwĩnĩmearo ²⁵ apĩxĩ wĩ “Jisaso anĩ iwámĩ

ηweani.” rariηagfa arfa e niwiru i xegf xemiái imfo xixeroarini enagi nani o tñf e nani anini nibiri sikwi tñf e waunf niwikariniri mñf xwfafo nkwifrori ²⁶ — Í Judayf apiximanu. Girikiyf apixirini. Pinisiayf anfo piropenisf Siriayf rinñe dñirini. Í Jisasomi “Gf miáimi imfo xixeroariniyf mxf umáinowárenapei.” arfki urayarηagf ²⁷ o i anf mđáni enagi nani “Xámi gf Judayf sanf ourápmiñi.” niyaiwiri ewayf xwiyfá re urñiniginu, “Xámi niaíwí aiwá nñiro agwf ími uyini niwirfnáyf ayf nanfirini. Niaíwíyfá aiwá nurápiri sfwiyo niwirfná ayf nanfmani.” urána ²⁸ í “Nepa anf mđánini sfwinññf imónññi.” niyaiwiri re urñiniginu, “Ámináoxini, nepa rariñini. E neru aiwu sfwi re yarñirini. Íkwianwfo dani niaíwí aiwá nñiro yunf mamówárfápi mimeánf yarñirini.” urfagi ²⁹ o “Í nepa waunf nikariniri dñf nkwifroarini.” niyaiwiri re urñiniginu, “Jixu nanf nñfñf nani dñf miáimi imfo xixeroarini rixa mxf umáinñi. Dñf anf ui.” urfagi ³⁰ í ámi xegf anfo nani nuri sñwf winñfñf winññiniginu. Xemiái imfo pñni niwiárimu úf enagi nani píranñf sá wenagf winññiniginu.

Arfa tñni manf tñni pñronñf womu nanf imixñf nánirini.

³¹ Jisaso ámi niwiápnimearu anf yof Taia tñf e pñni niwiárimu nuri anf yof Saidonu tñf e áwini e nuri xwfa yof Dekaporisiyo nurfná ipi Gaririyo nñremori yarfná ³² áma wí áma arfa pñronariri xwiyfá pñronariri enf womu Jisaso tñf e nani nimeámi nibiro waunf rixñf re urgfawixinu, “O nanf enu nani wé seáyi e ikwiárei.” urfagfa ³³ Jisaso áma awí eánarigfe dani omu nimeámi nuri egfpi nerfná Jisaso xegf wé oyá arfa ófo wixwariri xegf wéyo reanwf nñrinmána oyá aíwfo ikwiáriru nemána ³⁴ sñwf anfnamu nanmána rfmñf nñri xegf pñné tñni re urñiniginu, “Epata.” —Wigf pñné “Oxoai.” nurirfná “Epata.” rarigfárinu. E urána re enñiniginu. ³⁵ Xegf arfa oxoániri aíwí sanf wiarñfpi nayf eru neru xwiyfá píranñf nira warfná ³⁶ Jisaso ámi áma awí eánarigfáyo niwimearu ñwf ikaxf nuriri re urñiniginu, “Nionu wíápi áwanf murimepanu.” urfagi aiwu amu amu nemero arfki áwanf nira nuro ³⁷ ayá nñiwamóga nuro re nira ugíawixinu. “Amipi o épiyf aga nanfni yarñirini. Arfa pñronarigfáyf tñni aíwí sanf mearigfáyf tñni aí píranñf imixána arfa ero xwiyfá riro yarigfárinu.” nira ugíawixinu.

8

Áma 4,000 ayo aiwá wiñf nánirini.

¹ Iná rfwfo Jisaso áma obaxf ámi o tñf e epfroyf niyáiro wigf aiwá rixa menagf niwiniri xegf wiepsariñowamu “Eini.” nuriri ² re urñiniginu, “Áma tiyf sfá wiyáu wiyi nionu tñni re niñwearóna wigf aiwá rixa nowarigfá enagi nani wá nonarini. ³ Wí anf aíwimu dani bñagfá enagi nani nionu ayf sñni agwf nani yarfná nurowárirfnáyf ‘Sñwf xaxá niwiniri enf sirirñwf niwiniri ná neága upfirixinu.’ niyaiwiri rariñini.” urfagi ⁴ xegf wiepsariñowa re urgfawixinu, “Anf mñmñññf re aiwá áma tiyf xixeni nñpñri nani ge bñ yanfwini?” urfagfa ⁵ o re urñiniginu, “Segf bisfkerfá araririni?” urána “Wé wfúmu dñf wáu tññwáonerini.” urfagfa ⁶ o áma epfroyf egfáyo “Xwáfámi éf niñweaxa úpoyi.” nuriri bisfkerfá nimearu Gorixomu aiwá apu nani yayf niwimána kwikwirimf neru wiepsariñowamu mñni wíána nurápayiro áma ayo mñni niwia nuro ⁷ wigf peyf bia enagi Jisaso apia enu nurápiri Gorixomu yayf niwimána re urñiniginu, “Peyf rípia enu yanf niwia úpoyi.” urfagi xfo urfñpi yarfná ⁸ áma nñni rixa nñiro agwf ími uyíagi wiepsariñowa ayf aiwá nñiro e tñpia nimeayiro soxf fá wé wfúmu dñf wáumu aumaúmu nero magwf miárigfawixinu. ⁹ Áma 4,000 aiwá apu nigíawixinu. Jisaso ayf aiwá nñinmána enána wigf anf e nani nurowárimu ¹⁰ ewéyo wiepsariñowa

tfn̄i n̄ip̄ixemoán̄iro n̄imeám̄i uḡfawix̄in̄i. Ip̄iyo or̄iwám̄i dán̄i an̄j̄ yoʼ Dar̄manuta t̄n̄j̄ e niwiék̄n̄imearo ayoaḡfawix̄in̄i.

“Em̄im̄ b̄i neaíwap̄iyīi.” ur̄iḡfá nán̄ir̄in̄i.

¹¹ Parisi wa n̄iwímearo r̄ixa s̄m̄f̄ t̄fn̄i úrap̄i xw̄iȳfá nur̄iro om̄i iwam̄fó wíwap̄iyan̄iro nán̄i re ur̄iḡfawix̄in̄i, “An̄fn̄am̄i dán̄j̄ em̄im̄f̄ b̄i neaíwap̄iyīi.” ur̄faḡfá ¹² Jisaso awa nán̄i xeḡf̄ xw̄iox̄f̄yo dán̄i m̄n̄j̄f̄ n̄ipén̄ir̄i “Ini!” n̄ir̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Judaȳf̄ agwi r̄íná n̄weaḡf̄áȳfné pí nán̄i ‘Em̄im̄f̄ neaíwap̄iyīi.’ n̄irar̄in̄j̄o? E n̄irar̄in̄j̄aḡfá aiwi em̄im̄f̄ soȳfné n̄irar̄iḡf̄ap̄i wí nem̄imé̄in̄i.” nur̄ir̄i ¹³ ayo p̄n̄i n̄wiár̄im̄i wiep̄sar̄in̄j̄owa t̄fn̄i ewéyo n̄ip̄ixemoán̄iro ip̄iyo or̄iwám̄i dán̄i nán̄i uḡfawix̄in̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ yis̄f̄ nán̄i ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁴ Nuróná aiwá nán̄i d̄n̄j̄f̄ ar̄fá n̄ikeamoro bis̄fker̄fá ná b̄n̄i ewéyo wen̄j̄p̄in̄i n̄imeám̄i war̄fná ¹⁵ Jisaso Parisiowa nan̄j̄ rayiro s̄p̄i rayiro yar̄in̄j̄pa wiep̄sar̄in̄j̄owa ax̄f̄p̄i yan̄iro ner̄fná om̄i d̄n̄j̄f̄ m̄ikw̄fropa nero r̄f̄w̄f̄ n̄imop̄f̄rix̄in̄ir̄i ewaȳf̄ xw̄iȳfá nur̄ir̄fná sekax̄f̄ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Soȳfné p̄irán̄in̄j̄f̄ emé̄poȳi. Bis̄fker̄fá yis̄f̄ —Bis̄fker̄fá s̄in̄i s̄in̄j̄f̄ enáná yis̄f̄ on̄im̄iápi t̄fá aiwi n̄im̄in̄i ikw̄ian̄w̄f̄ neap̄in̄ár̄ir̄i n̄im̄iga wiápn̄mear̄in̄j̄r̄in̄i. Yis̄f̄ Parisiowayá t̄fn̄i Xerotoyá t̄fn̄i nán̄i wáȳf̄ nero emé̄poȳi.” ur̄in̄in̄iḡin̄i. Uȳfn̄i yis̄fn̄in̄j̄f̄ wiḡf̄ xw̄iox̄f̄yo ikw̄ian̄w̄f̄ eap̄in̄in̄iḡin̄ir̄i e urar̄fná ¹⁶ wiwan̄in̄j̄owa re r̄in̄iḡfawix̄in̄i, “None bis̄fker̄fá men̄j̄aḡi nán̄i nearar̄in̄i.” r̄inar̄in̄j̄aḡfá ¹⁷ o ar̄fá n̄iwir̄i m̄ix̄f̄ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Pí nán̄i ‘Bis̄fker̄fá mayoner̄in̄i.’ r̄inar̄in̄j̄o? S̄in̄i s̄in̄w̄f̄ oxoaro d̄n̄j̄f̄ moro mepa reñ̄o? Seḡf̄ m̄n̄j̄f̄ s̄n̄án̄in̄j̄f̄ rimón̄in̄i? ¹⁸ S̄in̄w̄f̄ t̄ḡf̄oȳfné aiwi s̄in̄w̄f̄ m̄iw̄in̄ipa r̄iyar̄in̄j̄o? Ar̄fá t̄ḡf̄oȳfné aiwi ar̄fá m̄iyar̄in̄j̄f̄ reñ̄o? Nion̄i bis̄fker̄fá wé wú nún̄i kw̄ikw̄ir̄im̄f̄ ner̄i ámá 5,000yo m̄in̄i win̄á nán̄i d̄n̄j̄f̄ m̄iseainar̄in̄ir̄an̄i? ¹⁹ Aiwá aȳf̄ n̄in̄iro t̄fápi sox̄f̄ f̄á xwé arar̄iyo aumaúm̄f̄ yár̄iḡfawix̄in̄i?” ur̄fagi awa “Wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú apim̄i aumaúm̄f̄ yár̄in̄wan̄iḡin̄i.” ur̄faḡfá ²⁰ o ám̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Nion̄i bis̄fker̄fá ámá 4,000yo n̄ikw̄ir̄ir̄i win̄ápi sox̄f̄ f̄á arar̄iyo miár̄iḡfawix̄in̄i?” ur̄fagi awa “Wé w̄f̄um̄i dán̄j̄f̄ waúm̄i miár̄in̄wan̄iḡin̄i.” ur̄faḡfá ²¹ o re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Soȳfné s̄in̄i maj̄fá rimón̄in̄j̄o? ‘Aiwá men̄jáná ár̄fnone m̄ineaiap̄ipaxor̄in̄i.’ r̄in̄iaiwiar̄in̄j̄o?” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

S̄in̄w̄f̄ sup̄ár̄in̄j̄f̄ wom̄i nan̄j̄f̄ im̄ix̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²² E nur̄f̄sáná nuro an̄j̄ yoʼ Bet̄saidayo niwiék̄n̄imearo nayoaro emear̄fná ámá wí s̄in̄w̄f̄ sup̄ár̄in̄j̄f̄ wo Jisaso p̄irán̄in̄j̄f̄ im̄ix̄in̄i nán̄i n̄imé̄ra n̄b̄iro waun̄f̄ r̄ix̄in̄j̄f̄ re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Jox̄i wé seáȳi e n̄wikw̄iár̄ir̄i nan̄j̄f̄ im̄ix̄ir̄é̄n̄i?” ur̄faḡfá ²³ Jisaso s̄in̄w̄f̄ sup̄ár̄in̄j̄om̄i wéyo f̄á n̄ix̄ir̄im̄i an̄j̄ Bet̄saidá e n̄wár̄im̄i nur̄i yán̄i e dán̄i n̄irómáná oyá s̄in̄w̄f̄yo rean̄w̄f̄ n̄ur̄ir̄i wé seáȳi e n̄wikw̄iár̄ir̄i yar̄in̄j̄f̄ re win̄in̄iḡin̄i, “Jox̄i am̄ip̄i wí s̄in̄w̄f̄ r̄iw̄in̄in̄i?” ur̄fagi ²⁴ o s̄in̄w̄f̄ nan̄ir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ámá wí an̄j̄ emear̄in̄j̄aḡfá s̄in̄w̄f̄ n̄iw̄in̄ir̄i aiwi ík̄án̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄aḡfá win̄in̄in̄i.” ur̄fagi ²⁵ ám̄i b̄i wé s̄in̄w̄f̄yo seáȳi e wikw̄iár̄áná o r̄ixa s̄in̄w̄f̄ an̄in̄j̄f̄ nan̄ár̄ir̄i xeḡf̄ s̄in̄w̄f̄ r̄ixa nan̄j̄f̄ éaḡi am̄ip̄i n̄iyon̄i x̄ixen̄i win̄in̄in̄iḡin̄i. ²⁶ X̄ixen̄i win̄áná Jisaso o xeḡf̄ an̄j̄ e nán̄i nurowár̄ir̄fná re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “D̄ix̄f̄ an̄j̄ e nán̄i nur̄fná ám̄i Bet̄saidá t̄f̄yo nán̄i mupan̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

Pitao “Kiraisox̄ir̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁷ Jisaso t̄fn̄i xeḡf̄ wiep̄sar̄in̄j̄owa t̄fn̄i n̄wiápn̄imeám̄i nuro an̄j̄ xwé yoʼ Sisaria Piripai t̄n̄j̄f̄yo ikw̄f̄rón̄in̄j̄pim̄i nán̄i nur̄fná awam̄i yar̄in̄j̄f̄ n̄iwir̄i re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ámá ȳf̄ nion̄i nán̄i ar̄ire rar̄in̄j̄o?” ur̄fagi ²⁸ awa re ur̄iḡfawix̄in̄i, “Wí re rar̄in̄j̄o, ‘Jono waȳf̄ n̄ineameaia wago ám̄i n̄wiápn̄imeari r̄fá yar̄in̄i?’ rar̄in̄j̄o. Ám̄i wí re rar̄in̄j̄o, ‘En̄jáná Gor̄ixoyá xw̄iȳfá w̄fá rókiamoaḡf̄ m̄ipé an̄fnam̄i peyin̄j̄ Iraiyaoȳi r̄in̄in̄j̄o n̄weap̄ir̄i r̄fá yar̄in̄i?’ rar̄in̄j̄o. Ám̄i wí re rar̄in̄j̄o, ‘En̄jáná Gor̄ixoyá xw̄iȳfá w̄fá rókiamoaḡfá wo n̄wiápn̄imeari r̄fá yar̄in̄i?’ rar̄in̄j̄o.” ur̄faḡfá ²⁹ o s̄in̄i yar̄in̄j̄f̄ n̄iwir̄fná re

urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ayɪ e nɪrɪro aiwɪ sewanɪŋoyɪné nionɪ nánɪ gorɪnɪ rarɪŋoɪ?” urɪagɪ Pitao re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Joxɪ Kiraisoxɪ, nene yeáyɪ neayimɪxemearɪa nánɪ arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaroŋoxɪrɪnɪ.” urɪagɪ ³⁰ o ŋwɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné nionɪ e eŋáonɪ nánɪ áwanɪ murɪpa époyɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Áwanɪ “Nionɪ nɪnɪpɪkipɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

³¹ Xewanɪŋo nánɪ iwamɪfó nuréwapɪyirɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámá imónɪŋáonɪ rɪnɪŋɪ xwé wɪ meámɪfárɪnɪ. Negɪ mebáowa tɪnɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪá xwéowa tɪnɪ Gorɪxoyá ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪáwa tɪnɪ nionɪ rɪwɪ nɪmóáná wa nɪnɪpɪkipɪrɪfárɪnɪ. E nerɪ aiwɪ sɪá wɪyaú wɪyɪ óráná ámɪ wiápɪnɪmeámɪfárɪnɪ.” nurɪrɪ ³² pɪné sɪŋánɪ e rɪmóagɪ Pitao Jisasomɪ nɪmeámɪ nurɪ yánɪmɪ nɪrómáná rɪxa mɪxɪ urɪmɪnɪrɪ nánɪ nerɪ “E wɪ mɪnearɪpanɪ.” urarɪná ³³ Jisaso omɪ rɪwɪ numorɪ wiepɪsarɪŋɪ wɪfamɪ sɪŋwɪ nɪwɪnɪrɪfá omɪ mɪxɪ nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Setenoxɪnɪ, pɪnɪ nɪnɪwiárɪmɪ uɪ.” nɪrɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Pitaoxɪ amɪpɪ nánɪ Gorɪxo wimónarɪŋɪpɪ nánɪ dɪŋɪ mɪmó ámá wimónarɪŋɪpɪ nánɪ moarɪŋɪnɪ.” nurɪsáná ³⁴ ámá e epɪroyɪ egɪáyo “Eɪnɪ.” nurɪrɪ xegɪ wiepɪsarɪŋowá tɪnɪ nawɪnɪ awɪ neánɪmáná eŋáná re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné woxɪ nionɪ yarɪŋápa emɪnɪrɪ nánɪ nionɪ tɪnɪ nurɪnáyɪ re erɪfárɪnɪ. Dɪxɪ simónarɪŋɪpɪ wɪ mé rɪwɪmɪnɪ nɪmamorɪ re nɪyaiwirɪ ‘Jisasomɪ xɪdarɪŋagɪ nánɪ ámá wa íkɪáyo nɪnɪyekwɪroárɪro nɪnɪpɪkɪróná ayɪ ananɪrɪnɪ.’ nɪyaiwirɪ nɪxɪdɪrɪfárɪnɪ. ³⁵ Ámá go go ‘Jisasomɪ nɪxɪdɪrɪfárɪnɪ ámá wa nɪpɪkipɪrɪxɪnɪ.’ nɪyaiwirɪ nánɪ nionɪ mɪnɪxɪdɪf xegɪ wará éf nɪmenɪrɪ nerɪná xewanɪŋo anɪŋɪnɪ ikeamónɪnɪfárɪnɪ. E nerɪ aiwɪ ámá go go nionɪ nɪnɪxɪdɪrɪ xwɪyɪfá yayɪ seainarɪŋɪpɪ nánɪ wáf emearɪŋagɪ nánɪ pɪkɪánáyɪ, o anɪŋɪnɪ mikeamónɪf nionɪ nɪnɪxɪdɪrɪŋɪpɪmɪ dánɪ erɪkiemeánɪnɪfárɪnɪ. ³⁶⁻³⁷ Ámá go go nionɪ mɪnɪxɪdɪf iyɪfá fá nɪgwɪf amɪpɪ emeámɪnɪrɪ nánɪnɪ néra nurɪ nɪmeásáná xewanɪŋo anɪŋɪnɪ ikeamónáná ayɪ nanɪfánɪ? Oweoɪ! Amɪpɪ nɪnɪ xwɪfá tɪyo dánɪf mɪmúropa nerɪ aiwɪ xewanɪŋo anɪŋɪf ikeamónáná amɪpɪ apɪ tɪnɪ xegɪ wará anɪŋɪ ŋweanɪa nánɪ roayɪrónɪpaxɪmanɪ.” nurɪrɪ ³⁸ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Seyɪné nuro ámá agwɪ rɪná ŋweagɪfáyɪf Gorɪxomɪ dɪŋɪ mɪwɪkwɪró fɪwɪ néra warɪgɪfáyɪf tɪŋɪf e nemerɪná nionɪ nánɪ ayá seainɪrɪ pɪné nionɪ rarɪŋápɪ enɪ nánɪ ayá seainɪrɪ yarɪŋagɪ nánɪ ámáyo yumɪfɪ nɪwirɪfárɪnɪ, ámá imónɪŋáonɪ nɪweapɪrɪfá ikɪnɪŋáonɪ weapɪrɪf gɪ ápo xwɪnɪfá eaarɪŋɪpa nionɪ enɪ xwɪnɪfá eaŋáonɪ anɪŋɪnɪf wa tɪnɪ weapɪrɪf nerɪ xɪfó nánɪ enɪ ayá nɪnɪnɪrɪ ‘Go rɪfánɪ?’ rɪmɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

9

¹ Ámɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ nepa seararɪŋagɪ nánɪ píránɪŋɪf arɪfá nɪpoyɪ. Ámá re rogɪfá wɪyɪfá sɪnɪ mɪpepa nerɪná eŋɪf eánɪŋɪf Gorɪxo xɪfó xegɪ xwɪoxɪyo mɪmeámɪf nerɪ píránɪŋɪf seameŋweanɪa nánɪ imónɪŋɪpɪ imónarɪŋagɪ sɪŋwɪf wɪnɪpɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisaso nɪkɪnɪrɪf xegɪ bɪ imónɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

² Rɪxa sɪá wé wɪúmɪ dánɪf wo óráná o Pitaomɪ tɪnɪ Jemisomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ nɪwirɪmeámɪf dɪwɪf xwé bimɪ nɪpeyiro wiwɪnɪ nɪŋwearɪfá wigɪf sɪŋwɪf anɪgɪe dánɪf re eŋɪnɪgɪnɪ. Jisaso wará xegɪ bɪ nɪmónɪrɪ ³ xegɪ rapɪrapɪf enɪf wɪfá nókiárɪrɪf ámá wɪf wayɪf nɪrorɪfá apɪfá e wéf mɪropaxɪf apɪfá xaiwɪf weárɪŋɪnɪgɪnɪ. ⁴ E yarɪfá Gorɪxoyá wɪfá rókiamoagɪf Iraiiaoyɪf rɪnɪŋo tɪnɪ eŋɪná yagɪf Moseso tɪnɪ omɪ nɪwɪmearɪf o tɪnɪ xwɪyɪfá rɪnarɪfá ⁵⁻⁶ wiepɪsarɪŋowá wayɪf ayɪkwɪf mɪwinɪfagɪf nánɪf Pitao “Píof urɪmɪfɪnɪ?” nɪyaiwirɪf úrapɪf xwɪyɪfá nurɪrɪf Jisasomɪf re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “None re nɪŋwearɪfá nanɪfɪrɪnɪ. Ananɪf re ŋweapaxɪrɪnɪ. Anɪf pɪpákɪf wɪkaúf wɪf, joxɪf nánɪf wiwáyɪf, Moseso nánɪf wiwáyɪf, Iraiiao nánɪf wiwáyɪf omɪraneyɪf.” nurɪmáná eŋáná ⁷ agwɪf bɪf rɪfɪf wiáránáf agwɪpɪmɪf dánɪf xwɪyɪfá bɪf re rɪnɪŋɪnɪgɪnɪ, “O gɪf íwɪf dɪŋɪf sɪxɪf yɪŋáorɪnɪ. Pí pɪf xwɪyɪfá searánáyɪf arɪfá

wípoyi.” uráná ⁸ wenɨŋɨ éfáyɨ wɨnɨgɨfawixɨni. Ámá wo mepa Jisasonɨ iwo ŋweaŋagɨ wɨnɨgɨfawixɨni.

Iraijao nánɨ yarɨŋɨ wɨgɨfá nánɨrɨni.

⁹ E nɨwɨnɨmáná dɨwɨ mɨŋɨyo dánɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nɨweapɨróná Jisaso ŋwɨ ikaxɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Rɨpɨ nanɨfá pɨ nánɨ ámáyo áwanɨ murɨmepa époyɨ. Ámá imónɨŋáonɨ rɨxa nɨperɨ xwárɨpáyo dánɨ nɨwiápɨnɨmeámáná enáná íná ananɨ áwanɨ urɨmétrɨxɨnɨ.” urɨfagɨ ¹⁰ awa dɨŋɨnɨ fá nɨxɨrɨro xwɨyɨfá “Nɨperɨ xwárɨpáyo dánɨ wiápɨnɨmeámɨfárɨnɨ.” urɨfɨpɨ nánɨ ududɨ nero “Pí nánɨ rɨfá nearɨŋoɨ?” nɨrɨnɨro ¹¹ yarɨŋɨ re wɨgɨfawixɨni, “Pí nánɨ ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mewegɨfáwa re rarɨgɨfárɨnɨ, ‘Iraijao rɨxa bɨŋɨmɨ enáná rɨwɨyo ámá nene yeáyɨ neayimɨxemeanɨfó arɨowayá xwɨfá piaxɨyo dánɨ iwiaronɨfárɨnɨ.’ pí nánɨ rarɨgɨfárɨnɨ?” urɨfagɨ ¹² o re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ayɨ neparɨnɨ. Iraijao xámɨ nɨbɨrɨ ámá wɨgɨfá yarɨgɨfá pɨ rɨwɨmɨnɨ mamoro Gorɨxomɨ dɨŋɨ wɨkwɨroro epɨrɨ nánɨ xwɨyɨfá nurɨrɨ aiwɨ xwɨyɨfá Gorɨxoyá nɨrɨnɨrɨ eánɨŋɨ rɨpɨ ‘Ámá imónɨŋomɨ rɨnɨŋɨ nɨwiayiro xwɨrɨfá wikɨxepɨrɨfárɨnɨ.’ xwɨyɨfá apɨ enɨ pí nánɨ rɨnɨnɨ?” nurɨrɨ ¹³ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mewegɨfáwa e nɨrɨro aiwɨ nionɨ re seararɨŋɨnɨ, ‘Iraijao rɨxa bɨfagɨ aiwɨ ámá rɨwamɨŋɨ xɨfó nánɨ eánɨŋɨpɨ omɨ arɨfá mɨwɨ wɨgɨfá dɨŋɨ tɨnɨ sɨpɨ nɨwiéra ugɨfawixɨni.’ seararɨŋɨnɨ.” urɨŋɨnɨgɨnɨ.

Íwɨ imɨfó xɨxéroarɨŋɨ womɨ mɨxɨf umáɨnɨŋɨf nánɨrɨni.

¹⁴ Jisaso awa tɨnɨ ámɨ xegɨ wiepɨsarɨŋɨf wɨfámɨ wɨmeanɨro nánɨ nɨweapɨro awa tɨf e ámá epɨroyɨ enagɨfá nɨwɨnɨro awa ŋwɨ ikaxɨ eánɨŋɨpɨ mewegɨfá wa tɨnɨ xwɨyɨfá sɨmɨf tɨnɨ rɨnarɨŋagɨfá nɨwɨnɨro ¹⁵ rɨxa aŋwɨ e báná ámá e epɨroyɨ egɨfáyɨ Jisaso weaparɨŋagɨ nɨwɨnɨro sɨrɨf nɨpɨkɨnɨro yayɨf wianɨro nánɨ aŋɨnɨ nuro wɨmeááná ¹⁶ o yarɨŋɨ re wɨŋɨnɨgɨnɨ, “Awa tɨnɨ pí nánɨ xwɨyɨfá sɨmɨf tɨnɨ rɨnarɨŋoɨ?” urɨfagɨ ¹⁷ ámá e epɨroyɨ egɨfáyɨ wo re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Nearéwapɨyarɨŋoxɨnɨ, gɨf íwomɨ imɨfó xɨxéroarɨŋagɨ nánɨ manɨf pɨrónárɨnɨ. ¹⁸ Imɨfó meanɨf eááná meákɨkwɨfáni yárɨrɨ manɨf sɨwɨf kɨrɨfɨwɨnɨrɨ sɨkwɨf wé sɨwɨfá yárɨrɨ yárarɨŋɨrɨnɨ. Nionɨ joxɨ nánɨ nɨmeáa bɨfá aiwɨ joxɨ mɨŋweaŋagɨ nánɨ dɨxɨf wiepɨsarɨŋowamɨ ‘Soyɨné mɨxɨf umáɨnowárɨpoyɨ.’ urɨfagɨ aiwɨ awa wɨ ananɨ mɨxɨf umáɨnowárɨpaxɨmanɨ.” urɨfagɨ ¹⁹ Jisaso rɨxa anɨdɨŋɨf nɨwɨaiwirɨ nánɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Agwɨ rɨná ŋweagɨfáyɨné nionɨ tɨnɨ nemerane emá obaxɨ nɨseamúrógagɨ aiwɨ sɨnɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨf mɨwɨkwɨroarɨgɨfá reŋoɨ? Arɨre searayimɨfɨnɨ?” nurɨrɨ “Íwomɨ nɨwirɨmeámɨ bɨpoyɨ.” urɨfagɨ ²⁰ rɨxa nɨwirɨmeámɨ nɨbɨro imɨfó Jisasomɨ sɨŋwɨf nɨwɨnɨrɨfáná re enɨnɨgɨnɨ. Meanɨf eááná sinapɨxwɨnɨf néra nɨpɨérorɨ xwɨfáyo niwieága urɨ meákɨkwɨfá pumirɨ yarɨŋagɨ ²¹ xanomɨ Jisaso re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Sa ararɨ enɨrɨnɨ?” urɨfagɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Sɨnɨ onɨmɨiáo dánɨ e néra uŋɨrɨnɨ. ²² Imɨfó íwomɨ íníná xwɨrɨfá oikɨxémɨnɨrɨ re yarɨŋɨrɨnɨ. Nɨxerɨ rɨfáyo ikeaárɨrɨ nɨxerɨ inɨgɨfyo mamówárɨrɨ yarɨŋɨrɨnɨ.” nurɨrɨ “Jisaso enɨ yopa megɨnɨrɨfenɨŋoɨ?” nɨyaiwirɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Joxɨ ‘Ananɨ nanɨf imɨxɨpaxonɨrɨnɨ.’ nɨyaiwinɨrɨfánáyɨf wá nɨyeaomɨxɨrɨ arɨrɨfá yeaiɨ.” urɨfagɨ ²³ Jisaso re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Joxɨ ‘O nanɨf mimɨxɨpaxorɨnɨ.’ nɨniaiwirɨ rɨnɨrarɨŋɨnɨ? Jɨwanɨŋoxɨ Gorɨxomɨ dɨŋɨf wɨkwɨróf. Ámá gɨyɨf Gorɨxomɨ dɨŋɨf ɨkwɨrófáyɨf amɨpɨf aí ananɨ arɨrɨfá winɨŋoɨ.” urɨfagɨ ²⁴ íwomɨ xano apaxɨf mé re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Gorɨxomɨ dɨŋɨf wɨkwɨrómɨnɨrɨ yarɨŋagɨ nánɨ aga píránɨŋɨf wɨkwɨrómɨ nimɨxeɨ.” urɨfagɨ ²⁵ Jisaso ámá obaxɨf o tɨŋɨf e nánɨ mɨrɨf bɨmɨiarɨŋagɨfá nɨwɨnɨrɨ imɨfó íwomɨ xɨxéroarɨŋomɨ mɨxɨf numáɨnowárɨrɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Manɨf pɨróárɨrɨf arɨfá pɨróárɨrɨf enoxɨf íwomɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nurɨf ámɨf bɨf tɨnɨf rɨwɨmɨnɨf nɨrorɨ mɨxɨxéropanɨ.” uráná ²⁶ imɨfó makɨrɨwɨf nɨmorɨf meanɨf nearɨf íwo sinapɨxwɨnɨf nɨyárɨrɨf wenáná omɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf uŋɨnɨgɨnɨ. Pɨnɨf nɨwiárɨmɨf úánáf íwof rɨxa nɨperɨfɨnɨŋɨf wenagɨf nɨwɨnɨrof ámáf obaxɨf “Rɨxa nɨperɨf rɨfáf wenɨoɨ?” rarɨŋagɨfáf aiwɨ ²⁷ Jisaso xegɨf wéyof fáf nɨmaxɨrɨmánáf mɨfeyoáánáf o wiápɨnɨmeánɨnɨgɨnɨ. ²⁸ Nɨwiápɨnɨmeámánáf enánáf Jisaso nurɨf aŋɨfyo nɨpáwirɨ

ɲweaɲáná xegí wiep̄sar̄iɲowa wiḡf̄p̄i ín̄m̄i yar̄iɲí re wiḡf̄awix̄iɲi, “Pí nán̄i im̄f̄ó íwom̄i x̄ix̄er̄oom̄i m̄ix̄í umá̄i nowár̄ipax̄í mimón̄ipa éwaniḡiɲi?” ur̄f̄aḡf̄a ²⁹ o re ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi, “Soȳf̄né seḡí d̄iɲí t̄f̄n̄i im̄f̄ó t̄f̄n̄iɲí imón̄iɲíȳí m̄ix̄í umá̄i nowár̄ipax̄í men̄iɲi. Gor̄ixom̄i d̄iɲí w̄ikw̄r̄oro yar̄iɲí wiro nerónáȳí, anani oyá d̄iɲí t̄f̄n̄i m̄ix̄í umá̄i nowár̄ipax̄í imón̄ip̄f̄ráoi.” ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi.

Ámi yum̄f̄i “N̄iɲip̄kip̄f̄r̄f̄ar̄iɲi.” ur̄iɲí nán̄iɲiɲi.

³⁰ Awa aɲí ayo p̄f̄n̄i n̄iwiár̄im̄i Gariri p̄ropen̄is̄f̄yo áw̄in̄im̄i nur̄f̄ná Jisaso “Ámá nion̄i pwar̄iɲaḡí nán̄i n̄ij̄f̄á mimón̄ipa oépoɲi.” yaiwiɲ̄iɲiḡiɲi. Ayí r̄ip̄i nán̄i e yaiwiɲ̄iɲiḡiɲi.

³¹ Wiep̄sar̄iɲowam̄iɲi nuréwap̄iyiri re uraȳiɲ̄iɲiḡiɲi, “Ámá imón̄iɲáon̄i nán̄i miȳf̄ uráná n̄iɲip̄kip̄f̄r̄f̄ar̄iɲi. N̄ip̄ikíf̄á aí s̄f̄á w̄iyaú w̄yi óráná xwár̄ipáyo n̄iwémáná ámi n̄iwiáp̄n̄imeám̄f̄ar̄iɲi.” urayar̄iɲaḡí aiw̄i ³² awa s̄in̄i n̄ip̄ikw̄iɲi n̄ij̄f̄á mimón̄ipa nero aí mas̄is̄f̄á n̄iwiro nán̄i yar̄iɲí b̄i m̄iwiḡf̄awix̄iɲi.

“Go gone seáȳi e imón̄an̄f̄wár̄f̄an̄i?” r̄iɲiḡf̄á nán̄iɲiɲi.

³³ Awa aɲí yoí Kapaneam̄i n̄irémoro aɲíyo n̄ipáwiro n̄iɲwear̄f̄ná Jisaso wiep̄sar̄iɲowam̄i yar̄iɲí re wiɲ̄iɲiḡiɲi, “Óf̄ e n̄ib̄iranéná pí xw̄iȳf̄á n̄ir̄iga b̄f̄awix̄iɲi?” ur̄f̄aḡí aiw̄i ³⁴ awa “Neḡí wox̄i gox̄i áminá nimón̄iɲi neamen̄weaɲáná w̄f̄one s̄iman̄w̄f̄yón̄iɲí ín̄m̄i yeáȳí rur̄f̄nan̄f̄wár̄iɲi?” n̄ir̄iga b̄f̄á eɲaḡí nán̄i ayá nero xw̄iȳf̄á b̄i mur̄í kikīf̄á yar̄iɲaḡf̄a ³⁵ o éf̄ n̄iɲweámáná wiep̄sar̄iɲí wé wúkaú s̄ikw̄í waú awam̄i “Soȳf̄né awí neán̄iro re ɲwénap̄poɲi.” nur̄iɲi re ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi, “Ámá ‘Nion̄i s̄iman̄w̄f̄yón̄iɲí onur̄f̄naȳipoȳi.’ n̄iyaiwir̄iɲo re éw̄iɲiḡiɲi. Ámá n̄iyon̄i x̄ináin̄iɲí nimón̄iɲi ar̄irá w̄iw̄iɲiḡiɲi.” nur̄iɲi ³⁶ n̄iaíw̄í miá b̄i n̄imear̄i áw̄in̄i e éf̄ nurár̄imáná wé n̄imak̄f̄k̄iyiri ámi re ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi, ³⁷ “Ámá wo nion̄i n̄ix̄f̄d̄ir̄f̄náȳí n̄iaíw̄í r̄ip̄f̄n̄iɲí imón̄iɲíyo peaȳí m̄iwian̄í wéyo n̄imer̄f̄náȳí apim̄iɲi wéyo m̄imear̄iɲiɲi. Nion̄i wéyo n̄imer̄i ḡí ápo, n̄irowár̄enap̄iɲom̄i en̄i wéyo umer̄i yar̄iɲi.” ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi.

“Ayí t̄f̄ám̄iɲi m̄ikum̄ix̄iɲiḡf̄áȳí none t̄f̄ám̄iɲi imón̄iɲi.” ur̄iɲí nán̄iɲiɲi.

³⁸ Jono re ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi, “Neaiep̄sar̄iɲox̄iɲi, none ámá wo yoí jox̄iyá n̄ir̄iɲi im̄f̄ó m̄ix̄í umá̄i nowár̄ar̄iɲaḡí n̄iw̄in̄irane o none t̄f̄n̄i naw̄in̄i memear̄iɲaḡí nán̄i xe oen̄iɲi s̄iɲw̄f̄ w̄in̄an̄iɲi eɲwám̄ani.” ur̄f̄aḡí ³⁹ Jisaso re ur̄iɲ̄iɲiḡiɲi, “Ap̄i e im̄ixáná p̄f̄r̄f̄ m̄iwiaík̄ipan̄i. Ámá go go yoí nion̄iyá n̄ir̄iɲi em̄im̄f̄ nem̄i nur̄i aɲf̄n̄i ikaȳf̄w̄f̄ n̄imear̄ipax̄í imón̄iɲim̄en̄iɲoi. ⁴⁰ Ámá ayí t̄f̄ám̄iɲi m̄ikum̄ix̄iɲiɲipa ner̄f̄náȳí ayí none t̄f̄n̄i imón̄iɲi. Aȳinán̄i e éf̄áyo b̄i p̄f̄r̄f̄ m̄iwiaík̄ipan̄i. ⁴¹ Ámá go go soȳf̄né Kiraison̄i n̄ix̄f̄d̄iɲo wáf̄ ur̄imero yar̄iɲaḡf̄a nán̄i ar̄irá n̄iseair̄i iniiḡí b̄i aí niwir̄i n̄iseaiap̄f̄r̄f̄náȳí, Gor̄ix̄o e éo nán̄i wí d̄iɲí ar̄f̄á mikeamó om̄i x̄ix̄en̄i ar̄irá win̄f̄ar̄iɲi.

Íw̄f̄ oépoɲiɲiɲi w̄iwap̄iyar̄iḡf̄áȳí nán̄iɲiɲi.

⁴² “E neri aiw̄i ámá go go n̄iaíw̄f̄ r̄ip̄iam̄i nion̄i d̄iɲí n̄ikw̄f̄roan̄iro yar̄iḡf̄apiam̄i p̄f̄r̄f̄ wiaík̄im̄iɲiɲi neri íw̄f̄ oépoɲiɲiɲi w̄iwap̄iyar̄f̄ná Gor̄ix̄o ‘O xw̄iȳf̄á mayor̄iɲi.’ m̄ir̄f̄ r̄ixa n̄ipémáná eɲáná r̄f̄n̄iɲí xwé win̄f̄ar̄iɲi. S̄in̄i n̄iaíw̄f̄piam̄i íw̄f̄ nán̄i m̄iwiep̄sipa eɲáná ámá wa om̄i f̄á n̄ixero s̄f̄n̄á xwé wo s̄iɲw̄f̄ t̄f̄n̄i gw̄f̄ n̄ijár̄iro raw̄irawáyo n̄imamówár̄iɲnáȳí, s̄ip̄i eɲaḡí aiw̄i r̄f̄n̄iɲí Gor̄ix̄o wim̄iɲiɲi eɲf̄p̄f̄n̄iɲí imón̄iɲíp̄man̄i. ⁴³⁻⁴⁴ Íw̄f̄ nán̄i wé íeapá n̄is̄in̄iɲnáȳí n̄iwák̄w̄in̄iɲi em̄i mor̄f̄iɲi. E nin̄iɲf̄ná r̄f̄n̄iɲí xwé n̄is̄in̄iɲi aiw̄i wé ras̄f̄á eɲí t̄f̄n̄i opé̄r̄i aí aɲf̄nam̄i nán̄i n̄ipeyir̄f̄náȳí ayí anan̄iɲiɲi. Wé núkaúni íeapá neri íw̄f̄ meáú s̄in̄i ú t̄f̄n̄i ner̄f̄ná r̄f̄á an̄iɲí wear̄iɲíyóm̄iɲi nur̄i r̄f̄á n̄ir̄iɲiɲnáȳí ayí nan̄f̄man̄i. ⁴⁵⁻⁴⁶ ‘S̄ikw̄f̄ rú t̄f̄n̄i íw̄f̄ nán̄i aɲf̄ oemem̄iɲi.’ yaiw̄iú s̄ikw̄f̄ ú m̄iɲí n̄iwák̄w̄in̄iɲi em̄i mor̄f̄iɲi. E nin̄iɲf̄ná r̄f̄n̄iɲí xwé n̄is̄in̄iɲi aiw̄i s̄ikw̄f̄ ras̄f̄á eɲí t̄f̄n̄i opé̄r̄i aí aɲf̄nam̄i nán̄i n̄ipeyir̄f̄náȳí ayí anan̄iɲiɲi. S̄ikw̄f̄ ‘Íw̄f̄ nán̄i oum̄iɲi.’ yaiwiar̄iɲú t̄f̄n̄i eɲáná n̄iper̄f̄ná Gor̄ix̄o r̄f̄á an̄iɲí wear̄iɲíyo n̄isikeaár̄f̄náȳí

ayí nanjmani. ⁴⁷ Sijwí wíniyi tñi íwí nání nímorínáyí sijnwí ayi niyori emi moríini. E niniríná ríninjí xwé nisiniri aiwí sijnwí ná wiyini nanimi opéiri aí anjnamí nání nipeyirínáyí ayí ananirini. Sijnwí íwí nání mófyi tñi néisáná niperíná Gorixo ríá aninjí wearinjíyo nisikeaarínáyí ayí nanjmani. ⁴⁸ Ríá aninjí wearinje xweamí mipe aninjí nisiri ríá eni aninjí riniri yarinerini.

⁴⁹ “Saxí aiwáyo moarigíápa Gorixo ríá eni áamá nñni nanj oimónípoyniri saxíninjí e moníarini. ⁵⁰ Saxí aiwá awíí imixarinjí enagí nání nanjirini. E nerí aí xegí awíí yarinjipi anipá nerí aiwáninjí imónináná arige nerí ámi awíí eninjo? Soyíné saxíninjí nimóniro saxí aiwáyo awíí imixarinjípa áamá niyoní píraninjí e niwirínáyí, sewaninjoyíné mímeyoánipa nero píraninjí níkumixiniro néra úfrixini.” uriniginini.

10

Apixí emi moarigíá nánirini.

¹ Jisaso niwiápnimeari e pñni niwiárimí nuri Judia piropenisíyo nímúrori iniigí Jodani rapáyo jaríwámí dání waríná oxí apixí epíroyí nero o tñj e awí eánáná xegí yarinjípa ámi uréwapíyaríná ² Parisi wa niwimearo omi iwamíto niwíwapíyiro re urigíawixini, “Wa negí njwí ikaxí eáninjipi íá níroro re rarigíarini, ‘Xegí oxo apixími anani emi mopaxirini.’ rarigíarini. Wa ‘Emi mopaxímani.’ rarigíarini. Joxiyá dñj arige simónarini? ‘Anani emi mopaxirini.’ risimónarini? ‘Nwíarini.’ risimónarini?” uríagíá ³ re uriniginini, “Moseso eníná segí seárfawéyo njwí ikaxí nuriríná píoi uriniginini?” uríagi ⁴ re urigíawixini, “Moseso áamá apixí emi moanro nání anani payí re rininjipi ‘Nioni ími aninjí emi móarini.’ rininjipi nearo owiowárfopoyiniri sijnwí neanagíarini.” uríagíá aiwí ⁵ Jisaso re uriniginini, “Soyíné segí dñj tñni níxídiro arfki segí apixí emi moanro yarínagíá nání Moseso njwí ikaxí api níri eanjirini. ⁶ E nerí aiwí xwíyíá rípi níri ríwamínjí eanjirini, ‘Gorixo eníná xwíá imixiri anjina imixiri neríná oxí imixiri apixí imixiri enjirini. ⁷⁻⁸ Ayínáni oxo xaniyaúmi pñni niwiárimáná xegí apixí tñni níkumixiniríná ná ayí ná bñnininjí imónipisírinini.’ E níriniri eáninjí enagí nání xixegíni imónarigíímani. Ná ayí ná bñnininjí nimóniri emearigíirini. ⁹ Ayaú nimeánimi nemeríná Gorixo njwirárinjé enagí nání pñni niwiárimimi mupa oépiyi.” nurimi nuri ¹⁰ anjío nípawiri njewanáná wiepísarínjowa ámi o meánigíá nání uríipi nání yarínjé wíáná ¹¹ o re uriniginini, “Áamá go go xegí apixí emi nímorí wí nímearínáyí, xámi meanjími sípí wikárarini. ¹² Apixí gí gí eni xegí xiagwomí pñni niwiárimí nuri womí nimeánirínáyí, xámi meáninjomi sípí wikárarini.” uriniginini.

Niaíwí onimiápiami wé ikwikwiárimí enj nánirini.

¹³⁻¹⁴ Áamá wí Jisaso wigí niaíwí oimónípoyniri wé wikwiáriní nimeámi báná wiepísarínjowa míxí urarínagíá Jisaso awa pírfí urakianro yarínagíá niwíniri wikí dñj níwíawiri re uriniginini, “Soyíné pírfí murakipani. Gorixo xwioxíyo nímeámí nerí píraninjé seamejweani sijnáni nimóniríná o áamá niaíwí tíyí yapí nioni dñj níkwírófáyo menjwanfá enagí nání soyíné pírfí murakipani. Nioni tñe nání xe obípoyi. ¹⁵ Nioni nepa seararinjini. Áamá gíyí gíyí niaíwípia xaniyaúmi dñj íkwíroro símanjwíyóninjé yeáyí uríniro yarigíápáninjé Gorixomi e mepa nerínáyí, o xwioxíyo nímeámí nerí píraninjé seamejweanfápipi wí páwipírfámani.” nurimáná ¹⁶ niaíwípia wími nímeari sáíyo níjwírárinimáná wé seáyí e wikwiárirí “Gí ápo píraninjé oumeni.” riri níwia uniginini.

Áamá amipi ní múroninjé wo nánirini.

¹⁷ Jisaso niwiápnimeámi anjé wíyo umíniri yaríná áamá wo o tñj e nání mífí níbirí símímanjímí dání xómínjé níyíkwiri yarínjé re winiginini, “Nearéwapíyarínjé nanjoxini, arige neríná nioni dñj níyíminjé tñjóni imónimíarini?” uríagi ¹⁸ o

“Jisaso Gorixorfan?” oyaiwiniri re uriniginini, “Joxi pi nani ‘Nearéwapiyarinoxini niniiririna ‘Nanoxini niriini? Ámá wí naniman. Sa Gorixo nanorini. ¹⁹ Joxi nwa ikaxi eanihpi nani rixa nijá imonihini. ‘Nwiapinimeari amá wí mipikipa erini. Ámá wí tni fwí minipa erini. fwí mmeapa erini. Yapí muripa erini. Yapí nurepisiri fwí murápa erini. Inókimi tni apomi tni wéyo merini.’ E rinihpi joxi rixa nijá imonihini.” uragi ²⁰ o re uriniginini, “Nearéwapiyarinoxini, api nipini sini ononi imonihiae dani pirí miwiaiki piranihni xida biharini.” uragi ²¹ Jisaso shwa agwi niwiniri wá niwianiri nani re uriniginini, “Nipini xidiri aiwi ami bi sinirini. Joxi nurí dixí iyá ía tni xwá tni amipi dixiyí nigwi nani bi nerí nigwi meáyí amá aiwá nani ikeamóniro aikí nani ikeamóniro egfayo miní wirixini. E nemoxi nibiri ninixidimerináyí, rfwená nipemána aninami nani nipeyirina amipi joxiyá aga xwé nidéfonarini.” uragi aiwi ²² o amipi wí mimúroniho enagi nani dñí sipi niwiri e mepaxí wimónfagi nani smimaní kipihí niyimi uniginini.

²³ Smimaní kipihí niyimi úagi Jisaso xegí wiepisarihowami shwa niwinimeri re uriniginini, “Amipi xwé tgfáyí anani Gorixomi dñí niwkwiroro o xwioxíyo mmeámí nerí umeñweante páwipaxmani.” nuriri ²⁴ awa xfo rípi nani ududí yarihaga niwiniri ami re uriniginini, “Niaíwoyíne, amá wí anihí miní yaníro nero aiwí anani Gorixomi dñí niwkwiroro o xwioxíyo mmeámí nerí umeñweante páwipaxmani. ²⁵ ‘Kamerí ení rapirapí gwí kiwearigá óyimi anani páwipaxrini.’ riyaiwiarihoi? Ámá amipi xwé tgfáyí kamerí ení óyimi mipáwipa épinihí Gorixo seameñweante nani anani páwipaxmani.” uragi ²⁶ awa ududí nikáriníro re urigfawixini, “E imonihana amá giyo Gorixo yeáyí uyimixemeanfarani?” uragfa ²⁷ Jisaso shwa agwi niwinimána re uriniginini, “Ámá wí mepa epaxí nimónimána aiwí Gorixoyá dñí tni ananirini. Amipi Gorixo mepa epaxí wí mimónihagi nani oyá dñí tni epaxrini.” uraná ²⁸ Pitao re uriniginini, “Ai, none negí amipi rixa pini niwiárimí joxi rixidimearinhwini.” uragi ²⁹⁻³⁰ Jisaso re uriniginini, “Nepa seararini. Ámá giyí giyí nioni dñí ninikwiroro xwiýá nioni nani yayí seainarihpi wá urímero ení éfáyí xexirímeayorani, xináiwamirani, xegí niaíwíyorani, xegí aníraní, xegí aiwá omíhíraní, pini niwiárimí xididírnáyí, sini mipé xwáyo niñwearina xexirímea imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xináíwa imónfáyí xegí niaíwí imónfáyí xegí aní imónfáyí xegí aiwá omíhí imónfáyí wíwanihíyí pini wiárfayo seáyí émi múronifariní. E nerí aí nioni xididarihaga xeanihí ení niwímeanfarini. Ayí ení aní rfwená imónnfáyo dñí niyimihí tgfáyí nimóníro ñweapírfariní. ³¹ E nerí aiwí amá ‘Xwéonirini.’ niríro xami xami imónarigfáyí niperina suríma yáripírfariní. Agwi rina suríma ñweagfáyí niperina xamihíyo múropírfariní.” uriniginini.

Ámí yumí “Ninipikipírfariní.” urihí nanirini.

³² Awa ófyo nuro aní yoí Jerusaremi nani niyirina wiepisarihowa Jisaso arfki aní apimi nani niyiri xami umeaarihagi niwiníro ududí niníro amá Jisasomi xidarigfáyí wí ení ayá síwí uoarihagi o ami xegí wiepisarihí wé wúkaú síkwí wau awami ná dáminí e nimfaurí ami xfomi wa wipírfapi nani áwaní nuriri ³³ re uriniginini, “None Jerusaremi nani niyirane rémóána amá imoniháoni re nikaaripírfariní. Ámá wo nioni nani miyí uraná apaxpánihí imónigá xwéowa tni nwa ikaxí eanihpi mewegfáwa tni nioni xwirixí ninímero xwiýá ninimeáíro ‘Sa joxinirini.’ niníro nipikimoaníro wauyowami miní niwipírfariní. ³⁴ Miní niwíána awa riperírfí niro reanwí níro iwaní nearo ninífasána nipikipírfariní. Ninipikiro aiwí síá wiyaú wiyi óráná ami wiápinimeámírfariní.” uriniginini.

Jono tni Jemiso tni yarihí wigípi nanirini.

³⁵ Sebediomí xewaxowáú Jemiso t́nì xogwáo Jono t́nì anjwí e nuri Jisasomí re urígfísixínì, “Nearéwapíyarínoxínì, yawawí pí pí nánì yaríñf śwíyí joxí ananì nìyeaíríárífanì?” uríagfí ³⁶ o re uríñínigínì, “Nioní pí eaimí níraríñjì?” uríagfí ³⁷ awaú yawawí enì áminá imóníwinigínìrìrì wiepísaríñf ẃfa yawawí símanjwíyóníñf yeáyí yeuríñfírxínìrìrì re urígfísixínì, “Joxí idáná ámináoxí nimónìrìrì menjweañáná ámá ńnì símanjwíyóníñf yeáyí ruríñáná yawawí joxíyá wéyo ḿnì ḿnì onjweápiyínìrì síñwí yeanírréíranì?” uríagfí aiwí ³⁸ Jisaso re uríñínigínì, “Awagwí yaríñf niarígfípí nánì nìj́fá mimónípa nerí nánì yaríñf niaríñjì.” nurírì ewayí xwíyífá ámá wa x́omí píkipírfá enagí nánì áwanf nurírfná yaríñf re winíñigínì, “Awagwí iniígf śixf nioní nímífáwá ananì nípaxf imónípísííranì? Iniígf waxíyo nioní xémífápí awagwí enì ananì xepaxf imónípísííranì?” yaríñf wíáná ³⁹ awaú re urígfísixínì, “Ananìrínì. Yawawí nepaxírfínì.” uríagfí o re uríñínigínì, “Iniígf nioní nímífáwá awagwí enì nípísíírfínì. Iniígf waxf nioní xémífápí awagwí enì xepísíírfínì. ⁴⁰ E nerí aiwí ‘Woxí ŕmí dánì ñweat. Woxí ŕmí dánì ñweat.’ wí earípaxonímaní. Goríxo xewaníño earípaxírfínì. X́fo wimónaríñf goxí goxí ‘Jisasomí ḿnì ḿnì ñweápiyí.’ earípaxírfínì.” urarífná ⁴¹ wiepísaríñf wé wúkaú ẃfa Jemiso t́nì xogwáo Jono t́nì e uraríñagfí arfá ńwiro wikf d́ñf ńwíaiwiro yarífná ⁴² Jisaso “Nioní t́ñf anjwí re bípoyí.” nurírì re uríñínigínì, “Émáyíyá áminá menjweagfáwa seáyí e nimóníro wigf ámayo ayá ḿrímíxí peayf wíanarígfárínì. ⁴³ E nerí aiwí awa yarígfápa axípi mimónípaní. Go go segf ráróníñf nimónírfnáyf ẃfoyínéyá omíñf seaíiaríño nimónírìrì arírá seaíwínigínì. ⁴⁴ Go go xámí xíráóníñf imóníoxí xínáíníñf nimónírìrì ámá ńyoní sanf urápíméírfínì. ⁴⁵ Nioní enì ámá imóníñáoní aí ámá sanf nírápírfí nánì weapíñáonímaní. Ámá ńnì nánì nupeírí gwíñíñf roayíróímígnìrìrì weapíñárínì.” uríñínigínì.

Síñwí supáríñf Batimiasomí nanf imíxíñf nánírfínì.

⁴⁶ Jisaso wiepísaríñowa t́nì nawínì síñí Jerusaremí nánì ńyiro anjf áwínì e bimí xegf yoí Jeriko nírémoro ríxa anjf apimí wíarf múroaníro yarífná ámá síñwí supáríñf wo —O omíñf mepaxo enagí nánì óf manj́pá t́nì ńñweámáná nígwf nánì t́nì aiwá nánì t́nì ríxíñf uraríñorínì. Xano xegf yoí Timiasorínì. X́fo xegf yoí Batimiasorínì. O óf manj́pá t́nì ńñwearfná arfá wíyíf re winíñigínì. ⁴⁷ “Nasaretí d́ñf Jisaso daiwo pwarínì.” raríñagfá arfá e ńwirí rfáiwá enjf t́nì re rayíñínigínì, “Jisasoxí, ráríawé ḿxí ináyf Depitoyáoxínì, wá ńwíaneí.” uraríñagfí ⁴⁸ ámá wí ḿxí rfá t́ñf nuríro “Ríxa ṕnì wíareí.” uríagfá aiwí arfí wínì enjf t́nì rfáiwá re rayíñínigínì, “Ráríawé ḿxí ináyf Depitoyáoxínì, wá ńwíaneí.” urayaríñagfí ⁴⁹ Jisaso xegf pwaríñe nírómáná re ríñínigínì, “Omí rfáiwá urípoyí.” uríagfí ayf omí rfáiwá nuríro re urígfawíxínì, “O wíarf nímúroarínìrìrì ayá śwf ḿríropaní. Joxí nánì rfáiwá rírarínì. Ríxa Wíápíñímeat.” uráná ⁵⁰ iyífá nípánírfí ñweañf nípírírfí emí nímómí ńwíápíñímeámí nurí Jisasomí wímeááná ⁵¹ o re uríñínigínì, “Nioní pí simí nánì níraríñínì?” uríagfí síñwí supáríño re uríñínigínì, “Nearéwapíyarínoxínì, nioní ríxa síñwí oanímínìrìrì ríraríñínì.” uríagfí ⁵² o re uríñínigínì, “Joxí d́ñf ńnìkwírorí nánì d́ixf síñwí ríxa nanf anífnì. D́ixf anjf uí.” uráná re eníñigínì. Ámí ríxa síñwí noxoarí nanírfná óf e dánì Jisasomí ŕfwíyo númí uníñigínì.

11

Jerusaremíyo nírémorfná ḿxí ináyf rémoarígfápa rémonf nánírfínì.

¹⁻² Jerusaremí t́ñf anjwí e nírémorfná anjf onímíá biaú xegf yoí rípiáúrínì. Betípasi t́nì Betaní t́nì apiaúrínì. Anjf apiaúyí d́wf xegf yoí Oripipá t́ñf e nírémoro Jisaso xegf wiepísaríñyí waúmí re uowáríñínigínì, “Awagwí anjf dayo ikwíróñíñfímí nánì nuri ríxa nírémorí dogí sípíkí wo ámá wí síñí seáyí e éf ḿñwearígfó gwí yuráríñíñagfí

sijwí nîwînrîfná níkweari nîmeámi bîpiyi. ³ Ámá wí ‘Pí nánî íkweaarîñî?’ yarîñjé e eaiánáyí, re urîpiyi, ‘Yegí Ámînáo dogí romî seáyî e nîxenwearî unî nánî íkweaarîñwî. Rîxa nîxenwearî nîmeámi numáná ámi re wîrénapîñî.’ urîpiyi.” urowáráná ⁴ awaú nuri ámá wíyoyá anjé íwí e dogí sipíkí wo gwí nîyurárîñîmáná óf e ronagî nîwînrî íkweaarîfná ⁵ ámá wí dae rogíáyí yarîñjé re wigíawixîñî, “Awagwí pí nánî dogí o íkweaarîñî?” urîagí ⁶ awaú Jisaso “Re urîpiyi.” urîpî axîpî uráná ayí xe oíkweápiyîñî sîñwí wîñagí ⁷ awaú dogí sipîko Jisaso tîñjé e nîméra nîbîri nîwárîmáná Jisaso seáyî e éf xenweanî nánî wigí iyíá seáyî e ikwíaráná o seáyî e nîxenwearî nîmeámi warífná ⁸ ámá obaxí wí enjíná mîxí ináyowami yayí wianîro nánî wigí iyíá nîpîrayiro óf e íkwianjwí neapára waríagí axîpî wigí iyíá óf e íkwianjwí neapára warífná wí ófá tîñjé e írîmîñjé nánîñjé íkwianjwí nîdoro óf e íkwianjwí neapára warífná ⁹ Jisaso áwîñî e enjáná xámi waríagí tîñî rîwíyo waríagí tîñî ríaiwá re nîra ugíawixîñî, “Gorîxomi seáyî e oumeaneyî. Ámá Ámîná Gorîxo urowárénapíagî barîñjé ro oyá dîñjé tîñî seáyî e imónîwîñî. ¹⁰ Aríowa mîxí ináyí Depitoyá xwioxíyo ñweaagíapa xwioxí nene ñweaníwá nánî nimóga barîñjé Gorîxoyá dîñjé tîñî seáyî e imónîwîñî. Anjînamî seáyî e imónîñomi seáyî e oumeaneyî.” nîra ugíawixîñî.

Íkíá pikí wînamî ramîxîñjé nánîñî.

¹¹ Rîxa Jerusaremî nîrémoro Jisaso anjé rîdiyowá yaríagíwámi nîpáwîrî wá íkwíronîñjé e dánî wenîñjé ami ami nemerî rîxa sía órarîñagî nîwînrî xegí wiepîsarîñjé wé wúkaú síkwí waú tîñî nawínî anjé yoí Betani nánî nuro sá wegíá ¹² wíápi tîñî nîwiápiñîmeámi Betani pîñî nîwiárîmî nurífná Jisaso agwí wíagí ¹³ wenîñjé éfyí wîñîñîñî. Íkíá yoí pikíyî rîñîñjé wîna, íwí inîñîna jîami jîina ronagî nîwînrî sogwí nánî pía emîñî anjé e nurî wenîñjé éfyí wîñîñîñî. Ná mîwé íwîñî inarîñagî nîwînrî xegí ná wearîñîná sîñî mimónîñagî nánî ná mîwenjagî nîwînrî ¹⁴ wiepîsarîñjowa aríá egíe dánî íkíánami re urîñîñîñî, “Íkíá rîñîñî, ámá wí sogwí mîdanîpa epírfá nánî ná mîwepa sa anîñjé re éríxîñî.” urarífná wiepîsarîñjowa aríá wigíawixîñî.

Anjé rîdiyowá yaríagíwámi dánî mîxí urowárapiñjé nánîñî.

¹⁵ Jerusaremî nîrémoro anjé rîdiyowá yaríagíwámi nîpáwîro Jisaso re enîñîñî. Ámá anjé iwámi inîmî bî inaríagíayo mîxídamí wíowárîñî ámá nîgwí senisí ninayiro taríagíayí íkwianjwí mîmîwiárí erî ámá injé xawíowí rîdiyowá nánî bî inaríagíayí íkwianjwí éf ñweaaríagíapi mîmîwiárí erî ¹⁶ ámá sanjé amípi xwanjwí níkwónîmî anjé iwámi áwîñîmî anjé e imónîñe xemoaríagíayo pírí wíakímí wirî enîñîñî. ¹⁷ E nemáná iwamíó nuréwapíyîrîfná mîñjé nîrorî re urîñîñîñî, “Re mîrîñîpa renî, ‘Anjé Gorîxoníyáiwá nánî re rîpíríarîñî, “Ámá gwí wirí wirí nîñî Gorîxomi xwíyíá urípíríá nánî oyá anjéwárîñî.” rîpíríarîñî.’ mîrîñîpa renî? E nîrîñîñî aîwí soyíné íwí meaaríagíayí yaríagíapa axípîñîñjé nero nánî anjé riwá íwí meaaríagíayí anjîñîñjé imónîñî.” urîñîñîñî.

¹⁸ Apaxípánîñjé imónîgíá xwéowa tîñî ñwí ikaxí eánîñjé mewegíáwa tîñî ámá wí “Jisaso e neararîñî. E neararîñî.” rarîñagíá aríá nîwîro ámáyí o xwíyíá uréwapíyarîñjé nánî rîxa dîñjé nîpíkîñîro nîñî Jisasomîñî xíðîpírîxîñî wáyí nero inîmî omî píkianîro nánî mekaxí nîméra ugíawixîñî. ¹⁹ Sía ayí ayo sía órarífná o wiepîsarîñjowa tîñî Jerusaremî pîñî nîwiárîmî nuro anjé wíyo sá weagíarîñî.

Píkína yíweárîñagî wîñîgíá nánîñî.

²⁰ Jisaso wiepîsarîñjowa tîñî sá wegíá wíápi tîñî nîwiápiñîmeáro Jerusaremî nánî nurífná wenîñjé éfáyí wîñîgíawixîñî. Íkíá pikína mîkí aí tîñî rîxa yeáyí yáríagî nîwînrî ²¹ Pítao Jisaso agíñá éfîpî nánî dîñjé wîñîagí mîñjé sîñá neánîñî re urîñîñîñî,

“Ai, nearéwapiyariñoxini, íkfa pikina joxi aginá ramixaríina rixa yiweánarinini.” uríagi ²² o “Emimí nioni éapa awa eni epaxírinini.” niyaiwiri nani re uriniginini, “Soyíne eni Gorixomi diñf niwíkwíroa úpoyi. ²³ Nioni nepa seararinini. Áma giyí giyí ‘Díwí rípa nija rawirawáyo opiéroni.’ riri diñf ná bini mori xfo ríipi ‘Xixeni imóniniñoi.’ yaiwiri nerínáyí, Gorixoyá diñf tñni xixeni eniñoi. ²⁴ Ayinani soyíne woxi woxi Gorixomi yariñf niwiríná ‘Nioni re emfárinini.’ uríro omi diñf wíkwíroro ‘Gorixoyá diñf tñni xixeni imóniníárinini.’ yaiwiro nerínáyí, oyá diñf tñni xixeni imóniníárinini. ²⁵ Soyíne woxi woxi éf níroro Gorixomi yariñf niwirínáyí, áma wí sipí seaikaríáyí wíki míwónipa nero yokwarimí wíírixini. E nerínáyí, segí ápo anínamí ñweaño sipí soyíne wimíxápi nani eni yokwarimí seaínfárinini. ²⁶ E mepa nerínáyí, anínamí ñweaño soyíne maní pírí wiaíkiqfápi nani yokwarimí seaínfámani.” uriniginini.

“Nénf tíñoxi imónei.’ go ririñoi?” urígíá nánirini.

²⁷ Rixa Jerusaremi níremoro Jisaso aní rídiyowá yariqíiwámi ínimí aní emearíná apaxpániní imónigíá xwéowa tñni ñwí ikaxí eáninípi mewegíáwa tñni Judayí mebaowa tñni omi níwimearo ²⁸ re urígíawixini, “Aga go riríagi áma aní rídiyowá yariñwáiwá riwámi bí inarígíayo míxídámí éiniginí? Diñf goyá tñni e éiniginí?” uríagíá ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Nioni eni yariñf bí oseaimini. Soyíne nioniyápi áwaní níranáyí, nioni eni ‘E érixini.’ níriño nani anani áwaní searimíini.” nuriri ³⁰ re uriniginini, “Yariñf nioniyá rípirini. Jono wayí níneameaia wago anínamí ñweañoyá diñf tñni wayí níneameaia wagíraní? Xíoyá diñf tñni yagíraní? Nioniyá api nani xami áwaní nírfpoyí.” uráná ³¹ wiwaníñowa diñf nímoró ínimí yariñf re niga ugíawixini, “None ‘Jono Gorixo diñf ukíkayonagi yagírinini.’ áwaní e nuríranénáyí o re neariníñoi, ‘Pí nani Jono searagípi nani míkwiropa néra ugíawixini?’ neariníñoi.” níriníro ³² ámi ínimí re rínigíawixini, “None ‘Jono xegí diñf tñni yagírinini.’ uranírewini? Oweoi. Áma sipíá re epíroyí egíáyí iwaní neaeapírixini.” níriníro —Judayí níni Jono nani “Gorixoyá wíá rókiamoagí worfani?” yaiwiarígíá enagi nani “Api eni xixeni urípaxí mimónini.” níriníro áma iwaní neaeapírixiniri wayí nero nani áwaní murí ³³ re urígíawixini, “Oweoi, none majfárinini.” uríagíá Jisaso “Nioni eni ‘Joxi e érixini.’ níriño nani áwaní wí nísearimíméini.” uriniginini.

12

Ewayí ikaxí wainí omíñf síñwí uwíniarígíáwa nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwiytá wí ñwí ikaxí eáninípi mewegíáwami tñni Parisiowami tñni nuriri re uriniginini, “Áma wo wainí uraxí íwíá nuriri xwíná nírori wainí xegí inigí níprífa nani wainí sogwí xoyíkímí enífa nani síñáyo óf nírixiri wainí omíñfyo áwinimí aní awí ñweapírfá nani seáyí émi nímirá nípeyiri nétsáná áma wí síñwí uwíniarígíáwa nani re uriniginini, ‘Wainí sogwí níáf éánáyí bí soyíne segí mearo nioni gí meari emífa nani nioniyá omíñf ríipimí anani síñwí níwinipírfáraní?’ nurimí aní wíyo ememíniri nani nurí níñweátsáná ² wainí rixa níáf enáná xegí omíñf wíiarígíá womi re uowáriniginini, ‘Joxi nioniyá wainí omíñfyo nani nurí inigí wainí awa nioni nani nímixiri iwajíá níarífápi nurápiyauí.’ uowárfagi o nurí ³ omíñfyo rémóáná awa re egíawixini. Íá níxero wé neáfasáná anípáomi uowárfagíawixini. ⁴ Anípáomi uowárfagíá nani omíñf xiáwo ámi xegí omíñf wíiarígíá ámi womi uowáraná awa re egíawixini. Omi xegí míñfyo míñf roro sipí wíkaríro wíagíá ⁵ omíñf xiáwo ámi wo uowáraná omi nípíkiro tífagíá o ámi wami uowáraná wíyo iwaníni nearo wáriro wíyo nípíkiro tiro néfasáná enáná ⁶ ámi wo xegí xewaxo diñf síxí uyíño síní enagi omi nuowárinína re riniginini, ‘ “Gí íwo enagi nani sipí wí

m̄wim̄x̄ipa nero ar̄fá wip̄ráoi.” nimónar̄ini.’ r̄f̄ aiwi 7 xewaxo rémóána wain̄f om̄iñf̄ s̄iñw̄f uw̄niar̄iḡfáwa re r̄in̄iḡfawix̄ini, ‘Íw̄f ro xanoyá d̄iñf̄ t̄ñjo en̄agi nán̄f om̄iñf̄ r̄ip̄f̄ n̄f̄ni neḡf̄pi meaan̄wá nán̄f op̄ik̄ianeyi.’ n̄ir̄in̄iro 8 om̄i f̄á n̄ixero n̄ip̄kiro om̄iñf̄yo b̄f̄an̄ir̄iw̄am̄ini moaiḡfawix̄ini.” Jisaso ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a ap̄i nur̄iri 9 re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Om̄iñf̄ xiáwo om̄iñf̄ s̄iñw̄f uw̄niar̄iḡfáwam̄i pí win̄iñoi? O n̄ib̄iri awam̄i xw̄ir̄f̄a n̄ik̄ixer̄i ám̄i s̄iñf̄ wa s̄iñw̄f uw̄nip̄r̄f̄a nán̄f wár̄in̄iñoi.” nur̄iri 10 re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a B̄ikw̄iȳo eán̄iñf̄ r̄ip̄f̄ en̄i f̄á m̄iropa eḡf̄aran̄i? ‘S̄iñá an̄f̄ m̄ir̄ar̄iḡfáwa s̄iñá awiax̄f̄ nán̄f p̄f̄a ner̄fná wo “S̄ip̄ir̄ini.” n̄ir̄iro em̄i mófo nán̄f Gor̄ixo “S̄iñá o t̄ñf̄ xám̄i n̄it̄ir̄fnáȳf̄ an̄f̄ en̄f̄ neán̄iri nan̄f̄ imón̄in̄iñoi.” n̄ir̄iri s̄iñá o n̄imeari táná an̄f̄ en̄f̄ neán̄iri nan̄f̄ imón̄iñ̄r̄ini. 11 Gor̄ixo e éf̄ en̄agi nán̄f̄ nene s̄iñw̄f̄ n̄w̄in̄ir̄fná aga nan̄f̄ imón̄iñ̄aḡf̄ w̄inar̄iñwár̄ini.’ E eán̄iñ̄f̄pi soȳfné f̄á m̄iropa eḡf̄aran̄i?” ur̄f̄aḡf̄ 12 awa “None nán̄f̄ d̄iñf̄ n̄ineaiwiwi ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a ap̄i r̄f̄a nearar̄ini?” n̄iyaiwiro r̄ixa f̄á ox̄iraneȳin̄iri éf̄áȳf̄ ámá s̄ip̄f̄a Jisasom̄i ar̄f̄a wian̄iro nán̄f̄ o t̄ñf̄ e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄a nán̄f̄ wáȳf̄ nero nán̄f̄ om̄i p̄f̄ni n̄wiár̄im̄i uḡfawix̄ini.

N̄igw̄f̄ émáyo takis̄f̄ nán̄f̄ wiar̄iḡf̄a nán̄ir̄ini.

13 Awa nuro ín̄im̄i re r̄in̄iḡfawix̄ini, “Om̄i pasán̄iñf̄ nur̄irane yap̄f̄ re ur̄éwap̄iyar̄in̄i, ‘N̄igw̄f̄ nán̄f̄ takis̄f̄ émáȳf̄ nearápar̄iḡf̄ap̄f̄ s̄ini m̄ini wian̄iréw̄ini? M̄ini m̄iwipa yan̄iréw̄ini?’ uran̄f̄w̄ini. O ‘Oweoi, s̄ini m̄ini m̄iwipa époȳf̄.’ ránáȳf̄, wauyowa om̄i f̄á n̄ixero gw̄f̄ yip̄ráoi. E m̄ir̄ipa ner̄i ‘Oȳf̄, seȳfné m̄ini n̄wir̄fná apán̄f̄ yar̄iñoi.’ ránáȳf̄, ámá s̄ip̄f̄áȳf̄ ám̄i ar̄f̄a b̄i m̄iwí nero p̄f̄ni wiár̄ip̄ráoi.” n̄ir̄in̄iro Parisi wa t̄ñf̄ m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Xeroto t̄ñf̄ n̄ikum̄ix̄in̄iro emear̄iḡf̄a wa t̄ñf̄ xw̄iȳf̄a ap̄i t̄ñf̄ pasán̄iñf̄ uran̄iro nán̄f̄ Jisaso t̄ñf̄ e urowáráná 14 awa om̄i n̄iwímearo weȳf̄ numear̄iro re ur̄iḡfawix̄ini, “Nearéwap̄iyar̄iñox̄ini, n̄inearéwap̄iyir̄fná nepán̄f̄ nearéwap̄iyar̄iñox̄ir̄ini. Ámá ám̄ináowayá s̄iñw̄f̄yo dán̄f̄ aí xw̄iȳf̄a ám̄i xeḡf̄ b̄i m̄ir̄f̄ ax̄ip̄ini rar̄iñox̄ir̄ini. S̄ip̄i r̄iri nan̄f̄ r̄iri yar̄iñ̄man̄i. Xw̄iȳf̄a Gor̄ixoyán̄i x̄ixen̄f̄ nearéwap̄iyar̄iñ̄r̄ini.” nur̄iri yar̄iñ̄f̄ re wiḡfawix̄ini, “Émáfyá m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisaoȳf̄ r̄in̄iñom̄i takis̄f̄ nán̄f̄ n̄igw̄f̄ m̄ini wiar̄iñwáp̄f̄ s̄ini m̄ini wiayan̄iréw̄ini? P̄f̄ni wiáran̄iréw̄ini? 15 S̄ini anan̄f̄ m̄ini wian̄iréw̄ini? M̄ini m̄iwipa yan̄iréw̄ini?” ur̄f̄aḡf̄a aiwi o “Yap̄f̄ n̄iréwap̄iyar̄in̄iro r̄in̄irar̄iñoi?” n̄iyaiwiri re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Soȳfné pí nán̄f̄ yap̄f̄ pasán̄iñf̄ níwap̄iyar̄iñoi? Émáfyá mon̄f̄ b̄i s̄iñw̄f̄ w̄inan̄f̄ n̄imeám̄i b̄ipoȳf̄.” nur̄iri 16 r̄ixa n̄imeám̄i báná o re ur̄iñ̄in̄iḡini, “N̄igw̄f̄ r̄ip̄im̄f̄ yo f̄ goyá t̄ñf̄ s̄m̄iman̄f̄ goyá t̄ñf̄ ñwean̄i?” ur̄f̄aḡf̄ awa re ur̄iḡfawix̄ini, “Émáfyá m̄ix̄f̄ ináȳf̄ Sisaoyá ñwean̄i.” ur̄f̄aḡf̄a 17 o re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Sisaoyá s̄m̄iman̄f̄ ñwean̄aḡf̄ nán̄f̄ aȳf̄ oyár̄ini. Aȳfnán̄f̄ m̄ini wír̄ix̄ini.” nur̄iri ámá Gor̄ixo xewan̄iñón̄iñf̄ im̄ix̄iñf̄ en̄aḡf̄ nán̄f̄ om̄i d̄iñf̄ ow̄ikw̄r̄ópoȳin̄iri ám̄i re ur̄iñ̄in̄iḡini, “Am̄ip̄i Gor̄ixoyán̄iñf̄ imón̄iñ̄f̄p̄f̄ Gor̄ixom̄i en̄f̄ m̄ini wír̄ix̄ini.” uráná awa udud̄f̄ ayá wí win̄iñ̄in̄iḡini.

“Ámá ám̄i wiáp̄fn̄imeap̄f̄r̄f̄ar̄ini.” ur̄iñ̄f̄ nán̄ir̄ini.

18 Ámá Judaȳf̄ wa Sajusiyȳf̄ r̄in̄iñf̄ wa —Sajusiowa re rar̄iḡfáwa, “Ámá n̄ipémáná en̄ánáȳf̄ wí n̄wiáp̄fn̄imeapax̄f̄man̄i.” rar̄iḡfáwar̄ini. Awa n̄ib̄iro Jisasom̄i n̄iwímearo 19 m̄iñf̄ n̄iroro re ur̄iḡfawix̄ini, “Nearéwap̄iyar̄iñox̄ini, Moseso en̄fná nene nán̄f̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ b̄i re n̄ir̄iri r̄f̄wam̄iñf̄ ean̄f̄r̄ini, ‘Ámá wo s̄ini n̄iaíw̄f̄ memea péánáȳf̄ xeḡf̄ ap̄ix̄i s̄ini ñwean̄ánáȳf̄ péom̄i xex̄ir̄f̄meáowa wo n̄iaíw̄f̄ wiemeain̄f̄ nán̄f̄ an̄f̄ meáw̄in̄iḡini.’ e n̄ir̄iri ean̄f̄r̄ini.” nur̄imáná 20 ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a r̄ip̄f̄ ur̄iḡfawix̄ini, “Xex̄ir̄f̄meáowa wé w̄úm̄i d̄ánf̄ waú en̄áná wo ap̄ix̄f̄ wí n̄imeari n̄iaíw̄f̄ memea péánáȳf̄ 21 ám̄i xex̄ir̄f̄meáowa wo an̄im̄i n̄imeari o en̄f̄ n̄iaíw̄f̄ memea péánáȳf̄ 22 xex̄ir̄f̄meáowa ám̄i wo awaú eḡf̄ipa ax̄ip̄f̄ ner̄i 23 nowan̄f̄ en̄f̄ e néra nuro n̄iaíw̄f̄ wí memea n̄ipémáná en̄ánáȳf̄ ap̄ix̄i en̄f̄ pen̄iñ̄in̄iḡini.” Ewaȳf̄ xw̄iȳf̄a Jisasom̄i e nur̄iro yar̄iñ̄f̄ re

wigfawixini, “Rfwená áamá pegfá nfiniyf wiápfni-meáána xexirfmeá wé wfúmi dánj waú awa eni nwiápfni-mearfna apixf aximi meagfáwa enagi nani apixi go go meanagi winanfwarfani?” yariñf e wíána ²⁴ Jisaso re uriniginini, “Soyfne xwiyfá Gorixoyá Bikwíyo eáninipf nani nijfá mimónipa ero enj sixf eáninif Gorixoyápf nani eni nijfá mimónipa ero nero nani xwiyfá wasiwá rarinoi. ²⁵ Pegfáyf nwiápfni-mearóná ámi meániprfámani. Anfnajf anfnami nweáwa imónigfápa axípf e nweaprfárini. ²⁶ E niriiri aiwi segf dñf ‘Pegfáyf ámi wiápfni-meapaxfmani.’ yaiwiarigfáyf nani xwiyfá bi osearimini.” nuriri re uriniginini, “Pegfáyf ámi nwiápfni-meaprfárini. Xwiyfá enina Moseso íkfá onimiánána rfá minf ápiáwf wearinagi wininipf nani Bikwíyo niriniri eáninipf sini ía miropa regfawixini? Moseso rfá apimi sinwf winána xegf xiáwowa Ebirfamo tfni Aisako tfni Jekopo tfni awa pegfámi enána aiwi omi Gorixo re uriniginini, ‘Nion dixf ráwowa Ebirfamo tfni Aisako tfni Jekopo tfni awayá Nwfá imóninonirini.’ E urfagi nani awa pegfáwa aiwi wigf dñf sini sinj imóninagfá nani Gorixo ‘Awayá Nwfáonirini.’ ripaxfрини. ²⁷ O áamá xfomi dñf nwikwíroro péfá aí ayf sini wigf Nwfáorini. Áamá xfomi dñf mwikwíró pegfá tfni sini sinj nweagfá tfni aiwi wigf Nwfáomanf. Soyfne dñf aga wasiwá moarinnoi.” uriniginini.

“Nwf ikaxf gfmini gipi seáyf e imónini?” urigfá nánirini.

²⁸ Nwf ikaxf eáninipf mewegfá wo nibiri Jisaso Sajusiowa tfni xwiyfá ximiximf niniro rinarinagfá nwiniri Jisaso ríxa piráninif urenwipearinagi arfá nwiri yariñf re winiginini, “Nwf ikaxf eáninif niyonf gfmini gipi seáyf e imónini?” yariñf e wíagi ²⁹ Jisaso re uriniginini, “Gorixoyá nwf ikaxf eáninif seáyf e imóninipf ripirini, ‘Isireriyfne arfá époyf. Negf Áminá Gorixo ná wonf onirini. ³⁰ Gorixomi dñf sixf nuyirfna onimiápf onimiápf muyipa époyf. Dñf sixf uyiro dñf wikwíroro enj neániro xfdiro éfirixini.’ Nwf ikaxf seáyf e imóninipf apirini. ³¹ Ámi axípf niriniri eáninif bi ripirini, ‘Ámá anj nemefná sinwf winarinifyf nani wará dixf nani dñf sipí siarinipa axípf dñf sipí wirfni.’ Ámi bi eáninipf apirini. Gorixoyá nwf ikaxf niriniri eáninifyf rípiáumf wí seáyf e mimónini.” urfagi ³² nwf ikaxf eáninipf meweño re uriniginini, “Nearéwapiyarinoxini, neparini. Joxi xixeni minj nirori re ríini, ‘Gorixo ná wonf onirini. Axípf óninif wo mimónini. ³³ Gorixomi dñf sixf nuyirfna dñf sixf uyiro dñf wikwíroro enj neániro xfdiro erfni. Ámá anj nemefná sinwf winarinifyf nani wará dixf nani dñf sipí siarinipa axípf dñf sipí wirfni.’ Joxi xixeni e ríini. Ámá Gorixo nani sipísipf bi minf nonf rfá nikeaárfónáranf, bi niniro ridiyowá nyárfónáranf, nerfnáyf nanj yarfáfá aiwi áamá Gorixoyá nwf ikaxf apiaúm f xfdarigfáyf seáyf e imónini.” urfagi ³⁴ Jisaso nwf ikaxf meweño dñf piráninif nimorif nanj e urarinagi arfá nwiri re uriniginini, “Joxi dñf sini e nimóa nurfnáyf nionf nani dñf nnikwíroro Gorixo xwioxíyo mimeámf nerf neamenweanf nani páwipaxf imónirfni.” urfagi ámi rfwíyo áamá nfin ayá urarinagi nani wí yariñf ámi bi owimniri mibipa egfawixini.

“Kiraiso niaíwf goyáorini?” urinif nánirini.

³⁵ O sini Judayfá anj sipísipf ridiyowá yarfáfíwámf dánf nuréwapiyirfna áamá e epíroyf egfáyo yariñf re winiginini, “Nwf ikaxf eáninipf mewegfáwa pí nani re rarigfárini, ‘Ámá nene yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxíyo dánf niwiarorfna sa xiáwo mxf ináyf Depitoyáo imóninfárini.’ pí nani rarigfárini? ³⁶ Depito Gorixoyá kwíyf tfni niriiri rfwaminif nearfna áamá yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxíyo dánf iwiaronfo nani re niriiri eanfriini, ‘Gorixo gf Ámináomf re uriniginini, ‘Joxi wé náumini nñwearf sinwf naniri nweanána mixf sianiro bfáyo xopírarf rwiimfárini.’ uriniginini.’ ³⁷ Depito rfwaminif apf niriiri nearfna arfowayá xwfá piaxíyo dánf iwiaronfo nani ‘Gf Ámináoyf rfagi nani arige

neri sa xegí xewaxo imónini?” uríagi áamá e epíroyí egíáyí xegí xwíyíá aríá niwiróna yayí wininiğini.

“Nwí ikaxí mewegíáwa yarigíápa mepani.” uriniğini.

³⁸ O sini nuréwapiyiríná re nura unigini, “Nwí ikaxí eániğipi mewegíáwa yarigíápi mepa érixini. Awa áamá weyí oneamépoyiniri rapirapí sepiá niyinimi aní emero áamá yayí ‘Ámináoxini onearípoyiniri awí eánarigíe aní emero ³⁹ rotú aníyo nipáwirínarani, aiwá imixarigíe niğwearínarani, símí símí e ñwearo ⁴⁰ apixí aníwami amipí nini íwí urápaniro nani ero áamá aríá egíe dani Gorixomi xwíyíá ririmi niwiríná anini niwia uro yarigíápi seyíne mepa érixini. Ríwéná Gorixo áamá niyoní mí ómómíximí neríná awa xwíyíá xwé meárinipírarini.” uriniğini.

Apixí aní wí niğwí tiniğipi naniğini.

⁴¹ O sini aní ridiyowá yarigíiwami inimi aní nemeríná nuri Gorixo nani niğwí tayarigíe oriwámini e éf niğweámáná áamá obaxí nimúroayiróna niğwí tariğagía niwiniri niğwí xwé tígíáyí xwé tariğagía niwinisáná wininiğini. ⁴² Apixí aní uyípeayí wí omí nimúrori moní ríá niğí biaú tíagi niwinimáná ⁴³ xegí wiepísariniğowami “Eini.” nuriri re uriniğini, “Nini nepa seararini. Apixí aní amipí mayí rí Gorixo nani niğwí onimíá ná biaúni tíí aiwí áamá nini tíayo seáyí e imónini. ⁴⁴ Áamá niğwí xwé tíáyí ná sini niğwejáná obaxí tariğagía aiwí apixí ríyí mayí enagi aiwí xegí niğwí aiwá nani bí epaxipi nini tinoi.” uriniğini.

13

“Aní ridiyowá yarigíiwá pineapírarini.” uriniğini.

¹ Jisaso aní ridiyowá yarigíiwami pini niwiárimi waríná xegí wiepísariniğowa wo re uriniğini, “Nearéwapiyariniğoxini, aní awiaxí ikwíroniri síğá naní niğweaxa uri ení eyí síğwí wínei.” uráná ² o re uriniğini, “Aní xwé tíyí síğwí riniğini? Ríwéná síğá kikiróniniğí riniğí womí seáyí e ikwiárininíámani. Nini níkwierómioanírarini.” nurimi ugíawixini.

Xeaniniğí xami wímeaníapi nani uriniğini.

³ O díwí mniğí Oripiyí riniğíyo niğweari aní ridiyowá yarigíá pini niwiárimi yapíámini weniniğí nero ñweánáná wiepísariniğí Pitao tini Jemiso tini Jono tini Adiruo tini wigípi ⁴ yariniğí re wigíawixini, “Joxi ‘Síğá womí seáyí e ikwiárininíámani. Níkwierónowiníámani.’ nearípi gíná imóniníámani? Síğwí ayo niwinirane ‘Rixa nimónini anwi ayoríani?’ yaiwianíwá nani pí ekiniğí neaininíámani? Ekiniğí neaininíápi nani áwaní nearei.” uríagía ⁵ o áwaní nuriri re uriniğini, “Áamá wí yapí searéwapiyaniğiro epírá enagi nani diğí íá nixiriğiro érixini. ⁶ Áamá obaxí wo wo niğbayiro yoí nioniyá niriğiro yapí re searéwapiyaniğiro epírarini, ‘Yeáyí seayimixemeámí nani aríowayá xwíá piaxíyo dani iwiaronáoniri.’ searéwapiyaniğiro éaná áamá obaxí ‘Nepaxini.’ niyaiwiro xeniğíyo xídiğírarini. Ayinani niniğí searariniğí diğí íá nixiriğiro érixini. ⁷ Seyíne ‘Aní ayo mixí inarinoi.’ ránáyí, xwíyíá iminiğí ‘Aní wúmi mixí inarinoi.’ riniğéanáyí, wáyí mepani. Mixí ayí xami niga nuri aiwí síá yoparí Jisasoniğí weapimíayi sinirini. ⁸ Áamá gwí wiri niwiápinimearo winiyí tiniğí mixí iniro ero mixí ináyí wí niwiápinimearo wí tiniğí mixí iniro ero aní wiyí wíyo poboní eri aní wami agwí nani ikeamóniro yariniğí niwiniríná diğí re yaiwipírá nani ‘Ríwéná xwé ení nani iwamíó riyí riyarini?’ yaiwipírá naniğí searariniğini. Apixí niaíwí nixiriğíná diğí re yaiwiarigíápa ‘Ríwéná riniğí xwé niminiriğí nani iwamíó riniğini?’ yaiwiarigíápa soyíne eni niniğí riniğí niwiniríná re yaiwírixini, ‘Ríwéná xeaniniğí xwé neáimeaníámani?’ yaiwírixini.

⁹ Nioní ríwífmíní nímamopíríxíní nioní seararíhápí símífmíní tiro awíníhí hwearo éfríxíní. Seyíné nioní nixídarihagífa nání áamá wí pírí owiaikianeyíníro fá niseaxero negí Judayíyá opisí aníyo seawááro rotú aní neneýáyo dání iwaní seamépero epírífaríní. Míxí ináyí tñí gapímaní tñí ayíyá síhwayo dání ení niseaurárimáná xwíríxí seamepírífa enagi aiwí nioní nání síní uríríxíní. ¹⁰ Xwíyí fá nioní nání yayí seainaríhípi áamá gwí wírí wírí nñí arífa wigíámí enáná ámí weapímífaríní. ¹¹ Ayí fá niseaxero opisí aníyo seawáaráná ayá síwí nisearorí ‘Píné aríre uraníréwíní?’ míyáiwípa éfríxíní. Íná Goríxo pí pí nání searíyí ananí kwíyí oyápmí dání urípírífaríní. ¹² Xexírímeá wo níwíápínímearí xexírímeáomí opíkípoyní nírí fá nixerí opisí aníyo wárirí xanowa ení wigí niaíwí opíkípoyní nírí fá nixeró opisí aníyo wááro niaíwíyí ení xaníyaúmí opíkípoyní nírí wááro epírífaríní. ¹³ Seyíné yoí nioníyá níríro xídarihagífa nání wikí niseaóníro símí tñí seaipírífaríní. E seaipírífa enagi aiwí gíyí gíyíné ení neáníro nioní nixídíro aníhí díní níkwírooro nerínáyí, sífa yoparí nioní ámí bímfáyi Goríxo ananí yeáyí seayímíxemeanífaríní.

Ámá wo hwa ímóníhe xórófí ení íná nání uríhí nání nírí nírí.

¹⁴ “Seyíné áamá sípí seaikárhíno hwa ímóníhe xórófí nerí xwírífa íkíxéagi níwínírnáyí áamá Judia píropenísfíyo hweagíyáyí dífí tñí e nání éfí yíríxíní. Ámá gíyí xwíyí fá rípi fá roarígíyáyí díní píráníhí mófíxíní. ¹⁵ Ámá gíyí gíyí aní wáíwíyo nípeýíro seáyífmíní míríníhíwámí níhwearo ‘Sípi neaikárhíno ríxa hwa ímóníhe xwírífa íkíxéfríní.’ rínaríhagífa arífa níwírínáyí níwíápíníméámáná amípi ínímí aní míríníhíwámí wenípi meaaníro nání mípáwípa sa dífí tñí e nání aníní éfí yíríxíní. ¹⁶ Ámá aiwá omíhíyo yarígíyáyí ení arífa e níwírínáyí ámí iyífa meaaníro nání aní e nání mupa sa dífíyo nání éfí yíríxíní. ¹⁷ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tñí síní niaíwí amíhí narígííwa tñí aníní éfí upaxí menagi nání aweyí. Aríge aníní dífíyo nání éfí yípírífaríní? ¹⁸ Aníní éfí mupaxí neaimónínígíní Goríxomí ríxíhí re uríríxíní, ‘Íná imíhí mírípa éwínígíní.’ uríríxíní. ¹⁹ Goríxo xwífa imíxírí anína imíxírí ení e dání áamá xeaníhí ní móga bagífa aiwí sípí seaikárhíno hwa ímóníhe xwírífa íkíxéáná xeaníhí rífa tñí seaikárnífaríní. Xeaníhí íná imóníníhí tñí ámí wí xíxeni imónínífa meníní. ²⁰ Goríxo ‘Xeaníhí apí aníní pñí owíaríní.’ míyáiwípa nerínáyí áamá nñí míhwearpáfríní. Ámá xífo eyíróaríhíyí nání díní nímorí nání ‘Xeaníhí apí aníní anípa oimóníní.’ yáiwínífa enagi nání apaxí mé pñí wíarínífaríní. ²¹ Xeaníhí apí seaímeááná áamá wí ‘Ámá yeáyí neayímíxemeanífa nání aríowayá xwífa píaxíyo dání iwíaronífo jííwo hweaní.’ ránáyíraní, ‘Ríwo hweaní.’ ránáyíraní, arífa míwípa éfríxíní. ²² Wí epaxí enánáyí, áamá Goríxo eyíróaríhíyo yapí wíwapíyaníro neríná nepa mímónípa nero aí ‘Aríowayá xwífa píaxíyo dání iwíaroníhíoníríní.’ nurímáná emímí ero ayá ríwamónípaxí ímóníhípi ero epírífaríní. Wí nepa mímónípa nero aí ‘Goríxoyá wífa rókíamoaríhíoníríní.’ uríro emímí ero ayá ríwamónípaxípi ero epírífaríní. ²³ Amípi ríwéná imóníníhí nání ríxa áwaní searíagi yapí seaíwapíyípíríxíní nání díní nímorí éfríxíní.

Ámá imóníhí anínamí dání weapíníhípi nání nírí nírí.

²⁴ Xeaníhí apí nípíní ríxa níseaímeámáná enáná sogwí sífa yíní emá wífa mónípa erí ²⁵ síní anínamí dání exweánowírí amípi ení eáníhí anínamí eníyí úpíyíní nímáná enáná ²⁶ áamá imóníhíoní ení neání agwíyo dání wífa nókíá weaparíhagí nanípírífaríní. ²⁷ Nanáná anínají áamá Goríxo eyíróaríhí xwífa rírímí nírimíní aní gímí hweagíyáyo wíríméamepírí uowárimífaríní.” urínígíní.

Ewayí íkaxí íkífa píki nání nírí nírí.

²⁸ E nuriríná ewayí xwiyá rípi uriniginí, “Íkíá pikíyí ríniníyí rení síní neáníro míní ináná ‘Xwiogwí rixarfaní?’ yaiwiarígíáríní. ²⁹ Pikíyíniní xwiogwíná nání níjía imónipírí yarínípa xwiyá nioní ekíyíní nání searíyí ríxa imónarínagí nínwínírnáyí díní re yaiwíríxíní, ‘Jisaso ríxa níweapírí nání ríyaríní? Ríxa aní íwí éniní rónapíní.’ yaiwíríxíní. ³⁰ Nepa seararíníní. Ámá gwí axí rírí síní anípa mimónípa enáná nioní searíapí wí surímá mimónípa nerí nípíní xixení imónínfáríní. ³¹ Xwíá tíní anína tíní anípa imónínfá enagí aiwí xwiyá nioníyá wí surímá imónínfámaní.

Jisaso weapíníyí nání ámá níní wo níjía mimóníní.

³² Nioní ámí gíní gíná níweapímíá náníyí ámá níní aiwí wo níjía mimóníní. Anínají aiwí nioní aiwí majía imónínwíní. Sa gí áponí níjíáríní. ³³ Ayínání díní píraníní nímoró nweáíríxíní. Nioní gíní gíná níweapímíá nání seyíné majía imónínagíá nání xwayí nanírí nweáíríxíní.” nurírí ³⁴ re uriniginí, “Nioní níweapímíá náníyí réniní imóníní. Ámá wo aní wímí urínímínírí nuríná xínáiwáníní omíní wíiarígíáwa o omí ‘Nioní úaná omíní joxí níiaríní píraníní nííríxíní.’ nura uníniginí. E neríná womí ‘Aní íwí e awí roaríníoxí xwayí nanírí awí róíríxíní.’ uríní enípi ³⁵ soyíné axípi éíríxíní. O ‘Aní xíáwo gíní gíná bínírfeníní?’ níyáiwírí ‘Síápi tíní bínírfeníní? Árfwegíyo bínírfeníní? Karíkarí ríaiwá raríná bínírfeníní? Wíá mónínímí bínírfeníní?’ níyáiwíá nurí majía nímónírí nání ³⁶⁻³⁷ o nioní sá wenáná nímeanínírí aníní xwayí nanírí awí roarínípa níyínéní ení nioní weapímíá nání píraníní díní nímoró nweáíríxíní. Seyíné ení maiwí níkaríga warínagíá síjwí seanímínírí nání seararíníní.” uriniginí.

14

Jisaso nání míxí megíá náníríní.

¹ Ríxa síá wíyáú óráná síá eníná anínajo Judayo múroní nání bísfkeríá yísí mayí iwamíó narígíáyi —Eníná síá ayí Judayo Isipíyí míxí ináyo íá xenwírírnáná Goríxo níaiwí xámíní níní opíkímínírí anínají oyáo uowáríní aiwí Judayí Goríxo nwe íkaxí urípi tíní xixení nerí bísfkeríá yísí mayí úrapí nímíxíro níníro sípísípí nípíkiro ówaníyo ragí xópé yáríá enagí nání anínajo ayo múroníniginí. Ayínání xwiogwí o o pwéáná Judayí Goríxo enípi nání díní níwinípa enínínírí sípísípí nípíkiro bísfkeríá yísí mayí úrapí nímíxíro narígíáríní. Ríxa síá wíyáú óráná síá anínajo Judayo múroní nání bísfkeríá yísí mayí iwamíó narígíáyi imóníníá enáná apaxípaníní imónígíá xwéowa tíní nwe íkaxí eánínípi mewegíáwa tíní awa Jisasomí aríge ínímí íá níxíríro píkiáníréwíníro ínímí mekaxí nímero ² re rínígíawíxíní, “Síá ayímí ámá níní aiwá imíxaníro epíroyí egíáyímí ayí míxí épímíxamoanínírí nípíkípa éwaníní.” rínígíawíxíní.

Apíxí wí omí weríxí wíwayímoní náníríní.

³ Jisaso ámí aní yoí Betaní nání nurí Saimono peyíyí imónagoyá aníyo níjwearí aiwá naríná apíxí wí weríxí díní naní eaaríní síxí wá —Síxí awá nígwí aga xwé roníwáríní. Awá nímeámí níbírí íá nóxayímíxírí Jisasomí múníyo iwayímóáná ⁴ wa wíkf díní níwíaiwíro re rínígíawíxíní, “Í pí nání weríxí nígwí xwé ronípi xwíríá íkíxearíní? ⁵ Nene weríxí apí nígwí nání bí nerí síjwíríyí, nígwí K300 seáyí e nímearene ámá uyípeayíyo arírá níwírane múní wípaxíríní.” nírníro ímí míxí uraríná ⁶ Jisaso re uriniginí, “Xe oení. Pí nání ayá wí uraríní? Í naní níaríní. ⁷ Ámá uyípeayí síní seyíné tíní aníní nweapíríá enagí nání gíní gíná ‘Ayo arírá owianeyí?’ nírnírná ananí arírá wípaxíríní. E nerí aiwí nioní seyíné tíní nawíní aníní re nweámíámaní. ⁸ Í ‘Aríge neríná Jisasomí arírá wímíárífaní?’ níyáiwírí xwárípayó nítpírí enagí nání aníní xámí gí waráyo xópé níararíní. ⁹ Nepa seararíníní. Xwíá rírí nírnímíní amí gímí xwiyá

nioní nání yayí seainaríñpí wáí nemero nurímeríná apíxí rí nioní weríxí díní naní eaaríñ rípi níwayímótpí nání ení repíyí wíáná ‘Jisasomí apíxí wí e iyí reníñigíní?’ yaiwípírfáríní.” uríñigíní.

Judasó miyí uríñí náníríní.

¹⁰ Jisasoyá wiepísaríñ wo, Isíkariotí dání Judasoyí ríníño apaxípaníñ imónígíá xwéowamí Jisasó nání miyí urímínírí nuri níwímeari ¹¹ miyí uráná awa yayí nero apaxí mé re urígíawixíní, “Nígwí siapaníwíní.” uríagíá Judasó nuri Jisasó xegípi ñweáage awa ananí íá xirípírfé sñwí winárimínírí omí sñwí wíñaxídímeníñigíní.

Aiwá Aníñají Múroníyi nání nígíá náníríní.

¹² Bisíkeríá yisí mayí iwamíó narígííná ríxa aníñajo Judayo sía ayimí múroní nání díní mopírí nání sipísipí miá píkiaríná xegí wiepísaríñowa Jisasomí re urígíawixíní, “Ge nurane aiwá aníñajo neamúroníyi nání ría yeaaríñwápi joxí tñí nawíní nanípi ríyamí yáraníwíní?” uríagíá ¹³ o wiepísaríñíyí waúmí nurowárirí re uríñigíní, “Jerusaremí nání nuri aníño áwínímí áamá wo iníígí síxí níxírímí waríñagí órófí nínírónyáí númí úisixíní. ¹⁴ Númí nuri aní o páwíiwámí awagwí ení nípáwiri aní xiáwomí yaríñí re wíisixíní, ‘Yearéwapíyaríño re ríñigíní, “Gí wiepísaríñowa tñí aiwá Aníñajo Neamúroníyi nání nínírná aní awawá gíwámí dání naníréwíní?” ríñigíní.’ uráná ¹⁵ o aní awawá seáyímí ikwíróñíñwá íkwianwí níní ríxa píraníñí imíxáriníñwá síwá eainíñoí. E eaiáná awagwí e aiwá none nání ríyamí éisixíní.” uríagí ¹⁶ awaú nípeyeari anípimí nání nuri Jisasó uríípa xíxeni neri aiwá Aníñajo Múroníyi nání ríyamí egíisixíní.

¹⁷ Síapí tñí Jisasó tñí wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú tñí awaú aiwá ríyamí éfíe nání nuro ¹⁸ aníño nípáwiro níñwearo aiwá níníróná Jisasó re uríñigíní, “Nepa seararíñíní. Aiwá naríñwá rone woxí nioní nání miyí nuríríní.” uríagí ¹⁹ awa ayá sipí wíagí wo wo re urayígíawixíní, “Nionímaní. Nionímaní.” urayaríná ²⁰ o re uríñigíní, “Wé wúkaú síkwí waú egíoyíné woxíríní. Soyíné nioní tñí múyo eagwianaríñwáone woxíríní. ²¹ Woxí xwíyíá Goríxoyá áamá imóníñáoní nání ríwamíñí nírinírí eáníñpí tñí xíxeni nírinírí. Áamá imóníñáoní nání miyí uríoxíyí sía wíyi joxí majíá róríníá enagí nání aweyí! Xínáí omí míxírípa neri sñwiríyí, naní imónímínírí eníríní.” uríñigíní.

“Rípi gí waráríní.” uríñí náníríní.

²² Siní aiwá níníróná o bisíkeríá bí nímeari Goríxomí apí nání yayí níwimáná kwíkwírímí neri yaní níwia nuríná re uríñigíní, “Nírápípoyí. Rípi gí waráríní.” nurímáná ²³ wainí iníígí kapíxí wá nímeari Goríxomí yayí níwirí awamí míní wíáná nowaní níga waríná ²⁴ re uríñigíní, “Wainí rípiyí gí ragíríní. Nioní áamá níní nání nípíkíáná ragí nioníyá xwíáyo pwaríñagí níwínírná soyíné re yaiwípírfáríní, ‘Xwíyíá sñí “Nioní níperíñpimí dání yeáyí seayímíxemeámíáríní.” réroáríñíyí neparíní.’ yaiwípírfáríní. ²⁵ Nepa seararíñíní, ‘Nioní iníígí wainí ámí wí míní néra núísáná Goríxo ríxa xwíoxíyo mímeámí neri seameníweaníe ñweañáná ámí sñí nímfáríní.’ seararíñíní.” nurírí ²⁶ soní bí nírimowa nípeyearo díwí Oripiyo nání ugíawixíní.

“Pitaoxí ríwí nímoríñí.” uríñí náníríní.

²⁷ Jisasó re uríñigíní, “Ewayí xwíyíá nírinírí eáníñ rípi aríá nípoyí, ‘Goríxo sipísipí mearíñomí píkioreawáraná sipísipí níní wíwíní umiamoníñoí.’ E nírinírí eáníñpí tñí xíxeni soyíné wáyí nero nioníní niepísamopíráoí. ²⁸ E neri aiwí nioní Goríxoyá díní tñí níwíápíñímeámáná Gariri píropenísíyo xámí seameámíáríní.” uríagí aiwí ²⁹ Pitao re uríñigíní, “Áamá níní siepísamopírí aiwí nioní wí e emíméíní.”

uríagí ³⁰ Jisaso re uríñiniginí, “Nepa ríraríñiní. Sfá ríyimi karíkarí siní ríaiwá biau mírípa enáná jíwanínoxí biau bí re rayiríñiní, ‘Jisaso tñní níkumíxínirí emearíñá wonímaní.’ biau bí rayiríñiní.” uríagí aiwí ³¹ Pitaó aríki re uríñiniginí, “Wa nioní tñní nawíní níyeapíkirí aiwí nioní wí ‘Jisaso nání majíoníríní.’ rímíméíní.” uraríñá wiepísaríñí wífa ení axípi rígtawixíní.

Ojkwíyo dání Goríxomí ríxíñí uríñí náníríní.

³² Awa ojkwíyo yoí Gesemaniyo níremoro Jisaso wiepísaríñowamí re uríñiniginí, “Nioní Goríxomí yaríñí wimí nání yimí soyíné re ñweápoyí.” nurírí ³³ Pitaomí tñní Jemisomí tñní Jonomí tñní níwirímeámí nuríñá ayá síwí nurorí dññí ríá uxearíñagí ³⁴ re uríñiniginí, “Díñí ríá níxearíñagí nání ríxa nípepaxí niaríní. Soyíné re xwayí naníro ñweápoyí.” nurímí ³⁵ jífamíní e onímíapí nurí mññí xwíáyo níkwírorí Goríxomí yaríñí níwiríñá imónípaxí enánáyí awa mññípíkí wíarí onímúrípoyínirí Goríxomí re uríñiniginí, ³⁶ “Gí ápe, joxí ananí mepaxí wí mimóníní. Nípíkianíro yarígtá inígtá yíkí yaríñíníñí imóníñí rípi ananí emí nímamoríréní? Nioní yaríñí nísirí aiwí gí dññí xídímíméíní. Díxí dññí pí pí yaiwíyí nírixídímíñí.” Goríxomí e nurímí ³⁷ níbirí weníñí éyí wíníñiniginí. Awa sa wenígtá níwínirí Pitaomí re uríñiniginí, “Saimonoxí sá ríweníñí? Weníñí nero onímíapí mññewepaxí ríseaimónaríní? ³⁸ Obo níbirí yapí seaiwapiyíniginí. Síñwí nanírí níñweáro Goríxomí ríxíñí urípoyí. Díñí tñní ananí ‘Jisasomí pí pí wímeáyí xídáníwíní.’ níyaiwíro aiwí segí wará nání ayá nírimíxíníro nání éf seainíníñoi.” nurímí ³⁹ nurí Goríxomí yaríñí wípi axípi ámí níwimáná ⁴⁰ ámí níbirí awa wígtí síñwí sípíxípxí wínaríñagí nání sá órówapíñagí níwínirí xwíyíá bí murígtá níwínirí ámí Goríxomí yaríñí wimínirí nurí níñweanísáná ⁴¹ níbirí re uríñiniginí, “Síní sá ríwoyíné ríweníñí? Kikíá ríyaríñoi? Ríxaríní. Ámá imóníñáoní pasá níáná íwí yarígtáwa íá níxepírí ríxa agwíríní. ⁴² Wíápínímeápoyí. Ríxa owaneyí. Pasá nino ríxa iwo baríní.” uríñiniginí.

Jisasomí pasá umení náníríní.

⁴³ Síní e uraríñá re eníñiniginí. Wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú imónígtáwa Judaso apaxípaníñí imónígtá xwéowamí tñní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíawamí tñní Judayí mebaowamí tñní míyí uráná awa wígtí ámá iwaní tñní kirá tñní íá xírígtáwamí awí nearo Judaso tñní Jisaso tññí e nání wírenapáná awa níbirí Jisaso wiepísaríñí wíamí uraríñá wímeagíawixíní. ⁴⁴ Jisasomí níwímearóná Judaso óf e nuróná re uríípa, “Nioní pasáníñí numerí omí kíyí nímiaúníríná símímajíóníñí re seaiaríñiní, ‘O Jisatoríní.’ Omí soyíné íá níxíríro nímera úpoyí.” Óf e nuróná e uríípa ⁴⁵ ríxa Jisasomí níwímearíñá re eníñiniginí. Aníwí e nurí “Nearéwapíyarínoxíní” nurírí kíyí miaúníñiniginí. ⁴⁶ Kíyí miaúnáná omí mírí nuro íá xírígtáwixíní. ⁴⁷ Íá xíraríñá ámá Jisasoyá xífo tñní rogíá wo kirá areríxíyo wéróníñípi nímixearí ámá Jisasomí íá xírarígtá womí —O apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníñoyá xínáíníñí nímonírí omíñí wíaríñoríní. Omí mññí orómínirí éyí pírrí nímoýfíkirí aríá mññí níwirípiarí mamówaríñiniginí. ⁴⁸ E éáná Jisaso míxí bíáwamí re uríñiniginí, “Soyíné ámá íwí yarígtáyo íá xíráníro nání míxí nímonímí warígtápa nioní ení íá níxíráníro nání míxí nímonímí ríbaríñoi? ⁴⁹ Sfá ayí ayimí aní rídíyowá yarígtíwámí síñání nímonírí searéwapíyaríñá soyíné wí íá mññíxírarígtáwixíní. Pí nání? Ayí píné Goríxoyá nioní nání nírinírí eáníñípi xíxení imóníní nání yaríñoi.” uraríñá ⁵⁰ wiepísaríñí nowaní omí níwiepísamoárímí ugíawixíní. ⁵¹ Awa níwiepísamoárímí úáná níaiwí síkíñí Jisasomí xídaráñí wo rapírapí apíá weníñí xopíxopí níronímí níbirí Jisaso tññí e axí e rónapáná míxí bíáyí omí íá xíráníro éfáyí ⁵² rapírapí ú nípírípearímí aikí mayo éf uníñiniginí.

Áríwíyímí Jisasomí xwíríxí umegíá náníríní.

⁵³ Míxí b'áyí Jisasomí nimeámí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño tñí e nání nuro e wáraná apaxípaníñí imóníñí xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí awí eánaríná ⁵⁴ Pitao Jisasomí míxí b'áyí nimeáa waríná ná r'wíyo númí nurí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño yá ákíñáyo nípawiri porisowa tñí nñweámáná r'á imónaríná ⁵⁵ apaxípaníñí imóníñí xwéowa tñí xwíríxí mearíñí nowani tñí awa áma sñwí íwí wíñarogíá wí xwíy'á Jisasomí ananí nípkipaxí imóníñí b'í orípoynírí nero aiwí Jisasomí p'kipaxí b'í miraríñagíá n'wíníro ñweañáná ⁵⁶ áma obaxí omí nuxekwímoayiro aiwí axípní mirí b'í b'í n'ra nuríná ⁵⁷ áma wí éf' n'roro Jisasomíni yapí nuxekwímororo re uríñawixíni, ⁵⁸ “Nene o re raríñagí ar'á wíñwanigíni, ‘Nioní añí r'ídiyowá yaríñí riwá, áma wé tñí miríñí riwá n'píneámáná s'á wíyaú wíyi óráná ámi wíwá, wé tñí mímírípa egíá wíwá mírím'áríni.’ raríñagí wíñwanigíni.” uraríñagíá aiwí ⁵⁹ xwíy'á apí aí axípní mirí b'í b'í n'ra waríñagíá n'wíníro ⁶⁰ apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño n'wíap'íñimeámí añwí e n'bíri Jisasoyá s'mí e n'rómáná yaríñí re wíñnigíni, “Ayí xwíy'á ‘Joxíríni.’ r'íxekwímoaríñíyo xwíy'á joxíyá wí ení mírípaxí r'ísíaríni?” uríñagí aiwí ⁶¹ Jisaso xwíy'á wákwipaxí aiwí k'íkmí nimónírí xwíy'á b'í muraríñagí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño yaríñí ámi b'í n'wirí re uríñnigíni, “Joxí n'íawí Goríxoyáoxí, nene yeáyí neayímíxemearíá nání ar'owayá xw'á piaxíyo dání iwíaron'oxíríni?” uríñagí ⁶² Jisaso “Nioníríni.” nurírí re uríñnigíni, “Áma imóníñáoní Goríxo ení s'íxí eáníño yá wé náúmíni ñwearí agwí tñí weapírí yaríñagí sñwí nan'p'í'áríni.” uríñagí ⁶³ apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño wíkwí n'wónírí n'kínímónírí xegí rapírapi naxerí xwíríxí mearíñí w'fami re uríñnigíni, “Sñwí íwí wíñarogíáyí r'ápi nání d'íñí wí íkwíroaníméwíni. ⁶⁴ Xewaníño Goríxomí r'iperírí umeararíná soy'né r'íxa ar'á wíoi. D'íñí soy'néyá pí ‘Oyaneyí.’ yaiwiaríño?” uráná awa “Xwíy'á ámi b'í r'ipaxí mimónígoi. R'íxa op'íkípoyi.” n'í'ásáná ⁶⁵ wa re egíawixíni. Reañwí úríro ír'íkwí sñwíyo r'í' n'iyárímáná iwaní earo re uríro, “W'á rókíamoaríño x'íni, amípí íními éf'api áwaní ragoxí, iwaní go reaaríni? Áwaní neareí.” uríro né'ásáná añí r'ídiyowá yaríñí wá awí mearoaríñí w'fami m'ni wíáná awa ení s'mímaníyo wé up'íkákwiayíñí.

Pitao “O nání maj'óníríni.” uríñí náníríni.

⁶⁶ Pitao, awa añíyo íními Jisasomí xwíríxí mépero iwaní earo yaríná, o m'íde ákíñáyo íními ñweañáná ap'íxí apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño yá omíñí wíiaríñí wí n'bíri ⁶⁷ Pitao r'á imónaríñagí n'wínírí sñwí agwí n'wínaríñí s'áná re uríñnigíni, “Joxí ení Nasareti dání Jisaso tñí emearíñí woxíríni.” uríñagí ⁶⁸ Pitao “Oweoi.” nurírí re uríñnigíni, “Jíxí raríñípi nání nioní maj'áríni.” nurími n'werí íwíyi tñí e éf' rojáná ⁶⁹ ap'íxí ap'íyá axí ení n'werí o e roñagí n'wínírí áma e rówapíñí tñí e dání omí ar'íxá n'wirí re uríñnigíni, “Áma oyí Jisaso tñí nawíni emearíñí woríni.” uríñagí aiwí ⁷⁰ o “Oweoi. Nionímaní.” nurírí rojáná ámi r'wíyo áma e rówapíñí re uríñawixíni, “Neparíni. Joxí awa tñí emearíño x'íni. Joxí Garírí p'ropenísíyo dán'oxí enagí nání Jisaso tñí emearíño x'íni.” uríñagí aiwí ⁷¹ Pitao sipí ikaxí n'írí xw'á e dání re uríñnigíni, “Áma soy'né raríñí nání maj'óníríni.” r'íxa uráná re eníñnigíni. ⁷² Kar'íkarí r'íaiwá ámi b'í r'íagí ar'á n'wirí Jisaso “S'á r'íyímí kar'íkarí s'ni r'íaiwá biaú mírípa enáná joxí ‘Jisaso nání nioní maj'óníríni.’ biaú b'í rayíríni.” ur'ípi nání d'íñí n'wínírí yapí ur'íy'á nání ayá sipí wíagí ñwí eañnigíni.

15

Jisasomí Pairato tñí e wárig'á náníríni.

¹ W'á móníñími apaxípaníñí imóníñí xwéowa tñí Judayí mebaowa tñí ñwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tñí awa Judayí xwíríxí mearíñí n'ni tñí awí neáníro

xwiyá nimixárimáná Jisasomi gwí niyiro nimeámi nuro émayíyá gapimaní Pairatoyi rininjomí miní wíáná ² o Jisasomi yariñí re wininiginí, “Judayíyá míxí ináyoxirani?” Yariñí e wíagí Jisaso “Ayí joxí rariñini.” uráná ³ apaxípaniñí imónigíá xwéowa omí símí tñí uxekwímoaríná ⁴ Pairato ámi Jisasomi yariñí re wininiginí, “Xwiyá joxiyá wí niwiápnimeari mripaxí risiarini? Ayí xwiyá ‘Joxini.’ rixekwímoarigíáyí onimiápi nriro miyariñoi.” uríagí aiwí ⁵ Jisaso xwiyá wákwipaxí aiwí ámi píné bí mriřagí nání Pairato diñí ududí niwiga uniniginí.

Pairato Jisasomi níkweari wáriminiri enjipi nánirini.

⁶ Sía Aníñajo Judayo Múronjyi imónináná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ηweagíá wo nání émayí gapimanomí yariñí wíáná o ayí nioní nání yayí onípoyiniri nimixeari uwáriagíriní. ⁷ Íná ámá wo Barabaso yariñi —O ámá wa tñí niwiápnimearo “Wauyowami míxí oxí dowáraneyi.” nriñiro awa tñí míxí niniróná o ámá womí píkíagí émayí omí tñí ámá xío tñí nriro míxí egíawami tñí gwí yíagíá nání o íná kírapusí añíyo ηweañorini. ⁸ O nání oxí apíxí nñí aiwá api nání awí eánigíáyí émayí gapimaní Pairatomí nuro yariñí re wigíawixini, “Xwiogwí ayí ayo negí ámá gwí ηweagíá wo neaiapagípa ámi wo neaiapiréini?” uríagíá ⁹⁻¹⁰ Pairato “Apaxípaniñí imónigíá xwéowa Jisasomi sipí diñí niwíaiwiro nání gwí niyiro nimeámi nriro niapáoi.” niyairiri re uriniginini, “Segí míxí ináyí Jisaso yariñi seawáriminiréini?” uríagí aiwí ¹¹ apaxípaniñí imónigíá xwéowa wíá móninimí ámá aiwá api nání epíroyí egíayo re rináriméíá nání “Jisaso pí eniñoi! O nání yariñí miwipani. Barabaso nání yariñí wípoyi.” rináriméíá enagí nání ¹² ayí Pairatomí re uríawixini, “Barabaso neawári.” uríagíá Pairato re uriniginini, “Judayínyá míxí ináyí urígíomí pí emíini?” uríagí ¹³ ayí xixewiámí re uríawixini, “Íkíayo yekwíroárei.” uríagíá ¹⁴ Pairato re uriniginini, “Pí íwí éf nání e emíini?” uríagí aiwí awa xixewiámí nura nuro “Íkíayo yekwíroárei.” urayaríagíá ¹⁵ Pairato ayo oyapemiximiri nerí re eniginini. Barabaso nimixeari nuwárimáná xegí porisowa Jisasomi iwaní xaiwí nimépefasáná enáná awami re uriniginini, “Omí nimeámi nuro íkíayo yekwíroáripoyi.” uriniginini.

Omí riperirí umeariro íkíayo yekwíroáriro egíá nánirini.

¹⁶ Porisowa Jisasomi nimeámi gapimanoyá añiwami —Aní yoí ayí Píretoriumí rininjiwámirini. Aní iwami nipáwiro wauyí porisí nowamini “Eini.” nriro “Omí riperirí omépeaneyi.” nriñiro re egíawixini. ¹⁷ Rapírapí ayíá riñí wú míxí ináyí yínarigíá wú nimearo omí nuyíro ópiyá eniníñí imóniní wírí níkíkiyimáná míxí ináyí aminañwíñí imóniní mñíyo díkínarigíápa mñíyo xaiwí udíkiáriro nemáná ¹⁸ míxí ináyíyo yayí wiarigíápa riperirí niwiro re urayigíawixini, “Judayíyá míxí ináyoxirini.” nurayiríná ¹⁹ wegíá tñí mñíyo iwaní earo reañwí úriro xomíñí niyíkwiro mñí xwíayo íkwíro nero ²⁰ rixa riperirí numépefasáná rapírapí ayíá riñú niwiriro ámi xegú nuyíro íkíayo yekwíroáraníro nání niméra nuro ²¹ óf e nuríná ámá obaxí pwarigíá womí xegí yoí Saimonoyi —O añí yoí Sairini dáñorini. Xewaxo yoí Arekísadaorini. Xexímeáo yoí Rupasorini. Omí porisowa fá nixero “Jisaso nání íkíá yoxáí ripá nimeámi wui.” nriro ²² Jisasomi niméra nuro díwí bí Gorígota rininipimi —Yoí míkí ayí ámá mñí gixweá nánirini. Díwí apimi nriémoro ²³ ámá wa Jisaso riníñí bí miwinípa oeniri marisíná muríyí riníñí bí iniñí wainíyo niwayimori miní wianíro yariñagíá aí o murápi “Oweoi.” uráná ²⁴ porisowa omí íkíayo niyekwíroáriro xegí rapírapí yaní menaníro sárúyo dání “None go meanirfeniñoi?” nriñiro sárú egíawixini.

²⁵ Jisasomi 9:00 a.m. imónáná rixa sogwí xaiwí anaríná íkíayo niyekwíroáriro ²⁶ ámá nñí “O íwí rípi éf nání rípiñiñoi?” oyaiwípoyiniri íkíá wára nimearo “Judayíyá

míxí ináyorini.” níríro ríwamíngí e nearo íkíáyo seáyí e nípírauro ²⁷ áamá áamáyá amípí fíwí píkioráparíggííwáú ení Jisaso tńngí e mídímídání nıyewıroáırıro nání ²⁸ ríwamíngí eníná Bıkwıyo nırınırı eánıngí rıpı, “O fíwı yarıggíá tńni nawını kumıxıggíárinı.” rınıngıpı xıxenı imónıngıngıni.

²⁹ Áamá Jisasomı mını mını nımúroayıro ikayıfıwı numearıro payı nıwıanıróná mıngı kırıfıkrıfı nımeaayıro re rıggıawıxıni, “Re rıngıoxıranı? ‘Nıwıanıngıni anıfı rıdııyowá yarıggıíwá nıpınearı gı nıwını sıá wıyaú wıyımı ámı mırımıfárinı.’ rıngıoxı ³⁰ enı neánırı jıwanıngıoxı enı nıyoárımi wepıneı.” urayarına ³¹ apaxıpánıngı imónıngıá xwéowa tńni ngıwı ikaxı eánıngıpı mewegıfáwa tńni enı ikayıfıwı numearıro re rıggıawıxıni, “O enı neánırı ámáyo arırá wıago aı xewanıngı arırá mınıpaxırinı. ³² Áamá yeáyı neayımıxemeanıa nání arıfowayá xwıfá pıaxıyo dání iwıaronı ro Isırereneıyá mıxı ináyı rınıngı royı íkíáyo seáyı e dání nıyoárınımı wepınfıagı sıngıwı nıwınıranénáyı, dıngı wıkwıroanıwını.” rarına áamá Jisaso tńngı e mídímídání yekwıroáıggıíwáú enı omı ikayıfıwı axıpı umearıggıfısxıni.

Jisaso penıfı nánırını.

³³ Ayı e néra núfasána enána rıxa 12:00 ikwawedı imónáná re enıngıngıni. Anıfı nımını sıá nıyınárinı sıá nıyınárinıngınsána sıá tńni 3:00 dání ámı wıfá okıáná re enıngıngıni. ³⁴ Jisaso rıfıwá enı tńni nırını xegı Xıbıruyı pıné tńni re rıngıngıngıni, “Eroi, Eroi, rama sabakıtanı?” nırını aga pıné “Gı Gorıxoxıni! Gı Gorıxoxıni, pı nání emı nımóıngıni?” urarıggıápa Xıbıruyı pıné tńni e rıagı ³⁵ áamá e rówapıggıá wa arıfá nıwıro re rıggıawıxıni, “Aı! Rıxa Gorıxoyá wıfá rókıamoagı mıpe anınamı peıngı Iraııao nání rıfıwá rarını.” nırıro ³⁶ áamá wo írıkwı nımearı inıggı wainı níafı yarıngıpımı ıggıá nearı wegıwıfá wá tńni ayıngıwı níkıróáımáná wegıwıfáwámı nımaxırımáná o bı nınırı sıngı oenrı nání seáyı emı nıwımıxánırı re rıngıngıngıni, “Iraııao omı íkıfá tńni enı onıngı nıyoarı nımeámı wepınnı anınamı dání weapınrıfenıngıni?” rıagı ³⁷ Jisaso rıfıwá ámı bı enı tńni nırımo dıngı nıyámıga unıngıngıni. ³⁸ Dıngı nıyámıga úáná rapırapı sepiá anıfı rıdııyowá yarıggıíwá awawá ngıwıfá tńngımını epanıoárinıngı áwını e axowárinıngıngıni.

³⁹ Porısoıwayá seáyı e imónıngı Jisaso nıpearına sımımanımını nırırı Jisaso péagı nıwınırına dıngı nıyámıga e úagı nıwınırı re rıngıngıngıni, “Áamá royı neparını. Gorıxomı xewaxorını.” rıngıngıngıni.

⁴⁰ Apıxı wıwa enı Jisaso péáná ná jıamı nırómáná sıngıwı wınarogıíwá wıggı yoı rıwarını. Marıaı —Í anıfı yoı Magıdara dánırinı. Í tńni apıxı Marıaıyı rınıngı ámı wı —Í Jemıso onaxomı tńni Josesomı tńni xınáırını. Í tńni ámı wı Saromıyı rınıngı tńnırını.

⁴¹ İwa Jisaso Garırı pıropenısıyo emearına númı nuro arırá wıggııwarını. Ámı obaxı wıwa enı o tńni Garırı dání Jerusaremı anıyo nání bıggıíwá Jisasomı pıkıarına jıamı dání sıngıwı wınıggıawıxıni.

Jisasomı xwıfá weyáıggıá nánırını.

⁴² Rıxa sıápı tńni sıá ayı Sabarına nání amıpı pıranıngı imıxárarıggıáyımı ⁴³ Aramatıa dánı Josepo —O Judayı meba seáyı e imónıggıá worını. O Gorıxo xwıoxıyo mımeámı nerı pıranıngı umenıweanıa nání dıngı níkıkayorı wenıngı nerı ngıweanıorını. O masısıfá mıwı dıngı sıxı nınımı émáyı gapımanı Pairato tńngı e nání nurı éfı nırómáná Jisaso pıyo nání “Ananı omeámıngıni?” nurıri yarıngı wıáná ⁴⁴ Pairato Jisaso rıxa rıa péıngıngırı “Porısoıwamı mearıngı obını.” nırını porıso rıxa báná yarıngı re wıngıngıngıni, “Jisaso rıxa rıpéıngıngıni? Sını mıpepa réıngıngıni?” nurıri ⁴⁵ porıso “O rıxa péıngıngıni.” rıagı Pairato arıfá e nıwırı Aramatıa dánı Josepo Jisaso pıyomı xe omeanrı sıngıwı wınfıagı ⁴⁶ Josepo nurı rapırapı apıfá wenı wı bı nerı nımeámı nıbırı pıyomı nıyoarı nımeámı nıwepınrı e nıtımáná wıggı yarıggıápa xopıxopı nıróa numáná xwáıpáyo nání nımeámı nurı —Xwáıpá ayı sıngıyo ófı rıxárinıngıyırını. Ayımı nıtımáná sıngı

xwé wo mímegwínárf níméra nípuro óf mañfámí rítí nerfíná éf ráráriniginí. ⁴⁷ E yaríná Magídara dánf Maríaí tñní Josesomí xínáí Maríaíyí ríniní tñní “Jisaso ge tìpírfíréoí?” nìyáiwiri sìnjwí wínaxfđígfisixíní.

16

Jisaso ámí wiápfnimeañf nániríní.

¹ Sá wegípaú Sabarfá ayi ríxa pwéáná sfápi tñní Saromí tñní awí neáníro wfápi tñní pìyomí waráyo xópé wiaúwanígnírf íwa weríxf đínf nañf eaarínf bí bí nero nítíro ² sá wegíwa Sadéyo wfá mónínómí nìwiápfnimeámí Jisaso xwáf weyáriníje nání nuro ríxa sogwf xemónaparínagí nírémoríná ³ wiwaníníwa re rínígfawixíní, “Ámá gowa sfíná óf mañfámí pfronjo mímegwínárf neaiipírfíréoí?” nírínírfíná ⁴ wenínf éfáyf wínígfawixíní. Sfíná aga xwéó aí ríxa mímegwínárf nínírf ófíyí sìnání inínagí nìwíníro ⁵ anjwí e nìbíro ófíyímí nìpáwíro wenínf éfáyf wínígfawixíní. Anínajf wo rapírapf apfá wenf sepiá wú nìyínímáná daiwo éf nweanagí nìwíníro ududf wíagfá ⁶ o re uríníniginí, “Ududf mepaní. Nioní nífárfíní. Sewayfne Nasaretí dánf Jisaso, íkfáyo yekwíroarígfómí sìnjwí wínáníro barínjoí. Síní re mìweníní. Ríxa wiápfnimeáfniginí. Omí tífte anfá rí imónínagí wínfpoyí. ⁷ Ríxa nuro wiepísinowamí tñní Pitaomí tñní ení áwanf re urémeáfpoyí, ‘Jisaso Gariri píropenífíyo nání xámí seameanfárfíní. Xewanínjo searínfpa xfómí e sìnjwí wínípfírfárfíní.’ urémeáfpoyí.” uráná ⁸ íwa nìpeyero xwárfpáyo pfní nìwiárfmí éf nuróná enf óf ero sírf píkíníro nero wáf níkaríníro nání ámá wíyo áwanf murf éf ugíawixíní.

Jisaso Maríaímí sìnání wimónínf nániríní.

⁹ Jisaso Sadéyo wfá mónínímí ríxa nìwiápfnimeámáná nurí Magídara dánf Maríaímí —Apíxf í Jisaso xámí imfó ímí đínf xixéroarígfá wé wfúmí dánf waú mífxf umáfnowárfínírfíní. Ímí xámí sìnání sfwá wínfagí ¹⁰ í nurí ámá Jisaso tñní emeagfáwa o nání đínf sípí nìwirí nání ámíxfá yarínagfá nìwímearf Jisaso wiápfnimeáf nání áwanf nurírf ¹¹ re uríníniginí, “O ríxa sínf enagf sìnjwí wínfíní.” urfagí awa arfá nìwíro aí đínf nìwíkwíro “Nepa neararíní.” mìyáiwígfawixíní.

Jisaso wiepísinf waúmí wímeañfpí nániríní.

¹² E nemáná enáná xegf wiepísinf waú Jerusaremí pfní nìwiárfmí anf wíyo nání warfíná Jisaso xegf wónínf nímónírf wímeáagí ¹³ awaú ení nuri wiepísinf wfámí “Jisasomí sìnjwí wínfíwí.” urfagí aíwí đínf nìwíkwíro “Nepa neararíní.” mìyáiwígfawixíní.

Jisaso wiepísinf wé wúkaú síkwf womí wímeañf nániríní.

¹⁴ E nemáná enáná xegf wiepísinowa wé wúkaú síkwf wo awí neáníro aíwá narfíná Jisaso sìnání sfwá nìwínírf awa síní đínf mìwíkwíró ero đínf kfkfmí imóníro yarínagfá nání mífxf nurírf re uríníniginí, “Ámá nioní nìwiápfnimearf ámí sínf enagí sìnjwí nínánímí nìbíro áwanf searfáyo arfá nìwíro đínf mìwíkwírofa pí nání yarínjoí?” nurírf ¹⁵ re uríníniginí, “Xwáf rírf nírímíní amí amí nemero xwíyfá nioní nání yayf seainarínfpí ámá nìyoní áwanf urímérfíxíní. ¹⁶ Ámá gíyf arfá nìseairo nioní nání đínf níníkwíro wayf meáfáyo Goríxo yeáyf uyímíxemeanfárfíní. E nerí aíwí ámá gíyf nioní nání đínf mìníkwírófáyf xwíyfá meárfnìpfírfárfíní. ¹⁷ Ámá nioní nání đínf nìkwírófáyf wáf nurímérfíná Goríxoyá đínfyo dání emímí rípf epírfárfíní. Gf yoíyo dání ámá imfó đínf xixéroarínfíyo mífxf umáfnowárfíro pfné ámá wíyá majfá aíwí Goríxoyá đínfyo dání wígf pfnéyo dání uríro ¹⁸ síđírfíyo fá nítamíxínírfíná síđínf nìworí aíwí mífpe ero inígf ayáf inínfpí nínírf aíwí mífpe ero ámá símíxfíyo wé seáyf e níkwíárfíro nañf imíxíro epírfárfíní.” uríníniginí.

Jisaso aḡnamí nání peyiḡ nánírini.

¹⁹ E nurimí Jisaso Gorixoyá dḡḡ tḡnḡ aḡnamí nání nipeyiríná ámí o tḡnḡ xixeni nimóniri nání wé náúmíni éḡ ḡweaḡnigini. Éḡ ḡweaḡáná ²⁰ awa nuro Jisasoyá xwiḡyá amí amí nurimeróná ámá “Nepa neararḡḡoḡ.” yaiwipírí nání emimí ení Áminá Gorixoyá dḡḡ tḡnḡ niwíwapiya wagíárini.

Xwiyá yáy neainaríñ Ruko eañpírini.

Ríwamíñ rípi “Xwiyá yáy neainapaxí Ruko eañpíyí” ríníñpírini. O Jisaso wiepísagíyí womani. Judayí eni womani. Émáyí dokítá woríni. O Poro tíni Sairaso tíni émáyí añíyo wáf nurímeríná wirímeárogíloríni. O gí ámáyí eni amípí Jisaso uréwapíyirí erí eñpí nání píraníñ níjía nimóniro díñ wíkwíróríxínirí ríwamíñ rípi eañrini. Xewaníño Jisaso emearíná síñwí míwíníño enagí nání wiepísíñowamí yaríñ wírí bíkwí Jisaso eñpí ñwíráríníñíyo íá rorí nemáná eañrini. Ríwamíñ ámi bí “Wáf wurímeiarígíáwa egíárini.” ríníñpí eni níriri eañrini.

¹⁻² Ámá obaxí amípí Jisaso xínái xíríñe dání nene tíñ e imóníñpí nání “Ríwamíñ oeaaneyí.” níyaiwiro ámá iwamíó dání Jisasomí síñwí wíníro aría wiro egíáyí wáf nemeríná “Jisaso e eñrini. E eñrini.” nura úfápi ríwamíñ eáagíá aiwí ³ nioní eni “ ‘Gí ámináoxí Tiopirasoxí xíxeni níjía imónirí nání ríwamíñ awa xámí eagíápi nioní íá nírórí síñwí wínagíáyo yaríñ níwia nurí e nemáná píraníñ díñ neñwíperí ríwamíñ nearí joxí nání wiowárenapímíni.’ E neríná nañrini.” nimónarini. ⁴ Ayí rípi nání yaríñini. Joxí íá nírórí amípí rírewapíyigíápi aga xíxeni níjía imónirí nání yaríñini.

Aníñají wo “Irisabetí Jonoyí ríníño xíríníárini.” uríñ nánirini.

⁵ Eníñ Judayí míxí ináyí Xerotoyí ríníño menweañáná ámá apaxípáníñ imónígíá wo, Sekaraiaoyí ríníño ñweañrini. O xegí ámáyí Abaijaoyárini. O xegí ámáyí eníñ dání Goríxoyá apaxípáníñ imónígíáyí rini. Sekaraiao xegí apíxí yoí Irisabetírini. Í xegí ámáyí aríto Eronoyáyí rini. Í xegí ámáyí eni apaxípáníñ imónígíáyí rini. ⁶ Ayaú Goríxoyá síñwíyo dání wé róníñ erí Goríxo ñwí íkaxí rírí sekaxí rírí eñíyo mívíaíkí erí neri aí ⁷ Irisabetí rípaíwí eñí enagí nání niaíwí mayíyaú e néra nuri ríxa xweyaní apianí imónígíárini. ⁸ O xegí ámáyí Abaijai rínígíáyí Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí rídíyowá nero wigí yarígíápa yaríná xíto tíni eni nawíní nero ⁹ wigí neríná yarígíápa “None gímíni go ‘Ñwíáxíni.’ ríníñíwámí páwiníríeníño?” níyaiwiro yarígíápa e nero Sekaraiao Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí awawá Goríxoyá tíñ e “Ñwíáxíni.” ríníñe nípáwírí ríá awí díñ eaaríñpí nání oikeyírí rípeááná ¹⁰ oxí apíxí bíaníríwámíni rówapígíáyí Goríxomí ríxíñ uraríná o awawá Goríxoyá tíñ e nípáwírí Goríxo nání ríá awí díñ earíñpí níkearíná ¹¹ weníñ éfyí wíníñnigíni. Aníñají wo ríá síñwíríá wé náúmíni peyaríñmí dání síñwí nanírí yaríñe aí gínáníñ níbírí rónapíñagí síñwí níwínírí ¹² ófí nerí wáyí íkárínaríná ¹³ aníñajo re uríñnigíni, “Sekaraiaoxíni, wáyí mikárínipani. Díxí niaíwí nání yaríñ wítpí Goríxo ríxa aría síní. Díxí apíxí niaíwí oxí wo ríxíríyíáná joxí yoí Jonoyí wíríríxíni. ¹⁴ Omí níxíráná joxí seáyí e nimónírí yáy yaríná oxí apíxí obaxí eni yáy epíríárini. ¹⁵ O Goríxoyá síñwíyo dání ámá áminá eñí eáníñóníñ imóníníárini. O iníngí wainí mínípa erí papíkí yarígíáyí mínípa erí eníárini. O síní xegí xínáiyá agwíyo enáná Goríxoyá kwíyí ukíkayoníárini. ¹⁶ O segí ámá Isíreríyo uráná obaxí aría níwiro íwí yarígíápi ríwíminí nímamoro Goríxo wigí Ámináomí ámi xídípíríárini. ¹⁷ Díxí íwo kwíyí Goríxoyápi xegí wíá rókíamoagí Iraijaomí ukíkayonáná eñí neánírí yagípíníñ Jono axípíníñ e erí rírí eníárini. Xewaxowa tíni xanowa tíni píyíá wíríníro ámá uyíñí yarígíáyí ríwíminí nímamoro wé róníñ imóníro éfíríxínírí Jono Goríxoyá Ámináomí xámí umeaníárini. Díxí Isíreríyí e ero Goríxoyá Ámináomí yeáyí wuríníro epírí nání oimónírí xámí umeaníárini.” uríagí ¹⁸ Sekaraiao aníñajomí re uríñnigíni, “Aríge nerí nioní níjía imónímí níraríñini? Nioní ríxa xweyanonírini. Gí apíxí eni ríxa

apianjirini.” urfagi ¹⁹ anfnajo ami nuriri re uriniginini, “Gí yoí Gebirieronirini. Gorixoyá sfmimanj e roarinjaoirini. Gorixo niont xwiyfá yay seainipaxt api áwanj uriniri nrowárenapinjo. ²⁰ Amipi niont xami rirfáyf nimónirina nimóninfarinini. E nerit aiwi xwiyfá niont rirfáyf joxi ‘Neparini.’ niyaiwiri dñj m+kwfroarinjag+ nani joxi ami xwiyfá bi miripa imoniri manj próniri erit ei. Xami niont rirfáyf nimónirina ina ami xwiyfá rirfa naniyi.” nuriri sini e nura warfna ²¹ oxit apixt Sekaraiao nani weninj nero waf e rogfáyf ayá wí sfá órininjag+ nani ududf nero “Sekaraiao pí rfa yarini?” niyaiwiro ²² o nipeyeáana xwiyfá muripaxt imoninjag+ niwiniro “Gorixoyá awawá tñj e nerfna orinjá bi rfa winigo?” yaiwiarfna o “Xwiyfá arige rimfini?” niyaiwiri xegf manj nipróniri nani wé arixa nera uniginini. ²³ Sekaraiao anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami xegf ominj yarinjfti yoparfpti nemi xegf anj e nani yoanjinigini.

²⁴ O anj e nani niyoari xiepimi niwimeari niñweagfisana re eniginini. Irisabeti niaiwf agwf nerit anjyo inimi pñt ñweanana emá wé wú múróána ²⁵ í re riniginini, “Gorixo ayá n+nrimixiri dñj nikikayonag+ nani niini agwf enarinini. Niini amaya sñwfiyo dani ayá ninarinjfti Gorixo yokwarimf ninjirini.” riniginini.

Mariaimi “Jisasoyi rininjo xirirfarinini.” urinj narinini.

²⁶⁻²⁷ Gorixo, Irisabeti niaiwf agwf nerit emá wé wfumi dñj wo rixa enana o anfnajt xegf yoí Gebireromi apixt wí ñweañe nani —Í xegf yoí Mariaiyi rininjirini. Gariri piropenisfyo anj yoí Nasaretfyo ñweanirini. Í ñweañe nani urowariniginini. Í apixt apiyái sini oxit tñt memearinjirini. Í amá wo xegf yoí Josepoyi rininjo —O mixt inayf Depitoyá fwiarfawé worini. O xegf meaminiri nani yarinjirini. ²⁸ Gorixo anfnajo í tñj e nani urowarana o nurit imi re urimeanjiniginini, “Apixt rixi apanirini. Gorixo dñj sixt riyiri dñj rikikayorit sini.” urfagi ²⁹ Mariai arfa e niwiri ududf nikariniri dñj re nipiikiga uniginini, “O pí nani rfa ninarini?” yaiwiarfna ³⁰ anfnajo re uriniginini, “Mariae, wáyf mepani. Gorixo jixt dñj sixt riyini. ³¹ Arfa ei. Jixt niaiwf agwf nerit niaiwf oxit wo nixirirfnayf yoí Jisasoyi wtrirfarinini. ³²⁻³³ O Ámináo nimoniri amá niyonit seayf e múroninfarinini. Ayf o nani re riprfrarinini, ‘Niaiwf Gorixo anj seayf emi ñweañoyáorini.’ rprfrarinini. Xiáwo Depito amá Isireriyf nñt yeayf urfnayagfapa dixt niaiwf eni Gorixoyá dñj tñt e nimoniri fwiarfawé Jekopoyáyo aninj minf umenñweanfarinini. O mixt ináyo yapit nimoniri amá xwioxfyo m+meámf nerit numenñweanfna wí nipiéronfamani. Aninjf umenñweanfarinini.” urfagi ³⁴ Mariai anfnajomi re uriniginini, “Niini sini oxit womi m+meáninjáyo joxi ntrfyyf arire nerit emfarfani?” urfagi ³⁵ anfnajo ami nuriri re uriniginini, “Kwiyf Gorixoyápi jixt tfáminit birit enj eáninj Gorixo seayf emi ñweañoyápi jixt rikikayorit sinfa enagf nani niaiwf jixt xirfoyf nani ‘Nwáorini.’ riro ‘Niaiwf Gorixoyáorini.’ riro epfrfarinini.” nuriri ³⁶ re uriniginini, “Arfa ei. Dixt rirówái Irisabeti rixa apianj aí niaiwf oxit wo agwf eni. ‘Oxft ronjixirini.’ urarfífi aiwi agwf rixa agwf tñj enana emá wé wfumi dñj wo imonini. ³⁷ Amipi wí Gorixo mimixipa epaxt wí menini.” urfagi ³⁸ Mariai re uriniginini, “Xewaninjini Gorixoyá xnáinfninj imoninjáini omi dñj niw+kwfrori yarinjini. Joxi ntrfyyf anani nimixiniginini.” urana anfnajo imi pñt niwiarimf uniginini.

Mariai Gorixomi seayf e umenñ narinini.

³⁹ Mariai, anfnajo e nurarimf uána, í niwiápnimeámf anjni niyiri dfwfni ene Judia piropenisfyo anj bimi nani nurit ⁴⁰ nremorfna Sekaraiaoyá anjyo nipawiri xirówái Irisabetimi yayf wíána ⁴¹ í arfa niwifna re eniginini. Niaiwf agwf eno xixoyfmf wiri kwiyf Gorixoyápi xími ukikayorit wíagi ⁴² pñné enj tñt nuriri re uriniginini, “Apixt niyonit nani Gorixo jixtñt piráninjft simixinjirini. Dixt niaiwf agwf enomi eni piráninjft wimixiri enjirini.” nuriri ⁴³ yayf numeri re uriniginini, “Gí Ámináomi xnáixi imonirixi, arire nerit niini tfáminit bñt?” nuriri ⁴⁴ áwanj re uriniginini, “Ai, jixt yayf

níáná arfá nísirfná gí niaíwí agwíyo ínño yayí nerí xixoyímf níagi nání ríraríñí. ⁴⁵ Jíxí xwíyá Goríxoyá rí-ríñí pí dñí níkíwírorí ‘O nírífíyí nepa nimónínfáríñí.’ yaiwirí éf enagí nání xewaníñíxí yayí sínfwiníñí.” uráná ⁴⁶ Mariaí re ríñíníñí, “Gí xwioxíyo dání re yaiwiaríñí, ‘Ámínáomí seáyí e oumemíñí.’ yaiwiaríñí. ⁴⁷ Goríxo, níñí yeáyí neayímíxemeanfo nání aga yayí seáyímí dání ninaríñí. ⁴⁸ Níñí o xegí xínáíníñíñí nimónírí omíñí wíiaríñáíní aiwí o dñí níkíkayonjo enagí nání níñí yayí ninaríñí. Ámá agwí ríná ñweagfáyí níñí seáyí e nímero ríwíyo ñweapfífáyí ení seáyí e nímero nerfná re rípfífáríñí, ‘Goríxo ímí píráníñí wímíxíñíñí.’ rípfífáríñí. ⁴⁹ Goríxo, ení síxí eáníño saní onímíá míntrápíñoríñí. Goríxo ñwíáo neríñíyo dání wé róníñoríñí. ⁵⁰ Ámá gíní gíná ñweagfáyí xfómí wáyí níwíro símanñwíyóníñí ínímí wurfnáyo wá wíanaríñoríñí. ⁵¹ O ení neánírí wíyo arírá wíemerí wíyo xopírárí wíemerí nerfná ámá dñí íwí nání níkíkayorí ero weyí meníro yarígfáyí dowiakínírí ⁵² míxí ináyí seáyí émf ímónígfáwamí mamówárírí ámá sípípíamí seáyí e wímíxírí nerí ⁵³ ámá agwíñí yarígfáyo aiwá naní níñíro agwí ímí uyíní wímíxíyírí nerí ámá amípí múróngfáyo anípá urowárápírí enoríñí. ⁵⁴ Amípí nígfí arfowayá símímanñíyo uríñíyí dñí yaikíá mímó aníñí dñí morí xegí omíñí wíiaríñwaéne Isírerene arírá neairí enoríñí. ⁵⁵ O arfo Ebírfámo nání dñí nímorí nání omí tñí xegí íwíarfawé nenení tñí ayá aníñí nínearímíxa unfáríñí.” Mariaí e níra uníñíníñí. ⁵⁶ Irisabetí tñí níñweañísáná ríxa emá waú wo múróáná ámf xegí aní e nání uníñíníñí.

Jonómí xíríñí náníríñí.

⁵⁷ Irisabetí ríxa niaíwí xírímínírí ímóníñáná niaíwí síñwí níwanírí oxí wo xíríñíníñí. ⁵⁸ Oxí wo xíráná í xegí úríxímeá tñí ámá aní ayo dñíyí tñí arfá re wígfawíxíñí, “Irisabetímí Goríxo ayá urímíxíagi nání niaíwí wo xíríñoí.” Arfá e níwíro í tñí yayí seáyímí dání yarfná ⁵⁹ ríxa sfá wé wíúmí dñí waú wo ímónáná ayí niaíwí iyí símfí sfó wákwíaníro níbírí yoí axípfí xano wíríníñípfí Sekaríaoyfí wíraníro nání yarfná ⁶⁰ xínáí “Oweoi!” nurírí re uríñíníñí, “Nene ámf yoí axípfí Sekaríaoyfí wírípaxí meníñí. Jonoyí owíraneyí.” urfá ⁶¹ ayí re urígfawíxíñí, “Díxí oxoyá xoayowa aí wo yoí ‘Jonoyí ríwíríníñí? Oweoi.’” nuríro ⁶² xano arfá ení píróníñagí nání wé áríxá níwíro wé tñí yaríñí re wígfawíxíñí, “Joxí yoí gípfí ‘Owírímíñí.’ yaiwiaríñíñí?” urfá ⁶³ Sekaríao pírípírfá nání áríxá wíagi umealáná o ríwamíñí re eañíníñí, “Xegí yoí Jonoríñí.” e eáagi ayí ududí nero Jonoyí wírífíyí “Pí nání rífa wíraríñí?” yaiwíarfná re eníñíníñí. ⁶⁴ Ámf Goríxoyá dñí tñí maní nexoarí xwíyá rípfaxí nímónírí Goríxomí seáyí e numerí yarfná ⁶⁵ ámá aní ayo dñíyí ududí néra nuro aní níyoní Judía píropenísfí dífí míñíyo amí gímí ñweagfá píné “Irisabetí niaíwí xíráná xano Sekaríao maní píróníño maní exoanjoí.” rígfá arfá níwíro ⁶⁶ dñí aumaúmí níñíro Goríxo Jonómí dñí ukíkayonagi níwíñíro re ríngfawíxíñí, “Niaíwí o ríwéná pí pí ámá ímónínfáríñí?” ríngfawíxíñí.

Sekaríao wíá rókíamoaríñí wo yapí ríñí náníríñí.

⁶⁷ Xano Sekaríao mfí kwíyí Goríxoyápfí ukíkayonáná o wíá rókíamorígfá wóníñí nímónírí Jíaso nání re ríñíníñí, ⁶⁸ “Isírereneyá Ámíná Goríxomí seáyí e oumeaneyí. O xegí ámaéne arírá neairí yeáyí neayímíxemearí nínearífná ⁶⁹ nene yeáyí neayímíxemeanfa nání ení eáníñí wo íwíaronjoí. O xfóyá xínáíníñíñí nímónírí omíñí wíiagi Depitoyá íwíarfawé woríñí. ⁷⁰ Eníñá o nání Goríxoyá wíá rókíamoagfáwa xwíyá Goríxo ríñí níwúríyírfná negí arfowamí re urígfawíxíñí, ⁷¹ ‘Ámá nene míxí neairígfáyí nání éf neamínírí wíkfí tñí neairígfáyí nání éf neamínírí eníñíñí.’ urígfawíxíñí. ⁷² Goríxo negí arfowamí re uríñíníñí, ‘Nioní wá níseawíanírí xwíyá símímanñíyo dání “Nemfáríñí.” níñírí réroaríñáyí símfí e níñínírí níseaimfáríñí.’ nurírí ⁷³⁻⁷⁴ negí arfo íñíño Ebírfámomí síñá tñí e dání re uríñíníñí, ‘Míxí seaianíro

yarigfáyo aiwí éf seamínimfáriní.' uriniginí. Míxí neaianiro yarigfáyí emí nea-
mamóáná nene ámi wáyí wí mé amípí o ñwí ikaxí neariníyí níxídirane ninwearane
75 siní siní ninwearíná wé róniní imónirane saniní imónirane nerane píraniní
xídanfáriní." Sekaraiao e nírísáná 76 xewaxo Jono siní p'omí re umeariniginí,
"Niaíwoxiní, ayí re ririprífáriní, 'Gorixo seáyí e ñweañoyá wíá rókiamoariníoxiríní.'
ririprífáriní. Joxí Ámináomí óf níwimoirí xámi umearfáriní. 77 Joxí óf níwimoiríná
xegí ámayo re urayirfáriní, 'Seyíné fwí yarigfáyí ríwíminí nímamoro éáná Gorixo
segí fwí yarigfáyí yokwarimí níseaiirí "Ananí einí." searinfáriní.' urayirfáriní."
Sekaraiao e níriri ámi 78-79 re riniginí, "Gorixo wá neomixirí ayá neawianirí nea-
iarinoriní. O nene nání anínamí dání sogwí wíá ókiarininí wíá neaókiénapínfáriní.
O nene sfá yinínimí ñweañwaéne ámá nípeanirí yaríñwaéne óf saniníyimi neawáriní
nání nene níneaméra níneaurí wíá neaómixiyínfáriní." Sekaraiao e riniginí.

80 Niaíwí Jono xwé neríná xegí díní ení ríxa ení neánirí díní síxí níga nuríná ámá
díní meaní e ninweañisáná xegí Isireríyo xewaníño sinání wimóniniginí.

2

Jisasomí xiríní nániríní.

1 Jonomí ríxa níxirimáná enáná Romíyí míxí ináyí Sisa Ogasitasoyí riníño oyá ñwí
ikaxí bí re riníriní, "Ámá xwíá nírímíní ñweagfáyí wigí xiáwo írínjowayá aní e nání
numiróná gí gapímanowamí yoí ñwirárfírxiní." riníriní. 2 Yoí ñwirárarigfáyí e
dání iwamfó ñwirárigfáriní. Yoí iwamfó ñwirárigfíná gapímaní xegí yoí Sairiniaso
ínanoriní. O Siria píropenisíyo menweañoriní. 3 E riní enagí nání ámá níní
gapímanowamí yoí ñwiráripíriní nání wigí xiáwowayá aní e nání numiróná 4-5 ámá wo,
xegí yoí Josepoyí riníño —O míxí ináyí Depitoyá fwiárfawé woriní. O xiepí siní xfómí
mímeániní —Í xegí yoí Mariaíriní. Siní mímeániní aiwí niaíwí agwí eníriní. Í tíní
nawíní Gariri píropenisíyo aní yoí Nasaretí ñweagfíe dání níweri Judia píropenisíyo
o xegí xiáwo írínjowayá aní e Betírexemíyí riníñe níréromí 6 e ninwearíná í niaíwí agwí
ríxa yóf nerí 7 niaíwí oxí xámi iwamfó xiríníño o xiríniginí. Níxirimáná rapírapí tíní
xopíxopí nírorí aní ámá mídání níbiro wéfríxiní míríníñiwá ríxa níréronagífa nání
burímákau aiwá naríñe bokisí wámi ínimí sá wíráriniginí.

8 Aní apí tíní e ámá wa sipísipí awí mearoarigfá wa áríwíyimi amíyo wigí sipísipí
ará wíwákwiní yaríñe awí mearonáná re eniginí. 9 Anínají Goríxoyá wo wigí
síminaní tínimí dání sinání rónapáná awa rogíe mídimídání Goríxoyá wíá ókímíxáná
awa óf níkaríníro yaríná 10 aníñajo re uriniginí, "Wáyí mepaní. Xwíyíá naní
ámá níní díní yayí winípxí bí soyíné tíní e nání nímeámí baríniní. 11 Xwíyíá
nioní nímeámí barínápi rípiríní. Agwí ríná aní míxí ináyí Depito xwé iwiaronípimi
apíxí wí niaíwí seyíné yeáyí seayímíxemeanfó xiríní. O Kiraisoyí rarígíoriní.
Yeáyí neayímíxemeanfá nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarígíoriní.
Ámináoriní. 12 Soyíné nuro niaíwí xíríto rapírapí níxopenímáná burímákau aiwá
narígíamí dání bokisíyo sá wíráriníñagí níwínírfáná 'Orífaní?' yaiwírfírxiní." uríyí
re eniginí. 13 Aníñají áwaní uríto roné Goríxoyá síminí wínarigfá obaxí anínamí
dánjowa ení níronapímáná Goríxomí seáyímí número re rígfawíxiní, 14 "Ñwíá anínamí
seáyímí ñweañomí seáyí e oumeaneyí. Ámá Goríxo nání díní arfá míkeamóagfá —
O ayí nání wimónariníriní. Ayí Goríxoyá xewaxo ríxa rémóáná díní wíá wónáná
awayiní nisaníro ñweáfríxiní." nírimowa 15 sipísipí awí mearoarigfáwamí píní
níwíárimí anínamí nání peyíáná awa re rinígíawíxiní, "Betírexemí niaíwí rémóe
íríní nurane Goríxo áwaní nearí nání síñwí owínaneyí." nírinímowa 16-17 aní níní nuro
Josepo tíní Mariaí tíní rípaú ñweañagí níwíníro ámi weníní éfáyí wíngíawíxiní.
Niaíwo burímákau aiwá narígíe bokisíyo riwo wíráriníñagí níwíníro píné aníñajowa

niaíwí o nání uríípi nání áwaní uráná ¹⁸ ámá píné sipísipí awí mearoarígíáwa uríápi arfá wiarígíáyí níní díní ududí nero aí ¹⁹ Mariaí xwíyíá íwo nánípi díní aumaúmí níní díní nípíkíga waríná ²⁰ sipísipí awí mearoarígíáwa ámí wigí sipísipí awí mearoarígíe nání nuróná anínajo uríípi xixení éf enagí wíniro arfá wiwo nero nání Goríxomí seáyími umero yayí umero wigíawixíni.

²¹ Niaíwo xínáí nixírímáná enáná ríxa sfá wé wíúmi dání waú wo óráná omí iyí sfmí sfó wákwianíróná yoí anínajo eníná xínáí síní agwí menjáná “Yoí Jisasoyí wííííxíni.” uríípi wííííawixíni.

²² Sfá Mariaí “Nwí ikaxí Moseso eníná níríri ríwamíní eanípi tñí xixení neri ígíá oeánímíni.” yaiwíníyi imónínáná ayaú Jisaso Goríxoyá wo oimóníri míní wianíri nání nimeámí Jerusaremí nání nuri ²³ —Ámínáoyá nwí ikaxí re níríníri eáníípi, “Niaíwí oxí xámí óf imóo Goríxomí míní níwiro ‘Díxoríni.’ uríííxíni.” níríníri eáníípi tñí xixení ²⁴ í niaíwí xíríí nání ígíá eánímíníri nání Goríxoyá nwí ikaxí re ríníípa “Nioní nání xawíówí waúraní, agwíríwí waúraní, rídíyowá nííííxíni.” E ríníípa ayaú nanwí rídíyowá yaníri nání nuri Jerusaremí nírémorí aní Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí nípáwiri nwí ikaxí níríníri eáníípa yaríná ²⁵ íná ámá Jerusaremíyo nweagíáyí wo —O xegí yoí Simionoríni. O ámá wé rónííí imóníri Goríxomí píranííí uxídíri yarííoríni. Ámá aríowayá xwíá píaxíyo dání níwiarorí xegí Isíreríyo yeáyí uyímíxemeanfo nání xwayí naníri nweanoríni. Kwíyí Goríxoyápi omí ukíkayonoríni.

²⁶ Goríxo Simionomí díní nukíkayoríná kwíyí tñí wíá re urókiamonínííni, “Joxí síní mípepa enáná ámá Ámínáoníyá díní tñí yeáyí seayímíxemeanfa nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaronfomí sínwí wíniííííni.” uríííííni. ²⁷ Simiono Goríxoyá kwíyí ukíkayonagí nání aní Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí nípáwiri Jisasomí xaníyaú nwí ikaxí Goríxo rííípa wíianíri nání xíomí nimeámí íwíaparííagí níwíníri ²⁸ íwomí nuráíri íá nímaxírímáná Goríxomí seáyími numerí re uríííííni, ²⁹⁻³⁰ “Ámínáoxíni, joxí nírííípa ámá nene yeáyí neayímíxemeanfomí ríxa sínwí tñí tñí níwíníri nání ayá sfwí míníró ananí xe pémfáííni. ³¹ Joxí rííípa ámá níníyá sínwíyo dání díxí yeáyí neayímíxemeanfo ríxa neaiapíííni. ³² Ámá joxí neaiapfo wíánííí okíarííípa émáyo nuréwapíyíríná wíá wómíxíyíníííni. O negí Isírereneyá aní re dání xíríí enagí nání ámá níní nene seáyími neamepííííni.” uríííí ³³ íwomí xaníyaú Simiono egí íwo nání xwíyíá apí rarííagí arfá níwiri ududí neri mííí sfíá níweáníri yaríná ³⁴ Simiono ayaúmi “Goríxo naní oeaimíxíni.” níríri íwomí xínáí Mariaími re uríííííni, “Arfá eí. Íwí romí Isíreríyí níní wí arfá níwiro díní wíkwírófáyí seáyí e imóníííííni. Wí arfá míwí nero díní míwíkwíró éfáyí anípa imóníííííni. Goríxo ‘Ámá níní naní oimóníííí’ wimóníííí nání íwí ro sfmímájíónííí yáíííííí nání ámá obaxí wííí níwóníro ikayíwí numearíro yaríná ayí íními dání díní wíawíarígíáyí síání imóníííííni. ³⁵ Jíxí mííí míxí yarígíápa tñí ríróagíánííí íwí ro nání íkínííí sípí e sínííííni.” uríííííni. ³⁶ Goríxoyá wíá rókíamoaííí wí —Í Panueromí xemíáí xegí yoí Anaíríni. Xíáwo írííí Asao tñí gwí axíííííni. Í ríxa apíaníííni. Oxí nímeáníri níííwíaríná xwíogwí wé wíúmi dání waú múróáná ³⁷ xiagwo ríxa nípéáná í apíxí aní nímoníri níííwíarí xegí xwíogwí níní ríxa 84 imóníííííni. Í aní Goríxo nání rídíyowá yarígíiwámí bí mípeyeá íkwáwíyiraní, áríwíyiraní, aiwá nwíá íwíarí Goríxomí xwíyíá ríííí wíri yarííííni. ³⁸ Í ení aníwámí íwo íá níxíríri nweagííe axíná nírémorí íwomí sínwí níwíníííí Goríxomí yayí níwímí nuri ámá “Goríxo gíná Jerusaremí nweanwaéne gwííííííí níroayíroníííííí?” yaiwíarígíáyí íwí o nání áwaní nura uníííííni.

³⁹ Xaníyaú Goríxo nwí ikaxí rííípa ríxa nípíni níyáííí Garírí píropenííííyo egí aní Nasaretíyí rííííe nání íwomí nímeámí níyírí e nweanáná ⁴⁰ íwo xwé níwiarorí

Gorixoxo omi ayá nurimixiri diñf ukikayonagí nání enj eániri amipí nání diñf enjwiperi enjinigini.

Xaniyaú Jisaso nání pfa egfi nanirini.

⁴¹ Xaniyaú xwiogwí o omi aiwá Gorixoyá anfnajo xiáwowa Isipiyí anfyo nweanáná mipikí múronfyimi —Sfá ayimi aiwá Pasopayi rinñf imixarigfáriní. Sfá ayi nání diñf winini nání Jerusaremí nání nuayiri yayaríná ⁴² Jisaso xwiogwí ríxa wé wúkaú síkwf waú enáná sfá Gorixoxo múronfyi ríxa anwi ayo imónñáná xaniyaú yarigfípa nání Jisaso xfo tñi Jerusaremí nání niyiro ⁴³ sfá aiwá apí naníro nání niñweagfasáná ámi anj e nání nuríná Jisaso siní Jerusaremí nweanáná xaniyaú majfá nimóniri ⁴⁴ re yaiwigfisixini, “Jisaso áma negí wí tñi ríxa púiniginí.” niyaiwiri waríná sfá wiyi órtagí ayaú egí ámayo tñi áma egí imoarigfíyo tñi pfa imimí neri ⁴⁵ pfa yopa nimegináriní ámi Jerusaremí nání niyiri pfa néra núfisáná ⁴⁶ ríxa sfá wíyaú wiyi óráná wenñf éfiyí winigfisixini. Anj Gorixoxo nání ridiyowá yarigfiwámí inimi riwo nweanagí niwiniri o Gorixoyá nwí ikaxí uréwapiyarigfá wami áwini e niñweámáná yarñf wiri arfá wiri yarñagí niwiniri ⁴⁷ áma Jisaso pñé ráná arfá niwiro nweagfáyf nñi aga ududf nero re yaiwigfawixini, “O arire neri nijfá nimóniri rfa rarini?” yaiwaríná ⁴⁸ xaniyaú omi siñwí niwiniri ududf niwiri xinái re urñiniginí, “Íwe, pí nání e yeáwapiyarñini? Yaípawi ayá sfwí yearoarñagí nání joxi nání pfa yarñwi.” urfagfi ⁴⁹ o re urñiniginí, “Pí nání aipagwí nioní nání amí amí pfa emearñi? ‘Xanoyá diñf tñi xfoya anj riwámí inimi nweani.’ miyaiwarñf reñi?” urfagí aí ⁵⁰ xwiyfá xfo urfipi nání xaniyaú nipikwini nijfá mimónipa neri ⁵¹ xfo tñi nawini nuro wigf anj Nasareti niremoro Jisaso xaniyaúmi arfá yfmigf niwiri nweanáná xinái amipí nñi o éf nání diñf aumaúmí inaríná ⁵² Jisaso siní xwé nimóga nuríná diñf enjwiperi xwé imóniri néra waríná Gorixoxo tñi áma nñi tñi eni o nání “Áma nanorini.” niyaiwia wagfáriní.

3

Jono xwiyfá wáf urñf nanirini.

¹ Taibiriasí Sisao mixí ináyf nimóniri xwiogwí wé wúkaú síkwf wú áma Romíyo niñweámáná enáná Podiasí Pairato Judia piropenisfyo gapímanf niyoní nání xiráonñf nimóniri meñweanáná Adipasí Xeroto Gariri piropenisfyo gapímanf ámnáo nimóniri meñweanáná xexirfmeáo Piripo Ituria piropenisfyo tñi Rrakonaitisí piropenisfyo tñi gapímanf ámnáo nimóniri meñweanáná Raiseniaso gapímanf ámnáo nimóniri Abirini piropenisfyo meñweanáná ² Anaso tñi xineagwo Kaiapaso tñi apaxfpanñf imónigfiwáú seáyf e nimóniri meñweanáná Jono —O xegf xano Sekaraiaorini. O áma diñf meañe nweanáná Gorixoxo nifpearí re urñiniginí, “Nioniyá xwiyfá rípi Isireríyo wáf uriméirixini.” urfagí ³ o iniñf Jodani rapá tñf e wáf nemerí re urimeñiniginí, “Ámayfne fwf yarigfáyf rfwfmíni nímamoro nisaniro yarínáyf nioní wayf seameairí Gorixoxo fwf yarigfáyf yokwarimf seairí enfáriní.” nurimerí ⁴ enjpa Gorixoyá wáf rókiamoagfá wo xegf yof Aisaiaoyí rinñjo enjíná Jono siní meñáná o nání niri rífwamñf re eañiniginí, “Áma diñf meañmí dání áma wo rfaiwá re rinfáriní, ‘Ámnáo rfwfyo bñfo nání segf diñf of nanññf wimoiro of píranñf imoarigfápánñf wimoiro neróná ⁵ síkwioxí imónñfyf xwfá xewiároro dfwf xwérani, onimiáraní, yipároro of nifriworí inñfyo nanf imixáriro of sfñá niñwearí xixoarfwf néra unyf píranñf imixáriro éfirixini. ⁶ E neríná áma nñi Gorixoxo yeáyf neayimixemeámñri yarñagí winiprfáriní.’ Áma wo rfaiwá e rinfáriní.” Aisaiao enjíná Jono nání e niri rífwamñf eañiniginí.

⁷ Jono Gorixo urin̄ipa wá urimearíná oxí apíxí obaxí Jono wayí neameain̄joín̄iri o t̄ín̄í e nán̄i baríná o ayí nisan̄iro mé wayín̄i meañ̄iro yarín̄agá n̄wín̄iri re urayín̄igin̄i, “Sidirí miaéyíné, ‘Ríwéná Gorixo xean̄ín̄í seaikárín̄fá en̄agí nán̄i éf úpoyí.’ go searíagí seyíné wáyí nero Gorixo e neaikárín̄igin̄iri nion̄i t̄ám̄ini éf barín̄o?” nuriri ⁸ re urin̄igin̄i, “Seyíné íwí yarín̄gápi nepa ríwím̄ini n̄imamorín̄áyí píran̄ín̄í nero íkíá sogwí nan̄í n̄weríná yarín̄ipa imón̄írixini. Seyíné re mirin̄ipa époyí, ‘Negí aríto Ebiríamoyaéne imón̄ín̄agwí nán̄i Gorixo wí xean̄ín̄í neaikárín̄fá men̄ini.’ mirin̄ipa époyí. ‘Gorixo Ebiríamoyá íwiáríawé nán̄i “Nion̄i ayo xean̄ín̄í n̄iwiríná arige xwé obaxí imón̄ín̄fárini?” n̄iyaiwiri ududí winarini.’ riyaiwiarín̄o? Oweoi, Gorixo d̄ín̄í e yaiwipaxí men̄ini. Anani s̄ín̄á t̄íyo dán̄i Ebiríamo nán̄i íwiáríawé wim̄ix̄iyipaxírin̄i. ⁹ Gorixo ríxa rapíwé íkíá m̄kí t̄ín̄í e nán̄i íá xirini. Íkíá ḡini ḡina sogwí nan̄í m̄wéagí n̄wín̄iríná n̄idikáriri ríá ikeaárín̄fárini.” uríagí ¹⁰ ámá o t̄ín̄í e epíroyí egíáyí yarín̄í n̄wiayiro re urín̄gawixini, “Nene nisan̄iri n̄ñwearanéná pí yan̄wárini?” urayíagá ¹¹ Jono re urayín̄igin̄i, “Ámá iyíá wúkaú t̄ín̄o wú ámá iyíá mayomi m̄ini wíwín̄igin̄i. Ámá aiwá t̄ín̄o eni mayomi m̄ini wíwín̄igin̄i.” nuriri yaríná ¹² takisí nán̄i n̄igwí uráparín̄gá wa wayí meañ̄iro n̄bíróná yarín̄í re wigíawixini, “Nearéwapiyarín̄oxini, none nisan̄iri n̄ñwearanéná pí yan̄wárini?” uríagá ¹³ o re urin̄igin̄i, “N̄igwí takisí nán̄i n̄nearáp̄imeríná n̄igwí gap̄imanowa ‘Uráp̄írixini.’ searín̄gápi wiárí n̄múro seáyí e m̄nearáp̄ipani.” nuriri yaríná ¹⁴ Porisí wa eni n̄bírō yarín̄í re wigíawixini, “None eni nisan̄irane n̄ñwearanéná pí yan̄wárini?” uríagá o re urin̄igin̄i, “Soyíné ámáyá n̄igwí urápan̄iro nán̄i iwan̄í eamero xwiríxí mero yapí uxekwímore mepa éfrixini. Segí n̄igwí om̄ín̄í nero meáfápin̄i n̄imearíná ‘Ayí apán̄irini.’ yaiwírixini. Ámá wayá nán̄i ayá s̄wí m̄searopani.” nuriri yaríná ¹⁵ oxí apíxí n̄ini “Ámá Gorixoyá d̄ín̄íyo dán̄i nene yeáyí neayim̄ixemean̄fá nán̄i aríowayá xwíá piaxíyo dán̄i iwiaron̄o gíná imón̄ín̄fárini?” n̄iyaiwiróná xwíyíá Jono wá urimearín̄ipi aríá n̄wiro nán̄i d̄ín̄í re n̄ipikíga ugíawixini, “Ámá Gorixoyá d̄ín̄í t̄ini yeáyí neayim̄ixemean̄fá nán̄i aríowayá xwíá piaxíyo dán̄i iwiaron̄oyi rarín̄wáo ámá ro men̄irani?” yaiwiaríná ¹⁶ Jono áwan̄í nuriri re urin̄igin̄i, “Nion̄i sa in̄igí t̄ini wayí seameairin̄ini. Nion̄i en̄í neán̄iri aiwí ríwíyo b̄in̄fo nion̄i n̄múrónini. Nion̄i ámá nan̄oni aiwí o nion̄i t̄ini xixeni mimón̄ín̄agí nán̄i ámá om̄ín̄í wiirín̄gáayí bosoyá s̄ikwí sú gwí wíkweairín̄gápa nion̄i oyá wíkweaipaxímani. O wayí n̄iseameairíná in̄igí t̄ini seameain̄fámani. Gorixoyá kwíyí t̄ini seameairi ríá t̄ini seameairi en̄fárini.” nuriri ¹⁷ Gorixo ámá nan̄íyo yeáyí nuyim̄ixemeari s̄ipíyo anipá im̄ixiri en̄fá en̄agí nán̄i ewayí xwíyíá r̄ipi urin̄igin̄i, “Ámá pokí t̄ini wití aiwá eyeyírómf̄ ero aiwá ná an̄íyo t̄iro mam̄wí t̄ini s̄iyikí t̄ini ríá ikeaár̄iro yarín̄gápa Gorixo eni axípi e em̄fán̄iri wití mam̄wí t̄ini ná t̄ini eyeyírómf̄ in̄ñe aiwá náyí an̄íyo t̄iri mam̄wí t̄ini s̄iyikí t̄ini ríá ikeaár̄iri em̄in̄iri nán̄i xegí pokí íá n̄ixiriri ron̄i.” urin̄igin̄i. ¹⁸ E nuriri ámá d̄ín̄í oyaiwípoyin̄iri xwíyíá wí wí eni obaxí uriri xwíyíá yayí win̄ipaxípi ríwíyo Gorixo urowár̄enap̄in̄fo nán̄i uriri neri ¹⁹ gap̄imaní Xeroto íwí eri xexirímeáoyá apíxí Xerodiasíyi rin̄ín̄í urápiri yarín̄agí Jono m̄ixí nuriri “íwí n̄ini joxi yarín̄ipi nan̄ímani. D̄ixí r̄ir̄ixímeáoyá apíxí nurápiríná ‘Nan̄í yarín̄ini.’ r̄isimón̄arini?” uríagí ²⁰ Xeroto íwí n̄ini apí nen̄agí aí ám̄i wín̄i neri Jonomi gwí n̄yiri k̄irapusí an̄íyo ñwirín̄igin̄i.

Jisasomi wayí umeain̄í nán̄irini.

²¹ Jisaso, Jono s̄ini gwí m̄ñwirín̄in̄í en̄aná ámáyo wayí numeari yaríná, Jisaso eni n̄bír̄i Jono om̄i wayí umeaíáná Jisaso éf n̄rori xano Gorixomi r̄ixin̄í uraríná re en̄igin̄i. An̄ínam̄i dán̄i óf in̄iri ²² kwíyí Gorixoyá xawiówin̄ín̄í n̄imón̄iri o t̄ín̄í e nán̄i weap̄iri an̄ínam̄i dán̄i xwíyíá wí re rin̄enap̄iri “Gí íwí d̄ín̄í s̄ixí r̄iyin̄áoxini, joxi nán̄i aga yayí ninarini.” rin̄enap̄iri en̄igin̄i.

Jisasomi xiáwo írìjowa nánìrìrì.

²³ Jisaso á máyo iwamfó nuréwapiyemeríná xegí xwiogwí 30 imónìṅṅìṅìṅì. Oxí apíxí o nánì dṅṅí re yaiwiagfárìṅì, “Josepomi xewaxorìṅì.” yaiwiagfárìṅì. Josepomi xano Xiraiorìṅì. ²⁴ Omì xano Matatorìṅì. Omì xano Ripaiorìṅì. Omì xano Merìkaiorìṅì. Omì xano Janaiorìṅì. Omì xano Joseporìṅì. ²⁵ Omì xano Matataiasorìṅì. Omì xano Emosorìṅì. Omì xano Neamorìṅì. Omì xano Esiraiorìṅì. Omì xano Nagaiorìṅì. ²⁶ Omì xano Meatorìṅì. Omì xano Matataiasorìṅì. Omì xano Semenorìṅì. Omì xano Josekorìṅì. Omì xano Jodaorìṅì. ²⁷ Omì xano Joananorìṅì. Omì xano Resaorìṅì. Omì xano Serababerorìṅì. Omì xano Siarìtierorìṅì. Omì xano Neraiorìṅì. ²⁸ Omì xano Merìkaiorìṅì. Omì xano Edaiorìṅì. Omì xano Kosamorìṅì. Omì xano Erìmedamorìṅì. Omì xano Erorìṅì. ²⁹ Omì xano Josuaorìṅì. Omì xano Eriesaorìṅì. Omì xano Jorimorìṅì. Omì xano Matatorìṅì. Omì xano Ripaiorìṅì. ³⁰ Omì xano Simionorìṅì. Omì xano Judaorìṅì. Omì xano Joseporìṅì. Omì xano Jonamorìṅì. Omì xano Eraiakimorìṅì. ³¹ Omì xano Meriaorìṅì. Omì xano Menaorìṅì. Omì xano Matataorìṅì. Omì xano Netanorìṅì. Omì xano Depitorìṅì. ³² Omì xano Jesiorìṅì. Omì xano Obetorìṅì. Omì xano Bowasorìṅì. Omì xano Sarìmonorìṅì. Omì xano Nasonorìṅì. ³³ Omì xano Aminadaporìṅì. Omì xano Atìminorìṅì. Omì xano Anaiorìṅì. Omì xano Xesìronorìṅì. Omì xano Peresorìṅì. Omì xano Judaorìṅì. ³⁴ Omì xano Jekoporìṅì. Omì xano Aisakorìṅì. Omì xano Ebrìfamorìṅì. Omì xano Tiraorìṅì. Omì xano Nexorìṅì. ³⁵ Omì xano Serakorìṅì. Omì xano Reuorìṅì. Omì xano Perekorìṅì. Omì xano Ebeorìṅì. Omì xano Seraorìṅì. ³⁶ Omì xano Kenanorìṅì. Omì xano Apakisatorìṅì. Omì xano Siemorìṅì. Omì xano Nowaorìṅì. Omì xano Remekorìṅì. ³⁷ Omì xano Metusaraorìṅì. Omì xano Inokorìṅì. Omì xano Jaretorìṅì. Omì xano Maxararerorìṅì. Omì xano Kenanorìṅì. ³⁸ Omì xano Inosorìṅì. Omì xano Setorìṅì. Omì xano Adamorìṅì. Omì xano Gorìxorìṅì.

4

Obo iwamfó wíwapiyìṅì nánìrìrì.

¹ Jisaso kwíyí Gorìxoyápi omì nìwímeari ukìkayonáná iniṅṅí Jodani rapáyo dánì peyaríná kwíyí Gorìxoyápi á má dṅṅí meañe nìméra waríná ² sía 40 óraríná Obo “O eṅṅí neánìrì xano wimónarìṅṅìṅṅì xídìnrìfèṅṅìṅṅì?” nìyaiwiri omì iwamfó nìwíwapiyayiri yaríná sía ayo aiwá mìnì néra núísáná sía 40 imónáná rìxa agwí wiaríná ³ Obo re urìṅṅìṅṅì, “Joxì nepa niaíwí Gorìxoyáoxì eṅṅányí aiwá nìrì nánì sṅṅá tìyí, ‘Bisìkerfá imónè.’ ureì.” urìfagì ⁴ Jisaso re urìṅṅìṅṅì, “Oweoi, wí e emìméṅṅì. Gorìxoyá Bìkwíyo dánì re nìrìrìrì eánìṅṅì, ‘Ámá aiwá nìpṅṅì nánìṅṅì dṅṅí nìmorínáyí, wí dṅṅí nìyìṅṅìṅṅì imónìṅṅìṅṅì meapaxí menìṅṅì.’ rìṅṅìṅṅì nánì joxì nìrìfṅṅì wí emìméṅṅì.” urìṅṅìṅṅì. ⁵ Obo Jisaomi seáyì emì nìmeáa nìpeyirì aṅṅí nṅṅì xwṅṅá rìrì nìrìmìṅṅì nánì imónìṅṅìṅṅì aṅṅì axíná sìwá nìwirì ⁶⁻⁷ re urìṅṅìṅṅì, “Aṅṅí nṅṅì xwṅṅá rìrì nìrìmìṅṅì nánì imónìṅṅìṅṅì joxì sìwá siarìṅṅìṅṅì ayí nionìyárìṅṅì. Nṅṅì rìxa nìṅṅìṅṅì imónìṅṅì. ‘Ámá womì mìnì owimìṅṅì.’ nìyaiwirìṅṅì ananì mìnì wipaxṅṅìṅṅì. Joxì nionì nánì mìṅṅì xwṅṅáyo nìkwìrorì nionì seáyì e nìméánáyí ayí nṅṅì weyí meararìṅṅìṅṅì apì tṅṅì dṅṅì siapìṅṅìṅṅì.” urìfagì aì ⁸ Jisaso re urìṅṅìṅṅì, “Bìkwí Gorìxoyáyo re nìrìrìrì eánìṅṅì, ‘Dìxí Ámíná Gorìxomìṅṅì mìṅṅì xwṅṅáyo ìkwìrorì seáyì e umerì erìṅṅì.’ rìṅṅìṅṅì nánì joxì nìrarìṅṅìṅṅì wí e emìméṅṅì.” urìṅṅìṅṅì. ⁹ Obo “Jisaso xegí xano Gorìxo eṅṅí eánìṅṅìṅṅì iwamfó owíwapiyìṅṅì yapí owíwapiyìṅṅìṅṅì.” nìyaiwiri omì aṅṅí Jerusaremìyo nánì nìmeáa nuri aṅṅí Gorìxo nánì rìdìyowá yarìṅṅìṅṅì xegí rìkwíyo nìṅṅìṅṅìṅṅì re urìṅṅìṅṅì, “Joxì nepa niaíwí Gorìxoyáoxì eṅṅányí, xwṅṅámì nánì nìmawirì xeamoì. ¹⁰ Ayí rìpì nánì rìrarìṅṅìṅṅì. Gorìxoyá Bìkwíyo xwíyífá rìpì enì nìrìrìrì eánìṅṅì, ‘Gorìxo xegí aṅṅìṅṅì joxì nánì píránìṅṅì awí ṅweapṅṅì nánì re urìṅṅìṅṅì, ‘Omì awí mearópoyì.’ urìṅṅìṅṅìṅṅì nìrìrìrì eánìṅṅìṅṅì nánì nìmawirì xeamoì.” nurìrì

¹¹ re uriniginini, “Ripi eni niriniri eanini, ‘Joxi sikwi sngayo prf uykieamf inrixiniri ayf fa rixiripri we awia sipraoi.’ eni niriniri eaninagi nani anani nimawiri xeamoana ‘Gorixomi xewaxorani?’ siaiwimfni.” urfagi ¹² Jisaso re uriniginini, “Nioni re dani nipiérorináyf, joxi ninarinipa Gorixo anfnajf nioni fa nixiripri nurowárenapixaf ai ripi eni niriniri eanini, ‘Dixf Aminá Gorixoyá enj eaninipimi iwamfo mwiwapiyipani.’ eaninagi nani wi nimawiri xeamóméméni.” uriniginini. ¹³ E urána obo iwamfo nfn e nwiwapiyílsána omi pfn nwiárim nuri idána ámi wwapiyipaxf imónána nani weninjf neri nweaniginini.

Jisaso iwamfo nemerf uréwapiyemenf nanirini.

¹⁴ Jisaso kwíyf Gorixoyápi ukikayonagi áma dinjf meanje pfn nwiárim nuri ámi Gariri ppropensíyo nemerf pfné o nani ppropensíf ayo amf amf yanf iwénimearína ¹⁵ o anf api apimi nemerf wigf rotú aníyo uréwapiyemearína oxí apíxf nfn xfomi seáyi e umeagfárimni.

Nasaretf nweáyf Jisasomf rfwf umogfa nanirini.

¹⁶ Jisaso Nasaretíyo nani nuri —Anj ayo xfo sni onimiá ina ninweari xwe iwiaroníyo nani nuri xegf inina yarinjpa Sabarfáyo rotú aníyo nípawiri Bkwf Gorixoyá fa rómniri nani éf nrori ¹⁷ ríxa Bkwf Gorixoyá wfá rókiamoagf Aisaiaoyf rininjo eanipi umeaiána o npariri xwíyfá ripi rininje nani pfa neri nwinirína fa re rojniginini, ¹⁸ “Kwíyf Gorixoyápi nioni nkikayoni. Nioni áma uyipeayíyo xwíyfá yayf winipaxf imóninjpi urimfa nani nrippearf áma fa xenwirárininjíyo ‘Sini seyiné fa miseaxenwirárimni. Anani úpoyf.’ urimfa nani nrowárenapiri áma sinjw supárigfáyo ‘Anani sinjw noxoari anpoyf.’ urimfa nani nrowárenapiri áma iwanj mépero xopiráf wiro egfáyo yeáyf imiximfa nani nrowárenapiri ¹⁹ ‘Gorixo xegf áma éf umininiyf anwi ayorini.’ urimfa nani nrowárenapiri enjrimni.” Jisaso fa e niroárimni ²⁰ Bkwf ámi nixopemixárimána rotú anf mearinjf womi mni nwinimána éf ninweari áma rotú aníyo nwxapigfáyf omni sinjw agwf nwiaga warína ²¹ o “Xfo nani rfa rarini?” oyaiwípoyniri iwamfo nuri re uriniginini, “Agwini rfwaminj nioni fa róapi seyiné arfa nwirína ríxa xixeni imónigoí.” urána ²² nfn o nani nanjni nira uro xwíyfá awíninj yarinj xfo rí jfapi nani dinj nripkíga uro nero af re rinigfawixini, “Áma royf sa anf re dñj Josepomf xewaxorini. Aríge neri nijfá xwe api imóninjrfani?” rinarína ²³ o re uriniginini, “Seyiné ewayf xwíyfá ripi nirinirípráoi, ‘Joxi nepa xwiroxi enánáyf, jiwannjoxi píraninj imixinei.’ nripípráoi. E ninirironá re nripípráoi, ‘Emimf amípi anf Kapaneamíyo enoi.’ rarinjagfa arfa winjwápi ámi dixf anf re eni emimf neaif.’ nripípráoi.” nuri ²⁴ re uriniginini, “Nepa seararinini. Wfá rókiamoarinj wo o xegf aníyo nani nuri Gorixoyá xwíyfá urána xegf áma e nweagfáyf omi mímnarigfámani. ²⁵ E neri aiwi nioni nepa seararinjagi píraninj arfa nípoyf. Enina wfá rókiamoagf Irajao emearína agwf anf pírini eri iniá meapa eri áma nfn aiwá nani dfwf ikeamóniro enána Isireríyf apíxf anf obaxf nweanagfa aiwi ²⁶ Gorixo Irajao iwamf wimf aríra wwiniginiri murowáf émáyf apíxf wimini —Í Saidoni tñj e anf onimiá Seraparf rininj bimi dñjrimni. Imini aríra wwiniginiri wáriniginini.” nuri ²⁷ re uriniginini, “Enina wfá rókiamoagf Iraisao nemerína eni Isireríyf obaxf peyíyf tífáyf egfá aiwi Iraisao ayo womi nanj wimixagfmani. Émáyf womini —O Siria dñj xegf yof Nemenorini. Omni nanj wimixinjrimni.” urána ²⁸ áma nfn rotú aníyo nweagfa arfa e nwiróna xwioxíyo dani rfa ápiáwininj nworóa nuro ²⁹ nwiápnimearo omf fa nixiriro wigf aníyo dani nixoyípióa nuro dfwf mñj wigf anf mtrininjipimi dani mamówaraniro nani xixoyípi nmera yarína ³⁰ o áwinimi niyékinimi xegf dinj tñj uniginini.

Imfo dinj xixéroarinj womi mixf umáininj nanirini.

³¹ Jisaso Gariri piropenisíyo nemeáná anjé xegí yoí Kapaneamiyo nírémorí Sabaríáyo nuréwapíyirí yaríná ³² áamá ayí aríá níwiróná o xwíyíá apí xiáwóníjé raríjagí níwíníro mánjé síjé níweáníro yaríná re enjínigíní. ³³ Áamá rotú anjéyo njweagíáyí wo —O imíó dínjé xixéroaríjoríní. O níwiápínímearí makíríwí nímorí ³⁴ re uríjínigíní, “Ái! Nasaretí dánjé Jisasoxíní, none pí neaimíníri barijíní? Xwiríá neaikíxémíníri ríbaríjíní? Joxí nání nioní níjíríní. Goríxo xewaxoxí xío rírípeáoxíríní.” uráná ³⁵ Jisaso míxí nurírí re uríjínigíní, “Ámí bí mírípa eí. Omí píní níwiárímí utí.” uráná re enjínigíní. Imíó áamá omí xwiríá wí mikíxé áamáyo áwínímí dání meanjíní neárímí unjínigíní. ³⁶ Meanjíní neárímí úáná áamá níní óf níkáríníro re rínígwíawíxíní, “Xwíyíá oyá enjé síxí eáníní. O néní ténjóníjé nítríná sekaxí uráná imíó aí aríá níwíro éf waríjoi.” níriníro yaríná ³⁷ xwíyíá o yaríjépi nání piropenisí ayo amí amí yaní iwénímenjínigíní.

Saimonomí xíneagwímí nanjé imíxíjé náníríní.

³⁸ Jisaso níwiápínímeámí rotú anjéyo píní níwiárímí nípeyearí xegí wiepísaríjé wo Saimonoyí ríníjoyá anjéyo nání nurí nípáwirí omí xíneagwí ríá pírfé wiaríjagí nání ímí nanjé owímíxíníri yaríjé wíagíá ³⁹ o í sá weje nání nurí nírómáná ríá pírféyo míxí uráná re enjínigíní. Símixípi ímí píní níwiárímí úáná í ríxa anjíní níwiápínímearí aiwá pírfé nímeárí níwía unjínigíní.

Símíxí obaxíyí nanjé imímíxímí enjé náníríní.

⁴⁰ Áamá anjé apímí dánjéyí sogwí ríxa nípímeáná wigí áamá símixí xíxegíní yaríjéyí nímeámí Jisaso ténjé e nání báná o áamá ayí ayo wé seáyí e ikwíkwíarímí erí nanjé imímíxímí erí yaríná ⁴¹ imíó áamá ayo wíyo obaxí xixéroaríjéyí áamá ayo píní níwiárímí nuróná makíríwí nímoayíro re urayígíawíxíní, “Niaíwí Goríxoyáoxíríní.” urayaríjagíá o imíowa xío aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníoyí rarígíó enjagí nání níjéá imóníjagíá nání o míxí nurírí “Ámí bí mírípa époyí.” ururímí nerí e néísáná ⁴² sá weje wíá móníjímí níwiápínímeámí áamá mayí e nání nurí njweánáná áamá oxí apíxí níní o nání píá nemero omí níwímearóná “Nene píní níneawíarímí mupání.” uraníro yaríjagíá aiwí ⁴³ o re uríjínigíní, “Goríxo re nírowárénaríjíríní, ‘Anjé ayí ayo re uríméíríxíní, ‘Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí seamenjweaní nání seyíné nísaníro njweáíríxíní.’ uríméíríxíní.’ nírowáríí enjagí nání anjé wíyo xwíyíá yayí wínpaxí imóníjé apí urímíníri ení xe oumíní.” nurímí nurí ⁴⁴ Judayíyá anjé apí apímí rotú anjé míríníjéyo dání nuréwapíya unjínigíní.

5

Jisasoyá dínjé téní peyí obaxí ubeníyo míníjé náníríní.

¹ Jisaso ipí xegí yoí Genesaretípámí éf nírómáná xwíyíá Goríxoyá uraríná áamá obaxí aríá wianíro nání xímíxímí níwíníro Jisasomí íkwíkwíerí wíaríná ² ewé bíxaú, yánípámí tía bíxaú wenjagí níwíníri peyí ápearígíáwa ewé apíxaúmí dání nayoámáná wigí ubení ígíá eaaríjagíá níwínímí nurí ³ ewé bíbá Saimonoyápámí nípíxemoáníri yaríjé re wíjínigíní, “Iníkí ténjé re píní níwiárímí ná jé onímíápí ananí níwaníréwí?” nurírí éf níjweámáná ewé apámí dání oxí apíxí ipí manjépa ténjé e rówapígíáyo nuréwapíyirí ⁴ ríxa nípíní nurárímáná Saimonomí re uríjínigíní, “Ipí ná mímí enje nání nímeámí nurí peyí íáyo míníní nání ubení mamówárípiyí.” uríjagí ⁵ Saimono re uríjínigíní, “Negí neamemearíjoxíní, síá ríyímí áríwíyímí peyí íá wí nímnírífeníjoiáníri aníjé míní mépearíjáná wíá neágoí. E nerí aiwí joxí e yearíjagí nání ye iwamíó mamówáraníwí.” nurírí ⁶ mamówáraná re enjínigíní. Ubení ú peyí obaxíyo ní mudímorí ríxa aríkinímíníri yaríjagí níwíníri ⁷ wigí wíwaúmí ewé bíbámí njweagííwaú sanjé oyearápípiyíníri wápiá níwíri awaú níbírí ubení

nimixearo ewépxaúmi ikwiáraná ewépxaú ríxa ná ínīmīnīrī yarīḡagi ⁸ Saimoni Pitao siḡwí e nīwīnīrī nānī Jisasoyá síkwí tīḡí e mīḡí xwíáyo níkwīrorī re urīḡīnīḡīnī, “Ámīnáoxīnī, nionī íwí yarīḡaonī eḡagi nānī pīnī nīnīwīárīmī uī.” nurīrī ⁹ peyí aga xwé nīmearo nānī o tīnī xegí ámá níkwīmīxīnīrī peyí nānī yarīḡíáwa tīnī ududí níkárinīro ¹⁰ Sebediomī xewaxowáú Jemiso tīnī xogwáo Jono tīnī awáú Saimonomī níkwīmīxīnīrī peyí nānī yarīḡííwáú enī ududí íkárinārīnā Jisaso Saimonomī re urīḡīnīḡīnī, “Joxī wáyí mikárinīpanī. Agwī re dánī peyí nānī yarīḡípánīḡí ámá nānī enī e néra uríárīnī. Ámá nionī níxídípírífa nānī wirīmeáríárīnī.” nurīmáná eḡáná ¹¹ awa ewé nīmeámī nībīro yánī e dánī nayoaro ewé peyí amīpí e nītīmī omī níxída ugíawīxīnī.

Ámá peyíyí tīḡí womī naní imīxīḡí nánīrīnī.

¹² Jisaso aḡí wíyo nemerī aḡí bimī ḡweaḡáná ámá wo —O peyíyí píprīmíó yárinḡorīnī. O Jisasomī nīwīnīrīnā oyá síkwí tīḡí e símīmanḡí xwíáyo níkwīrorī wauní re urīḡīnīḡīnī, “Ámīnáoxīnī, joxī naní nimīxīmīnīrīnáyí ananī naní nimīxīpaxírīnī.” uríagi ¹³ Jisaso wé nīmoaurī omī seáyí e níkwīárīmáná re urīḡīnīḡīnī, “Nionī ‘Joxī naní oimónīnī.’ nīmónarīnī. Ríxa naní imóneī.” uráná re eḡīnīḡīnī. Peyíyí apí ríxa naní imónáná ¹⁴ Jisaso “Ámá wíyo nionī simīxíáyí nānī áwanḡí murípa eī.” nurīrī ámá o Moseso eḡíná ḡwí ikaxí ragípi mé ámáyo xewanīḡo áwanḡí nura emenīḡīnīrī e nurīrī ámī re urīḡīnīḡīnī, “Amíná apaxípánīḡí imónīḡíáwa tīḡí e nānī nurī womī síwá nīwīnīrī naníwí rīdíyowá nānī negí aríto Moseso eḡíná sekaxí nearagíyí bí rīdíyowá síárīrī joxī naní imóníyí nānī áwanḡí rīrī enī mīnī wírīxīnī.” Jisaso sekaxí e uríagi aí ¹⁵ xwíyíá emīmí amīpí Jisaso yayīḡíyí nānī yaní ríxa ná jíamī níwéa nemerī yaríná oxí apíxí obaxí omī aríá wianīro nānī bíro símīxí wiarīḡíyí naní oneaimīxīnīrī bíro nero o tīḡí e nīpīnīro nīḡwearo e yayaríná ¹⁶ o íníná ámá dīḡí meane nānī nīwayírī Goríxomī xwíyíá rīrīmí wiagírīnī.

Eḡí nīnī síwímí eḡí womī naní imīxīḡí nánīrīnī.

¹⁷ O sía wíyīmī ámáyo uréwapíyaríná ámá wa Parisiyí rīnīḡíyí wa tīnī Goríxoyá ḡwí ikaxí uréwapíyarīḡíyí wa tīnī —Awa Garīrī píropenísíyo aḡí ayí ayo dánī bīmīro Judia píropenísíyo aḡí ayí ayo dánī bīmīro Isírerīyí aḡí xwé Jerusaremī dánī enī bíro eḡíáwarīnī. Awa Jisaso uréwapíyarīḡe éfī nīḡwearo aríá wiaríná Jisaso ámá símīxí wiarīḡíyó naní owīmīxīmīnīrī nānī eḡí síxí eánīḡí Goríxoyápi ukíkayonáná re eḡīnīḡīnī. ¹⁸ Ámá wa wíḡí ámá womī —O eḡí nīnī síwímí yárinḡorīnī. Omī íkwīanḡwíyo nītīro Jisaso naní owīmīxīnīrī nīmeámī nībīro “Nīmeámī nīpáwirane Jisasoyá símīmanḡí mīnī aḡwí e owíráraneyí.” nīrīro éfáyí ¹⁹ ámá obaxí aḡí íwí e píkwípíkwí inīḡagíá ófī nānī píá nīmegīnīro aḡiwámī nīmeámī níxéga nīpeyīro aḡí sía tīnīḡíyí wí nīpīneayīro dae nītīmáná íkwīanḡwína tīnī ḡwí nīyīro ámá aḡíyo ínīmī epíroyí eḡíáyo áwīnīmī ḡwírī e e nīmamówára nīwepīnīro Jisaso símīmanḡí tīḡí mīnī táná ²⁰ Jisaso eḡí nīnī síwímí eḡoyá ámá nīnī xíto nānī dīḡí wíkwīroro “Jisaso ananī naní imīxīpaxírīnī.” wíaiwīro yarīḡagíá nīwīnīrī re urīḡīnīḡīnī, “Ámáoxīnī, díxí íwí yarīḡípi ríxa yokwarīmí sífīnī.” uráná ²¹ Goríxoyá ḡwí ikaxí eánīḡípi mewegíáwa tīnī Parisiowa tīnī ikeagíḡwí re nīrīga ugíawīxīnī, “Ámá royí goríani? Goríxomī rīperírí numearírī yarīḡí royí? Ámá íwí yarīḡíyí yokwarīmí yarīḡí royí goríani? E yarīḡíyí sa Goríxorīnī.” rīnarīḡagíá ²² Jisaso xegí dīḡí tīnī adadí nīwírī re urīḡīnīḡīnī, “Nionī nānī segí xwíoxíyo dánī pí nānī dīḡí e moarīḡoi?” nurīrī ²³ re urīḡīnīḡīnī, “Ámá wo íwí íkárinīḡí nionī yokwarīmí wíánáyí, ínīmī imónīḡagi nānī ámá woxí síḡwí tīnī síḡwí wīnīpaxí menīnī. E nerī aiwí nionī ámá eḡí nīnī síwímí eḡí womí ‘Ríxa nīwíápīnīmeárī díxí íkwīanḡwí nīmeámī uī.’ uránáyí, o naní imóníagi ámá

nityínéni sɨŋwɨ tɨni sɨŋwɨ winɨpaxɨrɨni.” nurɨri ²⁴ re urɨŋɨnigɨni, “Nityínéni nioni nánɨ re naiiwipɨrɨ, ‘Ámá imónɨŋo anani ámá xwɨ́á tɨyo dánɨyɨ́ ɨwɨ́ ikárɨnɨ́apɨ enɨ anani yokwarɨmɨ́ wiipaxorɨani?’ naiiwipɨrɨ nánɨ píranɨŋɨ́ sɨŋwɨ nanɨ́poyɨ́.” nurɨri enɨ́ sɨ́wɨmɨ́ enɨomi re urɨŋɨnigɨni, “Nioni re rɨrarɨŋɨni, ‘Joxɨ nɨ́wiápɨnɨ́mearɨ dɨ́xɨ́ ikwianɨwɨ́ nɨ́meámɨ́ anɨ́ e nánɨ́ uɨ́.’ rɨrarɨŋɨni.” uráná re enɨnigɨni. ²⁵ O ámá nɨni sɨŋwɨ anigɨ́e dánɨ rɨ́xa nanɨ́ nimónɨrɨ́ nɨ́wiápɨnɨ́mearɨ xegɨ́ ikwianɨwɨ́ sá weŋɨ́na nɨ́mearɨ́ xwanɨwɨ́ níkwónɨ́mɨ́ nɨ́peyearɨ́ Gorɨ́xomɨ́ seáyɨ́ e numéra xegɨ́ anɨ́ e nánɨ́ úáná ²⁶ oxɨ́ apɨ́xɨ́ nɨ́ni óf níkárɨnɨ́ro Gorɨ́xomɨ́ seáyɨ́ e numero wigɨ́ xwioxɨ́yo dánɨ́ sɨ́rɨ́ nɨ́pɨ́kínɨ́ro re nɨ́rɨ́ga ugɨ́awixɨni, “Agwɨ́ xegɨ́ bɨ́ éagɨ́ ríyɨ́ winɨ́wɨni.” rɨ́gɨ́awixɨni.

Ripaiomɨ́ “Nixɨ́dei.” urɨ́ŋɨ́ nánɨ́rɨ́ni.

²⁷ Jisaso e dánɨ́ nɨ́peyearɨ́ nurɨ́ná ámá nɨ́gwɨ́ takisɨ́ nánɨ́ uráparɨŋɨ́ wo —O xegɨ́ yoɨ́ Ripaiorɨni. Xegɨ́ yoɨ́ ámi bɨ́ Matɨ́yuorɨni. O xegɨ́ opisɨ́ anɨ́yo éf ŋweanagɨ́ Jisaso sɨŋwɨ́ e nɨ́winɨrɨ́ re urɨŋɨnigɨni, “Joxɨ́ nixɨ́dei.” uráná ²⁸ o nɨ́wiápɨnɨ́mearɨ́ xegɨ́ amɨ́pɨ́ nɨ́ni e pɨ́nɨ́ nɨ́wiárɨ́mɨ́ Jisasomɨ́ uxɨ́dɨŋɨnigɨni. ²⁹ Jisaso nánɨ́ xegɨ́ anɨ́yo aiwá́ xwé́ bɨ́ rɨ́yamɨ́ nerɨ́ ŋweanáná takisɨ́ nánɨ́ nɨ́gwɨ́ uráparɨ́gɨ́á wa tɨní ámá́ winɨ́yɨ́́ tɨní nɨ́bɨ́ro nawɨ́ni awaú́ tɨní nɨ́ŋweámáná aiwá́ nɨ́nɨ́ro yarɨ́ná ³⁰ Parisi wa tɨní Gorɨ́xoyá́ ŋwɨ́ ikaxɨ́ eánɨŋɨ́pɨ́ mewegɨ́á wo tɨní Jisaso nánɨ́ wiepɨ́sarɨ́ŋowamɨ́ anɨ́ŋúmɨ́ ikaxɨ́ nurɨ́ro re urɨ́gɨ́awixɨni, “Soyɨ́né takisɨ́ nánɨ́ nɨ́gwɨ́ uráparɨ́gɨ́á awa tɨní ámá́ ɨwɨ́ yarɨ́gɨ́á winɨ́yɨ́́ tɨní pí nánɨ́ iniɨ́gɨ́ nɨ́ro aiwá́ nɨ́ro yarɨ́ŋoɨ́?” urɨ́agɨ́á ³¹ Jisaso ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á rɨ́pɨ́ urɨŋɨnigɨni, “Ámá nanɨ́ yarɨ́gɨ́áyɨ́́ nanɨ́ oneaimɨ́xɨnírɨ́ xwɨ́rɨ́ tɨŋɨ́ e nánɨ́ warɨ́gɨ́áranɨ́? Oweoɨ́! Sɨ́mɨ́xɨ́ yarɨ́gɨ́áyɨ́́nɨ́ xwɨ́rɨ́́ tɨŋɨ́ e nánɨ́ warɨ́gɨ́áranɨ́.” Ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á apɨ́ nurɨ́ri ³² re urɨŋɨnigɨni, “Nioní ámá́ wé rónɨŋɨ́́ imónɨ́gɨ́áyɨ́́ wigɨ́ yarɨ́gɨ́áyɨ́́ rɨ́wɨ́mɨ́nɨ́́ mamoro sanɨŋɨ́́ imónɨ́ro oépoynɨ́rɨ́ bɨ́ŋámánɨ́. ɨwɨ́ yarɨ́gɨ́áyɨ́́ rɨ́wɨ́mɨ́nɨ́́ mamoro sanɨŋɨ́́ imónɨ́ro oépoynɨ́rɨ́ bɨ́ŋárɨni.” urɨŋɨnigɨni.

“Wiepɨ́sarɨ́ŋowa pí nánɨ́ aiwá́ ŋwɨ́á mɨ́ŋwɨ́rárɨnɨ́ yarɨ́ŋoɨ́?” urɨ́gɨ́á nánɨ́rɨ́ni.

³³ Ámá wa Jisasomɨ́ re urɨ́gɨ́awixɨni, “Jono wiepɨ́sarɨ́ŋowa íníná aiwá́ ŋwɨ́á ŋwɨ́rárɨnɨ́ro Gorɨ́xomɨ́ rɨ́xɨŋɨ́ urɨ́ro yayarɨ́gɨ́áranɨ́. Parisiowayá́ wiepɨ́sarɨ́ŋowa enɨ́ axɨ́pɨ́ yarɨ́gɨ́áranɨ́. E nero aiwɨ́ joxɨ́ wiepɨ́sarɨ́ŋyɨ́́ aiwá́ ŋwɨ́á bɨ́ mɨ́ŋwɨ́rárɨnɨ́́ íníná aiwá́ nɨ́ro iniɨ́gɨ́ nɨ́ro yarɨ́gɨ́áranɨ́.” urɨ́agɨ́á ³⁴ Jisaso “Nioní gɨ́ wiepɨ́sarɨ́ŋáowa tɨní ŋweanáná awa aiwá́ ŋwɨ́á ŋweapaxɨ́manɨ́.” urɨ́mɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á rɨ́pɨ́ urɨŋɨnigɨni, “Ámá wo apɨ́xɨ́ meámɨ́nɨ́rɨ́ aiwá́ imɨ́xɨ́fɨ́yɨ́́ ámá́ aiwá́ apɨ́ nɨ́pɨ́rɨ́ nánɨ́ bɨ́áyɨ́́ apɨ́xɨ́ meáo sɨ́nɨ́ ayɨ́́ tɨní ŋweanáná aiwá́ ŋwɨ́á ŋwɨ́rárɨ́narɨ́gɨ́áranɨ́? Oweoɨ́! ³⁵ E nerɨ́ aiwɨ́ apɨ́xɨ́ meáo sɨ́á obaxɨ́ wí nó́rɨ́máná enáná ámá́ wí omɨ́ wanɨ́nɨ́mɨ́xáná íná́ ámá́ ayɨ́́ dɨ́ŋɨ́ sɨ́pɨ́ wiarɨ́ŋagɨ́ nánɨ́ aiwá́ ŋwɨ́á ŋwɨ́rárɨ́nɨ́pɨ́rɨ́fárɨni.” urɨŋɨnigɨni. ³⁶ Xɨ́o rapɨ́rapɨ́ sɨ́ŋúnɨŋɨ́́ imónɨ́ŋagɨ́ nánɨ́ ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á ámi rɨ́pɨ́ urɨŋɨnigɨni, “Ámá wo xegɨ́ rapɨ́rapɨ́ urú axenɨ́ŋagɨ́ nɨ́winɨ́rɨ́nɨ́́ pɨ́rómɨ́nɨ́rɨ́ nánɨ́ xegɨ́́ sɨ́ŋú́ nɨ́mearɨ́ naxerɨ́ pɨ́roarɨ́ŋɨ́ranɨ́? Oweoɨ́! Sɨ́ŋú́ naxerɨ́nɨ́́ xwɨ́rɨ́́á ikɨ́xenɨ́ŋoɨ́. Sɨ́ŋú́ enɨ́ naxerɨ́ pɨ́róánáyɨ́́ urú yapɨ́ xɨ́xenɨ́ axɨ́pɨ́ imónɨ́nɨ́menɨ́ŋoɨ́.” nurɨ́ri awa wigɨ́ enɨ́nɨ́ dánɨ́ “Nene e nerɨ́nɨ́ wé rónɨŋɨ́́ nimónɨ́rane nɨ́perɨ́náyɨ́́ ananí Gorɨ́xo tɨŋɨ́ e nánɨ́ peyanɨ́wárɨni.” nɨ́ra wagɨ́ápi sɨ́nɨ́ yarɨ́gɨ́ápi tɨní xwɨ́yɨ́́á sɨ́ŋɨ́́ tɨní nawɨ́ní ikwieropɨ́rɨ́xɨnírɨ́ ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á e urɨŋɨnigɨni. ³⁷ Ámi axɨ́ rɨ́pɨ́ re urɨŋɨnigɨni, “Ámá wo re yarɨ́ŋɨ́manɨ́. Memé wará sɨ́xɨ́ urɨ́yo iniɨ́gɨ́ wainɨ́ sɨ́ŋɨ́ iwajɨ́á yarɨ́ŋɨ́manɨ́. E nerɨ́náyɨ́́, memé wará sɨ́xɨ́ awá́ núpɨ́yinɨ́rɨ́ wainɨ́ apɨ́ purɨ́ memé wará sɨ́xɨ́wá́ xwɨ́rɨ́́á ikɨ́xénɨ́rɨ́ enɨ́ŋoɨ́. ³⁸ Iniɨ́gɨ́ wainɨ́ sɨ́ŋyɨ́́ memé wará sɨ́xɨ́ sɨ́ŋyɨ́́yo iwajɨ́á yarɨ́gɨ́áranɨ́.” urɨŋɨnigɨni. ³⁹ Xɨ́o yarɨ́ŋɨ́pɨ́ nánɨ́ ámi ewayɨ́́ xwɨ́yɨ́́á rɨ́pɨ́ urɨŋɨnigɨni, “Ámá gɨ́yɨ́́ iniɨ́gɨ́ wainɨ́ pɨ́rɨ́yɨ́́ nɨ́nɨ́máná sɨ́nɨ́ sɨ́ŋyɨ́́ nánɨ́ wimónarɨ́ŋɨ́rɨ́nɨ́? Oweoɨ́, sɨ́nɨ́ sɨ́ŋyɨ́́ nánɨ́ mɨ́wimónɨ́́ ‘Pɨ́rɨ́yɨ́́ apánɨ́rɨ́nɨ́.’ rarɨ́gɨ́áranɨ́.” urɨŋɨnigɨni.

6

Sabarfáyo “Nwáfáriní.” ríninífpí yaríní wígfá nániríní.

¹ Jisaso xegí wiepísarínjowa t́níní Sabarfá wiyimí wítí omínjyó áwínímí ófyo nuróná wítí siyí yánínjé sínjé yiyírímí nemáná mamíwí nání wé t́níní xwíyíxwíyí níroro nígápanjé waríná ² Parisi wa re urígfawixíní, “Soyíné sabarfáyo ‘Nwáfáriní.’ ríniníjyó pí nání aiwá nímíaga warínjoi?” uríagí ³ Jisaso re uríníniginí, “Míxí ináyí Depito eníná enjyí síní f́á míroarínjé reñoi? Oweoi, f́á níroro aiwí síní nínj́á mimónínjoi. O t́níní ámá x́fo t́níní emearígfáyí t́níní agwí ńwiríná ⁴ senf́a anj́ Goríxo nání peax́ tayarígfíwámí o nípáwirí ‘Nwáfáriní.’ ríniníjyí, bisf́kerf́a Goríxo nání peax́ tayarígfáyí nímearí nínirí xegí ámá níkumíxínirí emearígfáyo ḿníní winíniginí. Bisf́kerf́a peax́ tayarígf́a apí sa apax́pánínjé imónígf́awaní ananí nípax́ríní.” nurírí “Depito e yaríná Goríxo míxí wí murípa enj́ enjagí nání ǵf́ wiepísarínjáowamí pí nání míxí urarínjoi?” urímínirí nání e nurírí ⁵ “‘Sabarfáyo ayí ananíríní.’ rípaxórání?” oyaiwípoyínirí re uríníniginí, “Ámá imónínjóní Sabarfáyo xiáwoníríní.” uríníniginí.

Wé kírinjé enj́ womí nanj́ imíxínjé nániríní.

⁶ O Sabarfá ámí wiyimí rotú anj́yó nípáwirí uréwapíyaríná ámá wo —O xegí wé náú kírinjé enjóríní. O ení e nj́weanáná ⁷ Goríxoyá nj́wí ikax́ eánínj́pí mewegf́a wa t́níní Isíreríyíyá Parisiyí ríniníjyí wa t́níní Jisaso ámá wé kírinjé enjómí nanj́ imíxáná none xwíyíf́a oumeaaraneyíníro omí xwayí ńwíníro nj́weanagf́a aí ⁸ Jisaso awa x́fómí “Xwíyíf́a oumeaaraneyí.” nýaiwíro nj́weanagf́a nání dínj́ adadf́ ńwirí ámá wé kírinjé enjómí re uríníniginí, “Níwíápínímeámí ńbírí ámáyo áwíní e rónapeí.” uríagí o ńwíápínímeámí ńbírí áwíní e róáná ⁹ Jisaso ámá e awí eánígf́áyo re uríníniginí, “Nioní yarínjé b́í oseaimíní. ‘Sabarfáyo nanj́ ńwirínáyí, ayí ananíríní.’ rýaiwíarínjoi? ‘Sípí ńwirínáyí, ayí ananíríní.’ rýaiwíarínjoi? ‘Sabarfáyo ámá nanj́ oimónífoyínirí nanj́ nímíxírínáyí, ayí ananíríní.’ rýaiwíarínjoi? ‘Ámáyo xwíríf́a níxíxérínáyí, ayí ananíríní.’ rýaiwíarínjoi?” nurírí ¹⁰ ámá e éf́ nj́weagf́a nýoní sínjwí ńwínímémáná wé kírinjé enjómí re uríníniginí, “Díxí wé írú ṕmíxeí.” uríagí o e éáná re enjíniginí. Xegí wé nanj́ imóníniginí. ¹¹ Xegí wé nanj́ imóníagí Parisiowa sínjwí e ńwíníro wígf́ xwíoxf́yo dání ŕánínjé ńwóroa úagí nuro wígf́pí j́ámí dání re rínígf́awixíní, “None Jisasomí pí wípax́ríní?” rínígf́awixíní.

Xfo nání wáf wurímeipf́ŕf́awamí ŕf́peanj́ nániríní.

¹² Íná Jisaso xano Goríxomí xwíyíf́a rírímí wímínirí d́fwí ḿnj́yó nýeyírí śf́a ayimí Goríxomí xwíyíf́a nura nurí ¹³ ríxa ẃání wónáná “Wiepísarínjáyí obf́poyí.” nírírí ayo wé wúkaú síkwí waúmíní nírípearí “Nígf́ wáf nurímeipf́ŕf́oyínéríní.” uríníniginí. Ámá wé wúkaú síkwí waú ŕf́peanj́owa wígf́ yoí rowaríní. ¹⁴ Saimono, omí Jisaso yoí ámí b́í Pitaoyí wírínjoríní. O t́níní omí xogwáo Adíruo t́níní Jemiso t́níní Jono t́níní Píripo t́níní Batoromuo t́níní ¹⁵ Matíyuo t́níní Tomaso t́níní Arípíasomí xewaxo Jemiso t́níní Saimono t́níní —O xegí yoí b́í Seretoyí rínínjoríní. O t́níní ¹⁶ Jemisomí xewaxo Judaso t́níní Isíkariotí dánj́ Judaso t́níní —O Jisaso nání mýyí urínjoríní. O t́níniríní.

Ámáyo uréwapíyírí nanj́ imíxírí enj́ nániríní.

¹⁷ Jisaso ámá x́fo ŕf́peáowa t́níní d́fwí ḿnj́yó dání ńwero ayox́ nanj́ e rówapáná ox́ apíxí obax́ íníná x́fómí x́darígf́áyí t́níní ámá obax́ Judia píropenísf́yo dánj́yí t́níní wígf́ anj́ xwé b́í Jerusaremí dánj́yí t́níní ámá émáyí anj́ biaú Taiayí ríniníj́pí t́níní Saidoniyí ríniníj́pí t́níní —Anj́ apiaú rawírawá imanj́ t́níní anjwí e ikwírónínj́piaúríní. Anj́ apiaúmí dánj́yí t́níní ¹⁸ ayí Jisasomí arf́a wianíro b́míro neǵ símíxíyí nanj́ oneaimíxínirí b́míro ox́ apíxí imf́o dínj́ xíxérorí xíxéanínjé wirí egf́áyí b́míro éáná o imf́o míxí umáínirí ámá nýoní nanj́ nímíxa urí yaríná ¹⁹ ox́ apíxí ńníní oyá enj́ síxí eánínj́pí

ámá n̄iyon̄i pírán̄iṅṅí im̄ixar̄iṅṅagí n̄iw̄in̄iro ayí en̄i n̄ib̄iro om̄i wé amáí rónan̄iro eḡfawix̄in̄i.

“Yayí seain̄iri d̄iṅṅí sipí seair̄i éw̄in̄iḡin̄i.” ur̄iṅṅí nán̄ir̄in̄i.

²⁰ Jisaso xegí wlep̄sar̄iṅṅiyo s̄iṅw̄í n̄iw̄iga nur̄i re ur̄iṅṅin̄iḡin̄i, “Seȳné am̄ipí nán̄i d̄íw̄í ikeamónar̄iḡíáȳiné Gor̄ixo x̄fo xegí xwiox̄iyo m̄imeám̄í ner̄i seameṅwean̄te páwip̄r̄ífa nán̄i yayí seáȳim̄i dán̄i oseain̄in̄i. ²¹ Aiwá nán̄i agw̄i r̄iná d̄íw̄í ikeamónar̄iḡíáȳiné anan̄i aiwá n̄iro agw̄í ím̄i seayir̄i ep̄r̄ífa nán̄i yayí seáȳim̄i dán̄i oseain̄in̄i. Agw̄i seȳné d̄iṅṅí sipí n̄iseair̄i ṅw̄í oeá̄r̄i aiw̄i r̄íwéná Gor̄ixo pírán̄iṅṅí seameṅwean̄te n̄ipáwiro n̄iṅwear̄ínáȳí r̄ip̄fá r̄ip̄r̄ífa nán̄i yayí seáȳim̄i dán̄i oseain̄in̄i. ²² Seȳné ámá imón̄iṅṅáon̄i n̄ix̄ídar̄iḡíáȳiné eṅagí nán̄i ámá wa s̄ím̄í t̄ín̄i seair̄i xegí wúm̄i nán̄i m̄ix̄í seax̄í dow̄á̄iro ikaȳíw̄í n̄isear̄iro segí yoí xw̄iraim̄im̄í sear̄iro seaíaná xw̄ir̄ífa mimón̄ipani. ²³ Ámá wí sipí e seaikárar̄iṅṅaḡífa n̄iw̄in̄ir̄ínáȳí, re yaiw̄ír̄ix̄in̄i, ‘Nene sipí neaikárar̄iḡíápa wiḡí xiáwowa en̄i Gor̄ixoyá w̄fá rókiamoaḡíáwami sipí wikáraḡíár̄fan̄i?’ n̄iyaiwiro seȳné idáná an̄ínami n̄ipeyiróná Gor̄ixo nan̄í wí seaip̄in̄fá eṅagí nán̄i n̄imawir̄i n̄ixeamor̄i yayí seáȳim̄i dán̄i néra ú̄r̄ix̄in̄i. ²⁴ E ner̄i aiw̄i seȳné am̄ipí wí m̄imúrón̄ipa eḡíáȳiné an̄igw̄in̄i aweyí! S̄fá w̄iyi seȳné maj̄fá seaór̄in̄fár̄in̄i. Agw̄i r̄iná am̄ipí yayí seain̄ipax̄í imón̄iṅṅip̄i r̄ixa n̄imearo s̄ir̄í mun̄í n̄iṅwearo aiw̄i r̄íwéná r̄ín̄iṅṅí meap̄r̄ífa eṅagí nán̄i d̄iṅṅí sipí seaíw̄in̄iḡin̄i. ²⁵ An̄igw̄i ín̄iná aiwá n̄iro agw̄í ím̄i seayir̄i yar̄iḡíáȳiné, aweyí! S̄fá w̄iyi seȳné maj̄fá seaór̄in̄fár̄in̄i. R̄íwéná Gor̄ixoyá xwiox̄iyo m̄ipáwí agw̄íná ep̄r̄ífa nán̄i d̄iṅṅí sipí seaíw̄in̄iḡin̄i. An̄igw̄i yayí ero r̄ip̄fá r̄iro yar̄iḡíáȳiné, aweyí! S̄fá w̄iyi seȳné maj̄fá seaór̄in̄fár̄in̄i. R̄íwéná Gor̄ixo ámáyo pírán̄iṅṅí umen̄wean̄te m̄ipáwipa ner̄íná d̄iṅṅí sipí n̄iseair̄i ṅw̄í eap̄r̄ífa eṅagí nán̄i d̄iṅṅí sipí seaíw̄in̄iḡin̄i. ²⁶ Seȳné ámá n̄ín̄i seáȳim̄i seamearar̄iḡíáȳiné, aweyí! S̄fá w̄iyi seȳné maj̄fá seaór̄in̄fár̄in̄i. En̄j̄iná segí seáwowa mimón̄í w̄fá rókiamoaḡíáwami seáȳim̄i umearaḡíápa agw̄i seȳné en̄i seáȳim̄i seamearar̄íná d̄iṅṅí re n̄iyaiwiro, ‘Nene en̄i ámá Gor̄ixoyá mimón̄ipa eṅagw̄i nán̄i oyá xwiox̄iyo páwian̄f̄wáman̄i.’ n̄iyaiwiro d̄iṅṅí sipí seaíw̄in̄iḡin̄i.

“S̄ím̄í t̄ín̄i seair̄iḡíáȳí nán̄i wá oseain̄in̄i.” ur̄iṅṅí nán̄ir̄in̄i.

²⁷ “E n̄ir̄ir̄i aiw̄i seȳné ar̄fá niar̄iḡíáȳiné re é̄r̄ix̄in̄i. Ámá seȳné wik̄í seaón̄iḡíáyo nán̄i seaimón̄ir̄i ámá s̄ím̄í t̄ín̄i seair̄iḡíáyo nan̄í wim̄ix̄iro ²⁸ ámá ikaȳíw̄í t̄ín̄i n̄iram̄ix̄ir̄i searar̄iḡíáyo Gor̄ixo pírán̄iṅṅí owim̄ix̄in̄ir̄i ero ámá xw̄iraim̄im̄í searar̄iḡíáȳí nan̄í oimón̄ipoȳin̄ir̄i Gor̄ixom̄i yar̄iṅṅí wiro é̄r̄ix̄in̄i. ²⁹ Ámá wo mar̄ip̄iṅw̄iyo m̄idán̄i reááná ám̄i m̄idán̄i en̄i anan̄i xe reáw̄in̄iḡin̄i. Ámá wo d̄ix̄í iȳfá n̄ir̄ir̄ap̄r̄ínáȳí, xe on̄ir̄ap̄in̄ir̄i d̄ix̄í sor̄fá en̄i ‘Xe on̄ir̄ap̄in̄i.’ yaiw̄ír̄ix̄in̄i. ³⁰ Ámá ḡiȳí ḡiȳí yar̄iṅṅí s̄iánáȳí, anan̄i m̄in̄i wir̄i ḡiȳí ḡiȳí r̄ir̄ap̄fáyo ím̄í t̄ín̄i ‘Ám̄i niap̄poȳi.’ mur̄ipa eri é̄r̄ix̄in̄i. ³¹ ‘Ámá e on̄īpoȳi.’ yaiwiar̄iṅṅip̄a jox̄i en̄i e wīir̄ix̄in̄i. ³² Jox̄i re n̄iyaiwir̄ínáȳí, ‘Ámá nion̄i nán̄i wimónar̄iṅṅíȳí nán̄in̄i nimónar̄in̄i.’ n̄iyaiwir̄ínáȳí, ámá ḡiȳí seáȳim̄i r̄imep̄r̄fár̄in̄i? Oweoi! Ámá íw̄í néra war̄iḡíáȳí aí ámá wiwan̄iṅṅíȳí nán̄i wimónar̄iṅṅíȳí nán̄i wimónar̄iṅṅir̄in̄i. Aȳin̄án̄i seȳné nán̄i wimónar̄iṅṅíȳí nán̄in̄i n̄iseaimón̄ir̄ínáȳí, weȳí ámá wí seamear̄ip̄r̄fáman̄i. ³³ Seȳné ámá nan̄í seaim̄ixar̄iḡíáyon̄i nan̄í n̄iwim̄ix̄ir̄ínáȳí, weȳíȳí ámá ḡiȳí seamear̄ip̄r̄fár̄in̄i? Oweoi! Íw̄í néra war̄iḡíáȳí aí ámá nan̄í wiar̄iḡíáyo x̄ixen̄i nan̄í wiar̄iḡíár̄in̄i. Aȳin̄án̄i ámá seȳné nan̄í seaim̄ixar̄iḡíáyon̄i nan̄í n̄iwim̄ix̄ir̄ínáȳí, weȳíȳí ámá wí seamear̄ip̄r̄fáman̄i. ³⁴ Seȳné wox̄i ‘O idáná ám̄i x̄ixen̄i niap̄pax̄r̄in̄i.’ yaiwiar̄iṅṅíyon̄i m̄in̄i n̄iwir̄ínáȳí, weȳíȳí ámá ḡiȳí seamear̄ip̄r̄fár̄in̄i? Oweoi! Ámá íw̄í yar̄iḡíáȳí aí wiḡí w̄fami ‘Idáná ám̄i x̄ixen̄i neaiap̄pax̄r̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡíáyo m̄in̄i wiar̄iḡíár̄in̄i. Aȳin̄án̄i wox̄i ‘O idáná ám̄i x̄ixen̄i niap̄pax̄r̄in̄i.’ yaiwiar̄iṅṅíyo m̄in̄i n̄iwir̄ínáȳí,

weyíyí áamá seamearípírámani. ³⁵ Áamá seyíné símí t́nì seaiarígíáyí nánì seaimónìrì naní wimíxíro amípí wí mìnì nìwiríná ‘Xíoyá enì oniapínì.’ m̀yawiipa éfrixínì. E nerónáyí, niaíwí Nwíá seáyí émi ñweañoyá nimónìro oyá naní wí meapírárínì. Seyíné xíoyá niaíwí enagí nánì áamá xíomì yayí m̀wíwíáyó t́nì sipínì yarígíáyó t́nì wá wianarínípa éfrixínì. ³⁶ Segí ápo ámáyo ayá nurímíxírì yarínípa seyíné ayá nurímíxíro éfrixínì.

Ewayí ikaxí siyikwí nánì uríní nánìrínì.

³⁷ “Joxí áamá wo yarínagí síñwí nìwínìríná ‘O sípí yarínì.’ m̀rìpanì. E nerínáyí, joxí nánì Goríxo ‘O sípí yarínì.’ rínfámani. Joxí ámáyo xwíyíá mumearìpanì. E nerínáyí, Goríxo xwíyíá rímearínfámani. Joxí áamá wí f́wí sífápi yokwarímí nìwiirínáyí, Goríxo ananì joxíyáyó yokwarímí siiníárínì. ³⁸ Joxí ámáyo mìnì nìwiríná sípí m̀wípa nerí yarínípa Goríxo mìnì siapínfárinì. Ámáyo mìnì nìwiríná ‘Xwé owimínì.’ yaiwiro aiwá síxí ímímí neróná síxí úrooro wé t́nì k̀síkísf́ ero nemáná ríxa nìyurínówíáná mìnì nìwiróná xegí iyíáyó wiároarígíápa Goríxo enì xíxenì e mìnì siapínfárinì. Amípí xíxenì joxí wiarínípa Goríxo xíxenì e siapínfárinì.” urínínigínì.

³⁹ Jisaso xegí wiepísaríníyí nionì uraríná j́áyí aríá nìkeamoro áamá síñwí supáríní imónípírixínìrì ewayí xwíyíá rìpì urínínigínì, “Seyíné ‘Síñwí supáríní wo wíomì ananì nìpemeámì ófyo uníño.’ r̀yaiwiaríño? Awaú nìwaúni xwárínwíyo eainípsíí.” nurírì ⁴⁰ xíoyá wiepísaríní seáyí e nimónìro wigí díníyo dánì ananì epírixínìrì re urínínigínì, “Niaíwowa uréwapíyarínómì seáyí e múronarígíámani. Xámì nuréwapíya numáná enáná uréwapíyarínó t́nì xíxenì imónarígíárinì.” nurírì ⁴¹ xíoyá wiepísaríníyí f́wí ayí yarígíáyí ṕnì m̀wiáripa nero áamá wí yarígíáyí nánìrì “Pínì wiárf́oyì.” urípírixínìrì ewayí xwíyíá ámì b̀ rìpì urínínigínì, “Segí síñwíyo íkíá xwé wáníní ñweañagí aí síñwí mainenípa nero d̀xí imónígíáyí womì síñwí siyikwí onímíá b̀ ñweañáná pí nánì síñwí winímeaarígíárinì? ⁴² Íkíá xwé awá segí síñwíyo ñweañagí síñwí mainenípa neríná aríge nerí d̀xí imónígíá omì ‘Síñwí siyikwí onímíá ñweañípi oríméámì.’ urírárinì? Naní r̀rì sípí r̀rì yarínóxinì, íkíá xwé joxíyá síñwíyo ñweañíwá emì nìmamónímáná síñwí píráníní nanímáná d̀xí r̀rìxímeáoyá síñwíyo onímíá ñweañípi ananì mearíárinì.” urínínigínì.

Ewayí ikaxí íkíá sogwí nánì uríní nánìrínì.

⁴³ Xegí wiepísaríníyí píráníní nero onweápoynìrì ewayí xwíyíá ámì b̀ rìpì urínínigínì, “Íkíá siyíwí ŕníná sogwí naní wearínímani. Íkíá onagwá enína sogwí sípí wearínímani. ⁴⁴ Áamá íkíá sogwí wenagí nìwínìrínáyí díní ‘Íkíá yoí ayo ríníní iyí ríwenì?’ yaiwiarígíárinì. Íkíá pikí sogwí nìdírínáyí enwíxíyo darígíáranì? Wainí sogwí nìdírínáyí ará ekíríkwíyo darígíáranì? Oweo! ⁴⁵ Áamá naníyí wigí xwíoxíyo dánì díní naní moro píráníní néra uro yarígíárinì. Áamá sípíyí wigí xwíoxíyo dánì díní sípí moro f́wí néra uro yarígíárinì. Áamá xwíyíá nìrínáyí xwíoxíyo dánì sípí nánìrì díní nìmoríná sípínì rarígíárinì. Naní nánìrì nìmoríná nanínì rarígíárinì.” urínínigínì.

Ewayí ikaxí síñá aní m̀rarígíáwá nánì uríní nánìrínì.

⁴⁶ Ewayí xwíyíá ámì b̀ rìpì urínínigínì, “Pí nánì ‘Ámínáoxínì, Ámínáoxínì,’ nìnìrìro aiwí nionì seararínápi mepa yarínó? ⁴⁷ Áamá gíyí gíyí nionì t́ámínì nìbìro nionì searfápi aríá nìniro xíxenì axípi yarígíáyí ‘Áamá óníní rimónínì?’ oyaiwípoynìrì ewayí xwíyíá b̀ nìrìrì síwáníní oseaimínì. ⁴⁸ Áamá o síñá aní nìm̀rìríná xámì síñá nìta yapírf́e xwíá sewiárf́óníní xapíxapí nìmirì ení t́nì ínìmì nìmiga nìwémáná síñá yapínínagí nìwínìrìne dánì síñá píará nìkíkíróa nìyapírf́ aní m̀rarínóníní imónínó. Iníá xwé neáísáná inígí waxí nìweríná anjwámì nìmíákwírì p̀neámínìrì éfíyí o

píráninǵ mǵrǵnǵ enǵagǵ nánǵ winǵwǵ wǵ mǵmeanǵnǵgǵnǵ. ⁴⁹ E nerǵ aǵwǵ ámá gǵyǵ gǵyǵ nǵonǵ searǵápǵ arǵá nǵnǵiro aǵ xǵxenǵ axǵpǵ mǵepa yarǵgǵáyǵ ámá rónǵnǵ imónǵnǵoǵ. O anǵ nǵmǵrǵrǵnǵ sǵnǵ piárá yapǵnǵne dánǵ sǵnǵ nǵkǵkǵrǵóa yapǵnǵ nánǵ xwǵá bǵ mǵmǵ úrapǵ xwǵáyonǵ seáyǵ e nǵta nǵpurǵ mǵrǵrǵyǵ inǵgǵ waxǵ nǵweapǵrǵ mǵiákwǵáná anǵnǵ inǵgǵyo nǵpǵneamǵoarǵ anǵpá imónárǵnǵnǵgǵnǵ.” nurǵrǵ “Nene enǵ Jisaso nearǵpǵ nǵwiaǵkǵrǵnǵ anǵiwá yapǵ Gorǵxo anǵpá neaimǵxǵnǵfǵrǵani?” oyaiwǵpoyǵnǵrǵ nánǵ ewayǵ xwǵyǵá apǵ urǵnǵnǵgǵnǵ.

7

Porǵ woyá omǵnǵ wǵiarǵnǵomǵ nanǵ imǵxǵnǵ nánǵrǵnǵ.

¹ Jisaso, oxǵ apǵxǵ arǵá wǵiarǵnǵ xwǵyǵá apǵ nǵpǵnǵ nurárǵmáná anǵ wǵyo xegǵ yoǵ Kapaneamǵyo nánǵ nurǵ nǵweanǵáná ² wauyǵ porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵ woyá ámá xǵnǵáinǵnǵ nǵmónǵrǵ omǵnǵ wǵiarǵnǵo —O porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵo dǵnǵ sǵxǵ winǵorǵnǵ. O sǵmǵxǵ nerǵ rǵxa nǵpémǵnǵrǵ yarǵnǵá ³ “Jisaso nǵbǵrǵ anǵ apǵmǵ nǵweani.” rǵnarǵnǵagǵa arǵá e nǵwirǵ Judayǵ ámǵnǵ wa Jisasomǵ owǵrǵmeápoyǵnǵrǵ re uowárǵnǵnǵgǵnǵ, “Soyǵné nuro gǵ inókǵnǵnǵ omǵnǵ nǵiarǵnǵ ro nánǵ yarǵnǵ re nǵwǵpoyǵ, ‘Joxǵ ananǵ nǵbǵrǵ oyá xǵnǵáinǵnǵ nǵmónǵrǵ omǵnǵ wǵiarǵnǵo rǵxa nǵpepaxǵ yarǵnǵagǵ nánǵ píránǵnǵ wǵmǵxǵréǵnǵ?’ yarǵnǵ e nǵwǵpoyǵ.” uowáráná ⁴ awa nuro Jisasomǵ nǵwǵmearo waunǵ rǵxǵnǵ re urǵgǵawǵxǵnǵ, “O émáyǵ wo enǵagǵ aǵwǵ píránǵnǵ neaiarǵnǵo enǵagǵ nánǵ joxǵ nǵbǵrǵ oyá xǵnǵáinǵnǵ omǵnǵ wǵiarǵnǵomǵ píránǵnǵ wǵmǵxǵyǵi. ⁵ O Judayene dǵnǵ nǵneanǵwǵrǵrǵrǵ negǵ rotú anǵ jǵayǵ mǵranǵ nánǵ neaiapǵnǵorǵnǵ.” urǵagǵa ⁶ Jisaso awa tǵnǵ nuro porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵoyá anǵ tǵnǵ e anǵwǵ e rémóáná porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵo xegǵ ámá nǵkumǵxǵnǵrǵ emearǵgǵá wamǵ re uowárǵnǵnǵgǵnǵ, “Jisasomǵ nǵwǵmeari Porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵo re nearowárǵnǵoǵ urǵpoyǵ, ‘Ámǵnáoxǵnǵ, nǵonǵ sǵnǵ upupǵgǵ siarǵnǵá nanǵmanǵ. Nǵonǵ ámá nanǵonǵ sǵnǵagwǵnǵ. Joxǵ nǵonǵyá anǵyo wǵ fǵwǵapǵpaxǵmanǵ. ⁷ Xámǵ nǵwǵanǵnǵonǵ ‘Ámá nanǵonǵ menǵnǵ.’ nǵyǵaiwinǵrǵ nánǵ joxǵ sirǵmeámǵnǵrǵ mǵbǵfǵrǵnǵ. Ayǵnánǵ dǵxǵ roǵe dánǵ pǵné ráná gǵ omǵnǵ nǵiarǵnǵo ámǵ nanǵ imónǵnǵoǵ. ⁸ Nǵonǵ ámá ‘Omǵnǵ ayǵ ayǵ ei.’ nǵrarǵgǵowamǵ ínǵmǵ wurǵnǵnǵnǵ. Nǵonǵ enǵ porǵsǵ wa ínǵmǵ nurǵnǵoǵ. Gǵ porǵsǵ womǵ ‘Joxǵ anǵ uǵ.’ uráná sa warǵnǵrǵnǵ. Womǵ ‘Beǵ.’ uráná sa xǵxenǵ barǵnǵrǵnǵ. Gǵ inókǵnǵnǵ omǵnǵ nǵiarǵnǵ womǵ ‘E ei.’ uráná xǵxenǵ yarǵnǵrǵnǵ.’ Jisasomǵ e urǵpoyǵ.” uowáráná ⁹ awa nuro Jisaso tǵnǵ óf e órórǵ nǵnǵiro e uráná Jisaso ududǵ nǵwirǵ nǵkǵnǵmónǵrǵ oxǵ apǵxǵ epǵroyǵ nero númǵ uxǵdǵgǵáyó re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Wauyǵ porǵsǵ ámǵnǵ imónǵnǵo dǵnǵ nǵnǵkwǵrorǵ yarǵnǵpǵa nǵgǵ Isǵrerǵyǵné aǵ woxǵ nǵonǵ dǵnǵ xǵxenǵ mǵnǵkwǵroarǵnǵnǵ.” uráná ¹⁰ xwǵyǵá uowárénapǵáwa ámǵ wigǵ anǵ e nánǵ nuro xegǵ omǵnǵ wǵiarǵnǵo rǵxa ámǵ nanǵ riwo nǵweanǵagǵ wǵnǵgǵawǵxǵnǵ.

Íwǵ sǵkǵnǵ pǵyǵ womǵ ‘Wǵápǵnǵmeai.’ urǵnǵ nánǵrǵnǵ.

¹¹ Jisaso wauyǵ porǵsoyá omǵnǵ wǵiarǵnǵomǵ píránǵnǵ nǵmǵxǵrǵ rǵxa sǵá wǵ óráná o anǵ bimǵ yoǵ Nenǵyǵ rǵnǵnǵyǵo nánǵ nurǵ xegǵ wǵepǵsarǵnǵowa enǵ o tǵnǵ nuro ámá oxǵ apǵxǵ obaxǵ nawǵnǵ nuro ¹² anǵ apǵmǵ ákǵnǵá fǵwǵ e rémoanǵro yarǵnǵá Jisaso wenǵnǵ éyǵ wǵnǵnǵnǵgǵnǵ. Ámá pǵyǵ wo —O sǵnǵ íwǵ sǵkǵnǵorǵnǵ. Xexǵrǵmeáo wo mayorǵnǵ. Xǵnǵá apǵxǵ anǵrǵnǵ. Omǵ xǵnǵá tǵnǵ oxǵ apǵxǵ e dánǵ obaxǵ tǵnǵ xwǵá weyanǵro anǵ apǵmǵ dánǵ nǵmeámǵ fǵwǵaparǵnǵagǵa Jisaso sǵnǵwǵ e nǵwǵnǵrǵ ¹³ pǵyomǵ xǵnǵámǵ wá nǵwǵianǵrǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “Nwǵ eaarǵnǵyǵ pǵnǵ wǵárei.” nurǵrǵ ¹⁴ anǵwǵ e nǵbǵrǵ íkwǵanǵwǵ pǵyo wenǵnami fǵ nǵxǵrǵrǵ ámá nǵmeámǵ warǵgǵáyǵ sa e rówapǵnǵáná o pǵyomǵ re urǵnǵnǵgǵnǵ, “ ‘Íwǵ sǵkǵnǵ roxǵnǵ, rǵxa wǵápǵnǵmeai.’ rǵrarǵnǵnǵ.” uráná re enǵnǵgǵnǵ. ¹⁵ Pǵyo nǵwǵápǵnǵmeari éf nǵnǵwearǵ iwamǵó pǵné rarǵnǵá Jisaso ámǵ xǵnǵá tǵnǵ e uwárǵarǵnǵá ¹⁶ ámá nǵnǵ wáyǵ nǵkárǵnǵro Gorǵxomǵ seáyǵ e numeróná re rǵgǵawǵxǵnǵ, “Gorǵxoyá wǵá rókǵamoarǵnǵ seáyǵ e imónǵnǵ wo riwo rǵneauowárénapǵyǵnǵoǵ? Gorǵxo Isǵrerene

nání díní nímorí arírá neainínfa nání riwo ríneauowárénapiyíñoi?” níríro e yaríná ¹⁷ Jisaso e éfpi nání xwiyfá Judayf aní nýoni yanf niwéa nurí midímidáni ení rinímenínigíni.

Jono xegf wiepísariñowa waúmi Jisaso tñf e nání uowáríñf nániríni.

¹⁸ Jono xegf wiepísariñowa Jisaso éf api nípini nání áwanf uráná ¹⁹ o xegf wiepísariñf waúmi “Eini.” nuríri Áminá Jisaso tñf e nání re uowáríñínigíni, “Nuri yaríñf re wípiyi, ‘Joxi nání Jono “Níbinfáríni.” neararíñoxíraní? Wo ámi rfwíyo binfo nání siní xwayf naníri ñweanfwaraní?’ Nuri yaríñf e wípiyi.” uowáríagí ²⁰ awaú nuri Jisasomi re urémeagfísisixíni, “Jono wayf níneameaia waríño joxi tfe nání re yearowáríñoi, ‘Omí yaríñf re wípiyi, “Joxi Jono ‘Rfwíyo níbinfáríni.’ neararíñoxíraní? Wo rfwíyo binfo nání siní xwayf naníri ñweanfwaraní?’ yaríñf e wípiyi.’ yearowáríñoi.” uráná ²¹ axíná Jisaso áma símíxí xíxegíni yarígfáyo nanf imíxíri síñwí supárigfá obaxíyo síñwí anípíri nání wirí imfo ámayo xíxéroaríñíyo míxí umáiníri nerí ²² awaúmi re uríñínigíni, “Awagwí nuri amípí níni nioní re yaríná síñwí naníri arfá niri éfíyí nání Jonomí áwanf urfípiyi, ‘Síñwí supárigfáyí ámi síñwí aníro síkwí ikí egfáyí ámi aní ero peyíyí tfgfáyí wigf wará nanf iníro arfá píronígfáyí ámi arfá ero áma péfáyí ámi wiápnímearo áma sípíyo xwiyfá yayf winípaxfpi arfá wiro yaríñoi.’ urfípiyi.” nuríri ²³ re uríñínigíni, “Rípi ení urfípiyi, ‘Yeáyí neayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo e enfáríni. E enfáríni.’ yaiwiarígfápi tñni xixení mepa yaríñagí síñwí nínanírí aiwí nóreámioarí díní míníkwíropa nerí ‘Ayf omani.’ míyaiwipani. Áma e yarígfá gíyí gíyí Goríxoyá díní tñni yayf winípaxfítríni. Jonomí e urfípiyi.” uríñínigíni.

Jisaso Jono nání uríñf nániríni.

²⁴ Jisaso, Jonoyá wiepísariñowaú ríxa úaná, o áma e epfroyf egfáyo Jono nání re uríñínigíni, “Xámi seyfné Jonomí síñwí wínaníro nání áma díní meañe nání nuróná pí áma síñwí wínarígfawixíni? Áma ení meáníñf imíñf yaríná wakwíñwí wíñwí nímearfíñf imóníñf womí síñwí wínaníro ríwarígfawixíni? Oweoi! ²⁵ Aga pí áma síñwí wínaníro warígfawixíni? Áma rapírapí yarapayf ení wú yíníñf womí wínaníro áma díní meañe nání ríwarígfawixíni? Oweoi! Áma rapírapí yarapayf nanfni nýíníro ñweagfáyí míxí ináyíyá aníyo ñweaarígfáríni. Áma díní meañe ñweaarígfámani. ²⁶ Aga pí áma síñwí wínaníro warígfawixíni? Goríxoyá wíá rókíamoaríñf womí síñwí wínaníro ríwarígfawixíni? Oyí, wíá rókíamoaríñf womí síñwí wínaníro ugfá aiwí Jono áma yeáyí seayimíxemeanfa nání xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání wáf urímeminírí nání uowárénapiñf enagí nání o Goríxoyá wíá rókíamoarígfá nýoni xixení imóníñmani. Seáyí e múroñoríni. ²⁷ Jono nání Bíkíwí Goríxoyáyo rfwamíñf re nírínírí eáníni, ‘Goríxo xegf xewaxomí re uríñínigíni, “Nioní gf xwiyfá yanf wiowárimfáao joxi xámi nírímearí áma nísanírí epíri nání ófníñf nísimoia unfá nání uowárimfáríni.” uríñínigíni.’ Rfwamíñf e nírínírí eáníni.” nuríri ²⁸ re uríñínigíni, “Nioní seararíñíni. Jono áma yeáyí seayimíxemeanfa nání arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání ófníñf imoño enagí nání áma níni aiwí wo Jonomí seáyí e imóníni nání xírgfámani. E nerí aiwí áma gíyí gíyí nioní níxídfiro Goríxoyá xwioxíyo páwiro yarígfáyí xwiyfá nioní nání wáf nurímeipfírfpí xwiyfá Jono wáf rímenfípimí seáyí e imóníñagí nání áma ayf onfpi aiwí Jonomí ení seáyí e imóníñoi.” uríñínigíni. ²⁹ Áma níni tñni takísí nání nígwí nearáparígfáyí tñni Jono wáf urímearíñagí arfá níwiro nísaníro Jono wayf umeaiaríná rípi urígfáníñf imóníni, “Goríxoxí wé róníñoxi óf nene uyfnífní yaríñwaéne nání imófpi xixení neamoífríni.” urígfáníñf imóníni. ³⁰ E nerí aiwí Parisiowa tñni ñwí ikaxí eáníñfpi mewegfáwa tñni Jono wayf oneameainírí síñwí míwínípa neróná amípí Goríxo ‘Awa

oépoysi.’ yaiwífpimi rfwf umogfawixini. ³¹ Jisaso ámi re uriniginini, “Ewayf xwiyfá pípi níriri áma agwi ríná nweagfáyfné áma wo wo Gorixo seyfné nání urowárarinagí aiwf seyfné mîseaimónarinifyfné nání ‘Ayfninif imónini.’ rîmfîni? Seyfné píninif imóninoti?” nuriri ³² re uriniginini, “Seyfné niaíwf rîpiáninif imóninoti. Niaíwf bia makerfá tñf e nífá neróná niaíwf bfbiami rfaíwá re urarinoti, ‘Nepiane webfí rarínagwi aí sepiayfné siminif mîyarinoti. Nepiane nwapé rarínagwi aí sepiayfné ámíxíá bî mîyarinoti.’ rînarigfápiáninif imóninoti. ³³ Seyfné re egfápi nání ewayf xwiyfá api seararinini. Seyfné Jono wayf nîneameaia warinoti nibirfná aiwá nanf mînipa eri iniigf wainf mînipa eri yarinagí sñwf nîwîntiro nání ‘Ámá royf imfó xixéroarinjorîni?’ rarigfáriní. ³⁴ Seyfné áma imóninóni eni nibirfná aiwá nîri iniigf nîri yarinagí nînanîro nání re rarigfáriní, ‘O aiwá enf nerf narinorîni. Iniigf wainf eni narinorîni. Ámá takisf nání nigwf nearáparigfáwa tñni áma fwf yarigfá wînyf tñni níkumîxinîri emearinorîni.’ rarigfáriní. ³⁵ E nerf aiwf oxí apíxí wîni wîni dñf píraninif neñwîpero Jono tñni nionf tñni nání ‘Awaú nanf yarinî.’ yaiwiarigfáriní.” uriniginini.

Iwf inarinf wîmi yokwarîmf wiñf nánîrîni.

³⁶ Ámá Parisi wo Jisasomi yarinif re wiñiginini, “Joxi anani nionf tñni gf añfyo aiwá nanîréwî?” urfagi Jisaso oyá añfyo nîpáwîri aiwá nanîri nání wigf yarigfápa xwápiyi níkrómáná nawîni aiwá narfná re eniginini. ³⁷ Apíxí fwf inarinf wî, añf apimi nweañí “Jisaso Parisioyá añfyo nîñwearf aiwá narîni.” rînarínagí arfá e nîwirf sñá tñni síxí imîxininif wá iniigf dñf nanf earinif bî inîfwá nîmeámî añf iwámî nîpáwîri ³⁸ Jisaso síkwf tñf e rfwf rîwámîni éf nîrómáná nwf nearfná xegf sñwîrîxí Jisasoyá síkwf sosfáyo nîyori í xegf dfá sepiá tñni kwîkwîrîmf nerf síkwfyo kíyf nîmiaúnîri iniigf dñf nanf earinif nîwayîmómáná gñîf nîwirf e yarfná ³⁹ Parisio, Jisasomi imánf ikaxf urfó apíxí í e wiarínagí nîwîntîri inîmi re rîniniginini, “Ámá ro nepa Gorixoyá wfá rókiamoarinoti enánáf, apíxí fáf wiapîyimîxarinî nání xîxenî níjáf re imónîpaxorîni, ‘Í apíxí fwf inarinf wîrîni.’ yaiwîpaxorîni.” Parisio inîmi dánî e yaiwînarfná ⁴⁰ Jisaso o xwioxfyo dánî e yaiwiarínagí adadf nîwirf re uriniginini, “Saimone, xwiyfá bî orîrîmîni.” urfagi o re uriniginini, “Nearéwapîyarínnoxîni, ananî nîrei.” urfagi ⁴¹ Jisaso ewayf xwiyfá rîpi uriniginini, “Ámá womî áma waú nîbîri nigwf uráfîgîsîxîni. Wfó K500.00 uráfîri wfó K50.00 uráfîri nerf nîñweagfîsáná ⁴² awaú ámi xfómî mîwîpa enáná o nîwaúmîni ayá nurîmîxîrî nigwf mîni wiñîpi nánî dñf peá nîmori kíkíá eniginini. Ayfnánî awaú go go nigwf mîni wiñoti nánî xwapf wimónîninoti?” urfagi ⁴³ Saimono re uriniginini, “Nigwf K500.00 uráfîro, o xwapf wimónîninoti.’ nîmónarîni.” urfagi Jisaso re uriniginini, “Joxî dñf xîxenî neñwîperî rarínîni.” nurîri ⁴⁴ apíxí tfámîni níkinîmónîmáná Saimonomî re uriniginini, “Apíxí rî nionî niarínf rî sñwf wînei. Nionî dîxí añfyo fwiapánáf joxî negf yarínwápa mîni iniigf bî síkwf sosfá igfá eánîmîntîri nánî mîniapîni. E nerf aiwf apíxí ríyf gf síkwf sosfáyo sñwîrîxí tñni igfá nînearf xegf dfá sepiá enf tñni níkwîrîni. ⁴⁵ Joxî áma xwiyfá báná negf yarínwápi kíyf mîni miaúnîni. E nerf aí í nionî nîwîpîrî nweááíná dánî síkwf sosfáyo kíyf nîni miaúga warîni. ⁴⁶ Joxî negf yarínwápa yayf mînipa nerf ranf bî mînyfyo mîniwayîmómîni. E nerf aiwf apíxí ríyf síkwf sosfáyo iniigf dñf nanf earinif bî nîniwayîmómáná gñîf niñoti. ⁴⁷ Ayfnánî nionî re rarínîni. Í fwf xwapf yagfî aiwf nionî rîxa yokwarîmf wîíá enagî nánî í nionî nánî xwapf nîwimónîrî nánî nanf e niarîni. Ámá fwf xwapf mé bî onîmiápi yarigfáyf nionî yokwarîmf wîíáná ayf nionî nánî enî onîmiápi wimónarínîrîni.” Saimonomî e nurîri ⁴⁸ apíxîmî re uriniginini, “Nionî dîxí fwf yarínfîyf rîxa yokwarîmf sííárinî.” uráná ⁴⁹ áma xfó tñni nawîni nîñwearo aiwá narigfáyf re rîngfawixîni, “Ámá royf fwf

yarin̄iyí yokwarim̄ wiipaxonir̄in̄i. n̄iyaiwir̄i r̄íá rar̄in̄i?” n̄ir̄in̄iro e yar̄íná ⁵⁰ Jisaso ap̄ixim̄ re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “J̄ix̄i d̄in̄j̄ níkw̄roar̄in̄aḡi n̄án̄i Gor̄ixo yeáȳ r̄iyim̄ixemeá̄r̄in̄i. R̄ixa kikiá̄ néra ut̄.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

8

Ap̄ix̄ J̄isasom̄i m̄iran̄j̄ wiḡíwa n̄án̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso Saimono t̄n̄i aiwá n̄in̄ir̄i n̄in̄wean̄isáná r̄ixa s̄íá wí óráná o an̄j̄ wíyí wíyo xw̄iyá̄ yayí win̄ipax̄ Gor̄ixo xwiox̄íyo m̄imeám̄ ner̄i p̄irán̄in̄j̄ umeñwean̄ía n̄án̄i wá̄ nur̄imer̄i re ur̄imen̄in̄iḡin̄i, “Seȳiné íw̄ȳ yar̄iḡíáȳ r̄íw̄m̄in̄i n̄imamoro n̄isan̄iro ñweá̄r̄ix̄in̄i.” ur̄imear̄íná x̄fo xeḡí wiep̄sar̄in̄j̄ wé wúkaú s̄ikw̄í waú o t̄n̄i nawín̄i nemero ² ap̄ix̄í wíwa en̄i o t̄n̄i nawín̄i nemero —Wíwa sim̄ix̄í t̄ḡíwami Jisaso nan̄j̄ im̄ix̄ir̄i wíwa im̄fó d̄in̄j̄ x̄ixéroar̄in̄j̄ t̄ḡíwami m̄ix̄í umá̄in̄ir̄i wiar̄in̄j̄iwa wiḡí yoí ríwar̄in̄i. Wí Mariaír̄in̄i. An̄j̄ yoí Maḡidara d̄án̄j̄ en̄aḡi n̄án̄i ím̄i yoí Maḡidara d̄án̄j̄ Mariaíȳi w̄r̄in̄in̄j̄ir̄in̄i. Í Jisaso im̄fó wé w̄úm̄i d̄án̄j̄ waú d̄in̄j̄ x̄ixéroar̄in̄j̄ m̄ix̄í umá̄inowár̄in̄j̄ir̄in̄i. ³ Ap̄ix̄í ám̄i wí Xusao —O m̄ix̄í in̄áȳ Xerotoyá bos̄iw̄í wor̄in̄i. Om̄i xiepī í xeḡí yoí Joanaír̄in̄i. Ám̄i wí Sasanair̄in̄i. Íwa t̄n̄i ám̄i wíwa en̄i wiḡí n̄igw̄í t̄n̄i aiwá b̄í im̄im̄í ero Jisasom̄i t̄n̄i xeḡí wiep̄sar̄in̄j̄owami t̄n̄i m̄iran̄j̄ n̄iwaiyiro núm̄i waḡár̄in̄i.

Ewaȳ íkax̄í wit̄ siȳ wiáron̄j̄ n̄án̄ir̄in̄i.

⁴ Ox̄í ap̄ix̄í obax̄í an̄j̄ aȳ ayo d̄án̄i Jisaso t̄n̄j̄ e n̄án̄i n̄ib̄miro awí eánar̄íná o ewaȳí xw̄iyá̄ rip̄i ur̄in̄in̄iḡin̄i, ⁵ “Ámá wo o xeḡí om̄in̄j̄yo wit̄ siȳ n̄iwíar̄óa um̄in̄ir̄i n̄án̄i nur̄i r̄ixa xw̄fá yun̄í ik̄ixear̄in̄in̄e p̄irán̄in̄j̄ n̄iwíar̄or̄i aí wí ó̄yo piéror̄íȳí ámá wí ó̄yo n̄ipur̄íná xw̄ir̄in̄j̄w̄í osax̄iro in̄j̄ n̄ib̄ir̄i m̄imán̄í er̄i en̄in̄iḡin̄i. ⁶ Ám̄i wí s̄íná ín̄im̄i yap̄in̄in̄áná xw̄fá seáȳi e on̄imiápi en̄j̄yo piéror̄íȳí apax̄í mé nerá̄pir̄i n̄iyap̄ir̄i aiwi in̄iḡí m̄ir̄un̄in̄aḡi n̄án̄i apax̄í mé ȳiweár̄in̄in̄iḡin̄i. ⁷ Ám̄i wí em̄í p̄ip̄in̄j̄ ar̄fkiár̄in̄in̄e wiáron̄j̄ȳí em̄í p̄ip̄in̄j̄yo d̄án̄i nawín̄i nerá̄p̄imáná em̄í xen̄wir̄ár̄in̄aḡi n̄án̄i wit̄ aȳ ur̄í en̄in̄iḡin̄i. ⁸ Ám̄i wí xw̄fá nan̄j̄yo wiáron̄j̄ȳí nerá̄pir̄i n̄iyap̄ir̄i ná n̄iwer̄íná aga d̄in̄j̄ n̄imorī íá m̄iropax̄í wen̄in̄iḡin̄i.” Ewaȳí xw̄iyá̄ e nur̄ir̄íná re uraȳin̄in̄iḡin̄i, “Ar̄fá t̄ḡíáȳiné ewaȳí xw̄iyá̄ rar̄in̄j̄á rip̄i n̄án̄i ar̄fá ókiar̄í n̄imón̄ipoȳi.” uraȳin̄in̄iḡin̄i.

“Rip̄i n̄án̄i ewaȳí xw̄iyá̄ searar̄in̄in̄i.” ur̄in̄j̄ n̄án̄ir̄in̄i.

⁹ Xeḡí wiep̄sar̄in̄j̄owa ewaȳí xw̄iyá̄ ap̄i m̄f̄k̄ipi n̄án̄i yar̄in̄j̄ wíáná ¹⁰ o re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Xw̄iyá̄ en̄íná d̄án̄i ‘Gor̄ixo xwiox̄íyo m̄imeám̄ ner̄i seameñwean̄f̄ar̄in̄i.’ n̄ir̄ir̄i ín̄im̄i imón̄in̄j̄ipi nion̄i w̄fá searókiamoar̄in̄in̄i. E ner̄i aiwi ámá nion̄i d̄in̄j̄ m̄in̄ikw̄ró wiḡí d̄in̄j̄ t̄n̄i néra war̄iḡíáȳ nion̄i ewaȳí xw̄iyá̄ nuréwap̄iyir̄íná w̄fá rókiamoaḡí Aisaiaoȳi r̄in̄in̄jo n̄ir̄ir̄i r̄íwam̄in̄j̄ ean̄j̄pa s̄in̄j̄w̄í nan̄iro ar̄fá niro nero aiwi m̄f̄k̄ipi n̄án̄i n̄ij̄fá imón̄ip̄r̄ix̄in̄ir̄i ewaȳí xw̄iyá̄n̄i uréwap̄iyar̄in̄in̄i.

Wit̄ siȳ wiáron̄j̄ m̄f̄k̄ipi n̄án̄i áwan̄j̄ ur̄in̄j̄ n̄án̄ir̄in̄i.

¹¹ “Ewaȳí xw̄iyá̄ m̄f̄k̄ipi rip̄ir̄in̄i. Wit̄ siȳ n̄án̄i r̄in̄in̄j̄ipi aȳ xw̄iyá̄ Gor̄ixoyán̄in̄j̄ imón̄in̄i. ¹² Ámá wí siȳ ó̄f̄ man̄j̄p̄ami piéror̄íȳin̄in̄j̄ imón̄in̄i. Aȳ xw̄iyá̄ Gor̄ixoyá ar̄fá n̄iwiro aiwi ax̄íná obo n̄ib̄ir̄i aȳ xw̄iyá̄ oyápi d̄in̄j̄ móáná o yeáȳ uyim̄ixemean̄iḡin̄ir̄i m̄ir̄irak̄í n̄iwir̄i xw̄iyá̄ oyá wiḡí xwiox̄íyo d̄án̄i em̄i m̄imeám̄ yárar̄in̄j̄ir̄in̄i. ¹³ Ámá wí wit̄ siȳ s̄íná ín̄im̄i yap̄in̄in̄áná seáȳi e xw̄fá on̄imiápi en̄jáná wiáron̄j̄ȳin̄in̄j̄ imón̄in̄i. Aȳ xw̄iyá̄ Gor̄ixoyá ar̄fá n̄iwiróná yayí n̄iwir̄in̄i x̄idan̄iro yar̄íná xw̄iyá̄ ná ín̄im̄i p̄ip̄in̄in̄in̄j̄ m̄wár̄in̄aḡi n̄án̄i an̄in̄j̄ x̄idar̄iḡíáman̄i. Xw̄iyá̄ oyápi x̄idan̄iro yar̄in̄aḡfá n̄án̄i ámá wí n̄ib̄iro nepa en̄j̄ neán̄iro r̄íá x̄idar̄in̄j̄ōin̄ir̄i iwam̄fó wíwap̄iyiáná p̄in̄i wiárar̄iḡíar̄in̄i. ¹⁴ Ámá wí wit̄ siȳ em̄í p̄ip̄in̄j̄ ar̄fkiár̄in̄in̄e wiáron̄j̄ȳin̄in̄j̄ imón̄in̄i. Aȳ en̄i xw̄iyá̄ Gor̄ixoyá ar̄fá n̄iwiro aiwi wiḡí yar̄iḡíápa s̄in̄i n̄ix̄d̄iróná am̄ipi xw̄fáyo

dánj nánj dñj obibaxf moro ‘Amípí wí nionj mñimúropa onini.’ yaiwiro amípí wí nánj nñwimóniro ‘Arige meámfárñani?’ yaiwiro néra nurfnáyf wíf emf nerápiri xenwirárijf yapj nimóniro aiwá ná nñyínri aiwí wí yóf yarñjmani. ¹⁵ Ámá wí siyf xwftá nanj imónñe wiáronñyfnñj imónñni. Ayf xwñyftá Gorixoyá nánj arftá nñwiro dñj sipí wí mñmaxirñqgfa nánj mñwáramó anñj dñj nñkwíroro xaíwí ftá nñxiriro nerfná aiwá ná wearñjfpññj imónarigfárñni.” Wiepñsarññowami ewayf xwñyftá mñkfpñ nánj áwanj e urññinigñni.

Ewayf ikaxf uyfwf nánj urññj nánñrñni.

¹⁶ Awa “Jisaso ámá ayo anñj yumfí winfárñni.” yaiwipñrixññri ámi ewayf xwñyftá ripñ urññinigñni, “Ámá wo re yarñjmani. Xegf ramñxf nñmñxárorñ sixf xwé wá nñmearñ upñkákwiárarññmani. Nñmñxárorñ xegf sá íkwianñwñyo ínñmi éxwñroárarññmani. Nñmñxárománá ámá gñyf gñyf nñwiapñrñná ananñ sññwñ wññpñrñ nánj aiwá íkwianñwñyo seáyi e tarññrñni.” nurñri ¹⁷ re urññinigñni, “Amípí nñni ínñmi imónññj aiwí wftá ókíaná nñni sññánñ imónáná ámá nñni ‘Tf ayfññani?’ yaiwipñrññrñni. ¹⁸ Ayñnánñ seyñné pñné arftá nñnirónáyf arftá píranññj nñrññni. Ámá gñyf gñyf nionñ xwñyftá rarfná arftá niro dñj nñkwíroro nero nñjftá bñ nñmónñrñnáyf Gorixó ámi wí mññ winññoi. Gñyf gñyf arftá mññipa ero dñj mññkwíropa ero nerfnáyf ‘Nñjftá ripñ imónññni.’ yaiwinarñgftápi aí Gorixó apñ aí ámi nurápnññoi.” urññinigñni.

Jisasomñ xñnái tññi xogwáowa tññi nánñrñni.

¹⁹ Jisasomñ xñnái tññi xogwáowa tññi o tññj e nánñ nñbñro ámá xwé obaxf omñ epñroyf wiáññqgfa epówa mñpáwipaxf enqgñ ²⁰ ámá wí áwanj re urññgñawixñni, “Dñxf rñnái tññi rññwáowa tññi sññwñ rananñro nánñ bñamñ bñraiyf roññoi.” urññagftá aí ²¹ o re urññinigñni, “Ámá re ñwñxapñgftá tñyf, xwñyftá Gorixoyá arftá wiro xñxenñ ero yarñgftáyf, ayf gñ inókíwánññj nñrñxñmeáowánññj imónññoi.” urññinigñni.

Ipí imeamñkwf yarññqgñ samññj imñxññj nánñrñni.

²² Íná stá wñyimñ Jisaso tññi xegf wiepñsarññowama tññi ewéyo nñpñxemoánñro o re urññinigñni, “Ipíyo jñarñwámñññ dññi oxemoaneyñ.” nurñri nñmeámñ nuro ²³ ipíyo nñmeámñ warfná Jisaso rñxa sá winñagñ sá wenñáná re enññinigñni. Rñwñpí xwé wí nñweapñri ipíyo nñxemñ nurñ ewéyo inññgñ mñmeámñ yarfná awa rñxa inññgñ namipaxf yarññqgñ nainenñmi ²⁴ nuro saiwiárñ nñwimáná re urññgñawixñni, “Neamemearññoxñni, neamemearññoxñni, rñxa inññgñ namianñ anñwñ ayorñni.” uráná Jisaso nñwiápnñmearñ imññj yarññfpimñ tññi inññgñ reakñkwfñ yaparññfpimñ tññi mñxf nurñri “Pññi wiáreñ.” uráná re enññinigñni. Pññi nñwiárñrñná imññj mé nerñ inññgñ samññj weárñri enññinigñni. ²⁵ Rñxa imññj mé nerñ inññgñ samññj weárñri éáná o wiepñsarññowami re urññinigñni, “Soyñné dñj mññkwíropa pí nánñ yarññoi?” urññagñ awa wáyf ero ududf ero nero re rñññgñawixñni, “Ámá royf imññj tññi inññgñ tññi sekaxf uráná amánññj arftá wíf royf gorñani?” rñññgñawixñni.

Imfó mñxf umáñnáná odipí inññgñ namññj nánñrñni.

²⁶ Awa ewépá nñmeáa nuro ipí Gaririyo jñarñwámñññ anñ bñ xegf yoñ Gegesayñ rññññpñ tññj e niwiékññmearo ²⁷ Jisaso nayoari rñxa xwftáyo éf roñáná ámá anñ apimñ dññj wo — Omñ imfó wí xñxéroarññorñni. Enñná dññi iyaxf aikf mñyínñ néra urñ anñ wíyo mññweapa erñ ámá xwárñpá tññj enñ ñwearñ yarññorñni. ²⁸ O Jisasomñ sññwñ nñwññrñná xwamiánñ nñrñri Jisasomñ agwñ rñwámññni nñpñkinñmearñ ímñ tññi re urññinigñni, “Jisasoxñ, nñaiwñ Ñwftá seáyi émi ñweaññoyáoxñ, pí neaimññrññ barñññni? Nionñ waunñ re rñrarnññni, ‘Xeanññj wí mñneaikárñpanñ.’ rñrarnññni.” nurñri ²⁹ Jisaso sekaxf “Imfóyñné ámá romñ pññi nñwiárñmñ úpoyñ.” urññ enqgñ nánñ Jisasomñ e nurñri — O imfó ínñná dññj xñxéroarññj enqgñ nánñ xegf ámá omñ ftá nñxero gwñ wñrñ tññi ainñxf ikasftá inññj wñrñ

tíni njiro awí meñweañagfa aiwi gwí jífápi narfkiárimí imfó áamá dñí meañe nání sayá níméra wayarñoríni. ³⁰ Omí Jisaso yarñí re wiññigíni, “Segí yoí píxíni?” urfagi imfowa xwé obaxí mñrónñagfa nání re urígfawixíni, “Negí yoí Rijoníyí —Yoí mfkí ayí mñxí nání xwé obaxí gwí mónarígfá náníni. Yoí e rññwíni.” nuríro ³¹ wauní rñxíñí re urayígfawixíni, “Joxí none mñxí nñeamáñowárírná sirírkí yoparí bñ mimónñíyí tñí e Goríxo xeanñí neaikáríne nání mñxí mñeamáñowárípaní.” nuríro ³² odípí xwé obaxí dñwíyo wiároáríniñagfa nñwíniro wauní re urígfawixíni, “Imfone odípíyo rñwímiñí oxíxérópoyíñí sñwí neanñíréni?” urfagfa o xe oépoyíñí sñwí wñáná ³³ imfowa áamá omí pñí nñwiárími nuro ámi odípíyo xíxéroáná re eññigíni. Odípí ayí imegí aññí omífáyí sapípanñí sñwá néra ipíyo nñpáwiro pñyí egfawixíni. ³⁴ Áamá odípí awí mearoarígfáyí wigí odípí e éagfa nñwíniro wigí añí apimi nání éf nuro áamá e ñweagfáyo áwanñí uríro áamá omíñíyo yarígfáyo áwanñí urímero wíáná ³⁵ áamá ayí “Pí rfa eñoi?” nñyaiwiro sñwí wñanñíro nání nñbñro Jisaso tñí e nñremoro wenñí éfáyí wñígfawixíni. Áamá imfó xíxéroaríño riwo aikí yíñí dñí sñxí yíñí nemáná Jisasoyá sñkwí tñí e éf ñweañagí nñwíniro wáyí nero yarírná ³⁶ áamá Jisaso imfó mñxí umáñowáríagi sñwí wñfáyí Jisaso imfó sayá meaññomi pñránñí wímíxíí nání repíyí nñwiróná ³⁷ áamá ayí nññí añí Gegesa dññíyí tñí áamá añí apimi mñdñmñdññí ñweagfáyí tñí wáyí xwé níkaríniro nání Jisasomi wauní re urígfawixíni, “Nene pñí nñneawiárími ouní. neaimónaríni.” urfagfa o ámi ewéyo nñpñxemoánñí umñññí yarírná ³⁸ áamá imfó mñxí umáñfó wauní rñxíñí “Nioní tñí owaiyí. nímónaríni.” urarñagí aí Jisaso xegí añí e nání nurowáríñí re urñññigíni, ³⁹ “Díxí añí e nání nurí Goríxo sífñpí nání díxí ámányo repíyí nñwirí ñwearí uí.” urfagi o Jisasomi pñí nñwiárími nurí añí apimi nñpimñí Jisaso wífñpí nání repíyí wiemeññigíni.

Apíxí ragí aññí pwarñí wímí nanñí imíxíñí miáí penñí wímí nanñí imíxíñí eñí náníni.

⁴⁰ Jisaso ámi ipíyo jñaríwámñí iwiéknimeááná áamá obaxí e epíroyí ero o nání xwayí nanñí ñwearo egfáyí omí yayí nñwiro yarírná re eññigíni. ⁴¹⁻⁴² Áamá ámiñá wigí rotú añí wíwá meñweañí wo —O xegí yoí Jairasoríni. Miáí ná wímñí xanoríni. O nñbñí Jisasoyá sñkwí tñí e nñpñkíñimearí xfo xegí miáí —Í xwiogwí wé wúkaú sñkwí waú imónññíni. Í rñxa nñpémññí yarñagí nání xano Jisasomi wauní rñxíñí re urñññigíni, “Gf miáími nanñí imíxíñí nioní tñí gf aññíyo nání nñwanñréwí?” urfagi o “Ananñíni.” nuríni awaú óf e warírná áamá e epíroyí egfáyí nuxíñro Jisasomi íkwíkwierí warírná ⁴³ apíxí wí —Í xegí ragí aññí pwarírná xwiogwí wé wúkaú sñkwí waú múroññíni. Áamá obaxí nanñí imíxanñro nñyayirñí aí nanñí wí mimónññíni. ⁴⁴ Í “Jisasoyá iyfáyoni amáf nñrónñírnáyí, ámi nanñí imónñmññí.” nñyaiwía nñxíñí rñwími dññí oyá iyfá sírñwíyo amáf rónáná re eññigíni. Ragí aññí pwarñíñpí yeáyí sñkiárññíni. ⁴⁵ Yeáyí sñkiáráná Jisaso re rñññigíni, “Amáf go nñrónñgoí?” rñagi áamá nññí “Oweoi, nionñmaní. Nionñmaní.” nñra warírná xegí wiepñsarññí wo Pitaoyí rññño re urñññigíni, “Neamemearññoxíni, áamá epíroyí nñsiro íkwíkwierí nñsiga warññoi.” urfagi aiwi ⁴⁶ Jisaso re rñññigíni, “Nepa áamá wo amáf nñrónñgoí. Nígf eñí eánñí bñ nññwárími áamá womí nanñí imíxíagi nainenñí nání rarññíni.” rñagi ⁴⁷ apíxí í yumí mepaxí wimónñagi nñwíññí óf néra añwí e nñbñí oyá sñmñmanññíwámñí nñpñkíñimearí oxí apíxí nññí sñwíyo dññí wfá re rókiamónññigíni, “Niñí gf ragí aññí pwarñagí nání Jisasomi amáf rónññí. Omí amáf nñrónñírná rñxa nanñí imónññíni.” urfagi ⁴⁸ o re urñññigíni, “Miaé, jíxí dññí nññkwírorí nání nanñí imónññíni. Ámi ayá mñsinñpa nerí kíkífá néra uí.” nuríni ⁴⁹ sññí ími e urarírná áamá wo rotú añí meñweañoyá añí e dññí nñbñí omí re urñññigíni, “Uréwapñyarññomi sññí ayá wí murñweapaní. Díxí miáí rñxa péññigíni.” urfagi ⁵⁰ Jisaso arfá e nñwirí re urñññigíni, “Díxí miáí péf aiwi wáyí mepañí. Nioní dññí nñkwíróánáyí, í ámi nanñí imónñññoi.”

nurimi nuri ⁵¹ anjyo nupawirina amá wí nawini opawianeyinri sinwí mwinipa nerí sa xegí wiepisariñf Pitao tñni Jono tñni Jemiso tñni miáimi xinái tñni xano tñni ayf tñnin nupawiro ⁵² amá nñni ñwí earo amixía mero yarñagía nani Jisaso re urñinigini, “Ñwí eearigía pñni wiárñpoyi. Niperi miwenini. Sa sá wení.” urána ⁵³ ayf “Í rixa piyixini.” niyaiwiro nani rñpía urñagía aí ⁵⁴ o iyá wépami ía nimaxirimáná ímf tñni “Miá rixini, wiápnimeai.” urána re enñinigini. ⁵⁵ Miái ami dññf sixf wináná apaxí mé wiápnimeaññinigini. Rixa wiápnimeáaná Jisaso xaniyaúmi “Aiwá bi umeaipiyi.” urñagi ⁵⁶ ayaú ududf ikarññagfi Jisaso ñwí ikaxí re urñinigini, “Aipagwí nioni éapí nani amá wíyo áwanñf murñpani.” urñinigini.

9

Wiepisariñfyo enñ sixf weámixowárri sekaxf urñi enñ naniñni.

¹⁻² Jisaso xegí wiepisariñf wé wúkaú síkwí waú awami “Awí eánñpoyi.” nurri awa simixf xixegñni nanñ imixipñri nani ero imó nñni mñxf umáñnowárñpñri nani ero epñrfa nani kwíyí bi ñwirí enñ sixf eánññf bi ñweámixowárri re urowárññinigini, “Soyñé anñ ayf ayo nemero Gorixo xwioxíyo mñmeámí nerí seameñweanfa nani wáf urñmero simixf yarñgíayo nanñ imiximero éñrixini.” nurowárññina ³ re urñinigini, “Ami ami wagwí wagwí nuro urññipñri nani segí amipí bi ñmeámi mupani. Eraññrani, ía árupiaññrani, aiwáraní, ñgwñrani, iyía wúkaúrani, ñmeámi mupani. ⁴ Wáf nemeññá anñ bimí ñrémorñáyf anñ iwamfó nuro páwífayo wéñrixini. Rixa amá anñ apimi ñweagíayo nuréwapñyimáná anñ axiwámñni ññweagñisáná ‘Ami anñ bimí nani owaiyi.’ niyaiwirñáyf anñ axiwámi dani pñni ñwiárñmi úñsixini. ⁵ Wáf nurñmerñáyf anñ bimí ñrémorñá amá e ñweagíayf ‘Negí anñ tñyo fwiáñpoyi.’ mñsearñpa éánáyf, amá ayf dññf ‘Newanñene ikarñññwáyf nani awaú nene nani ami mñbipa epñsi nani iyf rñyarññi?’ yaiwipñri nani síkwíyo xwía síkf xénññpñ pñrñ wiaikímí ññyarñmi úñrixini.’ Sekaxf e nurñisáná enáná ⁶ awa omí pñni ñwiárñmi nuro anñ bi bimí nani numiro xwíyía nanñ yayf winñpaxñpi wáf urñmero simixf egíayo nanñ imixiro néra ugñawixini.

Xeroto Jisaso nani ayá sñwñ uroññf naniñni.

⁷ Gapñmanñ Xeroto Jisaso yá wiepisariñnowa yarñgíapñ ñpñni nani arñfá ñwirí ududf ñwinñri ñweañáná amá wí emimí apñ yarñagía nani re ñra ugñawixini, “Jono xwárñpáyo dani rixa ñwiápnñmearí rñf yarñni?” ñra warñná ⁸ amá ami wí re ñra ugñawixini, “Gorixoyá wáf rókiamoagf Iraiyaoyi rññño, mñpé anññami peyño rixa sinñani ñimónñri rñf yarñni?” ñra warñná amá ami wí re ñra ugñawixini, “Enñná Gorixoyá wáf rókiamoagfá wo rixa ñwiápnñmearí rñf yarñni?” ñra warññagía nani ⁹ Xeroto ududf ñwinñri re rññinigini, “Niñwanññonñ ráná Jonomi sinwí mñññf wákwigñawixini. E nerí aiwí amá nioni arñfá e wiarññá royf gorñani?” ñriñri Jisasomi sinwí owññmññri yayññinigini.

Amá 5,000 apimi aiwá mñni winñf naniñni.

¹⁰ O xegí wáf wurñmeiarñgíawa ami xfo tññf e nani ññbiro wigf néra ugñapñ nani repñyí ñwimáná enáná o awa tññni nerñmeánñro amá nñni pñni ñwiárñmi nuro wigñpñ anñ wíyo xegí yoñ Betísaidayo nani warñná ¹¹ oxí apñxf obaxí Jisaso tñni wiepisariñnowa tñni anñ apimi nani pwarññagía ñwññro númi nuro omí wímeáaná o yayf ñwirí xwíyía “Gorixo xwioxíyo mñmeámí nerí seameñweanfa nani seyñé ñsanñro éñrixini.” uréwapñyiri simixf egíayo nanñ imimiximí eri yarñná ¹² wiepisariñf wé wúkaú síkwí waú sogwí nokepá imónáná Jisasomi ññbiro re urñgñawixini, “Amá onñ wówi re mññweaññagía nani amá epñroyf egíá tñyí aiwá ñro sá wero epñri nani omññf anñ ami ami mñriññmñññyo nani uro anñ apñ apñ ikwñróñññyo

nání uro oépoýí.” uríagí aí 13-14 o re uríñínigíní, “Aiwá nípírí sewaníñoýíné mìní wípoyí.” uríagí re urígíawixíní, “Negí aiwá xwé meníní. Bisíkerfá wé wú enáná peyí waúníríní.” nuríro ámá oxí 5,000 e ñweañagí nání re urígíawixíní, “None nurane aiwá bí mepa nerínáyí, aríge mìní wianíwíní?” uríagí o re uríñínigíní, “Ámá tíyo re urípoyí, ‘Seyíné ámá 50 50 maxíríní wí e wí e nínweaxa úpoyí.’ urípoyí.” uríagí 15 awa axípi e uráná ámá níní 50 50 maxíríní wí e wí e nínweaxa nuro ñweañáná 16 Jisaso bisíkerfá wé wú tíní peyí awaú tíní anínamí weníñí náyáníríná aiwá apí nání Goríxomí yayí níwírí kwíkwírímí nerí xegí wíepísaríñowa yaní níwíaupírí mìní níwía waríná 17 ámá níní níníro agwí ímí uyíáná aiwá níníro e táfípa wíepísaríñowa nímeamero soxí íá wé wúkaú síkwí waú apímí aumaúmí yárigíawixíní.

Pitao “Joxí Kiraisoxíríní.” uríñí náníríní.

18 Sía wíyo Jisaso xegípi níñwearí Goríxomí xwíyá rírímí níwírí xegí wíepísaríñowa xíto tíní ñweañáná o yaríñí re winíñínigíní, “Ámá oxí apíxí níní nioní nání goríní raríño?” uríagí 19 awa re urígíawixíní, “Wí joxí nání ‘Jono wayí níneameaia uñoríní.’ raríño. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí Irajiaoríní.’ raríño. Ámí wí ‘Eníná Goríxoyá wíá rókiamoagí wo ríxa wíápínímeáíríní.’ raríño.” uríagí 20 o re uríñínigíní, “Ayí e níníro aiwí sewaníñoýíné nioní nání goríní raríño?” uríagí Pitao re uríñínigíní, “Joxí Kiraisoyí ríníñoxi, ámá Isírerene yeáyí neayímíxemearí nání negí aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí ríníñoxíríní.” uríñínigíní.

Jisaso áwaní “Níníkipíríáríní.” uríñí náníríní.

21 Pitao e uríagí aí o ñwí ikaxí nurírí arfá jiyíkí norí re uríñínigíní, “Aga bí onímíapí ámá wíyo murípaní. 22 Ámá imóníñáoní xeaníñí obaxí níkarípíríáríní. Negí Judayí mebaowa tíní apaxípáníñí imónígíá xwéowa tíní ñwí ikaxí eáníñípi mewegíawa tíní nioní ríwí nímoáná wa nípíkípiríáríní. E nerí aiwí sía wíyáú wíyi óráná ámí wíápínímeámíáríní.” uríñínigíní. 23 Xwíyá rípi ení nowamíní urayíñínigíní, “Ámá goxí goxí ‘Jisasomí ouxídímíní.’ níyaiwírínáyí, re étríxíní. Amípi ‘Nioní nígípi nání oemíní.’ yaiwíyí díní peá nímorí re yaiwíríxíní, ‘Nioní Jisasomí xídaríñagí nání ámá wí xeaníñí níri nípíkírí nínírí aí ayí ananíríní.’ níyaiwírí nioní níxídítríxíní. 24 Ámá goxí goxí nioní Jisasomí díní níwíkwírorí xídaríñagí nání nípíkípiríxínírí xewaníñoxi éf nímenírínáyí díní níyímíñí imóníñí aníñí ñwearí nání mearfámaní. E nerí aiwí ámá goxí goxí éf mímenípa nerí ‘Nioní Jisasomí díní níwíkwírorí xídaríñagí nání nípíkírónáyí, ayí ananíríní.’ yaiwíaríñí goxí goxí díní níyímíñí imóníñí aníñí ñwearí nání mearfáriní. 25 Ámá wo nioní múníxídí iyíá íá nígwí amípi emeámínírí náníní néra nurí nímeáísáná xewaníño aníñíní ikeamónáná oyá amípi aníñí níxírírí ñweanfáriní? Oweoi!” nurírí 26 re uríñínigíní, “Ámá nioní nání ayá sínírí xwíyá nioní raríñápi nání ayá sínírí nerí nání múníxídípa yaríñí goxí goxí ámá imóníñáoní ámí níweapíríná ikíníñáoní weapírí wíá nioníyá tíní gí ápoyá tíní aníñajowayá tíní nípíróa weapírí emfáoní ení joxí nání ayá nínírí re rírímíáríní, ‘Oweoi, nioníyáoxímaní.’ rírímíáríní. 27 E nerí aiwí wíyíné re rogíá tiyíné síní mípepa egfámí enáná Goríxo xwíoxíyo mímeámí nerí seameñweanfápi wíyíné síñwí wínípiríáríní.” uríñínigíní.

Jisaso níknírí xegí bí imóníñí náníríní.

28 E nuríísáná ríxa sía wé wíúmí dání waú wo óráná o Goríxomí xwíyá rírímí winí Pitaomí tíní Jonomí tíní Jemisomí tíní níwírímeámí dífí xwé bímí nání níyíro 29 o Goríxomí xwíyá uraríná re eníñínigíní. Xegí símímaní xegí bí írírí rapírapí yíníñú ení apíá werí ápianwíníñí xwíníá earí nerí enáná re eníñínigíní. 30 Ámá píné o tíní nawíní xwíyá rarígííwaúyí—Awaú Goríxoyá wíá rókiamoagííwaú Moseso tíní Irajiao

tñirini. ³¹ Awaú ikínigíwaú éf nironapiri Jisaso tñi o xwá tño pñi niwiárimí ámi anñnamí nání nipeyiríná Jerusaremíyo perí ámá niyoní nání wiiri eníapí nání xwiýfá rinaríná ³² Pitao tñi níkumixiniri emearigíwaú tñi xámí sá winaríñagí sá wegíawa, sainíowa niwiápnimearo weníñf éfáyf winigíawixini. Jisaso ikíninjo ronagí niwiniro ámá nawini rogíwaú eni niwiniro ³³ awaú Jisasomi ríxa pñi niwiárimí waniri yaríñagí niwiniro Pitao diñf nípkwiní mímó “Píoi urímíni?” niriñiñi Jisasomi úrapí xwiýfá re uríñiniginí, “Neamemearíñoxini, none re niñwearíná nanñrini. Aní pípákf wíkaú wí, joxí nání wiwáyí, Moseso nání wiwáyí, Irajao nání wiwáyí oseamiríyaneyí.” nuriri ³⁴ sini e uraríná agwí wí niyapiri awami ritf wimíniri yaríñagí niwiniro wáyf yaríná ³⁵ agwí apimi dání xwiýfá bí re riniñiniginí, “Gí niaíwí royoí, niwaníñoni rípeañáomi arfá wípoyí.” ráná ³⁶ weníñf éfáyf winigíawixini. Jisaso xegí xewini ronagí niwiniro xwiýfá marf wiwaníñowa síñwí winíapí nání íná ámá wíyo áwanf murípa egíawixini.

Íwí imfó diñf xixéroaríñf womí nanf imixíñf nánirini.

³⁷ Sá e wegíawa wíapí tñi niwiápnimeami dñwíyo weapána oxí apixí obaxí epíroyf egíáyf o tñi órorf niniro ³⁸ ámá apí epíroyf egíapimi dání wo niwiápnimeari ríaiwá re uríñiniginí, “Nearéwapíyaríñoxini, gí íwomi síñwí owininiñi nání waunf rixíñf ríraríñini. O gí niaíwí ná wonirini. ³⁹ Imfó xixéroána o makiríwí nimorí ríxa meanf nearí móána sinapíxwíni iwéniri meákíkwífá eri yaríná omí xwiríxwirfá níkíxeri ríxa ayápní mewínaríñagí niwiniríná pñi wiáraríñirini. ⁴⁰ Dixí wiepísaríñowami waunf rixíñf ‘Imfó gí íwomi xixéroaríñíyf míxí umáñnowarípoyí.’ urfá enagí aiwí awa wí e epaxf menini.” uríagí ⁴¹ Jisaso re ríñiniginí, “Ámá agwí tiyíné ñweagíáyíné, nioni diñf míníkwíropa ero xenwíni moro yarígíáyíné, ‘Jisaso íníná renini nene tñi niñwearane arírá neainfáriní.’ ríyaiwiaríñoi?” niriñiñi xanomi re uríñiniginí, “Dixí íwo anwi re nimeami bei.” uríagí ⁴² íwomi sini nimeami baríná imfó meanf eána síririñwí néra piéróagí aí Jisaso imfómi míxí numáñnowarímáná niaíwomi nanf niwimixiri ámi xanomi mñni wiñiniginí. ⁴³ Mñni wíáná ámá nñni Goríxoyá enf eániñf Jisaso éfpi nání ududf nero “Ayíkwirani?” yaiwigíawixini.

Ámi áwanf “Ninipíkipírfáriní.” uríñf nánirini.

Ámá nñni Jisaso yaríñfpi nání ududf yaríná o wiepísaríñowami re uríñiniginí, ⁴⁴ “Píráníñf arfá nípoyí. Nioni arfá eníyo searémoaríñini. Anñnamí dññf ámá imóníñáoni ámá wíyo míyf nurípírfáriní.” uríagí aiwí ⁴⁵ awa xwiýfá apí Goríxoyá diñf tñi ínimi imóníñagí nání píráníñf níjfá mimónípa nero míkípi nání yaríñf wianiri éfáyf wáyf niwiro nání masísfá wigíawixini.

“None go go seáyí e imóniríeníñoi?” ríñigíá nánirini.

⁴⁶ Wiepísaríñowa xímíximf niniro “None go go seáyí e imóniríeníñoi?” rinaríná ⁴⁷ Jisaso wigí xwioxíyo adadf niwiri awa e yaiwiaríñagí niwiniri nání niaíwí bí nimeari xfo tññf e éf nuráriní ⁴⁸ awami re uríñiniginí, “Ámá woxí goxí goxí nioni nínixídirí nání niaíwí rípmi peayf míwianf wéyo niñerínáyf apimíni mímearíñini. Nioni ení wéyo niñerí gí ápo nirowarénapíñomi ení wéyo umerí yaríñini. Soyíné woxí ‘Nioni awami ínimi niwuríñiri sanf ourápmíni.’ yaiwinaríño oyf seáyí e imóníñorini.” uríñiniginí.

“Ámá midáni miró segf táfamini imónigíáyíriní.” uríñf nánirini.

⁴⁹ Wiepísaríñf Jono re uríñiniginí, “Neamemearíñoxini, none ámá wo yoí joxíyá niriñi imfó míxí umáñnowaríñagí síñwí niwiniríná o none míneaxídípa nerí yaríñagí nání mepa oeni uríñwaniginí.” uríagí aí ⁵⁰ Jisaso re uríñiniginí, “Ámá

oríwámi dánì míró segí t́ńf́m̀ǹǹ imónìṅorìnì. Ayínánì e mepa oenrì pí nánì urígf́awìxìnì?” urìṅ̀nìg̀ǹǹ.

“Omì míraṅf́ m̀wìpa oyaneyì.” rìgf́áyf́ nánìr̀ǹǹ.

⁵¹ Rìxa Gorìxo Jìsasomì aṅf́namì nánì wìr̀m̀enap̀ǹǹ aṅwì e imónìṅáná Jìsaso d̀ṅf́ “Nionì Jerusaremìyo nánì oumìnì.” nìkẁr̀óm̀ǹ nur̀f́nà ⁵² xwìyá yaṅf́ wìowáríf́ wì x́fóm̀ xámì umeap̀r̀r̀ nánì urowáráná awa nuro aṅf́ áamá wìgf́ yóf́ Samariayf́ — Ayf́ Isìrerìyf́ t́ǹǹ xepìxepá rónìgf́áyf́r̀ǹǹ. Ayf́yá aṅf́ bimì nìr̀emoro Jìsaso ŕẁf́yo bìǹǹ nánì am̀p̀í píránìṅf́ im̀xaǹro éf́áyf́ ⁵³ áamá aṅf́ apimì ṅweáyf́ Jìsaso Jerusaremì nánì umìǹr̀r̀ yarìṅagì ǹẁǹro “Míraṅf́ b̀ owianeyì.” m̀ẁm̀óǹf́ yarìṅagíá ⁵⁴ xegf́ wìep̀sarìṅf́ Jemìso t́ǹǹ Jono t́ǹǹ e ǹẁǹr̀r̀ Jìsasomì re urìgf́ìsìxìǹǹ, “Ámìnáoxìǹǹ, yawawì ‘Gorìxo aṅf́namì dánì ŕf́á ǹm̀amówárènap̀r̀r̀ áamá t́f́yo ŕf́á ǹǹǹ nánì ananì our̀p̀iyì.’ r̀sìm̀ónar̀ǹǹ?” ur̀f́agf́í aí ⁵⁵ o ǹk̀ǹm̀óǹr̀r̀ awaúm̀ m̀x́f́ “E m̀r̀p̀aǹ.” nur̀m̀i ⁵⁶ aṅf́ ámì bimì nánì ugf́awìxìǹǹ.

Ámá “Orìx́f́d̀m̀ǹǹ.” urìgf́á nánìr̀ǹǹ.

⁵⁷ Óf́yo warf́nà áamá wo Jìsasomì re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Amì g̀m̀i joxì úf́m̀ nionì enì núm̀ r̀x́f́d̀memf́ar̀ǹǹ.” ur̀f́agf́ ⁵⁸ o áamá royf́ eṅf́ neáǹr̀r̀ ǹx̀ǹr̀f́eǹṅòǹr̀r̀ re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Sf́wì sayf́ xegf́ s̀r̀r̀k̀f́ sá wénf́a nánì t́ṅf́r̀ǹǹ. Inf́ enì xegf́ yéwf́ t́ṅf́r̀ǹǹ. E nerì aìwì áamá imónìṅáoniyá sá wémf́a nánì aṅf́ wì menìǹǹ.” urìṅ̀nìg̀ǹǹ. ⁵⁹ Ámì womì re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Joxì ǹx́f́dei.” ur̀f́agf́ o re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Xámì xe nurì gf́ ápo péáná xwf́á oweyár̀ǹr̀r̀ s̀ṅẃf́ nanìr̀r̀é̀ǹǹ?” ur̀f́agf́ aí ⁶⁰ o re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Ámá nionì d̀ṅf́ m̀ǹk̀ẁf́ropa yarìgf́áyf́ ayf́ enì áamá píỳǹṅf́ imónìṅagf́a nánì wìgf́ áamá péáná xwf́á oweyár̀ǹf́poỳǹr̀r̀ s̀ṅẃf́ wìǹf́r̀xìǹǹ. E nerì aí joxì xwìyá Gorìxo xegf́ xwìoxf́yo m̀meámf́ nerì umenṅweanf́a nánìp̀i am̀ am̀ wáf́ urìm̀é̀r̀xìǹǹ.” urìṅ̀nìg̀ǹǹ. ⁶¹ Ámì áamá wo ǹb̀r̀r̀ re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Ámìnáoxìǹǹ, nionì r̀x́f́d̀memf́ǹǹ. E nerì aìwì xámì xegf́ áamáyo nurì yayf́ owiemeǹr̀r̀ s̀ṅẃf́ naneì.” ur̀f́agf́ aí ⁶² Jìsaso ewayf́ xwìyá r̀p̀i urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Ámá om̀ṅf́ mearìṅf́ wo ǹk̀ǹm̀óǹr̀r̀ ŕẁf́m̀i dánì s̀ṅẃf́ anáná x́o om̀ṅf́ mearìṅf́p̀i x̀xenì warìṅf́maǹǹ.” nur̀r̀r̀ re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Joxì enì d̀ṅf́ ǹǹk̀ẁf́ror̀r̀ ǹǹx́f́d̀f́sáná ámì ǹk̀ǹm̀óǹr̀r̀ am̀p̀í joxì p̀f́ǹ wìár̀f́yf́ meám̀ǹr̀r̀ nánì d̀ṅf́ ǹmori nerf́náyf́, om̀ṅf́ Gorìxo nánì píránìṅf́ m̀ẁiipa erì oyá xwìoxf́yo páwìpaxf́ mepa erì imónìṅǹǹ.” urìṅ̀nìg̀ǹǹ.

10

Ámá 72 ǹr̀f́pearì yaxwf́ urowárapiṅf́ nánìr̀ǹǹ.

¹ Jìsaso e nur̀m̀áná áamá ámì wìyo 72 ǹr̀f́pearì aṅf́ x́o unf́a ayf́ ayo nánì waúnì waúnì xámì umeap̀r̀r̀ nánì nurowárar̀p̀r̀ ² re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Ámá nionì xwìyá yaṅf́ seaiapowárf́áyf́, ayf́ aìwá yóf́ p̀r̀p̀r̀f́ nìǹr̀r̀ m̀ǹpax̀f́ǹṅf́ imónìǹǹ. E nerì aìwì áamá seyf́né aìwá apì m̀p̀r̀r̀ nánì obaxf́ m̀m̀ónìṅò. Ayínánì Gorìxo áamá wìǹ enì aìwá m̀p̀f́r̀f́ǹṅf́ ǹm̀óǹro xwìyá yayf́ wìǹpax̀f́p̀i yaṅf́ wìowárìp̀f́r̀r̀ nánì yarìṅf́ wìpoyf́.” nur̀r̀r̀ ³ re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Soyf́né óf́ nionì searf́áyo úpoyf́. Ámá wì sf́wì sayf́ sip̀sip̀f́ roanarìgf́ápánìṅf́ seap̀f́r̀f́e nánì searowárarìṅf́ǹǹ.” nur̀r̀r̀ ⁴ re urìṅ̀nìg̀ǹǹ, “Nuróná ǹgẃf́ wowf́ b̀ranì, f́a árupianf́ wúranì, s̀kẃf́ súranì, ǹmeám̀ mupanì. Óf́ e áamáyo ǹẁǹr̀f́nà yayf́ nìǹro e éf́ m̀ṅweapanì. ⁵ Aṅf́ wìwámì ǹpáwìr̀f́nà yayf́ ǹwìr̀r̀ xámì re ur̀f́r̀xìǹǹ, ‘ “Seyf́né Gorìxoyá d̀ṅf́ t́ǹǹ ǹwayìr̀óǹro oṅweápoyf́.” neaimónar̀ǹǹ.’ ur̀f́r̀xìǹǹ. ⁶ Anjìwámì xiáwo sanìṅo imónìṅagf́ ǹẁǹr̀f́nà xwìyá yayf́ ǹwìr̀f́nà e ur̀f́ap̀ m̀d̀d̀f́ m̀k̀xepanì. Aṅf́ xiáwo sanìṅo m̀m̀ónìṅagf́ ǹẁǹr̀f́nà yayf́ apì m̀d̀d̀f́ wìk̀xéf́r̀xìǹǹ. ⁷ Aṅf́ giwì giwámì ǹpáwìro ǹṅwearf́nà aìwá t́ǹǹ inìgf́ t́ǹǹ seaiapf́ap̀i ananì ǹǹro ṅweáf́r̀xìǹǹ. Ayf́ r̀p̀i nánìr̀ǹǹ. Ámá ǹgẃf́

omihí neríná nigwí mearigfápa soyíne wáf nemero nioní omihí niniiríná iniigf tñí aiwá tñí seiapfáyí nigwínihí wayfá nípírfáríní.” nurírí xegf wiepíсарíηowa aiwá oneiapfópoyínírí aní wíwá wíwámí emepfrixínírí ámí re uríhínigíní, “Aní wíwámí nípáwíro ηweáfíwámí dání aní axípímí ámí wíwámí ηweaníro nání mupa éfrixíní. ⁸ Aní gípi gípímí nírémoríná aiwá míraní seianíro ‘Aníyo nání einí.’ nisearímí úfáyo númí nuro pí pí aiwá seiapfápi sa ananí nífrixíní. ⁹ Aní apímí símíxí yarígfáyo naní wímíxíro ‘Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí píránihí seameηweanfá aníwí ayo enagí nání nisaníro ηweáfrixíní.’ uríro éfrixíní. ¹⁰ E nerí aiwí aní gípi gípímí nírémoríná ayí niseairíméámí wígf aníyo nání míméaupa éáná nuro óf aní apímí nání iníhíyímí dání re urífrixíní, ¹¹ ‘Seyíne dñí re mopírí nání, “Goríxo xwíoxíyo míméámí nerí píránihí neameηweámínírí éf aiwí nene apí nání míméaimónaríηagí nání xfo xeaníhí neiapínfáríní?” yaiwípírí nání xwáfá síkí segf aní rípímí dání aí negf síkwíyo xéníhípí pírí wíáikímí seasiaríηwíní.’ urífrixíní.” nurírí ¹² re uríhínigíní, “Nioní aga nepa seararíhíní. Goríxo ámá nýyoní mí ómómíxímí enfáyímí ámá aní Sodomí ηweaagfáyí —Eníná Sodomí ηweaagfáyí rfáni níkiróa waríηagfá Goríxo anínamí dání rfá mamówáráná nýyoní rfá níníhínigíní. Sfá ayímí ayo Goríxo xeaníhí xwé níwírí aiwí ámá soyíne arfá míméaí xe ópoyínírí síhíwí seanfáyo Goríxo xeaníhí níwíríná Sodomí ηweaagfáyo rfníhí winínfápi tñí xixení winínfámaní. Seáyí e múronfáríní.

Aní bí bímí ηweáyí xfómí dñí míwíkwíroaríηagfá uréwapíyíhí náníríní.

¹³ “Isíreryíne ‘Goríxo nene nání aga wímónaríní.’ yaiwinaríηagfá aí xeaníhí o seaikárínfápi ayíkwí meηagí nání dñí sípí oseainí. Isíreryíne aní yoí Korasiníyí ríníhíyo ηweagfáyíne tñí aní yoí Betísaida ηweagfáyíne tñí aweyí! Sfá wíyi seyíne majfá seaórínfáríní. Émáyf aní yoí Taiayí ríníhíyo ηweáyí tñí Saidoníyí ríníhíyo ηweáyí tñí emímí nioní seaíwapíyíhípi síhíwí níwíníro síhíwíríyí, ayí eníná nisaníro iyfá íríkwí wú páníro rfá uráwíyo íwieáníro yanírí egfáríní. ¹⁴ Goríxo ámá nýyoní xeaníhí winfáyímí xeaníhí Taia ηweáyo tñí Saidoní ηweáyo tñí winfápi tñí seyíne seaikárínfápi tñí axípi imónínfámaní. Seyíne seaikárínfápi seáyí e múronfáríní. ¹⁵ Isíreryíne, Kapaneamí ηweáyíne ‘Goríxo anínamí nání níméameámí neayínfáríní.’ nýyaiwíro seáyí e rýyaríηoi? Rfá aníhí wearíhíyo niseamamówárínfáríní.” nurírí ¹⁶ wiepíсарíηíyo ámí re uríhínigíní, “Ámá gíyí gíyí soyíne wáf urímearíná arfá seaífáyí nioní ení arfá niaríηoi. Gíyí gíyí arfá míméaípa éfáyí nioní ení arfá míníaríηoi. Nioní arfá mínípa éfáyí Goríxo, nírowárénapíηomí ení arfá míwíaríηoi.” uríhínigíní.

Ámá 72 imónígfáwa ámí Jisasomí wíméagfá náníríní.

¹⁷ Ámá 72 urowárapihíyí ámí dñí yayí nýyaiwía níbíro Jisasomí níwíméaro re urígfawíxíní, “Ámínáoxíní, ámá imfó dñí xixéoaríhíyo aí none yoí joxíyá nírrane mímíxí umáínowáráná ananí arfá níméaimí éf waríηoi.” urfagfá ¹⁸ o re uríhínigíní, “Soyíne imfóyo mímíxí umáínowáráná nioní Seteno —O imfóyo xíráóníhí imóníηoríní. O ápiarwíníhí anínamí dání píérónaparíηagí wíníhíhínigíní. ¹⁹ Arfá nípoyí. Nioní ení síxí éáníhí seiapowáríhí enagí nání soyíne weaxfá tñí wáre tñí ananí xórórí ero Seteno, fíwí ópoyínírí seaíwapíyaríηomí ananí xórórí wíro epaxíríní. E yaríná wí xwírífá seaikíxenífámaní. ²⁰ E nisearírí aiwí imfó xixéoaríhíyo mímíxí umáínowáráná arfá níméairo éf warígfá enagí nání seáyí e nímoníro yayí mepaní. Sa rípi náníní yayí époyí. Anínamí íkwí ámá wé róníhíyí nání ηwíráríníhínamí segf yoí ení ηwíráríníhíhí nání yayí époyí.” uríhínigíní.

Goríxomí seáyí e umehí náníríní.

21 Kwíyí Gorixoyápi ukikayonagí nání axíná yayí seáyími dání nerí Gorixomí re uríñinigíni, “Gí ápoxíni, xwíá imíxírí anína imíxírí enjoxíni, wiepísaríñowa yarígfá apí nání amá seáyí e nimóníro ‘Nioní nígípi díní ríxa nífá imóníñáoní nání go níwapíyiníño?’ rínfáyo joxí yumí wírí amá ‘Nioní niaíwoníníñí nimónírí majíá imóníñáoní nání ananí níwapíyí.’ rínfáyo joxí wíá rókiamorí yaríñoxí enagí nání seáyí e rímeariñíni. Ápe, joxí ‘E oemíni.’ simónariñagí nání raríñíni.” nurírí 22 re ríñinigíni, “Gí ápo amípí xwíá rírímí nírímíni yaníwá nání fáníñí niepíxíniasiñítríni. Amá wo Gorixomí xewaxo nání xixení nífá mimóníni. Gí áponí xixení nífá imóníni. Amá wo ápo nání ení nífá mimóníni. Xewaxoníni nífáríni. Amá ‘Xewaxoní gí ápo nání wíá orókiamómíni.’ yaiwííáyí, ayí ení gí ápo nání nífá imóníñoi.” nírírí 23 níkinímónírí xegí wiepísaríñowa wigípi ñweañagíá síñwí níwínírí awamíni re uríñinigíni, “Amípí nioní erí xwíyíá rírí yaríñápi soyíné síñwí nanayífápi nání Gorixoyá díní tíní yayí seáyí e dání seainípaxíríni. 24 Gorixoyá wíá rókiamoagíá obaxíyí tíní míxí ináyíyí tíní amípí soyíné síñwí nanarígfápi ‘Síñwí owínaneyí.’ níríro aiwí wí síñwí míwínípa ero amípí soyíné aríá niarígfápi ‘Aríá owianeyí.’ níríro aiwí wí aríá míwípa ero yagíáríni. Ayínání soyíné yayí seáyími dání seainípaxíríni.” uríñinigíni.

Ewayí ikaxí Samariayí wo xerñwí womí wá wianíñí náníríni.

25 Amá ñwí ikaxí eáníñípi mewegíá wo “Jisaso ení eáníñoríani? Iwamíó owíwapíyimíni.” níyáiwírí níwiápínímeari re uríñinigíni, “Nearéwapíyaríñoxíni, nioní aríre nerí díní níyímíñí tíníñáoní imónímíáríni?” uríagi 26 Jisaso re uríñinigíni, “Ñwí ikaxí eáníñípi aríre nírínírí eáníni? Joxí fá níróríná aríre ríníñagí roaríñítríni?” uríagi 27 o re uríñinigíni, “Re nírínírí eáníni, ‘Joxí díxí Ámíná Gorixomí díní síxí nuyírí neríná díxí xwíoxí o nání yayí osinínírí erí ení síxí eáníñí tíní xídírí díní tíní píraníñí wíkwírorí éíríxíni. Jíwaníñoxí díní sípí inaríñípa amá joxí tíní ñweagíáyí nání ení axípi síníwínígníni.’ nírínírí eáníni.” uríagi 28 Jisaso re uríñinigíni, “Joxí xixení raríñíni. E nerínáyí díní níyímíñí tíníñoxí nimónírí aníñí ñwearíáríni.” uríagi 29 ñwí ikaxí eáníñípi mewenjo amá tíní xewaníño nání re oyaiwípoyínírí “O ñwí ikaxí eáníñípi tíní xixení amá xíó tíní ñweagíáyí nání díní sípí níwírí aríá wiaríñoríani?” oyaiwípoyínírí ámi yaríñí re wíñinigíni, “Amá nioní tíní nawíní ñweañwáyí gíyítríani? Amá gíyí nání níwaníñoní díní sípí inaríñápa díní sípí axípi e niníñoi?” Yaríñí e wíáná 30 Jisaso ewayí xwíyíá rípi uríñinigíni, “Amá wo aní yoí Jerusaremíyí píní níwiárímí aní yoí Jerikoyí ríníñíyo nání wearíná re enígníni. Amá amáyá amípí fíwí oxaurápaneyíníro yarígfá wa omí fá níxero xegí rapírapí wíríro iwaní mépero ríxa napénímeariñá píní níwiárímí ugíawíxíni. Ríxa numáná enáná 31 apaxípaníñí imóníñí wo ení ófí axíyímí níweríná weníñí éyí wíníñinigíni. Iwaní mépéfo daiwo wenagí níwínírí arírá bí míví oríwámí dání múronígníni. 32 Amí Judayí wigí yoí Ripaiyí rínígfáyí wo —Ripaiyí Goríxo nání rídíyowá yarígfíwámí arírá wiarígfáyítríni. Ripaiyí rínígfá wo iwaní mépéfo wenje níremorí níwínírí aiwí o ení oríwámí dání múronígníni. 33 E nerí aiwí amá Samariayí wo —Samariayí tíní Judayí tíní eníná dání xepíxepá rónagíáríni. Samariao ení aní wíyo nání nuríná wíníñinigíni. Amá iwaní nearí tío riwo wenagí níwínírí omí wa níwianírí 34 anwí e nurí inígfí wainí bí tíní raní bí tíní iwaní weáfáyo gíní wírí wíá utírí nemáná nímfeyoari xegí dogíyo seáyí e níñwirírírí nímeámí aní amá amí amí dání níbirí wéfríxínírí míríníñí wíwámí nání nurí e mewenjo 35 wífápi tíní íkwí wíníxáú níroarí aníwámí meariñomí níwírí re uríñinigíni, ‘Amá romí nígwí rínámí dání píraníñí méíríxíni. Rína anípa imónáná o nání joxí díxí nígwí xwíríá íkíxéánáyí ámi nioní níbiríná nioníyá xixení míní

siapim'árini.' uriniginini." Jisaso ewayf xwiyá apf nurimáná ³⁶ ηwf ikaxf eáninipf mewenomi yarinf re winiginini, "Joxi dñf arre yaiwiarinini? Iwanf neari tfomi áma waú wo niwiniro aí awa go o tñf ηweagfá wóninf nimóniri arírá winiginini?" uráná ³⁷ ηwf ikaxf eáninipf mewenomi re uriniginini, " 'Áma niwiniríná wa niwianiri nanf wiinjo o tñf ηweagfá wóninf imóniniginini.' nimónarinini." uríagi Jisaso "Joxi eni nuri axípi e néra úirixini." uriniginini.

Mataí tñf xinapí Mariaí tñf nánirini.

³⁸ Jisaso wiepísarinfyf tñf ótyo nuróná anf bimi rémóaná apíxf wí Mataíyf rininjí aiwá míranf wini xegf anfyo nání niwirimeámi nuri ηweanáná ³⁹ í xegf xexirfmeái Mariaíyf rininjí nibiri Jisasoyá síkwf tñf e niηweámáná oyá pñé arfá wiaríná ⁴⁰ Mataí aiwá riyamf eminiri yaríná upupígf winarinjagf nibiri Jisasomi re uriniginini, "Ámináoxini, niini aiwá riyamf yaríná gf nriximeái pñf niníwiarími nibiri 'Ayf ananirini.' riyaiwiarinini? Í sanf nírapiñi nání uowárenapei." uríagi ⁴¹ Ámináo re uriniginini, "Mataíxi, Mataíxi, jíxi dñf obíboxf mori amípi obaxf nání ayá síwf rirori yarini. ⁴² E nerf aí jíxi aninf minf epaxf imóninifyf obaxfmanf. Aga ná binirini. Mariaí apf nání dñf neyírori arfá niarinini. Í dñf eyíroarinipf midídf m'wikixepa nerf jíxi nírípi bi urimiméni." uriniginini.

11

Ayf Gorixomi nuriríná rípxípi nání uréwapiyinf nánirini.

¹ Jisaso wí e nuri ríxa Gorixomi xwiyá rirímf niwimáná enáná xegf wiepísarinfyf wo re uriniginini, "Ámináoxini, Jono wayf nineameaia wago xegf wiepísarínowamf Gorixomi xwiyá rirímf wíprf nání uréwapiyinípa joxi eni e nearéwapiyi." uríagi ² o awami re uriniginini, "Gorixomi xwiyá rirímf niwiríná re uríirixini, 'Ápoxini, 'Áma nñf joxini ηwíáoxi enagf nání wéyo rimeírixini." neaimónarinini. "Joxi xwioxíyo m'imeámf nerf neamenwearfápi síñani imóníwiniginini." neaimónarinini. ³ Nene aiwá sfá ayf ayimi nanf wá nání neaiayíirixini. ⁴ Áma nene fwf neaífáyo yokwarimf wiíagwi nání joxi nene fwf yarínwayf yokwarimf neaíirixini. Áma wí enf eánigfáyírfaniri iwamfó owíwapiyípoyniri síñwí m'ineanípa éirixini.' Gorixomi xwiyá rirímf niwiríná e uríirixini." uriniginini. ⁵⁻⁷ E nurimáná ewayf xwiyá rípi uriniginini, "Soyfne woxf díxf áma anf wí e dñf wo áríwegfyo símeáaná aiwá menjagf nání joxi áma níkumixiniri emearígfáyf womf nuri aiwá nání rixinf nuriríná re uriríni, 'Gf áma anf wí e dñf wo anf wíyo nání únfo ríxa áríwegf ríná nímeáagf omi aiwá bi m'ini wimi nání menjagf nání joxi tfe nání rixinf barinini. Aiwá biaú bi ninimeairiréni?' uráná anfyo inimi dani, sá wenfmi dani re ririniñoi, 'Aiwá nání ayá wí m'iniñweapani. Anf ówanf niyárimáná niaíwípia tñf íkwianwíyo ríxa sá wenwini. Nioni wí niwiápnimearí aiwá rimeaipaxf menini.' ririniñoi. ⁸ Nioni re seararinini, 'Anf xiáwo aiwá nání rixinf bfo xegf níkumixiniri emearinf wo aiwí niwiápnimearí xfo rixinf urarinifyf umeaipaxfmanf. E nerf aiwí arfki rixinf urayaríná niwiápnimearí xfo wimónarinipf n'pini m'ini winiginini.' seararinini. ⁹ Ayínani nioni re seararinini, 'Soyfne Gorixomi amípi wí nání yarinf wíáná o anani m'ini seiapin'árini. Rixinf nuriríná amípi wí o tñf e nání p'fá nerfnáninf anani meap'írfárinini. Rixinf nuriríná wáf e nírómáná wakwf óránaninf o anani arfá nisiri anf ówanfninf r'kwiiiniginini.' seararinini. ¹⁰ Ayf rípi nání seararinini. Áma nñf Gorixomi rixinf urayarínáyf ayf anani wí meap'írfárinini. Áma gíyf amípi wí nání p'fá nerfná anani meap'írfárinini. Gíyf wáf e dani wakwf óráná o anani anf ówanf w'kwiiin'árini." uriniginini.

11 Ewayf xwiyfá ámi bi rípi nuriri re uriniginini, “Ápoyiné woxi dixí íwo nibiri peyf nání rixinjé riránáyf, weaxfá nimeari wiriréini? Oweoi, wí e wiriméini. 12 Inj kímíinjé nání ení rixinjé riránáyf, wáre nimeari wiriréini? Oweoi, e ení nimeari wiriméini. 13 Soyiné fwí néra warigfoyiné aiwi segí niaíwí rixinjé searánáyf, anani amípi awiaxyf anípa mñni wiarigfoyinéini. E nerí aí segí ápo anjnamí ñweaño anjipaxíriini. ‘Omí gíyí gíyí rixinjé uránáyf, kwíyí oyápi aí anani mñni winfáriini.’ seararini.” uriniginini.

“O enj éánínjé oboyá tñni yarini.” rigfá nánirini.

14 Jisaso, imfó mañf pfróninjé womí —O áamá womí dñjé xixéroarínagí nání ámáo ení mañf pfróninorini. Imfómi míxí umánowáráná imfó éf úáná áamá mañf pfróninjo ámi pñné riniginini. Ámi pñné rarínagí 15 áamá e epfroyf egfáyf síñwí e níwñiro ududf nero aí 16 áamá wí re rigfawixini, “O imfó míxí numánowárífná imfó xiráóninjé imóninjo —O xegf yoí bi Bieseuroyí rininorini. Oborini. O enj weámíxowáríagí nání enj éánínjé oyá tñni umánowáraríníri.” rarífná áamá ámi wí “Jisaso enj éánínjé? Iwamfó owíwapíyaneyí.” nírñiro níbñiro re urigfawixini, “Anjnamí dání emímí bi iwamfó neaíwapíyí.” urfagfá aiwi 17 o wigf yaiwigfá nání adadf níwiri ewayf xwiyfá re uriniginini, “Áamá gwí axíri xepíxepá níróñiro míxí ninírónyf, ayf anj mñwiárekixínipaxíriini. Áamá xiráxogwáowa ení xepíxepá níróñiro míxí ninírónyf, ayf ení anj mñwiárekixínipírfáriini. 18 Ayínáni Seteno tñni xegf imfó axíyí tñni xepíxepá níróñiro míxí ninírónyf, aríge nero enj neáníri ropíráoi? Oweoi! E nerí aiwi seyiné ‘Enj éánínjé Bieseuroyá tñni imfó míxí umánowárarínini.’ nírarinjo. 19 Nioní nepa Bieseuroyá enj éánínjé tñni imfó míxí numánowáríri síñwiríyí, segí áamá enj éánínjé goyá tñni míxí umánowárarígíriini? Segí áamá imfó míxí umánowárarígífáwa sfá yoparíyimi níwiápnímearo yarínjé re seaipírfáriini, ‘Nene áamá wo imfó míxí umánowárarínagí níwñirane “Enj éánínjé Goríxoyá tñni e yarini.” rinarinwá enagí nání seyiné pí nání Jisaso axípi yarínagí níwñirífná xwiyfá nímearo “Enj éánínjé oboyá tñni yarini.” urigfawixini?’ Yarínjé e seaipírfáriini. 20 Nioní enj éánínjé Goríxoyá tñni imfó míxí umánowárarínagí aí seyiné ‘Goríxo xfo xegf xwioxíyo mñmeámí nerí neamenñeapí ríxa rimónini?’ mñyiwíarínjo. ‘Áamá yeáyf neayímíxemeanfá nání uowárenapíñfo, arfowayá xwífa piaxíyo dání iwíaronfoyí rarínwáo ríxa nene tñni rimóninwñni?’ mñyiwíarínjo.’ nuriri 21 ewayf xwiyfá ámi bi rípi uriniginini, “Áamá enj rínjé wo éwaikf oxá nayiri níñiri awí meñweañáná áamá wo xegf anjyo nípáwiri amípi wí fwí meapaxí menini. 22 E nerí aí áamá enj rínjomí ní múrori omí seáyí e imóninjé wo níbñiri míxí wimñiri nerífná xopírárf níwiri amípi nñni míxí nání maxírinjéyí nurápmáná amípi oyá nñni ení ríxa nurápiri yanj níwia waríníriini.” Jisaso enj éánínjé xfoyá oboyápmí múronagí nání ewayf xwiyfá e uriniginini.

23 Áamá wí ámáyf nñni Jisasomí dñjé wíkwíroro xfdíro epírixiniri pírf rakiámí wianiro yarígíyíf nání ewayf xwiyfá ámi bi nuriri re uriniginini, “Áamá nioní tfámíni mimónígíyíf, ayf nioní tñni míxí imóninwáyíriini. Áamá nioní tñni sipísipf awí meáripa yarígíyíf, ayf sipísipf xfdíxfdowárf yarígíyíriini.” uriniginini.

Ewayf ikaxf imfó xegf wíníyo wirimeañf nánirini.

24 Áamá ayf “Nene Jono nearáná saninjé onímíapi nerane aiwi imfó xixéroarínjé róninjé imónaniginini.” oyaiwípoyiniri ámi xixewisf ikaxf bi nuriri re uriniginini, “Imfó xixéroarínjéyíf míxí umánowáráná áamá womí pñni níwiárimí nurífná iniígf mayfmi ge ge sá onweámñiri nimeri pfa nímegíníméfsáná re yaiwiáriníriini, ‘Gf ámi anj axf pñni níwiárimí bíñae nání oumñni.’ níyaiwimi 25 nurí anj ríxa síf peáriniri píráninjé

imixáriniri yárinijagi niwiniiri siní anfá imónijagi niwiniiri nání ²⁶ ámi nurí imfó wé wífúmi dání wáú fwf neróná xfomi seáyí e múroro egfáyo niwirimeámi nuro axomi nixixéroro e ηweaarigfáriní. Xámi sipí imónago aí ináyí aga sipí ikeamónijfáriní.” uriniginí.

Yayí winipaxfýf nání urinjf nánirini.

²⁷ Xwiyfá apí urarfná apixí wí ámá e epfroyf egfáyo dání rfaiwá re uriniginí, “Apixí joxí nixixiriri aminjf siapinjí Gorixoyá dñjf tñni yayí winipaxfáriní.” urfagi aí ²⁸ o re uriniginí, “E wí niyaiwirí mripaní. Ámá gíyí gíyí xwiyfá Gorixoyá arfá wiro axípi ero yarigfáyí ámá ayfni Gorixoyá dñjf tñni yayí winipaxfáriní.” uriniginí.

Ekijinjf bí nání rixinjf urigfá nánirini.

²⁹ Ámá obaxí Jisaso tñj e epfroyf enáná siní wíni wíni epfroyf yarijagfá o re uriniginí, “Isireriyfne, agwi ηweagfáyfne fwf néra nuro arfki yarigfáyfne, emimf nání seaimónarijagi aiwí nioní emimf wí mīseaiwapiyipa nerí aiwí ná biní Gorixoyá wfá rókiamoagf Jonao yagípiní seaiwapiyimfáriní. ³⁰ Eníná Gorixoyá wfá rókiamoagf Jonaoyí rinijho —O sfá wiyáú wiyi piyfninjf nimóniri peyf agwíyo weagorini. O ámá anj yoí Ninipayí rinijfyo ηweaagfáyo Gorixoyá sfmīmajfóninjf wiñjpa ámá imónijáoní ámá agwi ηweagfáyfne Gorixoyá sfmīmajfónfninjf seainjiní. ³¹ Gorixó ámá niyoní mí ómómiximf enfáyimi apixí eníná Sibayf anjyo menweaagí —Í mixí ináyí Soromono nijfá seáyí e nimóniri ririmf yarfná arfá wiminiiri nání anj aga ná jfami dání binirini. Í ámá woní Soromonomí seáyí e imónijáoní re éf nírómáná seararijagi aiwí seyfné arfá miniarijagfá nání í sfá ayimí niwiápfnimearí xwiyfá seameárinfáriní. ³² Ámá eníná anj yoí Ninipayí rinijfyo ηweaagfáyf —Ayf Gorixoyá wfá rókiamoagf Jonao Gorixoyá xwiyfá wáf uriméáná ayf wigf fwf egfápí rfwfmíni nimamoro nisaniro ηweaagfáyfáriní. Ayf ámá wo Jonaomí seáyí e imónijáoní re éf nírómáná seararijagi aiwí seyfné arfá miniarijagfá nání ámá ayf sfá Gorixó ámá niyoní mí ómómiximf enfáyimi niwiápfnimearo xwiyfá seameárfpfáriní.” uriniginí.

Ewayf ikaxf ramixf nání urinjf nánirini.

³³ O xwiyfá Gorixoyá ramixfninjf imónijagi nání re riniginí, “Ámá wo ramixf nimixárománá anj sakwímanjyo tarinjmaní. Sixí wá nīmearí upkákwiárarinjmaní. Nimixárománá ámá fwiápfá gíyí gíyí wfá ónijagi sñjwí winipfáriní nání ikwianjwíyo seáyí e ikwíárarinjfáriní.” nuriri ³⁴ re uriniginí, “Segf sñjwí ení uyfwfninjf imónini. Segf sñjwí tñni píraninjf naníro wé róninjf nerónáyf, dñjf nanjñni aumaúmí niníro segf xwioxfyo wfáninjf ókímixinarinjhoí. E nerí aiwí segf sñjwí tñni fwf nání naníroná segf xwioxfyo sfáninjf yimixinarinjhoí. ³⁵ Dñjf nanjñni aumaúmí niníro segf xwioxf wfáninjf seaókiarinjfpí supkíniniginiri dñjf tñni éfrixini. ³⁶ Segf xwioxfyo sfá wí miyiní wfáni nókiárffná uyfwí wfá seaókiarinjfpáninjf segf xwioxf nñni wfá seaókiárinfáriní.” uriniginí.

Parisiowamí xwiyfá umeárinj nánirini.

³⁷ E nurfísáná enáná Parisi wo “Gf anjyo aiwá onaiyi.” nuriri nipemeámi úáná Jisaso nurí aiwá nīpíre éf ηweañáná ³⁸ Parisio Jisaso xámi wé piáxfnínj eanj nání wigf yarigfápa wé iniigfyo igwfá mīwíró aiwá nīpíre éf ηweañagi niwiniiri ududf yarfná ³⁹ Jisaso re uriniginí, “Parisioyfné fwf mearo rfá kíroro yaníro moarigfápi segf xwioxfyo siní magwf enáná kapixí tñni pírerixí tñni igfá nearfnáninjf kiyf bfaríwámí dánini kwfárinarigfóyfnéxini. ⁴⁰ Majímajfá ikárfnarigfóyfné ‘Bfaríwámíni imixarinjho iniríwámíni mimixinjfáriní.’ riyaiwiarinjhoí? ⁴¹ Amípi soyfné fáfá xirigfápi ámá uyípeayfyo ayá nurímixiro arírá niwiro mñni wíánáyf, soyfné igfá neáníroninjf

imónipíríárini. ⁴² Parisioyíné aweyi! Síta wiyi soyíné majíá seaórínfáriní. Gorixoxeaniñfá ríá tíñf seaikárínfá enagí nání dñf sipí oseainí. Soyíné aiwá nimiróná anñf minf yiyf tñf af tñf siyó amípí píranñf íá níroro ríxa wé wúkaú imónáná wo Gorixomí miní n-wiwo aí amáyo wé rónñf wiarigfáyf pñf wiáiro Gorixomí dñf síxí muyipa ero yarigfoyínéxini. Soyíné aiwá onmiápiá aí segf anñf minf yarigfá jfapi pñf m-wiáripa ero amáyo nanf mimixipa yarigfápi ení ero nerf síñwiriyf, nanf imónimínirí enfirini. ⁴³ Parisioyíné aweyi! Síta wiyi soyíné majíá seaórínfáriní. Soyíné rotú anfyo amá síñwf oneanfpoyinirí símf símf e ñwearo makerfáyo awí eánarigfe amá yayf ‘Ámináoxini.’ oneanfpoyinirí emero ‘Oyaneyi.’ seaimónarñagí nání Gorixoxeaniñf seaikárínfáriní.” urññinigini. ⁴⁴ Amá nñf Parisiowamí n-winirfá “Nanowarini.” yaiwiarñagfa n-winirí awa wigf íwf yarigfápi amá piyf xwáripáyo ínimí wenf yapf imónñagí nání re urññinigini, “Aweyi! Síta wiyi soyíné majíá seaórínfáriní. Soyíné amá piyf tigfe xwíá emadirónñáná amá ‘Amá piyf tigferfaní?’ miyaiwí maiwí pwarigfenñf imónigfoyínérini.” uráná ⁴⁵ ñwf ikaxf eánñfpi mewegfá wo n-wiápnimeari re urññinigini, “Nearéwapiyarñoxini, Parisiowamí e nurirfá none ení ikaywf neameararñini.” urfagi aí ⁴⁶ Jisaso ñwf ikaxf eánñfpi mewegfáwa amáyo anñf minf sekaxf “E érixini. E érixini.” nuríro aí w-wanñowa wí miyarigfá enagí nání re urññinigini, “Ñwf ikaxf eánñfpi mewegfoyíné ení aweyi! Síta wiyi soyíné majíá seaórínfáriní. Soyíné amáyo sanf xwé ayá wí n-wikwiáiro aí sewanñoyíné sanf xwé api iwamfó mimfeyoarigfoyíné enagí nání Gorixoxeaniñf seaikárínfáriní. ⁴⁷ Soyíné Gorixoyá wfá rókiamoagfáwamí segf arfowa pikiarigfáyo xwáripáyo anñf minf mfá imixarigfoyínéxini. ⁴⁸ Soyíné e nerñfipimí dání amáyo áwanf rénñf urarño, ‘Negf arfowa Gorixoyá wfá rókiamoagfáwamí n-pikiaríroná apáni yagfá enagí nání wigf xwáripáyo mfá imixarñwini.’ Éññf urarñagfa nání Gorixoxeaniñf seaikárínfáriní. ⁴⁹ Ayináni Gorixox dñf nenwiperí soyíné nání xixeni re rññinigini, ‘Nionf wfá rókiamoarigfá wamí tñf xwíyá wáf urimearigfá wamí tñf uowaráná ayf wíyo pipikímf ero wíyo mixf xfdowarapiro epírfáriní. ⁵⁰ Wfá rókiamoagfá niyonf nionf anfna imixirí xwíá imixirí eníá e enqé dání n-pikía bñagfa nání amá agwi ñweagfáyíné nionf enf seameámfáriní. ⁵¹ Aiborfomi xámí xiráo Keno pikine dání n-pikía n-bfasána yoparf nioniyá wfá rókiamoagf Sekaraiamí p-kigfawixini. Omí nionf nání ikwianwf rdiyowá yaníro ikwíkwiarímf yarigfe midáni enána gf anf awawá “Ñwfáriní.” rñññe midáni enána áwinimí e pikiforini. Omí pikigfe nání oxí apíxí agwi ñweagfá tiyíné nionf enf seameámfáriní.’ Gorixox e rñfirini.” urññinigini. ⁵² Ñwf ikaxf eánñfpi mewegfáwa amáyo Gorixox “Oépoi.” wimónarñfpi m-m-wiaíkf wiarñagfa nání xixewisf ikaxf re urññinigini, “Ñwf ikaxf eánñfpi mewegfoyíné aweyi! Soyíné amípí Gorixox ‘Amáyo owíwapiyípoi.’ wimónarñfpi m-wíwapiyipa yarñagfa nání síá wiyi soyíné majíá seaórínfáriní. Soyíné kí anf nñfá nání mirññiwá nání íá nixiráiro aí sewanñoyíné wí nkwíro m-páwipa ero amá n-páwianirí éfáyo soyíné pírf mákfímf wiwo yarigfáriní.” e nurífsána ⁵³ anf e pñf n-wiárimí nurí emearfá re egfawixini. Ñwf ikaxf eánñfpi mewegfáwa tñf Parisiowa tñf wigf xwioxfyo dání ríá ápiáwññf n-werí omí símf tñf uríro amípí obaxf wí nání yarñf wiayiro neróná ⁵⁴ “O xwíyá sipí ñwf ikaxf eánñf xixeni mimónñf bí ráná xwiríxí oumeaneyi.” n-rññiro arfá wíaxfídígfawixini.

12

“Nanf ero sipí ero mepani.” urññf nánirini.

¹ Amá oxí apíxí obaxí ayá wí epíroyf niyáiróná xokirípí inaríná Jisaso xegf wíep-sarñowa Parisiowa seáyi e nimóníro sipí yayiro nanf yayiro yarigfápa awa ení

e epírìxìnìrì awamì xámì re urìṅṅìgìṅì, “Soyíné bisíkerfá yisí (Bisíkerfá sìnì sṅṅ́ enḡáná yisí onìmiápi t́á aiwì nìṁìṅì ìkwianḡwí eapínárarìṅṅìrìṅì.) Soyíné bisíkerfá yisí Parisiowayá nánì wáyí nero emépoýì. Wigí nanḡ ero sipí ero yarìḡfápi nánì seararìṅṅìrìṅì.” nurìrì ² awa sipí ero nanḡ ero mepa oépoýìrìrì re urìṅṅìgìṅì, “Amìpí agwì ìṅìṁì imónìṅṅìyí ŕwéná sṅṅ́nà imónìṅṅìrìṅì. Amìpí ìṅìṁì nìṁónìrìrì yokwarìṁfì ìṅìṅṅìyí ŕwéná áamá ńṅì nìḡfá imónìṕŕfárìṅì. ³ Pí pí xwìyífá árṅwìyìṁì yumfí ikaxí rìṅfáyí enì áamá ńṅì ìkwáwìyìṅá arfá wipŕfárìṅì. Pí pí xwìyífá anḡ náyo ìṅìṁì dánì ìkeagìḡwí rìṅfáyí ŕwéná anḡ seáyìyo nìṅweámáná áwanḡ rowiáropŕfárìṅì.” urìṅṅìgìṅì.

Wáyí wipaxo nánìrìṅì.

⁴ O re urìṅṅìgìṅì, “Gí nìkumìxìnìrì emearìḡfóyíné, nionì re seararìṅṅìrì, ‘Segí waráyìṅì seapìkìarìḡfáwa nánì wáyí mepanì. Dìṅḡ enì seaxekwapaxí menḡagì nánì ayí nánì wáyí mepanì.’ seararìṅṅìrìṅì. ⁵ Áamá wáyí wipaxo nánì nionì áwanḡ os-earìṁìṅì. Ayí Gorìxorìṅì. O áamáyo nìpìkìmáná xewanìṅo dìṅḡ enì nìseaxekwapìrì ŕfá anìṅḡ wearìṅṅìyìyo seaikéarìpaxí enḡagì nánì wáyí omìṅì wíṅrìxìnì. Oyì, o nánì aga wáyí wíṅrìxìnì.” urìṅṅìgìṅì. ⁶ Áamá ayí dìṅḡ “Gorìxo ámaéne nánì anḡpaxí dìṅḡ moarìṅṅìrìṅì.” oyaiwìpoýìrìrì re urìṅṅìgìṅì, “Áamá makerfáyo nánì nurì ìṅḡ sirfkwá wé wú núnì b́ nerf́nà nìḡwí ŕfá nìṅṅìpia biaú t́ṅì b́ yarìḡfárìṅì. Ìṅḡ apia aga onìmiápia nánì aiwì Gorìxo wí dìṅḡ peá nìṁorì arfá ìkeamoarìṅṅìṁanì. ⁷ Seyíné nánì enì Gorìxo wí arfá ìkeamoarìṅṅìṁanì. Segí mìṅṅìyìyo d́fá aí ararì wenḡyí nánì o nìḡfárìṅì. Gorìxoyá sṅḡwìyìyo dánì seyíné ìṅḡ onìmiápia t́ṅì xìxenì mìṁónìṅḡḡfá nánì wáyí b́ mepanì.” nurìrì ⁸ re urìṅṅìgìṅì, “Nionì re seararìṅṅìrì, ‘Áamá go go áamá sṅḡwìyìyo dánì ananì “Jìsasomì x́darìṅḡáonìrìṅì.” urarìṅo nánì áamá imónìṅḡáonì nìweapìŕṅá o nánì enì Gorìxoyá anḡnájìyá sṅḡwìyìyo dánì “Gí ámaórinì.” rìṁfárìṅì. ⁹ E nerì aiwì go go áamá nánì wáyí nerì sṅḡwìyìyo dánì “Jìsasomì mux́darìṅḡáonìrìṅì.” urarìṅo nánì nionì enì Gorìxoyá anḡnájìyá sṅḡwìyìyo dánì “Gí ámaómanì.” rìṁfárìṅì.’ seararìṅṅìrìṅì.” nurìrì ¹⁰ re urìṅṅìgìṅì, “Áamá go go áamá imónìṅḡáonì yarìṅḡpì nánì xwìyífá sipí nìṅìṁearìrì aiwì ananì Gorìxo yokwarìṁfì wiipaxíṅìrìṅì. E nerì aiwì go go Gorìxoyá kwìyí yarìṅḡpì nánì ‘Enḡ eánìṅḡ Setenoyá t́ṅì yarìṅì.’ nìrìrì rìperìŕf numearìŕṅáyí, Gorìxo ananì yokwarìṁfì wiipaxí ṁenìṅì.” nurìrì ¹¹⁻¹² re urìṅṅìgìṅì, “Áamá wí f́á nìseaxero rotú anḡyoranì, ḡapìṁanowa t́ṅḡ eranì, áṁìṅá neameṅweagfáwa t́ṅḡ eranì, nìṁeámì nìseaurónáyí, ‘Arìḡe xwìyífá wákwìnanf́wìṅì?’ mìyaiwipa nero ayá śwí m̀searopa éṅrìxìnì. Ayí rìpì nánìrìṅì. Sa axìṅá Gorìxoyá kwìyíṅḡpì xwìyífá soyíné urìṕŕṅḡpì seaíwapìyìṅì enḡagì nánì wáyí mepa éṅrìxìnì.” urìṅṅìgìṅì.

Ewayí ikaxí amìpí m̀m̀úrónìṅḡ wo nánìrìṅì.

¹³ Áamá e epíroyí egfáyí wo Jìsasomì re urìṅṅìgìṅì, “Nearéwapìyarìṅḡoxìnì, amìpí ápo nìperf́nà nìṅìṁì pépì ḡf́ ráro xegf́pì ìkwìnaroarìṅḡagì nánì ‘Dìxí rìḡwáo t́ṅì pírànìṅḡ yanḡ ṁenḡpiyì.’ ureì.” urf́agì aí ¹⁴ o re urìṅṅìgìṅì, “Ámaóxinì, áamáyo xwìrìxí ṁéwìṅḡìṅìrìrì go nìŕpeáṅḡrìṅì? Go awagwìyá amìpí yanḡ oeamèinìrì nìŕpeáḡḡ nánì nìrarìṅṅìrìṅì?” omì e nurìṁáná ¹⁵ áamá nìyonì re urìṅṅìgìṅì, “Segí iyf́á f́á amìpí dìṅḡ nìyìṁìṅḡ ìṁónìṅḡpì seaiapìpaxí ṁenìṅì. Xwé ayá wí t́ṅḡoxì aiwì wí dìṅḡ nìyìṁìṅḡ ìṁónìṅḡpì siapìpaxí ṁenìṅì. Ayìṅánì amìpí nanḡ sṅḡwí f́wí nìwìṅìŕṅá ‘Nionì meapaxíṅìrìṅì.’ yaiwiarìḡfápi nìpìṅì enì nánì wáyí oseainìṅì. Seyíné iyf́á f́á amìpí nánìṅì dìṅḡ ìkwíropf́rìxìnìrì seararìṅṅìrìṅì.” nurìrì ¹⁶ ewayí xwìyífá rìpì urìṅṅìgìṅì, “Áamá amìpí m̀m̀úrónìṅḡ woyá omìṅṅìyìyo wítí aiwá xwé ṕrìṕŕf ìṅḡḡagì nìwìṅìrì ¹⁷ dìṅḡ neyìrorì re yaiwìṅṅìgìṅì, ‘Arì emìṅìrèṅì? Aiwá ṕrìṕŕf ìṅḡḡ t́f t́ṁì nánì ḡf́ anḡ apánì ṁenìṅì.’ nìyaiwirì ¹⁸ re rìṅṅìṅṅìgìṅì, ‘Re oemìṅì. Anḡ aiwá nánì m̀r̀r̀ṅṅìṅḡyí

emi pipinamí niyárimáná ámi aga xwé wiwi wiwá nimira numáná gí wítí aiwá níní tíní amípí nioniyá tíní anj íwiwámi níta úimigini. ¹⁹ E niyárimáná niwaninoní re ríimigini, “Gí amípí níní ríxa déroní. Aiwá xwiogwí íá ropaxí nání mīwenini. Ananí kikiíá ηweari aiwá niri iniigí niri neri yayí éimigini.” ríimigini. ríníagi aí ²⁰ Gorixo omí re uriniginini, ‘Majmajíá ikárinariηí roxiní, sía riyimini joxi ríxa niperíini. Nipeáná díxí amípí píraniní tihípi go meanfáriní?’ uriniginini.” Ayo e nuriri ²¹ re uriniginini, “Ewayí xwiýfá api áamá Gorixo nání díní mīmopa nero ‘Amípí xewaninoní nigí wíni wíni nimeayiri otimini.’ yaiwiarigíáyí nánirini. Ámá e yarigíáyí amípí wí mīmúroniníagi aiwi Gorixoyá sijnwíyo dání uyípeayí imónarigíáyíriní.” uriniginini.

Aiwá tñí aikí tñí nání ududí winaríní nání uréwapiyíní nánirini.

²² O xegí wiepísariηíyo re uriniginini, “Ámá e yarigíáyí amípí wí mīmúroniníagi aiwi Gorixoyá sijnwíyo dání uyípeayí imónarigíáyí enagi nání re seararinini, ‘Aríge píraniní ηweaniréwiní?’ niri ro aiwá níriri nání ududí mepa ero waráyo aikí yíniriri nání ududí mepa ero érixini.’ seararinini. ²³ Ayí rípi nánirini. Segí wára jfayí aikíyo múronini. Díní jfayí ení aiwáyo múronini. ²⁴ Soyíné ámi iní áwí nání díní moríini. Iní awa aiwá omíní nero mianarigíámani. Wigí aiwá nimimí nuro aníyo típírfáyí ení anj wí mīmírinini. E neri aí Gorixoní mīni wiariníriní. Soyíné díní re riyaiwiariní, ‘Iníyo mīmúroniníagi nání Gorixo none nání ení aiwá neaimxíyipaxomani.’ riyaiwiariní? Oweoi, díní e wí mīmopa époyí. ²⁵ Ámá ‘Sepiá ámi bí oimónimini.’ niyaiwirí ududí éo sepiá ámi bí imónariníraní? Oweoi! ²⁶ Soyíné ení api aí wí mepaxí nerínáyí aikí tñí aiwá tñí nání pí nání ududí yaríní? ²⁷ Soyíné adowayí nání díní moríini. Niypíríná xegí iyfá óf earí aikí yiri yarínímani. E neri aiwi eníná negí mīxí ináyí Soromono okiyfá niniri meárininí nerínáyí adowayí yapí awiaxí e imónaginímani. ²⁸ Gorixo adowayí tñí aráyo —Ará agwí eníyo ananí niyoaro sía wiyimí ríá ikeááripírfáyíriní.” uriniginini. Awa “Gorixo ará nání ayá sfwí muroarinini.” oyaiwípoyiniri e nuriri re uriniginini, “Gorixo adowayí tñí aráyo okiyfániní yaríníagi nání soyíné ení anípaxí aikí e seayíriníriní. ²⁹ Ayínání soyíné iniigí tñí aiwá tñí nání ‘Pí naniréwiní?’ niri ro ududí néra mupa érixini. ³⁰ Gorixomí mīxí dīpa yarigíáyí api nání aníní miní nero meaníro yarigíáriní. E neri aí segí ápo Gorixo soyíné api nírini aiwáraní, aikíraní seainaríníagi nání nijfáriní. ³¹ Api meaníro nání mepa ero Gorixo xfo xegí xwioxíyo mīmeámí neri seamenweante páwipíri nání amípí xfo wimónarinípi ero nerínáyí, Gorixo ananí api nírini niseainíriní.” uriniginini.

“E e nerínáyí, amípí naní wí aníní awíniní eaárariní.” uríní nánirini.

³² Awa xwíá tíyo niηwearíná wigí amípí xwé menagi nání wáyí epírixiniri re uriniginini, “Seyíné sipísipí miaúrará inígfáyí yapí imónigíáyíné, segí ápo Gorixo xwioxíyo mīmeámí neri seamenweante páwírixiniri wimónariníagi nání wáyí mepa érixini. ³³ Segí iyfá íá amípí nigwí nání bí nero nigwí meáfáyí áamá uyípeayí imónigíáyo arírá wianíro nání mīni wírixini. E nerínáyí, amípí aníní ayá rímixarigíápiní taríní. Aníní amípí wí anípa imónarinímani. Íwí yarigíáyí wí páwipaxí mimónini. Ípíkwíyí ení wí amípí xwírfá ikíxepaxí mimónini. Ayínání xwíá tíyo amípí wíni wíni nimeayiri mītipa neri ámáyo ayá nurímixiri arírá níwirínáyí, aníní aníní weníe awíniní eaárariní. ³⁴ Segí amípí naní ayá rímixarigíápi xwíá tíyo wenánáyí, ayí xwíá tíyo nání díní mopírfáriní. Aníní wenánáyí, Gorixo tñí e nání mopírfáriní.” uriniginini.

Ewayí ikaxí omíní wíarigíá naní nánirini.

35-36 O gí wiepisariñáyí wé níróniro ñweáírixiniri ewayí xwiyfá re uriniginini, “Ámá xináiwániní nimóniro omíní wiiarigfáwa wigf boso nání ‘Aiwá apixf meánini nání imixarigfápi gíná pñni nñwiarimi binirfeninjo?’ niyaiwiro rapirapí íriñtyo kíkíyinigfú níkroro nípimoániro arerixf niyíniro uyfwf nimixároro o nírémori wáf e dání wakwf óráná apaxf mé ówanf íkwianeyiniro xwayf naniri ñweaarigfápa seyfné eni e éírixini. 37 Boso nírémori omíní wiiarigfáwa sá mñwé wé níróniro ñweañagfá nñwinirfnáyí, awa yayf winipaxfirini. ‘Boso omíní wiiarigfáwa wé níróniro ñweañagfá nñwiniri xewaninjo rapirapí níkrori arerixf niyíniri ‘Aiwá narigf e éf ñweápoi.’ nuriri aiwá mñni nñwia uninjo.’ seararini. 38 O áríwegfyorani, isfáyorani, nírémori xegf omíní wiiarigfáwa siní wé níróniro ñweañagfá nñwinirfnáyí, awa yayf winipaxfirini.” uriniginini. 39 Ewayf xwiyfá ámi bí nuriri re uriniginini, “Ripi eni nání dñf mópoi. Aní iwámi xiáwo fwf meani bino nání ‘Sfá riyimi bininjo.’ niyaiwiri sñwiriyf, awí nñweari fwf meano opáwiniri sñwf mñwinipa eminiri enfirini.” nuriri 40 re uriniginini, “Seyfné eni wé níróniro ñwearfni. Sfá ámá imóninóni nání ‘O nñweapinimeninjo.’ yaiwífáyimi nñweapimfáriní.” uriniginini.

Ewayf ikaxf bosíwo nánirini.

41 Pitao re uriniginini, “Ámináoxini, ewayf xwiyfá api rariripí nearéwapiyarinoneni nání rirarinini? Ámá niyoní eni nání rirarinini?” urfagi 42 Jisaso ámi ewayf ikaxf urimniri nání yarínf re winiginini, “Omíní wiiarínf wo xegf bosoyá xwiyfá arfá nñwirí dñf nenwiperí nerfnáyf aríge imónini? O re imónini. O omíní rípi nání bosíwo oimóniri xegf boso rípeañorini. O xegf bosoyá omíní wiiarigfáyo umeiri aiwá yanf umeiri yarínorini. 43 Boso ámi dání nñbirí xegf bosíwo xámi yagfpa siní axfpi píranínf yarínagi nñwinirfná bosíwo yayf winipaxfirini. 44 Nepa seararini. O píranínf yarínagi nñwinirfná xegf omíní nñni eni onimeiniri rípeanfáriní. 45 E nerí aiwí bosíwf axo ‘Gf boso yapapñni bñmeninjo.’ niyaiwiri omíní wiiarigfáwamí tñni omíní wiiarigfáwamí tñni iwanf nñméperí aiwá nñri iniígf nñri nemáná papíkí nerfnáyf 46 ‘Boso nñbinimeninjo.’ niyaiwiri yarínf yimi sfá xfo bñnyimi majfá nimóniri yarínf yimi boso ríxa nírémónapiri re enfáriní. Bosíwomi mñf nñwákwiri ámá arfki yarigfáyf tñni wárinfáriní. 47 Bosíwf go go xegf boso wimónarinípi nání nñfá nimóniri aiwí píranínf mimixípa nerí wé níróniri mñweapa nerfnáyf boso nñbirfná iwanf rípi rípi eámeámf eaayinfáriní. 48 E nerí aiwí bosíwf go go xegf boso wimónarinípi nání nñfá mimónipa nerí sipí o iwanf eapaxf bí nimixirfnáyf, boso nñbirfná iwanf onimiápi weanfáriní. Ámá nñni amípi xwé wí wífáyf rfwéná ayf ení xwé urápiprfáriní. Gorixoxo ení ámá gomí xegf omíní wiini urínf yf nání rfwéná yarínf re winfáriní, ‘Omíní nioní siapínáyf xixeni enfirani?’ urinfáriní.” Jisaso xegf wiepisariñáyf xfo mñweañáná úrapí néra uprírxiniri dñf móírixiniri ewayf xwiyfá api uriniginini.

“Ámá xepixepá rónirífa nání bñáonirini.” urínf nánirini.

49 O re riniginini, “Nioní ámá xwfá tñyo ñweagfáyo xeanínf Gorixoxoyá rfanínf wikeaarimfá nání bñáonirini. ‘Xeanínf api ápiáwínínf ríxa wémniri nerí sñwiriyf, ayf nanfirini.’ nimónariní. 50 E nerí aiwí xeanínf ámá iniígf waxf márómínirfnínf yarínfpi nioní nímeanfáriní. Siní minímeapa enagi nání dñf rfá nñxearini.” Jisaso xfomi pikiprfá enagi nání e nuriri 51 re uriniginini, “Nioní nání ‘O ámá niyoní piyfá wírimfániri bñorini.’ rñiaiwiarinjo? Oweoi! Ámá nioní dñf nñnikwíroro yarigfáyf tñni uyfní yarigfáyf tñni xepixepá rónírixiniri bñáonirini. 52 Ríná dání ná rfwíyo ení aní ná wiwámi dání ámá wé wú axyf imóninagi aiwí xwiyfá nioniyápmi dání xepixepá níróniro midáni waú imónináná midáni waú wo imóninfáriní. 53 Xano tñni

xewaxo t́n̄i xep̄ixepá rón̄iri x̄ínáí t́n̄i xemiáí t́n̄i xep̄ixepá rón̄iri xiáí t́n̄i xewaxom̄i xiep̄í t́n̄i xep̄ixepá rón̄iri néra up̄ír̄ár̄in̄i.” ur̄in̄iḡin̄i.

S̄m̄imaj̄ón̄in̄j̄ ímón̄in̄j̄p̄i nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

⁵⁴ O áamá ox̄í ap̄ix̄í e ep̄íroȳt̄ eḡt̄áyo re ur̄in̄iḡin̄i, “Seȳné sogw̄f̄ wear̄in̄j̄m̄i dán̄i agw̄f̄ yapar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄íná ‘R̄ixa iniá yapar̄in̄i.’ rar̄iḡf̄ápa nepa eaar̄in̄j̄r̄in̄i. ⁵⁵ Im̄in̄j̄ dam̄i dán̄i en̄t̄ bar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄íná ‘Agw̄f̄ r̄íná r̄f̄á sín̄in̄j̄ōt̄.’ rar̄iḡf̄ápa nepa r̄f̄á sín̄ar̄in̄j̄r̄in̄i. ⁵⁶ Nan̄j̄ r̄iro s̄ip̄í r̄iro yar̄iḡf̄oȳné, agw̄f̄ t̄ir̄t̄ im̄in̄j̄ er̄t̄ yar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄íná anan̄i ‘E imón̄in̄j̄ōt̄.’ x̄ixen̄t̄ rar̄iḡf̄á aiw̄t̄ am̄ip̄í nion̄t̄ s̄m̄imaj̄ón̄in̄j̄t̄ im̄ixar̄in̄j̄áp̄t̄ s̄in̄w̄f̄ n̄inan̄iro ‘Aȳ Gor̄ix̄o r̄ip̄t̄ nán̄t̄ s̄iw̄á r̄f̄a neaiar̄in̄i?’ m̄iyaiwiar̄iḡf̄áȳn̄éx̄in̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ áamá xw̄iȳf̄á r̄imear̄ino nán̄ir̄in̄i.

⁵⁷ “Sewan̄in̄j̄oȳné am̄ip̄í s̄ip̄í imón̄in̄j̄ȳf̄ nan̄j̄n̄i eyeyíróm̄f̄ er̄f̄in̄i.” nur̄ir̄t̄ ⁵⁸ ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á r̄ip̄t̄ ur̄in̄iḡin̄i, “Áamá wo om̄t̄ xw̄iȳf̄á omear̄im̄n̄ir̄t̄ jox̄t̄ t́n̄i xw̄ir̄ix̄f̄ yan̄iri sir̄imeááná s̄in̄t̄ óf̄ e nur̄f̄n̄á o t́n̄i xw̄iȳf̄á nim̄ix̄in̄iri om̄t̄ píran̄in̄j̄t̄ p̄iȳf̄á w̄ír̄ir̄f̄in̄i. E m̄iw̄ipa ner̄f̄n̄áȳf̄, o xw̄ir̄ix̄f̄ mear̄in̄j̄o t́n̄j̄ e nán̄t̄ f̄á n̄ir̄ix̄ém̄i nur̄t̄ xw̄ir̄ix̄f̄ n̄ir̄im̄étsáná en̄jáná xw̄ir̄ix̄f̄ mear̄in̄j̄o jox̄t̄ f̄á n̄ir̄ix̄ir̄ir̄t̄ poris̄f̄ wom̄t̄ m̄in̄t̄ w̄iáná o gw̄f̄ an̄j̄yo r̄in̄w̄ir̄ár̄in̄j̄ōt̄. ⁵⁹ Jox̄t̄ n̄igw̄f̄ yopar̄t̄p̄t̄ n̄iroar̄t̄ n̄iroaȳírón̄ir̄f̄n̄áȳf̄, gw̄f̄ an̄j̄yo dán̄t̄ n̄ipeyear̄f̄in̄i. ‘E mepa ner̄f̄n̄áȳf̄, an̄in̄j̄ e n̄wear̄f̄ár̄in̄i.’ searar̄in̄j̄in̄i.” J̄isaso aȳf̄ “Xw̄ir̄ix̄f̄ mear̄in̄j̄o Gor̄ix̄or̄f̄an̄i?” yaiwiro s̄f̄á o áamá n̄iyon̄t̄ m̄í ómóm̄ix̄im̄f̄ en̄f̄áȳi s̄in̄t̄ mimón̄in̄jáná “Nene d̄in̄j̄ n̄iyaikiroane om̄t̄ d̄in̄j̄ ow̄ikw̄íroaneȳt̄.” yaiwiro oépoȳin̄ir̄t̄ ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á e ur̄in̄iḡin̄i.

13

“N̄isan̄iro mepa nerón̄áȳf̄, n̄ikeamón̄ip̄ír̄ár̄in̄i.” ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ J̄isaso áamá e ep̄íroȳt̄ eḡt̄áyo s̄in̄t̄ ur̄éwap̄iyar̄íná áamá w̄í n̄wiáp̄n̄imearo áwan̄j̄ re ur̄iḡf̄awix̄in̄i, “Ém̄áȳf̄ gap̄iman̄f̄ Pairato poris̄f̄ wam̄t̄ uowáráná awa an̄j̄ Gor̄ix̄o nán̄t̄ r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄t̄ nuro áamá Gariri p̄t̄ropen̄is̄f̄yo d̄an̄j̄f̄ w̄í r̄id̄iyowá yar̄íná p̄ip̄ik̄im̄f̄ eḡf̄awix̄in̄i.” ur̄f̄aḡf̄a ² o re ur̄in̄iḡin̄i, “Seȳné ‘Gariri d̄an̄j̄f̄ aȳf̄ r̄ik̄ik̄ir̄f̄ó néra nuróná áamá n̄iyon̄t̄ m̄úrón̄iḡf̄á en̄aḡt̄ nán̄t̄ e p̄ik̄iḡf̄awix̄in̄i.’ r̄iyaiwiar̄in̄j̄ōt̄? ³ ‘Oweōt̄, seȳné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄f̄m̄in̄t̄ n̄imamoro m̄isan̄ipa ner̄f̄n̄áȳf̄, seȳné en̄t̄ ax̄t̄p̄t̄ én̄in̄j̄f̄ an̄t̄n̄ip̄ír̄ár̄in̄i.’ searar̄in̄j̄in̄i. ⁴ Áamá 18 aȳf̄ an̄j̄ r̄ip̄in̄j̄w̄f̄á w̄iwá ip̄í xeḡf̄ yōf̄ Siroam̄iȳt̄ r̄in̄in̄j̄wá t́n̄j̄ e n̄ip̄ineamioar̄t̄ áamá apim̄t̄ p̄ik̄in̄j̄ȳf̄ nán̄t̄ seȳné re r̄iyaiwiar̄in̄j̄ōt̄, ‘Áamá aȳf̄ r̄ik̄ik̄ir̄f̄ó néra nuro áamá Jerusarem̄t̄ n̄weaḡf̄á w̄in̄ȳf̄ n̄iyon̄t̄ seáȳt̄ e m̄úrón̄iḡf̄á en̄aḡt̄ nán̄t̄ an̄j̄ iwá n̄ipiéror̄t̄ p̄ik̄in̄iḡin̄i.’ r̄iyaiwiar̄in̄j̄ōt̄? ⁵ Oweōt̄, seȳné f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄f̄m̄in̄t̄ n̄imamoro m̄isan̄ipa ner̄f̄n̄áȳf̄, seȳné en̄t̄ ax̄t̄p̄t̄ én̄in̄j̄f̄ an̄t̄n̄ip̄ír̄ár̄in̄i.” Áamá e ep̄íroȳt̄ eḡf̄áȳf̄ “X̄ixen̄t̄ e neaímean̄f̄ár̄in̄i.” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄t̄ e ur̄in̄iḡin̄i.

Ewaȳf̄ ikax̄f̄ ík̄f̄á pik̄f̄na nán̄ir̄in̄i.

⁶ E nur̄ir̄f̄n̄á ewaȳf̄ xw̄iȳf̄á r̄ip̄t̄ ur̄in̄iḡin̄i, “Áamá wo xeḡf̄ wain̄f̄ urax̄f̄ om̄in̄j̄yo ík̄f̄á pik̄f̄ f̄w̄f̄ nurár̄imáná r̄f̄w̄éná sogw̄f̄ d̄im̄in̄ir̄t̄ n̄ibayir̄t̄ aí p̄f̄á meḡin̄ayin̄iḡin̄i. ⁷ P̄f̄á n̄imeḡin̄ayir̄t̄ nán̄t̄ xeḡf̄ om̄in̄j̄f̄ aȳf̄ w̄iwar̄in̄jom̄t̄ re ur̄in̄iḡin̄i, ‘Ík̄f̄á r̄ina xwiogw̄f̄ waū wom̄t̄ nion̄t̄ sogw̄f̄ nán̄t̄ n̄ib̄ir̄t̄ p̄f̄á meḡin̄ayíar̄in̄i. Ná m̄iwear̄in̄j̄f̄na íkwap̄in̄j̄f̄ meaar̄in̄i. Em̄t̄ rómoárēt̄.’ uráná ⁸ o re ur̄in̄iḡin̄i, ‘Ámin̄áox̄in̄i, ám̄t̄ xwiogw̄f̄ ro xe opwen̄t̄. Ná wen̄t̄ nán̄t̄ p̄ip̄in̄j̄yo ará n̄iyár̄imáná xw̄f̄á p̄iȳf̄ w̄iáróm̄f̄in̄i. ⁹ Xwiogw̄f̄ w̄f̄om̄t̄ ná wéaḡt̄ n̄iw̄in̄ir̄ínáȳf̄, aȳf̄ nan̄j̄r̄in̄i. Ná m̄iwen̄aḡt̄ n̄iw̄in̄ir̄íná n̄ror̄t̄ em̄t̄ mó̄ir̄ix̄in̄i.’ ur̄in̄iḡin̄i.” J̄isaso áamá aȳf̄ “Nene ík̄f̄á pik̄f̄ an̄án̄in̄j̄f̄ imón̄in̄j̄agw̄f̄ nán̄t̄ r̄f̄a nearar̄in̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄t̄ ewaȳf̄ ikax̄f̄ e ur̄in̄iḡin̄i.

An̄in̄j̄ r̄f̄kw̄in̄in̄j̄m̄i nan̄j̄ im̄ix̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁰ Jisaso sabaríá wiyimi rotú anjyo nñweámáná á máyo uréwapíyaríná re enjinigini. ¹¹ Apíxí wí —Í imfó dñf xixéroarñagí nání anñf símíxí nerí níríkwíníre emearíná xwiogwí wé wúkaú síkwí wú enáná ámi wfúmi dánf waú wo múronjírini. Éf ropaxí wiarñímaní. ¹² Í e ñweañagí Jisaso nñwínírná “Eíni.” nuríre re urñjinigini, “Ineyí, símíxí siarñípi ríxa pñni ríwiárññoi.” nuríre ¹³ wé seáyí e ikwiáráná re enjinigini. Í éf píranñf nírori Goríxomi yayf seáyí e umenjinigini. ¹⁴ E éaná rotú anj menweaño Jisaso Sabaríáyo apíxími nanf wímíxíagí nání wikf dñf nñwíaiwirí á má e epíroyf egfáyo re urñjinigini, “Sfá wé wfúmi dánf wíyi omñf nání imónini. Sfá ayo Jisaso nanf seaimíxíná nání biríini. Sabaríáyo mibípa eríini.” urfagi aiwí ¹⁵ omí Jisaso míxí nuríre re urñjinigini, “Nanf eri sípí eri yarígfóyíné, Sabaríáyo aí burímákaú tñni dogí tñni wigf anjyo nñpáwiri níkwéami inígf onñni inígf tñf e nání níméra mupa yarígfáraní?” Ayf Sabaríáyo wigf burímákaú nání dñf nímoro aí á má nání dñf mímóarñagfá nání e nuríre re urñjinigini, ¹⁶ “Apíxí rí Ebíríamoyá fwiáríawéyf wírini. Seteno símíxí apí nñwiri gwíññf jaríññáná xwiogwí ¹⁸ múronjírini. ‘Ími Sabaríáyo gwíññf nñwíkwearí nanf nñwímíxírná nñpíkwíni mñyaríni.’ ríniarññoi?” uraríná ¹⁷ omí wikf dñf wíaiwífáwa ayá winñjinigini. Ayá winaríná á má oxí apíxí e epíroyf egfáyf amípi ayá ríwamónípaxí Jisaso yarñípi nání yayf seáyími dání néra ugíawixini.

Ewayf ikaxf masité siyf nánirini.

¹⁸ O á má obaxf dñf mñwíkwíropa yarñagfá nñwíníre re ragfíre, “Nioní ewayf xwíyíá bí pípi níríre Goríxo xwioxíyo míméamí nerí seamenweañfapi ‘Rípnñf imónini.’ rímíini?” nuríre ¹⁹ re urñjinigini, “Apí masité siyfññf —Masité aiwá xegf siyf aga onímíarini. Apí masité siyfññf imónini. Á má wo masité siyf nímearí xegf omñfyo moaráná nerápirí íkfá nímónirí peyíáná ñf níbiri ápaxíyo yéwí tññini.” urñjinigini. Á má “Agwí Jisasomí á má obaxf dñf mñwíkwíropa yarñagfá aiwí idáná obaxf dñf wíkwíropírfárini.” oyaiwípoyíre Jisaso e uragfíre.

Ewayf ikaxf yisf nánirini.

²⁰ Ewayf xwíyíá axípi ámi bí re urñjinigini, “Aríge níríre Goríxo xwioxíyo míméamí nerí seamenweañfapi ‘Rípnñf imónini.’ rímíini?” nuríre ²¹ re urñjinigini, “Apí yisfññf —Yisf bískerfá sñni sñf enáná bí onímíapi íni táná yarñípa nñpíni íkwíawf eapñarñfíre. Goríxo xwioxíyo míméamí nerí seamenweañfapi yisfññf imónini. Apíxí wí bískerfá sñni sñf díramíxí xwé wámi síxí íññáná yisf bí nímearí íni táná nímíni íkwíawf eapñarññini.” uragfíre.

Ewayf ikaxf óf onígyíkwí nánirini.

²² O Jerusaremí nání nuríná anj apí apími nuréwapíya waríná ²³ á má wo re urñjinigini, “Ámínáoxini, sfá Goríxo á má nñyoní mí ómómíxímí enfáyimi o á má womíni womíni nenení yeáyf neayímíxemeanfáraní?” urfagi o á má ayo re urñjinigini, ²⁴ “Goríxomí dñf nñwíkwírorí xfdarígfápi óf onígyíkwíññf iníni. Óf ayímí páwíprí nání anñf miní éfríxini. Á má obaxf ananí opáwíaneyíre neríná yopa megíñpírfárini.” nuríre ²⁵ ewayf ikaxf re urñjinigini, “Anj xíáwo nñwíapñímearí anj ówanj yaráná seyíne nñbiri wáf bñaríwámíni nñrómáná wakwí nórirí ‘Ámínáoxini, anj ówanj neafkwíenapei.’ uráná re searíñfárini, ‘Nioní majfárini. Anj gímí dánfñéxini?’ searáná ²⁶ re uraníre éfáyf ‘Joxí negf anj wáfyo nñrémorí nene tñni nawíni aiwá tñni inígf tñni nñnirane nearéwapíyñnerini.’ uraníre éfáyf ²⁷ anj xíáwo re searíññoi, ‘Anj gímí dánfñéxini? Nioní majfárini.’ searíñfárini. ‘Fwí yarígfáyíne nioní pñni nñnñwíarímí éf úpoyí.’ searíñfárini.” nuríre Goríxo anj xíáwónñf imónñagí nání e nuríre ²⁸ re urñjinigini, “Seyíne re winíprírfárini. Segf seáwowa

Ebiríamo tíni Aisako tíni Jekopo tíni awa Gorixoyá xwiyfá wíá rókiamoagfáwa tíni xfoyá xwioxfyo nípáwiro ηweañagfa nìwìnìro Gorixo ‘Segípi bíanirìwámìni ηweápoyi.’ searíagi nìwìnìroná seyíne maní magí nìronìro ηwí pìyí wfrìnpírfárìni.
²⁹ Émáyi oxí apíxí sogwí weaparìηmì dánjyí weapìro sogwí wearìηmì dánjyí yapìro mídìmidánjyí enì biro nero Gorixoyá xwioxfyo nípáwiro aiwá narìηagfa sìηwí wìnìpírfárìni.” nurìrì ³⁰ xewanìηo ámì nìweapìríná nánì re urìηìnigìni, “Émáyi xámì suríma imónìgíáyí xámì xámì imónìpírfárìni. Xámì xámì imónìgíáyíne suríma epírfárìni.” urìηìnigìni.

Jerusaremìyo imónìnfápi nánì áwaní urìηí nánìrìni.

³¹ Jisaso xwiyfá apì nurífsáná enáná Parisi wa re urémeagfawixìni, “Gapìmaní Xeroto rìpìkìni nánì wimónarìηagi nánì re pìni nìwiárìmi ut.” uríagí ³² o re urìηìnigìni, “Soyíne nuro Xeroto, síwí sayìniηí fwí yarìηomì áwaní re urémeápoyi, ‘Jisaso re rarìni urémeápoyi, “Nionì síá árìní wíyo imfó dìηí xìxéroarìηyí mìxí umáinowárìrì símìxíyí pírànìηí imìmìximí erì nemáná omìηí (Omìηí ayí xewanìηo ámá nìyonì nánì upeiníá nánìrìni.) Omìηí Gorixo o éwìniηìrì nìrowárènapìηípi yárimfárìni.” rarìni.’ urémeápoyi.” nurowárìrì ³³ ámá e epíroyí egíayo xewanìηo nánì re urìηìnigìni, “Nionì Xeroto nánì wáyí mìninarìηagi aiwì nionì rìxa úimìgìni. Nionì síá árìní wíyo nurì Jerusaremì rémómfárìni. Seyíne ‘Wíá rókiamoarìgíá womì amì amì nìpìkìríná ayí nanímanì. Jerusaremì nìpìkìrínáyí ayí ananìrìni.’ yaiwiarìηagfa nánì warìηìni.” nurìrì ³⁴ re urìηìnigìni, “Jerusaremì ηweáyíne, wíá rókiamoarìgíáwamì pìkiro ámá Gorixo seyíne nánì searowáríayo síηá tíni nearo pìkiro yarìgíáyíne, karíkarí xegí miá negìrì xwioxfyo mìmeámí yarìηípa nionì íníná axípi e seaiayimìrì éagi aí seyíne mìseaimónarìni. ³⁵ Aríá époyi. Aní Gorixo yeáyí nìseayimìxemearíná seyíne ηweanìrì egíe rìxa anípá imónìgoì. Nionì síηwí mìnànìpa néra nuro rìxa ‘Ámínáo urowáráná weapìnfó oyá dìηí tíni yayí winìpaxorìni.’ nìrìroná ámì síηwí nanìpírfárìni.” urìηìnigìni.

14

Sìkwí mìnèkwìdoηomì naní imìxìηí nánìrìni.

¹ Sabarfá wiyimì Parisiowa wigí ámíná wo Jisasomì “Yawawi nurai nioniyá aníyo aiwá onaiyi.” uríagi Jisaso nìpáwìrì ηweañáná awa omì síηwí wìnaxídnáná ² ámá wo —O xegí sìkwí anìηí mìnèkwìdoárìηorìni. O Jisaso yá símìmaní tíηmìni ηweañagi Jisaso e nìwìnìrì ³ ηwí ikaxí eánìηípi mewegíáwamì tíni Parisiowamì tíni xwiyfá bí nurìríná yarìηí re wìηìnigìni, “Sabarfáyo soyíne ámá símìxí egíáyí naní nìmìxìrínáyí, ‘Ayí ananìrìni.’ riyaiwiarìηoi? ‘Nwíáxìni.’ riyaiwiarìηoi?” uríagi aí ⁴ awa pìné marí wimónìηagfa Jisaso sìkwí mìnèkwìdoηomì wé seáyí e nìwikwìarìrì fá nìxìrìrì naní nìwimìxìrì xegí aní e nánì nurowárìmáná ⁵ awamì re urìηìnigìni, “Soyíne woxí dìxí íworanì, burímákaúrànì, Sabarfá ayo aiwì mínìηwí inìgí rìwòηíyo píeróáná apaxí mé mìmìxèaarìηfrànì?” uríagi ⁶ Gorixoyá ηwí ikaxí eánìηípimì Sabarfáyo ámayo arìrà nìwiríná nánì ríwamìηí meánìηagi nánì awa xwiyfá bí murìpaxí wimónìηìnigìni.

“Símf símf e ηweanìro mìmónìpa éfrìxìni.” urìηí nánìrìni.

⁷ Jisaso awa tíni aiwá nìrìrì nìηwearíná ámá aiwá nánì urepeáríáyí xámì símf símf e oηweaneyìrìrì nìwìapìro wenìηí éagí Jisaso síηwí e nìwìnìrì rìxa nìni nìwìapìro aiwá naríná o ewayí xwiyfá rìpi urìηìnigìni, ⁸ “Woxí woxí apíxí meánìni nánì aiwá imìxíápi nánì rìrepearáná joxí nurì símf símf imónìηe mìηweapa éfrìxìni. Ámá urepearfá wo joxí seáyí e rìmúroηo enì nìbìrínáyí, ⁹ ámá aiwá apì nánì earepearíto joxí ηweañe nìbìrì re rìniηoi, ‘Joxí ηweañí re o ηweanìηoi.’ rìráná joxí ayá néra nurì íwiyfá jfámì ηwearfárìni. ‘Iwiyfá jfámì ηweat.’ rìrìpírfìxìrìrì símf símf imónìηe

mihweapa éirixini. ¹⁰ Rirepearána joxi nuri iwiyáa jje hwearini. Rirepearfo joxi iwimi hweanagi niraniri re ririnigini, ‘Gí nkumixiniri emearigwíoxini, joxi nuri áwini dae hweai.’ riraná áamá oxí apixí awí neánro joxi tñni aiwá narigíayíyá sñwíyo dáni joxi ámináoxini ímónirini.” Ewayí xwiyáa api nuriri ¹¹ re uriniginini, “Áamá go go xewanijo weyí menfo ríwéná Gorixo wimixána ayá nerí xwiríá nimóga uníarini. Go go weyí mimení wauní ikárinfo omi Gorixo weyí umeníarini.” uriniginini.

“Aiwá nani nurepearirina re éirixini.” uriniginini.

¹²⁻¹⁴ Áami xwiyáa rípi aiwá api nani urepearfomi re uriniginini, “Áamá nani aiwá riyamí nerínayí díxí nkumixiniri emearigíayíraní, ririxímeáowarani, díxí áamá axí joxiyáyaní, áamá aní axí e dání amipí mímúronigíayíraní, ayí ríwéná joxi eni aiwá nani rirepearána ayíyá eni joxiyá nigíapa axípi nímiginiri ayo murepearipa éirixini. Aiwá riyamí nerína áamá uyípeayíyo tñni áamá wará minihíyo tñni síkwí ikí egíayo tñni sñwí supárigíayo tñni nurepearirínayí, áamá e imónigíayí joxi wí riyamí nerí siapípaxí menagi nani ríwéná áamá wé rónigíá wiápínimeáána Gorixo mí ómómíximí nerína xewanijo joxiyá nani siapíníá enagi nani yayí seáyimi dáni osinini.” uriniginini.

Ewayí ikaxí aiwá apixí meani urepeariripi nani.

¹⁵ Áamá wo awa tñni niñwearo aiwá narigífo Jisaso e urarinagi aríá niwiri niwiápínimeari omi re uriniginini, “Áamá Gorixoyá xwioxíyo nípawiri niñweari aiwá nípríá gíyí gíyí anani oyá dñí tñni yayí winípaxíyaní.” uríagi aí ¹⁶ o ewayí ikaxí re uriniginini, “Áamá wo áamá obaxí nurepearimána aiwá xwé riyamí nerí ¹⁷ ríxa riyamí niyárisána áamá xegí xínáinihí nimóniri omihí wiariñomi ‘Áamá nioni urepearimenáyo “Bípoyi. Aiwá ríxa riyamí ináriní.” urímei.’ wáí urowáríagi aí ¹⁸ áamá nñni áxewarínihí niga nuro ‘Aiwá api nani baníméwini. Baníméwini.’ nuriróná áamá xámi nuri wáí wímeáo re uriniginini, ‘Gí xwíá bí bí éáoni nuri sñwí wñmí enagi nani aiwá nani bípaxí menini. Xe xegí kikiá ouniri sñwí nanei.’ uráná ¹⁹ omihí wiariño nuri áamá ámi womi wáí wímeáána o eni re uriniginini, ‘Burímákaú omihí ení nani wé wúkaú bí éáoni nuri waú waú maxiríní nkumixára nuri iwamífo emi enagi nani aiwá nani bípaxí menini. Xe xegí kikiá ouniri sñwí nanei.’ uráná ²⁰ o áamá ámi womi wáí wímeáána o eni re uriniginini, ‘Apixí sñí meááoni enagi nani bípaxímaní.’ uráná ²¹ omihí wiariño nuri xegí boso, aiwá riyamí niyárirí hweanomi áwaní urémeáána wíkwí nóni xegí omihí wiariñomi re uriniginini, ‘Aníni nuri aní rípi rípi mí óíyo nemerí áamá uyípeayíyo tñni wará minihíyo tñni síkwí ikí egíayo tñni sñwí supárigíayo tñni nioniyá aní re nani niwiri meamemi bei.’ urowáríagi ²² o nuri xfo uríípa nememi níbirí re uriniginini, ‘Bosoxini, nioni joxi nírfípa néagi aiwí íkwianwí wí sñni anípa imónini.’ uríagi ²³ boso re uriniginini, ‘Aiwá rípi nani gí aní magwí epíri nuri omihí óí amí amí inihíyo nemerí áamá omihí yarigíayo míxeamei.’ urowáríagi ²⁴ o nuri xixeni éána boso áamá aiwá nani awí eánigíayo re uriniginini, ‘Nioni “Áamá xámi aiwá nani urepearímenáyí aiwá wí aiwí mepíriméoi.” seararinini.’ uriniginini.” Jisaso Judayí “Nene áamá xámi aiwá nani urepearíméyínihí imónihagwi nani ríá nearariní.” oyaiwípoyiniri ewayí xwiyáa api uriniginini.

“Wiepísaríhí oyáoni oimónimini.” moarína uriniginini.

²⁵ Áamá oxí apixí epíroyí egíayí o tñni óíyo nuróná o nkínimóniri re uriniginini, ²⁶ “Áamá go go nioni tfámíni níbirí ‘Wiepísaríhí oyáoni oimónimini.’ níwimónirínayí, Jisasoní dñí síxí niyíhípi o xegí xanomí uyíhípiraní, xínáimí uyíhípiraní, xiepímí uyíhípiraní, xegí niaíwíyo uyíhípiraní, xexírímeáyo uyíhípiraní, seáyí e mímúropa nerínayí o gí wiepísaríhí wo imónipaxí menini. Go go Jisasoní nani dñí sípí wiaríhípi xewanijo dñí sípí yaiwinaríhípimi seáyí e mímúropa nerínayí o gí

wiep+sar+ñáyí wo imón+paxí men+ni. ²⁷ Ámá go go nion+ n+ni+xí+dír+ná ‘Nion+ Jisasom+ xídar+ñag+ náni ámá wí xean+ñí+ níkar+ri+ aiwi an+ñí+ xídim+ár+ni.’ m+iyaiwipa ner+ñáyí o gí wiep+sar+ñáyí wo imón+paxíman+ni.” nur+ri ²⁸ ewayí ikaxí re ur+ñ+ñig+ni, “Sey+né woxi an+ñí sepiá wiwá n+m+ra opeyim+n+r+ñá xámi éf n+ñweámáná an+ñí iwá m+ri+ri náni d+ñí neñw+peri ‘N+gwí arar+ri+ñani?’ n+iyaiwiri ‘N+gwí nion+yá anani an+ñíwá t+ni xixen+ri+ñani?’ yaiwinar+ñ+ri+ni. ²⁹ ‘N+gwí arar+ri+ñani?’ n+ri+ri meyi+ropa ner+ r+xa s+ñá níki+kíróa n+peyir+ñá n+gwí an+pa imón+ñag+ náni an+ñí m+ram+ñxw+ñí n+iyá+r+mi úaná ámá an+ñí iwámi n+wi+n+r+ñá joxi náni r+per+ri+ n+iyayiro ³⁰ re r+ip+r+ár+ni, ‘Ámá ro an+ñí iwá m+ri+m+ni+ri éf aiwi niwáni m+ri+paxí m+wiwimón+ñag+ n+m+ram+ñxw+ñá+r+mi un+ri+ni.’ r+ip+r+ár+ni.” nur+ri Jisaso ámá nion+ n+ni+xídar+ñí+áyí an+ñí m+ram+ñxw+ñí nerón+ñí nion+ p+ni+ n+ni+wiár+mi up+r+x+ni+ri e ur+ñ+ñig+ni. ³¹ Ewayí xw+yí+á ax+pi+ ámi bi re ur+ñ+ñig+ni, “M+ixí ináyí wo xegí sim+ñí+ wínar+ñí+áyí ámá n+ni+ 10,000 imón+ñáná m+ixí ináyí j+am+ d+ñoyá sim+ñí+ wínar+ñí+áyí ámá 20,000 imón+ñag+ náni o xámi éf n+ñweari d+ñí n+yaikirori ‘M+ixí nin+róná anani xop+r+ár+ wim+n+r+é+ni? En+ñí m+wi+ni+pa em+n+r+é+ni?’ yaiwin+ñoi. ³² R+xa ‘M+ixí ináyo xop+r+ár+ nin+ñoi.’ n+iyaiwir+ñáyí w+o s+ni ná j+am+ ñweañáná xegí ámá wíyo re urowár+ni+ñoi, ‘Nuro om+ re urémeá+poyí, “Negí m+ixí ináyo re rar+ni+ urémeá+poyí, ‘None soy+né t+ni m+ixí xixe seaipaxí men+ni. Pí pí near+ñí+ n+yan+war+ni+ rar+ni.’ ” urémeá+poyí.’ urowár+ni+ñoi.” Jisaso ewayí xw+yí+á e nur+ri ³³ “Sey+né woxi d+ixí iyí+á fá am+pi+ náni d+ñí yaikiá m+mopa ner+ñáyí ayí gí siep+sar+ñáoxi imón+r+imé+ni.” nur+ri ³⁴ re ur+ñ+ñig+ni, “Ay+náni saxí aw+ñí yar+ñí+ aiwi aw+ñí yar+ñí+pi an+pa ner+ aiwán+ñí imón+ñáná ámi ar+ge éaná aw+ñí en+ñoi? Oweoi. ³⁵ Sikí am+pi+ om+ñí+yo aiwá xwé oen+ri+ wiároar+ñí+ aiwi saxí aw+ñí an+pa imónáná aiwá urí en+ñi+ri+ om+ñí+yo wiáropaxí men+ni. An+ñí+ni em+ moar+ñí+ár+ni. Ámá g+iy+né ar+á t+gí+áy+né ar+á ókiar+ n+imón+ñoyí.” Jisaso xegí wiep+sar+ñí+áyí saxí+ñí+ñí imón+ñag+ náni e ur+ñ+ñig+ni.

15

Ewayí ikaxí sip+sipí an+ñí imón+ñoi nán+ri+ni.

¹ Ámá takisí náni n+gwí urápar+ñí+á —Ayí émáyí gap+manowami wip+r+ía náni wigí Judayo n+gwí n+wiuráp+iyiróná wigí meap+r+ía náni en+ ámi bi f+wí urápar+ñí+áyí+ri+ni. Ayí t+ni f+wí yar+ñí+á wín+yí+ t+ni Jisasom+ xw+yí+á ar+á wian+ro náni an+ñí e bar+ñag+á ² Parisiowa t+ni ñwí ikaxí eán+ñí+pi meweg+áwa t+ni s+ñwí e n+wi+n+ro mepí “Iyí t+inar+ñoi.” n+ri+ni+ro wigí+pi re r+ni+ñí+awix+ni, “Ámá o f+wí yar+ñí+áyo n+mím+ni+ri aiwá nawíni en+ nar+ñí+ár+ni.” r+inar+ñá ³ Jisaso ewayí xw+yí+á r+pi+ ur+ñ+ñig+ni, ⁴ “Soy+né ámá woxi sip+sipí 100 t+ñoxi wo an+ñí imónánáyí, amí ean+ñí+yo dán+ sip+sipí 99 wín+yí+ e n+wi+r+imoxi nuri an+ñí imón+ño náni p+á n+ra nú+sáná r+xa w+n+imear+ár+ni. ⁵ N+wi+n+imear+ñá n+imeari yayí t+ni xwan+ñí níkwón+mi nuri ⁶ an+ñí e n+rémor+ñá d+ixí níkwóm+ni+ri emear+ñí+áyo t+ni ámá an+ñí axí e ñweag+áyo t+ni r+aiwá re ur+mer+ár+ni, ‘Gí sip+sipí an+ñí imón+ño r+xa p+á ner+ meáag+ náni nion+ t+ni nawíni yayí oyaneyí.’ ur+ri+ár+ni.” Jisaso ámá f+wí yar+ñí+á o t+ám+ni+ bar+ñí+áyí sip+sipí an+ñí imón+ño yapí imón+ñag+á náni ewayí xw+yí+á api nur+ri ⁷ re ur+ñ+ñig+ni, “Nion+ re searar+ñi+ni, ‘Ámá sip+sipí náni p+á ner+ n+imeari náni yayí é+pa an+ñí+najowa ámá f+wí yar+ñí+ wo n+san+ri+ yar+ñag+ n+wi+n+róná yayí nero aí ámá 99 “R+xa wé rón+ñwaéner+ni. Nene san+ñí+ imón+paxí men+ni.” yaiwinar+ñí+áyí náni an+ñí+najowa yayí yar+ñí+ámani.’ searar+ñi+ni.” ur+ñ+ñig+ni.

Ewayí ikaxí n+gwí an+ñí imón+ñoi nán+ri+ni.

⁸ Ámi ewayí xw+yí+á ax+pi+ bi r+pi ur+ñ+ñig+ni, “Ap+ixí wí n+gwí wé wúkaú t+ñí n+gwí wo n+miáper+ñáyí uyí+wí n+m+ixároár+imáná píran+ñí+ p+á ner+ an+ñí síyí n+peri

wĩnĩmeanĩnĩgĩnĩ. ⁹ Nĩwĩnĩmearĩnĩ xegĩ imĩnĩnĩ yariĩgĩwamĩ tĩnĩ anĩ axĩ e ŋweagĩáyo tĩnĩ rĩaiwá re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Nĩgwĩ niĩnĩ miápéáo rĩxa meáagi nĩnĩ niĩnĩ tĩnĩ nawĩnĩ yayĩ oyaneyĩ.’ urĩnĩnĩgĩnĩ.” Jisaso ámá fĩwĩ yariĩgĩá o tĩámĩnĩ barĩgĩáiyĩ nĩgwĩ miápéyĩ yapĩ imónĩnĩgĩnĩ nĩnĩ ewayĩ xwĩyĩtá apĩ nurĩrĩ ¹⁰ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Nionĩ re seararĩnĩnĩ, ‘Nĩgwĩ apĩxĩ nĩmiáperi pĩá nerĩ ámi meáo nĩnĩnĩnĩ yayĩ éĩpa Gorĩxoyá anĩnĩajowa ámá fĩwĩ yariĩnĩ wo nĩsanĩrĩ yariĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩnĩ yayĩ e yariĩgĩárĩnĩ.’ seararĩnĩnĩ.” urĩnĩnĩgĩnĩ.

Ewayĩ ikaxĩ nĩaiwĩ anĩnĩnĩ nĩnĩrĩnĩ.

¹¹ E nurĩmáná ámi ewayĩ xwĩyĩtá re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Ámá wo xegĩ nĩaiwĩ oxĩ waú tĩnĩ ¹² —Xogwáo xanomĩ nĩwiápĩnĩmearĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Ápe, joxĩ nĩpéáná “Amĩpĩ omĩ wĩmĩgĩnĩ.” yaiwĩarĩnĩpĩ rĩxa niapeĩ.’ urĩagi xano ‘Amĩpĩ rĩwéná yanĩ nĩmerĩ nionĩ wĩmĩgĩnĩ.’ yaiwĩarĩnĩyĩ rĩxa awaúmi yanĩ numeiriĩ mĩnĩ nĩwimáná enáná ¹³ rĩxa sĩá árĩnĩ óráná xogwáo o xegĩnĩ awĩ eámeámĩ nerĩ nĩmeámĩ anĩ wĩmĩ ná jĩamĩ nĩnĩ nurĩ anĩ ayo nĩŋwearĩnĩ uyĩnĩ nerĩ xegĩ nĩgwĩ amĩpĩ xano winĩyĩ xwĩrĩxwĩrĩtá ikĩxenĩnĩgĩnĩ. ¹⁴ Xegĩ nĩgwĩ xwĩrĩxwĩrĩtá nĩkĩxerĩ ámayo nĩwiememáná enáná re enĩnĩgĩnĩ. Ámá anĩ ayo dánĩyĩ aiwá nĩnĩ dĩwĩ nĩkeamónĩro yariĩnĩ o rĩxa uyĩpeayo imónĩnĩ enagĩ nĩnĩ o enĩ aiwá nĩnĩ dĩwĩ nĩkeamónĩrĩ nĩnĩ ¹⁵ nurĩ ámá anĩ ayo dánĩ womĩ nĩgwĩ omĩnĩ nĩnĩ rĩxĩnĩ urĩagi o omĩnĩ Judayĩ nĩnĩ xwĩrĩtá winarĩnĩpĩ nĩnĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Gĩ omĩnĩyo nĩnĩ nurĩ gĩ odĩpĩyo aiwá nĩwĩiĩ.’ urĩagi ¹⁶ o nurĩ omĩnĩ e nerĩnĩ rĩxa agwĩ enĩ mĩwĩnĩrĩtagĩ aiwá pĩá odĩpĩ narĩnĩpĩ nĩpaxĩ wimónĩtagĩ aiwĩ ámá wĩ omĩ aiwá bĩ mĩnĩ mĩwigĩawixĩnĩ. ¹⁷ E enáná o ámi dánĩ fĩá nĩxĩrĩrĩ re yaiwinĩnĩgĩnĩ, ‘Gĩ ápoyá omĩnĩ wĩarĩgĩáiyĩ nĩnĩ aiwá apáni nĩpĩrĩ nĩnĩ múrónĩnĩgĩ aiwĩ nionĩ re nĩŋwearĩ aiwá agwĩ nĩnĩ nĩpémĩnĩrĩ rĩyarĩnĩnĩ? ¹⁸ Nionĩ nĩwiápĩnĩmeámĩ nurĩ gĩ ápomĩ re urémeámĩgĩnĩ, “Ápe, nionĩ fĩwĩ Gorĩxomĩ wikárĩrĩ joxĩ sikárĩrĩ éanĩgĩnĩ. ¹⁹ Nionĩ nanĩ mimónĩnĩgĩ nĩnĩ sĩnĩ dĩxĩ riwaxonĩ imónĩpaxĩ menĩnĩ. Joxĩ ‘Gĩ omĩnĩ nĩarĩnĩoxĩnĩ imónĩnĩoxĩnĩ.’ nĩrei.” Ápomĩ e urémeámĩgĩnĩ.’ nĩyaiwĩrĩ ²⁰ nĩwiápĩnĩmeámĩ xano tĩnĩ e nĩnĩ nurĩ nurĩ rĩxa anĩwĩ e báná xano xegĩ xewaxo jĩiwo barĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ wá nĩwianĩrĩ mĩrĩ nurĩ nĩmakĩkĩyĩrĩ kiyĩ miaúnáná ²¹ xewaxo re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Ápoxĩnĩ, nionĩ Gorĩxomĩ fĩwĩ wikárĩrĩ joxĩ sikárĩrĩ enĩrĩnĩ. Nionĩ ámá nanĩ mimónĩnĩgĩ nĩnĩ sĩnĩ dĩxĩ riwaxonĩ imónĩpaxĩ menĩnĩ.’ urĩagi aiwĩ ²² xano omĩnĩ wĩarĩgĩáiyĩ rĩaiwá re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Soyĩné rapĩrapĩ imĩrĩnĩ mimónĩnĩ anĩnĩ nĩmeámĩ nĩbĩrĩ uyĩrĩpoyĩ. Omĩ okiyĩtá numerĩnĩ wé ramaxĩ wá wéyo uyĩrĩrĩro sĩkwĩ sú uyĩrĩro époyĩ. ²³ E nemáná burĩmákaú sĩpĩkĩ ikwanĩ imónarĩnĩ nĩmeámĩ nĩbĩro pĩkĩpoyĩ. Nene nĩnĩrane íwo nĩnĩ yayĩ oyaneyĩ. ²⁴ Nĩgĩ íwĩ ro penĩnĩnĩ imónĩnĩ amĩnĩnĩ wĩápĩnĩmeanĩ. “Anĩnĩnĩnĩnĩnĩ.” yaiwiagwá ro ámi neámeáagi nĩnĩ yayĩ yanĩ aiwá oimĩxaneyĩ.’ urĩagi awa o urĩĩpa nero rĩxa aiwá rĩyamĩ nero yayĩ seáyĩmĩ dánĩ néra warĩnĩ re enĩnĩgĩnĩ. ²⁵ Xewaxo xámĩnĩ omĩnĩyo yariĩnĩmĩ dánĩ nĩbĩrĩ rĩxa anĩ tĩnĩ e anĩwĩ e dánĩ wenĩnĩ éyĩ wĩnĩnĩnĩgĩnĩ. Sonĩ rĩro sĩmĩnĩnĩ ero yariĩnĩgĩ nĩwĩnĩrĩ ²⁶ omĩnĩ wĩarĩgĩtá womĩ rĩaiwá nurĩrĩ o rĩxa anĩwĩ e báná re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Ayĩ pĩ nĩnĩ nerĩ rarĩnĩ?’ uráná ²⁷ o re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Dĩxĩ rĩgwáo rĩxa rémónarĩnĩ. O rĩnĩnĩ wĩ mĩmeá nanĩ emeago dĩxĩ ápomĩ wĩmeáagi nĩnĩ o burĩmákaú sĩpĩkĩ ikwanĩ imónarĩnĩ pĩkĩnĩ.’ uráná ²⁸ o wikĩ nónĩrĩ mĩpáwipaxĩ nĩwimónĩrĩ wá e ronáná xano nĩpeyearĩ pĩyĩpĩyĩ xwĩyĩtá urĩagi aiwĩ ²⁹ xanomĩ mĩxĩ nurĩrĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, ‘Nionĩ rĩnĩnĩnĩnĩnĩ nĩmónĩrĩ omĩnĩ sĩarĩnĩ xwiogwĩ obaxĩ nĩmúroarĩnĩ sekaxĩ amĩpĩ joxĩ nĩrĩfĩyĩ nĩnĩ nionĩ wĩ mĩrĩwĩaiĩnĩrĩ. E nerĩ aĩ nionĩ gĩ nĩkumĩxĩnĩrĩ emearĩnĩyĩ tĩnĩ yayĩ yanĩ nĩnĩ memé miá aĩ wo mĩniapĩnĩrĩnĩ. ³⁰ Nionĩ mĩniapĩpa nerĩ aiwĩ dĩxĩ riwaxo, apĩxĩ iyĩ ede dánĩ oikĩxearĩgĩwá tĩnĩ nemerĩnĩ dĩxĩ nĩgwĩ xwé nowarĩnĩ nĩnĩ burĩmákaú sĩpĩkĩ ikwanĩ imónarĩnĩ apáni upĩkĩnĩ.’ uráná ³¹ xano re urĩnĩnĩgĩnĩ,

‘Gf íwoxini, “Nioniyáy wí ámi o nírápínfárini.” miyaiwipani. Joxi íniná nioni tñi ηweariηoxi amipi áponiyáy nñni dixínirini. ³² E neri aí dixí rígwáo penóniηí imóniηo ámñniηí wiápnimeanoi. “Anñniηiniginí.” yaiwiagwáo ámi neaímeáagi nání “Yay mepa oyaneyi.” risimónarini? Oweoi, xe yayí oyaneyi.’ uriniginini.” Jisaso Parisiowa “None xiráxogwáowaú xiráóniηí imóniηagwi nání ría neararini?” oyaiwípoyiniri nání ewayí xwiýfá api uriniginini.

16

Ewayí ikaxí bosíwí diηí émi saímí moηo nánirini.

¹ O ewayí xwiýfá rípi eni xegí wiepisariηowami nuriri re uriniginini, “Ámá amipi nñni mímúroniηí wo o xegí bosíwo nání ámá wí nñbñro áwaní re urígfawixini, ‘Dixí bosíwo dixí iyfá ía amipi xwirfá ikixearini.’ urfagi ² o bosíwo nání ‘Obini.’ nuriri o ríxa báná re uriniginini, ‘Pí éagi nání joxi nání xwiýfá wí rariηagfá wianiginini? Amipi nioniyá joxi nñmeirfná arige nñmeia warinini? Amipi nioniyá pñni nñniwiárimí urí nání nñni ía nñrori bñkwíyo nñwirárirí niapei. Joxi sñni gf bosíwí nimóniri ηweariméini.’ urfagi ³ bosíwo nurí re yaiwiniginini, ‘Nioni bosíwí roariηáy bosó “Joxi kikiíá ui.” níránáy arí emfárani? Bosíwí nimóniri yariηáoní xwíá nñmirfná ení meání emfárani? Rixiηí nura nurfná ayá ninñfárani?’ niyaiwiri ⁴ re yaiwiniginini, ‘Ai, pí pí éimiginiri ríxa nñjfá imóniηini. Gf bosó “Joxi kikiíá ui.” níránáy ámá nioni wigí aníyo nání anani nñmímñipñri nání pí pí éimiginiri ríxa nñjfá imóniηini.’ niyaiwiri ⁵ ámá o xegí bosó nñgwí wayá rfwéná niapñrrixiniri winíyo ‘Bípoi.’ nuriri awa ríxa báná xámí bñomí re uriniginini, ‘Gf bosó pí siapiní nání rfwéná rírápínfárini?’ urfagi ⁶ re uriniginini, ‘Werixí sixí iníηí díramixí 100 niapiní nání xixeni axípi nírápínfárini.’ urfagi bosíwo re uriniginini, ‘Dixí bñkwí nñgwí nání ηwirárarinínamí nñmearí éf nñweámáná werixí sixí iníηí díramixí 100 nání eánñe nñkwírirí 50 ηwirárei.’ nurirfná xfo eni bosoyá bñkwíyo axípi díramixí 100 nání eánñipñi nñkwírirí ámi 50 ηwiráriniginini. ⁷ Ámá ámi wo báná bosíwo yariηí re winiginini, ‘Gf bosó joxi siapiníyí araririni?’ urfagi o re uriniginini, ‘O wítí íá 1000 nioni niapiní nání xixeni axípi nírápínfárini.’ urfagi bosíwo re uriniginini, ‘Dixí bñkwíyo wítí íá 1000 nání ηwirárinñe nñkwírirí wítí íá 800 ηwirárei.’ nurirfná bosoyá bñkwíyo eni nñkwírirí axípi nñwirárirí womí womí nñni e néra uniginini. ⁸ Bosó xegí yapí wíwapiyariηí bosíwo nání ‘O “Nioni onímímññpoyí.” niyaiwiri e éfrini.’ rariηagfá arfá e niwiri o nání ‘Diηí émi saímí moηorini.’ niyaiwiri seáyí e umeniginini.” Jisaso ewayí xwiýfá api nuriri wiepisariηíyo ámi bi rípi uriniginini, “Ámá agwi ríná amipi xwíá tñyo wenípi nání diηí nñkwíroro yarigfáyí wigí winíyí tñni niníroná diηí émi saímí nñmoro nero nání ámá nioni diηí nñnñkwíroro yarigfáyo seáyí e imóniηoi. ⁹ Ayínáni re searariηini, ‘Nígwípi ámá wí api tñni sipí imixarigfá aiwí soyfné uyípeayí wí negí nñkumixiniri emeariηwayíniηí imónipñri nání nñgwípi tñni arirá wífrixini. E nerfnáy rfwéná sfá yoparfíyimi nñgwí nñni ríxa anipá imónáná Goríxo soyfné xegí aní íniná ηweapñrfa nání eníyo páwipñrfa nání seamímññfárini.’ searariηini. ¹⁰ Ámá omiηí onímíapia nerfná píraniní diηí nñkwíroro xixeni yarigfá gíyí gíyí xwé eni xixeni yarigfárini. Ámá omiηí onímíapia nerfná diηí nñkwíroro mé ámayá sññwíyo dání nñwiepsiro omiηí yarigfá gíyí gíyí omiηí xwé nání aí axípi yarigfárini. ¹¹ Ayínáni nñgwí ámá wí nñmearo ayí tñni sipí imixarigfáyí soyfné nñgwí ayí aí tñni ámayo mñni mñwipa ero arirá mñwipa ero nerfnáy ‘Goríxo anani xegí amipi naní anñnamí weníyí none píraniní umeianíwá nání neiapññfárini.’ riyaiwiariníoi? Oweoi. ¹² Soyfné amipi ámá woyáyí sññwí muwñnaxfdipa nerfnáy omiηí soyfnéyapi mepñráyí go seiapññfárani? Oweoi. ¹³ Ámá wo ámá waúyá xináiníηí nimóniri omiηí

wiipaxí menini. E nerínáyí wíomí díní síxí nuyiri wíomí díní peá nímori nerí wíomí píraníní ayá tñí nixídirí wíomí peayí níwianírí enínóí. Soyíné nígwíyíyá omíní wíiaríníní nímoníro ‘Nígwí wí mìnímúropa oení.’ níyaiwirínáyí, Goríxoyá omíní wíiaríní woxíníní imónipaxí menini.” uríniginí.

Jisaso xwiyá uríníyí wí nánirini.

¹⁴ Jisaso xegí wiepísarínówami e uraríná Parisiowa —Awa nígwí nání xwapí wimónarínówarini. Awa aríá e níwiróná damí dání ríperírí umeararínagíá ¹⁵ Jisaso e níwínírí re uríniginí, “Soyíné ámáyá síñwíyo dání ‘Wé rónínwáonerini.’ níriro yapí níwiepísiro rarígíoyíné aí Goríxo amípí segí xwioxíyo ínímí imónínípi nípíní níjía imónini. Amípí nání ámá ‘Rípi ayá tñínípi imónini.’ ríápiyí Goríxoyá síñwíyo dání xwíríá wíinaríníyí imónini. ¹⁶ Goríxo Ebíríamo xíomí díní níwíkwírórí píraníní xídarínagí nání re uríniginí, ‘Díxí seáríawé ámá obaxí nímogá úfáyí gí ayá tñíníní nímogá upíríárini.’ uríní enagí nání Moseso tñí wíá rókiamoagíáwa tñí apí nání Bíkíwíyo níriro eagíárini. Seyíné píné apí nísearéwapíya bígíárini. E nerí aiwí Jono wayí níneameaia uño níremóríná xwiyá yayí seainíapípi re searayíniginí, ‘Seyíné Goríxoyá xwioxíyo páwipírí nání íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro nisaníro ñweáíríxíni.’ searayíniginí. Ámá níní aní ayómíní ení tñí óf nímogá páwianíro yarínóí. ¹⁷ E nerí aiwí amípí níní Moseso tñí wíá rókiamoagíáwa tñí Goríxoyá Bíkíwíyo eagíápi bí onímíápi aí surímá imóníníámáni. Awa níriro eagíápa xixení imóníníárini. Anína tñí xwíá rírí tñí ananí anípa nímonírí aiwí Bíkíwí Goríxoyá ñwí íkaxí eánínípi anípa imónipaxí menini. ¹⁸ Go go xegí xiepi xámí meanjími emí nímorí ámí wíní nímearínáyí ayí íwí inaríní. Go go apíxí ámá wo nímearí emí monjímí nímearínáyí ayí ení íwí inaríní.” uríniginí.

Rasaraso tñí amípí mímúronínó tñí nánirini.

¹⁹ Jisaso ámá ayo re uríniginí, “Ámá wo amípí mímúronínó —O nígwí xwé tígíáwa rapírapí awíaxíní yínarígíápa íníná rapírapí ayíá ríníní níyínírí síá ayí ayo aiwá naníní nínírí aníní sírí muní ñweanáná ²⁰ ámá wa wígí ámá wo xegí yoí Rasarasoyí rínínó —O uyípeayí imónínáná uraní xegí wí pípírímíó enorini. Omí nímeámí níbíro amípí mímúronínóyá ákíná íwí e wírírígíorini. ²¹ Amípí mímúronínó íkwianwíyo éf níñwearí aiwá nínírí yunípia píeróyí uraní tñño ‘Mímeání oemini.’ níyaiwirí yaríná síwí wí níbayíro xegí uraníyo aíwí meayígíawíxíni. ²² Uyípeayo ríxa nípéagí anínají Goríxoyáyí oyá dínípi nímeámí níyíro Ebíríamo tñí e wárígíawíxíni. Amípí mímúronínó ení péagí omí ení xwíá níweyárímáná enáná ²³ o ríá aníní wearíníyo dání ríníní xáíwí inaríná síñwí anaúyí wíníniginí. Ebíríamo ná jíamí ñweanáná Rasaraso xíó tífámíní kínímónénapínagí níwínírí ²⁴ ríaiwá re uríniginí, ‘Aríó Ebíríame, ríá tí míméníñwí ayíkwí mínírarínini. Rasarasomí re uowárenapeí, “Wé símípiní inígíyo ígíá neámáná aíwí imíní uríní nání wíkwíárauí.” uowárenapeí.’ uríagí aí ²⁵ Ebíríamo re uríniginí, ‘Aríoe, joxí síni sínoxí níñwearíná amípí naníní símeari Rasarasomí sípíní wímearí yagírini. E nerí aiwí agwí o sa kíkíá yaríná joxí ríníní nání níwieánírí ñweaníní. ²⁶ Rípi ení píñí earírí segí tífámíní eadírórí negí tífámíní eadírórí enagí nání seyíné wí nene tífámíní míxemónapíapíxírini. Nene ení wí seyíné tífámíní míxemónapíapíxírini.’ uríagí ²⁷ ríá xáíwí weánarínó re uríniginí, ‘Nioní tífámíní Rasarasomí re nání uowárenapíapíxí mepa enánáyí, wauní ríxíní re orírímíní, “Gí ápoyá anímíní uowárei.” orírímíní. ²⁸ Gí nírixímeáowa wé bí nípíní imónígíáwa nioní ríníní mearíná rímí dání bípíríxínírí Rasaraso xwiyá níjía wíno uowárei.’ uríagí aiwí ²⁹ Ebíríamo re uríniginí, ‘Awa ríwamíní Moseso níriro eagíá tñí ananí íá níroro níjía imónipaxírini. Xwiyá apí rínínípímí ananí aríá wíríxíni.’ uríagí aí ³⁰ ríá xáíwí weánarínó re uríniginí,

‘Arfo Ebirfame, xwiyfá apimi arfá umónipaxf menjagi nání rirarinjini. Ámá piyf wo niwiápfnimearfi nijfá wíanáyf, anani arfá niwiro nisaniro njweapaxfirini.’ urfagi aí ³¹ o re urinjiginifi, ‘Xwiyfá Moseso niri eanfpi tñni wfá rókiamoagfáwa niri eagfápi tñni arfá mumónipa nerónáyf, ámá piyf wo niwiápfnimearfi nijfá wimniri yarinjagi aí ayf arfá wí wipaxf menini.’ urinjiginifi.” Jisaso xwiyfá api e urinjiginifi.

17

fwf oépoyiniri wíwapiyarigfáyf nání urinjfi nánirini.

¹ O xegfi wiepisarijowami re urinjiginifi, “Ámá wí wí fwf oépoyiniri iwamfó niwíwapiyiprfá aiwf ámá e wíwapiyifáyf aweyfi! Sfá wiyi ayf majfá wórinfárinifi. Ayf xeaninjfi rfá tñjfi wímeanfá enagi nání dñjfi sipi wíwninginifi. ² Ayf niaiwf rípiami nioni dñjfi níkwíroaniro yarigfápiami prf wiaikianiro nero fwf oépoyiniri wíwapiyarfná Gorixo ‘Ayf xwiyfá mayfirini.’ mif rixa nípémáná enáná rfninjfi xwé winfárinifi. Sinifi niaiwfpiami fwf nání miwiepisipa enáná ámá wa ayo fá níxero sfjá xwé wo sinjwf tñni gwfi njáríro rawírawáyo nímamówariffnáyf, sipi enagi aiwf rfninjfi Gorixo wimniri enjpfñinjfi imóninjmanifi. ³ Ayfnáni píraninjfi éfirixinifi.

fwf sífpi yokwarimf niwiirfná epaxfpi nánirini.

“Joxi ámá wo, Gorixomi níxfdirifi nání ririxfmeá imóninjo fwf síánáyf mifxf urfirixinifi. O rixa dñjfi neyírori nisani rínerfnáyf fwf sífpi yokwarimf niwiirifi ‘Ananirini.’ urfirixinifi. ⁴ O fwf nisirifi piaxfi weánarinjagi nání nibirifi ‘Rixa dñjfi neyírori fwf ámi wini simfámani.’ rirémeááná joxi yokwarimf niwiirifi ‘Ananirini.’ urfirixinifi. Sfá axfymifi o sífpa axfpi wé wfúmi dñjfi waú rirémeaayíánáyf, joxi eni yokwarimf wiayfirixinifi.” urfagi ⁵ wáf wurimearijgáwa Ámináomi re urigfawixinifi, “Joxi dñjfi ríkwíroarinjwáyf ámi bi dñjfi ríkwíroani nání neaiifi.” urfagfa ⁶ Jisaso re urinjiginifi, “Soyfné nijfárinifi. Masité aiwá siyf negfi ominjfyo fwf urarinjwáyf aga onimiápi nerifi aiwf segfi dñjfi nioni nání níkwíroarigfáyf ayfninjfi nerfnáyf, ‘Íkfá xé roxinifi niyoámiga rawírawáyo e dání roi.’ uránáyf anani arfáninjfi seainfárinifi. Amifpi ‘Nioni epaxfmani.’ yaiwiarigfá aí anani epfirfárinifi.

Ewayfi ikaxfi ominjfi wiirigfáyf nánirini.

⁷ “E nerifi aí soyfné woxi díxf rfnáininjfi nimónirifi ominjfi siarinjfi wo xwfá nimirifi yunfi ikikémfi yaríne dániranifi, sipisipfi píraninjfi níméra waríne dániranifi, pñni niwiarimifi nibirifi rémónapáná joxi ‘Ayá tñni anjñni nfiwapi ríni njwearifi aiwá nei.’ urfirini? Oweof, o sa díxf rfnáininjfi ominjfi siarinjfi enagi nání ⁸ xámi re urfirini, ‘Amíná aiwá rfá niniyeairifi díxf rapirapfi níkfkiyinimáná aiwá níxerifi niapáná nioni inifgf niri aiwá niri nemáná enáná joxi rfwfyo nifirini.’ urfirini. ⁹ O joxi sekaxfi urfipfi tñni xixenifi síáná omi weyf umeririni? Oweof, díxf ominjfi siarinjfi enagi nání yayfi wiriméinifi.” Jisaso ewayfi xwiyfá apifi nuririfi ¹⁰ re urinjiginifi, “Gf seaiepisarijgáoyfné eni sekaxfi amifpi nioni searfáyfi xixenifi nerfnáyfi seáyfi e mimónipa nero re rífirixinifi, ‘None xináíwaneninjfi nimónirane oyá ominjfi wiarinjwáonenirini. Ominjfi negfni nearfifinifi enjwárinifi.’ rífirixinifi.” urinjiginifi.

Peyiyfi tfgfá wé wúkaú nanjfi imixinjfi nánirini.

¹¹ Jisaso Jerusaremi nání nurifi Gariri píropenisfi tñni Samaria píropenisfi tñni midimidáni enáná o áwinimani nipurfná ¹² anjfi bimifi rémóáná ámá wé wúkaú peyiyfi tfgfáwa ná jfami nírómáná ¹³ rfaiwá re urigfawixinifi, “Jisaso xifi, negfi neamemearinjoxinifi, none nání wá oruninifi.” urfagfa ¹⁴ o sinjwf niwifniffná re urinjiginifi, “Soyfné nuro apaxfpáninjfi imónigfáwami síwá wináupoyfi.” urfagi awa sinifi of e warfná re enjiginifi. Wigfi wará nanjfi imóninjiginifi. ¹⁵ Nanjfi imónáná awa wo

wenij̄ iníȳȳ w̄inij̄niḡini. Xeḡ wará nan̄j̄ imón̄ij̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i n̄ik̄in̄imón̄im̄i nur̄i Gor̄ixom̄i yaȳf̄ numer̄fná r̄aiw̄an̄ij̄f̄ n̄ira nur̄i ¹⁶ Jisasoyá s̄ikw̄f̄ t̄ij̄f̄ e n̄ip̄f̄k̄in̄imeari om̄i yaȳf̄ win̄ij̄niḡini. Ámá oȳf̄ Samariaȳf̄ wor̄in̄i. ¹⁷ O yaȳf̄ wiar̄fná Jisaso ámá e r̄owap̄iḡf̄áyo re ur̄ij̄niḡini, “Ámá wé wúkaú nan̄j̄ imón̄f̄awix̄in̄i. W̄f̄a ḡim̄in̄ir̄in̄i? ¹⁸ Pí nán̄i ámá an̄j̄ midán̄j̄ ron̄i Gor̄ixom̄i yaȳf̄ umem̄in̄ir̄i b̄ij̄o? W̄f̄a Judayowa ám̄i m̄ib̄ipa pí nán̄i éoi?” nur̄ir̄i ¹⁹ Samariaom̄i re urowár̄ij̄niḡini, “N̄iw̄iápn̄imeám̄i ut̄. Jox̄i d̄ij̄f̄ n̄in̄ikw̄r̄or̄ij̄pim̄i dán̄i er̄f̄kiemeán̄in̄i.” urowár̄ij̄niḡini.

“Gíná Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neameñwean̄f̄ar̄in̄i?” ur̄iḡf̄á nán̄ir̄in̄i.

²⁰ Parisiowa “Gor̄ixoyá d̄ij̄f̄ t̄in̄i ámá nene yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i gíná ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄ar̄f̄an̄i?” n̄iyaiwiro Jisasom̄i yar̄ij̄f̄ re wiḡf̄awix̄in̄i, “Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neameñwean̄f̄ap̄i gíná imón̄in̄f̄ar̄in̄i?” Yar̄ij̄f̄ e wíaḡf̄a nán̄i o re ur̄ij̄niḡini, “S̄im̄imaj̄f̄ón̄ij̄f̄ seainar̄fná s̄ij̄w̄f̄ n̄iw̄in̄iro re r̄ip̄f̄r̄f̄aman̄i, ‘Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i neameñwean̄f̄ap̄i r̄ixa r̄iȳf̄r̄in̄i.’ r̄ip̄f̄r̄f̄aman̄i.” nur̄ir̄i ²¹ “Ámá Gor̄ixoyá d̄ij̄f̄ t̄in̄i yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nán̄i ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳi rar̄ij̄wáo neḡf̄ t̄in̄i áwin̄im̄i re riwo r̄iron̄i?” oȳaiw̄ip̄oȳin̄ir̄i re ur̄ij̄niḡini, “Wí re r̄ip̄f̄r̄f̄aman̄i, ‘S̄ij̄w̄f̄ w̄in̄f̄poȳi. R̄iȳf̄r̄in̄i. S̄ij̄w̄f̄ w̄in̄f̄poȳi. J̄f̄iȳf̄r̄in̄i.’ r̄ip̄f̄r̄f̄aman̄i. Aȳf̄ r̄ip̄f̄ nán̄i searar̄ij̄in̄i. Gor̄ixo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄f̄ ner̄i seameñweáwin̄iḡin̄ir̄i yar̄ij̄o r̄ixa seȳfné t̄in̄i áwin̄im̄i re ron̄j̄ en̄aḡi nán̄i rar̄ij̄in̄i.” nur̄ir̄i ²² xeḡf̄ wiep̄isar̄ij̄owam̄i re ur̄ij̄niḡini, “R̄f̄wéná soȳfné ‘S̄f̄á ámá imón̄ij̄o ám̄i s̄ij̄án̄i nimón̄ir̄i emen̄f̄ayi an̄j̄n̄i oimón̄in̄i.’ yaiwip̄f̄r̄f̄a aiw̄f̄ an̄j̄n̄i imón̄f̄aḡi s̄ij̄w̄f̄ w̄in̄ip̄f̄r̄f̄aman̄i. ²³ Ámá wí nion̄i nán̄i ‘S̄ij̄w̄f̄ w̄in̄f̄poȳi. J̄f̄iwor̄in̄i. S̄ij̄w̄f̄ w̄in̄f̄poȳi. Riwor̄in̄i.’ searán̄aȳf̄, nepa nearar̄ij̄oin̄ir̄i núm̄i mux̄f̄d̄ipa éf̄r̄ix̄in̄i. ²⁴ Ápian̄w̄f̄ ner̄fná w̄f̄a an̄j̄ ikw̄r̄ón̄ij̄f̄ n̄im̄in̄i ókiar̄ij̄f̄pa ámá imón̄ij̄áon̄i n̄iweap̄ir̄fná ámá n̄fn̄iyá s̄ij̄w̄f̄yo dán̄i s̄ij̄án̄i imón̄im̄f̄a en̄aḡi nán̄i núm̄i mupa éf̄r̄ix̄in̄i. ²⁵ Xám̄i ámá agw̄f̄ r̄iná ñweaḡf̄áȳf̄ r̄f̄w̄f̄ n̄imóáná nion̄i r̄fn̄ij̄f̄ xwé wí meám̄f̄ar̄in̄i. ²⁶ Ámá en̄j̄iná Nowao t̄ij̄f̄ iná néra waḡf̄ápa ámá imón̄ij̄áon̄i weap̄im̄in̄ir̄i yar̄fná ax̄f̄p̄i ep̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. ²⁷ Aȳf̄ ‘Gor̄ixo iniiḡf̄ wax̄f̄ t̄in̄i xw̄ir̄f̄a wí neaik̄ixen̄f̄aman̄i.’ n̄iyaiwiro o nán̄i d̄ij̄f̄ peá n̄imoro aiwá n̄iro iniiḡf̄ n̄iro néra nuro ap̄ix̄f̄ n̄ij̄w̄ir̄ára uro n̄imeága uro yar̄fná Nowao r̄ixa s̄ip̄ix̄f̄yo in̄im̄i páwíáná re en̄ij̄niḡini. Iniiḡf̄ wax̄f̄ xwé n̄iróga n̄iw̄iápn̄imeari ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄fn̄i iniiḡf̄ namiḡf̄awix̄in̄i. ²⁸ Nowao t̄ij̄f̄ iná dán̄i ná r̄f̄w̄f̄yo Roto t̄ij̄f̄ iná en̄i Sodom̄i ñweaḡf̄áȳf̄ ax̄f̄p̄i e yaḡf̄ar̄in̄i. Aȳf̄ en̄i Gor̄ixo nán̄i d̄ij̄f̄ peá n̄imoro aiwá ñga uro iniiḡf̄ ñga uro nero am̄ip̄í b̄i b̄f̄ ñga uro om̄ij̄f̄ néra uro an̄j̄ n̄im̄ira uro yar̄fná re en̄ij̄niḡini. ²⁹ S̄f̄á Roto Sodom̄i p̄fn̄i n̄iw̄iár̄im̄i éf̄ úf̄yim̄i Gor̄ixoyá d̄ij̄f̄ t̄in̄i r̄f̄a t̄in̄i s̄ij̄á t̄in̄i an̄j̄nam̄i dán̄i n̄ipiér̄ori ámá an̄j̄ apim̄i ñweaḡf̄áȳf̄ n̄fn̄i r̄f̄a n̄ij̄niḡini. ³⁰ R̄f̄wéná en̄i ámá ax̄f̄p̄i e néra nuro ‘Gor̄ixom̄i xewaxo n̄iweap̄in̄f̄aman̄i.’ n̄iyaiwia war̄fná ámá imón̄ij̄áon̄i s̄ij̄án̄i imón̄im̄f̄ar̄in̄i. ³¹ S̄f̄á ayim̄i ámá an̄j̄ pák̄f̄k̄f̄ n̄im̄ir̄iga peȳij̄f̄yo seáȳf̄ en̄iwám̄i ñweaḡf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ n̄iwep̄n̄iro ‘N̄iḡf̄ iȳf̄á f̄a an̄j̄ xw̄f̄a en̄j̄wám̄i wen̄j̄ȳf̄ n̄imeám̄i éf̄ oum̄in̄i.’ n̄iyaiwiro m̄ipáwipa éf̄r̄ix̄in̄i. Aiwá om̄ij̄f̄yo yar̄iḡf̄a ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ en̄i wiḡf̄ am̄ip̄í mean̄iro nán̄i ám̄i an̄j̄ t̄ij̄f̄ e nán̄i mupa éf̄r̄ix̄in̄i. ³² Rotom̄i xiep̄í nán̄i d̄ij̄f̄ oseain̄in̄i. Í xeḡf̄ iȳf̄á f̄a am̄ip̄í nán̄i d̄ij̄f̄ sip̄í wíaḡf̄ n̄ik̄in̄imón̄ir̄i wen̄ij̄f̄ éf̄ȳf̄ re en̄ij̄niḡini. N̄iper̄i s̄ij̄á imón̄ij̄niḡini. ³³ Ámá xeḡf̄ am̄ip̄í d̄ij̄f̄ t̄ij̄f̄p̄i nán̄in̄i d̄ij̄f̄ móf̄ go go o d̄ij̄f̄ n̄iyim̄ij̄f̄ imón̄ij̄f̄ an̄ij̄f̄ ñwean̄f̄a nán̄ip̄i six̄f̄ in̄in̄f̄aman̄i. Ámá xeḡf̄ am̄ip̄í d̄ij̄f̄ t̄ij̄f̄p̄i nán̄i aí ‘Pí en̄ij̄oi!’ yaiwíf̄ go go o d̄ij̄f̄ n̄iyim̄ij̄f̄ imón̄ij̄f̄p̄i an̄ij̄f̄ ñwean̄f̄a nán̄i six̄f̄ in̄in̄f̄ar̄in̄i. ³⁴ S̄f̄á ámá imón̄ij̄áon̄i weap̄im̄f̄áyim̄i ámá waú an̄j̄ ikw̄ian̄w̄f̄yo sá wen̄jáná Gor̄ixoyá an̄fnajowa w̄fo, Gor̄ixom̄i d̄ij̄f̄ w̄ikw̄r̄oar̄ij̄om̄i n̄iwir̄imearo w̄fo d̄ij̄f̄ m̄iw̄ikw̄r̄oar̄ij̄om̄i e wár̄ip̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. ³⁵ Ayim̄i ap̄ix̄f̄ wípaú en̄i p̄irawá yun̄f̄ ik̄ixém̄f̄ yar̄fná w̄f̄im̄i n̄iwir̄imearo w̄f̄im̄i e wár̄ip̄f̄r̄f̄ar̄in̄i. ³⁶ [Ámá waú en̄i om̄ij̄f̄yo yar̄fná

wfomí nîwirîmearo wfomí wárîpîrîfárîni.”] Jisaso e urîagi ³⁷ xegî wiepîsarîjowa re urîgîfawixîni, “Ámináoxîni, joxî neararîjîpî gîmî imónînfárîni?” urîagîfa Jisaso “O weapînfê nânî áamá áwanî wî nearîpaxî menîni. Áamá nîni sîjwî tîni wînpîrîfárîni.” oyaiwîpoyînrî ewayî xwîyîfá re urîjînigîni, “Pîyî wejê apurî obaxî pênarîjîrîni.” urîjînigîni.

18

Ewayî ikaxî apîxî anî tîni xwîrîxî mearîjo tîni nânîrîni.

¹ Jisaso xegî wiepîsarîjowa Gorîxomî xwîyîfá rîrîmî nîwirîná anîjî winîagi pîni wîarîpîrîxînrî ewayî xwîyîfá bî nurîrî ² re urîjînigîni, “Anî bimî opisî anîyo dâni xwîrîxî eyeyîrómî yarîjî wo —O Gorîxo nânî wáyî mepa erî áamá nînyo dîjî sipî mîwîpa erî yarîjorîni. ³ Omî apîxî anî wî —Í enî anî apîmî dâjîrîni. Í ínîná o tîjî e nânî nîbayîrî re urayîjînigîni, ‘Áamá nîni pîné nîmeararîgîyî joxî tîni nîrorai sanî nînrápîrî xwîrîxî bî oyaiyî.’ urayîagi aî ⁴ o ‘Sanî murápîpa oemîni.’ nîyaiwia núísáná rîwéná í nânî rîxa anîjî winîagi re yaiwîjînigîni, ‘Nionî Gorîxo nânî wáyî mé nerî áamáyo dîjî sipî mîwîarîjâonî aiwî ⁵ apîxî anî í anîjî nîmoayarîjagi nionî í anîjî minî bayarîná anîjî nînrîngînrî ímî oumearómîni.’ yaiwîjînigîni.” ⁶ Jisaso ewayî xwîyîfá e nurîrî re urîjînigîni, “Áamá xwîrîxî eyeyîrómî yarîjî sipîo enîpî nânî dîjî mópoyî. ⁷ O áamá sipîo aiwî apîxî anî ínîná bayarîjagi nânî sanî urápîjînigîni. Gorîxo áamá ónîjî wî mimónîjagi aî re rîyaiwîarîjoi, ‘Gorîxo áamá xfo xegîni eyîronîfyî omî árîwîyîranî, ikwáwîyîranî, ‘Joxî sanî nearápei.’ urayarînýyî o kikiîfá néra núísáná ná rîwîyo dâni sanî urápînigîni.’ rîyaiwîarîjoi? ⁸ Oweo! ‘Anîni sanî urápînfárîni.’ seararîjîni. E nerî aiwî áamá imónîjâonî nîweapîrîná áamá sîni dîjî nînikwîroro yarîjagîfa sîjwî wînrîmîfárîni? Rîxa pîni nînrîwîarîmî warîjagîfa wînrîmîfárîni? Ayînânî pîránîjî dîjî mópoyî.” urîjînigîni.

Ewayî ikaxî Parisio tîni takisî nânî nîgwî uráparîjo tîni nânîrîni.

⁹ O ewayî xwîyîfá rîpî enî wanî dîjî nîkwîrónîro “None wé rónîjwáonerîni.” yaiwîro áamá wîyo peayî nîwîanîro “Sîpîowarîni.” yaiwîro yarîgîfáyo nurîfárná re urîjînigîni, ¹⁰ “Áamá waú —Wfo Parisiorîni. Wfo takisî nânî nîgwî nearáparîjorîni. Awaú Gorîxomî xwîyîfá rîrîmî wîanîrî nânî anî Gorîxo nânî nanîwî rîdîyowá yarîgîfîwámî nânî axíná nuri ¹¹ Parisio xegîpî anîwî e nîrómáná xegî dîjî tîni ínîmî dâni re rîrîmî wîjînigîni, ‘Gorîxoxîni, nionî áamá wa yapî sipîonî menîagi nânî yayî osimîni. Wa yapî áamáyo fîwî uráparîjâonîmanî. Wa yapî rîkîkîrîfó yarîjâonîmanî. Wa yapî apîxî tîni fîwî inarîjâonîmanî. Takisî nânî nîgwî nearáparîjî dao yapî mimónîjîni. Ayînânî yayî osimîni. ¹² Sabarfá ayî ayo sîfá wîyaúmî aiwá njîfá njîrârînarîjâonîrîni. Amîpî nionî meááyî enî yanî nîmerî wé wúkaú enáná wo joxî nânî tarîjâonîrîni.’ Parisio Gorîxomî e urarîná ¹³ takisî nânî nîgwî uráparîjo ná jîamîni e nîrómáná piaxî weánarîjagi nânî sîjwî nîmfeyoari anînamî manî ayá ía nîxîrînrîmáná Gorîxomî rîrîmî re wîjînigîni, ‘Gorîxoxîni, nionî fîwî yarîjâonîrîni. Wá nîwîaneî.’ urîjînigîni.” Jisaso ewayî xwîyîfá e nurîrî ¹⁴ re urîjînigîni, “Áamá o Gorîxoyá sîjwîyo dâni wé rónîjî nîmónîmî xegî anî e nânî úagi aiwî wfo wé rónîjî mimónîjînigîni. Áamá go go xewanîjo seáyî e menîoyî Gorîxo xwîfámî imîxînfárîni. Go go ‘Sîpîonîrîni.’ nîyaiwîrî ínîmî imónîfoyî Gorîxo seáyî e umenîfárîni.” urîjînigîni.

Niaíwî onîmiápiamî wé ikwîkwîarîmî enî nânîrîni.

¹⁵ Wiepîsarîjowa áamá wî wigî niaíwîpiamî Jisaso wé owîkwîarînrî nîmeámî barîjagîfa nîwînrîro “Nîmeámî mîbîpanî.” uranîro yarîjagîfa Jisaso sîjwî e nîwînrî ¹⁶ niaíwîpiamî rîfaiwá “Bîpoyî.” nurîrî wiepîsarîjowamî re urîjînigîni, “Áamá niaíwî

onimiápia xaniyaúmi dñj n̄wíkwíroro yarigfápa Gorixomi dñj wíkwírófáy o xwioxfyo m̄imeám̄ ner̄i píránñj̄ umen̄weanfá en̄aḡi nán̄i n̄iaíw̄f r̄ipia xe obf̄poyñr̄i sñjw̄f wññpoyi. Pír̄f̄ m̄iwiaík̄ipa époyi. ¹⁷ ‘Ámá go go n̄iaíw̄f onimiápiánñj̄ mimón̄ipa er̄i Gorixomi yeáȳf mur̄ñ̄ipa er̄i ner̄ñáȳf, oyá xwioxfyo wí n̄ipáwiro ñweap̄r̄fáman̄i.’ searar̄ññi.” ur̄ññiḡññi.

Amipí m̄imúrónñj̄ wo yarñj̄ winj̄p̄i nán̄r̄ññi.

¹⁸ Judaȳf̄ áminá wo n̄wímeari yarñj̄ re winj̄ñiḡññi, “Nearéwap̄yarñj̄f̄ nan̄oxññi, nion̄i pí ner̄ñá dñj̄f̄ n̄iyimñj̄f̄ tñj̄áon̄i anñj̄f̄ íníná ñweám̄fa nán̄i imón̄im̄fár̄ññi?” yarñj̄f̄ e wíaḡi ¹⁹ Jisaso ámá o “Xf̄o en̄i nan̄o en̄aḡi nán̄i Gorixoxo tññi x̄ixen̄i imón̄ñj̄or̄fani?” oyaiwin̄r̄i re ur̄ññiḡññi, “Joxi pí nán̄i ‘Nan̄oxññi n̄rar̄ññi? Ámá n̄iyon̄i nán̄i Gorixon̄i nan̄j̄ imón̄ññi. ²⁰ Nw̄f̄ ikax̄f̄ eánñj̄p̄i joxi n̄j̄fár̄ññi. ‘Ap̄ix̄f̄ tññi f̄w̄f̄ min̄ipan̄i. N̄iwíáp̄ñ̄imeari ámá m̄ip̄kipan̄i. f̄w̄f̄ m̄imeapan̄i. Ámá wo nán̄i xwiȳfá n̄iyimárón̄r̄i yap̄f̄ mur̄ipan̄i. R̄ññiyaúmi wéyo mer̄ññi.’ Nw̄f̄ ikax̄f̄ e eánñj̄p̄i joxi n̄j̄fár̄ññi.” ur̄faḡi ²¹ yarñj̄f̄ wí o re ur̄ññiḡññi, “Nion̄i sññi n̄iaíw̄f̄ imón̄ñj̄aé dññi n̄ip̄ññi n̄iméra bñj̄ar̄ññi.” ur̄faḡi ²² Jisaso ar̄fá e n̄wir̄i re ur̄ññiḡññi, “Nw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i píránñj̄f̄ n̄iméra n̄ib̄r̄i aí b̄i sññi men̄f̄r̄ññi. Dix̄f̄ iȳfá f̄a amip̄i n̄ññi n̄gw̄f̄ nán̄i b̄f̄ nemáná ámá uyípeaȳfyo m̄ññi n̄wíawia nur̄ñáȳf, an̄ñnam̄i amip̄i ayá tñj̄f̄ tñj̄oxi imón̄r̄fár̄ññi. E nemáná n̄ib̄r̄i nion̄i n̄ix̄f̄d̄f̄r̄ix̄ññi.” ur̄faḡi aí ²³ o ar̄fá e n̄wir̄f̄ná amip̄i xwé wí m̄imúrón̄ñj̄o en̄aḡi nán̄i aga xwioxfyo dññi dñj̄f̄ r̄fá nuxer̄i xwírfá n̄imón̄r̄i k̄ip̄ñj̄f̄ n̄yir̄i ron̄aḡi ²⁴ Jisaso e n̄wññr̄i re r̄ññiḡññi, “Ámá amip̄i m̄imúrón̄iḡfáȳf̄ nene Gorixomi nux̄f̄d̄rane oyá xwioxfyo páwian̄i nán̄i anñj̄f̄ min̄f̄ oyaneyññr̄i nero aiw̄f̄ n̄ipáwipax̄f̄ mimón̄ñj̄oi. ²⁵ Kamer̄f̄ en̄f̄ rap̄rap̄f̄ gw̄f̄ kiwear̄iḡfá óf̄ aȳkw̄ñim̄i páwipax̄f̄ mimón̄ññi. Ámá amip̄i m̄imúrón̄iḡfáȳf̄ kamer̄f̄ en̄f̄ óf̄yim̄i m̄ipáwipa yarñj̄f̄f̄ yap̄f̄ Gorixoyá xwioxfyo n̄ipáwiro ñweapax̄f̄ mimón̄ñj̄oi.” r̄faḡi ²⁶ ámá e n̄ñweámáná ar̄fá wiḡfáȳf̄ —Judaȳf̄f̄ n̄ññi “Amip̄i m̄imúrón̄iḡfáȳf̄ Gorixoyá dñj̄f̄ tññi amip̄i mear̄ñj̄aḡfá nán̄i Gorixoxo yaȳf̄ winar̄ññi.” yaiwiaḡfáȳf̄r̄ññi. Ámá e n̄ñweámáná ar̄fá wiḡfáȳf̄ udud̄f̄ win̄faḡi om̄i re ur̄iḡfawix̄ññi, “Joxi near̄f̄f̄p̄i nepa en̄ánáȳf, Gorixoxo ámá ḡiyoyeáȳf̄ uyim̄ixemeanfár̄fani?” ur̄faḡfá aiw̄f̄ ²⁷ o re ur̄ññiḡññi, “Amip̄i ámá mepax̄f̄ imón̄ñj̄f̄f̄ Gorixoxo anan̄i e nepax̄f̄r̄ññi. Gorixoxo anan̄i ámá yeáȳf̄ uyim̄ixemeapax̄f̄r̄ññi.” ur̄faḡi ²⁸ Pitao re ur̄ññiḡññi, “Ai, ámá o xeḡf̄ amip̄i p̄ññi m̄iwíar̄ipa ner̄i r̄ix̄f̄d̄pax̄f̄ m̄iwimón̄ar̄ñj̄aḡi aiw̄f̄ none neḡf̄ an̄f̄ tññi amip̄i n̄ññi p̄ññi n̄iwíar̄im̄i joxi núm̄i r̄ix̄f̄d̄ñwññi.” ur̄faḡi ²⁹⁻³⁰ Jisaso awam̄i re ur̄ññiḡññi, “Ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nion̄i dñj̄f̄ n̄ññkwíroro wññȳf̄ en̄i Gorixoyá xwioxfyo páwírf̄ix̄ññr̄i wáf̄ r̄imep̄r̄i nán̄i wiḡf̄ an̄f̄ran̄i, xiep̄im̄iran̄i, xex̄ir̄f̄meáowam̄iran̄i, xaniyaúm̄iran̄i, wiḡf̄ n̄iaíw̄f̄yoran̄i, p̄ññi n̄iwíar̄im̄i n̄ññix̄f̄d̄r̄ñáȳf, an̄fá imón̄ip̄r̄fáman̄i. Agw̄f̄ r̄íná Gorixoxo aȳf̄ p̄ññi n̄iwíar̄im̄i úfá ax̄f̄p̄i wññi m̄ññi n̄iwimáná ámá n̄ññi mí ómóm̄ix̄im̄f̄ éíná aȳf̄ dñj̄f̄ anñj̄f̄ íníná ñweap̄r̄fá nán̄i en̄i win̄fár̄ññi.” ur̄ññiḡññi.

Ámi áwan̄j̄f̄ “N̄ññip̄kip̄r̄fár̄ññi.” ur̄ñj̄f̄ nán̄r̄ññi.

³¹ O xeḡf̄ wiep̄sar̄ñj̄f̄ wé wúkaú s̄ikw̄f̄ waú awam̄i j̄f̄am̄ññi e n̄imeáa numáná re ur̄ññiḡññi, “Jerusarem̄i nán̄i war̄ñwññi. E rémóáná amip̄i Gorixoyá xwiȳfá wáf̄ rókiamoaḡfáwa ámá imón̄ñj̄áon̄i nán̄i n̄r̄iro eaḡf̄ap̄i x̄ixen̄i n̄imeanfár̄ññi. ³² Neḡf̄ Judaȳf̄f̄ m̄iȳf̄ n̄ror̄f̄ráná émáȳf̄ wa f̄a n̄ññixero ikaȳf̄w̄f̄ n̄imear̄iro iwan̄j̄f̄ n̄imépero rean̄w̄f̄ n̄ur̄iro ³³ s̄ikw̄fá raḡf̄ p̄r̄f̄f̄ nuȳkiro n̄ññimáná n̄ip̄kip̄r̄fár̄ññi. E ner̄i aiw̄f̄ r̄ixa s̄fá w̄iyaú w̄iyi óráná am̄i n̄iwíáp̄ñ̄imeanfár̄ññi.” áwan̄j̄f̄f̄ píránñj̄f̄ e ur̄faḡi aiw̄f̄ ³⁴ xwiȳfá ap̄i awam̄i ín̄im̄ñññj̄f̄ imón̄ñj̄aḡi nán̄i n̄j̄fá wí mimón̄ipa nero x̄f̄o r̄f̄ȳf̄ “Aȳf̄ nán̄i r̄fá nearar̄ññi?” m̄iyaiwiḡfawix̄ññi.

Sñjw̄f̄ sup̄ar̄ñj̄f̄ wom̄i nan̄j̄ im̄ixñj̄f̄ nán̄r̄ññi.

³⁵ O anj xegí yoí Jeriko riniñipi tñj e rímine rémoaríná áamá sñwí supárñj wo óf mañpá tñni nñweámáná áamá e pwarigfáyo aiwá nání rixñj nuriríná ³⁶ arfá wíyí wññinigñi. Oxí apixí obaxí ikwíkwierí pwarññagfa arfá nñwirí yarñj re wññinigñi, “Pí nání yarñjoi?” urfagi ³⁷ áamá wí áwanj re urigfawixñi, “Nasareti dánj Jisaso pwarññagi yarñjoi.” urfagfa ³⁸ o rfaiwá re rññinigñi, “Jisasoxi, mñxí ináyí Depitomi xiáwoxñi, joxi wá nñwianeí.” rarññagi ³⁹ áamá Jisasomi xámi umeagfáyí o rfaiwá e rarññagi arfá nñwiwo mñxí nuríro “Pñni wiárei.” urfagfa aiwi rfaiwá enj tñni ámi wñí wñí nñrñrñ re rññinigñi, “Jisasoxi, Depitomi xiáwoxñi, joxi wá nñwianeí.” urarññagi ⁴⁰ Jisaso e nñrónapimáná sekaxí re urññinigñi, “Omí nñwirimeámi bñpoyí.” urfagi áamá wí rixa nñwirimeámi anwi e báná ⁴¹ Jisaso yarñj re wññinigñi, “Nioní pí onñrñ nñrarññi?” urfagi re urññinigñi, “Ámináoxñi, nioní ámi sñwí oanñmññrñ rñrarññi.” urfagi ⁴² Jisaso re urññinigñi, “Dñxí sñwí ananí oxoarññi. Dñj nñnikwñrorññipimi dání erñkiemeánñrññi.” uráná ⁴³ re enññinigñi. Xegí sñwí noxoari sñwí anññinigñi. Sñwí nanñrñ Jisasomi nuxfdñrñ Gorixomi seáyí e umearíná áamá nñni o e éagi nñwññiro ayí ení Gorixomi seáyí e megfawixñi.

19

Sakiaso enjpi nanirñi.

¹ Jisaso rixa Jeriko nñremori anj apimi áwññimi pwarfná ² áamá wo Sakiasoyí rññño —O áamá takisí nání nñgwí uráparigfáyo xñráowánñj imónigfá worñni. Amñpí wí mñmúrónññorñni. ³ O “Áamá Jisasoyí rññño gorñni?” nñyaiwirí sñwí wññmññrñ nerí aiwi rñpñwo enagi nání oxí apixí uyimároarññagfa o yopa nñmegññmñ ⁴ ayo xámi numearí anññi nurí “Jisaso óf rñyimí punññoi.” nñyaiwirí omí sñwí wññmññrñ nání íkfá womí nñpeyirí wenññj nerí roñáná ⁵ Jisaso nñbñrñ e nñrónapimáná sñwí anánññyí Sakiasomi nñwññrñ re urññinigñi, “Sakiase, anññ wepññei. Sfá rñyi joxi tñni ñweámññi. Dñxí anj e nání owaiyí.” urfagi ⁶ o anññi nñwepññrñ yayí tñni nñwirimeámi xegí anj e nání nñmeáa urññinigñi. ⁷ Xegí anj e nání nñwirimeámi úagi áamá nñni sñwí e nñwññiro wikí dñj nñwññiwiwo re rññigfawixñi, “Áamá fñwí yarññj o tñni ñweámññrñ nání pí nání urññoi?” rñnarfná ⁸ Sakiaso éf nñrómáná Jisasomi re urññinigñi, “Ámináoxñi, nñgí iyfá fá amñpí nñni bñ bñau kñkñrñ nepayómáná bñ áamá uyípeayí imónigfáyo mññi wimfárñni. Áamá gñyí gñyo nioní yapí nñwñwapñyirñ nñgwí fñwí urápnñayo wigí fñwí urápnñáyí tñni nionñyá wí tñni seáyí e nñkwññrññi mññi wimfárñni.” urfagi ⁹ Jisaso re urññinigñi, “Agwí áamá ro arfo Ebñrfamo Gorixomi dñj nñwikwñrorññi yagñpa axñpi nerí nñsanñrñ éagi nání Gorixó rixa yokwarñmñ nñwiirñ yeáyí uyimñxemeañoi. ¹⁰ Ayí rñpi nanñrñni. Áamá imónññáoni áamá fñwí néra nuro anññj ikeamónaññro yarññagfáyo nání pñá nerí yeáyí uyimñxemeámññrññi bññáonññni.” rñññinigñi.

Ewayí ikaxí omññj wññarigfá wé wúkaú nanirñi.

¹¹ Áamá ayí xwñyífá api arfá nñwiwo Jerusaremí Jisaso warññe nání rixa anwi e imónññagi nñwññiro dñj re nñmóa ugñwawixñi, “Gorixó nene xwñoxñyo mññmeámññ nerí neameññweanññ rixa nñmónñññoi. Jisaso Jerusaremí nñremorfná émayo mññxí nuxfdowárñmáná mññxí ináyí nñmónñrñ xwñoxñyo mññmeámññ nerí neameññweanññoi.” Dñj e nñmóa warfná Jisaso “O negí mññxí ináyí apaxí mé nñmónñmenññoi.” oy-aiwñpoyññrññi ewayí xwñyífá bñ nurñrñ ¹² re urññinigñi, “Áamá áminá wo mññxí ináyí imónaurí ámi nñbñrñ xegí ámayo meññwearí emfánñrñ anj ná jñamí imónññfñmí umññrñ nerfná ¹³ xegí xñnáiwanññj nñmónññro omññj wññarigfá wé wúkaú awami ‘Eñni.’ nurñrñ nñgwí gorí áamá anññj miní omññj emá waú wo nero mearññgfo woní woní nñwia nurí re urññinigñi, ‘Nñgwí nioní seaiaparññj rñpi sayá imñññpñrñfá nání bisññisí nñmñxa

waríná seaímeáimigini.’ nurimi úaná ¹⁴ áamá anj e xfo tñni ηweagfáyf wigf xwioxfyo dáni wikf dñf niwiaiwirow wigf áamá wíyo re uowárigfawixini, ‘Míxí ináyf imimiximf yarñomi nuro “O nene neameñweanfa nani mñeaimónarini.” urfpoi.’ uowárigfá awa nuro míxí ináyf imimiximf yarñomi e urfagfa aiwi ¹⁵ o áminá bñomi míxí ináyf nimixiri xegf anj e nani uowárinñigini. O rixa míxí ináyf nimóniri anj e nñémoríná awa bisinisf nimixiríná ñgwf sayá rfa imixfawixiniri sñwf owinimniri re rinñigini, ‘Gf omñf ñiarigfá ñgwf wináwa obfpoi.’ ráná ¹⁶ wo ñbñri re urñigini, ‘Negf neameñweañoxini, ñgwf gorf joxf ñiapñjo tñni bisinisf nimixa nuríná rixa wé wúkaú sayá imixñárini.’ urfagi ¹⁷ o re urñigini, ‘Gf omñf ñiarñf nañoxini, ayf awiaxfñini. Joxf ñgwf nionf siapñáo tñni nionf rñrñápa xixeni enj nani gapimanf nimóniri anj wé biaúmi meñweáñixini.’ urñigini. ¹⁸ Ámi wo ñbñri re urñigini, ‘Negf neameñweañoxini, ñgwf gorf joxf ñiapñjo tñni bisinisf nimixa nuríná rixa wé wú sayá imixñárini.’ urfagi ¹⁹ míxí ináyo re urñigini, ‘Joxf eni gapimanf nimóniri anj wé bimf meñweáñixini.’ urñigini. ²⁰ Ámi wo ñbñri re urñigini, ‘Negf neameñweañoxini, ñgwf joxf ñiapñjo nionf írkwfyo wowf nerf tñáo sñni riworini. ²¹ Joxf xeanñf rarñoxf enagf nani wáyf ninfagi “Ñgwf ro xwñfá ikixéánáyf, iwanf neanfárani?” ñyairi bisinisf wí mimixñárini. Joxf amipí áamá wa tfáyf díxí mearf aiwá áamá wa iwfá urfáyf díxí mirf yarñoxf enagf nani rñrarñini.’ urfagi ²² o re urñigini, ‘Omñf ñiarñf sumf roxfni, jñwanñoxf nñrfyo dánf xwñfá rñmearmñini. Nionf xeanñf rarñáonf amipí áamá wa tfáyf ñgf mearf aiwá wa iwfá urfáyf ñgf mirf yarñáonf enagf nani joxf ñjñfá imónñagf nani ²³ pí nani ñgwf nionf siapñáo ñgwf anfyo mññtipa enñrini. E nññri sñwñryf, ñgwf o tñni ámi bñ seáyf e ikwiárññáná meámñri éárini.’ nurñri ²⁴ áamá anwi e rogfáyo re urñigini, ‘Áamá romf ñgwf ro nuráñro ñgwf wé wúkaú tññomi mñni wípoi.’ urfagi ²⁵ awa re urfawixini, ‘Ai, negf neameñweañoxini, o rixa wé wúkaú tññorini. Pí nani ámi wo wirñni?’ urfagfa ²⁶ o re urñigini, ‘Nionf re seararñini, “Áamá gñyf gñyf nionf winápi pñránñf ñmero xwé nimixñrñáyf ámi wñni meapñfárini. Gñyf gñyf nionf winápi mñmepa nerf kikiñf nerñáyf api aí ámi nurápmfárini.” seararñini. ²⁷ E nerf aiwi nionf tñni míxí imónarñwáyf “O negf míxí ináyf nimóniri neameñweanf nani mñeaimónarini.” yairwífáyo ñwñrñmeámñ ñbñro gf sñwf anñae dánf pñkípoi.’ urñigini.” ²⁸ Jisaso ewayf xwñfá api nuráñmi Jerusaremñ nani ñyiríná xámñ umeaññigini.

Jerusaremíyo nñémoríná míxí ináyf rémoarigfápa rémoñf nánñrini.

²⁹ Jisaso anj onñmiá biaú —Anj apiaú dñwf Oripf rñññpimi dánf anwi e imónini. Apiaú yof Betñpasi rñññpñ tñni Betani rñññpñ tñni tññf e anwi e nñémoríná wñpñsarññyf waúmi re uowárinñigini, ³⁰ “Awagwí anj jñapimi nani nuri nñémoríná dogf sñpñkñ e yuráñññagf wñññío —Sñni áamá seáyf e éf mññweaarigñorini. Omñ níkwearf ñmeámñ bñpiyi. ³¹ Áamá wo sñwf neanñri ‘Awagwí pí nani íkwearññi?’ earánáyf, re urñpiyi, ‘Ámináo seáyf e éf ññwearf ñmeámñ umññri nani yearowáññoi.’ urñpiyi.” uowárigf ³² awaú nuríná xfo urññpa axñpi enagf ñwññri ³³ rixa dogf sñpñko íkwearíná xiáwowa re urfawixini, “Pí nani dogfomi íkwearññi?” urfagfa ³⁴ awaú “Yegf Ámináo seáyf e éf ññwearf ñmeámñ unñ nani íkwearññwi.” nurñri ³⁵ Jisaso pwarñje nani ñmeámñ nuri e nuráñmáná wigf rapñrapñ seáyf e yññgñapi seáyf e ñwñkwíarirow Jisasomñ seáyf e ñwñráná ³⁶ dogfomi éf ññwearf ñmeámñ waríná oxñ apñxf xfo tñni warigfáyf míxí ináyfyo yayf wianñro yarñgñapa wigf iyñf sañwñyo rñkárññgñáyf ñmearo óf e íkwianñwf neapñra nuro ³⁷ o rixa Jerusaremñ tññf anwi e nñémoríná dñwf mññf Oripñf rñññpimi ipñmieaaríná xegf wñpñsarññf obaxñ xfo tññf e epñroyf egfáyf re egfawixini. Emñmf Jisaso yarññf ñññyf sñwf wññaygñf

náni yayf seáyimi dání nero Gorixo nání ríaiwániní níríro yayf numero ³⁸ re nira ugáfawixini, “Míxí ináyf Ámináo neaurowáriní ro oyá díní tñní seáyí e oimónini. ‘Anínamí nweanoxini, joxí níwayíroniri onweani.’ neaimónariní. Omíni seáyimi dání yayf oumeaneyi.” nira waríná ³⁹ Parisi wa áamá epíroyf egfáyo áwinimi dání re urígfawixini, “Nearéwapiyarínoxini, díxí wiepísaríníyo míxí nuríri ‘E mírípa époyí.’ urei.” urfágfa aí ⁴⁰ o re uríniginí, “Wí pñní wíarípríméoi. Pñní níwíarínáyf, síjáf tíyf ení ríaiwániní níríro nioní nání Gorixomi seáyí e umepfáoi.” uríniginí.

Jisaso Jerusaremi nání nwf eanf nánirini.

⁴¹ Jisaso ríxa Jerusaremi tñní e anwi e nírémoríná anf apimi níwiniríná nwf nearí ⁴² re ríniginí, “Jerusaremi nweáyíné nioní éf píraníní seanwírírípaxf imóniníapí nání níjáfá nimóníro síjwíríyf, ayf nanf imónimínirí eníriní. E nerí aiwí nioní segf síjwí aníge dání pñníniní imóniníagí nání seyíné majfá imóniníoi. ⁴³ Rfwená áamá seyíné tñní míxí inarígfáyf awí níseamero segf ákínápimi píxemoánaníro nání xwáfá wáiwíniní nita nípeyíro awí xapíxapí níseamudímómáná ⁴⁴ segf anf pípinamf néra uro niaíwí pípíkímí ero nero anf nímiríriná síjáf níkíkíróníga peyiníníyf bí xe okíkíróninirí síjwí wínípríámání. Yeáyf seayimíxemeámfa nání seaímeagí aiwí seyíné mí mínómíxípa yarínagfa nání e e sealkáripírfáriní” ríniginí.

Anf rídiyowá yarígfíwámí dání míxí uowárapíní nánirini.

⁴⁵ Jisaso ríxa Jerusaremi nírémorí anf nanwf Gorixo nání rídiyowá yarígfíwámí nípáwirí áamá makerfá nímixíro nanwf rídiyowá nání bí yarígfáyo míxídamf níwiríná ⁴⁶ re uríniginí, “Bíkwí Goríxoyápimi xegf anf riwá nání re nírínirí eánini, ‘Anf nioníyáyf áamá níbíro xwíyáfá rírímí nípríwáriní.’ nírínirí eániníagí aiwí seyíné anf áamá yapf níwiepísiro íwf uráparígfáyfáiwaníní imíxaríníoi.” uríniginí.

⁴⁷ O sfá ayf ayo anf iwámí dání áamáyo uréwapiyaríná apaxípaníní imónígfá xwéowa tñní nwf ikaxf eáníníprí mewegfáwa tñní Judayf áminá seáyí e imónígfáwa tñní omí “Opíkianeyi.” níríro aiwí ⁴⁸ oxí apíxí nñní oyá xwíyáfá arfá wianíro aga níwimónarínagí nání omí píkipaxf bí mimóniníagí nání síjwí wínaxídímegfawixini.

20

“Joxí néní tñnoxí imónei.’ go ríríníoi?” urígfá nánirini.

¹ Sfá Jisaso anf Gorixo nání rídiyowá yarígfíwámí nípáwirí áamáyo xwíyáfá yayf wínípaxf imóníníprí uréwapiyaríní wíyimi apaxípaníní imónígfá xwéowa tñní nwf ikaxf eáníníprí mewegfáwa tñní Judayf mebáowa tñní omí níwímearo ² re urígfawixini, “‘Joxí néní tñnoxí imónei.’ go ríríníagí joxí áamá anf riwámí makerfá nímixíro nanwf rídiyowá nání bí yarígfáyo míxídamf éíniginí?” urfágfa ³ o re uríniginí, “Nioní ení yaríní bí oseaimini. Soyíné áwanf níránáyf, nioní yaríní níarígfáprí nání ení ananí áwanf searímínini.” nuríri ⁴ yaríní re wíniginí, “Jono wayf níneameaia unjo Nwfáfá anfínamí nweanjo urfági rífa eníginí? Xegf díní tñní rífa eníginí?” urfági ⁵ wíwaníníowa yaríní níniro re rínígfawixini, “None ‘Goríxoyá díní tñní eníginí.’ uráná re nearíniníoi, ‘Soyíné pí nání o ríníprí nání arfá níwíro díní míkwíropa egfáriní?’ nearíni enagí nání wí e urípaxf meníni.” níríníro ⁶ ámi re rínígfawixini, “E nerí aí none ‘Jono xegf díní tñní wáf nímerí wayf níseameaia uníriní.’ uránáyf áamá nñní ‘Jono Goríxoyá díní tñní wáfá rókiamoní woríni.’ níyaiwíro nání síjáf nínearo neapíkípríxini. Apí ení wí murípa oyaneyi.” níríníro ⁷ Jisasomí re urígfawixini, “None majfáriní. Goríxoyá díní tñní yagírfáni? Xegf díní tñní yagírfáni?” urfágfa ⁸ o re uríniginí, “Soyíné Jono nání díní yaiwíarígfáprí nání áwanf mínírfágfa nání nioní ení ‘Joxí e éíríxini.’ níríníro nání áwanf wí searímíméini.” uríniginí.

Ewayf ikaxf wainf omíní uwínaxídiarígfáwa nánirini.

⁹ O ewayí xwiyíá rípi uríñiniginí, “Ámá wo wainí uraxí omíñí bñ iwíá nura núísáná ámá wamí re uríñiniginí, ‘Gí omíñí rípi píraníñí sñwí nuwíñaxídíríxíni.’ nurímí añí wímí uríñimíñí nání nurí emá obaxí nñwewáñísáná ¹⁰ ríxa wainí sogwí yóí éáná xegí omíñí wíiarígíá wo xíto xegí wí ourápauiñíñí urowáríagi aiwí omíñí sñwí uwíñaxídíarígíáwa omí íá nixero iwaní nímépero aníomí wárígíawixíni. ¹¹ Omíñí xiáwo ámí xegí omíñí wíiarígíá womí urowáráná omíñí sñwí uwíñaxídíarígíáwa omí ení iwaní nímépero o ayá owiníñíñí ríperíñí número aníomí wárígíawixíni. ¹² Omíñí xiáwo ámí omíñí wíiarígíá womí urowáráná omí mññí nñroo bíaríwámíñí moaígíawixíni. ¹³ Omíñí xiáwo awa íníná xegí omíñí wíiarígíáwamí iwaníñí nímépero aníowamí urowáraríñagíá nání re yaiwíñiniginí, ‘Nioní aríre emíñíréñí? Gí íwí dññí síxí uyiñáomí ourowárímíñí. “Omí xixení aríá wípíñíáríñí.” nímónaríñí.’ nñyáiwírí urowáríagi aí ¹⁴ awa xegí xewaxo baríñagi sñwí nñwíñíro re ríñíñíawixíni, ‘Xanoyá dññí meaníto jíiwo baríñí. Omíñí amípiyí negí imóníñí nání omí opíkianeyí.’ nñríñíro ¹⁵ omí íá nixero bíaríwámíñí nímóaimáná píkiñíawixíni.” Jisaso ewayí xwiyíá e nuríñí yaríñí re wíñiniginí, “Omíñí xiáwo xewaxomí píkiñíagíá nání awamí pí winíáríñí?” Yaríñí e nñwírí ¹⁶ re uríñiniginí, “Omíñí xiáwo nñbíñí omíñí sñwí uwíñaxídíarígíáwamí pípiñímí nñyárímáná omíñí ámí wa sñwí oníwíñaxídípoyíñíñí mññí winíáríñí.” uríagi ámá e rówapíñí aríá e nñwíro “Jisaso ‘Judayíné omíñí sñwí uwíñaxídíarígíáyí yapí imóníñí.’ ríá neararíñí?” nñyáiwíro re ríñíawixíni, “‘Oweo! Wí e eníámani.’ neaimónaríñí.” uríagíá aí ¹⁷ o sñwí agwí nñwíñíñí re uríñiniginí, “Seyíné ‘Wí e epaxí meníñí.’ yaiwíaríñagíá aí pí nání Bíkwíyo ewayí xwiyíá rípi eñíná nñríro eagíawixíni, ‘Sññá añí mñraríñíagíáwa sññá awíaxí wo nání píá neríñá wo “Sípíxíñí.” nñríro emí móto Goríxo “Awíaxoríñí.” nñríñí nímearí añí xíto mñraríñíwámí iwamíto nñtíwayírorí mñríñíñí.’ xwiyíá wíá rókiámóagíáwa e nñríro eagíapi pí nání ríñíñí? Seyíné dññí rímóaríñí? ¹⁸ Síxí botoríxí sññáyo nñpiérorí píñí mñyeámí inaríñípa ámá gíyí gíyo sññáo nñpiérorí xaiwí nearíñáyí axípi imónípiñíáríñí. Xwasíwí yeáyí bímí sññá nñpiérorí nearíñá yuní wáraríñípa sññáo ámá gíyí gíyo nñpiérorí nearíñá axípi xwasíwí yuníñíñí imíxímíáríñí.” Jisaso xíto sññáóníñí nímóníñí nání e uríñiniginí.

Nígwí takísí nání émáyo wíayígíá náníñíñí.

¹⁹ Nwí ikaxí eáníñípi mewegíáwa tññí apaxípaníñí imóníñí xwéowa tññí awa “Jisaso ewayí xwiyíá nñnearíñíñá ‘Soyíné omíñí xiáwomí xewaxo píkiñíáníñí imóníñí.’ ríá neararíñí?” nñyáiwíro axíná “Ríxa íá oxíraneyí.” nñyáiwíro aiwí oxí apíxí e epíroyí egíáyí nání wáyí nñwíro íá mñxírípa nero ²⁰ sñwí nñwíñaxída nemero ámá wa yapí nñwíwapíyíro sñwí nñwíñaróa oupoyíñíñí nurowáríro re uríñíawixíni, “Soyíné ámá nanoyíñéñíñí nímóníro yapí nñwíwapíya nuríñá pasáníñí níméra úpoyí. Xwiyíá omí ananí gwí yipaxí wí ránáyí, ríxa omí íá xepíñí nání gapímanomí áwaní uraní nání re urípoyí, ‘Takisí nání nígwí émáyí nearáparíñíagíá sññí mññí wianíréwíñí? Mññí mñwípa yaníréwíñí?’ urípoyí. O ‘Oweoí, sññí mññí mñwípa époyí.’ ránáyí émáyí omí íá nixero gwí yipíráoí.” urowáríagíá ²¹ awa nuro Jisasomí nñwímearo pasáníñí níméra nuríñá weyí re umearíñíawixíni, “Nearéwapíyaríñíoxíñí, joxí xwiyíá nñríñí nñnearéwapíyaríñíñá náyoní nearéwapíyaríñíoxí eñagi nání nene nñjíáríñí. Ámá gíyí gíyí símeáagíá aí sñmímaníñí sñwí nñwíñíñí sñwí nání wáyí mé xwiyíá Goríxoyá nepání uraríñípi nearéwapíyaríñíoxíñí.” nuríro ²² yaríñí re wíñíawixíni, “Dññí joxíyá píoi yaiwíaríñíñí? ‘Nene émáyí mñxí ináyí Sisaomí takísí nání nígwí mññí nñwíayíranéná apání wíaríñíwíñí.’ rísimónaríñí? ‘Nñpíkwíñí mñyaríñíwíñí.’ rísimónaríñí?” uríagíá aiwí ²³ Jisaso yapí wíwapíyaníro yaríñíagíá nání dññí adadí nñwírí nñjíá nímóníñí nání re uríñiniginí, ²⁴ “Émáyyá moní bí síwá nípoyí.” nuríñí ríxa síwá wíáná yaríñí re wíñiniginí, “Nígwí rípiñí yoi goyá eáníñí sñmímaníñí goyá nñwíáríñíñí iníñí?”

uríagí awa “Émá yí mîxí ináyí Sisaoyá eánîni.” uríagí²⁵ o re urîñîñîgîni, “Nîgwí rîpîmî sîmîmanî Sisaoyá ñwirárîñîñagî nánî xewanîñomî mîni wírîxîni. Amîpî nîni oyá imónîñîyí enî xewanîñomî wírîxîni. E nerî aî amîpî Gorîxoyá imónîñîyí xîomî wírîxîni.” Jisaso Gorîxo ámá xewanîñónîñî imîxîñîñî enagî nánî omî dîñî owîkwîrîpoyîñî e uríagî²⁶ awa yapî ñîwîwapîyîro pasánîñî e uméfé aî ámáyá sîñwîyo dánî Jisaso xwîyíá meárîñîpaxî wî mîrarîñagî aríá ñîwîro ámá nîni enî Jisaso píráñîñî e reñwîpearîñagî aríá ñîwîro nánî ududí nero xwîyíá bî murîgíawîxîni.

“Ámá ámî wiápîñîmeapîrîfárîni.” urîñîñî nánîñîni.

²⁷ Ámá Judayí wa, Sajusiyî rîñîñî wa —Sajusiowa re rarîgíáwarîni, “Ámá ñîpémáná enánáyí wî ñîwiápîñîmeapîrîfámanî.” rarîgíáwarîni. ²⁸ Awa ñîbîro Jisasomî yarîñî wianîro nánî re urîgíawîxîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, enîná Moseso ñwí ikaxî ñînearîrîná nene nánî ñîrîrî rîwamîñî re eañîrîni, ‘Ámá go go apîxî ñîmearî ñîaíwí meméá péánáyí ámî xexîrîmeáo apîxî anímî ñîmearî penjoyá ñîaíwí wo wiemeaíwîñîgîni.’ Moseso e ñîrîrî eañîrîni.” nurîro ²⁹ ewayí xwîyíá rîpî urîgíawîxîni, “Xîráxogwá wé wîúmî dánî waú egíáwa xîráo apîxî wî ñîmearî ñîaíwí meméá péáná ³⁰ xogwáo wo anímî ñîmearî ñîaíwí meméá péáná ³¹ ámî wo ñîmearî ñîaíwí meméá péáná wé wîúmî dánî waú imónîgíáwa nowanî o o ímî ñîmeaayîro aiwî ñîaíwí wî meméá nowanî rîxa péáná ³² apîxî enî xîráxogwá nowamîni ñîmeánîrî ñîpemîxárîmáná xî enî penîñîgîni.” Ewayí xwîyíá Jisasomî e nurîmáná ³³ omî majíá wikîxeáranîro nánî yarîñî re wigíawîxîni, “Gorîxo ámá ñîyonî mí ómómîxîmî winíá nánî pegíá ñîni ñîwiápîñîmeapîrîfámanî í xîráxogwá wé wîúmî dánî waú nowanî meagí enagî nánî goyáí imónîñîfárîni?” uríagíá ³⁴ Jisaso re urîñîñîgîni, “Ríná ámá apîxî ñwirárîro mearo inarîgíárîni. ³⁵ E nerî aî rîwéná Gorîxo meñweañáná ámá oyá sîñwîyo dánî ananî ñîwiápîñîmearo ñweapîrîfáyí apîxî ñwirárîñîro meánîro inîpîrîfámanî. ³⁶ Íná ámî bî ñîpepaxî imónîpîrîfámanî. Ayí rîpî nánîñîni. Anîñajowa yarîgíápa nero ñweapîrîfárîni. Gorîxoyá dîñîyo dánî xwárîpáyo dánî wiápîñîmeapîrîfá enagî nánî ayí Gorîxoyá ñîaíwí ñîmónîro anîñî íníná ñweapîrîfárîni. ³⁷ Soyíné dîñî ‘Pegíáyí wî ñîwiápîñîmeapaxî menîni.’ yaiwiarîñagíá aiwî ananî ñîwiápîñîmeapîrîfárîni. Xwîyíá enîná Moseso íkíá onîmíánáina iwí ríá mîñî ápiáwí wearîñagî wîñîñîpî nánî rîwamîñî ñearîná Gorîxo xewanîño nánî urîñîñîpî re ñîrîrî eañîrîni, ‘Gorîxonî dîxî ráwowa Ebîrîfámo tíñî Aisako tíñî Jekopo tíñî awayá Ñwíáonîrîni.’ Moseso rîwamîñî e ñearîná xiáwowa rîxa pegíá aiwî o rîwamîñî e ñîrîrî eañîrîni. ³⁸ Gorîxo omî e nurîrîná omî xiáwowa rîxa pegíámî aiwî Gorîxoyá sîñwîyo dánî wigí dîñî sîni sîñî enagî nánî e rîpaxîrîni. Gorîxo ámá pegíáyí nánî Ñwíáomani. Sîñî egíáyí nánî Ñwíáorîni. Oyá sîñwîyo dánî ámá ñîni wî pegíá aiwî, wigí dîñî sîni sîñî enagî nánî ñîni sîni sîñîrîni.” urarîná ³⁹⁻⁴⁰ ñwí ikaxî eánîñîpî mewegíáwa ámî dîñî sîxî mîñîpa nero yarîñî ámî wîni bî mîwî re urîgíawîxîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, joxî wigí yarîñî sífápi nánî nurîrîná aga nanî urarîñîni.” urîgíawîxîni.

“Kiraiso ñîaíwí goyáorani?” urîñîñî nánîñîni.

⁴¹ Jisaso re urîñîñîgîni, “Ámá pí nánî re rarîgíárîni, ‘Ámá nene yeáyí neayîmîxemeaníá nánî aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníto sa mîxî ináyí Depitoyá xiáwo imónîñîfárîni.’ pí nánî rarîgíárîni? ⁴²⁻⁴³ Bîkwí Samîyî rîñîñîyo Depito xewanîño ámá aríowayá xwíá piaxíyo dánî iwiaroníto nánî ñîrîrî rîwamîñî rîpî eañîrîni, ‘Gorîxo gí Ámînáomî re urîñîñîgîni, ‘Joxî wé náúmîni éfî ñîñwearî joxî tíñî mîxî iníáyo xopîrárí rîwiimíáé nánî xwayí nanîrî ñweáîrîxîni.’ Gorîxo gí Ámînáomî e urîñîñîgîni.’ Depito rîwamîñî apî ñearîná ⁴⁴ xegí xiáwo nánî ‘Gí Ámînáorîni.’ ñîrîrî

náni arige xegí xiáwo imónini?” Jisaso áamá nñni “Áamá yeáyí neayimixemeanfa náni arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáo anani Depitomi seáyí e nimóniri nepa Gorixoyá xewaxorfaní?” oyaiwípoyniri e uriniñigini.

“Nwí ikaxí eániñipi mewegíáwa yarigíápa mepani.” uriniñigini.

⁴⁵ Áamá nñni o e rariñagi arfá wiarfna xegí wiepisariñowami re uriniñigini, ⁴⁶ “Nwí ikaxí eániñipi mewegíáwa yarigíápa mepa éfrixini. Awa áamá weyí oneamépoyniri rapirapí sepiáni niyiniñi añí emero áamá makerfá imixarigíe dání ‘Ámináoxini.’ onearfpoyniri emero rotú añíyo nípawirónarani, aiwá imixarigíe niremorónarani, ‘Áamá niyíyá símí símí e onweaneyi.’ niyaiwiro ero ⁴⁷ síwí yá ríkiníñíyí yapí ámayá aiwá pírf nñni íwí manarigíápa apíxí aníwayá amípi íwí urápaniro náni ero ámayá siñwíyo dání Gorixomi xwíyíá ririmiñiñi níróna aníñí miní nira uro yarigíápa soyfne ení axípi mepa éfrixini. Ríwéná Gorixo áamá niyoní mí ómómíximí yarífná awa xwíyíá xwé meárinírfáriní.” uriniñigini.

21

“Apíxí aní wí nigwí waúni tñí nánirini.”

¹ O sñni añí Gorixo náni rídiyowá yarigíiwámi inimiñi nuréwapíya nemefná siñwí aníyí winiñigini. Amípi mímurónigíyí nigwí Gorixo náni tayarigíe tariñagí níróniñi ² apíxí aní uyípeayí imóniñí wí ení nigwí rfá iníñí waú nimeáa níririñi tñagi níróniñi ³ xegí wiepisariñíyo re uriniñigini, “Nioniñi nepa searariñini, ‘Apíxí aní uyípeayí imóniñí rí Gorixo náni nigwí onímiá sipípkwí níririñi aiwí Gorixoyá siñwíyo dání amípi mímurónigíyí tñíyo seáyí e imónigoí. ⁴ Amípi mímurónigíyí wigí nigwí xwé ayo dání bí nímearo níririñi aiwí apíxí aní ríyí xegí aiwá náni bí yanípaxí ówí tñagi náni íyá seáyí e imónigoí.’ searariñini.” uriniñigini.

“Rídiyowá yarigíiwá pineapírfáriní.” uriniñigini.

⁵ Xegí wiepisariñí wa añí Gorixo náni rídiyowá yarigíiwá náni re rígfawixini, “Añí riwá nímíririñá sñá awíaxí níkkíróa nuro añí riwá imíriniñí mimónipa oeniriñi amípi naní áamá Gorixo náni wigíyí nímearo okiyíá egírfáriní.” rariñagí ⁶ Jisaso arfá e níririñi re uriniñigini, “Amípi naní soyfne siñwí wínarigíá rípi ríwéná áamá wa añí riwá nípínearfna sñá níkkíróniga uní rípi nípíneaayiro emí mímearí éaná sñá wo womí sñni seáyí e ikwíariníñíamaní.” urfagiñi ⁷ awa yariniñí re wigíawixini, “Nearéwapíyariniñi, joxi nearariñí apí gíná imóninírfáriní? Pí símímajíóniñí neainána ‘Ríxa nimónini ayorfani?’ yaiwianíwáriní?” urfagí ⁸ o re uriniñigini, “Áamá wa yapí seaíwapíyírfáriní dñí píraníñí morfíni. Obaxí níririñi gí yoí níririñi re rípiñírfáriní, ‘Nioni onírfáriní. Ríxa ínáriní.’ searána arfá níririñi nímí muxídiñi. ⁹ Soyfne ‘Añí wíyo míxí inariniñi.’ rariñagí arfá wiro ‘Áamá níróniñi míxí ikwínaroiñi.’ rariñagí arfá wiro nerfna wáyí mikárinípaní. Apí xámí imóninírfáriní. E enagiñi aiwí apí ríxa nimónimána enána soyfne ‘Sfá yoparíyí, o weapíñíyí ríxa nimóniniñi.’ míyaiwipa éfrixini.” nuririñiñi ¹⁰ amí re uriniñigini, “Áamá gwí axírfí níririñi nímearo áamá xenwí wí tñni míxí iníro míxí ináyí woyá woyáyí tñni míxí iníro ¹¹ poboní xwé néra urí añí niyoní aiwá náni dífí ikeamóniro añí wí e wí e símiarfí wímeari añí pírfíyo dání xegí bí nimóniriñi ekíyiniñí inána áamá wáyí ikárinírfáriní náni imóniriñi enírfáriní. ¹² Ayí e eníá imóniñigí aiwí sñni mimónipa enána íá niseaxero xeaniñí seaikárinírfáriní. E niseairfna xwiríxí seamepírfáriní náni awí eánarigíe nisearowárfáriní gwí añíyo niseañwirárfáriní nioniñi níxídaríñagí náni xwíyíá seamearírfáriní náni míxí ináyíyá siñwí tñni e náni tñni gapímaníyíyá siñwí tñni e náni tñni niseameámí seaupírfáriní. ¹³ E seaipírfáriní enagiñi aí ananiriniñi. Ayí rípiñi nániñi. Xwiríxí seamearírfáriní nioniñi náni áwaní urírfáriní imónirírfáriní.

14-15 Xwirixí seamearíná nioní dñí niseakikayorí nijfá niseaiapirí xwiyfá uripírí nání imónipírí seaimiximfá enagí nání soyfne xwirixí seamepírífáyí wí pírí seawiaikipaxí menini. Ayínáni soyfne siní fá miseaxiripa enánáyí, dñí re mófirixini, ‘Ananirini. Xwiyfá pírí wiaikimiri nání menjwipewa oemini. Sa Gorixoyá dñíyo dání uríimigini.’ yaiwírixiní. 16 Segí sénáíwarani, sénowarani, séríxímeáowarani, nawíni minigfáyirani, níkumixiniri emearigfáyirani, miyf seauraná segíyf wíamí pikipírífáriní. 17 Soyfne nioní nixídarñagfa nání áamá nñni wikí niseaóniro símf tñni seaipírifa aiwí 18 Gorixo yeáyí seayimixemeanfá enagí nání soyfne anipá wí imónipírífamaní. Segí dfa wí aí anipá imónínfamaní. 19 Soyfne ení neániro nioní anñí nínixídirónáyí, segí dñípi erfikiemeánipírífáriní.

“Jerusaremi xwirífa ikixepírífáriní.” urñí nánirini.

20 “E nerí aí míxí nimeámi bífáyí aní Jerusaremi rípmí awí mudf móagfa níwíniróná ‘Ríxa aní rípi xwirífa ikixepírí anwí ayorfaní?’ yaiwírixiní. 21 E níwíniróná áamá Judia píropenisíyo ñweagfáyí dfwí mñíyo nání éf yiro áamá Jerusaremi apimí ñweagfáyí pñni níwiárimí uro áamá apimí bfaríwámíni omñíyo amí amí yarígfáyí aní apimí amí mtrémopa ero éfirixini. 22 Ayí rípi nánirini. Ínáyí Gorixo xeanñí rífa tñí sealkárinífa apirini. Íná amípí nñni nání Bíkwyfo nírini eánñípi xixeni imónínfáriní. 23 Íná xeanñí rífa tñí xwífa tñíyo seaímeanfá enagí nání apíxí niaíwí agwí egfíwa tñni siní niaíwí amñí wiarígfíwa tñni éf anñni mupaxí imónñagí nání aweyí! Gorixo áamá tñíyo wikí níwóniri xeanñí wikáraríná 24 míxí nimeáa bífáyí Jerusaremi ñweáyo kirá tñni pípíkímí ero íwí meaaníro nání nípíkíomearo wigí aní ayí ayo nání nimeámi umiro epírífáriní. E nemáná émayí níbiri Jerusaremi dñíyífné seáyí e niseaimóniro xwiraimímí niseaikíxéa nuro Gorixo ‘Yoparí e imóníwínigini.’ yaiwiáriníe imónñáná ríxa re imónínfáriní.

Áamá imónñyo níweapíríná nánirini.

25 “Sogwí tñni emá tñni siní tñni ekíyñññí ináná áamá xwífa tñíyo níyoní gwí ararí ñweagfáyí ayá síwí nurorí dñí rífa uxenífáriní. Rawírawá ení xwé ayá wí níróga níwiápnimeáísáná nijirí moarñagí níwíniróná ududí winínfáriní. 26 Siní sogwí amípí aní pírfíyo eníyí anñni míxénapíagí níwíniróná ‘Xwífa tñíyo ñweañwaéne pí neaiminiri rífa yarini?’ níyaiwiro wáyí níkáriniróná eanramoro wepírífáriní. 27 E neróná síñwí re nanipírífáriní. Áamá imónñáoní níknímáná ení neánirí agwí tñni nawíni weaparñagí nanipírífáriní. 28 E nerí aí soyfne sogwí emá amípí ekíyññí inarñagí níwíniríná ‘Gwíññí nearoayíroní anwí ayorfaní?’ níyaiwiro píranñí éf nírómáná nioní nání wenñí níyánirí rófirixini.” urñíñigini.

Ewayí ikaxí íkfa pikfna nánirini.

29 O awamí ewayí xwiyfá bí re urñíñigini, “Íkfa pikí tñni íkfa nñni ení yarñípi nání dñí mópoyí. 30 Íkfa mñí inarñagí níwíniróná ‘Ríxa xwiogwírífaní?’ yaiwiarígfápa 31 siní amípí ekíyñññí ení axípi inarñagí níwíniróná ‘Gorixo nene xwioxíyo mímeámí nerí neamenweani ríxa anwí ayorfaní?’ yaiwírixiní. 32 Nioní nepa seararñini, ‘Áamá agwí ríná ñweagfáyí siní mípepa enáná amípí nñni nioní Jerusaremi nání searfápi xixeni nímonínfáriní.’ seararñini. 33 Anñna tñni xwífa rírí tñni anani anipá nímoniri aiwí xwiyfá nioníyá wí surf má imónínfamaní.

“Awíññí ñweáfirixini.” urñí nánirini.

34 “Mífiríxí maiwí nípúsáná m්රogwí ríxa fá níwiárimixiríná nípiérorí nearfna yarñípa soyfne ení segí waráyo nánini níyaiwiníro aiwá xwé níro inígf wainí xwé níro yaníro nání yarínáyí sífa nioní weapímfayi axípi e seaímeanigini dñí tñni ñweáfirixini. 35 Sífa nioní weapímfá nání imónfayi áamá xwífa rírí nírimini ñweagfáyo

nɪwimónɪnfárɪni. ³⁶ Soyfne íniná awínɪɲf nɪɲwearóná Gorɪxomɪ yarɪɲf re wífrɪxɪni, ‘None amɪpí neaímeáaná eɲf neánɪrane múrorane áamá imónɪɲoyá sɪmɪmanɪmɪni éf rorane yanf wá nánɪ eɲf bɪ sɪxɪ neaímɪxeɪ.’ urɪfrɪxɪni.” urɪɲnigɪni.

³⁷ Ikwáwɪyíná aɲf rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ áamáyo nuréwapɪya núsáná sɪápi tɪni nɪpeyearɪ dɪwɪ mɪɲf Oripɪyɪ rɪnɪɲpimɪ sá wémɪnɪrɪ nánɪ yagɪrɪni. ³⁸ O sɪá ayɪ ayo e yarɪná áamá nɪnɪ wɪá mónɪɲmɪ nɪwɪáɪpɪnɪmearo omɪ aɲf rɪdɪyowá yarɪgɪwámɪ dánɪ arɪá wianɪro nánɪ bayagɪárɪni.

22

Jisaso nánɪ mekaxɪ megɪá nánɪrɪni.

¹ Sɪá Judayɪ bisɪkerɪá yisɪ mayɪ úrapɪ nimɪxɪro narɪgɪáyɪ, sɪá Aɲɪnajo Wiárɪ Neamúroagoɪ rɪnɪɲfɪ —Eɲíná sɪá ayɪ Judayo Isipɪyɪ mɪxɪ ináyo fá xenwɪrárɪɲáná Gorɪxo niaíwɪ oxɪ xámɪɲf nɪnɪ opɪkímɪnɪrɪ aɲɪnajɪ oyáo urowárɪɲf aiwɪ Judayɪ Gorɪxo ɲwɪ ikaxɪ urɪɲpɪ bisɪkerɪá yisɪ mayɪ úrapɪ nimɪxɪro nɪnɪro sipɪsipɪ nɪpɪkiro ówanɪyo ragɪ xópé yárɪá eɲagi nánɪ aɲɪnajo ayo múroɲnigɪni. Ayɪnánɪ xwiogwɪ o o pwéáná sɪá ayɪ nánɪ dɪɲf mopɪrɪ nánɪ sipɪsipɪ nɪpɪkiro bisɪkerɪá yisɪ mayɪ úrapɪ nimɪxɪro narɪgɪárɪni. Rɪxa sɪá ayɪ aɲwɪ e imónáná ² apaxɪpánɪɲf imónɪgɪá xwéowa tɪni ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲpɪ mewegɪáwa tɪni oxɪ apɪxɪ nɪnɪ nánɪ wáyɪ nero nánɪ “Jisasomɪ arɪre yumɪ ínimɪ pɪkianɪwɪni?” nɪra warɪná ³ Isɪkariotɪ dájɪ Judaso —O Jisasoyá wiepɪsarɪɲf wé wúkaú sɪkwɪ waú imónɪgɪáyɪ worɪni. Omɪ Seteno rɪwɪmɪnɪ nɪrorɪ dɪɲf uxɪxéroáná ⁴ o nurɪ apaxɪpánɪɲf imónɪgɪá xwéowa tɪni Judayɪyá porisowa tɪni xwɪyɪá nɪrɪnárɪro Judaso re urɪɲnigɪni, “Soyfne omɪ fá xɪrɪpɪrɪ nánɪ nionɪ arɪre nerɪ pasánɪɲf umemɪárɪni?” uráná ⁵ awa yayɪ nɪwinɪro re urɪgɪawixɪni, “Joxɪ e neaíáná nɪgwɪ siapanɪwárɪni.” urɪagɪá ⁶ Judaso “Ananɪrɪni.” nurɪmɪ nurɪ áamá oxɪ apɪxɪ epɪroyɪ mɪwɪpa eɲáná omɪ pasá umemɪnɪrɪ nánɪ wenɪɲf wɪaxɪdɪɲnigɪni.

Aiwá Aɲɪnajo Múroagɪ nánɪ imɪxɪgɪí nánɪrɪni.

⁷ Jisaso, sɪá bisɪkerɪá yisɪ mayɪ úrapɪ nimɪxɪro iwamɪfó nɪgɪáyɪ —Ayɪ sɪá Aɲɪnajo mɪpɪkɪ Wiárɪ Múroɲf nánɪ sipɪsipɪ miá nɪpɪkiro narɪgɪáyɪrɪni. Sɪá ayɪ imónáná ⁸ o Pitaomɪ tɪnɪ Jonomɪ tɪnɪ re urɪɲnigɪni, “Awagwɪ none aiwá aɲɪnajo eɲíná neamúroagɪ nánɪ nanɪ nánɪ nuri neaimɪxɪpiyɪ.” urɪagi ⁹ awaú re urɪgɪsɪxɪni, “Joxɪ ‘Awaú ge nuri píránɪɲf oimɪxɪpiyɪ.’ simónarɪni?” urɪagɪ ¹⁰ o re urɪɲnigɪni, “Awagwɪ aɲf e nɪrémorɪná iniɲgɪ sɪxɪ maxɪrɪɲf wo tɪnɪ órórɪ ninɪrɪná númɪ nuri aɲf o páwɪwámɪ awagwɪ enɪ nɪpáwiri ¹¹ aɲɪwámɪ xiáwomɪ re urɪfɪsɪxɪni, ‘Yearéwapɪyarɪɲo re rɪɲoɪ, “Nionɪ gɪ seaɪepɪsarɪɲáoyfne tɪnɪ aiwá Aɲɪnajɪ Wiárɪ Neamúroagɪyɪ nánɪ aɲf awawá ikwɪrónɪɲf gɪwámɪ dánɪ nanɪwɪni?” Jisaso e rɪɲoɪ.’ nurɪrɪ ¹² o aɲf awawá seáyɪ émɪ ikwɪrónɪɲf xwé wámɪ aiwá narɪgɪáyɪ aiwá yeaanɪpɪrɪ mɪmiaurɪwɪ yárɪnɪɲf wámɪ sɪwá eaíáná e aiwá rɪá neayeáɪsɪxɪni.” urowáráná ¹³ awaú nuri Jisaso urɪfɪpɪ xɪxenɪ nɪwɪga nuri aiwá Aɲɪnajo Wiárɪ Múroagɪyɪ nánɪ imɪxɪgɪsɪxɪni.

“Rɪpɪ gɪ warárɪni.” urɪɲf nánɪrɪni.

¹⁴ Rɪxa aiwá nɪpɪrɪ bɪíná Jisaso tɪnɪ wáɪ wurɪmeiarɪgɪáwa tɪnɪ aiwá nanɪro nánɪ nawínɪ nɪɲwearo ¹⁵ o re urɪɲnigɪni, “Nionɪ sɪnɪ rɪnɪɲf mɪnɪmeapa nerɪná ‘Gɪ seaɪepɪsarɪɲoyfne tɪnɪ xámɪ aiwá Aɲɪnajɪ Neamúroagɪ nánɪ rɪpɪ onɪmɪni.’ aga nɪnimónɪagɪ bɪárɪni. ¹⁶ Ayɪ rɪpɪ nánɪ seararɪɲni. ‘Aiwá rɪpɪ ámɪ bɪ bɪ nionɪ tɪnɪ xwɪá tɪyo dánɪ nanɪwámɪ. Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seameɲweanɪe dánɪ aiwá rɪpɪ nánɪ mɪkɪpɪ xɪxenɪ imónɪnfárɪni. Íná dánɪ nionɪ ámɪ nɪweapɪrɪ nionɪ tɪnɪ nawínɪ nanɪwárɪni.’ seararɪɲni.” nurɪrɪ ¹⁷ kapɪxɪ wá nɪmearɪ Gorɪxomɪ yayɪ nɪwimáná re urɪɲnigɪni, “Kapɪxɪ rɪwá yanɪ ninɪro nɪga úpoyɪ. ¹⁸ ‘Iniɲgɪ wainɪ ámɪ bɪ xwɪá tɪyo dánɪ nɪmɪámɪ. Rɪxa Gorɪxo soyfne xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ píránɪɲf seameɲweanɪe dánɪ

iniigf wainf ámi íná nímfarini.’ seararini.” nuriri ¹⁹ bisfkerfá bi nímeari Gorixomi yayf nímwáná níkwiriri yanf níwia nurí re uriniigini, “Nioniyá wará tiyf soyfné arirá seaimfa nání rídiyowá nerfnijf imónini. Rfwená nioní nání dñjf seainífa nání nioní éapa bisfkerfá kwiriri seaiapiri éapa axípi éfrixini.” nurimáná ²⁰ awa ríxa aiwá nínimáná enáná bisfkerfá nímearína épa kapixf iniigf wainf ríwonejf wá nímeari re uriniigini, “Gorixo xwiyfá síñf bi réoariniipf nání nioní níperfná gí ragf púfyf iniigf wainf síxf ríwánijf imónini. ²¹ E nerí aiwí arfá nípoyí. Ámá nioní nání miyf nurino nioní tñni níñwearane aiwá nariniwini. ²² Ámá imóniñáoni Gorixo rñjf jfayo axípi níniipikiro aiwí amá nioní nání mífyo miyf nurinomí Gorixo xeanijf xwé winfá enagf nání aweyí!” urfagi ²³ wiepísariniowa yarñjf re niga ugáfawixini, “None go go e winí nání ríá rarini?” níra ugáfawixini.

“None gfmni go seáyi e imónirfeniñoi?” riniigfá nánirini.

²⁴ Wiepísariniowa xwiyfá rípi ení níriro símf tñni re riniigfawixini, “None wo go seáyi e neaimóniri enáná wone símanwfyónijf wurínanfwarfani?” níriga warfna ²⁵ Jisaso re uriniigini, “Émáiyfá mífxf ináyíyf amáiyfá síñwf e dání seáyi e nímoniro wá ení bi mé sekaxfni nuriro aiwí wiwaniniowa nání re rínarigfárini, ‘Sfwi níaiwf nñni nioní tífamini imónigfáyf arirá wiariniñáonirini.’ rínarigfárini. ²⁶ Soyfné ení awa yarigfápa axípi e mepani. Segf rárónijf imónioyf ségwáonijf imóníwiniigini. Segf bosónijf imónioyf sénáinijf omñjf seaiariniñonijf imóníwiniigini. ²⁷ Dñjf píranijf mópoyí. Nene píoi rariniwárini? Ámá kikiáf níñweámáná aiwá naríño seáyi e imóniñorfani? Aiwá ríá nuyeari yanf wiaríño seáyi e imóniñorfani? ‘Ayf kikiáf níñweámáná aiwá naríño seáyi e imóniñorini.’ rariniwárini. Nioní e imóniñáoni aiwí soyfné tñni níñwearfna anani segf okínfnijf nímoniri arirá seaiariniñonirini. ²⁸ Soyfné wa iwamfó níwapíyaniro yarfná nioní tñni éf nírooro pñni níniwiárfmí úfámani. ²⁹ Ayínáni gí ápo ‘Joxí mífxf ináyíf nímoniri amá ayo menweáfrixini.’ níriñpa ³⁰ nioní ení re seararini, ‘Nioní ríxa mífxf ináyíf nímoniri menweañáná soyfné nioní tñni nawíni aiwá nímfáé aiwá níro iniigf níro nero negf Isireriyf gwí wírf wírf wé wúkaú síkwf waú eníyo xiráowayfnéniñjf nímoniro menweapfárini.’ seararini.” uriniigini.

“Pitaoxi ríwf nímorfni.” urñjf nánirini.

³¹ O re uriniigini, “Saimonoxini, Saimonoxini, Seteno soyfné nání Gorixomi símf tñni re urarini, ‘Ámá wítf aiwá síkf tññyf neyírorfná yarigfápa nioní Jisaso wiepísarñjf awa ení ríá eániñoniri iwamfó owíwapíyimi.’ Obo Gorixomi e urarini. ³² E nerí aiwí dñjf soyfnéyá níkwíroarigfápi samñjf mepa oeniri Gorixomi rixñjf seauriyíanigini. Saimonoxini, rfwená joxí amí dñjf nímorí níkinimóniri nioní tífamini níbirfná amá nioní níxídariniagfa nání díxf rírxímeáowa símonarigfáyo ení síxf eámíxfríxini.” urfagi ³³ Pitao re uriniigini, “Ámináoxini, gwí ríyíferani, rípi kíferani, níwawini yeaipfárini.” urfagi ³⁴ o re uriniigini, “Pitaoxini, sfá ríyimi karfkarf síni rfaiwá mífpa enáná xwiyfá biaú bi nioní nání re urayirfni, ‘Jisaso nání nioní majfárini.’ urayirfni.” uriniigini.

Nígwí tñni fáf tñni kirá tñni nánirini.

³⁵ O awami re uriniigini, “Nioní xámi ‘Xwiyfá wáf emépoyí.’ nísearowárfírná ‘Nígwí wowf tñni árupianjf wú tñni síkwf sú amí bi tñni nímaxírfmí memepa époyí.’ searowárfagi aiwí soyfné amípi wí nání dfwf níkeamóniro remegáfawixini?” urfagi awa “Oweoi, amípi wí nání dfwf níkeamóniñwanigini.” urfagfa ³⁶ o re uriniigini, “E nerí aiwí agwí soyfné goxi goxi nígwí wowf tññoxi nímaxírfmí ui. Árupianjf enánáyf ení nímaxírfmí ui. Goxi goxi kirá mífxf nání eníyf mayoxi enánáyf díxf iyfá nípiriri

bí éirixini. ³⁷ Ayí rípi nání seararini. Bíkwoyo nioní nání re nírini eánini, ‘Ríá kíroarigfáyo mépearigfápa omi eni níkumixiro axípi mépepírfáriní.’ nírini eánini. Amípí nioní nání nírini eáninípi xixeni nimóniníjoí.” uríagi ³⁸ awa re urígíawixini, “Ámináoxini, none mǎxí nání mǎnǎ bǎxaú rǎxa rǎpǎxaúrini.” uríagi o “Xwiyǎ rǎxa apánirini.” uriniginí.

Dǎwí Oripíyo dání Gorixomi xwiyǎ rǎrimǎ wǎnǎnirini.

³⁹ E nírini anǎyo nípeyearí xegí yarini pa dǎwí mǎnǎ Oripíyi rǎninipimi nání yaríná xegí wiepǎsariniowa eni númi níyiro ⁴⁰ rǎxa níremoríná awami re uriniginí, “Seteno iwamfó mǎseáiwapíyipa oeniri nání Gorixomi rǎxiní urípoyí.” nurimi ⁴¹ ámá sǎnǎ anani iwaní mopaxí imóniní numáná xwǎyo xómǎnǎ níyǎkwímáná Gorixomi xwiyǎ rǎrimǎ níwiri ⁴² re uriniginí, “Ápe, joxi nísimónirínáyí xeaniní nioní nímeanípi kǎpǎxí nioní nímǎnǎ imóniníwá anani emi mǎwiárimopaxíriní. E nerí aiwí nioní nimónarinípi mé dǎxí dǎnǎ tǎnǎ xixeni anani imóniníwǎnǎ.” uraríná ⁴³ anǎnǎ wo sǎnǎ níwimóniri ení sǎxí weámǎxiniginí. ⁴⁴ E éáná Jisaso rǎniní agwí esǎnǎ wímeáagi Gorixomi xwiyǎ ení tǎnǎ nuriríná xegí okiní nípwéríná ragíniní nípurí xwǎyo níyóísáná ⁴⁵ Gorixomi xwiyǎ rǎrimǎ wiariníe dání éf níwíarómí nurí xegí wiepǎsariniowa tǎnǎ e wení éyí wǎnǎniginí. Dǎnǎ sípí wiariníagi nání ení samíní níwóroa nuro sá órówapiníagi níwǎniri ⁴⁶ re uriniginí, “Pí nání soyíné sá wení? Seteno iwamfó mǎseáiwapíyipa oeniri nání níwiápinimearo Gorixomi rǎxiní urípoyí.” uriniginí.

Jisasomi fǎ xegí nánirini.

⁴⁷ Sini e uraríná re eniginí. Ámá wí íkwíkwierí bǎmiaríná ámá Judasoyí rǎniní —O wiepǎsarini wé wúkaú síkwí wáú imónigfá worini. O ámáyo nípeameámi níyapiri Jisasomi kíyí miaúnimǎniri nání anǎ e báná ⁴⁸ Jisaso re uriniginí, “Judase, ámá imóniníáoní pásá níniméni kíyí nímiaúnimǎniri rǎbariní?” uráná ⁴⁹ Jisaso tǎnǎ rogíáwa omi rǎxa fǎ xǎraníro yariniagi níwǎniri re urígíawixini, “Ámináoxini, ‘Awami mǎnǎ orópoyí.’ rǎsimónariní?” nuríro ⁵⁰ wo re eniginí. Apaxípaniní imóniní seáyí e imóniníoyá xǎnǎníní nínimóniri omíní wíiariní mǎnǎ rómǎniri éyí pǎrǎ nímoýkiri arfá wé náumi dǎnǎ mǎnǎ wíwǎpíeaniginí. ⁵¹ Arfá mǎnǎ wíwǎpíeáagi Jisaso “Píni wíarípoyí. E mepani.” nuriri ámá arfá mǎnǎ wíwǎpíeáomí wé seáyí e níkwíariri naní imǎxiniginí. ⁵² Omí naní nímǎxímáná apaxípaniní imónigfá xwéowa tǎnǎ porísí aní rǎdǎyowá yarigíwámí awí mearoarigíáwa tǎnǎ Judayí mebáowa tǎnǎ awa xfómí fǎ xǎraníro bǎyo re uriniginí, “Soyíné mǎnǎ tǎnǎ iwaní tǎnǎ fǎ máxirigíáyí ámá fǎwí xauráparigíáyo fǎ xǎraníro yarigíápa nianíro rǎbariní? ⁵³ Nioní síá ayí ayo aní sípísípí rǎdǎyowá yarigíwámí nǎweáná soyíné fǎ wí mǎnǎxǎrarigíawixini. E nerí aiwí árǎwíyíná obo emearíná soyíné fǎ níxǎraníro nání rǎseaimóniní?” uriniginí.

Pitao “O nání májfonirini.” uriní nánirini.

⁵⁴ Jisaso e uríagi aí awa omi fǎ níxero níméra nuro apaxípaniní imóniní seáyí e imóniníoyá aní e mearémóáná Pitao awami rǎwíyo yaxídí néra nurí ⁵⁵ ámá wí ákináyó anírwámí dání rǎfá níkearo nǎweáníagi níwǎniri o eni nípáwiri níwímearí e éf nǎweáná ⁵⁶ apíxí omíní wíiariní wí rǎfá wǎfá ónináná Pitaomí símímaní sǎnǎwí níwǎniri sǎnǎwí agwí níwǎga nípeyiri ámá e nǎwǎxapigíáyo re uriniginí, “Ámá ro eni Jisaso tǎnǎ emeariní worini.” uríagi aí ⁵⁷ Pitao “Oweoi.” nuriri re uriniginí, “Ine, jíxí rǎniní nání nioní májfarini.” nuriri ⁵⁸ níweámáná enáná ámi wo omi sǎnǎwí níwǎniri re uriniginí, “Joxi eni ámá Jisasoyáowa woxíniní imónariní.” uríagi aí Pitao “Royí, nioní xenwonirini.” nuriri ⁵⁹ níweánísáná enáná ámá ámi wo ámáyo arfí “Ámá ro eni Gariri píropenisíyo dǎnǎ eníagi nání nepa Jisaso tǎnǎ emeariní.”

urayaríná ⁶⁰ Pitaó re uriniginini, “Royi, joxi rarinyiyi nioni majjárini.” sini e uraríná re eniginini. Karíkarí wo ríxa ríaiwá riniginini. ⁶¹ Karíkarí ríaiwá ráná Jisaso níkinimóniri Pitaómi sinwí wínáná o Jisaso píné xámi re uríípi “Karíkarí sini ríaiwá mírí enáná joxi biaú bí ayo ‘Jisaso nání nioni majjárini.’ urayiríini.” uríípi nání díní winíagi ⁶² nípeyeari ákiná bíaríwámi dání nwi píyí wíriniiginini.

Iwaní mépero xwirixí mépero egíá nánirini.

⁶³ Ámá Jisasómi íá xirárííyí ikayíwí numeariro iwaní níméperíná ⁶⁴ xegí sinwíyo wíá nítarímáná iwaní nearo re nura ugíawixini, “Wíá nearókiamoarinoxini, iwaní go ríá reariní? Joxi wíá rókiamoarinoxini enagi nání ríxa áwaní nearei.” nuriro ⁶⁵ ikayíwí numeariróná ayá wí nuríásáná ⁶⁶ ríxa wíá ónáná Judayí mebáowa xwirixí imíxarííyí, ayí apaxípaniní imónííá xwéowa tíni nwi ikaxí eáninípi mewegíáwa tíni awí eánáná Jisasómi awa tíámíni níméra níbíro wáríagíá ⁶⁷ awa re urííawixini, “Joxi yeáyí neayimíxemeání nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyi rarínwáoxi enánáyí, áwaní nearei.” uríagíá aiwí o re uriniginini, “Nioni nísearíagi aiwí soyíné ‘Neparini.’ níyaiwiro aríá nípríméoi. ⁶⁸ Nioni eni yaríní bí seaíanáyí, soyíné áwaní wí nípríméoi. ⁶⁹ E neri aiwí re seararinini, ‘Ámá imóniníáoni Goríxo, ení síxí eániníoyá wé náúmíni nweámi nání anwi ayorini. Íníná o tíni níñwari óníní imónímíáriní.’ seararinini.” uríagi ⁷⁰ nowani re urííawixini, “Joxi níaiwí Goríxoyáoxirani?” uríagíá o “Soyíné api nírariníoi.” uríagi ⁷¹ awa re rínííawixini, “None xewaníno xwíyíá meárinípaxípi rarínagi aríá wíwáyí nání sinwí wínarogíá ámi wí níbíro xwíyíá mearípaxí mimónini.” rínííawixini.

23

Omi Pairato tíñí e wárííá nánirini.

¹ E níriníro nowani níwíápnímearo Jisasómi gapímaní Pairato tíñí e nání níméra nuro ² níréómáná Jisaso nání níxekwímoro Pairatomi re urííawixini, “O yapí níneaíwapiya nurí Judayene yarínwáyí níneawiaíkirí ‘Émáíyá míxí ináyí Sisaómi nígwí takísí nání mání míwipani.’ níneariri xewaníno nání re rarini, ‘Nioni ámá yeáyí seayimíxemeání nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníáoni, míxí ináyí imóniníáonirini.’ rarínagi aríá wíwáriní.” uríagíá ³ Pairato Jisasómi yaríní níwia nuríná yaríní re winiginini, “Joxi Judayíyá míxí ináyí imóninoxirani?” uríagi o “Joxi díxí ríxa api nírarinini.” uríagi ⁴ Pairato apaxípaniní imónííá xwéowami tíni ámá e epíroyí egíáyo tíni re uriniginini, “Xwíyíá mearípaxí imóniní bí nání píá megínarinini.” uríagi aiwí ⁵ awa aríkí re urayííawixini, “Jisaso Judia píropenisí re ami ami nemeri ámá níni re oyaiwípoyiniri, ‘O negí míxí ináyí imónáná émayo míxí xídwáraníwáriní.’ oyaiwípoyiniri nuréwapíya warínorini. Gariri píropenisíyo dání néra bínyíyí re eni aí nearéwapíyarini.” uríagíá ⁶ Pairato aríá e níwiri awami yaríní re winiginini, “O Gariri píropenisíyo dánorani?” uríagi ⁷ awa re urííawixini, “Oyi, Jisaso píropenisí gapímaní Xeroto menweaníyo dánorini.” uríagíá Xeroto eni íná Jerusaremí nweanagi nání Pairato o tíñí e nání wíowáriniginini.

Omi Xeroto tíñí e nání wíowáííá nánirini.

⁸ Judayowa Jisasómi gapímaní Xeroto tíñí e nání níméra úáná o eníná dání amípi Jisaso yaríníyí nání aríá níwiri “Omi sinwí owínimíni.” níyaiwia bagí nání omi sinwí níwíniríná yayí níwiniri “Jisaso emímí bí oníwapíyini.” níyaiwiri ⁹ yaríní obaxí níwíayarínagi aiwí xíoyá bí muríniginini. Murípa yaríná ¹⁰ apaxípaniní imónííá xwéowa tíni nwi ikaxí eáninípi mewegíáwa tíni xwíyíá ríá tíñí xekwímóagíá ¹¹ Xeroto tíni xegí porisowa tíni uyíní mero ikayíwí mearíro nemáná rapírapí awíaxí wú

míxí ináyowa yínarígíá imóniñí wú nuyírōro ámi Pairato tñí e nání wiowáriñinigiñí. ¹² Xeroto tñí Pairato tñí xámí xepíxepá rónagííwaú sía ayimí nawíní imónígíisixíñí.

“O pí éagi íkíáyo yekwiroárimíñí?” uríñí nániríñí.

¹³ Jisasomí ámi Pairato tñí e nání níméra úaná Pairato “Apaxípaniñí imónígíá xwéowa tñí Judayí mebaóowa tñí amá nñí tñí obípoysi.” níríñí ¹⁴ awa ámi báná re uríñinigiñí, “Soyíné xámí amá ro níméami níbírí re níríawixíñí, ‘O amá nñí “Émáyo míxí xídwáraníwáriní.” oyaiwípoysiñí níséaréwapíya emearíñoríñí.’ níríá aiwí soyíné xwíyíá umeararígíápi nání nioní segí síñwí anígíe dání yaríñí wiayíagi aiwí omí xwíyíá mearípaxí wí mimóníñinigiñí. ¹⁵ Xeroto ení pía nírírí aí omí xwíyíá mearípaxí bí mimónípa enagi nání ámi none tñí e nání seapowárenapíñí. Aríá époysi. None omí píkiání nání uyíñí ení bí aga mimóníñí. ¹⁶ Ayínání ‘Nioní yaríñápi nání ríneariñoi?’ oyaiwinírí sa iwaníñí níméperi wárimíñí.” uráná ¹⁷ Judayí xwiogwí ayí ayo aiwá Aníñajo Múroagi nání narígíáyimí “Émáyi gapímano negí amá gwí ñweañí wo oneawáriní.” níríawiro nání ¹⁸⁻¹⁹ amá e epíroyí egíá nawíní nñí xíxewiámí re urígíawixíñí, “Jisasomí níríkírí Barabasomí —O Jerusaremí ñweagíáyí wa tñí níríwápiñímearo ‘Émáyo míxí oxídwáraneyí.’ níríro míxí níríróná amá píkiagi omí émáyi íá nixero gwí aníyo ñwirárigíñí. “Omí neawárití.” uráná ²⁰ Pairato “Jisasomí owárimíñí.” níríawírí amá ayo ámi bí uríagi aiwí ²¹ ayí rímíñí tñí re urayígíawixíñí, “Íkíáyo yekwiroárei. Íkíáyo yekwiroárei.” urayaríñá ²² Pairato ríxa biaú urí aiwí ámi bí re uríñinigiñí, “Pí nání? O pí íwí éfí nání íkíáyo yekwiroárimíñí? Xwíyíá omí nímearírí píkipaxí wí imóniñagi mívíníméáñí. Ayínání iwaníñí níméperi wárimíñí.” uríagi aí ²³ amá ayí Pairato omí íkíáyo oyekwiroárinírí aríki ámi wíní símí tñí nurayiróná píné Pairatoyá xórórí wigíawixíñí. ²⁴ Píné oya xórórí wíagi nání re uríñinigiñí, “Segí seaimónariñípi xe oimóníñí.” nurírí ²⁵ amá nñí wiwaníñíyí “Neawárití.” uríro —O Jerusaremí ñweagíáyí wa tñí níríwápiñímearí “Émáyo míxí oxídwáraneyí.” níríro míxí níríróná amá píkiagi omí émáyi íá nixero gwí aníyo ñwirárigíñí. O nání ayí “Neawárití.” uríomí Pairato nírírírí Jisaso nání wigí dñí yaiwííáyo nixídirí porisowa íkíáyo yekwiroáripírí nání mívíní winíñinigiñí.

Jisasomí yekwiroárigíá nániríñí.

²⁶ Mívíní wíáná porisowa omí níméra nuríñá Jisasomí iwaní mépeayííá enagi nání ríxa ení meánípa nerí ná neága waríñagi níríróná amá wo Saimonoyí ríñiño — O aní xegí yoí Sairini dánoríñí. O maiwí amíyo dání Jerusaremí nání baríñomí ófí e órórí níríro “O íkíá yoxáípa níkwónímí Jisasomí oxídirí.” níríawiro omí íkíá yoxáípa sanwíyo níríkwíaríro níméra waríñá ²⁷ amá oxí apíxí obaxí íkwíkwierí ríwíñímí nuro apíxí obaxí wíwa ení ríwíyo númí nuróná ñwapé tñí amíxíá níríwíaxída waríñagi ²⁸ Jisaso níkinímónírí re uríñinigiñí, “Jerusaremí dání apíxí riwayíné nioní ñwí mívínímieapa époysi. Sewaníñíwayíné nání mieainíro segí niaíwíyo miearo éfíríxíñí. ²⁹ Ayí rípi nání seararíñí. Ríwéná xeaníñí ríá tñí seaiméaníá enagi nání apíxí niaíwí tígííwa wigí niaíwí nání aga dñí sípí winíá enagi nání amá re rípiríáríñí, ‘Apíxí oxí rogííwa tñí síní apíyá niaíwí míxírígííwa tñí apíxí síní niaíwí amíñí mívíní mívípa yarígííwa tñí íwa yayí owiníñí.’ rípiríáríñí. ³⁰ Xeaníñí apí aga xaiwí seaiméaníá enagi nání amá díwí míñíyo ‘Níríperórí neakwarímoi.’ uríro díwí míñí onímíapia wímí ení ‘Seáyi e rítí neaití.’ uríro epíríáríñí. ³¹ Wé róniñáoní íkíá síñíñíñí imóniñáoní aí xeaníñí níkaríáyí nání seyíné íwí yarígíáyo dání íkíá kíriñíñíñí imónígíáyíné anípaxí seakáríñíáríñí.” uríñinigiñí. ³² Amá ríkíkíríó yarígííwaú ení Jisaso tñí nawíní píkiáníro nání níkwímíxíro níméra nuro ³³ ríxa yoí amá Míñí Gíxweá ríñiñe nírémoro omí íkíáyo níríekwíroárimáná mívíní dání ríkíkíríó yarígííwaú ení yekwiroáraríñá ³⁴ Jisaso Goríxomí re uríñinigiñí, “Ápe, nioní

niarigfá tiyf awa majfá nimónimáná niarñagfá nání joxí yokwarimf wííí.” urarfná porisowa Jisasoyá rapirapf goní goní meámñiréñirí sárú nero yanf inarñagfá ³⁵ ámá númí bfáyf e nírówapíro sñwíf nñwñiro Judayf ámináowa ení aí ríperírf número re rígfawixíni, “O ámá wíyo arírá wiagoríni. O nepa ámá arfowayá xwíf piaxfyo dání iwiaronfóyí rarñwáoxirani? Jñwanñoxí éf mínñirí yawawi ení yeaminñirí ei.” urfagí aí ⁴⁰ wfo “E muripani.” nuríri mífxf re urññigíni, “Rñññf o mearññípi joxí axípi nñmearí aiwí Goríxo nání wáyf mñsinarññirani? ⁴¹ Yawawi yeapíkiáná ayf ananñiríni. fwf yarígwíyo dání xixeni yeapíkiarññoi. Ámá royf fwf bí méagi aiwí pñkiarññoi.” nuríri ⁴² Jisasomí re urññigíni, “Joxí ríxa mífxf ináyf nimónñirí nñmeñwearfná nioní nání dññf móñrñxíni.” urfagí ⁴³ Jisaso re urññigíni, “Nepa rñrarññiríni. Agwí nioní tññí anñnamí ñweanñwíí.” urññigíni.

Jisaso penjf nánñiríni.

⁴⁴ Ríxa sogwf áwíni e ñweañáná re enññigíni. Sogwf nñsfkwirí anñf nñmíni sfá xaiwf nñyinára nurí ríxa 3:00 p.m. imónáná sogwf ámí noxárorí anññigíni. ⁴⁵ Sogwf sfkwíarññáná rapirapf sepiá anñf sipísipf rídiyowá yarígfíwá ñwífá tññmíni epanñioarññññú áwíni e naxñnowaríri wúkaú epanñioarññññigíni.

⁴⁶ Jisaso rñaiwá re rñññigíni, “Ápoxíni, gí dññf orññwirarímiñíni.” nurími dññf yánññigíni. ⁴⁷ Jisaso dññf yánñagí porisowamí seáyí e imónñño amípi ayf e éagi sñwíf e nñwññirí Goríxomí yayf numerí re rñññigíni, “Ámá ro nepa wé rónñño, sñpi wí mimíxípa enomí aí pñkiwíni.” rñññigíni. ⁴⁸ Ámá oxí apíxí nññí Porisowa Jisasomí yekwíroararfná sñwíf wñnaníro bñmífáyf sogwf sfkwíaríri ámí oxárorí nerí Jisaso perí éagi nñwññiro ayá fá nñxíññimí wigf anñf e nání umígfawixíni. ⁴⁹ Ámá Jisasoyá xegf imónññyí tññí apíxí Gariri pñropenífyo dññf o tññí nawíni bñgfíwa tññí ná jfami onñmiápi nñrómáná omí pñkiarfná amípi apí e éagi sñwíf wññígfawixíni.

Jisasomí xwífá weyáñgfá nánñiríni.

⁵⁰⁻⁵¹ Ámá wo xegf yof Josepoyí rññño —O Judia pñropenífyo anñf xegf yof Arimatia dññoríni. O Judayfya xwírixí mearígfá mebáyf woríni. O wé rónñño enagí nání xegf wfa Jisasomí pñkianíro nání mekaxf nñmero yarígfápi nání “Apánñiríni.” mñwimónññoríni. “Goríxo xwíoxfyo mñmeámí nerí neamenñweanñápi gíni gíná imónññárñani?” nñyaiwiro wenññf nerí ñweañoríni. ⁵² O émayf gapímanf Pairato tññf e nání nurí Jisaso pñyomí xwífá weyáñmíññirí nání yarññf nñwirí Pairato “Oyí.” urfagí nurí ⁵³ Jisaso pñkífomí nñmeámí nñwepññirí xwífá e dání rapirapf apfá wenññí tññí xopíxopí nñrorí sññáyo ámá óf ríxígfáyimí —Ayí ámá sññí mñtagfáyiríni. Ayimí tññmíññirí nání nñmeámí nurí ínñmí tñññigíni. ⁵⁴ Sabarfá nání amípi pñránññf nímíxíro tarígfáyimí nññirí aiwí Sabarfá náyi ríxa anñwí e enáná tñññigíni. ⁵⁵ Apíxí Gariri pñropenífyo dání númí bñíwa “Jisasomí aríge rfa taríni?” nñyaiwiro sñwíf wñnaníro númí nuro sññá ófñimí sñwíf nñwññíróná xfomí tarfná ení sñwíf nñwññimí ⁵⁶ wigf anñf e nání nuro Sadéyo Jisasoyá wará xópé éwanñññirí íkfá dñfá dññf nanñf eaarññf bí tññí gññí bí tññí pñránññf nímíxíro nññiro sá wegíwa Sabarfáyo ñwíf íkaxf eánññípi rarññípa kíkífa ñweañwííni.

24

Jisaso ámi wiápínimeanf nánirini.

¹ Sadéyo aga wáfá móninífmí íwa íkáfá dáfá tñni gñníf tñni xámi píráníníf imixárigáfapí nimeámi nuro ² ríxa Jisaso xwáfá weyáriníne nírémoro síńá xwáripáyo maníf e éf ráráriníno mímegwínárf nímega nurí yání e wenagi níwíníro ³ ófíyimi nípáwiro aí Ámíná Jisaso míwenagi níwíníro ⁴ “Píyo gerfáni?” níyaiwiro ududf níniro ronáná re enínigini. Ámá waú egf rapírapí xwínfá eagfíwaú símímaníf e rónapígfísixini. Símmáníf e rónapáná ⁵ apíxíwa wáyf níkáríníro símmáníf xwáfáyo íkwíróáná awaú re urígfísixini, “Síńf úo nání ámá xwáfá weyárigfíe pí nání páfá yaríní? ⁶ Síni re míweníni. Ríxa wiápínimeáinígini. O síni seyfné tñni Gariri píropenístíyo nimerfná searínípi nání díńf mópoyí. ⁷ Re searíníriní, ‘Negí Judayí ámá imónínáoní míyf níniíróńá ámá íwí yarígfáyf íá níniíxero íkáfáyo níyekwíroárfpírfá enagi aí ámi sfá wíyaú wíyi ríxa nórímáná enáná wiápínimeáfáriní.’ ríníriní.” uráfagfí ⁸ íwa Jisaso xwíyfá eníná uríníf apí nání díńf níwíníri ⁹ xwáripáyo píni níwiárimí nuro wiepísaríníf wé wúkaú síkwf wo awamí íwa wínfápi nání repíyf níwíro ámá Jisaso yá xegf imóníníyo ení níyoní repíyf wígfawixini. ¹⁰ Apíxí repíyf wiarígfíwa Magídara dání Maríaí tñni Joannaí tñni Jemisomí xínái Maríaí tñni ámi wíwa tñnirini. Íwa wáf wurímeiarígfáwamí wígf wínfápi nání áwaníf uráfagfá aí ¹¹ “Íwa wígf xwíyfá íkáfá íwíyo dánfíníf raríní.” níyaiwiro “Nepaxini.” míyaiwipa nero aí ¹² Pítao níwiápínimearí anfní nurí xwáripáyo nírémmáná nípíkwíníri ínimi weníníf étyf wíníníinígini. Rapírapí Jisasomí xopíxopí rónínúní wí e wenagi níwíníri ámi xegf aníf e nání nurfná e enagi wínífpí nání ududf néra unínigini.

Wiepísiníf waú Emeasí nání warfná wímeanf nánirini.

¹³ Jisaso yá xegf ámá imóníníyf waú sfá axfíyimi ní aníf Emeasíyi rínínífípimi nání nurí —Aníf apí Jerusaremí dání ná jfamíne onímíapíriní. ¹¹ kíromíta imóníníerini. ¹⁴ Awaú ófíyo nurí Jerusaremíyo amípí Jisasomí wífápi nání repíyf níga nurí ¹⁵ xwíyfá nírfíga warfná Jisaso xewaníno anwí e níbirí níwímearí awaú tñni nawíní nuro ¹⁶ awaú Jisasomí síńwí níwíníri aiwí omí mí mómíxí yarfná ¹⁷ Jisaso yaríníf re wínínigini, “Awagwí aníf nurfná xwíyfá nírfíga warígfípi pí éf nání nírfíga waríní?” uráná awaú éf nírómáná símmáníf kípíníf níyíri ¹⁸ wífo, Kíríopasoí ríníno re urínínigini, “Ámá níni Jerusaremí urfnáníro úfáyo sa joxini e imónífpí nání majfáraní?” uráfagfí ¹⁹ o yaríníf re wínínigini, “Jerusaremíyo pí imónínínigini?” uráfagfí awaú re urígfísixini, “Nasareti dání Jisaso nání rínaníníwí. O Goríxoyá síńwíyo dání ámá nínyáyá síńwíyo dání ení wáfá rókiamoaríníf eníf eáníníf wo nímóníri emímf eri xwíyfá píráníníf urímerí yaríní nání rínaríníwí. ²⁰ Omí apaxípáníníf imónígfá xwéowa tñni negf ámíná neameńweagfáwa tñni xwíríxí número omí íkáfá seáyíyo oyekwíroárfpoyíníri émáyo míní wíoi. ²¹ Xámí nene díńf re kíkayówaríni, ‘Goríxo nene émáyíyá gwí ńweanwaéníníníf imóníníwaéne neaíkweanfá nání uowárenapínífo ámá orfáni?’ Díńf e kíkayówaríni. Xwíyfá apí aí ámi bí rípiríni. Omí ríxa nípíkímáná enáná sfá wíyaú wíyi oráná ²² agwí sfá ríyimi neneyá apíxíwa ayá nearemóoi. Íwa wáf mónínífmí ámá xwáripá tñníf e nání nuro aí ²³ píyf tfo míwenagi níwíníro nene ńweanwaé nání níbíro re nearáoí, ‘Newané xwáripáyo dání oríná níwíníranéná anfnájf waú nírónapíri “O síńf uní.” nearfíi.’ nearáfagfá ²⁴ negf ámá wa ámá píyo tfe nání nuro apíxíwa nearfápi síni axípi e imóníníagi níwíníro aiwí píyomí síńwí bí míwínáoí.” Jisasomí repíyf e wíagfí ²⁵ Jisaso re urínínigini, “Awagwí majímafíá yarígfíwagwírini. Amípí wáf rókiamoagfáwa níro ríwamíníf eagfápi arfá níwírí aiwí anfní ‘Neparíni.’ níyaiwírí díńf míkwrópa yarígfíwagwírini. ²⁶ Awagwí ámá yeáyf seayíximeanfá nání arfowáyá xwáf píaxíyo dání iwíaronfóyi rarígfó nání re ríyaiwíaríní, ‘O

ríninǵ bǵ mǵmeá ananǵ mǵxǵ ináyǵ nimónǵrǵ nǵkǵnǵmǵ Gorǵxo tǵámǵnǵ nǵweapaxǵrǵnǵ.’ rǵyaiwǵarǵnǵi? Oweoǵ, xámǵ rǵnǵnǵ nǵmeámáná rǵwǵyo nǵkǵnǵpaxǵrǵnǵ.” nurǵrǵ
²⁷ rǵwamǵnǵ Gorǵxoyáyo amǵpǵ xǵo nánǵ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵpǵ Moseso eanǵ dánǵ repǵyǵ pǵránǵnǵ nǵwiéra urǵ amǵpǵ wǵá rókiamoaǵǵáwa rǵwǵyo eagǵe dánǵ enǵ repǵyǵ pǵránǵnǵ nǵwiéra urǵ enǵnǵnǵnǵ. ²⁸ Anǵ awaú warǵǵǵe rǵxa anǵwǵ e nǵrémorǵnǵ Jisaso awaú “O wiárǵ nǵmúrǵrǵ unǵnǵoǵ.” oyaiwǵpǵyǵnǵrǵ wǵwapǵyarǵnǵ ²⁹ awaú urakǵonǵwiránǵrǵ nánǵ re urǵǵǵisǵxǵnǵ, “Joxǵ mǵyeamúrǵopanǵ. Sogwǵ rǵxa wéǵ enǵaǵǵ nánǵ sǵá rórǵnǵnǵoǵ. Yawawǵ tǵnǵ sá re oweaneyǵ.” urǵaǵǵǵ awaú tǵnǵ sá wémǵnǵrǵ nánǵ nawǵnǵ anǵyo nǵpáwǵro
³⁰ nǵnǵweaǵǵasáná rǵxa aiwá nanǵro nerǵnǵ Jisaso bisǵkerǵáǵǵ nǵmearǵ Gorǵxomǵ yayǵ nǵwimáná nǵkwǵrǵrǵ mǵnǵ wǵarǵnǵ ³¹ awaú rǵxa sǵnǵwǵ mǵ wómǵxǵpaxǵ nimónǵrǵ omǵ sǵnǵwǵ mǵ wómǵxáná re enǵnǵnǵnǵ. O awaú sǵnǵwǵ anǵǵǵe dánǵ anǵnǵnǵnǵnǵnǵ. ³² O anǵnǵaǵǵǵ nǵwǵnǵrǵ re rǵnǵǵǵisǵxǵnǵ, “O tǵnǵ óǵyo nǵbǵranéná o xwǵyǵá Gorǵxoyá rǵwamǵnǵ eánǵnǵpǵ pǵránǵnǵ repǵyǵ nǵyeanǵéra barǵnǵ yegǵ xwǵoxǵyo dánǵ rǵxa dǵnǵ nǵfá yeáǵrǵnǵ.” nǵrǵnǵrǵ ³³ axǵnǵ Jerusaremǵ nánǵ nǵwiápǵnǵmeámǵ nuri wǵepǵsarǵnǵ wé wúkaú sǵkwǵ wo egǵáwamǵ tǵnǵ ámá awa tǵnǵ nawǵnǵ nǵweaǵǵáyo tǵnǵ nǵwǵmearǵ ³⁴ ayǵ “Ámǵnáo rǵxa wiápǵnǵmeáǵnǵnǵ. Saimonomǵ sǵnǵánǵ wimónǵnǵnǵnǵ.” rǵnarǵnǵaǵǵa arǵá nǵwǵrǵ ³⁵ amǵpǵ óǵyo néra úǵpǵ nánǵ áwanǵ nurǵrǵ re urǵǵǵisǵxǵnǵ, “O rǵxa bisǵkerǵá kwǵrarǵnǵ yawawǵ rǵxa sǵnǵwǵ mǵ wómǵxǵwǵsǵxǵnǵ.” urǵǵǵisǵxǵnǵ.

Wǵepǵsǵnǵyǵo áwǵnǵ e éǵ rónapǵnǵ nánǵrǵnǵ.

³⁶ Sǵnǵ Jisaso nánǵ áwanǵ e urarǵnǵ re enǵnǵnǵnǵ. Xewanǵnǵo ámá nǵyonǵ áwǵnǵmǵ dánǵ sǵnǵánǵ rónapǵnǵnǵnǵ. ³⁷ Sǵnǵánǵ rónapáná ayǵ sǵrǵ nǵpǵkǵnǵro wáǵ nǵkárǵnǵro “Pǵyǵnǵ siwǵ wómǵ sǵnǵwǵ rǵa wǵnǵnǵwǵnǵ?” yaiwǵarǵnǵ ³⁸ o re urǵnǵnǵnǵnǵ, “Seyǵné óǵ nǵkárǵnǵro ‘Jisasorǵanǵ?’ mǵyaiwǵ dǵnǵ obǵbaxǵ pǵ nánǵ nǵmóa warǵnǵo? ³⁹ ‘Ayǵ Jisasorǵanǵ?’ yaiwǵpǵrǵ sǵkwǵyo tǵnǵ wéyo tǵnǵ sǵnǵwǵ nanǵpoyǵ. ‘Ǵwǵ tǵnǵ enǵ tǵnǵ enǵ rǵ renǵ?’ yaiwǵpǵrǵ wé seáyǵ e nǵkwǵarǵpoyǵ. Pǵyǵnǵ siwǵ ǵwǵ tǵnǵ enǵ tǵnǵ tǵnǵrǵanǵ?” nurǵrǵ ⁴⁰ xegǵ wé tǵnǵ sǵkwǵ tǵnǵ sǵwá wǵaǵǵ ⁴¹ ayǵ yayǵ seáyǵmǵ dánǵ winanǵro nero aǵ sǵnǵ “Aǵa Jisasorǵanǵ?” mǵyaiwǵ ududǵ nǵwǵga warǵnǵ o ayǵ “Pǵyǵnǵ siwǵmanǵ. O aiwá narǵnǵ.” oyaiwǵpoyǵnǵrǵ re urǵnǵnǵnǵnǵ, “Nǵonǵ nǵmǵ nánǵ aiwá bǵ menǵranǵ?” urǵaǵǵ ⁴² ayǵ peyǵ pǵrǵ bǵ umeaǵáná ⁴³ o nuráǵrǵ wǵǵ sǵnǵwǵ anǵǵe dánǵ nǵnǵnǵnǵnǵ.

⁴⁴ O re urǵnǵnǵnǵnǵ, “Xámǵ nǵonǵ sǵnǵ seyǵné tǵnǵ nemerǵnǵ xwǵyǵá rǵpǵ searǵnǵanǵnǵ, ‘Rǵwamǵnǵ amǵpǵ nǵonǵ nánǵ Moseso nǵwǵ ikaxǵ nǵrǵrǵ eanǵpǵ tǵnǵ wǵá rókiamoaǵǵáwa nǵrǵro eagǵáǵǵ tǵnǵ Bǵkwǵ Samǵyo nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵpǵ tǵnǵ wǵ surǵmá mé aǵa xǵxenǵ nimónǵnǵfárǵnǵ.’ searǵnǵanǵnǵ.” nurǵrǵ ⁴⁵ awa rǵwamǵnǵ xǵo nánǵ Bǵkwǵ Gorǵxoyáyo eánǵnǵpǵ nǵǵfá oimónǵpoyǵnǵrǵ wǵǵ dǵnǵ ǵáyo nanǵ nǵwimǵxǵrǵ ⁴⁶ re urǵnǵnǵnǵnǵ, “Enǵnǵ dánǵ Bǵkwǵyo rǵwamǵnǵ re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, ‘Ámá yeáyǵ seayǵmǵxemeanǵa nánǵ arǵowayá xwǵá piaxǵyo dánǵ iwiaronǵo rǵnǵnǵ nǵmearǵ nǵperǵ aiwǵ sǵá wǵyaú wǵyǵ óráná ámǵ xwárǵpáyo dánǵ wiápǵnǵmeanǵárǵnǵ.’ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ. ⁴⁷ Rǵpǵ enǵ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, ‘Ámá omǵ dǵnǵ nǵwǵkwǵrorǵnǵpǵmǵ dánǵ xegǵ imónǵnǵyǵ xwǵyǵá rǵpǵ wáǵ wurǵmeipǵrǵfárǵnǵ, “Segǵ fǵwǵ yarǵǵáǵáǵ rǵwǵmǵnǵ nǵmamoro sanǵnǵ imónánáyǵ, Gorǵxo yokwarǵmǵ seáǵnǵnǵoǵ.” Jerusaremǵ dánǵ anǵ nǵmǵnǵ wáǵ e wurǵmeipǵrǵfárǵnǵ.’ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ. ⁴⁸ Seyǵné amǵpǵ nǵonǵ nánǵ wǵnǵfá rǵpǵ nánǵ áwanǵ urǵmémǵrǵxǵnǵ. ⁴⁹ Arǵá époyǵ. Ǵǵ ápo enǵnǵ segǵ seáwowayá sǵmǵmanǵ e dánǵ ‘Nǵonǵ segǵ seárǵawéyo ǵǵ kwǵyǵpǵ wimǵfárǵnǵ.’ urǵnǵpǵ seyǵné seáǵmeanǵa nánǵ nǵonǵ rǵxa seáǵapowárǵmǵnǵ. Seyǵné Gorǵxoyá kwǵyǵ émǵ dánǵ sǵnǵ enǵ mǵseaeámǵxǵpa nerǵnǵ anǵ rǵpǵmǵ pǵnǵ nǵwiárǵmǵ amǵ amǵ mupanǵ. E nerǵ aǵ rǵxa enǵ seaeámǵxáná nǵonǵ nánǵ amǵ amǵ wáǵ urǵmémǵrǵxǵnǵ.” urǵnǵnǵnǵnǵ.

Anǵnamǵ nánǵ peyǵnǵ nánǵrǵnǵ.

⁵⁰ O Jerusaremi dání ayo niwirimeámi nuri ańf xegf yoń Betaniyi rinińpimi niremómána xegf wé seáyf e nim+xiri ayf Gorixoyá dińf tńni píráníńf ońweápoyniri amipi yarińf niwirf ⁵¹ sini niwiarfna Gorixo omi nimenapimi rixa ańfnamf nání peyińinigini. ⁵² Rixa ańfnamf nání peyiağı ayf e sińwf niwinimi ámi Jerusaremi nání nuro seáyimi seáyimi nimóga nuróna ⁵³ íńina ańf ridiyowá yariğıiwámi nipawiyiro Gorixomi seáyf e umeagfáriní.

Xwiyfá yayf neainarinjf Jono eanfpirini.

Rfwamijf rjpf “Xwiyfá yayf neainapaxf Jono eanfpiyi” rininjfirini. O Jisaso wiep+sagowa worini. Xewaninjo nani nrirf nearfná yumí “Wiep+sarinjf Jisaso djnf sixf uyiñoyf” nrirf eanorini. O Jisaso rixa nipémáná n+wiáp+n+meami anfnami nani nipeyimáná enáná ámi xwiogwí aga obaxf nipwémáná enáná rfwamijf rjpf eanfirin. Ámá “Gorixo arire imóninorfanf?” yaiwiarfná Jisaso rirf eri eanfpmi dánf njjfá imónfr+xinirf nrirf eanfirin. “Óf Gorixo tfáminfninjf ininjfi Jisatorfanf?” n+yaiwiro djnf n+wikwrorinjfpimi dánf djnf n+yiminjf imóninjfpf tfgfáyf eni imónfr+xinirf nrirf eanfirin.

Xwiyfáoyf rininjo ámá imóninjfpf nánirini.

¹ Iwamfó xwfá rirf sinf menjáná Xwiyfáoyf rininjo íná nweanfirin. O Gorixo tfni nawini ninweari o tfni xixeni imóninjfirini. ² Aga iwamfó dánf Gorixo tfni nweagfirini. ³ O Gorixo nerinjfpimi dánf amipi imóninjf n+pini imóninjfirini. Pí pí imóninjfpf wí xegfpf mimónf xfo nerinjfpimi dánini imóninjfirini. ⁴ O djnf ámá amipi sinjf imóninfa nani tinorini. Djnf o tinjfpf, ayf ámayo Gorixo imóninjfpf nani wfá wókinfa nánirini. ⁵ Wfá apf sfá yinarinje wfá ónarfná sfápf wí sfá uyimixinjfmani.

⁶ Ámá wo —O wayf neameainjf Jonoyf rininorini. Gorixoyá xwiyfá yanjf wiowarinorini. Omi Gorixo uowárenapáná ⁷ o ámá fnf wfá apf nani arfá n+wiro djnf ikwropfrf nani áwanjf ur+minirf nani binjiginf. ⁸ O ámayo wfá wókiarinjomanf. Sa wfá wókiarinj nani áwanjf near+minirf binorini.

⁹ Aga nepa wfá wókiarinj, ayf rorini. Xwfá tfyo nani nibirfná Gorixo imóninjfpf nani djnf mopfrf nani wfá wókimixinjorini. ¹⁰ O xwfá tfyo nweanfáná xwfárf tfni amipi tfni xfo nerinjfpimi dánf imóninjf aiwf oxf apixf mí miwóm+xigfawixfn. ¹¹ O ámá xegf Judayf tinjf e nani úagf aiwf mumíminigfawixfn. ¹² E nerf aiwf ámá omi numíminiro djnf wikwrorófáyf niaíwf Gorixoyá oimónfpoyfnirf sinjwf wininjfirini. ¹³ Ayf niaíwf ámá emearigfá yapf imónigfámani. Apixf xirarigfá yapf imónigfámani. Ámayá djnfyo dánf eni imónigfámani. Sa Gorixoyá djnfyo dánf xegf niaíwfyf imónigfárinf.

¹⁴ Xwiyfáoyf rininjo aga ámá nimónirf xwfá tfyo nene tfni nweanfáná nene seáyf e o imóninjfpf aga xegf bi imóninjagf wininjwaniginf. O, Gorixoyá sinjfninjf émiaonjo xfo tfni xixeni seáyf e imóninjagf wininjwaniginf. Ámaéne wá ayá wí neawianarinjagf wininjwaniginf. Gorixo imóninjfpf nepa xixeni sfwá neainarinjagf eni wininjwaniginf. ¹⁵ O nani wayf neameainjf Jono áwanjf nrirfná wáf re rinjiginf, “O nionf re rinjórini, ‘Rfwfyo binfo nionf sinf menjáná o xami nweanfagf nani nionf seáyf e nimónini.’ rinjórini.” rinjiginf. ¹⁶ Ayf rjpf nani “Ámaéne wá ayá wí neawianarinjagf winirane Gorixo imóninjfpf nepa xixeni sfwá neainarinjagf winirane enjwaniginf.” rarinjini. O wá n+neawianirfná bi on+miápf m+neawianf xwapf ayá wí n+neawianirf arfrá ámi ámi neainjirini. ¹⁷ Ayf rjpf nánirini. Moseso Gorixoyá djnf tfni njwf ikaxf nrirf rfwamijf eanf enagf aiwf ayf Jisaf Kiraiso neáwap+yinjfpimi dánf Gorixo wá neawianarinjfpf nani njjfá imónirane nepa xfo imóninjfpf nani njjfá imónirane enjwárinf. ¹⁸ Wainá aiwf Gorixomf ámá go sinjwf wininjfirini? E nerf aí Nwfá sinjfninjf émiaonjo —O ínfná xanoyá sáfyo nweanorini. Nene “Xano imóninjfpf apirfanf?” yaiwianf wfá neaókimixinjfirini.

Wayf neameainjf Jono xewaninjo nani rinjfpf nánirini.

¹⁹ Judayf wí Jerusaremí dánf re n+yaiwiro, “Wayf umeaiarinjf Jono ámá Gorixoyá djnf tfni yeáyf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfá piaxfyo dánf iwiaronfoyf rarinjwáorfanf? Worfanf?” n+yaiwiro apaxfpáninjf imónigfá wa tfni ámá Ripaiyf

riniñyí wa tñi —Ripaiowa anj Gorixo nani ridiyowá yarigfiwami mewegfawami sanj uraparigfawarini. Awa tñi nuro Jonomi “Goxirini?” uripoyiniri uowaráná ²⁰ awa nuro omi nwiwimero yarinj “Goxirini?” wíaná o yumí b+ mwi waroparf niniri “Aga nepa seararini.” nuriri “Nioni áma yeáy seayimixemeanfa nani Gorixoyá dñj tñi arfowayá xwfa piaxtyo dani iwiaronfoyi rarigtonimani. Kiraisoyi rarigtonimani.” urfagi ²¹ awa yarinj re wigfawixini, “Joxi ayí o menjányf, goxirini? Joxi wfa rókiamoagf Eraijaoxirani?” urfagfa o “Ayí nionimani.” urfagi awa “Joxi wfa rókiamoagf Isirerene xwayf naniri nweanwáoxirani?” urfagfa o “Oweoi.” urfagi ²² awa “Joxi ‘Gonirini.’ simonarini? Áma none nearowárenapfáyo áwanj uraniri rarinjwini. Jiwanijoxi pioi rinariñini?” urfagfa ²³ o re urinjigini, “Nioni wfa rókiamoagf Aisaiao rñjpi tñi xixeni áma dñj meaje dani rfaiwá re rariñáonirini, ‘Óf Ámináo nani piraniñj wimoipoyi.’ rariñáonirini.” urfagi ²⁴ awa —Parisiowa uowarfawarini. ²⁵ Awa yarinj re wigfawixini, “Joxi áma yeáyf neayimixemearfa nani arfowayá xwfa piaxtyo dani iwiaronfoyi rariñwáoxi mimónipa eri wfa rókiamoagf Irajaoxi mimónipa eri wfa rókiamoagf nene xwayf naniri nweanwáoxi mimónipa eri enánáyf, pí nani ámayo wayf numeaiia wariniñi?” urfagfa ²⁶ Jono re urinjigini, “Nioni ámayo wayf numeairfna iniigf tñini umeaiariniñi. E neri ai seyfné tñi áwinimi roñj wo soyfné sñjwí mí móm+xforini. ²⁷ Áma nioniyá rfwtyo binfo nani rariñini. Áma nioni nani ‘Wé ronijorini.’ niaiwiariniñagfa ai o aga seáyf e nimónijagf nani oyá sikwí sú gwí wikweaipaxonimani.” urinjigini. ²⁸ Jono iniigf Jodani rapáyo jfariwáminini anj yof Betani tñj e wayf umeaiarfná nwiwimero yarinj api wigfawixini.

Jisaso sip+sipf ridiyowá naniñinj imóninj enagf naniñini.

²⁹ Wayf neameainj Jono, sá weño Jisaso xfo tñj e nani barinjagf nwiniri re rinigini, “Sip+sipf miá ridiyowáninj áma nineneni uyfnif yarinjwápi yokwarimf neaiinfa nani Gorixo neaiapño iworini. ³⁰ O re rñáorini, ‘Áma nioniyá rfwtyo binfo nioni sñi menjána o nweaagf enagf nani nioni seáyf e nimónijorini.’ rñáorini. ³¹ Xami nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniginiri xwayf naniri nweanwáomí mí mwiwóm+xipa neri aiwi o nani gf Isirerfyo wayf numeaiariniñpimi dani wfa urókiamóm+niri binarini.” rinigini. ³² Wayf neameainj Jono Gorixomi xewaxo wimeañpi nani mko nimóniri áwanj re nearinjigini, “Nioni kwíyf Gorixoyápi anjnamí dani xawiówf yapf niweapiri omi xenweáagf wininjaniginí.” nineariri ³³ re nearinjigini, “Xami nioni eni áma nibiri yeáyf neayimixemeanfwiniginiri xwayf naniri nweanwáomí mí mwiwóm+xipa neri aiwi iniigf tñni wayf numeaiia ouniri nirowárenapño re nriñigini, ‘Áma joxi kwíyf niweapiri wimeáagf winirfo nani dñj re yaiwirixini, ‘Ámayo wayf numeairfna kwíyf tñni numeairi sixf umímonfo, ayf orfani?’ yaiwirixini.’ nriñigini. ³⁴ Gorixo nriñjpi tñni xixeni niwanijoní omi sñjwí nwiniri nani nímeanjpi nani mfoní ‘O niaiwf Gorixoyáorini.’ searariniñi.” nearinjigini.

Wiep+sarinj waú waú awami nwiwimeáa unj naniñini.

³⁵ Wayf neameainj Jono, sá weño wápi tñni xegf wiep+sarinj waú tñni nawini éf nrorfná ³⁶ weninj éyf wininiginí. Jisaso anj warinjagf nwiniri re rinigini, “Sip+sipf miá ridiyowá nani Gorixo neaiapño iworini.” rfagi ³⁷ wiep+sarinjowá Jono e rfagi arfa nwiwiri Jisasomi númi warfná ³⁸ o nikinimóniri wininiginí. Awaú númi barinjagfi nwiniri re urinjigini, “Pí yaniri númi nibarini?” urfagi awaú re urigfisixini, “Rabai —Negf agapfné nriñfná ‘Nearéwapiyarinoxirini.’ rariñwápirini. Rabai, joxi anj giwami weariniñi?” urfagi ³⁹ o re urinjigini, “Awagwí nibiri sñjwí winipiyi.” urfagi awaú tñni nuro anj xfo weariniwá sñjwí nwiniri rixa sfapi tñni 4:00 p.m. imónijagf nani sfá ayi o tñni e sá wegfawixini. ⁴⁰ Wayf neameainj Jono Jisaso nani

ríagi aríá nîwiri númi úfíwaú wíto Adîruorîni. O Saimonî Pitaomî xexîrîmeáorîni. ⁴¹ O xámi nuri xexîrîmeáo Saimono nánî pîá nerî re urémeanînigîni, “Yawawi áamá negí Xibîruyí pîné tîni Mesaiaoyî rarîñwáo —O áamá yeáyí uyimîxemeanîa nánî aríowayá xwíá piaxîyo dánî iwiaronîoyî rarîgîforîni. Kiraisoyî enî rinîñorîni. Omî rîxa sîñwí wîniîmeáwîi.” nurîmî ⁴² nîwirîmeámî Jisaso tîñî e nánî nuri wîmeááná Jisaso omî sîñwí agwí nîwîniîrî re urîñînigîni, “Joxî Jonomî xewaxoxî Saimonoxîrîni. Ríná dánî yoí Sipasoxî —Yoí apî Girikîyí pîné nîrîrîná Pitaoyî rarîgîápîrîni. (Yoí mîkîpî sîñáî rinîni.) Yoí Sipasoxî rîrîpîráoi.” urîñînigîni.

Piripo tîni Nataniero tîni nánîrîni.

⁴³⁻⁴⁴ Jisaso, sá weño wíápi tîni Gariri pîropenîsîyo nánî umîniîrî nerîná áamá womî —O Piripoyî rinîñorîni. Anî yoí Betîsaida dánîorîni. Anî apî ayí Adîruo tîni Pitao tîni enî anî apimî dánîowaurîni. Jisaso Piripoyî rinîñomî nîwîmeari “Joxî nîxîdei.” uríagi ⁴⁵ Piripo nuri xegí áamá womî —O xegí yoí Natanieroyî rinîñorîni. Omî nîwîmeari re urîñînigîni, “Áamá Moseso enîná nîrîrî rîwamîñî earî wíá rókiamoagíáwa nîrîro rîwamîñî earo egíto rîxa sîñwí wîniîmeáwîni. O Nasaretî dánî Jospomî xewaxo Jisatorîni.” uríagi ⁴⁶ Nataniero áamá Gorîxo Isîrerîyo yeáyí uyimîxemeanîa nánî urowárénapîno nánî re urîñînigîni, “Joxî re rîyaiwiarîñîni, ‘Nasaretî dánî nene ayá sîwí nearopaxí imónîñî bî imónîpaxîrîni.’ rîyaiwiarîñîni?” uríagi Piripo re urîñînigîni, “Joxî nîbîrî sîñwí wînetî.” nurîmî nuri Jisaso tîñî e barîná ⁴⁷ o Nataniero barîñagî nîwîniîrî o nánî re rinîñînigîni, “Isîrerîyí wo áamáyo yapí bî mîwîwapiyarîño iworîni.” ríagi ⁴⁸ Nataniero ududí nîwîniîrî re urîñînigîni, “Arîge nerî joxî nionî nánî nîjîá imónîñîni?” uríagi Jisaso re urîñînigîni, “Piripo sîni rîaiwá mîrîrîpa éfmî joxî íkîá pikînamî íkwapiñîyo ñweañáná sîñwí ranîanigîni.” uríagi ⁴⁹ Nataniero re urîñînigîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, joxî nîaiwí Gorîxoyáoxîrîni. Isîrerene negí mîxî ináyoxîrîni.” uríagi ⁵⁰ Jisaso re urîñînigîni, “Nionî ‘Joxî íkîá pikînamî íkwapiñîyo ñweañáná sîñwí ranîanigîni.’ rîrîagi nánî joxî ‘Gorîxomî xewaxorîni?’ nîniawîrî dîñî rînikwîroarîñîni? Nionî apimî seáyî e imónîñî bî yarîñagî sîñwí nanîrîárîni.” nurîrî ⁵¹ omî re urîñînigîni, “Aga nepa seararîñîni. Anînamî dánî óf ináná Gorîxoyá anînajî áamá imónîñáonî tîñî e nánî yirî weapîrî yarîñagîa sîñwí wîniîpîrîárîni.” urîñînigîni.

2

Aga iniîgí iniîgí wainî oimónîrî imîxîñî nánîrîni.

¹ Sîá wîyaú pwéáná Gariri pîropenîsîyo anî bî xegí yoí Kenai rinîñîpimî áamá wo apîxî mearîñagî nánî aiwá apî nimîxîro yarîná Jisasomî xînáî anî ayo ñweañáná ² omî tîni xegí wiepîsarîñowamî tîni urepeárîá enagî nánî awa enî nîbîro ñweañáná re enîñînigîni. ³ Áamá aiwá apî nánî awí eánîáyí iniîgí wainî nîniî nowáráná Jisasomî xînáî re urîñînigîni, “Íwe, wainî nîniî rîxa nowáráoi. Bî sîniî mîwenîni.” uríagi ⁴ Jisaso re urîñînigîni, “Ineyî, jîxi nionî pí oenîrî nîrarîñîni? Nionîyá enî eánîñî sîñánî imónîniyí rínámani.” uríagi ⁵ xînáî áamá aiwá nîxero yanî wiarîgíáwamî re urîñînigîni, “O pí pí searîyî xîxenî xîdîpoyî.” uríagi ⁶ Jisaso sîñá tîni xwáríá sîxî imîxîniîñî wé wîúmî dánî wo —Apî wánî wánî iwajîá nerîná 100 ritá iwajîá epaxîpîrîni. Judayî wigí yarîgíápi tîni xîxenî nerîná Gorîxoyá sîñwîyo dánî amîpî wé rónîgíá imónanîro igwíá wîmoarîgíápa yanîrî yarîgíápîrîni. Jisaso sîxî wé wîúmî dánî wo apî wenagî nîwîniîrî ⁷ áamá aiwá yanî wiarîgíáwamî re urîñînigîni, “Iniîgí niwîro iwajîá nerîná magwí époyî.” uríagi awa aga iniîgí iwajîá neróná magwí imîmî yáráná ⁸ o awamî re urîñînigîni, “Xwáríá sîxî tîyo dánî niwîro nîmeámî nuro seáyî wiarîgíoyîné seáyî e seaimónîñomî mîniî wîpoyî.” uríagi awa nîmeámî nuro mîniî

wiána⁹ seáyť wiarıgřáwami bosť umieariņo aga iniıgř rıxa wainť imónıřpi gřgř nerı —O awa iwıfe nánı majťá nerı aiwi aiwá yaņť wiarıgřáwa niřťárini. O gřgř nerı apiřť meariņomi “Eini.” nuriri¹⁰ re urıniņigini, “Ámá nřni iniıgř wainť yaņť niwia nuróná re yarıgřárini. Xámi awiařpi yaņť niwia núısána ámá wainť api rıxa niınimáná enána naņť onımiápi imónıřpi yaņť niwia warıgřárini. E yarıgřá enagi aiwi joxı e méini. Joxı xámi wainť naņť imónıřpi yaņť niıneiapiři aiwi wainť aga awiařpi yómiņť niımerı agwiniı neaiapariņini.” urıniņigini. ¹¹ Jisaso Gariri piropeniřyo aņť Kenayo niņwearına emimť api iwamťó niwiwapıyiriņpimi dánı enť eániņť xřo imónıřpi siwá winarına xegť wiepiřariņowa siņwť niwinıro diņť wiķwřogřawixini.

¹² E nemo aņť xegť yoť Kapaneami riıniņpimi nánı niwerı xegť xinái tını xexiriımeáowa tını xegť wiepiřariņowa tını enı nawini niwero e sřá árını wı wegřawixini.

Jisaso aņť ridıyowá yarıgřıwámi niřáwiri enıřpi nánıřini.

¹³ Jisaso sřá Aņınajo Neamúroagoı riıniņyi aņwi e imónıřnáná Jerusaremi nánı niyoari¹⁴ aņť ridıyowá yarıgřıwámi ákiņáyo niřáwiri wenıņť éyť wiıniņigini. Niğwť nánı wa burımákaú bť ero sipısipı bť ero xawiówť bť ero yarıņagřa niwiniri niğwť senisť wiarıgřáwa enı éř niņwearo yarıņagřa niwiniri re enıniņigini. ¹⁵ Sámı niımerı siķwřá niyirearına sipısipı tını burımákaú tını miřť xřdowáriři xiáwowami enı miřť xřdowáriři niğwť senisť yarıgřáwayá niğwřpi niımerı emı noyaxımorı wigř iķwianwť enı miwiárorı nemána ¹⁶ xawiówť bť yarıgřáwami miřť re urıniņigini, “Niımeámi úpoyı. Aņť gř ápoyá riwá makerřa aņiwániņť pi nánı imıřariņoı?” urıagi¹⁷ xegť wiepiřariņowa Biķwřıyo rıwamiņť re niřiriři eániņťpi nánı diņť winıniņigini, “ ‘Ápoxiniyá aņiwami piřániņť éřıxiniři sımť niıxadřpenıriņpimi dánı miyřoyo urıkwınariņini.’ niımónariři.” niřiriři eániņťpi nánı diņť winıniņigini. ¹⁸ Judayť ámińáowa Jisaso éřpi siņwť niwinıro miřť re urıgřawixini, “Nene ‘E epaxorıani?’ siaiwiani nánı emimť bi rıxa riıneiwapıyariņini?” urıagi¹⁹ Jisaso re urıniņigini, “Soyıne aņť riwá piıneápoyı. E nerıńáyť, nioni ámi sřá wiyaú wıyimi niřıřıřini.” urıagi²⁰ Judayť ámińáowa re urıgřawixini, “None aņť riwá niřarıřná xwiogwř 46 neamúroıwáriři. Joxı anani sřá wiyaú wıyimi niřıřıřani?” urıagi²¹ o e nuririřná ewayť ikaxť xewanıņo nánı niřiriři e urıniņigini. ²² Ayınáni rıwéná Jisaso Gorıxoyá diņťyo dánı piyť weņe dánı niwiápiıımeámána enána wiepiřariņowa ewayť ikaxť xřo aņiwá nánı urıniņpi nánı diņť niwiniri “Biķwřıyo xřo nánı niřiriři eániņťpi tını xwiyřá xřo riıniņpi tını neparini.” niyawiři diņť wiķwřogřawixini.

Jisaso ámá nřni xwioxřıyo dánı yaiwiarıgřápi nánı niřťá imónıřť nánıřini.

²³ Sřá Aņınajo Neamúroagoı riıniņyi nánı aiwá imıřariřına Jisaso siıni Jerusaremi niņwearına emimť yarıņagi ámá obaxı e riweagiáyť siņwť niwinıro omı diņť niwiķwřoro apaxť mé “Orıani?” yaiwiarıņagřa aiwi²⁴ xewanıņo nepaxıņo niımónıři siņáni “Onıřini.” niřiriři áwanť nirowiároıniņigini. O ámá nřni yarıgřápi nánı niřťá imónıņo enagi nánı áwanť nirowiároıniņigini. ²⁵ Ámá wigř yaiwiarıgřápi xwioxřıyo adadı niwiri niřťá imónıņo enagi nánı wı ámá niıřiro api nánı áwanť urıřaxomani.

3

Jisaso tını Nikodimaso tını xwiyřá riıniņřı nánıřini.

¹ Ámá wo —O xegť yoť Nikodimasoyı riıniņorini. Gwř mónıgřá yoť Parisiyı riıniņyřť worini. Axo Judayť mebá worini. ² O sřá wıyimi árıwıyimi nurı Jisasomı niwıımerı re urıniņigini, “Rabai, ‘Joxı nearıwapıyariņť Gorıxo rirowáreıarıņoxı imónıřini.’ neaimónariři. Gorıxo diņť mukıkayonána ámá wo emimť joxı yarıniņpi epaxť niımónıņagi nánı riřariņini.” urıagi³ Jisaso re urıniņigini, “Aga nepa riřariņini. Ámá

giyí giyí seáyimi dání mewepa nerínáyí, Gorixoyá xwioxíyo wí ñweapíríá menini.” uríagi ⁴ Nikodimaso re uríñinigini, “Ámá go go ríxa xwé niwiarómáná arige nerí ámi eweaníñoi? ‘Ámi xináiyá agwíyo páwíáná omi ámi sijní xínái xirípaxírini.’ níriri ríniraríñini?” uríagi ⁵ Jisaso re uríñinigini, “Aga nepa ríraríñini. Ámá iniigíyo dání eweari Gorixoyá kwíyíyo dání eweari mepa nerínáyí, wí Gorixoyá xwioxíyo nípawiri ñweapaxí menini. ⁶ Xaniyaúmi dání xirarígíápi, ayí warápinirini. Kwíyíyo dání imónaríñipi, ayí diñí sijní imónaríñipirini. ⁷ Nioni re ríríápi nání, ‘Joxi “Gorixoyá xwioxíyo ñweáimigini.” nisimóniríná wí seáyimi dání ewearípi nímúropaxímani.’ ríríápi nání ududí m+sinípani. ⁸ Imíñí yaríñipi nání diñí moi. Imíñí xegí wimónaríñimani yaríná joxi iwí raríñagi aríá niwiri aiwi gími dání bípírani, gími nání úpírani, joxi nijíá imónaríñimani. Nijíá mimónipa nerí aiwi ‘Imíñí menini.’ rípaxímani. Kwíyí eni axípi imónini. Ámá sijní ewearíná sijnwí winípaxí mimóníñagi aiwi ‘Sijní meweaíyírini.’ rípaxí menini.” uríagi ⁹ Nikodimaso re uríñinigini, “Joxi níraríñipi arige nerí imónipaxírini?” uríagi ¹⁰ Jisaso re uríñinigini, “Joxi áminá negí Isirerene nearéwapíyaríñí woxi enagi aí nioni ríraríñápi nání majíá rimóníñini? ¹¹ Aga nepa ríraríñini. None nijíá imóníñwáyí nání rírane sijnwí winíñwáyí nání áwaní rírane yaríñagwi aiwi píné none raríñwáyí soyíné aríkwíkwí yaríñoi. ¹² Amípi xwíá rírími imóníñíyí nání áwaní searáná soyíné ‘Neparini.’ niyaiwiro diñí míkwrópa yaríñagíá nání amípi añnamí imóníñipi áwaní nisearírínáyí, arige nero ‘Neparini.’ niyaiwiro diñí ikwíropíráoi? ¹³ Ámá imóníño —O añnamí dání weapíñorini. O ámá niyoni aiwi oni añnamí nání yinorini. ¹⁴ Eníná negí aríowa ámá diñí meañe nemeróná ámá weaxíá sidíñí óyíyí sijní upíríá nání Moseso ainixí tñni weaxíáníñí nimixiri íkíáyo niñwirárímaná seáyí e m+eyoáípi sijnwí niwiniríñipimi dání sijní ugíawixini. Ainixí weaxíáníñí imixiniñipi niñwiráñiro m+eyoagíápa ámá imóníñomi axípi numíeyoapíríárini. ¹⁵ Ámá omi diñí wíkwírófá giyí giyí diñí niyimíñí tígíáyí imónipíríá nání omi numíeyoapíríárini. ¹⁶ Ayí rípi nánirini. Gorixo ámá niyoni diñí sixí xwapí ayá wí nuyiri nání xegí niaíwí sijníñí émiaño nene nání wírénapiñinigini. Ámá xewaxomi diñí wíkwírófá giyí giyí maníñipa nero diñí niyimíñí imóníñipi tígíáyí imónipíríá nání wírénapiñinigini. ¹⁷ Ayí rípi éwiniginiñi Gorixo xegí xewaxomi xwíá rírími nání uowárénapiñinigini. O ámáyo xwíyíá umeáríwiniginiñi muowárénapiñinigini. Yeáyí uyimíxemeaníwiniginiñi uowárénapiñinigini. ¹⁸ Xewaxomi diñí wíkwírófá giyí giyí Gorixo xwíyíá umeárípaxí mimóníñoi. E nerí aiwi xewaxomi diñí m+wikwírófá giyí giyí Gorixoyá sijníñí émiañoñomi diñí m+wikwíroarígíá enagi nání ríxa xwíyíá umeárípaxí imóníñoi. ¹⁹ Sa míkí tíyo dání Gorixo ‘Xwíyíá tíñoxiní.’ uríri ‘Xwíyíá mayoxini.’ uríri eníárini. O xwíárími ñweagíáyí e éríxinirí wimónaríñipi wíáníñí wókíagi aiwi ámá wigí yarígíápi sipíni imóníñí enagi nání wíá ókiñipi nání m+vimónipa nerí sía yiniñipi nání wimónaríñirini. ²⁰ Ayí rípi nání ámá sipíni yarígíáyí nñni wíá ókiñipi nání aga m+vimóní sía yiniñipi nání wimónaríñirini. Wigí yarígíápi wíá ókím+xínaniginiñi wíá ókiñe nání barígíámani. ²¹ E nerí aiwi ámá yadimíñí yarígíá giyí giyí Gorixo wimónaríñipi oeminiñi aríá niwiri yaríñipi sijnáni oimónirí wíá ókiñe nání anani barígíárini.” uríñinigini.

Wayí umeañí Jono Jisaso nání ríñipi nánirini.

²² E nemáná Jisaso tñni wiepísaríñowa tñni Judia píropenísíyo nání nuro wí e awa tñni nawíni niñwearóná ámáyo wayí numeaiia waríná ²³ wayí neameañí Jono añí yoí Inoníyi ríñipiñimi —Añí api Serimí dání añwi erini. Jono añí apimi niñwearíná e iniigí obaxí wearíñe enagi nání o ení ámá b+miarígíáyo wayí numeaiia waríná ²⁴ —Íná Jono sñni gwí añíyo m+ñwiráriniñinárini. ²⁵ Íná Jono xíto xegí

wiepi-sari-ŋowa re egfawixini. Niwiápi-nimearo wigf Judayf wo tñni xwi-yfá niri-niróná Gorixoyá s-ŋwfyo dáni nanf imónan-ro nání ini-gfyo igfá eánarigfápi nání xwi-yfá xim-ximf niniro ²⁶ e nemowa wayf neameainf Jono tñf e nání nuro re urigfawixini, “Nearéwapiyari-ŋoxini, ámá joxi tñni ini-gf Jodani rapáyo jfaríwámni ŋweagfío —O joxi áwanf neari-ŋorini. O re yarini. Ámáyo wayf numeaiá warini. E yaríná oxí apixf niaíwí nñni o tñf e nání war-ŋoi.” urfagfá ²⁷ wayf neameainf Jono re uri-ŋiniginí, “Ámá wigf d-ŋfyo dáni seáyí e imónarigfámani. Anfnami ŋweaŋo ‘Ámá o e neri seáyí e oimónni.’ miyaiwipa nerfnáyí, wí e neri seáyí e imónipaxímani. ²⁸ Xámí nioni áwanf re searari-ŋagi arfá nigfárini, ‘Nioni Kiraisoní, ámá yeáyí seayimixemeanfa nání arfowayá xwáf piaxfyo dání iwiaronfoyf rarigfóni-mani. Omí xámí umeáw-ŋinirí nirowárenapi-ŋonirini.’ searari-ŋagi ríxa arfá nigfárini.” nurirí ²⁹ ewayf xwi-yfá bi rípi uri-ŋiniginí, “Apixf ŋwirárfoyf ayf apixf oyáirini. Apf wáf wiŋoyáímani. E neri aiwí o damí dání éf nírori apixf meáo yayf yarí-ŋagi arfá niwiríná xfo ení yayf seáyimí dání yarí-ŋirini. Ayínáni d-ŋf nífá níninirí bi onimiápi mininarinini. ³⁰ Nioní ríxa yfwf nimóga waríná xewaní-ŋo niwiarorí aga nepa néra nuní-ŋoi.” nurirí ³¹ ámi re uri-ŋiniginí, “Ámá eramí d-ŋo ámá niyoní seáyí e wimóni-ŋorini. Ámá xwáf rírímí d-ŋoní aga ámá imónirí amípi xwáf tfyo dánf nání rírí yarí-ŋaonirini. E neri-ŋf aiwí anfnami d-ŋo aga niyoní seáyí e wimónni. ³² Xewaní-ŋo anfnami dání s-ŋwí w-ŋirí arfá wirí enfyf nání ámáyo áwanf nura warí-ŋagi aiwí wí o áwanf rarí-ŋípi mumíminari-ŋoi. ³³ E searari-ŋagi aiwí ámá áwanf o rarí-ŋípi arfá niwirí ‘Neparini.’ yaiwífá gíyí gíyí réni-ŋf rarí-ŋoi, ‘Neparini. Gorixo xfo rarí-ŋípi tñni xixeni yarí-ŋorini.’ rarí-ŋoi. ³⁴ Ayf rípi nánirini. Ámá Gorixo uowárenapi-ŋomi xewaní-ŋoyá kwíyí ayíkwí m-ŋwí-ŋf enagi nání xfoyá xwi-yfá n-ŋa warí-ŋorini. ³⁵ Xano xewaxomi d-ŋf síxí nuyirí amípi nñni fání-ŋf wiepfx-niasinirini. ³⁶ Ámá xewaxomi d-ŋf wikwí-roarigfá gíyí gíyí d-ŋf niyí-m-ŋf imóni-ŋípi tfgfáyirini. E neri aiwí xewaxomi aríkwíkwí wiarigfáyo d-ŋf niyí-m-ŋf imóni-ŋípi wímeanfá menini. Wikí Gorixo ámá ayo wónari-ŋípi aní-ŋf wikwímoní-ŋirini.” uri-ŋiniginí.

4

Jisaso tñni Samariayf apixf wí tñni xwi-yfá r-ŋigfí nánirini.

¹⁻³ Parisiowa arfá re wigfawixini, “Jisaso wiepi-sari-ŋfyf im-xiri wayf umeairí yaríná oyáyí wayf umeaiari-ŋf Jonoyá wiepi-sari-ŋfyo ríxa wiárf múroari-ŋoi.” arfá e wíagfá aiwí Jisaso xewaní-ŋo ámáyo wayf umeaiari-ŋagi marfáí, sa xegf wiepi-sari-ŋowa wayf umeaiari-ŋagfá nání Parisiowa arfá e wigfawixini. Áminá Jisaso Parisiowa arfá e wífá enagi nání ni-ŋfá nimónirí ámi Gariri piropen-sfyo nání uminirí nání Judia piropen-sfyo pñni niwiárimí nurí ⁴ “Aga Samariayf anf tñjimaní oumni.” niyaiwimo imaní nuríná ⁵ Samariayf anf bi xegf yoí Saikaí r-ŋi-ŋípi —Anf api xwáf eníná Jekopo xewaxo Josepomi wi-ŋípi tñf e anwi erini. ⁶ Míni-ŋwí Jekopo ini-gf iwinífa nání rípi-ŋíwá erini. Anf api tfe nírémómáná sogwí áwini e ŋwea-ŋáná anf éf nání enf samí-ŋf uwéagi ini-gf nání míni-ŋwí rípi-ŋíwá tñf e sá ni-ŋwearí ⁷⁻⁸ wiepi-sari-ŋowa aiwá bf yaníro nání anf apimí nání ríxa numáná enáná Samariayf apixf wí ini-gf iwim-inirí barí-ŋagi niw-inirí re uri-ŋiniginí, “Ini-gf iwí-ŋípi bi onimni.” urfagi ⁹ í re uri-ŋiniginí, “Aríge simóníagi joxi ‘Ini-gf bi niapeti.’ nírari-ŋini? Joxi Judayf woxirini. Niíni Samariayf apixf wíni enagi nání rírari-ŋini.” —Judayf Samariayf tñni wí kum-xinarigfá me-ŋagi nání í e urfagi ¹⁰ Jisaso re uri-ŋiniginí, “Jíxi Gorixo ámáyo anfá wiarí-ŋípi nání ni-ŋfá imónirí nioní ‘Ini-gf bi niapeti.’ rír-áoní nání ni-ŋfá imónirí neri s-ŋwí-ŋíyí, jíxi yarí-ŋf nífá nioní ini-gf d-ŋf s-ŋf síweapaxf imóni-ŋf bi siapim-inirí éarini.” urfagi ¹¹ í re uri-ŋiniginí, “Ámináoxini, ini-gf ayf ná mfmí ríwoni.

Inigf iwiri nani eni m+max+r+qagi nani inigf iwiri mimon+qini. Ay+nani joxi inigf d+qf s+qf eweapaxi imon+qipi ge iwir+ini? ¹² Joxi 'Negf arfo Jekopomi —O min+qwf riwa n+r+pi+r+i inigf xewan+qo n+r+i xewaxowa n+ro xegf sip+sipf bur+m+ka+u am+pi n+ro enor+ini. Omi anani wiarf m+ron+qon+r+ini.' riyaiwinar+qini?" urfagi ¹³ Jisaso re ur+q+nig+ini, "Amá inigf riwami nfa giyf giyf n+ni ami inigf nani winayin+ar+ini. ¹⁴ E ner+i aiwi amá inigf nioni wiap+i nfa giyf giyf ami inigf nani winayin+fa men+ini. Ayf r+pi nani+r+ini. Inigf nioni m+ni wiap+i amá xwiox+yo inigf sim+qf meaar+qe dani ur+ur+m+i yar+q+p+an+qf nimon+r+i d+qf n+y+m+qf imon+qipi inina qweap+r+fa nani wimixin+ar+ini." urfagi ¹⁵ apixi re ur+q+nig+ini, "Am+náox+ni, niini ami gw+nf yeáyf m+nipa oen+r+i inigf joxi rar+q+p+i niape+i. Inigf iwim+n+r+i m+bi+pa em+fa nani eni niape+i." urfagi ¹⁶ o re ur+q+nig+ini, "Jixi nuri dixf oxomi n+wir+meami re nani b+piyi." urfagi ¹⁷ apixi re ur+q+nig+ini, "Oxf mayin+r+ini." urfagi Jisaso re ur+q+nig+ini, "Jixi 'Oxf mayin+r+ini.' n+rar+q+p+i xixeni n+rar+q+n+i. ¹⁸ Ayf r+pi nani+r+ini. Jixi oxf wé bi n+pi+ni r+meag+ix+r+ini. Jixi amá agwi mean+qo dixf oxo men+qagi nani xixeni nepa n+rar+q+n+i." urfagi ¹⁹ apixi re ur+q+nig+ini, "Am+náox+ni, 'Joxi e n+rar+q+qagi nani wfa rókiamoar+ig+fa woxir+fan+i?' nimon+r+ini." nuri+r+i ²⁰ re ur+q+nig+ini, "Enina negf arfowa Gorixomi yar+qf wirow yayf wirow yan+ro nani d+wf r+ipimi nani bagf+ar+ini. E ner+i aiwi Juday+ne re rar+g+ar+ini, 'Wí e mar+fa, sa Jerusaremi dani+n+i yayf n+wir+na ayf apani yar+qoi.' rar+g+ar+ini." urfagi ²¹ Jisaso re ur+q+nig+ini, "Iney+i, pír+an+qf arfa ni. Sfa w+yi d+wf r+ipimi dani+r+ni, Jerusaremi dani+r+ni, apo Gorixomi yayf m+wip+r+fa nani par+imon+ar+ini. ²² Sey+ne yayf wiar+g+fo ar+gen+qf imon+qipi nani majfa imon+qoi. E ner+i aiwi yayf wiar+q+wao ar+gen+qf imon+qipi nani Judayene n+jf+ar+ini. Ayf r+pi nani+r+ini. Gorixo amayo yeáyf uyim+xemeam+n+r+i yar+q+p+i gwf Judayene imon+qwar+imi dani yar+qf en+qagi nani o, yayf wiar+q+wao nene n+jf+ar+ini. ²³ E n+r+r+i aiwi sfa amá e nero yayf n+r+x+ni+r+i wimonar+qipi t+ni xixeni wiar+g+ayf apo Gorixomi xegf kwiy+yo dani yayf wirow xixeni xfo imon+qipi nani d+qf n+moro yayf wirow wip+r+fyi r+xa an+wi e ner+i r+xa par+mon+oi. Ayf r+pi nani+r+ini. Amá xfo nani e nero yar+g+ayf nioni gf yayf niar+g+ayf imon+r+x+ni+r+i wimonar+qf en+qagi nani rar+q+n+i. ²⁴ Gorixo kwiy+ni enor+ini. Ay+nani omi yayf wiar+g+ayf xegf bi epax+mani. Sa kwiy+yo dani yayf wirow xixeni xfo imon+qipi nani nepa d+qf n+moro yayf wirow epax+r+ini." urfagi ²⁵ apixi re ur+q+nig+ini, "Mesaiao —Amá Gorixo yeáyf neayim+xemean+fa nani arfowayá xwfa piax+yo dani iwiaron+oyi rar+q+wao+r+ini. O amá nimon+r+i b+n+ap+i nani niini n+jf+ar+ini. O n+bi+r+na am+pi n+ni awan+qf near+in+ar+ini." urfagi ²⁶ Jisaso re ur+q+nig+ini, "Oyi, jixi t+ni xwiy+fa r+nar+gw+fi ron+r+ini." ur+q+nig+ini. ²⁷ E urar+na xegf wiep+sar+qowa, an+qf j+apimi nani ufawa ami n+bi+ro wen+qf efayf w+nig+awix+ni. Apixi wí t+ni xwiy+fa r+nar+qagfi n+w+n+ro ududf nero aiwi wo n+wiap+n+mear+i xwiy+fa bi re mur+q+nig+ini, "Joxi pi urap+m+n+r+i urar+q+n+i? Pi nani i t+ni xwiy+fa r+nar+q+n+i?" mur+pa éana ²⁸ apixi xwar+fa sixf e n+tim+i an+qf j+apimi nani nuri amayo re ur+q+nig+ini, ²⁹ "Amá niini enina dani nera b+n+ap+i n+pi+ni nani awan+qf n+rar+q+omi nurane s+qwf ow+naney+i. O Kiraiso, amá yeáyf neayim+xemean+fa nani arfowayá xwfa piax+yo dani iwiaron+oyi rar+q+wao men+r+ni?" urémeaana ³⁰ ayf an+q+pimi p+ni n+wiar+m+i Jisasomi s+qwf w+n+e nani ug+awix+ni.

³¹ Wiep+sar+qowa apixi amayo wir+meam+n+r+i uana "Nearéwap+yar+qox+ni, aiwa bi nei." urar+qagfa ai ³² o re ur+q+nig+ini, "Aiwa n+m+i nani soy+ne maj+ap+i t+qon+r+ini." urfagi ³³ wiep+sar+qowa nepa aiwa nani nearar+ni+r+i re r+nig+awix+ni, "None j+ami uana amá wo n+bi+r+i aiwa n+ni nani m+ni r+fa wi+oi?" r+nar+na ³⁴ Jisaso re ur+q+nig+ini, "Nioni n+rowar+en+ap+qo e ewin+q+n+r+i wimonar+qipi eri xfo 'Joxi e é+r+x+ni.' n+r+q+p+i xixeni yar+r+i ner+na+yf, ayf gf aiwan+qf imon+ni. ³⁵ Sey+ne ewayf xwiy+fa r+pi m+r+pa yar+g+ar+ini, 'Emá waú waú sin+r+ni. R+xa m+roana aiwa mian+war+ni.' m+r+pa yar+g+ar+ni? Sey+ne e n+r+ro aiwi nioni re searar+q+n+i, 'N+wiap+n+mearo om+q+yo m+ni

mîni wenîñf emiamópoyî. Aiwá rîxa yóf nerî mipaxf imónîni. ³⁶ Agwî aiwá miarîñf go go omîñf nerîná xegf éfpî nánî nigwî nîmearî ayf dîñf nîyimîñf imónîpîrîfa nánî rîxa yarîni. Aiwá îwîá urarîño tîni miarîño tîni nawîni nîwaúnî yayf epîsî nánî e yarîni. ³⁷ Xwîyîá seyîné re rarîgîápi, ‘Wo îwîá urîri wo mirî yarîgîárîni.’ rarîgîápi, ayf nionî rîrîápi tîni xîxenî rîni. ³⁸ Nionî gî seaiepisarîñáoyîné, aiwá soyîné îwîá murîgîápi mipîrî nánî searowárîñárîni. Soyîné aiwá wa îwîá urîgîápi nîmiróná awa anîñf minî egîápi miarîñoi.” urîñîniñîni.

³⁹ Samariayf, anî jîapimi dâñyîf apîxî áwanî re urîagi “Ámáo niîni enîná dâni néra bîñápi nîpîni nánî áwanî nîrîñoi.” urîf enagi nánî obaxf o nánî dîñf nîwîkwîroro nánî ⁴⁰ nîbîro nîwîmearóná nene tîni onweaneyîniro yarîñf wîagîa o sîá wîyaú e wenîniñîni. ⁴¹ Ámá obaxf wîni wîni enî xwîyîá o rarîñîpî arîá nîwîro nánî dîñf nîwîkwîroro ⁴² apîxîmi re nura ugîawîxîni, “Jîxi nearîfîpî arîá nîwirane nánîni omî dîñf mîwîkwîroarîñwîni. Newanîjene enî o xwîyîá rarîñagi arîá nîwirane rîxa nîjîá nîmónîrî re yaiwîarîñwîni, ‘Ámá nîyonî yeáyf uyimîxemeámîánîrî bîñorîani?’ yaiwîarîñwîni.” urîgîawîxîni.

Gapîmanf woyá nîaîwomî nanîf imîxîñf nánîrîni.

⁴³ Sîá wîyaú wenî anî apîmi pîni nîwiárîmi Garîri pîropenîsîyo nánî unîniñîni. ⁴⁴ Jîsaso xewanîño re rîño enagi nánî, “Wîá rókiamoarîñf gomî ámá xegf anî e dâñyîf wé ikwîañwîyo unîwîrîrîgîárîni? Oweoi.” rîño enagi nánî ámî Garîri pîropenîsîyo nánî unîniñîni. ⁴⁵ Ayînáni Garîri pîropenîsîyo rémóáná Garîri ñweáyf enî aiwá sîá Anîñajo Múroagîyi nánî Jerusaremîyo nánî nîyîro nîñwearóná amîpî xîo yarîñîpî wîniñîgîa enagi nánî wigî anîyo rémóáná umîmîniñîgîawîxîni.

⁴⁶ Jîsaso Garîri pîropenîsîyo anî Kenai rîniñe —E xâmi aga iniñîgî aî wainîf imîxîñf erîni. E nîrémorî ñweañáná gapîmanî wo xegf îwo sîmîxîf nerî anî yoî Kapaneamîyo ñweañáná ⁴⁷ xano arîá re wîñîniñîni, “Jîsaso Judia pîropenîsîyo pîni nîwiárîmi nîbîrî Garîri pîropenîsîf tîyómîni rémónapîñoi.” rarîñagîa arîá e nîwirî Jîsaso tîñf e nánî nîyapîrî xegf nîaîwo rîxa nîpémîniñî anîwî ayo enagi nánî o nîweapîrî gî îwomî nanîf oimîxîniñî yarîñf wîagi ⁴⁸ Jîsaso re urîñîniñîni, “Seyîné nionî emîmîf mepa erî amîpî ayá rîwamónîpaxf mepa erî yarîñagî nînanîrînáyîf, wî dîñf nîkwîropîrîméoî.” urîagi ⁴⁹ gapîmano re urîñîniñîni, “Ámînáoxîni, gî îwo penîniñîni joxî anîni weapeî.” urîagi ⁵⁰ Jîsaso re urîñîniñîni, “Dîxîf anî uî. Dîxîf îwo sîñf unîñoi.” urîagi o xwîyîá Jîsaso urîfîpî “Neparîni.” nîyaiwirî dîñf nîkwîrorî xegf anî e nánî nurî nurî ⁵¹ óf e sá wenî wîápi tîni sîni ófyo warîná xegf xînáiwánîñf nîmónîro omîñf wîiarîgîáwa óf e órórî ninîro re urîgîawîxîni, “Dîxîf îwo rîxa sîñf úniñîni.” urîagîa ⁵² o yarîñf re wîñîniñîni, “Gíná nanîf imónîniñîni?” urîagi awa re urîgîawîxîni, “Agíná 1:00 p.m. imónáná wará rîá pîrîf pîni wîárîniñîni.” urîagîa ⁵³ xano re yaiwîñîniñîni, “Agíná Jîsaso ‘Dîxîf îwo sîñf unîñoi.’ nîrîná sîmîxîf pîni wîárîrîani?” nîyaiwirî xîomî dîñf nîwîkwîrorî xegf îwîaxé enî dîñf wîkwîrogîawîxîni. ⁵⁴ Jîsaso Judia pîropenîsîyo pîni nîwiárîmi ámî Garîri pîropenîsîyo nemerîná emîmîf ámî bî apî enîniñîni.

5

Sîkwî ikîf enîf womî nanîf imîxîñf nánîrîni.

¹ Jîsaso e nemo nîñweañîsáná Judayf wigî yarîgîápa Gorîxo nánî dîñf moanîro aiwá Jerusaremîyo imîxarîná o e nánî nîyoarî nîrémómáná ² —Jerusaremîyo ákîñá íwî wîyi Sipîsipîyîf rîniñîyî tîñf e ipî wá Xîbîruyf pîné tîni xegf yoî Betesaidai rîniñîwá e rîwonîwárîni. Mîdîmîdâni rîwîyi nánî anî wîámîfó wé wú mîrîniñerîni. ³ Anî wîámîfó wé bî apî mîrîniñe ámá sîmîxîf yarîgîáyf tîni sîñwî supárîgîáyf tîni sîkwî ikîf egîáyf tîni sîkwîf wé kîrîñf egîáyf tîni ayf obaxf e nîñwearo [iniñîgîf yaromî éfpî sîñwîf

owinaneyiniri ηweaarigferini. ⁴ Wainí waína anfnají Gorixoyá wo niweri ipiwámi yaromí méána áma simixí tígáyí go go xámi páwíána xegí wará naní imónariñí enagí nání ηweaarigferini.] ⁵ Jisaso e niremorí áma e ηweaarigáyí wo —O xegí simixípi yarína xwiogwí 38 múronorini. ⁶ O e wenagi síhwí niwiniri “Simixí enína dání néra biñorfaní?” niyaiwiri níjía e nimóniri nání re uriniginini, “Joxi ‘Naní oimónimini.’ risimónarini?” uríagi ⁷ simixó re uriniginini, “Áma roxini, ipiwá yaromí éána áma ipiyo ninimeari niwáripiri nání mayonirini. Niwanñoni niwiápnimeami nurí páwimiri yarína áma wa xámi páwiarigárini.” uríagi ⁸ Jisaso re uriniginini, “Niwiápnimeari díxí íkwianwí nioperi nimeami ui.” urána re eniginini. ⁹ Naní nimóniri xegí íkwianwí nimeami aní uniginini.

Sfá ayi Sabarfá ayimirini. ¹⁰ Ayináni Judayí ámináowa naní imónfomi re urigfawixini, “Sabarfáyimi enagí nání díxí íkwianwí xe nimeami ouniri síhwí ranipaxí mimóniñwini. Nwfárinini.” uríagía aí ¹¹ o re uriniginini, “Áma nioni naní nimixó, o ‘Díxí íkwianwí nimeami ui.’ níríagi nimeami warinini.” uríagi ¹² awa yariñí re wigfawixini, “‘Díxí íkwianwí nimeami ui.’ go rirñoi?” yariñí e wíagía aí ¹³ áma o xíomi naní wimixó nání níjía mimónipa nerí nání áwaní urípaxí mimóniñiginini. Ayí rípi nánirini. Jisaso áma e eptroyí egfáyo áwinimi dakwíagi nánirini.

¹⁴ E nemána enána Jisaso áma o aní ridiyowá yariñiwámi roñagi niwiniri re uriniginini, “Arfá nií. Simixí joxi yariñipi ríxa naní imóniniginini. ‘Xámi sípimi ámi bí wiárfí múroniñipi siniginiri nání íwí ámi mepa éirixini.’ rirarini.” urána ¹⁵ o nurí Judayí ámináowami Jisaso nání re uriniginini, “Naní nimixó, ayí orini.” uríagi nání ¹⁶ Jisaso Sabarfáyo omí naní wimixí enagí nání awa “Ririxini wíkarñwaniginini.” niyaiwiro iwamfó e wianro egfawixini. ¹⁷ E wianro éagía aiwi Jisaso re uriniginini, “Amípi gí ápo bí pñni mwiárfí aniní miní néra biñipi nioni eni axípi e nerí ámayo arirá wiarinini.” uríagi nání ¹⁸ Judayí ámináowa ríxa mekaxí nímoro “Omí pikíwaniginini.” rinigfawixini. O “Sabarfáyo ηwfárinini.” rininipi niwiaikiri éyí nánini marfái, xewanño Gorixo nání “Gí áporini.” nírírná ayí réniñí ríyí, “Nioni Gorixo tñni xixeni imóninini.” éniñí ríyí nání eni e rinigfawixini.

“Ápo amípi íaniní niepíxñiasinñrini.” uriní nánirini.

¹⁹ Ayináni Jisaso niwiápnimeari “Xamiñoni bí osearimini.” nuriri xewanño nání re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Xewaxo xegí dñño dání amípi wí epaxí menini. Xano yariñipimi síhwí niwiniri apini yariñirini. Pí pí xano yariñipi xewaxo eni axípi e yariñirini. ²⁰ Ayí rípi nání seararinini. Xano xewaxomi dñí síxí nuyiri amípi xó yariñipi síwá wiarinirini. Soyfne ududí eptfía nání emimí xewaxo agwi yariñipimi seáyí e imóniñí bí éwiniginiri wiepñsinfárinini. ²¹ Xano áma piyíyo ámi síñí nimixiri dñí síxí umímoarini xewaxo eni xó xegí dñño dání áma xó wimónariñño anani dñí síxí umímoarini. ²² Rípi eni xano áma womi xwiyfá umeararinimani. Xewaxo áma niyoní xwiyfá mearñwiniginiri winí enagí nání oni xwiyfá meararinirini. ²³ Áma níni xanomí wé íkwianwíyo unwirárarigfápa xewaxomi eni axípi e éirixiniri áma niyoní xwiyfá mearñwiniginiri mñni winirini. Áma xewaxomi wé íkwianwíyo muñwiráripa yariñí xano, uowárenapiñomi eni wé íkwianwíyo muñwirárarigfárinini.” nuriri ²⁴ re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Áma xwiyfá nioni rariñipi arfá niro nioni nirowárenapiñomi dñí wíkwíroro éfá gíyí gíyí ríxa dñí niyimini imóniñipi tígáyirini. Wí xwiyfá meárinipfía nání mimóniñoi. Síni óf pearigfáyimini mwarinnoi. Dñí niyimini imóniñí ínina ηweapfíayimini warinnoi.” nuriri ²⁵ re uriniginini, “Aga nepa seararinini. Sfá áma piyíniñí imónigfáyí maní Gorixomi xewaxoyá arfá niwiro xídpfíyí ríxa anwí e nerí ríxa parimoi. Áma arfá niwiro xixeni éfáyí dñí niyimini imóniñipi ínina ηweapfíra

náni meapíráoi. ²⁶ Ayí rípi nánirini. Xano dñj niyimñj imónñjpi mfk tñjo nimóniri áma xfo wimónarñjyo wiarñjpa xewaxo eni dñj niyimñj imónñjpi mfk tñjo oimóniri wiñfrini. ²⁷ Rípi eni xewaxo áma imónñjo enagí nán anani áma niyoni mí ómómximf winfa nán eni imónfwñgñniri fánñj wiepfxñiasñjfrini. ²⁸ Nioni searíapi nán dñj ududf mñseainipani. Ayí rípi nán seararñjini. Sfá áma xwáripáyo wegíá nñnyf xewaxoyá manf ráná arfá nñwiwo wiápñnimeapírfáyi añwi e nimóga barñjagí nán seararñjini. ²⁹ Arfá nñwiwo xwáripáyo dán nñwiápñnimearóná nanf yarígfáy dñj niyimñj imónñjpi íníná píranñj ñweapírfá nán mearo sipí yarígfáy xwiyfá meárñniro epírfárini. ³⁰ Nñwanñjoni gí dñjyo dán amípi wí epaxf mimónñjini. Ápomí arfá wiarñjapi tñni xixeni ámáyo xwiyfá umeararñjárini. Nioni gí nimónarñjpi mñxídiipa nerí nñrowárénapñjo wimónarñjpi nñxídií nán ámáyo xwiyfá numearírfná xixeni ayo umeararñjárini.” urñjñigini.

Jisaso nání áwanj rígfá nánirini.

³¹ Ámi re urñjñigini, “Soyñé dñj re nñaiwiarñjagía aiwi, ‘Xewanñjo nán áwanj nearána “Neparini.” wñiwipaxf menini.’ nñaiwiarñjagía aiwi ³² ámi wo nioni nán áwanj seararñjfrini. Nioni nán nñsearírfná ‘Ayí neparini.’ yñiwipaxírfini.” nuríri ³³ re urñjñigini, “Xámí segf wamí wayf neameañj Jono tñjñmñni urowárána o nioni nán áwanj nñsearírfná nepaxñj imónñjpi tñni xixeni searñjñigini. ³⁴ Soyñé re rñseaimónarini, ‘Xewanñjo nán áwanj rñnarñjpi aga áma wí rarígfápimi dán sopñj ononiri rarini.’ rñseaimónarini? Oweoi, seyñé Gorixo yeáyf seayimñxemeanfa nán wayf neameañj Jono nioni nán searñjpi mññj nñrori seararñjini. ³⁵ O uyfwf ápiáwf wearñjfpánñj nerí ámáyo wfá ókímñxarfná soyñé xegf xwiyfá uyfwf wfánñj imónñjáná yayf axínáni egfawixini. ³⁶ O nioni nán áwanj nñsearíagí aiwi nioni nán áwanjññj searipaxf imónñj bñ omí seáy e wimónini. Emímí amípi gí ápo e epaxf imónfwñgñniri niapñjpi nán rarñjini. Nioni emímí nñsearírfná api nioni nán áwanj rénñj seararñjfrini, ‘Xegf xano urowárénapñjorini.’ éññj seararñjfrini. ³⁷ Gí ápo, nioni nñrowárénapñjo eni nioni nán rñxa áwanj searñjfrini. Omí soyñé arfá bñ wiwo xfo imónñjpi sñjwf bñ winñro megírfarini. ³⁸ Xwiyfá xfo searñjyf segf xwioxfo mñwenini. Ayí nání áma o nñrowárénapñjoni dñj mñnikwíroñoi. ³⁹ Soyñé dñj niyimñj imónñjpi meáwanñgñniro Gorixoyá Bñkwíyo ía roro parñro yarígfárini. Rñwamñj ayo nñrñniri éánñjpi nioni nán áwanj rññjagí aí ⁴⁰ soyñé dñj niyimñj imónñjpi tñgfáyf imónñpírfá nán nioni tñámñni mñbñpaxf seaimónarini.” nuríri ⁴¹ re urñjñigini, “Nioni áma weyf nñméfñxñniri bññáoni menagí aiwi ⁴² nioni soyñé nán nñjfarini. Soyñé Gorixomi dñj sñxí uyarígfoyñémani. ⁴³ Nioni gí dñjyo dán bññáonmani. Gí ápo nñnñrñpearí nñrowárénapñjoni aiwi soyñé mññmímñnarñjoi. Áma wo xfo xegf dñjyo dán bñányf, anani numímññpaxoyñérini. ⁴⁴ Soyñé áma weyf oneamépoyñniri ero Gorixo —Oni ñwíá imónñjorini. O weyf oneameniri xfo wimónarñjpi mñxídiipa ero yarígfoyñé, soyñé sñni e neróná aríge nero dñj nñkwíropírfáoi? Oweoi!” nuríri ⁴⁵ re urñjñigini, “Nioni nán re mññaiwipa époyf, ‘Xanoyá sñjwíyo dán nene xwiyfá neaxekwímonfárini.’ mññaiwipa époyf. Áma seyñé seaxekwímonfo, ayf Mosesorini. Soyñé omí dñj nñwikwífmóa nuro re yñiwiarígfárini, ‘O arírá neañfárini.’ yñiwiarígfárini. ⁴⁶ Amípi Moseso nñrñri eañpi dñj nñkwíroro sñjwíryf, nioni nán nñrñri eañf enagí nán nioni eni dñj nñkwíroanñro egírfarini. ⁴⁷ E nerí aí xfo nñrñri eañpi nán dñj mñkwíropa yarígfoyñé, soyñé aríge nero xwiyfá nioniyápi eni dñj ñkwíropírfáoi? Oweoi wí e epaxf menini.” urñjñigini.

6

Jisaso oxí 5,000 awí eánigfáyo aiwá mñni wiñf nánirñni.

¹ Jisaso e nurárimo neméisáná ipí Gariri rññiwámí —Ipí awá xegí yoí ámi bí Taibiriasiyí rññiwárñni. Awámi jfariwámí dání nání nurí ñweañáná ² áamá obaxí emímí xfo simixí yariǵfáyo wiarññipi sñwí nñwiga nuro nání epíroyí nero omí númí uxídaríñá ³⁻⁴ sía Judayí aiwá Anñnajo Neamúroagoí rññiyí nání imixipírí ríxa añwí e imónñáná Jisaso dñwíyo nání ñiyirí xegí wiepñsarñnowa tñni e éf ññwearo ⁵⁻⁶ Jisaso sñwí anñyí wñññinigñni. Áamá aga ayá wí epíroyí nero xfo tñmíni bímiarññagía nñwññrñ xfo enñpi nání ññjía ñimónñrñ aiwí re yaiwiññinigñni, “Gí wiepñsarññá Piripo nepa enñ neánñrñ dññf ría ññkwíroní? Iwamíó owíwapñyimñni.” ñiyaiwirí re urññinigñni, “Áamá tñyí aiwá ññpírñ nání ge bí nerí wianñwñni?” urññagi ⁷ Piripo re urññinigñni, “None aiwá óf inññf 200 tñni bí nerane yanñ nñwiranénáyí, áamá re epíroyí egfáyí aga obaxí imónññagía nání woní woní bí onñmiápi aí meapaxí imónññmenññoi.” urññagi ⁸ wiepñsarññyí wo —O Saimoní Pitaomí xogwáo Adñruoyí rñññorñni. O re urññinigñni, ⁹ “Íwí woyá bisñkerfía pñrawá barí tñni imixññññf wé wú tñni peyí orá biaú tñni neññagi aiwí áamá obaxí epíroyí egfía tñyo yanñ wipaxí rimónñni? Oweoí!” urññagi ¹⁰ Jisaso ará xwapí enñ nání wiepñsarññowamí re urññinigñni, “Áamá ññni éf onñweápoynñrñ urññpoyí.” urññagi wiepñsarññowa Jisaso urññpa éáná oxí ññni éf ñweañáná fía rófáyí 5,000 imónññinigñni. ¹¹ Jisaso áamá ññni éf ñweáagía nñwññrñ bisñkerfía pñrawá barí tñni imixññññpí ññmearí Gorñxomí yayí ññwimáná áamá e éf ñweagfáyo yanñ ññmerí ññwia unññinigñni. Peyí orápiáú enñ ññmearí axñpi nerññá wigí onaneyññiro wimónññññpí tñni xñxení ññwia unññinigñni. ¹² Ríxa apání ñññiro agwí ímí uyíagi ññwññrñ wiepñsarññowamí re urññinigñni, “Wí xwñrñfía mikñxepa oépoynñrñ ñññiro tñfapia awí eaamépoyní.” urññagi ¹³ awa bisñkerfía pñrawá barí tñni imixññññf wé wú apí ámányí ñññiro tñfapia awí neaemero soxí fía xwé wé wúkaú sñkwí waúmí aumaúmí nero magwí miárññfawixñni. ¹⁴ Ámányí emímí Jisaso wíwapñyíñpi sñwí ññwññro nání re rñññfawixñni, “Neparñni. Wfía rókiamoarññf xwñfía tñyo bññfo orñni.” rññarññagía ¹⁵ Jisaso xñomí mñxí ináyí imixññpírñ nání mñwimónññññagi aí ayí “fía nuxerane mñxí ináyo oimñxaneyí.” yaiwiarññagía dññf adadñ ññwirí ññjía ñimónñrñ nání ayo e ññwárñmí xegñpi dñwí mññfyo nání yñññinigñni.

Jisaso ipí Gaririyo xwñrññwí nosaxa unñf nánirñni.

¹⁶ Sñfapi tñni xegí wiepñsarññowa ipí imanñf e nání ññwero ¹⁷ ewéyo ññpñxemoánñro Kapaneamí nání orñwámí dání xemoanñro nání ññmeámí nuro ríxa sía yñññáná Jisaso awamí sñni mñwímeáñmí enñáná re enññinigñni. ¹⁸ Rñwñpí xwé erí ipí imeamñkwí erí yarññá ¹⁹ wiepñsarññowa ewéyo ññreaxa nuro sñni ipíyo áwñni e kiromita wé wúraní, wé wñúmí dññf woraní, núfásáná wenññf éfáyí wñññfawixñni. Jisaso ewé tñmíni ipíyo xwñrññwí nosaxa barñññagi wñññfawixñni. Sñwí e ññwññro éf yarñññagía aí ²⁰ o re urññinigñni, “Ananñre. Nionñrñni. Wáyí mepañni.” urññagi ²¹ awa omí ríxa “Re xemónñapeí.” uranñro yarññá re enññinigñni. Ríxa ipíyo jfariwámñni aññf wigí dññf ññyaiwiñro warññge iwiékñññmeagñfawixñni.

Ámányí Jisaso nání pñfía egfía nánirñni.

²² Áamá orñwámí dání bisñkerfía ññe sá wegñfáyí wñfapi tñni ññwiápnñmearo re yaiwigñfawixñni, “Agíñá ewé ámi wí re mñwé ná bñni wenññagi wñññwanignñni. Nene sñwí wñññáná Jisaso xegí wiepñsarññowa tñni ewépámí mñpñxemoánññññagía ññwñññrñe wiepñsarññowaní ññpñxemoánñro warñññagía wññnowárññwanignñni.” yaiwiarññá ²³ ewé wí aññf yoí Taibiriasí dání bisñkerfía Ámññáo xegí xanomí yayí ññwirí wíagi ññe nání bñná ²⁴ áamá e epíroyí egfáyí Jisaso sñni wigí tñe mññweaññagi wñññro wiepñsarññowa enñ

mihweanagfa winiro nerî nânî ewé b'áyo nîpîxemoánîro Jisaso nânî Kapaneamiyo p'á yanîro ug'awixîni.

“Nionî aiwá anînamî dánî dîñî imónîñaonîrîni.” urîñî nânîrîni.

²⁵ Ayî ipíyo j'arîwámîni Jisaso Kapaneamiyo hweanáná nîwímearo re urîg'awixîni, “Nearéwapîyarîñoxîni, joxî re nânî gíná b'oxîni?” urîagfa ²⁶ Jisaso re urîñîniñîni, “Aga nepa seararîñîni. Seyîné emîmî nionî seaîwapîyíáptî sîñwî nîwinîroná sîwánîñî nîseairî seaîwapîyimîni éáptî nânî nîj'á nimónîro nânî nionî nânî p'á rîyarîñoi? Oweoi, seyîné bis'kerfá nîwinîroná agwî ímî seayíî enagî nânî nionî nânî p'á yarîñoi.” nurîri ²⁷ ewayî xwîy'á re urîñîniñîni, “Aiwá pîyî pênarîñîptî meaanîro nânî mepa nero aiwá nîwinîñîpîmî dánî dîñî nîyimîñî imónîpaxîptî meaanîro nânî éfîrxîni. Aiwá apî ámá imónîñaonî ananî seaîpîpaxîrîni. Ápo Gorîxo ‘Mîmîwiároarîñorîani?’ nîniawîrî x'fo e éwinîgîniñî nîrîp'eanonî aiwá apî ananî seaîpîpaxîrîni.” urîagî ²⁸ ayî re urîg'awixîni, “Nene pí nerîná Gorîxo ámá e oépoyîniñî wimónarîñîptî yanîwinî?” urîagfa ²⁹ Jisaso re urîñîniñîni, “Seyîné rîpî neróná Gorîxo wimónarîñîptî yarîñoi. Ámá x'fo nîrowárénapîñonî dîñî nînikwîrorónáyî, x'fo wimónarîñîptî yarîñoi.” urîagî ³⁰ ayî re urîg'awixîni, “Nene sîñwî nîwinîrane dîñî rîkwîroanî nânî pí emîmî neaiwapîyîrîni? Joxî aga pîyî erîni? ³¹ Bîkwîyo xwîy'á re nîrîniñî eánîñîpa, ‘O aiwá nîp'rî nânî anînamî dánî winîniñîni.’ nîrîniñî eánîñîpa negî ar'owa ámá dîñî meañe nemeróná aiwá maná rîniñîptî —Aiwá apî Gorîxoyá dîñîyo dánî xegîptî weagîpîrîni. Ar'owa ámá dîñî meañe nemeróná aiwá apî nag'árîni.” urîagfa ³² Jisaso re urîñîniñîni, “Nionî aga nepa seararîñîni. Aiwá enîná anînamî dánî seaîpîñoi, ayî Mosesomanî. Agwî enî aga aiwá nepaxîñîptî anînamî dánî seaîparîñoi, ayî g'á áporîni. ³³ Aiwá nepaxîñî ápo Gorîxo seaîparîñîptî, ayî aiwá anînamî dánî nîweapîrî ámá xw'á t'yo hweag'á dîñî nîyimîñî t'g'áyî imónîp'rîfa nânî sîx' umímoarîñorîni.” urîagî ³⁴ ayî re urîg'awixîni, “Ámînáoxîni, aiwá joxî neararîñîptî ínîná neaiap'rîrxîni.” urîagfa ³⁵ Jisaso re urîñîniñîni, “Aiwá nepaxîñî dîñî nîyimîñî imónîp'rîfáptî, ayî nionîrîni. Ámá nionî t'ámîni b'á gîy' gîy' ámî agwî wîpax' menîni. Nionî dîñî nîkwîrófá gîy' gîy' ámî iniñî nânî bî gwîñî yeáyî wîpax' mimónîni. ³⁶ E nîsearîrî aiwî nionî re searîanîgîni, ‘Seyîné emîmî nionî enáptî sîñwî nînanîro aiwî “Orîani?” nîniawîro dîñî mînikwîroarîñoi.’ searîanîgîni. ³⁷ E nerî aí ámá ápo ‘Dîxîrîni.’ nîniñîrî niapîñîy' nîni xîxenî dîñî nînikwîroro nionî t'ámîni bîp'rîfáptî. Nionî t'ámîni b'áyî mîx' wî umáinîm'ámanî. ³⁸ Nionî anînamî dánî nîweapîrîfá nionî g'á nimónarîñîptî em'ánîrî weapîñaonîmanî. Nionî nîrowárénapîñoi wimónarîñîptî em'ánîrî nîweapîrî nânî ámá x'foyá dîñî t'ni nionî t'ámîni b'áyî mîx' wî umáinîm'ámanî. ³⁹ Nionî nîrowárénapîñoi e éwinîgîniñî wimónarîñîptî, ayî rîp'rîni. Nionî ámá x'fo niapîñîy' wîyo mîyor'rîpa erî s'á yopar'yi imónáná ámî wiápnîmeap'rîfa nânî dîñî sîx' umímorî em'á nânî wimónarîñîrîni. ⁴⁰ ‘G'á ápo e éwinîgîniñî wimónarîñîptî, ayî rîp'rîni.’ seararîñîni. O ámá xewaxonî sîñwî nînanîro dîñî nîkwîrófá gîy' gîy' dîñî nîyimîñîptî t'g'áyî imónîp'rîfa nânî wimónîrî nionî s'á yopar'yîmî ayî ámî wiápnîmeap'rîfa nânî dîñî sîx' umímóm'á nânî wimónîrî yarîñîrîni.” urîñîniñîni.

⁴¹ Judayî xewanîñoi re rîniñîptî nânî, “Aiwá anînamî dánî weapîñîptî, ayî nionîrîni.” rîniñîptî nânî anîñúmî nîrîniñîro o nânî ⁴² re rîniñîg'awixîni, “Jisaso ro Josepomî xewaxo menîrani? Xanîyaú nânî nene maj'áranî? O arîge nerî ‘Anînamî dánî wep'îniñaonîrîni.’ r'á rarîni?” rînarîñagfa ⁴³ Jisaso re urîñîniñîni, “Pí nânî anîñúmî nîrîniñîro rînarîñoi? ⁴⁴ Ámá wo aí xewanîñoyá dîñîyo dánî nionî t'ámîni bîpax' menîni. Ápo, nîrowárénapîñoi xe o t'ámîni ounîrî dîñî ukîkayonánanî nionî t'ámîni bîpaxîrîni. Ayî s'á yopar'yîmî wiápnîmeap'rîfa nânî nionî dîñî sîx' umímóm'árîni. ⁴⁵ R'fwamîñî w'á rókiamoag'áwa eag'áyo re rîniñîni, ‘Gorîxo ámá nîyonî

wíwapiyinárini.’ rini. Ayinani áma ápo wíwapiyariná arfá wigfá gíyí gíyí níni nioni tfáminí barígfáriní. ⁴⁶ Gorixo wíwapiyinjí aiwí ayí wí Gorixomi síjwí winígfá nání mirarínini. Ná woní Gorixo tñj e dání bñáoni ápomí síjwí winínáriní. ⁴⁷ Aga nepa seararínini. Nioni dñj níkwírófá gíyí gíyí dñj níyímínj íniná ñweapírfá nání tífáyíriní. ⁴⁸ Aiwá nínirínjímí dání dñj níyímínj imónipaxípi, ayí nionirini. ⁴⁹ Eníná segí seárfawéyí áma dñj meañe nemeróná aiwá manái ríninjípi níniro aiwí níñweagfasána pegfawixini. ⁵⁰ Aiwá añnamí dání weapínj rípi xegí bixini. Áma nínirínáyí, nípepírfámani. ⁵¹ Aiwá dñj níyímínj imónipírí nání añnamí dání weapínjpi, ayí nionirini. Áma gíyí gíyí aiwá rípi nínirínáyí, aníj íniná ñweapírfáriní. Aiwá áma xwíá rírímí ñweagfá níni dñj níyímínj tífáyí nimóniro íniná ñweapírfá nání míní wímfápi, ayí gí warápirini.” uríniginí.

⁵² Judayí wigípi xwíyíá xímíximí níniro re rínarínagfá, “Áma ro aríge nerí xfoya wará nanfwa nání neaiapínfárfani?” rínarínagfá ⁵³ Jisaso re uríniginí, “Aga nepa seararínini. Seyíné áma imóníñáoniyá warápi mínipa ero ragípi mínipa ero nerónáyí, dñj níyímínj imóníñáoniyá tífáyíné meníni. ⁵⁴ Gí wará níro gí ragí níro éfá gíyí gíyí dñj níyímínj imóníñáoniyá tífáyí enagfá nání sfá yoparfíyímí owiápnímeápoyníri dñj síxí umímómfáriní. ⁵⁵ Gí wará rípi aiwá nepaxínj imónírí gí ragípi iníjgí nepaxínj imónírí enagi nání seararínini. ⁵⁶ Áma gí wará níri ragí níri éf go go nioni tñni níkwímíxínirai nawíni imóníñáoniyá. Nioni ení xfo tñni níkwímíxínirai nawíni imóníñáoniyá. ⁵⁷ Ápo, dñj níyímínjpi mfkí tñño nírowárenapíriní. Ápo e enj enagi nání nioni ení dñj níyímínjpi mfkí tññáoní imóníñáoniyá. Ayinani go go níbírí nioni nínirínáyí, nioni ení dñj mfkí tññáoní enagi nání xfo ení dñj níyímínj íniná ñweanfá nání tñj wo imónínfáriní. ⁵⁸ Aiwá añnamí dání weapínj rípi nání seararínini. Rípi aiwá eníná negí arfowa níniro níñweagfasána pegfápi yapí mimónini. Go go aiwá rípi nínirínáyí, dñj íniná ñweanfá nání tñj wo imónínfáriní.” uríniginí. ⁵⁹ Jisaso rotú añj Kapaneamíyo miríníñiwámí dání nuréwapíyiríná e nura uríniginí.

Xwíyíá dñj íkwíróáná dñj níyímínj imónipaxípi urínj nánirini.

⁶⁰ Ayinani xegí wiepísaríníyí obaxí amípi o nuréwapíyiríná nura úpi arfá níwiróná re rígfawixini, “Xwíyíá o rarínjpi ududf inínjpi rarini. Áma go xixeni arfá winírfenínjoi?” rarínagfá aiwí ⁶¹ Jisaso xegí wiepísaríníyí obaxí o rípi nání aníjúmí írínarínagfá níjfé nimónírí re uríniginí, “Xwíyíá ududf seainípaxí searfápipímí dání róreámioarínjoi? Nioni pñni níniwiárimí upírí ríseaimónarini? ⁶² Seyíné áma imóníñáoní xewanínjoni weapíñáe nání ámi peyarínagí nínanirínáyí, pí wípirí seaimónínfárfani? Síni pñni níniwiárimí upírí nání seaimónínfárfani?” nurírí ⁶³ re uríniginí, “Dñj níyímínj íniná ñweapírfá nání wiarínjpi, ayí kwíyí Goríxoyápirini. Ámayí wigí enj eánígfá tñni wí e imónipaxí meníni. Xwíyíá nioni searfápi áma dñj níkwírorínjímípi dñj íniná ñweapírfá nání kwíyí ewearínjpirini. ⁶⁴ E nerí aí wíyíné xwíyíá nioniyá síní dñj míníkwíroarínjoi.” uríniginí. Jisaso iwamfó dání áma xfómí dñj mífíkwírófáyí nání níjfé imónírí xfo nání míyí urínfo nání ení níjfé imónírí enj enagi nání e nurírí ⁶⁵ re uríniginí, “Wíyíné dñj míníkwíroarínagfá nání re searfániginí, ‘Ápo áma go go nioni tñj e xe ounírí síjwí míwínipa nerínáyí, o nioni tfáminí wí bípaxí meníni.’ searfániginí.” uríniginí.

⁶⁶ Xwíyíá apí nura úf enagi nání xegí wiepísaríníyí obaxí omí pñni níniwiárimí nuro ámi o tñni nawíni bí añj memegfawixini. ⁶⁷ Ayinani Jisaso xegí wiepísarínj wé wúkaú síkwí waú awamí re uríniginí, “Soyíné ení ‘Ríxa pñni níniwiárimí owaneyí.’ ríseaimónarini?” urfagi ⁶⁸ Saimoní Pitao re uríniginí, “Ámínáoxini, none go tfáminí wanfwiní? Xwíyíá dñj níyímínj tññwáone imónani nání imóníñáoniyá joxini tñjoxirini. ⁶⁹ None ríxa dñj níkwírorane níjfé re imóníñáoniyá, ‘Joxí síyíkwí míníj

Gorixo rirípeanoxiríani? Yeáyí neayimixemeanfa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo, ayí joxiríni.’ niyaiwirane nijfá imóníñwini.” uríagi ⁷⁰ Jisaso re uríñinigini, “Nioní áamá wé wúkaú síkwí waú soyíné mîsearípeapa renanigini? E nerí aí woxí oboxíniñí imóníñini.” uríñinigini. ⁷¹ Isikarioti dání Saimonomí xewaxo Judaso —O wiepísaríñí wé wúkaú síkwí waú awa woríni. O xíto nání miyí uríño enagi nání e uríñinigini.

7

Jisasomi xogwáowa xíomi diñí mîwíkwírogfá nániríni.

¹ Jisaso e niyárimo néisáná Judayí ámináowa xíomi pikianíro nání mekaxí mearíñagfá nijfá nimónirí nání “Judia píropenisíyo oememini.” mîwimóní Gariri píropenisíyo añí emearíná ² aiwá Judayí añí pákí pákí iníñíyo niñwearíná imíxayarígfápi —Aiwá api, ayí eníiná íwiáríawé Moseso tíni nemeróná senfá añíyo niñweaxa wagfápi nání diñí winíni nání xwiogwí ayí ayo Judayí wigí añíyí píni niwiárími nuro sfá wé wíumi dání waú wo añí pákí pákí iníñíyo niñwearo aiwá imíxarígfápiríni. Aiwá api ríxa añwí e imóníñaná ³ xogwáowa re urígfawixini, “Díxí wiepísaríñí wíniyí ení emímí amípí joxí yaríñípi síñwí wíniþrí nání añí re píni niwiárími Judia píropenisíyo nání ui. ⁴ Ayí rípi nání ríraríñwini. Áamá wo áamá níni xíto nání nijfá oimóníþoyíni nîwimónírínáyí, xegí yaríñípi ínimi yaríñímani. Emímí joxí yaríñípi nepa neríñáyí, jîwaníñoxí nurí áamá niyíyá síñwíyo dání síwá winíñini.” urígfawixini. ⁵ Awa xegí xogwáowa aí diñí mîwíkwíropa nero nání e urígfawixini. ⁶ Jisaso re uríñinigini, “Soyíné upíríiná anani gíni gíiná upírífa nání imóníñagi aiwí nioní umfáiná síni mimónini. ⁷ Ayí rípi nání seararíñini. Áamá xwíá tíyo dání níniyí soyíné tíni símí tíni iníþaxí mimóníño. E nerí aiwí nioní wigí yarígfápi nání ‘Sípírini.’ nuríri waropárí wiararíñagi nání símí tíni niaríño. ⁸ Segípi aiwá nene xwiogwí o omí imíxayaríñwápi nání yoáþoyí. Nioní gí umfáiná síni mimóníñagi nání wí umíméini.” ⁹ nurárimí Gariri píropenisíyo ñweañinigini.

Jisaso aiwá añí pákí pákí iníñíyo niñwearóná imíxarígfápi nání yoañí nániríni.

¹⁰ Jisaso, xexírímeáowa ríxa aiwá api nání yoáfámi enáná xíto ení ámayá síñwíyo dání miyoá yumíí ínimi niyirí Jerusaremí níremorí ñweañaná ¹¹ Judayí aiwá imíxarígfé xíto nání pífa néra nuro “O geríni?” níriþa nuro ¹² áamá e epíroyí egfáyí ikeagígwí ayá wí níriþa nuro wí “Áamá nañorini.” ríro wí “Oweoi, nañomani. Áamá niyoní diñí nukínimíxírí xenwími níþemeámi waríñorini.” ríro nero aiwí ¹³ Judayí ámináowa nání wáyí nero nání áamá wí o nání áamá símímani e dání míriniñígfawixini.

¹⁴ Jisaso sfá aiwá imíxarígfáyí ríxa áwini e imóníñaná añí rídiyowá yarígfíwámi nání nurí níþawirí ámayo uréwapíyaríná ¹⁵ Judayí ámináowa diñí ududí níwiníro re rígfawixini, “Aríre nerí nijfá o raríñípi nimónirí rífa raríni? Síkurfá meñoyoi.” raríñagfá ¹⁶ Jisaso re uríñinigini, “Xwíyífá nioní searéwapíyaríñápi nioní gíþímani. Nioní nírowárénapíñoyápiríni. ¹⁷ ‘O wimónaríñípi oemini.’ wimónaríñí gíyí gíyí nioní searéwapíyaríñápi nání nijfá nimónirí re yaiwíþaxíni, ‘Goríxoyá diñíyo dání rífa nearéwapíyaríni? Xíto xegí diñíyo dání rífa nearéwapíyaríni?’ niyaiwirí nijfá imóníþaxíni. ¹⁸ Áamá go go xíto xegí diñíyo dání níriñáyí, áamá weyí oníméþoyíni yaríñíni. E nerí aí áamá níni áamá xíomi urowárénapíñomi weyí ouméþoyíni yaríño, o aga nepaxíñorini. Yadímiñí yaríñorini. ¹⁹ Eníiná Moseso ñwí ikaxí níriñirí eániñípi míseaiapípa reníñigini? E nerí aí soyínéyá wo aí ñwí ikaxí eániñípi pírániñí xídaríñímani. Pí nání soyíné nioní níþikianíro yaríño?” uríagi ²⁰ áamá e epíroyí egfáyí re urígfawixini, “Ímíto xíxéroaríñí roxíni, áamá gíyí ríþikianíro yaríñagfá raríñini?” uríagfá ²¹ Jisaso re uríñinigini, “Nioní emímí ná bini éagi seyíné síni

ududf ikarinarinjo. ²² Moseso nwf ikaxf 'Segf niaiwfyo nixirimaná sfá wé wfúmi dánf waú wo múróaná sfá ayimi iyf sfmf sfó wákwifrixini.' rinfirini. E nseariri aiwi ayf Moseso marfái, negf arfowa siwf apf érowiápnigfáriní. Ayináni seyfné segf niaiwfyf nwf ikaxf rinfirini nixifdirinfipimi dáni nanf oimónfpoyiniri Sabarfáyo aiwi iyf sfmf sfó wákwiarigfáriní. ²³ Seyfné 'Nanf nerane nwf ikaxf Moseso nifirí eanfipi pifrí mifwiaikipa oyaneyi.' niyaiwiro Sabarfáyo eni iyf sfmf sfó wákwiarigfáriní. Seyfné e yarigfá enagi náni pí náni nioni áamá womf Sabarfáyo nanf wimixfápi náni wikf nónarinjo? ²⁴ Sinwf tfini nifwinaxfdiró miripa époyf. Xfo yarinfagfipi eni mí nómixifrná rífrixiní." urinfiginí.

Jisaso náni "Kiraisorfáni? Worfáni?" rinfigfá nánirini.

²⁵ Ámá Jerusaremí nweagfáyf wí re nifra ugáfawixiní, "Ámá ro ámá nifpikianiro egfo menirani? ²⁶ Sinwf winfpoyf. Ámá nfini arfá egfe sináni nifrori rarinfagf ai mebá neamenfweagfáwa omi xwfyfá bíf murarinjo. Awa 'Ámá ro Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa náni arfowayá xwfá piaxfyo dáni iwiaronfoyf rarinfwáo, ayf orfáni?' miyaiwipa riyarinjo? ²⁷ E neri ai 'Ámá o Kiraiso, ámá arfowayá xwfá piaxfyo dáni iwiaronfoyf rarinfwáorfáni?' wiaiwipaxf menini. Ayf rípi nánirini. Nene xinái xfomi xifrine náni nijfá imóninwini. E neri aiwi Kiraiso, ámá Gorixo yeáyf neayimixemeanfa náni uowárenapifno imóninfnáyf ámá wo 'E dánorini.' rípxf menini. Ayináni 'O Kiraisorfáni?' wiaiwipaxf mimóninwini." rarinfagfá ²⁸ Jisaso anf rídiyowá yarigfiwámi dáni nuréwapiyifrná enf tfini nifirí re urinfiginí, "Seyfné nepa nioni náni nijfá ero 'O e dánorini.' rípxf imóniro yarigfáynéraní? Nioni gf dinf tfini binjámani. Nepaxinf imóninjo —O sofné majforini. O nioni nifrowárenapifirini. ²⁹ O tinf e dáni binjáoni enagi náni o nioni nijfáriní. O nioni nifrowárenapifirini." urfagi náni ³⁰ omi fá xifraniro nero aiwi fá xifpaxiná siní mimóninagf náni fá bíf mixifigfawixiní. ³¹ E neri ai ámá e epifroyf egfáyf obaxf wí dinf nifwkwifroro re nifra ugáfawixiní, "Kiraiso, ámá yeáyf neayimixemeanfa náni arfowayá xwfá piaxfyo dáni iwiaronfoyf rarinfwáo nimónifrná emimf ámá ro yarinfipimi nifmúrori enfáraní? Oweoi." rígfawixiní.

Jisasomi fá oxifpoyiniri uowárigfá nánirini.

³² Parisiowa ámá e epifroyf egfáyf Jisaso náni ikeagifwf e rarinfagfá arfá nifwiro náni awa tfini apaxfpáninif imónigfá xwéowa tfini dinf axfpi nifxifiro Jisasomi fá oxifpoyiniri rídiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfá wami uowárfagfá awa nuro o uréwapiyarinje rémóagfá ³³ Jisaso re urinfiginí, "Seyfné tfini re bíf onifmiápi nifweámoni gf nifrowárenapinjo tfe náni umfáriní. ³⁴ Rixa úaná seyfné nioni náni pfá nifniro aiwi wí sinwf nanifpifrámani. Seyfné nioni nweámfaé upaxf wí mimóninjo." urfagi ³⁵ Judayf ámináowa re rinfigfawixiní, "O gimí náni uminiri rarini? Aga gimí náni úaná nene o náni pfá megifnanifwáriní? Negf ámayf Girikiyf anfyo nweagfámi náni nurí émayo uréwapiyimfnáriní rfa nearariní? ³⁶ Xwfyfá o re rífpí, 'Seyfné nioni náni pfá nifniro aiwi wí sinwf nanifpifrámani. Seyfné nioni nweámfaé upaxf wí mimóninjo.' rífpí pí niyaiwiri rfa rinjo?" rinfigfawixiní.

Inifgf oyfá tinf náni urinf nánirini.

³⁷ Sfá aiwá apí imixarigfáyf yoparfyi —Ayi seáyi e imóninfyirini. Sfá ayi imónináná Jisaso éf nifrori enf tfini re rinfiginí, "Ámá inifgf náni gwfnf yeáyf wíf giyf giyf nioni tfáminí nifbifro inifgf onfpoyf. ³⁸ Nioni dinf nifkwifrófá giyf giyf Bifkwfyo nifirini eáninif rípi tfini xixeni imónifráoi, 'Wifgf xwioxfyo ná inimi dáni inifgf dinf nifymifnif imixarinfipi oyfá tinf pwenfáriní.' nifirini eáninifpi tfini xixeni imónifráoi." urinfiginí. ³⁹ Jisaso e nififrná kwíf Gorixoyá xfomi dinf wifkwifrófáyf

meapírřápi nání e uriniginini. Íná Jisaso siní anřnamí nipeyiri mikřnřpa éiná enagi nání Gorřxo siní xegř kwřřřpi ámayo sixř mumímopa yagínarřni.

Jisaso nání dñřř xixegřřni řřni nepayoro řřřřá nánřřni.

⁴⁰ Ámá e epřroyř egřáýř o e rarřřagi arřá nřwiro wí re nřra ugřawixini, “Aga neparřni. Ámá ro wřá rókiamoagř nene xwayř nanřři řweařwáorřni.” nřra warřná ⁴¹ wí re nřra ugřawixini, “ ‘Ámá ro Gorřxo yeáýř neayimixemeanřa nání arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyř rarřřwáo, Kiraisorřni.’ neaimónarřni.” nřra warřná wí re nřra ugřawixini, “Gariri přropenřřyo dánřř wo Kiraiso, ámá arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyř rarřřwáo imónřpaxřřani? Oweoř, e dánřř wo ámá arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyř rarřřwáo imónřpaxřř menřni. ⁴² Břkwřyo re mřřřnřpa renř, ‘Kraiso, arřowayá xwřá piaxřyo dánř iwiaronřoyř rarřřwáo negř arřo Depitoyá řwiárřawé wo imónřřárřni. Anřř Betřrexemi —Enřná Depito xegř řweaagerřni. Omř e dánř xirřřárřni.’ mřřřnřpa renřř?” nřra nuro nání ⁴³ ámá e epřroyř egřáýř o nání dñřř xixegřřni řřni nepayoro nřřřóná ⁴⁴ wí “Rřxa řá oxřraneyř.” nřwimónřři aiwi omř řá bř mřxřřřřawixini.

Judayř mebáowa Jisasomř dñřř mřwřkwřřogřá nánřřni.

⁴⁵ Řidřyowá yarřřřiwámř awř mearoarřřřáwa ámř nuro apaxřřánřřř imónřřřá xwéowamř řřni Parisiowamř řřni wímeááná awa re urřřřawixini, “Př nání omř řá mřxřřř anřřáoyřné barřřořř?” urřřřřá ⁴⁶ awř mearoarřřřáwa re urřřřawixini, “Enřná aiwi ámá o nearéwapřyarřřřpa wo mřnearéwapřyagřřni.” urřřřřá ⁴⁷ Parisiowa ikayřwř nurřro re urřřřawixini, “Soyřné enř rřxa dñřř nřseakinimřxřřř xenřwřmř nřseaipemeámř mupa reřořř?” nurřro ⁴⁸ re urřřřawixini, “Seameřweařwáone woranř, Parisione woranř, omř dñřř bř wřkwřřóřřani? Oweoř! ⁴⁹ E nerř ai ámá epřroyř egřá řřayř řwřř ikaxř nřřřniřř eánřřřřpi nání přránřřř nřřřá mimónřpa nero nání Gorřxoyá řřwřřyo dánř anřřřřřřa nání ramřxárřniřřyřřni.” urřřřřá ⁵⁰ Nikodimaso —O enř Parisi worřni. Xámř árřwřyimř nurř Jisasomř nřwřmeari yarřřř wřřorřni. O nřwiápřřniřmeari re urřřřniginini, ⁵¹ “Negř řwřř ikaxř nřřřniřř eánřřřyo bř řřřř řřřřniřř, ‘Ámá womř xřo řřnarřřřpi arřá mřwřpa eri o yarřřřřpi přránřřř nřřřá mimónřpa eri nemáná ananř xwřyřá umeárřpaxřřni.’ řřřřniřř?” urřřřř ⁵² awa ikayřwř re urřřřawixini, “Joxř enř Gariri dánřř iwoxřřřani? Břkwřyo přránřřř řá rorř přá merř nerřřnýřř, joxř re nřyaiwiriř nřřřá imónřřřniřř, ‘Wřá rókiamoarřřř wo Gaririyo dánř imónarřřřmanř.’ nřyaiwiriř nřřřá imónřřřniřř.” urřřřawixini.

Apřřř řwřř inřřř wřmř xwřřřřř umeagřá nánřřni.

⁵³ Ámá nřni wigř anřř xixegřřniřyo umřřřřá aiwiř

8

¹ Jisaso dřwřř xegřř yoř Oripřyo nání nurř ² sá weřo wřá mónřřřmř ámř nřwiápřřniřmeámř nřbřřř anřř řidřyowá yarřřřřiwámř nřpáwiri ámá nřni xřo řřámniř barřřřagřřa nání o éř nřřweámáná uréwapřyarřřná re enřniginini. ³ Řwřř ikaxř eánřřřřpi mewegřřáwa řřni Parisiowa řřni awa apřřřř ámá wř řwřř inarřřřagi wřniřmeářřá wřmř nřméra nřbřro áwřni e éř nurárřřřmáná ⁴ omř re urřřřawixini, “Nearéwapřyarřřřoxřni, apřřřř řř řwřř inarřřřagi wřniřmeářřřni. ⁵ Apřřřř řřniřřř imónřřřřyřř nání řwřř ikaxř Moseso nřřřřř eanřřřpimi dánř re řřniřř, ‘Sřřá řřni iwanřř nearo přkřřřřřni.’ řřniřřřagi ai joxř přoř řřřřniřř?” urřřřawixini. ⁶ Řřwéná o Moseso řřřřřpi nřwiařkiriř xegřř bř řřřřřřpiřř dánř xwřyřá uxekwřmoaneyřřro iwamřó nřwřwápřřyiro e urřřřřřá aiwiř o řřřřřá éř nřřweámáná xwřáyo webřá řřni řřwamřřř nearř ⁷ awa arřkřř ámř ámř yarřřř wřayarřřřagřřa o ámř éř nřrorř re urřřřniginini, “Soyřné woxřř goxř řwřř bř mřyarřřřoxřř xámř řmř řřřř eaiř.” nurřmřř ⁸ ámř řřřřřá éř nřřweariř xwřáyo řřwamřřř eארřřná re enřniginini. ⁹ Awa Jisaso e urřřřagi

arfa n+wirowon+won+ Jisaso tñf e pñi n+wiarim+ nuróná ámináowa xámi numearo nñi rixa núána apixini xegf xewini Jisaso sñm e éf ronagf n+winri ¹⁰ ámi éf nrori imi re urinigin, “Ineyf, ámayf g+m+n+rini? Ayf wo xwiyfa mir+mearfrani?” urfagi ¹¹ i re urinigin, “Ámináoxini, wo xwiyfa m+n+mearfrani.” urfagi Jisaso re urinigin, “Nioni eni xwiyfa wí rimeariméini. Dixf anf ui. Re dani ámi fwf bi minpa érixini.” urinigin.

“Nioni áma nani uyfwññf imónñáonirini.” urñf nánirini.

¹² Jisaso ámi re urinigin, “Nioni áma xwfa tño ñweagfa nyoni uyfwf wñññf wókim+xarñáonirini. Áma nioni nixdfáyf sfá yinñm+ni anf emepfrá menini. Wfa dñf ny+mñf tñfáyf imixpaxf imónñpñf wókim+xññárini.” urfagi nani ¹³ Parisiowa re urigfawixini, “Joxi e rñpñ j+wanñoxi símeanf m+koxñññf nimónirni áwanf rñarñagf nani ‘Neparini.’ nyaiwirane arfa seian+méwini.” urfagfa ¹⁴ Jisaso re urinigin, “Nioni ai ni+wanñonni nani áwanf rñarñapñ, ayf neparini. Ayf rñpñ nani seararñini. Ge dani rfa bñanignirni gimi nani umfárñanirni imónñpñf nani nñfá nimónirni nani seararñini. E nerf ai soyné nioni bñae nánirani, nioni umfae nánirani, majfa nimóniro nani nñarñño. ¹⁵ Soyné áma xwfa tño dánñyf yarigfapa sñwñf tñni n+winaxfdiro rarñagfa ai nioni áma womi ai sñwñf tñni n+winaxfdiri xwiyfa mumeararñini. ¹⁶ Nioni xwiyfa numearirni sñwñryf, nioni gf dñf tñni mepa nerf ápo, n+rowarénapñoyá dññyo dani nerf nani nepa xixeni imónñpñf tñni umearpaxirini. ¹⁷ Segf ñwñ ikaxf eánñño ai re nñrñrñ eánini, ‘Áma wau xwiyfa áwanf nñrñrñná axpñni nñrñrñnáyf, xwiyfa apñ nepa imónini.’ nñrñrñ eánini. ¹⁸ ‘Nioni ni+wanñonni nani áwanf searñrñf ápo, n+rowarénapñño eni nioni nani áwanf searñrñ yarñagf nani soyné nioni seararñapñ nani ‘Neparini.’ yaiwipaxirini.’” urfagi ¹⁹ awa re urigfawixini, “Dixf ápo ge ñweani?” urfagfa o re urinigin, “Soyné nioni nani nñfá mimónipa ero gf ápo nani nñfá mimónipa ero yarñño. Soyné nioni nani nñfá nimóniro sñwñryf, gf ápo nani eni nñfá imónanro éfárini.” urinigin. ²⁰ Anf rñdyowá yarigfiwami Gorixo nani nñgwñ tarigfa tñf e dani nuréwapñyirñná xwiyfa apñ urarñagf aiwi omi fá xñrñpñrññá sñni mimónñagf nani fá bi m+xñrñgawixini.

“Nioni umfae nani soyné wí upaxf menini.” urñf nánirini.

²¹ O ámi re urinigin, “Nioni pñni n+seawiarim+ uána soyné nioni nani pfa nñiro ai segf fwf yarigfapñ sñni yokwarimf minññá pepfrárini. Nioni umfae soyné bñpaxf wí mimónñño.” urfagi ²² Judayf ámináowa re nñra ugñawixini, “O ‘Nioni umfae soyné bñpaxf mimónñño.’ rñagi nani xewanñño pñkñm+nñrni nani mñnearipa rñyarini?” nñra warñná ²³ o re urinigin, “Nioni eramñ dánñonirini. Soyné bñramñ dánñoyñérini. Soyné xwfa tño dánñoyñérini. Nioni xwfa tño dánñonmanñ. ²⁴ Ayñnani re searñni, ‘Segf fwf yarigfapñ sñni yokwarimf minññá pepfrárini.’ searñni. Ayf rñpñ seararñini. Soyné dñf nñn+kñrñoro ‘Ayf orñni.’ mñniawipa nerónáyf, segf fwf yarigfapñ sñni yokwarimf minññá pepfrárini.” urarñagf ²⁵ awa re urigfawixini, “Goxñrñni?” urfagfa Jisaso re urinigin, “Nioni iwamfó dani searagñni onñrñni. ²⁶ Soyné yarigfapñ nani xwiyfa searimearimñ nani xwiyfa xwapf xñrñáonirini. Soyné arfa mñniarñagfa aiwi nioni n+rowarénapñño nepaxñorñni. Amipñ omi arfa winapñ áma nñni arfa egfe dani rarñárini.” urfagi aiwi ²⁷ ayf majfa nimóniro “Ápo Gorixo nani rfa neararñni?” mñyaiwiarñagfa nani ²⁸ Jisaso re urinigin, “Soyné áma imónñáonni ikfáyo nyekwñroarñpñrñ seáyf e nñn+mñeyoarñná nñfá ‘Ayf orñni.’ imónpñrñárini. Nioni gf dñf tñni amipñ bi yarñámani. Ápo nñréwapñyñpñni rarñárini. ²⁹ Inñná nioni n+rowarénapñño yayf winpaxpñni yarñagf nani nioni pñni nñn+wiarim+ minú sñni dñf nñkñkayoni.” urinigin. ³⁰ Xwiyfa apñ urarñná áma obaxf dñf wñkñrñogñawixini.

Ámá áxenwarí inigfáyí nání uríñí nániríní.

³¹ Jisaso Judayí omí dñí wíkwírófáyo re uríñínigíní, “Seyíné gí xwíyá rariñápi dñí fá nixírónáyí, nioniyá gí seaiepsariñá nepaxíñífné imóníñoi. ³² Xwíyá nepaxíñí imóníñipi nání nífá nimóníro e nemáná xwíyá api dñí fá nixíríñíñipimí dání áxenwarí minigfáyífné imónípríñí.” uríagi ³³ wa re urígwixíní, “Negí aríto Ebríamoyá fwiárafaweneríní. Eníná dání ámá wayá xináíwanéníñí nimónírane omíñí míwiiagwaéne, joxí aríge nerí ‘Áxenwarí minigfáyífné imónípríñí.’ neararíñí?” uríagí ³⁴ Jisaso re uríñínigíní, “Aga nepa seararíñí. Ámá fwi yariñí go go fwi xíto yariñípiyá xináíñíñí nimóníri áxenwarí winí. ³⁵ Ámá xináíwáníñí nimóníro omíñí wiiarigfáyí aníñí aniwámi xiáwo tñí ñweaarigfámani. E nerí aí xewaxo íníná aníñí e ñweaaríñíñí.” nuríri ámá e rówapigfáyí re oyaiwípoyíní, “‘Seyíné xináíwayífnéñíñí nimóníro omíñí wiiarigfáyífné yapí imóníñoi.’ rífa neararíñí?” oyaiwípoyíní ewayí xwíyá api nuríri ³⁶ re uríñínigíní, “Ayínání xewaxoní xináíwayífnéñíñí nimóníro omíñí wiiarigfáyífné áxenwarí seainíñípi anípa seaimixiyáná aga áxenwarí minigfáyíñíñí imónípríñí.” nuríri ³⁷ re uríñínigíní, “Nioní nífáñí. Seyíné aríto Ebríamoyá fwiárafawéyífnéñí. E nimóníro aí seyíné gí xwíyápi segí xwioxíyo aumaúmí miníñí enagí nání nioní nípíkianíro nání yariño. ³⁸ Nioní ápo tñí nínwearíñá sñwí winíñápi nání rariñáríñí. Seyíné ení amípi segí ápo rariñagí arífa wigfápi yariñíñí.” uríñínigíní.

“Segí ápo oboríní.” uríñí nániríní.

³⁹ Awa re urígwixíní, “Negí aríto Ebríamoríní.” uríagí Jisaso re uríñínigíní, “Nepa Ebríamoyá fwiárafawéyífné enánáyí, xíto yagípa epaxíñí. ⁴⁰ E nerí aí nioní xwíyá nepání Goríxomí arífa winápi seararíñáoní nínípíkianíro yariño. Soyíné nianíro yariñípa aríto Ebríamo wí e meníñigíní. ⁴¹ Ayínání re searíñí, ‘Segí ápo yariñípi yariño.’ searíñí.” uríagi ayí re urígwixíní, “Negí inókiwa fwi níñíro neaxírígní. Negí ápo imóníño ná woní Goríxoríní.” uríagí ⁴² Jisaso re uríñínigíní, “Nioní gí dñí tñí bñámani. Goríxo nírowárénapíagi o tñí e pñí níwiarími bñá enagí nání Goríxo nepa segí ápo enánáyí, soyíné nioní dñí síxí níyipaxíñí. ⁴³ Soyíné nioní xwíyá raríñá arífa nero aí pí nání nífá mimónípa yariño? Ayí rípi nániríní. ‘Xwíyá arífa owianeyí.’ míseaimónaríñagí nání nífá mimónípa yariño. ⁴⁴ Soyíné niaíwí segí ápo oboyáoyífné enagí nání xíto wimónaríñípa niaíwífné ení ‘Axípi oyaneyí.’ seaimónaríñíñí. O eníná dání ámáyo píxíwíró yagoríní. Nepa bí mírípaxí imóníño enagí nání pí pí xwíyá níñíñá yapíñí rariñoríní. O yapí rariño imóníri ámá yapí rariñí nífá xanóníñí imóníri enagí nání gíní gíná yapí níñíñá sa mífí xíto imóníñípi tñí xixení rariñíñí. ⁴⁵ E nerí aí nioní nepaxíñí imóníñípiñí seararíñagí nání ‘Neparíní.’ níyaiwiro dñí míníkwíroaríño. ⁴⁶ Soyíné goxí fwi nání xwíyá nímeárípaxíñí? Oweoi, wí xwíyá nímeárípaxímani. E nerí aí nioní nepání seararíñá pí nání ‘Neparíní.’ níyaiwiro dñí míníkwíroaríño? ⁴⁷ Ámá Goríxoyáyí xwíyá xíoyápi arífa wiaríñíñí. Soyíné Goríxoyáoyífné mimóníñagí nání xwíyá oyápi arífa míníaríño.” uríñínigíní.

“Aríto Ebríamo síní menáná nioní ñweaagáríñí.” uríñí nániríní.

⁴⁸ Judayí ámnáowa omí ikayíwí re urígwixíní, “None joxí re níñíñíñí, ‘Ámá sípí roxíyí Samariayí woxíñí. Imíto xixéaríñí roxíñí.’ níñíñíñí xixení mírípá réwíñí?” uríagí ⁴⁹ Jisaso re uríñínigíní, “Nioní imíto dñí míníxixéaríñíñí. Gí ápomí wé íkwianwíyo unwíraráñagí aí soyíné wé íkwianwíyo míníñwíraráñí. ⁵⁰ Nioní gí dñí tñí seáyí e imónímáníñí mýariñagí aiwí wo nioní nání ‘Seáyí e oimóníñí.’ niaíwíoyí soyíné tñí nioní tñí neapayoníto ñweaní. ⁵¹ Aga nepa seararíñí. Ámá gíyí gíyí xwíyá nioniyápi níxídirínáyí, wí nípepíñímani.” uríagi

⁵² Judayí ámináowa re urígfawixini, “Joxi e rariñagi nani rixa nijá re imóniñwini, ‘Joxi imó xixeroariñf woxini.’ nijá e imóniñwini. Arfo Ebirfamo tñi wá rókiamoagfáwa tñi pegfárin. E éagfa aí joxi re rariñini, ‘Ámá giyf giyf xwiyfá nioniyápi nixfdirínáyf, wí nipepfrfámani.’ rariñini. ⁵³ ‘Joxi negf arfo Ebirfamo peñomi seáy e miwimóniñoxirini.’ neaimónarini. Wá rókiamoagfáwa eni pegfárin. Joxi gonirini yaiwinarini?” urfagfa ⁵⁴ Jisaso re uriniñigini, “Niwanñoni seáy e nimfeyoánirínáyf, surfma imónaripaxirini. Seáy e nimfeyoarino, ayf gf áporini. O nani soyfne ‘Negf Nwfáorini.’ rariñini. ⁵⁵ E niri ro aí xfo nani nepa nijá mimóniñoi. E nerif aiwi nioni nijfárin. ‘O nioni majfárin.’ niriínáyf, nioni soyfnenif yapf rariñáoni imónipaxirini. E neri aí o nioni nepa nijá nimóniri nani xwiyfá oyápi xfdariniñárin. ⁵⁶ Segf arfo Ebirfamo sfá nioniyápi nani ‘Sñwf winimfárfani?’ niyaiwiri nani yayf wininiñigini. Oyi, o sñwf ninaniri yayf seáyimi dán wininiñigini.” urfagi ⁵⁷ Judayí ámináowa re urígfawixini, “Joxi sñi xweyanoxi menjyf ‘Arfo Ebirfamomi sñwf winagáonirini.’ rirariñini?” urfagfa ⁵⁸ Jisaso re uriniñigini, “Aga nepa searariñini. Arfo Ebirfamo sñi menjána nioni xami ñweagárin.” urfagi ⁵⁹ awa “‘Gorixo tñi xixeni imóniñorani?’ oniaiwipoyiniri rfa neararini?” niyaiwiro omi sfña eanro nani sfña meáagfa aiwi xewanino re eniniñigini. Yumfi nimóniri añf ridiyowá yarigfiwami dán peyeañigini.

9

Sñwf supárinf womi nanf imixiñf naniñini.

¹ E nemo nipurfna wenif éyf wininiñigini. Ámá wo xinái xirine dani sñwf supárinf nera uño ñweañagi winána ² xegf wiepisariñowa eni sñwf niwiniro yarif re wigfawixini, “Nearéwapiyariñoxini, fwf go enipimi dani xinái sñwf supárinf ro xiriñirini? Xfo éagi naniñani, xaniyáú éagfi naniñani?” yarif e wiagfa ³ Jisaso re uriniñigini, “Ámá ro fwf éagi marfá, xaniyáú eni fwf éagfi marfá, sa omi dani emimf Gorixoyá siwáñif inifna nani e eno xiriñirini. ⁴ Agwi sñi ikwáwiyná imóniñána emimf nirowárenapino ‘E éwinigini.’ yaiwiarifpi éwanigini. Árfwiyná amá wo emimf mepaxi imóniñiná rixa añwi e enagi nani rariñini.” uriniñigini. Dñf re oyaiwipoyiniri, “Xfomi pikíaná árfwiynif imóniñárin.” oyaiwipoyiniri e niriñi ⁵ ami re uriniñigini, “Nioni xwfá tfo niñwearfna amá nniyf nani wá wókimixiniñi.” nurárimi ⁶ xwfáyo reañwf nurimáná xwfá tñi reañwf tñi yiyf nidiñi amáoyá sñwfyo xópé niwimána ⁷ re uriniñigini, “Joxi nuri ipi Siroamiyf riniñfwami nani —Yof mfkf ayf mewárinif naniñini. E riniñfwami nani nuri sfmimanfyo wayf rónei.” urowárfagi o nuri sfmimanfyo wayf nironmáná re eniniñigini. Rixa sñwf anino biñigini. ⁸ Rixa sñwf anino bariñagi amá añf xfo tñf e ñweagfáyf sñwf e niwiniro sñwf supárinno enagi nani éf niñweámána aiwá nani rixiñf urago bariñagi sñwf niwiniro re nira ugfawixini, “Ámá royf e niñweámána aiwá nani rixiñf neararino menirani?” nira warfna ⁹ wí re nira ugfawixini, “Ayf orini.” nira warfna wí “Oweoi, ayf o yapf imóniñyf worini.” nira warfna xewanino arfkí re uriniñigini, “Nioni onirini.” urariñagi ¹⁰ ayf re urígfawixini, “Joxi arige neri dixf sñwf oxoáini?” urfagfa ¹¹ o re uriniñigini, “Ámá Jisaso rariñfo xwfá bimi reañwf nuriñi yiyf nidiñi gf sñwfyo xópé ninimána re niriñoi, ‘Joxi ipi Siroamiwami nani nuri wayf rónei.’ niriñagi nioni nuri wayf nironirfna re éini. Sñwf noxoari anifni.” urfagi ¹² ayf re urígfawixini, “Ámá o ge ñweani?” urfagfa o “Nioni majfárin.” urfagi ¹³⁻¹⁴ amá ayf sfá Jisaso xwfárimi reañwf nuriñi yiyf nidiñi omi sñwf nanf wimixiñyi Sabarfáyi enagi nani amá xami sñwf supáragomi Parisiowa tñf e nani niméra nuro wáraná ¹⁵ Parisiowa eni omi yarif re wigfawixini, “Joxi arige neri sñwf oxoáirini?” urfagfa

o re uriniginini, “O xwirinwí bi tñni gí sñwíyo xópé níáná nioní nurí wayí níróniríná sñwí oxoáini.” uríagi ¹⁶ Parisiyí wía re nira ugíawixini, “Ámá o Sabarfá nání ñwí ikaxí rininipimi xopírará niyayiri nání Gorixo tññí e dání bñjomaní.” nira waríná wía re nira ugíawixini, “Ámá íwí yariníyí wo enánáyí, aríge nerí emimí o yarinípíniní imóninípí epaxíriní?” nira nuróná dññí xixegíni tñni nepayoro nání ¹⁷ ámi sñwí supáragomí re uríawixini, “O díxí sñwí roxaóí enagi nání pí ámáoxini rarinini?” uríagía o re uriniginini, “O Gorixoyá wía rókiamoaríní wo meniraní?” uriniginini.

¹⁸ O xegí sñwí oxoáiyí nání píraniní áwaní urarinagí aiwí xámí sñwí supáragomí aiwí Judayí ámináowa arfá mñwipa nero re yaiwigíawixini, “Nepa sñwí supárago ámi sñwí manñorini.” niyaiwiro “Ámá sñwí oxoáoyá xaniyaú obípiyi.” niriroya ayaú ríxa báná ¹⁹ yariní nñwiróná re uríawixini, “Niaíwí ayagwíyáorani? Ayagwí re rírariní, ‘Xínái nixiríná sñwí supárinjo xiríníni.’ rírariní? E xiríní enánáyí, aríge nerí agwí sñwí noxoarí anarini?” uríagía ²⁰ xaniyaú re urígisixini, “Ayí yegí íwo enagi nání yayawi nijfáriní. Xínái nixiríná sñwí supáriní eníyí nání ení yayawi nijfáriní. ²¹ E nerí aí agwí o sñwí oxoáiyí nání yayawi majfáriní. Sñwí supáriníyí woxoáo nání ení yayawi majfáriní. Xewanñomí yariní wípoyi. Siní onomaní. Xewanñomí nání áwaní osearini.” urígisixini. ²² Xaniyaú Judayí ámináowa nání wáyí winíagi nání e urígisixini. Ayí rípi nánirini. Judayí ámináowa re rinárigíá enagi nání, “Ámá gíyí gíyí Jisaso nání waropárí nero ‘ “O Kiraiso, ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání aríowayá xwía piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínwáorini.” neaimónarini.’ ránáyí, rotú aníyo dání yoí emí kwírimoaníwáriní.” ²³ rinárigíá enagi nání xaniyaú re urígisixini, “Onomaní. Xewanñomí yariní wípoyi.” uríagí ²⁴ Parisiowa ámi “Sñwí supárago obini.” niriroya o ríxa báná re uríawixini, “Joxí Gorixomíni seáyí e numíeyoari waropárí inei. Ámá ‘Naní nimixiníoi.’ rarínjo íwí yariníyí wo enagi nání none nijfáriní. Ayínáni waropárí inei.” uríagía ²⁵ o re uriniginini, “O íwí yarinorani? Nanorani? Nioní majfáriní. E nerí aí rípi nání nioní nijfáriní. Xámí sñwí supáragoani aiwí agwí o nífpimi dání sñwí noxoarí aninini.” uríagi ²⁶ awa re uríawixini, “O pí síriní? Aríge nerí díxí sñwí roxoáíriní?” uríagía ²⁷ o re uriniginini, “Nioní ríxa áwaní searíagi aí arfá mñniarínjoí. Aríge niyaiwiro ‘Ámi arfá osianeyi.’ ninarínjoí? Soyíné ení ríxa xegí wiepísariníyíniní imónaníro mñrípá riyarínjoí?” uríagi ²⁸ awa ikayíwí numearíro re uríawixini, “Xewanñoxini xegí wiepísariníyí woxirini. None neaiepísagí Mosesoyáonerini. ²⁹ None Mosesomí xwíyáá Gorixo urinípí nání nijfá imóninwini. E nerí aí ámá oyí e dánoránirí none majfáriní.” uríagía ³⁰ ámá o re uriniginini, “Soyíné raríagípi ududí ninipaxí rarínjoí. Soyíné o bñje dání majfá enagía aiwí o gí sñwí noxaóíriní. ³¹ Ámá íwí yariníyí Gorixomí rixiní uráná arfá mñwipa yariní enagi nání nene nijfáriní. E nerí aí ámá go go Gorixomí wéyo numerí xfo wimónarinípí nixídirínáyí, Gorixo ámáomí arfá nñwirí xfo rixiní urarinípí nání arírá wipaxíriní. ³² Aga eníná dání aí nene arfá wí re mñwiníwáriní, ‘Ámá wo nñwiápnímearí xínái xirínje dání sñwí supáriní womí sñwí oxoáiniginí.’ rarínagía arfá mñwiníwáriní.” nuríri ³³ re uriniginini, “Ámá o Gorixo tññí e dání mñbipa nerí sñwiríyí, xfo yarinípí bi epaxí imónimñnirí éfmaní.” uríagi ³⁴ awa mñxí re uríawixini, “Íwí ninirínipimi dání rixirínnoxini, joxí none rínearéwapíyarínini?” nurímáná xegí yoí emí kwírimogíawixini.

Sñwí supáriníniní imónigíáyí nánirini.

³⁵ Jisaso “Ámá sñwí supáragoyá yoí kwírimóoi.” rarínagía arfá e nñwirí o nání pía nemerí nñwímeámáná re uriniginini, “Joxí ámá imóninñomí dññí rñwíkwíroniní?” uríagi ³⁶ o re uriniginini, “Ámináoxini, ámá imóninñomí gorini. Nioní dññí wíkwírómi

náni áwanjé nirei.” uríagi ³⁷ Jisaso re uríjínigini, “Omí joxí ríxa síjwé wíniñíri.” nuríri síjání re uríjínigini, “Joxí tñí rínarígwií roní, ayé onírini.” uríagi ³⁸ o re uríjínigini, “Ámináoxini, nioní ríxa díjé ríkwíroníni.” nurími xó tñjé e xómíjé níyíkwírí yayé wíjínigini.

³⁹ Jisaso re ríjínigini, “Ámá níyoní epayómfa nání xwéa tío nání bíjári. Ámá síjwé supárigéyíniñjé imóníjéyí síjwé anípíri imóníro síjwé anígéyíniñjé imóníjéyí síjwé supáripíri imóníro epírfá nání bíjáonírini.” ríagi ⁴⁰ Parisi xó tñjé anjwé e rówapígéwá re urígéawixini, “None nání ení ‘Síjwé supárigéyínerini.’ ríneararíjini?” uríagí ⁴¹ Jisaso re uríjínigini, “Soyíné síjwé supárigéyíné síjwíríyí, ríwé nímoarígépi nání xwíyá meárinípaxímaní. E nerí aí soyíné ‘Síjwé aníjwáonerini.’ níriro nání ríwé nímoarígépi nání xwíyá meárinípírfáriní.

10

Ewayé ikaxé sipísipé awí mearoaríjé nánírini.

¹ “Aga nepa seararíjini. Go go sipísipé xwéna íwíyo mípáwipa nerí wí e dání ogámé nerí nípíxemoánírínáyí, íwé mearíjé wo imónini. íwé xauráparíjé wo ení imónini. ² E nerí aí xwéna íwíyo páwíaríjé, ayé sipísipé xiáworini. Awí mearoaríjé. ³ O xwéna róníjé nání báná íwí e íníná awí ronjé ówanjé wíkwíáná xiáwo xegé sipísipé nání yoé ráná xiáwoyá manjé aréa níwirí uxídáná nímera nípeyearí ⁴ ríxa xóyá níní bíaríwámíni enáná o xámí umearéna sipísipéyí xiáwoyá manjé umíjénaríjé enagí nání númí warígéfarini. ⁵ Xejwé womí wí númí uxídípíriméoi. Manjé ámá xejwé woyá umíjénaríjé nívíníro nání númí muxídípa nero éf upíráoi.” uríjínigini. ⁶ Jisaso ewayé xwíyá apí uríagi aiwí xó apí nání níjéa oimónípoyíníri uréwapíyímíníri yaríjépi nání níjéa mímonígéawixini.

“Sipísipé píraníjé awí mearoaríjéoní nionírini.” uríjé nánírini.

⁷ O ayé níjéa mímonípa yaríjéagí nání ámí ewayé xwíyá re uríjínigini, “Aga nepa seararíjini. Nioní sipísipé xwéna íwíníjé imóníjéonírini. ⁸ Nioní síní míbipa enáná bígí gíyí gíyí íwé mearígéyíniñjé imóníjéoi. íwé xauráparígéyíniñjé ení imóníjéoi. E nerí aí sipísipéyí wígí manjé aréa míwígéfarini. ⁹ Nioní níwaníjóní íwíníjé imóníjéonírini. Gíyí gíyí nioníyáyómíni íwíapáná yeáyí uyímíxemeámífarini. Ará wíwákwíní epírfá nání íwíapíro peyearo nero epírfáriní. ¹⁰ íwé mearíjé sipísipéyo pípi wímíníri baríjémaní. íwé xaurápirí pípíkímí erí xwírfá íkíxerí wímíníri baríjéagí aiwí xewaníjóní rípi wímíníri bíjári. Ewáraníjé éríxíníri díjé níyímíjé imóníjépi síxí umímómíníri bíjéonírini. ¹¹ Sipísipé nání píraníjé awí mearoaríjéoní, ayé nionírini. Sipísipé nání awí píraníjé mearoaríjéoní sipísipé arírá wímíníri neréna ‘Nioní nípíkíáná ayé ananírini.’ yaiwíaríjéarini. ¹² Nígwé meámíníri awí mearoaríjé wo —O sipísipé xiáwo nímoníri píraníjé awí mearoaríjé marfáí, o síwí sayé sipísipé roanímíníri baríjéagí níwínírféna sipísipé píní níwíarímí éf úáná síwí sayé rírómí erí xídíxídwóarí erí yaríjériní. ¹³ O sa nígwé nání meámíníri yaríjé enagí nání sipísipé nání nepa díjé moaríjémaní.” nuríri ¹⁴⁻¹⁵ re uríjínigini, “Sipísipé píraníjé awí mearoaríjéoní, ayé nionírini. Ápo tñjé nioní tñjé xíxe mí ómíxínarígwéípa nioní tñjé sipísipé nioníyáyí tñjé ení xíxe mí ómíxínaríjéwáriní. ‘Nioní gí sipísipé imóníjéyo arírá wímíníri nání nupeíríná ayé ananírini.’ yaiwíaríjéonírini.” nuríri ¹⁶ re uríjínigini, “Nioní sipísipé ámí wí —Sipísipé xwéna tío dánjé imóníjéyí marfáí, ámí wí ení tñjéonírini. Ayé wí aníjé e xe njweáríxíníri síjwé wínípaxí mímoníjéni. Ayo ení wíníyí tñjé e awí neaárfímígini. Ayé gí manjé aréa níniro xwéna tío dánjéyí tñjé nawíní imóníro awí mearoaríjé ná woní axoní tñjé imóníro epírfáriní. ¹⁷ Ámí síjé nímoníri wíapínímeámífa nání sipísipéyo arírá wímíníri neréna ‘Nioní níperéna

ayf ananirini.' yaiwiarinagti nani apo dinj sixi niyini. ¹⁸ Nioni ama xe onipikipoyiniri sinwf mwinipa nerfnayf, wi ninipikipaximanit. Xe onipikipoyiniri sinwf winarinayf giyf marfat, niwaninonirini. Per amti wiapfnimearit emfa nani enj sixi eaninjipi tinjonirini. Gf apo o e ewiniginiri sekaxi nirinjt eagi nani api e epaxonirini." uriniginiti.

¹⁹ Judayf amináowa Jisaso e rarinagti arfa niwiro nani dinj xixegini tini nepayoro bi bi nirinirona ²⁰ wfa obaxowa re nira ugawixini "Imfo dinj uxixeroarinagti nani xoxwf nerit rarin. Pi nani arfa wiarinjo?" nira warina ²¹ wfa re nira ugawixini, "Xwiyfa o rarinjipi imfo xixeroarinjt wo yapit mirinarinini. 'Ama imfo dinj xixeroarinjyf ama sinwf suparigtayo sinwf woxoapaxi imoninjo.' riseaimonarini? Oweoi." nira ugawixini.

Jisasomi rfwf umogfa nanirini.

²² Sfa Judayf enina emayf wa anj ridiyowa yarigfiwami xororfi nero xwirfa ikixegfa enagti nani amti piraninj imixaragfapi sfa api nani dinj winini nani awi neantiro yayf yayarigtapi imoninan ²³ —Ayf inia eari iminj riri yarijnarin. Ina Jisaso anj ridiyowa yarigfiwami nipawiri anj wiamefo wigf eninanjt mixi inayf Soromono nani rininjipimi emearina ²⁴ Judayf amináowa niwimearo mini mini xapixapi numero re urigfawixini, "Gina jwaninjoxi nani xe nijfa oimontpoyiniri nearifarin? Aninj yumfi nearifaran? Joxi Kiraisoxi, ama yeayf neayimixemearfa nani arfowaya xwfa piaxiyo dani iwiaronfoyi rarinjwaoxi enanayf, sinani awanj nearine." uragfa ²⁵ Jisaso awami re uriniginiti, "Nioni rixa awanj searagti aiwi soyne 'Nepa neararini.' niyaiwiro dinj minikwifroarinjo. Emimf gf apo e ewiniginiri nirinjt nioni yarinjapi sinani awanj ayf orininj seararinagti ai ²⁶ soyne gf sipisipiyfneninj mimonipa nerit nani nioni dinj minikwifroarinjo. ²⁷ Sipisipf nioniyayf gf manj arfa niniro nixidarigtarin. Nioni ayo mi niwomixiri ²⁸ dinj aninj inina nweapirfa nani mini wiarinagti nani wi aninpirfa menini. Sipisipf nioniyayf niniweu tini fa xirinagti nani ama giyf nrapirfarini? ²⁹ Gf apo sipisipiyf niarinirini. O ama niyonit seayf e wimoninagti nani nioniyaf gf imoninjyf apo ninwef tini eni fa xirinagti nani ama giyf urapirfarini? ³⁰ Nioni tini apo tini axowawirini." uragti ³¹ Judayf amináowa xami yaniro egfapa sija tini Jisasomi opikianeyiniro mearinagfa ³² Jisaso re uriniginiti, "Nioni emimf apo e ewiniginiri nirinjipi obaxi seaiwapiyarin. Gfmini gipi seaiwapiyifapi nani sija tini nipikianiro yarino?" uragti ³³ Judayf amináowa re urigfawixini, "Amipi nanj joxi yarinjipi wi nani sija tini ripikianiri miyarinwini. Joxi aga amaoxi enagti aiwi Nwfonirininininj nirinirinjipimi dani Gorixomi riperirf umeararinagti nani ripikianiri yariniwini." uragfa ³⁴ Jisaso xfomi wikf wonarigtapi piyfa owepoyiniri re uriniginiti, "Segf nwf ikaxi eaninjipimi Gorixo re rinjipi niriniri meanipa reni, 'Nwfonit re riniginiti, "Seyne eni nwaeyne imoninjo." riniginiti.' niriniri meanipa reni? ³⁵ Soyne nijarin. Xwiyfa Bikwifo eaninjipi wi surma rinipaxi mimonini. Ayinani Gorixo segf arfowami 'Seyne eni nwaeyne imoninjo.' urinj enagti nani ³⁶ soyne pi nani apo nirinirpearit xwfa tfo nrowarenapinonit re searana, 'Nioni Gorixomi xewaxonirini.' searana pi nani mixi niniriro 'Joxi Gorixomi riperirf umearinini.' ninarinjo? ³⁷ Nioni emimf gf apo e ewiniginiri nirinjipi mepa nerfnayf, dinj ninikwifroro 'Nepa orini.' miniaiwipa efixini. ³⁸ E niseariri aiwi nioni emimf apo e ewiniginiri nirinjipi nepa nerfnayf, soyne xwiyfa nioni seararinjapi arfa niniro dinj minikwifropa nero ai emimf nioni yarinjagti sinwf ninanro nani dinj ninikwifroro 'Ayf orini.' niaiwirixini. 'Apo tini nawini imonigfiwaurin. Axowaurin.' niaiwiwiro nijfa imonipiri nani emimf nioni yarinjapi dinj ikwifropoyi." uragti ³⁹ xami yaniro egfapa omi fa oxiraneyiniro yarina anani ef muroniginiti.

⁴⁰ Jisaso ámi nuri iniigí Jodani rapáyo nixerí Jono xámi ámáyo wayí umeaije nání nuri e ηweañána ⁴¹ áamá obaxí xfo tñí e nání nĩbĩro re rĩnayigíawixĩni, “Wayí neameaijĩ Jono emĩmĩ wĩ mepa nerĩ aiwi amĩpĩ áamá ro nánĩ rĩñyĩ rĩxa xixeni imónĩni.” nĩrĩnayiróná ⁴² ámi obaxí wĩ dñí wĩkwĩrogíawixĩni.

11

Rasaraso penj nánĩrĩni.

¹⁻² Áamá wo, Betani dñí Rasarasoyĩ rĩniño simixĩ yarĩná —Anĩ ayĩ xfo xegĩ xexĩrĩmeáĩpaú Mariaĩ tñni xĩnapĩ Mataĩ tñni ípaúyá anĩ enĩ erĩni. Mariaĩ ayĩ apĩxĩ rĩwĩyo Ámináoyá sikwĩyo werĩxĩ nĩwiwayimómáná dĩa tñni kwĩrĩñĩrĩni. Ímĩ xexĩrĩmeáo Rasaraso simixĩ wiarĩñagĩ nánĩ ³ xĩnapĩxanĩñĩpaú Jisaso tññĩ e nánĩ xwĩyĩá re uowárigĩsĩxĩni, “Ámináoxĩni, arĩa ei. Áamá joxĩ dñí sixĩ uyariñoyĩ simixĩ yarĩni.” uowáragĩ aĩ ⁴ Jisaso arĩa e nĩwirĩná re rĩñĩnigĩni, “Simixĩ o yarĩñĩpĩ nĩpenĩ nánĩmanĩ. Ámáyĩ enĩ sixĩ eánĩñĩ Gorĩxoyá sñwĩ wĩnanĩrĩ ero Gorĩxomĩ xewaxoni yayĩ seáyĩ e dánĩ nĩmeanĩrĩ ero epĩrĩa nánĩ simixĩ apĩ wĩmeanĩrĩni.” urĩñĩnigĩni. ⁵ Jisaso Mataĩmĩ tñni xĩnanĩñĩmĩ tñni ípaúmĩ xexĩrĩmeáo Rasarasomĩ tñni ayo dñí sixĩ nuyirĩ aiwi ⁶ “Rasaraso simixĩ yarĩni.” urĩagĩa arĩa nĩwirĩná ámi sĩa wĩyáú xfo ηweañe ηweañĩnigĩni. ⁷ E nĩηweañĩsáná xegĩ wiepĩsarĩñowamĩ re urĩñĩnigĩni, “Ámi Judia pĩropenĩsĩyo nánĩ owaneyĩ.” urĩagĩ ⁸ wiepĩsarĩñowa re urĩgĩawixĩni, “Nearéwapĩyarĩñoxĩni, ayĩ xámi sñjá tñni rĩpĩkianĩrĩ egĩe nánĩ ámi numĩnĩrĩ rĩnearĩñĩni?” urĩagĩa xfo ikwáwĩyĩnĩñĩ imónĩñagĩ nánĩ ⁹ ewayĩ xwĩyĩá re urĩñĩnigĩni, “Sogwĩ fwiapĩe dánĩ wée nánĩ awá wé wúkaú sikwĩ waú tññĩrĩni. Áamá ikwáwĩyĩná anĩ nerĩná ná eánarĩgĩámanĩ. Xwĩá tĩyo wĩá ókĩñagĩ nánĩ sñwĩ pĩránĩñĩ nĩwĩnaxĩda nuro nánĩ ná eánarĩgĩámanĩ. ¹⁰ E nerĩ aĩ áamá árĩwĩyĩmĩ anĩ nerĩná ná eánarĩgĩárĩni. Sñwĩ nĩwĩga upĩrĩ wĩá mókĩñagĩ nánĩ ná eánarĩgĩárĩni.” nurĩrĩ ayĩ re oyaiwĩpoyĩnĩrĩ “Gorĩxo wimónarĩñĩpĩ nĩxĩdĩrĩná ayĩ ikwáwĩyĩná anĩ nemerĩnánĩñĩ rĩa imónĩni?” oyaiwĩpoyĩnĩrĩ ¹¹ e nurĩmáná awamĩ re urĩñĩnigĩni, “Negĩ nĩkumĩxĩnĩrĩ emearĩñwáo Rasaraso simixĩ nerĩ sá wenĩ. E nerĩ aĩ nionĩ saiwĩárĩ wĩmĩnĩrĩ warĩñĩni.” urĩagĩ ¹² wiepĩsarĩñowa re urĩgĩawixĩni, “Ámináoxĩni, sa sánĩ nĩwerĩná ananĩ nanĩ imónĩniñoi.” nurĩro ¹³ awa “Rasaraso sa sá weñagĩ nánĩ rĩa neararĩni?” nĩyaiwĩro e urĩagĩa aĩ Rasaraso rĩxa péf nánĩ ínĩmĩ nurĩrĩ nánĩ ¹⁴ ámi nĩpĩkwĩnĩ sñjání áwanĩ re urĩñĩnigĩni, “Rasaraso rĩxa pĩyĩrĩni. ¹⁵ E nerĩ aĩ soyĩné sñwĩ wĩnĩpĩrĩpĩ nánĩ yayĩ ninarĩni. O simixĩ yarĩná nionĩ xfo tñni mĩñweáá enagĩ nánĩ soyĩné nionĩ emĩápi sñwĩ nĩnanĩróná dñí nĩkwĩropĩrĩ nánĩ yayĩ ninarĩni. O tññĩ e nánĩ owaneyĩ.” urĩagĩ ¹⁶ Tomaso —O xegĩ yoĩ ámi bĩ Didimasoyĩ rarĩgĩorĩni. O xfo tñni wiepĩsarĩñĩ wĩamĩ re urĩñĩnigĩni, “O tñni nawĩnĩ peanĩwá nánĩ none enĩ owaneyĩ.” urĩñĩnigĩni.

¹⁷ Jisaso Rasarasoyá anĩ tññĩ e nánĩ anwĩ e nĩbĩrĩná arĩa re wĩñĩnigĩni, “O rĩxa nĩperi xwáripáyo tigĩámĩ enáná sĩa wĩyáú wĩyáú pwéĩrĩni.” arĩa e wĩñĩnigĩni. ¹⁸ Anĩ Rasarasoyá Betaniyĩ rĩniñe Jerusaremĩ dánĩ aĩwĩmĩmanĩ. Sa kiromita waú wo imónĩñerĩni. ¹⁹ Ayĩnánĩ Judia pĩropenĩsĩyo dññĩ obaxĩ wĩ xexĩrĩmeáo Rasaraso péf nánĩ Mataĩmĩ tñni Mariaĩmĩ tñni ípaúmĩ ogañĩ wianĩro nánĩ nĩbĩro ípaú tñni ηweañána ²⁰ Mataĩ “Jisaso barĩni.” rĩnarĩñagĩa arĩa nĩwirĩ óf e wirĩmiaumĩnĩrĩ nuri xĩnanĩñĩ Mariaĩ sñni anĩyo ηweañána ²¹ í Jisasomĩ re urémeanĩñĩnigĩni, “Ámináoxĩni, joxĩ re nĩñwearĩ sñwĩrĩyĩ, gĩ nĩrĩxĩmeáo nĩpémĩnĩrĩ enĩmanĩ. ²² E nerĩ aĩ níĩnĩ re nĩpĩmónarĩni, ‘Gorĩxomĩ pí pí nánĩ yarĩñĩ wĩyĩ agwĩ aĩ ananĩ xixeni siinĩñoi.’ nĩpĩmónarĩni.” urĩagĩ ²³ Jisaso re urĩñĩnigĩni, “Dixĩ rĩrĩxĩmeáo ámi nĩwiápnĩmeanĩñoi.” urĩagĩ ²⁴ Mataĩ re urĩñĩnigĩni, “O sĩa yoparĩyĩ áamá nĩnĩ nĩwiápnĩmearóná o enĩ wiápnĩmeanĩápi nánĩ

niini ni jfarini.” urtagi ²⁵ Jisaso re uriniginini, “Amá piyá egfáyá ámi ni wiápnimearo siné epfiri nani dñf sixt umimoarináyá, ayf nionirini. Nioní dñf ni kwírófá gíyá gíyá ni pero aí ámi siné upírfarini. ²⁶ Amá siné nero dñf ni kwírófá gíyá gíyá wí anínipírfá menini. Jíxi dñf ni ni kwírori ‘O nepa rfa nírariní?’ rini ai wiarinini?” urtagi ²⁷ í re uriniginini, “Oyí, Amínáoxini, niini joxi dñf ni ni kwírori re si ai wiarinini, ‘Kiraisoxi, niai wí Gorixoyáoxirfani? Eníná dani re rigfoxirfani, ‘Arfowayá xwíá piaxtyo dani amá wo yeáyá neayimixemeanfa nani i wiaronírfani.’ rigfoxirfani?’ si ai wiarinini.” uriniginini.

²⁸ E nurimi nurí xinaniní Mariaími “Eini.” nuriri yumí re uriniginini, “Nearéwapiyarino niremónapiri jíxi nani ‘Obini.’ rariní.” urtagi ²⁹ í arfá e ni wiríná anini ni wiápnimeami Jisaso tñf e nani uniginini. ³⁰ Jisaso siné aní e miremónapí siné Mataí tñf óróf iníe nweanána ³¹ Judayf aníyo Mariaí tñf nawini ni nweamána oganf wiarigfáyf í anini ni wiápnimeami peyeáagf ni winiro xexirfmeáoyá xwaripáyo amixfá eminiri nani wariniri númi úagfa ³² Mariaí Jisaso roñe niremori ni winiríná xíoyá síkwf tñf e ni pínimeari re uriniginini, “Amínáoxini, joxi re ni nweari sinewiriyf, gí niximeáo péminiri enímani.” urtagi ³³ Jisaso í amixfá yarínagf ni winiri Judayf í tñf barigfáyf ení amixfá yarínagfa ni winiri wá ni wuniri xwioxtyo dani dñf rfa uxearínagf ³⁴ re uriniginini, “Seyné omi ge tigfawixini?” urtagi re urigfawixini, “Amínáoxini, nibiri sinwí winei.” urtagfa ³⁵ Jisaso ení nwí eaniginini. ³⁶ Nwí eáagf Judayf sinwí e ni winiro re rigfawixini, “Omi aga dñf sixt uyino enagf nani rfa eaarini?” raríná ³⁷ wí re rigfawixini, “Amá royf sinwí supárijomi sinwí miwoxoapa enírfani? Rasaraso siné siné eními nibiri sinwiriyf, piyá mepa oeniri siné imiximini mepa epaxírfani?” rigfawixini.

Jisaso Rasaraso piyomi siné imixiní nánirini.

³⁸ Jisaso ámi wá bí ni wuniríná oyá xwaripá —Awá sfñá ófyi enagf nani sfñá wo píroarininíwáriní. Awá tñf e niremori ³⁹ re riniginini, “Sfñá ro riwómopoyi.” uráná penomi xexirfmeái Mataí re uriniginini, “Amínáoxini, nene omi tinwaé dani sfá wíyáú wíyáú ríxa óriní enagf nani ríxa piyanf neaeaninói.” urtagi ⁴⁰ Jisaso re uriniginini, “Nioní re miriripa réaniginini, ‘Jíxi dñf ni ni kwírorínáyá, ení eániní Gorixoyápi sinwí winirini.’ miriripa réaniginini?” urtagi ⁴¹ wa sfñá emi riwómóaná Jisaso anínamí sinwí nanániri re riniginini, “Ápoxini, Rasaraso nani rixiní wuríyápi arfá níagf nani yayf siarinini. ⁴² Nioní rixiní ríranáyá, joxi iníná arfá niarinagf nani nioní ni jfá aiwí oxí apixí re rogfa tñf dñf ni ni kwíroro ‘Gorixo uowárenapinorani?’ oniai wipoyiniri rírarinini.” nirimáná re eniginini. ⁴³ Ení tñf niri ríaiwá re riniginini, “Rasarase, fwiapeti.” ráná ⁴⁴ re eniginini. Penó fwiapiniginini. Penó fwiapána írikwf wí wéyo tñf síkwtyo tñf xopixopí róniri rapirapf wú tñf mñtyo xopixopí róniri enagf nani Jisaso re uriniginini, “Xopixopí róniníyá íkwí kweámf ni wiro wárfpoyi.” uriniginini.

Judayf amínáowa “Jisasomi opkianeyi.” rinárigfá nánirini.

⁴⁵ Judayf obaxf wí Mariaí tñf e nani báyá Jisaso e éagf ni winiro omi dñf wíkwíróagfa aiwí ⁴⁶ wí Parisiowa tñf e nani nuro Jisaso éfpi nani áwaní urtagfa nani ⁴⁷ Apaxípaniní imónigfá xwéowa tñf Parisiowa tñf Jisaso nani xwíyá imixanro nani Judayf mebaowami awí neáiro re nri ga ugíawixini, “Amá oyf emimf ayá wí yarínagf nani arire yaníwáriní?” nira nuríná ⁴⁸ re rinigfawixini, “None o xegf yarínipi xe aniní néra ouniri sinwí ni winárinínáyá, amá nni omi dñf ni wíkwíroro neróná Romí dáníyo —Amá Romiyf rinigfáyf Judayf simanwíyóniní inimi wurínigfáyf rini. ‘Amá ayo mixí oxí dowáraneyi.’ raríná ayf nibiro negf aní rídiyowá yarínwáiwá pipinamí ero negf amáyo ení xwirfá ikixero epírxiniri nani arí yaníwárfani?” rinárfná

49 wigfýf wo, Kaiapasoyf riniŋo —O xwiogwí omi dání apaxfpániŋf imónigfáwami seáyf e wimóniŋorini. O niwiápfniŋmeari m+xí nuriri re uriŋinigiŋi, “Soyiné aga nijfá bi mimónigfoyínérini. 50 Ripi nání eni diŋf neŋwipero m+moariŋo, ‘Negf áamá níní pepfrixiniri ayf riniŋf meaaniri éfápi nání áamá ná woni riniŋf api nimeari niŋperfnáyf, negf diŋfyo dání naŋfiriŋi.’ m+moariŋo.” uriŋinigiŋi. 51 O riŋfpi xegf diŋfyo dání miriŋinigiŋi. O xwiogwí omi dání apaxfpániŋf imónigfáwami seáyf e wimóniŋo eŋagi nání wfá nirókiamori réniŋf riŋinigiŋi, “Jisaso negf Judayo arirá niwirfná upeiniŋo. 52 Negf Judayf nánini marfát, Gorixoyá niaiwf imónigfá ami gimi ŋweagfáyf eni áamá axfyŋniŋf imónipfria nání upeiniŋo.” éniŋf ríagi nání 53 sfá ayimi dání xfomi pikianiro nání mekaxf nira ugfawixini.

54 Jisaso xfomi pikianiro mekaxf nira warinagfa nání Judayf tŋf e ámi siŋániŋe memepa nerf áamá diŋf meanf tŋfmini omiŋf tŋf e nání nurf anf onimiá bi Ip+remiyf riniŋfipimi xegf wiep+sariŋowa tŋni nawíni ŋweanána 55 sfá Anfnajo Neamúroagoi riniŋfyi anwi e imóniŋagi nání áamá obaxf sfá ayi sini mimónipa eŋána Judayf wigf yarigfápa Gorixo oneamíminiri igfá eánaniro nání wigf omiŋf tŋfmini pŋni niwiárimf Jerusaremio nání nuro 56 e dání Jisaso nání pfá nemero anf ridiyowá yarigfiwáyá ákiŋáyo inirwámini éf niromeróná re niriŋa ugfawixini, “O aiwá rípi nání wí m+biŋa epaxfiriŋi.’ riŋeaimónariŋi?” niriŋa ugfawixini. 57 Apaxfpániŋf imónigfá xwéowa tŋni Parisiowa tŋni Jisasomi fá oxiraneyiniróná re rinárigfá eŋagi nání “Jisaso ge ge ŋweanagi áamá go go niwiniŋfná niŋbiro áwanf nearfiriŋini.’ rinárigfá eŋagi nání e niriŋa ugfawixini.

12

Maríaf werixf naŋf bi Jisasomi siŋwíyo iwayimoiŋf nániriŋi.

1 Jisaso sfá Anfnajo Neamúroagoi riniŋfyi imóninfa nání sfá wé wfúmi dánf wo sini eŋána o anf Betaniyf riniŋe Rasaraso, ámi siŋf imixiŋo ŋweanfpimi nání nurf ŋweanána 2 áamá anf apimi dánf wí aiwá Jisaso nání rfá niŋyearo Mataí aiwá niŋxerf yanf niwia warfná Rasaraso áamá Jisaso tŋni aiwá narigfáyf tŋni nawíni niŋweámána aiwá narfná re eŋinigiŋi. 3 Maríaf werixf awiaxf niŋwí xwé roŋf wá —Sifx wfxaú eŋána xegf saŋf kiro wo imónipaxfwáriŋi. Awá nimeari Jisasomi siŋwf soŋfáyo niwayimómána xegf dfá tŋni kwikwiriŋm yarfná xegf sinadiŋf áamá aniwámi ŋweagfáyo niyonf wearfagi aí 4 Isikariotf dánf Judaso —O wiep+sariŋowa eni worini. Jisaso nání miyf wurimfániŋi imóniŋo, ayf oriŋi. O niwiápfniŋmeari re riŋinigiŋi, 5 “Pí nání werixf diŋf naŋf eariŋf awá ámányo K300.00 nání bf nerane niŋwí meáwápi áamá uyípeayfyo arirá wiani nání mini m+wiŋa réwiniŋi?” riŋinigiŋi. 6 O uyípeayfyo diŋf sipi niwirf nání e murf fwf meariŋorini. Ayináni niŋwí wowfyf o fá niŋiriŋi nání niŋwí wa tfápi bi fwf meariŋo eŋagi nání e ríagi 7 Jisaso re riŋinigiŋi, “Í niariŋfpi xe owiniri siŋwf wiŋfpoi. Sfá nioni niŋp+rfáyimi e nání xe oxiriŋi. 8 Áamá uyípeayf sini seyiné tŋni aniŋf ŋweapfria eŋagi nání ayo gini gina ‘Arirá owianeyf.’ niŋeaimónirfnáyf, anani arirá wipaxfiriŋi. E nerf aiwi nioni seyiné tŋni nawíni aniŋf re ŋweámfá meŋagi nání searariŋini.” uriŋinigiŋi.

Apaxfpániŋf imónigfá xwéowa “Rasarasomi eni pikiwanigiŋi.” rinigfá nániriŋi.

9 Judayf obaxf “Jisaso anf apimi ŋweani.” rinariŋagfa arfá niwiŋo Jisasomini siŋwf wiŋaniro marfát, Rasaraso, siŋf imixiŋomi eni wiŋaniro bŋagfa aiwi 10 Apaxfpániŋf imónigfá xwéowa xwiyfá nimixiro “Rasarasomi eni pikiwanigiŋi.” rinigfawixini. 11 Jisaso Rasaraso piyomi siŋf imixiŋf eŋagi nání Judayf obaxf wigf ámináowa tfámini pŋni niwiárimf nuro Jisasomi diŋf w+kwíroariŋagfa siŋwf niwiniŋo nání e niriŋo mekaxf megfawixini.

Jisaso Jerusaremiyo niremorfná mixí ináyf rémoarigfápa rémonf nánirini.

¹² Ámá obaxf aiwá sfá Anfnajo Neamúroagoi riniñfyi nání imixarigfápi nání Jerusaremiyo epfroyf egfáyf sá wegfá wífápi tñí arfá re wigfawixini, “Jisaso Jerusaremiyo re nání barini.” arfá e niwiro ¹³ íriniñf eaarigfáyf wí nidoro o tñí óf e órórf inaniro nání nimeámi nuróná apf re nira ugfawixini, “Gorixomi seáyf e oumeaneyi. Ámá Gorixo urowárenapiñf royf oyá diñf tñí seáyf e oimónini. O mixf ináyf Isirerene negorini.” O tñí óf e órórf inaniro apf e nira warfná ¹⁴⁻¹⁵ Jisaso Bikwíyo re niriñf eániñfpi tñí xixeni eniñigini, “Saioni —Jerusaremi nání dfwf yoí bi Saionirini. Apimi ñweáyfné siñwf winfpoyi. Segf mixf ináyo dogí sipikfyo niñweámáná iwo barinagf nání amipi wí nání wáyf mepani.” niriñf eániñfpi tñí xixeni o dogí sipikf wo nimeari seáyf e nixenweari nimeámi biñigini. E éagf aiwi ¹⁶ axináyf wiepisariñowa xfo yariniñfpi nání “Ayf nání rfa yarini?” miyaiwí majfá néra núfasáná Jisaso rixa nikfniñf niwiáfnimeámi anfnami nání nipeyimáná enáná xfo nání e niriñf eániñfpi nání diñf winfni ámá ayf xfomi seáyf e numero wigfápi nání eni diñf winfni egfawixini.

¹⁷ Ámá Jisaso Rasaraso xwáripáyo wenáná “fwiapei.” nurini siñf imixarfná xfo tñí e niñwearo siñwf winarogfáyf o éfpi nání repiyf niwiéra emearinagfá nání ¹⁸ ámá epfroyf egfáyf emimf xfo eni apf nání repiyf néra warinagfá arfá wífá enagf nání o tñí óf e órórf inaniro nání ugfawixini.

¹⁹ Ayfnáni Parisiowa re riniñfawixini, “Siñwf winfpoyi. Ámá obaxf tñí barinagfá nání none o nání rinárfwápi arige yanfwini? Siñwf winfpoyi. Oxí apixf sfwí niaíwf fníni omi rixa númi barinoi.” riniñfawixini.

Émányf wí Jisasomi siñwf winanero egfá nánirini.

²⁰ Ámá sfá aiwá apf imixarigfápi Gorixomi seáyf e umeanero nání úfáyf wí ámá Girikfyi riniñfyirini. ²¹ Ayf Piripomi —O wiepisariñowa wo anf Betisaida riniñf Gariri ppropenisfyo ikwíroniñfpi dñorini. Ayf omi niwimearo rixiñf re urigfawixini, “Rároxini, ‘Jisasomi siñwf owinaneyi.’ neaimónarini.” urfagfá ²² Piripo nurí xexirfmeáo Adiruomi áwanf nurimi awáu nuri Jisasomi áwanf urfagfi ²³ Jisaso ámá ayo re uriniñigini, “Ámá imóniñáoni seáyf e nimóniri ikfniñfá nání rixa anfwí ayorini.” nuriniñf ²⁴ ewayf xwiyfá bi xfo penfápi nání re uriniñigini, “Aga nepa searariñini. Witf siyf wo urf nerf xwífáyo mpiéropa nerfnáyf, xegfpi ropaxfniñf. Urf nerf xwífáyo npiérorfnáyf, ná obaxf wepaxfniñf. ²⁵ Ámá xewaninjo nánini ayá rimixiniñf go go anfnimixiniñfárini. Ámá xewaninjo nánini ayá mirimixiniñf ámá wíyo nání eni ayá urimixiniñf go go manfnimixiniñf diñf niyiminiñf imóniñfpi tñjo imóniniñfárini. ²⁶ Ámá ‘Jisaso wimónariñfpi éimigini.’ yaiwiariniñf go go nioni nixdfwiniñigini. Nioni ami gimi ñweáami ‘Jisaso wimónariñfpi éimigini.’ yaiwíf go go xfo eni e ñweanfnini. Ámá nioni e éirixiniñf nimónariñfpi yariniñf gomi gomi ápo wé ikwianwíyo unwirárfniñfárini.

Jisaso xfomi pikipfífápi nání uriniñf nánirini.

²⁷ “Agwi ríná rixa diñf rfa niñxearinagf ápomf píoi urimfniñf? ‘Ápoxini, xeaniniñf nioni nímeanfpi ‘Miwimeapa oeni.’ osimónini.’ urimniñfniñf? Oweoi, ríná apf onimeanirini nání biñá enagf nání wí e urimiméini. ²⁸ ‘Ápoxini, dixf yoí seáyf e imixiriñf eni sixf eániñf joxiyápi ámayo siwá wiri éirixini.’ rirariñini.” ráná re eniñigini. Anfnami dání xwiyfá bi re rinenapiñigini, “Nioni emimf joxi niwiwapiyiniñfpi dání gf yoí rixa seáyf e nimixiriñf gf eni sixf eániñfpi siwá niwiri aiwí ami bi tñí siwá wimfniñf.” rinenapiñigini. ²⁹ Xwiyfá e rinenapifagi ámá e epfroyf nero rówapigfáyf arfá e niwiro nání wí “Sa akfniñf rariñf.” rarfáná wí “Anfnajf wo xfomi urinoi.” rarfáná ³⁰ Jisaso

ayf e rinarinagfa arfa n>wiri re uriniginini, “Manj apa nioni nani mirinenapinjo. Seyne dinj mopri nani rinenapinjo. ³¹ Gorixo ama xwfa tfo danfo xwiyfa umearinini rixa anwi ayorini. Xwfa ririmi menjeano —O oborini. Om xoprarf wini eni anwi ayorini. ³² Niwaninoni xwami dani seayf e nimfeyoana nionya dinfo dani ama nini nioni tfaminini biprfarinini.” nuriri ³³ xewaninomi ikfayo nyekwiroarfná penfapi nani dinj omopoyiniri e urtagi ³⁴ ama e epfroyf egfayf re urigfawixinini, “Negf jwf ikaxf eaninifo dani ‘Kiraiso, ama yeayf neayimixemeanfa nani arfowayá xwfa piaxifo dani iwiaronfoyf rarinwao, aninj inina jweanfarinini.’ rininagf arfa winwa enagf nani joxi arige nerf ‘Ama imoninomi nipkiro ikfayo ninjwirariro seayf e umfeyoaprfarinini.’ neararinini? Ama imoninoyf gorini?” urtagfa ³⁵ Jisaso xewaninjo wfaninj enagf nani ewayf xwiyfa bi nuriri re uriniginini, “Wfapi sfá arfnf wifo seyne tfnj e oninino. Sfá seaoriniginiri sinf wfá oninana anj epoyf. Ama sfá yininimf yarigfayf ‘Ami iyf riwarinini?’ miyaiwiarigfa enagf nani seararinini. ³⁶ Wfapi sinf seyne tfni ninjwearf seaoninana wfapiya niaiwfyfneninjf wimoniprfafa nani wfapimi dinj wikwifropoyf.” uriniginini.

O xwiyfa api nurarimi pfnf niwiarimi nurf pfnf jweaniniginini.

Judayf obaxf Jisasomi dinj miwikwifrogfa nanirini.

³⁷ Judayf Jisaso wigf sinwf tfnj e dani emimf ayá wí wíwapiyagf ai sinf dinj miwikwifró nero “Ayf orfanif?” miyaiwigfawixinini. ³⁸ Ayf ripi nani e egfawixinini. Xwiyfa wfá rókiamoagf Aisaiayf rinino xegf Judayf nani niri eanf ripi, “Amináoxini, negf repiyf wiarinwapi gfyf ‘Neparini.’ niyaiwiro dinj neakwifrogfarinini? Oweof. Amináoxinif eanf sixf eaninipf gfyf siwá wíana mí nómixiro nijfa imonigfarinini? Oweof.” niri eanf xixeni imoninfa nani Judayf Jisasomi dinj miwikwifrogfawixinini. ³⁹⁻⁴⁰ Xwiyfa ami bi Aisaiio niri eanf ripi, “Ama ayf piraninj sinwf winiro dinj piraninj moro neróna saninj nimoniro wigf fwf yarigfapi emi nímamoro ami Gorixo tfaminini uprfixiniri sinwf uprorf dinj sijnanjf wimixiri enjrinini.” Aisaiio e niri eanf xixeni imoninfa nani Judayf Jisasomi dinj miwikwifropaxf imonigfarinini. ⁴¹ Aisaiio orinfa niwinirfná Gorixo uowárenapinifo nikfniri jweanagf niwiniri nani o nani e rinjrinini. ⁴² Judayf nini Jisasomi dinj miwikwifroarinagfa aiwi Judayf aminá obaxf wí ai omf dinj miwikwifroro aiwi Parisiowa negf rotú anifo dani yof emf neakwifromoprfixiniri wáyf nero nani waroparf niniro “Jisasomi xfdarinjonirini.” mirinigfawixinini. ⁴³ Weyf Gorixo umearinipf nani miwimonipa nerf weyf ama umearinigfapi nani miwimoniri nani waroparf niniro “Jisasomi xfdarinjonirini.” mirinigfawixinini.

“Nioni rarinjapimi dani ama nini epayoniprfarinini.” urinj nanirini.

⁴⁴ Jisaso enj tfni rfaiwá niri re riniginini, “Nioni dinj nikwifroarigfa gfyf gfyf nionini dinj minikwifroarinjo. Nirowárenapinomi eni dinj wikwifroarinjo. ⁴⁵ Nioni sinwf nanarigfa gfyf gfyf nirowárenapinomi eni sinwf winarinjo. ⁴⁶ Ama nioni dinj nikwifrófayf aninj sfá yinije ninjwepa érfixiniri xwfa tfo wfaninjf wókimiximniri binjarini. ⁴⁷ Nioni ama xwfa tfo jweagfayo xwiyfa umearininiri mibf ama nyoni yeayf uyimixemeamfaniri binjarini. Ayfnani ama xwiyfa nioni rarinjapi arfa niniro ai minixdfá gfyf gfyf nioni wí xwiyfa umeararinjamanini. ⁴⁸ Ama nioni rfwf ninimoro xwiyfa nioni rarinjapi peayf niwianiro éfayf woni woni xwiyfa mearinipaxfpf rixa weni. Xwiyfa nioni urána arfa minigfayo dani sfá yoparfymf xwiyfa mearinipaxf enagf nani rarinjini. ⁴⁹ Nioni gf dinfo dani wí mrf apo, xewaninjo nirowárenapinjo amipi nioni urimfapi nani sekaxf nininj enagf nani gf dinfo dani rarinjamanini. ⁵⁰ Apo sekaxf rinjipimi ama dinj nikwifrorinjipimi dani dinj niyiminjf tfgfá aninj

íniná ηweapírfa nání imónipaxf enagi nání nioní nijfárini. Ayínání amípí nioní seararínjápí, ápo nírínjfpíni seararínjárini.” uríniginí.

13

Jisaso wiepísarínjowami síkwí sosfáyo igfá weanf nánirini.

¹ Aiwá sfá Anjínajo Neamúroagoi ríninjiyi nání síní mimixípa enáná Jisaso xwáfá tfo pfní níwiárimí xano tfe nání yini anwi ayo enagi nání o nijfárini. Ámá xfo xegf imónigfáyo dñj síxí nuya níbfísáná xfo pene nání aí nuya uniginí. ² Sfápi tñí xfo tñí wiepísarínjowa tñí aiwá api naníro nání awí neánimáná Obo re eniginí. Saimonomí xewaxo Isikarioti dánj Judaso nuri Jisaso nání mýf ouriníri dñj níwíkwírómáná enáná ³ Jisaso xegf xano amípí nfní fáninjf wiepíxfniasinjf enagi nání nijfá imónirí Goríxo tfámíni bñjfp nání nijfá imónirí ámi xfo tfámíni unfápi nání ení nijfá imónirí nerí nání ⁴ aiwá narigfe dání níwiáfpnimeari xegf rapírapí e páninjyf nípirárimáná roaríxí wú nímeari írinjfo níkfíyinimáná ⁵ iniígf píreríxí wínamí níwayimorí wiepísarínjowami síkwí sosfáyo igfá níweáa nuri roaríxí kfíyiniñú tñí níkwíra nuri ⁶ ríxa Saimoní Pitaomí wimínirí yarfná re uríniginí, “Ámínáoxíni, joxí gf síkwíyo igfá neámínirí riyarínini?” urfagi ⁷ Jisaso re uríniginí, “Nioní simfpí nání agwí joxí majfá nimónirí aiwí rfwéná ‘E níwapíyimínirí rfa eniginí?’ níyaiwirí nijfá imónirfárini.” urfagi ⁸ Pitao re uríniginí, “Ná rfwíyo aiwí joxí gf síkwíyo wí igfá nearfá meníni.” urfagi Jisaso re uríniginí, “Nioní díxí síkwíyo igfá míreapa nerfnáyí, joxí nioní tñí nawíní kumíxínipaxf mimóninjini.” urfagi ⁹ Saimoní Pitao re uríniginí, “Ámínáoxíni, síkwíyoní igfá míneapaní. Gf wéyo tñí mñjfo tñí aí igfá neaí.” urfagi ¹⁰ Jisaso re uríniginí, “Igfá eáninjf go go kíyf bí menagi nání sa síkwíyoní igfá eánipaxf imóníni. Soyfné kíyf bí menagi aiwí noyfnéni marfá.” uríniginí. ¹¹ Xfo nání mýf wuríno nání nijfá nimónirí nání “Noyfnéni kíyf mayofnémani.” uríniginí.

¹² Ríxa síkwíyo igfá níweáa núísáná xegf rapírapí nímeari níyínirí aiwá narigfe ámi éf níñwearí re uríniginí, “Nioní seaíápi nání dñj ‘Ayf nání rfa neaiaríni?’ rímonjoi? ¹³ Soyfné ‘Nearéwapíyarínjoxíní níriro ‘Ámínáoxíní níriro yarígfárini. E imónínjóní enagi nání e nínríróná xixeni nírarígfárini. ¹⁴ Nioní Ámínáoní imónirí searéwapíyarínjóní imónirí enagi aiwí segf síkwí sosfáyo igfá seaeáini. Ayínání soyfné ení segf síkwíyo xíxe igfá eánírxíni. ¹⁵ Nioní ríxa síñwepígf seaíwapíyíagi nání nioní seaíápa soyfné ení axípi e niga úrírxíni. ¹⁶ Aga nepa seararínini. Ámá xínáíninjf nimónirí omínjf wíarínjyf go xegf bosomí seáyí e wimónarínjfríni? Xwíyáf yanf wíowárinjo ení uowárinjomí seáyí e wimónarínjfráni?” nuri ¹⁷ re uríniginí, “Soyfné nioní síñwepígf seaíwapíyíá api nání nijfá nimóníro xixeni nerfnáyí, yayf seainipaxf seaímeanfárini. ¹⁸ Nioní noyfnéni nání míseararínini. Searípeárinjáoyfné imónígfápi nání nioní nijfá aiwí Bikwíyo re níriníri eáninjf rípi, ‘Ámá nioní tñí aiwá nawíní narígwílo nioní xopírará níminíri síkwí nímfeyoarí sosfá neanfárini.’ níriníri eáninjfp xixeni imóníwíniginíri noyfnéni searípeanfárini. ¹⁹ Soyfné amípí rfwíyo imónínfpí imónarínjagi níwíníróná ‘Ayf orfáni?’ níaiwíprí nání agwí re dání amípí síní mimónípa éfmi áwanf seararínini. ²⁰ Aga nepa seararínini. Ámá nioní uowárinjáyo umímíníprírfá gíyf gíyf nioní ení nímímínarínjoi. Nioní nímímíníprírfáyf nírowárenapínjomí ení umímínarínjoi.” uríniginí.

“Míyf nuríno Judasorini.” ínimí urínj nánirini.

²¹ Jisaso e nuríísáná dñj rfa uxéagi síjání áwanf nuríri re uríniginí, “Aga nepa seararínini. Soyfné woxí míyf nuríninjoí.” urfagi ²² xegf wiepísarínjowa o rfo nání

majfá enagfa nání kfkímí nimóniro sñwí nainega nuróná ²³ wiep̄sar̄ñowa wo — O Jisaso xfo dñf sixí uyiñorini. O xfo tñf e añwi e éf ñweañagí nání ²⁴ Saimoni Pitao omí s̄m̄imajfó n̄wir̄fná rénñf ur̄ññigini, “Joxi yarñf n̄wir̄ amá xfo rfo nání áwanf rei.” Éññf ur̄fagi ²⁵ wiep̄sar̄ñowa xfo t̄fámini n̄k̄in̄imónaumaná yarñf re wiññigini ‘Ámináoxini, joxi rfo, ayf gorini?’ ur̄fagi ²⁶ Jisaso re ur̄ññigini, “Aiwápipi múyo neagwiri wimo, ayf orini.” nur̄máná aiwápi múyo neagwiri Isikarioti dñf Saimonomi xewaxo Judasomi mini wiññigini. ²⁷ Mini wíáná Seteno Judasomi dñf xixéróagí Jisaso re ur̄ññigini, “Joxi er̄ipi aññi ei.” ur̄fagi aí ²⁸ xfo t̄ñi aiwá nar̄gfáwa o Judaso e oen̄ri ur̄f̄pi nání majfá nero ²⁹ wí dñf re yaiwigfawixini, “Judaso ñgwí wowí xir̄ño enagí nání re rfa ur̄ñoi, ‘Aiwá Aññajf Neamúroagí r̄pi nání nan̄pi joxi b̄i neai.’ rfa ur̄ñoi? ‘Uyipeayfo ar̄r̄a wim̄n̄ri nání am̄pi b̄i mini wi.’ rfa ur̄ñoi?’ yaiwiarfná ³⁰ Judaso, múyo neagwiri wípi nurápanimo ar̄wiyimi peyeanñigini.

Jisaso ñwí ikaxf sññf ur̄ññigini.

³¹ O r̄ixa peyeáaná Jisaso re r̄ññigini, “Ámá imónñáoni r̄ixa seáy e imónfagi amáyf sñwí nan̄p̄ri r̄ixa rínarini. Nioni e éagí n̄nan̄r̄fná Gor̄xoyá enf sixí eánñfpi nání eni ñjfá imónp̄raoi. ³² Nioni e nimónr̄ññipimi dán Gor̄xoyá enf eánñf sññi nimónr̄fnáyf, nioni eni seáy e n̄nim̄x̄ri n̄niin̄ñoi. ³³ Gí n̄iaiwoyfné, s̄ni soyfné t̄ñi b̄i on̄miápi ñweám̄ñi. Soyfné nioni nání p̄fá nip̄r̄fá enagi aiwi negf Judayo re ur̄ññápa, ‘Nioni umfáe soyfné eni wí upaxf menini.’ ur̄ññápa agwi soyfné eni ax̄pi searar̄ññi.” nur̄ri ³⁴ re ur̄ññigini, “Nioni ñwí ikaxf sññf b̄i osear̄mini. Nioni dñf sixí seayar̄ññápa soyfné eni ax̄pi xixe dñf sixí yin̄f̄r̄ixini. ³⁵ Sewan̄ñoyfné dñf sixí xixe ñȳin̄r̄fnáyf, amá sñwí ñsean̄ro re seaiaiwip̄r̄ár̄ini, ‘Oyá wiep̄sñowar̄ani?’ seaiaiwip̄r̄ár̄ini.” ur̄ññigini.

“Pitaoxini, joxi r̄wí ñimor̄ñni.” ur̄ññigini.

³⁶ Saimoni Pitao re ur̄ññigini, “Ámináoxini, joxi ḡimi um̄n̄ri nání nearar̄ññi?” ur̄fagi Jisaso re ur̄ññigini, “Agwi nioni ume agwi joxi wí min̄x̄d̄ipaxf enagi aí r̄wéná joxi anani ñx̄d̄ir̄ár̄ini.” ur̄fagi ³⁷ Pitao re ur̄ññigini, “Ámináoxini, pí nání ‘Agwi joxi min̄x̄d̄ipaxf r̄ini.’ n̄rar̄ññi? Joxi éf r̄m̄in̄m̄n̄ri nání yarfná nioni n̄p̄k̄ir̄fnáyf, anan̄r̄ini.” ur̄fagi ³⁸ Jisaso re ur̄ññigini, “Joxi nepa nioni éf n̄m̄in̄r̄i nání r̄p̄k̄ipaxox̄r̄ani? Aga nepa r̄rar̄ññi, ‘Kar̄kar̄ s̄ni r̄aiwá m̄r̄pa enáná joxi biaú b̄i nioni nání “O nání nioni majfár̄ini.” r̄r̄ñni.’ r̄rar̄ññi.” ur̄ññigini.

14

“Gor̄xo tñf e nání ófyinñf imónñáon̄r̄ini.” ur̄ññigini.

¹ Wiep̄sar̄ñfyo “Soyfné dñf r̄fá m̄seaxepani.” nur̄ri re ur̄ññigini, “Gor̄xomi dñf w̄k̄r̄oro nioni eni dñf ñk̄w̄r̄oro éf̄rixini. ² Añf ḡf apoyáyo awawá obaxf ikw̄r̄on̄ini. Nioni soyfné nání añf wé searoár̄imfá enagi nání añf awawá ayf mikw̄r̄on̄ipa ner̄i sñw̄riȳf, anani áwanf sear̄m̄n̄ri enár̄ini. ³ Nioni nur̄i añf wé ñsearoár̄imi am̄i ñb̄ri soyfné eni nioni ñweám̄fáe nioni t̄ñi nawini ñweap̄r̄fá nání ñseair̄m̄enap̄imi umfár̄ini. ⁴ Óf nioni añf apimi nání umfáyi nání soyfné ñj̄fár̄ini.” ur̄fagi ⁵ Tomaso re ur̄ññigini, “Ámináoxini, joxi ur̄fē nání none majfá nerane nání arige óf ur̄fáyi nání ñjfá imónñw̄ni?” ur̄fagi ⁶ Jisaso re ur̄ññigini, “Ámá ‘Gor̄xo tñf e nání úim̄gini.’ wimónar̄ñfyo nání ñiw̄an̄ñoni ófyinñf imónñáon̄r̄ini. Am̄pi Gor̄xo nání nepa imónñfpi amá ayo s̄wá wir̄i dñf ñȳm̄ñf imónñfpi sixí um̄m̄ori yar̄ñáon̄r̄ini. Amá wo óf w̄yimi dani ápo tñf e nání wimeapaxfmani. Nionini óf ápo t̄fē nányinñf imónñáon̄r̄ini. ⁷ Soyfné nioni nání ‘Or̄fani?’ ññiaiwiro p̄r̄an̄ñf

nijfá nimóniro sñwíríyí, gí ápo nání ení píráníñf níjfé imónaníro egfáríní. E nisearírí aiwí agwí ríná dání soyfne o nání nijfá nimóniro sñwí wínigfáríní.” urfagi ⁸ Piripo re uríñnigíní, “Ámínáoxíní, joxí ápo síwá neaíaná ‘Ayí apáníríní.’ neaimónaríní.” urfagi ⁹ Jisaso re uríñnigíní, “Piripe, nioní soyfne tñí enjáná dání emenjá aiwí joxí nioní nání síní píráníñf níjfé mimónípa reñíní? Ámá nioní sñwí nanfá gíyí gíyí ápomí ení wínfáyí enagi nání joxí pí nání ‘Ápo ení síwá neaít.’ níraráñíní? ¹⁰ Ápo xewaxoní tñí nawíní imónírai xewaxoní ápo tñí nawíní imónírai enagwí nání joxí síní ‘O xano tñí axowaúrání?’ nñiaiwírí dñf mñnkwróaríñf reñíní? Xwíyfé nioní seararíñápi gí dñfíyo dání seararíñámaní. Amípí nioní yaríñápi ení ápo, nioní tñí nawíní imónígwíoyá dñfíyo dání yaríñáríní. ¹¹ Xwíyfé nioní re searfápi, ‘Ápo nioní tñí nawíní imónírai nioní ápo tñí nawíní imónírai enwí.’ searfápi nání ‘Neparíní.’ nñyáiwíro dñf nñkwírópoyí. ‘E oyaneyí.’ mñseaimónípa nerfínáyí, emímí amípí nioní nñseáiwapíya barfíná soyfne sñwí wínigfápi náníní ‘Neparíní.’ nñyáiwíro dñf nñkwírópoyí. ¹² Aga nepa seararíñíní. Nioní dñf nñkwíróarígfá gíyí gíyí amípí nioní seáiwapíyaríñápi ení epírfáríní. Oyí, nioní ápo tñe umfá enagi nání amípí nioní seáiwapíyaríñápipí wíarf seáyí e imóníñpí aí epírfáríní. ¹³ Xewaxoní ení eáníñf ápoyá ámáyo síwá nñwiríñpímí dání ‘Ápo seáyí e imóníñoríaní?’ wíaiwíríxínírí soyfne pí pí nání ápomí ríxíñf nurírfná xegf xewaxonímí dání nurírí ríxíñf uránáyí, nioní ananí xíxení nñseaimfáríní. ¹⁴ Amípí ápomí ríxíñf nurírfná nionímí dání nurírí ríxíñf urfápi nioní ananí nñseaimfáríní.

“Nioní Kwíyf Goríxoyápi uowárímfáríní.” uríñf náníríní.

¹⁵ “Soyfne nioní dñf síxí nñnyírínáyí, nioní sekaxí searíñápi xíxení xídípírfáríní. ¹⁶ Nioní ápomí ríxíñf uráná arírá seaipaxí imóníñf ámí wo soyfne tñí nawíní aníñf íníná ñweáwínigínírí segí tfámíní uowárenapínfáríní. ¹⁷ Kwíyí xfo nání nepa imóníñpíní seáiwapíyaríñpí nání raríñíní. Ámá xfómí dñf mñwíkwíróarígfáyí kwíyí xfoyápipí mí nñwómíxíro níjfé mimónípaxí enagi nání arírá wímínírí enfápi umímínípaxí meníní. E nerí aí kwíyípi ríxa soyfne tñí nawíní imóníñagi nání apí nání níjfé imóníñoi. Idáná soyfne ení nñseaimearí xwioxíyo seanñweanfáríní. ¹⁸ Nioní wímíáoyfñéníñf segípi nñseawárímí umfámaní. Ámí soyfne tñf e nání bímfáríní. ¹⁹ Ámá nioní dñf mñnkwróarígfáyí sñwí mñnanípa epírí nání anwí ayoríní. E nerí aí soyfne ámí sñwí nanípírfáríní. Nioní ámí sñf emfá enagi nání soyfne ení sñf epírfáríní. ²⁰ Síá soyfne nioní ámí sñf éaná nanípírfáyímí re nñyáiwíro níjfé imónípírfáríní, ‘O xano tñí imónírí enjáná none xfo tñí imónírane xfo none tñí imónírí enagwí nání xfo tñí axoneríní.’ nñyáiwíro níjfé imónípírfáríní. ²¹ Ámá go go gí sekaxí raríñápi fá nñxírírí nñxfdírfínáyí, nioní dñf síxí nñyaríñoríní. Nioní dñf síxí nñyaríñf gomí gomí gí ápo dñf síxí uyírí nioní uyírí nerí nñwaníñoní nání yumfí bí mñwí xíxení síwá wínímfáríní.” urfagi ²² Judaso —Isíkarioti dñf Judaso marfái, wiepísaríñowa Judasoyí ríníñf woríní. O re uríñnigíní, “Ámínáoxíní, pí éagí nání ámá nñfí xwíá tñyo ñweagfáyo síwá mñwínípa nerí newaníñoneni síwá neainírfáríní?” urfagi ²³ Jisaso re uríñnigíní, “Ámá go go nioní dñf síxí nñnyírínáyí, xwíyfé nioní raríñápi xídínfáríní. Omí gí ápo dñf síxí nuyírí yawawí o tfámíní nñbírai o tñí nawíní aníñf ñweanfáríní. ²⁴ Ámá nioní dñf síxí mñnyarígfáyí nioní raríñápi xídarígfámaní. Xwíyfé nioní seararíná soyfne arfá niarígfápi, ayí nioní gí dñf tñí raríñápipímaní. Ápo nñrowárenapíñoyá dñf tñí raríñápipíríní.” nurírí ²⁵ re uríñnigíní, “Nioní síní soyfne tñí nññwearfíná amípí apí nání searfíní. ²⁶ E nerí aí rfwéná arírá seainfo —O kwíyí Goríxoyápiríní. Xfo ámá nioní nñxfdarígfáyo nání uowárenapínfáríní. Apí amípí nñfí nání seáiwapíyíáná nioní nñseara waríñá

nɪpɪnɪ nánɪ dɪŋɪ seainɪnfárɪnɪ. ²⁷ Nionɪ soýɪné pɪnɪ nɪseawiárɪmɪ nurɪ aiwɪ soýɪné nionɪyá dɪŋɪ tɪnɪ nɪwayɪrónɪro ŋweapɪrfárɪnɪ. Nionɪyá dɪŋɪ tɪnɪ nɪwayɪrónɪro ŋweapɪrfárɪpɪ nánɪ nɪrɪrɪná ámá xwɪá tɪyo dánɪ wigɪ dɪŋɪ tɪnɪ yarɪgɪápɪ nánɪ mɪrarɪŋɪnɪ. Nionɪyá dɪŋɪ tɪnɪ aga nɪwayɪrónɪro ŋweapɪrfá nánɪ imónɪpɪrfárɪnɪ. Ayɪnánɪ dɪŋɪ rɪá nɪseaxerɪ wáyɪ bɪ minɪpa éfɪrɪxɪnɪ. ²⁸ Xwɪyɪá nionɪ searɪá rɪpɪ, ‘Nionɪ pɪnɪ nɪseawiárɪmɪ nurɪ ámɪ seyɪné tɪŋɪ e nánɪ bɪmɪfárɪnɪ.’ searɪápɪ soýɪné rɪxa arɪá níoɪ. Nionɪ ápo tɪŋɪ e nánɪ umɪ enagɪ nánɪ soýɪné nepa dɪŋɪ sɪxɪ nɪnɪyɪrɪnáyɪ, yayɪ seáyɪmɪ dánɪ seainɪmɪnɪrɪ éfɪrɪnɪ. Ápo seáyɪ e nɪmúroŋo enagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ²⁹ Soýɪné nionɪ searɪápɪ xɪxenɪ imónɪtagɪ nɪwɪnɪrɪná dɪŋɪ nɪkwɪroro ‘Ayɪ o nearɪŋɪpɪrfánɪ?’ yaiwiro oépoýɪnɪrɪ sɪnɪ mimónɪpa éfɪmɪ seararɪŋɪnɪ.” nurɪrɪ ³⁰ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Xwɪá tɪyo meŋweaŋo —O oborɪnɪ. O rɪxa barɪŋagɪ nánɪ nionɪ soýɪné tɪnɪ nɪŋwearɪ ámɪ ayá wɪ searɪmɪméɪnɪ. O nionɪ enɪ mɪneánɪŋo enagɪ aiwɪ ³¹ ámá xwɪá tɪyo dánɪyɪ nɪnɪ re nɪaiwɪrɪxɪnɪrɪ, ‘O xanomɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyɪŋorɪfánɪ?’ nɪaiwɪrɪxɪnɪrɪ ápo sekaxɪ nɪrɪŋɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ oemɪnɪ.” nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Re dánɪ nɪwiápɪnɪmeámɪ rɪxa owaneyɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

15

“Wainɪ uraxɪ nepaxɪŋɪ imónɪŋɪpɪnɪŋɪ imónɪŋáonɪrɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

¹ Jisaso ewayɪ xwɪyɪá nurɪrɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Wainɪ uraxɪ nepaxɪŋɪ imónɪŋɪpɪ, ayɪ nionɪrɪnɪ. Wainɪ omɪŋɪ xiáwo gɪ áporɪnɪ. ² Wireŋɪ nionɪmɪ dánɪ neánɪrɪ ná mɪwéyɪfɪ nɪnɪ ápo emɪ wɪxɪmoarɪŋɪrɪnɪ. Wireŋɪ ná wearɪŋɪyɪfɪ nɪnɪ xwiogwɪf wɪomɪ ná xwé wéwɪnɪgɪnɪrɪ o emɪ wɪwákwmɪf nɪyárɪmáná mɪá imɪxárarɪŋɪrɪnɪ. ³ Xwɪyɪá nionɪ seararɪŋápɪmɪ dánɪ soýɪné rɪxa mɪfánɪŋɪ inɪŋoɪ. ⁴ Soýɪné uraxɪ wireŋɪ eánɪŋɪpa axɪpɪ nionɪ neánɪrɪxɪnɪ. E nerɪnáyɪ, nionɪ wireŋɪnɪŋɪ axɪpɪ soýɪné seaeánɪmɪfárɪnɪ. Wainɪ mɪkomɪ wireŋɪ meánɪpa nerɪnáyɪ, ná mɪwepaxɪ imónɪŋɪpa soýɪné enɪ nionɪ wireŋɪnɪŋɪ mɪneánɪpa nerɪnáyɪ, ná wepaxɪ menɪnɪ. ⁵ Nionɪ uraxɪ wainɪ mɪfkɪnɪŋɪ imónɪŋáonɪrɪnɪ. Soýɪné uraxɪ wainɪ wireŋɪnɪŋɪ imónɪgɪoyɪnéɪrɪnɪ. Ámá nionɪ wireŋɪnɪŋɪ neánɪŋɪ go go nionɪ xɪoyá mɪfkɪ imónɪŋáonɪ enagɪ nánɪ ná xwénɪŋɪf wearɪŋɪrɪnɪ. Ayɪ rɪpɪ nánɪrɪnɪ. Soýɪné nionɪ pɪnɪ nɪnɪwiárɪmɪ nurɪnáyɪ, amɪpɪ wɪ epaxɪ menɪnɪ. ⁶ Wireŋɪ emɪ mófɪyɪ yeáyɪ yárarɪŋɪpa ámá nionɪ wireŋɪnɪŋɪ mɪneánɪpa éfɪ gomɪ gomɪ emɪ móáná yeáyɪ yárarɪŋɪrɪnɪ. Wireŋɪ axɪpɪnɪ e enɪyɪfɪ awɪ neaárɪrɪ rɪá ikeááráná rɪá nowárarɪŋɪrɪnɪ.” nurɪrɪ ⁷ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Soýɪné nionɪ wireŋɪnɪŋɪ neánɪrɪ xwɪyɪá nionɪyápɪ xɪdɪrɪ nerɪnáyɪ, soýɪné pí pí seaimónarɪŋɪyɪfɪ nánɪ ápomɪ rɪxɪŋɪf uráná ananɪ seainɪfárɪnɪ. ⁸ Soýɪné e nero ná xwénɪŋɪf nerɪŋɪpɪmɪ dánɪ enɪ sɪxɪ eánɪŋɪf gɪ ápoýápɪ ámáyo sɪwá wíáná ‘O seáyɪ e imónɪŋorɪfánɪ?’ wɪaiwɪpɪrfárɪnɪ. Soýɪné e nerɪŋɪpɪmɪ dánɪ enɪ ‘Xegɪ wiepɪsɪŋɪyɪfɪ wɪrfánɪ?’ wɪpɪmónɪnfárɪnɪ. ⁹ Ápo dɪŋɪ sɪxɪ nɪyɪŋɪpa nionɪ enɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋɪnɪ. Ayɪnánɪ nionɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayɪŋápɪ anɪŋɪf neayɪwɪnɪgɪnɪrɪ éfɪrɪxɪnɪ. ¹⁰ Soýɪné nionɪ sekaxɪ searɪáyo xɪxenɪ nɪxɪdɪrónáyɪ, nionɪ gɪ ápo sekaxɪ nɪrɪŋɪpɪ píránɪŋɪ xɪdarɪŋagɪ nánɪ dɪŋɪ sɪxɪ nɪyarɪŋɪpa nionɪ enɪ axɪpɪ anɪŋɪf soýɪné dɪŋɪ sɪxɪ seayɪmɪfárɪnɪ. ¹¹ Dɪŋɪ nɪfá bɪ onɪmiápɪ seairɪ yayɪ bɪ onɪmiápɪ seainɪrɪ oenɪrɪ nánɪ mɪseararɪŋɪnɪ. Dɪŋɪ nɪfá nɪnɪrɪ yayɪ nɪnarɪŋɪpa soýɪné enɪ dɪŋɪ nɪfá ayá wɪ seairɪ yayɪ seainɪrɪ oenɪrɪ seararɪŋɪnɪ. ¹² Sekaxɪ nionɪ rarɪŋápɪ rɪpɪrɪnɪ. Nionɪ dɪŋɪ sɪxɪ seayarɪŋápa soýɪné enɪ axɪpɪ xɪxe dɪŋɪ sɪxɪ yɪnɪfɪrɪxɪnɪ. ¹³ Ámá wo xegɪ ámáyo dɪŋɪ sɪxɪ nuyɪrɪná arɪrá wɪmɪnɪrɪ nánɪ upeɪfɪpɪ dɪŋɪ sɪxɪ uyarɪgɪápɪ bɪ tɪnɪ xɪxenɪ mimónɪnɪ. Aga seáyɪ e múrónɪnɪ. ¹⁴ Soýɪné nionɪ sekaxɪ seararɪŋápɪ xɪxenɪ axɪpɪ nerónáyɪ, gɪ ámáýɪné imónɪŋoɪ. ¹⁵ Xɪnáiwánɪŋɪf nɪmónɪro omɪŋɪf wɪiarɪgɪáyɪf wigɪ boso ‘E emɪfánɪrɪ nánɪ rɪá neararɪnɪ?’ mɪyáiwɪ majɪfá imónarɪgɪfá enagɪ nánɪ sɪnɪ ‘Inókiwayɪnéŋɪf imónɪgɪoyɪnéyɪf searɪmɪméɪnɪ. Amɪpɪ ápo nɪrarɪfáná arɪfá wɪŋá nɪpɪnɪ áwanɪf nɪsearɪrɪ nánɪ ‘Gɪ ámáoyɪnéyɪf seararɪŋɪnɪ. ¹⁶ Soýɪné nionɪ fá nɪyamɪxɪgɪfámanɪ.

Ayť nionť soyťné nuro ámáyo nuréwapťyirťňpimť dánť aiwá nťyťmťňňť wéřřixinťřť íá yťyamťximť nťseairť searťpeañárinť. Ayťnánť pí pí nánť ápomť řixňť nurťřná nionťmť dánť nurťř uránáyť, ananť xťxenť seainťárinť. ¹⁷ Sekaxť nionť rarťňápť řřpťřinť. Aga xťxe dňť sixť yinťřřixinť.

“Gť seaiepsarťňáoyťné eňagť nánť ámá sťmť tťnť seaipťřřárinť.” urťňť nánťřinť.

¹⁸ “Ámá xwťá tťyo eňpť nánťnť moarťgťáyť soyťné sťmť tťnť seaiarťňagťa nťwınřřná dňť re móřřixinť, ‘None sinť sťmť tťnť mťneaipa nerťná xámť Jisasomť wigťáranť?’ móřřixinť. ¹⁹ Soyťné ámá xwťá tťyo wenťpť nánťnť moarťgťáyť tťnť nawınť nimónťřř sinťwřřyť, soyťné wigťyť imónanťřř éťá eňagť nánť dňť sixť seayipaxťřřinť. E nerť aí soyťné ámá xwťá tťyo wenťpť nánťnť moarťgťáyť tťnť nawınť mimónťpa ero ayť tťnť axťpť mimónťpa éřřixinťřřť íá yťyamťximť seairť eňá eňagť nánť ayť sťmť tťnť seaiarťňoiť. ²⁰ Ewayť xwťyťá nionť searťá řřpť, ‘Ámá xťnánňňť nimónťřř omňňť wiiarňňť go go xegť bosomť seáyť e wimónarňňťmanť.’ searťápť nánť dňť móřřixinť. Nionť xeanňňť nňnikárřónáyť, soyťné enť xeanňňť seaikárřpťřřárinť. Xwťyťá nionťyápť arťá nňniro nňnixťdřřónáyť, soyťnéyápť enť arťá nťseairo seaxťdřřpťřřárinť. ²¹ E nerť aí nionť nťrowárėnapňňo nánť nňjťá píránňňť mimónťpa nero nánť soyťné nionť nňnixťdřřo ‘Jisasoyáonerinť.’ rarťňagťa nánť xeanňňť řřpť nňpňnť seaikárřpťřřárinť.” nurťř ²² re urťňňnigťnť, “Nionť nňbřřť xwťyťá murťpa nerť sinťwřřyť, wigť řwť nero nionť řřwť nňmóťápť nánť xwťyťá meárňňpaxť imónanťřř éťámanť. Nionť řřxa bňňá eňagť nánť ayť re wı řřpaxť menťnť, ‘Negť eňwápť nerťná řwť miyarňňwınňř eňwárinť.’ řřpaxť menťnť. ²³ Ámá nionť sťmť tťnť niarťgťáyť gť ápomť enť sťmť tťnť wiarňňoiť. ²⁴ Nionť emťmť amipť ámá eňjńá dánť aiwť mťwıwapťyigťá bť mťwıwapťyipa nerť sinťwřřyť, wigť řwť nero nionť řřwť nňmóťápť nánť xwťyťá meárňňpaxť menťnť. E nerť aiwť nionť emťmť wıwapťyňápť sinťwť nňnanňro aí nionť tťnť gť ápo tťnť enť nťwawınť sťmť tťnť yeaiarňňoiť. ²⁵ Řřwamňňť nionť nánť wigť řwť ikaxť eánňňťyo dánť eánňňť řřpť, ‘Mťkť meňagť aiwť sťmť tťnť nigťárinť.’ nňřňnťřř eánňňťpť xťxenť imónňnť nánť niarňňoiť.” urťňňnigťnť.

²⁶ Ámť re urťňňnigťnť, “Arťrá seainťo —O Gorťxoyá kwıyťpťřřinť. Apť nionť ápo tňňť e dánť soyťné tňňť e nánť urowárėnapťmťápťřřinť. Apť kwıyť Gorťxoyápť xťo tňňť e dánť nňbřřť xťo nánť nepa imónňňťpňnť seaıwapťyarňňťpť nánť rarťňinť. Apť nňbřřťná nionť nánť áwanť searňňárinť. ²⁷ Soyťné nionť ámáyo iwamťó nuréwapťya uňáé dánť nionť tťnť emeagťoyťné eňagť nánť seaımeañť mťkoyťné enť ámáyo nionť nánť áwanť urťpťřřárinť.

16

¹ Soyťné axınánť dňť nňnikwřřoro nemáná óreámioapťřřixinťřř apť nňpňnť seararňňinť. ² Ayť re seaipťřřárinť. Rotú aňťyo dánť segť yoť emť nťseakwřřřřmoro aiwť řřwéná xe nimónťřřná ámá seapťkífáyť Gorťxo wimónarňňťpňnť yarňňwınňřř seapťkipťřřárinť. ³ Ápo nánť nňjťá píránňňť mimónťpa ero nionť nánť enť axťpť e mimónťpa ero nero nánť apť seaipťřřárinť. ⁴ Xwťyťá nionť searťápť, ayť řřpť nánť searťřřinť. Xeanňňť apť řřxa nimónarťná nionť nťseara úápť nánť dňť mopťřřa nánť searťřřinť. Apť nánť iwamťó soyťné tťnť emeňwáé dánť áwanť mťsearňňanigťnť. Sinť soyťné tťnť nemeřřť nánť áwanť mťsearňňanigťnť.

Kwıyťpť enťápť nánť urťňť nánťřinť.

⁵ “Řřxa nňrowárėnapňňo tňňť e nánť warňňagť aí soyťné woxť ‘Joxť gımť nánť urťřřinť?’ mňnňrarňňoiť. ⁶ Nionť ‘Řřxa numťřřinť.’ searťagť nánť soyťné ikťňňňť sipť seaiarňňinť. ⁷ E nerť aí aga nepa seararňňinť, ‘Nionť soyťné tťnť anňňť re nňňwėarťná arťrá nťseaipaxť aiwť pňnť nťseawiárřmť nurťná arťrá aga seáyť e imónňňťpť seaipaxťřřinť.’

seararinjini. Ayf rípi nánirini. Nioni pñi niseawiárim mupa nerfnáyf, arirá seainfomi —Kwíyípi nání rarinjini. Omí murowárenapipa epaxíriní. Nioni nurfnáyf, omí soyfné tfámíni urowárenapímfá enagí nání rarinjini. ⁸ Kwíyípi níbíríná ámá xwftá tfo dánfyf re yaiwíríxínirí, ‘Nene “fwípi, ayf apíríani?” moaríjwápi tñi “Wé róníjpi, ayf apíríani?” moaríjwápi tñi “Goríxo ámayo xwíyftá numeáriríná e winfárfani?” moaríjwápi tñi apiaú api xerwíni moaríjwárfani?’ yaiwíríxínirí wíwapiyinírfarini. ⁹ Ayf nioni dñj mñnkwrópa yaríjagfa nání kwíyípi ‘fwípi, ayf apíríani?’ oyaiwípoyínirí wíwapiyirí ¹⁰ nioni ápo tñj e nání yíaná o nínímímínimáná soyfné siní síjwí ámí wí mñnanfá enagí nání kwíyípi ‘Wé róníjpi, ayf apíríani?’ ení oyaiwípoyínirí wíwapiyirí ¹¹ Goríxo obo, ámá xwftá tfo menweañomi ríxa xwíyftá umeárinj enagí nání kwíyípi ‘Goríxo xwíyftá numeáriríná e winfárfani.’ ení oyaiwípoyínirí wíwapiyirí enírfarini.” uríjíniginí.

¹² Ámí re uríjíniginí, “Nioni xwíyftá xwapí ámí bí tñi ‘Osearímíni.’ nimónaríjagí aiwí agwí soyfné arfá nipaxí mimóníjoi. ¹³ E nerí aiwí kwíyí amípi nepaxíj imóníjpi nání raríjpi níbíríná Goríxo nání nepáni imóníjpi nñni seáiwapiyinírfarini. Api xegí dñj tñi wí mñsearípa nerí ápomíni arfá wiaríjpiní rínfá enagí nání amípi Goríxo nání imóníjpi xixeni searéwapiyinírfarini. Amípi ríwíyo imónínfapi nání ení wftá searókiamonírfarini. ¹⁴ Kwíyípi xwíyftá nioni raríjapi wftá nisearókiamorí nioni nání nisearírí nání nioni seáyí e nimíxínírfarini. ¹⁵ Ápo nioni fáníj niepíxíniasinj enagí nání amípi nñni oyá imóníjpi nioníyárfarini. Ayínáni nioni re searfíni, ‘Kwíyípi nioni raríjapi arfá nñnirí wftá searókiamonírfarini.’ searfíni.” uríjíniginí.

“Íkñíj sipi niseaísfaná yayf seainírfarini.” uríj nánirini.

¹⁶ Jisaso ámí re uríjíniginí, “Nioni bí onímíapi soyfné tñi nñjweámáná enáná síjwí naníprírméoi. Soyfné segípi ámí bí onímíapi nñjweámáná síjwí naníprírfarini.” uríagí ¹⁷ wíepísaríjfyf wa re rínígfawíxíni, “O pí enípi nání rfa re áwanj neararíni, ‘Nioni bí onímíapi nñjweámáná enáná síjwí naníprírméoi. Soyfné segípi ámí bí onímíapi nñjweámáná síjwí naníprírfarini.’ Rípi ení ‘Ápo tñj e umínirí raríjini.’ neararíjpi pí enípi nání rfa neararíni?’ nñríníro ¹⁸ re rínígfawíxíni, “ ‘Bí onímíapiyí raríjfyf pí nání rfa neararíni? None xfo raríjpi nání nñjftá mimóníjwíni.” rínaríjagfa ¹⁹ Jisaso awa yaríj owianeyíníro wimónaríjagí nání nñjftá nimónírí nání re uríjíniginí, “Nioni ‘Bí onímíapi nñjweámáná enáná síjwí naníprírméoi. Segípi ámí bí onímíapi nñjweámáná síjwí naníprírfarini.’ searfapi nání yaríj níníro rírfaríjoi? ²⁰ Aga nepa seararíjini. Soyfné ámíxftá nero njwí piyf wírfíníprí aiwí ámá xwftá tfo dánfyf —Ayf Goríxo tñi xepíxepá rónígfáyírfarini. Ayf yayf seáyími dání winíniñoi. Ríná soyfné íkñíj sipi niseairí aiwí rfwéná dñj níftá seainírfarini.” nurírí ²¹ ewayf xwíyftá bí rípi uríjíniginí, “Apíxíwa niaíwí nixírírfaná yarígfapi nání dñj mópoyí. Apíxí niaíwí síjwí wanarfná ‘Ríníj nñnínirí niaíwí xírími nání ríxa rínárfani?’ nñyaiwirí nání íkñíj sipi wiaríjrfarini. E nerí aí rfwéná niaíwí ríxa nixírímáná niaíwí xírfo nání dñj níftá winaríjagí nání rfníj winípi nání arfá ikeamoaríjrfarini. ²² Soyfné ení axípríníj seaimóníni. Agwí soyfné íkñíj sipi niseairí aiwí nioni ámí síjwí seanáná xwíoxíyo dñj níftá seainírfarini. Yayf api ámá wí amípi wí niseaikárfíro aí prf searapíxí mimóníjpi nání raríjini. ²³ Dñj yayf seainífté dání nioni ámí amípi bí nání yaríj níprírfamíni. Aga nepa seararíjini. Ápomí amípi bí nání ríxíj nurírfná nioními dání uránáyf, ananí niseaiapínírfarini. ²⁴ Íníná dání ápomí nioními dání ríxíj murípa néra níbftásaná aí dñj níftá seainírfapi bí onímíapi mñseainípa éwíníginírí omí ananí ríxíj urírfíxíni. Ríxíj uráná seaiapínírfarini.” uríjíniginí.

“Nioni ámá Gorixo tñi xepixepá rónigfáyo ríxa xopírárí wińáriní.” uríńf nániríní.

²⁵ Ámi re uríńiniginí, “Xwiyfá nioni niseara úápi ewayf xwiyfá tñi niseariri aiwi rfwená ewayf xwiyfá tñi ámi bi mīsearí ápo nání sñání áwanf searimfáálná nimóninfáriní. ²⁶ Íná Gorixomí rixíńf nurirfná nionimí dání urípírfáriní. Sewaninoyfne rixíńf uráná ananí arfá seainfá enagí nání ‘Íná nioni soyfne nání ápomí rixíńf seauriyimfáriní.’ mīseararíńiní. ²⁷ Xewaninjo dñf sixf niseayiri nání arfá seainfáriní. Soyfne nioni dñf sixf niyiro ‘Ápo tñf e dání bińorfaní?’ niawiwo yarínagfá nání xewaninjo dñf sixf niseayiri nání arfá seainfáriní.” nuriri ²⁸ re uríńiniginí, “Eníná nioni ápo tñi nweaagáoní aí o tñf e dání pñi niwiárimí xwfá tfo nání bińáriní. Re niñweañsáná xwfá tfo pñi niwiárimí ámi o tñf e nání umfíní.” urfagí ²⁹ xegf wiepīsarínjowa re urígfawixíní, “Ayf apíriní. Agwí joxí ewayf xwiyfá tñi mīneararíńiní. Ríxa sñání áwanf neararíńiní. ³⁰ Agwí none dñf re nisaiwirane nífá imóninwini, ‘Amípi nñi nání nińforfaní? Ámá yarínf mīwipa éfmí aiwi wigf xwioxfo ‘Yarínf apí owimíní.’ yaiwiarígfápi nání nífá imóninorfaní?’ nisaiwirane nífá imóninwini. Ayínání dñf re nisaiwirane dñf rikwíroarínwini, ‘Joxí Gorixo tñf e dání bińoxiríní.’ rikwíroarínwini.” urfagfá ³¹ Jisaso re uríńiniginí, “Agwí soyfne dñf rínikwíroarínjoi? ³² Soyfne xfdfxfdowarf seááná nioni nigfpi pñi niniwiárimí segf añmí nání xixegfni umipíriná ríxa añwi e nerí ríxa imóniní. Soyfne nioni pñi niniwiárimí núagfá aí ápo dñf níkkayonagí nání nioni nigfpi nweapaxfmaní. ³³ Soyfne ayá sfwf mīsearó ‘O tñi ikárininwáonerfaní?’ niyaiwiníro kikiáf érxínirí xwiyfá nioni niseara bífápi searfáriní. Soyfne xwfá tfo nweañáná ámá Gorixo tñi xepixepá rónigfáyf xeanínf seaikáripírfá enagí aiwi nioni ayo ríxa xopírárí wíá enagí nání dñf sixf nínro nweárxíní.” uríńiniginí.

17

Wiepīsarínfyo nání rixíńf wuríyínfpi nániríní.

¹ Jisaso xwiyfá apí nura núśáná añfnamí nání sñwf nanánirí re ríńiniginí, “Ápoxiní, nimóniní nání ríxa rínáriní. Díxí riwaxoní enf sixf eánínf joxiyápi ámáyo síwá wimí nání joxí ‘O ámá niyoní seáyí e imóninorfaní?’ oniaiwípoynirí níírxíní. ² Ámá joxiyá dñfyo dání nioni níxídarígfáyo dñf niyimínf imóninfpí sixf umímopaxo imóninwíniginirí ‘Ámá nñi nání nénf tñoxí imónei.’ nírínf enagí nání ríraríniní. ³ Ámá rípiní nerínfpimí dání dñf niyimínf imóninfpí tífáyf imónarígfáriní. Joxí nání ‘Nwfá imóninjo, ayf Gorixoríní. Ámi wo mīñweaniní.’ dñf rímoro Jisasi Kiraisoní, joxí nírowárenapínjoni nání ‘Nepa ayf oríní.’ dñf nímore yarígfáyf, ayf dñf niyimínfpí imónarígfáriní. ⁴ Joxí o e éwiniginirí nírinfpí xixení nípiní niyárffná enf sixf eánínf joxiyápi níwíwapíyirínfpimí dání seáyí e joxí imóninfpí ámá xwfá tfo dánfyo síwánínf wíáriní. ⁵ Ápoxiní nioni e éá enagí nání xámi xwfá rírí siní mimónipa enfmí joxí tñi niñwearfná níknirí nweaagápi ‘Ámi nioni tñi niñwearfná nioni tñi nawíní seáyí e nimónirí axfpi oikíniní.’ osimóniní.” nuriri ⁶ re uríńiniginí, “Ámá xwfá tfo dánf joxiyá dñf tñi nioni níxídarígfáyf joxí imóninfpí nání xixení nífá oimónfpoynirí wíwapíyínáriní. Ayf ámá díxíyf nioni niapínfyf nání ríraríniní. Díxí xwiyfá nioni nírinfpimí píranínf níxída níbro ⁷ ríxa nífá re imóninjoí, ‘Amípi joxí fánínf niepíxfniasínf nioni níriní yarínápi nípiní joxí niapínfiríní.’ Nífá e imóninjoí. ⁸ Xwiyfá joxí nírinfpí xewanínjoni ríxa urfá enagí nání nífá e imóninjoí. Xwiyfá nioniyápi arfá nímiróná dñf nínikwíroro xixení re nisaiwiwo nífá imóninjoí, ‘Gorixo tífáminí bińoríní.’ nisaiwiwo ‘Gorixo urowárenapínorfaní?’ niawiárinjoí.” nuriri ⁹ re uríńiniginí, “Ámá xwfá tfo dánf ápoxí tñi xepixepá rónigfáyo arírá owinirí

yaríñf m+siaríñf. Ámá joxiyá dñf tñf dñf níkwíroarígfáyf díxí imóníñagí nání yaríñf siaríñf. ¹⁰ Amípi ámá aí nioniyáyf ayf joxiyá imóníñf. Amípi ámá aí joxiyáyf ení ayf nioniyá imóníñf. Ayf dñf níníkwíroríñfípimí dání ámayo réñíñf uraríñf, ‘Seáyí e imóníño, ayf oríñf.’ uraríñf. ¹¹ Nioní joxí tífáminí bímí enagí nání xwíáyo re bí tñf síní ñweámíméñf. E nerí aí ámá rowa síní xwíá tño re ñweapírfá enagí nání ápoxíñf, —Joxí síyikwí míníñf imóníñoxíñf. Joxí díxí ení eáníñfípí —Ení eáníñf joxí neámíxowáríñfípí nání raríñf. Apí tñf píráñíñf uméñíñf. Yawawí nawíní imóníñgwípa ayf ení axípi nawíní imóníñfírfá nání píráñíñf uméñíñf ríraríñf. ¹² Nioní awa tñf emearíñf ení síxí eáníñf joxí neámíxowáríñfípí tñf níméra níbirí awíníñf numearóa baríñf awa wo mñyoríñfípa nemáná aiwí Bíkwyo dání ríwamíñf eáníñfípí xixení imóníñf nání awa woníñf xewaníño neríñfípimí dání yoríñfímíníñf yaríñf. ¹³ Agwí nioní joxí tñf e nání bímfíñf. E nerí aí dñf nífá nioní ninaríñfípa awa ení bí onímíapí mñwiní xwé wíwíníñfíní síní xwíá tño nñwearíñf nioní nñra waríñfípí ríraríñf.” nuríñf ¹⁴ re uríñfínígníñf, “Nioní ámá ápoxí dñf níkwíroaríñfíyo xwíyá joxiyápi uríñf enagí nání ámá xwíá tño dáníyíf ayo símf tñf wiaríñf. Nioní xwíá tño dáníñf mimónípa enápa awa ení xwíá tño dáníñf mimóníñf nání símf tñf wiaríñf. ¹⁵ Awamí joxí xwíá tño dání owíríméañf mñríraríñf. Sípi wíkaríño xwírfá mñwíxepa ení nání joxí píráñíñf méwíníñfíní ríraríñf. ¹⁶ Nioní xwíá tño dáníñf mimónípa enápa awa ení xwíá tño dáníñf mimónípa enagí nání ámá xwíá tño dáníyíf tñf axíyíf mimóníño. ¹⁷ Xwíyá joxiyápi aga nepání imóníñf nání ámá rowa joxí simónaríñfípí nání xixení kumíñfínfírfí nání xwíyá apí nuréwapíyíríñfípimí dání píráñíñf imíñfíníñf. ¹⁸ Joxí xwíáyo nání úwíníñfíní nñrowáréñfípí xamíñf ení awamí urowáríñf. ¹⁹ Joxí ámayí nání wíwíníñfíní nñrowáréñfípí tñf xixení níwaníñf owíímíníñf nání okumíñfímíní. Ámá rowa ení joxí e éñfíníñf simónaríñfípí nání okumíñfípoyíñf nání joxí wíwíníñfíní nñrowáréñfípí tñf xixení owíímíní.” nuríñf ²⁰ re uríñfínígníñf, “Nioní awa náníñf ríxíñf mñríraríñf. Awa uréwapíyíáná dñf níkwírófáyf nání ení ápoxíñf ríraríñf. ²¹ Ayf nñf axíyíñf imóníñfírfá nání yaríñf siaríñf. ‘Ápoxí nioní tñf imóníñf nioní joxí tñf imóníñf egwípa ayf ení yawawí tñf nawíní oimóníñfí.’ nímónaríñf. Ámá nñf dñf níníkwíroro ‘Goríxo urowáréñfíagí weapíñfórání?’ níaiwíñfíníñf ‘Ámá tíyí axíyíñf oimóníñfí.’ nímónaríñf. ²² Ení síxí eáníñf joxí neámíxowáríñfípí awa ení yawawí axowawí imóníñgwípa axowáníñf oimóníñfípoyíñf nání weámíxowáríñf. ²³ Awa aga xixení axowáníñf oimóníñfípoyíñf nioní awa tñf nawíní imóníñf joxí nioní tñf nawíní imóníñf enwíñf. Ámá nñf re nñyaiwíro nñfá imóníñfírfá nání e imóníñfíní, ‘Goríxo omí urowáréñfíñf. Omí dñf síxí uyíñfípa awamí ení dñf síxí uyíní.’ nñyaiwíro nñfá imóníñfírfá nání e imóníñfíní.” nuríñf ²⁴ re uríñfínígníñf, “Ápoxíñf, ámá joxiyá dñf tñf níxídarígfá rowa nioní xámí joxí tñf nñwearíñf níkníñf ñweaagápa ámí níkníñf ñweañfáná síñwí naníñfírfá nání nioní ñweámífáé awa ení nioní tñf ñweáñfíníñf nání nímónaríñf. Ápoxíñfí dñf tñf níkníñf ñweaagápi nání ríraríñf. Ayf rípi náníñf. Xwíá rírfí síní mimóníñfáná dñf síxí nñyíñf enagí nání raríñf. ²⁵ Ápoxíñf, joxí wé róníñoxíñf. Joxí nání ámá xwíá tño dáníyíf nñfá xixení mimónípa enagí aiwí nioní joxí nání nñfá xixení imóníñf. Rowa ení joxí nání ‘O omí urowáréñfíñf?’ nñsiaiwíro nñfá imóníño. ²⁶ Joxí imóníñfípí nání awamí ríxa nñwíwapíyírí wíá urókiamónf. Dñf joxí síxí nñyaríñfípa awa ení wíñfíyo axípi uyíñfírfá nání ámí bí tñf wíwapíyímíñf. Nioní ení awa tñf nawíní imóníñf nání ámí bí tñf wíwapíyímíñf.” uríñfínígníñf.

18

Jisasomi fá xirigfá nánirini.

¹ Gorixomi rixinj e nurárimo xegf wiep̄sarinjowa t̄n̄ni nuro ír̄irenj xegf yoŋ Kidironiyi r̄in̄inj̄p̄am̄i n̄ixemoro om̄inj̄ oj̄ikw̄í bi or̄iw̄am̄i dán̄i in̄inj̄p̄i t̄e rémoḡawix̄in̄i. ² Judaso, Jiaso nán̄i miȳf ur̄ino en̄i Jiaso t̄n̄i xegf wiep̄sarinjowa t̄n̄i ín̄iná e awí eánayar̄igfá en̄aḡi nán̄i om̄inj̄ oj̄ikw̄í ap̄i nán̄i nij̄fár̄in̄i. ³ O émáȳf poris̄f wam̄i awí ear̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i awí mearoar̄igf̄awam̄i en̄i Parisiowa t̄n̄i apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄á xwéowa t̄nj̄f e dán̄i awí ear̄i nemáná awa ram̄ix̄f t̄n̄i uȳf̄w̄f t̄n̄i m̄ix̄ín̄ap̄i t̄n̄i n̄ix̄ir̄imáná oj̄ikw̄í̄p̄im̄i nán̄i nuro rémóáná ⁴ Jiaso x̄fom̄i wikár̄ip̄r̄ip̄i n̄ip̄in̄i nán̄i r̄ixa nij̄fá nimón̄ir̄i nán̄i an̄wi e nuri re ur̄inj̄niḡin̄i, “Soȳné go nán̄i p̄fá yar̄inj̄oi?” ur̄faḡi ⁵ awa re ur̄igf̄awix̄in̄i, “Nasaret̄i dán̄j̄ Jiaso nán̄i p̄fá yar̄inj̄w̄in̄i.” ur̄fagf̄a Judaso x̄fo nán̄i pasán̄inj̄f umear̄inj̄o awa t̄n̄i ron̄áná Jiaso “Aȳf̄ nion̄ir̄in̄i.” ur̄inj̄niḡin̄i. ⁶ “Aȳf̄ nion̄ir̄in̄i.” uráná awa re egf̄awix̄in̄i. Óf nero r̄f̄w̄im̄inan̄j̄f úfáȳf xw̄fáyo p̄kín̄imeagf̄awix̄in̄i. ⁷ Xw̄fáyo p̄kín̄imeagf̄a o ám̄i re ur̄inj̄niḡin̄i, “Go nán̄i p̄fá yar̄inj̄oi?” ur̄faḡi awa “Nasaret̄i dán̄j̄ Jiaso nán̄i p̄fá yar̄inj̄w̄in̄i.” ur̄fagf̄a ⁸ Jiaso “‘Aȳf̄ nion̄ir̄in̄i.’ r̄ixa sear̄faniḡin̄i. Aȳn̄án̄i nion̄i nán̄i p̄fá n̄inir̄ín̄áȳf, ámá rowaȳf xe oúpoȳin̄ir̄i s̄inj̄w̄f w̄in̄f̄poȳi.” ur̄inj̄niḡin̄i. ⁹ Xám̄i Gorixomi re ur̄f̄p̄i, “Ámá jox̄iyá d̄inj̄f t̄n̄i x̄f̄d̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i niap̄inj̄ȳf wom̄i m̄iwior̄ir̄inj̄ár̄in̄i.” ur̄f̄p̄i x̄ixen̄i imón̄in̄i nán̄i e ur̄inj̄niḡin̄i. ¹⁰ E urar̄fná Saimoni Pitao kirá bá n̄im̄ixear̄i re en̄inj̄niḡin̄i. M̄ir̄f̄ nuri apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄awam̄i seáȳf e wimón̄inj̄oyá om̄inj̄f wiir̄inj̄om̄i —O xegf yoŋ Marikasoȳi r̄in̄inj̄or̄in̄i. Om̄i m̄inj̄f róm̄in̄ir̄i éf̄ȳf p̄r̄f̄f noȳf̄kir̄i ar̄fá m̄inj̄f wir̄f̄piean̄inj̄niḡin̄i. ¹¹ P̄r̄f̄f noȳf̄kir̄i ar̄fá m̄inj̄f wir̄f̄pieaḡf Jiaso Pitaom̄i m̄ix̄f re ur̄inj̄niḡin̄i, “Kirápá xegf an̄f̄yo ám̄i up̄f̄rōf. Xean̄inj̄f kap̄ix̄ín̄inj̄f ápo o on̄in̄ir̄i niapar̄inj̄p̄i ‘M̄in̄ipa oeni.’ r̄isimón̄ar̄in̄i?” ur̄inj̄niḡin̄i.

Jisasomi Anaso t̄nj̄f e nán̄i niméra nuro wár̄igfá nánirini.

¹² Émáȳf porisowa t̄n̄i wigf̄ seáȳf e wimón̄inj̄o t̄n̄i Judaȳf an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i awí mearoar̄igf̄áwa t̄n̄i Jisasomi fá n̄ixero gw̄f n̄ij̄iro ¹³ xám̄i Anaso t̄nj̄f e nán̄i niméra ugf̄awix̄in̄i. Anasomi x̄ineagwo Kaiapasor̄in̄i. Xwiogw̄f om̄i o apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄áwa seáȳf e wimón̄inj̄or̄in̄i. ¹⁴ Xám̄i xegf̄ Judayo re ur̄inj̄o, aȳf or̄in̄i, “‘Negf̄ ámá n̄n̄i pep̄r̄ix̄in̄ir̄i aȳf r̄fn̄inj̄f meaan̄ir̄i éf̄ap̄i nán̄i ámá ná won̄i r̄fn̄inj̄f ap̄i n̄imear̄i n̄iper̄fn̄áȳf, anan̄ir̄in̄i.’ nimón̄ar̄in̄i.” ur̄inj̄or̄in̄i.

Pitao “Oyá niep̄sar̄inj̄f won̄iman̄i.” r̄inj̄f nánirini.

¹⁵ Om̄i x̄ineagwo, Anasoȳi r̄in̄inj̄o t̄nj̄f e nán̄i Jisasomi niméra war̄fná Saimoni Pitao t̄n̄i wiep̄sar̄inj̄ȳf ám̄i wo t̄n̄i awaú Jisasomi r̄f̄w̄f̄yo n̄ix̄f̄da nuri apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄awam̄i seáȳf e wimón̄inj̄oyá an̄j̄ t̄nj̄f e n̄irémómáná wiep̄sar̄inj̄f w̄fom̄i apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄awam̄i seáȳf e wimón̄inj̄o s̄m̄m̄an̄j̄f oyá nij̄fá en̄aḡi nán̄i o Jiaso t̄n̄i an̄j̄ ák̄inj̄áyo ín̄im̄i n̄ip̄áwiri ¹⁶ Pitao s̄in̄i b̄f̄ar̄iwám̄in̄i f̄w̄i e ron̄aḡi nán̄i nuri ap̄ix̄f ák̄inj̄á f̄w̄iyim̄i awí roar̄inj̄im̄i Pitao nán̄i nuri mo n̄ipeyear̄i n̄iwir̄imeám̄i f̄wiapar̄fná ¹⁷ ap̄ix̄f ák̄inj̄á f̄w̄iyim̄i awí roar̄inj̄i Pitaom̄i re ur̄inj̄niḡin̄i, “Jox̄i en̄i ámá royá wiep̄sar̄inj̄f wox̄i men̄iran̄i?” ur̄faḡi o “Nion̄iman̄i.” nuri m̄i n̄ip̄áwiri ¹⁸ x̄in̄áiwán̄inj̄f nimón̄iro om̄inj̄f yar̄igf̄áȳf t̄n̄i an̄j̄ r̄id̄iyowá yar̄igf̄iwám̄i awí mearoar̄igf̄áwa t̄n̄i e n̄irówap̄iro im̄inj̄f rar̄inj̄aḡi nán̄i r̄fá n̄ikeámáná r̄fá imón̄ar̄fná Pitao en̄i r̄fá oimón̄im̄in̄ir̄i an̄wi e nuri awa t̄n̄i nawín̄i n̄irori r̄fá imón̄ar̄inj̄aḡin̄i.

Anaso Jisasomi yar̄inj̄f n̄iwia un̄j̄f nánirini.

¹⁹ Apax̄p̄án̄inj̄f imón̄igf̄awam̄i seáȳf e wimón̄inj̄o Jiasoyá wiep̄sar̄inj̄ȳf nán̄i yar̄inj̄f wir̄i xw̄iyfá ámáyo uréwap̄iyar̄inj̄p̄i nán̄i yar̄inj̄f wir̄i éaḡi ²⁰ Jiaso re ur̄inj̄niḡin̄i, “Nion̄i ámá n̄iyon̄i s̄inj̄án̄ije dán̄i uréwap̄iyar̄inj̄ár̄in̄i. Nion̄i ḡin̄i ḡiná nuréwap̄iyir̄fná

rotú anjyo dánirani, anj ridiyowá yarigfiwámi dánirani, sa negí Judayí awí eánarigfe dání uréwapiyaríná enagí nání ²¹ joxí pí nání nioní yarínj níarínjini. Nioní xwiyfá uraríná arfá níarigfáyo yarínj wí. Pí pí urarínápi nání ayf ananí nijfárini.” uráná ²² anj ridiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfáyf wo anjwí e éf nírómáná Jisasomi wé tñí nupikákwirí re uríniginini, “Apaxfpáninj imónigfáwami seáyí e wimóninjomi e nuriríná ‘Apáni urarínjini.’ rísimónarini?” urfagi ²³ Jisaso re uríniginini, “Nioní xenwíni nírirí sipíni rarfnáyf, xenwí rfápi nání áwanj nearei. Nioní nanj rarfnáyf, pí nání iwanj neaarínjini?” urfagi ²⁴ Anaso Jisaso siní gwí jinínáná apaxfpáninj imónigfáwami seáyí e wimóninjí ámi wo, Kaiapasoyí ríninjó tñj e nání wiowáriniginini.

Pitao “Oyá niepísarínj wonimani.” ámi urínj nánirini.

²⁵ Saimoní Pitao rfá ikeárininje éf nírómáná rfá imónaríná e rówapigfáyf wí re urigfawixini, “Joxí ení xegf wiepísarínjyf woxí menirani?” urfagfa aí o “Oweoi.” nurirí “Nioní ení wonimani.” urfagi ²⁶ Apaxfpáninj imónigfáwami seáyí e wimóninjoyá xináiwáninj nimóniro ominj wiirigfáyf wo —O Pitao arfá minj wirípieanomi xexirfmeá worini. O ení Pitaomi re uríniginini, “Nioní ojkwíyo Jisaso tñí nawíni rojagi sinjwí ranfáoxí menirani?” urfagi ²⁷ Pitao ámi “Oweoi.” uráná re enjiginini. Karfkarf rfaiwá ríniginini.

Jisasomi Pairato tñj e nání wiowárigfá nánirini.

²⁸ Wfá móninjmi Kaiapaso tñj e dání émáyf gapimanowayá aniwámi nání Jisasomi niméra nuro aiwí Judayí ámináowa none nípáwirínjipimi dání xwirfá ikixenáná aiwá Anjnjajo Neamúroagoí ríninjyí nání minipaxf imónaniginirí mípawí yarínagfa ²⁹ gapimanf pírimia imóninjó —O émáyf wo xegf yof Pairatoyí ríninjorini. O awa tñj e nání níwipirí re uríniginini, “Omí pí xwiyfá nání xwiyfá mearanro nímeámi barínjoi?” urfagi ³⁰ awa re urigfawixini, “Ámá ro fwf míyarínj enánáyf, joxí tfe nání nímeámi banirí éwámani.” urfagfa ³¹ Pairato re uríniginini, “Se-waninjoyfne nímeámi nuro segf njwí ikaxf rarínjipi tñí xixení xwiyfá umearfpoyí.” urfagi Judayowa re urigfawixini, “Émáoyfne fwf yarigfáyo opikípoynirí sinjwí ne-narigfámani.” urigfawixini. ³² Xwiyfá Jisaso xámi re urínjipi, “Nioní nínipikiríná e níniro nípipikírfárini.” urínjipi xixení imónini nání Judayowa Pairatomí xwiyfá e urigfawixini. ³³ Pairato ámi gapimanowa wigf anj iwámi nípáwímáná “Jisaso obini.” nírirí re uríniginini, “Joxí míxí ináyf Judayfyáoxirani?” urfagi ³⁴ Jisaso re uríniginini, “Díxí dínj tñí rínirarínjini? Wa rírfagfa rínirarínjini?” urfagi ³⁵ Pairato re uríniginini, “Nioní díxí Judayf wonirani? Díxí gwí axírí imónigfáyf tñí apaxfpáninj imónigfá xwéowa tñí joxí nírfmeámi níbiro nioní tñj re ríwáráoi. Joxí pí éagi nímeámi ríbaoi?” urfagi ³⁶ Jisaso re uríniginini, “Ámá míxí ináyf nimóniro xwfá tfo meñweaarigfáyf yapí mimóninjini. Nioní xwfá tfo dánjyf míxí ináyf imóníwíniginirí minirípeagfá enagí nání xwfá tfo meñweaarigfáyfninj mimóninjini. Míxí ináyf xwfá tfo dánj woní nimónirí sinjwiríyf, gí Judayowa fá minixirípa oépoynirí gí siminj nínarigfáyf míxí níwiipaxirini. E níririrí aí míxí ináyf nioní imóninjápi xwfá tfo dánjmani.” urfagi ³⁷ Pairato re uríniginini, “Ayínáni ‘Joxí míxí ináyf woxirini.’ nimónarini.” urfagi Jisaso re uríniginini, “‘Míxí ináyoxirini.’ joxí xixení nírarínjini. Nioní nepaxinj imóninjipi ámayo áwanj uríimiginirí gí okí níxirirí xwfá tfo nání birí enárini. Ámá nepaxinj imóninjipi xfdarigfá gíyf gíyf níni nioní arfá níarigfárini.” urfagi ³⁸ Pairato re uríniginini, “Nepaxinj imóninjipi pírinini?” uríniginini.

Pairato “Ananí yekwíroárfpoyí.” rínj nánirini.

E nurimo Judayí níní tñí e nání nipeyearí re uríñiginí, “O xwíyá meárínipaxí bí raríñagí aríá m+wíní. ³⁹ E nerí aí xwiogwí ayí ayo sáa Aníñajo Neamúroagoí raríñagí nání aiwá imíxaríná áamá gwí ñweañí wo seawáriaríñaríní. ‘Judayenyá míxí ináyí imóníño oneawáriní.’ ríseaimónaríní?” uríagí ⁴⁰ ayí xwamiání níwiéra nuro “Omí míneawáripání. Barabasomí —O ámayá amípi pikioráparíñí woríní. Omí neawáriní.” nura ugíawixíní.

19

¹ Ayí Pairatomí e uraríñagí nání porisowa Jisasomí nimeámí nuro síkwíá nearo ragí pírí nuyíkíarímáná ² ópiyá eníñíñí imóníñí wírí níkfíyímáná míxí ináyí amíñanwíníñí imóníñí míñíyo dífíñaríñagí míñíyo udíkiáríro rapírapí ayíá ríñí míxí ináyí yíñaríñagí wú nimearo omí uyíríro niyárimáná ³ xíó tñí e añwí e uro “Ámínáoxíní, Judayíyá míxí ináyoxiríní.” uríro wé upíkákwiro niyayímáná enáná ⁴ Pairato ámí nipeyearí re uríñiginí, “Aríá nípoyí. ‘Xwíyá meárínipaxí bí míraríñagí aríá nírí nimeámí ríwiaparíní?’ oníaiwípoyíní nimeámí íwiaparíñí.” nuríri ⁵ Jisaso, ópiyá eníñíñí imóníñí udíkiáríro rapírapí ayíá ríñú uyíríro éío íwiapáná Pairato áamá e awí neárimáná rogíayo re uríñiginí, “Ámá royoí. Síñwí wínípoyí.” uríagí ⁶ Apaxípáníñí imóníñí xwéowa tñí añí rídíyowá yaríñíwámí awí mearoaríñagí tñí omí síñwí níríwíníróná xwamiání níríwíro “Íkfíayo yekwíroárípoyí. Íkfíayo yekwíroárípoyí.” uríagí Pairato re uríñiginí, “Nioní o xwíyá meárínipaxí bí míraríñagí aríá nírí nání sewaníñoyíné nimeáa nuro yekwíroárípoyí.” uríagí ⁷ Judayowa re uríñiginí, “O nání negí ñwí ikaxí eáníñíyo dání bí ríníñí. Ayo dání ‘Xe síñí ouní.’ ríñaxí mimóníñí. O ‘Níaiwí Goríxoyáoníñí.’ ríníñí enagí nání xe síñí ouníñí síñwí wínípaxí meníñí. Xe píkoí.” uríagí ⁸ Pairato xwíyá apí aríá níríwíní wáyí ámí bí tñí níríwíní ⁹ ámí gapímanowayá añiwámí níríwírí Jisasomí yaríñí re wíñíñiginí, “Joxí gímí dáníñí?” uríagí aí Jisaso xwíyá bí muríñiginí. ¹⁰ Xwíyá bí muraríñagí níríwíní nání re uríñiginí, “Joxí xwíyá bí míríñí ríyaríñíñí? ‘O íkfíayo níríyekwíroáríñí níkwéawáriní mepa epaxoríní.’ ríníaiwíaríñíñí? Gí dñí tñí níríyekwíroáríñí níríyekwíroáríñí. Níríwáriníñí níríwáripaxíñí.” uríagí ¹¹ Jisaso re uríñiginí, “Eramí ñweañí apí xe oimóníñí síñwí míránípa nerí síñwíríyí, joxíyá dñí tñí wí e ríñaxí imóníñíñí éfímaní. Ayínání sípi joxí nírípi xwé nerí aiwí nioní joxí tñí nání níríwíwáriníyápi aga seáyí e imóníñí.” uríagí ¹² Pairato aríá e níríwíní nání omí wárimíníñí éfíyí Judayí xwamiání níríwíyíro re uríñiginí, “Joxí áamá romí níkwéarí níríwáriníñíyí, émayíñeyá míxí ináyí Sisao tñí níkwímíñíñí emearíñí woxí mimóníñíñí. Ámá go go xewaníño nání ‘Míxí ináyóníñí.’ níríwíníñíyí, Sisaomí mamówaríñíñí yaríñí enagí nání raríñíñí.” uraríñagí ¹³ Pairato xwíyá apí aríá e níríwíní nání Jisasomí nimeámí wá e nipeyearí síñá tñí wá ímíxíníñí —Ayí Xíbírúyí pñé tñí Gabataí ríníñeríní. E íkwíañwí xwíríxí numeríñá éfí ñwearíñíñí éfí níríwéarí ¹⁴ —Síá ayí Judayí Aníñajo Múroníyí nání aiwá imíxaríñíñí. Ayímí sogwí ríxa áwíníñí ñweámíñíñí enáná Pairato re uríñiginí, “Síñwí wínípoyí. Segí míxí ináyó ríwóriní.” uríagí ¹⁵ Judayí xwamiání re wíñíñiginí “Xe nimeáa xe nimeáa oúpoyí. Nimeáa nuro íkfíayo yekwíroárípoyí.” uraríñagí Pairato re uríñiginí, “Segí míxí ináyó ‘Íkfíayo oyekwíroáríñí.’ ríseaimónaríní?” uríagí apaxípáníñí imóníñí xwéowa re uríñiginí, “Negí míxí ináyí ámí wo meníñí. Émayíñeyá míxí ináyí Sisao ení negoríní.” uríagí ¹⁶ Pairato Jisasomí oyekwíroárípoyíníñí porisowámí tñí wíwáriníñíñí.

Jisasomí yekwíroáríñí náníñí.

¹⁷ Jisasomi aňf apimi dáni níméra nuróná xewanıño íkfa yoxáfpá xwanwı níkwónımi nurı wı e xwfa yoı bı Mıňf Gıxweái rınıne —Xıbruyf pıne Gorıgotaı rınınerını. E nıremoro ¹⁸ e Jisasomi yekwıroarıgıawıxını. Nıyekwıroarıroná Jıaso áwını e enána áma waú enı mıdı mıdını yekwıroarıgıawıxını.

¹⁹ Pairato rıwamıňf bı re nıřrı nıarı yoxáfpámi seáyı e pıraunıanı, “Nasareti dánf Jıaso, Judayf mıxf ináyorını.” rıwamıňf e nıarı pıraúagı ²⁰ Jıasomi yekwıroarıfe aňf apimi ná jfamı mımonıňagı nanı Judayf obaxf nıpuróná rıwamıňfpı —Apı nıarıná Xıbruyf pıne tını earı Romıyf pıne tını earı Gırıkıyf pıne tını earı enıpırını. Apı fá roarıňagıa nanı ²¹ Apaxfpanıňf imónıgıa seáyı e imónıgıawa Pairatomi re urıgıawıxını, “Joxı rıwamıňf re nıřrı meapanı, ‘Judayf mıxf ináyorını.’ nıřrı meapanı. Sa re nıřrı eai, ‘Xewanıño “Judayf mıxf ináyonırını.” rınıňorını.’ nıřrı eai.” urıagıa aı ²² Pairato re urıňıanı, “Nıonı eáapı xe oeánını.” urıňıanı.

²³ Porisowa Jıasomi rıxa nıyekwıroarımáná rapırapı amıpı o yınıňpı yanf nımero bıaú bıaú nıtıro nowanı xıxenı nımearo aı xegf sorfa gwı bı mıkiwénıňú —Ú nımxıřfna axını imıxarıgıúrını. ²⁴ Ú nanı re rınıgıawıxını, “None maxepa oyaneyı. Áwını e nıtımáná go go meanıřfenıňoınıřı sárú oyaneyı.” rınıgıawıxını. Bıkwıyo xwıyfá nıřrı eanıňf rıpı, “Rapırapı nıonı seáyı e yınarıňáyf yanf nıro gı sorfa meapıřı nanı go go meanıřfenıňoınıřı sárú egıawıxını.” ²⁵ nıřrı eanıňfpı xıxenı imónını nanı porisowa e egıawıxını.

Jıasomi xınáı tını xınısımáı tını Kırıopasomi xıepı Marıaı tını Magıdara dánf Marıaı tını íwa íkfa yoxáf Jıasomi yekwıroarırıňfpámi aňwı e rojáná ²⁶ Jıaso xegf xınáı e roňagı nıwınırı wıepısarıňf xfo dıňf sıxı uyıño enı aňwı e roňagı nıwınırı xınáımı re urıňıanı, “Ineyı, dıxf íwo iworını.” nıřrımáná ²⁷ wıepısarıňomı re urıňıanı, “Dıxf rınáı iyırını.” urıagı wıepısarıňo sfá ayımı dánı xegf aňfyo nanı pıranıňf numéra unıanı.

Jıaso peňf nánırını.

²⁸ E nurarımo nıjfa re nımonıřfna “Xano e éwınıgıınıřı nıřrıpı rıxa nıpını yářfını.” nıjfa e nımonıřfna Bıkwıyo xfo nanı nıřrı eanıňf nıpını xıxenı oımónıřı re rıňıanı, “Inıgı nanı nınarı.” rána ²⁹ sıxı wainı mıxf yarıňfpı magwf ínıňf wá weňagı nanı wa írıkwf bı nımearo inıgı wainı apımı igfa neámáná xısoptyı rınıňf wegwfánıňf imónıňfwámi nıkıroarımáná xegf maňf tıňf e wımıxıagı ³⁰ Jıaso wainı mıxf yarıňfpı nınımáná “Rıxa pıxwınıgoı.” nıřrı mıňf warf nıřrı dıňf nıyámıga unıanı.

Porisowa Jıasomi mıwıyo ayıňwf ikırogıa nánırını.

³¹ Sfá Jıasomi yekwıroarıgıayı —Ayı aňfınaño Judayo múronf nanı aıwá amıpı pıranıňf nımxıro tarıgıáyırını. Ayı rıxa sfá óráná Sabarfa aga seáyı e imónıňfı nımonını enagı nanı porisowa Jıasomi tını awaúmi tını awı meňweanána sabarfa imónıgıınıřı Judayf ámınáowa nuro Pairatomi re urıgıawıxını, “Apaxf mé dıňf sımıgwfa nıyınırı opépoynıřı sıkwıyo enı pıřf jeapoyı. Nıpéáná wıgı warapı oyoaneyınırı enı pıřf jeapoyı.” urıagıa ³² porisowa nuro mıdı mıdını yekwıroarıgııwaúmi sıkwıyo pıřf nıjearo aı ³³ Jıaso yekwıroarırıne wenıňf éfáyf wınıgıawıxını. O rıxa nıpéagı nıwınıro nanı xegf sıkwı pıřf mıjeapa nero aı ³⁴ porısı wo wákwırıxá tını ayıňwf ikıroáná axına inıgı tını ragf tını fıwıapıňıanı. ³⁵ Áma Porisowa e yarıná sıňwf wınaronáonı áwanf nıřrı xıxenı aga nepa rıňarı. Nıonı rarıňapı nıjfa xıxenı e nımonıřı nanı seyfne “Nıparını.” yaiwıro dıňf ikwırooro éřıxınırı áwanf seararıňı. ³⁶ Bıkwıyo re nıřrı eanıňfpı xıxenı imónını nanı porisowa omı e wıgıawıxını, “Xegf enı bı pıřf jeapıřfámani.” ³⁷ Bıkwıyo ámi bı re

nirini eániŋipi, “Ayinŋwí ikiroárigfomi siŋwí winipíríarini.” riniŋipi eni xixeni e imóniŋinigiŋi.

Jisasomi xwíáyo weyárigfá nánirini.

³⁸ E niyárimáná enáná áamá wo —O Arimatia dánŋ Josepoyi riniŋorini. O Jisasoyá wiepísariniŋyí wo aí Judayí ámináowami wáyí niwirí nání inimi xídariniŋorini. O Pairato tŋŋí e nání nuri “Jisaso piyo omeámíni.” uráná Pairato xe omeaniri siŋwí winíagi o nuri piyomi xwíá weyáriminiri nání nimeámí úaná ³⁹ áamá ámi wo —Xegí yoŋ Nikodimasoyi riniŋorini. O xámi áríwiyimi Jisaso tŋŋí xwíyíá riniŋíforini. O eni nibiri íkíá díá biaú —Bi muríyi riniŋipi tŋŋí bi earosíyi riniŋipi tŋŋí apiaúriŋi. Apiaú xámi nawíni níá megíapiaú xegí saŋí 30 kiro imóniŋipiriŋi. Api tŋŋí piyomi xópé oeminiŋi nimeámí nibiri ⁴⁰ awaú piyomi nimeari Judayí wigí áamá piyí nitiŋí ná yarigíapa rapirapíyo rígwirígwí nitoriná íkíá díá dŋŋí naŋí eariniŋipi tŋŋí xópé niyárimáná ⁴¹ nimeámí omiŋí aŋwi e ininiŋipimi nání —Omiŋí api Jisasomi yekwiroáŋte dani aŋwi e enipiriŋi. Síŋá óf siní áamá mitarigíayi tŋŋipiriŋi. Omiŋí apimi nání nimeáa nuri ⁴² sía ayi Sabaríá nání Judayí amipi píraniniŋí nimixiro tarigíayi imóniŋagi nání síŋá óf aŋwi e ininiŋiyimi nání nimeámí nuri e tigísisixini.

20

Jisaso wiápiŋimeanŋí nánirini.

¹ Sadéyo wíá móniŋími siní sía yiniŋáná Magídara dánŋ Mariaí síŋá óyimi Jisaso weŋe nání nuri weniniŋí éyí wininiŋinigiŋi. Síŋá xwé óyimi éf rárariniŋo siní mipíróní ríxa wí e weŋagi niwinimi ² aŋŋíni nuri Saimoni Pitaomi tŋŋí wiepísiŋí wíŋo, xíŋo dŋŋí síxí uyiŋomi tŋŋí niwimeari re uriniŋinigiŋi, “Ámináomi ríxa nexwearo gimi ría táfawixini? Newané majíariŋi.” uríagi ³ Pitao tŋŋí wiepísiŋí wíŋo tŋŋí aŋí e píni niwiárimí xwáripáyo nání nuri ⁴ aŋaŋŋíni nuri wíŋo Pitaomi nimúrori xwáripáyo xámi niremori ⁵ nirkwiniŋi inimi weniniŋí yáníyí wininiŋinigiŋi. Rapirapí Jisasomi xopíxopí róniŋúni weŋagi niwiniri aiwi inimi mipáwí weniniŋí yaríá ⁶ Saimoni Pitao eni ríwíyo nibiri báriwámíni éf nírómáná weniniŋí mé xwáripáyo inimi nipáwiri weniniŋí éyí wininiŋinigiŋi. Rapirapí xopíxopí róniŋúni weŋagi niwiniri ⁷ rapirapí miŋíyo xopíxopí rogíú wíŋo tŋŋí nawíni míwé xegí wí e níkíroniri weŋagi winaríá ⁸ wiepísiŋí wíŋo, xámi xwáripáyo rémóo eni nipáwiri rapirapí e imóniŋagi niwiniri “Neparini.” niyaiwiri dŋŋí wikwíroninigiŋi. ⁹ Iná awaú Bíkwiyo Jisaso ámi xwáripáyo dani niwiápiŋimeanŋipi nání niriniŋi eániŋipi nání siní píraniniŋí dŋŋí mimopa neri majíá neri nání ¹⁰ ámi egí aŋí e nání ugísisixini.

Magídara dánŋ Mariaí Jisasomi siŋwí wininiŋí nánirini.

¹¹ Mariaí xwáripá tŋŋí e aŋwi e nírómáná ŋwí neari e neríá xwáripáyo inimi nirkwiniŋi weniniŋí yáníyí wininiŋinigiŋi. ¹² Jisaso tigíe aŋŋají waú rapirapí apíá weŋí niyiniŋimáná wíŋo miŋí tigíámíni ŋweari wíŋo síkwí tigíámíni ŋweari enagiŋi wináná ¹³ awaú Mariaími re urigísisixini, “Ineyí, jíxi pí nání ŋwí eeariniŋi?” uríagi í re uriniŋinigiŋi, “Gí Ámináo nexweari tŋe nání niíni majíá enagi nání ŋwí eeariniŋi.” nuriŋimáná ¹⁴ níkinimóniri weniniŋí éyí wininiŋinigiŋi. Jisaso daiwo roŋagi niwiniri aiwi mí mívómixiniŋinigiŋi. ¹⁵ Mí mívómixíagi Jisaso re uriniŋinigiŋi, “Ineyí, pí nání jíxi ŋwí eeariniŋi? Go nání pía yariniŋi?” uríagi Mariaí omiŋí xiáwo nírariŋiri re uriniŋinigiŋi, “Ápoxini, joxi piyomi nimeámí nuri wí e tírá oenwiriŋyí áwaní nirei. Niíni nuri nimeari nimeámí umíniŋi.” uríagi ¹⁶ Jisaso “Mariaíxini!” uríagi í níkinimóniri Xibiruyí pŋé tŋŋí Rabonaiyi —Api “Nearéwapiyariniŋoxini.” niriŋí ná rarigíapiriŋi. E uríagi ¹⁷ Jisaso re uriniŋinigiŋi, “Nioni siní gí ápo tŋe nání mipeyíá enagi nání jíxi íá minixepani. Jíxi nuri áamá nioni gí níríxímeá imónigíayo re urei, ‘O

re r̄iṅoi, “Nioni ḡf ápo Gor̄ixo t̄fe n̄áni peyar̄iṅini. O seȳfne eni seḡf ápo Gor̄ixor̄ini.” r̄iṅoi.’ ur̄emeāt̄.” ur̄fagi ¹⁸ Maḡidara d̄añf Mariāi nur̄i xeḡf wiep̄is̄iṅfyo áwan̄f re ur̄emeaṅ̄iniṅini, “Nīini Ámin̄áomi r̄ixa s̄iṅw̄f w̄in̄f̄ini. X̄fo n̄ir̄f̄ipi, aȳf ap̄ir̄ini. Aȳf ap̄ir̄ini.” nura uṅ̄iniṅini.

Xeḡf wiep̄is̄iṅowa x̄fomi s̄iṅw̄f w̄in̄f̄iḡfá n̄an̄ir̄ini.

¹⁹ Sad̄eyo s̄fá ax̄f̄yimi s̄fápi t̄fni wiep̄is̄iṅowa Judaȳf ámin̄áowa n̄áni wáȳf nero n̄áni aṅ̄f wiḡf ṅweaḡfiw̄ami ówan̄f xāiw̄f n̄iyár̄imáná ṅweaṅ̄aná re en̄iniṅini. Jisaso awami áw̄ini e n̄irónap̄ir̄i re ur̄iṅiniṅini, “ ‘Gor̄ixoyá d̄iṅf t̄fni n̄iwaȳiróniro oṅweápoȳi.’ nimónar̄ini.” nur̄imáná re en̄iniṅini. ²⁰ Wé n̄ir̄f oḡfúkaú s̄iwá wir̄i miw̄f wákwīr̄ixá t̄fni ik̄iroḡf̄ayi s̄iwá wir̄i éagi wiep̄is̄iṅowa Jisaso ámi s̄iṅf eṅagi s̄iṅw̄f n̄iw̄in̄iro n̄áni d̄iṅf nīfá winar̄f̄ná ²¹ ámi re ur̄iṅiniṅini, “ ‘Soȳfne Gor̄ixoyá d̄iṅf t̄fni n̄iwaȳiróniro oṅweápoȳi.’ nimónar̄ini. Ápo nioni xw̄fá t̄fyo n̄irowár̄enap̄iṅipa nioni eni soȳfne searowár̄ariṅini.” nur̄imáná ²² awami p̄r̄ám̄f im̄im̄f n̄iw̄iowár̄ir̄i re ur̄iṅiniṅini, “Kw̄iȳf Gor̄ixoyápi num̄im̄in̄iro ap̄i t̄fni naw̄ini emé̄f̄rix̄ini. ²³ Soȳfne ámā f̄w̄f yar̄iḡf̄api yokwar̄im̄f ner̄f̄náȳf, aȳf Gor̄ixo eni yokwar̄im̄f wīiar̄ini. Soȳfne yokwar̄im̄f m̄iw̄iipa ner̄f̄náȳf, aȳf Gor̄ixo eni yokwar̄im̄f m̄iw̄iir̄in̄ini.” ur̄iṅiniṅini.

Tomaso Jisasomi s̄iṅw̄f w̄in̄iṅf n̄an̄ir̄ini.

²⁴ Wiep̄is̄iṅowa wo, Tomaso —O wiep̄is̄iṅf wé wúkaú s̄ikw̄f waú imón̄iḡfáwa wor̄ini. Xeḡf yōf ámi b̄i Didimasor̄ini. O m̄iṅweaṅ̄aná w̄fa Jisaso wiwan̄iṅowam̄ini w̄imeá̄f eṅagi n̄áni ²⁵ Tomasomi re ur̄iḡfawix̄ini, “None Ámin̄áomi r̄ixa s̄iṅw̄f w̄in̄f̄w̄ini.” ur̄faḡfá āi o re ur̄iṅiniṅini, “Nioni wéyo n̄ir̄f oḡf̄ayaú m̄iw̄in̄ipa eri n̄ir̄f oḡf̄ayaúmi wé m̄iw̄ix̄imopa eri miw̄f wákwīr̄ixá t̄fni ik̄iroḡf̄ayimi ḡf wé m̄iw̄ix̄imopa eri ner̄f̄náȳf, d̄iṅf w̄i ‘Nepa or̄ini.’ n̄iyaiwiri w̄ikw̄r̄óm̄imé̄ini.” ur̄iṅiniṅini. ²⁶ S̄fá wé w̄úmi d̄añf waú wo nór̄imáná eṅaná ámi xeḡf wiep̄is̄iṅowa aṅ̄fyo ín̄im̄i ṅweaṅ̄aná Tomaso eni w̄fa t̄fni ner̄imeán̄iro ṅweaṅ̄aná Jisaso aṅ̄f ówan̄f n̄iyár̄in̄iṅagi aiw̄i awami áw̄ini e n̄irónap̄imáná re ur̄iṅiniṅini, “ ‘Gor̄ixoyá d̄iṅf t̄fni n̄iwaȳiróniro oṅweápoȳi.’ nimónar̄ini.” nur̄imáná ²⁷ Tomasomi re ur̄iṅiniṅini, “D̄ix̄f wé s̄im̄f re n̄inim̄ix̄enap̄ir̄i ḡf wéyo s̄iṅw̄f nanēi. D̄ix̄f wé re n̄inim̄ix̄enap̄ir̄i ḡf miw̄fyo n̄iw̄ix̄imoi. S̄ini d̄iṅf m̄in̄ikw̄ró mepani. Aga d̄iṅf n̄ikw̄rói.” ur̄fagi ²⁸ Tomaso re ur̄iṅiniṅini, “Jox̄i ḡf Ámin̄áox̄ir̄ini. Ḡf ṅw̄fáox̄ir̄ini.” ur̄fagi ²⁹ Jisaso re ur̄iṅiniṅini, “Jox̄i s̄iṅw̄f n̄inanīr̄i n̄áni r̄ixa ‘Nepar̄ini.’ n̄iyaiwiri d̄iṅf r̄in̄ikw̄ró̄ini? Áma nioni s̄iṅw̄f m̄inan̄ipa nero āi ‘Nepar̄ini.’ n̄iyaiwiro d̄iṅf n̄ikw̄ró̄f̄aȳf yaȳf win̄iṅf̄ȳr̄ini.” ur̄iṅiniṅini.

“B̄ikw̄f r̄ipi ámaȳf d̄iṅf w̄ikw̄ró̄f̄rix̄in̄ir̄i eán̄ini.” ur̄iṅf n̄an̄ir̄ini.

³⁰ Jisaso em̄im̄f ámi ayá w̄i wiep̄isar̄iṅowa s̄iṅw̄f aniḡf̄e d̄áni eṅf āi ap̄i n̄áni b̄ikw̄f r̄ipimi r̄fwam̄iṅf b̄i meán̄ini. ³¹ E ner̄i āi seȳfne Jisasomi d̄iṅf w̄ikw̄róro “O Kiraiso, áma yeáȳf neayim̄ix̄emean̄fá n̄áni Gor̄ixoyá d̄iṅf t̄fni ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo d̄áni iwiaron̄f̄oȳi rar̄iṅwáor̄fani?” w̄iawiro “Gor̄ixoyá xewaxor̄fani?” w̄iawiro é̄r̄ix̄in̄ir̄i r̄fwam̄iṅf r̄ipi n̄ir̄in̄ir̄i eán̄ini. Omi d̄iṅf n̄iw̄ikw̄róriṅipimi d̄áni d̄iṅf n̄iyim̄iṅf imón̄iṅf̄ipi t̄f̄ḡf̄aȳf imón̄f̄rix̄in̄ir̄i n̄ir̄in̄ir̄i eán̄ini.

21

Wiep̄is̄iṅf wé w̄úmi d̄añf waú ámi Jisasomi s̄iṅw̄f w̄in̄f̄iḡfá n̄an̄ir̄ini.

¹ Jisaso e neísáná xeḡf wiep̄is̄iṅowami ip̄i Taibirias̄iyi r̄in̄iṅf̄wá —Xeḡf yōf b̄i Gaririyi r̄in̄iṅf̄wár̄ini. Awá r̄iwone ámi s̄iṅáni s̄iwá n̄iw̄in̄r̄f̄ná r̄ipi en̄iniṅini. ² Saimoni Pitao t̄fni Tomaso, Didimasoȳi r̄in̄iṅo t̄fni Gariri p̄iropen̄s̄fyo aṅ̄f yōf Kena d̄añf Nataniero t̄fni Sebediom̄i xewaxowáú t̄fni wiep̄is̄iṅf ámi waú t̄fni awa ner̄imeán̄iro naw̄ini n̄iṅwearóná ³ Saimoni Pitao re ur̄iṅiniṅini, “Nioni uben̄f ip̄iyo mamówar̄im̄i um̄f̄ini.”

uríagi awa re urígíawixini, “None eni joxi tñi waníwini.” nuriro nipeyaro ewéyo nípíxemoániro sía ayimi áríwiyimi peyí nani néra nuro aiwi simí egíawixini.

⁴ Ríxa sogwí xemónapimniri yaríñí tñi Jisaso nibiri ipi imanípá tñi ronagi aiwi xegí wiepísiñowa omi mí mívómíxí éagía ⁵ Jisaso re uríñinigini, “Niaíwíyíné, segí ubení mamówárarígíáyo peyí ía mímínípa reñoi?” urána awa “Oweoi.” uríagía ⁶ o re uríñinigini, “Ubení ewé námini mamówáraná peyí bi mininiñoi.” uríagi o ríípi tñi xixeni yaríná re eníñinigini. Peyí xwé obaxí ayá wí míníagi nani mímíxeapaxí wimóníñinigini. ⁷ Mímíxeapaxí wimóníagi wiepísiñí Jisaso dñí síxí uyíño Pitaomi re uríñinigini, “E nearíto negí Ámináorini.” uríagi Saimoni Pitaomi aría e níwiri Jisasomi xami owímeámíniri xegí rapírapí seáyí e yínaríñú —Ú níwirárimáná yaríñúriní. Ú nímeari níyínimáná ipíyo nímawiri xeamoníñinigini. ⁸ Ipiyo nímawiri xeamóagi aí wiepísiñí wía ipi imanípá tñí e añwi e sa 100 mita imóníñagi nani ewépami peyí ubení magwí míníñú ú tñi nímixeáa nibiro ⁹ imanípami níwiékínimearo weníñí éfáyí wínígíawixini. Ría níkeánimáná peyí bi ríkwamíñíyo werí bisíkerfá bi eni werí enagi wínaríná ¹⁰ Jisaso re uríñinigini, “Peyí soyínéyá ubeníyo míníípi bi nímeámi yapípoi.” uríagi ¹¹ Saimoni Pitaomi ewéyo nípíxemoániri ubení peyí magwí míníñú imanípá tñe nani nímixeáa bíñinigini. Peyí xwéríxani 153 míníñagi aiwi ubení ú wí maríkiníñagi wíníñinigini.

¹² Jisaso re uríñinigini, “Soyíné añwi e nibiro aiwá nípoi.” uríagi xegí wiepísiñowa omi ríxa mí níwómíxíro “Negí Ámináorini.” níwaiwiro nani wo yaríñí “Goxirini?” wipaxí mimónípa yaríná ¹³ Jisaso ría wearíñe añwi e nuri bisíkerfá nímeari yaní níwia nuri peyí eni axípi e níwia uníñinigini. ¹⁴ Jisaso xwáripáyo dani níwiápínimeámáná wiepísiñowami xami biaú síwá níwinimáná ámi síwá winíñí bi apíriní.

Pitaomi “Nioniyáyo píraníñí uméirixini.” uríñí nánirini.

¹⁵ Ríxa aiwá nínimi Jisaso níwiápínimeari Saimoni Pitaomi re uríñinigini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñí síxí níniyiríná dñí síxí áma rowa níyigíapimi wiárí nímurori ríniyíñini?” uríagi o re uríñinigini, “Oyi, Ámináoxini, nioni dñí síxí rísiñápi nani joxi níjfarini.” uríagi o re uríñinigini, “Sipísiپی miá nímeríná aiwá wiarígíapa joxi áma nioni títámini bíáyo axípi neri píraníñí uréwapíyíríxini.” uríñinigini. ¹⁶ Jisaso ámi bi nuriri re uríñinigini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñí síxí ríniyíñini? Míniyíñí reñini?” uríagi o “Oyi, Ámináoxini, nioni dñí síxí rísiñápi nani joxi níjfarini.” uríagi Jisaso “Áma sipísiپی awí mearoarígíapa joxi axípi neri áma nioni gí imóníñíyo píraníñí uméirixini.” uríñinigini. ¹⁷ Jisaso ámi bi nuriri re uríñinigini, “Jonomi xewaxo Saimonoxini, joxi dñí síxí ríniyíñini? Míniyíñí reñini?” uríagi Pitaomi Jisaso ríxa biaú bi “Joxi dñí síxí ríniyíñini?” uríípi nani dñí sipí níwiniri re uríñinigini, “Ámináoxini, amípi níni nani joxi níjfoxirini. Nioni dñí síxí ríyíñápi nani eni níjfoxirini.” uríagi Jisaso re uríñinigini, “Sipísiپی aiwá wiarígíapa joxi eni áma nioni níxídarígíáyo axípi neri píraníñí uréwapíyíríxini. ¹⁸ Aga nepa ríraríñini. Joxi síni íwí síkíñí neriíná jíwaníñoxi areríxí níyíniri díxí simónífmíni wagíriní. E neri aí joxi ríxa xweyaní neriíná díxí wé wúkaú wímíxaná áma wí gwí nírijiro joxi ‘Mupa oemini.’ yaiwiaríñímini nímeáa rupírfarini.” uríñinigini. ¹⁹ Wiepísiñowa re oyaiwípoiñiri, “Pitaomi peníápi nani ría neararini? O e neri níperíñípimi dani seáyí e Goríxo imóníñípi nani síwá neainírfani? Oyi.” oyaiwípoiñiri e uríñinigini. E nurimáná re uríñinigini, “Joxi níxídei.” uríñinigini.

Jisaso wiepísiñí xíto dñí síxí uyíño nani ríñípi nánirini.

²⁰ Pitaomi níkinimóniri wiepísiñí Jisaso dñí síxí uyíño —O xami neri meánimáná aiwápi níniróna Jisaso títámini níkinimónauri yaríñí re winorini, “Ámináoxini,

mıyı rurıno gorını?” urııorını. O awaúmi númi barııagı nıwınırı ²¹ Jıasomı re urıııııgını, “Ámınáoxını, áma romı enı pí wıprıfırıanı?” urııagı ²² Jıasomı re urıııııgını, “O nıonı ámı anınamı dání weapımıfáıná nání xe ıweáwınıgınırı nınimónırınáyı, ayı dıııı joxıyá meııagı nání pí nání nırarııııı? Jıwanıııoxını sa nıxıdeı.” urıııııgını.

²³ Ayınanı áma Gorıxoyá imónıgıfáyı rıprı rınımegıfırını, “Wıepııııı o wı nıpenıfámanı.” rınımegıfá aıwı Jıasomı “Joxı nıperıfámanı.” wı murı rıprını urıııııgını, “O nıonı ámı weapımıfáıná nání xe ıweáwınıgınırı nınimónırınáyı, ayı dıııı joxıyá meııagı nání pí nání nırarııııı?” urıııııgını. ²⁴ O Jıasomı wıepııııı Pıııomı e urıııorını. O amıprı apı nání áwanı rırırı rıwamıııı eanorını. Nene o nání nıııfá re imónıııwını, “O áwanı rıııprı nepanı rınırı.” nıııfá e imónıııwını.

²⁵ Amıprı Jıasomı enı ámı obaxı ayá wı enı enıagı aıwı nıonı re nımónarını, “O enıprı nıprını nání bıkwıyo rıwamıııı pıránıııı nearınáyı, xwıfá fıyo bıkwı apı déropaxırını.” nımónarını.

Wáf wurimeiarigfáwa egfápi nánirini.

Rfawamijí rípi, “Wáf wurimeiarigfáwa egfápiyi” rinijípi Ruko níriri eanjípirini. O Jisasoyá wiepisagfíyí womani. Judayí eni womani. Émáyi dokítá worini. Poro tíni Sairaso tíni émáyi aníyo wáf nurimerfíná wirimeárogfíorini. O Tiopiraso amípi wáf wurimeiarigfáwa Jisaso ríxa anínamí nání nípeyimáná enáná egfápi nání níjía oimóniri rfawamijí rípi eanjípirini. Rfawamijí nearfíná Tiopiraso re oyaiwiniri eanjínigini, “Iwamíó ámá Jisasoyá síyikí imónigfáyi sa Jerusaremí dání nimóniróná ayí Judayíni imónagfá aiwi Goríxo xíoyá kwíyípi síxí umímóáná aní apimí wáf nura neméfasáná e dání wáf nura numiro Samariayí aníyo nura neméfasáná ámi nuro émáyi aníyo eni nura neméfasáná enáná émáyi obaxí eni Jisasoyá síyikí nimóga nuróná ayá wí nimóga nuro Judayo múrogfawixini.” oyaiwiniri rfawamijí neari rípi eni oyaiwiniri, “Pitaomí tíni Poromí tíni eni Goríxo nurípearí ení síxí weámixínowaúrání?” oyaiwiniri emímí amípi Jisaso enípa Pitaó xámi néra unípi nání níriri eari ámi rfawíyo Poro néra unípi nání níriri eari eníngini.

1-2 Tiopirasoxini, rfawamijí nioní xámi níriri eanjápi, ayí Jisaso iwamíó eri wíwapíyiri enípi tíni e dání sía xegí wáf wurimeiarigfáwami —Awa xíó rípeañowarini. Awami Goríxoyá kwíyíyo dání sekaxí nurimáná xíó anínamí nání peyíyí tíni e nání níriri eanjápirini. ³ O ríniijí nímeari níperí níwiápínimeámáná sía 40 nóra warfíná awa “O ámi síni rífa ηweani?” oyaiwípoyniri ámi ámi síwá winayiri Goríxo ámá xíoyáyí xwioxíyo mímeámí nerí umenweanfápi nání uréwapíyiri nerfíná awa síni ududí mé “Ayí orfání?” níyaiwiro níwipimónimáná enáná re eníngini. ⁴ Awami awí neárimáná sekaxí re uríngini, “Ápo ‘Níseaiapímífarini.’ searíjipi —Api, ayí nioní searáná soyfíne arfá niarigfápirini. Api síni míseámeapa enáná aní Jerusaremí tíyo dání níwárimí mupa nero api nání weníjé nero ηweárfíxini. ⁵ Ayí rípi nánirini. Jono wayí níseameairfíná iníngí tíni seameainí aiwi síni sía obaxí mórípa enáná Goríxo xíoyá kwíyí tíni wayí seameainfápirini.” uríngini.

Jisaso anínamí peyíjé nánirini.

⁶ Awa ríxa awí neánimáná omí yaríjé re wigfawixini, “Ámináoxini, eníjína negí wa míxí ináyí nimóniro negí neárfawéyo umenweaagfápa ríná dání joxí eni axípi míxí ináyí nimóniri Isírerene xwioxíyo mímeámí níneairí neamenwearfáraní?” Yaríjé e wíagfa ⁷ o re uríngini, “Sía seyfíne yaríjé niarigfápi nání parímonfáyi —Ayí ápo Goríxo xíó xegí néní tíno nimóniríjípimí dání níriri tagíyirini. Ayí nání seyfíne níjía imónipíri mimóníngagí nání áwaní searímíméini. ⁸ E nerí aiwi rípi nání níjía imónipíri nání áwaní searímíini. Kwíyí oyápi níseáimeari ení síxí seáimíxáná soyfíne nioní seáimeanjá mfkoyfíne nimóniro ámá Jerusaremí ηweagfáyo áwaní urímero ámá Judia píropenisíyo tíni Samaria píropenisíyo tíni amí amí ηweagfáyo urímero ámá xwá yoparí íkwíroníjímí ηweagfáyo aí urímero érfíxini.” ⁹ E nurárimáná awa síni sínwí wínarfíná o Goríxoyá díni tíni nípeyiri wigfí sínwí anígíe dání agwí bimí aíníngini. ¹⁰ Nípeyiri agwí bimí aínáná awa síni anínamí sínwí anáníngáná re eníngini. Ámá rapírapí apfá wení yínígfíwaú awa tíni e níronapíri ¹¹ re urígísixini, “Gariri píropenisíyo dáníoyfíne, pí nání re éf nírómáná anínamí weníjé yáníjoi? Ámá o, Jisasoyí ríniño seyfíne tíe dání Goríxoyá díni tíni anínamí nání ríxa nípeyiri aí soyfíne sínwí wínarfíná peyípa ámi axípi wepfínífarini.” urígísixini.

Ámá womí Judaso nání wayfá urípeagfá nánirini.

¹² Awa d'f'wí Oripíyí r'n'ín'í'pimí —Apí Jerusaremí dání a'ñwí e en'í'pír'íní. Sabarfáyo Judayí ná j'f'amí mupa nero aí Jerusaremí dání d'f'wí m'ín'í' apí t'ín'í' e nání ananí wag'í'pír'íní. Apimí p'íní n'í'wíár'ímí nuro ¹³ r'í'xa Jerusaremí n'írémoro a'ñ'í' pák'f'k'f' seáyí é'mí m'ír'ín'ín'í'wámí —Iwá awa sá wear'íg'í'wár'íní. Iwámí nání waí'w'í'yo n'í'peyíro páw'íg'í'awix'íní. Awa w'íg'í' yo'í rowar'íní. Pitao t'íní Jono t'íní Jemiso t'íní Ad'í'ruo t'íní Piripo t'íní Tomaso t'íní Batoromuo t'íní Mat'í'yo t'íní Ar'í'pí'asomí xewaxo Jemiso t'íní Saimoní Sereto t'íní Jemisomí xewaxo Judaso t'íní awar'íní. ¹⁴ Ámá awa d'ín'í' ná b'íní t'íg'í'áwa nimón'í'ro ámá wí á'mí t'í'y'í' ení ap'í'x'í' wí'wa t'íní Jisasomí x'ín'á'í' María'í' t'íní Jisasomí xex'ír'í'meá'owa t'íní ení awa t'íní naw'íní awí neán'ayíro an'ín'í' min'í' Gor'í'xomí xw'í'y'á' r'ír'ím'í' wí'ayar'íná' ¹⁵ s'f'á' w'í'yí' ámá awí eán'f'á'y'í' n'íní' ámá 120 en'áná' Pitao áw'ín'ímí' é'f' n'írómáná' re ur'ín'ín'íg'íní, ¹⁶ “G'í' n'ír'í'x'í'meáy'í'né, en'íná' m'í'x'í' ináy'í' Depito kw'í'y'í' Gor'í'xoyápimí dání Judaso nání —O ámá ‘Jisasomí f'á' ox'í'raneyí.’ yaiw'í'f'á'yo o t'ín'í' e nání n'ípemeámí u'ñor'íní. O nání n'ír'í'rí' B'ík'w'í'yo ea'ñ'p'í' sur'f'má' imón'í'pax'í' mimón'í'ñag'í' nání am'í'p'í' Judaso en'í'p'í' ay'ínání x'í'xení imón'í'ñ'f'íní. ¹⁷ O none t'íní nemerane yan'f'wá nání ur'í'peañ'í' enag'í' nání o ení near'í'peañ'í'y'í' wor'íní. ¹⁸ (O s'í'p'í' wikár'ín'í'pimí dání n'íg'w'í' mea'ñ'p'í' t'íní xw'f'á' b'í' b'í' nemáná' e dání ná neán'í'f'íná' xeg'í' agw'í'yo áw'ín'ímí' nar'f'k'ín'ír'í' agw'í' am'í'p'í' n'í'p'íní' m'í'xeánow'ín'ín'íg'íní. ¹⁹ Jerusaremí ñweag'f'á'y'í' n'íní' o e in'f'f' nání ar'f'á' n'í'wiro nání w'íg'í' p'íné' t'íní xw'f'á' apí yo'í Aker'í'damayí —Yo'í m'f'k'f' ay'í' ámá n'í'peri' rag'í' xw'f'á'yo pu'ñ'í' nán'í'riní. Yo'í e w'ír'íg'f'ár'íní.) ²⁰ “Xw'í'y'á' r'í'p'í' B'ík'w'í' Sam'í'y'í' r'ín'ín'í'yo n'ír'ín'í'rí' eán'í'ñag'í' nání Judaso x'f'o en'í'p'í' en'f'í'riní, ‘A'ñ'í' oyá' y'f'w'í' imón'í'w'ín'íg'íní. Ámá wí e m'ín'weapa é'f'í'x'íní.’ Xw'í'y'á' apí sur'f'má' imón'í'pax'í' mimón'í'ñag'í' nání am'í'p'í' Judaso en'í'p'í' x'í'xení imón'í'ñ'f'íní. Xw'í'y'á' á'mí' b'í' r'í'p'í' B'ík'w'í' ax'í'yo ení n'ír'ín'í'rí' eán'íní, ‘O e nimón'í'rí' éw'ín'íg'ín'ír'í' r'f'peañ'í'p'í' ámá wo xe nimón'í'rí' éw'ín'íg'íní.’ eán'í'ñag'í' nání ²¹⁻²² noneyá' wo an'í'p'á' imón'í'ñáná' ‘Ay'í' anan'í'riní.’ r'í'pax'í' men'íní. Ay'ínání' ámá none Jisaso t'íní emear'f'ná' ín'íná' naw'íní wagwá'y'í' wo none t'íní naw'íní Jisaso wí'áp'f'ní'mea'ñ'p'í' nání áwan'í' uran'f'wá nání aga or'í'peaaneyí. Ámá iwam'f'ó' Jono way'í' n'í'neameaia wage dání Jisaso xeg'í' xanoyá' d'ín'í' t'íní a'ñ'f'namí nání pey'í'ne nání o t'íní emeagwá'y'í' wo nání rar'ín'íní.” Pitao e ur'f'ag'í' ²³ ay'í' ámá wa'ú' nání —W'f'o Josep'í' Basabasoy'í' r'ín'í'ñor'íní. Oyá' yo'í á'mí' b'í' Jas'ítasor'íní. W'f'o Mataiasor'íní. Awa'ú' nání re r'ín'íg'f'awix'íní, “Ámá rowa'ú' ananí wom'í' Judaso nání way'f'á' r'f'peapaxowa'úr'íní.” n'ír'ín'í'ro ²⁴ Gor'í'xomí yar'ín'í' n'í'wiro re ur'íg'f'awix'íní, “Ám'ín'áox'íní, jox'í' ámá n'íní w'íg'í' xw'í'ox'í'yo s'í'p'í' t'íní na'ñ'í' t'íní nání imón'í'ñ'p'í' n'í'j'fox'í' enag'í' nání ámá awa'ú' g'f'm'íní' go jox'í' simón'í'f'ag'í' r'f'peáo s'í'wá' nea'í'í. ²⁵ Jisaso awa wá'f' nur'í'meí'f'í'x'ín'ír'í' near'í'peáo'ag'í' a'í' Judaso x'f'o ‘An'ín'í' apí oimón'í'm'íní.’ m'í'wimón'í' p'íní' n'í'wí'ár'ír'í' xeg'í' ‘Oum'íní.’ wimónar'ín'í'f'm'íní' r'í'xa' ú'f' enag'í' nání jox'í' o nání way'f'á' oimón'í'rí' s'í'ñ'í' r'f'peáo s'í'wá' nea'í'í.” Yar'ín'í' e n'í'wimáná' ²⁶ Juday'í' w'íg'í' yar'íg'f'á'pa neróná' “Rowa'ú' g'f'm'íní' go x'í'xení' ayo imón'í'f'en'í'ñoj'í?” n'í'yaiwiro sár'ún'í'ñ'í' nero Mataiasomí wá'f' wur'í'meiar'íg'f'á' wé wú'ka'ú' s'ík'w'í' wo awa t'íní ax'f'p'í' imón'íní' nání s'í'ñomí' kum'í'x'ár'íg'f'awix'íní.

2

Kw'í'y'í'p'í' Gor'í'xomí' d'ín'í' w'ík'w'í'roar'íg'f'á'yo w'í'mea'ñ'p'í' nán'í'riní.

¹ S'f'á' Pedikos'í'y'í' rar'íg'f'á'yí —S'f'á' ayí Juday'í' a'iwá' om'ín'í' s'í'ñ'í'yo dání m'í'f'áp'í' Gor'í'xomí' yay'í' wian'í'ro nání n'í'meá'a' n'í'b'í'ro' peax'í' tar'íg'f'á'yír'íní. S'f'á' ayí imón'í'ñáná' ámá Jisasomí d'ín'í' w'ík'w'í'roar'íg'f'á'y'í' a'ñ'í' wí'wá' axi'wámí' awí eán'í'ñáná' re en'ín'íg'íní. ² A'ñ'f'namí' dání r'f'w'í'p'í' xwén'í'ñ'í' f'w'í' n'í'ra' weap'f'í'y'í' a'ñ'í' ay'í' ñweag'f'í'wámí' niwám'íní' ár'f'ó' inár'ín'ín'íg'íní. ³ Ár'f'ó' inár'ín'ínáná' s'í'ñw'í' w'ín'f'á'y'í' w'ín'íg'f'awix'íní. R'f'á' á'p'í'áw'ín'í'ñ'í' imón'í'ñ'í' b'í' a'í'p'f'na'ñw'í' néra' nur'í' wom'íní' wom'íní' n'í'ñweaxa' ú'ag'í' x'í'xe' s'í'ñw'í' a'inen'íg'f'awix'íní. ⁴ S'í'ñw'í' e a'inenar'f'ná' re en'ín'íg'íní. Ayo n'í'yoni' Gor'í'xo kw'í'y'í' x'f'oyáp'í' ayá' wí' s'í'x'í' um'í'mon'í'ñ'íg'íní.

Sixí umímóáná kwíyípi wimixíípi tñni xixeni nero pñé xegí wí wín+yí miripaxí imónigfáyí aí anani rípxaxí nimóniro nira ugíawixini.

⁵ Judayí wí —Ayí aní xwíá rírí nírímíni ami gími ikwíróniñíyo xirigfáyíriní. Gorixomi píraníñí oxídaneyiníro aníñí miní yarigfáyíriní. Ayí níbimimáná Jerusaremí urínigfíná ríwípi xwéníñí iwí nira weapiñípi ínárini. ⁶ Íwí nira weapaná áamá xwé ayá wí epíroyí nero Jisasomi xídarigfáyí wigí aga pñé xixegíni tñni nira waríñagí arfá níwiro nání ududí nero ⁷ ayá níríwamóníro dñí sñá níweáníro re rínigíawixini, “Áamá aga pñé xixegíni tñni rarigfá rowa nowani Gariri píropenisíyo dñí meníraní? ⁸ Nowani e dñowa enagi aiwí arige nero negí aga pñé oníná dání arfá níwia unwá xixegíni tñni neararíná arfá níwia waríñwini? ⁹ Nene wiene Patíayí ríníñwaéne wiene Midíayí ríníñwaéne wiene Iramíyí ríníñwaéne wiene Mesopotemia dñene wiene Judia dñene wiene Kapadosa dñene wiene Podasi dñene wiene Esia dñene ¹⁰ wiene Pírígia dñene wiene Pabiria dñene wiene Isipi dñene wiene Sairini tñíñmíni Ribia píropenisíyo dñene wiene Romí dñene nene níbirane re uríníñwaéne —Wiene aga nepa Judayenerini. Wiene Judayí yarigfápi níxídirane nání nawíni imóníñwaénerini. ¹¹ Ámí wiene Kírítí dñene wiene Arebia dñenerini. E e dñene aiwí níneneni wine wine awa amípi Gorixo eníná ení neáníri yagíyí nání nínearírná negí aga pñé xixegíniyo dání raríñagí arfá wiaríñwini.” E níriga nuróná ¹² ududí néra nuro ududí níkaríníro nání wí re níriga ugíawixini, “Pí neáímeaní nání rífa yaríñoi?” níriga waríñagí aiwí ¹³ wí ríperírí níwiro re nira ugíawixini, “Awa wainí síñípi xwé nínimáná papíkí nero nání raríñoi.” nira ugíawixini.

Pitao Jisaso nání xwíyífá uríñí náníriní.

¹⁴ E nira waríná Pitao Jisasoyá wiepísagí wé wúkaú síkwí wo imónigfá wí tñni éf nírómáná ení tñni repíyí nerí re uríñnigíni, “Gí Judia píropenisíyo dñíyíné tñni áamá ami ami dání níbíro Jerusaremí urínigfáyíné tñni nioní repíyí seaiaríná píraníñí arfá ókiarí nímoníro none neáímeáípi nání níjía imónípoi. ¹⁵ Ayí rípi nání seararíñini. Agwí síní 9:00 a.m. áamá wainí xwapí mánípa yarígfíná imóníñagí nání soyíné áamá nioní tñni re rogíá rowa nání yaiwiarígfápi nepa papíkí nero mírariñoi. ¹⁶ Awa yarígfápi, ayí eníná wíá rókiamoagí Joeroyi ríníño nírirí eaagí rípi, ayí apírini, ¹⁷ ‘Gorixo re rarini, “Sfá yoparíyí tñíná kwíyí nioníyápi tñni áamá níní wíyí wíyoní ayá wí sixí umímóáná segí niaíwí oxí tñni apíxí tñni xwíyífá nioníyápi wíá urókiamoaro segí íwí síkíñíyí íkwíkwí yáíro segí xweyaníyí oríñá wíníro epírfárini. ¹⁸ Íná áamá wíyá xínáíwáníñí nímoníro omíñí wíiarígfá oxowami tñni apíxíwami tñni ayo aí gí kwíyípi tñni sixí umímóáná xwíyífá nioní nání wíá rókiamopírfárini. ¹⁹ Nioníyá dñí tñni aní pírfíyo dání ayá ríwamónípxaxí imóníñíyí iníri xwíá rírímí dání ekíyíñíyí iníri neríná re enífarini. Xwíarímí ragí purí ríá werí síñwírfá awímíñíñíñí imóníñí tíri yaríná ²⁰ aní pírfíyo sogwí sfá yíníri emá ragí ríñí imóníri enífarini. E nemáná enáná sfá Ámínáoní áamá níyoní mí ómómíximí wímífa nání seáyí e imóníñíyí parímonífarini. ²¹ Ayí síní míparímopa enáná áamá dñí nínikwíro ‘Ámínáoxini, yeáyí neayímíxemeaí.’ nírfá níyoní yeáyí uyímíxemeámífarini.” Gorixo e rarini.’ wíá rókiamoagí Joero e nírirí eaagípi áamá rowa yaríná seyíné axípi xixeni wínaríñoi.

²² “Gí Isíreriýíné, xwíyífá nioní searímí rípi ení arfá nípoi. Nasareti dñí Jisaso nání raríñini. O Gorixoyá dñí tñni emímí tñni ayá ríwamónípxaxí imóníñípi tñni amípi bí áamá mepaxí imóníñípi tñni néra unípmí dání Gorixo síwá réniñí neainíriní, ‘O nioní nírféarí uowárenapíñáorini.’ síwá éniñí neainíriní. O seyíné tñni níñwearíná néra uní api nípini nání seyíné níjía imóníñoi. ²³ Eníná Gorixo xewaníño ‘Api neríñípmí dání áamáyo yeáyí uyímíxemeámígíni.’ níyáiwíaríri pímoaríñípi tñni xixeni segí maníyo dání omí áamá Gorixo nání dñí wí mímoarígfáyí

yoxáfpámi enj noro niyekwiroáritro pikigfawixini. ²⁴ Omí pikigfá aiwi piyípi omí aninj gwíniñj yinipaxí meñagi nání Gorixo níkwearinjípimi dání sñj wimixáná ámi wiápnímeanjínigini. ²⁵ Míxí ináyí Depito o nání níriri ríwamíñj re eaagípi nioni seararinjápi tñni xixenirini, ‘Ámináo nioni ñweañae íníná ñweañagi wíñaríñanigini. O nioni tñj e añwi e niñweañagi nání óf bi emfámani. ²⁶ Ayínání gí xwioxíyo dání dñj nífá níniniri yayí xwiyíáni raríñj. Apíni marfái, gí wará urí epaxí rírí “Nírini niyimíñj imónimfá nání nimixínfáraní? Oyí, e nimixínfáraní.” niyaiwiri dñj nisikwímorí ñweañini. ²⁷ Ayí rípi nánirini. Joxí dñj nioniyá piyíñj siwí tfámíni, Xedisíyí ríniñj tfámíni níníwárimí onuniri mání erí ámá joxí aníñj miní ríxídaríñaóní xwáripáyo dání piyí oeniri sñwí mánaní erí erífa nání dñj nisikwímorí ñweañini. ²⁸ Óf dñj niyimíñj imóninjípi íníná ñweámífa nányi joxí ríxa síwá niñfíriní. Joxí dñj níníkiñkayoríná nioni tñni niñweañinjoxíñj imóninjagi nání dñj nífá bi onimíapi mániní aga xwé níniníñoi.’ Depito e ragíriní. ²⁹ Gí amáyíne ‘Negí aríto Depito nání xwiyífa bi oseareñwípémíni.’ nimónariní. O nípeagi xwífa weyárigíto xwáripá síni jé rípinini. ³⁰ Ayínání eníná o wífa rókiamoaríñj wo imóninjagi nání re niyaiwiri ‘Gorixo síñáyo dání “Díxí ráríawéyí wo míxí ináyí nimóniri joxí meñweaaríñjpa axípi meñweanfáraní.” níríñonirífaní?” niyaiwiri nání ³¹ ná ríwíyo imónínfápi nání níjfa nimóniri Kiraiso, aríowayá xwífa piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo xwáripáyo dání wiápnímeanfápi nání ríñfíriní. Xwiyífa o ríñj rípi ‘Joxí gí dñj piyíñj siwí tfámíni níníwárimí onuniri mání erí xwáripáyo dání piyí oeniri sñwí mánaní erí erífáriní.’ ríñjpi, ayí xíto nání mírí Kiraiso nání ríñfíriní. ³² Ámá Jisasoyí ríniño Gorixoyá dñj tñni xwáripáyo dání wiápnímeanjipi nenení neaímeanj mfkonerini. ³³ Ayínání o Gorixoyá dñj tñni xíto tfámíni nípeyirí seáyí e o imóninjípi tñni xixení nimóniri wé náúmíni niñweámáná xano xíoyá kwíyí ‘Nioni amáyo wimífáraní.’ ráríñjpi wíagi o ení nene kwíyípi síxí neaímóagi nání seyíne ududí seainaríñj rípi arífa neairo síñwí neanro yaríñoi. ³⁴ Ayí rípi nání seararinjini. Ámá añfínamí nání peyíño, ayí Depitomaní. Xewaníño re ríñfíriní, ‘Áminá Gorixo gí Ámináomí re uríñjínigini, “Joxí gí wé náúmíni ñweai. ³⁵ Joxí míxí síaníro bífáyo xopírírí ríwiimífae nání síñwí naniri ñweáiríxini.” omí Gorixo e uríñfíriní.’ Depito xewaníño e ríñj enagi nání ‘Añfínamí nání peyíño, ayí omaní.’ yaiwípaxíriní. ³⁶ Ayínání gí Isireríyí níní aga níjfa rípi xixení oimónípoyí. Jisaso, seyíne íkfáyo yekwíroarígíto, o ayí añfínamí nání peyíñorini. Gorixo o amínáo oimóniri wimíxiri amá yeáyí neayimíxemeanífa nání aríowayá xwífa piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo oimóniri wimíxiri enjriní.” Pítao e uríñjínigini.

³⁷ Pítao e uraríná ayí arífa níwiro íkíniñj sípí níwirí nání Pítaomí tñni wáf wurimeiarigfá wíamí tñni re urígíawixini, “Níríxímeáoyíne, nene arí yaníwíni?” uríagífa ³⁸ Pítao re uríñjínigini, “Segí íwí yarígífáyí ríwíminí nímamoro amá níní ‘Jisasi Kiraisomí dñj rífa wíkwíroaríñoi?’ seaiwípíri nání wayí meápoyí. E éaná Gorixo segí íwí yarígífáyí yokwarímí níseaiiri xíoyá kwíyípi níseaiapíniñoi. ³⁹ Ayí rípi nánirini. Kwíyí eníná dání Gorixo ‘Amáyo waínini nání urowárenapímífáraní.’ ráríñjpi, ayí re ronwáonení nání ríñjmaní. Seyíne tñni segí níaiwí tñni amá ná jfami añj gími ñweagífáyo —Ámá Gorixo xíoyá oimónípoyíni wéyo ífa umírínífa gíyí gíyo —Ayo niyoní nání Gorixo e ríñj enagi nání raríñjini.” uríñjínigini.

⁴⁰ O xwiyífa ámi ayá wí tñni woákíki níwirí enj rírémíxí níwia nuri re urayíñjínigini, “Xeaníñj amá uyínií yarígífa tíyo wímeanfápi nene ení neaímeanjínirí wáyí níseainirí Gorixo yeáyí oneayimíxemeanirí kínimónífiríxini.” urayíñjínigini. ⁴¹ Ayínání amá Pítao raríñjpi nání dñj níkwíroro “Ayí nepaxini.” wíaiwífáyí wayí nímearo nání sífa ayimí Jisasomí xídarígífáyí tñni amá síñj ámi 3,000 kumíxínarígíawixini. ⁴² Síñj kumíxínarífáyí aníñj miní rípi néra ugíawixini. Wáf wurimeiarigfáwa uréwapíyaríná

aríá wiayiro xixe arírá inayiro Jisaso penjipi nání dñj wimoní nání aiwá nawíni nayiro Gorixomi xwiyfá rirímí wiayiro néra wagfáriní.

Jisasomí uxídarigfáyí egfápi nániríní.

⁴³ Wáf wurimeiarigfáwa Gorixoyá dñj tñní emímí ayá wí ero ayá riwamónipaxí imóniñipi ayá wí ero yariñagfá nání ámá nñní wáyí nero “Pí oépoyniri ríá neaiwapiyariñoi?” niyaiwiro e yarínná ⁴⁴ Jisasomí dñj wíkwíroarigfáyí nñní níkumixiníro nawíni nemero amípi wigí imóniñipi aí tñní ríxa nawíni níxiríro ⁴⁵ wigí wo amípi bí nání dñwí ikeamóníagí níwíniríná wigí xwíáraní, amípiraní, nígwí nání bí nero dñwí ikeamóníomí arírá níwiro e néra wagfáriní. ⁴⁶ Sfá ayí ayo nawíni nemeróná añj rídiyowá yariñiwámí awí neányiro wigí wínyí tñní aiwá nínyayiróná aiwá nínyirí nínyiro wíkwí tñní bí onímiápi miní aga yayí seáyimí dání nínyiro ⁴⁷ Gorixomí yayí seáyí e numero e yarínná ámá nñní yayí níwínirí “Ayí nanj inariñoi.” yaiwiagfáriní. E yarínná Áminá Gorixó sfá ayí ayo ámá xíomí dñj wíkwíróagfá nání yeáyí uyimíxemeaarínyí xámí dñj wíkwírógí wínyí tñní nawíni kumíxagfáriní.

3

Pitao síkwí ikí enj womí nanj imixinj nániríní.

¹ Sfá wiyimí 3:00 p.m. Judayí Gorixomí xwiyfá rirímí wiarigfíná Pitao tñní Jono tñní e yaniri nání añj rídiyowá yariñiwámí nání yarínná ² ámá wo —O síní xínáiyá agwíyo dání síkwí ikí enjoríní. Sfá ayí ayo xegí ámá omí íkwianwíyo nítimáná nímeámí nuro añj rídiyowá yariñiwámí íwí Awiaxoí ríniníyimi ñwirarayigfóriní. Ámá añj rídiyowá yariñiwámí páwiarigfáyo nígwí nání ríxinj ourínirí óy ayimí ñwirarayigfóriní. ³ O Pitao tñní Jono tñní añj rídiyowá yariñiwámí páwianiri yariñagfí níwínirí awaúmi nígwí nání ríxinj urarínná ⁴ Pitao tñní Jono tñní omí síñwí agwí níwínaríri Pitao re uríñiniginí, “Joxí síñwí yeaneí.” uríagí ⁵ o “Nígwí bí niapaniri rariñi.” niyaiwirí síñwí wínenapfagí aí ⁶ Pitao re uríñiniginí, “Nioní nígwí siríparaní, goríraní, mayoní aiwí nioní xiríñápiní bí osiapímíní. Enj síxí eáninj Nasareti dñj Jisasi Kiraisoyáyo dání joxí ananí nanj imónipaxí enagí nání ‘Níwiápnímeari añj ei.’ ríraríñiní.” nuríri ⁷ xegí wé náúmíní íá níxiríri méyoááná síní mé re enjiginí. Xegí síkwí sosfápiáú tñní xómíñípiáú tñní ríxa síwí níyirí re enjiginí. ⁸ Enj tñní níwiápnímeari píraninj éf nírómáná iwamíó añj nerí awaú tñní nawíni añj rídiyowá yariñiwámí nípáwirí nímawirí níxeamóa nemerínná Gorixomí yayí seáyimí dání níméra unjiginí. ⁹ Ámá nñní o añj emerí Gorixomí yayí seáyimí dání umerí yariñagí síñwí níwíníro ¹⁰ omí ríxa mí níwómíxíro “Ámá añj íwí Awiaxoí ríniníyimi níñwearí nígwí nání ríxinj nearariño ayí ro oríní.” niyaiwiro nání “Aríge nerí nanj ríá imóniñoi?” niyaiwiro ududí bí onímiápi mé o imónípi nání dñj níyága ugíawixíní.

Pitao añj rídiyowá yariñiwámí dání uríñj nániríní.

¹¹ Omí nanj wímíxíagfí nání Pitaomí tñní Jonomí tñní nímakfíyirí añj wíámíó Soromonoyái ríninípimi rojáná ámá nñní mírí níbmíro ududí ikárinarínná ¹² Pitao ámá e yariñagfá níwínirí nání níwiápnímeari re uríñiniginí, “Gí Isíreríyíné, pí nání ududí ayá wí níkaríníro síñwí agwí yeanariño? ‘Egí enj síxí eáninjíyo dáníraní, síwí wé róninj yariñípi dáníraní, omí nanj wímíxíagfí añj yaríní.’ ríyeaiwiariño? Oweoi! ¹³ Nwíá negí aríowa Ebírfámo tñní Aisako tñní Jekopo tñní awayáomí xewaxo Jisaso ámí seáyí e oimónirí wímíxaríní. O seyíné émayí opíkípoynirí wiowáraná Pairato ‘Jisaso íwí bí méf enagí nání gwí níwíkwearí owárimíní.’ wímóníagí aí seyíné Pairatoyá síñwíyo dání ríwí umogfóriní. ¹⁴ Ámá aga wé róninjoríní. Síyíkwí bí míninjoríní. Omí seyíné ríwí número ámá píxíwíró yariñj wo nání ‘Neawári.’ urígwíawixíní. ¹⁵ Seyíné dñj níyímíñj mífí ikíñipi xiáwomí

nɪpɪkiro tʃagʃa aiwɪ Gorixoyá dɪŋʃyo dánɪ xwárɪpáyo dánɪ nɪwiápɪnɪmearɪ neaímeaŋʃ mʃkone wawirɪnɪ. ¹⁶ Jisasomɪ yawawi dɪŋʃ wɪkwɪroarɪgwɪpimɪ dánɪ áamá sɪkwɪ íkʃ eŋʃ ro —O seyɪné sɪŋwɪ wɪnɪro nɪjʃá imónɪro egʃorɪnɪ. O apimɪ dánɪ rɪxa sɪkwɪ sɪwɪá yɪŋoɪ. Oyɪ, yawawi Jisasomɪ dɪŋʃ nɪwɪkwɪrorai éwɪ eŋagɪ nánɪ áamá ro segɪ sɪŋwɪyo dánɪ rɪxa naŋʃ nɪmónɪrɪ sɪxɪ kwɪyɪnɪŋʃ oŋoɪ. ¹⁷ Ai nɪrɪxɪmeáyɪné, nionɪ nɪjʃárɪnɪ. ‘Seyɪné Jisasomɪ rɪwɪ numoróná majʃá nero “Gorixoxo urowárɪnɪŋorʃani?” mɪyáiwɪ wiarɪnɪ segɪ áaminá seameŋweagʃáyɪ enɪ axɪpɪ wigʃárɪnɪ.’ nɪmónarɪnɪ. ¹⁸ E nerɪ aiwɪ xwɪyʃá eŋɪná Gorixoxo xegɪ wɪá rókiamooagʃáwayá maŋʃyo dánɪ áamá nene yeáyɪ neayimɪxemeanʃa nánɪ xwɪá piaxʃyo dánɪ iwiaronʃoyɪ rarɪŋwáo nánɪ re ragɪpɪ, ‘O rɪnɪŋʃ nɪmearɪ penʃárɪnɪ.’ ragɪpɪ, apɪ seyɪné wɪkárɪgʃápimɪ dánɪ xɪxenɪ imónɪŋɪrɪnɪ. ¹⁹⁻²⁰ Ayɪnánɪ Gorixoxo seyɪné segɪ ɪwɪ egʃápɪ yokwarɪmʃ oneaiɪnɪrɪ nánɪ dɪŋʃ sɪpɪ nɪseairɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro xɪo tʃámɪnɪ kɪnɪmónɪpoyɪ. Gorixoxo ámɪ Jisasomɪ —O arʃowayá xwɪá piaxʃyo dánɪ iwiaronʃoyɪ rarɪŋwáo, nene yeáyɪ neayimɪxemeanʃa nánɪ urɪpeaŋorɪnɪ. Omɪ nene nánɪ ámɪ neawárɪenɪpɪyirɪ dɪŋʃ sɪxɪ neamɪmori enʃáyɪ parɪmówɪnɪgɪnɪrɪ nánɪ segɪ ɪwɪ egʃápɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro xɪo tʃámɪnɪ kɪnɪmónɪpoyɪ. ²¹ O xegɪ dɪŋʃ tʃnɪ ámɪ wáinʃ wáiná weapɪpaxɪ menɪnɪ. Gorixoxo amɪpɪ sɪŋʃ bɪ imɪxɪnʃáyɪ nánɪ —Ayɪ eŋɪná dánɪ xegɪ wɪá rókiamooagʃáwayá maŋʃyo dánɪ ragɪyirɪnɪ. Ayɪ nánɪ sɪnɪ aŋʃnamɪ wenɪŋʃ nerɪ ŋweanɪ. ²² Moseso o nánɪ nɪrɪrɪnɪ re ragɪ eŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ, ‘Arɪrá seainʃa nánɪ Áminá Gorixoxoyá dɪŋʃ tʃnɪ segɪ imónɪŋyɪ wo wɪá rókiamooarɪŋʃ nionɪnɪŋʃ nɪmónɪrɪ iwiaronʃárɪnɪ. Amɪpɪ o searɪfɪ nɪnɪ seyɪné arʃá nɪwiro xɪxenɪ éfɪrɪxɪnɪ. ²³ Áamá wɪá rókiamooarɪŋʃ imónɪomɪ arʃá mɪwɪfáyɪ sɪnɪ wigʃ Isɪrerɪ wɪnɪyɪ tʃnɪ nawɪnɪ nɪkumɪxɪnɪro ŋweapɪrɪxɪnɪrɪ Gorixoxo áamá ayɪ ayo nɪyonɪ emɪ pɪpɪkɪmʃ enʃárɪnɪ.’ Moseso e ragɪ eŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ²⁴ Gorixoxoyá wɪá rókiamooagʃá nowanɪ, Samueroyɪ rɪnɪŋo wurɪyɪŋe dánɪ oyá rɪwɪyo dánɪ nɪwuriya bɪgʃáwa enɪ amɪpɪ Jiaso sʃá nene ŋweaŋwá rɪná eŋpɪ nánɪ ragʃá eŋagɪ nánɪ segɪ ɪwɪ yarɪgʃápɪ rɪwɪmɪnɪ mamópoyɪ. ²⁵ Xwɪyʃá Gorixoxoyá wɪá rókiamooagʃáwa nɪwuriya bagʃápɪ tʃnɪ xwɪyʃá Gorixoxo xewanɪŋo negɪ arʃowamɪ nurɪrɪnɪ Arɪo Eberɪamomɪ sɪmɪmaŋʃyo dánɪ ‘Dɪxɪ iyɪ axɪpámɪ dánɪ áamá gwɪ wɪrɪ wɪrɪ nɪnɪ xwɪá tʃyo ŋweagʃáyo píránɪŋʃ wimɪxɪmʃárɪnɪ.’ réroáragɪpɪ tʃnɪ apiaú, ayɪ seyɪné nánɪ rɪnɪŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. ²⁶ Gorixoxo xegɪ xewaxomɪ nurɪpearɪ nurowárɪenɪpɪrɪnɪ nɪyɪnɪnɪ píránɪŋʃ seaimɪxɪnʃápimɪ dánɪ segɪ uyɪnɪfɪ yarɪgʃápɪ pɪnɪ nɪwiárɪmɪ kikiʃá éfɪrɪxɪnɪrɪ nurɪpearɪ xámɪ seyɪné tʃŋʃ e nánɪ urowárɪenɪŋʃ eŋagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

4

Pitaomɪ tʃnɪ Jonomɪ tʃnɪ gwɪ yigʃá nánɪrɪnɪ.

¹⁻² Awaú áamá ayo sɪnɪ urarɪnɪ apaxɪpánɪŋʃ imónɪgʃá wa tʃnɪ aŋʃ rɪdɪyowá yarɪgʃiwámɪ awɪ mearoarɪgʃáyo seáyɪ e imónɪŋo tʃnɪ Sajusiowa tʃnɪ awa nɪbɪro awaú nuréwapɪyirɪ “Jiaso wiápɪnɪmearɪ nánɪ áamá nɪnɪ enɪ wiápɪnɪmeapɪrʃárɪnɪ.” urarɪŋagɪ arʃá wɪá eŋagɪ nánɪ wigʃ xwioxʃyo dánɪ dɪŋʃ rʃá ápiáwɪnɪŋʃ nɪwóroá nuro ³ ɪá nɪxɪrɪro rɪxa sʃá eŋagɪ nánɪ wɪárɪnɪ xwɪrɪxɪ uméwanɪgɪnɪrɪ gwɪ aŋʃyo ŋwɪrárɪgʃawixɪnɪ. ⁴ E éagʃa aiwɪ Pitaomɪ urarɪnɪ arʃá wɪfáyɪ obaxɪ wɪ Jiasomɪ dɪŋʃ wɪkwɪrogʃawixɪnɪ. Sʃá ayɪ dɪŋʃ wɪkwɪrófáyɪ áamá xámɪ dɪŋʃ wɪkwɪrogʃáyɪ tʃnɪ nɪkumɪxɪnɪmáná oxɪ nɪnɪ 5,000 imónɪŋɪnɪgɪnɪ.

Pitaomɪ tʃnɪ Jonomɪ tʃnɪ xwɪrɪxɪ umegʃá nánɪrɪnɪ.

⁵ Sá wegʃáwa wɪá tʃnɪ Judayɪ wigʃ umenweagʃáwa tʃnɪ ámináowa tʃnɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋpɪ mewegʃáwa tʃnɪ Jerusaremɪyo awɪ neánɪróná ⁶ apaxɪpánɪŋʃ imónɪgʃáyo seáyɪ e wimónɪŋo —O Anasoyɪ rɪnɪŋorɪnɪ. O tʃnɪ oyá áamá axɪgwɪowa Kaiapaso tʃnɪ Jono tʃnɪ Arekɪsadao tʃnɪ agwɪowa enɪ awɪ eánʃáwa tʃnɪ awɪ neánɪro ŋweaŋáná ⁷ Pitaomɪ

tíni Jonomi tíni gwí aníyo dáni nimeámi nĩbĩro awí eánigfáyo áwĩni e éf uraráná yarĩnĩ re wigfawixĩni, “Sĩkwí ikf enomi píránínĩ nĩwimixĩrĩnĩ arĩge wífĩrĩnĩ? Pí enĩ eánĩnĩpĩmĩ dánírání, yof goyápmĩ dánírání, neríná awagwí éfĩpĩ éfĩrĩnĩ?” urĩagfá 8 Pitao kwíyĩ Gorĩxoyápi ayá wí sixĩ wĩnĩnagĩ nání nĩwiápĩnĩmearĩ re urĩnĩnigĩnĩ, “Isĩrerene neamenweagfoyĩné tíni negĩ ámĩnáooyĩné tíni 9 yawawi sixĩ ikf enĩ romĩ nanĩ imixĩwĩpĩ arĩge neri nanĩ imixĩrĩfĩnĩ agwĩ nĩjĩfá imónĩnĩro nání yarĩnĩ yeaiarĩnagfá nání 10 apĩ nání soyĩné nĩjĩfá xixeni imónĩpĩrĩ nání áwanĩ bĩ osearĩmĩnĩ. Ámá nanĩ imónĩfĩ re éf ronĩ ro yawawi Nasareti dání Jisasi Kiraisomi dání —Omĩ Isĩrerene rĩwĩ umóáná íkĩfáyo yekwĩroárĩagfá aiwĩ Gorĩxo ámĩ sĩnĩ wimixĩfagĩ nání wiápĩnĩmeanorĩnĩ. Omĩ dání ámá ro nanĩ imónĩfĩrĩnĩ. 11 ‘O gorĩnĩ?’ mĩyawiipa époyĩ. Bĩkwĩyo nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩpĩ tíni xixeni sĩnĩfá anĩ mĩrarĩgĩfoyĩné ‘Sĩpĩorĩnĩ.’ nĩrĩrĩ emĩ mogfó Gorĩxo nĩmearĩ anĩ xfo mĩrarĩnĩwámĩ iwamfó nĩtĩwayĩrorĩ eno, ayf ná wonĩ onĩrĩnĩ. 12 Ámá nene yeáyf neayimĩxemeapaxf imónĩnĩfĩ ámĩ wo menĩnĩ. Gorĩxo ámá nene yeáyf neayimĩxemeapaxf imónĩnĩ nání nĩnearĩrĩnĩfá ámá nĩnĩ xwĩfá rĩrĩ nĩrĩmĩnĩ nweagfáyo aiwĩ yof ámĩ wo nání nĩrĩrĩ nearĩnĩfĩmanĩ. Ayf ná wonĩ onĩrĩnĩ.” urĩnĩnigĩnĩ.

13 Xwĩrĩxĩ umearĩgĩfáwa Pitao tíni Jono tíni masĩfá bĩ mĩwĩ rarĩnagfĩ nĩwĩnĩróná awaú sixĩrĩfá megĩfĩwáú aga kĩnĩxowáú enagfĩ nání nĩjĩfá nĩmónĩro nání ududf nero “Awaú arĩge neri nĩjĩfá awaú rarĩgĩfĩpĩ imónĩgĩfĩrĩfĩnĩ?” nĩyawiwĩróná rĩxa sĩnĩwĩ mí nĩwómĩxĩro re yaiwigfawixĩnĩ, “Awaú Jisaso tíni emeagfĩwáúfĩnĩ?” nĩyawiwĩro 14 ámá sixĩ ikf enĩ nanĩ imónĩfó awaú tíni nawĩnĩ ronagĩ nání ámĩ xwĩyĩfá bĩ murĩpaxf imónĩgĩfawixĩnĩ. 15 E neri aiwĩ awaúmĩ sekaxf “Awagwĩ xwĩrĩxĩ eamearĩnĩwá re pĩnĩ nĩwiárĩmĩ bĩfĩrĩwámĩnĩ bĩ nweápiyĩ.” nurĩmáná wigfĩpĩ xwĩyĩfá nĩmĩxĩro 16 re rĩnĩgĩfawixĩnĩ, “None awaúmĩ pí wianfĩwĩnĩ? Ámá oxf apĩxĩf nĩnĩ Jerusaremi re nweagfáyf emĩmĩ seáyf e imónĩnĩfĩ éfĩpĩ nání rĩxa nĩjĩfá imónĩnĩ. Ayĩnání none wĩ ‘Awaú méfĩrĩnĩ.’ urĩpaxf mĩmónĩnagĩ aiwĩ 17 xwĩyĩfá awaú rarĩgĩfĩpĩ ámĩ sĩnĩ bĩ tíni nĩrĩga nuro ámá nĩnĩ rĩnĩmepfĩrĩxĩnĩrĩ awaúmĩ íkwairĩrĩf nĩwirane ‘Awagwĩ ámĩ arfĩkĩ bĩ tíni ámá Jisaso rĩnĩnĩ nání muréwapĩyipa eri xwĩyĩfá murĩpa eri épiyĩ.’ ouraneyĩ.” nĩrĩnĩro 18 “Awaú ámĩ obĩpiyĩ.” nĩrĩmáná nweá ikaxf re urĩgĩfawixĩnĩ, “Awagwĩ ámĩ arfĩkĩ bĩ tíni Jisaso nání muréwapĩyipa eri xwĩyĩfá murĩpa eri épiyĩ.” urĩagfá aiwĩ 19 Pitao tíni Jono tíni re urĩgĩsĩxĩnĩ, “Gĩmĩnĩ gĩpĩ Gorĩxoyá sĩnĩwĩyo dání xixeni rĩfá imónĩnĩ? Yawawi Gorĩxo yearĩnĩpĩ nĩxĩdĩrai nerĩnĩ ‘Awaú Gorĩxoyá sĩnĩwĩyo dání nanĩ yarĩnĩ.’ rĩseaimónarĩnĩ? O yearĩnĩpĩ mé soyĩné yeararĩgĩfápi nĩxĩdĩrai nerĩnĩ ‘Awaú Gorĩxoyá sĩnĩwĩyo dání nanĩ yarĩnĩ.’ rĩseaimónarĩnĩ? Sewanĩnĩoyĩné dĩnĩ nĩmoro rĩpoyĩ. 20 Ayf rĩpĩ nání rarĩnĩwĩ. Yawawi wĩnĩgwĩpĩ tíni arfá wigwĩpĩ tíni wĩ pĩnĩ nĩwiárĩrĩ mĩrĩpaxf menagĩ nání rarĩnĩwĩ.” urĩagfá 21 awa iwanĩf mēpepaxf imónĩnĩpĩ nání pĩfá nĩmegĩnĩro nání ámĩ íkwairĩrĩf bĩ tíni nĩwĩfá nũfásáná ámá nĩnĩ awaú éfĩpĩ nání Gorĩxomĩ yayf seáyimĩ umearĩnagfá nání awaúmĩ sa wárfĩgĩfawixĩnĩ. 22 Ámá emĩmĩf neri nanĩ imixĩfĩo, o xegf xwĩogwĩf rĩxa 40 nĩmũrorĩ ámĩnáo enagĩ nání ámá nĩnĩ Gorĩxomĩ yayf seáyimĩf numéra ugĩfawixĩnĩ.

Gorĩxomĩ xwĩyĩfá rĩrĩmĩf wigfá nánírĩnĩ.

23 Xwĩrĩxĩ umearĩgĩfáwa awaúmĩ wáraná awaú egf nĩkumĩxĩnĩro yarĩgĩfáyf tínĩf e nání nuri apaxfĩpánínĩf imónĩgĩfá xwéowa tíni wigf Judayf ámĩnáoowa tíni urfá nĩpĩnĩ nání repĩyĩf nĩwĩfá úagfĩ 24 ayf arfá e nĩwimáná dĩnĩf ná bĩnĩf tĩgĩfáyf nĩmónĩro Gorĩxomĩ xwĩyĩfá rĩrĩmĩf nĩwĩro re urĩgĩfawixĩnĩ, “Ámĩnáooxĩnĩ, joxĩ anĩna tíni xwĩfárfĩ tíni rawĩrawáf tíni imixĩrĩf amĩpĩf nĩnĩf ayo nĩyonĩ yarĩnĩpĩf imixĩrĩf enoxĩrĩnĩ. 25 Xwĩyĩfá joxĩyáf rĩpĩf dĩxĩf kwĩyĩpĩmĩf dáníf negf arfó Depito —O dĩxĩf rĩnánínĩnĩf nĩmónĩrĩf omĩnĩf sĩiagorĩnĩ. O nĩrĩrĩf Bĩkwĩyo rĩwamĩnĩf re eanĩrĩnĩf, ‘Émáyf píf náníf mĩxĩf rĩfáf apĩáwĩf

níweríníjé ímónigfawixíni? Pí nání wigí surfímá ímónínfápi nání ípímoárigfawixíni? ²⁶ Áminá Gorixomí t́nì ámá xfoyá d́njé t́nì xiáwowayá xẃfá piáxfyo dání níwiarorí yeáyí uyimíxemeáwínigíníri urípeanomí t́nì awaúmi mǐxí ináyí xẃfá t́yo dání t́nì ámáyo umenweagfáwa t́nì mǐxí wianíro nání mǐxí épmíxamoro xopírará wianíro nání awí neáníro egfawixíni.’ Depito díxí kwíyípi t́nì e níríri eanírini. ²⁷ Apí t́nì xixení anjé rípiimi dání mǐxí ináyí Xeroto t́nì gapímaní Podiasí Pairato t́nì émayí ámi wa t́nì negí Isíreriyí t́nì díxí riwaxo Jisasomí —O díxí rínáiníjé nímoníri síiaríñorini. Síyikwí bí mǐnínjorini. Omí xopírará wianíro nání awí eánigfawixíni. ²⁸ E neri aiwí joxí majjá ímóníjépi yaníro nání awí reánigfawixíni? Oweoi, sa Gorixoxí eníná enjé neánírná pí pí e éríxíníri ípímoáragípi ní yaníro nání awí eánigfawixíni. ²⁹⁻³⁰ Ámináoxíni, agwí joxí awa íkwairíri níneairo nearfápiimi d́njé kíkayoi. Nene díxí rínáíwanéníjé nímonírane síiaríñwaéne díxí enjé eaníjéyo dání símǐxí t́gfáyo píraníjé wimíxírane díxí riwaxo Jisaso, síyikwí mǐnínjomi dání emímí bí t́nì ayá ríwamónípaxí bí t́nì wíwapíyirane nerfíná ayá ígígí mé xwíyífá joxíyápi xixení uranfá nání enjé síxí bí neaeámíxei.” ³¹ Gorixomí xwíyífá e nurímáná enáná re enínigíni. Anjé ayí awí neáníro ñweagíiwá sírí nuga unínigíni. Sírí nuga warfíná kwíyí Goríxoyápi ayá wí síxí wíníñigíni. Ayá wí síxí wíníñáná xwíyífá Goríxoyápi ayá bí mé xixení nuréwapíya ugíawixíni.

Jisasoyá síyikí ímónigfáyo xíxe nínowíyo íngfá náníri.

³² Ámá Jisasomí d́njé níwíkwíroro axípi ímónigfáyo d́njé xixegíni bí bí mímó axípi ní mímó nuróná re yayagfáriní. Wigíyí wo xegí amípi bí enáná “Ayí aga nígíníri. Negí ímóníjéyo womí arírá níwíríná api wípaxí meníni.” yaiwiagfámani. “Wone wone negí amípi, ayí níneneníyáníjé ímóníni.” yaiwiagfáriní. ³³ E nero wáf wurimeiarigfáwa enjé síxí eáníjé Goríxo ímóníjépi ámáyo síwá níwíríná Jisaso xwáripáyo dání níwíápínímeámí emearíñagí síñwí wínarogfápi nání repíyí wíyarfíná Goríxo nanjé ayá wí níwíkára unínigíni. ³⁴ Ayí rípi náníri. Wigíyí wí amípi bí nání aníjé díwí níkeamóga waríñagfá síñwí mǐwínípa yagfáriní. Xẃfá t́nì anjé t́nì surfímá enjépi t́gfáyo nígwí nání bí nero nígwí xéfápi nímeámí níbíro ³⁵ wáf wurimeiarigfáwami mǐnì wíáná awa wigí wí díwí íkeamónarigfáyo wípaxípi t́nì xixení yanjé níwía wagfáriní. ³⁶ E néra nuróná wigí wo Josepoyí ríníño —O Judayí aiwí xiáweyí Ripaiyí enagí nání síyikí Ripaiyí woríni. Píríñwí Saipírasí dání xíríñorini. Wáf wurimeiarigfáwa yoí síñé bí Banabaso —Yoí mǐkí ayí enjé ríremíxí yaríño enagí náníri. Yoí e wírígíorini. ³⁷ O ení xẃfá surfímá bí t́ñorini. Apí bí nemáná nígwí xéfápi nímeámí níbíri wáf wurimeiarigfáwa negí uyípeayíyo yanjé owípoyíníri mǐnì wíníñigíni.

5

Ananiaso t́nì Sapairáí t́nì xiapíxiagwí ayáú náníri.

¹ Ámá wo xegí yoí Ananiasoyí ríníño t́nì xiepi xegí yoí Sapairáiyí ríníñí t́nì egí xẃfá surfímá bí ámáyo nígwí nání bí neri ² xiagwo xiepi níjéfá ímóníñáná nígwí xéí bí xegí yumí nítimáná bí wáf wurimeiarigfáwa “Nígwí xéí nípiini api neaiaparini.” oyaiwípoyíníri nímeámí nurí mǐnì wíagí aiwí ³ Pitao re uríñigíni, “Ananiasoxíni, Obo xfo wimónaríjépi oeníri d́njé ríxíxéróoxíni, pí nání kwíyí Goríxoyápiimi yapí wíwapíyimíníri xẃfá bí nerfíná nígwí xéfápi bí díxí píni nítimáná bíni neaiaparíñíni? ⁴ Síni bí mepa nerfíná díxí mímóníjépirani? Xẃfá api bí nerfíná nígwí xéfápi díxí d́njé t́nì pí pí ‘Oemíni.’ nísimónírná ananí mepaxípirani? E nímoníri aí joxí pí nání d́njé ínímí níkwírónmáná ‘Wáf wurimeiarigfáwami yapí owíwapíyimíni.’ yaiwínigíni? Yapí joxí neaiwapíyimíníri éfípi, ayí ámáone marfáí, Goríxomí wíwapíyimíníri

éiniginí.” urfagi⁵ Ananiaso xwíyá api arfá n+wimáná re eniginí. Xwíayo n+piérori dñf n+yámiga uniginí. Dñf n+yámiga úaná áamá o éfpi nání arfá wíáyf nfní wáyf níkáriga ugáfawixíni. ⁶ O dñf n+yámiga nurí p+yf wenagi íwí síkñjowa n+wiápfñimearo rapirapí tñní wowí nero n+meámi nuro xwíá weyárigfawixíni.

⁷ Ananiasomi xiepí xegí wí e sepiá bí onímiápi nñjweañsáná xegí xiagwomi winífpí nání sñní majíí nimónírná Pítao tñf e nání n+birí páwíáná⁸ o re urñniginí, “Nígwí xwíá bí nerfá xéfpí nñpñpí, ayf rípi apíraní? Jíxí nireí.” urfagi “Ayf rípi apírní.” uráná⁹ Pítao re urñniginí, “Ayagwí pí nání ‘Kwíyá Ámínáoyápi ení eánñfírnírní yapf n+wiwapiyirai iwamfó owíwapiyaiyí.’ rñfñsñxíni? Ámá díxí ragwo xwíá weyárfáwa ríxa fwi e riwa rónapñjoi. Jíxí ení xwíá ríweyárfpñrñ n+meámi rupíráoi.” uráná re eniginí. ¹⁰ Í ení Pítaoyá síkwf tñf e n+piérori dñf n+yámiga uniginí. Dñf n+yámiga úagi íwí síkñjowa n+wiapíro í p+yf wenagi n+winíro n+meámi n+peyearo xegí oxo xwíá weyárfé mídánñf e xwíá weyárigfawixíni. ¹¹ E éáná Jisasoyá síyikf imónigfáyf nfní tñní ayaúmi wímeáfpí nání arfá wíá gíyí gíyí tñní wáyf níkáriga wagfárñí.

Wáf wurimeiarigfáwa emímf xixegíni ayá wí egfá nánírní.

¹² Wáf wurimeiarigfáwa áamá wigf táfamíni mimónigfáyf tfe nemerfá emímf tñní ayá ríwamónipaxf imónñf tñní néra nuro axfpi nawíni nimóníro añf rídiyowá yarígfíwámi ínimi awí neánírná añf wíámfó Soromonoyá rñññpimi awí neáníro yayíagfá aiwi ¹³ Jisasomi dñf m+wikwíroarigfáyf wáyf nero nání “Awa tñní awí bí oéánaneyí.” m+yaiwipa yagfárñí. E nero aí awa nání xwíyá nñróná “Ámá nañowarñí.” ragfárñí. ¹⁴ Ámá ámi ayá wí ayá wí Ámínáomi dñf wíkwírófáyf oxí tñní apíxí tñní íníná sfá ayf ayo wí tñní wí tñní kum+xñnayigfárñí. ¹⁵ Ámá emímf wáf wurimeiarigfáwa néra warígfápi síñwí n+winíro nání “Negí áamá símíxíyo Pítaoyá onapámigf ení aí wíáná nañf imónípfáoi.” n+yaiwiro wigf áamá símíxí yarígfáyf n+meámi nuro óf e Pítao n+purfá onapámigf in+paxímní ikwianñwíyo wíráragfárñí. ¹⁶ Ámá Jerusaremi tñf e añf m+ni m+ni ikwíróññfyo ñweagfáyf ení wigf áamá símíxí xixegíni tífáyf tñní imfó xixéronñf tñní n+meámi wáf wurimeiarigfáwa tñf e nání bímíáná pírnñf imímxímf wiagfárñí.

Wáf wurimeiarigfáwami xeanñf wigfá nánírní.

¹⁷ Apaxfpanñf imónigfáyo seáyí e wimóníño tñní xegí n+kumíxnñrñ emearigfáwa tñní —Awa xegí gwí mónigfáwa Sajusiyí rññgfáwarñí. Awa tñní wáf wurimeiarigfáwami sípí dñf bí onímiápi m+wiawí aga sípí dñf xwé ayá wí n+wiawíro nání n+wiápfñimearo re egfawixíni. ¹⁸ Awami íá n+xero gwí añfyo ñwirárigfawixíni. ¹⁹ Gwí añfyo ñwirárfagfá aiwi árfwíyimi Ámínáoyá añfnajf wo n+weapíri gwí añfyo ówanf n+kwirí awami n+míxeámi n+wiapíri re urñniginí, ²⁰ “Soyfne nuro añf rídiyowá yarígfíwámi éf nñrómáná áamá e rówapigfáyo xwíyá áamá dñf n+yimñf imónípfñ nání rñññf nñpñnñ nání uréwapíyípoi.” urfagi ²¹ arfá n+wimowa nuro wíá nóga warñf tñní añf rídiyowá yarígfíwámi n+páwiro áamá éf rówapigfáyo uréwapíyáfná apaxfpanñf imónigfáyo seáyí e wimóníño tñní xegí n+kumíxnñrñ emearigfáwa tñní awí neánimáná negí Isíreríyí mebá parímentf imónigfá nowaní tñní xwíyá oimíxaneyñíro nání “Eíni.” nuríro ríxa awí neánárímáná añf rídiyowá yarígfíwámi awí mearoarígfá wa wáf wurimeiarigfáwami wírímiaupfñ nání gwí añfyo nání uowárfagfá aiwi ²² gwí añfyo n+remófná awa nání pífá n+megíñíro ámi Judayf mebáowa awí eánigfe nání n+bíro repíyí n+wiwo ²³ re urígfawixíni, “Gwí añfyo n+remófná ówanf sñní xaíwí yárnñrñ awí mearoarígfáwa fwi tñf e awí roro enagfá n+winírane aí ówanf n+kwirane n+páwirane síñwí winíwáyf

sini ínimí nweanagfa mîwînfwîni.” urfagfa ²⁴ anj rîdiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfáyo seáyí e wimóniño tîni apaxîpá imónigfá xwéowa tîni arfá e nîwiróná ududf ayá wí nero re rîngfawixîni, “Agwî pí imónimînrî nânî rfa yarîni?” rînarfná re enîngîni. ²⁵ Ámá wo nîrémónapîrî áwanj re urîngîngîni, “Ai, ámá agíná soyfné gwí anjyo nîwirárigfáwa anj rîdiyowá yarigfiwámi éf nîrómáná ámáyo uréwapîyarîngî.” uráná ²⁶ anj rîdiyowá yarigfiwámi awí mearoarigfáwa tîni wigí seáyí e wurîngífo tîni awamî ámi fá xîrîpîrî nânî nuro aí awa uréwapîyarfná arfá wiarigfáyf sînjá neaeapîrxînrî wáyf nîwiwo nânî awamî fá nîxero nîméra nîbîróná uyînií wí mîmépegfawixîni.

Wáf wurimeiarigfáwa Judayf mebáowami masîfá mîwî urigfá nânîrîni.

²⁷ Wáf wurimeiarigfáwami nîmeáa nîbîro Judayf mebáowa awí eánigfe éf uráráná apaxîpánînj imónigfáyo seáyí e wimóniño xwîyfa numearîrfná ²⁸ re urîngîngîni, “None arfá jîyikf nîsearane sekaxf ‘Segf uréwapîyarigfo nânî sîni muréwapîyipa époyî.’ searîagwî aí soyfné arfkí o nânî nuréwapîyiróná segf uréwapîyarigfápi rîxa Jerusaremî tîyo nîyonî fá menárîngî. None xenwone nânî re onea-iaiwîpoyînrî, ‘Awa omî nîpîkiro nânî reá roánigfáwarîni?’ oneaiaiwîpoyînrî uréwapîyarigfoyfnérîni.” urfagi aí ²⁹ Pitao tîni wáf wurimeiarigfá wfa tîni re urigfawixîni, “Ámá neararigfápi marfái, Gorîxo neararîngîpîni pîrf wiaîkipaxf mimónîhwîni. Ayînanî soyfné arfá jîyikf nîneaori nearigfápi wiaîkiarîhwîni. ³⁰ Ayf rîpi nânîrîni. Jîsasomî soyfné nîpîkîróná yoxáyo yekwîroárigfa aiwî Nwfa negf arfowa enîná dánî nîxfda bagfoyá dîngîyo dánî o ámi wiápnîmeanîrîni. ³¹ O ayf Gorîxo gf wé náúmîni onînweanîrî seáyí e nîwimîxîrfná ‘Xíáwowayá xwfa piaxfyo dánî iwiaronj wo imónîrî mîxf ináyf wo imónîrî éwîngîni.’ nîyaiwirî wimîxîngîrîni. Isîrerene negf íwf yarîngwápi rîwîmîni mamorane yokwarîmî neaiipaxf imónîrane yanfwá nânî o rîxa e nîmónîrî xanoyá wé náúmîni nweanî. ³² None seararîngwá apî sîngwî nîwînrîne nânî mîkonerîni. Kwîyîpi enî ‘Apî neparîni.’ oyaiwîpoyînrî neaiwîpîyarîngîrîni. Nonenî marfái, ámá Gorîxomî manj pîrf mîwiaikí arfá wífa gîyî gîyo enî xegf kwîyîpi rîxa mîni winîrîni.” urigfawixîni.

³³ Xwîrîxf mearigfáwa xwîyfa e rarîngagfa arfá nîwiwo wikf rfa ápiáwîngî nîwero opîkianeyînrîo wimónîngîngîni. ³⁴ Opîkianeyînrîo wimónarfná ámá wo —O xegf yoí Gamerieroyî rîngînrîni. O Parisi worîni. Nwî ikaxf eánîngîpi uréwapîyarîngî worîni. Nuréwapîyîrfná nanîni nenwîperî rarîngî enagi nânî ámá nîni wé íkwianwîyónîngî nîwirárigforîni. O xwîyfa urîni nânî awí eánigfe éf nîrómáná sekaxf re urîngîngîni, “Ámá rowami bî onîmiápi bîami wárfpoyî.” nurîrî rîxa bîami wáraná ³⁵ re urîngîngîni, “Gf Isîreroyfné xwîyfa bî osearîmîni. ‘Ámá rowami owianeyî.’ yai-wiarigfápi sîni mepa neróná xámi dîngî pîránîngî mópoyî. ³⁶ Ayf rîpi nânî seararîngîni. Enîná onîmiápi ámá Tiudasoyî rîngîngî enjpi nânî dîngî mópoyî. O xewanîngî nânî re rîngîngîngîni, ‘Ámîná seáyí e imónîngá wonîrîni.’ nîrînrî yarfná ámá 400 xwîyfa o rîngîpi arfá nîwiwo nânî gwí numónîro yarfná émayf omî pîkîáná xegf gwí mónigfáwa wîwîni éf umigfawixîni. Éf umiága nânî o oemînrî enjpi surfma yarîngîngîni. ³⁷ E nemáná enáná ámá ámi wo —Garîri pîropenîsîyo dánj Judasoyî rîngîngî nânî rarîngîni. O gapîmanîyf ámá nîni yoí nîwirárigfíná nîwiápnîmearî xegf dîngîyo dánî ámá wí o tîni gwí numónîro ‘Émáyo mîxf oxîdowáraneyî.’ nîrîro yarfná omî anînrîmîxfagfa omî arfá wigfáyf enî wîwîni éf umiamogfawixîni. ³⁸ Ayînanî ámá rowa yanîro yarigfápi pîrf mîwiaikîpa nero wé fá umîxeánîpoyî. Ámá rowa Gorîxoyá dîngîyo dánî marfái, wigf dîngîyo dánî nîpîmoárrîo nerfnáyf, wa awamî xopîrârf wîpîrfá enagi nânî xe éfîxînrî sîngwî wîngîpoyî. ³⁹ E nerî aí awa wigf dîngîyo dánî marfái, Gorîxoyá dîngîyo

dáni nerfnáyí, soyfné xopíraráí wí wipaxí menini. E owianeyinro nerfnáyí, Gorixo tñni mîxîniñî inîagfa sîñwí ainenîpîrîrîni.” urîñîniñîni.

Wáf wurimeiarigfáwami rîñîñî wîagfa aí yayí egfa nânîrîni.

⁴⁰ Xwirîxî umearigfáwa Gameriero “E époyî.” urîpî arfá nîwiro nîxîdîro nânî wami “Wáf wurimeiarigfáwami nîwirimeámî íwîapîpoyî.” nurîmáná rîxa nîméra íwîapáná sîkwí ragî pîrî uyîkîmî nero ñwí ikaxí re urîgîawîxîni, “Jisaso nânî sîni bî muréwapîyîpa éfîrîxîni.” nurîro wârîgîawîxîni. ⁴¹ Wáráná awa xwirîxî umearigfáwa tîñî e dâni nîpeyearo nuróná re nîyâiwiro nânî, “Gorixo Jisasomî xîdarîñwáone ayá neaimoarîñî neaikârîfâpî xîxeni meapaxowarîanîrî xe íá xero iwanî mépero éfîrîxîniñî sîñwí neanîrîanî?” nîyâiwiro nânî yayí néra nuro ⁴² íníná sîá ayí ayo anî rîdîyowá yarîgîwámî dâniñî, ámá anî wîwá wîwámî dâniñî, arfîkî uréwapîyîro wáf urîmero neróná “Ámá Gorixo yeáyí neayimîxemeanîa nânî urowárênqîño, arfowayá xwíá piaxîyo dâni iwiaronfoyî rarîñwáo, ayí Jisasonîni.” urîgîawîxîni.

6

Seáyí wîpîrîfa nânî ámá wé wîúmî dâñî wáu rîpeagfa nânîrîni.

¹ Íná Jisasomî xîdarîgîáyí ámî wí tñni sayá nîmóga nuróná wigî Judayí émáyí tîñîmîni xîrîgîáyí wí nîwîapîñîmearo Judayí anî ná tîñî e xîrîgîáyo anîñúmî ikaxí re urîgîawîxîni, “Negî yarîñwápa sîá ayí ayo aiwá yanî nîwia nuróná negî apîxî anîwami soyfné pí nânî múroarîño?” anîñúmî ikaxí e nura warfná ² Jisasoyá wîepîsagî wé wúkaú sîkwí wáu imónîgîfáwa nîwîapîñîmearo ámá Jisasomî xîdarîgîá sîyîkî imónîgîfá nîyonî “Eñî.” nurîro re urîgîawîxîni, “None aiwáni yanî seaiapanî nânî xwîyíá Gorîxoyá searéwapîyarîñwápî pîñî nîwîarîrîfná ‘Ayí nanî menîni.’ neaimónarîni. ³ Ayînanî negî nîrîxîmeáyîné, negî ámá nanîñî yarîgîápî nânî íá roárîniñowá nânîni yeyimá nearo wé wîúmî dâñî wáu nânî nearáná none aiwá yanî nîseaiapa emepîrîfa nânî rîpeaanîwîni. Ámá kwîyí Gorîxoyápi ayá wí sîxî wîñîrî dîñî émî saímî moro egfáwa nânî rarîñwîni. ⁴ Awa aiwá apî yanî mearfná noneyî rîpîni mimáyo nîtîñîrane anîñî minî yanîwárîni. Gorîxomî rîxîñî urîrane ámá xwîyíá oyápi nânî xîxeni nîjîfá oimónîpoyîñî uréwapîyîrane yanîwárîni.” urîagfa ⁵ ámá Jisasoyá sîyîkî imónîgîfá nîñî “Apânîrîni.” nîyâiwiro ámá wé wîúmî dâñî wáu rowami eyîrogîawîxîni. Wo Sîtipenoyî rîñîño —O Jisasomî enî neánîrî dîñî wîkwîrorî kwîyîpî ayá wí sîxî wîñîrî enorîni. Ámî wo Pîriporîni. Ámî wo Pîrokorasorîni. Ámî wo Naikenaorîni. Ámî wo Taimonorîni. Ámî wo Pamenasorîni. Ámî wo Nikoraso —O émáyí anî yoí Adiokî dâñî wo aiwi enîná dâni sîwí xegî imónîgîfá yarîgîápî pîñî nîwîarîmo Judayí yarîgîápîni yarîñorîni. ⁶ Ámá awami neyîroro wáf wurimeiarigfáwa tîñî e nânî nîmeámî úáná wáf wurimeiarigfáwa awa nânî Gorîxomî rîxîñî nurîmáná enî neánîro pîránîñî éfîrîxîniñî wigî wé seáyî e wîkwîarîgîawîxîni.

⁷ Xwîyíá Gorîxoyápi sîni nîrîga nemerfná ámá Jerusaremî ñweagfa Jisasomî xîdarîgîáyí ámî wîni ayá wí sayá nîmóga nuro apaxîpánîñî imónîgîfá obaxí enî arfá nîwiro dîñî nîwîkwîrómáná xîxeni egfawîxîni.

Sîtipenomî íá xîrîgîfá nânîrîni.

⁸ Sîtipeno, Gorîxo xîomî wá ayá wí wianîrî enî sîxî weámîxîrî enî enaqî o ámá sîñwí anîgîe dâni emîmî seáyî e imónîñîpî tñni ayá rîwamónîpaxî imónîñîpî tñni nîwîwapîya warfná ⁹ Judayíyá rotú anî ámá Áxenwarî Minîgîfá rîñîñîyo awí eánarîgîfá wa —Wa anî yoí Sairîni dâñowarîni. Wa anî yoí Arekîsadrîa dâñowarîni. Awa tñni wigî Judayí wînyí —Wa Sîrîsia pîropenîsîyo dâñowarîni. Wa Esia pîropenîsîyo dâñowarîni. Awa tñni nîwîapîñîmearo Sîtipeno tñni xwîyíá xîmîxîmî nîñîro mîxî

niríniróná ¹⁰ kwíyƒ Gorixoyápi sixƒ wíninƒ enagƒ nánƒ o dínƒ émf saímƒ nímori píraninƒ renwipwearinagƒ nánƒ wí xopírárƒ nƒwirí murípaxƒ imónigfawixiní. ¹¹ Xopírárƒ nƒwirí murípaxƒ nimóniro nánƒ wigƒ wƒamí yumí ínimí re urigfawixiní, “Omí nuxekwímoro re rípoi, ‘O negí arfo Mosesomi ríperíríninƒ umerí Gorixomi umerí yarinagƒ arfá wíwáriní.’ rípoi.” nurárimí nuro ¹² omí wikƒ nƒwóniro fá oxírípoi níní ámá sipfáyo tƒnƒ ámináowami tƒnƒ nƒwí ikaxí eáninƒipi mewegfawami tƒnƒ símírírƒ xwíyá nura nemero éaná ayƒ wikƒ wónagí nĩbĩro omí fá nixero nimeámí nuro Judayƒ mebáowa awí eánigfƒe wárigfawixiní. ¹³ E nemáná ámá omí yapƒ ouxekwímopoyíní uríayƒ éf nĩrore re urigfawixiní, “O negí anƒ nƒwá riwá nánƒ sipí rĩrĩ negí nƒwí ikaxí eáninƒipi nánƒ ení sipí rĩrĩ arfíki yarinoriní. ¹⁴ Rĩpi rarinagƒ arfá wíwá enagƒ nánƒ rarinwíní, ‘Nasaretí dánƒ Jisaso anƒ riwá nĩpĩnearí síwí nene xídanfáwá nánƒ Moseso nérowiápinĩrĩ nearagĩpi xwíwá iwení nánƒ ámí sínƒ bĩ érowiápinĩfáriní.’ rarinagƒ arfá wíwá enagƒ nánƒ rarinwíní.” urarfná ¹⁵ mebáowa xwírĩxƒ umearigfƒe nƒweagfáwa nowaní omí sínƒwí agwí nƒwíniróná xegí símĩmanƒ anƒnájowayá símĩmanƒinƒinƒ xwínfá earinagƒ winigfawixiní.

7

Sítipeno xwírĩxƒ umearigfáwami rĩrĩmƒ winƒ nániríní.

¹ Apaxípaninƒ imónigfáyo seáyí e wimóninjo Sítipenomi yarinƒ re wininiginí, “Xwíyá joxí rixekwímoarigfápi neparaní?” uríagi ² o re uriniginí, “Nigí nĩrĩxĩmeáyíné tƒnƒ ápoyíné tƒnƒ xwíyá bĩ searimí nánƒ arfá nípoi. Eníná negí arfo Ebríamo anƒ yoƒ Xaraníyo nánƒ mú síní xwíwá Mesopotemia ríninƒipimí nƒweanáná Nƒwá anfnamí aninƒ seáyí e nimónirĩ nƒweanjo xfo tƒnƒ e nĩronapirĩ ³ re uriniginí, ‘Joxí xwíwá díxí rínáí rĩxĩrĩne tƒnƒ díxí rĩrĩxĩmeáyo tƒnƒ pĩnĩ nĩwiárimí xwíwá nioní síwá simfáe nánƒ úrĩxiní.’ uríagi ⁴ Karídiayƒ anƒyo xfo nƒweane pĩnĩ nĩwiárimí nurí Xaraníyo nĩremorí nurínirfná xano e nĩpémáná enáná Gorixoyá dínƒyo dání nĩnƒweaxa nĩbirí xwíwá agwí seyíné nƒweagfápiní nƒweagfáriní. ⁵ Apimí nƒweagfá aiwí Gorixó xwíwá api onimíá bĩkwí nánƒ aí ‘Aga joxí díxĩríní.’ nurĩrĩ mĩwiagfá enagƒ nánƒ o síní sínƒ nĩnƒwearí nemerfná ‘Xwíwá rĩpi nioní gĩríní.’ wí rĩpaxƒ imónagfamaní. E nerí aí o síní nĩaiwí meméa enáná Gorixó símĩmanƒyo dání re uriniginí, ‘Joxí tƒnƒ díxí rárƒawé tƒnƒ segí imóninfa nánƒ seaiapimfáriní.’ nurĩrĩ aiwí ⁶ rĩpĩnínƒ ení uriniginí, ‘Dĩxí rárƒawé nuro ámá anƒ mĩdánƒyƒ nimóniro émayƒ anƒ wíyo nƒweanáná omínƒ ríá tƒnƒ nĩwiro numépero yarfna xwiogwí 400 múronfáriní. ⁷ Díxí rárƒawéyo ámá gwí axĩrĩmí omínƒ ríá tƒnƒ wipĩrĩfáyo xaminƒyo nioní ríá umearáná díxí rárƒawéyí e nĩnƒweagfásaná e pĩnĩ nĩwiárimí nĩbĩro xwíwá rĩpiní dání Gorixoní yayí nĩnĩmero seáyí e nĩmepĩrĩfáriní.’ Negí arfomi xwíyá e nurimáná ⁸ re uriniginí, ‘Nioní “E seaiimfáriní.” réoárfápi nánƒ dínƒ moríá nánƒ símĩmajfo rĩpi érĩxiní.’ uríagi Ebríamo xewaxo Aisakomi nemearfná rĩxa sfá wé wúmi dánƒ wáú wo nórimáná enáná iyí símí sfó wákwĩniginí. Aisako e dání Jekopomi nemearí iyí símí sfó wákwĩniginí. Jekopo e dání negí arfo írinjowa wé wúkaú síkwí wáú awamí nemearfná ení iyí símí sfó wákwĩniginí. ⁹ Arfo írinƒ awa Josepomí sipí dínƒ nĩwíaiwiro ‘Isipiyí anƒyo xĩnáninƒ nimónirĩ omínƒ nĩwiirfná, ananiríní.’ nĩwíaiwiro nigwí xeaniro nánƒ bĩ egfawixiní. Omí e sipí wíagfá aí síní Gorixó aninƒ dínƒ nukĩkayorí ¹⁰ Isipiyí xeaninƒ wikárigfƒe dání éf numínirfná oyá dínƒ tƒnƒ Isipiyí mĩxí ináyí Peroyí ríninjoyá sínƒwí tƒnƒ e dání Josepo dínƒ nífá winípaxí rĩrĩ píraninƒ nƒwĩperĩ rĩrĩ yarinagƒ nƒwínirĩ nánƒ gapĩmanfá ámináo oimónirĩ Isipiyí anƒ nĩyoní tƒnƒ xfoyá anƒ tƒnƒ menƒweanfa nánƒ rĩpeaniginí. ¹¹ Josepo gapĩmanfá nimónirĩ menƒweanáná Isipiyí anƒyo tƒnƒ Kenaníyí anƒyo tƒnƒ aiwá nánƒ dƒwí níkeamóniro síyikí eánigfawixiní. Negí arfowa ení aiwá nánƒ pƒá neróná bĩ mĩmanípaxí nimóniro

aíwí ¹² arfo Jekopo xwiyfá ‘Isipiyf anfyoy aiwá weni.’ rinarinagí arfá n>wiri nání negf arfo írinqowa iwamfó nuro meapfífa nání uowáriniginí. ¹³ Ámí rfwfyo aiwá bfi yaníro úáná Josepo xewaninjo nání áwanj nuriri ‘Segf séríxímeáonirini.’ urfagi Isipiyf míf ináyf Peroyf rininjo Josepomi xanímírówa tfini xexírfímeáyf tfini nání nijfá imóniniginí. ¹⁴ Josepo gí ápímírówa weapfírfíxiniri xwiyfá yanjfi wíowárfagi epówa o tfinj e nání níweróná oxí apíxí niaíwí nfini ayf ámá 75 níwero ¹⁵ Bíkfwfyo nírini rí eáninfpá Jekopo Isipiyf anfyoy nání níweri e dání nípémáná enáná negf arfo írinqowa eni e dání pegfawixini. ¹⁶ Píyf awamí xwáf weyáraníro nání nímeámí Kenaníyf anfyoy Sekemiyf rininje nání nímeámí níyíro sínjá óf arfo Ebrífamó Xamomí fwiárfawéyo nígwí níwiri bfi enfyimi tífawixini.

¹⁷ Ríxa Goríxo arfo Ebrífamomí símímanfyoy dání ‘Díxí ráríawéyo e níwiimfáriní.’ urinfpí parímonfáyi ríxa anwi e imónarfná negf arfowa Isipiyf anfyoy dání sayá nimóga warfná re eniginí. ¹⁸ Ámá arfo Josepo enfpí nání majfá imóninjf wo míf ináyf nimóniri Isipiyf anfyoy nímenwearfná ¹⁹ negf arfowamí nepaxinjf pákíní nimóniri wíwapíyiri wígf niaíwí sínjf xírfáyf yfwf tímearifgápimí dání píyf oeniri sípí wikárirí enorini. ²⁰ O ayo e wikárarfná niaíwí wo —O negf arfo Mosesoyf rininorini. Goríxoyá sínjwíyo dání niaíwí awíaxorini. Omí xfnáí níxíriri xanfyáú egf anfyoy emá waú wo nímenwearfísfáná ²¹ Pero urarinfpá neri píyf oeniri nání wí e xegfpí wírfáfná xfómí xegf xemíáí íwo wí e wírfárininagí níwíniri nímeari píraninjf nímerfná xegf xewaxóninjf nímera uniginí. ²² Ayínání negf arfo Moseso Isipiyf anfyoy síkurfá yagfápi xfo eni síkurfá nésfáná Isipiyfá níjfa imónagfápi xíxení nípini níjfa nimóniri xwiyfá riri omínjfi eri enfa nání dínjf síxí níga wíápnímeaniginí. ²³ E neri aí xegf xwíogwí nfini ríxa 40 imónáná re wimóniniginí, ‘Gf nírfíxímeá Isíreríyo bí nuri sínjwí owínimíni.’ níwimóniri nání nuri ²⁴ wenínjfi éfyf wíniniginí. Isipiyf wo xfo xegf xexírfímeáyf womí sípí níwikárirí iwanjfi mépearinagí níwíniri ‘Gf nírfíxímeáomí ourakíowárimíni.’ níyáiwiri Isipiyomí xfómí eni iwanjfi bí oeámíni éfyf píyf nípkíri tiginí. ²⁵ Píyf nípkíri nítrfná gí nírfíxímeáyf re níaiwípráoniri éfyf, ‘O yarinfpimí dání Goríxo gwíninjf nweanwaéne neaíkweawárimíni nání rífa yariní?’ níaiwípráoniri éfyf xewaninjo yaiwípa axfpí e míwíaiwígfawixini. ²⁶ Sá wenjo wíápi tfini xegf Isíreríyf tfinj e nání nuri waú míf inarinagí níwíniri píyfá owírfimíni nání re uriginí, ‘Ámá axf rowagwí, pí nání axowagwíní iwanjfi xaíwí eánariní?’ urfagi ²⁷ wíomí xaíwí nearí xopírfárf wimíni éo arfo Mosesomí níxoyfpíowárirí re uriginí, ‘Go símíxfagi joxí neamenwearnoxí imóniri xwiyfá píraninjf yeaimíxífaxoxí imóniri neri yariní?’ ²⁸ Joxí agíná Isipiyomí píkinípa nioní eni nípkímíni ríyariní?’ urfagi ²⁹ arfo Moseso arfá e níwímo éf nuri anjfi mídánjfi wo nímonírfí Midianíyf anfyoy níjwearí apíxí nímeámáná niaíwí waú nemearí níjwearísfáná ³⁰ ríxa xwíogwí 40 múróáná ámá dínjfi meanje díwí Sainai tfinimíni emearfná re eniginí. Íkfá enjfi tfinj wínáina rífa ná míní ápiáwíni wearinje dání anfnájfi wo síjání wimóniniginí. ³¹ Arfo Moseso íkfá ana rífa ná míní ápiáwíni wearinagí níwínírfná xfo wínarinfpí nání ududf neri ‘Píraninjf sínjwí owínimíni.’ níyáiwiri anwi e warfná Ámínáo re uriginí, ³² ‘Nioní Nwífa díxí arfowa Ebrífamó tfiní Aisako tfiní Jekopo tfiní awa níxfdagfoníni.’ urfagi arfo Moseso sírf nípkíniri óf níkáriniri nání ‘Ámí sínjwí bí tfiní owínimíni.’ míwimónípa yarinagí aíwí ³³ Ámínáo re uriginí, ‘Xwífa joxí roje nwfá imóninje enagi nání díxí síkwí sú yoárei. ³⁴ Isipiyf anfyoy dání gí ámáyo umépeaníro wikárarígfápi sínjwí wíniri amípi nfini wikárarígfápi nání “Yeyí!” rarínagífa arfá wirí enáoní yeáyf wímíxfmíginí nání weaparíní. Ayínání joxí wíápnímeaf. Nioní “Isipiyf anfyoy nání orírowáraumíni.” nímonarini.’ uriginí. ³⁵ Sítipeno e nuriri ámí re uriginí, “Ámá o —O xámí re urígfílorini,

‘Go simixfagi joxi neamenweaxoxi imóniri xwiyfá píraninjé yeaimixipaxoxi imóniri nerí yarínini?’ urigfílorini. O anfnají íkfa onimianána tñjé e dání sijnáni wimóniño enjé sixé weámixána arfowami yeáyé uyimixemeari umenweari éwinigini urowariño, ayí axo negí arfo Mosesorini. ³⁶ Negí arfowami Isipiyé anjyo dání nipemeámi unjorini. Anjé ayo dání nipemeámi uminiri nerína ayá riwamónipaxé bi tñni emimé bi tñni niwíwapiya uri ipí ayfá riñjé riwonjé tñjé e dání wíwapiyiri áamá diñjé meaje nemeróna xwiogwé 40 múroaríná wíwapiyiri enjorini. ³⁷ Ripi eni negí arfo Isirerowami uriño axorini, ‘Segfíyí wo wáf rókiamoarinjé nionfninjé imóninfa nání Gorixo rípeanfáriní.’ uriño, ayí axorini. ³⁸ Negí arfowéyí áamá diñjé meaje awí neánro ñweañána dfwé mñjé Sainaiyi rininjépipimi niyiri roñána anfnajé Gorixoyáo xwiyfá uragorini. O seyiné nijfá imóniprífa nání eni xwiyfá Gorixoyá anpá mimóné aninjé íníná rinipaxé imóninjépi anfnajo rarinjagí arfá niwiri riwaminjé neari winjiginí. ³⁹ E nerí aí negí arfowéyí ‘Mosesomi awayini arfá owianeyí.’ mñwimóné nero rfwé numero amipi Isipiyé anjyo wenjépi nání ayá sipi niwiri nání ‘Ámi e nání mupaxenerfani?’ niyaiwinro ⁴⁰ arfo Mosesomi xogwáo Eronomi re urigfawixini, ‘Joxi ñwáf bi nene negí xfdanfwa nání neaimixei. Nene re dání api xwanjwé níkwónimi nuranéna api xámi neameani nání neaimixei. Ayí rípi nání rirarinjwini. Áamá Moseso ro, nene Isipiyé anjyo dání nineaipemeámi biño dfwé ripimi peyíána pí wímeáagi ámi ríxa mñweaparini? Nene majfáriní.’ nurárimáná ⁴¹ sñjá gorí bi awí neánro api tñni burimákau miá xopaikigé nimixiro ñanjwé bi burimákau miápi nání ridiyowá yanro nání nimeámi nibiro wigé wé tñni imixfápi nání yayé seáymí dání néra ugíawixini. ⁴² Ayínáni Gorixo rfwé numori emá tñni sogwé tñni sijné tñni nání xe diñjé níkwíroa úfrixiniri wárinjiginí. Wárfagi ayí wáf rókiamoagfáwa Bíkwiyo Gorixo nání niwuriyiro eagfá rípi tñni xixeni egíawixini, ‘Isireriyiné, áamá diñjé meaje nemero xwiogwé 40 múroaríná ñanjwé nipikiro ridiyowá wiagfo, ayí Gorixonraní? Oweoi, nionmaní. ⁴³ Isipiyé anjyo pñni niwiárimí nuróna senfá anjé ñwáfá xegé yoí Morokiyi rininjépiyá tñni ñwáfá sijninjé imixinjé Repaniyi rininjépi tñni —Ñwáfá apiaú sewaninjéyiné xfdanro nání imixigfápiáurini. Apiaú nimeámi ugífa enjagí nání nionyá diñjé tñni mixé wa nibiro xwirfá niseaikixero seapikiomeáfáyo niwiri meámi nuro anjé xegé yoí Babironi tñjé e oriwámi dání wáripfáriní.’ Wáf rókiamoagfáwa Gorixo nání e niwuriyiro riwaminjé eagfápi tñni negí arfowéyí xixeni egíawixini. ⁴⁴ Negí arfowa áamá diñjé meaje nemeróna senfá anjé —Senfá anjé iwá Gorixo Mosesomi ‘Áamá nimixiróna e éfrixiní. E éfrixiní.’ uriri nimixiróna iwá sijnwé niwinaxfda úfrixiniri síwá wiri éána imixagfiwáriní. Iwá Gorixo nání nepaxinjé imóninjépi síwá wiagiwá eni nimeámi emeagfáriní. ⁴⁵ Áamá diñjé meaje nimeámi emeagfáwa pegfámi dání ámi wigé niaíwíyí xaminjéyí Josuao tñni senfá anjwá nimearo éma gwé wirí wirí negí xwáfá ripimi ñweaagfáyo Gorixo mixé xfdowariñe dání wiwaninjéyí nurápro senfá anjé Gorixomi seáyi e umepfáiwá nimeámi nibiro nipákiróna ayí negí mixé ináyé Depito tñjé e nání nipákia bagfáriní. ⁴⁶ Depito nání Gorixo yayé winfagi xfomi Depito rixinjé re urinjiginí, ‘Ñwáfá gí arfo Jekopo rixfdagoxi, anjé joxi ñwearfa nání wiwá onimiriyiniri sijnwé nane.’ urinjé aí ⁴⁷ anjé iwá Depito xamíño mumriyinjiginí. Umiriyoño, ayí xewaxo Soromonorini. ⁴⁸ E nerí aí Gorixo, seáyi émi imóniño anjé áamá mirarigfáyo ñweaaríñomani. O nání wáf rókiamoagfá wo xwiyfá niri riwaminjé re eanjériní, ⁴⁹ ‘Ámináo re riñoi, “Anjna gí éf ñweámfa nání íkwianjwáriní. Xwárimí gí síkwé íkwíarimfa nánirini. Nioní seáyi e seaimóniñáoní enjagí nání pí anjé nimiriyipfáoi? Wí e nioní sá ñweámfaé gíyí erini? ⁵⁰ Re riniaiwariñoi, ‘Xwárá tñni anjna tñni xewaníño mimixipa enjériní?’ riniaiwariñoi?’ Ámináo e riñoi.’ Wáf rókiamoagfá wo e niri ri eanjériní.” Sitipeno e nurárimáná ⁵¹ re urinjiginí, “Mñjé síwáfá niyiro áamá Gorixomi muxfdarigfáyé yarigfápa aríkwíkwé néra uro arfá mñwí ero yarigfoyiné

íniná kwíyí Gorixoyápi síwá seainimínirí yaríná mirirakí inarigfárini. Segí arfowa néra bagfápa axípi e yarigfóyínérini. ⁵² Wáf rókiamoagfáyo negí arfowa xeaniñf mīwikárigfá wo rimónini? Oweoi. Eníná ‘Gorixoyá wé róniño binfárini.’ xwíyí yañf e níwiro áwanf uragfáwami negí arfowa nīpikía bagfa aiwí ríná soyíné awa eníná dání ragfómi ríwí numero mīyí nuriro nání pikigfóyínérini. ⁵³ Gorixoyá ñwí ikaxí riniñfpi añfnajowa Mosesomi urigfápimi dání tfgfáyíné imóniñagfa aí nepa mimáyo nítinīro mīxídarigfóyínérini.” Sítipeno e uriniñigini.

Sítipenomi síñá nearo pikigfá nánirini.

⁵⁴ Xwirixí umeaniro nání awí eánigfáwa Sítipeno e rariñagi arfá níwiróna wíkf ríá ápiáwínñf níwero nání makiríwí nímero yariñagfa aiwí ⁵⁵ Sítipeno Gorixoyá kwíyípi ayá wí síxí umímoño enagi nání añfnami síñwí agwí anáníyí winiñigini. Wáf Gorixo tñf e dání pironaparñagi síñwí winiñf Jisaso oyá wé náúmíni éf ronagi winiñf neri ⁵⁶ re uriniñigini, “Ai, nioní ríxa añfna oxoánirí enagi winiñf ámá imóniño Gorixoyá wé náúmíni éf ronagi winiñf enini.” uráná re egfawixini. ⁵⁷ Arfá nīpíronīro xwamiánf neróna omí fá xiranīro nání axíná mīrī nīpumiro ⁵⁸ fá níxero xixoyípi nímera nuro ríxa añf apimi ákiñáyo bíaríwámi dání síñá tñf eaniro yarigfáwa wígf iyfá nīpírayiro ámá wo, Soroyí riniño oneameinīro xfóyá síkwí tñf e nítayimáná ⁵⁹ Sítipenomi síñá tñf neáa ugfawixini. Síñá tñf neáa waríná o rfaiwá re riniñigini, “Ámíná Jisasoxini, gí dñfpi oriñwirárimini.” nīrimí ⁶⁰ xómñf níyíkwirí ámí ení tñf rfaiwá nīríná re riniñigini, “Ámínáoxini, ‘Omí sípí wikárfápi nání yokwarimí wiimfámani.’ mīyaiwipa ei.” nurárimí penñigini.

8

¹ Soro xegí amáowa Sítipenomi pikiaríná dñf sípí bí mīwí “Apáni yariñoi.” yaiwiñigini.

Soro amá Jisasoyá síyikí imónigfáyo xeaniñf wikáriñf nánirini.

Sfá ayimí dání amá Jisasoyá síyikí imónigfá Jerusaremi ñweagfáyo xeaniñf ríá tñf wikáraríná ayf nñf éf numiamoróna wí Judia pīropenisfyo amí amí ñwearo wí Samaria pīropenisfyo amí amí ñwearo nero aiwí wáf wurimeiarigfáwa Jerusaremi dání éf mugfawixini. ² Amá Gorixomi píraniñf xídanīro nání anñf miní yarigfá wí Sítipeno piyomi nímeámi nuro xwáf níweyárimáná amíxáf nímero ení tñf ñwí mieáagfa aí ³ Soro re eniniñigini. Amá Jisasoyá síyikí imónigfáyo paimímf níwia nurí añf wíwá wíwámi nīpáwirí pífá nemerí oxírani, apíxírani, fá níxerí níropémí nurí gwí añfyo niñwirára uñigini.

Samaria pīropenisfyo xwíyí yaf neainarñfpi nání wáf urimegfa nánirini.

⁴ Amá amí amí xídxíxdowárf éfáyf éf numiamoróna xwíyí Jisaso nání wáf nurímero ⁵ wígf wo, Pīripoyí riniño añf yof Samaria riniñfpi nīrémorí amá Gorixo yeáyf neayimíxemeánfa nání uowárenapiño nání wáf uraríná ⁶ amá ayá wí o tñf e epíroyf nero o nura uñfpi arfá wiro emímf o néra uñfpi síñwí winiñf neróna dñf nawíni nímonímáná arfá okíarf mónigfawixini. ⁷ Ayf rīpi nánirini. O yariñfpi dání imfó dñf xixéroarigfáyf amá ayo pñf níwiárimí nuróna xwamiánf níyárimí uro ení síwímí egfáyf naní imónīro síkwí ikí egfáyf naní imónīro yariñagfa níwiniñf nání omí arfá okíarf numónīro ⁸ añf apimi dání yaf seáyimí dání néra ugfawixini.

⁹ Amá wo —O xegí yof Saimonorini. Añf apimi dání xegí ikayíwí tñf ayáf mīkf níkirí xegí yariñfpi yaríná amá Samaria pīropenisfyo ñweagfáyf ududf wiagforini. O e neri nání “Nioní seáyí e mimóniñáonirfani?” rīnagorini. ¹⁰ Amá seáyí e nímonirí meñweagfáyírani, ínīmí wuríniñgáfírani, añf apimi dání nñf omí arfá

ókiarí numóniro re ragforini, “Ení sixí eániní Gorixoyá rariñwápi xfo imóninípi, ayí axípi o imónini.” ragforini. ¹¹ Ayá mfkí nikiriníyo dání xegí néra warinípi yaríná ududí nikáriníro nání arfá ókiarí numóniro e ragforini. ¹² O nání áma aní apimí dáníyí síní e yaiwiaríná Piripo xwiyfá Gorixo xwioxíyo míméamí nerí umenweanfa nání rininí yayí neainarinípi nání wáf uriri Jisasi Kiraiso nání wáf uriri yariníagi arfá niwiróna díní wíkwírogfawixini. Díní wíkwírófáyí oxíraní, apíxíraní, wayí meagfawixini. ¹³ Saimono ení aí xwiyfá Piripo nira unípi nání “Neparini.” niyiwirí díní niwíkwírorí wayí meanínigini. E nemáná Piripomí wí píní míwiárf aniní sñwí niwínaxídimerí Piripo emímí tñni ayá riwamónipaxí seáyí e imóninípi tñni yariníagi niwíniríná ámi ámi ududí nikáriga unínigini.

¹⁴ Wáf wurimeiarigfáwa wigí Jerusaremí ñweagfámi dání arfá re niwiro nání, “Samariayí xwiyfá Gorixoyá ríxa arfá niwiro umímínáo.” arfá e niwiro nání wigí waú Pitaomí tñni Jonomí tñni uowárfagfa ¹⁵ awaú niweri kwíyí Gorixoyápi Samariayo ení wímeaní nání Gorixomí rixiní urigfísixini. ¹⁶ Ayí rípi nánirini. Áma ayí Jisasomí díní niwíkwíroro nání wayí nímearo aiwí kwíyípi síní míwainígfáyíriní. Síní míwainígfé ení nání awaú Gorixomí rixiní nurimáná ¹⁷ o omí wé seáyí e ikwíkwíarímí éaná kwíyípi ayo aíninínigini.

¹⁸ Saimono wáf wurimeiarigfáwa wé seáyí e wikwiárarigfápipimí dání Gorixo xegí kwíyípi ayo míní wiariníagi niwínirí ñgwí bí níroari awaúmi míní wimínirí nerí ¹⁹ re urinínigini, “Awagwí yarigfápa nioní ení áma gíyí gíyí niyoní wé wikwiáraná kwíyí Gorixoyápi aíniní nání ení sixí eániní awagwí imónigfápi nioní ení bí neámíxípiyí.” urfagi aí ²⁰ Pitao re urinínigini, “Joxí ení sixí eániní imónigwí Gorixo anípa yeaiapiní rípi ‘Ñigwí tñni bí epaxonirini.’ yaiwiariníagi nání joxí díxí ñgwí aí tñni aníniririxini. ²¹ Díní joxíyá ‘Awaú yarigfápa oemini.’ yaiwiarinípi Gorixoyá sñwíyo dání aga naní wí mimóniníagi nání joxí yawawí tñni nawíní níkwímíxínirí yawawí yarigwípi epaxí mimóniní. ²² Ayínání sípí joxí emínirí éf rípi ríwímíní nímamorí jíwaníñoxí díxí díníyo dání ‘E oemini.’ yaiwípi nání ‘Gorixo ananí yokwarímí rfa niinírfeníñoxí?’ niyiwirí rixiní ureí. ²³ Joxí yawawí sípí díní yeaiwiarinípi ayá wí díní sixí ríyíníagi sñwí níranirí fíwí joxí yarinípipimí dání gwíniní yáriníñagi sñwí níranirí nání rariñiní.” urfagi ²⁴ Saimono re urinínigini, “Awagwí nírarigfápi wí mímímeapa oenirí nání aiwaníñowagwí Ámínáo mi yariní niwípiyí.” urinínigini.

²⁵ E nemowaú egí sñwí tñni Jisaso emearíná wínigfápi nání uriri xwiyfá Ámínáo nání uriri niyárimí aní e píní niwíarímí Jerusaremí nání nuríná Samariayí aní obaxí wíyo xwiyfá yayí neainarinípi wáf nura múrogfísixini.

Piripo áma Itiopia dání womí uréwapíyíní nánirini.

²⁶ Piripomí anínají Ámínáo yá wo nurirí re urinínigini, “Joxí niwíapínímeámí óf Jerusaremí dání aní Gasayí rinínípipimí nání iníníyí —Óf ayí áma díní meñe iníníyirini. Ayí tñní e nání ui.” urfagi ²⁷ o niwíapínímeámí nurí ófíyí tñní e níremoríná weníní éfíyí wíninínigini. Gapímaní Itiopia dání wo —O Itiopiayí aníyo meñweañí Kadesíyí riníníyá amípi ayá tñní imóninípi nípiní mewenó, ayí orini. O Jerusaremí dání Gorixomí yayí seáyími numemo bariníagi wíninínigini. ²⁸ O ámi xegí aní e nání nuríná karí osí íropearinípipimí éf níñweámáná xwiyfá Gorixoyá wáf rókiamoagí Aisaiao níriní eanípi fáf níróa wariníagi ²⁹ kwíyí Gorixoyápi Piripomí re urinínigini, “Joxí nurí osí íropearinípipimí ñweañomí wímeat.” urfagi ³⁰ Piripo aníní mírí nurí anwí e dání arfá wíyí wíninínigini. O wáf rókiamoagí Aisaiao níriní eanípi fáf níróa wariníagi arfá niwirí re urinínigini, “Joxí fáf roarinípi mfkípi nání ríxa níjáfá nímonímáná ríroariní?” urfagi ³¹ o re urinínigini, “Áma wo mímíepísipa nerínáyí, aríge nerí mfkípi nání nioní nígfápi níjáfá imónímíní?” nurirí re urinínigini, “Joxí níxemónapirí

niontí tñni onweaiyi.” uriniginini. ³² Xwiyfá Bikwíyo eániní o íá roarinagí arfá winípi, ayí rípirini, “Sipísipí nípikianiro nání níméra warigfápa omí ení axípi níméra ugfawixini. Sipísipí miáyo íá wíwákwímí yarfná ogeñí bñ mñrarinípa o ení axípi maní bñ mñyoámoniginini. ³³ Ayá imímí wikárarfná áamá wo nurakiri ‘fwí bñ menorini.’ muriniginini. Nípikíáná xwíá tñyo bñ tñni mñweañí nání xegí áamá imónigfáyo wiwaniníyí wikárigfápi nání go áwaní uriníáraní?” xwiyfá o íá roarinagí wimeañípi ayí apirini. ³⁴ Itiopia dání gapimano Piripomí yaríní nñwirí re uriniginini, “Wfá rókiamoago nñriri eañí api xewaninjo nání nñriri eañraní? Áamá wo nání nñriri eañraní? Joxí ananí áwaní nñrírini?” urfagi ³⁵ Piripo xwiyfá Bikwíyo eániní ámáo íá rófipimí dání iwamfó nuréwapíya nurí Jisaso nání repíyí winiginini.

³⁶ Awaú siní nerimeánimí óf ayimí nuri inigí wú wearíní e nñremori Itiopia dání gapimano re uriniginini, “Sñwí wñneí. Inigí e wearini. Niontí ‘Wayí omeámni.’ nñnimónirfnáyí, pí nñrakionwñrarinagí nání wayí mñmeapa epaxí imónimñini?” urfagi ³⁷ [Piripo re uriniginini, “Joxí dñí bñ bñ mamó Jisasomini dñí nñwíkwñrorfnáyí, ananí wayí meapaxí imónirfnini.” urfagi o re uriniginini, “Jisasi Kiraiso Gorixomí xewaxorini.’ nñyaiwirí nání dñí wíkwñronini.” nuriri] ³⁸ osí íropearinípipimí omíní mearinjomí “Re íkwñroáreí.” nuriri Piripo tñni Itiopia dání tñni nayoari inigíyo nání nñweri nñpáwiri e dání Piripo áamá omí wayí umeainiginini. ³⁹ Wayí numeairí awaú inigíyo dání nímñimeámí peyarfná re eniginini. Kwíyí Ámínáooyápi Piripomí aníni ménapiniginini. Aníni ménapáná Itiopia dání gapimano Piripomí ámí sñwí bñ mñwñnñpa neri aiwí óf xegí wariníyimi nurfná yayí néra uniginini. ⁴⁰ Piripo weníní éfyí wñnñniginini. “Aní xegí yoí Asidotí rñá rémónini?” nñyaiwirí e dání nurfná aní óf e api api íkwñroniníyo xwiyfá yayí neainarinípi wáf nura nímúrorí aní yoí Sisaria rñnñnínipimí rémoniginini.

9

Soro Jisasomí dñí wíkwñroníyi nánirini.

¹ Soro siní áamá Jisasomí xídarigfáyí pñni wiárírxinirí éf nñremori re nñra nemerfná, “Jisasomí aniní nuxídironáyí, mñyfó rárarininíyóniní uríkwínáná pípíkímí wianfáwáriní.” nñra nemerfná apaxípániní imónigfáyo seáyí e wimóninjo tñí e nání nurí ² omí re uriniginini, “Niontí aní yoí Damasíkasi nání nurí Judayene negí rotú aníyo awí eánigfáyí oxíraní, apíxíraní, gíyí gíyí óf Jisaso tñámni ininíyimi xídarinagí nñwñnñfná íá nñxíriri gwí nñjiri Jerusaremí re nání nñmeámí bñmñá nání joxí payí bñ Judayeneyá rotú aní wiwá wiwámí mewegfáwa nání nñriri rñwaminí nearí niapowárei.” nuriri o payí nearí mñni wíowáraná ³ Soro payí nurápirí nñmeámí nurí nurí nurí rñxa Damasíkasi tñí e anwí e rémóáná re eniginini. Anínamí dání wfá nókiénapirfná omí wfá wókiáriniginini. ⁴ Wfá wókiáraná o xwíáyo pñkínimeááná re eniginini. Anínamí dání xwiyfá re rñnénapiniginini, “Soroxini, Soroxini, joxí pí nání niontí ríkikíríó níkararinini?” urfagi ⁵ Soro re uriniginini, “Ámínáooxini, joxí goxirini?” urfagi “Niontí Jisasoní joxí ríkikíríó níkararinonirini.” uriniginini. ⁶ E nuriri re uriniginini, “E neri aí joxí nñwiápnimeámí aní api íkwñroninípipimí nání nurí e nñweañáná áamá wo joxí aga nerípi nání áwaní rñrñnñjoí.” urarfná ⁷ Soro tñni warigfáyí e nñrówapimáná xwiyfá bñ mñrípaxí nímóniro xwiyfá rñnénaparinípi arfá nñwiwo aiwí áamá womí sñwí mñwñnñgíawixini. ⁸ Soro xwíáyo pñkínimeáé dání nñwiápnimearí xegí sñwí noxoari nanirí aiwí amípi wí sñwí wñnñpaxí mimóninagí nání omí wéyo íá nñmaxiriro níméra nuro Damasíkasi nñremoro ⁹ nñnñwearfná o siní sñwí mñwñnñpaxí neri inigí nñrí aiwá nñrí mepa yarfná sfá wñyaú wñyi óriginiginini.

¹⁰ Áamá Damasíkasi nñweañíyí wo —O xegí yoí Ananiasorini. Jisasomí uxídariní worini. Omí Ámínáo oriní nupárirí “Ananiasé!” uráná o “Ámínáooxini, niontí

ηweanini.” uríagi ¹¹ Ámináo re uriniginini, “Joxi niwiápinimeámi óf Awiaxo riniñiyimi nani nuri aní Judasoyáiwámi dani áma aní xegí yoí Tasasi dani Soroyi riniño nani yariní wií. ‘O re rinweani?’ Yariní e wií. Ai agwi o nioni xwiyá ririmí niarinagi nani rarinini. ¹² O oriña niwinirina re winirini. Áma wo, Ananiasoyi riniño níwapiiri xfo ámi sinwí anini nani wé seáyi e wikwiáragi winí enagi nani eni rarinini.” uríagi aí ¹³ re uriniginini, “Ámináoixini, áma obaxí áma joxi ninarino nani xwiyá rarinagía aría winárinini. O áma joxiyá imónigáyo Jerusaremí dani sipí wikárinipi nani aría winárinini. ¹⁴ Apaxípaniní imónigá xwéowa payí nearo wiowárenapíagía nani áma joxi xwiyá ririmí nisirina yoí Jisasoyi rarigáyo gwí yipaxí nimónimi biñorini.” uríagi aí ¹⁵ Ámináo re uriniginini, “O gí inókiniñí omiñí niarinño imóniri yoí nioniyápi nani émayo tñni wigí mixí ináyíyo tñni dixí Isireriyó tñni wáf uriri ení nani rixa rípeañáo enagi nani joxi anani o tñni e nani ui. ¹⁶ O nioni nani wáf urimearína riniñí wímeanápi nani xamionini nijá niwiri wíwapiyimíarinini.” uríagi ¹⁷ Ananiaso aría e niwimi nuri aniwámi nipáwiri wé seáyi e niwikwiárimána re uriniginini, “Jisasomi dñí niwikwírorai nani gí nixímeá imóniní Soroxini, Áminá Jisaso, óf joxi bariníyimi sináni simóniño joxi ámi sinwí aniri kwíyí oyápi sixí rimimori eni nani nirowárenapíagi barinini.” urána axiná re eniginini. ¹⁸ Sinwíyo yániní imóniní upárinipi rixeámioaniginini. Rixeámioáná o ámi píraniní sinwí naniri nani niwiápinimeari wayí nimeámána ¹⁹ aiwá niniri ení sixí eániginini.

Soro Damasikasíyo niñwearína uréwapiyiní nánirini.

Soro áma Jisasomi xídarigá Damasikasíyo ηweagáyi tñni sía wí niñwearína kikiá bi mé re eniginini. ²⁰ Apaxí mé xegí Judayíya rotú aní wí e wí e mirininyo nipáwiemerí Jisaso nani “Ayí Gorixomi xewaxorini.” urimeñiginini. ²¹ E urimearína xfo rarinagi aría wiarigáyi nini aniní ududí niwiniro re nriaga ugíawixini, “Jerusaremí dani áma Gorixomi xwiyá ririmí niwinirina yoí Jisasoyi rarigáyo rikikirfo niwikárimi biño, ayí ro menirani? Áma re dani axípi yarigáyo eni gwí niyiri nimeámi nuri apaxípaniní imónigá xwéowa tñni e wáriminiri biño, ayí ro menirani?” nriaga warína ²² Soro wáf nurimeri píraniní nrenwipéa nurína xegí Judayo ududí winí nurekáiri “Áma Gorixo yeáyí neayimixemeaná nani urowárenapiño, ayí Jisasorini.” urarína ayí o e urarinipi xopírarí wipaxí bi mimónigíawixini.

Judayí Soromi mekaxí umegá nánirini.

²³ Sía ayá wí rixa nimúromána enána xegí Judayí Soromi pikianiro nani awí neániro mekaxí meagía aiwi ²⁴ Soro ayí xfo nani mekaxí méfápi nani aría wíagi nani ayí o éf uminiri nani peyeáána opikianeyiniro aní api nipimini ákináyo midmidáni fwi ge ge inñe ikwáwiyimirani, árwiyimirani, inína aniní awí niroa pwarinagía aiwi ²⁵ xegí uréwapiyariníyí re egíawixini. Rixa sía yináná Soromi soxí ía xwé wúmi nimiárimána gwí nijimána ákináyo seáyi émi dani awayini nimamówara wepínána o xwá mde dani niroámimeámi uniginini.

Soro ámi Jerusaremí nani uní nánirini.

²⁶ Soro rixa Jerusaremí nani nuri e niremómána xewanino áma Jisasomi xídarigáyi tñni gwiaumí oinimniri yarína ayí “O eni nene tñni Jisasomi xídarinwáyí womaní.” niyaiwiro wáyí niwiera warinagía aiwi ²⁷ Banabaso omi saní nurápiri wáf wurimeiarigfáwa tñni e nani niwirimeámi nuri Soro óf e nuri Ámináomi sinwí winiri o tñni xwiyá riniri enipi nani repiyí wiri o Damasikasi niñwearí Jisaso nani wáf nurirína ayá igigí mé urarinipi nani repiyí wiri eniginini. ²⁸ E enína dani Soro Jisasomi dñí wikwíroarigáyi tñni gwiaumí niniro anani Jerusaremí aní nipimini

nemerfná ayá igigf mé Áminá Jisaso nání nuréwapíya nurí yarfná ²⁹ Judayí émáyí tfáminí xirigfáyí níwiápnímearo re egfawixíni. O tñí xwíyá xímíxmí níníro mǐxí nírínfásáná ríxa “Omí píyo dání píkianiréwíni?” níríníro e yaníro yarínagfá aiwí ³⁰ Jisasomí dñí níwíkwíro nání xegí xexírímeá imónigfáyí omí owikáraneyíníro rínarigfápi nání níjftá nimónímáná omí nímeámí aní yoí Sisaria nání níwero e dání aní Tasasí tñímmí nání uowáraugfawixíni.

³¹ Ayínání ámá Jisasoyá síyíkí imónigfá Judia píropenísíyo ñweagfáyíraní, Gariri píropenísíyo ñweagfáyíraní, Samaria píropenísíyo ñweagfáyíraní, nñí níyopíyárití níñwearo dñí síkíkí nomíxíga nuróná Ámináo nání wáyí wíro kwíyí Goríxoyápi arírá wírí yarfná ámá síñí wíní wíní níkwímíxíga ugíawixíni.

Pitao Iniasomí naní imíxíñí náníriní.

³² Pitao aní api api ikwíróñíñíyo nemerfná aní yoí Ridayí ríníñípímí nání níwerí níremorí ámá Goríxoyá imónigfá e ñweagfáyí tñí níñwearfná ³³ ámá wo —Xegí yoí Iniasoyí ríníñoríni. Xegí ení nñí síwímí eno enagí nání ikwíñwíyo wenáná xwiogwí wé wíúmí dání waú wo múroñoríni. O ikwíñwíyo wenagí Pitao síñwí níwíníri ³⁴ re uríñínigíni, “Iníase, Jisasi Kiraiso píráñíñí simíxíagí nání níwiápnímearí díxí ikwíñwí kíroárei.” uráná re eníñigíni. O axíná wiápnímeaníñigíni. ³⁵ Níwiápnímearí emearíñagí ámá aní api Ridayí ríníñípímí dáníyí tñí ámá ayoxí Saroníyí ríníñípímí ñweagfáyí tñí omí síñwí e níwíníro nání níkwímíróñíro Ámináo tfáminí dñí wíkwírógíawixíni.

Pitao uráná Tabitaí wiápnímeaní náníriní.

³⁶ Aní yoí Jopayí ríníñíyo apíxí Jisasomí xídaríñí wí —Í xegí yoí Tabitaíríni. Gírikíyí pñé tñí Dokasíríni. Í kíkífá bí mé aníñí míní ámá uyípeayí imónigfáyo nání ayá níwianíri nání saní nurápa waríñíri. ³⁷ Í Pitao síní Ridayo ñweañáná símíxí níwerí peníñigíni. Péagí píyímí píráñíñí igfá nearo aní awawá ikwíróñíñíyo seáyí émi nítmáná ³⁸ “Pitao aní yoí Ridayo ñweaní.” rínaríñagfá arfá níwíro Jopa aní apímí dání anwí e enagí nání Jisasomí xídaríñíyí wígtí waúmí uowáraná awaú nuri wauní ríxíñí re urígtísisíxíni, “Joxí nene tñí e nání bei. Síni mepaní.” urígtí ³⁹ Pitao níwiápnímeámí awaú tñí níbíro aní e rémóáná ayí aní awawá seáyí émi ikwíróñíñíwámí nání nípemeámí nípeyíro apíxí aní imónigfíwa xíro roñe anwí e éf nírómáná ñwí nearo rapírapí aikí amípí nñí í síní wíyí tñí níñwearfná imíxagípi síwá níwia warfná ⁴⁰ Pitao ayo “Wáfímmí nání peyeápoí.” nuowárimáná xómíñí níyíkwírí Goríxomí yaríñí níwímáná apíxí píyí wenímmí níkwímíróñíri re uríñínigíni, “Tabitaíxí, wiápnímeaní.” uráná re eníñigíni. Í ríxa síñwí noxoari Pitao ñweañagí níwíníri sá wíráríníñe dání níwiápnímearí éf ñweañíñigíni. ⁴¹ Níwiápnímearí éf ñweááná Pitao ímí wéyo fá níxírímáná nímfeyoari ámá Goríxoyá imónigfáyo tñí apíxí aníwámí tñí ení ríaiwá nuríri ríxa fíwiapáná í amí síñí úagí nání ayo mñí wíñíñigíni. ⁴² Pitao e éfpi nání ámá aní Jopayí ríníñe nímmí ñweagfáyí arfá níwiápníróóná obaxí wí Ámináomí dñí níwíkwíróo ugíawixíni. ⁴³ O síá ayá wí Jopa níwerfná ámá wo tñí —O xegí yoí Saimonoyí ríníñoríni. Burímákaú wará ení erí yeáyí imíxíri yaríñoríni. O tñí ñweaagíriní.

10

Aníñají wo Koniriasomí síñání urónapíñí náníriní.

¹ Aní yoí Sisariayí ríníñípímí ámá wo —O xegí yoí Koniriasoyí ríníñoríni. Émáyí porísí símíñí níwíníro axe gwí mónigfá Itariyí ríníñíyo seáyí e imóníñíyí woríni. ² “Goríxomí píráñíñí ouxfídmíni.” níyaiwirí aníñí míní yaríñoríni. O tñí ámá xegí

añfyo ñweagfáyf tñni Gorixoxo nánni wáyf ñwiniro nánni Judayf uyípeayfyo sanf urápayiri ñigwáf mñni wiayiri yarñorini. Ínina Gorixomi xwiyfá rirímf wiayarñorini. ³ O sfá wiyimi 3:00 p.m. imónñáná oriñá wñarfná aññajf Gorixoyá wo ñwimeari re urññigini, “Koniriasoxini!” urfagi ⁴ o sñwáf agwáf ñwiniarñisáná sirf ñipikini re urññigini, “Ámínáoxini, píriní?” urfagi aññajo re urññigini, “Gorixoxo xwiyfá joxi rirímf wiayarñipf arfá sirf uyípeayfyo sanf nurápirfná mñni wiayarñipf sñwáf ranirf nerf nánni yayf winarñagf nánni ñrowárenapñot. ⁵⁻⁶ Agwáf joxi áamá wo Saimonoyf rññomf —O xegf yo f bi Pitaorini. O áamá burímákau wará enf eri yeáyf imixiri yarñf Saimonoyf rññoyá añf rawrawá imañpá tñni mñññiwámf ñweani. Omf wirímiaupfñi nánni Jopa nánni áamá wami uowárei.” ⁷ Aññajo e nurímf úaná Koniriaso xegf añwámf omñf wiiarigfáyf waúmí “Eini.” nurirf simñf winarñf xfo tñni anñf minf emearñf womf eni —O “Gorixomi píranñf ouxfdimñni.” ñyairi anñf minf yarñorini. Omf eni “Eini.” nurirf awami ⁸ amipf ññni aññajo urfipf nánni repiyf ñwimáná Jopa nánni uowarññigini.

Pitao ikwákwf ñyárirf winñpñi nánñini.

⁹ Sá wegíáwa wáfipf tñni ñwiápnimeámf nuro nuro sñni óf e nuróná Jopa tñf e añwí e rémoanñro yarfná Pitao ikwawedf imónñáná Gorixomi xwiyfá rirímf wimññi nánni añf xfo wearñiwámf waíwíyo ñxéga ñpeyiri añf rfwáf seáyfyo ikwáronñe dáni e yarfná ¹⁰ agwáf wíagf “Aiwá onimñni.” ñwimónñi aí ayf aiwá sñni riyamf yarfná ikwákwf ñyárirf ¹¹ wenñf yánfífyf winññigini. Aññamf dáni óf ninmána raprapf xwé wúnñf imónñf bi midáni biaú midáni biaú fá ñixirímána xwíáyo nánni awayini ñmamówára wepññarñagf ñwiniñ ¹² rixa xwíáyo ikwárñáná wenñf éyf winññigini. Nañwáf xwé xixegñi tñni amipf agwáf tñni napéa warñpñi tñni ññf xixegñi tñni iwáfipimf wenñagf wñarfná re enñigini. ¹³ Xwiyfá bi ñrñénapñi re urññigini, “Pitaoxini, ñwiápnimeari nañwáf apñ ñipikini nei.” urfagi aí ¹⁴ Pitao re urññigini, “Ámínáoxini, aga oweoi. Nañwáf Judayene ñwáf ikaxf eánñpimf dáni ‘Ñwáfñi.’ rññpñi, ayá ññinñi piaxf neánpaxf imónñpñi sñni mññáonñ enñagf nánni joxi ñrñpñi wí emiméñni.” urfagi ¹⁵ xwiyfá ámi bi re rñénapññigini, “Gorixonñ rixa ‘Ñwáf mimónñi.’ rárñpñ nánni sñni dñf re mñyairipani, ‘Ññññáyf, sñni ayá ññinñi piaxf neánpaxf imónñpññi?’ mñyairipani.” rñénapññigini. ¹⁶ Pitao sñwáf wññi arfá wiri éfñi axñi biaú bi ñwñayimáná enáná re enñigini. Iwáfñi apaxf mé ñpeyiri aññamf ainññigini.

¹⁷ Pitao ikwákwf ñyárirf winñpñi nánni “Pí nánni rfa winññi?” ñyairi ududf ayá wí nikarñga warfná re enñigini. Áamá Koniriaso xfo tñf e nánni wáf uowáfáwa añf wíyo Saimonoyá añf nánni yarñf ñwiéra ñbimáná rixa ákñá fwí e ñrónapñro ¹⁸ rfaiwá re rigfawixini, “Áamá Saimono ámi yo f bi Pitaoyf rñño re rñweani?” rfaiwá e rarfná ¹⁹ Pitao ikwákwf ñyárirf mñkñi nánni “Pí nánni rfa winññi?” ñyairi dñf e pñkñarfná Gorixoyá kwíyñi omñ re urññigini, “Arfá ñi. Áamá waú wo joxi símeanñro nánni pñá siarñot. ²⁰ Wigf dñfyo dáni marfái, ññwanñoni awa joxi sirímepññi uowárenapfá enñagf nánni joxi ñwiápnimeámf ñwepññi dñf obñbaxf ‘Pí nánni rfa yarññi?’ mñmó anani awa tñni ñkumñññi nawñni úpoyf.” urfagi ²¹ Pitao awa rogfe nánni ñwepññi re urññigini, “Arfá ñipoyf. Áamá soyñé pñá yarigfo, ayf nionñ nánni yarñot. Soyñé pí nánni bfoynérñi?” urfagi ²² awa re urigfawixini, “Koniriaso — O porisf 100 imónñfáyo seáyf e wimónñorini. Áamá wé rónño ñmónñi Gorixomi wáyf wiarñorini. Dixf Judayf ññni ‘O áamá nañorini.’ rarññorini. Omf aññajf wo re urññigini, ‘Joxi xwiyfá o rñññpñ arfá wirfá nánni omf wirímiaupfñi nánni dixf wami uowárei.’ urññññ nánni bfwáonerñi.” urfagi ²³ Pitao “Anani ñwiapñro nionñ tñni sá oweaneyf.” urññigini.

Pitao Koniriasoyá aṅiwámí nání uṅf náníríní.

Sá weṅo wáfapí t́nńi nńiwíápńńimearí awa t́nńi nuróná áamá Jopa dánf Jisasomí dńṅf nńiwíkwńroro nání xexírńmeá imónigfáwa t́nńi nawíní nuro ²⁴ ófńmí sfá wiyi wegfáwa nńiwíápńńimeámí warńná Koniriaso xegf xexírńmeáyf t́nńi xegf nńikumńxńńńrń emearigfáyf t́nńi awí neaárńmáná wenńṅf nerń ṅweaṅáná Pitao aṅf apimí Sisariayí rńńńṅfńpimí nńrémorí ²⁵ aṅf Koniriasoyáiwámí páwimńńńrń éfńf o Pitao t́nńi nerńmeánńńńńá oyá sfkwf t́ṅf e nńpńkńńńmearí mńṅf xwńáyo íkwńroṅńńṅńńń. ²⁶ E éagf aiwí Pitao omí árńwf numearí re urńṅńńṅńńń, “Joxí nńiwíápńńńmearí éf roń. Nionń enń sa áamá wonńńńń.” nurńń ²⁷ o t́nńi xwńyfá nńńńńńrń nerńmeánńmí nńpáwirńńá áamá obaxf awí neánńro ṅweaṅagfá nńwńńńrń ²⁸ re urńṅńńṅńńń, “Judayene re rńńarńṅwápí nánń émányńné xamńṅfńfńné enń nńjńá imónńṅoń, ‘Nene émányf t́nńi gwiaumf nńńńrńńńńńń, xwńyfá nńṅweańńńńńń, apimí dánń negf ṅwf íkaxf rńńarńṅwápimí wiańkńarńṅwńń.’ E rńńarńṅwápí nánń xamńṅfńfńné nńjńá imónńṅoń. E nerń ań Gorńxo nionń re oyaiwinńńrń orńṅá nńpárńṅńńṅńńń, ‘Émányf ań wo t́nńi gwiaumf minńpaxf mimónńńń.’ E oyaiwinńńrń orńṅá nńpárńṅf eṅagf nánń ‘Émányf t́nńi gwiaumf nńńńńńń píaxf eánńpaxńńńń.’ wí sfńń rńpaxonńmanń. ²⁹ Gorńxo sfwá éńńṅf nńf eṅagf nánń áamá rowa nionń nńńńmearńro bńáń nionń urakímńńńrń wí murf sa arfá nńwirń nńmí bńanńṅńń. Ayńńánń yarńṅf bń oseaimńń. Pí nánń nńńmeáfonńńńń?” urfagf ³⁰ Koniriaso re urńṅńńṅńńń, “Nionń agńńá ayímńń sfápí t́nńi xńxenń reyáńńá 3:00 p.m. imónńṅáná aṅf riwámí dánń Gorńxomí xwńyfá rńńńmí wiarńńá re eṅńńṅńń. Áamá rapńrapf xwńńfá eaarńṅf yńńṅf wo nńrónapńńrń ³¹ re nńńńńńńṅńńń, ‘Koniriasoxńń, joxń Gorńxomí yarńṅf wiarńṅfńpń arfá sirń joxń áamá uyńpeayńyo arńńá wíayarńṅfńpń sfṅwń ranńńrń nerń nánń yayf wíńarńṅagf nánń nńrowáreńapńṅoń. ³² Agwí joxń áamá wo Saimonoyń rńńńṅomí —O xegf yoń bń Pitaorńń. O áamá burńmákau wará eṅf erń yeáyf imńxńńrń yarńṅf Saimonoyń rńńńṅoyá aṅf rawńrawá imañfńpá t́nńi mńńńńńṅńwámí ṅweanń. Omí wirńmiaupńńrń nánń Jopa nánń dńxń wamí urowáreń. nńńfagf ³³ nionń sfńń mé aṅńńń áamá wa joxń sirńmeapńńrń nánń urowáńńá joxń nanf nerń awa t́nńi bńńń. Agwí nene Ámńńáo ‘Xwńyfá ayo urńńńńxńń.’ rńńńṅfńpń nńpńńń arfá wianńńrane nánń Gorńxoyá sfṅwń anńṅe dánń awí neánńńńńrane ṅweaṅwńń.” urńṅńńṅńńń.

Pitao aṅf Koniriasoyáiwámí dánń uréwapiyńṅf nánńríní.

³⁴ Pitao maṅf nńyoámorí re urńṅńńṅńńń, “Xámí nionń Gorńxo yarńṅfńpń nánń majfá nerń aiwí agwí rńxa nńjńá imónńṅńń. O wí sfńmí sfńmí e nńmerń anńmí yarńńńńṅf epaxomanń. ³⁵ Omí wáyf wiro wé rónńṅf imónńṅńpń ero yarńṅfá ṅyf ṅyf gwí wirń wirímí dánf imónńṅfáyf aiwí xfo t́fámńń bńáń ananń yayńń nńwirń umímńńarńṅńńń. ³⁶ Xwńyfá Gorńxo Isńrerene yaṅf neaiapńṅf rńpń nánń seyńné rńxa nńjńńńń. Jisasń Kiraisomń — O Ámńńáo nímónńńrń áamá nńyonń seáyf e wímónńṅorńń. Omí dńṅf wíkwńroarńṅwápimí dánń Gorńxo t́nńi pńyfá wńńńńpaxf imónńṅwńń. ³⁷ Jono xámí wayf xegf umeainfńpń nánń wáf nememáná eṅáná Garirń dánń iwamfó nímóga bńń Judia pńropenńsfyo amí amí imónńmerń eṅfńpń nánń xamńṅfńfńné nńjńńńń. ³⁸ Nasaretń dánf Jisaso nánń rarńṅńń. Omí Gorńxo nńńfpearń xegf kwńyfńpń wirń eṅf sfxń weámńxńńrń éáná o Gorńxo dńṅf ukńkayonagf nánń nemerńńá ámányo nanfńń nńwíirń áamá obo dńṅf nńxńxérorń sfńpń wíkárarńṅfńyo nńyonń nanf imńxńmenfńpń nánń seyńné rńxa nńjńńńń. ³⁹ Amńpń o negf Judayf aṅfńyo erń negf aṅf xwé Jerusaremńpimí dánń erń eṅfńpń wone sfṅwń wńńarowáone riwonerńń. Omí nńpńkńróná yoxáfńyo yekwńroarńfagfá ań ⁴⁰ sfá wíyau wiyi nórńmáná eṅáná Gorńxoyá dńṅfńyo dánń nńiwíápńńńmearń áamá sfṅwń anńṅf e dánń sfṅánń wímónńṅńńṅńń. ⁴¹ Gf áamá Judayf nńńń sfṅwń anńṅf e dánń marfái, áamá Gorńxo eṅńńá dánń sfṅwń wńńaróńńxńńńrń neaeyńroṅone —None o xwárńpáyo dánń nńiwíápńńńmeámáná eṅáná o t́nńi inńṅf nńńrane aiwá nńńrane eṅwáonerńń. Noneyá sfṅwń anńṅwáe dánń sfṅánń nńńeaimónńńrń ⁴² sekaxf

re neariηiniginí, ‘Soyfne nioní nání ámáyo wáf urimero “Ámá sijn̄ ηweagfáyo t̄n̄i r̄ixa pegfáyo t̄n̄i n̄iyoní áwini e n̄iηweámáná wigf̄ yarigfápi eyeyírómf̄ enfa nání Gorixo r̄ipeaño, ayf̄ orini.” Áwan̄f̄ e urimero éf̄rixini.’⁴³ E neariηo nání wáf̄ nearókiamoagfá n̄ini re nearagforini, ‘Ámá omí d̄ijn̄f̄ wikw̄rófáyf̄ n̄ini xfo wiinj̄pimi dáni Gorixo anani yokwarimf̄ wiariηf̄rini.’ nearagforini.” urin̄iginini.

Émáyo Kwíyf̄ Gorixoyápi waín̄ijn̄f̄ nán̄ir̄ini.

⁴⁴ Pitaο xwíyfá api s̄ini nura warfná re en̄iginini. Ámá xwíyfá o rariηf̄pi arfá wiarigfáyo n̄iyoní kwíyf̄ Gorixoyápi waín̄ijn̄iginini. ⁴⁵⁻⁴⁶ Kwíyf̄ Gorixoyápi waínáná Judayf̄ Jisasomí d̄ijn̄f̄ wikw̄roarigfá Pitaο t̄n̄i b̄íayf̄ wen̄ijn̄f̄ éfáyf̄ win̄igfawixini. Xwíyfá arfá wiarigfá t̄iyf̄ r̄ixa p̄né x̄ixeḡini ayf̄ majfá imónigfáyf̄ r̄iro Gorixomí seáyf̄ e umero yar̄iηagfá n̄iw̄niro nání re yaiwigfawixini, “Gorixo xegf̄ kwíyf̄ émáyo s̄ipf̄f̄ m̄wí nene xwé ayá wí neaiapiηf̄pa ayo eni anfá ax̄ipi r̄fa wiarini?” n̄iyaiwiro ududf̄ nikariga warfná Pitaο re urin̄iginini, ⁴⁷ “Ámá kwíyf̄ Gorixoyápi waínf̄f̄ t̄iyf̄ iniigf̄ t̄n̄i wayf̄ meapaxf̄ mimóniηoi.’ go r̄iniηoi? Oweoi, kwíyf̄pi nene neaain̄iηf̄pa ax̄ipi waínf̄f̄ enagf̄ nání ámá wo e r̄ipaxf̄ mimónini.” nurir̄ ⁴⁸ sekaxf̄ re urin̄iginini, “Ámá t̄f̄yo Jisasi Kiraisomí d̄ijn̄f̄ wikw̄roar̄iηagfá nání wayf̄ umeaipoyf̄.” uráná ayf̄ “ ‘Joxi nene t̄n̄i sfá ámi w̄ini re oηweaneyf̄.’ neaimónarini.” urigfawixini.

11

Pitaο Koniriasoyá an̄iwám̄i en̄f̄pi Jerusaremí dáni áwan̄f̄ ur̄ijn̄f̄ nán̄ir̄ini.

¹ Wáf wurimeiarigfáwa t̄n̄i ámá Jisasomí d̄ijn̄f̄ n̄iw̄kw̄roro nání xexir̄imeán̄ijn̄f̄ imónigfá Judia p̄ropenisf̄yo wí e wí e ηweagfáyf̄ t̄n̄i xwíyfá r̄ipi r̄inar̄iηagf̄ arfá n̄iwiro “Émáyf̄ eni Gorixoyá xwíyfápi arfá n̄iwiro d̄ijn̄f̄ wikw̄rogfárini.” r̄inar̄iηagf̄ arfá n̄iwiro ηweanáná ² Pitaο Jerusaremí nání n̄iyir̄i rémóáná xegf̄ Judayf̄ wí —Ayf̄ Jisasomí d̄ijn̄f̄ n̄iw̄kw̄roro aiwí re rarigfáyf̄rini, “Émáyf̄ Jisasomí d̄ijn̄f̄ n̄iw̄kw̄roróná iyf̄ s̄mf̄ sfó n̄iwákwin̄iro nene imóniηwápa nimóniróná, ayf̄ ananir̄ini.” rarigfáyf̄rini. Ayf̄ wí Pitaomí m̄ixf̄ nur̄iro ³ re urigfawixini, “Joxi pí nání negf̄ yar̄iηwápi ogámf̄ ner̄i émáyf̄, iyf̄ s̄mf̄ sfó m̄iwákwin̄iηpa egfáyf̄ t̄n̄i gwiaumf̄ ninir̄i nawini aiwá n̄ijn̄iginini?” ur̄ifagfá aí ⁴ Pitaο xám̄i imón̄e dáni rep̄iyf̄ n̄iw̄iéra nur̄i nureηw̄péa nurfná re urin̄iginini, ⁵ “Nioní an̄f̄ yoí Jopayo n̄iηwear̄i Gorixomí xwíyfá r̄ir̄imf̄ n̄iwirfná íkw̄kw̄f̄ n̄iyár̄iri or̄iηá n̄iparáná wen̄ijn̄f̄ yánfáyf̄ win̄iηanigini. Rap̄irap̄f̄ xwé wún̄ijn̄f̄ imónijn̄f̄ b̄i m̄idán̄i biaú m̄idán̄i biaú n̄ixir̄imáná an̄fnamí dáni awayini n̄imamówár̄iga weapar̄iηagf̄ n̄iw̄niir̄i nioní t̄ijn̄f̄ e ikwiár̄inénapáná ⁶ rap̄irap̄f̄ iwáf̄ in̄iηúmi p̄irán̄ijn̄f̄ s̄iηw̄f̄ ow̄in̄im̄in̄iri in̄imi s̄iηw̄f̄ agw̄f̄ win̄fáyf̄ win̄iηanigini. Nan̄w̄f̄ ámá iw̄f̄ mearigfáyf̄ t̄n̄i sayf̄ t̄n̄i agw̄f̄ t̄n̄i níropéa war̄iηyf̄f̄ t̄n̄i in̄f̄ t̄n̄i in̄imí wen̄agf̄ n̄iw̄niir̄fná ⁷ an̄fnamí dáni xwíyfá re r̄inénapf̄agf̄ arfá win̄anigini, ‘Pitaοxini, n̄iw̄iápn̄imear̄i nan̄w̄f̄ api n̄ip̄ikiri nei.’ n̄ir̄fagf̄ arfá n̄iwir̄i aí ⁸ nioní re ur̄iηanigini, ‘Ámináoxini, amip̄í “Nw̄fár̄ini.” r̄in̄iηf̄pi, n̄in̄ir̄fná piaxf̄ eán̄ipaxf̄ imóniηf̄pi s̄ini iwamfó ḡgf̄ b̄i méáonir̄ini. Aga wí n̄imiméini.’ ur̄ifagf̄ aí ⁹ xwíyfá an̄fnamí dáni r̄inénapf̄f̄pi ámi b̄i n̄ir̄inénap̄iri re n̄irénapiηiniginini, ‘Gorixoní r̄ixa “Nw̄fá mimónini.” rár̄fap̄f̄ nání joxi s̄ini d̄ijn̄f̄ re m̄iyaiwipani, “N̄in̄ir̄fnáyf̄, s̄ini ayá n̄in̄in̄ir̄i piaxf̄ neán̄ipaxf̄ imónini.” m̄iyaiwipani.’ Xwíyfá e n̄in̄irénapimáná ¹⁰ xwíyfá api ax̄ipi biaú b̄i n̄in̄irénapimáná ír̄iriwáf̄pi ámi an̄fnamí nání m̄ixeánénap̄in̄iηiniginini. ¹¹ M̄ixeánénapáná axíná re en̄iginini. Ámá waú wo —Awa Sisaria dáni nioní t̄ijn̄f̄ e nání uowár̄fawarini. Awa an̄f̄ none wear̄iηwáiwám̄i rémónapigfawixini. ¹² Rémonapáná kwíyf̄ Gorixoyápi re n̄ir̄iηiniginini, ‘Joxi awa t̄n̄i anani ui. Awa t̄n̄i nawini nuróná d̄ijn̄f̄ k̄k̄mí nimóga nur̄i “Pí nání ámá rowa t̄n̄i war̄iηini?” m̄iyaiwipani.’ n̄ir̄fagf̄

nioní t́nì áamá Jisasomí d́nǵ n̄wíkwíroro nánì n̄rìxímeá imónigfá wé ẃúmì dǵnǵ wo rowa t́nì nurane áamá nioní nánì urowárenapfóyá anjwámì páwíáná ¹³ o xegf anjyo anjnajf wo s̄nǵnì n̄wimónirí urínp̄ nánì rep̄yí n̄neairí re nearíñnigínì, ‘Anjnajo re n̄r̄ñnigínì, “Dìxí áamá wa Saimonomí —Oyá yoí b̄ Pitaorínì. Omí wirímiaup̄rì Jopa nánì urowárei.” n̄n̄r̄rì ¹⁴ re n̄r̄ñnigínì, “Xwíyá o n̄b̄r̄rì r̄r̄n̄fápi joxí t́nì áamá joxíyá anjwámì wearigfáyí t́nì arfá wip̄r̄fápipimí dǵnǵ Goríxo yeáyí seayim̄xemeanfárínì.” Anjnajo e n̄r̄ñnigínì.’ nearfagi ¹⁵ nioní xwíyá iwamfó uréwap̄yarfná re en̄ñnigínì. Kwíyí Goríxoyápi nene xámì n̄neaimearfná neaain̄ñfpa ayo ení axípi waínñnigínì. ¹⁶ Axípi waínfagi n̄wín̄r̄rì xwíyá Ámínáo nearagí r̄r̄p̄ nánì d́nǵ n̄r̄ónñnigínì, ‘Jono iniigf t́nìni wayí seameafagi aiwí Goríxo seyfné xegf kwíyípi t́nì wayí seameainfárínì.’ r̄ñfpi nánì d́nǵ n̄r̄ónñnigínì. ¹⁷ Goríxo nene Ámíná Jisasi Kiraisomí d́nǵ n̄wíkwírómáná enǵná xegf kwíyípi anfá neaiap̄ñfpa áamá ayo ení axípi wíagi nánì ‘Nioní Goríxo xegf d́nǵyo dǵnǵ yaríñfpi p̄r̄f urakipaxorínì.’ r̄seaimónarínì?’ urfagi ¹⁸ awa xwíyá Pitao urf̄r̄p̄ p̄r̄ánñf arfá n̄wiro omí ámì xwíyá b̄ murf Goríxomí seáyí e numeróná re r̄ḡfawixínì, “Goríxoyá d́nǵ t́nì émáyí ení wigf f̄wí yarígfápi r̄f̄w̄m̄n̄nì n̄mamoro d́nǵ n̄ȳm̄ñf imónñfpi meapaxí imónñoi.” r̄ḡfawixínì.

Adiokí ñweáyí wí Jisasomí d́nǵ wíkwíróáná imónñfpi nán̄r̄r̄n̄.

¹⁹ Xámì Sítipenomí n̄p̄kíróná Jisasomí d́nǵ wíkwíroarigfáyo xeanñf n̄wíkaríro xídíxídwárí éagfá émáyí anj̄m̄n̄nì numiamoróná wí xwíá raw̄rawápámì en̄fpi xegf yoí Pinisia ñwearo wí p̄r̄ñwí Saip̄rasi r̄ññf̄yimi ñwearo wí anj̄ b̄ xegf yoí Adiokí ñwearo neróná xwíyá Goríxoyápi émáyo muréwap̄yí wigf Judayoní nuréwap̄ya nuro aí ²⁰ wigf wa p̄r̄ñwí xegf yoí Saip̄rasi dǵnǵ x̄r̄r̄ḡfáyí t́nì anj̄ yoí Sairini dǵnǵ x̄r̄r̄ḡfáyí t́nì Adiokí n̄rémoro wáf nurímeróná émáyo ení xwíyá Ámíná Jiaso nánì yayf win̄paxípi nura emegfawixínì. ²¹ E yarfná Ámíná Goríxo d́nǵ uk̄kayorí enj̄ síxí weám̄x̄r̄r̄ yaríñfagi nánì áamá obaxí wigf ñwíá nánì yarígfápi arfá n̄keamoro Ámínáo tfám̄n̄nì n̄k̄n̄món̄ro d́nǵ wíkwírogr̄fawixínì.

²² Áamá Jerusaremí dǵnǵ Jiasoyá síyikí imónigfáyí xwíyá r̄r̄p̄ r̄ñaríñfagi arfá n̄wiro “Adiokíyo émáyí obaxí Jisasomí d́nǵ wíkwíroaríñoi.” r̄ñaríñfagi arfá n̄wiro nánì Banabasomí Adiokí nánì uowáfagi ²³ o nurí anj̄ apimí n̄rémorí w̄ññnigínì. Goríxo émáyo wá n̄wian̄r̄r̄ ayo wim̄xaríñfpi n̄wín̄r̄fná d́nǵ nífá n̄wín̄r̄r̄ enj̄ r̄rém̄x̄f n̄wirí re uríñnigínì, “Goríxomí wí r̄f̄w̄ mumó anñf miní ayá t́nì xíd̄f̄r̄x̄n̄n̄.” uríñnigínì. ²⁴ O áamá narf yaríño imón̄r̄r̄ Goríxoyá kwíyípi ayá wí síxí w̄n̄r̄r̄ Jisasomí d́nǵ ayá wí wíkwírorí yaríño enagi nánì e uríñnigínì. Áamá obaxí Ámínáomí d́nǵ wíkwírófáyí ax̄ññf nimón̄ro n̄kum̄x̄ga waríñfagi ²⁵ Banabaso Soro nánì p̄fá em̄n̄r̄r̄ anj̄ yoí Tasasi nánì nurí ²⁶ apimí ñweañfagi n̄wín̄r̄r̄ n̄wirimeámì b̄f̄w̄áú nawín̄n̄ Adiokíyo ññwearíná áamá e dǵnǵ Jiasoyá síyikí imónigfáyí t́nì awí neánayiro obaxí wíyo nuréwap̄ya nuríná xwiogwí wo awaúm̄ e múroñnigínì. Adiokíyo e íná dǵnǵ áamá wí áamá Jisasi Kiraisomí ux̄darígfáyí nánì yoí Kiris̄ten̄yí iwamfó w̄r̄ḡfárínì.

²⁷ Íná wíá rókiamoarigfá wa Jerusaremí p̄n̄n̄ n̄wíar̄m̄n̄ Adiokí nánì n̄weap̄ro ²⁸ wigf wo Agabaso yí r̄ññf éf n̄rorí Goríxoyá kwíyíyo dǵnǵ wíá nurókiamorí re uríñnigínì, “Aiwá nánì xwíá t̄fyo n̄yoní aga d̄f̄w̄f ayá wí ikeamónanf̄w̄arínì.” E uríñfpi Romíyí m̄x̄f ináyí Kírodiasoyí r̄ññf menjweañáná d̄f̄w̄f ap̄ ikeamónfagi nánì ²⁹ Jisasomí x̄darígfáyí woní woní x̄xegf̄n̄n̄ n̄wipaxí imónñfpa wigf d́nǵ re yaiwigfawixínì, “Negf n̄r̄x̄meá Judia p̄ropen̄s̄fyo ñweagfáyo ar̄r̄á wianf̄wá nánì n̄gwí ap̄ ap̄ n̄t̄rane wiowáfwan̄gínì.” n̄ȳaiwiro ³⁰ x̄ixen̄ e nero n̄gwí awí

eáƒáƒi Banabaso tƒni Soro tƒni awaú nimeámi nuri Jisasoyá siyikí imónigfá Jerusaremí ƒweagfáyo wipenƒweagfáwami mɔni wipisfi nani wiowarigfawixini.

12

Mixí ináyí Xeroto Jemisomi pikirí Pitaomi gwí uyirí ení nánirini.

¹ Iná Judayí mixí ináyí Xeroto Jisasoyá siyikí imónigfáyí wíyo rikikíríó wikárini nani fá nixiriri ² porisí wami urána kirá tƒni Jonomi xiráo Jemisomi pikiríawixini. ³ Jemisomi pikiríagfá nani Judayí yayí yaríƒagfá niwiniri Xeroto sipi ámi bi nerí re eniniginí. Pitaomi ení fá xiríƒiniginí. Sía Pitaomi fá xiríƒiyi tƒniná Judayí Goríxo ení fá múronƒpí nani díní mopírí nani bisƒkerfá yisí mayí urapí nimixiro narigfíná omi Xeroto fá xiríƒiniginí. ⁴ Omi fá nixirimáná re yaiwiniginí, “Sía Aníƒnajo Neamúroagoi riniƒ rípi ríxa pwéaná omi gwí aníƒyo dani nimixeari áma nini siƒwí anigfíe dani xwirixí numeri pikirimiginí.” niyairi gwí aníƒyo niƒwiraríƒiná porisí awí eánigfá biaú biaú xixegfíni waú waú awí mearoayipírí nani waríƒiniginí. ⁵ E waráná Pitaomi gwí aníƒyo awí mearoaríƒagfá aí Jisasoyá siyikí imónigfáyí Goríxo omi aríƒa owininiri aníƒ miní arfá ríá wé yaríƒ niwiéra ugíawixini.

Aníƒnaji wo Pitaomi gwí aníƒyo dani mixeaní nánirini.

⁶ Sía Xeroto “Ayimi omi nimixeari áma siƒwí anigfíe dani xwirixí uméimiginí.” yaiwiníƒiyi siní wíá móníƒaná Pitaomi senfá wíríƒkaú niyárimáná áwinimi sá wenána porisí waú midimidani ƒweari wa gwí aníƒ ówaní niyárimáná bƒaríwami dani awí roro enána re eniniginí. ⁷ Ámináoyá aníƒnaji wo nírónapírí gwí aníƒyo wíá ókiaráná Pitaomi miwíyo saiwiárí wimini nani ayíƒwí núrori re uríƒiniginí, “Joxi aníƒni wiáƒinimeai.” urána re eniniginí. Senfá aríƒkaú xegí wéyo dani íkweámioaniginí. ⁸ Senfá aríƒkaú íkweámioáagi aníƒnajo ámi re uríƒiniginí, “Dixí arerixí yiniri síkwí sú yiniri ei.” nuriri o ríxa e éaná re uríƒiniginí, “Dixí iyíá níƒƒkíyinimi nixídei.” uríƒagi ⁹ gwí aníƒ awami dani omi númi nipeyari númi nuríƒná “Aníƒnajo niri xwíyíá niriƒ yaríƒpí, ayí nepa ríá niarini?” niyairi “Sa oríƒá ríá wininini?” niyairi ¹⁰ awaú porisí xíó tƒni aníƒ e awí rogíawami múrori jfami awí rogíawami ení múrori nemána ákíƒá ówaní ainixí tƒni imixiníƒinami —Anami pini niwiárimí nipeyariƒná gwí aníƒyo pini niwiárimí ríxa aníƒ apí ikwíróníƒpimi emearigfánarini. Ana tƒni e rémóaná re eniniginí. Xegíƒi ƒkwimíniniginí. Xegíƒi ƒkwimínaná nipeyari óf wiyimi nuríƒná re eniniginí. Aníƒnajo ríxa pini niwiárimí úaná ¹¹ Pitaomi xegí díní fá nixiriri re riniƒiniginí, “Ámináo nioni éf niminimiri nani xegí aníƒnajo nurowarénapírí Xeroto ‘Gí ení eáníƒyo dani e wikáríimiginí.’ yaiwiaríƒpí pírí urakiri gí Judayí ‘Xeroto omi e wikáríwiniginí.’ niyairi díní wikwímoarigfáƒi pírí urakiri nerí gwí aníƒyo dani nimixeáoniríƒani? Oyi, e níonirini.” riniƒiniginí. ¹² Díní e fá nixirimo aníƒ apíxí Mariaíyí riniƒ wíyá —Ími xewaxo Joní Makorini. Omi xinái Mariaíyí riniƒiyá aníƒ iwami nani nuri áma obaxí aniwami awí neánarimáná Goríxo xíomi aríƒa owininiri nani yaríƒ niwia waríƒná nírémori ¹³ ákíƒá íwí míde dani iwaníƒ nearí ikaxí rímákíáná apíxí wí, aníƒ iwami xináiníƒi nimóniri omíƒi wiaríƒ wí —Í xegí yoƒ Rodairini. Í iwaníƒ neániri ikaxí rímákíƒagi nani goríƒaniri siƒwí owinimiri nuri ¹⁴ “Goxirini?” nuriri Pitaoyá maní umíƒiníƒagi nani díní níá wíagi re eniniginí. Xami ówaní mífkwíomeá aníƒni nuri ayá tƒni re uríƒiniginí, “Pitaomi ákíƒá ówaníƒyo bƒaríwamini dani bƒaríwo roní.” uríƒagi ¹⁵ áma ayí re uríƒawixini, “Jixí xaxá nerí raríƒini.” uríƒagfá aí í axíƒi aríƒí ámi bi tƒni uraríƒná ayí re urayigfawixini, “Pitaoyá aníƒnajo ríá roní?” urayaríƒagfá aiwi ¹⁶ Pitaomi siní ówaní iwaníƒ nearí ikaxí rímákíaríƒagi ayí nuro ówaní níkwiro winigíawixini. Pitaomi riwo roníƒi niwiniro díní niyága úagfá aí ¹⁷ Pitaomi ayí xwíyíá mírípa oépyiniri wé ówaní nuyimána

Ámináo n̄wiiri gwí an̄fyo dáni n̄meámi nupeyearfána éfp̄i n̄áni rep̄iyí n̄wiéra nuri re ur̄in̄igin̄i, “Jemisom̄i t̄ni neḡf n̄rix̄imeá imón̄igfáyo t̄ni nion̄i níí ap̄i n̄áni áwan̄f ur̄f̄r̄x̄in̄i.” nurár̄im̄i n̄ipeyear̄i m̄i n̄áni un̄igin̄i.

¹⁸ Rixa wáf ónáná poris̄í Pitaomi awí mearoar̄igfáwa o m̄in̄wean̄aḡi n̄w̄in̄iro “Pitao ar̄ige ner̄i r̄ía un̄o?” n̄ir̄in̄iro ayá íp̄ip̄fá n̄in̄wir̄ar̄iga war̄fna ¹⁹ m̄ix̄f in̄áyf Xeroto Pitao n̄áni p̄fá néra nuri p̄fá n̄imegin̄ár̄imáná poris̄í awí mearogfá awam̄i yar̄in̄f im̄im̄f n̄wiár̄imáná w̄am̄i sekax̄f re ur̄in̄igin̄i, “Awam̄i n̄imeám̄i nuro p̄kípoyi.” Sekax̄f e nur̄imo Judia p̄iropen̄is̄fyo p̄fni n̄wiár̄im̄i an̄f yoí Sisaria n̄áni n̄weri e ur̄in̄igin̄i.

Mix̄f in̄áyf Xeroto pen̄f n̄an̄in̄i.

²⁰ Xeroto áma Taia n̄weáyo t̄ni Saidoni n̄weáyo t̄ni wik̄f b̄i on̄imiápi m̄iwónf ayá wí wónar̄in̄aḡi wiḡf wí awí neánár̄imáná o n̄wean̄e n̄áni n̄b̄iro x̄am̄i Xerotoyá gap̄iman̄f seáyf e imón̄igfá wo t̄ni —O xeḡf yoí Biras̄itasor̄in̄i. O t̄ni x̄am̄i Xeroto wik̄f wónar̄in̄ip̄i n̄áni xw̄iyfá nim̄ix̄iro re ur̄igfawix̄in̄i, “Jox̄i Xeroto wik̄f neaónar̄in̄ip̄i n̄áni om̄i xw̄iyfá n̄neaur̄iyiri p̄iyfá neaw̄rii. Áma dix̄f m̄ix̄f in̄áyom̄i s̄iman̄w̄fyon̄in̄f wur̄in̄igfáyo aiwá b̄f yar̄in̄wáone en̄aḡi n̄áni r̄irar̄in̄w̄in̄i.” uráná o re ur̄in̄igin̄i, “Soȳné t̄ni naw̄in̄i n̄irorane seaur̄iyim̄fár̄in̄i.” ur̄faḡi awa wen̄in̄f nero n̄wean̄áná ²¹ síá Xeroto xw̄iyfá im̄ix̄in̄fá n̄áni r̄ar̄in̄yi par̄imóáná o m̄ix̄f in̄áyowa ȳinar̄igfápi okiyfá nin̄imáná xeḡf síá íkwian̄w̄f seáyf e im̄ix̄in̄in̄nam̄i n̄in̄weari xw̄iyfá r̄ir̄im̄f wiar̄fna ²² áma awí eán̄igfáyf r̄faiwá n̄ir̄iro re rayigfawix̄in̄i, “Xw̄iyfá ap̄i áma woyá m̄ir̄inar̄in̄in̄i. Ap̄i an̄fnam̄i dánf n̄w̄fá imón̄in̄f woyán̄in̄f r̄inar̄in̄i.” rayar̄fna re en̄igin̄i. ²³ Ayf urar̄igfápi n̄áni xewan̄in̄o p̄r̄f n̄rak̄in̄r̄i “Gor̄ixom̄in̄i seáyf e numer̄i r̄f̄poyi.” mur̄ipa éaḡi n̄áni Gor̄ixoyá an̄fnajf wo r̄in̄in̄f wíáná agw̄f aȳin̄w̄f nor̄fna p̄iyf omon̄igin̄i.

²⁴ E ner̄i aí xw̄iyfá Ámináooyá sur̄fmá mimónf s̄in̄i n̄ir̄iga nuri n̄áni áma obax̄f n̄ikum̄ix̄iga uḡfawix̄in̄i.

²⁵ Banabaso t̄ni Soro t̄ni awaúmi n̄igw̄f r̄ip̄i neḡf n̄rix̄imeá imón̄igfá Jerusarem̄i n̄weagfáyo m̄in̄i w̄isix̄in̄r̄i w̄iowar̄igfápi r̄ixa n̄iyár̄imáná Joni Makom̄i n̄wir̄imeám̄i Jerusarem̄i p̄fni n̄wiár̄im̄i ámi Adioki n̄áni yigfawix̄in̄i.

13

Banabasom̄i t̄ni Sorom̄i t̄ni wáf ur̄imep̄is̄f̄i n̄áni n̄ir̄fpearo urowar̄igfá n̄an̄in̄i.

¹ Jisasoyá s̄iyik̄f imón̄igfá Adiokiyo n̄weáyf wiḡf wa wáf rókiamoar̄igfá imón̄iro wa ur̄ewap̄iyar̄igfá imón̄iro egfáwa rowar̄in̄i. Wo Banabasor̄in̄i. Ámi wo Simiono xeḡf yoí b̄i Naijeroyf w̄r̄igf̄or̄in̄i. Ámi wo Sairini dánf Rusiasor̄in̄i. Ámi wo Maneyeno —O gap̄iman̄f Xeroto t̄ni n̄emer̄fna xw̄e iwiar̄on̄or̄in̄i. Ámi wo Soror̄in̄i. ² Ayf awí neán̄iro Ámináoomi yayf n̄wiuro aiwá n̄w̄fá n̄wean̄áná kw̄iyf Gor̄ixoyápi re ur̄in̄igin̄i, “Banabaso t̄ni Soro t̄ni nion̄i awaú e éisix̄in̄r̄i w̄éyo f̄á um̄ir̄ar̄in̄ap̄i x̄ixen̄i emep̄is̄f̄i n̄áni nur̄fpearo urowar̄f̄poyi.” uráná ³ ayf aiwá n̄w̄fá n̄wearo Gor̄ixom̄i xw̄iyfá r̄ir̄im̄f w̄iuro néfásáná awaúmi w̄é seáyf e n̄wikwiár̄imáná urowar̄igfawix̄in̄i.

Banabaso t̄ni Soro t̄ni p̄ir̄in̄w̄f Saip̄iras̄ipim̄i dáni wáf ur̄imeḡf̄i n̄an̄in̄i.

⁴ Awaúmi kw̄iyf Gor̄ixoyápi urowar̄faḡi n̄weri an̄f yoí Serusia r̄in̄in̄f̄pimi dáni s̄ip̄ix̄f wom̄i n̄ip̄ixemoán̄ri n̄in̄weámáná p̄ir̄in̄w̄f Saip̄irasi r̄in̄in̄f̄yim̄i n̄áni nuri ⁵ s̄ip̄ix̄o an̄f yoí Saramis̄iyf r̄in̄in̄f̄pimi iwiek̄f̄n̄imeááná awaú s̄ip̄ix̄f̄yo dáni nayoari Judayfá rotú an̄f wí e wí e m̄ir̄in̄in̄f̄yo dáni Gor̄ixoyá xw̄iyfápi wáf nur̄imer̄fna Joni Mako en̄i san̄f nur̄ap̄imer̄i ⁶ r̄ixa p̄ir̄in̄w̄f miw̄f m̄idán̄i dáni m̄idán̄i n̄áni wáf nura neméfis̄áná an̄f yoí Peps̄oyf r̄in̄in̄f̄pimi n̄ir̄émoro w̄in̄igfawix̄in̄i. Áma ayáf

mákkí ikinj wo —O Judayf worini. Mimónf wáf rókiamoarinj worini. Xegf yoí Ba-Jisasoyf wáf rígriforini. ⁷ O tñni pìropenisf apimf dánf pìrimiaó —O xegf yoí Sejiasf Porasorini. Dñj neyírori aumaúmí ininjorini. O tñni níkkumixinirí ñweagfílorini. O añf apimf ñweañagf Banabaso tñni Soro tñni síñwí e níwínirí wáf urimearfná pìrimiaó xwiyfá Gorixo nánf wáf rarigfípí arfá owimínirí awaúmf “Eñni.” uríagf aí ⁸ ayáf mákkí ikinjo —Girikiyf wigf pñné tñni Erimiasoyf ríninjorini. O pìrimiaó Jisasomf dñj mífkwíropa oenirí awaúmf xegf dñjyo dánf pírí rakímínirí éagf aiwí ⁹ Soro —O xegf yoí bí Poroyf urígriforini. O kwiyf Gorixoyápi ayá wí síxí wíninjagf nánf ayáf mákkí ikinjomf ríxa síñwí agwí níwínárirí ¹⁰ míxí re uríniginini, “Oboyá niaíwíninj imóninj roxiní, ámf wé róninj yarígfá gíyí gíyo pírí urakímínirí yarínnoxirini. Arfki yapf wíwapiyirí íwf urápirí néra warínnoxirini. Ámínáo nánf nepaxinj ríninjpi joxí aninj miní yapfní imoriréini?” nurirí ¹¹ re uríniginini, “Agwí nioní re rírarínjini, ‘Ámínáo ríxa dñj ríkikayóagf nánf joxí síñwí nísupárirí sfá obaxí wíyo sogwí síñwí wínírfámaní.’ rírarínjini.” uráná re enjiginini. Agwí wáfáninj úrárirí sfá uyinárirí éagf nánf “Ámfá go go wéyo ífá níñixirí óf síwá níñiréninjoi?” níyáiwirí ámfá nánf páf emenjiginini. ¹² E éagf pìrimiaó síñwí níwínirí Jisasomf dñj wíkwíronjiginini. E nerí Ámínáo nánf uréwapiyarígfípí nánf ududf níwiga unjiginini.

Banabaso tñni Soro tñni Pisidia pìropenisfyo nánf nuri Adiokiyf wáf urimegfí nánirini.

¹³ Poro tñni níkkumixinirí emearígfíwaú tñni Peposf pñni níwiárimí nuro sípíxí womf nípíxemoáníro níñweámáná nuro Pabiria pìropenisfyo añf xegf yoí Pega ríninjipimf íwiéknímeááná nayoaro e dánf Jonf Mako awaúmf pñni níwiárimí ámf xegf axí Jerusaremí nánf úagf aiwí ¹⁴ Poro tñni Banabaso tñni awaú Pega nímurori Pisidia pìropenisfyo añf xegf yoí Adiokiyf ríninjipimf níremori Sabarfáyo Judayfá rotú añfyo nípáwírí éf ñweañáná ¹⁵ ñwí ikaxí eáninjipimf bí ífá roro wáf rókiamoagfáwa eagfápimf bí ífá roro níyárimáná rotú añf iwámí mewegfáwa ámf womf awaú éf ñweagfíe nánf nurowáiro re urígfawixini, “Re ureí, ‘Negf nírixímeá imónígfíwagwí, awagwí xwiyfá enj ríremíxí neaipaxí bí enjánáyí, ananí nearípiyí.’ ureí.” urowáraná o nurí awaúmf axfpi e uráná ¹⁶ Poro níwiápnímearfí wé ówanj nuyimáná re uríniginini, “Gf Isíreríyfné tñni émáyí Gorixomf wáyí níwíro nánf nene tñni nawíní awí neánírane Gorixomf yayf wíarínwáyfné tñni arfá nípoyí. ¹⁷ Nwáf Isírerényá arfowéyí uxídagfó, o enjíná negf arfowamf neyírorí ayf añf mídánjyí nímoníro Isípíyí añfyo ñweañáná oyá dñj tñni sayá nímogá numáná enjáná o enj síxí neánirí emímí níwíwapíya unjipimf dánf añf ayo dánf níwirímeámí bñjiginini. ¹⁸ Níwirímeámí báná ayf ámf dñj meañe nemeróná xwiogwí 40 pwearfná o ayá nurímíxirí wé ífá numíxeánífsáná ¹⁹ Kenaníyí añfyo ámf gwí wírí wírí wé wíúmí dánj waú apimf xwírífá níxíxerí xwífá wigf ñweagfápi nurápirí negf arfowamf mñni winjiginini. Api nípní yarfná xwiogwí 450 pwenjiginini. ²⁰ Gorixo e níwíífsáná oyá dñj tñni ámf wa aníwá nímonayíro wáf rókiamoagf Samueroyf ríninj tñjíná nánf nímenjweága níbásáná ²¹ negf arfowa Gorixomf re urígfawixini, ‘Míxí ináyí neamenjweaní nánf neaimónarini.’ uráná o Kisomf xewaxo, Soromf —O xiáwo írinjo Bejimanoyáorini. Omf míxí ináyí nánf urípeááná o numenjwearfná xwiogwí ámf 40 pwenjiginini. ²² Gorixo omf surfma nímixirí ámf Depito xamíño míxí ináyí nímonirí oudenjweaní imíxíño nánf woákkí nerí re nearínjiginini, ‘Jesiomf xewaxo Depito ámf nioní dñj unjwírípíxí wo imóninjagf wíninjáorini. Nioní nímonarínj nípní xíxeni enforini.’ nearínjiginini. ²³ O ‘Depitoyá íwiárfawéyí wo Isíreríyo yeáyí uyímíxemeanífá nánf oimíximíni.’ níyáiwirí negf arfowamf sfmímanjyo dánf urínjpa xíxeni nerí ámf Jisasoyf ríninj imíxínríni. ²⁴ O síní ámfáyo piaumímí mífwinjáná Jono xámí Isíreríyo níyoní wáf nemerí ‘Segf íwf yarígfápi ríwfmíni mamóáná wayf seameaimfíni.’ nurímerí ²⁵ ríxa Gorixo e

éwiniginiiri wimixiyinipi yoparipi urimfaniri nerfina re rayinirini, ‘Seyfne nioni nani “Gorini.” yaiwiarinoti? Seyfne weninji nerini ninweagfonimanini. E nerini ai arfa nipoyi. Amá nioniyá rfwíyo binfo nioni aga seáyi e nimúrono enagi nani xegí síkwí sú gwí wíkweaipaxí mimóninini.’ rayinirini.

²⁶ Gí niriixímeá imónigfáyíne, Ebirfamoyá íwiárfawéyíne tfini éma Gorixomi wáyí niwiro nani ayí tfini re awí eánigfáyíne tfini rípi osearimini. Xwíyíá amáyo yeáyí uyimixemeapaxo naniipi ninenení arfa wianí nani Gorixo ríxa uowárenapinirini.

²⁷ Amá Jerusaremi nweagfáyí tfini wigí mebá nimóniro umenweagfáwa tfini omi ayí orfaniri mí mívómixipa ero eniná dani wíá rókiamoagfáwa o nani niriiri rfwaminí eágfápi —Api Sabará ayí ayo dani fá roarigfápirini. Api mfkí nani diní mímó surfímá fá niro nani ‘Ayí o nani rfa rinini?’ miyaiwipa ero néfasána wíá rókiamoagfá awa niri eágfápi tfini xixeni omi wíkarigfawixini. Wíá rókiamoagfá awa niri eágfápi tfini xixeni niwíkaríroná ‘Sipíoxirini.’ nuriro xwíyíá umeárigfawixini.

²⁸ E nemowa nimeámi nuro omi xwíyíá numeariri pikipaxí imóniní bi nani pfa nimeginiri aiwi gapimaní Pairatomi ‘Píko.’ urigfawixini. ²⁹ Omi nikipiróná wíá rókiamoagfáwa o nani niri eágfá nipiini xixeni niwimáná enána wa yoxáfpami dani niyoámi niwepniro xwáripáyo weyárfagfa aiwi re eniniginí. ³⁰ Gorixoyá diní tfini xwáripáyo dani ámi wiápinimeaniginí. ³¹ Niwiápinimeámána stá ayá wí amá Gariri piropenisíyo dani o tfini nawini Jerusaremi nani bigfáyo sináni wimónayiniginí. Ayínáni sináni wimónayiníyí negí Isireriyí imóniníyo áwaní urimepiri nani imónigfáyirini. ³²⁻³³ Yawawi eni xwíyíá yayí seainipaxí rípi searanirai niyaiwimi barinwií. Gorixo negí arfowami símimaníyo dani nurifiná ‘Niseaimfáriní.’ urinipi Jisaso xfoyá diní tfini wiápinimeanípimi dani awayá íwiárfawene ríxa xixeni api, xfo urinipi neaiinirini. Xwíyíá Bíkwi Samíyo soní biaúyi rininípimi niriiri eániní rípi, ‘Joxí Gorixoniyá íwoxirini. Agwí nioni simixána imóníoxirini.’ Xwíyíá e niriiri eáninípi eni xixeni imóninirini. ³⁴ Nene diní re yaiwianíwá nani ‘O Gorixoyá diní tfini wiápinimeáyí nani ámi niperi wí piyí epaxí menini.’ yaiwianíwá nani Bíkwiyo niriiri eáninípa Gorixo re urinirini, ‘Depitomi símimaníyo dani nurifiná “Ayá niriirimixiri píraniní siimfáriní.” urinápi joxí eni axípi nisimfáriní.’ urinirini. ³⁵ Ayínáni o nani Bíkwi Samíyo soní ámi bimi Depito re rinirini, ‘Gorixoxí amá e wíwiniginiri urinipi aniní miní xfdarino joxí xwáripáyo dani xe piyí oeniri sinwí winírfá menini.’ rinirini. ³⁶ Depito imóninípi nani nene nijfáriní. O Gorixo e éwiniginiri wimónarinípi néra núsána péána negí arfowa xwíá weyárininíyo weyáraná piyí eniniginí. ³⁷ E nerini ai amá Gorixoyá diní tfini wiápinimeano wí piyí meniniginí. ³⁸ Ayínáni gí niriixímeá imónigfáyíne, yawawi seararigwípi nani xixeni nijfá re imónipoyí. Jisaso enípimi dani Gorixo negí íwí yarínwápi yokwarimí neaiipaxirini. ³⁹ Íwí yarínwá nwi ikaxí Moseso niriiri eanipi xfdarínwápi dani yokwarimí neaiipaxí mimóninípi Jisasomi diní wíkwírówá gene gene xegí xewaxo neaiinípimi dani anani yokwarimí neaiiri gwíniní neajininípi neaikweawárirí epaxirini. ⁴⁰⁻⁴¹ Ayínáni wíá rókiamoagfáwa niri eágfá rípi xixeni seaimóniniginiri wáyí niseainiri diní mófrixini, ‘Gorixo rinípimi ikayíwí umeararigfáyíne, xámi sinwí niwiniro ududí nemána anítrixini. Ayí rípi nani searariní. Nioni seyíne tfininá yarínápi amá wa áwaní searfagfa aiwi seyíne agwí ai ná rfwíyo ai bi “Neparini.” yaiwírfá menini.’ xwíyíá api wíá rókiamoagfáwa niri eágfápi xixeni seaimóniniginiri wáyí niseainiri diní mófrixini.” uriniginí.

⁴² Poro tfini Banabaso tfini e nura numowá peyeariná amá arfa wíyíyí rixiní re urayigfawixini, “Awagwí ámi Sabará wíomi dani xwíyíá agwí neararigfápi axípi anani nearéwapiyipisíraní?” urayigfawixini. ⁴³ E nemána ríxa rotú aní tfiní e pini niwiárimí ami ami numiamoróná Judayí obaxí wí tfini émayí Gorixomi wáyí niwiro

náni Judayíniní imónigfáy wí tñi Poromi tñi Banabasomi tñi númi warinagfa awaú ámi nura nuriná ení ríremixí níriri re urigfísixini, “Seyné Gorixo wá nneawianiri neaiinípi fá nixiriro nweárxini.” urigfísixini.

⁴⁴ Sabarfa wo rixa parimóána áma aní apimi nweáy nápi xwiyfa Gorixoyápi arfa wianiro nani awí eánigfa aí ⁴⁵ áma ayá wí awaú rarigfípi arfa wianiro nani epfroyf yarínagfa Judayf sinwí e níriri sipí dñf bñ onimiápi mñwiaiwi ayá wí nñwiaiwi nani Poro uréwapiyarinípi pñrípñrñ ero ikayf wí umeariro egfawixini. ⁴⁶ E yarínagfa aí Poro tñi Banabaso tñi ayá igigf bñ mñwiní re urigfísixini, “Yawawi aga xwiyfa rípi yegf Judayné niseamúrorai émayo xámi uripaxf menagi nani seyné xámi seararinwi. E nerí aí xwiyfa rípi arfa mñyeaí arikwkwf neróna seyné áwaní réniní nyeariro yarínopi, ‘Dñf nñyiminí imóninípi meapaxf imónigfáy tñi xixeni mimóninwi.’ Áwaní éniní nyeariro yarínagfa nani agwi yawawi seyné pñni nseawiárimí émayo uréwapiyariní warinwi. ⁴⁷ Ayf rípi nánirini. Ámináo sekaxf neariní rípi nwf ikaxf eániníyo re eánini, ‘Gorixoní joxí émayo uyfwíniní wfa wókímixirfa nani rñwirárariní. Joxí nioní nani urirfápipimi dani áma xwfa nírini gñmi nweagfayo yeáy uyimixemeámfa nani e oimóniri rñrowárariní.’ Gorixo e nnearirina yawawi nani eniní rñf enagi nani émayo uranirai warinwi.” urigfísixini. ⁴⁸ E urarinagfi émayf arfa nñwiróna dñf nífa nñwiní xwiyfa Ámináoypí naní e rñnarinagi nani re rñnigfawixini, “Apí seáy e imónini.” nñriniro áma Gorixo dñf eyíroáriníyí dñf wíkwfrogfawixini.

⁴⁹ Xwiyfa Ámináoypí aní apí tñf e nñmñni rñnárimearína ⁵⁰ Judayf re egfawixini. Apixf seáy e imónigfa ayf tñni rotú nweaarigfiwámi tñni aní apimi seáy e nimóniro menweagfawami tñni sñmíríní wíagfa ayf Poromi tñni Banabasomi tñni sipí nñwikáiriro wigf tñf e dani mñxí xfdowárigfawixini. ⁵¹ Wigf tñf e dani mñxí xfdowárfagfa awaú “Nene sipíni wikárinwaénerani?” oyaiwinípoyniri egf síkwíyo xwfa sík xéninípi pñrñ wiaikímí nñyárimí aní yoí Aikoniamíyí rñninípipimi nani ugfísixini. ⁵² E nerí aí aní apimi dani Jisasomi dñf nñwíkwf roro uxfdarigfáy yayf bñ onimiápi mñwiní yayf seáyimi dani niga uro kwíyf Gorixoyápi ayá wí síxí wíninípipimi dani ení neaga uro néra wagfáriní.

14

Poro tñi Banabaso tñi Aikoniamí dani egfi nánirini.

¹ Awaú xámi egfípa Aikoniamíyo nñremómána Judayfya rotú aníyo nñpáwiri nuririna píraniní renwípearinagfi nani áma xwé ayá wí, Judayf tñni Gírikíyí tñni áma gwí apiaú dñf wíkwfrogfawixini. ² E nerí aiwí Judayf arfa nñwiro dñf mñwíkwfropa éfáyf Gírikíyí áma Jisasomi dñf wíkwfroarigfáyo sñmí tñni owípoyniri sñmíríní nñwiro yarínagfa nani ³ awaú e ayá wí nñwearná “Áma tíy wí mñxí nñyeaipaxf aí Ámináo anani yeameninopi.” nñyaiwiri ayá igigf bñ mñwiní sa nñra ugfísixini. E yarína Ámináo “Awaú neararigfípi nepa rfa nearariní?” owipimónípoyniri gñ dñfyo dani xe nuriri emímí tñni ayá rñwamónipaxf imóninípi tñni owíwapíyípiyniri ení síxí nñweámixa unñnigini. ⁴ E nerí aí áma aní apimi nweagfáyf dñf bñ biaú nñxiriro wí Judayf, dñf mñwíkwfroarigfáyf tñni kumixiníro wí wáf wurimeiarigfiwaú tñni kumixiníro neróna re eninigini. ⁵ Gírikíyí wí tñni Judayf wí wigf seáy e nimóniro umenweagfáyf tñni ayf nñwiápnímearo “Awaúmi sipí nñwikáirane sñná tñni opíkianeyí.” nñriniro yarína ⁶ e owianeyiníro yarigfápi nani awaú nñjfa nimóniri nani Raikonia pñropenisíyo aní sñmí biaú xegf yoí Risitirapimi tñni Debipimi tñni nani éf uri aní mñdímídani ikwíroninípiami ení nani éf uri nerí ⁷ aní ayo dani xwiyfa yayf neainarinípi wáf urimegfísixini.

Poró tñi Banabaso tñi Risitirapimi dani egfipi nanirini.

⁸ Awaú anj yoí Risitirai riniñipimi emearina áma e dani wo —O xinái agwíyo dani sikwí ikí enj xiriñorini. Xegí sikwíyo enj bi meaniñagí nani o bi onimiápi irú nipimixiri anj yagomani. O éf niñweari ⁹ Poró urariñipi aría wiarina re enjiniñi. Poró siñwí agwí niwiniñirina winíyí winiñiniñi. Xegí sikwí sipí enjyí nanj wimixini nani Jisasomi dñj wíkwíroariñagí niwiniñi ¹⁰ imí tñi niriñi “Niwiápinimeari dixí sikwí tñi píraninj éf roi.” urána re enjiniñi. Úrapí éf niroamori anj enjiniñi. ¹¹ Poroyá manjyo dani éf niroamori anj yariñagí áma e epíroyí egfáyí siñwí api niwiniñiro xwiýá niñfeyoaro niriñóna wigí Raikonaiyí pñé tñi re rigfawixini, “Negí ñwía anjnamí ñweagfáwa rixa áma nimóniro nene tñj e nani riwaú weapii.” niriñiro ¹² “Banabaso, o negí ñwíáo Susoyi wírinñorini.” riro Poró xwiýá yanj umeaiariño enagí nani “O negí ñwíáo Xemisoyi wírinñorini.” riro neróna ¹³ Susoyi wírinñoro —O nani anj ridiyowá yariñiwá anj apimi ákñáyo bíaríwami dani umiriñiniñorini. Oyá apaxipáninj imóniño uría iwí yeyí ininj bi niñmaxiriñi burimákaú oxí wo tñi niñméra niñiri ákñá iwí e éf niñrómana áma e epíroyí egfáyí tñi “Awaú nani ridiyowá owianeyi.” niwimóniro e wianiro yariná ¹⁴ wáf wurimeiarigfíwaú, Banabaso tñi Poró tñi ayí “Awaú nani e owianeyi.” rinariniñagí aría niwiri re egfisisixini. Ayí “Nene wianiri yariñwápi awaú aga niñwimónarini.” oyaiwipoyiniñi egí iyí naxeri áma epíroyí egíe áwinimiñi anjiniñi nuri xwiýá imí tñi nira nuri ¹⁵ re urigfisisixini, “Áma tiyíne, pí nani e yeaiñiro yariño? Yawawi eni seyíne imónigfápa ámawawirini. Yawawi sa rípi nani yariñwii. Seyíne segí ñwíápi niñfidiñóna suríma yariñfápi pñi niwiáriñi Goriñomi —Ñwíá nepa dñj tñj ayí orini. O anjina imixiri xwíá imixiri rawirawá imixiri neri amípi nñi ayo yariñipi imixiniñorini. Omi seyíne xídiñiri nani yawawi xwiýá yayí seainipaxí rípi wáf searariñwii. ¹⁶ Áma gwí wíri wíri nñi aga enina dani niñweaxa bigfáyí Goriñoxo wigí siñwíyo xe oxídiñpoyiniñi niñwiga niñiri aiwi ¹⁷ xewaniño imóniñipi nani yumí mñseainí xegí nanj niñseaiiriniñipi dani siñwáninj niñseaiña biñirini. Segí ominj ná weariniñina wenfa nani oyá dñj tñi iniá eaenapiñi aiwá píripiñi iniri yariná seyíne niñiro yayí niga warigfáriní. Ayinani o e niñseaiiriniñipi dani xewaniño imóniñipi nani siñwáninj niñseaiña biñirini.” ¹⁸ Xwiýá e nuriñi aiwi áma ayí aríki “Awagwí nani xe ridiyowá oépoyiniñi siñwí neañpiyi.” urariñagí awaú aninj miní píriñi urakianiri néfisaná enaná ayí kikiá egfawixini.

Poromi síña nearo tigfá nanirini.

¹⁹ Judayí wí Adioki dani biro Aikoniami dani biro nero áma obaxí e ñweagfáyo dñj ukiniñimixaná “Poromi sipí e owikáraneyi.” wimónariñipi niñfidiño re egfawixini. Omi síña tñi nearo “Rixa piyíñani?” niyaiwiro anj apimi dani niñropemi niñpeyero e wárfagí aí ²⁰ áma Jisasomi dñj niñwíkwíroro xídarigfáyí piyo wenje mñdimdani rówapaná re enjiniñi. O ámi wiápinimeariñiniñi. Ámi niwiápinimeari anj apimi nani nuri sá wenjo wíápi tñi Banabaso tñi anj yoí Debi riniñipimi nani nuri ²¹ anj apimi dani xwiýá yayí neainariñipi wáf nurimerina áma obaxí Jisasomi dñj niñwíkwíroro ouxídiñpoyiniñi niñwimixarimiñi ámi Risitira nani nuri e eni nurára múrori Aikoniami e eni nurára múrori Adioki e eni nurára múrori nerina ²² awaú xami nura púaná Jisasomi uxídigfáyí enj neañiro omi pñi niñwiáñi aninj miní xídiñpíñi nani enj ríremixí niñwiera nuri re urigfisisixini, “Xeaninj ayá wí niñeaiñeáa numaná enaná Goriñoxoyá xwioxíyo páwianíwáriní.” nuriñi ²³ áma wa Jisasoyá siyikiñi imónigfáyo wípeñweapíñiñi anj api apimi niñwurípeaária niñweri xami aiwá ñwíá ñwiráñiriñi Goriñomi xwiýá ririñiñi wiri néfisaná Ámináo, wigí dñj wíkwíroariñigíto píraninj oumeniniñi wéyo niñwimiñi egfisisixini.

Poró tñi Banabaso tñi ámi egí axím+ni ugí nánir+ni.

²⁴ E nemowau Pisidia p̄ropenis̄yo áwinimi n̄puri Pabiria p̄ropenis̄yo n̄remori ²⁵ an̄f yoí Pega r̄n̄n̄p̄imi xw̄yá Gor̄xoyá p̄ nurára n̄múrori an̄f yoí Ateria r̄n̄n̄p̄imi n̄ni n̄weri ²⁶ e d̄ni s̄p̄x̄ womi n̄p̄xemoán̄ri n̄n̄weámáná nuri Adiokiyo n̄ni nuri —E ayí awau r̄xa eméípi wáf emear̄ná Gor̄xo wá wianf̄pimi d̄ni éf̄isix̄n̄ri omi wéyo n̄wirowáfger̄ni. E n̄ni nuri ²⁷ n̄remómáná Jisasoyá s̄yikí imónigf̄ayo awí neaár̄ri am̄p̄i awau nemeríná Gor̄xo en̄p̄i n̄ni rep̄yí n̄wiéra nuri Gor̄xo émáyí n̄k̄n̄món̄ro d̄n̄f on̄kw̄r̄poȳn̄ri ówan̄n̄n̄f w̄kw̄īn̄p̄i n̄ni rep̄yí n̄wiri ²⁸ e nemowau Jisasomi ux̄darigf̄a an̄f apimi n̄weáyí tñi nawíni s̄á ayá wí e n̄weagf̄isix̄n̄ri.

15

Émá Jisasomi x̄darigf̄áyí n̄ni xw̄yá im̄ixigf̄a nánir+ni.

¹ Ámá wa Judia p̄ropenis̄yo d̄ni n̄weap̄ro Adioki n̄remómáná ámá Jisasomi d̄n̄f n̄wikw̄roro n̄ni wigí xex̄r̄meá imónigf̄ayo nuréwap̄yiro re urigf̄awix̄n̄ri, “Seȳné Judayene tñi x̄xen̄ imónip̄r̄i n̄ni negí ar̄o Moseso r̄n̄p̄i iyí s̄m̄ s̄ó m̄wákwin̄pa nerónáyí, Gor̄xo yeáyí seayim̄xemeapax̄ men̄ni.” urar̄n̄agf̄a ² Poró tñi Banabaso tñi xw̄yá s̄m̄ tñi x̄m̄x̄m̄ nin̄ro xw̄yá ayá wí n̄r̄ga n̄wiáp̄n̄mearo néfasáná ámá e d̄n̄f Jisasoyá s̄yikí imónigf̄áyí re r̄n̄igf̄awix̄n̄ri, “Poró tñi Banabaso tñi negí wa tñi Jerusarem̄i n̄ni nuro wáf wurimeiarigf̄awa tñi ámá e d̄n̄f Jisasoyá s̄yikí imónigf̄ayo wipeñweagf̄awa tñi ner̄meán̄máná ‘Iyí s̄m̄ s̄ó wákwin̄poyí.’ neararigf̄a r̄p̄i n̄ni xw̄yá nim̄ix̄róná, ayí nan̄r̄n̄ri.” n̄r̄n̄ro ³ uowárauáná awa xw̄fá Pinisiaȳ r̄n̄n̄p̄imi tñi Samaria p̄ropenis̄yo tñi n̄pur̄ná an̄f ap̄i apimi Jisasomi d̄n̄f n̄wikw̄roro n̄ni xex̄r̄meá imónigf̄a w̄yon̄i w̄yon̄i émáyí Gor̄xo t̄f̄am̄ni k̄n̄mónigf̄ap̄i n̄ni e e áwan̄f nura n̄múroróná yayí n̄wim̄oa ugf̄awix̄n̄ri.

⁴ E nemowa r̄xa Jerusarem̄i n̄remoro an̄f e d̄n̄f Jisasoyá s̄yikí imónigf̄áyí tñi wigí wipeñweagf̄awa tñi wáf wurimeiarigf̄awa tñi yayí wiemeááná Poró tñi Banabaso tñi awau émáyí t̄n̄f e emear̄ná Gor̄xo egí wéyo d̄ni néra un̄f n̄p̄ini n̄ni rep̄yí wiar̄ná re en̄niḡni. ⁵ Parisi imónigf̄a Jisasomi d̄n̄f wikw̄roarigf̄a wa n̄wiáp̄n̄mearo re r̄igf̄awix̄n̄ri, “Émá Jisasomi d̄n̄f wikw̄roarigf̄áyí negí iyí s̄m̄ s̄ó wákwin̄ar̄n̄wápi mepa epax̄ wí mimón̄ni. Ayí n̄w̄ ikax̄ negí ar̄o Moseso ean̄p̄imi m̄x̄d̄pa ner̄ná, ‘Ayí anan̄r̄n̄ri.’ ur̄pax̄ mimón̄ni. Ayo nuréwap̄yirane ‘Apimi an̄n̄f min̄i x̄d̄f̄r̄x̄n̄ri.’ ur̄wan̄ḡni.” r̄igf̄awix̄n̄ri. ⁶ Aȳn̄n̄i wáf wurimeiarigf̄awa tñi Jisasoyá s̄yikí imónigf̄ayo wipeñweagf̄awa tñi ap̄i n̄ni xw̄yá im̄ix̄n̄ro n̄ni awí neán̄ro ⁷ r̄xa xw̄yá ayá wí r̄rowiáḡ nin̄fasáná en̄áná Pitao n̄wiáp̄n̄mear̄i re ur̄n̄niḡni, “Gí n̄r̄x̄meá imónigf̄oȳné, x̄ami d̄ni émáyí xw̄yá yayí neainar̄n̄p̄i ar̄fá wiro d̄n̄f wikw̄roro ep̄r̄fá n̄ni soȳnéyá wo iwam̄fó wáf ur̄w̄n̄ḡn̄ri Gor̄xo eȳron̄o, ayí n̄ion̄i en̄agi n̄ni soȳné n̄j̄f̄ar̄n̄ri. ⁸ N̄ion̄i ayo wáf ur̄meááná Gor̄xo —O ámáyá xw̄ox̄yo imón̄n̄p̄i n̄ni n̄ni n̄j̄f̄a imón̄n̄or̄n̄ri. O xegí kw̄ȳp̄i nene neaiap̄n̄pa ax̄p̄i min̄i n̄wir̄n̄p̄imi d̄ni s̄wá rén̄n̄f neain̄r̄n̄ri. Émáyí en̄i d̄n̄f n̄nikw̄roróná, ayí anan̄r̄n̄ri. S̄wá én̄n̄f neain̄r̄n̄ri. ⁹ Judayene xegí b̄i neair̄i émáyo xegí b̄i wiir̄i en̄f̄mani. Nene neain̄p̄a ax̄p̄i ayí en̄i d̄n̄f wikw̄roar̄n̄agf̄a n̄w̄n̄ri yokwar̄m̄ wiir̄n̄ri. ¹⁰ Aȳn̄n̄i soȳné Gor̄xo wikí oneaón̄ri pí n̄ni yar̄n̄o? N̄w̄ ikax̄ Moseso ean̄p̄imi d̄ni san̄f negí ar̄owa anan̄i n̄meámi upax̄ mimón̄n̄p̄i — Ap̄i, ayí n̄w̄ ikax̄ negí ar̄owa ox̄daneȳn̄róná n̄x̄d̄pax̄ mimón̄n̄p̄ir̄n̄ri. Ap̄i pí n̄ni émá Jisasomi d̄n̄f wikw̄roarigf̄ayo wikwiáran̄ro yar̄n̄o? Soȳné Gor̄xo ayo m̄wikwiáran̄p̄i wikwiáran̄ro ner̄n̄p̄imi d̄ni Gor̄xo nene wikí oneaón̄ri yar̄n̄o. ¹¹ Nene d̄n̄f wí re m̄m̄o, ‘N̄w̄ ikax̄ eán̄n̄p̄i x̄dar̄n̄wápi d̄ni yeáyí neayim̄xemeapax̄r̄n̄ri.’ wí m̄m̄o d̄n̄f re neaip̄món̄ni, ‘Ám̄ná Jisaso émáyo wá

nɪwianɪrɪ ayo nánɪ wayfá upeɪɲɪyo dánɪnɪ Gorɪxo yeáyɪ uyimɪxemeaarɪɲɪpa Judayene enɪ axɪpɪ e yeáyɪ neayimɪxemeaarɪɲɪrɪnɪ. Dɪɲɪ e neaipɪmónɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

¹² Awí eánɪgɪfáwa xwɪyɪfá bɪ mɪrɪ sɪnɪ arfánɪ nɪwiro yarfná Banabaso tɪnɪ Poro tɪnɪ éfɪ nɪrorɪ xwɪyɪfá nurɪrɪ emɪmɪ tɪnɪ ayá rɪwamónɪpaxɪ imónɪɲɪ tɪnɪ awaú émáyɪ tɪɲɪ e wáf urɪmearfná Gorɪxo egɪ wéyo dánɪ wɪwapɪyɪɲɪpɪ nánɪ repɪyɪ nɪwiri ¹³ rɪxa nɪrárɪmáná enáná Jemiso nɪwiápɪnɪmearɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gɪ nɪrɪxɪmeá imónɪgɪfáwɪné, xwɪyɪfá nionɪyá bɪ enɪ arfá nɪpoyɪ. ¹⁴ ‘Gorɪxo émáyɪ nánɪ wɪ dɪɲɪ mɪmoarɪnɪnɪ.’ yaiwiagwá aɪwɪ xewanɪɲo émáyɪ wɪ nionɪyá imónɪfɪrɪxɪnɪrɪ nɪwɪeyɪrorɪɲɪpɪmɪ dánɪ ámá ayɪ nánɪ monɪpɪ iwamɪfó sɪwá neainɪrɪnɪ. Apɪ nánɪ Saimono rɪxa repɪyɪ neainɪpɪ. ¹⁵ Agwɪ o nearɪfɪpɪ, ayɪ wáf rókiamoagɪfáwa Depitoyá fwiáfawé nánɪ nɪrɪro eagɪfá rɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪnɪ, ¹⁶ ‘Apɪ nɪpɪnɪ nimónɪmáná enáná Gorɪxonɪ ámɪ nɪbɪrɪ anɪ segɪ mɪxɪ ináyɪ Depitoyá pɪneamioagiwá ámɪ mɪrɪmɪfárɪnɪ. Anɪwá xwɪrɪfá ikɪxénɪɲɪpɪ ámɪ nɪmɪrɪrɪ sɪɲɪ imɪxɪmɪfárɪnɪ. ¹⁷ Ayɪ rɪpɪ nánɪ e emɪfárɪnɪ. Judayɪ gwɪ axɪrɪ marfáɪ, ámá gwɪ wɪrɪ wɪrɪ nɪnɪ Ámɪnáonɪ tɪfámɪnɪ obɪpoyɪnɪrɪ nánɪ ámɪ apɪ e mɪrɪmɪfárɪnɪ. Ayɪ émá nionɪyá imónɪfɪrɪxɪnɪrɪ wéyo fá umɪrɪɲáyɪ nionɪ tɪfámɪnɪ obɪpoyɪnɪrɪ ámɪ mɪrɪmɪfárɪnɪ. ¹⁸ Ámɪnáonɪ xwɪyɪfá rɪpɪ seyɪné nɪjɪfá oimónɪpoyɪnɪrɪ enɪnɪ dánɪ searɪɲáonɪ seararɪɲɪnɪ.’ Xwɪyɪfá wáf rókiamoagɪfáwa eagɪfá apɪ tɪnɪ Saimonɪ nearɪfɪpɪ tɪnɪ xɪxenɪ imónɪnɪ. ¹⁹ Ayɪnánɪ dɪɲɪ nionɪyá enɪ rɪpɪrɪnɪ. Émá Gorɪxo tɪfámɪnɪ ukɪnɪmónarɪgɪfáyo upupɪgɪ mɪwikárɪpa oyaneyɪ. ²⁰ Nwɪ ikaxɪ eánɪɲɪ nɪpɪnɪ nánɪ mɪwikwɪárɪpa nemáná aɪ sa payɪ wɪ nearane re urɪwanɪgɪnɪ, ‘Judayene xwɪrɪfá neainɪpaxɪ imónɪɲɪ rɪpɪ rɪpɪ mepa éfɪrɪxɪnɪ. Ámá wɪ mimónɪ ɲwáfá imónɪɲɪpɪ nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪfápɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Apɪxɪ nɪmearfná sewɪnɪ mɪmeánɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Nanɲwɪ gwɪ sɪɲwɪyo xɪráná ragɪ sɪnɪ enɪpɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Rakiwɪ enɪ mɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ.’ Apɪnɪ payɪ nearane urɪwanɪgɪnɪ. ²¹ Ámá enɪnɪ dánɪ néra nɪbɪro nene ɲweaɲwá rɪnɪ enɪ Sabarfá ayɪ ayo anɪ apɪ apɪmɪ ámá wa ɲwɪ ikaxɪ Moseso eaɲɪpɪmɪ dánɪ fá roro uréwapɪyɪro yarɪɲagɪfá nánɪ émáyɪ Judayene xwɪrɪfá neainarɪɲɪpɪ nánɪ nɪjɪfá imónɪɲoɪ. Ayɪnánɪ rɪwamɪɲɪ apɪnɪ nearane e urɪwanɪgɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Émáyɪ nánɪ payɪ nearo wiowárɪgɪfá nánɪrɪnɪ.

²² Wáf wurimeiarɪgɪfáwa tɪnɪ Jerusaremɪ dánɪ Jisasoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfá nɪnɪ tɪnɪ wigɪ wɪpɪɲweagɪfáwa tɪnɪ enɪ dɪɲɪ ná bɪnɪ nɪxɪrɪro re rɪnɪgɪfawɪxɪnɪ, “Negɪ wɪ Poro tɪnɪ Banabaso tɪnɪ payɪ nɪmaxɪrɪmɪ upɪrɪ nánɪ nɪrɪfpearanénáyɪ naɲɪrɪnɪ.” nɪrɪnɪro Judasomɪ —O xegɪ yoɪ ámɪ bɪ Basabasorɪnɪ. Omɪ tɪnɪ ámɪ wo Sairasomɪ tɪnɪ —Awaú Jisasomɪ dɪɲɪ nɪwɪkwɪroro nánɪ xexɪrɪmeá imónɪgɪfáyo seáyɪ e imónɪgɪfáwáurɪnɪ. Awaúmɪ nɪrɪfpearo ²³ payɪ re nɪrɪnɪrɪ eánɪɲɪpɪ wiowárɪgɪfawɪxɪnɪ, “Wáf wurimeiarɪɲwáone tɪnɪ Jisasoyá sɪyɪkɪ imónɪgɪfáyo umeɲweaɲwáone tɪnɪ nene segɪ sérɪxɪmeá imónɪɲwáone seyɪné negɪ nɪrɪxɪmeá imónɪgɪfáwɪné nánɪ —Wɪyɪné anɪ yoɪ Adiokɪyo ɲweagɪfáwɪné, wɪyɪné Siria pɪropenɪsɪyo ɲweagɪfáwɪné, wɪyɪné Sirisia pɪropenɪsɪyo ɲweagɪfáwɪné. Seyɪné nánɪ payɪ rɪpɪ nearɪ wiowárɪnɪparɪɲwɪnɪ. Seyɪné nɪyɪnɪnɪ yayɪ os-eainɪnɪ. ²⁴ None rɪxa arfá re wɪwárɪnɪ, ‘Negɪyɪ wɪ none “Soyɪné nuro e urɪpoyɪ.” murɪwámɪ ayɪ seyɪné tɪfɪ nánɪ nɪbɪro searéwapɪyarfná dɪɲɪ rɪfá seaxerɪ dɪɲɪ sɪmɪgwɪfá seayɪnɪrɪ enɪrɪnɪ.’ arfá e wɪwá enagɪ nánɪ ²⁵⁻²⁶ none rɪxa dɪɲɪ ná bɪnɪ tɪnɪ nimónɪmáná ‘Ayɪ rɪpɪ neranéná naɲɪrɪnɪ.’ neaimónɪfɪrɪnɪ, ‘Ámá negɪ wamɪ nɪrɪfpearane Banabasomɪ tɪnɪ Soromɪ tɪnɪ —Awaú nene dɪɲɪ sɪxɪ uyɪɲwáwáurɪnɪ. Negɪ Ámɪná Jisasɪ Kiraiso nánɪ wáf nurɪmerɪnɪ yoɪ mayɪ nimónɪrɪ urɪmegɪfáwáurɪnɪ. Awaúmɪ tɪnɪ negɪ wamɪ tɪnɪ seyɪné tɪɲɪ e nánɪ nurowárɪnɪparɪfná, ayɪ naɲɪrɪnɪ.’ neaimónɪfɪrɪnɪ. ²⁷ Ayɪnánɪ rɪwamɪɲɪ re eaarɪɲwápɪ Judaso tɪnɪ Sairaso tɪnɪ awaú maɲɪfɪ tɪnɪ enɪ ananɪ áwanɪfɪ

searƒisixini uowárarinwini. ²⁸ None xwiyáƒa nimixiranená kwíyá Gorixoyáyo dání re rinƒwaniginí, ‘Nwá ikaxá ayá wí sanƒinƒinƒ imóninƒipi miwikwiáripini.’ rinƒwaniginí. Nwá ikaxá émáyné aga pƒni miwiáripaxá imóninƒipi, ayá rípinini. ²⁹ Ámá wigá mimóni ƒwá imóninƒipi nání ridiyowá yarigfápi minipa éfrixini. Rakiwá minipa éfrixini. Nanwá gwá sinwáyo xiráná ragá siní enagá nání minipa éfrixini. Apixá nimearóná sewini míméanipa éfrixini. Seyné nene rƒwá apini e nerónáyá, ayá apáni yarino. Negá xwiyáƒa apini.”

E niri ro payá eagfawixini. ³⁰ E nemowa miní wiowáraná awa payá nimeámi Adioki nání niwero niremómáná amá e dání Jisasoyá siyiká imónigfáyo awí neaárimáná payá miní wiagfá ³¹ ayá ƒa nroróná xwiyáƒa enƒi rirémixá niwiro eáninagá nání dinƒi níƒa wininiginí. ³² Dinƒi níƒa winaríná Judaso tƒni Sairaso tƒni awaú ení wá rókiamoarigfíwaú enagfí nání wigá xexirímeá imónigfáyo xwiyáƒa ayá wí bi tƒni enƒi rirémixá niwiri enƒi sixá niwimixiri egfísixini. ³³ E nemowaú stá wí e ninweagfísáná enáná awaúmi ámi wigá uowárigfáwa tƒni e nání nuowáriro yayá wiowáragfá nání xexirímeá imónigfá e ƒweagfáyo pƒni niwiárimí kikiƒa néra ugfísixini. ³⁴ [Jerusaremí nání nuri aiwí Sairaso “Adiokiyo ámi bi tƒni ninwearíná, nanƒ emfíni.” yaiwiniginí.] ³⁵ Awaú e eagfí aí Poro tƒni Banabaso tƒni Adiokiyo ninweari amá obaxá wí tƒni nawíni xwiyáƒa Ámináoypá wá urimeri uréwapiyiri egfísixini.

Poro tƒni Banabaso tƒni ewáramónigfí náninini.

³⁶ E nemowaú rixa stá wí múróáná Poro Banabasomi re uriniginí, “Yawawi ámi nurai anƒi apí apimi xwiyáƒa Ámináoypá wá nurimerainá amá Jisasomi dinƒi niwikwíroro nání yegá nrixímeá imónigfáyo arige rífa ƒweanoinini sinwá owinimeaiyi.” uragá ³⁷ Banabaso “Ayá ananinini.” niyaiwiri “Joní Mako ení yawawi tƒni nawíni owaneyi.” wimónagá aiwí ³⁸ Poro arƒkí re urarinagá nání, “Xámi wá urimeanirane nuranená siní nápi oyaneyinini nání mú Pabiria piropenisíyo dání pƒni niyeawiárimí unjo ámi yawawi tƒni nawíni niwirimeámí mupa oyaiyi.” urarinagá nání ³⁹ mixá nri nowieánfísáná apimi dání newáramóniri Banabaso Joní Makomi niwirimeámí nuri sipixá womí nri pxiemoániri ninweari piriwá Saipirasíyi rininƒipimi nání ugfísixini. ⁴⁰ E nání úagfí aí Poro Sairasomi nimeari xexirímeá imónigfáyo awaú wá emearíná Ámináo wá niwianiri uméwiniginiri omí wéyo miní wíáná e dání pƒni niwiárimí nuri ⁴¹ Siria piropenisíyo tƒni Sirisia piropenisíyo tƒni áwini e nuri anƒi apí apimi niremómáná amá Jisasoyá siyiká imónigfá wíyá wíyo nuréwapíya nuríná enƒi sixá wimixigfísixini.

16

Poro Timotiomí niwirimeámí unƒi náninini.

¹ Poro anƒi Debiyi rininƒipimi niremori ámi nuri Risitiraí rininƒipimi niremoríná wininiginí. Ámá Jisasomi xƒdarigfáyo wo —O xegá yoƒ Timotiorini. Xinái Jisasomi dinƒi wikwíroarinƒi wirini. Í Judayá enagá aí omí xano Girikiyáriní. ² Ámá Risitira ƒweáyá tƒni Aikoniamí ƒweáyá tƒni Jisasomi dinƒi niwikwíroro nání xexíxexirímeá imónigfáyo Timotio nání “Ámá nanƒi worini.” rarigforini. ³ O nání Poro “Yawawi tƒni nawíni omeaneyi.” niwimóniri nání omí nimeari iyá sƒmí sƒó wákwiniiginí. Ayá rípi nání e eniginí. Judayá aríwamidáni ƒweagfáyo nƒni o xegá xano Girikiyá enagá nání xƒo iyá sƒmí sƒó miwákwiniinƒipi nání nijfá e imónigfá enagá nání Poro negá Judayo wá urimearíná omí arfá miwipa eprixinini iyá sƒmí sƒó wákwiniiginí.

⁴ Anƒi apí apimi nurára nimúroróná xwiyáƒa wá wurimeiarigfáwa tƒni Jerusaremíyo Jisasoyá siyiká imónigfáyo wipenweagfáwa tƒni awa xwiyáƒa nimixiróná rinárigfá rípi, “Negá ƒwá ikaxá eáninƒi rípinini émá Jisasomi dinƒi niwikwíroro nání negá nrixímeá

imónigfáyí ogámí mepaxí imónini. Apimini nixídiróná apánirini.” e rinárigfápi nání áwaní nurára múroarigfá nání ⁵ aní api apimi áamá Jisasoyá siyikí imónigfáyí dñí wíkwíroarigfápi ení neániro xaiwí fá nixiriro nání sá ayí ayo áamá ámí wí Jisasomí dñí níwíkwíroro wínyí tñí kumíxinagfáriní.

Poro Tirowasiyo niñwearína oríjá winíjipi nánirini.

⁶ E nemowa piropenisí biaú Pirigia tñí Garesia tñí riníjipiaú tñimíni warína kwíyí Gorixoyápi xe Esia piropenisíyo nání nuro áamá e ñweagfáyo xwíyá yayí winíxapí wáf uriméfirixinirí síjwí míwiní urakiowáriníginí. ⁷ Awa ámí wímíni nání níkinimóniro nuro ríxa Maisia piropenisíyo níremómáná Bitinia piropenisíyo nání owaneyinirí yarína ámí kwíyí Jisasoyápi xe oupoyinirí síjwí míwiní urakiowáriníginí. ⁸ Awa Maisia piropenisíyo ní múroro aní Tirowasiyi riníjipimí nání níwero ⁹ níremómáná sá ayimí áfwiyimí Poro sá wejáná oríjá winíyí winíjiginí. Áamá Masedonia piropenisíyo dání wo éf nírori wauní rixíj “Joxí Masedonia re nání níbirí arírá neait.” uraríjagi oríjá e níwinirí nání ¹⁰ none (ríwamíj rípi eanóni tñí) re yaiwiníwaníginí, “Gorixo ríxa áamá ayo e dání wáf ourimépoynirí síwá níneairí oríjá ríá neapárarini?” níyaiwirane Masedonia táfamini nání piyo waniréwinirí páfá neranéná sípixí wo e nání uminirí yaríjagi winíjwaníginí.

Ridiaí níkinimóniri Jisasomí dñí wíkwíroní nánirini.

¹¹ E nemone sípixomí nípixemoánirane niñwearane aní Tirowasiyi riníjipimí dání pñí níwiárimí nurane píriníwí Samotiresiyi riníjipimí tñí e nání nímeámí nurane ní múrorane sá wejwáone wíápi tñí aní Niaporisiyi riníjipimí tñí e nání nímeámí nurane wiárf ní múrómáná ¹² e dání aní Piripaiyi riníjipimí —Aní Masedonia piropenisíyo ikwíroníj seáyí e imóníjyí, ayí bí Piripairini. Romíyí níbiro aní apimí dání aní nímiriro ñweagfápirini. Apimí none níremómáná sá obaxí wí e niñwearane ¹³ Sabaríáyo “Iníigí wearíjú tñí e áamá Gorixomí xwíyá rírimí wiarígerini.” níyaiwirane aní apimí nání ákíjá íwíyo nípeyearane iníigí e wearíj ú tñí e nání níwerane éf níñweámáná apíxí e awí neániro ñweagfíwamí xwíyá yayí neainaríjipi urarína ¹⁴ apíxí wí —Í xegí yoí Ridiaíriní. Aní Taiatairai riníjipimí dánirini. Í rapírapí ayí ríj nígwí xwé ronípi nígwí xení nání bí yaríjirini. Judayí mimóníjí aí Gorixomí wáyí níwirí nání yayí wiaríj wíriní. Í xwíyá Poro raríjipi aríá níwirí Gorixo í xwíyá api dñí íkwíropaxí oimóniri xwioxíyo píraníj wimíxáná í “Poro neararíjipi neparini.” níyaiwirí Jisasomí dñí wíkwíroníginí. ¹⁵ Jisasomí dñí níwíkwírorí ríxa wayí nímeari áamá xegí aníwámí í tñí nawíní ñweagfáyí ení wayí nímearo e nemáná í re nearíjiginí, “Soyíné re níniaiwirónáyí, ‘Neparini. Ámináomi dñí wíkwíróf wíriní.’ níniaiwirónáyí, gí aníwámí nání níbiro ananí sá wepíriréoi?” Aníj miní e nearayíagi nání í tñí uníwaníginí.

Poromí tñí Sairasomí tñí gwí aníyo ñwírárigfá nánirini.

¹⁶ E nemone sá wíyi Gorixomí xwíyá rírimí wiaríge nání warína apíxí wí —Í áamá wíyá xínáiníj nímoniri omíj wíiaríjirini. Imfó xixéoaríjipimí dání áamá síní majíá imónigfápi áwaní urékweaaríjirini. Áamá ímí xiáwowáníj imónigfáwa í áamáyo áwaní urékweaaríjipimí dání nígwí xwé urápayaríjirini. Í none tñí ófíyimi óróf níranéná ¹⁷ í Poro tñí none númí níneaxídirí aríki ríaiwá re níra neaxídiríginí, “Áamá rowa Nwíá wíyo ní múrorí aga seáyí émi imóníjomi xínáiwáníj nímoniro omíj wíiarígfáwarini. Óf Nwíá e imóníjone nene yeáyí neayimíxemeaní nání iníjyi nání wáf neararígfáwarini.” níra neaxídiríginí. ¹⁸ Ámí ámí sá ayá wíyo axípi e níneaxídirína e rayaríjagi nání Poro ríxa aníj bí onímíapi míwinípa yaríjagi

nánì nìkìnímónìrì imfó ímì xìxéroarìḡpimì mìxí re urìḡnìḡnì, “Jisasi Kiraisoyá enḡ eánìḡfyo dánì sekaxí re rìrarìḡnì, ‘Apìxí rímì pínì nìwìárìmì uì.’ rìrarìḡnì.” uráná re enḡnìḡnì. Sìnì mé imfó apì ímì pínì nìwìárìmì urìḡnìḡnì. ¹⁹ Ímì pínì nìwìárìmì úáná xanowánìḡ imónìḡfáwa re nìyaiwiro, “Óf apìxí rí áwanḡ rékweaarìḡpimì dánì nìḡwí meaarìḡwáyi rìxa anipá imónìḡoì. Ámì bì sìnì meapaxí mimónìḡnì.” nìyaiwiro Poromì t́nì Sairasomì t́nì fá nìxero makerfá imìxarìḡfè nánì níropémì nuro gapìmanowa sìḡwí anìḡfè dánì xwìrìxí oumeaneyìḡnìro nìmeámì nuro ²⁰ awa t́ḡf e nìwárìro re uxekwímogfawixìḡnì, “Ámá Judayí rowaúyí ámá negí anḡ rìpimì ḡweagfáyo nearakiowárìpaxí yarìḡḡfì nánì nene píránìḡ mìḡweapaxí neaimónarìḡnì. ²¹ Sìwí nene Romìyene imónìḡḡwì nánì gapìmanfýḡnèyá sìḡwíyò dánì ananì fá xìrìrane xíḡḡrane epaxí wí mimónìḡfìpì ámá rowaú wáf neararìḡnì.” uráná re enḡnìḡnì. ²² Ámá e epíroyí egfáyí enì nìwìápìḡnìmearo awaúḡmì mìxí wianìro yaríná gapìmanowa egfí iyfá nupírìro porisf wamì sekaxí re urìḡfawixìḡnì, “Soxí mépépoyì.” urfagfá ²³ iwanḡ rìpì rìpì nìmépeayimáná nìméra nuro ḡwí anḡfyo nìwárìróná ḡwí anḡfyo awí mearoarìḡomì re urìḡfawixìḡnì, “Joxì awaúḡmì éf mupaxí imónìḡfì ḡwìrárarìḡwápì nìḡwìrárìḡmáná píránìḡfì awí mearóḡrìxìḡnì.” ²⁴ Sekaxí e uráná awaúḡmì ḡwí anḡfyo nìmeámì nìpáwìrì awawá ná ínìḡmì ikwìrónìḡfìpimì nánì nìmeámì nìpáwìrì e nìḡwìrárìḡnì re enḡnìḡnì. Egfí sìkwí ikfá wárá wìnamì nìwìxìmorì wárá wìna t́nì nìwakìrìwìárìḡmáná rokìḡfì yárìḡnìḡnì. ²⁵ E wikárfagfá aì rìxa árìwegfì imónìḡnáná Poro t́nì Sairaso t́nì Gorìxomì xwìyí fá rìrìḡmì wìrì yayí umeanìrì nánì sonḡ rìrì yarìḡḡfì ámá ḡwí anḡfyo ḡweagfáyí arfá wiarfáná re enḡnìḡnì. ²⁶ Pobonf xwí fá aì t́nì yayìwìámì méáná ḡwí anḡwá nìmìrìḡnì sḡḡ piárá xwíámì eapìḡnìḡfýf rìwómìḡnìḡnì nerfáná re enḡnìḡnì. ḡwí anḡf ówanḡ nḡnì fkwìnowìrì senfá ámáyo yárìḡnìḡfýf nḡnì ikweánowìrì enḡnìḡnì. ²⁷ ḡwí anḡwámì awí mearoarìḡo sá weḡe dánì nìwìápìḡnìmearì wenìḡf éfýf wìnìḡnìḡnì. ḡwí anḡf ówanḡ fkwìnowìḡḡfì nìwìrìrì “ḡwí ḡweagfá nḡnìyí rìxa éf úfawixìḡnì.” nìyaiwìrì ámá ayí éf úfá nánì gapìmanowa nionì nìpìkìpìrìxìḡnìrì xegfì kirá nìmìxearì rìxa pìkìḡnìḡnìrì éfýf ²⁸ Poro enḡf t́nì ríaiwá nurìrì re urìḡnìḡnì, “Jìwanìḡoxì mìpìkìḡnìpanì. ḡwí ḡweanḡwáone nìnonenì sìnì rìwone ḡweanḡwìḡnì.” urfagfì ²⁹ o awí mearoarìḡfá wíamì “Uyíwí nìmìxáromeaénapfìpoyì.” nura mḡrìf nìpáwìrì wáyf wìnḡfagfì enḡf óf nìkárìḡa Poro t́nì Sairaso t́nì t́ḡfìe nìpìkìḡnìmearì ³⁰ awaúḡmì nìmìxeámì nìpeyearì b́fariwámìḡnì nìrómáná re urìḡnìḡnì, “Ápowagwí Gorìxo yeáyf nìyìḡmìxemeanì nánì pí emfìḡnì?” urfagfì ³¹ awaú re urìḡfìsìxìḡnì, “Ámìná Jisasomì ðìḡf wìkwìróáná Gorìxo yeáyf nìrìyìḡmìxemearì ámá ðìxí anḡwámì joxì t́nì ḡweagfáyo enì yeáyf uyìḡmìxemeanìḡoì.” urìḡfìsìxìḡnì. ³² E nurìrì omì t́nì ámá xegfì anḡwámì ḡweagfá nìyonì t́nì xwìyí fá Ámìnáo nánìpì rìrìḡmì wíáná ³³ sìnì árìwegfì imónìḡḡḡfì aìwì o awaúḡmì “Eḡnì.” nurìrì iwanḡf mēpēfáyo igfá nìweámáná re enḡnìḡnì. Wayf mearì ámá xegfì anḡwámì ḡweagfáyf enì wayf mearo nemáná enáná ³⁴ o awaúḡmì xegfì anḡwámì nìmeáa nìpáwìrì aìwá nìxerì mìnì nìwìrìḡnì xfò t́nì ámá xegfì anḡwámì ínìḡmì ḡweagfáyf t́nì “Rìxa Gorìxomì ðìḡf wìkwìrówaénerfani?” nìyaiwiro nánì yayf seáyìḡmì dánì néra ugfawixìḡnì.

³⁵ Gapìmanowa wíapì t́nì nìwìápìḡnìmearo porisf wamì awí mearoarìḡo t́ḡf e nánì xwìyí fá yanḡf re wìowárìḡfawixìḡnì, “Omì ‘Ámá awaúḡmì wáret.’ urfìpoyì.” wìowárìḡfagfá awa nuro uráná ³⁶ o xwìyí fá apì Poromì áwanḡf nurìrì re urìḡnìḡnì, “Gapìmanowa nionì nánì xwìyí fá yanḡf re wìowárènapáoi, ‘Awaúḡmì owárìḡnì.’ wìowárènapfagfá nánì awagwí ananì nìwìapìrì kìkìfá néra úpìyì.” urfagfì aì ³⁷ Poro re urìḡnìḡnì, “Yawawì Romìyíwawì imónìḡḡḡfì aì mḡkḡf wí meḡḡḡfì aì gapìmanowa, xwìrìxí nìyeamero ámá obaxí sìḡwí anìḡfè dánì iwanḡf yeamépero ḡwí anḡfyo yeannḡwìrárìro egfáwa ínìḡmì nìyeamìxearo yeawáranìro rìrarìḡḡfì? Oweoi, aga wí e yeaipaxí mimónìḡnì.

Wiwanijowa n̄b̄iro ‘fwiap̄piyi.’ yearáná peyeañwī.” ur̄agi ³⁸ porisowa xwiȳfá Poro ur̄f̄pī ámi n̄meáa nuro gap̄manowami rep̄iȳf n̄wiro “Awaú Rom̄iȳf waúr̄nī.” ur̄agfá awa ar̄fá n̄wiróná wáȳf nikár̄nīro ³⁹ nuro awaúmī p̄ȳp̄ȳf nur̄iro gw̄f añ̄yo dán̄i n̄m̄xearo n̄wár̄róná ar̄kí waun̄f r̄ix̄iñ̄f re urayiḡawix̄nī, “Awagwí añ̄f r̄ipimī p̄nī n̄neawiár̄imī nur̄íná ‘Aȳf nan̄j̄r̄nī.’ neaimónar̄nī.” urayar̄iñagfá ⁴⁰ awaú gw̄f añ̄yo dán̄i n̄peyeari añ̄f ap̄ix̄f Ridiaíȳf r̄nīñ̄yáiwámī nán̄i nuri n̄páwirī ámā Jisasomī d̄iñ̄f n̄w̄kw̄r̄oro nán̄i eḡf xex̄ir̄meá imón̄iḡáȳf t̄nī e nawín̄i ner̄imeán̄iro xwiȳfá ámī b̄i t̄nī en̄f r̄ir̄ém̄x̄f n̄wiár̄imī uḡfawix̄nī.

17

Tesaronaika ηweáȳf Poromī t̄nī Sairasomī t̄nī iwan̄j̄f wean̄iro eḡfá nán̄ir̄nī.

¹ E nemowa e dán̄i nuro añ̄f biaú Abiporisī t̄nī Aporonia t̄nī r̄nīñ̄f̄piaúmī n̄múr̄oá nuro añ̄f Tesaronaikāi r̄nīñ̄f̄pimī —Añ̄f apimī Judaȳf wiḡf rotú añ̄f wiwá m̄r̄nīñ̄f̄pim̄ir̄nī. Apimī n̄r̄émómáná ² Poro xeḡf íníná yar̄iñ̄fpa e en̄i ax̄f̄pī ner̄i Sabar̄fá w̄yaú w̄yimī Judaȳf wiḡf rotú añ̄yo awí neán̄iro ηweañáná n̄wimearī B̄ikw̄f Gor̄ixoyáyo dán̄i nureñ̄w̄p̄éa nur̄íná ³ aȳf re oyaiw̄ipoȳnīr̄i urayin̄iḡnī, “B̄ikw̄fyo dán̄i ap̄i ap̄i n̄r̄nīr̄i eán̄iñagī nán̄i ámā yeáȳf neayim̄xemean̄fá nán̄i Gor̄ixoyá d̄iñ̄f t̄nī ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf rar̄iñ̄wáomī wa p̄kíáná r̄nīñ̄f̄ o n̄mearī xwár̄ipáyo dán̄i wiáp̄n̄meañ̄f̄pī apimī wí n̄múropax̄f mimón̄nī.” oyaiw̄ipoȳnīr̄i m̄f̄k̄f̄pī nán̄i uréwap̄iyirī m̄iñ̄f nir̄oá uri ner̄f̄ná re urayin̄iḡnī, “Ámā Jisasoȳf r̄nīñ̄f̄ ro, nionī wáf searar̄iñáo, o aȳf ámā yeáȳf neayim̄xemean̄fá nán̄i ar̄fowayá xw̄fá piax̄fyo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf rar̄iñ̄wáor̄nī.” urayin̄iḡnī. ⁴ E nur̄ir̄iñ̄f̄pimī dán̄i Judaȳf w̄iyo d̄iñ̄f uk̄nīm̄ix̄fagī aȳf d̄iñ̄f “Nepar̄nī.” n̄wip̄imón̄ir̄i nán̄i Jisasomī d̄iñ̄f n̄w̄kw̄r̄oro Poro t̄nī Sairaso t̄nī nawín̄i n̄kum̄ix̄nīro Ḡirik̄iȳf Gor̄ixomī wáȳf n̄wiro nán̄i yaȳf umear̄iḡáȳf obax̄f t̄nī añ̄f apimī seáȳf e nimón̄iro men̄weaḡfáwayá ap̄ix̄f wíwa t̄nī en̄i d̄iñ̄f n̄w̄kw̄r̄oro nán̄i awaúmī n̄kum̄ix̄nayiro yar̄íná ⁵ Judaȳf Jisasomī d̄iñ̄f m̄w̄kw̄r̄ófáwa awaúmī sip̄i d̄iñ̄f n̄w̄iawiro nán̄i n̄wiáp̄n̄imearo re eḡfawix̄nī. Maker̄fá im̄ixar̄iḡe dán̄i ámā sip̄iȳf wa Poromī t̄nī Sairasomī t̄nī wik̄f n̄wón̄iro m̄ix̄f wip̄r̄i nán̄i s̄m̄f̄ráxw̄r̄o n̄wiemero aȳf r̄ixa ik̄w̄kw̄ier̄f niga uro wik̄f n̄wóga uro yar̄iñ̄agfá n̄w̄nīro n̄wir̄imeámī añ̄f apimī áw̄nīm̄i n̄puróná m̄ix̄nī n̄ép̄m̄ixamóa n̄puro Poro t̄nī Sairaso t̄nī añ̄f Jesonoyáiwámī r̄fá ηweañ̄nīro e nán̄i nuro awaúmī ámā neḡf añ̄f r̄ipimī ηweaḡfáȳfá s̄iñ̄w̄f an̄iḡe dán̄i xw̄r̄ix̄f oumeaneȳnīro añ̄f iwám̄i p̄r̄f̄f̄kwieám̄f néra n̄páwiro ⁶ awaú nán̄i p̄fá n̄meḡnīro nán̄i Jesonomī t̄nī Jisasomī d̄iñ̄f n̄w̄kw̄r̄oro nán̄i xex̄ir̄meá imón̄iḡfá wamī t̄nī f̄á n̄xero añ̄f apimī d̄añ̄f gap̄manowa t̄ñ̄f e nán̄i nírop̄emī nuróná r̄faiwá re n̄ira uḡfawix̄nī, “Ámā añ̄f xw̄fá n̄m̄inī ik̄w̄r̄ón̄iñ̄fyo ηweaḡfáȳf wiḡf yar̄iḡf̄ap̄i mé p̄nī owiár̄f̄poȳnīr̄i sip̄inī urekár̄ar̄iḡfáwa r̄ixa nene en̄i n̄nearekár̄iro yar̄iñ̄o. ⁷ Awa Jesono num̄im̄nīr̄i xeḡf añ̄iwámī nán̄i nipemeámī uñowar̄nī. Awa ηw̄f ikax̄f neḡf m̄ix̄f ináȳf Sisao r̄iñ̄f̄pī n̄w̄iakiro xeḡf b̄i néra nuro re rar̄iḡfáwar̄nī, ‘Seḡf m̄ix̄f ináȳf Sisao, aȳf sur̄f̄má m̄ix̄f ináȳor̄nī. Wo om̄i seáȳf e wimón̄iñ̄o xeḡf yōf Jisasor̄nī.’ rar̄iḡfáwar̄nī.” r̄faiwá e n̄ira nuro ⁸ ámā e ep̄roȳf eḡfáȳf t̄nī añ̄f apimī d̄añ̄f gap̄manowa t̄nī aȳf r̄faiwá e rar̄iñ̄agfá ar̄fá n̄wiro s̄m̄f̄ níron̄iro wik̄f n̄wóga n̄wiáp̄n̄imearo ⁹ gap̄manowa xw̄r̄ix̄f numéfasáná Jesonowa ámī ax̄f̄pī b̄i mepa oépoȳnīr̄i n̄gw̄f b̄i nur̄ápīro wár̄iḡfawix̄nī.

Poro t̄nī Sairaso t̄nī Beriayo eḡf̄pī nán̄ir̄nī.

¹⁰ S̄fá ayimī ar̄f̄w̄yimī Jisasomī d̄iñ̄f n̄w̄kw̄r̄oro nán̄i xex̄ir̄meá imón̄iḡáȳf Poromī t̄nī Sairasomī t̄nī f̄á x̄r̄ip̄r̄ix̄nīr̄i r̄ixa añ̄f Beriái r̄nīñ̄f̄pimī nán̄i éf urowár̄agfá awaú nuri añ̄f apimī n̄r̄émor̄íná Judaȳfá rotú añ̄f e m̄r̄nīñ̄iwámī n̄páwirī xw̄ȳfá yaȳf neainar̄iñ̄f̄pī wáf ur̄iḡfisix̄nī. ¹¹ Judaȳf Beriá ηweáȳf —Aȳf

Judayƒ Tesaronaika ƚweagfáyƒ yapƒ mimóniƚoƒ. Dƚƚƒ pírániƚƒ eyíroarigfáyƒ enagƒ nánƒ seáyƒ e wimóniƚoƒ. Ayƒ sƒmƒ nixeadƒpénro “Xwiyfá Poro nearariƚƒpƒ arfá owianeyƒ.” nƒwimóniro sƒá ayƒ ayo re nƒyaiwiro, “O nearariƚƒpƒ, ayƒ Bƒkwíyo nƒrƒnƒrƒ eániƚƒpƒ tƒnƒ nepa xixeni rƒa imóniƚƒ?” nƒyaiwiro Bƒkwíƒpƒ fá nƒróa uro pƒfá níméra uro neróná ¹² obaxƒ wí Jisasomi dƚƚƒ wƒkwíro Gƒrikíyƒ anƒ apimi dƚƚƒ seáyƒ e imónigfáyƒ wí oxƒ tƒnƒ apixƒ tƒnƒ eni dƚƚƒ wƒkwíro yarfána re enƒnigƒnƒ. ¹³ Judayƒ Tesaronaika ƚweagfáyƒ xwiyfá rƒpƒ, “Beriyayo eni Poro xwiyfá Gorixoyá wáƒ urarƒnƒ.” rƒnarƚagƒ arfá nƒwiro re egfawixƒnƒ. Anƒ apimi nánƒ nuro ámá e dƚƚƒyƒ Poromi mƒxƒ owípoyƒnƒrƒ sƒmƒrƒxwíró wieméáná ámá obaxƒ rƒxa epƒroyƒ nero wikƒ nƒwóga wiáƒƒnimeagfawixƒnƒ. ¹⁴ Ámá obaxƒ rƒxa epƒroyƒ nero wikƒ nƒwóga wiáƒƒnimeaarƚagfá Jisasomi dƚƚƒ nƒwƒkwíro nánƒ xexƒxexƒrƒmeá imónigfáyƒ sƒƚwƒ e nƒwiniro re egfawixƒnƒ. Apaxƒ mé Poromi rawƒrawá tƒƚƒ e nánƒ éƒ uowáƒrƒgƒawixƒnƒ. Poromi rawƒrawá tƒƚƒ e nánƒ éƒ nuowáƒro Sairaso tƒnƒ Timotio tƒnƒ sƒnƒ e ƚweanáná ¹⁵ ámá Poromi éƒ nímíga úfáyƒ omƒ sƒá obaxƒyo níméra núfasáná anƒ Atenisƒyƒ rƒnƒƚƒpimi nƒrémoro e dƚnƒ wáƒaúáná o ámƒ sekaxƒ re uowáƒrƒƚnigƒnƒ, “Sairaso tƒnƒ Timotio tƒnƒ nionƒ tƒƚƒ e nánƒ bƒpaxƒ imóniƚánáyƒ, anƒnƒ bƒsisxƒnƒ.” uowáƒráná omƒ e nƒwáƒmƒ ugƒawixƒnƒ.

Poró Atenisƒ dƚnƒ wáƒ urƚƒ nánƒrƒnƒ.

¹⁶ Poro Atenisƒ dƚnƒ awaú nánƒ wenƚƒƒ nerƒ nƒƚwearfána anƒ apimi mimónƒ ƚwƒfá imóniƚyƒ —Ayƒ xopaikigƒ xixegƒnƒ ámá imixigfáyƒrƒnƒ. Ayƒ aga ayá wí amƒ amƒ nímƒnƒ éƒ nuráƒara unƚagƒ nƒwiniƒrƒ nánƒ sƒmƒ nírónƒmƒ nemerƒná ¹⁷ Judayƒyá rotú anƒyo nƒpáwiayirƒ ayƒ tƒnƒ émá Gorixó nánƒ dƚƚƒ moarigfáyƒ tƒnƒ xwiyfá rƒnƒro sƒá ayƒ ayo makerfá imixarigƒe nánƒ nuayirƒ ámá o eméíná e rówapigfáyƒ tƒnƒ xwiyfá rƒnƒro néra nurfána ¹⁸ ámáyo uréwapiyarigfá Epikurianƒyƒ rƒnigfá wa tƒnƒ Sitoikíyƒ rƒnigfá wa tƒnƒ Poro tƒnƒ ximiximƒ xwiyfá rƒnigfawixƒnƒ. O wáƒ nurƒfána Jisaso nánƒ urƒrƒ ámá xwáƒrƒpáyo dƚnƒ wiáƒƒnimeapƒrƒa nánƒ urƒrƒ yarƚagƒ nánƒ wa peayƒ nƒwianro re rƒgƒawixƒnƒ, “Ámá xwiyfá rƒrowiáƒ emearƚƒ ro pí xwiyfá nearimƒnƒrƒ rƒa rarƒnƒ?” rƒro wa “O anƒnamƒ dƚƚƒ ƚwƒfá imónigfá ámá anƒ mƒdƚƚƒyƒyá nánƒ nearimƒnƒrƒ rƒa rarƒnƒ?” rƒro nero ¹⁹⁻²¹ omƒ nƒwirƒmeámƒ nuro —Ámá Atenisƒ dƚƚƒyƒ tƒnƒ ámá anƒ mƒdƚƚƒ anƒ apimi urƒnigfáyƒ tƒnƒ kikiƒa bƒ mé anƚƒ minƒ pí pí xwiyfá sƒƚƒ rƒnƒƒpƒ arfá wiro áwanƒ urƒro yanro nánƒnƒ yarigfáyƒrƒnƒ. Ayƒ omƒ nƒwirƒmeámƒ nuro Ariopagasƒyƒ rƒnƒƚƒpámƒ dƚnƒ xwiyfá réwapƒnarigƒe nánƒ nƒwirƒmeámƒ nuro re urigfawixƒnƒ, “Xwiyfá sƒƚƒ joxƒ wáƒ nearariƚƒpƒ nene pírániƚƒ arfá nƒsirane nƒjƒfá imónani nánƒ áwanƒ neareƒ. Ayƒ rƒpƒ nánƒ rƒrarƚƚwƒnƒ. Xwiyfá joxƒyá nƒnearfána nene sƒnƒ arfá mƒwiarƚƚwáƒpƒ rarƚagƒ nánƒ xwiyfá mƒkƒpƒ nánƒ nƒjƒfá imónani nánƒ rƒrarƚƚwƒnƒ.” urfagfá ²² Poro Ariopagasƒ tƒƚƒ e dƚnƒ éƒ nƒrómáná re urƚƚnigƒnƒ, “Atenisƒ dƚƚƒyƒné, segƒ ƚwƒfá imóniƚƒpƒ nƒmeróná awayini ayá tƒnƒ wéyo umearƚagfá sƒƚwƒ seanƚƒnƒ. ²³ Ayƒ rƒpƒ nánƒ seararƚƚnƒ. Xámƒ nionƒ anƒ rƒpimi nemerƒ segƒ ƚwƒfá éƒ nuráƒara unƚƒyo —Ayo seyƒné yarƚƒ nƒwiro seáyƒ e umearigfáyorƒnƒ. Ayo pírániƚƒ sƒƚwƒ mí nómiƒxa nurfána wƒnƒanigƒnƒ. Éƒ uráƒarƒnƚƒ bimƒ rƒwamƚƒ rƒpƒ ‘ƚwƒfá nene majfáó nánƒrƒnƒ.’ eánƚagƒ wƒnƒanigƒnƒ. Ayƒnánƒ ƚwƒfá seyƒné majfá nimóniro aiwƒ yarƚƒ nƒwiro seáyƒ e umearigfó nánƒ áwanƒ bƒ osearimƒnƒ. ²⁴ ƚwƒfá xwƒfá rƒrƒ nírimƒnƒ imixƒrƒ amƒpƒ nƒnƒ arimƒ enƒyƒ imixƒrƒ eno, o anƒnamƒ tƒnƒ xwƒárimƒ tƒnƒ Ámínáo seáyƒ e wimóniƚo enagƒ nánƒ dƚƚƒ re yaiwipaxƒ mimóniƚƒ, ‘O anƒ nanwƒ rƒdiyowá yanfá nánƒ negƒ wé tƒnƒ mƒrarƚƚwáyo ƚweaarƚƒrƒnƒ.’ dƚƚƒ e yaiwipaxƒ wí mimóniƚƒ. ²⁵ Xewanƚo ámá nƒyonƒ wigƒ dƚƚƒpƒ sƒxƒ umímori sƒƚƒ nimóniro anƒ upaxƒ imónipƒrƒ nánƒ wimixƒrƒ amƒpƒ nƒnƒ ámá nƒpƒrƒ nánƒranƒ, yínƒpƒrƒ nánƒranƒ, wimixƒyirƒ yarƚo enagƒ nánƒ rƒpƒ eni yaiwipaxƒ mimóniƚƒ, ‘O amƒpƒ wí nánƒ dƒwƒ

ikeamónarinqagí nání negí wé t́níní arírá wipaxoríní.’ Díní apí ení yaiwipaxí wí mimóníní. ²⁶ Nwáfá o xewaníño re nīyiwirí, ‘Ámá gwí arí arí e e nweapíríríní. Gwí arí arí xíáíwa xírípíríná íná íná imóníníáríní.’ nīyiwirí aníñíní neyíroárímáná ámá ná woní imíxíníípimí dání ámá gwí wirí wirí ńníní nimóga b́ñwáríní. ²⁷ Ámá gwí arí arí ńníní xewaníño nání ṕfá néra nuro ámiríníñí neróná śñwí winimeapírífa nání x́fo ení apí e eníríní. E nerí aí o nene x́xegíní nweanwá gene gene t́ñí e dání ná j́famí ḿneaimóníní. ²⁸ Ayí ŕpí nání seararíní. Segí soríxowa aí re ŕgíápí, ‘Nene ení Nwáfáo neameañeneríní.’ ŕgíápí t́níní x́ixeni nene ení eáníñí oyáyo dání imónírane nwearene añí emerane yaríñwíní. ²⁹ Nene Nwáfá o neameañene imóníñagwí nání d́ñí re mīyiwipa oyaneyí, ‘Nepa Nwáfá imóníño imóníñpí, ayí ámaéne d́ñí nímorane wé t́níní xopaikígí imóníñí nweáfá śñáyo dání imíxaríñwápíraní, śñá goríyo dání imíxaríñwápíraní, śñá sirípáyo dání imíxaríñwápíraní, sa apíníñí ŕfa imóníní?’ mīyiwipa oyaneyí. ³⁰ Ayínání Nwáfá o —O Goríxoríní. O ámá xámí o nání majíá nero wigí nweáfíní níméra bigíápí nání peá nímorí kíkíá nīwia nībírí aiwí agwí ámá amí gímí nweagíá nīyoní re neararíní, ‘Segí íwí yarígíápí nání ŕwímíní nímamoro saníñí nímóníro nweápoyí.’ neararíní. ³¹ Ayí ŕpí nání e neararíní. O śfá wīyímí ámá xwíá ŕrí nírímíní nweanwáyo xwíyíá píráníñí nīneamearíríná woní woní negí yaríñwápí nání yaríñí imímí neainífa nání ŕixa ráríñí. Nene xwíyíá neamearíní ení ŕixa ŕpeáríñí. Nene ‘Ŕpeáríño, ayí oríani?’ yaiwianíwá nání o péo ámí śñí nerí owíápínímeanírí ení śixí weámíxáná wiápínímeaníríní.’ Poro e uráná re enínigíní. ³² Ámá e awí eánígíáyí Poro xwíyíá “Xwárípáyo dání wiápínímeaníríní.” ŕfagí aríá nīwiróná wí ŕiperírí wigíawíxíní. Wí “Xwíyíá joxí neararíñpí ŕwéná ámí b́ t́níní aríá sianíwáríní.” urígíawíxíní. ³³ E uráná Poro réwapínarígíe dání ṕníní nīwiárímí úagi aí ³⁴ ámá wí —Oxí wo xegí yoí Daionisiasoyí ŕníníñoríní. O Ariopagasí dání réwapínarígíáyí woríní. Apíxí wí xegí yoí Damarisíyí ŕníníñíríní. Ámá ámí wí ení nawíní. Ayí omí níkumíxíníro númí nuro Jisasomí d́ñí wíkíwírogíawíxíní.

18

Poro Koríníyo nīñwearíná eníñpí náníríní.

¹ Poro e nemi Atenísí ṕníní nīwiárímí añí yoí Koríní ŕníníñpímí nání nuri e ² nírémómáná ámá Judayí wo —Xegí yoí Akwiraoyí ŕníníñoríní. Xínáí Podasí ṕropenísíyo dání xíríñoríní. Xiepí xegí yoí Pírísirairíní. Romíyí ḿixí ináyí Kírodiaso Judayí añí apímí nweagíá nīyoní sekaxí re uríñí enagí nání “Romí añí ŕpímí dání ṕníní nīneawiárímí úfíríxíní.” uríñí enagí nání ayaú Itari ṕropenísíyo ṕníní nīwiárímí Koríní nání śñí bigííyaúríní. Ayaúmí Poro nīwímearí ³ nīgíwí omíñí o yaríñpí ayaú ení yarígí enagí nání ayaú t́níní nawíní nīñwearo senífa añí pákipírífa nání imímíximí nero nīñwearóná ⁴ Poro Sabarífa ayí ayo Judayíyá rotú añíyo nání nuri ayí t́níní Gíríkíyí t́níní ení re owípímónírí, “Xwíyíá Goríxoyápímí dání Jisaso nání neararíñpí neparíní.” owípímónírí ayí t́níní nawíní rotú añíyo dání xwíyíá xímíximí niníro ŕnayígíawíxíní.

⁵ E néra nuríná Sairaso t́níní Timotio t́níní Masedonia ṕropenísíyo dání nībírí Poromí wíméáaná o xegí nīgíwí omíñí yaríñpí ṕníní nīwiárímáná Sabarífayoní maríái, śfá ayí ayo Judayí t́ñí e nání nuayírí píráníñí uréwapíyímínírí neríná woákí ḱf re wiayíníñigíní, “Ámá yeáyí neayímíxemeanífa nání aríowayá xwíá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo, ayí Jisatoríní.” ⁶ E urayaríná ayí ŕixa xíxewíámí nuríro ikayíwí uráná Poro xegí iyíá nípírírí síkí xéníñpí ṕrírí wíáíkímí yáríñíñigíní. Ṕrírí wíáíkímí nīyárírí re uríñíñigíní, “Seyíné anínanáyí sewaníñíyíné ŕfa meárínífáyo dání aníñpíríríní. Seyíné aríá ḿniaríñagífa nání nioní wí nīxímeapaxímaní. Agwí nioní seyíné ṕníní nīseawiárímí ŕixa émáyo wáf urímínírí riwoní waríñí.” uráríñíñigíní. ⁷ E nurárímo ṕníní nīwiárímí nuri añí ámá woyá —O xegí yoí Titiasí

Jasitasoyi riniñorini. Gorixo nani wayi niwiri nani yayi umeariñi worini. Xegí aní Judayíyá rotú aníyo dani oriwami dani miriniñorini. Oya aniwami nani nuri e dani xwiyfá urarína re eniniginí. ⁸ Judayí wo —Xegí yoí Kirisipasorini. Judayíyá rotú aníyo awí eanarigfáyo seáyi e umenweañorini. O tñi áma o xegí aniwami wearigfáyi tñi Poro urariñipi aríá niwiro Jisasomi dñi niwikwíroro émayí Korini ñweagfáyi obaxí eni aríá niwiro dñi wikwíroro wayí mearo yarína ⁹ sía wiyimi Ámináo re eniniginí. Poromi oriñá nupáriti re uriniñiginí, “Joxi wayí m̄sinipa oeni. Xwiyfá nioni nani joxi nura wariniñipi pñi m̄wiári sini aníñi nura úrixiñi. ¹⁰ Ayí r̄ipi nani r̄irariñini. Nioni joxi dñi rikikayonagi nani áma m̄ixí sífapimi dani wí r̄iniñi sininífamaní. Áma aní r̄ipimi nioni dñi n̄nikw̄ripiñi nani nigí imóniñiyí obaxí enagi nani r̄irariñini.” uríagi nani ¹¹ o aní apimi niñweari Gorixo nani nuréwapíya warína emá 18 múroniniginí.

¹² Judayí Koriniyo ñweagfáyi, Romiyí wo xegí yoí Gario p̄rimiáo nimóniri Girikiyí p̄ropenisí e menweañána, Judayí dñi axípi tñini nimóniro niwiápnimearo Poromi xwiyfá oumeáraneyiniro wáf p̄rimiá Gario xw̄rixi umeariñe nani ni meami nuro ¹³ Poromi nuxekw̄moro re urigfawixini, “Áma ro áma Gorixomi yayí numeróna ñwí ikaxí riniñipimi niwiaikiro xegí bi nero érixiñiri dñi xenw̄m̄ini ukiniñixariñorini.” uríagí aí ¹⁴ Poro r̄ixa maní exoáminiri yarína p̄rimiá Gario Judayí ayo re uriniñiginí, “Poro íwí éf̄ siñw̄riyí, rikikiríó éf̄ siñw̄riyí, nioni re yaiwim̄iniri éariní, ‘Áma rowa uxe kw̄moarigfápi aríá niwirína, ayí ananirini.’ yaiwim̄iniri éariní. ¹⁵ Soyíné uxe kw̄moarigfápi, ayí xwiyfá tñi yoí tñi segí ñwí ikaxí eaniniñipimi dani riniñipi nani o tñi m̄ixí r̄inarinagí nani segípi xwiyfá nimixiro eyírópoyi. Nioni ‘Xwiyfá api oseae yíroim̄ini.’ m̄nimónariní.” nuriri ¹⁶ xw̄rixi umeariñe dani m̄ixídámí wiowáraparína áma wí re egfawixini. ¹⁷ Judayí wigí rotú aníyo awí eanarigfáyo seáyi e umenweañomi —O xegí yoí Sotenisorini. Omi ía ni xero p̄rimiá Gario xw̄rixi umeariñe m̄daniñe iwaní mépearinagí aí o dñi sipí wí m̄wí kikiá eniniginí.

Poro ámi Siria p̄ropenisíyo nani nurí Adiokiyo rémoní naniñini.

¹⁸ Poro sini sía ayá wí e niñweañisána áma e dñi Jisasomi dñi niwikwíroro nani xexirímeá imónigfáyo yayí niwiárimo Siria p̄ropenisíyo nani úimiginiri sipixí womi niñixemoániri P̄risirai tñi Akwirao tñi eni nawini niñixemoániri o tñi nuro Poro Gorixomi dñi niwikwíroro nani ñwíá ñweañipi nani aní xegí yoí Segiria riniñipimi dani dñi n̄róniri ¹⁹ r̄ixa aní Epesasi riniñipimi n̄rémoro Poro ayaúmi aní apimi niwárimí Judayíyá rotú aní e miriniñiwami nani nuri ni páwiri ayí tñi xwiyfá niriñiro ²⁰ ayí “ ‘Joxi sini bi tñi niñweámoxi úrixiñi.’ neaimónariní.” uríagí aiwí o “Ananirini.” m̄iwimóní ²¹ yayí niwiárimí nurína re uriniñiginí, “Gorixo niwimónirínayí, nioni anani ámi re seaím̄enapim̄fáriní.” nurárimí nuri sipixíyo niñixemoániri Epesasi pñi niwiárimí nuri nuri nuri ²² sipixi r̄ixa aní Sisaria riniñipimi iwiék̄ni meáána Poro nayoáminimeámí Jerusaremí nani niyiri Jisasoyá siyikí imónigfáyo yayí niwiára ni múroairi aní yoí Adiokiyo n̄rémori ²³ e sía wí niñweañisána pñi niwiárimí nuri xwíá yoí Garesia riniñi P̄rigia riniñi ene —Ayí xó xami wáf urimeñerini. E ni purína áma Jisasomi dñi wikwíroarigfáyo xwiyfá ámi bi tñi nuriri ení sixí niweámixára múroniniginí.

Aporoso Epesasiyo tñi Koriniyo tñi dani uréwapiyini naniñini.

²⁴⁻²⁵ Judayí wo —Xegí yoí Aporosorini. Aní yoí Arekisadiria dani xiriñi worini. Xwiyfá niriñina neñwiperi éf̄ saímí rariñorini. Bikwí Gorixoyáyo niriñiri eaniniñipi niñini aumaúmí ininorini. Óf̄ Ámináomi x̄dipax̄yi nani p̄ránini uréwapiyigíto enagi nani ámayo Jisaso nani uriri p̄ránini uréwapiyiri nerína símí ni xeadf̄p̄eniri

uréwapiyarinjorini. E nerí aí wayí Jono umeaiagípi nánini nijfá imóninjorini. O Epesasiyo niremori²⁶ Judayíya rotú anjío iwamfó nípawiri ayá igigí mé xwiyífa Gorixo nání urarinjagí aí Pírisirai tñni Akwirao tñni o apñni nání rarinjagí arfá n>wiríná omí n>wirimeámi nuri óf Gorixomi xfdipaxíyi nání bi, o sñni majfá enjipi nání áwanjí nuriri ámi bi tñni píraninjí uréwapiyigísisixini.

²⁷ Aporoso “Nioni Gírikíyí píropenisíyo nání úmiginí.” wimónáná áma Epesasi dánj Jisasomi dnj n>wikwíroro nání xexirímeá imónigíáyí omí dnj síxí numímowáriro payí bi nearo Gírikíyí píropenisíyo nweagfá Jisasomi dnj wíkwíroarigíáyí nání rfwamínjí re eagawixini, “Áma ro seaímeáána yayí tñni nipemeámi úfríxini.” Rfwamínjí e nearo wiowaráná o nuri e niremómáná áma Gorixo wá wianaríngí nání Jisasomi dnj wíkwíroarigíáyí xegí nuréwapiyiríngípimi dání arírá n>wiríná arírá bi onímiápi m>winjíniginí. ²⁸ Ayí rípi nánirini. O áma obaxí síjwí anigíe dání Judayí xenjwí nimoro rarigíáyí tñni xímíxímí niníro níríníroná o Bíkwí Gorixoyáyo dání mñj nírorí “Áma yeáyí neayímíxemeanfa nání arfowayá xwífa piaxíyo dání iwiaronfóyi raríngwáo, ayí Jisasoní.” nurírná xwiyífa mímúropaxí imóninjipi nuriri xórórí bi onímiápi m>winjíniginí.

19

Poró ámi Epesasiyo niremori e dání enj nánirini.

¹ Poro, Aporoso sñni anj yof Koriníyí ríngíngípimi nweanána, o d>wíni enjmi áwñmí nípumáná ámi anj yof Epesasiyo niremori Jisasomi xfdarigífa wíyo n>wímeari² yaríngí re winjíniginí, “Soyíne Jisasomi dnj wíkwíróána kwíyí Gorixoyápi seaímeanjofínérani?” uríngí awa re uríngawixini, “Xwiyífa re ríngíngípi, ‘Gorixoyá kwíyí bi nweani.’ ríngíngípi aí ríngíngíngífa sñni arfá bi m>winjínáonerini.” uríngífa³ o re uríngíniginí, “Wayí nímearóná pí wayí meagíofínérini?” uríngí awa “Wayí Jono umeaiagípi axípi meanwáonerini.” uríngífa⁴ o re uríngíniginí, “Wayí Jono umeaiagípi, ayí áma re oyaiwípoyínirí umeaiagípirini, ‘Áma ayí wigí f>wí yaríngíngípi rfwíminí mamófáyífráni?’ oyaiwípoyínirí umeaiagípirini. O ámayo wayí api numeairfná re uragíriní, ‘Áma nioníya rfwíyo bínfomi dnj wíkwíróríxini.’ O e urago, ayí Jisaso nání uragíriní.” uríngí⁵ awa Poro e uríngípi arfá n>wiwo wayí áma Áminá Jisasomi dnj n>wikwírorfná mearíngíngípi meagíawixini. ⁶ Wayí api meánána Poro wé seáyí e wikwíaráná re enjíniginí. Kwíyí Gorixoyápi áma awamí waíníngíniginí. Kwíyípi waínána awa xwiyífa míkí api apimi dání anani ríro wífa rókiamoaríngíngíngí ríro egíawixini. ⁷ Áma e egíawa nowani wé wúkaú síkwí waú awarini.

⁸ Poro anj apimi nínjweari Judayíya rotú anjío nípawiri ayá bi mé xwiyífa nura nuri áma ayí re owipímónirí, “Ayí áma Gorixo xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí umenjweaníngípi nání áma ro neararíngípi, ayí neparini.” owipímónirí nurenjwípea nuri nweanána emá waú wo ríxa nímúrómáná enána⁹ Judayí wí dnj wakísí niníro Poro raríngípi pírfí n>wiaíkiro áma obaxí epíroyí egífa síjwí anigíe dání óf Gorixo tñnj e nání iníngíyí nání Jisasomi xfdaríngíngí nání ikayíwí rarfná o ayo pñni n>wiárimí nuri áma Jisasomi dnj n>wikwíroro nání wiepísaríngí wíníngí imónigíáyí n>wirimeámi xfo tñni nawíni nuro sfá ayí ayo anj xwiyífa réwapíngíngí Tiranasoyáiwámi dání nurenjwípea unjíniginí. ¹⁰ O e yaríngí nání áma Judayíraní, Gírikíyíraní, Esia píropenisíyo nweagíáyí nñni Poroyá manjío dání xwiyífa Ámináo nánípi arfá wiarfná xwiogwí waú múronjíniginí.

Sipaomí xewaxowa imfó mífí oumáinowáraneyiníro egífa nánirini.

¹¹ Poro Gorixoyá dnj tñni emímí xegí bi áma síjwí m>wínaríngífa imóninjipi yaríngí nání ¹² iríkwíraní, roaríxíraní, o kwírnaríngípi áma nurápmí nuro áma símíxí

yarigfáyí t́ńj e nání nimeámi úáná sımıxı ayı pńni wiárıri áamá imfó dıńj xıxéroarınjıyı t́ńj e nání nimeámi úáná imfó pńni nıwiárımi urı yagfárıni. ¹³ Judayı anj wı e wı e nemero “Imfó mıxı umáınıpxonerıni.” rınarıgıfáyı wı re yagfárıni. “Imfó áamá romı xıxéroarınjıyı mıxı umáınowáraneyı.” nıyaiwıro iwamfó yoı Jısayoyáyo dánı mıxı umáınowáranıro neróná imfóyo re nura wagfárıni, “Nıonı yoı Poro wáf neararınjo, Jısayoyı rınınjomı dánı rırarınjagı nánı áamá xıxéroarınjı romı pńni nıwiárımi uı.” nura nuro nemeřná ¹⁴ Judayıyá apaxıpánınjı imónınjı xwé wo —Xegı yoı Sıpaoyı rınınjorıni. Omı xewaxowa wé wfúmı dńjı waú imónıgıfáwa enı axıpı e yanıro yarfná ¹⁵ imfó awa urarıgıo re urınınıgıni, “Nıonı ananı Jısayomı mı ómıxıri Poro nánı nıjıfá imónıri enjagı aıwı soyfné goyfnérıni?” uráná re enınıgıni. ¹⁶ Áamá imfó dıńj xıxéroarınjo nımawırı nıxeamomerı awamı xopırárı wıáná rınınjı xalıwı wıńagıa anj iwámı dánı éf nuróná aikf urfıfáwa ugıawıxıni. ¹⁷ Anj iwámı dánı éf nuróná aikf urfıfáwa úfáyı nánı áamá Judayıranı, Gırıkıyıranı, Epesası ηweagıfáyı nńni arfá nıwiárıro nánı wáyı nıkárıniro Ámıná Jısayoyá yoı nırıróná seáyı e numero ¹⁸ Jısayomı dıńj wıkırófáyı obaxı wı nıbayıro wıgı yarıgıápı waropárı wıro wıfá urókıamónıro nıyayıro ¹⁹ wıgıyı obaxı wı ayáf xıxegıni yarıgıfáyı wıgı ikayıwı sıńwı wınaxıdıwanıgınirı bıkwıyo ηwırárınınjıyı nımeámi nıbıro áamá nńnyá sıńwıyo dánı rfá nıkeaárımáná nıgwı bıkwı rfá ikeaárıpı bı neróná tarıgıfápi fá nıróróná nńni K50,000 imónımınrı éagı wınıgıawıxıni. ²⁰ Apı nıpıni nımóga warfná xwıyıfá Ámınáo nánıpı surfmá mimónı wı e wı e sıni xwé nırıga emearınjagı nánı áamá ámi ámi ayá wı kumıxınayıgıawıxıni.

Epesası ηweagıfáyı sımımiákwı nero egıfá nánıriıni.

²¹ Apı rıxa nımónımáná enjáná Poro Gorıxoyá kwıyıpımi dánı re yaiwınınıgıni, “Nıonı nurı Masedonia pıropenısıyo áwınımı urı Gırıkıyı anjıyo áwınımı urı nıyárımonı Jerusaremı nánı úımıgıni.” E nıyaiwırfná re rınınıgıni, “Nıonı rıxa Jerusaremıyo nánı nurı nırémorfnáyı e dánı wı e nánı xámi mupaxı nımónıri nurı anj Romıyı rınınjıpımi sıńwı wınımıgıni.” nırıri ²² áamá xfomı seáyı wııarıgııwaúı —Egı yoı Tımotıomı tńni Erasıtasomı tńni awaúı Masedonia pıropenısıyo nánı nurowárıri aı o sıni ámi bı tńni Esia pıropenısıyo ηweanáná ²³ áamá wı nıwıápńnımearo óf Gorıxomı xıdarıgıfáyı nánı mıxı nırınowıeánırfná sımımiákwı onımiápi megıawıxıni. ²⁴ E egıfná áamá wo —Xegı yoı Demıtırıasorıni. O xegı nıgwı omıńj nerfná amıpı sıńá sıřpá tńni imıxarıgıfápi yarınjıyı worıni. Esia pıropenısıyo ηweáyı wıgı ηwıfá xwépi —Apı xegı yoı Atemısyı rınınjıpıriıni. Apı wıgı anj rıdıyowá yarıgııwámı éf urárarınjıpıniıńjı imónınjıpı sıřpá tńni wıgı ηwıfá onımiá bıa ananı nımeámi nuro wıgı anj xıxegıniyo tıpırıfá nánı imıxarıgıfáyı worıni. Áamá omıńj xfo yarınjıpa axıpi neróná nıgwı onımiá mearıgıfámani. ²⁵ O áamá omıńj xfo yarınjıpa axıpi yarıgıfáwamı tńni áamá omıńj xegı bı onımiápi yarıgıfáwamı tńni awı neárıri re urınınıgıni, “Gı ámáoıfné, soyfné nıjıfárıni. Omıńj none yarınjwá rıpi nánıni nıgwı wı mıneamúroarınıni. ²⁶ Áamá Poroyı rınınjo negı anj Epesasıyonı marfái, negı Esia pıropenısıyo nımıni enı yarınjıpımi soyfné sıńwı wınıro arfá wıro yarıgıfárıni. O áamá wıgı ηwıfá fá xırarıgıfá imónınjıpı rfwı oumópoyınirı nerfná re urarınjorıni, ‘Nwıfá áamá wé tńni imıxarıgıfápi nepaxınjı mimónıni. Mimónı ηwıfárıni.’ E urarınjagı nánı áamá obaxı arfá nıwıro ηwıfá nene imıxarınjwápi rıxa rfwı umogıfárıni. ²⁷ None o rarınjıpi xe orınıri sıńwı nıwınıranénáyı, nıgwı omıńj none nerane nıgwı mıneamúroarınjıpi peayı wıanıpaxı imónınıfápiıni marfái, rıpi enı imónınıfárıni. Anj rıdıyowá yarınjwáıwá, negı ηwıfá Atemısyı rınınjıpı nánı mırınınjıwá nánı enı peayı nıwıanıro ‘Sıpırıni.’ rıpaxı imónıri ηwıfá apıxı imónınjı í, áamá Esia pıropenısıf tıyo ηweagıfá nńni tńni xwıfá nımıni ηweagıfáyı tńni yayı umearıgıı enı surfmá nımónıri xwıfá iwerı enıfárıni.” urıagı ²⁸ awa arfá nıwıróná wıkf bı ayıkwı mıwónıagı enj tńni rfáıwá re nıra ugıawıxıni,

“Epesasi ηweañwaéneyá ηwáf Atemisipí, ayí seáyí e imóniηipirini.” nira nuro ²⁹ aní nípimini ríaiwá rírowiámí niga nuríná áamá níní re egfawixini. Wáf áamá awí eánarigíe nání nawíní xwamiání néra mírí nuro áamá Masedonia píropenisíyo dání Poro tñí emearigfíwaú —Egí yoí rowaúmi Gaiasoyí ríníηomi tñí Arisítakasoí ríníηomi tñírini. —Awaúmi íá nixero níropémi úaná ³⁰ Poro áamá wikí tñí awí eánarigíe píyíá xwiyíá bí ourimíniri yaríná áamá Jisasomi xídarigfáyí xe ouniri síηwí mívínaríná ³¹ gapímaní Esia píropenisí ayo umenweagfá wa —Awa Poro tñí níkumixiníro emearigfáwarini. Awa xwiyíá Poro nání nurowáríroná re urayigfawixini, “Arfíki áamá awí eánigíe nání mupani.” uraríná ³² áamá awí eánigíe dání xwamiání nero wa wigí bí nání ríro wa wigí bí nání ríro neróná arikikí niníro nání áamá nápi arfá kwíkwíkwí nero “Ayí rípi nání awí eáníwaénerfani?” mívaiwipa nero ³³ wa Judayí wigí wo Arekisadaoyí ríníηo xwiyíá rírímí oneaiiniri wáráná áamá e epíroyí egfáyí wí “Ayí o nání awí eáníwaénerfani?” yaiwiaríná o re oyaiwípoyiniri, “Judayí ríá api neamearigfámani.” oyaiwípoyiniri xwiyíá ourimíniri nání wé ówaní uyimíniri éfyí re egfawixini. ³⁴ Awa o Judayí wo enagí síηwí mí níwómixíro nání nawíní axíná nírayiro ayá wí ríaiwá re nura ugíawixini, “Epesasi ηweañwaéneyá ηwáf Atemisipí, ayí seáyí e imónini.” Aníηí miní e nira nuro nira nuro ³⁵ gapímanowayá payí weaiaríηo níbirí áamá epíroyí egfáyo pírí wiaíkímí níyárimáná re uríηínigíni, “Epísasi ηweagfóyíné, áamá wo síní majfá re rimónini, ‘Epísasi ηweagfáyí aní rídiyowá yarigfíwá wigí ηwáf xwé Atemisíyi ríníηipí nání míríníηiwá tñí ηwáf api anínamí dání píérónapiηipí tñí menweagfáyíriní.’ Áamá wo síní majfá e rimónini? Oweoi. ³⁶ Nioní searfá api áamá wo ‘Ayí nepamani.’ rípxá mimóníηagí nání soyíné níyopiyára oseaini. Úrapí mikárinípa époyí. ³⁷ Ayí rípi nání seararíηini. Áamá soyíné íá níxemi bíá rowaú negí aní rídiyowá yaríηwáiwámí dání amípí bí íwí mímepa eri negí ηwáf imóníηí nání ikayíwí aí bí mírípa eri éíwaúrini. ³⁸ Xwiríxí nání mimónípa neri gapímanowa xwiríxí arfá wianíro nání míηweapa reηoi? Ayínáni Demitíríaso tñí omíηí axípi yarigfáwa o tñí nawíní kumixínigfáwa tñí áamá womí xwiyíá oumearaníro nerónáyí, xwiyíá umeararigíe nání ríxa nuro e dání xixe oxekwímonípoyí. ³⁹ Soyíné xwiyíá síní wí tígfáyíné enánáyí, xwiyíá nání sfá awí eánaríηwáiná dání ríríxini. ⁴⁰ Ayí rípi nání seararíηini. Agwí none éwapíníwá rípi míkí mayí enagí nání gapímanowa ‘Píyo dání awí neáníro rírowiámí niníro símímíákwí éoi?’ nearáná ‘Xwiyíá anani urípxá imónaníwini.’ ríseaimónarini? Oweoi, ríxa gapímanowa xwiyíá neamearípxá imóníηwini.” ⁴¹ Gapímanowayá payí weaiaríηo e nuríísáná áamá e awí eánigfáyo xíxegíni urowárapiηínigíni.

20

Poro ámi Masedonia Píropenisíyo emerí Gírikíyí aníyo emerí ení nánirini.

¹ Áamá xwiyíá rírowiámí niníro símímíákwí yarigfá píni níwiáiro kikiá yaríná Poro áamá Jisasomi xídarigfáyo xíto tñí e nání “Eini.” nuríri ríxa báná ení rírémíxí níwiri yayí níwiárimí Masedonia píropenisíyo nání úimíginiri e dání píni níwiárimí ² nuri píropenisí apimí áwinimí nípuríná áamá e ηweagfá Jisasomi dání wíkwírogfáyo ení rírémíxí ayá wí níwiéra nípurí Gírikíyí aníyo níremorí ³ e ηweañáná emá waú wo ríxa nímurómáná enáná ríxa Siria píropenisíyo nání úimíginiri sípíxí womí píxemoánimíniri éfyí Judayí wí o nání mekáxí rínaríηagfá nání ámi dání re yaiwíηínigíni, “Ámi Masedonia píropenisíyo nioní bíñáimani oumíni.” níyaiwiri imani nurí ⁴ áamá rowa ení o tñí nawíní ugíawixini. Wo Beria dání Pírosomi xewaxo Sopataorini. Ámi waú Tesaronaika dání Arisítakaso tñí Sekadaso tñí awaúrini. Ámi wo Debi dání Gaiasorini. Ámi wo Timotiorini. Ámi waú Esia píropenisíyo dání

Tikikaso t́n̄i T̄ropimaso t́n̄i awaúr̄in̄i. ⁵ Awa nion̄i t́n̄i Porom̄i t́n̄i xám̄i n̄iyeamearo T̄rowasi d́n̄i yawawi nán̄i wen̄iḡ nero ḡweañáná ⁶ Judaȳ Gor̄ixo múron̄ḡyi nán̄i d̄iḡ mop̄r̄i nán̄i s̄fá bis̄kerfá yis̄ maȳ nim̄ix̄iro nar̄igfáȳ r̄ixa pwéáná yawawi Piripai e d́n̄i p̄n̄i n̄iwiár̄im̄i nurai sip̄ix̄í wom̄i n̄ip̄ixemoán̄irai n̄iḡwearai s̄fá r̄ixa wé wú yeamúróáná awami T̄rowasiyo n̄iwímearei e ḡweañáná s̄fá wé w̄fúmi d́ḡḡ wáú neamúron̄iḡn̄i.

Yutikaso piyomi Poro siḡḡ im̄ix̄iḡ nán̄iḡn̄i.

⁷ Sadéyo nene aiwá n̄irane rosapá im̄ix̄irane yan̄i nán̄i awí neán̄iranéná Poro ámá e d́ḡḡ awí eánfáyo xw̄iyfá nur̄ir̄n̄á “Wíár̄iná r̄ixa aḡḡ úim̄iḡn̄i.” n̄iyaiwiri nán̄i xw̄iyfá an̄iḡḡ min̄f xw̄fá n̄imir̄i n̄ira nuri r̄ixa ár̄iwegf̄ imónáná ⁸ aḡḡ awawá seáyi e ikw̄rón̄iḡḡ nene awí neán̄imáná xw̄iyfá arfá wiar̄iḡwáwám̄i ram̄ix̄í obax̄í m̄ixároár̄in̄iḡaḡ ai ⁹ íw̄f s̄ik̄iḡḡ wo —O xegf̄ yoḡ Yutikasor̄in̄i. O p̄p̄f̄w̄yo n̄iḡweámáná Poro an̄iḡḡ min̄f xw̄iyfá xw̄fá n̄imir̄i nura warf̄n̄á arfá n̄iwiri sá n̄ifásf̄ n̄iyayí+sáná r̄ixa sá d̄iḡḡ mamó n̄iweár̄ir̄i re en̄iḡn̄iḡn̄i. Pák̄k̄f̄ w̄fxáú wá ikw̄rón̄iḡḡ seáyi e enowám̄i d́n̄i p̄r̄imioañ̄iḡn̄i. P̄r̄imioááná ámá n̄iwep̄n̄iro n̄imear̄fn̄á xw̄fám̄i piȳf̄ wen̄aḡḡ meáaḡfá aiwi ¹⁰ Poro n̄iwep̄n̄ir̄i íw̄f s̄ik̄iḡom̄i seáyi e nup̄kák̄wín̄ir̄i n̄im̄fk̄w̄yín̄imáná re ur̄iḡn̄iḡn̄i, “Seȳfné d̄iḡḡ sip̄í m̄iseaipan̄i. Ám̄i siḡḡ en̄iḡoi.” nur̄im̄i ¹¹ ám̄i n̄ipeyiri ayf̄ t́n̄i nawín̄i aiwá n̄ikw̄ir̄ir̄i n̄in̄imáná ayf̄ t́n̄i xw̄iyfá n̄ir̄iga núfasáná r̄ixa w̄fá nóga war̄iḡḡ t́n̄i Poro p̄n̄i n̄iwiár̄im̄i úaḡḡ ¹² ayf̄ íw̄f s̄ik̄iḡḡ o ám̄i siḡḡ éaḡḡ n̄imeám̄i wigf̄ aḡḡ e nán̄i nuro d̄iḡḡ w̄fá bi on̄im̄iápf̄ m̄iwón̄iḡn̄iḡn̄i.

Poro T̄rowasiyo p̄n̄i n̄iwiár̄im̄i Mairitas̄iyo nán̄i un̄ḡḡ nán̄iḡn̄i.

¹³ Poro “Awa aḡḡ Asosiyi r̄in̄iḡḡpim̄i nán̄i sip̄ix̄íyo warf̄n̄á nion̄i xw̄fáyo úim̄iḡn̄i.” n̄iyaiwiri none sip̄ix̄í wom̄i n̄ip̄ixemoán̄irane Asosiyo nán̄i nurane x̄fo nán̄i wen̄iḡḡ ner̄i ḡweañwá nán̄i óf̄ neaimoíf̄ en̄aḡḡ nán̄i none om̄i xám̄i numearane sip̄ixom̄i n̄ip̄ixemoán̄irane Asosi nán̄i nurane n̄irémorane ḡweañáná ¹⁴ Poro r̄ixa xw̄fáyo nib̄ir̄i aḡḡ apim̄i neaímeááná o t́n̄i ner̄imeán̄im̄i sip̄ix̄íyo nurane aḡḡ Mitirini r̄in̄iḡḡpim̄i n̄irémorane ¹⁵⁻¹⁶ e d́n̄i p̄n̄i n̄iwiár̄im̄i nurane sip̄ixom̄i sá wen̄wáone p̄r̄iḡw̄f̄ Kaiosiyi r̄in̄iḡḡpim̄i or̄iwám̄i d́n̄i n̄imúrorane ám̄i sá wen̄wáone p̄r̄iḡw̄f̄ Semosiyi r̄in̄iḡḡpim̄i n̄irémorane Poro nion̄i Esia p̄ropenis̄íyo n̄irémor̄i n̄iḡwearfn̄á s̄fá ayá wí n̄imúron̄iḡn̄ir̄i re yaiwiár̄iḡn̄iḡn̄i, “None aḡḡn̄i nuranénáyf̄, s̄fá Judayenyá Pedikosiyi r̄in̄iḡḡḡyi s̄in̄i m̄ipwéfm̄i en̄áná Jerusarem̄i rémoanf̄wár̄ani? Ayinán̄i Epesasi múró+m̄iḡn̄i.” yaiwiár̄iḡḡ en̄aḡḡ nán̄i none Epesasi miwiék̄fn̄imeá n̄imúrorane ám̄i sip̄ixom̄i sá wen̄wáone aḡḡ Mairitas̄iyo r̄in̄iḡḡpim̄i rémon̄wan̄iḡn̄i.

Poro Jisasoyá siyikf̄ imón̄iḡfá Epesasi ḡweáyo wipen̄weaḡfáwami ur̄iḡḡ nán̄iḡn̄i.

¹⁷ Poro Mairitas̄iyo n̄irémómáná e d́n̄i ámá Jisasoya siyikf̄ imón̄iḡfá Epesasiyo ḡweaḡfáyo wipen̄weaḡfáwa nán̄i re uowár̄iḡn̄iḡn̄i, “Awa ob̄f̄poyi.” nurowár̄ir̄i ¹⁸ awa r̄ixa o t́ḡḡ e nán̄i báná re ur̄iḡn̄iḡn̄i, “S̄fá nion̄i segf̄ Esia p̄ropenis̄f̄ t̄f̄yo iwamf̄o rémon̄áyim̄i d́n̄i p̄n̄i n̄iseawiár̄im̄i un̄áȳi nán̄i seȳfné t́n̄i nawín̄i n̄iḡwearfn̄á pí pí en̄ápf̄ nán̄i soyfné nijf̄ár̄in̄i. ¹⁹ Seȳfné t́n̄i n̄iḡwearfn̄á Ám̄ináooyá x̄in̄áin̄iḡḡḡ n̄imón̄ir̄i o nán̄i wáf̄ n̄iwur̄imeiri n̄isear̄ir̄fn̄á seáyi e mimón̄ipa ner̄i ín̄im̄i n̄iseaimón̄ir̄i en̄ár̄in̄i. Seȳfné nán̄i d̄iḡḡ sip̄í niar̄iḡaḡḡ nán̄i waínf̄ waíná ḡw̄f̄ n̄iseaeaayiri en̄ár̄in̄i. Judaȳf̄ nion̄i nán̄i mekax̄f̄ n̄ir̄inar̄iḡaḡfá nán̄i xean̄iḡḡ obax̄f̄ nímeañ̄ḡ aiwi ²⁰ nion̄i wé f̄á m̄im̄ixeánf̄ xw̄iyfá seȳfné arfá n̄iwiro n̄ix̄f̄d̄iróná nan̄ḡ seaim̄ix̄ipax̄f̄pi wí yumf̄í m̄iseaí ner̄i ámá obax̄f̄ siḡw̄f̄ an̄iḡḡe d́n̄irani, aḡḡ x̄ixegf̄yo ín̄im̄i d́n̄irani, n̄isearéwap̄yiri en̄ár̄in̄i. ²¹ E nerfn̄á Judayfn̄erani, Ḡrik̄iyfn̄erani, ayá n̄isearemor̄i searayin̄ár̄in̄i, ‘Segf̄ f̄w̄f̄ yar̄iḡf̄ápf̄ r̄f̄w̄m̄in̄i n̄imamoro Gor̄ixo t̄f̄ám̄in̄i n̄ik̄in̄imón̄irfn̄á negf̄ Ám̄iná Jisasi Kiraisom̄i d̄iḡḡ w̄ikw̄r̄ópoyi.’ searayin̄ár̄in̄i.

²² Arfá nípoi. Agwi kwíyí Gorixoyápi o Jerusaremí nání úwínigíníri níkíkayonagí nání aní apimí rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá aiwí, sa e nání waríñíni. ²³ E rémóáná pí pí nímeanfápi nioní majfá enagí aiwí aní apí apimí múroaríná Gorixoyá kwíyípi ayá re níremoaríñíni, ‘E rémóáná gwí ríyiro xeaníñí sealkáriro epíríáríni.’ ²⁴ Ayá e níremoaríñagí aiwí, nioní díní míñwiráríniñíni. Ayínáni míñí yíwí nírimí e nání ananí waríñíni. Síní umfá nání ‘Ayí seáyí e imóníñípiñíni?’ míyáiwí, pí pí níkarípiñíni aí gí xámí néra bíñápa síní axípi néra nuri rípiñí nerínáyí, ‘Ayí seáyí e imóníñípiñíni?’ nímonaríni. Áminá Jisaso re níyáiwíri sekaxí níriñípi, ‘O Gorixo ámáyo wá wianíñí enagí nání xwíyíyá yayí winípaxípi wáf níriñíni.’ níyáiwíri sekaxí níriñípi yoparípi nípiñíni wáf nuráriméfná ‘Ayí seáyí e imóníñípiñíni?’ nímonaríni.

²⁵ Arfá nípoi. Nioní seyíné tñími nemi xwíyíyá ámá Gorixomí díní wíkwíroarígíyáyo xegí xwioxíyo mímeámí neri umenweanfápi nání wáf searimearíñáyíné, níyínéni ámi gí símímaní bí sínwí nanípiñíni menípi nání nioní níjfaríni. ²⁶⁻²⁷ Ayínáni ayá re searemoaríñíni, ‘Ení dání Gorixo “Re éimígní.” yáiwíaríñípi nání nioní áwaní nísearífná wé íá mímiñeání nípiñíni xixeni searíñá enagí nání ámá níyíyá wo anífná “Poró ríá nímeáríño.” rípaxí imóníñíni meníni.’ seararíñíni. ²⁸ Ámá Jisaso yá imónígní sewaníño yíné umenweagíapimí ríkíkíró wiarígíoyíné imónípiñíni wáyí seainíwínígníni. Ámá Gorixoyá síyíkí imónígní níyoní —Ayí nání yoxáfpámí dání nupeirfná xewaníño gwíñíñí roayíroaríñíyíni. Ayo níyoní numenwearfná Gorixoyá kwíyípi sípísípí awí mearoarígíyá axípi awí umearóríni seaimíxaríño yíné xixeni píraníñí umenweáríni. ²⁹ Ayí rípi nání seararíñíni. Nioní ríxa píni níseawíarími úáná ámá síwí sayí sípísípí roarígíapáníñí nímoními seyíné tñími níbéro ámá soyíné umenweagíyáyo xe naní oépoiñíni sínwí míwíní xwíyíyá sealkíxeayípiñíni. ³⁰ Ayí rípi nání ení seararíñíni. Segíyí wa ení níwiápiñíni mearo re níyáiwíro yapí wíwapíyípiñíni, ‘Jisasomí xídarígíyí wígní wíníyo píni níwiárimí nioníni oníxídfípoi.’ níyáiwíro yapí wíwapíyípiñíni. ³¹ Ayínáni nioní seyíné tñíni níñwearí xwíogwí waú wo ní múroaríná woxíni woxíni nání díní sípí nísearíñí wí tñíni ení ríremíxí searíñápi bí píni níwiárí aníñí miní yayíñápi nání ríwímiñí mímamó sínwí tñíni aníñí miní éríxíni. ³² Agwi nioní Gorixo seamení nání xegí wéyo seawárimí soyíné xwíyíyá o ámá níyoní wá níwianíri enípi nání díní wíkwíropíri seawárimí yaríñíni. Xwíyíyá apí ananí síkíkí seaomíxíri amípi naní Gorixo ámá nioní gí imóníñíyo wíimígníni imóníñípi meapaxíyíné seaimíxíri epaxí imóníni. ³³ Nioní seyíné tñíni níñwearfná segí woyá síñá goríraní, síñá siríparaní, rapírapíraní, wí sínwí íwí míwíníñáriní. ³⁴ Nioní seyíné tñíni níñwearfná enápi sewaníño yíné níjfaríni. Amípi wí mísearápi ‘Pí yíníni pí níri emíni?’ níyáiwíri nerífná wé gí rúmí dání nígwí omíñí neri nígwí nímeari bí nerífná nioní gí bí eri ámá nioní tñíni ñwearígíyáyo ení bí wíiri enáriní. ³⁵ Amípi níni nioní enápi nerífná ríxa re seáiwapíyíñáriní. Ámá sípíyí seáyí neri míniñpaxí imóníñíyo arírá wíríxíni. Xwíyíyá Áminá Jisaso ríñí rípi, ‘Yayí míni wiaríño winaríñípi yayí uráparíño winaríñípi míni seáyí e imóníni.’ xwíyíyá apí ení ríwímiñí mímamó díní móríxíni.” uríñígníni.

³⁶ Poró xwíyíyá apí nípiñíni nurárimí xómíñí níyíkwíri awa tñíni Gorixomí xwíyíyá rírimí níwíro ³⁷⁻³⁸ awa xwíyíyá Poró “Gí símímaní ámi bí sínwí nanípiñíni.” uríñí enagí nání díní sípí níwíri wíwí nearó omí nímakíkíyá yiro kíyí nímiáúnayiro xíomí nímeáa nuro sípíxí tñíni e wárigíawíxíni.

21

Poró ámi sípíxíyo nípiñíni xémóáníri uní náníni.

¹ E nemone awami pñni nñwiárìmi ámi sipixíyo nuranéná niyakía mú irñni pñriñwí yoí Kosiyi rñniñpimi nñremorane sá wenwáone nurane pñriñwí Rosiyi rñniñpimi nñremorane e dánì nurane aní yoí Patarai rñniñpimi niwiékñimearane ² e nayoarane sipixí ámi wo Pinisia piropenisíyo nánì umñiri yarìñagi nñwñrane omi nñpìxemoánìrane nñweámáná nñimeámi nurane nurane ³ pñriñwí yoí Saipìrasiyi rñniñpì wé onamñumñni enáná nñmúròrane nurane nurane xwiyá re rñnárìñí enagi nánì, “Aní yoí Taiayi rñniñpimi sipixí royá saní e tñwanìgñni.” rñnárìñí enagi nánì none Siria piropenisíyo aní apimi niwiékñimeámáná ⁴ e nayoarane ámá Jisasomi xídarìgíáyí nánì pñá nemerane ayí tñni sá wé wíumì dání wáú ñweañáná ayí kwíyí Gorìxoyáyo dánì Poromi re urayigíawixìni, “Joxi Jerusaremìyo nánì wí nuri xwìrìñwí mosaxìpani.” nurayiro ⁵ sá none ayí tñni ñweañani imónìñíyí nñni rìxa óráná aní apimi pñni nñwiárìmi nurane ayí tñni wigí apixí tñni wigí niaíwí tñni nñeameámi nuro rawírawá imaní e dánì xómìñí nñyìkwirane Gorìxomi xwiyá rìrìmí nñwimáná yayí ninowárìmi ⁶ none sipìxomi pìxemoánáná ayí wigí aní e nánì ugíawixìni.

Agabaso Poromi ikwairìrì wìñpì nánìrìni.

⁷ E nemone Taia pñni nñwiárìmi nurane aní yoí Toremesiyi rñniñpimi nñremómáná nayoarane ámá Jisasomi dñí nñwìkwíroro nánì negí nñrìxímeá imónìgíáyó yayí nñwirane ayí tñni sá ayi sá wenwáone ⁸⁻⁹ wíapì tñni e dánì pñni nñwiárìmi nurane aní Sisariayi rñniñpimi nñremómáná nayoarane aní xwiyá yayí winìpaxí wáf urarìñí Piripoyi rñniñjo —O eníná wáf wurimeiarìgíawami seáyí wírìxìrì wé wíumì dání wáú rípeánìñowa worìni. O xegí xemíáíwa —Íwa Gorìxo nánì wíá rókiamoarìgííwarìni. Apíyá wípaú wípaú íwa tññorìni. ¹⁰ Oyá aníyo nñpáwirane o tñni sá wí ñweañáná wíá rókiamoarìñí wo —Xegí yoí Agabasorìni. O Judia piropenisíyo pñni nñwiárìmi nñweapìrì ¹¹ none nñeaimeari orìñá ikaxí nñnearìrì re enìñigìni. Poroyá arerìxí nurápìrì xegí wéyo tñni síkwíyo tñni nñjárnìrì re rìñìñigìni, “Kwíyí Gorìxoyápi rìñpì rìpìrìni, ‘Arerìxí rìrì xiáwomi Judayí Jerusaremì dánì axìpì re gwí nuyiro émáyo mñni wipìrìfárìni.’ Kwíyí Gorìxoyápi rìñpì apìrìni.” nearíagi ¹² none aríá e nñwiranéná none tñni ámá e ñweáyí tñni Poromi wauní rìxìñí re urayìñwanìgìni, “Joxi Jerusaremì nánì mñyìpani.” uríagwi aí ¹³ Poro re nearìñìñigìni, “Seyíné pí nánì ñwíni ñwíni nearo íkñìñí sipì nìpaxí nìkárarìñojí? Awa nioní gwí nñjárnányí, ‘Ayí ananìrìni.’ nñyaiwirì nánìni e nánì mñwarìñìni. Ámñá Jisasomi xídarìñagi nánì nñpìkíánáyí, ‘Ayí ananìrìni.’ nñyaiwirì nánì enì warìñìni.” nearíagi ¹⁴ none omi urakìpaxí mimóníagi nñwñrane omi xwiyá ámi bì murí re rñniñwanìgìni, “Ámñáo ‘Omì wímeáwìñgìni.’ yaiwiarìñpì xe wímeáwìñgìni.” rñniñwanìgìni.

Porò Jerusaremìyo nñremorì Jisasoyá síyikí imónìgíáyó umenñweagíawami repíyí wìñpì nánìrìni.

¹⁵ E nemone sá ayí rìxa neamúròáná none yúrárí nemáná rawírawá pñni nñwiárìmi Jerusaremìyo nánì nñyirane ¹⁶ Sisaria dánì ámá none pñni nñwiárìmi yarìñwáé dání Jisasomi xídarìgíáyí wa tñni nñyirane awa none aní Nesonoyá —O Saipìrasì pñriñwípmi dání worìni. Eníná dánì Jisasomi dñí nñwìkwírorì xídagí worìni. “Oyá aníyo sá owépoýí.” nñyaiwiro nánì nñneapimeámi nñneayiro e neawárìgíawixìni.

¹⁷ E nemone rìxa Jerusaremì nánì nñyirane e rémóáná ámá Jisasomi dñí nñwìkwíroro nánì negí nñrìxímeá imónìgíáyí yayí nñneairo nñneamímñnìgíá ¹⁸ sá wenwáone wíapì tñni Poro tñni none nñwiápñimeámi Jemiso tñí e nánì nurane Jisasomi dñí wìkwíroarìgíáyó wipenñweagíáwa enì Jemiso tñni awí eánìñáná ¹⁹ Poro rìxa yayí nñwimáná xó émáyí tññmñni wáf nurìmerñná Gorìxo xóyá wéyo dánì wiemení bì bì nánì repíyí nñwiéra úagi ²⁰ awa aríá nñwiróná Gorìxomi seáyí e numero re urìgíawixìni, “Gwíáoxìni, negí Judayí sipì ayá xwé wí Jisasomi dñí wìkwíronagíá

joxi rixa nijfá imóniñini. Ayf nñni negf ñwáf ikaxf enjína dáni niriñiri eániñipimi xfdanro nani sfmf xeadfpénariñoi. ²¹ Ayo áma wí joxi nani re urigfawixini, ‘Poro émayfyá añyo nemeñná negf Judayf émayf tfámniñi ñweagfáyo re uréwapiyariñirini, “Ñwáf ikaxf negf arfo Moseso niriñiri eañipimi pñni wiáriro siwf negf arfowa érowiápnigfápimi mĩxĩdĩpa ero nero segf niaíwáf iyf sfmf sfó mĩwákwiipa éfrĩxini.” Áma ayo Poro e uréwapiyariñirini.’ ²² E urigfá enagi nani ari yanfwiñi? Negf Judayf Jisasomi xfdarigfá añf rĩpimi tfámniñi ñweagfáyf anani joxi bffpñi nani rixa arfá niwipfrf enagi nani ²³ xwiyfá none rĩranf rĩpĩ axfpi éfrĩxini. Negf áma ñwáf ñweagfá waú waú ñweañoi. ²⁴ Joxi awa tñni nĩkumĩxiniñero nene xwĩraimĩmf neainariñipĩ anipá imóniñifa nani yariñwápi awa tñni nawini nero ámi nañf imónĩrĩxini. E nerfna waú waú awa wigf dfá nĩroniñero xwĩraimĩmf winariñipĩ anipá imóniñero nañwáf Gorĩxo nani rĩdiyowá wiĩro epfrfá nani bf wiĩrĩxini. Joxi none rĩrariñwápi axfpi e nerfna áma nñni re yaiwipfráoi, ‘Poro nani neararigfápi mĩkf mayfrini. O eni negf ñwáf ikaxf eániñipimi nĩxĩdĩri pĩráníñf yariñorini.’ yaiwipfráoi. ²⁵ E nĩsearĩrane aí enjína xwiyfá nĩmĩxĩranéná ‘Éma Jisasomi dñf wĩkwĩroarigfáyf negf ñwáf ikaxf eániñf nĩpini xdfĩrĩxiniñi uraniñéwini?’ niriñiranéná re rĩnariñwanigini, ‘Ñwáf ikaxf rĩpiaú rĩpiaú pñni wiáripaxf mimónini.’ niriñirane payf re neari wariñwanigini, ‘Nañwáf áma wí mimónf ñwáf imóniñf nani rĩdiyowá éfapi mĩniñpa éfrĩxini. Rakiwf eni mĩniñpa éfrĩxini. Nañwáf siñwfyo gwf xĩráná ragf sñni enagi nani mĩniñpa éfrĩxini. Apĩxĩ nĩmearóná sewini mĩmeániñpa éfrĩxini.’ Apiaú apiaú nani neari wiowariñwanigini.” urfagfa ²⁶ Poro sá weño wfápi tñni áma ñwáf ñweagfá waú waú awami niwiriñmeami nuri xwĩraimĩmf winariñipĩ anipá imóniñwiniñiniñi yariñgápa xfo tñni nawini wigf yariñgápa nemána o añf rĩdiyowá yariñgfiwami nĩpawiri apaxfpaniñf imóniñgáyo áwanf re uriñiniñini, “Sfá áma awa xwĩraimĩmf winariñipĩ anipá imóniñifa nani yariñgápi nĩpini néfasána Gorĩxo nani xixegfni woni woni rĩdiyowá wipfrfáyi sfá ayimĩrini.” uriñiniñini.

Judayf Poromi añf rĩdiyowá yariñgfiwami dáni mĩxf wigfá naniñini.

²⁷ E nemo sfá wé wfúmi dñf waú awa xwĩraimĩmf winariñipĩ anipá imóniñifa nani yariñgápi rixa yoparipi añwi e imónimĩniñi yarfna Esia pĩropeniñfyo dñf Judayf wí Poro añf rĩdiyowá yariñgfiwami ñweañagi niwiniñero re egfawixini. Áma e epĩroyf egfáyo sfmĩrĩrĩ niwiemero omi fá nĩxero ²⁸ rĩaiwá re rigfawixini, “Negf Isĩreriyfne rixa simiñf neainĩpoyi. Áma re ronf royf áma xwfá nĩmĩniñi ñweagfáyo nuréwapiyemeri áma negf gwf axf imóniñwári nani uréwapiyiri negf ñwáf ikaxf eániñipĩ nani uréwapiyiri negf añf rĩdiyowá yariñwá riwá nani uréwapiyiri nerfna api nĩpini nani ‘Sipĩrini.’ urariñorini. Sa apiniñi marfái, áma Gĩrikĩyf wí añf rĩdiyowá yariñwá riwami nĩpemeami nĩwiapĩrĩñipimi dáni ñwáf imóniñf re rixa xórorf enfrini.” nĩriro ²⁹ —Xami áma Esia pĩropeniñfyo dñf Tĩropimasoyi rĩniño Poro tñni añf apimi nawini emeariñagfi wĩnfa enagi nani xenwf re mogfawixini, “Poro omi rĩdiyowá yariñwáiwami inimi nĩpemeami fwiapĩñorini.” xenwf nĩmoro nani rĩaiwá enf tñni nĩrĩroná e nĩriro ³⁰ áma añf apimi ñweagfá nñni simĩmiákwf e yariñgápi arfá niwiro mĩrĩrĩ nĩbĩmiro Poromi fá nĩxero rĩdiyowá yariñgfiwami dáni nĩropemi peyeáána apaxf mé ówanf nñni niyára ugfawixini.

Romiñf porisowa Poromi urápiñfá naniñini.

³¹ E nemowa Poromi nĩpĩkianiro nani yarfna áma wí porisowami seayi e imóniñomf xwiyfá re urémeagfawixini, “Jerusaremĩ ñweáyf nñni simĩmiákwf inarini.” urémeáagfa ³² o añañfni xegf porisf wami tñni awami seayi e wimóniñgáfawami tñni niwiriñmeami Poromi pĩkianiro yariñge nani wéána ayf porisowa tñni wigf seayi e wimóniñjo tñni weaparĩñagfa niwiniñero ámi Poromi iwanf meá pñni wiáriñgawixini.

³³ Pfní wiártagfa porisowami seáyí e wimóniŋo aŋwi e nɪbiri Poromi fá nɪxeri xegí porisí wami re urɪŋɪnigini, “Gwí senfá wirfkaú tɪni yípoyi.” nuriri ayo yariŋí re wiarɪŋagini, “Ámá ro gorini? O pí éfɪrini?” ³⁴ Yariŋí e wiarɪŋagi aiwi ámá e epíroyí egfáyí xwamiání niri ro wí xegí bi nání riro wí xegí bi nání riro nero arikikí yariŋagfa o arfá kwíkwíkwíkwí nɪwirí nání o yariŋí wiarɪŋipi e dání nijfá píranɪŋí imónipaxí meŋagi nɪwɪnɪri re urɪŋɪnigini, “Porisoneyá aniwámi nání nimeámi úpoyi.” urfagi ³⁵⁻³⁶ omí níméra warfna rɪxa ámá e epíroyí egfáyí númi nuro rfaiwá ímí tɪni “Rurápapikiarɪŋoi?” niriŋa warfna awa rɪxa aŋí iwámi sɪŋá waíwí tɪŋí e nírémorfna ámá Poromi pikianiro yariŋgáyí porisowami urápapikianiro yariŋagfa nání omí seáyí e nímefyoaro nɪxirimi peyigfawixini.

Poro Judayí xfomi umeararigfapi owákwimɪniri urɪŋipi nánirini.

³⁷ Porisowa rɪxa wigí aniwámi nimeáa páwianiro yarfna awami seáyí e wimóniŋomi Poro re urɪŋɪnigini, “Nioni xwiyfá bi anani rɪrimɪniréini?” urfagi o re urɪŋɪnigini, “Ai, joxi Girikiyí pfné anani rariŋini. ³⁸ Ayináni re nimónarini, ‘Joxi ámá Isipiyí xámi re rɪŋo, “Émáyo mɪxí xɪdfwanigini.” niriŋí ámá 4,000 gwí mónigfá, Irɪkiarigfái rɪnɪŋowami nɪwirimeámi ámá dɪŋí meanje nání uŋo, ayí joximani.’ nimónarini.” urfagi ³⁹ Poro re urɪŋɪnigini, “Ámá joxi rariŋo, ayí nionimani. Nioni aŋí onmiá yoí mɪrɪnɪŋí bimi dánonimani. Sirisia pɪropenisíyo aŋí Tasasiyí rɪnɪŋipimi dání Judayí wonirini. Wauní rɪxɪŋí bi orɪrimini. Ámá tɪyo xwiyfá ourɪniri anani sɪŋwí nanɪrɪréini?” nuriri ⁴⁰ o rɪxa anani xe ourɪniri sɪŋwí winána Poro sɪŋá waíwíyo e nírómána ámá ayí xwiyfá mɪripa oépoyiniri wé ówaní nuyiri rɪxa ŋɪŋifá imónaráná wigí Xibiruyí pfné tɪni nuriri re urɪŋɪnigini,

22

¹ “Rárowayíné, ápowayíné, xwiyfá ámá wí nɪxekwímoarigfapi wákwɪnɪmɪniri searáná anani arfá nɪpɪrɪréoi?” urfagi ² arfá wíáfí Poro nurirfna wigí Xibiruyí pfné tɪni rariŋagi arfá nɪwiro erówarí aí bi mé aga ŋɪŋifá imónarfagfa Poro ámi re urɪŋɪnigini, ³ “Nioni Judayí wonirini. Sirisia pɪropenisíyo aŋí yoí Tasasiyí rɪnɪŋipimi gí nókí nɪxirɪŋoni aí aŋí rɪpimi dání xwé iwiaroŋanonirini. Negí nearéwapiyagi Gameriero nɪniréwapiyirfna ŋwí ikaxí eánɪŋipi negí arfowa neaiapigfapi nání aga xixeni píranɪŋí níréwapiyiní enagi nání agwí seyíné Gorixomi oxídaneyiniri símí nɪxeadípeniro yariŋfápa nioni eni axípi e imóniŋanonirini. ⁴ Ayináni enína nioni ámá Óí ‘Gorixo táfamini imóniŋoi.’ rɪnɪŋiyimi dɪŋí wíkwíroarigfá anɪnɪmɪxɪmɪniri nání xeanɪŋí nɪwirí oxíyorani, apixíyorani, gwí niyiri gwí aŋíyo wáraganonirini. ⁵ Negí apaxípanɪŋí imóniŋí xwé tɪni negí ámína mebá imónigfáwa tɪni eni ‘O nepa e yagorini.’ searipaxí imóniŋoi. Awa negí Judayí aŋí yoí Damasikasíyí rɪnɪŋipimi ŋweagfáyí nání payí nearo niapowaráná nioni ámá e ŋweagfá óí axíyimi xɪdarigfáyí eni aŋí rɪpimi dání rɪnɪŋí meáfrɪxiniri ayo fá nɪxeri gwí niyimána ámi re nání nimeámi bímfa nání aŋí rɪpimi pfní nɪwiárimí nurí Damasikasíyo nání uŋanigini.

Poro “Apí yarfna Gorixo nɪkɪnɪmɪxɪŋirini.” urɪŋí nánirini.

⁶ “E nemoni nuri nuri Damasikasi tɪŋí aŋwi e rémómɪniri neri rɪxa ikwawedí enána re enɪnigini. Aŋfnami dání wíáf sɪŋwí mɪmɪŋí iníí xwé bi nókiárénapɪŋɪnigini. ⁷ Wíáf api nókiárénapána nioni xwíáfyo nɪpɪkɪnɪmearí arfá wíáfí xwiyfá bi re nɪrɪnénapfagi winanigini, ‘Soroxini, Soroxini, pí nání xeanɪŋí nikárarɪŋini?’ nɪrɪnénapfagi ⁸ re urɪŋanigini, ‘Ámínáoxini, joxi goxirini?’ urfagi o ‘Nioni Nasareti dání Jisasoni joxi xeanɪŋí nikárarɪŋonirini.’ nɪrfagi ⁹ —Ámá nioni tɪni warigfáwa wíáf nókiárénapfipi píranɪŋí sɪŋwí nɪwɪnaxídro aiwi o tɪni xwiyfá rɪnarígwífomi arfá nɪpɪkwini mɪwigfawixini. ¹⁰ ‘Joxi xeanɪŋí nikárarɪŋonirini.’ nɪrfagi re urɪŋanigini, ‘Ámínáoxini,

nioní pí oenírí nírariḡníní?’ urfagi Ámináo re nírriḡnigíní, ‘Joxí nírwiápínimeámí Damasikasí jfapimí nání nurí e rémóáná ámá wo nírimeari e éwínigínírí rírípeañápi nání áwanḡ rírínḡoi.’ nírřagi ¹¹ nioní wáf apí sḡwḡyo nínipírórí síní sḡwḡ mímḡḡ nínínírí sḡwḡ manípaxí niarḡḡagi nání ámá nioní tḡnḡ warigfáwa wéyo árřwḡ nínimáxíríro Damasikasiyo nání níníméra nuro e nírémorí ḡweañáná ¹² ámá wo, xegí yoí Ananiasoyí rínḡo —Judayí añḡ apimí ḡweagfáyí níní ‘Ámá awiáxí woríní.’ rínagfóríní. Negí ḡwḡ ikaxí rínḡḡpí bí múroagomaní. Anḡḡ míní nípíní xixení axḡpí xídagoríní. ¹³ O nírírí nioní tḡḡḡ añwí e nírómáná re nírriḡnigíní, ‘Gí nírříxímeáo imónḡḡ Soroxíní, díxḡ sḡwḡ ámí anei.’ níráná re enḡḡḡníní. Gí sḡwḡ ámí nanírí omí sḡwḡ wínḡḡḡḡníní. ¹⁴ Omí sḡwḡ wínáná o re nírriḡnigíní, ‘ḡwḡá negí arřowa xídagfó joxí e éwínigínírí wimónarḡḡpí nání nḡḡfá erí Wé Rónḡḡomí ení sḡwḡ wínírí xíoyá manḡḡyo dání xwḡyḡá rarřná arřá wirí oenírí rírípeañḡríní. ¹⁵ Ámá nḡyoní xío nání áwanḡ nurírřná jḡwanḡḡoxí wáf nírókiárírřná sḡwḡ wínírí arřá wirí éḡpí nání repḡyḡ wirřá nání rírípeañḡríní. ¹⁶ Ayínání joxí pí nání síní yómḡḡḡ yarḡḡníní? Ríxa nírwiápínimeari wayí meai. Joxí Ámináomí ríxḡḡḡ urírřpimí dání díxḡ řwḡ yarḡḡḡpí yokwarímí nírřírí wayí píranḡḡḡḡḡḡ rírónḡḡoi.’ nírřagi nioní axḡpí e enḡḡḡníní.

“Goríxo Poroní émáyí tḡḡḡmíní nírrowárḡḡḡḡníní.” urḡḡḡ náníríní.

¹⁷ “E nemoní ámí Jerusaremí nání nírírí añḡ rídḡḡyowá yarḡḡḡwá riwámí dání xómḡḡḡ nḡyḡkwírí Ámináomí xwḡyḡá rírímí nírwirřná íkwřkwř nḡyárírí wenḡḡ éáyí ¹⁸ Ámináo re nírariḡḡagi wínḡḡḡḡḡníní, ‘Joxí sḡwḡ nanírí arřá nírí enḡpí nání añḡ rípimí dání uráná arřá mḡsipa epḡrř enḡḡḡ nání joxí síní mepaní. Anḡḡnḡ añḡ rípimí pḡnḡ nírwiárímí uí.’ nírřagi ¹⁹ nioní re urḡḡḡḡḡníní, ‘Ámináoxíní, nioní éwapḡḡḡḡpí ámá re ḡweáyí níní nḡḡfá imónḡḡoi. Ámá joxí nání díḡḡ ríkwřroarḡḡḡḡyo nioní řá nírřerí ḡwḡ añḡḡyo nḡḡwírárírí iwanḡ níméperí yagáoní enḡḡḡ nání wíwanḡḡyḡ ríxa nḡḡfá imónḡḡoi. ²⁰ Joxí nání wáf urimeagí Sḡtipenomí pḡkigřřná nioní añwí e nírómáná “Ayí omí nípḡkíróná apání yarḡḡoi.” nḡyáiwírí omí pḡkiarřná wigḡ iyḡá awí mearonḡḡḡḡníní.’ urřagi aí ²¹ Ámináo re nírriḡnigíní, ‘Joxí uí. Nioní ná jřamí émáyí tḡḡḡmíní nírrowárímřá enḡḡḡ nání joxí ananí uí.’ nírriḡnigíní.” urḡḡḡḡḡníní.

Porisḡ seáyí e imónḡḡo Poromí éř umínḡḡḡ náníríní.

²² Ámá e epḡroyḡ egfáyḡ Poromí arřá nírwia nírřásáná aiwí xwḡyḡá “ ‘Émáyí tḡḡḡmíní nírrowárímřáríní.’ nírriḡḡríní.” rře nání arřá nírřimáná xwḡyḡá xwamiánḡ nírříro ímḡ tḡnḡ re rḡḡawixíní, “Ámá e imónḡḡo xe onḡweanírí sḡwḡ wínípaxí mḡneaimónaríní. Ríxa rurápapḡkiarḡḡoi?” ²³ Xwamiánḡ e nírřa nuróná wikḡ ayḡkwḡ nírřwóga mḡwarḡḡḡḡḡ nání wigḡ iyḡá nírřirayiro úpiríxá mḡmeámḡ yáníro xwḡá síkḡ úpiríxá mḡmeámḡ yáníro yarḡḡḡḡḡ ²⁴ porisḡ seáyí e imónḡḡo sekaxí re urḡḡḡḡḡníní, “Omí porisone negí añḡ riwámí nírřeáa nírřáwiro ámá ayḡ xwamiánḡ nírřiróná rřá tḡḡḡ wianíro yarḡḡḡḡpí mḡkḡpí nání waropárḡ oneainírí nání síkwřá ragḡ pḡrř nuyḡkíro yarḡḡḡ imímḡ wípoyí.” urřagi ²⁵ awa omí nírřeáa nírřáwiro síkwřá ragḡ pḡrř uyḡkianíro nání ḡwḡ jáná Poro Porisḡ añwí e ronḡomí re urḡḡḡḡḡníní, “ ‘Romḡyḡyá ḡwḡ ikaxí re ríníní,’ rḡsimónaríní, ‘ ‘Ámá Romḡyḡ womí mḡkḡpí nání pḡá mé xámí síkwřá eápyí.’ ríníní.’ rḡsimónaríní?” urřagi ²⁶ poriso arřá e nírřimáná seáyí e wimónḡḡo tḡḡḡ e nání nurí re urḡḡḡḡḡníní, “Ámá Romḡyḡ romí joxí pí wimínírí yarḡḡḡníní?” urřagi ²⁷ porisḡ seáyí e imónḡḡo Poro tḡḡḡ e nání nírřáwírí re urḡḡḡḡḡníní, “Jḡwanḡḡoxí nírřei. Joxí Romḡyḡ woxírání?” urřagi o “Oyí.” urřagi ²⁸ porisḡ seáyí e imónḡḡo re urḡḡḡḡḡníní, “Nioní ḡapḡmanowamí nḡḡwḡ xwé wíáná ‘Romḡyḡ woxíríní.’ nínírříro nímḡxḡḡfáríní.” urřagi Poro re urḡḡḡḡḡníní, “Gí inókí tḡnḡ ápo tḡnḡ enḡḡḡ dání Romḡyḡ wimḡxḡḡḡpaú enḡḡḡ nání nioní ḡí nókí nírřírḡe dání Romḡyḡ imónḡḡḡ woníríní.” urřagi nání ²⁹ porisḡ síkwřá ragḡ pḡrř nuyḡkíro yarḡḡḡ

wianiro nání gwí járfáwa wáyf n+winiri omí wáramogfawixini. Wigí porisí seáyí e wimóniño ení “Poró Romíyf worfani?” n+yaiwiri nijfá nimónimáná “Omí senfá tñní gwí jípoi.” uríf enagí nání wáyf winiñinigini.

Poró xwiyfá wákwiniñiniri nání Judayf mebaowa awí eánigfe dání uríñf nánirini.

³⁰ Poriso, sá wenjo wíapí tñní Judayf omí uxekwímoarigfápi nání xixeni nijfá oimónim+ñiniri omí níkwewarimáná wami sekaxí re uowárap+iñinigini, “Apaxípaniñf imónigfá xwéowa tñní Judayf mebaowa tñní awí oeánipoyí.” nuowárapiri awa ríxa awí eánarána Poromí niméra n+wepñiniri awa siñwí anigfe éf urárariñinigini.

23

¹ Poró mebaowami siñwí agwí n+winárirí re uríñinigini, “Gí n+rixímeáoyíne, Goríxo siñwí aníñaná amípi nioní iwamfó dání sfá riyimí nání enápi n+piní aí nání dñf n+yaiwirorína bí nání ayá sfwí miníró dñf peá nunarini.” uríagi ² apaxípaniñf imóniñf xwéo, Ananiasoyí riniño áma Poró tñf e añwí e rogíayo “Omí wé maníyo up+kákwipoyí.” uráná ³ Poró Ananiasomí re uríñinigini, “Kíkéróniñf inimi p+p+f wí enagí aí seáyí e xwfá naníñiñf eániñf roxiní, Goríxo joxí ení wé n+rup+kákwiniño! Joxí negí ñwí ikaxí n+winiri eániñpa xwiríxí n+meminiri e éf niñwearina ñwí ikaxí apimí ogámí nerí ‘Omí wé up+kákwipoyí.’ uríipi nání ‘Ayí apáni yarini.’ r+simónarini?” uríagi aí ⁴ áma e rówapigíayf m+ixí re urígfawixini, “Joxí ananí apaxípaniñf imóniñf xwéomi ikayf wí urariñoxirani?” uríagfa ⁵ Poró re uríñinigini, “N+rixímeáoyíne, ‘Apaxípaniñf imóniñf xwé worfani?’ miyawi nerí ríni. Xwiyfá Bikwíyo re n+winiri eániñagi nání, ‘Joxí segí seáyí e nimóniri seamenweagfá wo nání xwiyfá sipí bí miripani.’ n+winiri eániñagi nání o seáyí e imóniñpi nání nijfá nimóniri siñwiriyf, wí e r+miniri éamani.” nuriri aí ⁶ mebaowa wa Sajusi imóniri wa Parisi imóniri enagfa n+winiri gf Parisi rowa gwí onimónipoyiniri ení tñní re uríñinigini, “N+rixímeáoyíne, nioní Parisi wonirini. Parisi imónigfí w+yayá xewaxonirini. Nioní ‘Áma pegíayf ámi n+wiápnimeapírarini.’ n+yaiwiri dñf kikayonagi nání xwiríxí n+meariñonirini.” urarína ⁷ Parisiowa tñní Sajusiowa tñní wiwiní m+ixí n+riñnowieánro dñf bí biaú n+riñro yaní epayónigfawixini. ⁸ Ayí rípi nánirini. Sajusiyf re rarigíayfirini, “Áma pegíayf ámi wiápnimeapaxí menini. Aníñajf wí menini. Kwíyf ení menini.” rarigíayfirini. E nerí aí Parisiyf “N+piní ananí imónipaxí imónini.” rarigíayfirini. Apimí dání dñf bí biaú n+riñro yaní nepayóniro ⁹ xixewiámí n+riñnowieága nuro ñwí ikaxí eániñpimí mewegfá Parisiowayá wa n+wiápnimearo Sajusiowa tñní x+m+ix+mí niníro n+riñroná re urígfawixini, “Áma ro fwf bí éo mimóniñagi winiñwini. Aníñajf worani, kwíyf birani, omí xwiyfá uránáyf, ayí pí eniño?” nuriro ¹⁰ xixewiámí ayá wí n+riñnowieága wiápnimearína porisí seáyí e imóniño Poromí m+d+m+dáni m+m+xeawiámí niníroná omí d+d+yimí nero pikipríxiniri xegí porisowami sekaxí re uowáraininigini, “Soyíne n+wepñiníro ení neáníro ayo Poromí nurápiro negí porisí aní riwami nání n+meami yapípoi.” uowaráiáná awa xixeni o urípa e egfawixini.

¹¹ Poró sfá ámi ríxa wiyimí áríwiyimí sá wenáná Ámináo miwímdáni nurónapiri re uríñinigini, “Joxí dñf sixí ínei. Jerusalemí tíyo dání xwiríxí rimearína joxí nioní nání ‘Siñwí e winiri arfá e wiri enáriní.’ urariñpa émáyfá aní xwé Romíyo ení axípi urírfá enagí nání dñf sixí ínei.” uríñinigini.

Judayf Poró nání mekaxí megfá nánirini.

¹² Wíapí tñní Judayf wí Poró nání mekaxí n+meróná awá ñwí n+ñwiráriníro sfñá womí dání re r+niñgawixini, “None iniñgf m+niñpa erane aiwá m+niñpa erane néra nurane Poromí pikíwaé dání ámi n+ipaxí imónaníwáriní.” n+riñro ¹³ —Áma

mekaxí nímero “Síná romí dání rarínwini.” rigfáwa ámá 40 wiárf múrogfáwarini. ¹⁴ E nemowa apaxípanínjé imónigfá xwéowa tñni Judayí ámináowa tñni tífte nání nuro yumfí re urígíawixini, “None awá njwá nínwíránirane síná womí dání re rínfáwáwini, ‘Poromí siní mipíkípa neranéná aiwá bí aíwí mímepaxí imónínwini.’ Síná womí dání e rínáríwá enagí nání ¹⁵ soyfne tñni mebáowa tñni ámi xwíríxí níwiro yarinjé wiayaníronínjé nimóníro porisíyo seáyí e wimónínjomí wáf re urepeárfpoyí, ‘Joxí none Poromí ámi píranínjé yarinjé wianí nání nímeámí weapeí.’ urífpoyí. None omí nípkianí nání yumfí áyá eánanfwiní. Poromí nímeáa níweapírí siní anjwí e mibípa enáná nípkianíwáwini.” urígíawixini.

¹⁶ Poromí xexírímeáiyá niaíwo “Awa yumfí áyá eánarínjoi.” rínarínjagfá arfá níwirí porisowayá anjwámí nání nurí nípáwirí Poromí áwanjé urítagí ¹⁷ o porisí womí “Eini.” nurírí re urínínigini, “Íwí síkínjé ro díxí porisí seáyí e simónínjomí xwíyí wí áwanjé urini nání o tñjé e nání nípemeámí ui.” urítagí ¹⁸ o íwí síkínjomí nípemeámí porisí seáyí e wimónínjoi tñjé e nání nurí re urínínigini, “Poro, gwí njweanjo ‘Eini.’ níwirírí re nírinjoi, ‘Íwí síkínjé ro xwíyí wí díxí seáyí e simónínjomí urini nání o tñjé e nání nípemeámí ui.’ nírtagí nípemeámí barínjini.” urítagí ¹⁹ porisíyo seáyí e wimónínjoi omí wéyo fá níxírírí nímeámí aigí wí e nání nurí aigífpí níjweámáná yarinjé re winínigini, “Xwíyí joxí áwanjé nírirífpí pí xwíyífáwini?” urítagí ²⁰ o re urínínigini, “Judayí xwíyí ná bini símí e níta nuróná re rínfáwixini, ‘Poromí ámi mfkípi nání yarinjé bí wianínjé nimónírane porisíyo seáyí e wimónínjomí yapí re uréwapíyíwanigini, “Wfáriná joxí Poromí mebáowane xwíríxí ámi bí umeanfáwá nání nímeámí weapíríxini.” uríwanigini.’ rínfáwixini. ²¹ Ámá 40 wiárf múrogfáwa awá njwá nínwíráníro síná womí dání re rínfáwixini, ‘Omí píkiwáe nání aiwá mánípa erane inígí mánípa erane éwanigini.’ níriníro omí píkiáníro nání ríxa yumfí áyá neáníro njweanagfá nání awa nurowárenapíro yarinjé síáná arfá mívipaní. Awa joxí ríxa re uráná, ‘Wfáriná nioní Poromí soyfne tñjé e nání ananí nímeámí weapímfáwini.’ uráná nání xixeni nírináíro wenínjé nero njweanjoí.” urítagí ²² porisí seáyí e imónínjoi íwí síkínjomí arfá jiyíkí norí re uowárinínigini, “Xwíyí joxí repíyí níwirí áwanjé nírfípi nání ámá womí aí ‘Nioní omí e uríni.’ murípaní.” uowárinínigini.

Poromí Pírímíá Pírísó tñjé e nání wíowíarínjé nánírini.

²³ Porisí seáyí e imónínjoi xegí porisí áminá imónigfáyí waúmi “Eini.” nurírí re urínínigini, “Awagwí porisí éf tñni míxí yarígíáyí 200 apimí ‘Nikínírí njweáfpoyí.’ urírí osíyo níjweámáná míxí yarígíáyí 70 apimí ‘Nikínírí njweáfpoyí.’ urírí wákwíríxá tñni míxí yarígíáyí 200 apimí ‘Nikínírí njweáfpoyí.’ urírí nemáná ríxa árfwíyímí 9:00 p.m. imónáná anjé yoí Sisariayí rínínjépipimí nání upírí nání awí eaárfpiyí. ²⁴ Osí wí ení Poro seáyí e éf níjweámáná uní nání nímeári omí éf numíga nuro pírimíá Pírísó tñjé e wárfpoyí.” nurírí ²⁵ payí re rínínjé wínánínjé ríwamínjé enjínigini,

²⁶ “Nioní Kírodiasí Rísiasoní payí rína pírimíá Pírísóxi tñjé e nání nearí wírenaparínjini. Negí áminá seáyí e imónínjoxí nioní yayí bí osimíni. ²⁷ Judayí ámá romí fá níxíríro ríxa nípkianíro yarinjagfá nioní arfá ‘Romíyí worini.’ níwiríná gí símínjé nínarígíáyí tñni mírí nurane omí éf umínínjwanigini. ²⁸ Nioní omí uxekwímoarígíapí mfkípi nání níjfé imónímí nání wigí Judayí mebáowa xwíyí imíxarígíe nání nímeámí nurí aiwí ²⁹ omí xwíyí nuxekwímoróná none píkipaxí bí uríro gwí yipaxí bí uríro míyarínjagfá níwínírí xwíyí wigí njwí íkaxí eánínjépipimí dání wíwanínjéyí míxí rínarígíapí nánini uxekwímoarínjagfá wínínjanigini. ³⁰ Ámá wo níbirí áwanjé re níráná, ‘Judayí Poromí píkiáníro nání yumfí mekaxí mearínjoi.’ níráná nioní siní mé omí joxí tñjé e nání níwíowárenapírí ámá omí uxekwímoarígíáyo sekaxí re urífanigini, ‘Nuro

pírimiaóyá síṅwí aníṅe dání uxekwí móríxíni.’ uríanigíni. Ayí xwíyí fá ríxa apíríni.”

³¹ Porisowa wígfí seáyí e wimóníṅo sekaxí uríípa axípi nero áríwíyimi Poromí níméra nuro aní yoí Adipatírísiyí ríníṅpimi níremoro ³² ríxa wí fá ónáná porisí síkwí t́ni warígfáwa xe osíyo níṅweámáná míxí yarígfáwa Poromí ananí re dání níméra oupoyíní ṕni níwíarími ámi wígfí porisí aníwámi nání úagíá ³³ awa níméra nuro ríxa Sisariayo níremoro pírimiaó t́ṅí e nání nuro payí mání níwiro Poromí ení x́fo t́ṅí e níwáíróná “Ayí roríni.” uríagíá ³⁴ pírimiaó payína nurápirí ríxa fá nírómáná “Ro áamá nioní umeṅweaṅáyo dání woríani? Mí dánoríani?” níyáiwirí Poromí yaríṅí re wíṅínigíni, “Píropenísfí gíyo dánoxíríni?” uríagi Poro “Sirisia píropenísfíyo dánoníríni.” uríagi ³⁵ o re uríṅínigíni, “Ananíni. Áamá joxí ríxekwí moarígfáyí rémónapáná díxí xwíríxí aríá simfáríni.” nurí wamí sekaxí re uríṅínigíni, “Omí gapímaní aní míxí ináyí Xeroto mírágíwámi níṅwíráríro meṅweápoyí.” uríṅínigíni.

24

Piriso Poroyá xwíríxí aríá wíṅí náníríni.

¹ Ríxa sfá wé wú óráná apaxípaníṅí imóníṅí xwéo, Ananiaso t́ni Judayí mebá imónígfáyí wa t́ni áamá womí —O xwíríxí neróná xwíyí fá wuríyaríṅí woríni. O xegí yoí Tetasoríni. Omí níwirímeámí Sisaria nání níwero pírimiaómi níwímearo xwíyí fá Poromí xwíríxí umeaníro nánípi uríagi ² Poromí “Eíni.” nuríro o ríxa báná Tetaso Poromí nuxekwí morínná pírimiaómi re uríṅínigíni, “Negí áminá awíaxí seáyí e imóníṅí Pírisoxíni, joxí neameṅweaṅagí nání nene míxí bí mínfí kíkífáni ṅweaṅáná xwíogwí ríxa obaxí pwéínigíni. Joxí díṅí píráníṅí neṅwíperi níneameṅwearínná amípi enínná dání nípkwíni mímoníṅpí díṅí joxíyá t́ni gwí axírí imóníṅweáne neaeyíroiaríṅagí nání agwí ríxa naní ní móga waríṅwíni. ³ Negí aní gími gími apí nípíni e neaiaríṅo, ayí joxíni enagí nání nene níjfaríni. Ayínání yayí t́ni ríraríṅwíni. ⁴ E nerí aiwí nioní ayá wí áxémá síaráná aníṅí síníṅíní joxí neaiṅpí nání ayá wí rírímíméni. Sa wauní ríxíṅí rípi ní orírímíni, ‘Joxí ayá nínearímíxírí ṕné bí onírípoyíní síṅwí neaneí.’ orírímíni. ⁵ Áamá Poroyí ríníṅí royí sfwí aríkíoníṅí neaikáraríṅoríni. Negí Judayí xwí fá níyoní ṅweagíáyo míxí épímíxamoaríṅoríni. Negí áamá aríowa níneaíwapiya bígfápi aríá níkeamoro yoí síṅí Nasaretene níriníro kumíxínayífápi, ayí o míkí ikíṅíni. ⁶ Negí aní rídíyowá yaríṅwáiwá aí xórórí emíníri yaríṅagí níwíníranéná fá xíríṅwanigíni. [Negí ṅwí ikaxí eaníṅpí ríníṅpa xwíríxí oumeaneyínírane fá xíríṅagwí aiwí ⁷ porisí seáyí e imóníṅí Rísiaso yí ríníṅo míxí nímonímí níbíri ení neáníri omí x́fo nínearápiwerí ⁸ sekaxí re nearíṅínigíni, ‘Áamá romí xwíríxí umeaníri éfáyíné pírimiaó síṅwí t́ṅí e dání uméfríxíni.’ nearowárfagí nání baríṅwíni.] Ayínání amípi none ríraríṅwápi nání xewaníṅoxí yaríṅí níwía nuríṅpimi dání ananí none uxekwí moaríṅwápi nání xíxeni níj fá imóníríni.” Tetaso e nuríri ⁹ Judayowa ení Poromí nuxekwí moro pírimiaómi re urígfawíxíni, “Amípi Poro nání rírípi neparíni.” urígfawíxíni.

¹⁰ Pírimiaó Poro ríxa xwíyí fá oríníri níkinímóníri síṅwí wínáná Poro re uríṅínigíni, “Joxí áamá gwí rírímí nímeṅwearí xwíríxí nímeámí bayíáyo aríá níwíera warínná xwíogwí obaxí rímúroṅoxí enagí nání nioní níjfaríni. Ayínání joxíyá síṅwíyo dání xwíyí fá wákwínímí nání nírinínná ‘Ayí ananíni.’ níyáiwirí yayí nínaníni. ¹¹ Áamá rowa re rírípaxíríni, ‘O Goríxomí yayí wímíníri nání Jerusaremíyo rémoṅe dání sfá ayá wí maríáí, wé wúkaú síkwí wauní wóríínigíni.’ rírípaxíríni. ¹² Nioní aní rídíyowá yarígfíwámí dáníraní, rotú aníyo dáníraní, aní apímí wí e dáníraní, wa t́ni xwíyí fá míxí rínaríṅagí síṅwí nínaníro míxí épímíxamoaríṅagí nínaníro megfawíxíni. ¹³ Agwí níxekwí moarígfá reṅpíyí pírimiaóxi ‘Nepaxíni.’ yáiwirí nání

eni mfkf bi siwá sipaxf mimóniŋo. ¹⁴ E neri aí awa rirfá rŋpini, ayf neparini. Nioni Nwáf negf arfowa xidagfomi nuxfdirfná Óf Gorixomi xfdarigfáyiyi rŋniŋfymí dání xfdarŋárini. Ámá óf ayimi xfdarigfáyf nání awa re rarigfárini, ‘Negf arfowa nineaíwapŋya bigfápi arfá nikeamoro pŋni wiárigfárini.’ rarŋagfa aí nioni sŋni amŋpí negf ŋwáf ikaxf Moseso nŋriri eanŋpŋ tŋni xixeni imóniŋfŋpimi dŋŋf wikwŋrori amŋpí wáf rókiamoagfáwa nŋriro eagfápimi dŋŋf wikwŋrori eŋini. ¹⁵ ‘Ámá pegfáyf nŋni wé rónigfáyfrani, uyfniif egfáyfrani, nŋni ámi nŋwiápnimeapŋrfárini.’ nŋyaiwiri Gorixomi dŋŋf ukikayoŋini. Wiwanŋowa eni axfpi e nŋyaiwiro dŋŋf ukikayoŋo. ¹⁶ Nioni dŋŋf e nŋyaiwiri nukikayori nání Gorixoyá sŋŋwŋyo dánirani, ámáyá sŋŋwŋyo dánirani, pí pí nerfná ayá sipí mŋnipa oenŋri anŋŋf miní wé nŋrónŋri oemŋnŋri yarŋárini. ¹⁷ Wí e emeagáoni xwiogwáf wí rŋxa nŋmúrófmi ámi gf anŋf e nání nŋbiri nŋgwáf bi gf ámá gwáf axfŋri imónigfáyfya uyipeayfyo mŋni wiri Gorixó nání rŋdiyowá nŋwiiri éimŋgŋnŋri nŋmeámi nŋbiri ¹⁸ rŋxa xwŋraimŋmí nŋniŋfŋpŋ anŋpá éwŋnŋgŋnŋri yarŋŋwápi nŋyárimáná anŋf rŋdiyowá yarŋŋwáiwámi nŋpáwiri e éimŋgŋnŋri biŋápi yarfná ayf sŋŋwáf nanimeagfawixŋni. Sŋŋwáf nanimeááná nioni ámá ayá wí tŋni epŋroyf neri sŋmimiákwf mé aga kikiáf yarŋŋagi aí Judayf Esia pŋropenŋsŋyo dŋŋf wí ¹⁹ —Ayf nioni nání xwŋyfá bi tŋgfáyf eŋánáyf, nŋbiri joxŋyá sŋŋwáf tŋŋf re dání nŋnixekwŋmoro sŋŋwŋriyf, nanŋf imónimŋnŋri éfŋni. ²⁰ Ayf joxŋ tŋŋf re mŋbŋpa éagfa nání nioni Jerusaremŋyo mebáowa awí eánigfe dání xwŋrŋxŋf nŋnimeróná xwŋrŋxŋf nápi sŋŋwáf wŋnigfápi nání re rogfa rowa wiwanŋowa áwanŋf ‘Ná ripŋrini.’ orŋrŋpoyi. ²¹ Mepa oenŋwŋriyf, awa Jerusaremŋyo dání xwŋrŋxŋf nŋmearfná xwŋyfá nioni ímí tŋni re urŋŋá rŋpini ‘Nioni “Ámá pegfáyf ámi wiápnimeapŋrfárini.” nŋyaiwiri kikayoŋagi nání agwí soyfné xwŋrŋxŋf nŋmearŋo.’ urŋŋá apŋni nání joxŋyá sŋŋwáf tŋŋf e dání nŋxekwŋmopaxŋrini.’ ²² Poro e urfagi aí pŋrimiá Piriso ámá Óf Gorixó Tŋámŋniyf rŋniŋfymí xfdarigfáyf nání bi nŋjfa imónŋf eŋagi nání sfá xwŋrŋxŋf pŋránŋŋf wimŋxŋnŋfáyí nání ná jŋe nŋta nurŋ re urŋŋniŋŋni, “Porisf seáyí e imóniŋo, Risiaso weapáná segf xwŋrŋxŋf pŋránŋŋf seaimŋxŋyimfárini.” nurŋri ²³ porisf Poromi awí mearoarŋŋomi re urŋŋniŋŋni, “Joxŋ omí awí nŋmearori aiwí gwŋni mŋyáripa éirŋxŋni. Xe erŋrŋfó eméwŋniŋni. Xegf nŋkumŋxŋnŋri emearigfáyf omí arŋrá wianŋro bánáyf, pŋrf murakipani.” urŋŋniŋŋni.

Piriso tŋni xiepi Dirusirai tŋni Poromi arfa wigfi nanirini.

²⁴ Sfá wí rŋxa nŋrimáná eŋáná Piriso tŋni xiepi Dirusirai —Í Judayf apŋxŋf wŋrŋni. Í tŋni ípaú Poromi awí mearogfe nŋremori “Ámá wa omí nŋmeámi obŋpoyi.” nurŋri Poro rŋxa nŋbiri “Kiraisi Jisasomi dŋŋf nŋwikwŋrorfná, ayf apŋrini.” repŋyf nŋwiéra warŋŋagi arfá wiarfná ²⁵ o “Wé rónŋŋf nerfná, ayf apŋrini.” urŋri “Nŋpŋreánŋri nerfná, ayf apŋrini.” urŋri “Gorixó ámá nŋyonŋ mí ómómŋximí nerfná, ayf apŋrini.” urŋri yarfná Piriso rŋxa wáyf wŋnŋagi re urŋŋniŋŋni, “Joxŋ ámi awí rŋmearoarŋgfe nání uŋ. Rŋwéná nioni ámi anani arfá simfa nání nŋnimónŋrfná ‘Eŋni.’ rŋrimfárini.” nurárimí ²⁶ nŋŋwearfná Poro nŋgwáf bi oniapŋnŋri dŋŋf e nukikayori wainí wainá re yayagfŋrini. “Ámá wa Poromi nŋwirŋmeámi obŋpoyi.” nurŋri Poro báná o tŋni xwŋyfá rŋnayagfŋrini. ²⁷ E yayarfná xwiogwáf waú rŋxa pwéáná ámá sŋŋf wo, xegf yoŋ Posiasf Pesŋtasoyf rŋniŋŋo pŋrimiáo nŋmónŋri Piriso imóniŋfŋpŋ urápáná Piriso re eŋniŋŋni. Judayf nioni nání yayf owŋnŋpoyŋnŋri wŋwapŋyimŋnŋri nání Poro xe gwáf oŋweanŋri wáŋŋniŋŋni.

25

Poro Romŋyf mŋxŋf ináyo xwŋrŋxŋf pŋránŋŋf nŋmŋxŋyŋwŋnigŋnŋri urŋŋf nanirini.

¹ Pesŋtaso, pŋrimiá sŋŋf imóniŋo pŋropenŋsf o meŋweanŋyo nŋremómáná rŋxa sfá wŋyaú wŋyi óráná anŋf Sisaria rŋniŋfŋpimi pŋni nŋwiárimí Jerusaremí nání nŋyiri

rémóaná ² apaxípaniḡí imónigfá xwéowa tḡni Judayí wigí seáyí e wimónigfáwa tḡni omí niwímearo Poro nání áwanḡí nuriróná nuxekwímoayiro awayini rixiḡí re urigfawixini, ³ “Poromí negí neaimónarḡípi wiani nání ananí ‘Oyí!’ neariréini? ‘Poromí Jerusaremí tḡḡí re nání wa nimeámi yapírixini.’ neaimónarini.” nuriro ayí inimi “Óf e áyá neánirane pikíwanigini.” niyaiwiro e uríagfa aiwi ⁴ Pesitaso re uriniginini, “Poro sini Sisaria gwí ḡweani. Niwanḡoni e nání umfa nání aḡwi e imónini. ⁵ Ayínáni segí Judayíné seáyí e seaimónigfáwa nioni tḡni nawini úwanigini. Ámá o íwí seaikarḡo enánáyí, ananí xwiýfá umeariprini.” uriniginini.

⁶ Pírimia Pesitaso e nurinirina sfa wé wúkaurani, wé wúmí dánḡí waú worani, sini mímúronána Jerusaremí pini niwiárimi Sisaria nání niweri e nírémorí sá weḡo wíápi tḡni siá ikwianḡwí xwirixí mearigfanami éf niḡweámána sekaxí re uowarḡiniginini, “Poromí niwirimeámi bípoyí.” uowarána ⁷ wa nuro Poromí nimeámi báná Judayí Jerusaremí dání weapfáyí Poromí midimidáni nírwapimána xwiýfá miwákwínipaxí imóniḡí ayá wí nuxekwímoayiro aiwi Pírimiao “Neparini.” yaiwini nání míkí bí síwá wipaxí mimónipa egfawixini. ⁸ E yarina Poro xwiýfá owákwínimini nuriri re uriniginini, “Nioni negí Judayí ḡwí ikaxí eániḡpi bí prí mḡwialí eri ridiyowá yarigfiwámi ení xórórí bí mé eri Romiyí mḡxí ináyí Sisaomí ení sípí bí mḡwikarí eri enáriní.” uríagí ai ⁹ pírimia Pesitaso Judayí xfo nání yayí owinḡpoyiniri Poromí re uriniginini, “Nioni díxí xwirixí Jerusaremí dání arfa siri xwiýfá awa rixekwímoarigfápi eyeyíromí eri emfa nání ‘E nání ananí oumini.’ risimónarini?” uríagí ai ¹⁰ Poro re uriniginini, “Siá ikwianḡwí xwirixí mearigfá Sisaoyá maḡyo dání imixarinḡí rinami dání xwirixí ninimepaxí imóniḡe rixa re roḡni. Ayí wí e dání xwirixí ananí nimepaxí mimónini. Joxí niḡfáriní. Nioni ḡf Judayo íwí bí mḡwikarḡaniginini. ¹¹ íwí eri sípí imóniḡí nikipaxípi bí eri enáoni enánáyí, ‘Mḡnipikipani.’ rípaxonimani. E neri ai awa xwirixí nimearigfápi míkí mayí imóniḡánáyí, ámá wo awa omí wigí díḡí tḡni owípoyiniri mḡni niwipaxí mimónini. Ayínáni yarḡí re osimini, ‘Mḡxí ináyí Sisao xewanḡo nigí xwirixí arfa níwiniginini.’ nimónarini.” uríagí ¹² pírimia Pesitaso xegí gapimaní yarḡí wiemeanfa nání inimi wurinigfá wa tḡni xwiýfá nirinimána re uriniginini, “Joxí ‘Sisao arfa níwiniginini.’ ríyí nání o tḡḡí e nání rírowarínwáriní.” uriniginini.

Poro nání Pesitaso Agiripaomí áwanḡí urḡí nánirini.

¹³ Rixa sfa wí orími enána Judayíyá mḡxí ináyí wo —O xegí yoí Agiripaoyí rinḡorini. O tḡni xexirimeái Benaisí tḡni ípaú pírimia sḡḡí Pesitasomí yayí owiaiyiniri Sisaria nání nibiri e neri ¹⁴ sfa obaxí e ḡweanána pírimia Pesitaso xwirixí Poroyá nání mḡxí ináyí Agiripaomí áwanḡí nuriri re uriniginini, “Ámá wo, Piriso gwí ḡwirárago ḡweani. ¹⁵ Nioni Jerusaremíyo nání nurí urinḡána apaxípaniḡí imónigfá xwéowa tḡni Judayí wigí mebaowa tḡni omí xwiýfá nuxekwímoro re nírígíawixini, ‘Joxí omí “Nepa sípí ayíkwí mḡwikarḡnoxirini.” nuriri negí neaimónarḡípi wiani nání neaiapeí.’ níríagfa ai ¹⁶ nioni awami re uriniginini, ‘Romiyene re yarḡwámani. Ámá xfomi uxekwímoarigfáyí tḡni sini nawini axí e awí neániro omí xwiýfá ayí uxekwímoarigfápi nání wákwínimini sini mḡripa enána amína ámá wigí wimónarḡípi xe owípoyiniri wiarḡwámani.’ uriniginini. ¹⁷ Ayínáni awa re nání niweapiro awí eánána nioni sini mé wíápi tḡni xwirixí nání siá ikwianḡwínamí éf niḡweámána wami re uriniginini, ‘Ámá omí niwirimeámi bípoyí.’ uríagí ¹⁸ omí nimeámi báná uxekwímoarigfáwa éf níroro nuxekwímoróna íwí miwákwínipaxí imóniḡí nioni ‘Api nání uxekwímopírréoi?’ yaiwinápi nání muxekwímó nero ¹⁹ sa wigí ḡwíá imóniḡípi nimepero ‘Api nerina api nerina, ayí ananirini.’ rinarigfápi nání mḡxí riniro ámá piyí wo Jisasoyí rinḡo —O nání Poro ‘Sini sḡḡí ḡweani.’ rarḡorini. O nání mḡxí

riniro egfawixini. ²⁰ E yarinqagfa niwiniri nioni re yaiwinqanigini, ‘Xwirixi nápi nijfá imónimi nani arige neri piraniñi yarini wiayimintreini?’ niyaiwiri diñi ududf ninarinqagi nani omi re urinqanigini, ‘Nioni dixi xwirixi Jerusaremi dani arfa siri xwiya awa rixekwimoarigfapi eyeyiromf eri emfa nani “E nani anani oyimini.” risimonarini?’ urfagi ai ²¹ Poro yarini re nininigini, ‘Mixa inayf Sisao xewanijo gf xwirixi arfa nina nani fa nixiriri onimenweani.” nimonarini.’ nifragi porisf wami sekaxf re urinqanigini, ‘Nioni Sisao tñi e nani wiowarimfae nani awi mearofrixini.’ urinqanigini.” Piriimiá Pesitaso e urfagi ²² Agiripao re uriniginigini, “‘Nioni eni ama omi arfa bi owimini.’ nimonarini.” urfagi “Wfarina joxi eni anani arfa wirfari.” uriniginigini.

Agiripao tñi Benaisi tñi Poromi arfa wigfi nanirini.

²³ Sa wegfa wafpi tñi Agiripao tñi Benaisi tñi ipau okiyfa ninifisana wa nimoniga wigf anj xwe awi eanarigfiwami nipawiri porisyo seayi e wimonigfawa tñi ama anj apimi seayi e nimoniri menweagfawa tñi eni nawini nipawiro ef nweanana pirimiá Pesitaso wami sekaxf nuriri Poromi rixa niwirimeami bana ²⁴ re uriniginigini, “Mixa inayf Agiripaoxi tñi ama nñi yawawi tñi re awi eanigfayne tñi xwiya bi osearimini.” nuriri re uriniginigini, “Ama ro nani Judayf nñi nioni anj ripimi nweanaranani, Jerusaremi nani uanaranani, gf arfa enae dani imi tñi ‘Xe sñi ouni.” mneaimonarini.’ nrayarigfa romi sñiwf winfpoi. ²⁵ Omi yarini niwia nur aiwi fwf o enipi nani pikipaxf imonini bi nani pfa meginarinqanigini. Xewanijo ‘Sisao xwirixi nioniyá arfa niwiniginini.’ nifragi nani nioni omi Sisao tñi e nani wiowarimfa nani rixa rarinjarini. ²⁶ E neri ai xwiya negf mixa inayf aminá Sisao nani ‘Poro e enirini. E enirini.’ nifragi payf nearf wiowarimfa nani pi sñi pfa nimeginiri nani nioni omi ama niyfneni yarini wiayiro mixa inayf Agiripaoxi anipaxf wiayiri mfkf iperf epfripimi dani o xwiya nioni anani payf eapaxf bi searini nani omi seyne tñi re nani ‘Eini.’ urfani. ²⁷ Ayf ripi nanirini. ‘Gwf nweanf wo xfomi uxe kwimoarigfapi nani rfwamini meá sa niwiowarirfnayf, ayf xaxanini neri emfni.’ nimonarini.” uriniginigini.

26

¹ Agiripao Poromi re uriniginigini, “Joxi dixi eni anani rei.” urfagi Poro we nimomana xwiya wakwinimiri nani re riniginigini, ²⁻³ “Mixa inayf Agiripaoxi, joxi siwf Judayene yarinqwapi nñi nijfa eri nene ‘Api nerfnayf, Gorixomi piraniñi xfdarinqwini.’ nifragi diñi xixegfni moarwapi nani nijfa eri enini. Api nifragi aga nijfa xixeni imoninox ienagi nani nioni joxi arfa ene dani amipi Judayf nixekwimoarigfapi nani niwakwinimiri rimi nani aga yayf ninarini. Ayfnani waunf rixini ripi oririmini, ‘Gf xwiya niwakwinimiri rarinqapi joxi arfa nifirina anini mfinipa oeni.’ nimonarini.

⁴ Nioni enina sñi onimiaina dani agwi re nani nera binapi nani Judayf nñi nijfari. Onina dani gf gwf axiri imonigfayf tñi niñwearf Jerusaremi dani xwe iwiaronari. ⁵ Enina dani nioni Parisiyf —Judayf Gorixomi oxfdaneyniro nerona diñi xixegfni bi bi moarigfapimi dani gwf nimoga ugfa ayf ayo niyonf Parisiyf rinigfayf nwfá xenwirarinigfapi winiyfayo seayi e muroni. Ayf Gorixomi nixfdirona yarigfapa nioni eni nixfda binapi nani Judayf nñi nijfari. Ama ayf ‘Awanf oraneyf.’ niwimonirfnayf, ‘Nepa Poro e yagorini.’ nifragi. ⁶ Agwi nioni Gorixo negf arfowami nuriri smimanfyo tinifipi nani ‘Neparini.’ niyaiwiri diñi ukikayonagi nani ayf xwiya nimeararino. ⁷ Negf Judayf gwf wif wif we wukaú sifkwf wau eni ikwawiyimrani, arfwiyimrani, inina Gorixomi yayf umero xfdiro nerona re niyaiwiro nani, ‘Nene Gorixo negf arfowami nuriri smimanfyo tinifipi imonani nani ewanigini.’ niyaiwiro nani diñi axfpi ukikayonoi. Mixa inayoxini, axf api nani

nioní dínj ukíkayonagí nání nígf Judayí xwíyíá níxekwímoarínjoi. ⁸ Goríxoyá dínj tñní pegíáyí wíápínimearígíápi nání seyíné pí nání ‘Wí “Neparíní.” yaiwipaxí mimóníní.’ yaiwiarígíáríní?

⁹ Eníná níwanínjoni ení re yaiwiagáoníní, ‘Yoí Nasaretí dánj Jisasomí dínj wíkwíroarígíáyí xe oépoyíní sijnwí wínipaxí mimóníní. Xwiríá oikíxémíní nání ayá wí neríná, ayí nanj yaríní.’ yaiwiagáoníní. ¹⁰ E níyiwirínjyó dání Jerusaremíyo rípi yagáríní. Apaxípánínj imónígíá xwéowa ‘Ámá Jisasomí dínj wíkwíroarígíáyo gwí yipaxoxíní.’ níníro nírpéááná nioní nurí ayo gwí yemerí gwí anjyó njwiríní neríná apíní yagámaní. Xwiríxí numeranéná ‘Opíkípoi.’ ríáyí tñní nioní ení níkwímíní ‘Opíkípoi.’ ragáríní. ¹¹ Rotú anj ayí ayo nípáwiemerí rínínj níwiemeríná ‘Jisasomí síní dínj míwíkwíroarínjwíní.’ níro ikayíwí umearípoi níwíwíyagáríní. Nioní ámá ayí nání wíkwí ríá ápiáwínínj nónarínjagí nání ayí nuro émáyí anjímí aí njweanáná nioní ení númí nurí íá níxíra wagáríní.

Poro “Nioní apí níwínínjímí dání kínimónínjíní.” urínj náníní.

¹²⁻¹³ “Míxí ináyoxíní, nioní e néra nuríná apaxípánínj imónígíá xwéowa nioní Damasíkasí nání nurí ámá anj apímí Jisasomí dínj wíkwíroarígíáyo ení íá xíríwínínjíní nírpéaroi payí nearo níapowáraná nioní anj apímí nání nurí síní ófíyo nuríná ríxa íkwawedí enáná wíá bí anjínámí dání ókíénápíagí wínínjagí. Sogwí wíá nókíríná anarínjípí tñní xíxéní maríáí, aga seáyí e imónínjípí mídímídání nókíáríagí wínínjagí. Nioníní maríáí, ámá nioní tñní ugíáwa ení wínígíawíxíní. ¹⁴ Nínonení xwíáyo nípíkinímeámáná nioní aríá wíáyí Xíbírúyí píné tñní xwíyíá bí re rínénápíagí wínínjagí, ‘Soroxíní, Soroxíní, joxí pí nání nioní xeanínj níkararínjíní? Joxí Jisasomí rínínj owímíní neríná jíwanínjoxí ayínjwínínj omónarínjíní.’ rínénápíagí aríá níwirí ¹⁵ yarínj re wínínjagí, ‘Ámínáoxíní, goxíní?’ uríagí o re nírinínjagí, ‘Nioní Jisasomí joxí xeanínj níkararínjíní. ¹⁶ E nerí aí joxí níwíápínímearí éfí roí. Nioní rípi emí nání joxí tífámíní simóníní. Joxí nioní nání ámáyo wáf nuríyemerí agwí sijnwí nanarínj rípi nání áwanj uríá nání rírpéáíní. Apíní áwanj uríá nání maríáí, amípi ríwíyó síwá símfápi nání ení áwanj uríá nání rírpéáíní. ¹⁷ Nioní díxí gwí axírí imónígíáyí sípí síkaraníro yaríná éfí rímíní emáyí —Ayí joxí nioní nání wáf uríá nání rírowárimíáíyíní. Ayí sípí síkaraníro yaríná éfí rímíní simíáríní. ¹⁸ Ayí rípi nání joxí émáyí tífámíní rírowárimíáríní. Joxí wáf nura warínjímí dání ayí níwíápínímearo sijnwínínj noxoaro wígwí neríná síá yínínjímíní yarígíápi píni níwíárimí wíá ónínjímíní nání kínimóníro Seteno menjweanímí dání píni níwíárimí Goríxo menjweanímíní kínimóníro yaríná nioní wígwí íwí yarígíápi yokwarímí wíri ámá nioní dínj níkwírooro nání nioní gí imónígíáyí tñní kumíxáriní emíá nání joxí émáyí tífámíní rírowárimíáríní.’ nírinínjagí.” nurí ¹⁹ re urínjagí, “Míxí ináyí Agírípaoxíní, ayínání orínj anjínámí dání nípárenápípi wí pírí míwíáíki nerí ²⁰ re néra unjíní. Iwamíó Damasíkasíyo dání uréwapíyírí Jerusaremí dání ení uréwapíyírí Judía píropeníyíyo níyoní dání uréwapíyemerí émáyí tñní ení uréwapíyemerí neríná re nura unjíní, ‘Segí íwí yarígíápi ríwímíní mamoro Goríxo tífámíní ukínimóníro nero ámá sijnwí níseanaxídíméríná “Wígwí íwí yarígíápi ríxa ríwímíní nímamoro nání ríá yarínjoi?” seaiwipaxí imónínjíní éfíxíní.’ nura unjíní. ²¹ Nioní e néra unjóní enjagí nání Judayí wí níwíápínímearo anj rídiyowá yarínjwáiwámí dání íá níxíróro nípíkianíro éagíá aiwí ²² Goríxo arírá ní enjagí nání agwí nioní oníxwéyíné sijnwí anígíe dání éfí nírómáná ‘Wíá rókíamoagíáwa tñní Moseso tñní “E nímóníníáríní.” ragíápiní ríxa imónínjíní.’ seararínjíní. ²³ ‘Áwa re ragíáríní, “Ámá yeáyí neayímíxemeaníá nání Goríxoyá dínj tñní aríowayá xwíá píaxíyo dání iwíaroníomí rínínj wímeaníáríní.” níro ámí rípi ragíáríní, “Xewanínj xwáripáyo

dáni wiápfnimeanfá enagi nání o iwamfó xwiyfá wániníf imóniníf Gorixo ámayo yeáyf uyimxemeanfápi nání Judayo tñi émáyo tñi wáf urnfáriní.” ragfápi ríxa axfpi e imóninífriní.’ searariníni.” uriniginíni.

²⁴ Poro xwiyfá wákwinimniri nání e nura warfná pirimiáo Pesitaso ímf tñi re uriniginíni, “Poroxini, joxi xaxá nerí rariníni. Dixí nijfá xwé imóninífpí xaxá rimeariní.” urfagi aí ²⁵ Poro re uriniginíni, “Ámná seáyf e imóniníf Pesitasoxini, nioní xaxá nerí mirariníni. Nepaxiníf imóninífpini searariníni. Dñf síxí niyínimáná searariníni. ²⁶ Ayf rípi nánirini. Míxí ináyf ro amípi nioní seararinífpí nání nijfá imóniníagi nání dñf síñá neánariní. Api, ayf ínimí pfní mimóniníf enagi nání ‘Omí wiáf mímúropaxí imóniní.’ nimónariníagi nání omí nitamfxwfniri murf nipiini repiyf níwiéra wariníni.” Pesitasomí e nurimáná ²⁷ re uriniginíni, “Míxí ináyf Agiripaoxini, ‘Wáf rókiamoagfáwa niri ro eaagfápi nepa rinini.’ riyaiwiníni? Joxi dñf e yaiwinoxi enagi nání nioní nijfáriní.” urfagi ²⁸ Agiripao Poromí re uriniginíni, “Axínání ná bini níniríná ‘O Jisasomí dñf wíkwíropaxorini.’ riniaiwariníni?” urfagi ²⁹ Poro re uriniginíni, “Nioní ‘Gorixomí rixiníf bí oseauriyimíni.’ nimónariní. Joxi nánini marfái, áamá sfá riyimí arfá niarigfá nfní nioní ná bini searánaraní, aniníf miní searánaraní, nioní Jisasomí dñf wíkwíroariníapa niyfnéni ení axfpi níwíkwíroro nioní imóniníapa axfpi oimónífoyini nímnariní. Nioní gwí niyigfá rípi seyfné ení axfpi oseayífoyini mísearariníni.” uriniginíni.

³⁰ Míxí ináyo tñi pirimiáo tñi Benaisí tñi níwiáfnímearo áamá ayf tñi nawíni éf ñweagfáyf ení níwiáfnímearo ³¹ wiwini wí e éf nírómáná re rinigfawixini, “Áamá o anani nípikipiri nániraní, gwí ñwirárfíri nániraní, íwf bí menjrini.” niri ro ³² Agiripao pirimiá Pesitasomí re uriniginíni, “Áamá o ‘Míxí ináyf Sisao xwiríxí nioniyá nieyíroíwíniginí.’ mirípa nerí síñwiríyí, ayf anani kikiáfá wárfpaxfíriní.” uriniginíni.

27

Poromí Romíyí aníyo nání sípíxíyo wiowárigfá nánirini.

¹ Ríxa none nání re ráriníjáná, “Romíyí aníyo Itariyí rininífpimí nání sípíxíyo owiowáraneyí.” ráriníjáná porisí 100 bimí seáyf e wimóniníf wo —O símíníf wínarigfá Sisaoyái rininífpí worini. O xegf yoí Juriasoyí rininíjorini. O Poromí tñi gwí ñweagfá wamí tñi nímera ouniri wiowáraná ² Adíramitiamí dáníyíyá sípíxí wo Esia píropenisí tñf rírwámíni umíni rí yarínagi níwínirane áamá wo xegf yoí Arisítakaso —O Masedonia píropenisíyo aní yoí Tesaronaika dániní. O tñi nawíni nípíxemoánirane níñwearfná xwáfapimí pfní níwiárfimí nurane ³ sípíxomí sá wenwáone wáfpi tñi aní yoí Saidoniyí rininífpimí níwiékfnímearane ayoááná Juriaso Poromí ayá nurímíxiri nání xegf níkmíxini emearigfáyf míraní owífoyini ayf tñf e nání xe ouniri síñwf wíniniginíni. ⁴ Ámí sípíxomí nípíxemoánirane aní apimí pfní níwiárfimí nuranéná imíníf símfmíni níneaxemí barínagi nání níyakía nurane nání píriníwí Saipírasíyí rininífpimí oríwámí dání nímeámí nurane ⁵ imanífpámí nuranéná Sirisia píropenisíyo tñi Pabiria píropenisíyo tñi nímúroa nurane Risia píropenisíyo aní yoí Mairá rininífpimí níwiékfnímearane nayoámáná ⁶ porisí 100 bimí seáyf e wimóniníjo Arekísadíría dáníyíyá sípíxí wo Itari píropenisíyo umíni rí yarínagi níwínirí nímeámí níneaurí o tñi sípíxomí nípíxemoánirane ⁷ aní apimí pfní níwiárfimí nurane sípíxo awayini awayini warínagi nání sfá ayá wí nóroa nurane rfá meakíroariníagfá níwínirane aniníf miní nerínífpimí dání aní yoí Naidasíyí rininífpimí tñf e aníwí e níremómáná imíníf símfmíni níneaxemí barínagi nání níyakía nurane xwáfá símíníf imóniníf Sarímoniyí rininífpimí nímúrorane píriníwí yoí Kírítíyí rininífpimí oríwámí dání níyakirane ⁸ sípíxí omíníf mearigfáwa rfá nímeakíroro sa aniníf miní nerínífpimí dání Kírítí tñf imanífpámí níxída nípurane wí e “Rawírawá

símíní ríwóní Naní Imóníñoi” ríníje —E aní Rasia ríníñípmi dání aní eríní. E rémonwanigíní.

⁹ Sfá ayá wí ríxa nórímáná enáná Judayí íwí yarígfápi Goríxo yokwarímí wíñí nání díní mopírí nání aiwá ñwá ñwirárinarígfáyi ení ríxa múrófí enáná xwiogwí nání rawírawá samíñí míwearíñíná enagi nání Poro arfá jiyíkí norí ¹⁰ re uríñínigíní, “Ámáoyíné, gí díní re nimónaríní, ‘Agwí none re píní níwiárimí ámí sípíxomí nímeámí nuranénáyí, xwíríá ikíxénípxíríní.’ nimónaríní. ‘Saní nímeámí waríñwápi tñí sípíxo tñí aníñíná nání marfáí, none ení aníñanfwaríní.’ nimónaríní.” uríagi aí ¹¹ porisí 100 bímí seáyí e wimóníño sípíxomí omíñí mearíño tñí sípíxomí xiáwo tñí awaú rarígfípi nání díní nífá wíagi nání omí Poro yopa murígníñínigíní. ¹² Ayí ipí símíní ríwóní sípíxo ñweañípmi xwiogwí nání rawírawá síwíá yíáná sípíxí píraníñí wépxe mimóníñagi nání ámá ná sípíxíyo ñweagfápi re rínarígfawixíní, “Ananí e epaxí enánáyí, re dání píní níwiárimí sípíxomí nímeámí nurane ipí símíní ríwóní yoí Pinikasíyi ríníñíwámí —Símíní ríwóní awá píriníwí Kírítípmi axí ríwámíní ríwóníwáríní. Xwíá mídání mídání wíápnímeaní enagi nání e rawírawá wíñwí mé enjeríní. Sogwí wearíñími dání ríwónapíñíwáríní. Awámí nírémorane rawírawá síwíá yaríná awámí ñweáwanigíní.” rínarígfawixíní.

Ríwípi xwé éáná rawírawá imeamfkwí ení náníriní.

¹³ Imíñí rawírawá tñí ríwámí dání sípíxomí Pinikasí tñí e awayíní níxemí upaxípi baríñagi níwíníroná “Símíní ríwóní none ráríwáwámí nání ananí sípíxomí nímeámí upaxíríní.” níyaiwiro ainíxí gwíyo dání mamówáríníñí ípeañípi nímixeáro sípíxomí nímeámí nuróná píriníwí Kírítí imañpá tñí e aní e dání níxída nípuro ¹⁴ síní ná jfamíní e muníñáná re eníñigíní. Ríwípi íkíá jjími epaxí bí —Imíñí apí yoí Míwífmíní Baríñípiyi ríníñípiríní. Apí tñími dání níweapírí ¹⁵ sípíxomí xenweááná sípíxí símí imíñí baríñífmíní mémopaxí enagi nání negí wanírí yaríñwáé nání píní níwiárirane “Imíñí xe nímera oneauní.” níyaiwirane e yaríná ¹⁶ none píriníwí yoí Kodayí ríníñípmi oríwámí dání nípuríná imíñí bí onímíapi yimáronáná ewé sípíxomí dání níropémí waríñwápi aníñí míní neríñípmi dání nímixeáa níbirane sípíxo tñí e enáná ¹⁷ sípíxomí ikwíáranírane nání nímixeáa níyapírane níkwíárimáná sípíxí xwéo orónowínígnírí sámí tñí xegí sípíxí míwí mídímídání níxemí níbíro gwí níja nípwémáná sípíxo ení tñí níxemí nurí xwíá ipí seáyí e ríwónáná ínímí aní e imóníñípmi —Apí yoí Sairítasíyi ríníñípi Apíríka dání aní eríní. Apímí sípíxo aníñí nuríná síxí úronígnírí wáyí wíñfagi sípíxo awayíní ounírí ainíxí gwí yuráriníñí ípearíñípi nímamówáriró níropémí nuróná imíñí xe níneaxemí oneaunírí wíníñwanigíní.

¹⁸ Sípíxomí sá wenwáone wíápi tñí sípíxo wíápnímeari eámorí néra waríñagi awa sípíxo nayí oenírí saní wí emí nímeámí nero ¹⁹ sá wenwáone wíápi tñí sípíxí omíñí mearígfáwa wíwaníñowa sípíxomí saní uníñí íkwearí ñwiráriní yarígfáyi bí emí nímeámí egfawixíní. ²⁰ Ríwípi símí tñí aníñí sípíxomí xenweaaríná sfá obaxí ayá wí óríagi aí síní tñí sogwí tñí bí anaríñagi síñwí mívínípa nerane nání “Ámíní ríwaríñwíní?” níyaiwirane síñwí mívíníaxídípa nerane nání díní “Wí e níwíékínímearene síñí wanfwaríní.” níyaiwía waríñwápi díní peá nímónírane “Ríxa naníñanfwaríní.” níyaiwía nurane ²¹ awa sfá ayá wí neamúroaríná nímeamíwíáronígnírí ayá síwí uroaríñagi nání aiwá mívíní néra numáná enáná Poro níwíápnímeari ámáyo áwíní e nírómáná re uríñínigíní, “Ámáoyíné, níoní searíñápmi arfá níniro níñíxídíro píriníwí Kírítíyo píní níwiárimí sípíxo nímeámí mupa nero síñwíríyí, segí amípí xwíríá ikíxénírí anípa imónírí éfíyí wí e emínírí éfmaní. ²² E seararíñagi aiwí sípíxí ro xwíríá níkwíxénírí aí ámáone wí aníñanfwa menagi nání díní peá mímóní síní díní síxí oseaíní. ²³ Ayí rípi nání seararíñíní. Sfá ríyímíní

árwiyimi Gorixo —Nioni áamá oyáyf imóniŋá wonirini. Oyá anŋnaji wo nioni tŋf e nironapiri ²⁴ re nriŋinigiŋi, ‘Poroxini, joxi Romiyf anŋyo anani niremori mixf ináyf Sisao xwirixf rimenfe simmanj e urorfirini. Ayinani sini wayf misinpani. Arfa ni. Gorixo joxi tŋni áamá sipixf romi ŋweagfáyf tŋni niyfneni xe sŋf oupoyiniri yaiwif enagi nani woxi ai iniigf namipaxfmani.’ ²⁵ Anŋnajo e nriŋf enagi nani soyfne diŋf sixf oseainini. Áamáoyfne, nioni Gorixomi diŋf re wkwfronjini, ‘Nioni nriŋfpi xixeni nimoninŋoi.’ nŋwkwfrori nani e searariŋini. ²⁶ E nerf ai imiŋf sini nneaxemi warfna pirŋwf bimi sixf uroanfwarini.” urŋinigiŋi.

²⁷ None rfwipi rawirawá Edriayi rinŋfwami sipixomi nneaxemi warfna rixa sfá wé wúkaú sikwf waú waú imonfiyimi árwegf imonana sipixf omiŋf mearigfáwa “Xwfá bi tŋf e rixa anw erfani?” niyaiwiro ²⁸ gwf e e kkwifá neaarga puŋrí tŋni iwamfo neróna “Xwfá sini ná mfmirani? Sa mfm onimiapirani?” yaiwiarigfari nimearo nŋmamowariro iwamfo sŋwf nŋwinaxfidirona xwfá sini ná mfm enagi nani 40 mita imonŋagi nŋwiniro ami bi tŋni núfasana ami bi nŋmamowariro xwfá tŋf e rixa 30 mita enagi nŋwiniro ²⁹ sipixf imiŋf nixemi nurfna wí e sŋayo sixf uroniginiri sipixf ami bi tŋni nixemi mupa oeniri ikwemŋfyo dani ainixf ipeariŋf wirfkaú wirfkaú nŋmamowarimana wfá anŋni oniniri wigf ikaywf nra ugawixini.

³⁰ Sipixf omiŋf mearigfáwa sipixomi pŋni nŋwiarimi éf owaneyiniro áamáyo yapf nŋwiwapiyiro “Sipixf simfyo dani eni ainixf ipeariŋf bi mamowaririri yarŋwini.” nuriro ewepa rawirawáyo ikwiarinana apami nŋpixemoaniri éf owaneyiniro rixa mamowararfna ³¹ Poro porisf 100 bimi seayf e wimonŋom tŋni xegf porisowami tŋni re urŋinigiŋi, “Áamá sipixf omiŋf mearigfá rowa sipixf romi none tŋni miŋweapa nerfnayf, soyfne sŋf nuro xwfá tŋf e remopriméoi.” urana ³² porisowa mrf nŋwiapnimearo ewepa gwf niyimana awayini mamowararigfari miŋf nŋwakwiro rawirawáyo mamowarigawixini.

³³ Wfá onine nani Poro enj riremxf nŋwia nurf re urayinigiŋi, “None rfwipi rŋpi nani ayá sfwf nearoarŋagi nani aiwá mŋn mŋmŋwiaikf ninrane yarfna sfá obaxf rixa nora nurf agwf rixa wé wúkaú sikwf waú waú imonŋfyrini. ³⁴ Ayinani nioni enj riremxf nŋseairf ‘Aiwá bi nimearo nŋpoyf.’ searariŋini. Sewanŋfyfne aiwá nŋnro oerfkiemeanfŋpoyiniri searariŋini. Woxi ai bi manŋnŋpa epŋrf enagi nani searariŋini.” nurimana ³⁵ bisfkerfá bi nimeari wigf sŋwf anigfe dani aiwá api nani Gorixomi yayf numemana nŋkwiriri rixa narfna ³⁶ áamá nŋni eni rixa diŋf wfá bi wónŋagi aiwá bi nimearo nŋnro ³⁷ —Áamá sipixfyo ŋweanwáene ayf 276 enerini. ³⁸ Nene rixa apani nŋnimana sipixo nayf oeniri witf aiwá mŋnfwapi rawirawáyo emi mmeamf egawixini.

Sipixo sixf nŋrori oronowinŋf nanirini.

³⁹ Rixa wfá onana árwiyimf “Xwfá bi anw erini.” yaiwifapi sŋwf nŋwinirona mí momxŋpa nero ai simŋn rŋwonf bi inikini wiaronagi nŋwiniro e epaxf enanayf, sipixo nmeaa niyirane e oiwiékŋnimeaneyiniri éfayf ⁴⁰ wa gwf ainixf ipeariŋf mamowarinŋfpi rawirawáyo ipeane ami xe opeaniri nŋkweawara pwarfna wa imiŋfpi simŋn rŋwonfŋpimf nani nixemi oneaniri sipixoyá rapirapf nemimeá nŋpeyiro sona eni nŋkwearo inikini wiaronje nani omiŋf nimeara wanro yarŋagfa ai re eninigiŋi. ⁴¹ Sipixo xwfá inimi enana rawirawá akwinfanai rŋwonje sixf nŋrori simf xwfáyo xaiwf noranŋiririri nani wiŋwf bi mepaxf imonŋana rawirawá sipixf ikwemŋfyo miakwiayfana sipixo rixa oronowiarŋagi winigfawixini. ⁴² Sipixo rixa oronowiarŋagi nŋwiniro porisowa xami re rinarigfá enagi nani “Sipixo sipi éanayf, áamá gwf ŋweagfa none awi mearoarŋwáowa inibe neaa éf upŋrixiniri pŋpikimf éwanigini.” rinigfapa “Rixa opikianeyf.” rinariŋagfa aiwi ⁴³ porisowami seayf e wimonŋo “Poromi nimeara nurf Romiyf anŋyo xixeni remowanigini.” niyaiwiri nani

awa wianiro yarigfápi pírí nurakiri sekaxí re neariñiniginí, “Ámá iníbé warigfáyíné ríxa nímawiri níxeamoro iníbé neáa nuro imaní e iwiékínimeápoi.” ⁴⁴ Iníbé mívarigfáyíné íkíá wáráraní, sípíxo ororómí iníppíraní, íá níxírímáná níkwíaríga nuro imaní e iwiékínimeápoi.” nearíagi nene axípi e nerane nání wo aí iníigí mínamí níneneñí imaní e iwiékínimeañwaniginí.

28

Poromí Morítayo ñweañáná wimóniñipi nániríni.

¹ Nene wo maníñí níneneñí imaní e níwiékínimeámáná ámá e dáníyí “Píríñwí ríyí xegí yoí Morítai ríñiñíyiríni.” raríñagí aríá níwirane roñáná ² ayí none neaiapaniro nání ayá tñí nero iníá aníñí siyamíó erí imíñí rírí yaríñagi nání ríá níkeámáná níneneñí níneaipeameámi nuro ríá tñí e neawáríagí aí ³ Poro ríá kíriñí bia awí nearí saríwá nerí nímeáa níbirí ríá íkeaáraríná re eníñiginí. Weaxíá wo ríá usíñagi níremímeámi níwiapírí Poroyá wéyo sídñí norí ríríwíñiniginí. ⁴ Ríríwíagi wé éf míxeááná sídñíro síñí yekwíronagi ámá píriñwí ayimí dáníyí síñwí e níwíñiro wíwíni re ríñigíawixíni, “Ámá ro rawírawáyo mínamíó aí ámá píxíwíríó ení woríani? Ayínáni ñwíá aññami dání imónigfáyí ‘Xe síñí mupa oeni.’ yaiwiarigfápipimí dání weaxíá sídñí ríá onoi?” ríñagí aíwí ⁵ Poro weaxíáomi wíwíá nírorí ríá níkeaárímáná ríñíñí bíkwí onímíápi aí míwíñiniginí. ⁶ Ríñíñí bíkwí onímíápi aí míwíñíagi aíwí ámá ayí “O xegí wé ríxa níminíñoi.” yaiwiro “Ríxa nípiérorí píyí neniñoi.” yaiwiro nero nání síñwí níwíñiro níñwearo ayá wí síñwí níwíñiro níñweagíásáná “Sípi apí wímeaníñoi.” yaiwiarigfápi míwímeáagi níwíñíroná ámi dñí síñí bí nímoró re níriñga ugíawixíni, “Ámá ro ñwíá aññami dání imóniñíyí woríani?” níriñga ugíawixíni.

⁷ None iwiékínimeáwaé ámá píriñwí apimí ámá níyoní seáyí e nímonírí meñweañoyá omíñí bí iníñí eríni. O xegí yoí Pabíríasoyí ríñiñoríni. O yayí níneairí níneaipeameámi nurí none síá wíyáú wíyí o tñí níñwearene mírañí neaiaríná ⁸ Pabíríasomí xano ríá píri wíayírí agwí xoxí urorí wiaríñagi nání “O símíxí wentí.” raríñagí Poro aríá e níwirí o wenje nání nurí nípáwirí Goríxomí yaríñí níwímáná wé seáyí e níwikwíarírí nañí imíxíñiniginí. ⁹ Nañí nímíxímáná eníáná ámá píriñwí apimí ñweagíá símíxí yarigfáyí níñí Poro omí nañí imíxíñipi nání aríá níwíro o tñí e nání bayaríná nañí imímíxímí eníñiginí. ¹⁰ E yaríná ámá ayí wéyo níneamero aiwá amípi nañí bí níneaiapa nuro none ríxa píriñwí apimí píñí níwíarímí wanírí yaríná óf e sípíxíyo nuranéná aiwá naníwá nání anípa bí neaiapowáríagíawixíni.

Poro Romíyo rémoníñí nániríni.

¹¹ None píriñwí apimí emá waú wo ñweañwáone sípíxí Arekísadíria dání wo — Rawírawá xwíogwí nání síwíá yíñagi nání píriñwí apimí e níñweañísáná umíñírí yaríñoríni. O sípíxí símí íkayíwí tñí imíxíñipi ámá ayá waúníñí sípíxomí símí e imíxíñiñoríni. Sípíxomí nípíxemoánírane píriñwí apimí píñí níwíarímí nurane ¹² añí yoí Sairakusíyí ríñiñípipimí níwiékínimearene síá wíyáú wíyí e wenjwáone ¹³ ámi sípíxomí nípíxemoánírane níyakíá nurane añí yoí Ríjiamíyí ríñiñípipimí nírémorane e sá wenjwáone wíápi tñí imíñí rawírawá tñíñí dání yaparíñagi níwíñírane sípíxomí nímeámi nurane omí sá wenjwáone wíápi tñí símíñí ríwóní yoí Putíoraiyí ríñiñíwámí nírémorane nayoámáná ¹⁴ re yaiwíñwaniginí, “Ámá Jísaomí dñí níwíkwíroro nání níríxímeá imónigfáyí añí rípipimí re wí ríá ñweañoi?” níyáiwírane píá nerane wí tñí ríxa nerímeánírane ayí “Síá wé wíúmí dání waú nene tñí ananí re ñweapaxíraní?” nearíagí ayí tñí wíñíyí nearíapa e ñweañwaniginí. Apí apí néra níbíwasáná Romí añí tñí e rémoníñiniginí. ¹⁵ Romíyo ñweagíá níríxímeá imónigfáyí wí none nání “Awa

óyimi barinjoí.” rinarinagfa arfá niwiro óf e owirimeaneyinro nibiróná wí anj Apiasí tñj e makerfá imixarigfe awí roro wí Ámá Anj Midánj Nibiro Sá Wearigfiwá Wíkaú Wiwáy rininjipi tñj e awí roro egfáyo Poro sinjw níwiniíná Gorixomi yayf numeri dñj sixf íniniginí.

¹⁶ None rixa Romí náyo rémóáná gapimanowa Poromí gwf anjyo minwirarf anj wiwámi xegfpi nweanáná porisf awí mearoarino xe awí omearoniri sinjw winigfawixini.

Poro Romíyo dání wáf urinj nánirini.

¹⁷ Poro sfá wiyáú wiyi rixa nóráná “Judayf áminá imónigfá Romíyo re nweagfáyf obfpoi.” niri awa rixa o tñj e awí eánáná re uriniginí, “Gf Judayné, nioní negf Judayo xwirfá wikixémiriri wí mepa eri síwíf eníná dání negf arfowa érowiápnigfápi pfrf wiaikimiri wí mepa eri éagf aiwi Jerusaremiyo dání gwf niyigfoni negf Judayf Romíyo miní niwigfáriní. ¹⁸ Romíyo miní niwiagfá ayf xwirixf ninimero yarinj niniayiróná fwf nioní nikipaxf bi meñáoní imóninagf ninaro nání rixa Poromí kikiáf owáraneyinri éagfá aiwi ¹⁹ negf Judayf pfrf wiaikimf nero ‘Wáripaxomani.’ rigfawixini. E rarinagfa nioní sinjw e níwinií ‘Go arfá ene dání ráná xe kikiáf ounri nimixipfrfáni?’ niyaiwiri nání re uriniginí, ‘Romíyf mixf ináyf Sisao gf xwirixf arfá níwiniginí.’ uriniginí. Nioní negf Judayf nání xwiyfá bi uxekwfmómfa nání mirarinjini. ²⁰ E nigfá api nání áwanj searimiri nání ‘Awami sinjw níwinií xwiyfá urimí nání obfpoi.’ rfaniginí. Ámá Isirerene yeáyf neayimixemeanfa nání dñj ukikayoarinjwáomí nioní dñj ukikayonagf nání gwf ainixf riri niyinini.” uriniginí. ²¹ E urifagi awa re urigfawixini, “Judia piropenisfyo dání joxi nání payf bi mimeanwáriní. Negf wo e dání ení nibiri repyf ninearfnáraní, áwanj ninearfnáraní, joxi nání sipí bi minearfrini. ²² E nerí aí ‘Dñj joxi yaiwiarinj rípi, “Gorixomí píraninj xfdarigfáyf api api nerinjipimí dání píraninj xfdarigfáriní.” yaiwiarinjpi arfá osianeyf.’ neaimónariní. Ayf none rípi nání arfá niwirane nijfá imóninagwí nání rirarinjwini. Ámá Óf Gorixo tfáminí ininjyiyi rininjyimi níxídiro gwf mónigfáyf nání ámá amí amí nweagfáyf ‘Ayf nanj miyarino.’ rinarigfá nání none nijfáriní.” urigfawixini.

²³ Judayf áminá awa “Sfá ayimí Poro xwiyfá nearinfa nání awí eánfwaniginí.” nirináro sfá ayi rixa imónáná obaxf anj xfo nweanijwámí nání báná wfá móninjmí dání sfápi tñni nání Gorixo ámayf xegf xwioxfyo míméamf nerí umenweanfápi nání áwanj nuriníná repyf níwiéra urí nioní Jisasomí dñj wikwfroarinjapa ayf ení owikwfrfpoiinri o nání nuréwapiyiríná njw ikaxf Moseso niri eanfipimí dání tñni wfá rókiamoagfáwa niro eagfárimí dání tñni minj niróa urí nerí nura waríná ²⁴ wa xfo urarinjipi arfá niwiro “Neparini.” wipimónifagi aiwi wa arfá niwiro dñj mikwfrogfawixini. ²⁵⁻²⁷ Awa e nero Poro urarinjipi nání dñj bi biau nímoró nání xwiyfá ná biní rináripaxf mimónf yaríná Poro xwiyfá yoparf rípi uráná omí pñni níwiárimí ugfawixini, “Kwíyf Gorixoyápi wfá rókiamoagf Aisaiaoyi rininjomí ‘Joxi ámá ayo nurí e urfrixini.’ uráná o nurí negf arfowéyo aga xixeni re urfrini, ‘Seyné arfá néra nuro aí nijfá wí imónipfrfámani. Sinjw naga nuro aí dñj ‘Ayf apiráni?’ wí mopfrfámani.’ urfrixini. Ayf rípi nánirini. Wigf dñj tñni néra warigfáyf minj sfáninj imonagfa nání rirarinjini. Wigf sinjw mísupáripa ero arfá miprónipa ero nero sinjwíyf, wigf sinjw tñni sinjw aniro arfá ero dñj píraninj neyíro moro wigf fwf yarigfáyf ríwimíni mamoro éánáyf, Gorixoní píraninj wimixipaxfiri.’ Aisaiao Gorixo nání e níwuriyiríná negf arfowéyo imónagfápi tñni aga xixeni niri wuriyinri. ²⁸ Ayinání seyné aga nijfá re imónipoyf, ‘Gorixo xfo nene yeáyf neayimixemeáminri enjpi nání wáf urarigfáwa rixa émáyo ourfpoiinri

nání urowárìṅrìní. Ayí aríá wipíríárìní, yaiwípoyí.”²⁹ [Poro e uráná Judayí mìxìmìxeawiámí niga nuro omí píní nìwiárìmí ugíawìxìní.]

³⁰⁻³¹ Poro e aṅí xífo bí eniwámí nìṅwearí áamá xíomí xwíyíá oṅweaaneyìnírí bíáyo yayí nìwimorí xwíyíá Goríxo áamáyí xegí xwioxíyo míméámí nerí umenṅweaníápi nání wáí nurìrí ínímí bí mimóní Ámíná Jisasi Kiraiso nání uréwapíyaríná áamá wí pírí urakianíro mepa egíawìxìní. E yaríná xwiogwí waú múroṅnìgìní.

Payí Poro Romîyo ηweáyí nánî eañnarîni.

Payí rîna Jisasoyá siyikíyí aní yoí Romîyo ηweagíáyí nánî Poro nîrîrî eañnarîni. Aní apî, Itari pîropenisíyo ikwîrónîñpî aní amî ikwîrónîñyo seáyî e imónîni. E Romîyí mîxí ináyí Sisaoyî rîniñjo ηweaagîpîrîni.

Payí rîna Poro Korinîyo nîηweámáná apîxí Pibíyî rîniñîmî nearî wiowárîñnarîni. Sîni Romîyo bî memé eñîmî nearî wiowárîñnarîni. Ayí nîjîá nimónîro re oyaiwípoyîni nîrîrî eañîniñî, “Ámá nîni íwî yarîgíáyí imónîñjo. Wigí íwî nerîñpîmî dánî Gorîxo tîni xepîxepá rónîñjo. Nwî ikaxí Moseso nîrîrî eañpî nîxîdîrîñpîmî dánî ámá wé rónîñjî wî imónîpaxîmanî. Sa Gorîxomî xewaxo Jisasomî dîñjî nîwîkwîrorîñpîmî dánî oyá sîñwîyo dánî wé rónîñjî imónîro ámî o tîni nawîni imónîro epaxîrîni.” oyaiwípoyîni nîrîrî eañîniñî.

¹ Poronî payí rîna nearî mónaparîñîni. Nionî Kiraisî Jisasoyá xînáínîñîñî nimónîrî yarîñá wonîrîni. Gorîxo wá nurîmeiarîñjî wo imónîwîniñîñîrî wéyo íá numîrîrî oyá xwîyíá yayí neainarîñpî nurîmeiwîniñîñîrî nîrîpearî niñonîrîni. ² Xwîyíá apî o eñîná xegí wíá rókiamoagíáwa nîrîro rîwamîñjî ηwíá rîniñîyo eagíápîmî dánî nînearîrî sîmî e tîniñpîrîni. ³ Xwîyíá yayí neainarîñjî apî xegí xewaxo nánî rîniñpîrîni. O aga ámá nimónîrîná imónîñpî nánî dîñjî nîmoranéná re yaiwiarîñwárîni, “Mîxí ináyí Depitoyá iyí axí pá imónîñyí worîani?” yaiwiarîñwárîni. ⁴ Kwíyí xegí bî o imónîñpî nánî dîñjî nîmoranéná re yaiwiarîñwárîni, “Gorîxo eñjî sîxí eánîñjî xîo imónîñpî ayá wî sîwá neairî xwárîpáyo dánî owîápîniñmeanîrî ámî sîñjî wîmîxîrî nerîñpîmî dánî réniñjî nearîñrîani, ‘Gí niwaxorîni.’ nearîñrîani?” yaiwiarîñwárîni. O Jisasî Kiraiso negí Ámînáo nánî rarîñîni. ⁵ Omî dánîni Gorîxo wá nîneawianîrî xegí wá wurîmeiarîgíáwa oimónîpoyîni nearîpeañrîni. None wá wurîmeiarîná émáyí xîxegîni nîni wî wî dîñjî “Xwîyíá apî neparîni.” yaiwiro sîni pîrî mîwîaíkî aríá yîmîgí wîro éríxîniñî nearîpeañrîni. Kiraisomî e wîíríxîniñî nearîpeañrîni. ⁶ Seyîné enî ayí wîyînéni. Jisasî Kiraiso xîoyá imónîpîrî nánî wéyo íá seaumîrîñjî wîyînéni. ⁷ Aní Romîyo ηweagíáyîné —Ámá Gorîxo dîñjî sîxí seayîrî nionîyá oimónîpoyîni wéyo íá seaumîrîrî eñîyînéni. Seyîné nánî nionî payí rîna nearî mónaparîñîni. “Negí ápo Gorîxo tîni Ámîná Jisasî Kiraiso tîni awaú wá seawianîrî seyîné nîwayîrónîro ηweapîrî nánî seaîrî éisîxîni.” nimónarîni.

“*‘Romîyîné sîñwî seanîmîgîni.’ nimónarîni.*” urîñjî nánîrîni.

⁸ Payí rîna nearîná xámî rîpî osearîmîni. Aní nîmîni xwîyíá rîpî íá menárarîñagíá nánî gí Gorîxomî yayí wiarîñîni, “Romîyo ηweagíá Jisasomî xîdarîgíáyí píránîñjî dîñjî wîkwîroarîñjo.” Xwîyíá apî aní nîmîni íá menárarîñagíá nánî seyîné nîyînéni nánî yayí wiarîñîni. Jiaso neaiñpîmî dánî seyîné e yarîñagíá nánî Gorîxomî yayí wiarîñîni. ⁹ Xewanîño —O e éwîniñîñîrî nîrîñpî anîñjî mîni nîwîrîná xwîyíá xegí xewaxo nánî yayí neainarîñpî wá urîmîni nánî yarîñáorîni. Xewanîño nionî xîomî rîxîñjî nurîrîná sá bî mîñweá íníná seyîné nánî yarîñjî seawîarîñápî nánî ananî sopîñjî opaxîrîni. ¹⁰ Omî rîxîñjî nurîrîná seyîné tîñjî e nánî mîbîpaxí imónayîñá eñagí aiwî agwî ananî oyá dîñjî tîni bîpaxí imónîmîgîniñî anîpaxí yarîñjî wiarîñarîni. ¹¹ Ayí rîpî nánîrîni. Nionî seyîné tîñjî e nîseaîmearî searéwapîyarîná seyîné kwíyîpîmî dánî ámî bî tîni yóí imónîro sîkîkî ámî bî tîni nomîxîga upîrî nánî nionî aga nîbîrî sîñwî seanîmî nánî nimónarîni. ¹² Nionî seyîné nîseaîmearîná nionîni eñjî sîxí seaîmîxîmî nánî maríái, seyîné enî Jisasomî dîñjî nîwîkwîroro píránîñjî xîdarîñagíá seanîrî nionî enî dîñjî nîwîkwîroro píránîñjî xîdarîñagíá nanîro nerîñpîmî dánî xîxe eñjî sîxí ímîxînanî nánî rarîñîni.

13 Gí níríxímeáyíné, seyíné rípi nání majfá epíríxínírí nání áwanjé osearímíní. Ayá wí seyíné tñjé e nání bímígínírí nerí aí amípí bí pírí nírakiayíagí nání seyíné bí síní síñwí míseanínjáríní. “Nioní é má amí gímí ñweagfáyí tñjé e nemerí wáf urarfná wí arfá ñíniro Jísasomí dñjé wíkwírógrápa segí wí ení nioní urarfná axípi wíkwírógríxínírí segí tfámíní bímígíní.” nimónaríní. 14 Nioní á má ñyoní kíníxí imónígráyorantí, wauyí imónígráyorantí, dñjé é míf saímí mogfáyorantí, majfá imónígráyorantí, á má ayo ñyoní xwíyíá yayí neainarínjépi urímfa nání yoxáfnínjé inárínjíní. 15 Ayínání nioní á má Romí ñweagfáyíné ení xwíyíá yayí seainípxápi wáf searímfa nání sfmí dfpénarínjíní.

“Xwíyíá yayí neainarínjépi dání Goríxo yeáyí neayímíxemeaarínjíní.” urínjé náníríní.

16 Xwíyíá yayí neainarínjépi dání Goríxo dñjé wíkwírófáyo ñyoní —Xámí Judayo yeáyí uyímíxemeari é máyo ení yeáyí uyímíxemeari epaxí enagí nání xwíyíá api nání nioní ayá bí mé ananí wáf rímearínjáríní. 17 Ayínání nene “Goríxo aríge nerí á má á mí wé rónínjé xfo imónínjépi wímíxínírfání?” ñiyaiwirane ududí neainípxámaní. Ayí rípi náníríní. Xwíyíá yayí neainarínjépi dání Goríxo wáf rénnjé neaókímíxárínjíní. Á má Jísasomí iwamfó dání dñjé ñwíkwíróa numáná á mí xegí bí mé sa anínjé wíkwíróarígíyí, ayí wé rónígráyí wímíxarínjíní. Bíkwíyo dání re nírínírí eánínjépi, “Á má Goríxoní dñjé ñkwíróagífa nání ‘Wé rónígráfní.’ rárínjéyí dñjé ñyímínjé tfgíyí imónípráfní.” nírínírí eánínjépi nioní seararínjépi tñí xíxení imónínjépi nání seararínjíní.

Á má Goríxomí rfwí umogfá náníríní.

18 Goríxo á má wé rónínjé xfo wímónarínjépi mé ríkíkirfó yarígíyí —Ayí wigí ríkíkirfó yarígífápi neróná Goríxo nání ñjéfa imónípxá imónínjépi rfwímní mamoarígíyíríní. Á má ayí nání Goríxo anfnamí dání wíkwí wónfagí nání pírfí umamonjépi ríxa síñání piaumímí iníní. 19 Ayí rípi nání rarínjíní. Goríxo á má xfo nání re yaiwípxápi, “O imónínjépi, ayí api rfa imóníní?” yaiwípxápi yumí mímíwímóní síñání imóníní. Goríxo xewanínjo imónínjépi nání síwá winínjé enagí nání rarínjíní. 20 Xewanínjo imónínjépi —Api síñwí tñí síñwí wínípxá mimónínjépi aí eníná anfná imíxírí xwíárfí imíxírí ene dání á má apímí síñwí ñwínírfná “Xfo imónínjépi, ayí apírfání?” yaiwípxáfní. “Enjé amípí api imíxínjo eánínjépi ná rfwíyo aí wí samínjé wenfámaní.” yaiwírí “Xfo imíxínjépi xegí bí ñwímónírí nání aga seáyí e rfa wímóníní?” yaiwírí epaxáfní. Ayínání á má Goríxomí wí yapí re uréwapíyípxá meníní. “Nioní joxí imónínjépi nání majfá nimónírí nání ñpíkwíní mimónínjé enáoníríní.” urípxá meníní. 21 Eníná á má ayí síní xíxení “Goríxo api rfa imóníní?” ñiyaiwíro aiwí re egfawíxíní. O Ñwíáo enagí nání wé íkwíawíyo típxápa mítípa ero amípí xfo imíxínjépi nání yayí mímíwípa ero wigí dñjé ñímorfá majímajfá íkáríníro dñjé xenwífní ñímóa núfasáná dñjé rfa xeyánígráyí imóníro egfawíxíní. 22 “Dñjé é míf saímí monwaéneríní.” níríro aiwí majímajfá íkárínígráyí nimóníro 23 Ñwíá mípé anínjé imónínjomí mumímíní rfwí número mímóní ñwíá bí ía oxíraneyíníro ámarantí, ínfrantí, odípíraní, nañwí onímíápiaraní, xopaíkígrí bí ñímíxíro “Negí ñwíá imónínjépi, ayí rípiríní.” rígráwíxíní.

Á má Goríxomí rfwí numorfá egfápi náníríní.

24 Goríxo á má e majímajfá níkáríníro yarínjéfa ñwínírfná wigí íeapá winarínjépi dání sípí imónínjépi xe oíkírípeánípoyínírí síñwí wínínjínígní. Síñwí e wínfagí wíwanínjéyí piáxfí eámíxínígráwíxíní. 25 Ayí rípi nání Goríxo e eníríní. Á má ayí nepa imónínjé Goríxo nánípi rfwí umoro yapí imónínjépi ía xíríro nemáná amípí níní

imixinjomi —O aninjí miní yayí umepaxorini. “Ámá níní e érixini.” nimónarinjorini. Omí yayí numero íá mixelí xfo imixinjípimíni íá xiriro wéyo umero yarínagfa nání Gorixo e enjriní. ²⁶ Ayínání Gorixo wigí feapá winarínjípimí dání piaxí weánipaxí imóninjípi xe oikiripeánipoyiniri sijnwí winíagi apixíwa oxí nimeániríná xirinírixiniri imóninjípi píní níwiáríro apixí wí tñí nípikwíni mimóninjípi niga ugíawixini. ²⁷ Oxowa ení apixí nímearo xirírixiniri imóninjípi píní níwiáríro “Oxí wí tñí íwí oinaneyí.” nýaiwiro aga símí nixeadípeníroná oxí wí wí tñí íwí niníro piaxí weánipaxí imóninjípi inigíawixini. Ayínání “Wigí néra ugíápi tñí xixeni pírfí Gorixo umamonjipi rixa wímeanjriní.” rarínjini.

²⁸ Ámá “Gorixo api imóninjoríani?” nýwaiwiro símí e mitínipa yarínagfa nání o wigí “Sípí e e oyaneyí.” yaiwiarígápi nání xe mñj niga úrixiniri sijnwí winínjínigini. Sijnwí e winínj enagi nání ayí amípi nípikwíni mimóninjípí ámá mepaxí imóninjípi néra nuro re yarígáriní. ²⁹ Nípikwíni mimóninjípí níní nání mñj iníro ríkíró epaxí imóninjípí níní nání mñj iníro animí yaríá epaxí imóninjípí níní nání mñj iníro “Ámá wí ríá omeárínipoyí.” yaiwiarígápi nání mñj iníro yarígáriní. Apíní yarígámani. Rípi ení ayá wí yarígáriní. Sijnwí íwí winíro “Amípi api nioní meapaxípiríní.” bí onímiápi miyaiwí ayá wí yaiwiro nýwiápinímearo ámá píkiro símíráxwíró ero yapí wíwapíyiro ámá wí nání nurírná sípí owímeaniri uríro únúninjí wikáiro mimayíó wiro ³⁰ xwíyápai uñwiráriro Gorixo nání símí tñí ero ámáyo xixewiamí riníro mixelí kñíro mixelí meakñíro sípí imóninjípí ámá siní nýjía mimónígápi éwapñíro xináixaneyo manj wiaíkiro yarígáriní. ³¹ Rípi ení yarígáriní. Majía ikáriníro dñj uñwiráripaxí mimónipa ero wíyo dñj sípí mñwipa ero wá mñwianípa ero yarígáriní. ³² E yarígáyí Gorixo re rárinjipi nání nýjía nimóníro aiwí, “Ámá sípí api yarígáyí wí sñj upaxímani. Pepaxíriní.” rárinjipi nání nýjía nimóníro aiwí sípí api imóninjípimí nixída nuro apíní mé sípí seáyí e imóninjípí ení nero íwí api néra warígáyo weyí ayá wí meararígáriní.

2

“Gorixo ámá nýyoní mí ómómixelí neríná wigí egápi tñí xixeni wíiníáriní.” urínj náníriní.

¹ Ayínání ámá wíyo xwíyá umeararígá wíyínéní wíyínéní bí osearímíní. Sía yoparíyimí Gorixo ámá nýyoní mí ómómixelí yaríná “Ayí nání íwí api enjriní.” urípaxí imóninjípi tígáyínémani. Ayí rípi náníriní. Ámá íwí yarígápi nání xwíyá umeararígáyíné, seyíné ení íwí axípi yarígáyíné enagi nání winíyo xwíyá numearíroná sewanínjyíné eníninjí mearínarígá enagi nání Gorixo mí ómómixelí seaiaríná xwíyá bí urípaxí imónipírfámani. ² Rípi nýaiwirí nýjía imóninjwíní, “Ámá sípí e yarígáyo Gorixo xwíyá numearíri pírfí numamoríná xenwíní bí mé xixeni ayo ríá wiaríní?” yaiwinjwíní. ³ Íwí axípi nero aí segí winíyí íwí yarígápi nání xwíyá umeararígáyíné, winíyo numearíroná segí axípi egápi nání píoi yaiwinarínjoi? “Xwíyá Gorixo neamearínfápimí ananí múropaxeneríní.” rýaiwinarínjoi? ⁴ Gorixo segí íwí yarígápi ríwímíní omamópoyiniri wá niseawianíri seainjipi nání majía nimóníroná rípi ení ríseaimónaríní, “O wá ayá wí neawianíri pírfí apaxí mé mñneamamó erí okínímónipoyiniri xwapí ayá wí xwayí naníri njewari yarínjipi peayí wianípaxí imóninjípi yaríní.” ríseaimónaríní? ⁵ Oweoi, seyíné dñj wakísí niníroná segí íwí yarígápi ríwímíní mímamoarígáyo dání sía Gorixo sípí ámá yarígápi nání wikí ríá ápiáwinínj nýwerí pírfí umamoníyí nání xfo pírfí seamamoníápi winí winí íkwíkwarímíninjí yáranjoi. ⁶ Bíkwíyo re níríníri eáninjípa, “Gorixo ámáyo pírfí numamoríná woní woní xixegíní wigí néra ugíápi tñí xixeni pírfí umamoníáriní.” níríníri eáninjípa eníáriní. ⁷ Ámá Gorixo yayí neamerí seáyí e neaimíxíri negí wará

urí mepaxí neaimixiri dñí n̄ȳim̄ñí t̄ñwaéne neaimixiri éwin̄iḡin̄ri epax̄p̄i t̄ñi x̄ixen̄i nero p̄ñi m̄iwíarí an̄ñí miní yariḡf̄ayo o p̄r̄í numamor̄ná dñí n̄ȳim̄ñí t̄ḡf̄áȳ imónip̄r̄i n̄n̄i wim̄ix̄in̄f̄arin̄i. ⁸ E ner̄i aí áamá wiwan̄ñ̄ȳf̄ n̄n̄in̄i dñí n̄imón̄iro xw̄ȳf̄á nepax̄ñ̄í imónñ̄p̄i aríkw̄kw̄f̄ n̄wiro n̄p̄ikw̄in̄i mimónñ̄p̄im̄i x̄f̄dariḡf̄ayo p̄r̄í numamor̄ná xeḡf̄ wik̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄ñ̄ñ̄í wear̄ñ̄p̄im̄i dán̄i p̄r̄í umamon̄f̄arin̄i.

⁹ Áamá sip̄í yariḡf̄á aȳf̄ ayo xean̄ñ̄í m̄imen̄ñ̄w̄f̄ aȳkw̄f̄ mir̄ipax̄f̄ imónñ̄p̄i w̄imean̄f̄arin̄i. Judaȳf̄ e yariḡf̄ayo an̄ipax̄f̄ n̄w̄imeari aí émáȳf̄ e yariḡf̄ayo en̄i w̄imean̄f̄arin̄i. ¹⁰ Ap̄i e n̄wir̄i aí áamá nan̄f̄ yariḡf̄á aȳf̄ ayo seáȳf̄ e umer̄i wé íkwiañ̄w̄ȳo ñ̄wir̄ar̄r̄i n̄waȳr̄ón̄iro ñ̄weap̄r̄i n̄n̄i wiir̄i en̄f̄arin̄i. Judaȳf̄ e yariḡf̄ayo an̄ipax̄f̄ e n̄wiir̄i aí émáyo en̄i wiin̄f̄arin̄i. ¹¹ Gor̄ixo áamáyo p̄r̄í numamor̄ná s̄m̄f̄ s̄m̄f̄ e n̄imer̄i p̄r̄í umamon̄f̄aman̄i. Sa áamá wiḡf̄ eḡf̄ap̄i t̄ñi x̄ixen̄i p̄r̄í umamon̄f̄a en̄aḡf̄ n̄n̄i rar̄ñ̄in̄i. ¹² Áamá Gor̄ixoyá ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i maȳf̄ nimón̄iro f̄w̄f̄ yariḡf̄áȳf̄ an̄ñ̄p̄r̄i n̄n̄i xw̄ȳf̄á numeár̄r̄f̄á ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄im̄i dán̄i numeár̄r̄i “Jox̄i xw̄ȳf̄á e eánñ̄p̄i ap̄i n̄wiaíkir̄i en̄f̄r̄f̄ani?” nur̄r̄i umeár̄ñ̄f̄aman̄i. E ner̄i aí ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i t̄ḡf̄á f̄w̄f̄ yariḡf̄ayo o apim̄i dán̄i xw̄ȳf̄á nur̄r̄i umeár̄ñ̄f̄arin̄i. ¹³ Aȳf̄ r̄ip̄i n̄n̄ir̄in̄i. Áamá x̄f̄oyá ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄im̄i nepa m̄ix̄d̄f̄ sur̄f̄m̄á ar̄f̄á wiár̄f̄áȳf̄ n̄n̄i Gor̄ixo dñí re yaiwin̄f̄aman̄i, “Nion̄iyá s̄ñ̄w̄ȳo dán̄i wé rón̄ñ̄í imón̄iḡf̄áȳr̄f̄ani?” yaiwin̄f̄aman̄i. Áamá ar̄f̄á n̄wimáná x̄ixen̄i x̄f̄dariḡf̄áȳf̄ n̄n̄in̄i “Wé rón̄ñ̄í imón̄iḡf̄áȳr̄in̄i.” rár̄ñ̄f̄arin̄i. ¹⁴ Émáyo —Aȳf̄ ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i maȳf̄ imón̄iḡf̄áȳr̄in̄i. Aȳf̄ wiḡf̄ dñí t̄ñi ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i r̄ñ̄ñ̄p̄a nerónáȳf̄, ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i maȳf̄ imón̄ñ̄aḡf̄a aiwi wiḡf̄ dñíyo dán̄i re yaiwiar̄iḡf̄arin̄i, “Mepax̄f̄ imón̄r̄i anan̄i nepax̄f̄ imón̄r̄i en̄p̄i, aȳf̄ ap̄r̄f̄ani?” yaiwiar̄iḡf̄arin̄i. ¹⁵ Aȳf̄ pí pí neróná wiḡf̄ dñíyo dán̄i “Nion̄i e ner̄f̄ná sip̄í r̄f̄a yar̄ñ̄in̄i?” yaiwin̄ro “E ner̄f̄ná nan̄f̄ r̄f̄a yar̄ñ̄in̄i?” yaiwin̄ro yariḡf̄ap̄i s̄iwá rén̄ñ̄í inar̄iḡf̄arin̄i. ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ B̄ikw̄f̄yo eánñ̄p̄a neḡf̄ xw̄iox̄f̄yo en̄i ax̄p̄i éñ̄ñ̄í reán̄in̄i? S̄iwá éñ̄ñ̄í inar̄iḡf̄arin̄i. ¹⁶ Xw̄ȳf̄á yaȳf̄ neainar̄ñ̄í nion̄i rar̄ñ̄ap̄i r̄ñ̄ñ̄p̄a s̄f̄á Gor̄ixo xeḡf̄ xewaxo Jisasom̄i dán̄i áamá wiḡf̄ eḡf̄ap̄iran̄i, dñí ñ̄n̄im̄i íkw̄roar̄iḡf̄ap̄iran̄i aí, p̄ir̄ró win̄f̄ayi imónáná áamá n̄iyon̄i wiḡf̄ eḡf̄ap̄i t̄ñi x̄ixen̄i p̄r̄í umamon̄f̄arin̄i.

“Judaȳf̄ ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄im̄i dñí n̄w̄ikw̄f̄roro aí wiaíkiar̄iḡf̄arin̄i.” ur̄ñ̄f̄ n̄n̄ir̄in̄i.

¹⁷ E ner̄i aí wiȳñé “Nene Judaȳf̄ w̄r̄ñ̄ñ̄waéner̄in̄i.” r̄ñ̄ar̄iḡf̄áȳñé re yariḡf̄arin̄i. ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ Moseso ean̄p̄im̄i dñí n̄w̄ikw̄f̄roróná “Neḡf̄ apim̄i x̄f̄dar̄ñ̄wápim̄i dán̄i Gor̄ixo yeáȳf̄ neayim̄ixemean̄f̄arin̄i.” r̄iro seáȳf̄ e n̄imen̄ro “Áamá Gor̄ixoyá ayá t̄ñwaéne imónñ̄w̄in̄i.” r̄iro yariḡf̄arin̄i. ¹⁸ Seáȳf̄ e n̄imen̄ro “Gor̄ixo áamá e éríx̄in̄ri wimónar̄ñ̄p̄i t̄ñi x̄ixen̄i r̄ixa n̄j̄f̄á imónñ̄w̄in̄i.” r̄iro “Ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄im̄i dán̄i nearéwap̄iyiḡf̄ene en̄aḡf̄ n̄n̄i nan̄f̄ imónñ̄p̄im̄i s̄ñ̄w̄f̄ mí nóm̄ix̄irane ‘Ap̄i nan̄f̄ imónñ̄p̄ir̄in̄i.’ r̄ipaxener̄in̄i.” r̄iro yariḡf̄arin̄i. ¹⁹ “Áamá s̄ñ̄w̄f̄ supár̄iḡf̄ayo nene s̄ñ̄w̄f̄ t̄ñwaéne anan̄i n̄ipemeám̄i upaxener̄in̄i.” yaiwinar̄iḡf̄apa seȳñé dñí re n̄ȳaiwin̄ro dñí s̄ñ̄á eán̄ro, “Émáyo uréwap̄iyipax̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ áamá w̄iman̄i. Aȳf̄ nenen̄r̄in̄i.” n̄ȳaiwin̄ro dñí s̄ñ̄á eán̄ro “Émáyo Gor̄ixo n̄n̄i maj̄f̄á nero s̄f̄á yin̄ñ̄f̄m̄ñ̄ñ̄í emear̄iḡf̄ayo w̄f̄á wókím̄ix̄ipax̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ áamá w̄iman̄i. Aȳf̄ nenen̄r̄in̄i.” yaiwin̄ro yariḡf̄arin̄i. ²⁰ “Áamá dñí mamó ner̄i ar̄k̄í yariḡf̄ayo aȳyum̄f̄ wipax̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄, aȳf̄ nenen̄r̄in̄i.” yaiwin̄ro “Áamá s̄ñ̄i niaíw̄f̄ dñí moḡf̄ayo uréwap̄iyipax̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄, aȳf̄ nenen̄r̄in̄i.” yaiwin̄ro “Ñ̄w̄f̄ ikax̄f̄ eánñ̄p̄i t̄ñwaéne en̄aḡw̄f̄ n̄n̄i m̄f̄k̄f̄ am̄ip̄i n̄n̄i n̄j̄f̄á imón̄r̄ane nepax̄ñ̄í imónñ̄p̄in̄i r̄r̄ane yar̄ñ̄waéner̄in̄i.” yaiwin̄ro yariḡf̄arin̄i. ²¹ Seȳñé e e n̄ȳaiwiga war̄iḡf̄ap̄i nepa nimón̄r̄f̄náȳf̄, áamá w̄ȳo uréwap̄iyar̄iḡf̄áȳñé pí n̄n̄i sewan̄ñ̄ȳñé m̄iréwap̄ñ̄f̄ yariḡf̄arin̄i? Áamáyo “f̄w̄f̄ m̄imeapan̄i.” nur̄ro aí seȳñé en̄i f̄w̄f̄ m̄imeá yar̄iḡf̄áȳñer̄ani? ²² “Meán̄iḡf̄áȳñé, f̄w̄f̄ min̄ip̄an̄i.” nur̄ro aí seȳñé en̄i f̄w̄f̄ min̄f̄ yar̄iḡf̄áȳñer̄ani? “Áamá xopaik̄ḡf̄ nim̄ix̄iro ‘Neḡf̄ ñ̄w̄f̄ap̄i, aȳf̄

ripirini.’ rarigfápi nání xwirfá neainarini.” niriro aí seyfné anj nwfá xopaikigf nání mirinijfyo nipáwirowf mmeapa yarigfáraní? ²³ Weyf nimeniro “Nwf ikaxf eánijfpi tfnwaéne mimónipa renjwini?” rarigfáfné, apimi ntwiaikirfná pí nání “Ayf Gorixomi ayá mwwimó wé íkwianwfyo unwiráranijwini.” yaiwiarigfáraní? ²⁴ Judayfné “Gorixomi xfdarijwini.” niriro aí sipí api api yarigfáfné enagi nání Bkwíyo xixeni rípi niriniri eánini, “Sipí seyfné yarigfápimi dání émayf Gorixomi ikayfwf umeararigfáraní.” E niriniri eánijfpi seyfné nání xixeni rini.

“Ámá iyf sfmf sfó wákwínarigfápimi dání Gorixoyá imónarigfámani.” urijf nánirini.

²⁵ Judayfné nwf ikaxf eánijfpi xixeni nixfdíronáyf, segf sfwf “Ámá o Gorixoyá imónijf worfaní?” yaiwipfri nání iyf sfmf sfó wákwínarigfápi nanj seaiipaxf aí nwf ikaxf eánijfpi ntwiaikirfnáyf, iyf sfmf sfó ntwákwíníro aí nanj seaiipaxf mimóní nerí mtwákwínigfáyf yapí imónijoi. ²⁶ Ámá iyf sfmf sfó mtwákwínigfáyf nwf ikaxf eánijfpi xixeni nixfdíronáyf, iyf sfmf sfó mtwákwínigfá aí Gorixo “Ayf ámá nioniyáfrini.” yaiwiarijagi nání wákwínigfáfnijf imónijoi. ²⁷ Judayfné nwf ikaxf eánijfpi tfgfáfné imóníro iyf sfmf sfó wákwíníro egfáfné aí apimi wiaikíánáyf, émayf —Ayf iyf sfmf sfó mtwákwínarigfáfrini. Ayf mtwákwínigfá aí nwf ikaxf eánijfpi tñí xixeni yarigfápimi dání seyfné xwiyfá seaxekwímopaxf mimónipa epfrfáraní? Oyf, xwiyfá seaxekwímopaxf epfrfáraní. ²⁸ Ayf rípi nání seararini. Segf waráyo igí wegfá bimi dání ámá Gorixoyá imónarigfámani. Wákwínarijf ámá Gorixoyá wimixipaxf imónijfpi ení iyf sfmf seyfné sfó wákwínarigfápmáni. ²⁹ Oweoi, ámá nepa Gorixoyá imónigfáyf wigf xwioxíyo ínimí dání e imónarigfáraní. Wákwínarijf ámá xfoyá wimixipaxf imónijfpi, ayf wigf dnjyó dání imónarigfáraní. Nwf ikaxf eánijfpi xfdarigfápimi dání marfáí, kwíyf Gorixoyápmi dání ámá oyá imónarigfáraní. Ámá e imónigfáyo wínyf seáyf e umepfrfámani. Gorixoní umenfáraní.

3

“Judayf xwiyfá Gorixoyá eánijfpi tfgfáfrini.” urijf nánirini.

¹ Ámá iyf sfmf sfó wákwínarigfápimi dání Gorixoyá imónipaxf menagi nání píyo dání Judayene émayo múronjwini? Negf wákwínarijwápimi dání aga pí nanj neaiiarijfrini?

² Ai, nene Judayene enagwi nání amipí nanj bí bí obaxf neámeanfrini. Nanj bí bí obaxyf xiráni imónijfpi, ayf ripirini. Gorixo xwiyfá xfoyápi Judayf nixfdíro mewéfrixiniri neaiarijfrini. ³ Judayf dnj ntwkwíroro xwiyfá apimi xaíwf fá mxxrípa egfá enagi nání píoi rípxfrini? “Ayf dnj ntwkwíroro xaíwf fá mxxrípa egfá nání Gorixo “Nanj e niseaimfáraní.” urarijfpi arfá ikeamonfáraní. Xixeni e enfámani.’ rípxfrini.” ríseaimónarini? ⁴ Aga oweoi! Ámá nñí yapf rarigfá imónijagfá aí Gorixo nání wí e rípxf menini. Nepáni niri xegf rarijfpi tñí xixeni yáranjorini. Bkwíyo dání axfpi re rini, “Ámá ‘Gorixoxí fwf nene enwápi nání xwiyfá neameáranijfpi xixeni neameáranini.’ rirpfrfáraní. Joxf xwiyfá rímeáraníro yarfná xopírarí wirfáraní.” riniijagi nání re yaiwijnwini, “Gorixo rarijfpi tñí xixeni yáranjorfaní?” yaiwijnwini. Ayfnáni “O xegf Judayo ‘E niseaimfáraní.’ urarijfpi wí arfá ikeamonfámani.” seararini.

⁵ E nerí aí Judayene Gorixomi manj ntwiaikirane sipí enwápimi dání o nearijfpi tñí xfo xixeni píranijf xfdarijfpi snjání piaumímí ninífnáyf, píoi rípxfrini? Ámá wí nene ntwiaikirane sipí yarijagwi snjwf nneanirijfyo dání “Neparini. Ámá wímani. Sa Gorixoní xfo ríjpi tñí xixeni yáranjorini.” yaiwiarijagfá nání nene re rípxfrani, “Gorixo Judayene wikf nneáoniri pírf nneamamorfná npikwini mýarini.” rípxfrani? “Ámá dnj npikwini mamó rarigfápa nímori rfa rarini?” nimónarini. ⁶ Oweoi, wí e rípxf menini. “Judayene sipí enwápi nání Gorixo pírf

nĩneamamoríná nĩpĩkwĩnĩ mĩyarĩnĩnĩ.” rĩpaxĩ enjányĩ, o arĩge nerĩ áamá nĩyonĩ enĩ pĩrĩ umamopaxĩ imónĩnĩ? O áamá nĩyonĩ enĩ pĩrĩ umamopaxo enjagĩ nánĩ wĩ e rĩpaxĩ menĩnĩ. ⁷ Áamá wo re nĩrĩnĩgĩnĩ, “Áamá wĩ nionĩ Gorĩxomĩ manjĩyo nĩwĩalĩkĩrĩ sĩpĩ yarĩnjagĩ sĩnjwĩ nĩnanĩro re yaiwĩpĩráoĩ, ‘Áamáyo xĩo xegĩ urarĩnjĩpĩ sĩmĩ e nĩtĩnĩrĩ xĩxenĩ xĩdarĩño, ayĩ áamá wĩmanĩ. Sa Gorĩxorĩnĩ.’ E nĩyaiwĩro omĩ yayĩ numerĩnányĩ, pĩ nánĩ o nionĩ ĩwĩ éapĩ nánĩ xwĩyĩfá nĩnĩmeárĩrĩ pĩrĩ nĩmamopaxĩrĩnĩ? Sĩpĩ nionĩ éapĩmĩ dání áamá Gorĩxo yarĩnjĩpĩ nánĩ dĩnjĩ nanjĩ nĩmoro yarĩnjagĩfá nánĩ nionĩ arĩge pĩrĩ nĩmamopaxĩrĩnĩ?” Áamá wo e nĩrĩnĩgĩnĩ. ⁸ Áamá o e nĩrĩnĩpĩ nepa enjányĩ, áamá wĩ nionĩ yapĩ nĩnĩxekwĩmoro repĩyĩ “Poró e nĩra warĩñorĩnĩ.” rarĩgĩfápa axĩpĩ re oraneyĩ, “Nanjĩ imónĩnjĩpĩ sĩnjánĩ imĩxanĩ nánĩ ne sĩpĩ néra owaneyĩ.” oraneyĩ. E nĩsearĩrĩ aĩ áamá e rarĩgĩfáyĩ xĩxenĩ xwĩyĩfá meárĩnĩpĩrĩfá rĩnĩ.

“Áamá wé rónĩnjĩ imónĩgĩfáyĩ wĩ menĩnĩ.” urĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

⁹ Ayĩnánĩ pĩoĩ ranĩréwĩnĩ? “Judayene seáyĩ e imónĩnjĩ bĩ neaĩmeanjĩ enjagĩ nánĩ émáyo seáyĩ e wimónĩñwĩnĩ.” ranĩréwĩnĩ? Wĩ e ranĩméwĩnĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Nionĩ xámĩ nĩrĩrĩfá “Áamá nĩnenenĩ Judayeneranĩ, Gĩrikĩyeneranĩ, negĩ ĩwĩ yarĩnjwá pĩ neaĩkwarĩpeaarĩnĩnĩ.” rĩxa rárĩfá enjagĩ nánĩ wĩ e rĩpaxĩ menĩnĩ. ¹⁰ Bĩkwĩyo dání rĩpĩ rĩpĩ nĩra unĩnjĩyĩ nionĩ seararĩnjapĩmĩ sopĩnjĩ nonĩnĩ. Bĩkwĩyo wĩ e rĩpĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, “Áamá wĩ aga wé rónĩgĩfá mimónĩñoĩ. Wo aĩ e mimónĩnĩ. ¹¹ Áamá wĩ njĩfá nĩmónĩro ‘Arĩge nerĩ Gorĩxomĩ ínĩmĩ wurĩnĩmĩnĩrĩé nĩ?’ yaiwĩarĩgĩfámanĩ. ¹² Nĩnĩ omĩ rĩwĩ umóagĩfá nánĩ oyá sĩnjwĩyo dání rĩxa sĩpĩ imónĩñoĩ. Wĩ wé rónĩnjĩ imónĩnjĩpĩ yarĩgĩfámanĩ. Wo aĩ e mĩyarĩnjĩrĩnĩ.” nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. ¹³ Áamĩ wĩ e rĩpĩ enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, “Wĩgĩ manjĩyo dání rarĩgĩfá pĩ xwá rĩpá oxoámioanjá nĩ pĩyanjĩ eaarĩnjĩpĩnĩnjĩ imónĩnĩ. Yapĩ owĩwapĩyaneyĩnĩro ayá wĩ nĩra warĩgĩfá rĩnĩ. Weaxĩfá sĩdĩnjĩ norĩfá áamá pĩkĩarĩnjĩpa wĩgĩ xwĩyĩfá nĩrĩrĩfá axĩpĩ yarĩnjĩrĩnĩ.” enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. ¹⁴ Áamĩ wĩ e rĩpĩ enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, “Xwĩyĩfá áamáyo ikayĩwĩ umearĩro ramĩxĩro yarĩgĩfá pĩ wĩgĩ manjĩyo magwĩ ráronĩ.” enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. ¹⁵ Áamĩ wĩ e “Ayĩ áamá opĩkianeyĩnĩrĩ aga sĩmĩ xeadĩpénarĩgĩfá rĩnĩ. ¹⁶ Ayĩ neme rĩgĩfá e aga uyĩnĩ nĩwĩkárĩfásáná rĩxa ‘Yeyĩ!’ rarĩfá pĩnĩ nĩwĩarĩmĩ warĩgĩfá rĩnĩ. ¹⁷ Óf áamá nĩwayĩrĩfá nĩro ñweapĩrĩ nánĩ imónĩnjĩyĩmĩ wĩ warĩgĩfámanĩ.” enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. ¹⁸ Áamĩ wĩ e “Ayĩ ‘Gorĩxo seáyĩ e imónĩñorĩfá nĩ?’ nĩyaiwĩro wĩ wá yĩ wĩarĩgĩfámanĩ.” enĩ nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ. Apĩ apĩ nĩra unĩnjĩyĩ nionĩ seararĩnjapĩ tĩnĩ xĩxenĩrĩnĩ.

¹⁹ Nene njĩfá re imónĩñwĩnĩ. Áamá nĩmĩnĩ ñweagĩfáyĩ Gorĩxomĩ xwĩyĩfá manjĩ nexoámoro murĩpaxĩ imónĩro oyá sĩnjwĩyo dání xwĩyĩfá meárĩnĩpaxĩ imónĩro epĩrĩfá nánĩ pĩ pĩ ñwĩ ikaxĩ eánĩnjĩpĩmĩ dání rĩnĩnjĩpĩ Judayene, apĩmĩ xĩdĩrĩxĩnĩrĩ nearepeárĩñene neararĩnĩ. ²⁰ Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Áamá wĩ “Ñwĩ ikaxĩ eánĩnjĩpĩmĩ pĩránĩnjĩ oxĩdĩmĩnĩ.” nĩyaiwĩro éfá yĩ apĩ tĩnĩ xĩxenĩ mé wĩwanĩnjĩyĩ “Nionĩ nĩwĩalĩkĩrĩ ĩwĩ éáonĩrĩfá nĩ?” nĩyaiwĩnĩrĩ njĩfá e imónarĩgĩfá rĩnĩ. Ayĩnánĩ áamá ñwĩ ikaxĩ eánĩnjĩpĩmĩ nĩxĩdĩrĩnjĩpĩmĩ dání wĩ Gorĩxoyá sĩnjwĩ tĩnjĩ e dání wé rónĩgĩfáyĩ imónĩpĩrĩfá menĩnĩ.

“Áamá Jĩsasomĩ dĩnjĩ wĩkwĩrófá yĩ wé rónĩñoĩ.” urĩnjĩ nánĩrĩnĩ.

²¹ E nerĩ aĩ agwĩ rĩfá óf Gorĩxo xĩfá sĩnjwĩ tĩnjĩ e dání áamá wé rónĩnjĩ oimónĩpoyĩnĩrĩ wĩmĩxarĩnjĩyĩ xewanĩño rĩxa sĩwá neañĩrĩnĩ. Ñwĩ ikaxĩ Moseso enjĩná nĩrĩrĩ eanjĩpĩ tĩnĩ xwĩyĩfá wĩfá rókĩamoagĩfáwa nĩrĩro eagĩfá pĩ tĩnĩ apĩau óf agwĩ rĩfá Gorĩxo áamá wé rónĩnjĩ oimónĩpoyĩnĩrĩ wĩmĩxarĩnjĩyĩ nánĩ nĩrĩrĩ sopĩnjĩ norĩ aĩwĩ wé rónĩnjĩ apĩ áamá wĩwanĩnjĩyĩ ñwĩ ikaxĩ eánĩnjĩpĩmĩ nĩxĩdĩrĩnjĩpĩmĩ dání imónĩpaxĩpĩmanĩ. Xegĩ bĩ imónĩnjĩpĩrĩnĩ. ²²⁻²³ Ayĩ rĩpĩ seararĩnjĩnĩ. Gorĩxo áamá go go Jĩsasi Kiraisomĩ dĩnjĩ wĩkwĩroarĩnjagĩ nĩwĩnĩrĩfá “Gĩfá wé rónĩnjĩ worĩnĩ.” rárarĩnjĩrĩnĩ. Ayĩ rĩpĩ nánĩrĩnĩ. Áamá nĩnenenĩ ĩwĩ nerane Gorĩxo seáyĩ e imónĩnjĩ apĩ éfĩrĩxĩnĩrĩ imónĩnjĩpĩ

mé písí weárinwá enagwi nání o Judayo xegí bí wiiri émáyo xegí bí wiiri nerí yeáyí uyimixemeanfámani. Dínj wíkwírófá gíyí gíyí níní nání o “Dínj wíkwíroarígíyí, ayí gí wé rónígíyífríní.” rárarinjfríní. ²⁴ Goríxo wíníyí ení xíxe bí onípoyíní míneaií wá nínawianí Kiraisí Jisaso nínapeiríná nearoayíronjípimí dání “Gí wé rónígíyífríní.” rárarinjfríní. ²⁵⁻²⁶ O áamá “Jisaso nene anínanígíní nání wayfá neapeinjfríní?” niyaiwiro dínj wíkwíroarígíyí dání wigí fíwí yarígíyí yokwarímí wíimígíní omí áamá sínjwí anígíe dání rídiyowáninjí wíárinjfríní. E neríná “Níwaníjoní wé róninjí imóninjí tíní xíxení yarínjfríní.” éninj níríní síwá neainjfríní. Ayí rípi nání rarínjfríní. Eníná dání Goríxo kíkíáninjí nerí “Áamá fíwí éfípi nání axíná pírfí oumamómíní.” míyaiwí sa nímúroa núísáná agwí ríná áamá níní “Neparíní. Goríxo wé róninjí imóninjí tíní xíxení yarínjfríní.” yaiwífrífa nání xewaxomí e wíárinjfríní. Ayínání Jisasomí dínj wíkwírófá gíyí gíyí nání ananí “Wé rónígíyífríní.” ríparoxíní.

²⁷ Ayínání áamá go “Njwí ikaxí Moseso níríní eanjípimí xídarínjápimí dání wé róninjí imónínáoníní.” níríní míxí meakínípxí imóníní? Oweoi, njwí ikaxí eáninjípxí xídarígíyí dání marfái, sa Jisasomí dínj wíkwíroarígíyí dání wé rónígíyí imónarígíyí enagí nání áamá e ríparí imónígíyí wí meníní. ²⁸ Ayínání re neaimónarínjfríní, “Goríxo ‘Áamá ayí wé rónígíyífríní.’ níríní wíwí ikaxí eáninjípxí xídarígíyí dání rárarinjfríní. Jisasomí dínj wíkwíroarígíyí dání e rárarinjfríní.” E nínaimóníní uréwapíyarínjwáriní. ²⁹ “Goríxo Judayoní yeáyí uyimixemeanfá nání imónínjoríní.” riyaiwiarínjoi? “Émáyo ení yeáyí uyimixemeanfá nání mimónínjoríní.” riyaiwiarínjoi? Oweoi, émáyo nání ení imónínjoríní. ³⁰ O ná woní imónínjoríní enagí nání “Áamá ayí gí wé rónígíyífríní.” níríní bí bí yarínjagífa níwínínjípimí dání e rárínfámani. Iyí símí sío wákwínígíyífrání, sío míwákwínígíyífrání, sa Jisasomí dínj wíkwíroarínjagífa níwínínjípimí dání “Wé róninjí imónígíyífríní.” rárínfáriní. ³¹ Nene re nírínánáyí, “Áamá Jisasomí dínj wíkwíroarígíyí dání Goríxo ‘Ayí wé rónígíyífríní.’ rárarinjfríní.” nírínánáyí, “Njwí ikaxí eáninjípxí xwífa oíweníní yarínjwíní.” ríseaimónaríní? Aga oweoi! E nírínánáyí, nepa njwí ikaxí eáninjípxí síkí kí nomíxíní yarínjwíní.

4

“Ebirfámo Goríxomí dínj wíkwíróagí nání ‘Wé rónínjoríní.’ rárínjfríní.” urínj

1 Negí aríto írinjoríní, Ebrífámo —O nene yapi imónínjoríní. O xegí enjpi nání dínj nímorane “Goríxo apimí dání ‘Áamá wé rónígíyífríní.’ rárarinjfríní?” nírínánáyí píoi ranfáwíní? ²⁻³ Aríto Ebrífámo xewánjoríní enj neáníní enjípimí dání Goríxo “Gí wé rónínjoríní.” níríní sínjwíríyí, xewánjoríní ananí míxí meakínípxífríní. E nerí aí Bíkíwíyo dání píoi níríní eáníní? “Ebrífámo ‘Goríxo nepa níríní.’ niyaiwirí dínj wíkwíróagí nání o nání Goríxo ‘Wé rónínjoríní.’ yaiwíárinjfríní.” níríní eánínjagí nání Goríxoyá sínjwí tínj e dání míxí meakínípxí wí mimóníní. ⁴ Nene níjfa rípi imónínjwápi nání dínj omoaneyí. Áamá wo o xegí nígwí omínj éfípi nání nígwí wíáná, “Anípa wífríní.” yaiwiarínjwámani. “Xegí omínj éfípi nání xíxení wífríní.” yaiwiarínjwáriní. ⁵ Nígwí omínj yarínjwápi nání dínj e niyaiwirane aí áamá Goríxo “Wé rónígíyífríní.” rárarinjfríní nání dínj nímoránéná “Ayí wigí egíyí tíní xíxení rífa wiaríní?” wí yaiwíparímani. Áamá nioní gí enj neáníní yarínjápimí dání Goríxo “Wé rónínjoríní.” oríní mé sa omí —O áamá fíwí yarígíyí xíomí dínj wíkwíróagífa níwíníní ananí “Wé rónígíyífríní.” rárarinjoríní. Omí dínj níwíkwírófá, o “Ayí dínj níkwíroarínjagífa nání gí wé rónígíyífríní.” yaiwíárinjfríní. ⁶ Nioní seararínjapí tíní xíxení eníná míxí ináyí Depito yayí áamá níwaníjoní enj neáníní píranínj oemíní yarígíyí dání marfái, yayí dínj wíkwíroarígíyí dání Goríxo

“Gí wé rónigfáyíriní.” ráríagi nání winarínjipi nání xwíyá bí ení níriri re riníriní,
 7 “Ámá wigí ríkikíríó yarigfápi Goríxo yokwarímí wiinjí gíyí gíyí yayí owiníní. Ámá wigí íwí egfápi Goríxo ríxa yokwarímí wiíagi nání ámí ríwéná xwíyá mímearínipíríá imónigfá gíyí gíyí yayí owiníní. 8 Ámá wigí íwí egfápi nání Ámínáo ríxa dínjé péá nímorí nání ámí ‘Sípí e enorfání?’ mívaiwipa enfáyí yayí owiníní.” Depito e riníriní.
 9 “Yayí ámá Goríxo ‘Wé rónigfáyínéríní.’ uráríipimí dání winípaxí imónínjipi, ayí ámá iyí símí sfó wákwínigfáyíní náníriní.” ríseaimónaríní? Sfó mívákwínigfáyí nání ení menírání? Bíkwiyo xwíyá re níríní eánínjipi, “Goríxomí Ebíríamo dínjé wíkwíróagi nání ‘Gí wé rónínjé woríní.’ yaiwíarínjíríní.” níríní eánínjipi nene mínjé iroarínjwá enagi nání re nimónaríní, “Yayí apí sfó mívákwínigfáyí nání eníríní.” nimónaríní. 10 Ebíríamo aríge enáná Goríxo “Wé rónínjoríní.” rárínjíríní? Iyí símí ríxa sfó wákwínínjímírání, síní sfó mívákwínínjímírání? Ríxa sfó wákwínínjáná marfái, síní sfó mívákwínínjáná rárínjíríní. 11 Ayí ríwíyoní Goríxo sekaxí re uríníniginí, “Ígí wenjípí naineníríná ‘Nioní Goríxoyá wonírání?’ yaiwirí nání iyí símí sfó wákwíneí.” urfági o dínjé síní sfó mívákwínínjáná wíkwíróagi nání “Goríxo ‘Wé rónínjoríní.’ rárínjoríní?” yaiwiní nání ígí apí enjíríní. Ayínání Ebíríamo ámá iyí símí sfó mívákwínigfá aí Goríxomí dínjé wíkwíróagí nání “Wé rónigfáyíriní.” rárarínjipi nání iwamfó épeño enagi nání wigí xiáwo írínjónínjé imóníní. 12 Sfó wákwínigfáyí nání ení wigí xiáwo írínjónínjé imóníní. Dínjé mívákwíró sfóní wákwínigfáyí marfái, ámá sfó mívákwíníro aí Ebíríamo sfó mívákwínínjáná Goríxomí dínjé wíkwíronjépa axjipi wíkwíroarigfáyí nání ení wigí xiáwo írínjónínjé imóníní.

“Ebíríamo dínjé wíkwíroarínjípimí dání Goríxo símímanjéyo dání urínjipi wímeanjíríní.” urínjé náníriní.

13 Ebíríamo njwí ikaxí rínínjípimí xídarínjagi náníraní, oyá iyí axjipá imónigfáyí xídpíríá enagi náníraní, Goríxo xegí símímanjéyo dání “Díxí iyí axjipá imónigfáyí tíní anjé nímíní segí imónínfáríní.” urínjémaní. Xfómí dínjé wíkwíróagi nání “Wé rónínjoríní.” ráríri símímanjéyo dání e uríri enjíríní. 14 Ámá dínjé mívákwíró njwí ikaxí eánínjípimíní xídarigfáyo Goríxo Ebíríamomí símímanjéyo dání “E níseaiimfáríní.” urínjipi nepa níwímeari sínjwíríyí, ámá Goríxomí dínjé wíkwíroarigfáyí surfímá ero xwíyá Goríxo urínjipi surfímá xwíání uxewieáríri epaxíríní. 15 Ayí rípi náníriní. Ámá njwí ikaxí eánínjípimí xíxeni oxídímíníri éfáyí wigí níwiaíkirínjípimí dání Goríxo pírf umamonfápi nání yarigfáríní. E nerí aí njwí ikaxí mírínípa enánáyí, níwiaíkipaxí imónínjipi ení meníní. 16 Ayínání Goríxo Ebíríamomí “Joxímí dání ámá níyoní nanjé wíimfáríní.” urínjipi ámáyo níwímearíná xegí bí mímóní íníná ámáyo wá níwianírí anjipá wíiarínjápí tíní xíxeni oimónírí nání ámáyí níní xfómí dínjé wíkwíroarigfápipimí dáníní owímeanírí enjíríní. Njwí ikaxí eánínjipi tígíáyoni owímeanírí enjémaní. Ebíríamo Goríxomí dínjé wíkwíronjépa wíkwíroarigfá gíyí gíyo ení owímeanírí enjíríní. O dínjé wíkwíroarínjwápi épeño enagi nání níneneníyá negí aríto írínjónínjé imónínjoríní. 17 Bíkwiyo xwíyá rípi “Goríxoní ámá gwí wírí wírí obaxí ayá wí nání xiáwo írínjoxí imóníwíniginírí simíxííní.” níríní eánínjipi nioní seararínjápí tíní xíxeni imónínjagi nání rarínjíní. Ayínání Goríxo —O ámá pegfáyí ámí wíápínímeapírí nání dínjé síxí uyírí amípí síní mímónínjipi oimónírí rírí yarínjé, ayí oríní. Ebíríamo dínjé wíkwíronjé, ayí axoríní. Ayínání o “E níseaiimfáríní.” urínjipi bí arfá mikeamoníní. Síní símímanjé e tíníní. 18 Ebíríamo Goríxo “Díxí ráríawéyí obaxí e imónípírífaríní.” nírínjipi xíxeni nínímeari ámá gwí wírí wírí obaxíyíyá xiáwo írínjóní imóníwíniginírí yagíríní. E nerí Goríxo “E níseaiimfáríní.” urínjipi nání dínjé nímoríná “ ‘Apímí dání xíxeni e nímeanfáríní?’ níyaiwirí dínjé wíkwíropaxímaní.” wímóníagi aí nímeáwíniginírí anjínjé Goríxomí dínjé níwíkwírorí níwíkwíróa unjíniginí. 19 E nerí xewanínjé imónínjipi nání dínjé nímoríná “Xwiogwí

nioniyá 100 nání anjwi e enjagi nání ríxa yíwí imóniñáonírřani?” yaiwirí “Gí apíxí Seraí ení ríxa rípaíwí imóniñírřani?” yaiwirí nerí aiwí Gorixomi dñj wíkwíronjřpi bñ m+wáramó anñj íá nixira nurí ²⁰ Gorixo xegí símimanjyo dání “Dixí apíxí Seraí niaíwí wo xirínfáriní.” urñjřpi nání dñj n+wíkwírorfná dñj bñ bñ m+mó omí yayí numerí enj neága nurí xegí dñj wíkwíronjřpi xaiwí íá nixira unñinigini. ²¹ Xaiwí íá nixira nurfná re yaiwiññinigini, “Gorixo ‘Niseaiimfáriní.’ nñrñjřpi e mepaxorřani? Oweoi, aga xixeni e epaxorini.” yaiwiññinigini. ²² Ayínáni Bikwíyo nñrñrñ eánñjřpa Gorixo Ebirřamo dñj e wíkwíroarñjagí nñwñrñ nání “ ‘Gí wé rónñj worřani?’ yaiwiññinigini.”

²³ Bikwíyo dání “ ‘Gí wé rónñj worřani?’ yaiwiññinigini.” nñrñrñ eánñjřpi, ayí Ebirřamo nánini mirñnini. ²⁴ Nene dñj neaimonfa nání ení nñrñrñ eánñni. Gorixomi —Oyá dñj tñni Áminá Jisaso xwáripáyo dání wiápnimeañřrñni. Omí dñj wíkwíroarñjagwi nání “Gí wé rónñgíáyřrñni.” rárññene dñj neaimonfa nání ení nñrñrñ eánñni. ²⁵ Negí řwí yarñjwápi yokwarimí neaiinfa nání řidiyowánñj wírñ nene nání “Wé rónñgíáyřrñni.” rñnfa nání xíoyá dñj tñni xwáripáyo dání wiápnimearñ enj, ayí Jisaso dñj wíkwíroarñjwáorñni.

5

“Gorixo ámá xfo tñni nawini imónřřixñrñ Kiraiso enjřpimi dání piyfa neawřřñřrñni.” urñj nánñrñni.

¹ Ayínáni Gorixo nene Jisasomi dñj wíkwíroarñjagwi sñjwí nñneanñrñ “Wé rónñgíáyřrñni.” rárarñj enjagi nání re rñpaxřrñni, “Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiñjřpimi dání ríxa Gorixo tñni nawini piyfa wřrññjwñni.” rñpaxřrñni. ² Jisasomi dñj wíkwíroarñjwápnimi dání Gorixo xfo ámáyo wá nñwianñrñ wiarñjřpi nání xe nñjfa imónñro apí wímeáyí imónñro oépoyñrñ sñjwí neanñjenerñni. E imónñjwaéne seáyi e Gorixo imónñjřpi sñwá neaiwññinigini dñj wíkwímoarñjwápnimi dñj nífá neainarñni. ³ Apí nánñni dñj nífá neainarñjřmaní. Xeanñj nene neaimearñjřpi nání ení dñj nífá neainarñjřrñni. Ayí rñpi nánñrñni. Xeanñj neaimaarñjřpi, ayí xaiwí neaimixñni nání rfa neaimaarñrñ dñj nífá neainarñjřrñni. ⁴ Nene pí pí neaimaarñjřpi xaiwí nñneaimixa úaná Gorixoyá sñjwíyo dání mñmñwiáror yarñjwaéne imónarñjwáriní. Mñmñwiáror yarñjwaéne imónñjagwi nainenñranená “Seáyi e Gorixo imónñjřpi sñwá neainñfářřani?” nñyaiwirane dñj ikwímoarñjwáriní. ⁵ Dñj e níkwímoranená rípaíwññj wí meañfáwámani. Ayí rñpi nánñrñni. Gorixo xegí kwíyí sñxí neaimonjřpimi dání xewanñj sñwá rénñj neainñj enjagi nání, “Nioní seyñné nání aga wá nonarññonñrñni.” Sñwá éññj neainñj enjagi nání dñj níkwímoranená wí rípaíwññj meañfáwámani. Dñj “E neaimañfářřani?” nñyaiwirane wíkwímoarñjwápnimi xixeni neaimañfářřini.

⁶ Ayí rñpi nání “Dñj wíkwímoarñjwápnimi nání rípaíwññj meañfáwámani.” seararññni. Xami Gorixomi řwí umoagwaéne enj óññj nerane xewanñj ne yeáy yimñxemeánñrñ nání wí mimónñjáná Gorixo xe oenñrñ wimónñjíná ámá Kiraiso yeáy neayimñxemeámññrñ nání neapeñjřrñni. ⁷ Ámá wé rónñj wo nání arñrá wímiñññrñ ananñ pepaxí imónñgíáyí obaxřrñni? Oweoi, aga wñni wíná árñni wa ámá nanj wo nání arñrá wímiñññrñ mññj winñpaxí imónarñgířřrñni. ⁸ E nerññj aiwí nene ríxa ámá wé rónñj nimónñmáná enjáná marfái, nene sñni uyñni wiarfná Kiraiso neapeñjřpimi dání Gorixo nene nání dñj sipí neañjřpi nání neaiwápnijñrñni. ⁹ Ayínáni re nñyaiwirane aiwí, “Jisaso nñperfná xegí ragí púřpi igfáññj neaeámóáná nene nání Gorixo ‘Wé rónñgíáyřrñni.’ rárññrñni.” nñyaiwirane aiwí rñpi anñpaxí yaiwiññni, “Rfwená Gorixo ámáyo pñř numamorfná Kiraiso enjřpimi dání yeáy neayimñxemeañfářřini.” yaiwiññni. ¹⁰ Ayí rñpi seararññni.

Nene Gorixo tñni xepixepá róniñáná xewanijo xegí xewaxo penjípimi dáni xfo tñmíni bípaxí oimónipoyiniri piyíá neawírini enagi nani rípi anjípaxí yaiwiñwini, “Gorixo ámáyo píri numamoríá ríxa piyíá neawíriniene xewaxo níwiápinimeari síni imóniñipimi dáni yeáyí neayimixemeaníáriní.” yaiwiñwini. ¹¹ Api nánini dñí níá neainariniñmani. Nene negí Áminá Jisasi Kiraiso —O nene Gorixo tñni nawini imónaníwá nani piyíá neawíriniñori. O dñí sípi níneairíá neaiñipi nani dñí nímoranéná “Xano Gorixo eni apíniñi imóniñoriñani?” níyaiwirane yayí seáymí dáni yariñwáriní.

“Adamo enjípimi dáni ámá xwiyíá meárinigíá nimóniro aí Jisaso enjípimi dáni wé rónigíá imónigíáriní.” uriniñ nániní.

¹² Ayinani ámá wo manj wiaikiñipimi dáni xwíá tño ñweagíáyí nñni íwí epíriá nani épenjirini. Ámá o íwí neriniñipimi dáni penj enagi nani ámá nñni eni wigí íwí neriniñipimi dáni pearigíápi xímeanjirini. ¹³ Nwí ikaxí eániñipi síni meñáná ámá íwí néra wagíá aiwi ñwí ikaxí “Api mepani. Api mepani.” riniñi bí síni menj enagi nani Gorixo wiwaniniñyí ayá udunipaxí enjipi íkwí winami niñwirára pweagímani. ¹⁴ E neriniñ aiwi nene níjía re imóniñwini. Ámá Adamo tñni e dáni niñweaxa níbiro Moseso tñni e nani ñweagíáyí nñni nípea wagíáriní. Ámá nñni Adamo —O ámá ríwíyo bíni neaiñipi nani dñí moani nani árixániñi neaiñori. Ámá nñni o wiaikiñipa mñwiaikipa nero aí nñni nípea wagíáriní.

¹⁵ E neri aí Gorixo wá níneawianiri anipá neaiñipimi dáni imóniñwápi, ayí Adamo enjípimi dáni imóniñwápi tñni xixeni menini. Ayí rípi nani searariniñi. Ámá o wiaikiñipimi dáni ámá obaxí pegíá aiwi rípi nani anjípaxí yaiwiñwini, “Gorixo ámáyo wá wianiri ámáyo, Jisasi Kiraisoyi riniñi ayá nurimixiri enjípimi dáni wiiri enjipi Adamo enjípimi seáyi e nímurori ámá obaxí ayá wíyo wímeanjirini.” yaiwiñwini. ¹⁶ Rípi nani eni dñí nímoranéná “Gorixo wá níneawianiri neaiñipimi dáni imóniñwápi, ayí Adamo enjípimi dáni imóniñwápi tñni xixeni menini.” yaiwianíwini. Adamo wiaikiñi ná bimini dáni ámá xwiyíá meárinigíáyí imónigíáriní. E neriniñ aiwi Gorixo ámá ayá wí wiaikiariniñagíá níwinimáná ayí eni xixeni oniipoyiniri mñyaiwí wá níwianiri wiñipimi dáni ámá obaxí wé róniñagíá ráriniñyí imónigíáriní.

¹⁷ Nioni searíápi, ayí rípi searariniñi. Ámá wo Gorixomi manjño wiaikiñipimi dáni ámá nñni pearigíá aiwi rípi imónaníwápi anjípaxí imónini. Nene Gorixo wá ayá wí níneawianiri winiñyí eni wigí oniipoyiniri mé anipá “Wé rónigíáyínerini.” nearárinine Jisasi Kiraiso neaiñipimi dáni dñí níyminiñipi tñwaéne imónirane xfo tñni nawini seáyi e imónirane yaníwáriní. ¹⁸ Ayinani nene dñí rípi moanigíni, “Ámá ná woni wiaikiñipimi dáni ámá nñni xwiyíá meárinipaxí imónigíáyí imónigíápa ámá ná woni níperi wé róniñ enjípimi dáni ámá nñni ‘Xwiyíá mayíyirini.’ rínaripaxí imónigíáyí imóniro dñí níyminiñipi tñgíáyí imónipaxí imóniro egíáriní.” moanigíni. ¹⁹ Ayí rípi searariniñi. Ámá wo Gorixo “E érixini.” uriniñipi wiaikiñipimi dáni ámá obaxí íwí yariñgíáyí imónigíápa ámá ná woni Gorixo “E érixini.” uriniñipi aríá níwiri xixeni xídnipimi dáni ámá obaxí “Wé róniñ imónigíáyínerini.” urárininiñyí imónipírfáriní.

²⁰ Ámá re oyaiwípoyiniri, “Ai, bí onimiápi mñwiaikiariniñwini. Aga ayá wí wiaikiariniñwini.” oyaiwípoyiniri Gorixo Mosesomi ñwí ikaxí níriniri eániñipi wéyo íá umiriniñirini. E neri aí xfo ámá ayá wí níwiaikía ugíápi tñni xixeni wá níwiaga mú wiárf nímurori níwiaga unjirini. ²¹ Ámá nñni wigí íwí neriniñipimi dáni pearigíápa nñni eni Gorixo wá níwianiri “Wé róniñ imónigíáyíriní.” rárariniñipimi dáni dñí níyminiñipi —Api negí Áminá Jisasi Kiraiso enjípimi dáni neaímeaariniñpirini. Api

tígfáyí imónipírfa nání wigí níwíakía ugfápi tñi xixeni wá níwiaga mú wiárf nímurori níwiaga unjírini.

6

“Kiraiso tñi nawíni ikáriníjwaéne xfo tñi perane wiápñimearane enjwaénéníj imóníjwini.” uríj nánirini.

¹ Gorixo íwí áamá ayá wí níwíakía warígfápi tñi xixeni wá níwiaga úimígini yarijagi nání píoi raníwini? “Gorixo ámi bí tñi wá oneawianinri ámi íwí bí tñi néra owaneyi.’ oraneyi.” ríseaimónariní? ² Oweoi, aga wí e mirípa oyaneyi. Sini íwí mepa oépoi+nri ríxa píyíníj imóníjwaéne aríge nerane íwí néra waníwini? ³ Rípi nání seyíne sini majfá rimóníjoi? Nene Kiraisi Jisaso tñi ikáriníjwaéne imónani nání wayí nímearanénáyí, nene eni xfo penjápáníj níperane xfo tñi nawíni ikárinani nání wayí meanwáriní. ⁴ Ayínáni negí wayí meanwápimi dání Kiraiso tñi nawíni níkáriniríná xfo níperi xwíayo weyáriníj páníj nene eni níperane xwíá neaweyáriníjenéníj imóníjwanigini. Kiraiso nípémáná xanoyá ení eáníj múróníj imóníjpi tñi ámi síj nerí wiápñimeanjpa nene eni xámi íwí nání díj síxí uyagwápi pñi níwiárirane síj imíríj mimóníjpi oxíraneyinri wayí nímearanéná xwíá neaweyáriníjenéníj imóníjwanigini. ⁵ Nene xfo tñi nawíni níkárinirane nání xfo penjpa nene eni penjwaénéníj imóníjagwi nání rípi eni anjipaxí imónini. Xfo wiápñimeanjpa nene eni axípi wiápñimeanfáriní. ⁶ Nene níj fá re imóníjagwi nání e rípaixíriní. íwí nání sini áxenwarí minípa yaníwá nání xámi díj síxí uyagwápi sini muyipa éfrixinri nene Jisaso tñi níkárinri nání xfomi yoxáfpámi níyekwíroáríroná xámi íwí nání díj síxí uyagwápi eni yoxáfpámíníj yekwíroníjínigini. ⁷ Ayí áamá ríxa péfáyí sini íwí nání áxenwarí miní gwíníj wíkwewáfá enagi nání rarijini. ⁸ Kiraiso péáná nene eníj penjwá enagi nání díj níwíkwírorane rípi eni yaiwíjwini, “O tñi nawíni díj níyímíj imóníjpi tíjwaéne imónanfáriní.” yaiwíjwini. ⁹ Ayí níj fá rípi imóníjagwi nání e yaiwíjwini. Kiraiso nípémáná xwáripáyo dání níwiápñimeari nání ámi bí penfámani. Píyí áamá pearígfápimi sini arfá wíaxídnífa nání mimónini. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. O níperíná ná wínáni íwí áamá yarígfápi nání penjínigini. E nerí aí ríxa níwiápñimeari síj nímoníri níjwearíná Goríxomi wé íkwíawíyo oujwíráriminri nání njweani. ¹¹ Ayínáni seyíne eni “Nene ríxa penjwaénéníj imóníjwaéne íwí nání sini áxenwarí miní enjwaénerfani?” yaiwiníro “Kiraisi Jisaso tñi nawíni ikáriníjwápimi dání Goríxomi wé íkwíawíyo unjwíraraní nání síj imóníjwaénerfani?” yaiwiníro éfrixini.

¹² Ayínáni “Negí wará nípepaxí imóníjírí íwí nání míj inaríjwápi sini yaní nání áxenwarí xe níneaiga ouní.” míyaiwípani. ¹³ Segí wéraní, síkwíraní, íwí nání feapá seaináná “Ayí api nání rífa imónini?” níyaiwímáná “Api tñi xe íwí oemini.” níyaiwírí sípí mepani. Áamá nípémáná ámi síjíníj imónígfáyíne, sewaníjyíne aníj Goríxoyá oimónaneyiníro miní winípoi. Segí wéraní, síkwíraní, api tñi Goríxo nání wé róníj imóníjpiní oyaneyiníro eni omí máníj winípoi. ¹⁴ Seyíne Goríxoyá síjwíyo dání áamá wé róníj imónipírfa nání njwí ikaxí nírinri eáníjpi fá míseaxenwírání Goríxo ayá nísearímíxiri arírá seaiaríjagi nání íwí nání feapá seinaríjpipimi arfá wíaxídnífa nání mimónipa éfrixini.

“Wé róníjpi yaní nání áxenwarí iníjwaénerini.” uríj nánirini.

¹⁵ Ayínáni píoi raniréwini? “Nwí ikaxí nírinri eáníjpi míneaxenwírání ríxa Goríxo ayá nínearímíxiri arírá neaiaríjagi nání ananí íwí néra owaneyi.” raniréwini? Oweoi, aga wí e rípaixí menini. ¹⁶ Seyíne bíkírainí warígfáwa yarígfápi nání re míyaiwípa rejoi, “Míraxwí o nímeni nání oyá xínáíníj nímoníri omíj owiimini.’ níyaiwírí e nímonírfányí, o pí pí urífpimi arfá wíaxídnífa nání xegí

xináinijí imónijoríni.” mīyāiwipa reñoi? Bikirainí warigfáwa yārigfápa seyíne eni axípi imónijoi. “Íwí nāni feapá neainaríñipi yāni nāni rimónijwini?” nīyāiwiro apíni ía nīxirírónáyí, xináíwayfínénijí nimóniro apí nēra núfasáná anínipíríáríni. E mēpa nero “Gorixo wimónaríñipi yāni nāni rimónijwini?” nīyāiwiro ía nīxirírónáyí, xináíwayfínénijí nimóniro xixeni arfá yfīmīgí nēra núfasáná wé rónijí imónipíríáríni. ¹⁷⁻¹⁸ E nīsearírí aiwí seyíne xāmi íwí yāniro nāni xináíwayfínénijí nimóniro áxenwarí niniro aiwí agwí sīni e mīyaríñoi. Ríxa xwiyfá searēwapīyaríná arfá nīwiro xirígíapí xixeni oxídaneyíniro yāriñoi. Seyíne íwí nāni feapá seainaríñí áxenwarí niniro gwíniñí seayinagípi ríxa seaíkweawáríñí enagí nāni wé rónijí imónijípi epírfa nāni apimi xináíwayfínénijí imónigfáríni. Ayínāni Gorixomi yayí wiaríñini. ¹⁹ Ámaéne xwiyfá arfá nīwiranéná añíni “Ayí apí nāni rfa raríni?” mīyāiwí yāriñwaéne enagí nāni nioní dīñí re yāiwíñini, “Xegí ríniñipi tīni nīríríná apaxí mé nījfá mimónipa epaxí enagí nāni sa ámaéne yāriñwāpi tīni nīkumīxírí ourimíni.” nīyāiwírí seararíñini. Xāmi seyíne segí wé nāniraní, síkwí nāniraní, “Ayí apí tīni íwí nāni rfa imónijíni?” nīyāiwiro xe apí tīni nīpīkwíni mimónijípi ero ríá kíro ro oyaneyínírí neróná ríkíkíríó ámi bí tīni bí tīni yagfápa agwí ríná re éfíríxíni. Segí wé nāniraní, síkwí nāniraní, “Ayí apí tīni wé rónijí imónijípi emí nāni rfa imónijíni?” nīyāiwiro apí yāni nāni áxenwarí oinaneyíniro éfíríxíni. E neríñipimi dāni síyíkwí mīnīgíáyíne imónííríxíni. ²⁰ Ayí rípi nāni seararíñini. Xāmi seyíne íwí yāniro nāni xináíwayfínénijí nimóniro áxenwarí niníróná wé rónijí imónijípi nāni éfíríxíni rí mīseaxenwíráríniñíñini. ²¹ Segí íwí xāmi yagfápi nāni “Píni yagwáríani?” nīyāiwiro ayá seainaríñipi pí naní seaiiagíríni? Ámá apimi dāni sa anínipírífa enagí nāni naní bí seaiiagímani. ²² E nerí aí seyíne íwí epírfa nāni feapá seainagípimi dāni ríxa gwíniñí seaíkweawáríñíyíne nimónímáná Gorixo wimónaríñipi epírfa nāni xináíwayfínénijí nimóniro yāriñagfá nāni naní rípi seaiiaríni. Síyíkwí bí mīnīgíáyíne seaimīxírí dīñí nīyīmíñipi tīgíáyíne imónipírí seaimīxírí yāni. ²³ Ayí rípi seararíñini. Ámá nīgíwí omíñí neróná wīgí éfápi nāni nīgíwí mearígífápa ámá íwí éfápimi dāni anínipíríáríni. E nerí aiwí Gorixo xixe nāni mīniapí anípá neaiaparíñipi —Apí dīñí nīyīmíñí imónijípi ríni. Apí negí Ámíná Jisasi Kiraiso tīni nawíni ikáríniñwaéne neaiaparíñíni.

7

*“Peñwaénénijí imónijwaéne ñwí ikaxí eánijípi sīni fánijí mīneaxenwíráríniñini.”
uríñí nāniríni.*

¹ Gí nīríríxímeáyíne, ámá mīpé sīni sīñí nīñwearíná ñwí ikaxí ríniñípimi xídípírífa nāni uxenwíráríniñipi nāni sīni majfá rimónijoi? Ñwí ikaxí ríniñípí nāni nījfá imónigíáyíne enagí nāni raríñini. ² Ewayí ikaxí rípi nāni dīñí nīmoranéná nioní seararíñipi anāni dīñí mopaxíríni. Apíxí oxí nīmeáníríná ñwí ikaxí “Oxí nīmeáníríná o tīni aníñí kumíxíníríni.” ríniñípimi dāni oxo sīni ñweañáná o tīni nawíni ñweañá nāni fánijí xenwíráríniñini. E nerí aí oxo nīperínáyí, ñwí ikaxí ími xegí oxo nāni fánijí xenwíráríniñípimi ríxa rakiowáríniñini. ³ Ayínāni íyá oxo mīpé sīni sīñí ñweañáná omí pīni nīwíarími nurí womí meánáná “Ámá o oyá apíxíríni.” rípiríáríni. E nerí aí íyá oxo péánáyí, ñwí ikaxí o nāni fánijí xenwíráríniñípimi ríxa rakiowáríniñí enagí nāni í nurí womí meánfagi aí “Ámá o oyá apíxíríni.” rípiríárímani.

⁴ Ayínāni gí nīríríxímeáyíne, ámá pegíáyí pí pí ñwí ikaxí ríniñípí sīni fánijí mīxenwíráríniñí fápa seyíne ení Kiraiso tīni nawíni ikáríniñí fáyíne, xfo peñípimi dāni ríxa pegífa enagí nāni sīni ñwí ikaxí eánijípimi dāni wé rónijí oimónaneyíniro xídípírífa nāni fánijí mīseaxenwíráríni. Seyíne ení ámá wo tīni —O nīpémáná ámi

sijí nerí wiápínimeañoríni. Seyíne ení áamá o tñni nawíní níkumíxíniro Goríxo nání neróná íkíá sogwí naní wearíñina yapí imónírxíniñí ñwí ikaxí níriniñí eáníñipi siní fáníñí míseaxeñwiráriní. ⁵ Ayí rípi nánirini. Nene siní Jisasomí dñí míwíkwíró áamá wigí dñíyo níxídróná yarígípa neranéná íwí nání feapá neainaríñipi ñwí ikaxí eáníñipimí dání síwáníñí neapiomeaagíriní. E yagí enagí nání anínaníwá nání íkíá sogwí sípi wearíñina yapí yagwáriní. ⁶ E nerí aí ríxa penwaéneníñí nimónirane nání ñwí ikaxí eáníñí xámí fáníñí neaxeñwiráriníñipimí dání gwíniñí neaikweawáriníñenerini. Ayínání agwí nene Goríxomí nuxídranéná xámí ñwí ikaxí ríwamíñí eagíapimíni síñwí níwínoxídrane yagwárimí mé ámí sijí bí, xíoyá kwíyí neaíwapíyaríñipimí níxídrí yaríñwíni.

“Ñwí ikaxí níriniñí eáníñipi íwí nání síwá neapiomeaaríñíni.” uríñí nánirini.

⁷ Ayínání píoi raniréwini? “Ñwí ikaxí eáníñipi sípíriní.” raniréwini? Oweoi, wí e rípací menini. Níwaníñoní ñwí ikaxí eáníñipi íá míropa nerí síñwíryí, aríge nerí “E neríná ayí íwí ríá yaríñini?” yaiwimíniñí enárini? Ñwí ikaxí “Amípi wayá síñwí íwí míwíniñpa eríini.” riniñipi meániñpa nerí síñwíryí, nioní aríge apí nání níjía nimónirí “Síñwí íwí níwíniñríná ayí íwí ríá yaríñini?” yaiwimíniñí enárini? ⁸ Íwí nání feapá ninaríñipi ñwí ikaxí “Síñwí íwí míwíniñpa eríini.” riniñipimí dání ananí amípi xíxegíniñí síñwí íwí owíniñniñí nání síwá nípiomeañíriní. Síñwí íwí wíniñmíá nání apí apí síwáníñí nípiomeaagí apí e enárini. Ñwí ikaxí “E mepaní. E mepaní.” riniñipi míriniñpa nerí síñwíryí, íwí nání feapá neainaríñipi síwá wí míneapiomeapaxí imónimíniñí ení menagí nání seararíñini. ⁹ Eníiná nioní ñwí ikaxí eáníñipi nání majíá nimóniríná “Ananí nañonirini.” níyaiwiníniñí maíwí ñweaagáriní. Íná íwí nání feapá ninaríñipi níniñmeámi sáníñí nímeañeagí aiwí nioní ñwí ikaxí eáníñipi nání ríxa níjía nimónirínáyí, íwí nání feapá ninaríñipi saíwiáríniñí níñíriní. E níagí nání nioní “Íwí yaríñáoniríani?” níyaiwiníniñí “Goríxoyá síñwíyo dání aníniñmíginíñí yaríñáoniríani?” yaiwiníñanigíni. ¹⁰ “Ñwí ikaxí eáníñipi nioní níxídríná dñí níyímiñí imónimíá nání imóníñipiríani?” xámí dñí e níyaiwirí aí píraníñí níjía nimóniríná apí síwá réníñí níñíriní, “Joxí dñí níyímiñí imóníñoximani. Naníniñfáriní.” Síwá éniñí níñíriní. ¹¹ Íwí nání feapá ninaríñipi ñwí ikaxí eáníñipimí dání síwá níniñpiomeañíni yapí níniñwapíyirí náníniñmíá nání níñí enagí nání raríñini. ¹² Ayínání re níyaiwirane níjía imóníñwíni, “Ñwí ikaxí eáníñipi Goríxo tífamíni imóníñagí nání awíaxí imóníñipiríni. Ñwí ikaxí eáníñipimí dání sekaxí riniñíyí níniñ awíaxí imónini. Wé róníñí imóníñipi nání riniñí naní imóníñipi nání riniñí yaríñíyíriní.” E níyaiwirane níjía imóníñwíni. ¹³ Ayínání “Naní imóníñí apí nioní aníniñmíá nání níniñxíñíriní.” riniñiréini? Oweoi, wí e rípací mímoníni. Goríxo nioní rípiáú yaiwíwíniñíniñí íwí nání feapá ninaríñipi xe íwí eníá nání wíwapíyirí aníniñmíá nání wimíxirí oenirí síñwí naníñnigíni, “Íwí nání feapá ninaríñipi re eníñíani? Ñwí ikaxíñipimí dání —Apí naní imóníñipiríni. Apimí dání aníniñmíá nání níniñximíniñí eníñíani?” yaiwirí “Ñwí ikaxí riniñipimí dání síwá nípiomeaaríñagí nání íwí ayí aga xwíríá níniñpací imóníñipiríani?” ení yaiwirí éwíniñíniñí íwí nání feapá ninaríñipi xe íwí eníá nání wíwapíyirí aníniñmíá nání wimíxirí oenirí síñwí naníñnigíni.

“Íwí nání feapá neainaríñipi áxeñwaríñíñí neaíáraríñíni.” uríñí nánirini.

¹⁴ Nene níjíáriní. Ñwí ikaxí eáníñipimí dání kwíyí Goríxoyápi xíoi wimónaríñipi nání síwá neaiaríñagí aí íwí nání áxeñwarí níniñniñoní enagí nání nioní gí nímonaríñipimí xídaríñáriní. ¹⁵ Ayí rípi seararíñini, “Nioní yaríñápi nání ududí ninaríni. ‘Apí oemíni.’ nímonaríñipi mé sípípi, xwíríá ninaríñipi aí yaríñáriní.” seararíñini. ¹⁶ Nioní “Sípi apí mepa oemíni.” nímonaríñipi neríniñáyí, ayí “Ñwí ikaxí

rín+ñpí nanj imón+ní.” rín+ñpí tñní xixen+ññj ní+rí woák+ktf yar+ññní. ¹⁷ Ay+nání “Nioní sipí apí oem+ní.” nimón+agi nání e yar+ññamaní. fwí feapá ninar+ññj gí xwiox+yo n+ronj+pimi dání nináná sipí e yar+ññar+ní. ¹⁸ Nioní “Nanj imón+ñpí oem+ní.” n+nimón+rí aiwí wí mepa nerí nání dñj re n+yaiwirí n+jtá imón+ññní, “Gí xwiox+yo —Nioní gí dñj+yo dání n+nimón+rí x+dar+ñpí nání rar+ññní. Gí xwiox+yo n+p+kwíni mimón+ñpí+ní rfa nín+ní?” n+yaiwirí n+jtá imón+ññní. ¹⁹ Ayí apí+ríni. “Nanj imón+ñpí oem+ní.” nimónar+ñpí mepa nerí sipí “Mepa oem+ní.” nimónar+ñpí yar+ññar+ní. ²⁰ Nioní “Sipí mepa oem+ní.” nimónar+ñpí yar+ññá enagi nání ayí ni+wan+ññoní “Sipí apí oem+ní.” nimón+agi nání e yar+ññamaní. fwí feapá ninar+ññj gí xwiox+yo nín+ñpími dání yar+ññar+ní.

²¹ Ay+nání nioní íníná yar+ññapími dání sñwí re an+meán+ññní. “Nanj oem+ní.” nimónar+ññoní sipí nání feapá ninar+ññj gí xwiox+yo nín+ñpí pírí n+rakiar+ññr+ní. ²² Gí dñj tñní ñwí ikaxí Gor+xo r+ñpí nání dñj n+mor+ñná “Ayí nanj+r+ní.” n+yaiwirí yayí ninar+ññagi aiwí ²³ gí xwiox+yo nín+ñpími dání niar+ñpí xegí bí imón+ññagi an+meán+ññní. Gí xwiox+yo n+p+kwíni mimón+ññj nín+ñpí, ayí ñwí ikaxí Gor+xoyá gí dñj tñní “Apí nanj rfa rín+ní?” yaiwiar+ñpí tñní apiaú m+ix+ññj inar+ññí. Apí nín+ñpí fwí nání feapá ninar+ñpí nání gwí+ññj n+jár+nar+ní. ²⁴ Ai, nioní e imón+ññoní enagi nání ík+ññj sipí nim+ixar+níni. Wará an+ñm+fa nání imón+ññrí tññoní fwí nání feapá ninar+ññj gwí+ññj jár+nñpí go níkwewar+paxí imón+ní? ²⁵ Ai, negí Ámíná Jisasi Kiraiso neaiñpími dání Gor+xo neaikwewar+paxí imón+ññagi nání omí yayí owianeyí. Ay+nání nioní nira úapí, ayí rípi searar+ññní, “Nioní gí dñj tñní ‘Ñwí ikaxí Gor+xo r+ñpí ox+d+míni.’ n+nimón+rí aiwí fwí nání feapá ninar+ññj nání gwí+ññj jár+nñpími —Apí n+p+kwíni mimón+ññj gí xwiox+yo nín+ñpí+ríni. Apími x+dar+ññar+ní.” searar+ññní.

8

“Gor+xo wimónar+ñpími x+dan+fwá nání oyá kwíy+pi neaiap+ññr+ní.” ur+ññj nán+ríni.

¹ Ay+nání Kiraisí Jisaso tñní ikár+nñwaéne omí dñj wíkwíróaná “Wé rón+gí+ññr+ní.” rín+ñpí tñní xixení nimón+rane nání sñni xwíy+fa bí neamear+paxí mimón+ññwíni. ² Gor+xoyá kwíy+pi —Apí Kiraisí Jisaso tñní ikár+nñwaéne dñj n+yim+ññj tññwaéne imón+ní nání neaim+xar+ñpí+ríni. Apí dñj neaxixéroar+ñpími dání fwí nání feapá neainar+ññj nene nean+ñm+ixar+ñpí neaikwewar+ññj enagi nání “Sñni xwíy+fa neamear+paxí mimón+ññwíni.” searar+ññní. ³ Ñwí ikaxí eán+ñpí tñní xixení ox+daneyí+n+ríni n+p+kwíni mimón+ññj xwiox+yo neain+ñpími dání enj m+neaeánar+ññagi nání nene mepaxí imón+ññwápi, ayí Gor+xo neaiñ+ríni. Xegí xewaxo —O wará fwí nání feapá neainar+ññene inñwápa axípi inññoríni. O negí fwí yar+ññwápi yokwar+mí neaiñí nání Gor+xo r+díyowán+ññj oenírí n+wí+rénar+pí+ríni feapá neainar+ñpí nání gwí+ññj neajár+ñpími xwíy+fa umeár+ññr+ní. ⁴ Agwí nene n+p+kwíni mimón+ññj negí xwiox+yo neain+ñpími n+x+dí+r+ñpími dání mar+faí, xegí kwíy+pi e éf+rí+xí+ní e éf+rí+xí+ní s+wá neaiar+ñpími n+x+dí+r+ñpími dání ñwí ikaxí Gor+xo xfo rñpí tñní xixení x+dani nání feapá nání gwí+ññj neajár+ñpími xwíy+fa umeár+ññr+ní.

⁵ Ámá n+p+kwíni mimón+ññj wigí xwiox+yo ín+ñpími x+dar+gí+ññyí apíni símí e tñnar+gí+ññar+ní. Ámá Gor+xoyá kwíy+pi s+wá wiar+ñpími x+dar+gí+ññyí ení apí símí e tñnar+gí+ññar+ní. ⁶ Ámá n+p+kwíni mimón+ññj wigí xwiox+yo ín+ñpí símí e tñnar+gí+ññyí nan+ñpí+rífa aiwí ámá Gor+xoyá kwíy+pi s+wá wiar+ñpí símí e tñnar+gí+ññyí dñj n+yim+ññj tññyí imón+ññro n+wáy+rón+ññro ñwearo epír+faí+ní. ⁷ Ayí rípi nán+ríni. Ámá n+p+kwíni mimón+ññj xwiox+yo ín+ñpí símí e nít+ní yar+gí+ññyí “Ñwí ikaxí Gor+xoyápi x+dí+paxener+faí?” m+yaiwí nero nání omí símí tñní n+wíro yar+gí+ññyí+ní. E yar+gí+ññyí

ηωί ikaxí Gorixoyá wí epaxí mimónigfáyíriní. ⁸ Nípikwini mimóniηí xwioxfyo ínιηίpi yaní nání imónigfáyí Gorixo yayí winínfa nání ení wí epaxí meníní.

⁹ Nípikwini mimóniηí xwioxfyo ínιηίpimi xfdarigfáyí e nimóniro aí seyíné axípi gwíniηí mīseajárini Gorixoyá kwíyípi apí étrixiniri apí étrixiniri síwá seiaríηípimi xfdarigfáyínerini. Kwíyí Gorixoyá nepa segí xwioxfyo searonánáyí, e imónigfáyínerini. Amá go gomí Kiraisoyá kwíyípi mironánáyí, ayí oyáo mimóniηagi nání searariηini. ¹⁰ Kiraiso xegí kwíyípimi dání segí xwioxfyo searonánáyí, íwí egfápi nání segí wará nīpepírfa nání rīxa imóniηagi aí Gorixo “Wé rónigfáyíriní.” rīxa ráriniηí eηagi nání segí diηípi rīxa nīyiminiηí imónini. ¹¹ Kwíyí Gorixoyápi —Apí Jisaso xwáripáyo dání wiápínimeanípíriní. Apí segí xwioxfyo searonánáyí, Kiraisí Jisaso, piyí éaná ámi síηí wimixiηo seyíné ení segí warápi —Apí urí epaxí imóniηípiíní. Segí warápi xegí kwíyí seyíné searonípimi dání síηí seaimixinífarini.

“Kwíyí Gorixoyápi xfoyá niaíwí imónani nání neaimixiηíriní.” uríηí nánirini.

¹² Ayínáni gí nīrixímeáyíné, rīpi osearimini, “Gorixo naní bí rīxa e neaiiri bí síni neaiiri enífa eηagi nání nene nīpikwini mimóniηí negí xwioxfyo ínιηίpimi xfdani nání síni íániηí mīneaxenwiráriní rīxa xegí kwíyípi síwá neainariηípimi xfdani nání íániηí neaxenwirárinini.” osearimini. ¹³ Ayí rīpi nání searariηini. Seyíné nīpikwini mimóniηí ínιηίpimi nīxídirónáyí, nanínipírífarini. E nerí aí Gorixoyá kwíyípi seaíwapiyariηípimi nīxídiriniηíyo dání íwí nání íeapá seainariηípi píkimoarigfápániηí nerínáyí, diηí nīyiminiηí tígfáyíné imónipírífarini. ¹⁴ Amá Gorixoyá kwíyípi xe nīneaipemeámí úwiniGINIRI xixeni xfdarigfáyí, ayí Gorixoyá niaíwíniηí imóniηoi. ¹⁵ Ayí rīpi nánirini. Kwíyí Gorixo síxí seamímonípi, ayí ámi xíomí wáyí owípoyiniri gwí omiηí yariGfáyínéniηí imónipírí nání seaimixiηímani. Oweoi, kwíyí o neaiariηípi niaíwí xfoyá piaxí meariniηí wíniηí oimónipoyiniri seaimixiηíriní. E neaimixiηípimi dání Gorixomí “Ápoxini, Raráoxini.” urariηwáriní. ¹⁶ Nene negí diηí nīmorane “Niaíwí Gorixoyaénerfaní?” nīyaiwiníranená oyá kwíyí xaminiηípi sopiniηí neawariηíriní. ¹⁷ Nene niaíwí Gorixoyaéne eηagwi nání o mīni neaiapimífaniri tíηípi meaníwáriní. Apí nīmearanená Kiraiso tīni nawíni meaníwáriní. Ríniηí o meanípa agwí ríná nene ení xe oneaímeáwínáyí, ríwéná o tīni neaiapimífaniri tíηípi nīmearanená o tīni nawíni níktinirane seáyí e imónaníwáriní.

“Ríwéná Gorixo tīni nīηwearane seáyí e imónaníwáriní.” uríηí nánirini.

¹⁸ Nioni anínamí dání seáyí e imóniηí nene neaímeaníapi nání diηí nīmoríná diηí re yaiwiariniηáriní, “Apí aga seáyí e imóniηí eηagi nání ríniηí agwi ríná nímeariηípi, ayí sípíparífaní?” nīyiwiri paimimí wiariniηáriní. ¹⁹ Amípi Gorixo xwífa tíyo nīmíxiriηí tíηí íkífarani, nanwíraní, amáraní, nīpiniηí xegí niaíwí imónigfáyí piaumimí winínfápi nání símí nīxeadípeniro weniniηí nero ηweaηoi. ²⁰⁻²¹ Ayí rīpi nání e nerí ηweaηoi. Amípi o imixiηípi Adamo íwí épéaná urí néra úwiniGINIRI ramixiηíyí aniniηí mīramixárinipa eri seáyí e imóniηí niaíwí Gorixoyaéne gwíniηí neaíkweaawáraná imónaníwápi tīni axípi imóniri éwiniGINIRI ramixáriníriní. Amípi xífo imixiηípi xegípi ramixárininiηímani. Ríwéná ámi píraniniηí imixíimíGINIRI Gorixo ramixáriníriní. ²² Nene níjfarini. Apíxí niaíwí xiriminiηí nání “yeyí” riri ríniηí winiri yariηípa amípi níni Gorixo imixiηíyí ení ámi mīramixárininiηí imónimífaniri nání axípíniηí “yeyí” riri ríniηí winiri yariηíriní. ²³ “Yeyí” riri ríniηí winiri yariηípi, ayí apini maríái, amaéne Gorixoyá kwíyípi —Apí amípi ná ríwíyo neaiapimífaniri níwákwíniniηí neaiariηípiíní. Apí tíηwaéne ení Gorixo negí warápi síηí inani nání nearoayírori xífo xegí piaxí neameni nání neaimixiri eníiná nání “yeyí” nīrirane xwayí nanirane ηweaηwini. ²⁴ Gorixo yeáyí neayimixemeáagi nání amípi naní xífo neaiínfápi nání diηí nīwikwímori ηweaηwini. E nerí aí amípi nene

dijé n'iwikw'ímóá war'ijwápi r'ixa n'ineaímeari s'ijwiri'yí, siní api oneaímean'ri dijé wikw'ímopax' men'ini. Ámá dijé wikw'ímoar'ig'ápi r'ixa wímeááná siní api nán' dijé m'iwikw'ímopa yar'ijag'á nani rar'ij'ini. ²⁵ E nerí aí nene “Gor'ixo seáy' e imón'ij' api neaim'ix'in'fá'ri.” yaiwiar'ijwápi siní m'ineaímeapa en'áná dijé n'iwikw'ímoranénáy', s'm' n'ixead'ipén'irane gín' gíná neaímean'ri'en'ijoin'ri an'ij' min' xway' nan'ri ijweaar'ijwár'ini.

²⁶ Neg' dijé wikw'ímoar'ijwápimi dán' dijé six' ínar'ijwápa Gor'ixoyá kwí'y'pi ení omí dijé ow'ikw'íroaney'in'ri ner'íná en'í meán'ijwaéne ar'irá neaiar'ij'ri'ni. Omí r'ix'ij' nur'iranéná “Api ur'ipax'í'ri'ni?” miy'aiwí maj'tá yar'ijagwi aí kwí'y' xam'ij'pi xwi'y'tá t'ín' mur'ipax' imón'ij' arar'ix' n'ir'ir'íná apax'pán'ij' nimón'ri neaur'iyar'ij'ri'ni. ²⁷ Neaur'iyar'íná Gor'ixo —O anani ámáyá xwiox'íyo adad' n'wir'í pí pí dijé moar'ig'ápi nán' nij'tá imónar'ijor'ini. O xeg' kwí'y'pi x'óyá ámaéne nán' n'ineaur'iyir'íná g' ámáy' e imón'í'ri'x'in'ri wimónar'ij'p'ini neaur'iyar'ijag'í nán' pí pí urar'ij'pi nán' anani nij'tá imón'ini. ²⁸ Nene nij'tá re imón'ijw'ini. Am'ipí n'ni Gor'ixomi dijé six' uyar'ig'áyo wímeaar'ij'pi nan'í imón'ij'p'irani, sipí imón'ij'p'irani, oyá dijé t'ín' nan'í wim'ix'in'fá nán' wímeaar'ij'ri'ni. Ámá x'óyá imón'í'ri'x'in'ri yaiwiárag'ípi t'ín' x'ixeni imón'í'ri'x'in'ri wéyo íá um'ir'ij'íyo e wi'iar'ij'ri'ni. ²⁹ Ay' r'ip'í nán'ri'ni. Ámá am'ipí n'ni sin' mimón'ijáná x'ó yeáy' uyim'ixemean'fá nán' xám' nij'tá imón'ij'y' xewaxo imón'ij'pa ay' ení ax'ip'í nimón'ir'íná Kiraiso xiráón'ij' imón'ri xogweá obax'in'ij' t'ij'jo imón'ri en'fá nán' repeár'ij'ri'ni. ³⁰ Repeár'ij'íyo ap'ini n'wir'í p'ni m'wiár'í ámá x'óyá imón'í'ri'x'in'ri wéyo íá um'ir'ij'ri'ni. Wéyo íá um'ir'ij'íyo ap'ini n'wir'í p'ni m'wiár'í “G'í íwo upeinj'pim'í dán' dijé w'ikw'íroar'ijag'á nán' wé rón'ij' imón'ig'á'y'ri'ni.” rár'ij'ri'ni. E rár'ij'íyo ap'ini n'wir'í p'ni m'wiár'í seáy' e x'ó imón'ij'pa ay' ení ax'ip'í imón'ip'í'fá nán' wim'ix'in'fá'ni.

“Dijé sipí Gor'ixo nene nán' neaiar'ij'pi wí p'í' rakipax' mimón'ini.” ur'ij' nán'ri'ni.

³¹ Gor'ixo api api e neai'ij' enag'í nán' pí'ot' ran'réw'ini? O nene t'ín' nawín' imón'ijagwi nán' go s'm' t'ín' neaipax' imón'ini? Oweot', wí e mimón'ini. ³² O xeg' xewaxomi kí'y' m'imiaún' nene nán' xe op'íkí'poy'in'ri urowár'enap'ij' enag'í nán' nene re miy'aiwipax' ren'w'ini, “O ay' ení x'ixe on'ij'poy'in'ri miy'aiwí x'óyá xewaxo an'ipá w'ir'enap'íag'í nán' am'ipí x'om'í pí'rán'ij' x'id'ipax' imón'ani nán' imón'ij'p'í ení anani neiap'n'fá'ri'ni.” miy'aiwipax' ren'w'ini? ³³ Gor'ixo íá y'iyam'ix'im'í neaij'ene go xwi'y'tá neaxekw'ímopax' imón'ini? Oweot', wí e mimón'ini. Nene nán' “Wé rón'ij' imón'ig'á'y'ri'ni.” rár'ij'jo, sa Gor'ixo enag'í nán' ³⁴ ámá go neg' íw'í enwápi nán' xwi'y'tá neameár'ipax' imón'ini? Oweot', ay' r'ip'í nán' wí e mimón'ini. Jisasi Kiraiso —O nene nán' pejor'ini. Ap'ini mé ámi n'wiáp'n'imeari xano t'ín' x'ixeni nimón'ri xeg' wé náúm'ini ijwean'or'ini. E nij'wear'íná apax'pán'ij' nimón'ri r'ix'ij' neaur'iyar'ijor'ini. O apax'pán'ij' nimón'ri r'ix'ij' neaur'iyar'ijag'í nán' ámá xwi'y'tá neameár'ipax' wo men'ini. ³⁵ Kiraiso nene nán' dijé sipí n'wir'í neai'ij'pi pí p'í' rakipax' imón'ini? Xean'ij' neaímeáán'arani, r'ímewá n'ineair'ín'arani, ámá wí xw'iraim'im'í neaik'ixéán'arani, aiwá nán' d'w'í n'ikeamón'iranén'arani, íkwauy'ix'í nimón'iranén'arani, ámá wí m'iy'ó rár'fáyo nene nur'fkwín'ir'ín'arani, kirá t'ín' r'iróm'í neaiar'ín'arani, api n'ip'ni n'ineaímeari aiwí Kiraiso dijé sipí n'wir'í neai'ij'pi wí p'í' rakipax' mimón'ini. ³⁶ Nioni searar'ijápi B'ikw'íyo n'ri'ri'ri eán'ij' r'ip'í t'ín' x'ixeni imón'ini, “Nene Gor'ixox'in'yaéne imón'ijagwi nán' ín'íná p'ip'íkím'í neaian'iro yar'ig'á'ri'ni. ‘Nanjw'í n'ip'ikian'fá nán' r'fá imón'ini?’ n'yaiwiro p'ikiar'ig'á'pa neaiap'ikiar'ig'á'ri'ni.’ N'ri'ri'ri eán'ij' api nioni searar'ijápi t'ín' x'ixeni imón'ini. ³⁷ Api n'ip'ni neaímeaar'ijag'í aiwí neg' dijé six' neay'ijom'í dán' xop'irár'ín'ij' n'wiranéná m'ig'í n'wim'ix'irane xop'irár'í wiar'ijwár'ini. ³⁸ Nioni r'ip'í aga n'ip'món'ini, “Nene n'iper'ín'arani, sin' xw'fá t'íyo nij'wear'ín'arani, an'í'nan'j'irani, im'fó'rani, am'ipí agwi r'íná imón'ij'p'irani, am'ipí

ríwéná imónínfápirani, aní píríyo dání ení eáníhí imónígfáyírani, ³⁹ aní nají tńńmíní imóníhípírani, xwánají tńńmíní imóníhípírani, ai amípí nńń Goríxo imíxíhíyí wí dńńí sípí o nene nání neaiaríhípí —Apí Áminá Jisasi Kiraiso neaiíhípímí dání síwá neaiíhípíríní. Apí wí pírí rakipaxí meníní.” nípímóníní.

9

“Gí Judayí obaxí Jisasomí ríwí umogfá enagí nání gí dńńí rfá nixearíní.” uríhípí náníríní.

¹ Nioní Kiraiso tńńí ikáríníháońí enagí nání agwí nioní searímípí nepa searímíńí. Goríxoyá kwíyípí neaiwápíyaríhípímí nixídíríná dńńí níyaikirorí “Ayí ananírífaní? Sípírífaní?” níyaiwirí píkínaríhápí nioní yapí míseararíhagí nání sopíhípí níwaríní. ² “Gí Isíreríyí Jisasomí ríwí numero ‘Yeáyí neayímíxemeanfá nání urowárénapínfo, ayí omaní.’ yaiwiaríhagfá nání íníná nioní dńńí rfá nixerí íkńńhípí nuyímínírí erí niaríní.” seararíhípí. ³ Goríxo Poroní síní Kiraiso tńńí nawíní mikárínípa oenírí peá nínímorí emí nímoaríhípímí dání nioní gí nírxímeáyí —Ayí gí ámá gwí axírí imónígfáyí nání raríhípí. Ayí Kiraisomí dńńí wíkwíropírí nání arírá wípaxí enánáyí, “Xe peá onímóní.” nímónípaxíríní. ⁴ Ayí gí Isíreríyí nání raríhípí. Goríxo xegí piaxí mení wímíxíhíyíríní. Moseso tńńí ámá dńńí meaní e nemeríná Goríxoyá apákífkí inaríhípí síhíwí wínagfáyíríní. Goríxo “E níseaiimfáríní.” réroaríhípí arfá wiagfáyíríní. Nwí ikaxí Moseso eańpí meagfáyíríní. Omí yayí wianíro nání epaxí imóníhípí nání níjfá imónígfáyíríní. Símmáníyío dání Goríxo “E níseaiimfáríní.” uríhípíyíríní. ⁵ Xiáwo íríhípí xámí imónígfáwa, ayí ayíyáríní. Ayíyá xiáwíyo dání yeáyí neayímíxemeanfá nání imóníhípí ámá imóníhípíríní. Amípí níyoní seáyí e wímóníhípí, ayí oríní. O Goríxo, aníhípí íníná nene yayí umepaxí imóníhípíríní. “E éwaníhípí.” nímónaríní.

Ámá Goríxo ía yamíxárhípíyí nání uríhípí náníríní.

⁶ Gí Judayí nápi Jisasomí ríwí umogfá enagí aí “Xwíyífá Goríxo ayo ‘E níseaiimfáríní.’ uríhípí písíí weáríní.” rípaxímaní. Ayí rípí náníríní. Negí arfo Jekopoyá fwiárfawéyí nńńí omí dání nemeága nuro nání Isíreríyí aiwí wí Goríxoyá mímóníhagfá nání nńńí nepa Isíreríyí imónígfámaní. ⁷ Ebíríamoyá fwiárfawéyí nńńí ení xfoyá enagí aí nńńí Goríxoyá niaíwíníhípí imónígfámaní. Oweoi, eníná Goríxo Ebíríamomí re uríhípínígíní, “Díxí ráríawé nepaxíhípí imónígfáyí segí niaíwí wamí dání marfái, Aisakomí dáníní nemeága upíríaríní.” uríhípínígíní. ⁸ Ayí rípí nání seararíhípí. Goríxo niaíwí Ebíríamo emeaníyí nńńí nání “Ayí niaíwí nepaxíhípí imónígfáyírífaní?” míyaiwí sa niaíwí xfo Ebíríamomí símmáníyío dání xwíyífá uríhípímí dání emeaníyí nání “Ayí nepaxíhípí imónígfáyírífaní?” níyaiwirí ríhípíríní. ⁹ Ebíríamomí símmáníyío dání re uríhípí enagí nání, “Xwiogwí wíomí rínáníhípí imónáná Seraí niaíwí wo ríxa xíríhípí ámí bímíaríní.” uríhípí enagí nání raríhípí. ¹⁰ “Goríxo apíní ení enagí nání seararíhípí.” marfái, Rebekáí ámá ná woní, negí arfo Aisakoyá niaíwí ayáf agwí enáná enípímí dání ení axípí síwá réníhípí neaiaríní. Ámá nepa xfoyá imónígfáyí ámá emeaníhípímí dání imónarígfámaní. ¹¹ Niaíwí ayáf Iso tńńí Jekopo tńńí síní míxírí agwíyo neríná síní naní bí erí sípí bí erí mepa enáná Goríxo ámá xfo yaríhípí nání re oyaiwípoyínírí, “O ámá nioníyá oimónípoyínírí ía níyamíxárhípíyí, wíwaníhípíyí wígwí naní epíríhípíraní, sípí epíríhípíraní, apí nání dńńí nímorí ía yamíxárhípímaní. Sa xewaníhípí e emfánírí enwípearagípí nání dńńí nímorí ámáyo ía yamíxárhípíríní.” Dńńí e oyaiwípoyínírí ¹² Rebekáimí re uríhípínígíní, “Xíráo xogwáomí ínímí wurínínfáríní.” uríhípínígíní. ¹³ Bíkíwíyo dání re ríníhípí, “Goríxoní xogwáo Jekopo nání nínímónírí aí xíráo Iso nání mímónaríní.” ríníhípí nioní “Goríxo xfo wímónaríhípíní yáraríhípíríní.” seararíhípí tńńí xíxeni ríníní.

14 Ayínáni píoi raniréwini? “Gorixo ámayo ía niyamixáriríná enjipi nipikwini menjirini.” raniréwini? Oweoi, wí e ripaxí mimónini. 15 Ayí rípi nánirini. Moseso Gorixomi rixinjé uráná Bíkwyo níriri eáninjépa Gorixo re urinjigini, “Ámá nioni wá owianimíniríná anani wá wianimíni. Ámá nioni ayá urimiximíniríná anani ayá urimiximíni.” 16 Gorixo e urinjé enjagi nani ayí ámá wigí djé tñi “E oimónaneyi.” yaiwiarinjagífa nani ía yamixárininjéyí imónarigíámani. E i oimónaneyinro aninjé miní yarinjagífa nani ía yamixárininjéyí imónarigíámani. Sa Gorixo wá wianarinjépipimi dani ía yamixárininjéyí imónarigíámani. 17 Bíkwyo dani Moseso tñiná Gorixo Isipiyí mixel ináyomi re urinjé enjagi nani nene anani djé axípi mopaxirini, “Nioni xopírarí síapimi dani enjé eáninjé nioniyá sijnáni piaumimí iniri yof nioniyá xwífa nírímíni yaní niwéa uri éwinigíniri nioniyá djé tñi joxi mixel ináyí nimóniri menjweaxirini.” 18 Gorixo e urinjé enjagi nani nene re niyaiwirane nijífa imóninjwini, “Ámá ‘Wá owianimíni.’ wimóninjéyio wá wianarinjéirini. Ámá ‘Djé wakísf oinípoyniri owimiximíni.’ wimóninjéyio djé wakísf inípiri nani wimixarinjéirini.” niyaiwirane nijífa imóninjwini.

“*‘Gorixo nipikwini miyarinini.’ ripaxí mimónini.’ urinjé nánirini.*”

19 Seyíne re nírípráoi, “Joxi neararinjépi nepa enjánáyí, Gorixo pí nani ámá wigí sipí egíapi nani sini ayairí wiarinjéirini? O ‘Ámá xe api api oimónípoiyí.’ yaiwiarinjépi ámá go pírf urakipaxí imónini? Oweoi, wí e mimóninjagi nani rarinjwini.” E níráná 20 re searimíni, “Seyíne pí ámayíne nimónimáná Gorixomi xixewiamí wiarinjoi? ‘Xwárfá sixí xwífa tñi imixífwá imixarinjomi “Niwáni imóninjápi pí nani e nimixíni?” urininjoi.’ riseaimónarini? 21 ‘Xwárfá sixí imixarinjé xwífa axí xépipimi dani xwárfá sixí wíxaú nimixiríná wífwá ayí aiwá rífa nani imixiri wífwá ráf sixí yinínta nani imixiri epaxí mimónini.’ riseaimónarini?” searimíni. 22 Gorixo “Ámá íwí egíapi nani wikí nóninjépi owíwapiyimíni.” wimóniri “Pírf umamómi nani gí enjé eáninjépi síwá owíwapiyimíni.” wimóniri neri aí ámá xwárfá sixí xwírfá ikixeníwínigíniri ipimoárininjéyíninjé imónigíáyo apaxí mé pírf mumamó kikiífa neri sa síjwí níwíga warinjagi nani ámá go xixewiamí níwirí “Joxi nipikwini miyarinini.” uripaxí imónini? 23 O ámá xwárfá sixí wá wianíimigíniri ipimoárininjéyíninjé imónigíáyo — Ayí eni seáyí e xfo imóninjépi bí imónírxiniri eníná dani ipimoárinjéyíirini. Ayo wá wianaríná ámá nñi síjwí níwínro re yaiwírxiniri, “Seáyí e Gorixo imóninjépi, ayí xegí bí imóninjé apírfani?” yaiwírxiniri wíniyo apaxí mé pírf mumamó kikiífa néra unjirini. 24 Ámá xwárfá sixí wá wianíimigíniri ipimoárininjéyíninjé imónigíáyí, ayí nenenirini. Nioniyá oimónípoyniri wéyo ía neaumirinjenerini. Gí Judayí wieneni ía neaumirinjémani. Émá wíyo eni ía umirinjéirini. 25 Nioni “Gorixo émayí eni nioniyáyí oimónípoyniri wéyo ía umirinjéirini.” seararinjépi eníná xwíyífa wífa rókiamoagí Xoseao Bíkwyo níriri eanjé rípi tñi xixeni rini, “Ámá Gorixoniyá mimónigíáyí nani ‘Gí ámarini.’ riri ámá djé sixí muyipa enjáyí nani ‘Gí djé sixí uyinjáyíirini.’ riri emíarini. 26 Anjé nioni ‘Ámá nigíyínémani.’ urinjépi nani re rípríarini, ‘Niaíwí Njwá djé niyimíne tñoyáyíirini.’ rípríarini.” Xoseao e níriri eanjéirini. 27 Eníná wífa rókiamoagí Aisaiaoyí riniño Isíreriyíyá íwiárfawéyí nani níríná re rinjéirini, “Isíreriyíyá íwiárfawéyí ámá obaxí iníki rawírawápami enjéyí imóninjépa imóninjagi aiwi Gorixo árínípipimi yeáyí uyimixemeaníarini. 28 Áminá Gorixo ‘Xwífa tñyio njweagíáyo pírf umamóimigini.’ rinjépi niyáriníná sini mé pírf umamoárinífa enjagi nani rarinjéni.” Aisaiao e níriri eanjéirini. 29 “Gorixo xegí Judayo wá miwianípa nerínáyí, wí yeáyí uyimixemeanjéyí imónipaxí menini.” oyaiwípoyniri nani Aisaiao ámi rípi eni rinjéirini, “Ámináo —O anjénají nñi símíne wínarigíorini. O Isírerene negí ámá bí xe onjweápoyniri síjwí míneanípa neri síjwíryí, ámá anjé Sodomíyí

ríninǵipimi ǵweáyǵ tǵnǵ Gomorayǵ ríninǵipimi ǵweáyǵ tǵnǵ nǵnǵ anǵá imónagǵápa nene enǵ imónanǵrǵ enǵwárǵnǵ.” nǵrǵrǵ enǵǵrǵnǵ.

“Judayǵ xenǵwǵ xǵdarǵǵá enagǵ nánǵ wé rónǵǵáayǵ mimónǵǵárinǵ.” urǵǵ nánǵrǵnǵ.

³⁰ Ayǵnánǵ nene píoi ranǵréwǵnǵ? Sa rǵpǵ ranǵwǵnǵ. Émáayǵ wǵ “Gorǵxo áamá nánǵ ‘Gǵ wé rónǵǵáayǵrǵnǵ.’ nǵrǵrǵrǵnǵá ayǵ apimi dánǵ rǵrǵrǵǵǵrǵnǵ?” nǵyǵaiwiro “Wé rónǵǵwáayǵ” oimónaneyǵnǵro anǵǵǵ minǵ mepa nero aǵ apǵ tǵnǵ xǵxenǵ imónǵǵáawǵxǵnǵ. Wé rónǵǵǵ Gorǵxo áamá Jisasomǵ dǵǵǵ wǵkwǵroarǵǵagǵa nǵwǵnǵrǵnǵá rǵrǵrǵǵǵpǵ apǵ tǵnǵ xǵxenǵ imónǵǵáawǵxǵnǵ. ³¹ E imónǵǵagǵa aǵ Isǵrerǵyǵ ǵwǵ ikaxǵ rǵnǵǵǵpimi nǵxǵdǵrǵǵǵpimi dánǵ wé rónǵǵǵ oimónaneyǵnǵro anǵǵǵ minǵ neróná wé rónǵǵǵ ǵwǵ ikaxǵ eánǵǵǵyo rǵnǵǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ mimónǵǵáawǵxǵnǵ. ³² Ayǵ pí nánǵ apǵ tǵnǵ xǵxenǵ mimónǵǵáawǵxǵnǵ? Ayǵ Jisasomǵ dǵǵǵ nǵwǵkwǵrorǵǵǵpimi dánǵ oimónaneyǵnǵro mé wǵǵǵ dǵǵǵ tǵnǵ ǵwǵ ikaxǵ rǵnǵǵǵ rǵpimi nǵxǵdǵrane oimónaneyǵnǵro yarǵǵagǵa nánǵ wé rónǵǵǵ apǵ tǵnǵ xǵxenǵ mimónǵǵáawǵxǵnǵ. Ayǵ Jisasomǵ —Judayǵ Jisasomǵ nǵpǵkiro aǵ “Gorǵxomǵ xewaxomǵ wǵ pǵkipaxenemǵnǵ. Ayǵnánǵ o Gorǵxomǵ xewaxomǵnǵ.” rarǵǵá enagǵ nánǵ o sǵǵá áamá nǵkǵrǵpeaánǵrǵ ná eánarǵǵónǵǵ imónǵǵorǵnǵ. Omǵ nǵkǵrǵpeaánǵro nánǵǵǵ eánǵǵáawǵxǵnǵ. ³³ Bǵkwǵyo dánǵ apǵ nánǵ xǵxenǵ re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ, “Arǵá époyǵ. Gorǵxonǵ dǵwǵ Saionǵyǵ rǵnǵǵǵpimi —Apǵ Jerusaremǵyo rǵnǵnǵ. Apimi áamá nǵkǵrǵpeaánǵrǵ ná eánǵro sǵmirǵrǵ wirǵ epǵrǵa nánǵ sǵǵá wo e tǵnǵ. E nerǵ aǵ omǵ dǵǵǵ wǵkwǵróǵáayǵ xǵo rǵǵǵpǵ tǵnǵ xǵxenǵ wiinǵá enagǵ nánǵ ayá wǵ epǵrǵámani.” Bǵkwǵyo dánǵ xǵxenǵ e nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ.

10

“Judayǵ nápi Kiraisomǵ dǵǵǵ mǵwǵkwǵrogǵá enagǵ nánǵ Gorǵxo yeáyǵ uyimǵxemeǵnǵmani.” urǵǵ nánǵrǵnǵ.

¹ Gǵ nǵrǵxǵmeáyǵné, Gorǵxo gǵ Isǵrerǵyo yeáyǵ uyimǵxemeáwǵnǵǵnǵrǵ ikǵnǵǵǵ sǵpǵ niarǵǵagǵǵ nánǵ omǵ rǵxǵǵǵ anǵǵǵ minǵ wurǵyarǵǵárǵnǵ. ² E nerǵ aǵ ayǵ yeáyǵ mǵyimǵxemeánǵǵoǵ. Nionǵ ayǵ yarǵǵáapǵ nánǵ píranǵǵǵ dǵǵǵ ǵá nǵxǵrǵrǵ nánǵ áwanǵ rǵrǵǵnǵ. Ayǵ Gorǵxomǵ oxǵdaneyǵnǵro sǵmǵ nǵxeadǵpénǵro nero aǵ píranǵǵǵ dǵǵǵ nenǵwǵpémáná mǵyarǵǵoǵ. ³ Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵǵnǵ. Ayǵ “Áamá e yarǵǵáapimi dánǵ Gorǵxo ‘Wé rónǵǵáayǵnérǵnǵ.’ urarǵrǵǵǵrǵnǵ?” nǵyǵaiwirǵnǵá xenǵwǵ yǵiwarǵǵǵárinǵ. Xenǵwǵ dǵǵǵ re nǵyǵaiwiro, “Negǵ píranǵǵǵ yarǵǵwáapimi dánǵ Gorǵxo ‘Wé rónǵǵáayǵnérǵnǵ.’ nearǵnǵárinǵ.” nǵyǵaiwiro apǵnǵ nǵxǵdǵro nánǵ Gorǵxomǵ yeáyǵ sǵmanǵwǵyónǵǵ mǵwurǵnǵpa ero “Apǵ neróná wé rónǵǵáayǵné imónǵpǵrǵárinǵ.” rǵrǵnǵǵǵpimi mǵxǵdǵpa ero egǵá enagǵ nánǵ seararǵǵnǵ. ⁴ Gǵ Judayǵ dǵǵǵ re moarǵǵáapǵ, “ǵwǵ ikaxǵ rǵnǵǵǵpimi nǵxǵdǵrǵǵǵyo dánǵ wé rónǵǵwaéne imónanǵwárǵnǵ.” Dǵǵǵ e moarǵǵáapimi Kiraiso pǵrǵ wǵalkǵmonǵǵrǵnǵ. E enǵ enagǵ nánǵ omǵ dǵǵǵ wǵkwǵróǵá gǵyǵ gǵyǵ nánǵ Gorǵxo “Wé rónǵǵáayǵrǵnǵ.” rǵrǵnǵárinǵ. ⁵ Moseso áamá wé rónǵǵá imónǵpǵrǵ nánǵ ǵwǵ ikaxǵ eánǵǵǵpimi xǵdarǵǵáayǵ nánǵ nǵrǵrǵ rǵwamǵǵǵ nearǵnǵá rénǵǵ rǵǵǵrǵnǵ, “Áamá wé rónǵǵá imónǵpǵrǵ nánǵ ǵwǵ ikaxǵ eánǵǵǵ rǵpǵ nǵpǵnǵ yarǵǵáayǵ xǵxenǵ e nerǵǵǵpimi dánǵ dǵǵǵ nǵyǵimǵǵǵ tǵǵá imónǵpǵrǵárinǵ.” ⁶ Wé rónǵǵǵ áamá ǵwǵ ikaxǵ eánǵǵǵpimi xǵdarǵǵáapimi dánǵ imónǵǵǵpǵ nánǵ Moseso e rǵǵǵ enagǵ aǵwǵ dǵǵǵ wǵkwǵrówáapimi dánǵ “Áamá wé rónǵǵáayǵrǵnǵ.” rǵrǵnǵǵene Kiraiso yeáyǵ neayimǵxemeánǵa nánǵ rǵxa nǵweapǵrǵ nǵpémáná ámǵ wǵápǵnǵmeanǵǵ enagǵ nánǵ Bǵkwǵyo dánǵ nǵrǵnǵrǵ eánǵǵǵpa re rarǵǵwárǵnǵ, “Re mǵyǵaiwinǵpanǵ, ‘Anǵnamǵ nánǵ gene peyanǵwárǵnǵ?’ mǵyǵaiwinǵpanǵ. Ayǵ xwǵyǵá ‘Apimi dánǵ Gorǵxo áamáyo yeáyǵ uyimǵxemeánǵárinǵ.’ rǵnǵǵǵpǵ arǵá wǵanǵwá nánǵ Kiraisomǵ anǵnamǵ dánǵ gene nǵpeyirane nǵpemeámǵ weapanǵwá nánǵ rarǵǵnǵ. ⁷ Rǵpǵ enǵ mǵyǵaiwinǵpanǵ, ‘Sǵrǵrǵkǵ sǵrǵwǵ mayǵ imónǵǵǵmǵ nánǵ gene weanǵwárǵnǵ?’ mǵyǵaiwinǵpanǵ. Ayǵ Kiraisomǵ amǵ dánǵ gene nǵwepǵnǵrane nǵpemeámǵ yapanǵwá nánǵ rarǵǵnǵ.” ⁸ Bǵkwǵyo xwǵyǵá Gorǵxoyápǵ nánǵ píoi rǵnǵnǵ?

Rîpî re rîniñî, “Xwiyá apî ná jîamî mimónîni. Anwi e segî símîmanjî tîñjî e imónîñagî nánî apî ananî xwiyá rîro dîñjî moro epaxî imónîni.” Bîkwîyo e rîniñî. Xwiyá áamá Jisasomî dîñjî wîkwîróríxîniñî none wá rariñwápi nánî rariñîni. ⁹ Xwiyá apî, ayî rîpîrîni. Ámáyné ayá mé Jisaso nánî “Ámínáorîni.” nîrîrî woákîkî eri “O Gorîxoyá dîñjî tîni xwáripáyo dánî wiápîniñeñîrîni.” nîyaiwirî dîñjî wîkwîrorî nerînáyî, Gorîxo yeáyî seayimîxemeanîrîni. ¹⁰ Ayî rîpî searariñîni, “Gorîxo áamá wo Jisasomî dîñjî wîkwîroariñagî nîwîniñîná ‘Wé rónîñorîni.’ rárîrî manjîyo dánî woákîkî yarîñagî nîwîniñîná yeáyî uyimîxemearî yarîñîrîni.” searariñîni. ¹¹ Nionî searariñápi Jisaso nánî Bîkwîyo dánî re nîrîniñî eániñîpi tîni xîxeni searariñîni, “Áamá omî dîñjî nîwîkwîrorînáyî, xîo rîñîpi tîni xîxeni wiinîá enagî nánî ayá wî winîñîfa menîni.” nîrîniñî eániñîpi tîni xîxeni rariñîni. ¹² Ayî rîpî nánîrîni. Ámíná dîñjî nîneneni wîkwîroariñwáo —O áamá arîrá neaíwîniñîniñî yarîñjî wiarîgîfá nîyonî wá bî onîmiápi mîwianî ayá wî wianariñorîni. O ná wonî enagî nánî Judayî xegî bî wiirî émáyo xegî bî wiirî yarîñîmanî. ¹³ Bîkwîyo re nîrîniñî eániñî rîpî “Giyî giyî Ámínáo yeáyî onîyimîxemeanîrî yarîñjî wîfáyo yeáyî uyimîxemeanîrîni.” nîrîniñî eániñîpi nionî searariñápi tîni xîxeni axîpi rîniñagî nánî searariñîni. ¹⁴ Áamá wo gî Judayî nánî re nîránáyî, “Kiraîsomî dîñjî mîwîkwîrogîfá enagî nánî arîge nero yeáyî oneayimîxemeanîrî yarîñjî wîpîráoi? O nánî arîfá mîwigîfáyî enagî nánî arîge nero dîñjî wîkwîropîráoi? Áamá wo o nánî wá murîñjî enagî nánî arîge nero arîfá wîpîráoi? ¹⁵ Gorîxo áamá wa wá urîpîrîfa nánî murowáriñjî enagî nánî arîge nero wá urîpîráoi?” Áamá wo Poronî rariñápi pîrî nîrakîmîniñî nánî e nîránáyî, re urîmîñîni, “Bîkwîyo dánî ‘Áamá xwiyá yayî winîpaxî imónîñîpi wá urîmearîgîfáyî nurémearîná ayî awiaxîrîni.’ nîrîniñî eániñagî nánî wá urîpîrîfa nánî Gorîxo rîxa murowáripa reñîniñîni? ¹⁶ Wá ourîmépoyîniñî urowáragî aî Judayî nîni xwiyá yayî winîpaxîpi píránîñjî xîxeni arîfá nîwîro mîxîdîgîfawixîni. Wífá rókiamoagî Aisaiao Bîkwîyo re nîrîrî eañîrîni, ‘Ámínáoxîni, none áwanî urariñwápi giyî arîfá nîneairî dîñjî ikwîroariñoi? Oweoi, wî e mîyarîñoi.’ Nîrîrî eañî apî nionî searariñápi tîni xîxeni imónîñagî nánî rariñîni. ¹⁷ Ayînánî nene nijîfá rîpî imónîñwîni. Áamá xwiyá Kiraîso nánî arîfá nîwirîñîyo dánî dîñjî wîkwîroariñîni. Áamá wî xwiyá apî wá urariñîpîmî dánî arîfá wiarîgîfárinî.” urîmîñîni. ¹⁸ Áamá wo “Xwiyá Kiraîso nánî wá rariñîpî Judayî nepa arîfá rîfa wigîfawixîni?” nîránáyî, re urîmîñîni, “Aga rîxa arîfá wigîfawixîni. Bîkwîyo dánî re nîrîniñî eániñî, ‘Áamá xwífa rîrî nîrîmîniñî ñweagîfáyî wigî manjî rîxa arîfá wigîfawixîni. Áamá anjî nîmîniñî ñweagîfáyî wigî xwiyápi rîxa arîfá wigîfawixîni.’ nîrîniñî eániñagî nánî ‘Judayî rîxa arîfá wigîfawixîni.’ rariñîni.” urîmîñîni. ¹⁹ Ámî áamá wo “Xwiyá wá uragîfápi nánî Judayî majîfá imónîñîni?” nîránáyî, re urîmîñîni, “Oweoi, émáyî aî nijîfá imónîñîniñî, ‘Judayî nijîfá mimónîñîni.’ rîpaxî menîni.” urîmîñîni. Moseso Gorîxo nánî re nîwurîyirî eañî enagî nánî rariñîni, “Judayîné Gorîxonî áamá xewî wîyo píránîñjî mearîñagî síñwî nînanîñîná sípî dîñjî wiaiwîpîrîfárinî. Áamá seyîné ‘Majîfá imónîñîniñî.’ wiaiwiarîgîfáyo píránîñjî mearîñagî síñwî nînanîñîná wîkî wónîpîrîfárinî.” Moseso e nîwurîyirî eañî enagî nánî rariñîni. ²⁰ Judayî “Gorîxo émáyo marîfá, nenenî neamîmîniñîniñîni.” yaiwiarîñagîfa aî wífá rókiamoagî Aisaiao enî xwiyá Gorîxo nánî nîwurîyirîná ayá igigî mé nerî re nîwurîyirî eañîrîni, “Áamá omî ge dánî winîmeanîrîwîniñî mîyarîgîfáyî Gorîxonî rîxa síñwî nanîmeagîfárinî. Áamá Gorîxonî nánî yarîñjî mîwîpa egîfáyo nîwanîñonî xámî piaumîmî winîñîrîni.” Émáyî nánî Aisaiao e nîrîrî rîwamîñjî nearî aiwî ²¹ gî Isîrerîyî nánî Gorîxo rîñjî rîpî rîwamîñjî eañîrîni, “Ayî Gorîxonî tîfámîniñî obîpoyîniñî anîñjî mîniñî wé awia nîwiaxîdîrîfá ná mé áamá manjî nîwiaîkîrî rîwî síwîfá yirî yarîgîfáyo wé awia wiaxîdîñîrîni.” nîrîrî eañîrîni.

11

“Isireriyé árfíné bimí Gorixo wá wianaríjépi wímeaaríní.” uríjé náníríní.

¹ Ayínání “Gorixo xegé Isireriyó ríxa aníjíní ríwé umonjíríní.” ríminíréní? Oweoi, wí e rípxá meníní. Nioní ení Isireriyé woníríní. Ebírámoyá fwiárfawéyé woníríní. Síyiké Bejímáno téní imóníjána woníríní. Nioní e imóníjání aí Gorixo wí ríwé mánímonjé enají nání “‘Isirerí níyoní ríxa aníjíní ríwé umonjíríní.’ rípxá meníní.” seararíjíní. ² O xegé ámayó —Ayé amípi síní mimóníjána íá yiyamíxímé enjéyíríní. Ayo wí ríwé umonjímání. Wíá rókiamoagé Irajao nání Bíkwiyo nírinírí eáníjépi síní majá rimóníjoi? O Gorixo ayo ení xixe ríwé umówinígínírí xegé Isireriyé nání aníjómé ikaxé nuríríná re uríjínigíní, ³ “Ámináoxíní, díxé wíá rókiamoarígíawamí nowamíní píkiro joxí nání rídiyowá epíríá nání íráf oníjéyí pípinamé ero éfá enají nání joxí díjé ríkwíroná yoparoní njeaníní. Nioní ení nípkianíro nání ríxa píá niaríjoi.” uríagí aí ⁴ Gorixo píoi uríjínigíní? “Joxíní marfáí, áamá níní nioniyá imóníjéyí 7,000 imóníní. Ayé wayá njeá xopaikígé imóníjé Bfariyí ríníjépipímí xómíjé níyíkwiro yayé mumearígíáyíríní.” uríjínigíní. ⁵ Ayínání eníjána e imóníjépa agwí ríná ení axípi árfíné wí Gorixo xegé wá wianaríjépi téní xixení neríná íá neayamíxíjé árfíné wiene njeanwíní. ⁶ Gorixo ámayó íá nuyamíxíríná xegé wá níwianaríjépipímí dání íá uyamíxíjé enají nání “Ámaéne nanjé bí yaríjagwí níneanírí nání íá neayamíxíjé ríní.” yaiwípxá meníní. Áamá nanjé yaríjagfá nání íá nuyamíxírí síjwíríyí, wá wianaríjépi mimóné, mimóné wá wianaríjépi imónímínírí enjíríní. ⁷ Ayínání píoi rípxá ríní? Isireriyé wé róníjé apí oimónaneyíníro aníjé míní yarígíapí mimónípa egfá aiwí áamá Gorixo xegé díjé téní íá uyamíxíjéyíní xixení imónígíáríní. Wíníyí Gorixoyá díjéyo dání wigé díjé ríxa wakísé inígíáríní. ⁸ Nioní seararíjépi téní xixení Bíkwiyo dání re nírinírí eáníjépa, “Ayé díjé píraníjé nímoró ‘Gorixo apí neaíwapiyimínírí ríá yaríní?’ míyaiwí éfíríxínírí káká síjwé anírí aríkwíkwí arfá wirí díjé xaxá merí epírí wímíxíjé enají nání apí e néra níbfásáná agwí ríná ení síní yaríjoi.” Bíkwiyo dání e nírinírí eáníjépa agwí ríná xixení díjé wakísé inaríjoi. ⁹ Depito ení re ríjíríní, “Ayé ‘Níwayírónírí njeanwíní.’ níyaiwiro maiwí njeanáná aiwá yayé yaníro nání nímixíro narígíapí díjé Gorixoxíníyá téní xe sípogwíníjé imónírí míréníjé imónírí éwínígíní. Xe níkirípeánírí ná eánarígíapíníjé imónírí ríá meaarínarígíapíníjé imónírí éwínígíní. ¹⁰ Gorixoxí yaríjépi nání síjwé anopasíníprí nání joxíyá díjé téní síjwé xe sfá uyínírí joxí yaríjépi nání majfá nero íkárínarígíapí xe aníjé aiwá íá xwéníjé nímearfkwínímí emero éfíríxíní.” Depito e ríjépa gí Judayé nápi xixení apí nero díjé wakísé inaríjoi.

“Judayé manjé wiaíkígíá enají nání Gorixo émayíné yeáyé seayímíxemeaaríní.” uríjé náníríní.

¹¹ Ayínání áamá wo yaríjé re níánáyé, “Judayé Jisasomí díjé míwíkwíropa nero níkirípeánírí ná neáníríníjé neróná aníjé axípi e imónárfwanígínírí egfáraní?” Yaríjé e níánáyé, re urímííní, “Aga oweoi, ayé wiaíkígíá enají nání Gorixo émayó yeáyé uyímíxemeaaríní. Judayé o émayó nanjé wíaríjagí síjwé níwíníroná sípí díjé níwíaiwiro Jisasomí díjé owíkwírópoyínírí nání e yaríní.” urímííní. ¹² Ayé manjé wiaíkígíá enají nání agwí ríná Gorixo áamá xwíá tíyo njeagfá wíníyo nanjé ayá wí níwíírí aiwí Judayé Gorixo íá uyamíxíjé níní ríxa Jisasomí díjé níwíkwírorínáyé, émayó ení nanjé xwapé ayá wí wíínfáríní. Judayé níkirípeánírí ná eánígíá enají nání Gorixo émayó nanjé ayá wí níwíírí aiwí Isirerí Gorixo íá uyamíxíjéyí níní Jisasomí díjé níwíkwírorínáyé, émayó níwííríná xámí nanjé wííjépa mé ámí seáyé e imóníjépi wíínfáríní.

¹³⁻¹⁴ Agwí Romíyo njeagfá émayíné xwíyíá bí osearímíní. Gorixo émayó wáf ourínírí nírowárenapíjóní enají nání nioní e neríná rípi ení yaríjáríní. Gí

ámá gwí axírí imónigfáy “Gorixo émáyo nanj rfa wiirín?” niyaiwiro sipí dñj wiaiwiarigfápimi dáni wierfkiemeámigíniri xfo émáyo ourínri nirowárenapñjpi yarínárini. E neríná “Gorixo e éwínigíniri nirowárenapñjpi seáy e imónñjprfani?” niyaiwiri yayf tñni néra warínárini. ¹⁵ Ayf rípi seararñjini, “Gorixo Isireriyó rfwf umonjpmi dáni ámá xwía tfo nweagfá wíníy tñni xfo nawíni piyfá wfrínigfáyf imónñjagfa nání Isireriyó ámi numímínirfná ayf ríxa xwárfpáyo dáni wiápnimeáfáyfnñj imónñjprfárini. ¹⁶ Bisfkerfá iwamfó nimixrfná xámi bí onímíápi níxeri ‘Rípi, ayf Gorixo nániprini.’ niyaiwiri táná nápi nñpini Gorixoyánñj imónarñjpa Judayf fwiárfawéwa Gorixoyá imónigfá enagf nání rfwfyo imónigfáyf ení axípi oyá imónñjprfárini. Íkfá pipñj wírí ‘Gorixo nániririni.’ niyaiwiri nitirfnáyf, reñf ení oyá imónñjpa Judayfya xiáwo írñjyf Gorixoyá imónigfá enagf nání rfwfyo imónigfáyf ení axípi oyá imónñjprfárini.” seararñjini. ¹⁷ E nerí aí ewayf xwíyfá rípi osearímíni, “Gorixo xegf Judayo rfwf numorfna íkfá orípí reñfnñj bí nóreari émáfné —Seyfné reñf orípí ámá iwía urarigfá marfái, orípí xegfpi yaparñjpmi dánññj reñf eánigfáyfnérini. Seyfné Gorixo nímeari wíníy reñf eánigfá seanwírárf enagf nání seyfné orípí pipñjpmi dání iniigf nínirfná Judayfya xiáwo írñjyo Gorixo nanj wiagfpmi dání iniigfññj níniri reñf wíníy tñni píráññj reñf onarigfárini. ¹⁸ E nerí aiwi Judayo Gorixo rfwf numorfna reñfnñj óreanfyf nání wárxayfné mimónpa époyf. Wárxane oimónaneyínirónáyf, xámi píráññj dñj niyaikirorí re mófríxini, ‘Reñene pipñj nání iniigf ímíxarñwámani. Pipñjyf —Ayf Judayfya xiáwo írñjyfrini. Ayf nene nání iniigf ímíxarñjfrini.’ mófríxini.” osearímíni.

¹⁹ Émá Jisasomi dñj wíkwíroarigfáyfné re nírányf, “Nene neanwírármíniri nání ayo óreanfrini.” nírányf, ²⁰ re searímíni, “Seyfné ananí raríño. Ayf Jisasomi dñj míwíkwíroarñjagfa nání óreanfrini. E nerí aí seyfné ení píyo dání marfái, sa dñj wíkwíroarigfápimi dání óreaé seanwírárñjyfne imónigfáyfné enagf nání wá mimónpa ero wáyf ero éfríxini.” searímíni. ²¹ Gorixo “Reñf íkfá bimí dání nóreari nwírárñj marfái, íkfá ná apámi dání eánñjpi xe oeánini.” míyaiwí óreanfyf enagf nání émáfné ení “Xe oeánini.” míyaiwí axípi neaóreanigíniri “Wáyf éfríxini.” seararñjini. ²² Ayfnáni Gorixo ámáyo wá níwianrfná wirí wikf tñni níwirfná wirí yarñjpi nání dñj mófríxini. Jisasomi dñj míwíkwíropa nerñjpmi dání níkrípeániri nánñj eánigfáyo Gorixo wikf tñni níwiri aiwi émáfné wá seawianarini. Seyfné dñj wíkwíroarigfápimi dání anñj wá seawianpaxf imónñjánáyf, ayf ananí wá níseawiaga unfárini. E mepa nerfnáyf, seyfné ení seawákwímo náníy. ²³ Reñf óreamonññj imónigfáyf ení dñj míwíkwíró yarigfápi ríxa emí nímore dñj wíkwíróanáyf, Gorixo wigf óreane dání ámi nwírárínfárini. Gorixo ananí ámi nwírárípaxf enagf nání raríñjini. ²⁴ Émáfné Gorixo íkfá orípí xegfpi yaparñjnamí dání nóreari ámá aiwá omñj nerfná mepa yarigfápa nerí ámáyánami seanwírárñj enagf nání xegf ananí dání óreanfpí anpaxf ámi wigf axfnami nwírárípaxf imónñjagf nání seararñjini.

“Gorixo ámi Isireriyó yeáyf uyímíxemeanfárini.” urñjfnánirini.

²⁵ Gf nírxímeáfne, seyfné “Nene dñj émf saímí monwaénerini.” niyaiwiniro “Gorixo xegf Judayo anñjini emí monfrini.” yaiwípríxíniri xwíyfá yumfí imónñj rípi nání majfá oimónfpoyíniri mímimónarini. Xwíyfá yumfí imónñjpi, ayf ríprini. Émá Gorixo íá uyámíxñyf nñni xfo tfámíni bíprfá nání Isireriyf nápi dñj wakísf niga upfárini. ²⁶ E néra numáná enáná Gorixo Isirerí niyoní yeáyf uyímíxemeanfárini. Nioní seararñjapi Bkwíyo dání xwíyfá nírinri eánñj rípiáú sopñj níwarini, “Éf neamínfó dfwf Saioní —Dfwf Saioníy rínñjpi Judayfya anj e nání rínñjprini. Éf neamínfó dfwf Saioní nweañwaéneyáo nimónri Jekopoyá

íwiaríawene uyínií yaríñwápi emi neawiaíkímoníárini.” nírinií eániri ²⁷ ámi wí e “Goríxoní wigí íwí egíápi yokwarimí níwiiríná ‘Rípi níwiimíárini.’ réroárimíini.” nírinií eániri enípiáú nioní seararíñápi tíni xixenirini. ²⁸ Judayí xwíyíá yayí neainipaxí imóniñípi ríwí numero nání Goríxomí símí tíni wiarigíáyí imóniñagíá nání Goríxo émáyíné naní seaiiarini. E nerí aí Goríxo wigí xiáwo íriniyo íá uyamíxini ení ení nání xíoyá díní síxí uyiniyí imóniñoi. ²⁹ Goríxo wá níwianiríná anipá níwiri nioniyá oimónípoynirí wéyo íá numiríná ámi yarapimíó míwiaríño ení nání rarini. ³⁰ Émáyné eníá Goríxomí wiaíkiagíá aiwí agwí ríná Judayí xaminiyí wiaíkiaríñagíá nání Goríxo seyíné ayá searimíxarini. ³¹ Judayí Goríxo émáyíné ayá searimíxaríñagí níwianiríná sípí díní níseaiawiri ámi xíó tíáminí kinimónáná xaminiyo ení ayá urimíxíntá nání émáyíné wiaíkiagíápa ayí ení axípi nero xíomí wiaíkiaríñoi. ³² Goríxo ámá níyoní Judayorani, émáyorani, ayá urimíxíimigini “Ámá tíni gí maní níwiaíkiarigíáyirini.” nírarií gwíniñí yarinií.

“Goríxo díní émí saímí moño ení yayí uméwanigini.” urinií nánirini.

³³ Goríxo díní émí saímí morí níjía imóniri enípi aga seáyí e imóniñagí nání nioní míñí síñá weáinipaxirini. Nene ámaéne díní o “E éimigini.” níyairí moñipi nání aníñí miní yarini niga nurane aí “E ría moni?” yaiwipaxene menini. Nene díní o nímorí yarini nání aníñí miní “Arige nímorí ría yarini?” níyairirane aí míkípi nání xixeni díní mopaxene menini. ³⁴ Nioní seararíñápi Bíkwíyo dání re nírinirí eánini tíni xixenirini, “Ámináo díní moarini nání ámá wí níjía rimóniñoi? Oweoi. Omí ámá wí píranini díní ureñwípegíarini? Oweoi. ³⁵ Ámá gíyí wíniyí xámí wííápi nání xíó wipaxí imóniñorini? Oweoi.” nírinirí eánini nioní seararíñápi tíni xixeni imónini. ³⁶ Anipí níni oyá díní tíni imóniri xegí imóniñípa oyá díní tíni síní imóniri o nánini imóniri ení nání rarini. Nene ínina omí seáyí e numéra úwanigini. “E éwanigini.” nimónarini.

12

“Ridíyowá Goríxo wimónarini iníwanigini.” urinií nánirini.

¹ Ayináni gí nírixímeáyíné, Goríxo wá neawianayaríñagí nání ení rirémixí bí osearimini. Nanwí noní Goríxo nání ridíyowá yárarigíápa sewaniniyíné ení o nání ridíyowá síñí síyikwí mínini xíó wimónariniñí oimónaneyiniróná “Negí díníyo oxídaneyi.” míyairí “Oyá díníyoní oxídaneyi.” níyairi xaminiyíné mání winírixini. E neróná Goríxomí yayí umeaniri nání epaxípi tíni xixeni yarini. ² Goríxomí míxídarigíáyí yarigíápa axípi mé “E érixini.” wimónarini nání níjía imónirini nání segí díní xámí moagíápi xe síñí bí oneaimíxini síñwí winírixini. Xe díní síñí bí oneaimíxini ríná xíó wimónarini —Apí awiaxí imóniri oyá síñwíyo dání apáni imóniri wé rónini imóniri enípirini. Apí nání anani níjía imónipaxirini. ³ Nioní Goríxo wá níwianirí níñipimí dání níyínéni woxini woxini rípi osearimini, “ ‘E imóniñáonirani?’ níyairiniríná díxí imóniñípi nání nímurorí ‘Seáyí e imóniñáonirani?’ míyairinipani. ‘E imóniñáonirani?’ níyairiniríná díní wíkwíroarigíá woxini woxini Goríxo e epaxo e epaxo oimóniri simíxini nání díní nímorí díxí nepa imóniñípi tíni xixeni ‘E imóniñáonirani?’ yairinirini.” osearimini. ⁴ Negí wará ná wírini dání wérani, síkwíraní, bí bí inini. Bí bí inini wápi tíni axípi yarini wámani. Xixegíni yarini wámani. ⁵ E imóniñípa axípi Kiraiso tíni ikárinini wéne ení re imónini. Obaxene aiwí omí díní wíkwíroaríñagwí nání níneneni axípi wará ná bimí dání síkwí wé ayí imóniñípanini nímorí níkwíronini. ⁶ Níneneni wá neawianini tíni xixeni níneairíná xixegíni e epaxí e epaxí oimónípoynirí neaimíxini ení nání xixegíni epaxí imónini wápi

tíni xixeni oyaneyi. Gorixo xwiýfá xfoyápi wá urókiamófrixiniri neaimixánáyf, negf diñf wikwíroaríñwápi tíni xixeni e éwanigini. ⁷ Negf wíniyo arirá wírixiniri neaimixánáraní, wíniyo wíwapíyírixiniri neaimixánáraní, ⁸ enf rirémixf wírixiniri neaimixánáraní, xixeni e éwanigini. Negf wíniyo negf amipí nínnowiayf inírixiniri neaimixánáyf, sipí míví éwanigini. Negf wíniyo oumenweápoyniri neaimixánáyf símf níxeadípenirane éwanigini. Negf wíniyo wá wianírixiniri neaimixánáyf, kipíñf míví yayf tíni éwanigini.

“Kiraiso tñi ikárinigfáyfné apí apí néra úrixini.” uríñf nánirini.

⁹ Segf wíniyo diñf sipí níwiríná mimónf mívíwapíyipa érixini. Sipí imóniñfpi ríwímíni nímamori nanf imóniñfpi fá xirírixini. ¹⁰ Xexíxerímeáyf ayá rírimíxí níniro píraníñf menarigfápa inírixini. Negf wíniyo wéyo umeaneyiníro símf xeadípenírixini. ¹¹ Ríwí síwíá míví nírkwíniri érixini. Ámináomi níxídiróná xfoyá kwíyípi e nírixiniri seaimixaríñpimi síñwiríñíñf wíaxídírixini. ¹² Ámináo seaínfápi nání diñf ikwímoarigfápipi dání diñf nífá seainíwínigini. Xeaníñf seaímeááná xwámámf wírixini. Íníná Gorixomi rixíñf urayírixini. ¹³ Ámá Gorixoyá imónigfáyf wí dífí ikeamónaríñagfá níwíniríná segf bí míví wírixini. Ámá añf mídánf wí seaímeááná segf añíyo nání nípemeámí úrixini. ¹⁴ Ámá rímewá seaíarigfáyo Gorixo nanf wíwínigini rixíñf urírixini. Ayo uramíxíwínigini rixíñf murí nanf imíxíwínigini rixíñf urírixini. ¹⁵ Ámá yayf yaríñagfá níwíniróná ayf tíni nawíní yayf ero ñwí eaaríñagfá níwíniróná ayf tíni nawíní ñwí earo érixini. ¹⁶ Segf wíniyo nání “Wífo sipíorini. Wífo nanorini.” mívaiwipani. Ná bíni axípiní mórixini. “Seáyf e imóniñwaénerfani?” mívaiwinípa nero ámá yunigfáyf tíni ananí gwiaumf níniro emérixini. “Nene diñf émí saímí moñwaénerfani?” mívaiwinípa érixini. ¹⁷ Sipí seaikáráná seyfné ení xixe sipí mívíkaripani. Ámá níni “Apí neríná xixeni rífa yarini?” yaiwiarigfápi nání diñf nímore érixini. ¹⁸ Diñf mívímíni níkwímori mepa érixini. Ananí nepaxí enánáyf, ámá níni tíni píyífá níwíniró ñweárixini. ¹⁹ Gí diñf síxí seayíñáyfné, ríkíkírío seaikárífáyo seyfné ení “Pírí oumamoaneyi.” níyaiwiro mé Gorixo wíkf ríá ápiáwíníñf wóniñfpi xe ayo wímeáwínigini síñwí wínírixini. Bíkwíyo dání rípi níriniri eániñagí nání seararíñini, “ ‘Ríkíkírío yarigfápi nání ‘Gorixoní pírf umamómigini.’ nímónarini. Ríkíkírío seaikárífáyfné marfái, níwaníñoni pírf numamori ríniñf wímífarini.’ Ámináo e ríñfíni.” Bíkwíyo dání e níriniri eániñagí nání “Sewaníñyfné ‘Pírí oumamoaneyi.’ níyaiwiro xixe mívípa érixini.” seararíñini. ²⁰ E mepa nero Bíkwíyo dání re níriniri eániñfpa érixini, “Joxí tíni símf tíni inarigfáyf agwí wiaríñagí níwíniríná aiwá míví wíríni. Gwíní yeáyf wiaríñagí níwíniríná iniigf níwiri wíríni. E níwiríná wigf sipí seaíarigfápi nání ayá wímoríni.” Bíkwíyo dání e níriniri eániñfpa érixini. ²¹ Ríkíkírío seaikárífáyo xixe sipí níwirónáyf, ayf seyfné xopíráríñíñf seaíaríñoi. Sewaníñyfné pírf oumamoaneyiniri nerónáyf, sewaníñyfné samíñíñf imíxínaríñoi. Seyfné e mepa nero nanfíni níwirónáyf, xopíráríñíñf wiaríñoi. Ayínáni sa apíni érixini.

13

“Gapímaníyo símanwíyóníñf yeáyf wuríñíwanigini.” uríñf nánirini.

¹ Ámá ayf ayf gapímaníyo símanwíyóníñf yeáyf wuríñírixini. Gapímaní wí nímóniróná wigf diñíyo dání imónarigfámani. Gorixoyá diñíyo dání imónarigfáriní. O xe oimónípoyniri síñwí wínaríñíñf gapímaníyf imónarigfá enagí nání raríñini. ² Ayínáni gapímaníyo ámá gíyf wíaikianíro nerínáyf, ayf Gorixo “E oimónípoyi.” yaiwíñfpi ení pírf rakianíro yaríñoi. Ámá e éfáyf ríá meárínaníro yaríñoi. ³ Ayf rípi

nání seararíñini. Goríxo gapímaní nimóniro seamenweagíáyí naní yarígfáyo ení óf wimíxíírixiníri wimíxíñímani. Sipí yarígfáyo ení óf wimíxíírixiníri wimíxíñíri. “Neamenweagíáyí nání wáyí mepa oemíni.” níseaimónírnáyí, naníni eríni. E yaríñagí sñwí níseanírnáyí, yayí seamepírári. ⁴ Seamenweagíáyí Goríxo seyíné naní seaiírixiníri wimíxíñí enagí nání seararíñini. E nerí aiwi seyíné sipí nerírnáyí, ení óf eríni. Gapímaníyí kikiá éwaníginíri iwaní ía ríxiríñoi? Oweoi, Goríxo sipí néra warígfáyo re oyaiwípoyiníri, “O nene nání wikí wóníñagí nání gapímaníyí píri e ría neamamoaríñoi?” oyaiwípoyiníri seamenweagíáyí sipí yarígfáyo píri umamórixiníri wimíxíñí enagí nání seararíñini. ⁵ Ayínání nene ayo símanwíyóníñí yeáyí wuríníwaníginí. “Píri míneamamopa epíra náníni símanwíyóníñí yeáyí wuríníwaníginí.” maríá, “Nene woní woní negí yaríñwápi nání níyaiwinírná ‘Ayo símanwíyóníñí níwurínírná, apání yaríñwíni.’ yaiwianíwá nání ení símanwíyóníñí yeáyí wuríníwaníginí.” seararíñini. ⁶ “Apání ría yaríñwíni?” yaiwianíwá nání ení gapímaníyo nígwí takisí nání mání wiaríñwáriní. Goríxo neamenweárixiníri wimíxíñowa píraníñí neamenweaníro nání aníñí miní yaríñagí nání seararíñini. ⁷ Seamenweagíá gíyo pí pí mání wipaxí imóníñipi ananí mání wírixiní. Takisí nání pí pí nígwí wipíra nání imónígfáyo sa ananí mání wírixiní. Símanwíyóníñí yeáyí wurínípíra nání imónígfáyo e wurínírixiní. Wé íkwianwíyo umepíra nání imónígfáyo e umérixiní.

“Wíníyo dñí sipí níwirína ñwí ikaxí ríñíñipi tñi xixeni yaríñoi.” uríñí náníríní.

⁸ Seyíné íwí éfápimi dání “Nígwí neaipei.” searípxíyíné mimónípa érixiní. Apí mimóní “Dñí sipí neai.” searípxípiní imónírixiní. Pí nání maríá, amá wo wíyo dñí sipí níwirína ñwí ikaxí eáníñipi tñi xixeni yaríñí enagí nání raríñini. ⁹ Bíkíwíyo dání rípi rípi ríñíyí, “Meánígfáyíné wí tñi íwí minípaní. Níwiápnímeari amá mípíkipaní. íwí mímeapaní. Amípi wayá nání sñwí íwí mívínípaní.” apí apí ríñíyí tñi sekaxí amí bí ení ríñíñí enánáyí, níní nawíní níkwieroríná sekaxí ná bimíni, Jisaso “Jíwaníñoxi nání dñí sipí inaríñípa amá wíyo nání dñí sipí wírixiní.” ríñípiní íkwíkwíri iníñagí nání seararíñini. ¹⁰ Amá wo womí nepa dñí sipí níwirína sipí bí wiaríñímani. Ayínání “Amá wigí wíníyo dñí sipí níwirírnáyí, ñwí ikaxí ríñíñíyí tñi xixeni yaríñoi.” seararíñini.

“Jisaso weapíníyí añwi e enagí nání píraníñí éwaníginí.” uríñí náníríní.

¹¹ Rípi ení osearímíni. Agwí ríná nene ñweañwáiná nání seyíné níjía imóníñoi. Sía Kiraiso níweapíri yeáyí neayimíxemeaníyí nene dñí iwamíó wíkwíróaná ná jfamí imóníñípa síní e mimóníñagí nání sá wegíáyíné wíápnímeapaxíná ríxa rínáríní. ¹² Sía níyiga núísaná ríxa wíá nókia waríñípa sía nene xwíá tíyo ñweaníwá nání imóníñíyí ríxa nóra waríní. Kiraiso weapíní nání añwi e imóníñagí nání amá aikí nírxíri tarígfápa amípi sipí áríwíyíná yarígfápi píni wíarírane amá míxí nání íkínarígfápa amípi naní íkwáwíyíná yarígfápi ía xírirane oyaneyí. ¹³ Amá íkwáwíyíná píraníñí yarígfápa neranéná papíkí erane uyíní erane mepa éwaníginí. Amá wí tñi íwí inírane iyí ede dání onarígfápi monípa éwaníginí. Xeaníñí rínímerane sipí dñí yaiwinírane mepa éwaníginí. ¹⁴ E mepa nerane negí Amíná Jisasi Kiraiso wimónaríñípi aikíñíñí níyínírane íwí nání íeapá neainaríñípi yaní nání wí dñí mímopa éwaníginí.

14

“Sérixímeáyo xwíyíá numearíro ‘Sipí yaríñoi.’ murípaní.” uríñí náníríní.

¹ Amá Jisasomí dñí níwíkwíroríná wigí dñí samíñí níwero ududí níwiníro “Apí nerírnáyí, Goríxo negí yaríñwápi nání yayí enírxíñíñoi?” yaiwinarígfáyo seyíné ananí

umímínípoysi. Ayí tñni xwiyíá xímíximí iníprí nání umímíníprí nání míseararíñni. Naññni nero umímíníprí nání seararíñni. ² Ámá Jisasomí dññí nìwìkwírorínná wigí dññí ení neáníro wí ududí míwinípa nero “Apí nerínnáyí, Goríxoyá síñwíyo dání ananí yaríñwíni.” yaiwinaríggíayí pí pí reaxí winíppí ananí naríggíaríni. Ámá Jisasomí dññí nìwìkwírorínná wigí dññí samíñí wearíggíayí nañwí mìní aiwání naríggíaríni. ³ Ámá “Pí pí reaxí winíppí ananí nìpaxírríni.” nìyaiwiro naríggíayí ámá “Nañwí nìnìpaxímaní.” nìyaiwiro mìnaríggíayo peayí míwianípa oépoysi. Ámá nañwí mìnaríggíayí ení pí pí reaxí winíppí ananí naríggíayo xwiyíá numearíro “Nìpíkwíni míyaríñoi.” murípa oépoysi. Ayo Goríxo ríxa umímíníñí enagí nání raríñni. ⁴ Pí pí ananí naríggíayo xwiyíá numearíro “Nìpíkwíni míyaríñoi.” uraríggí gíyínné ámá woyá xínáiwáníñí nímóníro omíñí wíiaríggíayo xwiyíá numearíranénáyí, “Apáni yaríñwíni.” ríseaimónaríni? Oweoi, xwiyíá numearínná “Sípí yaríñoi.” uríri numímíníri “Ananí yaríñoi.” uríri epaxo ná woní wigí bosíworíni. Ayí nañwí nìnrínnáraní, mìnípa nerínnáraní, wigí bosíwo —O Ámíná Goríxoríni. Oyá dññí tñni xíomí dññí nìwìkwíróa upaxí enagí nání o ananí umímíníníaríni.

⁵ Ámá wí “Síá ayí wí tñni xíxeni mímóníni. Goríxoyá síñwíyo dání ayá tññíyi ríá imóníni?” yaiwíaríggíaríni. Wí “Síá wíyi seáyí e mímóní nñni Goríxomí yayí umeañwá nání apáni ríá imóníni?” yaiwíaríggíaríni. Ámá ayí ayí “Síá wíyi seáyí e imóníñíraní? Nñni axíppí imóníñíraní?” nìyaiwirínná “Nioní e ríyaiwíaríñni?” nìyaiwirí ipímónírríxíni. ⁶ Ámá “Síá ayí seáyí e imóníñíyíríani?” nìyaiwiro xídaríggíayí Ámínáo nene yaríñwáppí nání yayí owiníni nání e yaríggíaríni. Ámá pí pí reaxí winíppí naríggíayí ení Ámínáo nene yaríñwáppí nání yayí owiníni nání naríggíaríni. Ayí ananí nìnróná wigí naríggíayí nání Ámínáomí yayí wíaríggíayí enagí nání raríñni. Ámá nañwí mìnaríggíayí ení Ámínáo nene yaríñwáppí nání yayí owiníni nání “Apí mìnípa oyaneyí.” nìyaiwiro xídaríggíaríni. Ayí ení wigí naríggíayí nání Goríxomí yayí wíaríggíaríni. ⁷ Ayí ríppí seararíñni. Negíyí wo xíomíni yayí winíni nání síñí ñweapaxímaní. Xíomíni yayí winíni nání “Opémíni.” yaiwípaxímaní. ⁸ Nene síni síñí nìñwearínná ayí Ámínáo nene yaríñwáppí nání yayí owiníni nání yaríñwáppí. Pí pí nerínná Ámínáo yayí owiníni nání yaríñwáppí. Nìperínná ení yayí owiníni nání pearíñwáppí. Ayínná nene nìperínnáraní, síni síñí nìñwearínnáraní, newaníñene yayí inaníwaníri mé sa Ámínáo yayí winínná nání éwanígní. ⁹ Ayí ríppí nání seararíñni. Kiraiso ámá pegíayo tñni mípé síni síñí ñweagíayo tñni wigí Ámínáo imónímíaríri ríxa nìperi ámi wíáppíni meaní enagí nání seararíñni. ¹⁰ Kiraiso ámá nìyíyá Ámínáoní imónímígníri nìperi wíáppíni meaní aí dññí samíñí wegíayínné pí nání segí séríxímeá dññí ení eáníñí tígíayo xwiyíá numearíro “Sípí yaríñoi.” uraríñoi? Dññí ení eáníñí tígíayínné ení pí nání segí séríxímeá dññí samíñí wegíayo peayí wíanaríñoi? Goríxo ámá nìyoní xwírxí umeníayi nìnenení neameníá enagí nání seararíñni. ¹¹ Bìkwíyo dání re nìríníri eáníni, “Ámínáo re ríñírríni, ‘Aníñí noní ñweañáoní, nìwaníñoní imóníñáppími dání seararíñni. Ámá nñni Goríxoní nání xómíñí nìyíkwíroná yayí nìnìmero woákíki nìnróná “Nìyoní nání Ámínáoxí, ayí joxírríni.” nìrípírríaríni.’ Ámínáo e ríñírríni.” Bìkwíyo dání e nìríníri eáníñagí nání “Ámá nìnenení xwírxí neameníaríni.” seararíñni. ¹² Ayínná nene nìjía re imóníñwíni. Pí pí newaníñene enwáppí nání Goríxo xwírxí neamenínná “Ayí apí nání e enwárríni. E enwárríni.” nura waníwárríni.

“Séríxímeáyo óréámioapaxí imóníñíppí míwíwapíyípaní.” uríñí nánírríni.

13 Ámá n̄iyoni xwír̄ix̄í umen̄fo, aȳ Gor̄ixo en̄aḡi n̄áni Jisasomi d̄iñ̄í w̄ikw̄íron̄waéne xw̄iȳfá x̄ixe n̄imear̄in̄rane “N̄ip̄ikw̄ini m̄iyar̄iñ̄oi.” r̄inar̄iñ̄wápi s̄ini m̄ir̄in̄pa nerane d̄iñ̄í p̄irán̄iñ̄í re neȳírori éwan̄iḡini, “Neḡí n̄ir̄ix̄ímeá s̄ip̄í ep̄ír̄ix̄in̄r̄i n̄ik̄ir̄ipeaán̄ipax̄í imón̄iñ̄p̄irani, n̄óreámioapax̄í imón̄iñ̄p̄irani, b̄i m̄iw̄iwap̄iyipa éwan̄iḡini.” D̄iñ̄í e neȳírori éwan̄iḡini. 14 Nioni Áminá Jisaso t̄ini ikár̄in̄iñ̄ápi m̄i d̄áni n̄ijfá nimón̄iri d̄iñ̄í re n̄iyaiwir̄i n̄ip̄imón̄ini, “Pí pí ámá nar̄iḡfápi n̄in̄r̄íná b̄i piax̄í weán̄ipax̄í men̄ini.” n̄iyaiwir̄i n̄ip̄imón̄ini. E ner̄iñ̄í aí ámá “Ap̄i n̄in̄r̄íná piax̄í neán̄ipax̄í r̄fani?” yaiwiar̄iḡfá ḡiȳf ḡiȳf aȳt̄ni aiwá ap̄i piax̄í weán̄ipax̄í imón̄ini. 15 Seḡí d̄iñ̄í t̄ini “Ap̄i anani n̄ipax̄í p̄ir̄ini.” n̄iyaiwiro n̄in̄r̄óná w̄iwap̄iyar̄iḡfápi m̄i d̄áni sér̄ix̄ímeá ax̄ípi nemáná “S̄ip̄í imón̄iñ̄p̄i n̄fáon̄ir̄fani?” n̄iyaiwir̄i xw̄ir̄fá n̄ik̄ix̄én̄ir̄ínáȳf, “Ayo s̄ini d̄iñ̄í s̄ip̄í n̄iwirane p̄irán̄iñ̄í umear̄iñ̄wini.” r̄iseaimón̄ar̄ini? Kiraiso yeáȳf uyim̄ix̄emeám̄án̄r̄i upein̄í en̄aḡi n̄áni sér̄ix̄ímeáyo seḡí nar̄iḡfápi m̄i d̄áni xw̄ir̄fá m̄iwik̄ixepani. 16 Aȳn̄áni seḡí “Anani n̄ipax̄í p̄ir̄ini.” n̄iyaiwir̄i nar̄iḡfápi m̄i sér̄ix̄ímeá w̄i n̄iseax̄ídiro ax̄ípi ner̄iñ̄p̄im̄i d̄áni piax̄í n̄iweán̄ir̄ínáȳf, ámá w̄i seḡí yar̄iḡfápi n̄áni “Aȳf s̄ip̄í imón̄iñ̄p̄i yar̄iñ̄oi.” r̄ip̄ír̄ix̄in̄r̄i ap̄i e mepani. 17 Aȳf r̄ip̄i n̄áni searar̄iñ̄ini. Gor̄ixo, xw̄iox̄íyo páwian̄fáom̄i ín̄im̄i n̄iwur̄in̄ranéná aȳf xw̄iȳfá iniiḡf t̄ini aiwá t̄ini n̄áni “Ap̄i n̄ipax̄í r̄ini. Ap̄i m̄in̄ipax̄í r̄ini.” ran̄fá n̄áni ín̄im̄i wur̄inar̄iñ̄wámani. Aȳf wé rón̄iñ̄í imón̄iñ̄p̄i x̄ídr̄ane ámá t̄ini p̄iȳfá w̄r̄in̄rane kw̄iȳf Gor̄ixoȳap̄im̄i d̄áni d̄iñ̄í n̄ifá neain̄r̄i yan̄fá n̄áni ín̄im̄i wur̄inar̄iñ̄wár̄ini. 18 Ámá e nero Kiraisomi x̄ídar̄iḡfá ḡiȳf ḡiȳf Gor̄ixo “Aȳf ap̄ani yar̄iñ̄oi.” yaiwir̄i ámá “Aȳf m̄im̄iw̄iár̄o x̄ixeni yar̄iñ̄oi.” r̄iro yar̄iḡfáȳf en̄aḡi n̄áni rar̄iñ̄ini. 19 Aȳn̄áni “Nene yar̄iñ̄wápi m̄i d̄áni ámá n̄iwaȳirón̄i ro ñwearo wiḡí d̄iñ̄í w̄ikw̄íroar̄iḡfápi yóf imón̄i ro epax̄í imón̄iñ̄p̄ini oyaneȳi.” n̄iyaiwiro xaiw̄í fá x̄ir̄f̄ir̄ix̄ini. 20 Aiwá seḡíȳf w̄i “Ñw̄fár̄ini.” yaiwiar̄iḡfápi n̄in̄r̄iñ̄p̄im̄i d̄áni Gor̄ixo em̄in̄r̄i yar̄iñ̄p̄i m̄ip̄ineamón̄iñ̄í oyaneȳi. Pí pí ámá nar̄iḡfápi Gor̄ixoȳá s̄iñ̄w̄íyo d̄áni anani n̄ipax̄í imón̄iñ̄aḡí aí ámá b̄i n̄in̄r̄i w̄íyo óreámioan̄r̄i wim̄ix̄aná aȳf s̄ip̄í yar̄ini. 21 Nan̄w̄í n̄in̄r̄ínáran̄i, iniiḡf wain̄í n̄in̄r̄ínáran̄i, pí pí ner̄íná ap̄im̄i d̄áni seḡí sér̄ix̄ímeá óreámioapax̄í imón̄iñ̄p̄i mepa nerónáȳf, aȳf nan̄í yar̄iñ̄oi. 22 Seȳiné wox̄ini wox̄ini Gor̄ixo s̄iñ̄w̄í ran̄iñ̄e d̄áni “Iniiḡf wain̄í t̄ini nan̄w̄í t̄ini n̄áni em̄fápi n̄áni e ip̄i r̄iyaiwin̄ini?” n̄iyaiwiro ip̄imón̄if̄ir̄ix̄ini. Ámá iniiḡf wain̄í t̄ini nan̄w̄í t̄ini n̄áni d̄iñ̄í n̄iyaikirómáná “E ner̄íná aȳf anan̄ir̄ini.” yaiwinar̄iḡfápi n̄i x̄ídar̄iḡfáȳf wiḡí d̄iñ̄p̄i “Nioni s̄ip̄ini yar̄iñ̄ini.” m̄iyaiwin̄ipa yar̄iñ̄aḡfá n̄áni yaȳf winar̄iñ̄ir̄ini. 23 E ner̄i aiw̄í ámá wiḡí d̄iñ̄í t̄ini “Nioni ap̄i n̄in̄r̄íná Gor̄ixoȳá s̄iñ̄w̄íyo d̄áni n̄ip̄ikw̄ini mimón̄iñ̄áná r̄fá nar̄iñ̄ini?” yaiwinar̄iḡfápi n̄iwiaik̄in̄r̄i ner̄ínáȳf, wiḡí d̄iñ̄íyo d̄áni “S̄ip̄í r̄fá yar̄iñ̄ini?” yaiwinar̄iḡfár̄ini. Aȳf “E ner̄íná ap̄an̄ir̄ini.” yaiwinar̄iḡfápi t̄ini x̄ixeni mé n̄iwiaik̄in̄r̄i n̄áni wiḡí d̄iñ̄p̄im̄i d̄áni “Nioni s̄ip̄ini yar̄iñ̄ini.” yaiwinar̄iḡfá en̄aḡi n̄áni rar̄iñ̄ini. “Gor̄ixoȳá s̄iñ̄w̄íyo d̄áni aȳf e anani epax̄ener̄ini.” m̄iyaiwin̄í en̄p̄i ar̄f̄k̄i ner̄ínáȳf, aȳf f̄w̄í yar̄iñ̄oi.

15

“Neḡí neaimón̄ar̄iñ̄p̄im̄ini m̄ix̄ídn̄í w̄in̄iȳf wimón̄ar̄iñ̄p̄im̄ini en̄i x̄ídn̄íwan̄iḡini.” ur̄iñ̄í n̄an̄ir̄ini.

1 Nene Jisasomi d̄iñ̄í n̄iw̄ikw̄íroranéná d̄iñ̄í en̄í eán̄iñ̄í t̄iñ̄waéne neḡí neaimón̄ar̄iñ̄p̄i n̄an̄ini m̄ix̄ídn̄í re yaiw̄iwan̄iḡini, “Ámá Jisasomi d̄iñ̄í n̄iw̄ikw̄íroro aí wiḡí d̄iñ̄í sam̄iñ̄í weḡfáȳf am̄ip̄í Gor̄ixoȳá s̄iñ̄w̄íyo d̄áni anani epax̄í imón̄iñ̄p̄i n̄áni udud̄í nero ‘Nepa e epax̄ímani.’ n̄iyaiwiro x̄ídar̄iḡfáȳf r̄fani?” n̄iwiaiwimáná n̄iyun̄irane éwan̄iḡini. 2 E neranéná nene d̄iñ̄í sam̄iñ̄í weḡfáyo nan̄í w̄iwar̄iñ̄wápi m̄i d̄áni s̄f̄k̄f̄k̄f̄ oom̄ix̄aneȳin̄r̄i wiḡí yaȳf win̄ipax̄í imón̄iñ̄p̄im̄i x̄ídn̄íwan̄iḡini. 3 Aȳf r̄ip̄i n̄áni searar̄iñ̄ini. Kiraiso aí xeḡí wimón̄ar̄iñ̄p̄im̄ini m̄ix̄ídn̄í x̄fo Gor̄ixom̄i ur̄iñ̄p̄i n̄áni Bikw̄íyo re n̄ir̄in̄r̄i eán̄iñ̄pa, “Ámá jox̄i ikaȳf w̄í r̄imearar̄iḡfápi aȳf nioni en̄i

nirífarini.” Bikwíyo dani api niriniri eaniñpa Gorixo wimónariñpimi xídiñf enagi nani re searariñini, “Negí neaimónariñpimi mixídiñf diñf samñf wegíáyf wimónariñpimi xídfwanigini.” searariñini. ⁴ Xwiyá enina Bikwíyo niriri eagíá giyf giyf nene ía nroranena éwapñfwanigini eagíarini. ía nroranena aniñf miní xídiñpaxí imónirane diñf sixí ínirane enwápimi dani diñf Gorixo neaiiníapi nani ikwímófrixiniri eagíarini. ⁵ “Gorixo —O áma diñf sixí ínro xíomi aniñf miní xídiro epíri nani anani wimixariñorini. O seyíne ‘Kiraisi Jisaso enípa nerane oxídaneyi.’ niyaiwiróna diñf axípiñi xíriro nawini nimónimána píranñf ñwearo éfrixiniri seaimíxíwiniñini.” nimónarini. ⁶ “Seyíne diñf axípiñi tígfáyíne nimóniro nani maní ná bami dánññf niriro omi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xanorini. Omi seáyí e uméfrixiniri e seaimíxíwiniñini.” searariñini.

“Kiraiso ‘Émáyo eni yeáyf uyimíxemeáimigini.’ yaiwinípi tñi xixeni e eníriñi.” uríñf nánirini.

⁷ Ayinani Kiraisomi diñf wikwíroaríñwaéne yariñwápimi dani áma Gorixomi seáyí e umepírfá nani “Kiraiso neaiminíñpa negí winíyo eni oumímnaneyi.” niyaiwirane xixe míminíwanigini. ⁸ Nioni searariñapi, ayí rípiñini. Kiraiso “Gorixo diñf unwírariñpaxí imóniñoríani?” yaiwinirane “Aríowami Gorixo wigí símímaníño dani ‘Niseaiimíarini.’ réroaríñpi xixeni neaiinírfani?” yaiwinirane yaníwá nani xífo iyí símí sífo wákwiníñwaéneya inókinñf nimóniri arirá neaiñfíriñi. ⁹ Judayene arirá neaiñfíni maríái, émáyf eni Gorixo wá niwianiri winí enagi nani xíomi yayí uméfrixiniri ayo eni Kiraiso arirá winíriñi. Émáyf nani nioni searariñapi Bikwíyo niriniri eaniñf tiyf tñi xixeni imóniñagi nani searariñini. Wí e ayí re niriniri eaniñf, “Ayinani áma émáyf aríá egíe dani Gorixoxi nani woákíki wiri dixí yoí nirírfná soñño dani riri emíarini.” niriniri eaniñf. ¹⁰ Ámi wí e eni re niriniri eaniñf, “Émáyíne Gorixo xegí Judayí tñi yayí éfrixini.” niriniri eaniñf. ¹¹ Ámi wí e eni re niriniri eaniñf, “Émáyíne niyíneni Ámináomi yayí uméfrixini. Áma nimini ñweagíáyf nini yayí uméfrixini.” niriniri eaniñf. ¹² Ámi wí rókiamoagí Aisaiáo niriri eañpimi eni re niriniri eaniñf, “Xíáwo Jesioyá piaxíyo dani wo niwiarorína mixí ináyf nimóniri émáyo umenweañfariñi. Émáyf diñf ‘Píranñf neaiinífo, ayí oríani?’ niyaiwiwo wikwímopírfariñi.” niriniri eaniñfagi nani searariñini. ¹³ “Gorixo —O áma diñf ‘O naní e neaiinírfani?’ niyaiwiwo wikwímoarígfápi nani wimixariñorini. O seyíne xíomi diñf niwikwírorína diñf nífá seainiri niwayíroniro ñwearo epírfá nani xwapí ayá wí seaiíwiniñini.” nimónarini. Seyíne ení eaniñf oyá kwíyípi ení sixí seaeámíxíñpimi dani “Gorixo e neaiinírfani?” niyaiwiwo diñf niwikwímorína ayá wí wikwímófrixiniri “Gorixo api seaiíwiniñini.” nimónarini.

Poro xífo émáyo wáf urímépi nani yayí winíñf nánirini.

¹⁴ Gí níríxímeáyíne, nioni eni seyíne nani diñf re niseaiiwiriñi nipiñmónini, “Ayí wigí winíyo naní wiipaxí imóniñpi nani niñfá imóniro wiwini xixe éwapñpaxí imóniro egíáyf enagi nani winíyo naní imóniñpi onímiápi bi mívíi xwapí ayá wí niwíia warígfariñi.” niseaiiwiriñi nipiñmónini. ¹⁵ E niseariri aí seyíne xwiyá bi bi diñf seaimómi nani payí rina neáa nurína ayá igigí mé niriri eáarini. Ayí rípi naniñini. Gorixo wá niñwianiri ¹⁶ Kiraisi Jisaso nani émáyo wáf uríwiniñiniri nirípeañfíriñi. Émáyf xegí kwíyí áma xíoyá wimixariñpimi dani aiwá peaxí tiníñf Gorixo wimónariñpíññf oimónipoyiniri nioni áma apaxípa nimóniri yariñfániñf nerína xwiyá Gorixo tíamini imóniñf yayí neainípaxí imóniñpi wáf urariñariñi. ¹⁷ Ayinani Kiraisi Jisaso tñi ikáriníñaoni enagi nani Gorixomi nuxídirína yariñapi nani mixí meakíññpaxíriñi. ¹⁸⁻¹⁹ Nioni seáyí e níkariniri amípi wí nani mírí sa Kiraiso nioni yariñapi dani enípi naniñi orímini. Nioni émáyf tíñmíni wáf uriri

Gorixoyá kwíyípi ení nímíxíñpimi dání emímí tñi ayá ríwamónipaxí imóniñpí tñi wíwapíyiri yaríná ayí aríá nñiñiro nání Jisasomi dñí wíkwírogfáriní. Ayínání iwamíó Jerusaremí dání néra neméísáná Iririkamí pñropenísí tñí e nání amí amí nemeríná xwíyíá Kiraiso nání yayí neainipaxípi nímíni íá meáríñanigíni. ²⁰ Apí e neríná “Kiraiso nání nñíá imónigfámi ourímemíni.” mñnimóní “Majíá imónigfámi ourímemíni.” nñyiwirí e enáríni. “Ámá wo síñá añí nání xámí tíwayíroníyo omírímíni.” mñnimóniñí enagí nání e enáríni. ²¹ “Majíá imónigfámi ourímemíni.” nñnimónirí enápi Bíkwyíyo re nñrínirí eáníñpí tñi xixení imóníni, “Ámá o nání síni murémeáníñíyí síñwí wíñpírfáriní. O nání xwíyíá aríá mñwígíyí nñíá imónipírfáriní.” E nñrínirí eáníñpí tñi nioní enápi tñi xixení imóníni.

“Sipení nání nuríná Romíyo imaní seamúrómfáriní.” uríñí nániríni.

²² Ayínání seyíné tñámíni obímíñirí xwapí ayá wí nñnimónirí aí e enápi áxenwarí nñniga waríñagí nání wí nñbípaxí nimóniñímaní. ²³ E nerí aí nioní tñá rímíni wí e síni urímepaxí mimónípa erí xwíogwí obaxí nímúroaríná ení ámí ámí “Romíyí tñámíni úímígní.” nimónayirí ení enagí nání ²⁴ nioní “Sipení pñropenísíyo nání nuríná seyíné ení síñwí nñseaga seamúróímígní.” nimónaríni. “Seyíné tñi xwíyíá nñseañwaxa seamúroaríná gí dñí bí yayí oníníñirí óf e nání aiwá bí niapowárfírxíni.” nimónaríni. ²⁵ “E éímígní.” nñnimónirí aí anígwí ámá Gorixoyá imónigfá Jerusaremí ñweagfáyo arírá wímíñirí e nání waríñíni. ²⁶ Ámá Gorixoyá imónigfá Masedonia pñropenísíyo tñi Gírikí pñropenísíyo tñi ñweagfáyí, ayí ámá Gorixoyá Jerusaremíyo ñweagfá dñwí ikeamónaríyíyo arírá wíwanígníñirí raúroaáríñigfá enagí nání nioní nñgwí apí nñmeámí e nání waríñíni. ²⁷ Wíwaníñíyí wígní dñí tñi yayí nero “E éwanígní.” ríñígníawíxíni. E nerí aí “Émáyí ayo arírá mñwípaxí imónigfáyríni.” ríseaimónaríni? Oweoi, Judayí Jisasomi dñí wíkwírogfáyo dání émáyí xwíyíá yayí neainaríñpí aríá nñwiro dñí nñwíkwíroríná kwíyí tñígníyí nimóníro nání wíwaníñíyí ení ayo wígní amípí bí tñi arírá wípaxí enagí nání raríñíni. ²⁸ Ayínání wígní raúroaáríñigfápi nñmeáa nurí mñni nñwirí “E nñrémoríná éímígní.” nimónaríñpí nñpíni nñyárimóní Sipení pñropenísíyo nání nuríná seyíné tñímaní seamúrómfáriní. ²⁹ Nioní re nñyiwirí nñíá imóniñíni, “Seyíné tñíñmíni nñbíri seaímeááná Kiraiso naní nñeaiiríná bí onímíapí mñeaiíní ayá wí neaiínfáriní.” nñyiwirí nñíá imóniñíni.

³⁰ Gí nñríxímeáyíné, anígwí ení rñrémixí bí rñpí oseaimíni. Seyíné negí Ámíná Jisasi Kiraiso nání dñí moro negí nñríxímeá nání dñí sípí wíánfá nání kwíyípimi dání imóniñwápi nání dñí moro nero Poroní tñi nawíní gwí nñmóníro nioní nání aníñí miní Goríxomí ríxíñí nuríyírfírxíni. ³¹⁻³² Nioní Goríxo nñwímóniríñpími dání seyíné tñámíni yayí tñi nñbíri seyíné tñi xwíyíá nññwearíñpími dání dñí síxí íñímíá nání ríxíñí re nuríyírfírxíni, “Judía pñropenísíyo ñweagfá xwíyíá yayí neainaríñpí aríá mñwí wíákiarígníyí omí wífápipí dání éf umínei.” nuríyírfírxíni. Nioní Jerusaremí nñrémoríná ení ámá Goríxoyá e ñweagfáyí arírá nioní wímíapí nání yayí wíñfíwíñígníñirí Goríxomí ríxíñí nuríyírfírxíni.

³³ Goríxo —O ananí ámá nñwayíróñiro ñweapíri nání wímíxaríñoríni. O seyíné dñí seakíyáwíñígníni. “Apí e éwíñígníni.” nimónaríni.

16

Yayí Poro wíowaríñpí nániríni.

¹ Nioní negí nñríxímeái Pibíyí rñnñí —Í Jisasiyá síyíkí imónigfá Segíria ñweagfáyo saní wuríñaroríñí wíríni. “Í apíxí awíaxí wíríni.” seararíñíni. ² Í seyíné tñámíni nñbírfíná seyíné “Í ení Ámínáo tñi ikáríñíñí wíríñí?” nñyiwíro umímíñírfírxíni. E neríná úrapí mñwí ámá Goríxoyá imónigfá wígní wíñíyo umímíñípaxí imóniñpí axípi

numím+níro pí pí nání ikeamón+agí n+win+róná arírá wí+rí+xíní. Ayí rípi nání+ríní. Í áamá ayá wíyo arírá wirí nioní ení arírá nirí yarí+ñí enagí nání rarí+ñíní.

³ Pírísiraímí t́nń xíagwo Akwiraomí t́nń “Poró yayí eaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí. Ayaú nioní Kiraisí Jisasomí n+xí+dírí yarí+ñápi nání gwí n+móní+gí+yaúríní. ⁴ Nioní éf n+nímín+rí nání yoí mayí nimón+rí egí+yaú enagí nání Goríxomí yayí wiarí+ñáríní. Nioníní marí+ái, éamá Jisasoyá síyikí imóní+gí+á n+míní ñweagí+áyí ení ayaú nání yayí wiarí+gí+áríní. ⁵ Jisasoyá síyikí imóní+gí+á xíomí yayí wianíro nání aní ayaú+ái+wámí awí eánarí+gí+áyo ení “Poró yayí seaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

Epínitasomí —O gí dń+ñí síxí uyiñáoríní. Esia píropení+síyo áamá nńnń sínń enáná xámí Kiraisomí dń+ñí wíkwírono, ayí oríní. Omí ení “Poró yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

⁶ Mariaímí —Í seyíné arírá oseaimín+rí aní+ñí miní ení+ríní. Ímí ení “Yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

⁷ Adíronikasomí t́nń Juniasomí t́nń awaúmí ení “Yayí eaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí. Awaú nioní t́nń axí+gwíoneríní. Awaú nioní t́nń nawíní gwí aní+yo ñweañwáwaúríní. Nioní sínń Kiraisomí dń+ñí míwíkwíronáná awaú xámí o t́nń íkáríní+gí+íwaú imóní+gí+ríní. Wáí wurímeiarí+gí+á seáyí e imóní+gí+áyí waúríní.

⁸ Abíríetasomí —O Ámínáoyá wo nioní dń+ñí síxí uyiñáoríní. Omí ení “Yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

⁹ Ebanomí —O Kiraisomí n+xí+dírí yarí+ñwápi nání gwí n+móní+ñí+yí woríní. Omí t́nń gí dń+ñí síxí uyiñáo, Sítekisomí t́nń awaúmí ení “Yayí Eaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹⁰ Aperisomí —O Kiraisomí n+xí+díríná m+míwíaró píraní+ñí xídarí+ñagí wínarí+ñwá woríní. Omí ení “Yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

Arisítoburasoyá aníwámí wearí+gí+áyo ení “Yayí seaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹¹ Yegí axowawí Xerodionomí ení “Yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

Nasisasoyá imóní+gí+áyo —Ayí Ámínáoyá wí imóní+gí+áyí+ríní. Ayo ení “Yayí seaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹² Tíraipinaímí t́nń Tíraiposaímí t́nń —Ípaú Ámínáomí n+xí+díríná áamá wí ení oxí+dí+poyín+rí ríwí n+rí+kwín+rí aní+ñí miní yarí+gí+ípaúríní. Ípaúmí ení “Yayí eaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

Gí dń+ñí síxí uyiñáo, Pesisomí —O Ámínáomí n+xí+díríná wíní+yí ení dń+ñí owíkwí+rí+poyín+rí aní+ñí miní yarí+ñoríní. Omí “Yayí siowárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹³ Rupasomí —O Ámínáomí n+xí+díríná mowí+á xídarí+ñomaní. Omí “Yayí siowárénapi+ñoí.” nuríroná xínáímí —Í omí xínái gí inókíní+ñí imóní+ñí+ríní. Ímí ení e urí+poyí.

¹⁴ Asigírítasomí t́nń Pírígonomí t́nń Xemisomí t́nń Patírobasomí t́nń Xemasomí t́nń negí n+rí+xí+meá awa t́nń ñweagí+áyo ení “Yayí seaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹⁵ Pírorogasomí t́nń xiepí Juriaímí t́nń Neriasomí t́nń xínapímí t́nń Oribasomí t́nń áamá Goríxoyá imóní+gí+á ayí t́nń ñweagí+áyo ení “Yayí seaiwárénapi+ñoí.” urí+poyí.

¹⁶ Jisasoyá síyikí imóní+gí+áyí+né yayí níníroná yayí óf eánení+rí+xíní. Jisasoyá síyikí imóní+gí+á ñweagí+á api api nípíní yayí seaiwárénapi+ñoí.

“Áamá xepí+xepá orónaneyíníro seaiwapí+yarí+gí+áyí síñwí wí+naxí+dí+rí+xíní.” urí+ñí nání+ríní.

¹⁷ Gí n+rí+xí+meáyí+né, ení rí+rémí+xí bí rípi oseaimíní. Seyíné áamá míxí oríní+poyín+rí seaiepí+siro óreámioápoyín+rí seaiwapí+yíro yarí+gí+áyo —Ayí none seaiwapí+yíñwápi níwíai+kiro xegí bí seaiwapí+yáníro yarí+gí+áyí+ríní. Ayo síñwí wí+naxí+dí+poyí. Síñwí níwí+naxí+díroná ayí t́nń gwíaumí minípa époyí. ¹⁸ Ayí rípi nání seararí+ñíní. Áamá e yarí+gí+áyí nepa Ámíná Kiraisoyá xínáíwání+ñí nimóníro omí+ñí wíiarí+gí+áyí+maní. Reaxí wínarí+ñípi náníní dń+ñí nímoro yarí+gí+áyí+ríní. Ayí dí+yimání íkaxí nuríro weyí

umeararigfápimi dáni áamá maiwí “E neaiwapiyaniro ríá yariñoi?” miyaiwí egfáyo yapf wíwapiyarigfáriní. ¹⁹ “Romí ñweáyf xwiyfá yayf neainaríñpí ríwí mumó píraníñf xídaríñoi.” ríñíñpí añf ñimíni yanf iwénímenf enagf nání nioní seyíné nání yayf ninaríni. E nerí aí áamá nioní seararíñáyf yapf seaíwapiyipfrixíni seyíné ñañf imóníñpí nání díñf émf saímí moro sipí imóníñpí nání majfá ero oimónípoyíniñf nimónaríñagf nání raríñíni. ²⁰ Nioní seararíñapí seyíné xixení nerfínáyf, Goríxo —O ananí áamá ñíwayíroníro ñweapírfá nání wimíxaríñoríni. O síni mé obomí xopírarf ñíwimáná seyínéyá suyímanñwíyo wárinfáriní.

“Áminá Jisaso wá seawianfwinígníni.” nimónaríni.

“Ámá tíyf yayf seaiwárenapáoi.” uríñf náníriní.

²¹ Timotio —O Kiraisomí ñixídri yariñapí nání gwí ñimóníñf woríni. O yayf seaiwárenapíñoi. Nioní tñí axígwíowa, Rusiaso tñí Jesono tñí Sosipatao tñí ení yayf seaiwárenapáoi. ²² Tetiasoní —Nioní Poro áwanf ñíraríná payf rína eaaríñáoníriní. Nioní ení Ámináoyáyíné yayf seaiwárenapíni. ²³ Gaiaso —O Poroní xegf añfyo ñweañáná píraníñf ñímeañoríni. Jisaso yá síyikf imónígní añf rípiñí ñweagfáyf xegf añfyo awí eáníprí nání umímínaríñoríni. O ení yayf seaiwárenapíñoi. Erasítasó —O añf rípiñí dánf gapímanfíyíyá ñígwí meñweañoríni. O tñí xogwáo Kwotasó tñí awaú ení yayf seaiwárenapíni. ²⁴ [Áminá Jisaso seyíné ñíyínéni wá seawianfwinígníni. “E imónfwinígníni.” nimónaríni.]

“Goríxomí seáyimí uméwanígníni.” uríñf náníriní.

²⁵⁻²⁶ Seyíné xwiyfá yayf neainaríñpí —Xwiyfá apí Jisaso Kiraiso nání nioní wáf uraríñapí tñí xixeníriní. Apí eníiná dání ínimi yumfí imóníñpíriní. Ínimi yumfí nimóga bagf aiwí agwí ríná ríxa wíá wókímíxíniñpíriní. Émá ñimíni ñweagfáyf wí arfá ñíwiro díñf owíkwírópoyíniñf Goríxo —O aníñf nonf ñweañoríni. O eníiná dání “E imónfwinígníni.” raríñípa wíá rókiamoagfáwa eagfápi wáf urímeañíwápimi dání émá ñimíni ñweagfáyf tñf e ríxa síñáni áwanf rínaríniñpíriní. Xwiyfá apí xaíwí íá oxírípoyíniñf seaimíxípaxo, ayf Goríxoríni. ²⁷ Díñf émf saímí morí ñwíá imóníri eno, ayf oníriní. Omí Jisaso Kiraiso neaiñpí nání díñf ñimoríñpími dání yayf seáyí émf oumeaneyí. “E éwanígníni.” nimónaríni.

Payí Poro Korinîyo ñweáyí nání xámí eañínaríní.

Payí rîna Jisasoyá sîyikíyí aní yoí Korinîyo ñweagíyí nání Poro xámí nîrîrî eañínaríní. Aní apí Gîrikíyí pîropenisíyo xwé bî imónîñpîríní. Poro émayí aníyo wáí nurîmeríná aní apimí ení nîrémorî (Wáí wurîmeiarígá 18:1-17) xwiogwí wo nîñwearî nuréwapîyirî ámí wo sîní enáná áwîní e dání wí e nání nurî nîñwearíná arfá re wiñîñigíní, “Jisasoyá sîyikí imónígá Korinîyo ñweáyí nîpîkwîní mîyarîñojí.” rînarîñagá arfá nîwirî payí ayí Poromî yarîñí owianeyîñro nearî wiowárîñpî ení nîmearî nání payí rîna nearî wiowárîñîñigíní. Ayí Jisasomî dîñí nîwîkwîro aiwî sîní nîaiwí pîopia yapî imónîro íwí sîní Jisasomî dîñí mîwîkwîropa neríná egfápi íá xîrîro yarîñagfápi nání mîxí nurîrî eañîñigíní. Xfomî yarîñí payí nearîñpimî dání wigfápi nání ení áwaní nurîrî eañîñigíní.

¹ Poronî —Nionî Gorîxo xegí nîwimónîrîñpimî dání gí íwí Jisasi Kiraisoyá wáí wurîmeiarîñí wo imónîwîñîñigínîrî wéyo íá numîrîñonîríní. Nionî negí nîrîxímeáo, Soteniso tîñí nawíní nîñwearíná ² sîyikí Jisasoyá imónígá aní Korinîyo ñweagíyíné nání —Seyíné Kiraisî Jisaso tîñí nawíní ikárîñigfáyíné enagî nání sîyikwí míní imónîrîñîñîrî searîpeañîyîñéríní. Seyíné ámá aní nîmîñí gîmî gîmî ñweagfá negí Ámíná Jisasi Kiraisomî —O Ámíná ayí tîñí nene tîñí nání nawíní imónîñoríní. Omî yayí wiarígíyí nîñí tîñí nawíní xewanîñoyá imónîrîñîñîrî wéyo íá seaumîrîñîñîrî. Seyíné nání payí rîna nearî mónaparîñîñí. ³ “Negí ápo Gorîxo tîñí Ámíná Jisasi Kiraiso tîñí awaú wá seawianîrî seyíné nîwayîrónîro ñweapîrî nání seaîrî éisixíní.” nîmónaríní.

“Gorîxo seaîpîñpî nání yayí wiarîñîñîrî.” urîñí nánîrîñí.

⁴ Seyíné Kiraisî Jisaso tîñí ikárîñigfáyíné enagî nání Gorîxomî nurîríná xfo wá nîseawianîríná nañí seaimîxîñpî nání dîñí nîmorî íníná seyíné nání yayí wiarîñîñîrî. ⁵ Ayí rîpî nání rarîñîñí. Kiraiso tîñí ikárîñigfáyíné Gorîxo wá nîseawianîrî nañí imónîñí bî bî nîseaimîxîríná réwapîñîpaxí imónîro nîjía imónîpaxí imónîro epîrfa nání bî onîmiápi sîxí mîseamímó nîpîñí ayá wí seamímónîñîrî. ⁶ Xwîyíá Kiraiso nání yaní seaîpîñwápi xwioxíyo sîkîkîñîñí seaomîxîñîñagî nání ⁷ negí Ámíná Jisasi Kiraiso ámí xwíá tîyo nání nîweapîrî piaumímí inîwîñîñîñîrî xwayí nanîrî nîñwearóná e e epaxí imónîrîñîñîrî xegí kwíyîpimî dání sîxí seamímónîñpî nání dîwí wí mikeamónîñojí. ⁸ Jisasi Kiraiso sía xfo ámá nîyonî mí ómómîxímí enfáyí nání sîkîkî nîseaomîxa nunfá enagî nání xwîyíá mîseaxekwîmopaxíyíné imónîpîrîñîñî. ⁹ Gorîxo —O seyíné xegí xewaxo, negí Ámíná Jisasi Kiraiso tîñí nawíní gwiaumí inîgíyíné oimónîpoyîñîrî wéyo íá seaumîrîñoríní. O ananî ámá ikwiárîñîpaxí imónîñojí enagî nání “O xîxenî e neaîñîñîñî?” yaiwîpaxîríní.

“Jisasoyá sîyikí imónígíyíné yaní mepayónîpanî.” urîñí nánîrîñí.

¹⁰ Gí nîrîxímeáyíné, gí dîñí tîñí marfáí, negí Ámíná Jisasi Kiraiso e wîwapîyîwîñîñîñîrî nîrîpeañîpimî dání ení rîrémîxí bî oseaimîñí. Seyíné nîyîñéní xwîyíá axîpi rîro píránîñí nîxîrîñîro ñweapîrî nání xîxegíní yaní mepayónîpa ero dîñí axîpi moro dîñí aga ná bîñí íá xîrîro nero ñweáñîñîñî. ¹¹ Gí nîrîxímeáyíné, ámá Kîrowioyá wí nîbîro seyíné nání nîñîrîñîñî “Ayí mîxí rîrowiágí inarîñojí.” nîrîfá enagî nání seararîñîñî. ¹² Wiyíné wiyíné rîpî rîpî rarígíyí enagî nání seararîñîñî. Wiyíné “Poro neaîepîñîñîñî.” raríná wiyíné “Aporoso neaîepîñîñîñî.” raríná wiyíné “Pitao neaîepîñîñîñî.” raríná wiyíné “Kirisso neaîepîñîñîñî.”

rariġġá enjaġi nánî enġi rirémixġi seaiarîġinî. ¹³ “Kiraiso ná wonî imónîġaġi aí siyikġi oyá imónîġfáyġi xixegġinî yanġi epayónîpaxġirîni.” rîseaimónarîni? “Poró nene arîrá neainfa nánî íkġáyo yekwîroáriġfárîni.” rîyaiwiarîġoi? Seyġné wayġ nîseameairġná Porómî oxġdġpoyîni rî yoġ nionîyá nîrîro wayġ seameaigġáranî? ¹⁴⁻¹⁵ Nionî segġyġ wîyo wayġ mumeaipa neri aí Kîrisîpasómî tġnî Gaíasómî tġnî awaúmîni wayġ numeairî nánî Gorîxómî yayġ wiarîġinî. Ayînanî áamá wî re rîpaxġ menîni, “Poroyá yoġ nîrîrġná wayġ neameaigġenerîni.” rîpaxġ menîni. ¹⁶ Ayġ neparîni. Áamá Sitepanasoyáyo enî wayġ umeaiġápî nánî rîxa dîġî ninġagġi aiwî áamá wîyo enî wayġ umeaiġárġani? Nionî rîxa dîġî mîninariġinî. ¹⁷ Ayġ rîpî nánî rariġinî. Kiraiso áamáyo wayġ umeaiwîniġinî rî nîrowárénarîġmanî. Xwîyġá yayġ neainarîġî xġo nánîpî wáġ nurîmeiŵîniġinî rî nîrowárénarîġinî. Kiraiso yoxáġpámî nîperġná neaiġġpî surġmá enġġinî rî wáġ nurîmeiŵîniġinî rî nîrowárénarîġná áamá wigġ dîġîyo dánî émġ saimġ nîmoro uréwapîyarġġápi uréwapîyîwîniġinî rî nîrowárénarîġmanî.

“Enġ eánîrî nîġġá seáyġ e imónîrî Gorîxo enġîpî Kiraiso síwá neaiġġrîni.” urîġî nánîrîni.

¹⁸ Xwîyġá Jisaso yoxáġpámî nene nánî neapeiġġpî nánî áamá nanġnanîro yarġġáyo re rariġaġá aí, “Xwîyġá api majġá nikárîniro rariġġápirîni.” rariġaġá aí nene Gorîxo yeáyġ neayimîxemeaarîġene re yaiwîġwîni, “Jisaso íkġá yoxáġpámî penġġpimî dánî Gorîxo enġî eánîġġ xegġ imónîġġpî síwá neaiġġrîni?” yaiwîġwîni. ¹⁹ Nionî rariġġápipimî Bîkwġyo re nîrîni rî eánîġġpî sopîġġ nîwarîni, “Gorîxonî áamá ‘Dîġî émġ saimġ moarîġwaénerîni.’ yaiwînarġġáyo mîrîrakġ wimġárîni. ‘Dîġî imeġġ yegġ moġwaénerîni.’ yaiwînarġġáyo dîġî mîxixeyaikġ wimġárîni.” E nîrîni rî eánîġġpî nionî rariġġápipimî sopîġġ nîwarîni. ²⁰ Ayînanî Gorîxo e winġá enjaġi nánî áamá rîná dánġ imónîġġá “Dîġî émġ saimġ moarîġwaénerîni.” yaiwînarġġáyo arîrerîni? Nwġ ikaxġ eánîġġpî mewegġáyo enî arîrerîni? “Xwîyġá ximîximġ nîni rî mîrariġwaénerġani?” yaiwînarġġáyo enî arîrerîni? Áamá Gorîxómî dîġî mîwîkwîroarġġáyo “Dîġî émġ saimġ nîmorane rariġwaénerîni.” rariġġápi nánî o rîxa re oyaiwîpoyîni rî mîneaiwápiyipa enġrani, “Nepa dîġî émġ saimġ nîmoro rariġġápipimî. Majġá nikárîniro rariġġápirîni.” oyaiwîpoyîni rî mîneaiwápiyipa enġrani? ²¹ Ayġ rîpî nánî rariġinî. Gorîxo xewanîġo dîġî émġ saimġ nîmorġná áamá xġómî dîġî mîwîkwîró “Dîġî émġ saimġ nene negġ moarîġwápipimî nîxġdîranéná ananî xġoyá ámaéne imónîpaxġirîni.” yaiwîarġġáyo api xe oimónîpoyîni rî síġwġ mîwîni xwîyġá none wáġ rariġwápipimî —Api “Majġá íkárîniġġpîni.” rariġġápirîni. Apimî dánîni áamá nepa dîġî wîkwîroarġġáyo Gorîxo “Yeáyġ uyimîxemeámîġġinî.” wimónîġġrîni. ²² Gġ Judayġ xwîyġá api neparġanî rî ipîmónanî nánî emîmġ bî oneaiwápiyîpoyîni rî wimónarîġġrîni. Émáyo xwîyġá api neparġanî rî ipîmónanî nánî nîġġá seáyġ e imónîġġ bî onearéwapîyîpoyîni rî wimónarîġġrîni. ²³ E e wimónġagġi aiwî none wáġ nurîmeranéná xwîyġá rîpî wáġ urarîġwárinî, “Áamá Gorîxo yeáyġ uyimîxemeáwîniġinî rî nánî urowárénarîġómî yoxáġpámî yekwîroarġġáwixîni.” urarîġwárinî. E urarġná émáyo “Xwîyġá majġá inîġġpî rġa rariġoi?” yaiwîarġġárinî. Gġ Judayġ “Sġmirîrġ neaiarîġġpî rġa rariġoi?” yaiwîarġġárinî. ²⁴ E neri aí xġoyá imónanġwá nánî wéyo íá neaumîrîġene Judayen-erani, Gîrikîyenerani, xwîyġá api arġá nîwiranéná re yaiwîarîġwárinî, “Kiraiso nîperî nîwiápîni mearîġġpimî dánî Gorîxoyá enġî síxġ eánîġġ tġnî dîġî émġ saimġ o moġġpî tġnî síwá neaiġġrîni?” yaiwîarîġwárinî. ²⁵ Ayġ rîpî nánîrîni. Áamá dîġî re yaiwîarġġápi, “Gorîxo majġá nikárîni rî yarîni.” yaiwîarġġápi, api aí pí pí nîġġá áamá imónîġġáyo wiárġ nîmúrorî seáyġ e wimónîni. “Gorîxo enġî samîġġ nîwerî yarîni.” yaiwîarġġápi, api enî aí pí pí enġî eánîġġ áamá imónîġġáyo wiárġ nîmúrorî seáyġ e wimónîni.

²⁶ Gġ nîrîxġmeáyġné, Gorîxo gġ áamá oimónîpoyîni rî wéyo íá seaumîráná íná seyġné imónîġġápi nánî dîġî nîmoróná “Poró ayġ api nánî rġa neararîni?” yai-

wipaxírini. Nioniyáyí oimónípoyniri wéyo fá niseaumíríná segíyí obaxí wí nijfá áamá wigí dñíyo dání imónarígápi xwé bí imóniñáná wéyo fá seaumírínífrani? Segíyí obaxí wí xwéríxayíné imóniñáná wéyo fá seaumírínífrani? Segíyí obaxí wí ení rñí nimóniro áamáyo umenweañáná wéyo fá seaumírínífrani? Oweoi. ²⁷ O áamáyo yeáyí uyimíxemeámániri nání neríná áamá “Negí dñíyo dání dñí émf saímí moñwaénerini.” yaiwinarígáyo ayá wimómániri nání “‘Majfá ikáriniñí imóniñípirini.’ rarígápipimi oxídímíni.” niyaiwiri eníriní. Áamá “Ení síxí eáníñwaénerini.” yaiwinarígáyo ayá wimómániri nání “‘Ení meáníñípirini.’ rarígápipimi oxídímíni.” niyaiwiri eníriní. ²⁸ Áamá xíomi míxídarígáyo “Apí seáyí e imóniñípirífrani?” yaiwiarígápi anípá imíximíániri nání “Amípi ayí peayí níwianiro ‘Sípíriní.’ rarígápipimíraní, ‘Mipímóniñíriní.’ rarígápipimíraní, sa apimí oxídímíni.” niyaiwiri eníriní. ²⁹ Áamá wo aí Goríxoyá síñwí tñí e dání míxí meakíninípa mímónipa éwiníginiñí apí apí niyaiwiri eníriní. ³⁰ E nerí aí xewaníño neaiñípipimí dání Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikáriniñwaénerini. Omí dání Goríxo dñí émf saímí xfo moaríñipi dñí síxí neamímori xfoya síñwíyo dání áamá wé róniñwaéne neaimíxiri áamá nioniyá síyikwí míníñí imónífríxiniri wimóniñípi neaimíxiri negí íwí yaríñwápimí dání gwíniñí nearoayírori eníriní. ³¹ Goríxo Kiraisomí dání apí apí neaiñí enagí nání Bíkwyó re níriniñí eáníñipi, “Áamá míxí nimeakíniróná áamá wí nání míxí mimeakíní Ámináo nání míxí meakínípoyi.” níriniñí eáníñipi xixeni xídífríxiní.

2

“Niseaímearíná Jisaso nánini searéwapíyiniñáriní.” uríñí nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, nioní iwamífo niseaímearí xwíyí fá Goríxoyá ínimi imóniñípi wáf nisearíríná “Poro nijfá seáyí e imóniñorífrani?” oniaiwípoyniri xwíyí fá xwé imóniñí rarígápi tñí seariri ámaéne negí dñíyo dání dñí émf saímí moaríñwápi tñí seariri mé ² dñí rípiní mojarini, “Ámi bí gí dñí tñí gíwí nímixiri murípa oemini. Sa Jisasi Kiraisomí íkfá yoxáfpámi yekwíroarígápi nánini ouréwapíyimíni.” nímori apini seaiwapíyiniñáriní. ³ Nioní seyíné tñí niñwearíná ení samíñí nínwerí ñweañáriní. Wáyí erí óf erí nerí ñweañáriní. ⁴ Nisearéwapíyirínáraní, wáf nisearírínáraní, xwíyí fá áamá “Apí seáyí e imóniñípirífrani?” yaiwiarígápi bí tñí níkwímíxiriñípipimí dání dñí oseakínimíximíniñí nerí mísearí emímí ení eáníñí Goríxoyá kwíyípipimí dání niseaiwapíyiríná searéwapíyiniñáriní. ⁵ E enápi, ayí rípi nání enáriní. Seyíné Goríxomí dñí níwíkwíróroná ámaéne “Dñí émf saímí moaríñwíni.” yaiwinaríñwápimí níwíkwíró Goríxoyá ení eáníñípipimí dñí owíkwírópoyniri e nerí seaiwapíyiniñáriní.

“Nijfá Goríxoyápi xegí kwíyípipimí dáníni imónipaxírini.” uríñí nánirini.

⁶ E niseariri aí none áamá Goríxomí dñí wíkwíroarígá yof imónigfáyo nijfá dñí émf saímí móniñípipimí dání imóniñí bí uraríñwáriní. Nijfá apí áamá ríná dñí imónigfápipimí dánímaní. Nijfá apí ení áamá ríná dñí seáyí e nimóniro menweagfáyí —Ayí anínaníro yarígáyíriní. Ayíyá imónigfápipimí dánímaní. ⁷ Nijfá dñí émf saímí móniñípipimí dání imóniñí nioní seararíñápi, ayí Goríxoyá yumí imóniñípirini. Apí ínimi imóniñagí nání áamá “Goríxo eníapí nání nijfá oimónaneyí.” níwimóniro aiwí wiwaníñíyí dñí mopaxí mimónini. Apí Goríxo anína tñí xwíarí tñí síní mimíxípa ené dání yumí dñí enwípearíñípirini. Nene xfo tñí anínamí ñweañwá nání enwípeaaríñípirini. ⁸ Áamá ríná dñí seáyí e nimóniri menweagfáyí wí Goríxo yumí dñí enwípearíñípi nání nijfá mimónigfáriní. Ayí nijfá nimóniro síñwíyí, Áminá ení eáníñí nene yeáyí neayimíxemeanífa nání Goríxo imóniñípi neaiwapíyiniñomí wí íkfáyo yekwíroaránoro egfámani. ⁹ None raríñwápi nání Bíkwyó dání xixeni re

niríniri eánini, “Amípi Gorixo áamá xíomi dñí síxí uyarigfáyo wipimoárinípi, ayí áamá wí síñwí m+wínipa ero arfá m+wipa ero ‘Neaipmoárinípi, ayí apíríani?’ niyaiwirí dñí m+mopa ero yarigfápirini.” E niríniri eáninípi none seararínwápi tñni xixeni imónini. ¹⁰ Gorixo nene nání neaipmoárinípi áamá wigí dñí tñni dñí m+mopaxí imóninagi aiwi Gorixo xegí kwíyípi dání ríxa wíá nearókiamoníriní. Ayí rípi nánirini. Xegí kwíyípi nemerí amípi nñni nání nijfá imónini. Amípi Gorixo yumí enwípeárinípi nání aí nijfá imónini. ¹¹ Áamá go áamá wo yumí dñí moarinípi nání nijfá imónini? Oweoi, áamá o yumí dñí moarinípi xewaníñoyá dñípiní api nání nijfá imónini. Kwíyí Gorixoyápi ení axípi imónini. Áamá wo aí dñí Gorixo moarinípi nání nijfá mimónipaxí nerí aí xegí kwíyípiní nijfá imóniní enagi nání Gorixo yumí neaipmoárinípi nání anani wíá nearókiamopaxíriní. ¹² Gorixo wá nñeawianíri e e epaxí imónírixiníri síwiá síxí neamímoní nípini nání nijfá imónaníwá nání o kwíyí áamá xwíá tñyo xíomi m+xídarigfáyíyá imóninípi síxí mñeamímó xíó tññí e dñípi síxí neamímoníriní. ¹³ Ayínáni none Gorixo wá nñeawianíri síwiá síxí neamímonípi nání nisearéwapíyiríná xwíyíá áxwínajeneyá dñí émí saímí nñmorane réwapínarínwápi dání mñsearéwapíyí xwíyíá Gorixoyá kwíyípi nearéwapíyíyó dání searéwapíyarínwáriní. Áamá Gorixoyá kwíyípi tígíyó kwíyípi nearéwapíyípi píraníní ureñwípearínwáriní. ¹⁴ E nerí aí áamá kwíyí Gorixoyápi mayí imónigfáyo o wá nñeawianíri e e epaxí imónírixiníri xegí kwíyípi dání síxí neamímonípi nání nurírnáyí wí mímínipaxímani. Ayí rípi nánirini. Áamá ayí áamá wí Gorixoyá kwíyípi dání yarínagí nñwíníroná kwíyípi dání mí ómíxipaxí imóninagi nání dñí píraníní neyíro “Gorixoyá kwíyípi dání ríá yarínó?” yaiwipaxí mimóninó. Ayínáni api e mñyaiwí majfá neróná “Áamá ayí majfá níkaríníro ríá yarínó?” yaiwiarigfáriní. ¹⁵ E nerí aí áamá Gorixoyá kwíyí tígíyí amípi bí nání dñí neyíro “Ayí mñkí apimí dání ríá imónini? Apimí dání ríá imónini?” yaiwipaxíriní. Kwíyípi tígíyí e yaiwipaxí aiwi mayíyí ení kwíyípi tígíyí imónigfápi nání wí dñí eyíropaxí menini. ¹⁶ Nioní seararínápi tñni xixeni Bíkwyó re niríniri eánini, “Áamá gíyí Ámínáo dñí moarinípi nání nijfá imóninó? Oweoi. Gíyí omí uréwapíyipaxí imóninó?” E niríniri eáninagi aiwi nene oyá kwíyípi tññwaéne dñí Kiraiso moarinípi axípi moariníwaénerini.

3

“Searéwapíyarínwáone sa Gorixomí xínáíwanéníní imóninwáonerini.” uríní nánirini.

¹ Gí nñríxímeáyíné, nioní e nñsearíri aí xámí seyíné tñni nññwearí nñsearéwapíyiríná áamá kwíyípi tígíyí wíyóníní searéwapíyipaxí mimónigfáriní. Áamá kwíyípi mayí imónigfá Gorixomí mñxídarigfáyo uréwapíyarínwápa axípi searéwapíyínáriní. Áamá Kiraisomí iwamíó nñxídiríná o tñni ríxa íkarínigfáyíné aiwi síni pñopia yapí imónináná searéwapíyínáriní. ²⁻³ Seyíné niaíwí pñopia aiwá mñnípaxíníní imóninagí nání xwíyíá ínimi imóninípi nñsearéwapíyiríná aiwá mñseaiapí aminíníní sea-íapínáriní. Agwí ríná aí seyíné kwíyípi oseaiwapíyiminíri yarínípi mñxídfí segí dñí tñni íeapá seainarínípi mñxídfíro síni aiwá nñpaxíníní mimóninó. Seyíné segí wínyó síni sípi dñí waiwiro símí tñni iníro nerónáyí, “íeapá neainarínípi mñxídirane sípi áamá Gorixomí mñxídarigfáyí yarigfápa erane mepa yarínwíni.” rñseaimónarini? ⁴ Ayí rípi nání e seararínini. Seyíné yaní nepayóníro wíyíné “Nene Poromíni xídarínwáénerini.” rñro ámi wíyíné “Aporosomíni xídarínwáénerini.” rñro nerónáyí, re rñseaimónarini, “Áamá Gorixomí mñxídarigfáyí yapí mepa yarínwíni.” rñseaimónarini? ⁵ Seyíné píraníní dñí yaikirópoyí. Aporoso pí ríá imónini? Poroní

pí rfa imóninini? Sa Ámináooyá xináipawinini nimónirai yawawi xixegini pí pí éisixiniri fá yeaumiráná yarigwíwawirini. Yawawi apini yarigwípimi dani seyiné Gorixomi dñi wikwírogfáriní. ⁶ Nioni iwamfó wáf niseariríná aiwá iwáninini seaurinini. Aporoso ríwíyo nisearéwapiyiríná aiwá api yeáy eniginiri iniiginini seapiseamenirini. Yawawi e egwíwawi aiwi seyiné Gorixoyá dñiyo dani aiwá ná nerápirinini yapigfáriní. ⁷ Ayinani gminí go aiwá iwá urinirani, gminí go iniiginini piseanirani, ayf ananirini. Sa Gorixoyá dñiyo dani aiwá ná yaparini enagi nani xfo nani “Seáy e imónino, ayf orfani?” yaiwipaxirini. ⁸ Aiwá iwá urino tñi iniiginini piseano tñi awáu wfo wíomi seáy e mímimónini. Niwaúni xixeni axip imóninini. Sfa Gorixo amáyo yayf wimonfayimi awaúmi yayf niwimoríná wfo xegf enipi tñi xixeni wiiri wfo xegf enipi tñi eni xixeni wiiri enfáriní. ⁹ Yawawi Gorixomi xináipawinini nimónirai e éisixiniri wimonarini yanirai nani gwf nawini monigwíwawi enána seyiné oyá aiwá omigininini imóninagfa nani rarinini.

Uréwapiyarigfáyf nani anj mirarigfáyf tñi rframiniy enj nanirini.

Seyiné Gorixoyá xegf aniwáninini eni imóninoi. ¹⁰ Nioni Gorixo wá ninwianiri e nimóniri éwiniginiri sixí nimimónipimi dani amá sñá anj miranirani nani dñi émf saimf moarigfápáninini neríná piráninini nisearéwapiyiri sñá xám twayironanigini. Sñá xám nitwayirómáná enána amá amí xaminí wo e dani nimira peyarini. E nerí aí seyiné sñá xám twayironinini dani omiraneyiniróná úrapí mé woxini woxini xixegini piráninini dñi nimori miririxini. ¹¹ Seyiné nijfá re imóninoi. Sñá iwamfó twayironino, ayf Jisasi Kiraisorini. Sñá amí sñi wo twayironipaxí mimónini. Omi dani seáy e nimira peyipaxirini. ¹² Omi dani anj nimira nipeyiríná amá wí sñá gorf tñirani, sñá siripá tñirani, sñá ayá tñi imónininiy tñirani, miriro winiyf íkfá tñirani, ówf tñirani, ará siyikf tñirani, miriro yarinoi. ¹³ Amá xixegini nimira ugfápi sfa Kiraiso weapinifayimi amá ninenení sñwí winani nani sñáni imóninifáriní. Sñáni imónaná re yaiwianifwáriní, “Anj nimiróná ayf tñi mirigfárfani?” yaiwianifwáriní. Ayf rípi nanirini. Sfa ayimi rfa ninifpimi dani sñwí winaxifdanifwáriní. Xixegini mirigfápi wítyá rfa nana “Ayf Gorixomi dñi niwikwíroro aí rfa nipaxí imóninini tñinini mirigfárfani?” yaiwirane wítyá rfa nininiri éf aí siní mirininiyagi niwiniranenáyf, “Ayf Gorixomi dñi niwikwíroróná piráninini nixifdoro rfa minipaxí imónininiy tñinini mirigfárfani?” yaiwirane yanifwáriní. ¹⁴ Anj amá gíy gíy sñá xám twayironinini seáy e nimira peyigfápi rfa miní siní mirininiyánáyf, amá ayo Gorixo yayf wimonfáriní. ¹⁵ Anj amá gíy gíy nimira peyigfápi rfa nowaránáyf, “Anj riwá mirarinini.” yaiwigfápi anipá imónini enagi aiwi Gorixo yeáyf nuyimixemearíná anj xiáwíyo rfa nininiri yaríná rfoyó dani dñi umixeanfáriní.

“Seyiné Gorixoyá anj wiwáninini imóninoi.” urinini nanirini.

¹⁶ Anj Gorixo tñi awí eanarigfiwáninini imóninifayiné imónininiy nani seyiné siní majfá rimóninoi? Oyá kwíyipi seyiné aniwáninini imónininiyimi inimi seanweanipi nani eni siní majfá rimóninoi? ¹⁷ Amá gíy gíy anj Gorixo tñi awí eanarigfiwámí xwirfá sealkixéanáyf, iwá nioniyáiwáni imónininiyini imixininiy enagi nani xíomi eni xwirfá wikixenifáriní. Seyiné niyinéni, ayf anj iwáninini imónininiy nani rarinini.

“Segíyf wone mneamfeyoapani.” urinini nanirini.

¹⁸ Amá woxi “Niwaninini dñi émf saimf monáonirini.” niyaiwiniri yapf méwapinipani. Segíyf wo “Nioni amá ríná danifayfá sñwíyo dani dñi piráninini émf saimf monáonirini.” niyaiwinirifnáyf, nepa Gorixoyá sñwíyo dani dñi émf saimf monó imóninifá nani dñi api pñi niwiárimáná wigf sñwíyo dani majfá ikárininini wo imónininiyini. ¹⁹ Amá Gorixomi mixifdarigfáyf “Nene dñi émf saimf moarininiyánáyf, ayf Gorixoyá sñwíyo dani majmajfá nikárinirani.”

yarigfápi enagi nání seararínini. Bìkwíyo dání nioní seararínápi tñní xixení rípi nírínirí eánínagi nání rarínini, “Ámá ‘Díní émf saímí moarínwárini.’ yaiwinarigfápimi dání sipogwí wioáriníáyo opikínipoyínirí yarínjo, ayí Goríxorini.” nírínirí eánínagi nání rarínini. ²⁰ Ámi wí e ení bî rípi nírínirí eánini, “Áminá Goríxo nijfárini. Ámá ‘Díní émf saímí monwaénerini.’ yaiwinarigfáyí wigí díní tñní enwípearigfápi surímá imónini.” nírínirí eánini. ²¹ Ayínáni negí nearéwapíyarigfáyí womí seáyí e numíeyoarane “Omíni xfdarínwaénerini.” mirípa oyaneyí. Ayí rípi nání seararínini. Amípí nñní ayí seyíné arírá seainífa nánirini. ²² Poronirani, Aporosorani, Pitaorani, xwíá rírirani, seyíné sñní sñí nínwearínáraní, niperínáraní, amípí agwí ríná imóníníyírani, ríwíyo imóníníáyírani, nñnyí ayí seyínéyá imónini. ²³ Seyíné ení Kiraisoyá imónínjo. O ení Goríxoyá imónínjo enagi nání “Negí nearéwapíyarigfáyí womí seáyí e mimíxípa oyaneyí.” seararínini.

4

“Goríxo ámá xíoyá imónígíáyo yarigfápi nání piríró umenífárini.” uríní nánirini.

¹ Seyíné wáf rímearínwáone nání díní nímoróná rípiní mófrixini, “Awa Kiraiso apí éfrixínirí wimónarínípi epírí nání xegí xínáiwáníní imónígíáwaríani? Xwíyíá oyá yumí rínínípi áwaní wuríyipírí nání xegí bosíwowáníní imónígíáwaríani?” yaiwífrixini. ² “Bosíwí nimóníro yarigfáyí wigí díní tñní amípí ayá wí nerínáyí, ayí apáni yarínjo.” yaiwiarínwámani. “Sa ná bñní boso urarínípi tñní xixení díní unwírárípací imónínípi nerínáyí, ayí apáni yarínjo.” yaiwiarínwárini. ³ Ámá opisí aníyo dání xwíríxí mearígíá wírani, seyínéraní, segí díníyo dání nioní gí yarínápi nání piríró nínimerínáyí, ayá sáf bî mñnó “Apí, ayí ananirini.” yaiwimíñni. Níwanínjoni aí gí yarínápi nání piríró nimenirí “E éapi naníríani? E éapi sipíríani?” yaiwinarínámani. ⁴ Nioní díní peá nunírí “fíwí bî méáonirini.” níyaiwinírí aiwí “Xwíyíá mayoní imónínini.” wí rípací menini. Nioní yarínápi nání piríró epací imónínjo, ayí ná woní Áminá Goríxorini. ⁵ Ayínáni sñní imónínáná seyíné ámá wíyo xwíyíá mumeáripáni. Ámínáo —O nñbíríná amípí sía yinínífníní imóníníyí wíá ókímíxírí ámá díní ínimi níkwírómáná egfápirani, rígfápirani, nípini sñnání imíxírí eníforini. O weapíníe nání xwayí naníro nweáfrixini. Íná dání xixegíni womíni womíni yayí nñeameríná wo xegí néra unípi tñní wo xegí néra unípi tñní xixení nearínfárini.

“Seyíné seáyí e seáyí e níméníróná nanímani.” uríní nánirini.

⁶ Gí níríxímeáyíné, payí rína nearíná ewayí xwíyíá nioní tñní Aporoso tñní nání nira warínápi, ayí seyíné díní píraníní nímoro “Poró nene yarínwápi nání rífa neararini?” oyaiwípoyínirí nání nira warínini. Seyíné yawawí nání nira warínápi nání díní nímoróná Bìkwíyo nírínirí eánínípi ogámí mepa nero seáyí e mimónípa nemáná wíyo imímí wímíxíro wíyo seáyí e umíeyoaro mepa éfrixínirí seararínini. ⁷ Seyíné nání ámá gíyí “Seáyí e imónígíáyírini.” yaiwiarínjo? Oweoí, wí e mñseaiwiarínjo. Amípí seyíné imónígíápi Goríxo wí síxí mñseamímóní renjo? Oweoí, amípí seyíné imónígíápi o síwíá síxí seamímónírini. O síwíá síxí seamímóní enagi nání pí nání seáyí e nimóníro síxí mñseamímopa ení náníníní mñxí meakínínarínjo. ⁸ Neparíani? Seyíné ríxa aiwá xwé nñniróníní agwí ímí rífa seayini? Ríxa amípí wí mñmúrónígíáyíné nimóníro rífa nweanjo? None sñní sipfáníní nimónírane nweanáná seyíné ríxa mñxí ináyí nimóníro rífa nweanjo? Ai, none ení seyíné tñní nawíní mñxí ináyí nimónírane seáyí e imónáníwá nání re neaimónarini, “Seyíné nepa ríxa mñxí ináyí nimóníro, sñnwíríyí naní imónímínirí enírini.” neaimónarini. ⁹ Nioní díní re nimónarínagi nání seararínini, “Wáf wurímeaiarínwáone Goríxo aga

síwíá neawáritjonerini. Ámá xwíríxí numemána ‘Ríxa opikípoyi.’ rárinijíyínijí imónijwáonerini. Pí pí níní síjwí tígíáyí —Anjínajírani, ámarani, níní síjwí níneaníro rípíá neamearípírí nání áwínimí yaríjwáone imónijwíní.” nimónarini. ¹⁰ None Kiraisomí níxídirane nání majimajítá ikárinijwáone aí seyíné o tíní nawíní níkáriníro nání ríxa díjé nanjé imónijípíní tígíáyínérini. None enjé samíjé neawenjone aí seyíné ríxa enjé eánigíáyínérini. None peayí neawianigíone aí seyíné seáyí e seaimíxigíoyínérini. ¹¹ Enjíná dání agwí ríná nání none agwí nání erane iniigí nání neainírí iyíá íríkwíní pánirane ámá wé tíní neaupíkákwiarigíone imónirane anjé sá weanfíwá nání wí mayone enagí nání anjé xwírínimerane ¹² negí wé tíní omíjé aníjé miní erane ámá ríperírí neaíaná píraníjé nanjíní umearirane xeaníjé neaíaná xwámámí wirane ¹³ ikayíwí neamearána píyíá xwíyíá urírane yaríjwáonerini. Xwíá rírí nírimíní dáníyí ráfí neaimoarigíonerini. Ámá níní none píaxí eanjé íyanjwíníjé neaimoarigíonerini. Agwí ríná ení apí síní e neaimoaríjoi.

“Poroní ikaníjé níaxídííríxíní.” uríjé nánírini.

¹⁴ Ríwamíjé nioní neáa waríjé apí seyíné ayá oseaimómínírí meá níaiwí gí díjé síxí seayíjáyínéníjé díjé íá oxírípoyínírí eearíjíní. ¹⁵ Seyíné Kiraisomí píraníjé xídípíríá nání yayíwí seamearígíáyí nepa íá míropaxí enjánáyí, segí áponíníjé imóníjéoní ayí obaxí meníní. Nioní xwíyíá yayí seainípaxí imóníjéipí iwamíó wáfí nísearíríná seyíné Kiraisí Jisaso tíní nawíní ikárinípírí nání nioní seameanjáyínéníjé imóníjéagíá nání seararíjíní. ¹⁶ Segí áponíníjé imóníjéoní, ayí nioní enagí nání enjé rírémíxí rípi oseaimíní, “Nioní yaríjéapa axípi ikaníjé níaxídííríxíní.” osearímíní. ¹⁷ Nioní seararíjéapí oépoyínírí xámí Timotiomí —O gí díjé síxí uyírí díjé unjwírírí enjéoríní. Kiraiso nání wáfí uríjéapímí dání díjé wíkwíróagí nání gí íwóníjé imóníjéoríní. Omí seyíné tífámíní urowárenapíjéríní. O ríxa níseaiméaríná nioní Kiraisomí níxídiríná yaríjéapí —Apí nioní amí amí nemeríná Jisasoyá síyikí imónígíá níyoní uréwapíyaríjéapíríní. Apí nání o díjé seainíjoi.

¹⁸ Wíyíné nioní míbípa emíá náníníjé seáyí e seáyí e nímeníro wárixayíné imónaríjoi. ¹⁹ E nerí aí Ámíná Goríxo níwimóníríná nioní síní mé seyíné tífámíní níbírí wárixayínéyá xwíyíápi aríá míseai segí enjé neáníro seáyí e imónígíápi apímí dání rí rimónarígíawíxínírí síjwí seanaxídímíáríní. ²⁰ Ámá manjépaní raríjéagíá níwíníranéná “Ayí Goríxoyá xwíoxíyo páwípíríáyíríani?” yaiwíaríjwámaní. Enjé neáníro uxídaríjéagíá níwíníranéná “Ayí oyá xwíoxíyo njweáyíríani?” yaiwíaríjwá enagí nání seararíjíní. ²¹ Seyíné gímíní gípi nání seaimónaríní? “Poró síyikí nearaní nání iwanjé nímeámí bífwínígíní.” ríseaimónaríní? “Díjé síxí neayaríjéipí neaíwapíyíní nání nípenfí nimónímáná bífwínígíní.” ríseaimónaríní?

5

Wígí wo xanoyá apíxí tíní íwí níjé níwíní meánígíípi nání míxí uríjé nánírini.

¹ Xwíyíá bí rípi seyíné nání rínímearíní, “Jisasoyá síyikí imónígíá Koríníyo njweagíáyí wí íwí inaríjoi.” rínímearíní. Íwí apí émá Goríxomí míxídarígíáyí aí xe oínípoyínírí síjwí níwínarígíápi nání seararíjíní. Segí wo xanoyá apíxí tíní íwí níwíníyísáná meánígíí enagí nání raríjíní. ² Íwí apí síní enjáná pí nání wárixayíné imónaríjoi? Sípi apí yaríjéomí segí síyikí imónígíápipímí dání níparíro mopaxí enagí nání apí e nemáná njwí nearó síjwíríyí, ayí nanjé yanírí egíáríní. ³ Nioní ná jfámí níjwéarí aí gí díjépi seakíkayónáoní seyíné tíní njweaaríjéapáníjé sípi apí enomí ríxa xwíyíá umeáríjéríní. ⁴⁻⁵ Ámíná Jisaso nírowáríjéipímí dání díjé re moárífanígíní, “Ayí awí neáníroná nioní síní díjé ukíkayónáná enjé eáníjé Ámíná Jisasoyápipímí dání xwíyíá axí rípi rínííríxíní, ‘Xe íwí apí yaríjéo náomíní xwíríá wíkwíxéníá nání Seteno tíní

owáraneyi. Ríwíyo síá Ámináo binfáyimi xegí dñþpi yeáyí uyimixemeanfa nání agwi Seteno tñni owáraneyi.’ rñfñrxini.” dñþ e moárfanigini.

“Ámá sipí enomi emi parimófrixini.” urñþ nánirini.

⁶ Seyíné wárxaxa imónarigfápi aga nanþ menini. Yisí bi onimiápi tfaði aí bisfkerfá nþpimini íkwianwí eapnárarfná nþþni nimiga warñþpi nání seyíné nñfá mimónipa reñoi? ⁷ Yisí onimiápi táná bisfkerfá nþpimini íkwianwí eapnárarñþpa axípi xámi fwí ná woni éf aí ámá obaxí axípi xénipaxí enagi nání seyíné bisfkerfá sññññþ imónipñri nání yisí xámiññññþ imónñþpi emi kwírimópoyi. Seyíné ríxa bisfkerfá yisí mayí sññññþ imónñagí aí seararññni. Ayí rþpi nánirini. “Judayene Gorixoyá anñnajo neamúroagípi nání dñþ moani nání sipþsipí rñdñyowá yarñwápa Kiraiso eni nene nání ríxa rñdñyowá inñþ enagi nání seyíné ríxa bisfkerfá yisí mayí sññññþ imónñoi.” nimónarini. ⁸ Ayínáni nene Kiraiso neaññþpi nání dñþ moani nání aiwá api nññrane yayí neranéná bisfkerfá yisí xámiñþpi —Api sipí wikárro rikikifó ero yarigfánñþ imónñþpñrini. Api tñni nimixiri miní bisfkerfá yisí mayípi —Api dñþ nanþþni fá xñro nepa imónñþpñni nání rro yarigfáþrini. Bisfkerfá yisí mayí api tñni nñwanigini.

⁹ Nioni xámi payí wina re nñriri neari mónaññarini, “Seyíné ámá fwí inarigfáyí tñni nawíni gwiaumí minipani.” nñriri neari mónaññarini. ¹⁰ E nñriri nearfná ámá Gorixomi mixídarigfá fwí inñrórani, sñwí fwí winñrórani, fwí uráþñrórani, wigí ñwáfipimi xídnrórani, yarigfáyí nání mñsearññanigini. “Ámá Gorixomi mixídarigfá api api e yarigfáyí tñni gwiaumí wí minipa oemini.” nñyairónáyí, xwíá rñrñmi þñni nñwiárñri nání e epaxí imónñagí nání wí e mñsearññanigini. ¹¹ Payí xámi nñriri nearfná ayí rþpi imónñþpi nání searññanigini, “Ámá ‘Jisasomi nñxídnri nání segí sérñxímeáonñrini.’ rarñþ wo apixí wí tñni fwí inññrini, sñwí fwí winññrini, xegí ñwáfipimi xídnñrini, ámáyo ikayfwí umearññrini, inñgí xwapí nññmáná papíkf erñrini, ámáyá amípi wí fwí uráþññrini, e yarñño tñni gwiaumí minipani. Aiwá aí o tñni nawíni nñkumixññri mññpani.” nñriri eaññanigini. ¹²⁻¹³ Ayí rþpi nání seararññni. Ámá Jisasoyá sñyikí imónñwaéne tñni sñni nawíni mimónigfáyo nioni sñwí nñwinaxídnri xwíyíá urñpaxí rimónññni? Oweoi, ayo Gorixomi sñwí nñwinaxídnri xwíyíá urñpaxíñni. E nerí aí ámá Gorixomi dñþ nñwíkwñro nání seyíné tñni nawíni imónigfáyo sñwí nñwinaxídnri sipí yarññagí nñwinñfná xwíyíá urññrxini. Ámá sipí enomi emi parimófrixiniñri seararññni.

6

“Segí wíyo xwñrxí mumeþani.” urñþ nánirini.

¹ Segíyí wo xegí imónñþ wo tñni xwíyíá imixþþsi nání nimónñfná, arige nerí “Ámá Gorixoyá imónigfáyí tñni nññrane þíranñþ oyeaimixíþoyi.” mñyairwí ayo nñmúrori “Ámá Gorixoyá mimónigfáyí tñni nññrane þíranñþ oyeaimixíþoyi.” nñyairwiri wigí opisí anþ tññ e nání warñññrini? ² Gorixoyá ámá imónñwaéne Kiraiso nñweapñfná xfo tñni nawíni nene ámá Gorixoyá mimónigfáyo xwñrxí umeanfwápi nání sñni nñfá mimónipa reñoi? Seyíné xwñrxí seáyí e imónñþ api umepñfá enagi nání “Xwíyíá onimiá agwi rínná rñnarññwáþia xwñrxí mñmenñpaxí imónñwaénerini.” rñyairwinarññoi? Anani xwñrxí menñpaxí imónigfáyñnerini. ³ Anññají manþ Gorixoyáyo þñrñ wiaíkgífáyo xwñrxí nene umeanfwápi nání sñni nñfá mimónipa reñoi? Seyíné e epñfá enagi nání xwíyíá xwíá tñyo rñnarññwáyo anñpaxí xwñrxí umepaxíñnerini. ⁴ Ayínáni wíyíné xwíyíá bi tñgíyíné nimónñrónná pí nání ámá Jisasoyá sñyikí imónigfáyíñeyá sñwíyo dání sipfá imónigfáyí wí þíranñþ oneaimixíþoyññri ayí tññ e nání warigfáñni? ⁵ Ayá seaimopaxí bi rþpi yarññþ

oseaimini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné, segfýf wo wo tñni xwiyfá tñf nimónirfna segfýf dñf tñf wo xwiyfá arfá n-wiri píranñf wimixiyipaxf imóniño menirani? 6 Séríxímeánñf imóniñf wo wfomi xwirixf oumemnirfná, ayf nanf mimóniñf nerí aí Jisasomi dñf m-wikwíroarigfáyf píranñf oyeaimixfpoynirí ayf tñf e nání nimeámi nurfnáyf, ayf aga sipí imóniñfpi yarini. 7 “Jisasomi píranñf oxídaneyi.” yaiwiarigfáyíné xwirixf nimeniróna apimi dáni ríxa rípaíwññf meaárarñfoi. Dixf womi xwirixf mumé xe onikárinirí nerfnáyf, “Ayf apáni yarñfoi.” searimfñni. Xwirixf mumé amipí xe fwf onirápññf nerfnáyf, “Ayf apáni yarñfoi.” searimfñni. 8 E nerí aí seyfné wí e mepa nero sipí ikáriníro fwf rápeníro yarñfoi. Séríxímeánñf imónigfáío aí api e wikárarñfoi. 9 Goríxo áamá rikikiríó yarigfáyf xe xfoyá xwioxfyo opáwípoyññf sñwf m-winípa enfápi nání seyfné sñni nijfá mimóniipa reñfoi? Seyfné xenwñni nímoro yapññf méwapññpani. Áamá fwf ninirí rípeánarigfáyfñni, wigf ñwáfapimi fá x-rarigfáyfñni, oxí wo apíxf wí tñni fwf inarigfáyfñni, oxí wo wfo tñni “fwf oinaiyi.” wimónarigfáyfñni, oxí wo wfo tñni iyf onarigfáyfñni, 10 fwf urápekixearigfáyfñni, amipí wayáyo sñwf fwf w-inarigfáyfñni, iniñf xwé niníro papíkí yarigfáyfñni, ikayfwf umeararigfáyfñni, majfá n-wikárímaná fwf uráparigfáyfñni, áamá e yarigfáyf wí Goríxo gí xwioxfyo xe onweápoynirí wí sñwf winífná menini. 11 Xámi wiyfné api bñf yagfáyíné imóniñagfá aí Ámíná Jisasi Kiraiso tñni kwíyf negf ápo Goríxoyápi tñni egfípimi dáni Goríxo segf yagfápi ríxa igfánñf seaeámori siyikwí mínñfñfñf imónifrixññf seaimixirí xwiyfá mayf imónigfáyíné imónifrixññf seaimixirí enññni.

“Áamá náomi dáni pí pí neróna Goríxomi seáyi e umepaxf imóniñfñni époyi.” urñf nánirñni.

12 Seyfné re niyaiwiarñagfá aiwi “Pí pí ‘Oemini.’ n-neaimónirfná anani epax-enerñni.” niyaiwiarñagfá aiwi apimi n-pimini dáni nanf seaimixipaxf menini. Amipí nioni “Oemini.” n-nimónirfná api anani nepaxoni aiwi wí nánñni xe mñf nñniga ounirí sñwf winimfámani. 13 Áamá fwf inarigfá wí fwf wiwanñfñf yarigfápi nání re oyaiwípoyññf, “Ananirñni. Áamá nápi, ayf api nání menirani?” oyaiwípoyññf ewayf ikaxf rípi rarigfárñni, “Aiwá ayf agwú nánirñni. Agwú eni ayf aiwá nánirñni.” E rarigfápi nepa rññagf aiwi Goríxo agwú tñni aiwápi tñni anípa imixínfárñni. E nerí aí ámaéne fwf inanfwá nání menini. Ámínáo wimónarñfñni yanfwá nání imóniñwñni. Ámínáo eni áamá nápi nanf oimónfpoynirí yarñññni. 14 Goríxo sa negf Ámíná Jiaso owiápnimeanirí sñf wimixñfmaní. Nene eni wiápnimeanfwá nání xegf ení eánñfñfñf dáni sñf neaimixínfá enagf nání rarññni.

15 Seyfné Kiraisoyá siyikfpi imónigfáyíné enagf nání xfoyá nápimi dáni seyfné bñf bññf imónigfápi nání sñni majfá rimóniño? Ayfnáni nioni oyá nápimi dáni bññf imóniñáoni niyónimi nurí apíxf iyf ede dáni warigfá wími n-kumixinirfná “Ayf ananirñni.” riyaiwiarñfoi? Oweof, wí e yaiwipaxf menini. 16 Áamá apíxf iyf ede dáni warigfámi kumixinígfá gíyf gíyf, ayf xíi tñni nawíni nimóníro ná ayf ná bñññf imónigfápi nání seyfné sñni majfá rimóniño? Bkwfyo dáni xwiyfá rípi “Ayaú n-kumixinirfná ná ayf ná bñññf imónigfárñni.” nñññf eánñagf nání seararññni. 17 E nerí aí áamá Ámínáo tñni nawíni kumixínfáyf o tñni nawíni nimóniróna kwíyf axfpi tgfáyf imónarigfárñni. 18 Áamá wí tñni fwf inanñññf wáyf nero éf úfrixñni. Pí pí fwf áamá yarigfá winíyf náomi bfaríwámñni nero aí apíxf tñni fwf inarigfápi xegf bñf imóniñni. Náomí ínñmi dáni nero nání wiwanñfñf xwirfá ikixenarigfárñni. 19-20 Segf ná xixegfñni imónigfápi, ayf kwíyf Goríxoyápi nání —Api Goríxo síxf seamímóáná seaainñfññni. Api nání segf wará anññf imónigfápi nání seyfné sñni majfá rimóniño? Goríxo Jiaso neainñfñf dáni ríxa bñññf neañf enagf nání ríxa xfoyá

imóniḡwini. Sini sewaniḡyíḡnéyá mimóniḡoi. Ayináni seyíné segí nápimi dáni pí pí neróná Gorixomi seáyi e umepaxí imóniḡpini éfrixini.

7

Ámá meániḡfáyí náni ur-iḡí nánirini.

¹ Seyíné payí nearo yariḡí nigfápi náni áwanḡ b̄i osearimini. Oyi, ámá apixí b̄i m̄imeapa nerínáyí, ayí nanḡ yariḡoi. ² E n̄seariri aí f̄wí x̄ixegíni ámá inariḡfápimi dáni feapá seainipaxí enagi náni oxí woxi woxi dixí apixí meari apixí wíyi wíyi eni dixí oxí meániri éfrixini. ³ Apixí wíyi “Gí oxo fá onixirini.” n̄simóniríná xiagwoxi ími xe fá x̄ir̄ir̄ixini. Oxí woxi “Gí apixími fá oxir̄imini.” n̄simóniríná xiepiyi eni “Xe fá onixirini.” yaiw̄ir̄ixini. ⁴ Xiagwoxi, ayí dixí nápi náni xiáwoximaní. Dixí apixí dixí nápi náni xiáfir̄ini. Xiepiyi eni, ayí dixí nápi náni xiáfiyimaní. Dixí oxo, ayí jíxiyá nápi náni xiáworini. ⁵ Ayináni wiyagwí wiyagwí “fá oxir̄inaiyi.” n̄ir̄iniríná arfá mé miní x̄ixe “Oyi.” rin̄fisixini. Sfá áríní Gorixomi x̄wiyfá r̄ir̄imí wiani náni x̄ixe “Oweoi.” n̄ir̄iniríná, ayí ananirini. E n̄seariri aí sfá “‘Oweoi.’ or̄inaiyi.” yaiw̄íípi r̄ixa nór̄imáná enáná ámi fá x̄ir̄in̄fisixini. Ayí r̄ipi nánirini. Woxi woxi “Ámá wí t̄ini f̄wí inanípi náni m̄iḡí minipa oemini.” n̄simóniri aí x̄ixeni api eminiri náni enḡ m̄ireániḡagi náni Seteno ámá wí t̄ini f̄wí iniri náni r̄ir̄ipeáwiniḡiniri “Ámi fá x̄ir̄in̄fisixini.” searariḡini. ⁶ “Sfá áríní Gorixomi r̄ixiḡí ur̄ip̄ri náni x̄ixe ‘Oweoi.’ n̄ir̄iniróná, ayí ananirini.” searariḡapi sekaxí e éfrixiniri m̄isearariḡini. N̄seaimóniríná xe e éfrixiniri s̄iḡwí seanariḡini. ⁷ “Ámá n̄ini nioni apixí m̄imeapa enáoni yapí nimóniríná, ayí ananirini.” nimónariní. E neri aí Gorixo ámá o omi x̄ixegíniyo wá n̄wianiri n̄wiiríná wíyo meánpaxí oimónipoyiniri wiiri wíyo m̄imeánpaxí oimónipoyiniri wiiri enḡ enagi náni searariḡini.

⁸ Segí ámá sini m̄imeániḡfáyí t̄ini apixí aníyí t̄ini náni r̄ipi osearimini. Ayí m̄imeániḡaoni yapí sini an-iḡí e nimóniróná nanḡ yariḡoi. ⁹ E n̄seariri aí r̄ipi eni osearimini. “Ámá wí t̄ini f̄wí inaní náni m̄iḡí m̄ineainipa oyaneyi.” n̄seaimóniri aí x̄ixeni api yan̄ro náni enḡ m̄iseaeánpa nerónáyí xe meánf̄rixini. “N̄imeánp̄ri náni d̄iḡí sipí n̄wia nurínáyí, nanḡ menagi náni xe meánf̄rixini.” searariḡini. ¹⁰ R̄ixa meániḡfáyíné náni ḡwí ikaxí r̄ipi —Api nioniyápi marfái, Ámináo r̄iḡp̄ini. Api osearimini. Apixí meániḡfíwa wigí oxowami n̄wár̄imi mupaní. ¹¹ E mepa neri n̄wár̄imi nurínáyí, ámi oxí m̄imeání kiki fá ḡweáfrixini. “Kiki fá oḡweáminí.” m̄iwimónipa nerínáyí, ámi xiagwo t̄ini kumixin̄frixini. Xiagwowa eni wigí apixíwami emi m̄imopa éfrixini.

¹² Ámá xamiḡí winiyíné x̄wiyfá r̄ipi —Api Ámináo r̄iḡp̄imani. Nioniyápirini. Api eni osearimini. Ámináomi d̄iḡí w̄ikw̄ronḡyí woxi apixí d̄iḡí m̄iw̄kw̄ronḡ wí r̄imeániḡáná í sini “Anani meániḡaomini omeániḡm̄ini.” n̄iwimóniríná xiagwoxi ími emi m̄imopa éfrixini. ¹³ Apixí Ámináomi d̄iḡí w̄ikw̄ronḡíxi, oxí d̄iḡí m̄iw̄kw̄ronḡ womi meániḡíxi enánáyí, o sini “Gí apixí meanái t̄ini an-iḡí oḡweáminí.” n̄iwimóniríná omi n̄wár̄imi mupa éfrixini. ¹⁴ Ayí r̄ipi náni rariḡini. Oxí Ámináomi d̄iḡí m̄iw̄kw̄ronḡ wo arige neri Gorixoyá wo imónipaxirini? Ayí xegí xiepi d̄iḡí w̄ikw̄ronḡí t̄ini nawíni nemer̄iḡpimi dáni Gorixomi d̄iḡí n̄iw̄kw̄ron̄i ámá x̄foyá wo imónipaxirini. Apixí d̄iḡí m̄iw̄kw̄ronḡ wí eni xegí xiagwo, d̄iḡí w̄ikw̄ronḡo t̄ini nawíni nemer̄iḡpimi dáni ámá Gorixoyá wí imónipaxirini. Api mepa nero p̄ini n̄wiár̄inimi nurónáyí, segí niaíwí Gorixoyá wí mimóní oyá s̄iḡwíyo dáni piax̄niḡí eániḡfáyí imónip̄rixini. Nioni searariḡapi x̄ixeni nerínáyí, oyá imónip̄r̄ár̄ini. ¹⁵ E n̄seariri aí Gorixomi d̄iḡí m̄iw̄kw̄ronḡ meániḡí “Gí apixí Gorixomi d̄iḡí w̄ikw̄ronḡ r̄imi n̄wár̄imi oum̄ini.” n̄iwimóniríná xiepixi xe p̄ini n̄wiár̄imi onuniri

sîŋwî wînrîrîxîni. Dîŋî mîwîkwîronî meánîgîíí “Gî oxî Gorîxomî dîŋî wîkwîronî romî nîwârîmî oumîni.” nîwîmónîrîná xîagwoxî xe pîni nîwiârîmî onunîrî sîŋwî wînrîrîxîni. Nîseawârîmî ugîáyîné sîni áxenwarî inîgîáyî yapî mimónîŋoi. Gorîxo nîwayîrónîro ŋweáfrîxînrî nánîpî rîxa wéyo íá neaumîrîŋene enagî nánî rarîŋîni. ¹⁶ Oxî dîŋî mîwîkwîronî womî xîepîxi, jíxi dîxî oxomî pîni mîwiârîpa nerî o tîni nîŋwearîná sîŋwepîgî nîwirîŋîpîmî dánî wierîkiemearîrîfîni? Mîwierîkiemeapa erîrîfîni? Jíxi majîfîrîni. Apîxî dîŋî mîwîkwîronî wîmî xîagwoxî, joxî enî í tîni nîŋwearîná sîŋwepîgî nîwirîŋîpîmî dánî wierîkiemearîrîfîni? Mîwierîkiemeapa erîrîfîni? Joxî enî majîfîrîni. Ayînáni segî ámá Gorîxomî dîŋî mîwîkwîrogîá meánîgîáyo nîwârîmî mupa éfrîxînrî seararîŋîni.

“Segî imónîfrîxînrî yanî seadîmîxîŋîpî imónîfrîxîni.” urîŋî nánîrîni.

¹⁷ Seyîné woxîni woxîni Ámîná Gorîxo ayî xîxegîni apî apî e imónîfrîxînrî yanî seadîmîxîŋîpî, o ayî nionîyá ámá oimónîpoyînrî wéyo íá seaumîráná imónîgîápi axî apîni “Xe oimónîmîni.” nîyaiwîro imónîfrîxîni. Gorîxoyá sîyîkî nimónîrî amî gîmî ŋweagîá nîyonî sekaxî axîpî urîmearîŋîrîni. ¹⁸ Segîyî wo Judayo enagî nánî iyî sîmî sîo wákwinîŋáná Gorîxo o ámá nionîyá oimónîrî wéyo íá numîrîrînáyî, ámá o “Iyî sîmî sîo wákwinîŋîpî arîge nerî yo mîyimînréni?” mîyaiwîpa éwîngîni. Segîyî wo iyî sîmî sîo mîwákwinîŋáná Gorîxo nionîyá oimónîrî wéyo íá numîrîrînáyî, ámá o Judayî wonîŋîŋî oimónîmînrî iyî sîmî sîo mîwákwinîpa éwîngîni. ¹⁹ Ayî rîpî nánîrîni. Iyî sîmî sîo nîwákwinîrînáranî, mîwákwinîpa nerînáranî, Gorîxoyá sîŋwîyo dánî ná ayo mimónîni. Oyá sîŋwîyo dánî “Ná ayo imónîni.” yaiwîarîŋîpî, ayî sekaxî xîo rîŋîpîmî xîdarîgîápi nrîni. ²⁰ Ayînáni ámá woxîni woxîni, seyîné Gorîxo ámá nionîyá oimónîpoyînrî wéyo íá seaumîráná pí pí xîxegîni imónîgîápi xe apîni nimónîro ŋweáfrîxîni. ²¹ Woxî Gorîxo ámá nionîyá oimónîrî wéyo íá rumîráná ámá woyá xînáixînrîŋî nimónîrî omîŋî wîiarîŋoxî nimónîrînáyî, ududî bî mirîni pa nerî “Nionî sîni axî apîni nimónîrîná, ayî ananîrîni.” yaiwîrîxîni. E nerî aí xînáixînrîŋî nimónîrî omîŋî wîiarîŋoxî ámá áxenwarî minîgîáyînrîŋî imónîpaxî enánáyî, ananî xînáixînrîŋî nimónîrî omîŋî wîiarîŋîpî pîni nîwiârîrî kîkîfîá úrîxîni. ²² Xînáixînrîŋî nimónîrî omîŋî wîiarîŋoxî, ayî rîpî nánî “Ududî bî mirîni panî.” rîrarîŋîni. Gîyî Ámîná Gorîxo ámá nionîyá oimónîpoyînrî wéyo íá umîráná ámá wîyá xînáiwánîŋî nimónîro omîŋî wîiarîgîáyî enánáyî, ayî sîni apî imónîŋagîa aí Gorîxo rîxa gwî roayîronîyîrîni. Gîyî Ámînáo ámá nionîyá oimónîpoyînrî wéyo íá umîráná áxenwarî minîgîáyî enánáyî, ayî xîo wîmónarîŋîpî epîrîfîa nánî xegî xînáiwánîŋî omîŋî wîiarîgîáyî imónîŋagîa nánî “Ududî mirîni panî.” seararîŋîni. ²³ Jîsaso neaiŋîpîmî dánî Ámînáo bînrîŋî nîsearî gwî searoayîronîŋî enagî nánî ámá wîyîyá xînáiwánîŋî mimónîpa éfrîxîni. ²⁴ Gî nrîxîmeánîŋî imónîgîáyîné, Gorîxo ámá nionîyá oimónîpoyînrî wéyo íá seaumîráná pí pí xîxegîni imónîgîápi o xegî sîŋwîyo dánî apîni imónîfrîxîni.

Ámá mîmeánîgîáyî nánî urîŋî nánîrîni.

²⁵ Seyîné ámá sîni mîmeánîgîáyî nánî payî nearî yarîŋî nigîápi nánî Ámînáo sekaxî bî mînrîŋîŋî aiwî nionî —Nionî Ámînáo wá nînrîwîanîrî niŋîpîmî dánî xwîyîfî dîŋî uŋwîrîrîpaxî imónîŋîpî seararîŋîonîrîni. Nionî gî dîŋîyo dánî bî osearîmîni. ²⁶ Xeanîŋî neámeámînrî yarîŋîpî rîxa neámeaarîŋî enagî nánî nionî dîŋî re moarîŋîni, “Ámá agwî pí pí imónarîgîápa anîŋî axîpî e imónîfrîxîni. ‘E nerînáyî, ayî nanîrîni.’ nimónarîni.” Nionî dîŋî e moarîŋîni. ²⁷ Woxî rîxa apîxî meanoxî enánáyî, “Ímî arîge wârîmînréni?” nîyaiwîrî mepanî. Woxî apîxî mîmeanoxî enánáyî, “Apîxî arîge nerî meámînréni?” nîyaiwîrî mepanî. ²⁸ E nîsearîrî aí woxî apîxî nîmearîná ayî íwî bî mîyarîŋîni. Apîyáixî enî oxî nîmeánîrîná ayî íwî

bi m+yariþini. E nerþ aþ xeaniþ meániþáyi sini xwþá tþyo ñweañána wímeanþapi seaímeanþiniþi searariþini. ²⁹ Gþ niriþxiþmeáyine, e niþseaririþná riþiniþi searariþini, “Jisaso weapiþáyi naniþ rixa aþwi ayo enagiþ naniþ ámaþ aþixþ rixa meagiþáyiþné re nimóniro éþriþini. Aþixþ mayowa áxenwarþ minþpa nero naniþ ‘Gorixoxo wimónariþiþini oemini.’ niþyaiwiro yariþáwa yapiþ nimóniro éþriþini. ³⁰ Ámíxiþá yariþáyiþné ámíxiþá mþyariþáyiþ yapiþ nimóniro éþriþini. Diþiþ níþá seainariþiþiþné diþiþ níþá mþwinariþiþiþ yapiþ nimóniro éþriþini. Amþiþiþ bþ nero tþgiþáyiþné amþiþiþ mayþiþ yapiþ nimóniro éþriþini. ³¹ Omþiþiþ nerþná amþiþiþ xwþá tþyo wenþipiþiþ daniþ omþiþiþ yariþáyiþné ámaþ aþiþ naniþ wí ududþ mþwinariþiþáyiþ yapiþ nimóniro éþriþini.” Amþiþiþ agwiþ rinaþ xwþá riþimiþ enþiþiþ imóniþiþpa anþiþiþ imóniþná menþini. Xegþ bi imóniþná naniþ aþwi ayo enagiþ naniþ searariþini. ³² “Amþiþiþ ayá wí naniþ ududþ miriþiþpa oþpoyþ.” niþnimóniriþiþ naniþ searariþini. Ámaþ aþixþ mþmeagiþáyiþ Ámíþnáo nioniþ yariþapiþ naniþ yayþ owinþiriþiþ naniþ o yayþ winþpaxþ imóniþiþiþiþ naniþ diþiþ niþmóþa warþgiþáriþini. ³³ E nerþ aþiþ ámaþ aþixþ meagiþáyiþ “Gþ aþixþ yayþ owinþiriþiþ naniþ ariþe emiþiriþiniþ?” niþyaiwiro aþiþ naniþ diþiþ niþmóþa nuro ³⁴ diþiþ biþ biaú þá xiþariþgiþáriþini. Aþixþ siniþ oxþ mþmeániþgiþiþwa tþniþ aþiyáþiþwa tþniþ íwa wí wí re yaiþwariþiriþini, “Niþniþ gþ náþiþ tþniþ diþiþiþiþ tþniþ siþikwþ míniþiþiþ Ámíþnáo gþ ámaþ e oimóniþpoyþiriþiþ wimónariþiþiþ tþniþ xiþeniþ oimóniþmþiniþ.” niþyaiwiriþiþ o naniþ wiþpaxþ imóniþiþiþiþ naniþiþ diþiþ moariþiriþini. E nerþ aþiþ aþixþ rixa oxþ meániþgiþiþwa wí wí axþiþ e yariþiþmaniþ. “Gþ oxo yayþ owinþiriþiþ naniþ ariþe emiþiriþiniþ?” niþyaiwiriþiþ xwþá tþyo daniþ imóniþiþiþiþ naniþ diþiþ niþmóþa warþiþiriþini. ³⁵ Nioniþ searariþapiþ naþiþ oniþiriþiþ mþsearariþiniþ. Sewaniþiþiþné niþxiþdiþriþná naþiþ oseaiþiriþiþ searariþiniþ. Nioniþ áxenwarþ oseaimþiriþiþ mþrariþiniþ. Seyþné naþiþ imóniþiþiþiþiþ nero amþiþiþ piþ piþ imóniþiþiþiþ naniþ mþmþwiaþkþ mþseainþpa yariþná “Ámíþnáo wimónariþiþiþiþ oyaneyþ.” niþyaiwiro oþpoyþiriþiþ naniþ searariþiniþ.

³⁶ Ámaþ go go “Aþiyá nioniþ naniþ rixiþiþiþ nuriþyigþimiþ niþiþkwþiniþ mþwikáriþariþiniþ.” niþyaiwiriþnáyiþ, í xwé nimóniriþiþ rixa meapaxþ imóniþagiþ siþwþ winiþiriþiþ “Ímiþ rixa omeániþniþ.” niþyaiwiriþiþ mþiþiþ niþiriþiþ naniþ “Kikiþá biþ epaxonþmaniþ.” yaiþwiriþiþ nerþnáyiþ, xe o xegþ wimónariþiþiþiþ nerþiþ ímiþ omeaniþ. E nerþná, ayþ siþiþiþ biþ mþyariþiniþ. Ananiþiriþiniþ. ³⁷ E nerþ aþiþ go go “Ná biþniþ aþiþ oeminiþ.” riþiniþiþiþiþ naniþ diþiþ siþiþ íniþiriþiþ þeapá winþpaxþ imóniþiþiþiþ xe mþiþiþ oniniþiriþiþ mimóniþpa eriþ xewaniþo xegþ diþiþyo daniþ “Aþiyá nioniþ naniþ rixiþiþiþ nuriþyigþiþ kikiþá onþweaniþ.” yaiþwiriþiþ nerþnáyiþ, ayþ naþiþ yariþiniþ. ³⁸ Ayþnaniþ ámaþ aþixþ xegþ rixiþiþiþ wuriþyigþimiþ niþmeariþná, ayþ naþiþ yariþiniþ. Ámaþ aþixþ xegþ rixiþiþiþ wuriþyigþimiþ mþmeapa nerþná, ayþ eniþ naþiþ nerþiþ seáyþ e imóniþiþiþiþ yariþiniþ.

³⁹ Aþixþ wíyá oxo siniþ mþpé ñweañána anþiþ re yaiþwiniþiþiþiþ, “Oyá aþixþiniþ rimóniþiþiþiþ?” yaiþwiniþiþiþiþ. E nerþ aþiþ xegþ oxo rixa niþperiþnáyiþ, siniþ omiþ mþmeániþ “Go gomþ omeániþmþiniþ?” niþwimóniriþná, ananiþ meániþwiniþiþiþ. E nerþ aþiþ ámaþ siþþá imóniþiþiþ womþ mþmeániþ Jisaso tþniþ ikáriþniþgiþáyiþ womþiniþ meániþwiniþiþiþ. ⁴⁰ Ámiþ niþmeániþriþná, ananiþ enagiþ aiwiþ nioniþ gþ diþiþ ayþ riþiþ nimónariþiniþ, “Í ámiþ mþmeániþ siniþ anþiþ aþixþ anþ niþþweariþnáyiþ, yayþ oxþ tþniþ niþþweariþná winþniþáþimiþ seáyþ e imóniþiþiþiþ winþniþáriþiniþ.” niþwimónariþiniþ. “Nioniþ eniþ Gorixoyá kwíyþ tþiþáonþriþaniþ?” niþyaiwiriþiþ searariþiniþ.

8

Nanþwþ mimóniþ ñwþáþiþ naniþ riþiþyowá inþiþiþiþ naniþ uriþiþ naniþiriþiniþ.

¹ Seyþné payþ nearo naþwþ ámaþ wigþ mimóniþ ñwþá imóniþiþiþiþ naniþ riþiþyowá yariþiþáþiþ naniþ yariþiþ niþgiþáþiþ naniþ biþ oseariþmþiniþ. Ayþ neþariþiniþ. Seyþné riþwamiþiþ nearo niþriþgiþáþa Jisasoniþ diþiþ wþkwþronþwaéne niþneneniþ rixa niþþá imóniþiþwaénerþiniþ. Ayþ nepa imóniþagiþ aiwiþ riþiþ oseariþmþiniþ. Ámaþ “Rixa niþþá imóniþiþáonþriþaniþ?” niþwimóniriþná, diþiþ aþimiþ daniþ wáriþa imónariþgiþáriþiniþ. E nerþ aþiþ ámaþ wíyo diþiþ

sþpí nþwirí arírá nþwiríná apimí dání Jisasoyá siyikí imóniþwaéne sþkþkí ámi bí eámixinaríþwáriní. ² None go go “Amíþpí bí nání ríxa nijfá imóniþáonírþaní?” niyaiwinírínáyí, nijfá Goríxo “Ámá níní e oimónþpoyí.” wimónariþþí tñní sñní xixení wí mimóniþoríni. ³ E nerí aí go go “Nijfá imóniþáonírþaní?” niyaiwiní Goríxomi dñþí sixí nuyirínáyí, Goríxo “Ámá o nioniyá imóniþí worþaní?” yaiwiní. ⁴ Ayínání gþwí ámá wí wigí þwþáþí nání rídiþyowá nemáná ámi makerfá imixaríná Jisasoyá imónigþáyíné bí nero narigþáþí nání ríþí osearíminí. Nene nijfáriní. Xwþá tþyo mimóní þwþáþí obaxí eþagí aiwi bí nepaxiþí imóniþþimaní. Níþiní nepa þwþá mipímoníþþiríni. Þwþá nepa imóniþþí, ayí ná woní Goríxoníríni. ⁵ Ámá wí re rarigþáriní, “Þwþá ríþí aþñnamí dánþþiríni.” Wí “Xwþárimí dánþþiríni.” rarigþáriní. Þwþá rarigþá apí bí “Nepa þwþá imóniní.” ríniþþiríni. Bí “Kwíyí seáyí e imóniþí tññíríni.” ríniþþiríni. Apí apí obaxí ayá wí imóniþagí aiwi ⁶ nene nání þwþá imóniþþí, ayí ná woní Goríxoríni. O negí áporíni. Amíþpí nání mþkí ikiþoríni. Ámá xþo nání imóniþwaéne ayí oníríni. Nene nání seáyí e imóniþþí ení “Píríni?” marfáí, ayí ná woní Áminá Jisasi Kiraisoríni. Omí dání Goríxo amíþpí níní imixírí sññí nene imóniþwáþí neaimixírí eþoríni.

⁷ E nerí aí ámá Jisasomí dñþí wíkwíroarigþáyí níní nijfá apí nimóniro “Negí þwþá xídagwáþí ná mþkí mayí imóniþþiríaní?” yaiwiarigþámaní. Segíyí wí Jisasomí sñní dñþí mþwíkwíró neríná wigí þwþáþí fá nixíra nþwagþasáná yarigþáyí eþagfá nání mimóní þwþáþí nání gþwí rídiþyowá iníþþí nñniróná “Ayí gþwí þwþá imóniþþí nání rídiþyowá éþáþí ríá naríþiní?” niyaiwiro wigí dñþí þwþáwíniþí imónigþáþimí dání “Níþíkwíni mþyaríþiní.” niyaiwiro nání apimí dání þiaxí niweánírí udunariþñíríni. ⁸ E nerí aiwi aiwá miníþa yaríþwáþimí dáníraní, naríþwáþimí dáníraní, Goríxo neamímínaríþmaní. Miníþa neríná oyá sñwþyo dání siyikwíþianéniþí imónariþwámaní. Nñniríná ení oyá sñwþyo dání seáyí e imónariþwámaní. ⁹ E nerí aí ámá Jisasomí dñþí nþwíkwíroro aí wigí dñþí yóþniþí mimónigþáyí wiyíné ananí nþpaxí imóniþþí naríþagfá niseaníro nání ayí ení nñnimáná “Níþíkwíni mimóniþþí ríá éwíni?” niyaiwiríþþimí dání óreámioapíríxíniþí dñþí tñní níþríxíni. ¹⁰ Ámá Jisasomí dñþí nþwíkwíroro aiwi sñní dñþí yóþniþí mimónigþáyí segí ámá “Þwþá ríniþí ríþí ná mþkí mayíriní.” yaiwiaríþí wo þwþá imóniþí apí nání aþí rídiþyowá yarigþíwamí nñþweámáná aiwá rídiþyowá éþáþí naríþagí nþwíniþróná “Nene ení ananí nþpaxeneríaní?” niyaiwiníro eþí sixí nñnimáná níþfáoi. ¹¹ Ríxa nñniro wigí xwioxíyo dání wíá mþwókípa nerí udunáná re searímíþiní, “Seyínéyá nijfá imónigþáþimí dání sñní yóþniþí mimónigþá tiyí — Ayí segí séríxímeániþí imónigþáyíriní. Kiraiso upeíþyíriní. Ámá ayí seyíné nijfá nimóniro ‘Pí pí þwþá ámá mewegþá nepa mimóniní.’ yaiwiarigþáþimí dání ríxa xwírfá ikíxenáoí.” searímíþiní. ¹² Ayínání nene negí nñríxímeá dñþí sñní yóþ mimónigþáyo sþpí e wíkarírane ayí wigí dñþí “Apí neranéná níþíkwíni mþyaríþwíni.” yaiwinarigþáþimí wíákirane neríþþimí dání Kíraisomí ení sþpí wíkararíþwíni. ¹³ Ayínání nioní gþwí naríþáþimí dání gþ nñríxímeá imónigþáyí óreámioapaxí eþánáyí, ayí nóreámioaro uduníniþñírí nioní aga ná ríwþyo dání aiwi ámi gþwí bí nñmíþamíni.

9

“Wáþ wurímeiaríþwáone nisearíþþaxíþí Poroní wí searíþþámaní.” uríþñí náníriní.

¹ “O áxenwarí iníþoríni.” ríniwaiwiaríþoi? “Jisasoyá wáþ wurímeiaríþí wo mimóniní.” ríniwaiwiaríþoi? “O negí Áminá Jisasomí sñwþí mþwíniþoríni.” ríniwaiwiaríþoi? “O Ámináo nání wáþ neararíþþimí dání dñþí wíkwíronþwaéne

menini.” riyaiwinarinjo? ² “Poró Jisasoyá wáf wurimeiarinã wómanini.” niai-wiarigfáy wí enánáy aí seyiné anipaxí nionini wáf wurimeiarinã imóninãpini nánini “Rixa xixeni nijfá imóninjo.” nimónarinini. Poronini wáf searána seyiné rixa Gorixo tñini nawíni ikárinigfáyné nimóninãpimini dání amáyo áwanã rêninã urarinjo, “O nepa Jisasoyá wáf wurimeiarinã worinini.” urarinjo.

³ Amá pairiri niarigfápi wiaikimini nánini ripini nura warinãrini, ⁴ “Jisasoyá wáf wurimeiarinãwóne nánini re nineaiaiwiwo rirarinjo, ‘Awa yarigfápi nánini nigwí nánini wayfá iniigfá niro aiwá niro epaxí mimóninjo.’ nineaiaiwiwo rirarinjo? ⁵ ‘Wáf wurimeiarigfá wí tñini Ámináomi xogwáowa tñini Pitao tñini awa apixí nimearo apixí tñini nawíni emearigfápa Porowa axípi wí e epaxí mimóninjo.’ nineaiaiwiwo rirarinjo? ⁶ Apini niyaiwiwo rirarinjo? Ríminini ripini niyaiwiwo rirarinjo? ‘Wáf wurimeiarigfá wí wígwí nigwí omínã pñini wiáripaxí aiwí Poró tñini Banabaso tñini awaúni aiwá nipisi nánini nigwí omínã yarigfápi pñini wiáripaxí mimóninjo.’ ninyaiaiwiwo rirarinjo? ⁷ Sminã wínarigfá amá wo mixí onípoyinini wirimeá gíyí rixa enã nimeámáná wiwaninã upírowárinãrini? Oweoi, wí e epaxí menini. Amá gíyí aiwá omínã nurimáná mímianã yarigfárinini? Oweoi, api eni wí epaxí menini. Amá gíyí burimákau nimeróná wiwaninãyí aminã mñinãpa yarigfárinini? Oweoi, api eni wí epaxí menini. ⁸ Nionini amá dñinã moarigfápinini nixídirí rfa rarinini? Oweoi, ñwí ikaxí Moseso niri rí enãpimini dání eni axípi e rinini. ⁹ Apimini dání re nirinini eánini, ‘Burimákau tñini wítí aiwá exwexwimí neríná bi mñinãpa oeniri manã gwí mijáripini.’ nirinini eáninãpini ‘Gorixo burimákau nánini dñinã nímori rinini.’ ríseaimónarinini? ¹⁰ ‘Ayí amaéne nánini eni dñinã nímori mñinãpa enírfani?’ míseaimóninãpa renjo? Oyi, ayí amaéne nánini eni rinini. Moseso amá aiwá iwí uripiri nánini xwí yuní nikixéa warigfáy tñini aiwá yófi eáná miarigfáy tñini nñini nawíni wigí bi nipírfá nánini dñinã níkwímoro érixinini e rarinini. ¹¹ Wáf wurimeiarinãwóne xwíyí Gorixoyápi niseariríná aiwá iwíáninã seaurarinãgwi aí re ríseaimónarinini, ‘Aiwá iwíáninã neaurarigfápinini dání bi nímoro aiwá nipírfá nánini nínearápirónáyranini, aikí yínipírfá nánini nínearápirónáyranini, ayí nanã mñarini.’ ríseaimónarinini? ¹² Amá wí anani nisearápiro nipaxí enánáy, ayí none anipaxírinini.’ nimónarinini.” rarinini.

E neri aí none nisearápipaxí imóninãpini mísearápinwárinini. Amá xwíyí yáy neainipaxí uraríná “Amípi wí nearápaniro nánini rfa yarini?” niyaiwiwo dñinã mñinãkwíropa epírixinini nisearápipaxí nimóninãne aí wí mísearápi dñinã ikeamóninãwápinini xwámámí winwárinini. ¹³ Amá amípi anã ridiyowá yarigfáwá inini eniyo mearigfáwa aiwá nipírfá nánini iwámí wenípi meaarigfápi nánini seyiné nijfá mimóninãpa renjo? Amá nanwí Gorixo nánini nimeámi báná ridiyowá wíarigfáwa ridiyowá wírfápi bi nimearo narigfápi nánini eni seyiné nijfá mimóninãpa renjo? ¹⁴ Axípi Áminá Jiaso sekaxí re rinini, “Amá xwíyí yáy seainipaxípi wáf nurimeiarigfáwa apimini dání aiwá nipírfá nánini meárixini.” ¹⁵ Ámináo sekaxí e rinini aí nionini seyiné tñini ninwéaríná wí mísearápi neri agwi eni api bi nionini oniapíoyinini payí neari míseamónarinini. Ayí ripini nánini seararinini. Nionini aiwá nisearápi mñinã neri néra unãpini nánini mixí meakñinãrini amá wo aiwá niniapírfá niseanionwírinãrini nánini “Nionini xámí péimiginini.” nimónarinini. ¹⁶ Arfá nípoyi. Nionini xwíyí yáy neainipaxípi wáf niseariríná Gorixo e éwiniginini sekaxí nrowárenãpini enãgí nánini e yarini nánini niwaninãonini mixí meakñinãpaxí wí menini. Nionini Gorixo e éwiniginini nrowárenãpini mepa nerínáy, sfá wí nionini majfá nóripaxírinini. ¹⁷ Gí dñinã tñini “Wáf ourimemini.” ninimóninã sinwíyí, “Gorixo yáy nimopaxípi eminini yarini.” ripaxírinini. Gí dñinã tñini “Wáf ourimemini.” mñimóní Gorixo sekaxí nrowárenãpini enãgí nánini nerínáy, arige niyaiwiri “O yáy nimopaxípi yarini.”

rímíní? ¹⁸ Ayínáni pípimi dání nioní yayí nimopaxíríní? Nioní ámayo xwíyá yayí neainípxáípxí wáf nuríríná apimí dání uráípxáí ímóníjípí muráípxa neríjío dání yayí nimopaxí ímóníjípí yaríjíní.

“Ámá pí pí ímónígíápa nioní ení ímónaríjáríní.” uríjé náníríní.

¹⁹ Nioní nepa ámá womí xínáíníníjé nimónírí omíjé wíiaríjáońi meñagí aí ámá ayá wí Jisasomí oxídfpoyínírí nání nioní gí dñíyo dání ámá nýyá xínáíníníjé nimónírí omíjé wíiaríjáońi ímóníjíní. ²⁰ Nioní gí Judayí tñí nñwearíná Jisasomí dñí owíkwírópoyínírí ayíníjé nimónírí yaríjáríní. Nwí ikaxí ríníjípimí jwíá mixelwiráríníjáońi aiwí gí Judayí apimí jwíá xewwirárínígíáyí tñí nawíní nñwearíná, “Nioní arige yaríná ayí Jisasomí dñí wíkwírópíráońi.” nýaiwirí nání nioní ení apimí jwíá xewwiráríníjáońi ímónaríjáríní. ²¹ Gí Judayí tñí nñwearíná ayíníjé nimónírí aiwí ámá Goríxoyá jwí ikaxí ríníjípimí jwíá mixelwirárínígíáyí tñí nawíní nñwearíná, ayí Jisasomí dñí wíkwíróríxínírí nioní ení jwíá mixelwiráríníjáońi ímónaríjáríní. Nioní jwí ikaxí ríníjípimí mixelwí nerí maríáí, Kiraiso ríjípimí xídaríjáońi enagí nání raríjíní. ²² Nioní ámá ení samíjé wegíáyí tñí nawíní nñwearíná ayí Jisasomí dñí wíkwírópíráońi nání nioní ení ení samíjé níwenoní nimónírí uréwapíyaríjáríní. Ámá nñí wíyo eríkiemeáímíginírí ayí pí pí ímónígíápa nioní ení axípxí e ímónaríjáríní. ²³ Nioní apí nípíní yaríjápí, ayí rípí nání yaríjáríní. Xwíyá yayí neainípxáí ímóníjípí uráná aríá nípírí nání yaríjáríní. Xwíyá apí ámayo naní wímíxaríjípimí nioní ení onímeanírí e yaríjáríní.

“Goríxo yayí neaimoníwínígínírí Jisasomí píráńíjé ouxídaneyí.” uríjé náníríní.

²⁴ Ámá yamíyamúrónígí inarígíáyí nñí aníńi nero aí ná woní, múróo xío dñí nýaiwirí nýyí meaaríjípí nání seyíné nýjé mimónípa renó? Ayínáni seyíné ení Jisasomí níxídiróná yamíyamúrónígí nero xámí rémoarígíápáníjé éríxíní. ²⁵ Ámá re yaiwíarígíáyí, “Níá xíxegíní yaníro nání awí eánarígíe nání nurí wíníyo múróímíginí.” yaiwíarígíáyí wíwaníjéyí ení síxí ímíxínaníro nání pí pí mñjé wínaríjípí aríá níkeamoro ení síxí eámíxínarígíáríní. E yarígíáyí urí ímíxínípxáí ímóníjípí bí meaaníro nání yaríjagíá aí nene urí ímíxínípxáí mimóníjípí meaanírane nání yaríjwíní. ²⁶ Ayínáni nioní Jisasomí níxídiríná yamíyamúrónígíníjé nínírí íríní xíxení waríjáríní. Wé neáníríná xaríxarí nerí meá píráńíjé sopíjé norí nírómáná xíxení eaaríjáońíríní. ²⁷ Níwaníjóní ení síxí oímíxínímínírí nání náoní iwaníjéyí eánírí pí pí nioní mñjé nínaríjípí aríá oíkeamómínírí nání iwaníjéyí eánírí yaríjáríní. Ayí rípí nání e yaríjáríní. Nioní ámá wíyo wáf re nuríméísáná, “Kraisomí níxídiróná yamíyamúrónígíníjé níníro xídfírxíní.” nuríméísáná enáná Goríxo “Ayí tñí yamíjéyí mimóníjíní.” nírnígínírí e yaríjáríní.

10

“Sípí Judayeneyá neáríawéyí yagíápa mepa éwanígíní.” uríjé náníríní.

¹ Gí nírxímeáyíné, negí neáríawéyí yagíápxí nání dñí mopírí nání bí osearímíní. Ayí nñí Moseso Isípíyí aníyo dání níwírímeámí nuríná agwí Goríxo nípemeámí úwínígínírí tíjípimí símanjwíyóníjé ínímí nñweámáná númí wagíáríní. Nñí ení ípí Ragí ríjoyí ríníjéwá níxeróná mídímídání eadíkíowáríníjáná áwínímí níxéa ugíawíxíní. ² Nñí agwípimí símanjwíyóníjé nñweaxa uro ípíwámí xero neróná Moseso tñí nawíní aní níkáríníro néra ugíawíxíní. ³ Aiwá mayí e nemeróná aiwá maná ríníjé Goríxoyá kwíyíyo dání ímóníjípí ayí nñí níga wagíáríní. ⁴ Iníjé mayí e nemeróná Goríxoyá kwíyíyo dání símíjé meañú ayí nñí nagíáríní. Síjé iníjé símíjé meago —O wíníyí úfámí númí emeagoríní. O, ayí Kiraiso nání raríjíní. ⁵ E neríjé

aíwí ayí nápi yarígfápi nání Goríxo wíkf níwóniri áamá díñf meañe dání amí amí opépoyniri níwikára wagírini.

⁶ Ayí amípi apí apí néra nuróná pegíapimi dání nene nání síñwepígfí neainini. Ayí sípi imóniñípi nání mñf inagíapa nene ení axípi mñf minípa éwanígniri síñwepígfí neainini. ⁷ Ayí wí wígf ñwíapimi níxídiróná Bíkwyó dání re níriniri eániñípi tñf xixeni re egíawixini, “Ámáyf aíwá níro iniígf níro epíri nání níñweagíasána ríkíkrífo inaníro nání wíapíni meagíawixini.” níriniri eániñípi tñf xixeni e egíawixini. Nene ayí yagíapa nerane mimónf ñwíá imóniñíyo wí míxídiipa éwanígní. ⁸ Ayí wí íwf inígfápa —íwf e inígfápi nání Goríxo pírf umamópoyiniri urána áamá xíomi píraníñf xídarígfáyf sía axíyimi áamá íwf inarígfáyo, nínf 23,000 imónígfáyo pípkímí emegíapi nání raríñini. íwf ayí e inagíapa nene ení axípi e minípa éwanígní. ⁹ Ayí wí Áminá Goríxo nepa eñf eániñorfaniri iwamífo wíwapíyagíapa —E wíwapíyáná oyá díñf tñf áamá ayo weaxía sídíñf óagi nání pegííná nání raríñini. E iwamífo wíwapíyagíapa nene ení míwíwapíyipa éwanígní. ¹⁰ Ayí wí Goríxomi aníñúmí wirínagíapa —Aníñúmí e wirínáná añíñají áamáyo xwíría wíxearíño píkinípi nání raríñini. Goríxomi aníñúmí wirínagíapa nene ení axípi e mepa éwanígní. ¹¹ Apí apí e níwímeáa unípi wígf wínyíf éf oweayímeánípoyniri síñwepígfíñíñf wirí nene agwí ríná sía yoparíyí ríxa nímonííná ñweañwaéne íkwairírf neainífa nání Bíkwyó ñwiráriníñpírini. ¹² Ayínáni “Goríxomi píraníñf xídaríñáoni ayí yagíapa wí epaxonímani.” yaiwinaríñf goxí goxí, jíwaníñoxí axípi nerí aníñmígníñiri píraníñf menírixini. ¹³ “Eñf eániñgfáyírfaniri áamáyo iwamífo wíwapíyarígfápi axípi míneámeá xegí bí imóniñípi neámeaarini.” míyaiwipani. Goríxo —O áamá díñf wíkwíarínípxáf imóniñorini. O iwamífo áamá seaíwapíyáná seyíné xwámámí míwípxáf imóniñípi xe oseaiwapíyípoyniri wí síñwf seaníñfá meníni. Áamá wí xe iwamífo oseaiwapíyípoyniri síñwf níseaníríná seyíné xopírárí wípxírfá nání ení xwámámí wípxáfíyíné seaimíxíyínírfani.

Rídiyowá mimónf ñwíápi nání iníñípi nání uríñf nánirini.

¹⁴ Gí nírixímeáyíné, Goríxo negí neáríawéyo nañf wíagi aíwí obaxí ayá wí wígf sípi neríñíyo dání xwíría íkíxenagífa eñagi nání nene díñf nímorane mimónf ñwíápi wí míxírípa nerane apí tñf e dání éñíñf owaneyí. ¹⁵ Díñf tígfáyíné, nioní díñf tígfáyo uraríñápa axípi nísearímíñiri yaríñápi nání sewaníñíyíné díñf níyaikiroro “Sípíríani? Nañírfani?” yaiwípoyi. ¹⁶ Kapíxí iniígf wainí iníñípi —Apí Áminá Kiraiso nene nání níneapeiríná ragí punípi nání díñf neainíñfá nání imóniñípiñiri. Nene níñíranéná Goríxomi yayí wíaríñwápirini. Iniígf apí níñíranéná o tñf mímíñíniipa yaríñwáraní? Aíwá o níneapeiríná xífo náo ríníñf winíñípi —Apí nání díñf neainíñfá nání níkwíriri naríñwápirini. Aíwá apí níñíranéná ení o tñf nawíni mímíñíniipa yaríñwáraní? ¹⁷ Aíwá níkwíriri naríñwá apí ná bíni eñagi nání nene áamá obaxene imóniñagwí aíwí ná bíni dáníni níkwíriri naríñwáyo dání síyíkí ná bíni mímíniipa reñwini? ¹⁸ Gí Isíreríyí yarígfápi nání ení díñf mópoyi. Rídiyowá éfápi narígfáyí Goríxo, e íráf oníño tñf míñínarígfáriní. ¹⁹ Nioní searímíñiri yaríñápi seyíné ríxa díñf rímonoi? “Rídiyowá áamá Goríxomi míxídarígfáyí wígf mimónf ñwíápi nání yarígfápi, ayí nepaxíñf imóniñípi nání rífa neararini?” ríyaiwíaríño? “Wígf ñwíá imóniñípi ení, ayí nepaxíñf imóniñípi nání rífa neararini?” ríyaiwíaríño? ²⁰ Oweoi, wí e searímíñiri míyaríñini. Rípi oyaiwípoyniri seararíñini, “Áamá Goríxomi míxídarígfáyí wígf rídiyowá yarígfápi Goríxo nání rídiyowá mé wígf mimónf ñwíá kwíyí sípi tñf nání rídiyowá yarígfárfani?” oyaiwípoyniri seararíñini. Seyíné wígf rídiyowá éfápi níñíróná kwíyí apí tñf nawíni míñíñípxíñiri seararíñini. ²¹ Wí re míyaiwinípa éríxini, “Nene ananí kapíxí Ámináo neaiñípi nání díñf moaníwá

náníwá nírane mimóní kwíyíyí náníwá nírane epaxeneríní. Nene ananí aiwá Ámínáo nánípi nírane mimóní kwíyíyí nání rídiyowá éfápi nírane epaxeneríní.” mīyaiwinípa éfrixíní. ²² “Rídiyowá mimóní ñwá nánípi naríñwápimi dání Ámíná Goríxo wíki dñj neaiwini nání s̄mirírí wíwanígini.” ríseaimónaríní? “Enj éáníñj nene éáníñwápi x̄foyápi seáyí e imóníñagi nání pírfí neamamopaxenemáni.” rīyaiwinaríño?

“Goríxomi yayí umepaxí imóníñpini éwanígini.” uríñj nániríní.

²³ Wiyíné re rarígápi, “Pí pí ‘Oyaneyí.’ nīneaimóníríná nene ananí epaxéríní.” rarígápi nepa nírro aiwí apí bí neríñpimi dání píráñj imíxinarígámani. Goríxomi dñj wíkwíronwaéne “Pí pí ‘Oyaneyí.’ nīneaimóníríná ananí epaxeneríní.” yaiwinaríñwápi nepa imóníñagi aiwí apí bí neríñpimi dání s̄k̄k̄ omíxinaríñwámani. ²⁴ Segíyí wo “Nanj níwaníñoníní nímeani nání aríge emíniréíní?” mīyaiwipa erí “Nanj ámá t̄yo ení wímeani nání aríge emíniréíní?” yaiwirí éwínigini. ²⁵ Pí pí ḡwí ámá wí makerfá imíxarígé dání bí yarígápi seyíné ananí bí nero níniróná ayá s̄wí searonígínirí “Mimóní ñwápi nání rídiyowá éfápiraní? Rídiyowá mepa éfápiraní?” yaríñj minípa éfrixíní. ²⁶ Bíkwíyo dání “Xwá ríríraní, amípi xwá t̄yo enj́piraní, níní Ámínáoyá imóníní.” nírínirí éáníñagi nání “Pí pí ḡwí enj́pi ananí nípaxeneríní.” seararíñj. ²⁷ Ámá Jisasomi dñj mīwíkwíronj wo “Aiwá bí onaneyí.” searepearáná seyíné “Ananí Owaneyí.” nīseaimóníríná, sa nuro ayá s̄wí searonígínirí pí pí aiwá seaiapípi nání “Wígí mimóní ñwápi nání rídiyowá éfápiraní? Mepa éfápiraní?” mīyaiwipa nero ananí n̄frixíní. ²⁸ E nerí aí ámá wo áwanj re nīsearírínáyí, “Ḡwí rípi ñwá imóníñpini nání rídiyowá in̄fpiríní.” nīsearírínáyí, áwanj searfo nání dñj nímoro o seyíné naríñagfá nīseaníríná “Ḡwí apí Jisasomi dñj wíkwíroarígá t̄yí minípaxí imóníñpini pí nání r̄fa naríño?” nīyaiwirí ayá s̄wí uronígínirí minípa éfrixíní. ²⁹ Seyíné níniróná “Nípikwíní mīyaríñwíní.” nīyaiwiro ayá s̄wí searonígínirí mīraríñj. Áwanj searfo “Ayí nípikwíní mīyaríño.” nīseaiwirí ayá s̄wí uronígínirí raríñj. E seararíñagi nání ámá wo nīwiápínímeari re níríníño, “Nene ananí nepaxí imóníñpini pí nání ámá wí ayá s̄wí uropaxí imóníñpimi dání ámí mepaxí imóníñwíní? ³⁰ Nioní ḡwí apí nínirí Goríxomi yayí nīwirínáyí, ḡwí nioní yayí wíápi nání m̄k̄k̄ píyo dání pairírí nípaxí imóníní?” Ámá wo e níríní aí ³¹ rípi osearímíní, “Seyíné ḡwí nínirónáraní, iníngí nínirónáraní, pí pí nerónáraní, ámá wí s̄ñwí nīseaníróná ‘Goríxomi dñj nīwíkwíroro nání r̄fa yaríño?’ oseaiwípoynírí omí seáyí e um̄eyoapaxí imóníñpini éfrixíní.” osearímíní. ³² Judayíraní, Gírikíyíraní, ámá Goríxoyá s̄yíkí imónígíáyíraní, ayí omí s̄níní x̄dípaxí enánáyí, nene oyá s̄ñwíyo dání ananí epaxí aí ayo óreámioapaxí imóníñpini mepa éwanígini. ³³ Nioní yaríñápa seyíné ení axípi éfrixíní. Nioní pí pí neríná níwaníñoní náníní ayá t̄níní m̄mení “Ámá obaxíyo Goríxo yeáyí uyimíxemeanfá nání omí dñj owíkwírf̄poynírí aríge nerí ayo ayá t̄níní umem̄f̄arífaní?” nīyaiwirí ayí yayí winípaxí imóníñpini yaríñáríní.

11

¹ Nioní Kiraiso yagípi ikaníñj wiaríñápa seyíné ení nioní ikaníñj nífrixíní.

“Apíxíwa mīñyó wí pánífrixíní.” uríñj nániríní.

² Seyíné nioní nání íníná dñj arfá mikeamó Jisasomi x̄daríñwaéne yaríñwápi nání nioní seaiékwíkwíyínápi xaiwí f̄a nīxírro yaríñagfá nání yayí bí oseaimíní. ³ Seyíné seaiékwíkwíyínápi xaiwí f̄a nīxírro aí “Rípi nání ení níj̄fá oimónípoyní.” nímónaríní. Kiraiso ámá oxí n̄yoní seáyí e wimónírí oxowa xiepíwamí seáyí e wimóníro Goríxo Kiraisomi seáyí e wimónírí ení. ⁴ Ayínání oxí go go Goríxomi r̄xíñj nurífnáraní, oyá xwíyápi wíá nurókiamorfnáraní, wí mīñyó nípákinímáná e nerfnáyí, o xegí

seáyi e wimóniŋomi —O ayí Kiraisorini. Omí ayá wimoarini. ⁵ E neri aí apixí gí gí miŋŋyo wí midfkinipa nemána Gorixomi rixiŋí nurirínarani, oyá xwiŋfápi wí fá nurókiamorínarani, í xegí seáyi e wimóniŋomi —O ayí xegí xiagworini. Omí í ayá wimoarini. Apixí e yarigíwa re imónigíwa tñni xixeni imóniŋoi. Íwami gwí niŋiríná ayá xwé owininiri dfa nñni róaná miŋŋ wáŋ nero nání ayá winariŋiwa tñni xixeni imóniŋagfa nání rariŋini. ⁶ Apixí giŋí “Miŋŋyo wí mipákinipa oemini.” niwimónirínáyí, wigí dfa nñni eni róníŋirixini. E niŋeariri aí apixí dfa nñni róanáŋí miŋŋ wáŋ nimóniri nání ayá niwinirínarani, úrapí róanáŋí wiwiá fá niweri nání ayá niwinirínarani, miŋŋyo wí pákiníŋirixini. ⁷ Ayí rípi nání rariŋini. Gorixo áamá oxí iwamfó nimixiri niŋiríná seáyi e xewaninŋonŋí imóniŋípa wimixiŋí enagi nání oxíŋí Gorixo xfo imóniŋípi siwánŋí niwiniri nání omí rixiŋí nurirínarani, oyá xwiŋfápi wí fá nurókiamorínarani, amípi wí miŋŋyo mipánipa éŋirixini. E neri aí apixíŋí wigí fwiagwíŋí imónigíŋí siwánŋí niwiniri nání ayí Gorixomi rixiŋí nurirínarani, oyá xwiŋfápi wí fá nurókiamorínarani, amípi wí miŋŋyo páníŋirixini. ⁸ Ayí rípi nánirini. Eníná Gorixo áamá oxí nimixiríná apiximi dání bi niŋori imixiŋímani. Apixí nimixiríná oxomi dání bi niŋori imixiŋíŋirini. ⁹ Apiximi oxo arirá wíwiniginiŋí imixiŋímani. Oweoi, apixí oxomi arirá wíwiniginiŋí imixiŋíŋirini. ¹⁰ Ayínání “Oxíŋí apixíŋí seáyi e rfa wimóniŋoi?” yaiwipiri nání imóniŋípi wí apixíwa miŋŋyo páníŋirixini. Íwa pí pí yarigíŋí anŋnáj siŋwí winaxídarigíŋí enagi nání rariŋini. ¹¹ E searariŋagi aiwi oxí Ámináo tñni nawini nikáriniríná “Nioni apixí mayoni neri aí sopiŋí noniri yariniŋonirini.” rípaŋí menini. Apixí eni Ámináo tñni nawini nikáriniríná “Oxí mayini neri aí sopiŋí noniri yariniŋáirini.” rípaŋí menini. ¹² Neparini. Gorixo apixí iwamfó nimixiríná ayí oxíŋí dání niŋori imixiŋíŋirini. E neri aí rípi eni neparini. Oxí nñni apixíwa xirariŋíŋirini. E neri aí apixíŋí, oxíŋí, pírani, amípi niŋini mfkí iŋiŋo, ayí Gorixorini.

¹³ Sewaninŋíŋí xwiŋfá nioni searariŋá rípi nání dŋí niŋaikiŋoro “Siŋírani? Naníŋíŋí?” yaiwíŋoyi. Apixíwa amípi bi miŋŋyo mipákinipa nemána Gorixomi rixiŋí nurirínáyí, “Anani yariniŋoi.” ríseaimónarini? “Anani miŋyariniŋoi.” ríseaimónarini? ¹⁴ Ámaéne negí imóniŋwápimi dání siwá réniŋí neainariŋirini. Áamá oxí dfa sepiá xirá enána ayí ayá winipaxí imónini. ¹⁵ E neri aí apixí dfa sepiá enána ayí dŋí niŋí winipaxí eni. Negí imóniŋwápimi dání siwá éniŋí neainariŋirini. Pí nání maríáí, Gorixo apixíwa ríŋí iníŋirixiniŋí dfa sepiá wiŋŋ enagi nání sepiá enanáŋí “Dŋí niŋí winipaxí eni.” searariŋini. ¹⁶ Áamá wí “Xwiŋfá Poro rariŋí rípi nání xixewiámí ouraneyi.” niwimóniríná rípi urimíŋí, “None ámi xegí bi yariniŋwámani. Siŋikí Jisasoyá imónigíŋí ami ami ŋweagíŋí eni xegí bi xídarigíŋí. Ayí nioni ríŋirini yarigíŋíŋí.” urimíŋí.

“Aiwá Ámináo nání dŋí oneainirini imixariŋwápi úrapí minimepani.” urinŋí nánirini.

¹⁷ Seyíne Gorixomi yayí wianiro nání awí neániróná naní mimóní siŋíŋini nimóniri yarigíŋí enagi nání ámi sekaxí rípi niŋiríná segí yarigíŋí nání weŋí niŋeariri searimimeŋini. ¹⁸ Xámi rípi searimíŋini. Nioni áamá wí re rariŋagfa aríŋí wináŋini, “Jisasoyá siŋikí imónigíŋí Koriniŋo ŋweagíŋí Gorixomi yayí umeaniro nání awí neániróná nawini mimóní ŋaní epayónariŋíŋirini.” rariŋagfa aríŋí niŋiri “Bi nepa e rfa yariniŋoi?” yaiwariŋáŋini. ¹⁹ Ayí neparini. “Seyíne dŋí ná bini nimoro axíŋini mimónigíŋíŋirini.” nimónarini. Seyíne re yaiwinipiri nání “Negíŋí wiene Jisasomi xixeni niŋíŋirane mimíwiároariŋwaéne, ayí anerani?” yaiwinipiri nání xixegíŋí ŋaní nepayóniro yariniŋoi. ²⁰ Ayínání seyíne awí neániróná “Aiwá Ámináo nání ‘Dŋí oseainirini níŋirixini.’ neariŋíŋí nariŋwini.” niŋaiwiro aiwi nepa minariŋoi.

21 Ayî rîpî nânîrîni. Awî neânîro aiwá nînróná nîyînéni sîni mé aiwá xîxegîni rîfá yeaárîfâpi anîni nîyoaro xîxegîni nînrîro nânî wiyîné agwîni ñweanâná wiyîné iniîgî wainî xwapî nînimáná papîkî yarîgîárîni. 22 Pí nânî e yarîgîárîni? Aiwá nrîro iniîgî nrîro epîrîfá nânî segî anî menîrani? Jisasoyá siyikî seyîné imónîgîápimi peayî owiananeyînrî e yarîgîárîni? Sérîxîmeá aiwá nânî dîwî ikeamónarîgîáyo ayá owimoaneyînrî e yarîgîárîni? “Porî weyî neamearîpaxî imónîñîpî yarîñwîni.” rîseaimónarîni? Oweoî, apî néra warîñagîfá nânî wî weyî seamearîmîfámani.

Aiwá Ámináo xîo nânî dîñî winîwîñîgîñîrî imîxîñîpî nânî urîñî nânîrîni.

23 Xwîyîfá nionî enîná searéwapîyîñâpi gî dîñîyo dâni mîsearéwapîyîñârîni. Ámináo nrîréwapîyîñîyo dâni searéwapîyîñâpi, ayî rîpîrîni. Sîfá Áminá Jisaso nânî Judaso pasá uméyîimi Ámináo aiwá bî nîmearî 24 aiwá apî nânî Gorîxomî yayî nîwimáná nîkwîrîrî re rîñîñîgîni, “Rîpî gî warárîni. Seyîné nânî rîdîyowânîñî inîmîpîrîni. Soyîné nionî seaimîpî nânî dîñî seainînfá nânî nionî éápa axîpî e yayîrîxîni.” urîñîñîgîni. 25 Awa rîxa aiwá nînimáná kapîxî iniîgî wainî ññîñî wá nîmearî xegî yarîñîpa axîpî nemáná re rîñîñîgîni, “Gorîxo xwîyîfá sîñî ‘E nîseaimîfârîni.’ raúroaárîñîpî ‘Nepa xîxenî nîneaimîfârîni?’ oyaiwîpoyînrî nionî nîperîná gî ragî pútyî iniîgî wainî sîxî rîwânîñî imónîni. Ínîná soyîné iniîgî rîwá nînrîfná nionî nânî dîñî seainînfá nânî nîrîxîni.” urîñîñîgîni. 26 Seyîné o rîñîpî nero aiwá apî nrîro iniîgî awá nrîro nerîñîpîmî dâni o ámî weapîñîfê nânî wáf rênîñî nrîra warîgîárîni, “Ámináo nene nânî rîxa neapeñîrîni.” Éñîñî nrîra warîgîárîni.

“Ámináooyá aiwâpî gîyîné úrapî nînrîfná xwîyîfá meárîñîpaxî yarîñî.” urîñî nânîrîni.

27 Ámá gîyî xâmi píranîñî dîñî mîyaikiró Ámináo ayá winîpaxî imónîñîpî ero aiwârîni, iniîgîrîni, xîo nânî dîñî winîni nânîpî úrapî nrîro nerónáyî, warâpî tîni ragîpî tîni xórórîñîñî nero nânî xwîyîfá meárîñîpaxî imónîñî. 28 Ayîñânî ámá woxî woxî, “Nanî imónîñîpî rîfá yarîñîni? Sîpî imónîñîpî rîfá yarîñîni?” nîyaiwirî yarîñî nîga núísáná aiwá apî tîni iniîgî awá tîni xe nîrîxîni. 29 Ayî rîpî nânîrîni. Ámá aiwá apî tîni iniîgî awá tîni nînrîfná “Ámináo xegî warâpîmî dâni neaimîñî enagî nânî rîfá narîñîni?” mîyaiwîpa nerîfnáyî, ayî xwîyîfá meárîñînrîro nânî narîñîgîfá nânî rarîñîni. 30 Sa mîkî apîmî dâni segî obaxî wî sîmîxî nero nîyîpé nîmónîrî ero wî rîxa píyî ero egîfârîni. 31 Nene xâmi negî yarîñîwâpî nânî yarîñî nîga nurane “Nanî rîfá yarîñîni? Sîpî rîfá yarîñîni?” nîyaiwirîne dîñî píranîñî nîmîxîñîmáná aiwá apî nînrîne sîñwîrîyî, Kiraiso xwîyîfá bî nîneameárîrî siyikî neareámînrî enîmani. 32 E nerî aí agwî rîfná Ámináo xwîyîfá nîneameárîrîfná rîwéná nene ámá xîomî mîxîdarîgîfáyo tîni nawîni xwîyîfá umeárîmîgîñîrî rîxa xwîyîfá nîneameárîrî siyikî nearearîni. 33 Ayîñânî gî nîrîxîmeáyîné, aiwá nionî seararîñâpi nanîro nerîmeánîrîfná axîná nawîni píranîñî onaneyînrî rîwîyo rémoarîgîfáyo nânî wenîñî nerî ñwearîni. 34 Seyîné aiwá apî nînróná úrapî nero xwîyîfá meárîñîpîrîxîñîrî segîyî wî agwî enî mîweánîñîñîyî sîni mîbîpa neróná wigî anîwâmi dâni aiwá nîrîxîni. Aiwá apî nânî xwîyîfá bî sîni nîweñîgî aí ámî nîseaimîfârîfná searîmîfârîni.

12

“Kwîyîpîmî dâni epaxî imónîgîápî bî bî imónîni.” urîñî nânîrîni.

1 Gî nîrîxîmeáyîné, seyîné payî nearo Gorîxo xegî kwîyîpî sîxî seamîmonîpîmî dâni e e epaxî imónîñîrîxîñîrî seaimîxîñî seyîné yarîñî nîgîfâpi nânî “Seyîné xe majîfá nero oépoyî.” mînimónarîni. 2 Seyîné sîni Gorîxomî mîxîdîpa neróná seaigîfâpi nânî nîjîfá imónîñî. Ámáyá mimónî ñwîfá imónîñîyo —Ayî xwîyîfá bî rîpaxî mimónîñîyîrîni. Ayo oxîdîpoyînrî yapî pí pí seaiépîsîáná seyîné nepaxînrî xîdagîfâpi nânî nîjîfá imónîñî.

³ Ayínáni “Seyíné nijfá re oimónípoi.” nimónarini. Ámá wí Gorixoyá kwíyípmi dáni níríná wí re rípxí menini, “Jisaso xewaníjo roapíkíníjorini.” rípxí menini. Ámá wí Gorixoyá kwíyípmi dáni mirípa nerínáyí, “Jisaso negí Ámináorini.” eni wí rípxí menini.

⁴ Kwíyípmi dáni e e epaxí imónírxiniri sixí umímoaríjipi xixegíni imóníjagi aiwi kwíyí axípi ná bini imóníjipi dánini yarígfáriní. ⁵ E neríjyó dáni ámáyo seáyí e e wírxiniri Ámináo wimíxaríjipi xixegíni enagi aiwi Ámináo, ayí ná woni axorini. ⁶ Anani nepaxí imónígfápi xixegíni imóníjagi aiwi Gorixo, ayí ná woni e e epaxí imónírxiniri ení sixí weámíxaríjirini. ⁷ E neríjyí aiwi o ámá xíoyá imónígfá níni xixe arírá inírxiniri womini womini xegí kwíyíyo dáni epaxí imóníjipi bi bi yaní wiaríjirini. ⁸ Bi bi yaní níwiríná ámá wo kwíyípmi dáni xe díní émí saímí nímorí ámáyo píraníjyí urípxí oimóniri wiri wo kwíyí axípmi dáni xe nijfá seáyí e nimóniri píraníjyí uréwapíyípxí oimóniri wiri ⁹ ámá wo kwíyí axípmi dáni xe díní ayá wí oníkwíroniri wiri ámá wo kwíyí axípmi dáni xe ení sixí neániri ámá símíxí yarígfáyo píraníjyí owimíxiniri wiri ¹⁰ ámá womi emímí epaxí oimóniri wiri ámá womi xíoyá xwíyá wí urókiamopaxí oimóniri wiri ámá womi ámá wí kwíyí bimi dáni raríjagí arfá níwiríná adadí níwirí “Ayí kwíyí apimi dáni ríra raríjoi?” yaiwípxí oimóniri wiri ámá wo ámá gwí wirí xwíyá mfkí api apimi dáni anani rípxí oimóniri wiri ámá womi xwíyá mfkí api apimi dáni arfá níwirí yaní umeaipaxí oimóniri wiri yaríjirini. ¹¹ Gorixo ámá wíyí wíyo yaní xixegíni e e níwia nuri aiwi kwíyí axí ná bimi dánini e e epaxí imónírxiniri níwimíxírná womi pípi owimínírná api wiaríjirini. Ámi womi pípi owimínírná api wiaríjirini.

“Obaxene imóníjagwi aiwi wará ná biníjyí imóníjwini.” uríjyí nánirini.

¹² Ámáyo wará ná bini enagi aiwi nápmi dáni wé síkwí amípi xixegíni bi bi imónini. Warápmi dáni amípi xixegíni bi bi imóníjyí níni obaxí imóníjagi aiwi nápi ná binirini. Ámá Kiraisoyá síyikípi imónígfáyí ámá warápi tíni ríramíjyí imónípxírini. ¹³ Ayí rípi nánirini. Nene —Wiene Judayenerani, wiene Gírikíyenerani, wiene xínáíwanéníjyí nimónírane omíjyí wíiaríjwaénerani, wiene áxenwarí míneainí negí díní tíni emearíjwaénerani, —Níneneni eni kwíyí axípmi dánini síyikí ná bini imónani nani wayí neameairo kwíyí axípmi neaáiniri ení enagi nani raríjini. ¹⁴ Nene nijfá re imóníjwini. Ámá warápi, ayí ná bini mimóní síkwíraní, wéraní, míjirani, xixegíni bi bi imónini. ¹⁵ Síkwú xwíyá rípxí nimóniri re ránáyí, “Níúni wéúni mimóníjagi nani nápiyá binímani.” ránáyí, “ ‘Nápmi dáni bi imóníjipi mani.’ yaiwípxírini.” ríseaimónarini? Oweoi. ¹⁶ Arfána eni re ránáyí, “Nínani síjwíyíni menjagi nani nápiyá binímani.” ránáyí, “ ‘Nápmi dáni bi imóníjipi mani.’ yaiwípxírini.” ríseaimónarini? Oweoi. ¹⁷ Nápi níni síjwíni enánáyí, aríge nerí arfá epaxírini? Nápi nípmi arfáni enánáyí, aríge nerí díní weánpaxírini? ¹⁸ Nápi, ayí axípi ná bini mimónini. Síjwíraní, arfáraní, api api e nímogá úwínígíni Gorixo xíto wimóníjyípa díní neyírori nímxiri tíjirini. ¹⁹ Warápmi dáni amípi síkwíraní, wéraní, xixegíni imóníjyípa mimóní axí ná bini nímnírnáyí, warápi aríge imónípxírini? Oweoi, e nerínáyí, wará xegí imóníjyípa bi imónípxí menini. ²⁰ Negí wará imóníjipi, ayí rípirini. Warápmi dáni amípi xixegíni wéraní, síkwíraní, imóníjipi ayí obaxí aiwi warápi, ayí ná binirini. ²¹ Síjwíyí xwíyá rípxí nímnírná wéúmi wí re urípxí menini, “Ná saní múníráparíjuxí, pí nani júxí tíni nawíni imónímíni? Níyíni anani nígfípi jweapaxíyínrini.” urípxí menini. Míjyí eni síkwúmi wí re urípxí menini, “Ná saní múníráparíjuxí, pí nani júxí tíni nawíni jweámíni? Níyíni anani nígfípi jweapaxíyínrini.” urípxí menini. ²² Oweoi, pí pí nápmi dáni imóníjyí “Ení

meánîñpîrîfani?” yaiwiarîñwápi menánáyí, omîñf amîpî nene nâpimi dánî yarîñwápi nîpîkwîni epaxí menîni. ²³ Nâpimi dánî imónîñf “Nañf onîmiápi imónîñfîrîni.” yaiwiarîñwáyí nene anani píránîñf okiyá mearîñwárîni. Nâpimi dánî imónîñf sîñáni mîmepaxí imónîñfîrîni píránîñf rîfî yarîñwárîni. ²⁴ E nerî aí pí pí nâpimi dánî imónîñf “Awiáxí imónîñfîrîni?” yaiwiarîñwápi, ayí rîfî mepaxí imónîñfagî nâni wî e yarîñwámani. Gorîxo áamá warápi nimîxîrî pí pí nâpimi dánî enîpî nîñwirárîrîfná “Nañf onîmiápi imónîni.” yaiwiarîñwápi seáyi e imónîwîniñîrîñîñfîrîni. ²⁵ Nâpimi dánî imónîñfîrîni mîdîmîdâni mîmearónîpa ero xîxe píránîñf menîro epîrîfá nâni e ñwirárîñfîrîni. ²⁶ Nâpimi dánî imónîñf bî rîñîñf wîñáná nâpimi dánî imónîñf nîpîni rîñîñf wîñárarîñfîrîni. Bî imónîñfîrîni yayí uméáná nîpîni dîñf nífá nîwîga warîñfîrîni.

²⁷ Kiraisoyá sîyîkîpî imónîñfîrîni né oyá warápiñîñf imónîro wiyîñîni wiyîñîni oyá nâpimi dánî sîkwîñîñfîrîni, wénîñfîrîni, xîxegîni imónîro enî. ²⁸ Gorîxo áamá xîoyá sîyîkîpî imónîñfîrîni xîxegîni bî bî nimóga úrîñîñfîrîni rîpeañfîrîni. Wî wá wîrîmeiarîñfîrîni imónîro wî xewaniñoyá xwîyîfápi wá urókiamoarîñfîrîni imónîro wî uréwapîyarîñfîrîni imónîro epîrîfá nâni rîpeañfîrîni. Xîrâni xîrâni imónîñf apî apî nîrîpeámáná ámi wî emîmî epîrîfá nâni imónîro wî sîmîxî yarîñfîrîni nañf wîmîxîpîrîfá nâni imónîro wî dîwî ikeamónarîñfîrîni arîrâ wîpîrîfá nâni imónîro wî pí pí omîñf yarîñfîrîni mepîrîfá nâni imónîro wî áamá gwî wîrî wîrî xwîyîfá mîkî apî apîmî dánî rîpîrîfá nâni imónîro epîrîfá nâni rîpeañfîrîni. ²⁹ Nîñî wá wîrîmeiarîñfîrîni rimónîñfîrîni? Nîñî wá rókiamoarîñfîrîni rimónîñfîrîni? Nîñî uréwapîyarîñfîrîni rimónîñfîrîni? Nîñî emîmî yarîñfîrîni rimónîñfîrîni? ³⁰ Nîñî sîmîxîyî nañf imîxîpîrîfá nâni rimónîñfîrîni? Nîñî gwî wîrî wîrî xwîyîfá mîkî apî apîmî dánî rîpîrîfá nâni rimónîñfîrîni? Nîñî xwîyîfá mîkî apî apîmî dánî rarîñfîrîni yanîf umeaipîrîfá nâni rimónîñfîrîni? Oweoi. ³¹ E nîsearîrî aí seyîné woxîni woxîni, “Gorîxo áamá e e epaxí imónîñfîrîni kwîyîpîmî dánî sîxî umîmoarîñfîrîni apî apî enîñfîrîni aí sa seáyi e imónîñfîrîni oimónîmîni.” nîyiwîrî sîmî xeadîpénîñfîrîni.

13

“Ámáyo nepa dîñf sîpî nîwîrîfná rîpî rîpî yarîñfîrîni.” urîñfîrîni nâniñîni.

“Arîge nerî Gorîxo wîmónarîñfîrîni tîñî xîxeni yanîrêwîni?” nîseaimónîrîfná epîrîfápi nâni áwanî bî osearîmîni.

¹ Nionî gwî wîrî wîrî xwîyîfá mîkî ámarani, anîñfîrîni, rarîñfîrîni dánî anani rîpaxí nimónîrîni aí ámáyo dîñfîrîni sîpî mîwîpa nerîñáyí, surîmá nîrârîrî berî ikaxí nîrîrîfná yaiwîniñfîrîni yârarîñfîrîni imónîmîni. Sonîfîrîni udîfá xâmi mîñwirárîpa nemáná eááná rarîñfîrîni enî imónîmîni. ² Nionî xwîyîfá Gorîxoyápi wá rókiamopaxí imónîrîni amîpî nîñî o éimîñîñfîrîni enîwîpearîñfîrîni inîmî imónîñfîrîni nâni nîñfîrîni imónîrîni amîpî nîñî áamá “Ayí apî rîfá imónîni?” nîyiwîro nîñfîrîni imónîñfîrîni nâni nîñfîrîni imónîrîni nerî aí ámáyo dîñfîrîni sîpî mîwîpa nerîñáyí, surîmá imónîmîni. Nionî Gorîxomî dîñfîrîni enîfîrîni neánîrîni nîwîkwîrorîñfîrîni dánî “Dîwîfîrîni rîpîxî ná jîe uî.” urîpaxí nimónîrîni aiwî ámáyo dîñfîrîni sîpî mîwîpa nerîñáyí, surîmá imónîmîni. ³ Nionî gî iyîfá fâ amîpî yanîfîrîni nîmerî uyîpeayîyo nîwîrîni aí ámáyo dîñfîrîni sîpî mîwîpa nerîñáyí, wî nañfîrîni nimîxîpaxí menîni. Negîfîrîni womî pîkianîro yarîfná nîaiwomî wârîpîrîni nâni re nurîrîni aí, “Nionî fâ nîñîñfîrîni rîfá nîwîoárîpoyî.” nurîrîni aí ámáyo dîñfîrîni sîpî mîwîpa nerîñáyí, nionî éápî wî nañfîrîni nimîxîpaxí mimónîni.

⁴ Áamá wîñîyo dîñfîrîni sîpî nîwîrîfná pípi marfâfî, rîpî yarîñfîrîni. Sîpî wîñîyîfîrîni wîfâpi apaxí mé pîrîfîrîni umamoarîñfîrîni. Ayá nurîmîxîrîni nañfîrîni imónîñfîrîni wîiarîñfîrîni. Wîñîyo sîpî dîñfîrîni wî wîaiwiarîñfîrîni. Wîñîyo dîñfîrîni sîpî wîiarîñfîrîni wîwanîñfîrîni mîxî meakîñîñfîrîni wârîxa imónîro ⁵ uyîñîfîrîni wîkârîro yarîñfîrîni. Amîpî nenenî arîge nerî neaîmeanîrîñfîrîni mepa ero apaxí mé sîmîfîrîni rîñîñfîrîni mîwîñîpa ero fîwîfîrîni.

wíníyí wikáríápi nání símí xwanwí níkwónímí memepa ero yarígíáríní. ⁶ Nípiákwíní mimóníhí yarígíápi nání díní nífá míwiní wé róníhí imóníhí yarígíápi nání díní nífá winaríhí. ⁷ Ámá wíníyo díní sípí wiarígíáyí pí pí wímeááná “Xe oneaímeaní.” yaiwiro díní wíkwíroarígíápi wí píní míwíárípa ero amípi níní Goríxo níwíiríná nání díní níkwímoreo ñwearo pí pí sípí imóníhí wímeááná xwámámí wiro yarígíáríní.

⁸ Ámáyo díní sípí wiaríhíwápi ná ríwíyo aí wí anípa imónínífa menagí nání aníhí íá xirípaxíríní. E nerí aiwí Goríxoyá kwíyípímí dání wíá rókiamopaxí imóníhíwápirání, xwíyífá míkí apí apímí dání rípaxí imóníhíwápirání, pí pí níjía imóníhíwápirání, apí nípíní anípa imónínífáríní. ⁹ Nioní seararíhíapí nání áwaní bí osearímíní. Agwí ríná nene Goríxoyá kwíyípímí dání níjía imóníhíwápi sa bíní bíní imóníhíwíní. Oyá xwíyífá wíá rókiamoaríhíwápi nípíní maríái, bíní bíní rókiamoaríhíwáríní. ¹⁰ E neríhí aiwí Kiraiso níweapírí amípi Goríxo éimígínírí yaríhípi ríxa yóí imónáná agwí ríná nene bíní bíní imóníhíwápi anípa imónínífáríní. ¹¹ Nioní seararíhíapí níaiwí tíní ríramíhíyí oemíní. Eníná nioní síní níaiwí nímoníríná níaiwí rarígíápa xwíyífá axípi rírí níaiwí yaiwiarígíápa axípi yaiwirí níaiwí díní moarígíápa axípi morí néisáná aí ríxa ámínáoní nímonímáná níaiwí yarígíápi síní íá míxírí píní wíáríhí. ¹² Agwí nene Goríxo éimígínírí yaríhípi nání níjía bíní bíní imóníhíwápi xíxíeá sfá yíkíníhíyo dání nene síhíwí nípiákwíní mainenaríhíwápi tíní ríramíhíyí oemíní. Agwí ríná xíxíeáyo símímaníhí rónagí níwínírane aiwí ríwéná nepa o tíní xíxéní símímaníhíyo síhíwí ainenaníwáríní. Agwí ríná nene bíní bíní níjía nímonírí aí ríwéná xfo nene nání xíxéní níjía imóníhípa nene ení xfo nání níjía imónaníwáríní. ¹³ E neríhí aiwí agwí ríná Goríxomí díní wíkwírorane o neainíápi nání díní ikwímoreane wíníyo díní sípí wirane yaríhíwá biaú bí apí aníhíní imónínífápiríní. Biaú bí apí bí seáyí e imóníhípi, ayí ámáyo díní sípí wiaríhíwápiríní.

14

Kwíyípímí dání epaxí imóníhípi nání ámí bí uríhí náníríní.

¹ Seyíné “Ámáyo díní sípí owianeyí.” níyaiwiro aníhí miní xídíríxíní. E nero aí Goríxo apí apí e imóníríxínírí kwíyípímí dání seaimíxaríhípi “Apí apí oimónaneyí.” níyaiwiro símí níxeadípeníro aiwí ná bíní ayí oyá xwíyífá ámáyo wíá urókiamopaxí imóníhípi nání anípaxí símí xeadípeníríxíní. ² Ayí rípi nání seararíhíní. Ámá gíyí gíyí gwí wírí wírí xwíyífá míkí wíníyí majía imónígíápi dání nírírínáyí, ayí ámáyo muraríhoí. Wíníyí xwíyífá míkí apí nání majía imóníhíagífa nání Goríxomíní nurírí kwíyípímí dání yumí imóníhípi raríhoí. ³ E nerí aí gíyí gíyí xwíyífá Goríxoyápi wíá nírókiamorónáyí, ayí ríápi dání ámáyo síkíkí womíxíro ení rírémíxí wiro díní wíá wókímíxíro epaxípi urarígíáríní. ⁴ Ámá xwíyífá míkí xegí wíyo dání raríhí go go, ayí xewaního síkíkí omíxínaríní. Ámá Goríxoyá xwíyíápi wíá rókiamoaríhí go go, ayí Goríxo wimónaríhípi uríhípi dání Jisasoyá síyíkípi imónígíáyo síkíkí womíxaríhíríní. ⁵ Nioní “Seyíné níyínéní xwíyífá míkí bí bímí dání orípoyí.” nínimónírí aiwí aga anípaxí ayá wí nímonaríhípi, ayí rípiríní. “Goríxoyá xwíyíápi wíá orókiamópoyí.” nímonaríní. Ayí rípi náníríní. Wíá rókiamoaríhí go go Jisasoyá síyíkípi imónígíáyo nuríríná xfo uríhípi dání síkíkí níwomíxírí nání xwíyífá míkí xegí wíyo dání raríhí go gómí seáyí e wimóníhíagí nání raríhíní. Xwíyífá míkí xegí wíyo dání raríhí go go ráná ámá wo níwíápínímearí Jisasoyá síyíkípi imónígíá wíníyo o ríhípi dání síkíkí owomíxínírí yaní numeairíná ení ananíríní. ⁶ Gí níríxímeáyíné, rípi nání píraníhí díní mópoyí. Nioní seyíné tíhí e nání níbírí xwíyífá míkí wíyo dání nísearírínáyí, “Apí wí naní neaimíxípaxí imóníní.” ríseaimónaríní? Oweoí. Nioní xwíyífá Goríxo wíá níwókímíxírí níríhípi nísearípa nerínaríní, níjía o nání nioní

imóniŋá bî mîsearîpa nerîŋáranî, xwîyîfá oyápi bî wîfá mîsearókiamopa nerîŋáranî, bî mîsearéwapîyîpa nerîŋáranî, sa xwîyîfá mîkî wîyo dánî nîseara nurîŋáyîf, arîge nerî nanîf wî seaimîfárinî? Oweoi, wî e epaxîmanî.

⁷ Dîŋî mayî imóniŋîpi, pékákîrani, gitáranî, ayî axîpi imóninî. Yaiwîniŋî niyárinî nîpîkwîni irî mîrépepa nerîŋáyîf, áamá arîge “Ayî apî rîfá rarîni?” yaiwîpaxîrinî? Áamá kwîyîpîmî dánî xwîyîfá mîkî wîyo dánî enî nîrîrîŋáyîf, áamá arîfá mîwiarîgîfáyîf arîge nerî “Ayî apî rîfá rarîni?” yaiwîpaxî imóninî? ⁸ Áamá mîxîf nánî awî roŋo xowienomî dánî rîfáiwá orîniŋî pîrámîf nîpîkwîni mepa nerîŋáyîf, áamá gîyîf “Mîxîf nánî rîfáiwá iyî rîráoi?” niyáiwîro éwaikîf tîniŋîf nîkîŋîf tîniŋîf arîkîpaxîrinî? Oweoi, pîrámîf nîpîkwîni mepa nerîŋáyîf, wî e epaxî menîni. ⁹ Seyîné enî áamá wîyo kwîyîpîmî dánî xwîyîfá mîkî xegîf wîyo dánî nurîrîŋáyîf, áamá arîfá seaiarîgîfáyîf arîge nero “Apî nánî rîfá neararîŋoi?” niyáiwîro nîjîfá imónîpaxîrinî? Oweoi, seyîné urarîgîfápi mîmianŋwîf upaxîf imóninî. ¹⁰ Ayî neparîni. Xwîfá rîrîmîf xwîyîfá mîkîf xîxegîniŋîf tîŋîf rarîgîfápi obaxîf imóninî. Xwîyîfá bî mîkîf mayî imóniŋîfmanî. Nîniŋîf mîkîf tîŋîf imóninî. ¹¹ E nerîf áí áamá wo xwîyîfá mîkîf nionîf majîfá imóniŋîfpiŋîf dánîf rarîŋagîf arîfá nîwirîŋá “Émáyf worîfani?” yaiwîmîfîni. Xîfo enîf nionîf arîfá mîwiarîŋagîf nînanîrîŋá “Émáyf worîfani?” niawîwinîŋoi. ¹² Seyîné Gorîxo apî apî imónîrîxîniŋîf kwîyîpîmîf dánîf sîxîf seamîmoarîŋîfpi “Oimónaneyî.” niyáiwîro sîmîf nîxeadîpénîro yarîgîfáyîné imónîŋagîfá nánîf pí pí neróná rîpi éfîrîxîni. Kwîyîpîmîf dánîf epaxîf imónîŋwápiŋîf dánîf Jisasoyá sîyîkîf imónîŋwaéne enîf sîkîkîf omîxîniŋîpaxîf imónîŋîfpi oyaneyîniŋîro ayá wî néra úfîrîxîniŋîf.

¹³ Ayînánîf segîyîf wo kwîyîpîmîf dánîf xwîyîfá mîkîf seyînéf majîfá imónîgîfápiŋîf dánîf nîsearîrîŋáyîf, arîfá mîwiarîgîfáyînéf yanîf seameaimîniŋîf nánîf Gorîxomîf rîxîŋîf urîfwîniŋîni. ¹⁴ Ayîf rîpi nánîf seararîŋîni. Nionîf gîf áamá arîfá niarîgîe dánîf xwîyîfá mîkîf xegîf bimîf dánîf Gorîxomîf rîxîŋîf nurîrîŋá gîf dîŋîf áí tîniŋîf murîf sa manîfápiŋîf dánîf nurîrîŋáyîf, “Apîf ourîmîniŋîf.” niyáiwîrîf murîpa éáf enagîf nánîf nionîf rîfápi bî nanîf mîniarîniŋîf. ¹⁵ Ayînánîf nionîf pí emîniŋîréniŋîf? Nionîf Gorîxomîf rîxîŋîf nurîrîŋáranîf, soŋîf nîrîrîf omîf yayîf numerîŋáranîf, xwîyîfá mîkîf bî bimîf dánîf manîfápiŋîf tîniŋîf nurîrîf áí “Ayîf apîf rîfá urarîŋîniŋîf?” niyáiwîrîf gîf dîŋîf tîniŋîf enîf nawîniŋîf urîfîmîŋîniŋîf. ¹⁶ Seyînéf e mepa nero Gorîxomîf yayîf nîwirîŋá dîŋîf tîniŋîf nawîniŋîf murîf xwîyîfá mîkîf bî bimîf, seyînéf majîfápiŋîf dánîniŋîf nurîrîŋáyîf, áamá sîpîfá imónîgîfáf seyînéf tîniŋîf nawîniŋîf awîf eánarîgîfáyîf arîge nero “Ayîf rîfápi xîxenîf e imónîfwîniŋîniŋîf.” rîpaxîrinîf? Oweoi, xwîyîfá mîkîf seyînéf rarîgîfápi arîfá mîwîpaxîf nimónîro nánîf wîf e rîpaxîf menîni. ¹⁷ Seyînéf e nerîŋáyîf, Gorîxomîf pîránîŋîf yayîf nîwîro aiwîf wîniŋîyo sîkîkîf mîwomîxîf ududîf inîf wikárarîŋagîfá nánîf seararîŋîniŋîf. ¹⁸ Seyînéf kwîyîpîmîf dánîf xwîyîfá mîkîf wîyo dánîf ayá wîf nîrîro áí nionîf enîf kwîyîpîmîf dánîf xwîyîfá mîkîf bî bimîf dánîf seáyîf e nîseamúroriŋîf nánîf Gorîxomîf yayîf wiarîŋárinîf. ¹⁹ E nimónîrîf áí Jisasoyá sîyîkîf imónîgîfá bî tîniŋîf nerîmeánîrîf wîgîf arîfá egîe dánîf xwîyîfá mîkîf bî bimîf dánîf nurîrîŋá “Íáf mîropaxîf imónîŋîfpi ourîmîniŋîf.” mînimónarîniŋîf. Oweoi, “Porof ipîf rîneaiwápiyarîniŋîf?” oyáiwîpoyîniŋîf sa “Xwîyîfá mîkîf nionîf nîjîfá imónîŋápiŋîf dánîf nurîrîf ‘Ayîf apîf rîfá urarîŋîniŋîf?’ yaiwîmîfîpîf árîŋîf ourîmîniŋîf.” nimónarîniŋîf. “E nerîŋá seáyîf e imónîŋîfpi yarîŋîniŋîf.” nimónarîniŋîf.

²⁰ Gîf nîrîxîfmeáyînéf, seyînéf niawîf onîmiáf dîŋîf mîmaxîrîpa époyîf. E nîsearîrîf áí niawîf pîfopia íwîf oyaneyîniŋîro sîniŋîf dîŋîf mîmoarîgîfápa seyînéf enîf axîpiŋîf imónîfpoýîf. E nero dîŋîf nîmorîŋá ámináf yapîf mórîxîniŋîf. ²¹ Isîrerîyîf arîfá mîwiarîŋagîfá nánîf Gorîxo áamá wîf e dánîyîf mîxîf nîmeámîf nîbîro xwîrîfá wikîxéfîrîxîniŋîf rîŋîfpiŋîf nánîf ŋwîf ikaxîf eánîŋîfyo re nîrîniŋîf eánîniŋîf, “ ‘Gorîxonîf áamá mîkîf wîf e dánîyîfá xwîyîfá mîkîf bî tîniŋîf áamá tîfyo urîrîf wîf e dánîyîfá manîfápiŋîf dánîf urîrîf emîfá enagîf aiwîf nionîf wîf arîfá nîpîrîfámanî.’ Ámináonîf e rarîŋîniŋîf.” nîrîniŋîf eánîniŋîf. ²² Ayînánîf nene re yaiwîŋwîniŋîf, “Gorîxoyáf kwîyîpîmîf dánîf xwîyîfá mîkîf nene majîfá nimónîrîf áí rarîŋwápiŋîf, ayîf áamá omîf rîxa dîŋîf wikwîroarîgîfá wîniŋîyîf arîfá nîneairónáf óf nîkárîniŋîro

‘Ayí ení eánîñí Gorixoyápimî dání ríá yarîñoî?’ oyaiwípoyîñîñî mimónîñî. Sa omî dîñí mîwîkwîroarîgíáyí óf níkarîñîro ‘Ayí ení eánîñí Gorixoyápimî dání ríá yarîñoî?’ oyaiwípoyîñîñî imónîñî.” yaiwiñwîñî. E nerî aí oyá xwíyíápi, nene wíá urókiamoarîñwápi, ayí áamá xíomî dîñí mîwîkwîroarîgíáyí aríá nîneairóná “Ení eánîñí Gorixoyápimî dání ríá rarîñoî?” oyaiwípoyîñîñî mimónîñî. Sa xíomî dîñí wîkwîroarîgíáyí e oyaiwípoyîñîñî imónîñî. ²³ Ayîñáñî áamá Jisasoyá síyikí imónîgíáyíñé awí neánîróná nîyîñéñî xwíyíá mîkí seyíñé majíá bî bimî dání nîra waríñá áamá sípíá imónîgíáyí wírani, áamá sínî Gorixomî dîñí mîwîkwîrogíáyí wírani, nîseaimero nîñwearóná “Áamá tíyí xóxwí yarîgíáyí menîrani?” rîpíríárîñî. ²⁴ Seyíñé wí e mepa nero nîyîñéñî xwíyíá Gorixoyápi wíá nîrókiamóá waríñá áamá sípíá imónîgíáyí wírani, áamá sínî Gorixomî dîñí mîwîkwîrogíáyí wírani, nîseaimero nîñwearóná seyíñé rarîgíá nîpimîñî dání “Íwí awa rarîgíápi mîyarîñwaénerîñî?” nîyaiwiwo wairîrî inîro “Api nene nání enî ríá rarîñoî?” nîyaiwiwo ayá mîñîmîñî roro nemáná ²⁵ sípí imónîñî wîgípi yumí egíápi nání waropárí nero mîñî xwíáyo níkwîrónîro Gorixomî yayí numero “Neparîñî. Gorixo seyíñé dîñí seakîkayonî.” rîpíríárîñî.

Gorixomî yayí umeanîro nání nerîmeánîróná epaxípi nání urîñî náníñî.

²⁶ Gí nîrîxímeáyíñé, pí oyaneyîñîñî neararîñî? Seyíñé awí neánîróná woxî soní searéwapîyîñî nání imónîñî woxî xwíyíá bî searéwapîyîñî nání imónîñî woxî xwíyíá Gorixo wíá wókímîxíípi bî searîñî nání imónîñî woxî xwíyíá mîkí bî bimî dání bî searîñî nání imónîñî woxî xwíyíá mîkí bî bimî dání rîñîípi bî yaní seameainî nání imónîñî nerî aí nîpîñî neríñá Jisasoyá síyikí imónîgíáyíñé síkí omîxîñîpírî nání éfîrîxîñî. ²⁷ Segíyí wí “Xwíyíá mîkí bimî dání ouraneyî.” nîwimónîñîñá obaxowa xe onearípoyîñîñî síñwí mîwîñîpanî. Waúñîrani, waú worani, ayí apánîrîñî. Axíná nawínî orípoyîñîñî síñwí mîwîñîpanî. Wo xámî nîrîmáná wo ríwíyo ríwîñîgîñî. E yaríñá wo yaní seameaíwîñîgîñî. ²⁸ Áamá wo xwíyíá yaní seameaipaxí menánáyí, xwíyíá mîkí api apimî dání rarîgíáwa Jisasoyá síyikí imónîgíáyíñéyá aríá egíe dání manípa tîñî síñáñî mîrîpa nero wîgí dîñîyo dání Gorixo tîñî nawínî inîmî rîñîrîxîñî. ²⁹ Awí neánîróná segí xwíyíá Gorixoyápi wíá rókiamoarîgíáyí waúñîrani, waú worani, awa xe xwíyíá searíñîñî. Ríxa searáná wîñîyí o nepa kwíyîpimî dání ríá rarîñîñî píá nîmero mí omîxíñîñî. ³⁰ E nerî aí segíyí wo éfîñîñî wíá rókiamoarîñîñî womî aríá wiaríñá Gorixo xwíyíá bî wíá wókímîxánáyí, o xwíyíá api áwaní searîñî nání dao xámî rarîño pîñî wíaríwîñîgîñî. ³¹ Nionî seararîñápi nîxídiróná seyíñé nîyîñéñî nîjía imónîro ení rîrémîxí inîro epíríá nání woxî woxî ananî wíá nîrókiamóá upaxí imónîñoî. ³²⁻³³ Nene nîjíañî. Gorixo yaiwîñîñî yarîñomani. “Xwíyíá nîxeayîñî nerî orípoyî.” mîwimónîñî “Nîtîwayîrorî orípoyî.” wimónarîñagî nání wíá rókiamoarîgíáwa kwíyîpimî dání rókiamopaxí imónîñîpî tîñî úrapí mîrî píránîñî dîñî íá nîxîñîro ríñîñîñî.

Gorixoyá síyikí imónîgíá wí e wí e ñweagíá nîñî yarîgíápa ³⁴ síyikí oyá Korinîyo ñweagíáyíñé enî awí neánîróná apîxíwa xwíyíá wí mîrîpa oépoyî. Awí neánîranéná apîxíwa xe xwíyíá onearípoyîñîñî síñwí mîwîñîpa yarîñwá enagî nání rarîñîñî. Nwí ikaxí eánîñîyo dání rîñîñîpa oxoyíñé símanñwíyónîñî seaurîñîñîñî. ³⁵ Íwa Jisasoyá síyikí imónîgíáyí awí eánîgíe dání xwíyíá nîrîñîñá ayá winîpaxí yarîñagíá nání wîñî wîñî “Api nání nîjía oimónîmîñî.” nîwimónîñîñá aní xîxegîñîyo dání oxomî yarîñî wíwîñîgîñî. ³⁶ Seyíñé seáyî e seáyî e mimónîpanî. “Xwíyíá Gorixoyápi nene tíámîñî mîkí imónîñwaénerîñî.” rîyaiwîñîñî? “Xwíyíá oyápi Korinîyo ñweañwaénerîñî tíámîñî rîñîñîñî.” rîseaimónarîñî?

³⁷ Áamá goxî goxî “Nionî Gorixoyá xwíyíápi wíá rókiamoarîñá wonîñîñî.” nîyaiwîñîñîñáñî, “Oyá kwíyíá síxí nîmîmonîpimî dání e epaxí nîmónîñîñî

yaríḡaoníríni.” n̄yáiwínírínáraní, xwíyíá nioní nírírí eaaríḡá rípi nání d̄iḡí re yáiwíríxíni, “Poró sekaxí Ámínáo uríípmí dání ríá nírírí eaḡíríani?” yáiwíríxíni. ³⁸ Ámá go go e m̄yáiwípa yaríḡaḡí n̄wínírínáyí, seyíné ení “O nepa Goríxoyá wíá rókiamoaaríḡí wo meníni.” yáiwíríxíni. ³⁹ Ayínáni ḡí níríxímeáyíné, Goríxoyá xwíyíá wíá orókiamoaaneyínírí s̄mí xeadípeníro oyá kwíyí t̄ni xwíyíá m̄kí b̄i bimi dání seyíné raríḡápi p̄rí mirakínípa ero éíríxíni. ⁴⁰ E nero aí Goríxomí yayí umeaníro nání awí neáníroná pí pí seyíné yaríḡápi n̄píní n̄tíwayíro roro píraníḡí éíríxíni.

15

Jisaso n̄pémáná xwáripáyo dání wiáp̄n̄imeañ̄p̄i náníríni.

¹ ḡí níríxímeáyíné, xwíyíá yayí neainaríḡí nioní wáí searíḡápi —Apí seyíné aríá n̄niríná “Neparíni.” n̄yáiwíro d̄iḡí n̄wíkwíro roro íkíá xwíá aí t̄ni neríná s̄kí k̄í nonírí roaríḡípa seyíné ení axípi xwíyíá apí t̄ni s̄kí k̄í nonírí rogíápiríni. Apí nání dirírí oseaimíni. ² Seyíné nioní wáí searíḡápi aníḡí miní xaíwí íá n̄xíra nurónáyí, Goríxo apimí dání yeáyí seayimíxemeaníáríni. Seyíné s̄ni xaíwí íá ríxíríḡo? E mepa nerínáyí, surímá wíkwíropaxíríni. ³ Nioní wáí n̄searíríná xwíyíá xírání xírání imóníḡí searíḡápi —Apí nioní ení eníná aríá winápiríni. Apí, ayí rípiríni. Kiraiso nání eníná B̄íkwíyo dání nírínírí eáníḡípa o nene íwí yaríḡwápi yokwarímí neaiíná nání n̄peri ⁴ xwíá n̄weyárimáná enáná B̄íkwíyo dání “O n̄wiáp̄n̄imeañ̄áríni.” nírínírí eáníḡípa s̄íá wíyaú wíyi nórímáná enáná Goríxoyá d̄iḡí t̄ni wiáp̄n̄imeañ̄nigíni. ⁵ N̄wiáp̄n̄imeámo Pitaomí s̄ḡání nurónapírí r̄wíyo xegí wiep̄s̄iḡí wé wúkaú s̄íkwí waú awamí s̄ḡání urónapíḡnigíni. ⁶ E nemáná ámí r̄wíyo x̄omí d̄iḡí wíkwírogíáyí —Ayí 500 apimí wiárí múrogíáyíríni. Nioní payí rípi eaaríḡá ríná wíní wíní ríxa n̄pero aiwí náyí s̄ni ḡweañ̄o. Apimí ná winání axíná s̄ḡání urónapíḡnigíni. ⁷ E nemáná r̄wíyo xegí xogwáo Jemisomí s̄ḡání nurónapímáná wáí wurímeiaríḡíá nowamíni ení s̄ḡání urónapíḡnigíni. ⁸ E néísáná nioní —Nioní apíxíwa niaíwí n̄xíríroná kwíyí wiáríḡíáyí woníníḡí imóníḡaoníríni. Nioní awamí aga r̄wí náyo yoparípi s̄ḡání nimóníḡnigíni. ⁹ Ayí rípi nání raríḡíni. Nioní ámá Goríxoyá s̄yikí imóníḡíáyo xeaníḡí wíkaragáoní enaḡí nání wáí wurímeiaríḡwá n̄ḡí wíá n̄wamíni s̄yikwíníḡí imóníḡaoní, ayí nioníríni. Goríxoyá s̄yikí imóníḡíáyo xeaníḡí wíkaragá enaḡí nání nepa “Wáí wurímeiaríḡí imóníḡí woxíni.” nírípaxí meníni. ¹⁰ E nerí aí Goríxo wá n̄n̄wianírí niḡípmí dání agwí ríná nioní imóníḡápi imóníḡíni. O wá n̄wianíḡípi surímá n̄wianíḡímaní. Oweoí, nioní aníḡí miní nerí nání wáí wurímeiaríḡwá n̄ḡí wíamí múroḡáríni. E nerí aí n̄wianíḡoní ení eáníḡípmí dání nerí múroḡámaní. Nioní enápi sa Goríxo wá n̄wianíḡípmí dání ená enaḡí nání raríḡíni. ¹¹ Ayínáni seyíné awamí wigí maḡíyo dání aríá n̄wirínáraní, nioníyáyo dání aríá n̄nirínáraní, wáí n̄nonení seararíḡwá seyíné d̄iḡí wíkwírogíápi, ná b̄ni ayí apíríni.

“R̄íwéná pegíáyí n̄ni wiáp̄n̄imeap̄r̄áríni.” uríḡí náníríni.

¹² None wáí n̄searíríná “Kiraiso Goríxoyá d̄iḡíyo dání wiáp̄n̄imeañ̄nigíni.” seararíḡwá enaḡí nání segíyí wí d̄iḡí aríḡe n̄yáiwíro “Pegíáyí ámí s̄ḡí nero wí wiáp̄n̄imeap̄r̄áríá meníni.” raríḡáríni? ¹³ Ayí raríḡápa ámá pegíáyí nepa m̄wiáp̄n̄imeapa nerínáyí, “Kiraiso aí Goríxoyá d̄iḡí t̄ni wiáp̄n̄imeañ̄maní.” raníḡíni. ¹⁴ Kiraiso Goríxoyá d̄iḡí t̄ni m̄wiáp̄n̄imeapa nerí s̄ḡwíríyí, xwíyíá none wáí seararíḡwápi ná mayí imónírí seyíné d̄iḡí wíkwíroaríḡápi ná mayí imónírí epaxíríni. ¹⁵ S̄pí imóníḡí apí yanírí enwá aí ámí b̄i rípi ámá yapí raríḡíáyí yapí imónanírí enwáríni. None “Goríxoyá d̄iḡíyo dání Kiraiso wiáp̄n̄imeañ̄íríni.” xenwí ranírí enwá enaḡí nání “Yapí raríḡíáyí yapí imóníḡwíní.” rípaaxíríni. Pegíáyí

nepa Gorixoyá diñfyo dání mîwiápñimeapa nerfnáyf, “Kiraiso enî Gorixoyá diñf tññi wiápñimeañfmanî.” rîpaxfñini. ¹⁶ Ayf rîpî nánî rarîññi. Ámá pegfáyf Gorixoyá diñf tññi mîwiápñimeapa nerónáyf, “Kiraiso aí wî wiápñimeañfmanî.” ranîgñi. ¹⁷ Kiraiso Gorixoyá diñf tññi mîwiápñimeapa nerî sîñwîrîyf, seyfné diñf wîkwírogfápi sîwiá wîkwíroro segf fwf yarîgfápi nánî sîñî xwîyfá meárñîpaxf imónîro yanîro egfárñi. ¹⁸ Ámá Kiraisomî diñf nîwîkwíroárîmáná pegfáyf enî rîxa anîññi anñnanîro egfárñi. ¹⁹ Nene re nîyaiwirane, “Nene nîpémáná enáná Kiraiso wî arîrá neainñfámanî. Sa xwíá rîrîmñî emearfná Kiraiso arîrá neainñfárñi.” E nîyaiwirane omñî diñf nikwîmoranénáyf, ámá íkññî sîpî wîpaxf imónîñf nîyonî nánî nene añpaxf neaipaxfñi. Ayf Kiraiso nepa xwárîpáyo dání mîwiápñimeapa enî enánáyf nánî rarîññi.

²⁰ Nionî e nîsearîrî aiwî Kiraiso nîperî wenfñmî dání Gorixoyá diñf tññi wiápñimeañfñi. O ámá rîxa pegfáyf nánî xámî nîwiápñimearfná omîñfyo aiwá nîwákwinf wî xámî miarîgfápánîñf wiápñimeañfñi. ²¹ Ayf rîpî nánî seararîññi. Ámá wo sîpî yagfîpîmî dání ámaéne pearîñwárñi. E yarîñwápa ámá ámî wo enîpîmî dání enî wiápñimeañfárñi. ²² Nînenenî Adamo tññi íkárñîñwaéne imónîñagwî nánî pearîñwárñi. E yarîñwápa Kiraiso tññi íkárñîñwaéne neperane aiwî ámî sîñf nerane wiápñimeañfá enagî nánî rarîññi. ²³ Wiápñimeapfáríyf wîgf imónáná wiápñimeapfárñi. Kiraiso aiwá nîwákwinf wîññf xámî wiápñimeañfñi. Omî dání rfwîyo xfo weapáná xegf imónîgfáyf wiápñimeapfárñi. ²⁴ O ámî aññamî dání nîweapfárñá amîpî nene tññf ríná imónîñpî yoparf imónîñfárñi. Íná aññajfñanî, ámaranî, omî mañf pfrî wîakîarîgfá gîyf gîyf, enî eánîgfáyf imónîro nénf tfgfáyñîñf imónîro meñweagfáyf imónîro egfáyo anîpá nîwîmîxîmáná ámá xfoyá xwioxfyo mîmeámf nerî umenweañfáyf xano Gorixomî sîmañwîyónîñf wurfñîpfrî wîñfárñi. ²⁵ Ayf rîpî nánî rarîññi. Gorîxo ámá Kiraiso tññi sîmî tññi inarîgfáyo xopîrârî nîwirî íkwîañwî xegf sîkwî íkwîárñîñánîñf wîmîxîyîñf nánî mîxî ináyf nimónîrî meñweañfárñi. Bîkwîyo apî nánî e nîrîñrî eánîñagî nánî rarîññi. ²⁶ Sîmî tññi inarîgfî yoparf anîpá imîxîñfápi, ayf pîyf nene pearîñwáprîñi. ²⁷ Bîkwîyo bî rîpî xîxenî nîrîñrî eánîñî, “Gorîxo amîpî nññî omî sîmañwîyónîñf wîmîxîyîñfñi.” nîrîñrî eánîñagî aí ananî re yaiwîpaxfñi, “Amîpî nññî rîññf, ayf amîpî nññî Kiraisomî sîmañwîyónîñf oimónîrî wîmîxîyîñjo enî nánî mîrîññi.” yaiwîpaxfñi. ²⁸ Amîpî nîpîñî xewaxomî sîmañwîyónîñf yeáyf wurfñîñáná o diñf re nîmori enfárñi, “Gf ápo Gorîxo amîpî nîyonî ámayoranî, amîpîyoranî, seáyf e nîwîmónîrî oumenweañrî xewanîñonî amîpî nîpîñî sîmañwîyónîñf nîmîxîyîñjomî sîmañwîyónîñf yeáyf owurfñîmîñî.” nîmori e enfárñi.

²⁹ “Ámá pegfáyf wiápñimeapfárñi.” seararîñwápi nepa mimónîñánáyf, pí nánî wîyfné segf pegfá wîñîyo nanf owîmîxaneyñîro ámî wayf meaarîgfárñî? “Pegfáyf wî wiápñimeapfárñamî.” rarîgfápi nepa imónîñánáyf, pegfá wîñîyo nanf rîpî oimîxaneyñîro neróná pí nanf owîaneyñîro epaxfñî? Oweoi, sa surfma epaxfñî. ³⁰ “Pegfáyf wiápñimeapfárñi.” rarîñwápi nepa mimónîñánáyf, pí nánî Jîsasoyá wáf wurîmeiarîñwáone yoñ mayf imónanîrî yarîñwîñî? ³¹ Gf nîrîxîmeáyfné, sfá ayf ayo nemefná “Nionî nîpémfáonîrîñî.” yaiwînarîñápi sîmî e nîññîmî emearîññi. E seararîñagî aí “Xewanîñjo seáyf e nimónîrî rarîññî.” mîñîaiwîpanî. Seyfné negf Ámîná Kiraisî Jîsaso tññi anî íkárñîñwaéne nimónîrane nánî nionî mîxî nîmeakñîrî “ ‘Nîpémfáonîrîñî.’ yaiwînarîñápi sîmî e nîññîmî emearîññi.” seararîññi. ³² “Pegfáyf wiápñimeapfárñi.” rarîñwápi nepa mimónîñánáyf, nionî pí nánî añf Epesasiyf rîññîpîmî nîñwearfná xwîyfá Gorîxoyápi arfki wáf urîmemñîrî nánî yoñ mayf nimónîrî ámá wî sidf îñf rîrómî yarîñfpanîñf yarîgfáyf tññi nawîñî mîxî inîñárñî? Pîpî nanf onîññî e enárñî? E nerî aí pegfáyf nepa

mîwiápîñimeapa nerînýy, áamá wînyy re rarîgîápa, “Apaxî mé pearîñwaéne enagî nánî amîpî wî nánî ‘Arîge oyaneyî?’ mîyaiwî sa maiwî iniîgî ñirane aiwá ñirane oyaneýî.” rarîgîápa nionî enî axîpî e rîpaxîrîñî. ³³ E nerî aî áamá yapî oneaiepîsîpoyîñîrî sîñwî mîwîñipanî. Áamá rîá kîroarîgîáýî tîñî ñikumîxîñîro nawîñî nemerónáýî, seyîné nanî yarîgîápî pîrî ñiseawiaîkîro sîpî imónîñîpî yapî seaiepîsîpîrîxîñîrî seararîñîñî. ³⁴ Seyîné xaxá yarîgîápî pîñî ñîwiárîmáná píránîñî ðîñî ñîmoro segî íwî yarîgîápî enî pîñî wiárîrîxîñî. Segîýî wî nepa Gorîxo nánî ðîñî mîmonîoî. Ayîñánî ayá seainîpaxîpî rîñî.

“Pegîáýî ñîwiápîñîmearóná wará ámî xegî bî ñîñîmî wiápîñîmeapîrîárîñî.” urîñî nánîrîñî.

³⁵ Áamá wî yarîñî re ñîpîráoî, “Áamá pegîáýî ámî arîge nero wiápîñîmeapîrîárîñî? Wará ámî gîmîñî gîpî ñîñîmî wiápîñîmeapîrîárîñî?” ñîráná ³⁶ re urîmîgîñî, “Majîmajîá íkárînarîgîá tîyîné, ‘Aiwá siyî wiároarîñwáýî urî nerî mîpiéropa nerînýy, nerápîrî ñîyapîpaxîrîñî.’ rîseaimónarîñî? Oweoî, xámî urî nerî ñîpiérómáná rîwîyo nerápîrî yaparîñîrîñî.” urîmîgîñî. ³⁷ Siyî seyîné wiároarîgîápî wîttî siyîranî, ámî xegî wîranî, ñîwiároa nurînýy, rîxa nerápîrî ñîyapîmáná imónîñîpî wiároarîgîáranî? Oweoî, siyî anîpápî wiároarîgîáranî. ³⁸ Seyîné siyî anîpápî wiároarîñagîa aî Gorîxo “Apî nerápîrî oyapîñî.” yaiwiarîñîpî tîñî xîxenî nerápîrî yaparîñîrîñî. Siyî apî apî xegî íwîranî, enîranî, apî tîñî xîxenî imónîñîpî xîxegîñî apî yapî pîá orîxîñîrî imîxarîñîrîñî. ³⁹ Wará ñîñî axîpî minîñî. Áamá wará xegî enî bî inîñî. Nanîwî wará xegî enî bî inîñî. Inî wará xegî enî bî inîñî. Peyî wará xegî enî bî inîñî. ⁴⁰ Amîpî anînamî ðánî pîá rîxîñîýî tîñî xwîárîmî ðánî pîá rîxîñîýî tîñî nánî enî ðîñî mópoyî. Awiaxî amîpî anînamî ðánî pîá rîxîñîýî imónîñîpî xegî bî imónîñî. Awiaxî amîpî xwîárîmî ðánî pîá rîxîñîýî xegî bî imónîñî. ⁴¹ Wîá ónarîñîýî nánî enî ðîñî mópoyî. Sogwî wîá ókiarîñîpî xegî bî imónîñî. Emá wîá ókiarîñîpî xegî bî imónîñî. Sîñî wîá ókiarîñîpî enî xegî bî imónîñî. Sîñî ñîñîýî enî wîá ókiarîñîýî axîpî mîmónîñî. Xegî bî xegî bî imónîñî.

⁴² Áamá pegîáýî ñîwiápîñîmearóná wará inîpîrîápî nionî ñîra warîñápîñîñî imónîñî. Wará agwî rîná ñîñîrane ñweañwápî —Apî urî epaxî imónîñîpîrîñî. Apî xwîá weyárarîñwá enagî aî urî mepaxî imónîñîpî ñîñîmáná wiápîñîmeanîwáranî. ⁴³ Wará nene xwîá weyárarîñwá, ayî sîpî imónîñagî aî sîñî ñîñîmî wiápîñîmeanîwápî, ayî aga awiaxî imónîñîpîrîñî. Wará xwîá weyárarîñwá enî meánîñîpî imónîñagî aî sîñî ñîñîmî wiápîñîmeanîwápî enî eánîñî imónîñîpîrîñî. ⁴⁴ Wará nene xwîá weyárarîñwá xwîá tîyo ðánî imónîñagî aî sîñî ñîñîmî wiápîñîmeanîwápî, ayî anînamî ðánî kwîýîpiyá wará imónîñî.

Wará xwîá tîyo ðánî imónîñîpî enagî nánî re yaiwîpaxîrîñî, “Anînamî ðánî kwîýîpiyá wará imónîñîpî enî rîa wenî?” yaiwîpaxîrîñî. ⁴⁵ Bîkwîyo dánî apî tîñî xîxenî imónîñî rîpî rîñîñagî nánî rarîñîñî. “Áamá iwamîó imónîñî Adamomî Gorîxo ñîmîxîrîñá ðîñî sîxî umímonî enagî nánî o ðîñî tîñî wo ñîmónîmî sîñî wagîrîñî.” rîñîñagî aî Adamomî rîwîyo imónîño —O Kiraisorîñî. O ámáyo ðîñî ñîyîmîñîpî sîxî umímonîa nánî kwîýî imónîñorîñî. ⁴⁶ E nerî aî anînamî ðánî kwîýîpiyá wará xámî imónarîñwámanî. Wará xwîá rîrîmî ðánîpî ñîmónîmáná rîwîyo anînamî ðánî imónîñîpî inañwáranî. ⁴⁷ Áamá Gorîxo iwamîó imîxîño xwîá tîñî imîxîñî enagî nánî xegî wará xwîárîmî ðánî inarîñwápî imónagîrîñî. E nerî aî áamá rîwîyo imónîño —O Kiraisorîñî. O wará anînamî ðánî imónîñîpî imónîñîrîñî. ⁴⁸ Xwîá tîyo ñwearîgîá gîyî wará áamá xwîá tîñî imîxîñîño inagîpa inarîgîáranî. Anînamî ñwearîgîá gîyî wará áamá anînamî ðánî inîñîpa axîpî inarîgîáranî. ⁴⁹ Ayîñánî ðîñî re oyaiwianeyî, “Agwî nene wará áamá xwîá tîñî imîxîñîño inagîpa rîxa ñîñîrane nánî rîwéná wará áamá anînamî ðánî inîñîpa inañwáranî.” oyaiwianeyî.

⁵⁰ Gí nîrîxîmeáyîné, rîpî osearîmîni. Ámá wará íkîá îwî wînanîñî mimónî sîni gîwî tîni enî tîni nene imónîñwápi Gorîxoyá xwioxîyo wî ñweapaxî menîni. Negî wará urî epaxî imónîñîpi amîpî urî mepaxîpî tîñî e ñweapaxî mimónîni. ⁵¹⁻⁵² Nionî rarîñápi nánî ududî rîseainarîni? Ai, nionî yumîí xwîyîá Gorîxoyápi áwanî bî osearîmîni. Gorîxomî dîñî wîkwîroarîñwaéne nînenenî mîpepa nerane aí pékákî yoparîpi ráná sîni mé ápianwî norîmîxîrî yarîñîpa nînenenî ámî wará xegî bî imónanîwárîni. Pékákî ráná pegîáyî wará urî mepaxî imónîñîpi nîni mî wiápfîni mearo sîni sîñî ñweañwaéne wará xegî bî inîrane yanîwárîni. ⁵³ Ayî rîpî seararîñîni. Íná negî wará urî epaxî imónîñîpi sîni anîñî minî axîpi imónîpaxîmani. Urî mepaxî imónîñîpi íkîkî inîñîfárîni. Íná negî wará mîpepaxî imónîñîpi sîni anîñî minî axîpi imónîpaxîmani. Mîpepaxî imónîñîpi íkîkî inîñîfárîni. ⁵⁴ Negî wará piyî erî urî erî epaxî imónîñîpi xegî bî nimónîrî piyî erî urî erî mepaxî imónîñîpimî rîxa íkîkî ináná Bîkwîyo dánî re nîrîni rî eánîñîpi tîni xîxenî imónîñîfárîni, “Piyîpiyî rîniñîpi rîxa anîpá imîxîni. Rîxa xopîrârî winîni.” ⁵⁵ Xwîyîá axî ámî wî e eánîñî rîpi enî xîxenî imónîñîfárîni, “Piyî rîpi xîni, ‘Sîni ámáyo xopîrârî wîpaxîpîni rîni.’ rîsimónarîni? Oweoi, sîni e wî epaxîpîxi menîni. Piyî rîpi xîni, ‘Ámáyo pikîmî nánî sîni sidîñî opaxîpîni rîni.’ rîsimónarîni? Oweoi, sîni e wî epaxîpîxi menîni.” Íná nánî e nîrîni rî eánîñîpi tîni enî xîxenî imónîñîfárîni. ⁵⁶ Íwî ámaéne yarîñwápi dánî Piyîpi sidîñîñî norî neapîkipaxî imónîni. Pîpimî dánî marîáî, nene Gorîxoyá ñwî ikaxî rîniñîpimî nîwiaîkirîná íwî yarîñwárîni. Ayînanî “Piyîpi ñwî ikaxî rîniñîpimî dánî enî eánîñî nimónîrî ámá pikîpaxî imónîñîpîrîni.” rîpaxîrîni. ⁵⁷ E nerî aí Gorîxomî yayî owianeyî. O negî Áminá Jisasi Kiraiso neaiñîpimî dánî Piyîpimî xopîrârî wîpaxî neaimîxîñîrîni. ⁵⁸ Ayînanî gî nîrîxîmeáyîné, dîñî wîkwîrogîápi xaîwî íá nîxîrîróná bî éfî mîmîxeánîpa éfîrîxîni. Ámînáomî nuxîdîróná rîwî nîrîkwîni rî yarîgîápi wî surîmá imónîñîfa menîgî nánî “Nene xîo ‘E éfîrîxîni.’ rîñîpi bî onîmiápi nerînýyî, ayî apánîrîni.” mîseaimónî anîñî minî xwapî ayá wî éfîrîxîni.

16

Nîgwî ámá Gorîxoyá wîniyo nánî awî eaarîgîápi nánî urîñî nánîrîni.

¹ Agwî seyîné payî nearo “Ámá Gorîxoyá imónîgîá Judia pîropenîsîyo ñweagîáyo nîgwî wianîwá nánî awî eaarîñwîni.” nîrîgîápi nánî bî osearîmîni. Nionî Jisasiyá sîyikî imónîgîá Garesia pîropenîsîyo wî e wî e ñweagîáyo “Nîgwî awî eámeámî nerîná apî éfîrîxîni. Apî éfîrîxîni.” uréwapîyîñápi seyîné enî axîpi nero re éfîrîxîni. ² Nionî rîxa seyîné tîñî e nîseaîmearî ñweañáná seyîné nîgwî ámî wî awî eámeámî mepa epîrîfa nánî Sadé ayî ayo awî neánîróná woxîni woxîni omîñî néfasáná nîgwî meáfápi tîni yamîñîyî nîrîróná pîránîñî xegî wî e yómîñî tîrîrîxîni. ³ Rîwéná nionî seyîné tîe nîrémorîná ámá seyîné re nîyaiwîro rîpeáfáyo, “Nîgwî rîpi ananî Jerusaremî nánî nîmeámî upaxîyîrîni.” nîyaiwîro rîpeáfáyo payî wî nearî wîowárîmîfárîni. ⁴ E nerî aí “Ayî tîni nurîná ananîrîni.” nimónánáyî, nionî ayî tîni wanîwárîni.

“Rîwéná seyîné tîfámîni bîmîfárîni.” urîñî nánîrîni.

⁵ Rîwîyo nionî Masedonia pîropenîsîyo imanî nîbîrî seaíménapîmîfárîni. “Masedonia pîropenîsî tîñîmîni xámî úîmîgîni.” nimónarîñagî nánî rarîñîni. ⁶ Imanî nîbîrî nîseaíménapîmáná seyîné tîni ayá wî onîmiápi ñweámîfárîni? Emá rawîrawá imeamîkwî yarîñîpi nîpimîni seyîné tîni ñweámîfárîni? Nionî majîfárîni. Sa seyîné tîni nîñweámonî ámî gîmîni “Oumîni.” nînimónîrîná seyîné nionî ófî e dîñî sîxî níga umîfa nánî niapowárîpîrîfárîni. ⁷ Ayî rîpi nánî rarîñîni. Nionî “Agwî sîñwî nîseaga oseamúrómîni.” mînimónarîni. “Seyîné tîni ayá wî ñweámîgîni.” nînimónîrî dîñî e ikwîmoñá enîgî nánî rarîñîni. Ámînáo xe éwîniñîni sîñwî nînanîrînýyî,

e emfáriní. ⁸ E nerí aiwí sfá Judayene Pedikosiyí ríniníyí imónfe nání Epesasiyo re nweámfáriní. ⁹ Pí nání marfáí, nioní yarínápi nání pírf mákfmf nianíro yarígfá obaxf enagf aiwí Goríxo ámá ayá wí xfo nání dñf wíkwíropfí nání ouréwapíyiníri ówaníní nfkwiíníriní.

¹⁰ Timotio niseáimearfnáyf, nioní Ámináo nání nemerí uréwapíyarínápa o ení axípi uréwapíyaríní enagí nání seyfné tñí nínwearfna ayá sfwf muropa enfa nání píraníní wéyo uméfríxiní. ¹¹ Segíyí wí Timotiomí xe peayf owianfpoyíníri sínwf mívínípa éfríxiní. O tñí níríxímeá imónígfáyf wí tñí nawíní nioní tñf re nání bípírfá nání weníní nerí nweanagí nání o “Ámá tf nanf níníro niowáráoi.” yaiwíwínígníri seyfné omí píraníní wéyo níméra nuro nioní tñf e nání bínfá nání wírenapífríxiní.

¹² Negí níríxímeá imóníní Aporoso nání xwíyíá rípiríní. Nioní negí níríxímeá wí seyfné tfámíní nurowárenapírfná omí ení ríremíxf ayá wí wíagí aiwí o “Ríná seyfné tñf e nání obímíní.” mívímónaríníní. E nerí aí “Seyfné tfámíní bípaxí imóníníní.” nívímónírfná bínfáriní.

Yoparípi nurírfná urínípi náníriní.

¹³ Seyfné píraníní awíníní nwearo dñf wíkwírogfápi xaíwí fá xíriro dñf síxí íníro ení eáníro éfríxiní. ¹⁴ E neróná pí pí seyfné yarígfápi ámáyo dñf sípí nívíríníyo dání éfríxiní.

¹⁵ Gf níríxímeáyfné, nioní ení ríremíxf bí rípi oseaimíní. Sítepanasepówa nání seyfné níjfaríní. Ámá Gíríkí píropenísfíyo dáníyí epówa aiwá nívákwní miarígfápa Jisasomí xámí dñf nívíkwíro uxfdígfepówaríní. Wígf dñfíyo dání “Ámá Goríxoyá imónígfáyo arírá owianeyí.” yaiwígfápi nání símf e nítíníro yarígfepówaríní.

¹⁶ Seyfné ámá éniní imónígfáyo yeáyf nívuríníro ámá ayf tñí níkumíxiníro ríwí níríkwínímáná Goríxoyá imónígfáyo arírá wiarígfá gíyo ení yeáyf wurínífríxiní.

¹⁷ Sítepanaso tñí Potunetaso tñí Akaikaso tñí awa nioní tñf e nání níbíro seyfné níbíro mívínípaxí imónínípi arírá níagfa nání nioní dñf nífá ninaríní. ¹⁸ Awa nioní dñf síxí nímímoro seyfné ení dñf síxí seamímoro éagfa nání seáyí e imónígfáwa iwa rfaníri sínwf mí wómíxfpoyí. ¹⁹ Jisasoyá síyíkí imónígfá Esia píropenísfíyo dáníyí yayf seawárenaparíní. Akwírao tñí xiepí Pírísiráí tñí ayaú egf aníyo dání Jisasoyá síyíkípi imónígfá awí eánarígfáyf tñí nawíní yayf niseawárenapírfná seyfné ení Ámináo tñí nawíní ikárinígfáyfné enagfa nání yayf bí onímíápi míviseawárenaparíní.

²⁰ Negí níríxímeá re dáníyí níní ení yayf seawárenaparíní. Sewaníníyfné yayf níníroná xíxe yayf óf eánínípoyí.

²¹ Xámí neága unípi ámá wo nioní rarfná eáf aiwí agwí nioní Poroní gf wé tñí yayf niseawárenapíri ríwamíní rípi nearí wírenaparíní. ²² Ámá gíyí gíyí Ámináomí dñf síxí muyípa nerfnáyf, xe oroapíkínípoyí. “Ámináo ríxa oweapíní.” nímónaríní. ²³ “Áminá Jisaso wá seawianfwínígní.” nímónaríní. ²⁴ Kíraisí Jisaso tñí nawíní ikárinínwaéne enagí nání níyfnéní dñf síxí niseaya úmígní. “E émígní.” nímónaríní.

Payí Poro Koriníyo ñweáyí nání r'wíyo eañnaríní.

Payí r'ina Jisasoyá siyikíyí aní yoí Koriníyo ñweag'áyí nání Poro r'wíyo níriri eañnaríní. Aní apí G'irikíyí p'ropenisíyo xwé bí imóniñpíríní. Payí Poro Koriníyo ñweáyí nání xámí níriri eañna nearíná d'ñí n'ikinimóniro píráníñí é'rixíní m'ixí nuríri eañí nání emá bí n'ipwémáná eñáná “Ayí nimóniro yar'ig'ápi nání Taitaso s'ñwí n'iw'niauiní ouowár'imíní.” n'iyaiwirí uowár'agi Taitaso s'ñwí n'iw'naumi n'ib'iri áwaní r'én'ñí ur'ñiniginí, “Wí m'ixí joxí ur'ñipimí dání r'ixa n'san'iro nero aiwí wí ‘Poro p'ipimí dání sekaxí near'ipax'í'fani?’ n'í'iro ar'kí yar'ñoi.” Éñ'ñí ur'fagi nání Poro payí r'ina níriri nearíná n'ipení xw'iy'fá bí ur'iri m'ixí bí ur'iri xw'iy'fá xw'iy'fá bí ur'iri nerí eañniginí.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóniñpimí dání Kiraisí Jisasoyá wá w'ur'meiar'ñá won'iríní. Nioní t'ñí negí n'rixímeá Timotio t'ñí yawawi siyikí Goríxoyá imónig'fá Koriníyo ñweag'áyí'né t'ñí oyá ámá imónig'fá G'irikíyí aníyo wí e wí e ñweag'áyí'né t'ñí nání payí r'ina nearí mónapar'ñwií. ² Negí ápo Goríxo t'ñí Áminá Jisasi Kiraiso t'ñí awaú wá seawian'iri seyí'né n'way'író'iro ñweap'íri nání seaim'ix'iri éisixíní.

Xean'ñí wímeáagi aí Goríxo ik'ñw' um'ir'ñp'í nániríní.

³ Goríxo —O negí Áminá Jisasi Kiraisomí xano imóniri oyá Nw'fá'ao imóniri eñoríní. Omí yayí n'wirane seáyí e um'feyoaneyí. Wá wianar'ig'fá ámáyo wímeaar'ñí n'ipíní m'f'k'f' ikinoríní. Ámá pí p'ipí nání d'ñí s'ipí wiar'ñíyo m'ñí ik'ñw' um'ir'ar'ig'f'apí m'f'k'f' ikinó, ayí oríní. ⁴ O m'ñí ik'ñw' neam'ir'ar'ñ'ípa nene ení ax'ípi pí pí xean'ñí wímeá'f'yo m'ñí ik'ñw' um'ir'an'f'wá nání pí pí xean'ñí neaímeá'áná m'ñí ik'ñw' neam'ir'ar'ñ'iríní. ⁵ R'ín'ñí Kiraiso ámáyo ar'írá owimíniri ner'f'ná wímeañ'p'í nene ení ayá wí neaímeaar'íní. E nerí aí x'ío neaiñ'p'imí dání Goríxo m'ñí ik'ñw' ayá wí neam'ir'ar'ñ'iríní. ⁶ Xean'ñí none neaímeá'f'p'í, ayí seyí'né sear'f'kiemeaarane m'ñí ik'ñw' seam'ir'irane yan'f'wá nání neaímeaar'íní. M'ñí ik'ñw' Goríxo neam'ir'ar'ñ'í'p'í, ayí seyí'né m'ñí ik'ñw' seam'ir'an'f'wá nání ení neam'ir'ar'ñ'iríní. Nepa m'ñí ik'ñw' seam'ir'ar'ñ'waéy'f'né eñánáyí, xean'ñí none xwámámí wiar'ñ'wápa seyí'né ení xean'ñí ax'ípi imóniñp'í xwámámí wipax'í'f'neríní. ⁷ None re n'iyaiwirí n'j'f'á imóniñw'íní, “R'ín'ñí none meaar'ñ'wápi seyí'né ení ax'ípi meaar'ig'f'aríní. Ayínání Goríxo m'ñí ik'ñw' neam'ir'ar'ñ'ípa seyí'né ení ax'ípi seam'ir'ar'ñ'iríní.” n'iyaiwirí n'j'f'á nimónirane nání d'ñí re n'iyaiwirane ikw'f'moar'ñ'wápi s'f'k'f'k'f' oníní, “Seyí'né eñí neán'iro pí pí seaímeá'f'p'í ananí xwámámí n'wiro ñweap'í'f'aríní.” yaiwiar'ñ'wápi s'f'k'f'k'f' oníní.

⁸ Negí n'rixímeáyí'né, ayí r'ipí nání searar'ñ'íní. Xean'ñí none Esia p'ropenisíyo ñweañ'áná neaímeañ'p'í “Seyí'né s'íní maj'f'á oimón'f'poyí.” m'neaimónaríní. Xean'ñí r'f'á t'ñí none eñí neán'irane aí xwámámí m'iwipaxí imóniñp'í neaímeá'agi “Arí yan'f'w'íní?” n'iyaiwir'f'ná “R'ixa n'ipean'r'éw'íní?” yaiwiñw'aríní. ⁹ Ai, newan'ñone “Eñí eán'ñwáoner'f'ani?” n'iyaiwirane d'ñí m'ñw'ir'ar'íní sa Goríxomí —O ámá peg'f'áyí wiáp'f'neap'í'f'f'á nání wim'ixar'ñoríní. Omíní none d'ñí uñw'ir'ar'án'f'wá nání s'f'kw'f'á neañ'p'í neañ'ñiginí. S'f'kw'f'á neañ'f' apí ámá opisí aníyo dání xw'ir'ix'í ar'f'á n'iwimáná “R'ixa p'ík'f'poyí.” rar'ñno r'ixa “Awamí p'ík'f'poyí.” ránán'ñí neañ'ñiginí. ¹⁰⁻¹¹ E nerí aí nene man'f' umónaní nání m'imúropaxí imóniñ'f' apimí dání Goríxo éf' neamín'ñ'iríní. R'f'w'f'yo bí ení éf' neamín'ñ'f'aríní. “Ámí r'f'w'f'yo bí man'f' umón'pax'í'pimí umónan'irí yar'f'ná éf' neamín'ñ'f'aríní.” n'iyaiwirí d'ñí wikw'f'moar'ñ'wá'ao seyí'né none nání r'ix'ñí n'neaur'iyir'ñ'p'imí dání ar'írá n'neair'f'ná ananí éf' neamín'ñ'f'aríní. Goríxo éf' neamínar'ñ'agi n'iw'ir'óná re n'iyaiwiro, “O ámá obaxene r'ix'ñí w'ur'yar'ñ'wápi ar'f'á

níneairi nání Porowami wá níwianiri xeaniŋ wímeáfpimi dání éf umínŋírfani? níyaiwiro none nání omi yayí wipírfáriní.

Koriníyo ámi muŋípi nání áwaní uríŋí nániríní.

¹² Ayí rípi nání míxí meakíninaríŋwini. “None naní rífa wiŋwanigini? Sipí rífa wiŋwanigini?” yariŋí e níranená re yaiwinaríŋwini, “Goríxomí míxídarígfáyo síyikwí mínŋí nímonímáná wiirane omi píraníŋí nuxídíríná epaxípi nepáni wiirane nerane aiwí seyíné ayí anípxá e seaiŋwanigini.” yaiwinaríŋwini. Ayí “Níjía áma wigí dŋíyo dání imónarígfápimi dání maríái, Goríxo wá níneawianiri ení síxí neaimíxíŋíŋpimi dání ayo e wiirane seyíné anípxá e seairane eníwanigini.” níyaiwinirane nání míxí meakíninaríŋwini. ¹³⁻¹⁴ None seyíné nání payí nearí níseamónapíríná ríwamiŋí seyíné ía nírooro níjía mímonípxáŋpí nearí wírenapariŋwámani. Sa ríwamiŋí seyíné anani ía nírooro níjía imónípxáŋpí nearí wírenapariŋwáriní. Agwí seyíné none e oyaneyiniri nearí wírenapariŋwápi nání “Awa ayí apí nání rífa yariŋoi?” níyaiwiro xixeni níneaiwiaríŋagí aiwí seyíné rípi epírfá nání dŋí seaikwímoŋwini. Ríwéná seyíné none yariŋwápi nání “Awa ayí apí nání regíawixini?” níyaiwiro none e oyaneyiniri yariŋwápi tŋni xixeni neaiwipírfá nání dŋí seaikwímoŋwini. Seyíné “Porowa e yaníro nání regíawixini?” xixeni níneaiwirónáyí, síá Ámíná Jisaso weapíníáyimi none seyíné nání ayá wí míxí seameakínáníwápa seyíné ení none nání míxí neameakínípfáriní.

¹⁵ Seyíné “Ayí neparini. Poro aga seáyi e oimónímíniri payí nearí mónapíŋímani. Sa nene nání ayo píraníŋí owimíxímíniri nearí mónapíŋírfani?” Seyíné anani e yaiwipíri nání dŋí níseikwímoríná re yaiwiŋanigini, “Xámi seyíné tŋí e nání níbiríná dŋí síxí biaú seamímómíŋíni.” yaiwiŋanigini. ¹⁶ E níyaiwiríná ayí rípi yaiwiŋanigini, “Masedonia píropenisíyo nání nuríná seyíné tŋímani xámi numáná ámi Masedonia píropenisíyo dání níbírí Judia píropenisíyo nání nuríná óf e dŋí síxí níga umífa nání bí níapírfíxíniri ámi seyíné tŋí aximani bímíŋíni.” yaiwiŋanigini. ¹⁷ Nioni e yaiwiŋá enagi nání seyíné re rínaiwiaríŋoi, “Poro ‘E éimíŋíni.’ níyaiwiríná dŋí íkwíroayiri míxeaayiri nerí yaiwiŋíriní.” rínaiwiaríŋoi? “O ‘Rípi éimíŋíni.’ níyaiwiríná sípí imónaríŋíŋpimi dání níyaiwiri nání sa dŋí íkwírori míxeari yariŋorini.” rínaiwiaríŋoi? ¹⁸ Pí pí Goríxo rariŋípi dŋí uníwírírípxápa xwíyífa none seariŋwáŋpimi ení dŋí uníwírírípxáŋpí seariŋwanigini. Xwíyífa none seariŋwáŋpí wí dŋí íkwírori míxeari yariŋwámani. ¹⁹ Ayí rípi nání seariŋíni. Íwí Goríxoyáo, Kiraisí Jisaso —O nání nioni tŋni Sairaso tŋni Timotio tŋni none wá seariŋwáorini. O dŋí íkwírori míxeari yariŋomaní. Oweoi, xegí dŋí níyaiwiri íkwíróŋpí aníŋíni íkwíroaríŋo enagi nání seariŋíni. ²⁰ Goríxo símímaníyo dáníŋí “E níseaiimíáriní. E níseaiimíáriní.” níriríná obaxí rariŋípi “Ayí neparini.” yaiwianíwá nání síwáníŋí iníŋo, ayí Kiraisorini. O e imóníŋo enagi nání Goríxomí seáyi e umeaníwá nání yoparípi níranená Jisasi Kiraisoyá yoí rirane “Apí e imóníwíŋíni.” rirane yariŋwáriní. ²¹ Seyíné tŋni none tŋni níneneni Kiraiso tŋni nawíni ikárináníwá nání síkíká neaomíxaríŋo, ayí Goríxo xewaníŋorini. Wá rariŋwápi nání nearípeaŋo, ayí axorini. ²² “Ayí oyárfani?” oyaiwípoyniri yariŋípa nene ení neaiŋíriní. Xegí kwíyípi níneaiapíríná nene “O réoríŋípi níŋíni xixeni níneaiimíáriní.” yaiwianíwá nání kwíyípi tŋni ikíyíŋíŋíŋí neaiáriní.

²³ Nioni apaxí mé seyíné tŋí e nání níbírí míxí searáná dŋí rífa seaxeníŋíriní “Ámi Koriníyo nání míbípa éimíŋíni.” yaiwiŋanigini. Nioni dŋí e yaiwiaríná Goríxo, síŋwí naníŋo anani sopíŋí nopaxíriní. ²⁴ None seáyi e níseaimónírane seyíné dŋí íkwíropaxí imóníŋípi “Ayí rípinirini.” osearaneyiniri míyariŋwini. Seyíné Jisasomí dŋí níwíkwíroróná sírfí muní nero wíkwíroarígfá enagi nání

none Gorixomi nix̄diranéná seȳné d̄iñf̄ nífá seain̄t̄n̄fa n̄n̄t̄ sa seȳné t̄f̄n̄t̄ nawín̄t̄ om̄iñf̄n̄iñf̄ éwan̄iḡin̄rī imón̄iñw̄in̄t̄.

2

¹ Aȳn̄n̄t̄ nion̄t̄ seȳné n̄n̄t̄ d̄iñf̄ yan̄f̄ n̄imen̄r̄t̄ re yaiwiár̄iñan̄iḡin̄t̄, “Nion̄t̄ seȳné t̄ñf̄ e n̄n̄t̄ n̄b̄r̄t̄ m̄x̄f̄ sear̄áp̄im̄t̄ dán̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í seaipax̄f̄ m̄iseaim̄ix̄ipa éim̄iḡin̄t̄.” yaiwiár̄iñan̄iḡin̄t̄. ² Aȳf̄ r̄ip̄t̄ n̄n̄t̄ e yaiwiár̄iñan̄iḡin̄t̄. Nion̄t̄ n̄b̄r̄t̄ m̄x̄f̄ n̄isear̄r̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í n̄iseaim̄ix̄ir̄n̄áȳf̄, áamá wí ḡiȳf̄ nion̄t̄ d̄iñf̄ yaȳf̄ nimop̄r̄f̄ár̄fan̄t̄? Oweōt̄, seȳné e n̄iseair̄n̄áȳf̄, áamá nion̄t̄ d̄iñf̄ yaȳf̄ nimop̄r̄f̄á wí men̄n̄t̄. ³ Aȳn̄n̄t̄ nion̄t̄ m̄t̄b̄f̄ paȳf̄n̄t̄ near̄t̄ w̄r̄énap̄iñan̄iḡin̄t̄. “Nion̄t̄ báná yaȳf̄ nimopax̄f̄ȳné m̄x̄f̄ sear̄áp̄im̄t̄ dán̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í m̄iseaim̄ix̄ipa éim̄iḡin̄t̄.” n̄nimón̄r̄t̄ n̄n̄t̄ paȳf̄n̄t̄ near̄t̄ w̄r̄énap̄iñan̄iḡin̄t̄. “Nion̄t̄ yaȳf̄ ninar̄f̄n̄á seȳné en̄t̄ seainar̄iñr̄in̄t̄.” yaiwiar̄iñáp̄t̄ “Ap̄t̄ aga nepa imón̄n̄t̄.” nip̄imón̄iñf̄ en̄aḡi n̄n̄t̄ rar̄iñn̄t̄. ⁴ Aȳf̄ nepar̄in̄t̄. Xám̄t̄ nion̄t̄ paȳf̄ near̄t̄ n̄w̄r̄énap̄ir̄f̄n̄á d̄iñf̄ r̄f̄á sam̄iñf̄ m̄n̄ix̄é ayá wí n̄x̄ear̄f̄n̄á ñw̄f̄ t̄f̄n̄t̄ ean̄an̄iḡin̄t̄. Paȳf̄ ana d̄iñf̄ sip̄í oseain̄r̄t̄ mean̄an̄iḡin̄t̄. Seȳné r̄ip̄t̄ n̄n̄t̄ n̄ñj̄f̄á oimón̄f̄poȳin̄r̄t̄ ean̄an̄iḡin̄t̄, “Poro nene n̄n̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í n̄wir̄f̄n̄á xwap̄f̄ ayá wí r̄f̄a wiar̄in̄t̄?” oyaiw̄ipoȳin̄r̄t̄ ean̄an̄iḡin̄t̄.

“Sip̄í éom̄t̄ r̄ixa yokwar̄im̄f̄ wiñj̄ár̄in̄t̄.” ur̄iñf̄ n̄án̄r̄in̄t̄.

⁵ Seḡf̄ áamá xeḡf̄ sip̄í ner̄iñf̄p̄im̄t̄ dán̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í neaim̄ix̄iño nepa nion̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í m̄nim̄ix̄iñr̄in̄t̄. Seȳné d̄iñf̄ sip̄í seaim̄ix̄iñr̄in̄t̄. Niȳf̄nént̄ d̄iñf̄ sip̄í m̄iseaim̄ix̄ipa ner̄t̄ aí wiȳf̄nént̄ d̄iñf̄ sip̄í seaim̄ix̄iñr̄in̄t̄. Om̄t̄ ayá r̄f̄á wepax̄f̄ imón̄iñf̄p̄t̄ m̄ir̄ipa éim̄iḡin̄r̄t̄ ap̄in̄t̄ searar̄iñn̄t̄. ⁶ Áamá om̄t̄ s̄iyik̄f̄ n̄w̄ear̄f̄n̄á seḡf̄ȳf̄ n̄áp̄t̄ weaḡf̄áp̄t̄ “Aȳf̄ ap̄án̄r̄in̄t̄.” nimón̄ar̄in̄t̄. ⁷ Aȳn̄n̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í f̄w̄f̄ xewan̄iño ner̄iñf̄p̄im̄t̄ dán̄t̄ winar̄iñf̄p̄t̄ an̄iñf̄ r̄it̄f̄ wiár̄in̄iḡin̄r̄t̄ agw̄t̄ seȳné ám̄t̄ s̄iyik̄f̄ b̄t̄ m̄t̄weá yokwar̄im̄f̄ n̄wiiro m̄iñf̄ ik̄iñw̄f̄ um̄ir̄f̄r̄ix̄in̄t̄. ⁸ Aȳn̄n̄t̄ en̄f̄ r̄ir̄ém̄ix̄f̄ r̄ip̄t̄ oseaim̄in̄t̄. O “Áamá t̄ȳf̄ nion̄t̄ d̄iñf̄ s̄ix̄f̄ n̄iyar̄iḡf̄áȳr̄fan̄t̄?” oyaiwin̄r̄t̄ nan̄f̄ wí wiir̄ix̄in̄t̄. ⁹ Paȳf̄ ana nion̄t̄ near̄t̄ n̄w̄r̄énap̄ir̄f̄n̄á re n̄ȳaiwir̄t̄ ean̄ár̄in̄t̄, “Nion̄t̄ paȳf̄ near̄t̄ ur̄f̄áp̄t̄ n̄ip̄in̄t̄ n̄n̄t̄ ar̄f̄á ȳm̄iḡf̄ ep̄r̄ir̄éoi? Ar̄ik̄w̄kw̄f̄ nip̄r̄ir̄éoi?” n̄ȳaiwim̄áná iwam̄f̄ó seaíwap̄iyim̄in̄r̄t̄ n̄n̄t̄ paȳf̄ ana ean̄ár̄in̄t̄. ¹⁰ Seȳné áamá xeḡf̄ sip̄í éf̄p̄t̄ n̄n̄t̄ yokwar̄im̄f̄ wiánáȳf̄, nion̄t̄ en̄t̄ anan̄t̄ yokwar̄im̄f̄ wiar̄iñj̄ár̄in̄t̄. Aȳn̄n̄t̄ nion̄t̄ áamá om̄t̄ nepa yokwar̄im̄f̄ wiipax̄f̄ imón̄iñf̄ b̄t̄ en̄ánáȳf̄, yokwar̄im̄f̄ n̄wiir̄f̄n̄á seȳné n̄n̄t̄ “Ar̄ige ner̄t̄ ar̄ir̄á wiim̄f̄ár̄fan̄t̄?” n̄ȳaiwir̄t̄ Kiraisoyá s̄iñw̄f̄ t̄ñf̄ e dán̄t̄ yokwar̄im̄f̄ wiñj̄ár̄in̄t̄. ¹¹ None x̄ixe yokwar̄im̄f̄ min̄ipa ner̄iñf̄p̄im̄t̄ dán̄t̄ Seteno yap̄f̄ n̄neaiēp̄simáná xop̄ir̄ár̄f̄ neain̄iḡin̄r̄t̄ n̄n̄t̄ áamá f̄w̄f̄ éom̄t̄ yokwar̄im̄f̄ wiñj̄ár̄in̄t̄. Obo yap̄f̄ neaiēp̄sim̄in̄r̄t̄ yar̄iñf̄p̄t̄ n̄n̄t̄ n̄ñj̄f̄á imón̄iñagw̄t̄ n̄n̄t̄ rar̄iñn̄t̄.

Poro an̄f̄ T̄rowasiyo n̄iñweaxa múron̄f̄ n̄án̄r̄in̄t̄.

¹² Xám̄t̄ nion̄t̄ xw̄iȳf̄á Kiraiso n̄n̄t̄ yaȳf̄ neainar̄iñf̄p̄t̄ wáf̄ ur̄im̄in̄r̄t̄ n̄n̄t̄ an̄f̄ T̄rowasiyo n̄n̄t̄ nur̄t̄ n̄r̄émor̄f̄n̄á Ám̄n̄áo ówan̄f̄n̄iñf̄ n̄f̄kw̄iif̄p̄im̄t̄ dán̄t̄ anan̄t̄ e epax̄f̄ imón̄iñáon̄t̄ nainen̄r̄t̄ aiw̄t̄ ¹³ neḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meá Taitaso seḡf̄ t̄f̄ám̄in̄t̄ dán̄t̄ s̄in̄t̄ m̄t̄b̄ipa éaḡi n̄n̄t̄ p̄f̄á n̄meḡin̄r̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í niar̄iñaḡi n̄n̄t̄ iwieán̄iñan̄iḡin̄t̄. Aȳn̄n̄t̄ nion̄t̄ T̄rowasi ñweáyo p̄f̄n̄t̄ n̄wiár̄im̄t̄ Masedonia p̄ropen̄s̄f̄yo n̄n̄t̄ b̄iñan̄iḡin̄t̄.

“Wáf̄ n̄iwur̄meiranéná áamáyo sinad̄iñf̄n̄iñf̄ weaar̄iñwár̄in̄t̄.” ur̄iñf̄ n̄án̄r̄in̄t̄.

¹⁴ Taitaso n̄n̄t̄ d̄iñf̄ sip̄í niar̄iñaḡi n̄n̄t̄ iwieán̄iñáon̄t̄ aiw̄t̄ agw̄t̄ Gorixomi yaȳf̄ wiar̄iñn̄t̄. Aȳf̄ r̄ip̄t̄ n̄n̄t̄ yaȳf̄ wiar̄iñn̄t̄. O Kiraiso p̄í p̄í imón̄iñf̄p̄im̄t̄ xop̄ir̄ár̄f̄ wipaxo oimón̄r̄t̄ wim̄ix̄iñr̄in̄t̄. Ap̄in̄t̄ mar̄f̄á, o ge ge n̄neaiēp̄emeám̄t̄ um̄in̄r̄t̄ ner̄f̄n̄á xop̄ir̄ár̄f̄ wipax̄f̄ȳf̄ oimón̄f̄poȳin̄r̄t̄ n̄neaim̄ix̄ir̄t̄ n̄neaiēp̄emeám̄t̄ war̄iñr̄in̄t̄. Aȳf̄ r̄ip̄t̄ n̄n̄t̄ en̄t̄ yaȳf̄ wiar̄iñn̄t̄. Gorixo none wáf̄ wur̄meiar̄iñwáp̄im̄t̄ dán̄t̄ an̄f̄ n̄im̄n̄t̄ xw̄iȳf̄á Kiraiso n̄n̄t̄ r̄in̄iñf̄p̄t̄ “Aȳf̄ ap̄ir̄fan̄t̄?” oyaiw̄ipoȳin̄r̄t̄ yar̄iñr̄in̄t̄. Xw̄iȳf̄á o n̄n̄t̄p̄t̄ aw̄f̄i d̄iñf̄ eaar̄iñf̄ b̄ñiñf̄ an̄f̄ n̄im̄n̄t̄ r̄in̄ár̄imen̄f̄p̄ir̄in̄t̄. ¹⁵ Aȳf̄ r̄ip̄t̄ n̄án̄r̄in̄t̄. Sinad̄iñf̄

Kiraiso Gorixomi dñj nãj oweaniri ría ikearáná nãj wearianjþnñj imónñjþi, ayf none imónñjwñi. None sinadñj Gorixo yayf winarñjþnñj imónñjwãpi neáa nurfná áamá Gorixo yeáyf oneayimixemeaniri yarigfáyf tñj e neáa uri áamá nanfnaniri yarigfáyf tñj e neáa uri yarñjñri. ¹⁶ Áamá maiwí nanfnaniro yarigfáyf xwiýfá wáf rimearñjwãpi arfá niwiróná “Anfnanfwáfaní?” yaiwipñri nãni piyanj pearigfápnñj wearianñri. E nerí aí áamá Gorixo yeáyf neayimixemeáwñgññri wimónarigfáyf xwiýfá apí arfá niwiróná “Dñj niyñmñj tñjwaéne imónanfwáfaní?” yaiwipñri nãni sinadñj sñj ñweapñrãpnñj wearianñri. Xwiýfá apí wáf nñrimerfná e epaxýf giýñri? ¹⁷ E epaxí imónñjwáyf, ayf nonerñi. Ayf rñpi nãñri. Áamá obaxf xwiýfápi wáf nñrimerfná “Negf yarñjwãpimi dání ñgwf meañi nãni ría yarñjwñi?” niyaiwiro úrapí yarigfápa wí miyarñjwáonerñi. Xwiýfápi wáf nñrimerfná nepãni nimónñri Gorixo apí e éññññri nearñpeañþi tñni xixeni nñrñri yarñjwãñri. Kiraiso tñni nikãññimáná Gorixoyá sñjwáf tñj e dání rarñjwá enagí nãni “E epaxí imónñjwáyf, ayf nonerñi.” seararññi.

3

“Xwiýfá sñj réroárññþi nãni wáf wurimeiarñjwáonerñi.” urñj nãñri.

¹ Nioní e seararñjagí nãni seyñé “Porowa ámi rixa weyf mearñnarñjo.” rñseaimónarñi? Oweoi, seyñé none wáf nñrimeranéná yarñjwãpi nãni ñjñá imónñpñri nãni áamá wí seáyf e nñneamfeyoaro “Porowa wáf nñrimerfná imñññj miyarigfáwarñi.” nññro payf wña neaeaiarigñonemaní. Áamá wí ení none yarñjwãpi nãni ñjñá imónñpñri nãni seyñé “Porowa e yarigfáwarñi.” nññro payf wña neaeaiarigñonemaní. Wa nãni e nññro payf weaipaxf aiwi none nãni wí e nññri payf neaeaipaxfmaní. ² Payf “Porowa e imónñgñáwarñi.” nñññri eánñjþnñj seyñé rixa imónñjo. Negf payññj imónñgñáýñé negf mimáyo tñññagwi nãni wí peá seamopaxýñémaní. Payññj seyñé imónñgñápi áamá nñni ñjñá nimónñro fã roarigfá enagí nãni rarññi. ³ Payññj seyñé imónñgñápi siwá réññj inarigfárñi. Kiraiso xewanñjo nññri eañþnñj imónñjwñi. Siwá éññj inarigfárñi. None searéwapñjñwãpimi dání Kiraiso payf seyñé imónñgñápnñj nearfná iniñgñ rfwamñj eánarñþi tñni meá Ñwáf anñj sñj imónñjoyá kwíýþi tñni seaeaññri. Moseso tñññá Gorixo ñwáf ikaxf nurñfná sñjáyó eañþánñj meá ámayñéyá dñjþimi seaeaññri.

⁴ None Kiraisoyá dñjño dání Gorixo nãni dñj sñj neaéanarñj enagí nãni rarññi. ⁵ “Newanñjone imónñjwãpimi dání wáf rimeapaxf imónñjwñi.” wí yaiwinþaxonemaní. Wáf rimepaxf imónñjwãpi, ayf Gorixo neaimixñþimi dánñi e imónñjwñi. ⁶ O ámi sñj bi “E nñseaimfárñi.” nññri réroárññþi wáf nurimeipaxf imónññññri neaimixññri. Sñj réroárññþi apí áamá ñwáf ikaxf eánñþimi nññdññþimi dání onñdñpoyññri réroárññþimani. Kwíýþi nñpemeámí neawarñþimi dání onñdñpoyññri réroárññþñri. Ñwáf ikaxf eánñþimi áamá “Xixeni oxfdaneyí.” niyaiwiro aí apimi wiañkiarigfá enagí nãni pemixarññri. E nerí aí xegf kwíýþi ámayó dñj niyñmñjþi sññ umímoarñj enagí nãni xwiýfá sñj réroárññþi nãni wáf nurimeipaxf imónññññri neaimixññri.

Sñj réroárññþi xámi réroárññþimi seáyf e wimónñj nãñri.

⁷ Gorixo xegf ñwáf ikaxþi sñj piáráyó akñrenj nñperi nñjwirãñri Isñrerñyo mñni wíáná wáf xfo pñññri nerí ókímixarñþi ení sññññ wimónññññi. Apí Mosesomi wáf wókímixáná oyá sñmñmanj xwññá eaññññ. Xwññá o eañþi awayiní awayiní neayñpoáa warñjagí aí axíná sñni enj tñni xwññá eaññjagí nãni arñowa sñjwáf mñmñj winarñjagí nãni sñjwáf mñwññpaxf imónñgñárñi. Ñwáf ikaxf eánñþi apí, áamá pemixarññj imónñþi uráraná Gorixoyá wáf pñññri nerí ókímixarñþi

tíni eni sijnáni imóniñf enagi nání ⁸ “Xwiyfá sijnf re réroárinñf ‘Kwíyfpí ámaéne anani nñeaaínri dñf nñyimñf tñwaéne neaimixipaxfrini.’ rinñfpí ñwf ikaxf eánñfpimi wíarf nímúrori wíá mókímixipaxf imónini.” riseaimónarini? ⁹ Xámí réroárinñfpí —Apimi dání áamá anñnfpírfá nání xwiyfá meárinarigfápirini. Apí awiaxf imónagf aiwi sijnf réroárinñfpí —Apimi dání Gorixo “Áamá wé rónigfáyfrini.” rárinfá nání imóniñfpirini. Apí xámí réroárinñfpimi seáyi e nñwimónri aga awiaxf imónini. ¹⁰ Re rípxáfrini, “Xámí réroárinñfpí awiaxf aiwi sijnf réroárinñfpí sogwfyoyuyfwf mñxáróaná peá unarñfpa peá umixñf enagi nání ríxa supikínarñagññf imóniñfrini.” rípxáfrini. ¹¹ Ayf rípi nání e rípxáfrini. Xwiyfá xámí réroárinñfpí —Apí opínagwfá neayípoáa warñfpánñf imóniñfpirini. Apí awiaxf imónagf aiwi xwiyfá sijnf réroárinñfpí —Apí yaxwf mñréroárinñf anñf réroárinñfpirini. Apí awiaxf nimónri xámí imóniñfpimi aga wíarf seáyi e múróññf enagi nání rarññi.

¹² None “Xwiyfá sijnf réroárinñfpí wí neayípoáa unífa menini.” nñyaiwirane dñf sñá neaeánfagi nání wáf nñrimeranéná ayá igigf bi mé rñmearñwárini. ¹³ None Moseso yagfpa wí yarñwáonemani. O re yagorini. Xegf sñmñmanfyo dání xwínfá eañfpí neayípoáa warñná gf Isireriyf sññwf mñnanípa oépayinri sñmñmanfyo rapírapf axímfó bi tíni rítf inagfrini. ¹⁴ E seararñagf aiwi wigf dñf wakísf inagfáriní. Aí sfá ríyi tñf e nání gíní gíná xwiyfá xámí réroárinñfpí fá uroíáná rapírapf axímfó axífpí tññññf wigf dñfyo sñni íkwarímoárinini. Ayf rípi nání wigf dñfyo sñni íkwárímoárinini. Áamá Kiraiso tíni nawíni níkarñññfpimi dání rapírapf axímfópi Gorixo yípímoarñfrini. ¹⁵ E nerí aí gf Isireriyf gíní gíná eñíná dání sfá ríyi tñf e nání ñwf ikaxf Moseso eañfpí fá nñroríná rapírapf axímfó bi sñni wigf dñfyo íkwarímoárinini. ¹⁶ Sñni wigf dñfyo íkwarímoárinñagf aiwi Ámináo tfáminí níkinimónri dñf nñwíkwírorínáyf, rapírapf wigf dñfyo íkwarímoárinñfpíññf yípímonarigfáriní. ¹⁷ Áminá tfáminí kinimónpírfó, ayf Gorixoyá kwíyfpíriní. O xwiyfá sijnf nñréroárinñf kwíyf apí nání réroárinñfrini. Ámináoayá kwíyf apí áamá gñyo nñwaínrínáyf, ayf ñwf ikaxf eánñfpimi dání áxenwarf minigfáyf imónipaxfrini. ¹⁸ Ayínáni Ámináomi dñf wíkwíroarñwá nñneneni xfo imóniñfpí nání síwánñf nñwinranéná negf sñmñmanf rítf bi minñagf nání wíá Ámináo ónarñfpí negf sñmñmanfyo dání xwínfánñf weámixarñfrini. E neríná nene wíá xfo seáyi e nimónri ónarñfpí tíni xixeni imónanfwá nání wíá ámi bi ámi bi nógánñf warñwñni. Ámináo ayf kwíyfpíriní. Apimi dání xfo imóniñfpíññf nimóga warñwñni.

4

“Wáf urarñwápmi dání Gorixo wíá wókímixarñfrini.” urñf nánrini.

¹ Ayínáni Gorixo wá nñeawianñfpimi dání xfo imóniñfpí nání ámányo síwánñf wíñwanígnri nearfpeáagf nání sñni anñf ayá rfá neawearini. ² E nerí aí áamá ayá neainñgnri íñmi yarígfápi wí “Anani oyaneyi.” rarñwámani. Ináyññf nimónri yapf owiepsaneyinri wí yarñwámani. Xwiyfá Gorixoyápi eni nñrñranéná náiroayiri nerí rarñwámani. Apí apí mepa nerane sa xwiyfá nepaxñf imóniñfpí sijnáni wíá rókiamoarñagwi áamá e sññwf nñeanróná “Awa apáni yarñño.” neaiáiwírfá nání Gorixoyá sññwf neanñje dání e yarñwárini. ³ Xwiyfá yayf neainarñf none wáf urarñwápi rítfññf nñwinrínáyf, sa áamá anñnanñro yarígfáyo rítfññf winarñfrini. ⁴ Ayf rípi nání rítfññf winarñfrini. Xwiyfá Kiraiso —O pí pí Gorixo imóniñfpí tíni xixeni axífpí imóniñorini. Xwiyfá o wá nñeawianri seáyi e imóniñf neaiñfpí wíá neaókímixarñfrini. Xwiyfá yayf neainarñf apí nánpi áamá Kiraisomi dñf mñwíkwíró anñnanñro nání yarígfáyo wíá mñwókímixípa oenri wigf ñwfá imóniñño —O, ayf oborini. O dñf pírfírfí wñf enagi nání xwiyfá apí rítfññf winarñfrini.

⁵ None wáf nuríranená newaninone seáyí e oimónaneyinirí nání wáf urarinjwámani. Jisasí Kiraiso nání “Negí Ámináoriní.” urirane none nání “Jisasomí xídarinwá enagí nání segí sénáíwanéniní nimónirane omíní sealiarinwáone imóninwáiní.” urirane yarinwáriní. ⁶ Ayí rípi nání e yarinwáriní. Goríxo —O amípi níní iwamíto nimixiríná “Sfá yíkiárinípi wíá oóniní.” ríjoriní. Rípi yarinjo, ayí ení axoriní. O wá nínearianirí seáyí e neaiinípi —Apí Kiraisoyá símímaníyo dání xwínfániní neaeámixarinípiriní. Apí nání níjáfá oimónípoynirí negí díníyo wíá neaókímíxiníriní. E neaiinjo, ayí axo enagí nání raríniní.

“Xeaniní neámeaarínagí aí wáf raní nání siní ayá ríá neaweariní.” uríní nániríní.

⁷ Wáf nurímeífríxinirí nearípeanípi, ayí ayá tíjípíniní imóninípiriní. Apí tíjwáone ení meání xwáríá síxí xwíá tñí imíxininíniní nimónirane samíní imóninwáoneriní. Ámá aríá nínearóná re yaiwíprí nání e imóninwáoneriní, “Ení eániní seáyí e imóniní xwíyíá yayí neainarinípmí dání neámeápi wáf rímearígíawayámani. Sa Goríxoyáriní.” yaiwíprí nání samíní e imóninwáoneriní. ⁸ Xeaniní xíxegíní neaikárarínagí aiwí sumíniní imóninwáonemani. Wáiná neámeápi nání ududí neainarinagí aiwí negí díní aníní níyoámíga míneaujoneriní. ⁹ Ámá wí míxí neaxídownítagí aiwí Goríxo wí neaiepisamoarinonemani. Iwaní nínearí neatítagí aiwí aníní eaníramorí wearinwáonemani. ¹⁰ Íníná wáf níriméranená rípi níyaiwirane yarinwáoneriní, “Negí Jisasomí píkgíápa none ení nínearípíkirínáyí, ananiríní.” níyaiwirane yarinwáoneriní. Ámáyí none e yarinjagwí síjwí nínearóná “Jisaso níperí aiwí ámí síjíní nimónirí njearínagí nání ríá yarinjoi?” yaiwíprí nání apí e yarinwáoneriní. ¹¹ Íníná xwíá tíyo amí gímí neméranená Jisasomí xídarinwáone enagí nání yoí mayí nimónirane emearinwáriní. Ámáyí wará pepaxí tíjíní imóninwáone yoí mayí nimónirí yarinjagwí nínearóná “Jisaso ámí síjíní nimónirí anínamí njearínagí nání ríá yarinjoi?” yaiwíprí nání e nimónirí emearinwáriní. ¹² Ayínání rípi rípxíríní, “None wáf níriméranená nínearéanípaxí imóninwáoneriní. E nerí aí e imóninwápmí dání seyíné ríxa díní níyímíní tígíáyíné imóninjoí.” rípxíríní.

¹³ Ámá wo, Bíkíyo dání “Nioní Goríxomí díní níwíkwírorí nání ámáyo urínaniginí.” ríninjo díní wíkwíroagípa none ení axípi e wíkwíroarinwáoneriní. Ayínání Jisasomí díní níwíkwírorane nání xwíyíá yayí neainarinípmí ámáyo wáf urarinwáriní. ¹⁴ Níjáfá re imóninagwí nání wáf urarinwáriní. Áminá Jisaso xwáripáyo dání owíápnímeanirí síjíní wímíxinjo none ení xíomí síjíní wímíxinípa axípi síjíní nínearímíxirí seyíné tñí nawíní gwiaumí nínearí Jisaso tíjíní e neawáriníáriní. Níjáfá e imóninagwí nání wáf urarinwáriní. ¹⁵ Ayí seyíné naní oseaiianeyinirí nání yoí mayí imónirane neaxéanípaxí imónirane yarinwáriní. Ámá Goríxoyá xíto wá níwianírinípmí dání sayá nimóga nuróná ayí omí yayí ayá wí níwiéra warígíápmí dání “Goríxo seáyí e imóninorífaní?” wíaiwípxí imóníwíníniní yoí mayí imónirane neaxéanípaxí imónirane yarinwáriní.

“Anínamí dání neámeaníápi símímaní e nítinírane nání díní síxí ínarinwáriní.” uríní nániríní.

¹⁶ None apí nání díní nímorane nání Kiraiso nání wáf uraní nání siní ayá ríá neaweariní. Negí warápi xeaniní neámeaarínípmí dání ríxa sípí nimóga warínagí aí dínípiní sfá ayí ayo síjíní bí síxí ínariníriní. ¹⁷ Ayí rípi nání sfá ayí ayo negí dínípi síjíní bí síxí ínariníriní. Xeaniní agwí ríná neámeápmí xwámámí níwiéra úwáyí nání Goríxo yeáyí nínearímíxemearíná seáyí e imóninípi neaiiníáriní. Apí nání díní nímoránená “Xeaniní none neámeaarínípi axíná ná bíniníní neámeari onímíápiániní neámeari yariníriní?” níyaiwirane peayí wianarinwáriní. “Sa

sîpî agwî ríná neaímeaarîñîpî nánî dîñî arfá ikeamopaxîpî tîñî xixenî Gorîxo nanî neaiinîfámanî. Ámî wiárî imónîñî bî tîñî neaiinîfárîñî.” yaiwiarîñwárîñî. ¹⁸ Ayî sîpî agwî ríná neaímeaarîñîpî —Apî sîñwî tîñî sîñwî winîpaxî imónîñîpîrîñî. Apimî sîñwî nîwîñîranéná e yaiwiarîñwámanî. Amîpî rîwîyo Gorîxo yeáyî nîneyimîxemearîná neaímeañîpî —Apî agwî nene sîñwî tîñî sîñwî winîpaxî mimónîñîpîrîñî. Apî sîmîmanî e nîtinîrîñá e yaiwiarîñwárîñî. Ayî rîpî nánî rarîñîñî. Sîñwî tîñî agwî ríná wînarîñwápî anîñî marfá bî onîmiápî imónîñîfárîñî. E nerî aí agwî ríná sîñwî tîñî mîwînarîñwápî íníná anîñî imónîñîfá enagî nánî rarîñîñî.

5

“Wará sîñî imónanîwápî nánî dîñî nîmorîñîpîmî dánî dîñî sixî ínariñwárîñî.” urîñîf nánîrîñî.

¹ Nene nijfá re imónîñagwî nánî rîwîyo neaímeañîpî sîmîmanî e tîñîñwîñî. Xwíá tîyo nîñwearanéná senfá anîyo ñweaarîñwápî —Ayî negî warápî nánî rarîñîñî. Nîperane negî warápî rîxa nîpîneamioarîñîñî nerîñá negî dîñîpî sixî ínariñwá nánî anî Gorîxo neaimîxîyîñî wîwánîñî imónîñî. Wará apî ámá imîxîgîfámanî. Gorîxo imîxîñî eanagî nánî anînamî íníná anîñî minî imónîñîfárîñî. ² Wará agwî ríná negî dîñîpî sixî ínariñwápîmî sîñî sixî nîñîrane xwíá tîyo nîñwearanéná wará sîñî anînamî imónîñî negî dîñîpî sixî wînanîfáwápîmî owînaneyîñîrî nánî yeyîñîñî nîñîrane ñweañwîñî. ³ Wará sîñîpîmî negî dîñîpî sixî nîwîñîranéná wará mayî nimónîrane dîñîpîñî mîñweapa yanîfá enagî nánî apimî sixî owînaneyîñîrî yeyîñîñî rarîñwárîñî. ⁴ Wará agwî dîñî sixî ínariñwápîmî sîñî nîñîranéná wará sanî neau-narîñagî nánî yeyîñîñî rarîñwárîñî. Dîñîpîñî nimónîrî onîweaaneyîñîrî mîrarîñwîñî. Ayî wará nîyîmîñî imónîñîpî nîpepaxî imónîñîpîmî rîfî enfá nánî wará anînamî imónîñîpîmî sixî nîwîñîrane onîweaaneyîñîrî yeyîñîñî rarîñwárîñî. ⁵ Wará sîñîpîmî sixî wînanîfá nánî neaipîmoño, ayî Gorîxorîñî. O “Wará sîñîpîmî sixî wînanîfá nánî rîxa neaipîmoárinîenerîani?” oyaiwîpoyîñîrî xegî kwîyîpî nîneaiapîrî ikîyîñîñîñî neaiárîñîrîñî. ⁶ Ayîñánî pí pí xeanîñî neaímeaarîñagî aiwî dîñî e nîmorîñîpîmî dánî dîñî sixî níga warîñwárîñî. Nene nijfárîñî. Sîñî wará xwíá tîyo nîñwearîñá imónîñwápîmî sixî nîñîranéná Ámînáo tîñî e mîñweañwîñî. ⁷ Omî negî sîñwî tî tîñî sîñwî nîwîñîrîñîpîmî dánî bî enî sixî nîñîrane mé sa dîñî nîwîkwîrorîñîpîmî dánî enî sixî nîñîrane yarîñagwî nánî rarîñîñî. ⁸ “Sîñî wará urî epaxî imónîñî rîpîmî dîñî sixî nîwîñîrane wáf ranîfá nánî dîñî sixî ínariñwîñî.” nîsearîrî aí negî dîñîpî wará rîpîmî dánî nîyoámîga nurî Ámînáo tîñî e onîweanîrî aga neaimónarîñîrîñî. ⁹ Ayîñánî xîo tîñî e ñweaanîfáínarîñî, sîñî xîo tîñî mîñweá xwíá tîyo nîñwearanénarîñî, “E éwanîgîñî.” yaiwiarîñwápî, ayî rîpîrîñî, “Xîo yayî winîpaxî imónîñîpîñî éwanîgîñî.” ¹⁰ Ayî rîpî nánî e yaiwiarîñwárîñî. Kiraiso ámá nîyonî sîñwî mí omómîximî nerîñá nînenenî enî sîñwî mí omómîximî neainîfá enagî nánî xîoyá sîmîmanî tîñî e dánî éf roanîfáwárîñî. Xwíá tîyo nîñwearîñá winî wine nanî imónîñîpîrîñî, sîpî imónîñîpîrîñî, enwápî tîñî xixenî pîrî neamamonîfá enagî nánî sîñî xwíá tîyo nîñwearanéná “Xîo yayî winîpaxîpî éwanîgîñî.” yaiwiarîñwárîñî.

“Ámá sîñîñîñî imónîñwîñî.” urîñîf nánîrîñî.

¹¹ Nene “Ámîná Jisaso sîñwî mí omómîximî neainîfárîñî.” nîyaiwîrî nijfá e nimónîrane nánî wáyî neainarîñîrîñî. Ayîñánî ámá nîkîñîmónîro omî dîñî owîkwîrópoyîñîrî wáf nurîmeranéná píránîñî arfáyo nurémóa warîñwárîñî. Gorîxoyá sîñwîyo dánî rîxa sîñánî piaumîmî inîñagwî nánî o none yarîñwá nîpîñî nánî xixenî nijfá imónîñî. Seyîné enî none nánî dîñî nîmoróná re oneaiwîpoyîñîrî dîñî wikwîmoñwîñî, “Porowa dîñî ínîmî nîkwîrónîmáná mîyarîgîfárîñî. Wigî

yarigfápi wí ín+mi mimón+ n+pi+n+ s+ñán+ piaum+mf rfa in+n+?” oneaiawípoy+n+r+ d+ñf wikw+monw+n+. ¹² None e sear+agwi nán+ “Porowa r+xa api mimón+gfáwa enagi nán+ ám+ weyf mear+nar+ñoi.” r+seaimón+n+r+? Oweo+, wí e miyar+ñw+n+. Sa sey+né none yar+ñwápi nán+ r+xa n+ñfá xixeni nimón+máná r+pi+ oépoy+n+r+ searar+ñw+n+. Sey+né ámá wí t+n+ —Ámá s+ñw+ man+g+e dán+ yar+gfápi nán+ d+ñf mamó sa ámá s+ñw+ an+g+e dán+n+ yar+gfápi nán+ “Nan+ imón+gfáy+r+n+.” moar+gfáy+r+n+. Sey+né ámá d+ñf e moar+gfáy+ t+n+ xw+yfá n+r+n+róná none m+xf n+neameak+n+ro wa none nán+ xew+ rar+gfápi oyan+ípoy+n+r+ searar+ñw+n+. ¹³ Ámá wí “Porowa maj+majfá nikár+n+ro yar+gfáwar+n+.” rar+gfápi “Ay+ nepar+n+.” n+seaimón+r+náy+, re yaiwí+r+x+n+, “Sa Gor+xom+ ox+daney+n+r+ nero nán+ e rfa imón+ñoi?” yaiwí+r+x+n+. “Porowa d+ñf pírán+ñf fá n+x+r+máná yar+ñoi.” n+seaimón+r+náy+, “Awa nene ar+rá neaip+rfa nán+ e rfa imón+ñoi?” yaiwí+r+x+n+. ¹⁴ Pípi nán+ d+ñf n+mor+ñ+pimi dán+ n+préan+r+ yar+ñwáman+. Kiraiso wá n+neawian+r+ neaiñ+p+ nán+n+ d+ñf n+mor+ñ+pimi dán+ n+préan+r+ xámi sipí néra wagwápi p+n+ n+wiár+r+ yar+ñwár+n+. O n+per+ná ámá n+n+ nán+ wayfá pen+ enagi nán+ d+ñf re yaiwiár+ñw+n+, “Apim+ dán+ ámá n+n+ n+per+n+ñf rfa egfawix+n+?” yaiwiár+ñw+n+. ¹⁵ Ay+ ámá d+ñf n+y+m+ñ+p+ t+gfáy+ wiwan+ñ+yf nán+n+ d+ñf n+món+ro n+men+ro mé ar+rá winfa nán+ n+prémáná ám+ wiáp+n+meaño xfo nán+n+ d+ñf n+mor+ éf+r+x+n+r+ ámá n+n+ nán+ wayfá pen+nig+n+.

¹⁶ Ay+nán+ Jisasom+ d+ñf wikw+ronwá ríná dán+ ámá wom+ s+ñw+ mí n+wóm+x+rane “E imón+ñorfan+?” n+wiawir+ná warár+im+n+ s+ñw+ n+win+rane mí wóm+xar+ñwáman+. Ay+ nepar+n+. Xámi none Kiraisom+ s+ñw+ mí n+wóm+x+ranená warár+im+n+ s+ñw+ n+win+rane “N+pkw+n+ meñor+n+.” n+wiawirane aí agwi s+n+ wí e s+ñw+ mí n+wóm+x+rane yaiwiar+ñwáman+. ¹⁷ Ámá go go Kiraiso t+n+ nawín+ nikár+n+r+ná ámá s+ñf wón+ñf imón+n+ñoi. Ai, e nimón+r+ná sipí xámi imónag+p+ r+xa nan+n+r+ s+ñf b+ imón+n+ñoi.

“Ámá n+n+ ám+ xfo t+n+ gwiaum+ in+pr+ nán+ wim+x+ñ+r+n+.” ur+ñf nán+r+n+.

¹⁸ Ámá s+ñf imón+ñwápi nán+ m+kf ikiño, ay+ Gor+xor+n+. O Kiraiso neaiñ+pimi dán+ n+yop+yár+máná xfom+ s+mf t+n+ wiar+ñwaéne ám+ ámá xfoyá imónan+ nán+ neaim+x+ñ+r+n+. E ner+ none en+ ámáyo áwan+ re ur+meaanf+wá nán+, “Ámá s+n+ xfom+ s+mf t+n+ wiar+gfáy+né ám+ ámá xfoyá imón+p+r+ nán+ r+xa seaim+x+ñ+r+n+.” Áwan+ e ur+meaanf+wá nán+ near+peañ+r+n+. ¹⁹ Nion+ searar+ñápi, ay+ r+pi+r+n+. Gor+xo xeg+ xewaxo Kiraiso neaiñ+pimi dán+ ámá n+n+ ám+ xfo t+n+ nawín+ imón+r+x+n+r+ neaim+n+r+ yar+n+. Nene wia+k+ñwápi s+n+ d+ñf fá m+x+r+ r+xa yokwar+m+ n+neair+ nán+ peá mon+. Api ner+ none en+ wáf nur+meranéná xw+yfá re r+n+ñ+p+, “Gor+xo r+xa neaiñ+pimi dán+ ám+ xfo t+n+ nawín+ imón+pax+r+n+.” r+n+ñ+p+ ur+r+x+n+r+ near+peañ+r+n+. ²⁰ Ay+nán+ none xw+yfá Kiraiso yan+ neaiapowár+ñ+p+ wur+yar+ñwáoner+n+. Noneyá man+yo dán+ urar+ná Gor+xo xewan+ño ein+n+ñf urar+ñ+r+n+. Ámáyo Kiraiso nán+ r+x+ñf re wur+yar+ñwár+n+, “Gor+xom+ s+mf t+n+ wiar+gfáy+né ámá xfo t+n+ anan+ gwiaum+ inan+ nán+ xe oneaim+x+n+r+ s+ñw+ win+poy+.” wur+yar+ñwár+n+. ²¹ Ay+ r+pi+ nán+ e wur+yar+ñwár+n+. O fw+ b+ meño aí Gor+xo none o t+n+ nikár+n+ñ+pimi dán+ ámá xfo “Wé rón+gfáy+r+n+.” rár+nfáy+ imón+r+x+n+r+ om+ neg+ fw+ yar+ñwápi n+ñw+rár+r+ fw+ yar+ñf wón+ñf n+wim+x+r+ xe op+k+ípoy+n+r+ s+ñw+ win+ñ+nig+n+.

6

Wáf wur+meiar+gfáwami wimeaar+ñ+p+ nán+r+n+.

¹ Ámá xfo t+n+ nawín+ gwiaum+ in+pr+ nán+ o t+n+ nawín+ yar+ñwáone enagwi nán+ en+ r+rém+x+ n+seair+r+ r+pi+ osearaney+, “Gor+xo wá seawian+ñ+y+né xe surf+má oneámean+r+ mepan+.” osearaney+. ² Ay+ B+kw+yo r+pi+ n+r+n+r+ eán+ñagi

nání seararíjwini, “Goríxoni ríxíjé seyíné nírarígíápi aríá seaipaxíná ríxa aríá seaíjanigíni. Sía ámayíné yeáyé seayimíxemeámfa nání imónáná ríxa aríá seaíjanigíni.” Api Bíkwiyo níriníri eáníjagí nání píraníjé aríá ókiarí nímónípoi. Goríxo aríá neaipaxíná, ayí rínáriní. Sía o yeáyé neayimíxemeámfa nání imóníjéyi, ayí ríyiríni. Ayínáni “Goríxo wá níneawianíri neaiíjépi xe suríma oneaímeaníri nepani.” seararíjwini. ³ Wáí wurímeiaríjwáone nemeranéná negí yaríjwápi nání xwíyíá míneamearípaxí oimónaneyíníri ámá none yaríjagwi síjwí níneaníróná óreámioapaxí imóníjépi bí yaríjagwi síjwí míneanípa oépoiíníri aníjé miní yaríjwáriní. ⁴ Pí pí neranéná “Ámá awa Goríxomi xínáíwáníjé nímóníro píraníjé omíjé wíarígíáwaríani?” oneaíaiwípoiíníri yaríjwáriní. E neranéná pí pí xeaníjé neaímeáípi xwámámí wirane aníjé neainípaxí imóníjé neaímeaaríjépi xwámámí wirane díjé ríá neawepaxí imóníjépi xwámámí wirane yaríjwáriní. ⁵ Iwaní neamépearínáraní, gwí aníyo neanjwírárarínáraní, sípí owikárípoiíníri símíráxwíró yarígíáyé íkwíkwierí níniro neaiarínáraní, xwámámí wíaríjwáriní. Omíjé aníjé miní okíjé tíní erane enjwáoneríni. Si rorane agwíni erane enjwáoneríni. ⁶ None nání “Awa Goríxomi xínáíwáníjé nímóníro píraníjé omíjé yarígíáwaríani?” oneaíaiwípoiíníri rípi ení yaríjwáriní. Íkwíráníni erane nepaxíjépi nání níjé imónírane saníjé imónírane wá níwumíxírane aríá wirane Goríxoyá kwíyí neaííníípimí dání erane mímóní imóníjépi níwíwapiyí ámayó nepa díjé sípí níwirane erane ⁷ xwíyíá nepaxíjé imóníjépi yaní urírane ení eáníjé Goríxo neaimíxíípimí dání erane yaríjwáriní. Ámá míxí nání imóníjépi íá xírarígíápa none nemeranéná wé róníjé yaríjwápi wíá tinnáwá nání wé onamíjé tíní íá xírírane xíxe míxí wíáníwá nání wé náú tíní íá xírírane yaríjwáoneríni. ⁸ Wí yayí neamero wí páimamí neairo neaiarígíóneríni. Wí none nání repíyí níwiróná “Sípi yarígíáwaríni.” uríro wí “Naní yarígíáwaríni.” uríro yarígíóneríni. Nepáni yaríjwáone aiwi wí “Yapí neaíepísarígíáwaríani?” neaíaiwíarígíáriní. ⁹ None nání wí “Porowa gowaríani? ‘Awa nání ámá obaxí níjé imóníjé.’ ríseaimónaríni?” raríjagífa aí ámá obaxí none nání nepa níjé imóníjé. None amí amí nemeranéná yoí mayí nímónírane aí síní jweanjwini. Síyíkí neaeaarígíóne imóníjagwi aiwi síní wí míneapíkígíóneríni. ¹⁰ Íkíníjé sípí neaiaríjagí aiwi íníná díjé nífá neainaríjériní. “Awa amípi nání díwí íkeamónígíáwaríani?” neaíaiwíaríjagífa aí none xwíyíá yayí neainaríjépi wáí uraríná ámá obaxí aríá neairíjépipimí dání Kiraiso tíní nawíní níkáríniro nání amípi mímúrónígíáyé yapí imónarígíáriní. “Amípi bí íá mímaxírigíáwaríni.” neaíaiwíaríjagífa aí amípi Kiraiso neaiíjépi bí míneamúróníneríni.

“Síjání seararíjwá enjagwi nání seyíné ení xíxení neaiípoi.” uríjé náníriní.

¹¹ Koriníyo jweáyíné, api api níseara nuranéná yumí bí míseal síjání ríwáriní. E nísearíranéná seyíné díjé síxí seayíjwáone síwáníjé seainíwáriní. ¹² None díjé síxí muyípa oyaneyíníri wí éwáonemani. Sewaníjéyíné awamí díjé síxí muyípa oyaneyíníri éfá enjagí nání nawíní mímóníjwini. ¹³ Ayínáni xanoní gí níaiwíyo urípaxí rípi osearímíni, “Xíxe oinaneyí. None díjé síxí seayaríjwápa seyíné ení neayípoi.” osearímíni.

“Díjé míwíkwírogíáyé tíní gwí mímónípaní.” uríjé náníriní.

¹⁴ Jisasomi díjé míwíkwíroarígíáyé tíní wigí yarígíápi oyaneyíníri wí gwí mímónípaní. Ayí rípi nání seararíjéni. “Ámá wé róníjé imóníjépiní yarígíáyé tíní maní wíáíkarígíáyé tíní axípiní epírfá nání imónípaxí imóníni.” ríseaimónaríni? “Axíná wíá ónirí sía yíníri epaxíriní.” ríseaimónaríni? ¹⁵ “Kiraíso tíní Obo tíní díjé axípiní xíríjé.” ríseaimónaríni? “Kiraísomi díjé wíkwírogíáyé díjé moro díjé míwíkwírogíáyé díjé moro neróná axípi bí mopaxíriní.” ríseaimónaríni?

16 “Gorixoyá anjé ηwá —Iwámi dáni nene yayf umeariηwáiwáriní. Iwá tñni ηwá áma menweaarigfápi tñni anani axf e kumixáripaxfíriní.” riseaimónariní? Oweoi, nene ηwá anijé síηf imóniηoyá anjé ηwáfáiwániηf imóniηagwi nání wí e yaiwipaxfmaní. Nioní searariηápi Gorixo xewaníηo riηf rípi tñni xixeni searariηiní, “Nioní gí ámayf tñni nawíni darónimfáriní. Nioní wigf ηwátoni imóniηáná ayf gí ámayf imónipfírfáriní.” Ámináo e níriri nání 17 áma xegf imónigfáyo rípi eni uríηfíriní, “Áma Gorixoní dñjé miníkwíró wigf ηwáfáyo xfdarigfáyf tñjé e dání nimíxeámíni mí xegf bí imónigfáyfne imónífríxini.’ Ámináoní e searariηiní. ‘Wigf ηwáfá imóniηfípimí —Apimí dání piaxf seaeánipaxf imóniηfípimíriní. Apimí bí onímíá amáf mtrónf anijéni wé fá ayimeaeénífríxini. Seyfne e nerónáyf, nioní anani seamímíni mífáriní. 18 Nioní segf áponí imóniηáná seyfne gí niaíwí oxoyfne imóniro niaíwí apíxíwayfne imóniro epírfáriní.’ Ámináoní —Nioní enjé eánigfá niyoní seáyí e wimóniηáoníriní. Nioní e rariηiní.” Xwíyá apí Bíkwiyo nírini eáníηagi nání “Jisasomí dñjé míwíkwíroarigfáyf tñni wigf yarigfápi oyaneyiní wí gwí mímónipani.” searariηiní.

7

1 Negf dñjé síxí seayíηwáyfne, Gorixo negf símímanjé e dáníniηf e neariηf enagi nání ámaéne pí pí ayá neadunípaxf yaríηwápi, dñjé piaxf neaeámíxariηfípíraní, wará piaxf neaeámíxariηfípíraní, nípiñí igfáníηf oeámínaneyí. Gorixomí wáyf níwiríηfípimí dání síyíkwí míníηwaéne oimónaneyiní wé roárfwanigíni.

Koriniyo ηweáyf kíni mónigfá enagi nání Poro yayf winíηf náníriní.

2 Seyfne none dñjé síxí neayípyí. Ayf rípi nání rariηiní. Segyf womí aí sípí bí míwíkaríηwáriní. Segyf womí sípí bí wíkarariηwámani. Womí amípi bí íwí urápiηwámani. 3 Nioní e níríriná “Poro xwíyá neamearímíni rariηiní.” riseaimónariní? Oweoi, nioní ríxa re searáfáriní, “None dñjé síxí ayá wí seayíηwáone enagi nání seyfne péánáyf, none ení nípepaxf neainfáriní. Seyfne síní ηweañáná none ení síní ηweapaxf neaimónínfáriní.” searáfá enagi nání wí e seaimónípaxfmani. 4 Seyfne xámi seariηápi xfdípírfá nání bí onímíápi marfáí, aga dñjé ayá wí síηá neánariní. Seyfne nání míxí níseameakfíníriná ení ayá wí seameakfínariηáriní. Xeaníηf nñni none neaímeáfmi seyfne nání dñjé nímoríηfípimí dání awayiní ikíηwíniηf nímiríni rí dñjé ayá wí nífá ninaríηfíriní.

5 None anjé Tírowasiyo pñni níwíarími nípurí Masedonia píropenísiyo níréómáná aí kíkífá ηweapaxf bí míneaímeá rípi rípi oyaneyiní éwáyf sípíni sípíni neaímeaaríná áma wí tñni xwíyá xímíxímí níni rí níriní rane negf xwioxíyo dání wáyf neainíri yaríηagwi aiwí 6 Gorixo —O áma ríxa yopa nímegíni ríηfípimí dání dñjé síxí mínigfáyo mñjé ikíηwíniηf umíraríηoriní. O Taitaso ámí neaímeáfípimí dání mñjé ikíηwíniηf neamíriηfíriní. 7 Taitaso neaímeáfípimí dáníni Gorixo mñjé ikíηwíniηf neamíriηfímani. Seyfne omí numímíniro mñjé ikíηwí umírigfápi nání repíyf níneairíná apimí dání ení Gorixo ikíηwíniηf neamíriηfíriní. Taitaso repíyf níneairíná seyfne Poroní ámí síηwí nananiro nání íkíniηf sípí seaiariηfípi nání repíyf neairí “Negf nípi kwíni míyaríηwápipimí dání Poromí ayá rífa wimoariηwíni?” níyaiwiro nání ηwí eaarigfápi nání repíyf neairí Poroní arfá nianíro nání síní ayá rífa seawearíηfípi nání repíyf neairí enjé enagi nání ámí aga yayf seáyími dání bí tñni níniηíni gíni. 8 Payf xámi nioní nearí seamónapiηána fá níroróná aga dñjé sípí seaiηf enagi aiwí “Nioní ana pí nání nearí wiowárfírfáni?” níyaiwiri dñjé sípí níñfmani. E nerí aí seyfne fá níroróná axínáni dñjé sípí seainariηagi síηwí níseanírfná nioní ení dñjé sípí bí onímíápi níñíni gíni. 9 E nerí aí agwí nioní yayf ninariní. Seyfne dñjé sípí seáfípi náníni yayf mñiní ayf dñjé sípí seáfípipimí dání segf sípí yarigfápi ríwími ní mamófá enagi nání yayf ninariní. Seyfne dñjé sípí níseairíná ayf Gorixo seaimíxariηfípi tñni

xixeni seaif enag+ nani xw+yfá none searfwápimi dani wí xwirfá m+seaikixéwá enag+ nani rariñini. ¹⁰ Ay+ r+pi+ nani searariñini. Ámá dñf+ sipí Gorixo wim+xariñf+pi+ tñni xixeni n+wirfná apimi dani wigf+ sipí yari+g+áp+ rfw+mi+ni mamoa+rgfárini. E neróna dñf+ sipí ap+ Gorixo yeáy+ uyim+xemeanfa nani nipemeámi war+ñf+ enag+ nani ámi dñf+ sipí n+wiri+ “Pí nani e rfa yariñini?” yaiwin+paxímani. E ner+ aí Gorixo wim+xariñf+pi+ tñni xixeni marfái, ámá wigf+ dñf+yo dani+ni dñf+ sipí n+wirfná ayf+ wiwan+ñf+yf+ an+ni+p+rfa nani nipemeámi war+ñf+ enag+ nani rariñini. ¹¹ Ai dñf+ sipí seaif+ g+ payf+ eanápimi dani Gorixo seaim+xí+ppi, ap+ seyfné dñf+ píran+ñf+ n+mor+ am+pi+ nanf+ xixeg+ni+ ep+r+pi+ seaim+xí+rini. Apimi dani Gorixo an+ni+ s+mir+r+ seaiána sipí éoyá xw+yfá+pi+ m+neax+ni+pa oen+r+ apaxí mé píran+ñf+ im+xigfawixini. Apimi dani en+ n+pi+kw+ni+ miyar+g+áp+ nani wikf+ óni+ngfawixini. Apimi dani en+ Gorixo nani wáyf+ seain+ñf+nig+ni. Apimi dani en+ none ámi sñw+ nanan+ro nani íkfn+ñf+ sipí seain+ñf+nig+ni. Apimi dani en+ nion+ searf+pi+ x+d+p+r+ nani dñf+ rfa seaweñ+nig+ni. Apimi dani en+ sipí yari+g+áyo siyikf+ ureaani nani oimónaney+n+ro egfawixini. Seyfné ap+ ap+ nera úfá+pi+ dani+ni siwá rén+ñf+ neain+g+fawixini. Sipí éf+ Poro nearfo nani nene wí ayá mñf+ mñf+ m+nearoar+ni+ni. Siwá éniñf+ neain+g+fawixini. ¹² Ay+nani áwanf+ r+pi+ osearim+ni. Nion+ near+ n+seamónap+rfná sipí éo nani dñf+ n+mor+ payf+ ana near+ mónap+ñámani. Sipí wikárfo nani en+ dñf+ n+mor+ near+ mónap+ñámani. Ayf+ seyfné Gorixoyá sñw+ tñf+ e dani re yaiwin+r+xini+ni near+ mónap+ñámani, “Ayf+ nepar+ni. Porowa near+g+fá+pi+ píran+ñf+ xídanf+wá nani nene s+ni+ dñf+ rfa neawear+ni.” yaiwin+r+xini+ni payf+ ana near+ mónap+ñámani. ¹³ Seyfné rixa xixeni e yaiwinfá enag+ nani none rixa píran+ñf+ mñf+ ikñw+n+ñf+ m+r+r+ni+fwar+ni.

Mñf+ ikñw+ni+ mirár+ni+fámani. Dñf+ nífá en+ neain+r+rini. Seyfné niyfnéni Taitasom+ numim+n+r+ñf+pi+ dani dñf+ sixf+ umímogfá enag+ nani o yayf+ nera neaímeáf+ enag+ nani none en+ dñf+ nífá ayá wí neain+r+rini. ¹⁴ O ámi neaímeáána seyfné tñf+ e nani nurowár+rfná mixf+ seameak+n+ñá+pi+ nani b+ ayá m+nin+fárini. None seyfné tñni nñwearfná am+pi+ n+ni+ sear+ñwá+pi+ nepáni sear+ñwá+pa omi seyfné nani mixf+ n+seameak+n+rfná ur+ñwá+pi+ en+ seyfné numim+n+r+ñf+pi+ dani nepa xixeni imón+ñf+nig+ni. ¹⁵ O seyfné niyfnéni numim+n+róná óf+ ero wáyf+ in+ro nero píran+ñf+ arfá owianey+n+r+ni imón+g+fá+pi+ nani dñf+ n+wirfná ámi xwapf+ ayá wí dñf+ sixf+ n+seaya war+ni. ¹⁶ Agwi nion+ “Ayf+ pí pí neróna xixeni ep+ráo+.” n+seaiawiár+r+ni dñf+ sñfá neánar+ñf+ enag+ nani dñf+ yayf+ ninar+ni.

8

“Masedonia ñweáyf+ wíniyo ar+rá wian+ro nani n+gwf+ n+roaár+ro ñweañoi.” ur+ñf+ nán+r+ni.

¹ Negf+ n+r+x+meáyfné, Jisasoyá siyikf+ imón+g+fá Masedonia p+ropenisfyo anf+ ap+ apimi ñweagfáyf+ nanf+ Gorixo wá wian+ñf+pi+ dani egfá+pi+ ni+ñfá imón+p+r+ni nani áwanf+ b+ osearaneyf+. ² Xean+ñf+ rfmewá wipaxf+pi+ n+wímear+ñf+pi+ dani “Enf+ rfa eán+ñoi?” n+r+ro iwamfó wíwap+yíagfá aí ap+ peá num+x+ro dñf+ nífá ayá wí win+ñf+nig+ni. Wiwan+ñf+yf+ uyípeay+n+ñf+ imón+g+fáyf+ aiw+ Jisasom+ dñf+ wikw+r+oar+g+fá wíniyo ar+rá owianey+n+r+ni n+gwf+ n+roarfná b+ on+miá+pi+ m+roá aga ayá wí roaár+g+fárini. ³ Wigf+ wíniyo ar+rá wian+ro nani n+gwf+ n+roaro wipaxf+pi+ tñni xixeni n+roaro aiw+ wigf+ dñf+ tñni apimi nímúroo ámi b+ tñni roar+ñagfá sñw+ w+naronwáone enag+ nani rariñini. ⁴ Ayf+ arfki rix+ñf+ re near+g+fawixini, “Ámá Gorixoyá siyikf+ imón+g+fá Judia p+ropenisfyo ñweagfáyo wíniyf+ ar+rá wiar+g+fá+pa nene en+ ar+rá wian+ nani xe n+gwf+ fáyo oroá+poy+n+r+ni sñw+ nean+poyf+.” near+g+fawixini. ⁵ E neróna none “E ep+ráo+.” niyaiwirane dñf+ ikw+fmonwá+pi+ tñni xixeni mé xámi Ám+na Gorixo pí pí wimónar+ñf+pi+ oxídaney+n+ro n+páwimána o wimónar+ñf+pi+ n+xí+d+róna Porowane

eni neaŋwipigŋawixini. ⁶ Ayinani Taitasomi seyine tñj e nani nurowaririna enj riremixi niwir re urinwanigini, “Iwamó Korin̄yo ñweáy joxi tñi negŋ win̄yo arirá wianŋwá nani wá niwianirane niŋwŋ fáyo oroaaneyin̄ro egŋápa ámi nero niŋwŋ xámi ‘Api roawanigini.’ rárigŋápi tñi xixeni yárrixini.” urinwanigini. ⁷ Pí pí seyine neróná áma wí yarigŋápi mûroarigŋáyine nimóniro yarigŋárin̄i. Gorixomi diñj niwikwírorónarani, api nani ámayo áwanj nurirónarani, api nani nijfá nimónirónarani, Gorixo wimónariñjpi yan̄ro nani símŋ niŋeadŋpénirónarani, none nani diñj sipí none seaimixiñwápimi dáni niŋseairn̄arani, api niñpini neróná mûroarigŋáyine nimóniro yarigŋá enagi nani segŋ win̄yo arirá wian̄ro nani niŋwŋ niroaróná eni mûroarigŋáy yapi nimóniro yárrixini.

“Seyine eni roaárrixini.” urin̄j nani rini.

⁸ “Porosakaxi niri neararini.” miyaiwipani. Gŋ diñj ripini enagi searariñjini. Nioni win̄yŋ Judia piropenisŋyo ñweáyo arirá wian̄ro nani símŋ niŋeadŋpéniro yarigŋápi nani repiyŋ seaianá seyine eni síwá ren̄ñj oneaipoyin̄ri searariñjini. Negŋ Judia piropenisŋyo ñweáy nani nepa diñj sipí neainarini. Síwá éññj oneaipoyin̄ri searariñjini. ⁹ Seyine negŋ Áminá Jisasi Kiraiso wá niñeawianiri neaiñjpi nani rixa nijfá imóniñagfa nani rarini. O aññami niñwearina amipi m̄múróniño nimóniri aiwi seyine yeáy seayimixemeámñiri xwŋa tŋyo nani niñbirina uyipeayóniñj nimóniri seyine aññami dññ amipi m̄múrónigŋáyine imóniprfa nani seaiñjri.

¹⁰ Seyine Judia piropenisŋyo ñweagŋáyo arirá owianeyin̄ri yarigŋápi nani diñj nioniyá, ayŋ ripirini. Xwiogwŋ aga xámi pwenomi seyine iwamó niŋwŋ roaárigŋápi agwi nera nuro yoparipi niyárrináyŋ, “Ayŋ ananirini.” nimónarini. Iwamó niŋwŋ roaárigŋáyŋ, ayŋ seyine aiwi xámi oyaneyin̄ri wimónarigŋáyŋ, ayŋ axŋyine enagi nani searariñjini. ¹¹ Ayinani niŋwŋ “Api oroaaneyi.” rárigŋápi rixa niñpini roaáripoyi. Iwamó oyaneyin̄rina diñj rŋa seaweñjpa yoparipi niroaárrina seyine roaáripaxŋ imóniñjpi tñi xixeni roaáriprfa nani xe diñj rŋa seawéwin̄gini. ¹² Ayŋ ripi nani searariñjini. Giyŋ giyŋ áma wíyo arirá wian̄ro nani “Niŋwŋ api roaárrwanigini.” niyaiwimáná amipi roaáripaxŋ imóniñjpi tñi xixeni roaárrináyŋ, Gorixo “Ayŋ ananirini.” wiaiwariñjri. Amipi ayŋ m̄roaáripaxŋ imóniñjpi “Roaárrixini.” wí yaiwiarin̄mani. ¹³ Niŋwŋ searápiprŋáyŋ kikiŋa ñweaprfa nani seyine anññj seaikárm̄niri nerŋ m̄rarini. Ayŋ eni seyine tñi xixeni apáni tŋgŋáyŋ oimónipoyin̄ri rarini. ¹⁴ Jisasiyá siyikŋ imónigŋáyŋ wí amipi wí m̄múrónigŋáyŋ imóniñáná wí dŋwŋ ikeamónigŋáyŋ mimónŋ nñni apáni tŋgŋáyŋ imóniprfa nani agwi rina amipi ayá wí seyine tŋgŋápi dŋwŋ ikeamónigŋáyo arirá wiarin̄oi. Seyine eni rŋwéná amipi wí nani dŋwŋ ikeamóniro ayŋ eni amipi ayá wí tŋgŋáyŋ imóniro nerináyŋ, arirá seaiprŋárin̄i. ¹⁵ Bikwŋyo dáni enina Isireriyŋ áma diñj meañe nemeróná egŋápi nani re niriñri eániñjpi nioni searariñjapi tñi xixeni imóniñagŋi nani searariñjini, “Áma aiwá maná riniñjpi xwé meáŋáyŋ xwé niñmearo aí wigŋ niñpaxŋ imóniñjpi seáyŋ e tŋgŋáyŋ mimónigŋawixini. Áma onimiápi meáŋáyŋ onimiápi niñmearo aí aiwápi nani dŋwŋ ikeamónigŋáyŋ mimónigŋawixini.” niriñri eániñjpi nioni searariñjapi tñi xixeni imóniñagŋi nani rarini.

“Taitasomi tñi áma waúmi tñi urowárenaparini.” urin̄j nani rini.

¹⁶ Nioni seyine arirá seaimi nani diñj rŋa niñweariñjpa Gorixo Taitaso eni seyine arirá seaini nani diñj rŋa oweniri wimixariñjagŋi nani yayŋ owianeyi. ¹⁷ Ayŋ ripi nani “Taitaso eni seyine arirá seaini nani diñj rŋa wearini.” searariñjini. “Joxi Korin̄yo ñweáyŋ tñj e nani ámi niñeaiŋpaxoxirani?” uraná “Ananirini.” rŋñ enagi naniñni m̄searariñjini. Xewanin̄o eni “Oumini.” niyaiwiri símŋ niŋeadŋpéniri nani xegŋ diñj tñi seyine tñj e nani barin̄agŋi nani searariñjini. ¹⁸ None omi tñi negŋ niñriximeáyŋ

wom+ tñni eni uowárar+ñwini. O xw+yfá yayf neainar+ñp+ wáf nur+merfná enp+ nán+ Jisasoyá s+yikf imón+gfá ami g+m+ ñweagfáyf ñj+fá ñin+ro fá earoar+ñgfor+ni. ¹⁹ O ap+ni imón+ñoman+. Rip+ eni imón+ñor+ni. Jisasoya s+yikf imón+gfá Masedonia p+ropenisf t+yo ñweagfáyf o none Judia p+ropenisfyo ñweáyo ar+rá wianf+wá nán+ ñigw+ Jisasoyá s+yikf imón+gfá ap+ apimi uráp+mearfna Porowa tñni nawín+ ñikum+x+ni+ri eméw+ñgini+ri urípeáfor+ni. Ámá wí none ñigw+ awí eaamear+ñagw+ ñinean+róná Ámináomi seáy+ e umfeyoaro none nán+ “Wigf wín+yo ar+rá wip+r+ri nán+ ññf ríá wear+gfáwarfani?” neaiawiro ep+rfa nán+ rip+ yar+ñwini. ²⁰ Df+w+ ikeamón+gfá nán+ ñigw+ yanf ewanif ñimón+ro xwéni xwéni ñ+roaro neiapowaráná yar+ñwápi nán+ ámá wí “Porowa ñip+kw+ni m+yar+ñoi.” neamear+ñp+r+x+ni+ri pírán+ñf ññw+perane ámá o tñni nawín+ uráp+mearfñwini. ²¹ None pí pí oyaney+ni+ri neranéná Ámináo “Ayf e neróná wé rón+ñf imón+ñp+ yar+ñoi.” yaiwiar+ñp+ri nán+ ññf ñimorane aiw+ ap+ nán+ni ññf ñimorane yar+ñwáonemani. Ámá “E neróná wé rón+ñf imón+ñp+ yar+ñoi.” yaiwiar+ñp+ri nán+ eni ññf ñimorane yar+ñwáone enagi nán+ searar+ñwini.

²² Awaú tñni negf ñ+r+xímeá ámi wom+ tñni eni uowárenapar+ñwini. “O none pí pí urar+ñwápi x+xeni xfd+ni+r+fen+ñoi?” ñiyaiwirane “Ap+ ei. Ap+ ei.” ur+ñwápi m+ dání iwamfó wíwap+yayíáná o arfki x+xeni xfdar+ñagi win+ñwáor+ni. O seyfné “Ñigw+ ap+ roaarfwan+gini.” rar+ñp+ri tñni “X+xeni ñ+roaarf+ráo+.” ñiyaiwiri ññf sñá weánar+ñagi nán+ “Nion+ eni sanf urfnaróm+ni.” ñiyaiwiri awaú tñni bar+ni. ²³ Taitaso nán+ seyfné ríxa ñj+fá imón+ñoi. O xw+yfá yayf neainar+ñp+ri wáf ur+meaanfwi nán+ gf gw+ món+gwí wor+ni. Seyfné seáyf seaian+r+i nán+ nawín+ ñimón+ri yar+gwí wor+ni. O tñni nawín+ bar+gfíwaú awaú Jisasoyá s+yikf imón+gfá p+ropenisf t+yo ñweagfáyf uowárfáwaúr+ni. Egf ner+gfípimi dání Kiraisom+ seáyf e umfeyoaaarf+gfíwaúr+ni. ²⁴ Ay+náni ámá waú wo awa ñ+b+ro sñw+ sean+ñáná “Nene ámáyo ññf sipí wiar+ñwaéner+ni.” rar+ñp+ri “Nepar+ni.” oyaiwípoy+ni+ri ap+ e iwamfó éf+r+x+ni. Seyfné e éánáyf Jisasoyá s+yikf imón+gfá ap+ ap+ seyfné nán+ re seaiaiwip+r+fár+ni, “Ayf ámáyo ññf sipí ñ+wir+ wiiar+gfáy+r+fani?” yaiwip+r+fár+ni. None seyfné nán+ m+x+ ñimeak+ni+ri ur+ñwápi nán+ eni “Apáni near+gfawix+ni.” yaiwip+r+fár+ni.

9

Ñigw+ ar+rá wian+ro nán+ awí eaamear+ñp+ri nán+ ur+ñf nán+r+ni.

¹ Ñigw+ Judia p+ropenisf ñweáyo ar+rá wian+ nán+ awí eaamear+ñwápi nán+ payf rip+ seyfné nán+ ñ+r+ri nearfná “Mf+kf meñagi nán+ surfmá ñ+r+ri ríá ear+ññi?” ñimónar+ni. ² Seyfné ap+ yan+ro nán+ ññf ríá seawear+ñp+ri nán+ ñj+fá ñimón+ri nán+ e ñimónar+ni. Íníná Jisasoyá s+yikf imón+gfá Masedonia p+ropenisf t+yo ñweagfáyf arfá egfe dání weyf ñiseamear+r+fná re rayar+ñwár+ni, “Xwiogw+ xám+ pweagom+ Jisasoyá s+yikf imón+gfá G+r+iki p+ropenisfyo ñweagfáyf ap+ éwan+gini+ri ríxa érowiáp+ñg+fár+ni.” E rayar+ñwápi m+ dání Masedonia ñweáyf wigf ámá nápi nene eni ax+pi éwan+gini+ri ayá rowfá wiar+ni. ³ “Payf r+na surfmá ñ+r+ri ríá ear+ññi?” ñimónfagi aiw+ seyfné nán+ m+x+ ñimeak+ni+ri rayar+ñwápi surfmá imón+ñgini+ri negf ñ+r+xímeá waú wo awam+ uowárenapar+ññi. Ayf ámá re ñweagfáyo “Korin+yo ñweáyf ñigw+ fáyo roap+r+ri nán+ ríxa ñip+moarf+máná ñweañoi.” urfápi seyfné nepa x+xeni e oépoy+ni+ri ámá rowam+ uowárenapar+ññi. ⁴ Rf+wéná Masedonia ññf t+yf wí nion+ tñni ñ+b+ranéná seyfné ríxa ñip+moarf+máná m+ñweañagfa sñw+ ñ+sean+rfnáyf, none “Ayf ríxa ñip+moarf+máná ñweañoi.” ñiyaiwirane ññf sñá neaeánar+ñp+ri m+ dání ayá neain+ñgini+ri nán+ searar+ññi. Seyfné eni ayá m+seain+pa enfárani? ⁵ Ay+náni nion+ re ñimón+goi, “Negf ñ+r+xímeá awa xám+ ñin+mearo nion+ sñni m+rémóám+ enáná ñigw+ seyfné negf s+m+manf e dání ‘Ñiroari wianf+wár+ni.’ neararf+gfápi ‘Ríxa ip+moarf+poy+.’ sear+ñp+r+ri nán+ ouowárf+m+ni.” ñimón+goi. Nion+ ñ+rémorfna ñigw+ ap+

nání sımı́rı́rı́ seaı́fápımı́ dánı́ marfáı́, segı́ dıńı́yo dánı́ xıxenı́ apánı́ ipımoárınıńagı́ wınfımıgıńnı́rı́ awamı́ urowárénaparını́.

“Yanf ewanı́f nimónı́ro roaárı́rı́xını́.” urınf nánı́rı́nı́.

⁶ “Poró pí yaiwianı́ nánı́ rı́a neararını́?” nı́yiwırınáyı́, ewayf xwı́yfa rı́pı́ nánı́ dıńı́ mópoyı́. Ámá aıwá xwé iwfa urfo aıwá xwé minfárını́. Onı́mı́á urfo onı́mı́á minfárını́. Ewayf xwı́yfa apı́ ámá wıgı́ wıńı́yo arı́rá wıanı́ro nánı́ nıgwf nı́roaro wıarıgı́fapı́ nánı́ rıtamıńı́yı́f nını́rı́ rınını́. Xwé nı́wırıná Gorı́xo wıı́fı́ xwé imónını́. Onı́mı́á nı́wırıná Gorı́xo wıı́fı́ onı́mı́á imónını́. ⁷ Ayınánı́ nı́yınénı́ xıxegı́nı́ ámá arı́rá wıanı́ro nánı́ nıgwf nı́roarıná wıkf dıńı́ nı́yaiwımánáranı́, ámá wo sımeaxı́df seaı́ánáranı́, nı́roarı́ mını́ mı́wı́ xámı́ “Nı́gwf nı́wırıná apı́ wıwanıgı́nı́.” yaiwıarıgı́fapı́ nánı́ dıńı́ nı́moro nı́roaro mını́ wı́rı́xını́. Ámá wıgı́ wıńı́yo arı́rá wıanı́ro nánı́ nıgwf fayo nı́roarıná yayf tını́ roaarıgı́fayo Gorı́xo dıńı́ sıxı́ uyarınf enagı́ nánı́ rarını́. ⁸ Ai o seyıné aıkf yını́pı́rfa nánı́ranı́, aıwá nı́pı́rfa nánı́ranı́, apánı́ tıgı́áyı́né imónı́ro ámá dfwf ikeamónıgı́fayo arı́rá wıpı́rı́ nánı́ imónıgı́fapı́ tını́ xıxenı́ mımónı́ múroro epı́rfa nánı́ ananı́ seáyı́ e seaimı́xı́paxorını́. ⁹ Nıónı́ seararınápı́ tını́ Bıkwı́yo dánı́ ámá wé rónıgı́fayf yarıgı́fapı́ nánı́ re nı́rı́nı́rı́ eánıńı́pı́ tını́ xıxenı́ imónını́, “O yanf ewanı́f nimónı́rı́ dfwf ikeamónıgı́fayo wıarınfırını́. Ayınánı́ o wá nı́wıanrı́ wııńı́pı́ nánı́ Gorı́xo ná rı́wı́yo aıwı́ wı́ dıńı́ peá monfámanı́.” E rınıńı́pı́ nıónı́ seararınápı́ tını́ xıxenı́ imónıńagı́ nánı́ rarını́. ¹⁰ Gorı́xo —O aıwá omıńı́f yarıgı́fayo iwı́ iwfa urı́pı́rı́ nánı́ mını́ wı́rı́ aıwá nı́pı́rı́ nánı́ mını́ wı́rı́ yarınjorını́. O amı́pı́ seyıné Kiraisomı́ dıńı́ wıkwı́roarıgı́fa wıńı́yo arı́rá wıpı́rı́ nánı́ enı́ mını́ seaıapı́rı́ sayá nımı́xa urı́ enfárını́. E yarıná ámá aıwá omıńı́f xwé nı́roa núfasáná aıwá xwé mıarıgı́fapa seyıné enı́ yanf ewanı́f nimónı́ro wıarıgı́fapımı́ dánı́ axı́pı́nıńı́f e epı́rı́fárını́. ¹¹ Seyıné gı́nı́ gı́ná dıńı́f re yaiwıarıná, “Ananı́ yanf ewanı́f nimónı́rane negı́yo owıaneyı́.” yaiwıarıná Gorı́xo seyıné xwénı́ mını́ wıpaxı́ imónı́pı́rfa nánı́ amı́pı́ wı́ mımúronıgı́áyı́nénıńı́f seaimı́xınfárını́. E seaimı́xınfá enagı́ nánı́ segı́ sérı́xı́meáyo arı́rá wıanı́ro nánı́ nıgwf xwénı́ roaarıgı́fapı́ Porowane nı́searapı́rane nı́meámı́ nurane wıanrı́ yarınjagwı́ sıńwı́ nı́neanıróná rı́xa Gorı́xomı́ yayf wıpı́rı́fárını́. ¹² Ayf rı́pı́ seararını́. Arı́rá wıanı́ro nánı́ seyıné yarıgı́fapı́ ámá Gorı́xoyá amı́pı́ wı́ nánı́ dfwf ikeamónıgı́fayo xıxenı́ arı́rá wıáranı́ro nero aıwı́ apını́ mı́yarınjoí. Seyıné yarıgı́fapımı́ dánı́ ámá obaxı́ Gorı́xomı́ yayf seáyı́ e nı́wıera warınjoí. ¹³ Ayf rı́pı́ rarını́. Ámáyf seyıné nı́gwfı́pı́ wıanı́ro yarınjagı́fa sıńwı́ nı́seanıróná rı́pı́ seaıawıpı́rı́fárını́, “Nene sıńwı́ anıńwaé dánı́ ámá ayf xwı́yfa woákı́kf inarıgı́fapı́ —Apı́ yayf neainarınf Kiraiso rını́pı́rı́nı́. Apı́ arı́fa yımı́gı́f nero xıxenı́ rı́a xı́darınjoí?” nı́seaıawıro nánı́ Gorı́xomı́ seáyı́ e umfeyoapı́rı́fárını́. Rı́pı́ enı́ seaıawıpı́rı́fárını́, “Nene tını́ wıńı́yo tını́ arı́rá neaianı́ro nánı́ mını́ neıapaxı́ imónıńı́pı́ nımúroro xwénı́ rı́a neıaparınjoí?” nı́seaıawıro nánı́ enı́ Gorı́xomı́ seáyı́ e umfeyoapı́rı́fárını́. ¹⁴ E nero seyıné nánı́ rı́xıńı́f nı́seaurı́yıróná seyıné Gorı́xo ámáyo wá nı́wıanrı́nı́ ámá wıanarıgı́fapımı́ wıarı́ nımúrorı́ wıanarını́pı́ tını́ yarıgı́áyı́né imónıgı́fa enagı́ nánı́ seyıné nánı́ íkınıńı́f sı́pı́ wıńfárını́. ¹⁵ Gorı́xo xegı́ xewaxomı́ nı́wı́rénapı́rıná neııńı́pı́ —Apı́ amı́pı́ bı́ tını́ rıtamıńı́yı́f mepaxı́ imónıńı́pı́rı́nı́. Apı́ nánı́ yayf owıaneyı́.

10

Xfo nánı́ rarıgı́fapı́ xwfo oeámınrı́ urınf nánı́rı́nı́.

¹ Agwı́ Poronı́ —Nıónı́ ámá wı́ re rarıgı́onrı́nı́, “Neneyá sıńwı́f tıńı́f e dánı́ ayá ıgıgı́f nerı́ aıwı́ nene sıńwı́f manıńwaé dánı́ ayá nepearı́mánánıńı́f payf nearı́ rarınjorını́.” rarıgı́onrı́nı́. Nıónı́ Kiraiso xwfa tı́yo nemerıná nı́penrı́ awayını́ yago enagı́ nánı́ ² rı́xıńı́f rı́pı́ osearımını́, “Nıónı́ segı́f tıńı́f e nı́rémorıná ayá ıgıgı́f mé nerı́

ámá ‘Porowa Kiraisomi m̄x̄dariḡfáȳf̄ yariḡfápa yariḡfáwarini.’ neaiawiariḡfáwami s̄m̄f̄ t̄ni m̄x̄f̄ r̄fá t̄ñf̄ urim̄fápi seȳné eni searim̄fa nán̄i m̄nim̄x̄ipani.” ³ None xw̄fá t̄fyo niñwearanéná ámá Gorixomi m̄x̄dariḡfáȳf̄ t̄ni niñwearane aiwi ayf̄ diñf̄ moariḡfápimi dán̄i diñf̄ niñmorane m̄x̄f̄ inarñwáonemani. ⁴ Amipí none m̄x̄f̄ nán̄i xirñwápi ámá ayf̄ xirariḡfápi m̄x̄irñwini. None xirñwápi s̄m̄f̄ t̄ni inarñwápiyá onáf̄ imóniñf̄pi xwirfá ikixeanf̄wá nán̄i Gorixoyá enj̄ eániñf̄ imóniñf̄ t̄ñf̄pi xirñwini. ⁵ Api f̄á niñrirane re yarñwini. Pí pí ámá wigf̄ diñf̄yo dán̄i xenw̄f̄ neñwipémáná érowiápnariḡfápi p̄r̄f̄ wiaikirane xw̄yfá “Seáyf̄ e imónini.” rariḡfá ámá Gorixó nán̄i nijfá mimónipa oépayiniri mud̄f̄moarñf̄pi p̄r̄f̄ wiaikirane nerane ámá n̄ni pí pí “Oyaneyf̄.” niyairóná Kiraisomi arfá yf̄migf̄ wip̄r̄f̄ nán̄i wigf̄ diñf̄pi f̄ániñf̄ xirárarñwini. ⁶ Seȳné nioni searfápi r̄ixa arfá yf̄migf̄ niarñagfá niñseanirf̄ná nioni ámá wigf̄ niñwiaikariḡfápi t̄ni p̄r̄f̄ umamóm̄fa nán̄i r̄ixa ip̄imóniñf̄ni. ⁷ Seȳné warárimini s̄ñw̄f̄ niñwiniro yarñoi. Segf̄ wo “Kiraioyá ayá t̄ñf̄ imóniñf̄oni ayf̄, nionir̄ini.” niyair̄ini diñf̄ s̄ñá neániñf̄náyf̄, x̄fo Kiraisoyáo imóniñf̄pa none eni Kiraisoyáone imóniñagw̄f̄ nán̄i ámi xewanño diñf̄ xenw̄f̄ neaiawiarñf̄pi nán̄i diñf̄ niñaikirori none imóniñwápi t̄ni xixeni neaiawiw̄niñḡini. ⁸ Ámináo none nénf̄ t̄gf̄áyf̄niñf̄ oimónipoyiniri niñnearf̄pearf̄ná seȳné xwirfá niñseaikixé Jisasomi píranñf̄ x̄d̄ip̄r̄f̄ nán̄i enj̄ s̄ix̄f̄ seaim̄xani nearf̄peañf̄ enagf̄ nán̄i niñwanñon̄i m̄x̄f̄ ayá wí niñmeak̄f̄niñf̄ni aí ayá biñin̄imenñoi. ⁹ “Payf̄ Poro eaññf̄pi nene f̄á niñroranéná enj̄ s̄ir̄irñw̄f̄ neain̄ini nán̄i r̄fa eaññf̄?” oyair̄ipoyiniri meaññf̄ni. ¹⁰ Wa nioni nán̄i re rariḡfárini, “O payf̄ nearf̄ná xw̄yfá r̄fá t̄ñf̄pi niñr̄ir̄i eaññoi aiwi ámá s̄ñw̄f̄ aniḡf̄e dán̄i ‘Enj̄ eániño iworani?’ wí wiaiwipaxf̄ mimóniñorini. Xw̄yfá niñr̄ir̄f̄ná píranñf̄ ir̄f̄ niñrepearñorini.” ¹¹ Nioni nán̄i e rariḡfáwa nijfá re imóniñf̄ix̄ini. None seȳné s̄ñw̄f̄ niñneaniḡf̄e dán̄i payf̄ nearf̄ná imóniñwápa ámi segf̄ s̄ñw̄f̄ aniḡf̄e dán̄i neranéná ax̄f̄pi niñmónirane yanf̄wárin̄i. ¹² None ayá nepeárimáná ámá seáyf̄ e niñmóniro weyf̄ menariḡfáwa nán̄i r̄ramñiyf̄ niñirane “Awániñf̄ imóniñwini.” wí r̄ipaxonemani. “Nawini niñkum̄x̄inirane imóniñwini.” eni wí r̄ipaxonemani. E ner̄i aí ámá ayf̄ wigf̄ wo nán̄i “Apáni r̄iyarini? S̄ipí r̄iyarini?” niyairóná wiwanñf̄yf̄ yariḡfápi t̄ni s̄ñw̄f̄ niñwiniñax̄f̄diro “O apáni yarini.” rariḡfárini. Wigf̄pi r̄ramñiyf̄ niga wariḡfárini. E neróná sa majimajfá nikár̄iniro yarñoi. ¹³ Wa e yarñagfá aiwi none m̄x̄f̄ niñmeak̄f̄niñiránéná sanñf̄ none neaññf̄pi nán̄i diñf̄ mamó nerane wiárf̄ niñmúrorane m̄x̄f̄ meak̄f̄niñan̄iméwini. Gorixó wáf̄ urim̄éfir̄ix̄iniri niñnearf̄pearf̄ná none nán̄i sanñf̄ neaññf̄pi —Api seȳné eni in̄imi ñweaḡfápirini. Api nán̄i diñf̄ niñmorane m̄x̄f̄ meak̄f̄niñan̄f̄wini. ¹⁴ Seȳné sanñf̄ Gorixó neaññf̄pi in̄imi ñweaḡfáȳné enagf̄ nán̄i none seȳné t̄ñf̄ e nán̄i niñbir̄i xw̄yfá Kiraiso nán̄i yayf̄ neaññf̄pi nán̄i wáf̄ niñsear̄ir̄f̄ná sanñf̄ Gorixó neaññf̄pi wí wiárf̄ niñmúrorane enwámani. ¹⁵ Ayináni none m̄x̄f̄ niñmeak̄f̄niñiránéná sanñf̄ Gorixó neaññf̄pi wí wiárf̄ niñmúrorane ámá wa omi niñx̄f̄diróná éfápi nán̄i none xenwone weyf̄ menarñwámani. Wí e mé diñf̄ re niyairane ikw̄f̄monwini, “Seȳné Jisasomi diñf̄ niñwikw̄roro enj̄ neága nuróná none épeáñwápiimi dán̄i sanñf̄ Gorixó neaññf̄pi t̄ni xixeni xwé niñmóga up̄r̄f̄árini.” niyairane ikw̄f̄monwini. ¹⁶ Seȳné e niñmóga nurónáyf̄, none anani seȳné t̄ñf̄ e oriwámi dán̄i ñweaḡfáȳf̄ t̄ñf̄ e nán̄i aí nurane xw̄yfá yayf̄ neaññf̄pi wáf̄ urirane yanf̄wárin̄i. E nerane ámá wa Gorixó uowáñe dán̄i wáf̄ r̄iméfápi xenwone weyf̄ niñmear̄in̄ipa yanf̄wárin̄i. ¹⁷ E ner̄i aí Bikw̄f̄yo re niñin̄iri eániñi, “Go go m̄x̄f̄ niñmeak̄f̄niñir̄f̄ná Ámináo enj̄pi nán̄i m̄x̄f̄ meak̄f̄niñwiniñḡini.” niñin̄iri eániñi. ¹⁸ Ayf̄ r̄ipi nán̄i xw̄yfá api miñf̄ niroi searññf̄ni. Ámá wiwanñf̄yf̄ weyf̄ mear̄inariḡfáȳf̄ nán̄i Ámináo “Miñwiáro yariḡfáȳr̄f̄ani?” yair̄iñf̄mani. Xewanño s̄ñw̄f̄ niñwiniñax̄f̄diñi píranñf̄ yarñagfá niñwiniñmáná weyf̄ umeararñf̄yf̄ nán̄iñi “Miñwiáro yariḡfáȳr̄f̄ani?” yair̄iñf̄r̄ini.

11

Mimóní wáf wurimeiarígáwa nání uríńń náníríní.

¹ Agwí xe Poro majíá níkárínírí xegí enjípí nání mǎxí bí omeakínínírí síńwí nanípoýí. E seararíńagí aí ríxa síńwí e nanaríńoí. ² Ayí rípí nání “Xe mǎxí bí omeakínínírí síńwí nanípoýí.” seararíńíní. Goríxo seyíné nanj ímónípírífa nání dńjń ríá wearíńjpa nioní ení níwearíní. Seyíné ámá yapí seaíwapíyaníro yarígíá wíyo aríá níwíro mǎxídí síńí apíyáíwayínéníńj ímóníńáná Kiraisomí seanwírárímífa nání oxí ná womí omíníńj meáníńrínínírí searéóaríńá enjagí nání seyíné nání dńjń ríá níwearíní. ³ E nerí aí enjíná sídíro Ipímí yapí níwíwapíyíríná xegí ináyíníńj ímóníńjípímí dání wíwapíyínjpa ámá wa seyíné ení yapí níseaíwapíyíro xenwímí dání nímera seawaríná seyíné síńí íkwíránáníńj nímoníro Kiraisomíní píráníńj mǎxídípa epírínínírí wáyń ninaríní. ⁴ Seyíné rípí rípí yaríńagífa nání seararíńíní. Ámá wa Jisaso nání ríníńjípí xíxení mǎsearí xegí bí seararíná seyíné ananí aríá wiarígíáríní. Kwíyí none searáná seaainíńjípí maríáí, xegí bí nání searáná xe oneaainírí aríá wiarígíáríní. Xwíyífa yayí seainaríńj none wáf searíńwápi maríáí, xegí bí imóníńjípí searáná ananí aríá wiarígíáríní.

⁵ Ai nioní wí re yaiwiaríńáonímaní, “ ‘Kiraisoyá wáf wurimeiaríńwá seáyí e imóníńwáoneríní.’ rínarígíáwa nioní imímí nímíxíńoí.” yaiwiaríńáonímaní. ⁶ Nioní ámá síńwí anígíe dání xwíyífa níńríná írń mírépearíńáonírífaní? Írń répearíńáonírífaní? Nioní majíáríní. E nerí aiwí níjía xwíyífa yayí neainaríńjípí nání imóníńjápí bí onímíápí mimóníńjíní. Ai none seyíné tńń níńwearane pí pí neranéná “Porowa níjía seáyí e imóníńgíáwarífaní?” oyaiwípoyíníríníńj síwá seainíńwáríní. ⁷ Nioní seyíné kwíyí emaxínípírífa nání Goríxoyá xwíyífa yayí neainaríńjípí wáf nísearíríná nígwí bí mísearápíńjápímí dání síyíkwípíníníńj imóníńjáríní. Nioní e enjápí nání “Poro sípí neaikáríńjínígíní.” ríseaimónaríní? ⁸ Nioní xámí seyíné searéwapíyímí nání Jisasoýá síyíkí imóníńgíá wíníyí nígwí nímonápáná nioní fwníńj urápíńanígíní. ⁹ Ayí rípí seararíńíní. Nioní seyíné tńńń ńweanáná negí níńrínímeá Masedonia píropenísíyo dánjyí wí níbíro amípí nioní dńwí ikeamóníńjápí xíxení níapígíá enjagí nání segíyí womí aí aníńj wí níwíkaríńanígíní. Pí pí neríná Koriní ńweáyíné aníńj oseaikárímínírí meńanígíní. Ríwéná ámí níseaímearíná ení axípíní emíáríní. ¹⁰ Xwíyífa Kiraiso nání nepaxíńj imóníńjípí íá xíríńáoní aga nepa re seararíńíní, “Nioní ‘Koriní ńweáyo nuréwapíyíríná nígwí bí muráparíńjáríní.’ níńríní mǎxí meakíníníápí segí Gíríkí píropenísíyo nímíní yaní níwéa waríná ámá wo áwíní e dání nírakínífamaní.” seararíńíní. ¹¹ “Poro pí nání rífa e neararíní?” ríseaimónaríní? “Dńjń síxí míneayaríńo enjagí nání neararíní.” ríseaimónaríní? Oweoí, nioní dńjń síxí seayaríńagí nání Goríxo níjíáríní. ¹² Dńjń síxí seayaríńáoní aiwí “Kiraisoyá wáf wurimeiaríńwá seáyí e imóníńwáoneríní.” rínarígíáwa “Porowa wáf níńmeríná yarígíápa axípí yaríńwáoneríní.” níńro weyí mearíńarígíápí míwíaróímígínírí nígwí mísearápí yaríńjápí axípíní néra umíáríní. ¹³ Ayí rípí nání e néra umíáríní. Ámá nioní seararíńáwa sa mimóní wáf wurimeiarígíáwaríní. Ámáyo yapí wíwapíyaníro nání yarígíáwaríní. “Kiraisoyá wáf wurimeiarígíá warífaní?” oneaiawípoyínírí wígí imóníńgíápí rítí níńro xegí bí imíxínarígíáríní. ¹⁴ Awa nání seararíńjápí nání dńjń nípíkíníro ududí míseainípaní. Seteno aí xegí imóníńjípí ananí rítí níńríní aníńají wífa okímíxaríńjyí wóníńj imónaríńjíríní. ¹⁵ Ayínání oyá xínáíwáníńj nímoníro omíńj wíarígíáwa wígí imóníńgíápí rítí níńro ámáyá síńwí tńń e dání ámá wé rónígíá oimónípoyínírí yarígíáyí imóníńgíápáníńj imónáná síńr mípíkínípaní. Yoparí imóníe wígí egíápí tńń xíxení Goríxo píńr umamonífa enjagí nání raríńjíní.

Wáf níńmeríná wímeanjípí nání uríńń náníríní.

16 Xámî ríápi ámi dirírî nerî bî osearîmîni. Nionî mîxî meakîniîmîpi nánî “Poró majfá nikárîniî rariînorîni.” mîniawipani. E nîsearîri aí sinî “Poró majfá nikárîniî rariînorîni.” nîniawirónáyí, nionî segí arfá egfe dánî mîxî meakîniîmî nánî seyîné majfá ikárînarîî wó weyí mearînarîná xe oenîri sîîwí wînarîgíápa nionî enî sîîwí nanîpoyî. 17 Nionî mîxî nîmeakîniîniî searîmîpi Ámináo e ourîniî wimónarîîpi tîni xîxenî searîmîmîni. Aga majfá nikárîniî “E yariîáonîrîfani?” nîyaiwirî diîî sîîá neánarîî wonîniî nimónîri searîmîni. 18 Ámá obaxí wigí enî eánîgíápi dánî egíápi nánî mîxî meakîniînarîgíá enagi nánî nionî enî axîpi bî mîxî meakîniîmîni. 19 Diîî émî saímî mogíáyîné ámá wa majfá nikárîniî rariînagíá arfá nîwiróná ananî yayí tîni arfá wiarîgíáyîné enagi nánî nionî enî segí arfá egfe dánî mîxî bî meakîniîmîni. 20 Ai ámá wa seyîné áxenwarí seaianîro nánî îwí ikaxí xegí bî searekwîkwîyîánáranî, segí amîpî seamîwiárekîxéánáranî, yapí nîseáiwapîyirîîpimî dánî segí amîpî íwí searápánáranî, wiwanîjowa seáyî e nîmíeyoánîro paimîmî seáíanáranî, wé tîni sîmîmanîyo seaupîkákwiánáranî, xe oneaipoyîniî sîîwí wînarîgíáyîné enagi nánî rariîniî. 21 Xámî nionî seyîné tîni nîîwearîná awa seaikárîgíápa axîpi seaikárîmî nánî enî meánîjónî enagi nánî aga ayá ninarîni.

E nerî aí nionî rîxa majîmajfá nikárîniî wa ayá nepeárîmáná pí pí mîxî meakîniînarîgíápi nánî nionî enî mîxî meakîniîmîni. 22 Awa “Xibîruone imónîîwîni.” rariînagíá aí nionî enî wonî menîrani? Awa “Isîrerone imónîîwîni.” rariînagíá aí nionî enî wonî menîrani? Awa “Ebîrîfámoyáonerîni.” rariînagíá aí nionî enî oyá wonî menîrani? 23 Ai “Nionî rîxa xóxwí nerî rariîniî.” nimónarîni. Awa “Kiraisomî xînáîwanénîî nimónîrane wîiarîîwáonerîni.” rariînagíá aí nionî Kiraisomî nîxîdirî nîwîirîná awamî wîarí seáyî e nîmúrorî yariîáonîriî. Nîrîkwîniîmáná omîîî anîîî minî nerî múroarîjónîriî. Gwí ámi ámi nîîwirárîgíonî riwonîriî. Iwanî ámi ámi ayá wí nîmêpegíonî riwonîriî. Nîpepaxí xwapí nikárîgíonî riwonîriî. 24 Gí Judayí wé wú fá nîniîxeayîro iwarogí nîniîmêpéa nuróná 39 imónayîni nánî neayîgíonîriî. 25 Romîyí biaú bî fá nîniîxeayîro wegwíá tîni iwanî neayîgíonîriî. Bîni sîîá tîni nearî nîîgíonîriî. Biaú bî sipîxíyo nurîná sipîxí sipî éáná rawîrawáyo piéroayîjónîriî. Sîá wîyimî rawîrawáyo ikwiárîniîmenjónîriî. 26 Wáf urîmemîniî nánî anîî nîkîrorîná iniîgí waxí ámi ámi nîmároayîpaxí enonîriî. Ámi ámi nîrápekîxeayîpaxí nigíonîriî. Gí gwí axîrí imónîîwáyí sipî nikárîyîpaxí egíonîriî. Émáýí enî sipî nikárîyîpaxí egíonîriî. Anîî xwéyo nemerînáranî, ámá diîî meanje nemerînáranî, rawîrawáyo nurînáranî, mimónî nîrîxímeá imónîîgíáyí tîî e nemerînáranî, anîîyîpaxí néra emenjónîriî. 27 Omîîî ríá tîîî anîîî minî nerîîpimî dánî okîîî nîweîonîriî. Sîá obaxíyo si ragíonîriî. Agwîniî yayagíonîriî. Iniîgí nánî gwîniî yeáyí niayagonîriî. Aiwá nánîranî, iyíá nánîranî, anîî nánîranî, ámi ámi dîwí ikeamónayagíonîriî. 28 Api tîni ámi bî sinî mîsearîpa nerî aiwí sîá ayí ayo Jisasoyá sîyikí imónîîgíáyí nánî “Omî nuxîdiróná arîge ríá yariîo?” nîyaiwirîîpimî dánî diîî sanî nunarîni. 29 Wó Jisasomî píranîî oxîdîmîniî nerî samîîî wéáná nionî enî diîî sipî niarînagí nánî enî samîîî nîwearîîriî. Womî ámá wí xewíamîniî nîméra warînagíá nánî íwí éáná nionî diîî ríá nîxearîîriî.

30 Mîxî meakîniînarîîpî wí pîniî mîwîarîpaxí nimónîîagi nánî amîpî nionî enî meánîpa nerî enápi —Api nánî ámá diîî nîmórîná “Poró enî samîîî wearîînorîfani?” yaiwiarîgíápiîriî. Api nánî enî iwamíó nîriî mîxî meakîniîmîni. 31 Gorîxo —O negí Ámîná Jisasomî xano imónîriî Nwíáo imónîriî enorîni. Anîîî íniîná seáyî e numéra upaxorîni. O nionî yapí mîsearîîî enagi nánî nîjíá imónîni. 32 Nionî enî meánî nerî ená rîpi nánî mîxî omeakîniîmîni. Enîîná nionî anîî Damasîkasîyî rîniîîpimî îweanîáná mîxî ináyí Aretasoyá kiapîxo fá nîxîranîro nánî xegí sîmîîî wînarîgíáyo

umeariŋápa seyíné eni axípi níseamemáná aí wiamonápi, ayí rípiñirini. Nioni aiwá nímí nání nígwí bí nísearápiri aníŋí míseaikáriŋanigini. Sípi e seaiŋápi nání anani yokwarimí nípiriréoi?

¹⁴ Aríá nípoyi. Ríxa biaú bíŋáoni ámi bí bímíniri nání imóniŋini. Ámi bí bímíniri nání nimóniri aí aníŋí seaikárimfámani. Segí amípi bí mísearápi sa seyíné tñí nawíní dñí síxí níñiri onweaneyiniri bímfá nání rariŋini. Seyíné níjfarini. Niaíwíyí xaniyaúmi amípi arírá wíimiginiri awí eámeámí yáripaxímani. Xaniyaú niaíwíyo arírá owiaiyiniri amípi bí awí eámeámí yáripaxíriní. Segí sénomi, ayí nioni éniŋí imóniŋáoni enagi nání rariŋini. ¹⁵ Seyíné arírá seaimi nání gí amípi nñí emi nímorína ayí yayí tñí emi mómfarini. Arírá seaimi nání níyorírinirina ayí yayí tñí yorírinimfarini. Nioni e nerí dñí síxí ayá wí seayaríŋagi nání seyíné sa bí onímiápi dñí síxí níyipíriréoi? ¹⁶ Nioni seyíné tñí níŋwearína aníŋí wí míseaikáriŋá aiwí ámá wí re searípiráoi, “O síŋwí samamí nerí íwí neríŋípimi dání yapí seaiepiŋíriní.” E searípirá aiwí wí e míseaikáriŋanigini. ¹⁷ Ámá nioni seyíné tñé nání nuowárenapiríŋípimi dání eni yapí níseaiwapíyiri íwí bí mísearápiŋanigini. ¹⁸ Taitaso seyíné tñí e nání bíni nání ení ríremíxí wiowáriŋanigini. Negí nírixímeá o tñí bíŋo eni níkumíxiri wírenapíŋanigini. Taitaso yapí níseaiwapíyiri segí amípi bí rísearápiŋanigini? Oweoi, wí e meníŋigini. Xámi none seyíné níseaiméarína enwápi nání píraníŋí dñí mópoyi. Taitaso “Píraníŋí e oemini.” níyaiwiri seaiŋípa none eni axípi nerane omi númi iríkwíniŋí mikeánipa renwanigini?

¹⁹ Xwíyíá rípi íá níroróná aníŋí re ríneaiwiariŋoi, “Porowa wigí egíápi nání xwíyíá wákwiníro nání ríra rariŋoi?” ríneaiwiariŋoi? Negí dñí síxí seayíŋwáyíné, wí e oneaiwiwíyoiniri mírariŋwini. Sewaniŋíyíné Kiraisomi níxídiróná ení neáníro xídípirá nání Goríxoyá síŋwí tñí e dání Kiraiso awa e ouríyoiniri neaimíxíŋípini ení nímixiri searariŋwini. ²⁰ Nioni ámi seyíné tñí e níremorína “Naní ayí e imóniŋagí owínimini.” níyaiwia bímfápi tñí xixeni mimóní xegí bí imóniŋána seaímeámiginiri ayá síwí níroarini. Seyíné eni “Poró awayini nimónimáná oneámeani.” yaiwiarígíápi tñí xixeni nimónimi míseaiméa wíkwí nónimi seaímeámiginiri ayá síwí níroarini. Seyíné sini símí tñí níwiápíga uro sípi dñí níyaiwiga uro wíkwí ríá ápiáwíniŋí nóga uro rírowiámí niga uro ikayíwí nímeariŋa uro mímáyó níróga uro wárixá nimóga uro míxí népéga uro yariŋagí síŋwí seaníŋiginiri nání searariŋini. ²¹ Nioni ámi níbirí níseaiméarína segí sípi yariŋíápiimi dání Goríxo ayá nimóána segí síŋwí anígíe dání ŋwí eámiginiri ayá síwí níroarini. Xámi segíyí wí íwí nero wigí íwí inígíápirani, íwí níñiri rípeánígíápirani, piáxí weánipaxí imóniŋípi egíápirani, ríxa ríwímini mímamó sini yariŋagí síŋwí níseanirína ŋwí eámiginiri rariŋini.

13

Íkwairí rí níwirína uríŋípi nánirini.

¹ Seyíné tñí e nání ríxa biaú bíŋáoni ámi bí bímfáriní. Ríxa níseaiméarína xwíyíá Bíkwíyo níriniri éaniŋí rípi “Xwíyíá nímixirína síŋwí wíñarófa waúraní, waú woraní, sopíŋí norónáyí, ‘Apí nepa ríra imónini?’ yaiwipaxíriní.” níriniri éaniŋípiimi níxídirane xwíyíá imíxaníwáriní. ² Xámi níbímáná ámi ríwíyo níbirína íkwairí seaiŋápa agwí seyíné sini míseaiméapa nerína segí íwí éfáyo tñí íwí méfá wíniyíné tñí nání payí nearí íkwairí seawárenapariŋini. Nioni ámi bí níbirína ámá íwí yariŋíáyí sini xe oéyoiniri síŋwí wínimfámani. ³ Seyíné dñí re yaiwiaríŋagi nání e emfáriní, “Nene ‘Kiraíso nepa Porómi dání rariŋíriní.’ yaiwiani nání o e oneaiwapíyini.” yaiwiaríŋagí nání e emfáriní. O píraníŋí owímíximíniri nerína samíŋí níwerí seaiariŋomani. Ení tñí seaiariŋorini. ⁴ Enína o samíŋí wenána íkíá

yoxáfpámi yekwíroarígfá aiwi Goríxoyá ení eáníhípimi dání ámi síhí hwehonorini. Xíto tñni nawíni ikáriníhwa enagí nání ení samíhí wenháone aiwi seyíné tíhí e nání nìbirane píraníhí seaimíxarí neranéná sího tñni nawíni níkumíxínirane imóníhwa enagí nání ení eáníhí Goríxoyá tñni seameanfwaríni.

⁵ Seyíné woxíni woxíni “Nepa Kiraisomi díhí wíkwíroaríhwa woníríani? Míwíkwíroaríhwa woníríani?” níyaiwiníri iwamfó inírixini. Sewaníhíyíné woxíni woxíni síhíwí ainenaxídírixini. “Jisasi Kiraiso tñni mihíníhwaénerini.” níyaiwiníro síhíwí mí nómixíníro níjfa mimónípa reho? E nísearíri aí síhíwí nainenaxídírná míwiároráfayí imóníhánáyí, “Kiraiso tñni mihíníhwaénerini.” níyaiwiníro síhíwí mí ómixínípaxí menini. ⁶ E nísearíri aí nioní díhí re seikwímonini. Seyíné none síhíwí níneanaxídíroná ríxa mímíwiárowáone imóníhagwi neanarího. ⁷ Seyíné sípí wí mepa oépayíníri Goríxomi ríxíhí seauríyaríhwaríni. Ámá wí re oneaiawípoyíníri, “Porowa Koriní hweáyo wáf nurímeríná wí mímíwiárogfawixini.” oneaiawípoyíníri seauríyaríhwaríni. “Porowa míwiárogfawixini.” neaiawíaríhagí aiwi seyíné nahí imóníhípi tñni xixeni epíri nání Goríxomi ríxíhí seauríyaríhwaríni. ⁸ Ayí rípi náníri. None pí pí neranéná xwíyfa nepaxíhípimi díhí míwíkwíropa oépayíníri wí yaríhwaónemani. Apimi díhí wíkwíropaxípíni yaríhwaónerini. ⁹ None ení samíhí neawéagí aí seyíné ení neáníro Kiraisomi xídaríhagí níseaníríná yayí yaríhwaríni. Seyíné yóf oimónípayíníri Goríxomi ríxíhí seauríyaríhwaríni. ¹⁰ Ayí rípi nání agwí nioní seyíné tñni mihíweá wí e dání níhíweámáná payí rína eaaríhíni. “Nioní segí tíhí e nání nìbiríná Goríxo néní tíhóníhí oimóníri nímixíníhípimi dání rífa tíhí oseamemini.” mímimónaríhagí nání payí rína nearí wírenaparíhíni. Ayí rípi nání raríhíni. Goríxo néní tíhóníhí oimóníri nímixíríná ámá xíomi díhí wíkwíroarígfáyo uyíní uméwíníginíri nímixíhímani. Eníni wímíxíwíníginíri nímixíhírini.

Yoparfípi uríhí náníri.

¹¹ Negí nírixímeáyíné, yoparfí rípi nearíná yayí seawárenaparíhíni. Seyíné yóf oimónaneyíníro aníhí miní ero nioní ení ríremíxí seaiaríhípi arífa ókiarfí móníro díhí axíhípimi xídíro píyfa wero érixini. Seyíné e nerónáyí, Goríxo —O ámá nání díhí sípí seainí nání seaimíxíri píyfa wepíri nání seaimíxíri enorini. O íníná díhí seakíyóníarini. ¹² Goríxomi díhí wíkwírogfáyíné yayí nínróná yayí óf eánenírixini. ¹³ Goríxoyá ámá nioní tñni re hweagíyí yayí seawárenaparího. ¹⁴ “Seyíné níyínení Ámíná Jisasi Kiraiso wá seawianíri Goríxo díhí sípí seairí oyá kwíyípi nawíni seakumíxaríri éwíníginí.” nímónarini.

Payí Poro Garesia piropenisíyo ηweáyí nání eañnaríni.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí piropenisí yoí Garesiayo ηweagíáyí nání Poro eañnaríni. Poro xámi émayí añí tñí mñni wáí nura nemeríná Garesia piropenisíyo nání nurí añí obaxí e e ikwíroníñíyo wáí nura emeñnigíni (Wáí wurímeiarígíáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nurí yaríná Judayí wí Garesia piropenisíyo nání nuro áma Poro xwíyá Jisaso nání rññí yayí winipaxípi wáí uraríná Jisasomí dñí wíkwírogíáyo xenwí nuréwapíyiro rénñí urígíawixíni, “Jisasomí dñí níwíkwíro aiwi iyí símí sító míwákwínípa ero ηwí ikaxí Moseso níriri eañpimi ení píraníñí míxí dñípa ero nerónáyí, Goríxoyáyíné imónipaxímani.” urígíápi nání Poro nñíá nimónimáná payí rina níriri eañnigíni. Xenwí uréwapíyarígíáyí ríwí numero sa Jisaso nání uréwapíyíñípi dñí ikwíróríxíni níriri eañnigíni.

1-2 Poroní —Nioní Kiraisoyá wáí wurímeiaríñá wonírini. Áma wí Goríxo nání wáí wurímeiwínigíni níríwárénapígíámani. Wí Goríxoyá wáí wurímeiarígíá wo imóníwínigíni nírípeagíámani. Ápo Goríxo —O Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání owiápnímeaníri sñí wimíxíñorini. O tñí Kiraiso tñí awaú nírípeagíáñorini. Nioní tñí negí níríxímeá re ηweagíá nñni tñí Goríxoyá siyikí imónígíá Garesia piropenisíyo añí bi bimi ηweagíáyíné nání payí rina nearí mónaparíñwií. ³ “Negí ápo Goríxo tñí negí Ámíná Jisasi Kiraiso tñí wá seawianíri seyíné níwayíroníro ηweapíri nání seaimíxíri oépiyí.” nimónarini. ⁴ Kiraiso nene áma Goríxomí míxídarígíáyí yarígíápa mepa yaníwá nání uyínií yarígíá ríná dání gwíññí neaíkweani nání enñigíni. E neríná negí ápo Goríxo “E éwínigíni.” yaiwíñípi tñí xixeni nerí nene íwí yaríñwápi yokwarímí neaimíníri nání yoxáfpámi xe onípíkípoyníri enñigíni. ⁵ Ayínání íníná Goríxomí yayí numéra úwanigíni. E éwanigíni.

“Xwíyá yayí neainaríñípi ná bñni imóníni.” uríñí nánírini.

⁶ Nioní seyíné yarígíápi nání ududí xwé ninarini. Seyíné sñni mé Kiraiso wá níseawianíri seañpimí dání Goríxoníyá oimónípoyníri wéyo íá seaumíññomí níwíepí samoárími nuro mimóní xwíyá yayí neainaríñí bimi oxídaneyíñiro yaríñagíá nání ududí xwé ninarini. ⁷ Apí nepa xwíyá yayí neainipaxí bñmani. Áma wí seyíné ayá nísearemoro xwíyá Kiraiso nání yayí neainipaxí imóníñípi náiroayiri ikíxeaníro yaríñagíá nání raríñni. ⁸ Ámaóne aírani, añíñají wo aírani, xwíyá yayí neainaríñí nioní xámí wáí nísearírná seararíñápi tñí xixeni mísearí xegí bi nísearírnáyí, xe roapíkíníwanigíni. ⁹ Nísearírná ríxa e seararíñwá aiwi ámi axípi bi osearímíni. Gíyí gíyí xwíyá yayí neainaríñí nioní wáí seararíná aríá nigíápi tñí xixeni mísearí xegí bi nísearírnáyí, xe roapíkíníríxíni. ¹⁰ “Poro áma nñni xío yaríñípi nání yayí owíníri raríni.” ríseaimónarini? Oweoi, áma maríáí, Goríxoní nioní yaríñápi nání yayí owíníri yaríñni. “Poro áma sírogwí tñíáoni oimónímíñíri yaríni.” ríseaimónarini? Nioní áma sírogwí tñíáoni oimónímíñíri nerí síñwíyí, Kiraisoyá xínáñíñíñí nimóníri omíñí wíiaríñáoni imónímíñíri enámáni.

“Xwíyá nioní wáí seararíñápi Goríxo wáí nókímíxíñíri.” uríñí nánírini.

¹¹ Níríxímeáyíné, xixeni imóníñí rípi osearímíni. Xwíyá yayí neainaríñí nioní wáí searíñápi áma wí érowiápnígíámani. ¹² Áma wo raríñagí aríá wíñápmáni. Áma wo níréwapíyíñípmáni. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewaníño wáí nókímíxíñípiñíni. ¹³ “Gí Judayí Goríxomí píraníñí oxídaneyíñiro yarígíápa nioní eníñá neríná

yagápi nání seyíné ríxa arfá wigfawixíni.” nimónaríni. Goríxoyá síyikí iwamfó imónigfáyo xeaníhí ríá tñhí níwikárirí anípa imíxárfimígínirí yagáriní. ¹⁴ Gí arfowa érowiápfínigfápi oxídimínirí nerfíná gí níríkwí wa nioní tñní xixení imónagfámani. Nioní gí arfowa nérowiápfíníro níneaíwapiya bigfápi oxídimínirí ayá ríá níweagí enagí nání nioní tñní xixení imónagfámani. ¹⁵⁻¹⁶ Nioní e yagáoní aiwi Goríxo — O gí inókí síní míníxírí enáná wá níniwianíríhípimi dání xíoyáoní oimónírí nání wéyo fá numíríhíoríní. O Poro gí íwo nání émáyo wáf nurímeíwínigínirí níwimónírí o nání wíá nókímíxíhíná axíná nuri wíá nókímíxífpí nání ámá wí tñní xwíyíá bí míríníhwanigíní. ¹⁷ Wáf wurímeipírífa nání xámi nimónigfáwa Jerusaremí hweagíe nání wí muhanigíní. Sa Arebiayíyá aníyómíní nuri e dání ámí aní Damaskasíyí ríníhípimi nání unhanigíní. ¹⁸ E nemoní xwiogwí ríxa waú wo pwéáná “Pitao tñní xwíyíá hweáimígíní.” níyaiwirí Jerusaremí nání nuri o tñní níhwearfíná sfá wé wúkaú síkwí wú yeamúroarífná ¹⁹ wáf wurímeiarígíá wíamí síhíwí mívínípa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomí xogwáomíní síhíwí wíníhanigíní. ²⁰ Xwíyíá agwí nioní nearí wírenaparíhápí Goríxoyá síhíwí tñhí e dání “Yapí bí míríríhíní.” nísearírí eaaríhíní. ²¹ Pitao tñní xwíyíá níhweámoní ámí aní Siria píropenisíyo tñní aní Sirisia píropenisíyo tñní níkwíróníga unípi tñhí e nání unhanigíní. ²² Nioní e ená enagí nání íná Kiraisoyá síyikí imónigfá Judia píropenisíyo aní apí apimí hweagíáyí nioní síní síhíwí mánígíá enagí nání sfímímaní mí mánómíxípaxí nimóníro ²³ wigí wíníyí sa xwíyíá rípi rínaríhagífa arfá wiayigíawixíni, “Nene xámi xeaníhí ríá tñhí neaikárhíno síní axípi e mé ríxa xwíyíá nene dhíhí wíkwíroaríhíwá xwíríá oikíxémínírí enípi wáf rímearíní.” rínaríhagífa arfá níwiayíro ²⁴ “Ayí Goríxo omí wíémóagí nání ríá e yaríní?” níyaiwíro nání yayí umegíawixíni.

2

Wáf wurímeiarígíá wífa Poromí umímínígíá náníríní.

¹ Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememoní Banabaso tñní nerímeánírai Taitasomí níwirímeámí ámí Jerusaremí nání unwanigíní. ² Nioníyá dhíhí tñní marfái, Goríxoyá dhíhí tñní wáf wurímeiarígíá gí wífa —Awa ámá wí “Wíníyo seáyí e wimónigfáwarfáni?” wíaiwíarígíáwaríní. Awa tñní xwíyíá hweáimígíníríná nuri xwíyíá yayí neainaríhí nioní émáyí aníyo wáf uraríhápí nání áwaní nurémearífná awa “Joxí wáf nurírífná xámi néra bhíhípi tñní agwí yaríhípi tñní surífná yaríhíní.” nírípíríxínírí xámi awamí ínímí áwaní uraríhanigíní. ³ E éagí aí Taitaso, nioní tñní úo —O Gírikíyí woríní. O nání aí awí eánígíe dání re wí mánírígíawixíni, “Iyí sfímí síní sfó mívákwíníháná nene tñní nawíní kumíxíníhíxomání. Xámi iyí sfímí sfó owákwípoyí.” wí mánírígíawixíni. ⁴ Mímóní níríxímeá imónigfáyí —Ayí nene gwíhíhí hweaníwáne imónírane re yaiwirane “Kiraisomí dhíhí níwíkwíroríhípimi dáníní wé róníhí wíene imóníhíxímaní. Omí dhíhí níwíkwírómáná híwí ikaxí eáníhípimi níxídhíhípimi dání Goríxoyá síhíwíyo dání wé róníhí wíene imóníhíxíríní.” yaiwirane yaníwá nání gwíhíhí neanwíránírí egíáyíríní. Ayí Kiraisomí dhíhí wíkwíroaríhíwípimi dání híwí ikaxí eáníhípimi xídaní nání áxehwarí míníhíwáne síhíwí íwí neanímeaaníro nání ámá kíkíá imónigfá wíníhí nimóga neaímeagíáyíríní. ⁵ Ayí xehwí rarígíhápí none wí arfá níwirane mívídhí xwíyíá yayí neainaríhí nepaxíhí imóníhípi seyíné tífámíní síní aníhí níríga unfá nání ayo pírfí níwíalíkirane enwanigíní. ⁶ Apíní marfái, wáf wurímeiarígíá “Wíníyo seáyí e wimónigfáwarfáni?” wíaiwíarígíáwa —Awa xámi Ámínáo tñní emeagíáwa aí “Ayí ananíríní.” yaiwíaríhíáwaríní. Goríxo ámáyo sfímí sfímí e mumearíhí enagí nání raríhíní. Awamí xwíyíá nioní wáf rímearíhápí nání áwaní urémeáfná re wí mánírígíawixíni, “Joxí wáf nírírífná xwíyíá nímúrorí raríhípi, ayí rípiríní.” wí mánírígíawixíni. ⁷ Wí e mánírípa nero sa

dijí rípi niaiwigíawixíni, “Goríxoyá dijíyo dáni iyí símí sító mîwákwinípa yarígíáyo wáf uríníri uowáríñoríani? Pitaom negí Judayo wáf uríníri uowáríñípa émáyo wáf uríníri uowáríñoríani?” niaiwigíawixíni. ⁸ Goríxo iyí símí sító wákwinígíáyo wáf uríníri Pitaomí ení síxí wímíxíñípa nioní ení émáyo wáf uríníri ení síxí nímíxíñí enagi nání raríñíni. ⁹ Apí níniaiwiwo mí nínómíxíro “Goríxo Poromí wá níwianíri e wiíñíríani?” níniaiwiwo nání Jemiso t́níní Pitaom t́níní Jono t́níní —“Awa aní iyí noranígá punípníñí imónígíáwaríani?” wíaiwiarígíáwaríni. Awa axípíní re rínarígíawixíni, “None Judayí anímníni wáf uráníwáríni. Poro t́níní Banabaso t́níní awaú émáyí anímníni wáf urípísíríni.” níriníro yawawi “Awa t́níní níkumíxíníri yaríñwáoneríani?” yaiwiani nání siganíxí níyeairo yayí yeawarígíawixíni. ¹⁰ E neróná yawawi “Apí oyaiyí.” níyeaimóníri símí xeadípénarígíwípi níriníro rípiní yearígíawixíni, “Awagwí áamá re ñweagíá d́fwí ikeamónígíáyo dijí nímorí arírá bí owíaiyíníri éfísixíni.” yearígíawixíni.

Poromí Pitaomí áamá síñwí anígíe dání mîxí uríñí náníriní.

¹¹ E nerí aí Pitaom aní Adíokí ríníñípímí nání níbírná xewaníño xwíyíá meárínípa xí bí íkáríníagi nání nioní mímayó dání níwíakírí xíomí “Nípíkwiní mîyaríñíni.” uríñanígíni. ¹² Ayí rípi nání e uríñanígíni. Áamá Jemiso t́ámíní síní mîrémónapípa enáná Pitaom ananí áamá émá t́níní níkumíxíníri aiwá nawíní nagíriní. E nerí aí áamá awa —Awa re rarígíáwaríni, “Émayí Jisasomí dijí níwíkwíroro aí iyí símí sító mîwákwinípa nerínáyí, Goríxoyá imónípaxímaní.” rarígíáwaríni. Awa rémónapáná Pitaom ríxa wé íá nímxéáníri síní émáyí t́níní níkumíxíníri aiwá nawíní nagímaní. Awa nání wáyí nerí e yagíriní. ¹³ Judayí Jisasomí dijí wíkwíroarígíá Adíokíyo ñweagíáyí “Pitaom wé íá nímxéánírná xixení mîyaríñíni.” níwímóníri aí ayí ení Pitaom enípa axípi éwapínígíawixíni. E nero wígí éwapíníápímí dání dijí Banabasoyápi ení píri yípákíwígíawixíni. ¹⁴ E éagíá aiwí nioní ayí xwíyíá yayí neainaríñípi píraníñí íá mîxírípa nero apí t́níní nepa xixení mîyaríñagíá níwírná Pitaomí áamá níní aríá egíe dání re uríñanígíni, “Joxí Judayí woxí aí yegíyí yarígíápa íníná mé émáyí yarígíápa nímóníri yaríñoxi enagi nání pí nání émáyí re oyaiwípoyíníri wíkarímníri yaríñíni, ‘Judayí yarígíápa nímónírane mepa neranénáyí, nípíkwiní mîyaríñwíni.’ oyaiwípoyíníri pí nání wíkarímníri yaríñíni?” uríñanígíni.

‘Jisasomí dijí wíkwíróápímí dáníni Goríxo ‘Wé rónígíáyíriní.’ ráraríñíriní.’ uríñí náníriní.

¹⁵ Ámí re uríñanígíni, “Yawawi yegí inókípaú yeaxírígíe dání émáyí imónírai ñwí ikaxí ríníñípímí wíakíarígíawíwawí imónírai mé Judayí imónígwíwawíriní. ¹⁶ E imónígwíwawí enagi aí Goríxo áamá ñwí ikaxí Moseso eanípi xídarágíápímí dání wí ‘Wé rónígíáyíriní.’ mîrará áamá Kírísí Jisasomí dijí wíkwíroarígíápímí dání ‘Wé rónígíáyíriní.’ ráraríñí enípi nání níjía nímónírai nání yawawi Goríxo yegí ñwí ikaxí eáníñípímí xídarágwípímí dání maríái, yegí Kírísí Jisasomí dijí wíkwíroarígíawípímí dání ‘Wé rónígíáwáuríni.’ ráríníá enagi nání yawawi aí Kírísísomí dijí wíkwírogwísisíxíni. O áamá wo aí ñwí ikaxí eáníñípi xídaráñípímí dání ‘Wé róníñoríni.’ wí ráríníá menagi nání Kírísísomí dijí wíkwírogwísisíxíni. ¹⁷ Yaiwaníñowawí ñwí ikaxí eáníñípi níxídaráiná yarígwípímí dání maríái, Kírísíso neainíñípímí dijí wíkwíroarígíawípímí dání Goríxo ‘Wé rónígíáwagwíriní.’ yearáriníñíwawí oimónaiyíníri neríná Judayenyá ñwí ikaxí ‘Apí apí éfíríxíni.’ ríníñípímí wíakígíawíwawí imónígwíwawíriní. E imónígwíwawí enagi nání re rípaíraní, ‘Kírísíso áamá íwí epíri nání wíepísaríñoríni.’ rípaíraní? Oweoi, wí e rípaí mimóníni. ¹⁸ Aní nioní pínearáináwí ámí nímírnáyí, ‘Ñwí ikaxí eáníñípímí wíakíaríñoxíriní.’ nírípaíriní. Ayí rípi raríñíni, ‘Nioní Judayenyá ñwí ikaxí

ríninǵipí ríwí nímoríná nepa sipí bi méagi aí xámi api nixǵdirǵipimi dání wé róninǵaoni imónǵimigíniri enǵa emí moǵápi ámi fá nixírǵínáyí, “Nwí ikaxí eáninǵipimi wiaǵkiarǵnoxírini.” nírǵpaxírini.’ rarǵinini. ¹⁹ Ayí rǵpí nánirini. Nioní sǵnǵi nǵwí ikaxí eáninǵipimi oxǵdimíniri neríná nijǵá re imóninǵáriní, ‘Apimi dání ámá wí Gorǵxoyá sǵnǵwǵyo dání wé róninǵǵáyí imónǵpaxǵmaní.’ Nijǵá e nimónirí nání sǵnǵi apimi nixǵdimí nání rǵxa pegǵáyí wonǵnǵinǵí imónirí Gorǵxomini nixǵdirí dǵnǵí wǵkwǵrómi nání sǵnǵí egǵáyí wonǵnǵinǵí imónirí enǵáriní. ²⁰ Nioní Kiraiso tǵnǵi nawíní rǵxa íkǵá yoxáǵpámi pegwǵíonirini. Ayí rǵpí rarǵinini, ‘Nioní Gorǵxoyá dǵnǵí tǵnǵi Kiraiso tǵnǵi nawíní ikárinǵgwǵíonirini.’ rarǵinini. Nioní pí pí yarǵnǵápi gǵí dǵnǵíyo dání yarǵnǵámani. Kiraiso nioní dǵnǵí íkǵí nǵnǵinǵí enǵagí nání oyá dǵnǵíyo dání yarǵnǵáriní. Sǵnǵi xwǵá tǵyo nǵnǵwearíná pí pí yarǵnǵápi, ayí Gorǵxoyá xewaxomi —O nioní nání dǵnǵí sipí nǵwinirí yorǵrinǵnorini. Omǵnǵi dǵnǵí nǵwǵkwǵrorǵí yarǵnǵáriní. ²¹ E neríná Gorǵxo nioní wá nǵnǵwianirí nǵnǵipí peá moarǵnǵámani. Nwí ikaxí eáninǵipimi nixǵdirǵipimi dání ámá nepa wé róninǵǵáyí imóninǵánáyí, ayí Kiraiso penǵpí surǵmá peáripaxírini.” urǵnǵanigini.

3

Dǵnǵí nǵwǵkwǵrorǵinǵipimi dání imónǵpaxǵpí tǵnǵi nǵwí ikaxǵpí nixǵdirǵinǵipimi dání imónǵpaxǵpí tǵnǵi nánirini.

¹ Majǵmajǵá ikárinǵarǵǵá Garesia nǵweagǵáyíné, ámá go dǵnǵí pǵrǵpǵrǵí seaǵagi yarǵnǵoi? Kiraisomi yoxáǵpámi yekwǵroáraná nene nání neaǵinǵipí nání nioní seyǵné tǵnǵi nǵnǵwearíná pǵráninǵí repǵyí nǵseaiera unǵa enǵagí nání sewanǵinǵyǵné sǵnǵwí tǵnǵnǵinǵí wǵnǵǵá enǵagí nání rarǵinini. ² Nioní yarǵnǵí bi rǵpini oseaimini, “Gorǵxo xegǵ kwǵyǵpí nǵseaipiríná seyǵné nǵwí ikaxí Moseso eanǵipimi xǵdarǵnǵagǵa nǵseanirí seaipǵnǵíraní? Xwǵyǵá Kiraiso nání ríninǵipí arǵá nǵwiro dǵnǵí wǵkwǵróagǵa nǵseanirí mǵseaipǵpa enǵíraní?” ³ Seyǵné arǵge nero majǵmajǵá ayá wí ikárinǵarǵoi? Iwamǵó íná Gorǵxoyá oimónaneyinǵiro kwǵyǵpí enǵí seaǵmǵxǵnǵipimi dání néra núǵasáná agwǵí segǵí enǵí eánǵǵáipimi dánini yóǵ oimónaneyinǵiro rǵyarǵnǵoi? ⁴ Kiraisomi dǵnǵí wǵkwǵróáná seaǵmeanǵí nǵpini surǵmá rǵseaǵmeanǵinǵigini? “Oweoi, api surǵmá wí mǵseaǵmeanǵinǵigini.” nimónariní. ⁵ Gorǵxo xegǵ kwǵyǵpí sǵxǵ nǵseayiri emǵmǵ nǵseaǵwapǵyiríná seyǵné nǵwí ikaxí Moseso eanǵipimi xǵdarǵnǵagǵa nǵseanirí nání seaǵwapǵyarǵnǵíraní? Xwǵyǵá yayí neainarǵinǵí imóninǵipí arǵá nǵwiro dǵnǵí wǵkwǵróagǵa nǵseanirí nání mǵseaǵwapǵyipa yarǵnǵíraní?

⁶ Bǵkwǵyo re nǵrinirí eánini, “Ebǵrǵamo Gorǵxo urǵpí dǵnǵí wǵkwǵróagǵi nání ‘Wé róninǵí imóninǵí worini.’ rárǵinini.” ⁷ E nǵrinirí eáninǵagǵi nání dǵnǵí re móǵrǵxiní, “Gǵyǵí marǵái, dǵnǵí Gorǵxomi wǵkwǵroarǵǵáyí Ebǵrǵamoyá íwiárǵawé imóninǵǵáyíriní.” móǵrǵxiní. ⁸ Enǵíná Gorǵxo re enǵwǵpeárinǵí enǵagǵi nání “Émáyí nioní dǵnǵí nǵkwǵróáná ‘Wé róninǵǵáyíriní.’ rárǵimigini.” nǵrinirí enǵwǵpeárinǵí enǵagǵi nání Bǵkwǵyo nǵrinirí eáninǵípa Ebǵrǵamomi xwǵyǵá yayí winarǵinǵí imóninǵí rǵpí urǵinǵigini, “Joximi dání ámá rǵxǵí wǵrǵí wǵrǵí egǵáyo nǵyoní nanǵí wiimǵáriní.” urǵinǵigini. ⁹ Ayǵnání re rǵpaxírini, “Gorǵxo ámá xǵomí dǵnǵí wǵkwǵroarǵǵá gǵyǵí gǵyo Ebǵrǵamo, dǵnǵí wǵkwǵronǵomi tǵnǵi nawíní nanǵí wiinǵyǵíriní.” rǵpaxírini. ¹⁰ Rǵpí nání ení dǵnǵí nímoríná axǵpí yaiwǵpaxírini. Ámá nǵwí ikaxí Moseso eanǵipimi nixǵdirǵipimi dání Gorǵxoyá sǵnǵwǵyo dání wé róninǵwaéne oimónaneyinirí yarǵǵá nǵnǵi oyá sǵnǵwǵyo dání sa anǵnǵmǵxinǵpǵrǵa nání xwǵyǵá meárinǵǵáyí imóninǵoi. Bǵkwǵyo re nǵrinirí eáninǵagǵi nání rarǵinini, “Ámá nǵwí ikaxí Bǵkwǵyo eáninǵí api api nǵyoní xǵxení mǵxǵdǵpa yarǵǵá gǵyǵí gǵyǵí Gorǵxoyá sǵnǵwǵyo dání sa nanǵnǵmǵxinǵanǵiro nání xwǵyǵá meárinǵarǵnǵoi.” nǵrinirí eáninǵagǵi nání rarǵinini. ¹¹ Bǵkwǵyo rǵpí ení nǵrinirí eáninǵagǵi nání rarǵinini, “Ámá dǵnǵí wǵkwǵróagǵa nání Gorǵxo ‘Wé róninǵoi.’ rárǵinǵyǵí dǵnǵí

n̄iyim̄iñf̄ t̄ígf̄á imónip̄ráoi.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñaḡi nán̄i d̄iñf̄ re yaiwiár̄ipax̄ír̄in̄i, “Ámá wo ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄pim̄i x̄f̄dar̄iñaḡi nán̄i Gor̄ixo ‘Wé rón̄iñox̄ir̄in̄i.’ urár̄ipax̄f̄ mimón̄in̄i.” yaiwiár̄ipax̄ír̄in̄i. ¹² Wé rón̄iñf̄ oimón̄aneȳin̄ro ñw̄f̄ ikax̄f̄ x̄f̄dar̄iḡf̄ápi, aȳf̄ Gor̄ixom̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄roar̄iḡf̄ápi t̄in̄i x̄ixen̄iman̄i. Rip̄i B̄ikw̄f̄yo n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñaḡi nán̄i rar̄iñin̄i, “Ámá ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄pi x̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ bi aí m̄iwiamó wiḡf̄ x̄ixen̄i n̄ix̄f̄dir̄iñf̄pim̄i dán̄in̄i d̄iñf̄ n̄iyim̄iñf̄ t̄ígf̄áȳf̄ imón̄ar̄iḡf̄ár̄in̄i.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñaḡi nán̄i rar̄iñin̄i. ¹³ Judayene ñw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iñf̄pim̄i dán̄i nan̄f̄nan̄f̄wá nán̄i x̄w̄iȳf̄á meár̄in̄iñwaéne imón̄iñaḡi aí Kiraiso xewan̄iño nene nán̄i x̄w̄iȳf̄á neameár̄in̄iar̄f̄ná wan̄f̄n̄im̄ix̄f̄ápiim̄i dán̄i gw̄f̄n̄iñf̄ nearoaȳiron̄f̄r̄in̄i. Aȳf̄ rip̄i n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñaḡi nán̄i searar̄iñin̄i, “Ámá p̄ikíáná íkf̄áyo yekw̄iroár̄in̄iḡf̄á ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ Gor̄ixoyá s̄iñw̄f̄yo dán̄i an̄f̄n̄im̄ix̄nan̄iro x̄w̄iȳf̄á meár̄in̄iḡf̄áȳf̄r̄in̄i.” n̄ir̄in̄ir̄i eán̄iñaḡi nán̄i “Kiraiso nene nán̄i x̄w̄iȳf̄á neameár̄in̄iñf̄pim̄i dán̄i gw̄f̄n̄iñf̄ nearoaȳiron̄f̄r̄in̄i.” searar̄iñin̄i. ¹⁴ Eb̄ir̄famom̄i s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i Gor̄ixo “Nan̄f̄ e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄iñf̄pi émáyo en̄i w̄imear̄i Judayene Gor̄ixo neḡf̄ ar̄owam̄i s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i “N̄iḡf̄ kw̄iȳf̄pi n̄iseaiap̄im̄f̄ár̄in̄i.” r̄iñf̄pi nene Kiraiso neaiñf̄pi d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄roar̄iñw̄ápiim̄i dán̄i neaímear̄i en̄f̄a nán̄i gw̄f̄n̄iñf̄ nearoaȳiron̄f̄r̄in̄i.

“Ñw̄f̄ ikax̄f̄pi n̄ir̄ir̄f̄ná Eb̄ir̄famom̄i ‘N̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.’ ur̄iñf̄pi x̄w̄f̄á oiwen̄in̄ir̄i r̄iñf̄man̄i.” ur̄iñf̄ nán̄ir̄in̄i.

¹⁵ Ḡf̄ n̄ir̄ix̄meáȳf̄né, ámaéne yar̄iñw̄ápi nán̄i x̄w̄iȳf̄á bi osear̄im̄in̄i. Ámá wo x̄w̄iȳf̄á r̄ixa n̄ir̄éroár̄ir̄f̄ná “E n̄isiim̄f̄ár̄in̄i.” nur̄ir̄i nán̄i “Jox̄i r̄ir̄f̄ápi íkf̄ s̄iñaḡi n̄ikw̄f̄r̄imón̄im̄f̄áman̄i.” éñiñf̄ nur̄ir̄f̄náȳf̄, r̄f̄wéná ámi om̄iw̄iaróm̄in̄ir̄i ner̄i w̄i r̄in̄f̄aran̄i? Ámi s̄iñf̄ bi ḡf̄w̄f̄ n̄im̄ix̄ir̄i w̄i r̄in̄f̄aran̄i? Oweoi. ¹⁶ Gor̄ixo Eb̄ir̄famom̄i t̄in̄i iȳf̄ ax̄f̄pám̄i t̄in̄i s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i “D̄ix̄f̄ iȳf̄ ax̄f̄pám̄i dán̄i nan̄f̄ n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄iñf̄pi nur̄ir̄i iȳf̄ ax̄f̄páȳf̄ n̄ir̄ir̄f̄ná Eb̄ir̄famoyá f̄wiár̄f̄awé obax̄f̄ nán̄i m̄ir̄f̄ ná won̄i Kiraiso nán̄i r̄iñf̄r̄in̄i. ¹⁷ Nion̄i osear̄im̄in̄ir̄i searar̄iñápi rip̄i imón̄in̄i. Wiḡf̄ s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i “Nan̄f̄ e n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” nurár̄imáná en̄jáná x̄wiogw̄f̄ r̄ixa 430 n̄im̄úrómáná en̄jáná ñw̄f̄ ikax̄f̄pi nur̄ir̄i aiw̄i x̄ám̄i “E n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” nur̄ir̄f̄ná “Íkf̄ s̄iñaḡi n̄ikw̄f̄r̄imón̄im̄f̄áman̄i.” éñiñf̄ urár̄iñf̄pi nán̄i w̄i rak̄in̄iñf̄man̄i. Aȳf̄nán̄i re nimón̄ar̄in̄i, “ ‘E n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.’ urár̄iñf̄pi Gor̄ixo w̄i x̄w̄f̄á oiwen̄in̄ir̄i en̄f̄man̄i.” nimón̄ar̄in̄i. ¹⁸ Ñw̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄pi x̄f̄dar̄iñw̄ápiim̄i dán̄i Gor̄ixo nene nán̄i neaip̄imoár̄iñf̄pi neaímeapax̄f̄ nimón̄ir̄f̄náȳf̄, nene re yaiwian̄iḡin̄i, “O ‘N̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.’ réroár̄iñf̄pim̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄roar̄iñw̄ápiim̄i dán̄i neaímeapax̄f̄man̄i.” yaiwian̄iḡin̄i. E ner̄i aí Eb̄ir̄famom̄i s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i “N̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” réroár̄iñf̄pim̄i d̄iñf̄ w̄ikw̄f̄ron̄f̄pim̄i dán̄in̄i w̄imeañf̄ en̄aḡi nán̄i d̄iñf̄ w̄i e yaiwian̄iméw̄in̄i.

¹⁹ E searar̄iñaḡi nán̄i ámá wo re n̄ir̄in̄iñoi, “Ñw̄f̄ ikax̄f̄ r̄in̄iñf̄pim̄i x̄f̄dar̄iñw̄ápiim̄i dán̄i Gor̄ixo nene nán̄i neaip̄imoár̄iñf̄pi nepa m̄ineaiimeapax̄f̄ nimón̄ir̄f̄náȳf̄, pí nán̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄pi near̄iñf̄r̄ani?” n̄ir̄in̄iñoi. Ai aȳf̄ Eb̄ir̄famoyá iȳf̄ ax̄f̄pá imón̄iño —“Om̄i dán̄i nan̄f̄ n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iño, aȳf̄ or̄in̄i. O imón̄f̄e nán̄i “f̄w̄f̄ nene yar̄iñw̄ápi x̄f̄oyá man̄f̄ n̄iw̄iaíkir̄i r̄f̄a yar̄iñw̄in̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i ñw̄f̄ ikax̄f̄pi near̄iñf̄r̄in̄i. Ñw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i Gor̄ixo an̄f̄n̄ajf̄yá man̄f̄yo dán̄i apax̄f̄pán̄iñf̄ imón̄iñf̄ wom̄i ur̄iñf̄p̄ir̄in̄i. ²⁰ Ámá wo apax̄f̄pán̄iñf̄ imón̄iño ap̄i ur̄in̄ir̄i nurowár̄ir̄f̄ná xewan̄iño ap̄i ur̄in̄imen̄iñoi. E ner̄i aí Gor̄ixo “E n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.” nur̄ir̄f̄ná ámá apax̄f̄pán̄iñf̄ imón̄iñf̄ wom̄i murowár̄f̄ wayá s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i urar̄iḡf̄ápa ax̄f̄pi e en̄f̄r̄in̄i.

²¹ Ámá wo re r̄in̄iñoi, “Gor̄ixo x̄w̄iȳf̄á Eb̄ir̄famom̄i s̄m̄iman̄f̄yo dán̄i ‘E n̄iseaiim̄f̄ár̄in̄i.’ nur̄imáná ámi r̄f̄w̄f̄yo xeḡf̄ ámáyo ñw̄f̄ ikax̄f̄pi nur̄ir̄f̄ná ikweakw̄f̄m̄f̄ ner̄i m̄ir̄ipa reñin̄iḡin̄i?” Ámá wo e ráná “Oweoi, w̄i e r̄ipax̄f̄man̄i.” ur̄im̄f̄in̄i. Gor̄ixo ñw̄f̄ ikax̄f̄ ámá n̄ix̄f̄dir̄iñf̄pim̄i dán̄i d̄iñf̄ n̄iyim̄iñf̄ imón̄ip̄r̄f̄a nán̄i imón̄ipax̄f̄ bi n̄ir̄ir̄i s̄iñw̄ir̄iȳf̄, aȳf̄ ñw̄f̄ ikax̄f̄ ap̄i x̄ixen̄i x̄f̄dar̄iñaḡf̄a n̄iw̄in̄ir̄f̄ná “Ḡf̄ s̄iñw̄f̄yo dán̄i

wé rónigfáyínérini.” urípaxí imónimíniri enjírini. ²² E nerí aí rfwamínjé Bíkwyo neánirínjyó dání ámaéne negí fwí yarínjwápi nání Goríxo gwfnínjé neayáragírini. Ámá Jisasi Kiraisomi djé wíkwíroarígíáyó sa e yarígíápimi dání “E níseaimfáriní.” réroárínjipi tñni xixeni wiinfa nání ámaéne fwí yarínjwápi nání njwí ikaxí neánirínjyó dání gwfnínjé neayáragírini.

“Njwí ikaxípi Kiraisomi djé wíkwíróríxini yáyfwí neamenjírini.” urínjé nánirini.

²³ Xwiyfá djé wíkwíroarínjwáo nánipi siní mirínipa enáná njwí ikaxí eánínjipi yáyfwí níneaméra nibiri xwiyfá api síjání imóníe nání gwfnínjé neayáragírini. ²⁴ Ayí rípi seararínini. Njwí ikaxí eánínjipi Kiraiso tñjé e nání níneaipemeámi neaunfa nání yáyfwí níneaméra bagírini. Ámá Kiraisomi djé wíkwíroarínjagfa nání Goríxo “Gí sínjwíyo dání wé rónínjoi.” rárarínjé enjagí nání nene api e imónanfwa nání yáyfwí níneaméra bagírini. ²⁵ Xámi yáyfwí níneaméra bagí aí xwiyfá djé wíkwíroarínjwáo nánipi ríxa nimónínjagí nání yáyfwí neamearínjipimi siní xfdípaxí meníni.

“Djé wíkwíroarínjwápipi dání Goríxoyá niaíwene imónínjwíni.” urínjé nánirini.

²⁶ Seyfne níyfnení Kiraisi Jisasomi djé wíkwíroarígíápimi dání o tñni nawíni níkaríníro nání niaíwí Goríxoyá imónigfáyínérini. ²⁷ Kiraiso tñni oikárinaneyíníro níyfnení wayí nímearo xfo imónínjipa oimónaneyíníro rapírapí wúnínjé yínigfáriní. ²⁸ Seyfne níyfnení Kiraisi Jisaso tñni nawíni íkarínínjagfa nání wiyfne Judayí imónigfáyínérani, wiyfne Gírikíyí imónigfáyínérani, wiyfne wayá xínáiwánínjé nímoníro omínjé wíiarígíáyínérani, wiyfne omínjé wayápi epírí nání áxenwarí mínigfáyínérani, wiyfne oxíyfnérani, wiyfne apíxíyfnérani, níyfnení síyikí ná bini imónínjagfa nání Goríxoyá sínjwíyo dání ananí imónini. ²⁹ Kiraiso tñni nawíni íkarínigfáyíne enjagí nání Ebírfamoyá iyí axípa imónínjoi. Ayínáni xfomi símímanjyó dání “Níseaimfáriní.” réroárínjipi seainfáyíne imónínjoi. Segí arfo Ebírfamoyá djépi meapírfáyíneimínjé imónínjoi.

4

“Njwí ikaxípipi níxídrífná gwfnínjé neayáragí aí Kiraiso nearoayíronjírini.” urínjé nánirini.

¹ Ewayí xwiyfá rípi osearímíni. Xano wíepíxíniasínfo siní onímíá nímonírfná xanoyá amípi nípíni meanfo enjagí aiwí xínáiwánínjé nímoníro omínjé wíiarígíáyí yapí imónínjorini. ² Sfá xano rárinjyí imóníe nání omí ámá wí yáyfwí umero xfoyá omínjé sínjwí uwínaxídiro yarígíorini. ³ Xámi nene ení niaíwenénínjé imónagwáriní. E nímonírane xwiyfá sírimínjé éwapínigfápi —Api, ayí re rínarígíápirini, “Api mepaní. Api mínipani.” rínarígíápirini. Api oyaneyíníri níxídiranéá gwfnínjé neayáragí enjagí nání gwí omínjínjé yagwáriní. ⁴ Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imóníwínigíni.” yaiwíarínjyí imónáná xegí xewaxomi xwíá tñyo nání uowárenapínigíni. Omí apíxí wí uxíríri njwí ikaxí eánínjipimi níxídrírane gwí yárinagwayí imónínjwá womí uxíríri enjorini. ⁵ Goríxo piáxí níneamerí xfoyá niaíwenénínjé imónani nání njwí ikaxí níxídrínjipimi dání gwfnínjé yárinagwaéne nearoayírówínigíni uowárenapínigíni. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíweneráni?” oyaiwínípoyíníri xegí xewaxoyá kwíyípi —Apimi dání Goríxomi nurírfná “Ápoxíni. Ápoxíni.” urarínjwápirini. Api ríxa síxí seamímonjírini. ⁷ Ayínáni njwí ikaxí api api xfdípíri nání siní gwí omínjé yarígíáyíneimínjé mímonínjoi. Ríxa xfoyá niaíwíyíne imónínjoi. Xfoyá niaíwíyíne enjagí nání xfo seainjipimi dání xegí djépi meapírfáyíne imónínjoi.

“Seyfne yarígíápi nání aga ayá sfwí níroarini.” urínjé nánirini.

8 Xámi Gorixo náni sini majtá nimóniri náni mîxâdîpa nerîná ñwîá segî dîñî tîni imîxîgîfâpi —Api nepa ñwîá imónîñîpîmanî. Api omeñweaneyîni náni gwîniñî seayâriñîyîné nimónîro yagîfâriñî. 9 E nero aiwî seyîné rîxa xîomî nîxîdîro ámá xîoyá imónîñagîfa náni —Api rîpaxî aí ámá xîoyá oimónîpoyîni xewanîño seaimîxîñî eñagi náni e nîrîrîná “Ayî xîxeni rîmîîni.” nimónarîni. Rîxa xîoyá oimónîpoyîni seaimîxîñî eñagi náni seyîné dîñî arîge nîmoro axîmîni nîkîniimónîro ámi Judayîyá xwîyîfá sîrîmîñî éwapîñîgîfâpîmî —Api pîrânîñî seaimîxîpaxî wî mimónîñîpîriñî. Apîmî arîge nîyaiwîro ámî oxîdaneyîni yariñoî? Ámi Judayî iwamîtó érowîâpîñîgîfâpi nîxîdîrîñîpîmî dánî gwîniñî oyâriñaneyîni rîyarîñoî? 10 Seyîné Judayî sîfá ayîmî “E epaxîrîni.” rarîgîfâpi xîdîro emá sîñî náni sîfá ayîmî “E epaxî imónîni.” rarîgîfâpi xîdîro Gorixo náni dîñî mopîri náni sîfá ayî ayî imónáná “Aiwá nimîxîro e éfîrîxîni.” rarîgîfâpi xîdîro xwîogwî sîñî imónáná “E epaxîrîni.” rarîgîfâpi xîdîro yariñagîfa náni seararîñîni. 11 Seyîné e yariñagîfa náni aga ayá sîwî nîroarîni. Nîni seyîné tîni nîñwearîná anîñî minî nîsearéwapîyîri aí “Sîwîá searéwapîyîñîfâriñî?” nimónarîñagî náni ayá sîwî nîroarîni.

12 Gî nîrîxîmeáyîné, waunî rîpî osearîmîni, “Ñwî ikaxî rîniñîpîmî dánî gwîniñî yîrónîñáonî imónîñápa seyîné enî axîpî imónîpoyî.” osearîmîni. Nîni enî seyîné imónîgîfâpa sa ámá wonî imónîñagîfa náni seararîñîni. Nîni seyîné seaîmeááná seyîné sîpî wî mînikârîgîfâwîxîni. 13 Seyîné nîjîfâriñî. Iwamîtó ínâ dánî xwîyîfá yayî neainarîñîpî wâf nîsearîrîná rîramîñî nimónîri náni searîñanîgîni. 14 Nîni rîramîñî imónîñápi seyîné xwîrîfá seainîmîniñî eñî aiwî seyîné wî peayî nîniwianîro rîwî mîniimó Gorîxoyá anîñajî womîranî, Kiraiso xewanîñomîranî, nîmîmîniñîñîñî nîmîmîniñîgîfâwîxîni. 15 Nîni wâf searáná seyîné “Xwîyîfá yayî neainîpaxîpî arîfá wianîwaéne, nene mimónîñwî reñwîni?” nîyaiwîniñî yayî seainîñîpî gîmî nîmoro yariñoî? Ínâ e epaxî nimónîri sîñwîrîyî, niapanîro náni segî sîñwî aí yónîpaxî imónîñagîfa sîñwî seañî eñagi náni seararîñîni. 16 Nîni nepaxîñî imónîñîpî tîni xîxeni nearî seararîñagîfa náni seyîné “O sîmî tîni neaimîfâniñî yariñî.” rîseaimónarîni? 17 Ámá ñwî ikaxî rîniñîpî tîni gwîniñî seayâranîro yariñagîfâ mepî nîseatîniñîro aiwî nanî seaîwapîyanîro náni mepî seatînarîgîfâmanî. Poronî rîwî nîniimómáná noneyá sírogwî oimónîpoyîni seayîñwîroanîro yariñoî. 18 Nanî seaîwapîyîpîri náni mepî nîtîniñîróná ayî ananîrîni. Nîni seyîné tîni ñweañánánî marîfâ, nîni mîñweañagî aiwî nanî seaîwapîyîpîri náni mepî nîtîniñîróná ayî ananîrîni. 19 Gî nîaîwîñîñî imónîñîgîfâyîné, rîniñî apîxîwâ nîaîwî xîranîro ínâ wînarîñîpa nîni enî seyîné xerîwîmî warîgîfâpi pîni nîwiârîro Kiraiso imónîñîpa imónîpîrîfe náni ámi axîpî e nîniñîga warîni. 20 E nîsearîri aí mîxîniñî mîsearî nîpenî xwîyîfâni searîmî náni seyîné tîni onweámîniñî náni íkîniñî sîpî niarîni. Seyîné xerîwîmî warîgîfâpi náni ududî nînarîñagîfa náni seararîñîni.

Xegâ tîni Seraî tîni náni nîrîrîná ewayî xwîyîfâ bî urîñî nánîrîni.

21 Ñwî ikaxî rîniñîpîmî xîdarîñwâpîmî dánî Gorîxoyá sîñwîyo dánî wé rónîñwaéne oimónaneyîniñî yariñagîfâyîné, yariñî bî rîpî oseaimîni, “Ñwî ikaxî eánîñîpîmî dánî rîniñîpî náni nepa dîñî mîmoarîgîfâyînéranî?” 22 Bîkwîyo dánî xwîyîfâ bî rîpî náni nîrîniñî eánîñagîfa náni osearîmîni. Ebîrîfâmo nîaîwî wâú emeaagîrîni. Wîo xînáínîñî nimónîri omîñî wîiarîñî xîrîñorîni. Wîo xegî xîepî —Í xînáínîñî nimónîri omîñî mîwiîpa yariñîrîni. Í xîrîñorîni. 23 Xînáínîñî nimónîri omîñî wîiarîñî xîrîño sa apîxîwâ oxî tîni nemero nîaîwî xîrarîgîfâpa xîrîñorîni. Xîepî, xînáínîñî nimónîri omîñî mîwiîpa yariñî xîrîño Gorîxo Ebîrîfâmomî sîmîmanîyo dánî “E nîsiimîfâriñî.” urîñîpîmî dánî xîrîñorîni. Bîkwîyo apî náni nîrîniñî eánîñîpî náni osearîmîni. 24 Xwîyîfâ ípaú náni rîniñîpî agwîrîná imónarîñî bî tîni rîramîñîyî

niniri rípxáfrini. Ípaú xwiyfá Gorixo ráriņf biaú nánirini. Xwiyfá bi —Apí ŋwí ikaxí rininĩpírinini. Apí dǎwí Sainaiyi rininĩpí tĩņf e dáni ráriņfpi, ayí Xegaí nánirini. Niaíwí í xirĩņfíf xínáiwánĩņf nimóniro omĩņf wiipírfá náni imónĩņfífirini. ²⁵ Dǎwí Sainaiyi rininĩpí Arebia imónini. Apí Jerusaremĩ agwi ríná imónĩņfpi tĩni ríramĩņfíf niniri imónĩņfpirini. Ámá aņf apimi ŋweáyf xínáiwánĩņf nimóniro omĩņf wiirĩgǎfáĩnĩņf imónĩņgǎfá náni rarĩņini. ²⁶ Ámá aņf apimi ŋweáyf xínáiwánĩņf nimóniro omĩņf wiirĩgǎfá imónĩņgǎfá aí ámá Jerusaremĩ aņfĩnamĩ imónĩņfipimi ŋweáyf rĩxa gwĩnĩņf yíronĩgǎfáfrini. Aņf apí Kiraisomĩ dĩņf wĩkwĩronĩwaéne negí nókĩnĩņf imónĩņfpirini. ²⁷ Bĩkwĩyo dáni aņf apĩxí ípaú tĩni ríramĩņfíf apiaú náni xwiyfá rĩpi nĩrĩnĩrĩ eánĩņgá náni seararĩņini, “Apĩxí niaíwí mĩxĩrĩ oxí roņĩxĩ yayí éirĩxĩni. Jĩxi apĩxí niaíwí nĩxĩrĩrĩná rĩnĩņf winarĩņfpi sĩni mĩsinĩpa yarĩņĩxĩ maņf nexoarĩ meañf rĩrĩxĩni. Niaíwí apĩxí meawárf sinĩxĩyá obaxí nimóga nuro píranĩņf meánĩņf yá niaíwĩyo múropírfá eņgá náni meañf rĩrĩxĩni.” nĩrĩnĩrĩ eánĩņgá náni seararĩņini. ²⁸ Gí nĩrĩxĩmeáyĩné, Ebrĩfamomĩ sĩmĩmaņfyo dáni Gorixo “E nĩsiimĩfáfrini.” urarĩņfipimi dáni Aisako xirĩņfpa axĩpi e imónĩgǎfáĩnerini. ²⁹ Íná niaíwí apĩxí oxí tĩni nemero xĩrarĩgǎfápa xirĩņo, o niaíwí Gorixoyá kwĩyĩpimi dáni xirĩņomĩ xeanĩņf wĩkárǎgĩfrini. Agwi enĩ axĩpi e xeanĩņf seaikáranĩro yarĩņo. ³⁰ E seaikáranĩro yarĩņgǎfá aiwí Bĩkwĩyo dáni píoi rĩnĩni? Ayí re nĩrĩnĩrĩ eánĩni, “Xínáinĩņf nimónĩrĩ omĩņf wiirĩņĩmĩ tĩni xegí niaíwomĩ tĩni mĩxí xĩdowárei. Xínáinĩņf nimónĩrĩ omĩņf wiirĩņf yá xewaxo tĩni dĩxí apĩxí, rĩnáinĩņf nimónĩrĩ omĩņf mĩsiipa yarĩņf yá xewaxo tĩni awaú nĩwaúni dĩxí dĩņfpi tĩgĩíwaú nimónĩrĩ amĩpí xanoxĩyá mĩmeapa éfisixĩnĩrĩ rĩrarĩņini.” nĩrĩnĩrĩ eánĩni. ³¹ Ayĩnánĩ gí nĩrĩxĩmeáyĩné, Kiraisomĩ dĩņf wĩkwĩroarĩņwaéne xínáinĩņf nimónĩrĩ omĩņf wiirĩņf yá niaíwenénĩņf mimónĩņwĩni. Xínáinĩņf nimónĩrĩ omĩņf mĩwiipa yarĩņf yá niaíwenénĩņf imónĩņwĩni.

5

“Gwĩnĩņf yíronĩņwaéne ámi gwí yárinĩpaxí mimónĩpa éwanĩgĩni.” urĩņf nánirini.

¹ Pípi oimónĩpoyĩnĩrĩ marfái, gwí yíronĩņwaénénĩņf oimónĩpoyĩnĩrĩ Kiraiso gwĩnĩņf neaĩkweawarĩņfrini. Ayĩnánĩ seyĩné eņf neánĩro ŋweáfrĩxĩni. Ámi ŋwí ikaxĩpi nĩxĩdirane gwí omĩņf yanf wá nánĩ odĩpí sámĩ xe oneayĩpoyĩnĩrĩ sĩņwí mĩwĩnĩpa éfrĩxĩni.

² Nionĩ Poronĩ searĩmĩpi arfá ókĩarf nĩmónĩpoyĩ. Ŋwí ikaxĩ rininĩpí nĩxĩdirĩņfipimi dáni wé rónĩņf imónĩpĩrĩ xe iyf sĩmĩ sfo oneawákwĩpoyĩnĩrĩ sĩņwí nĩwĩnĩrónáyf, Kiraiso nĩperfĩná ámá nĩyonĩ nánĩ eņfpi naņf wí seaimĩxĩpaxí menĩni. ³ Ámá xe iyf sĩmĩ sfo oneawákwĩpoyĩnĩrĩ sĩņwí winarĩgǎfá wiyf wiyfĩné ámi dirĩrf bi oseaimĩni. Apí e nerónáyf, ŋwí ikaxĩ rininĩyíf bĩni xĩdĩpaxĩmani. Nĩpĩni xĩdĩrĩxĩni. ⁴ Segí ŋwí ikaxĩ rininĩpí xĩdarĩgǎfáipimi dáni Gorixo “Wé rónĩgǎfáĩnerini.” nearf wĩnĩgĩnĩrĩ yarĩgǎfá rĩxa Kiraiso tĩni gwĩnĩņf íkwamĩxĩnĩgǎfáfrini. Gorixo wá nĩseawianĩrĩ seainĩpí rĩxa rfwĩmĩnĩ nĩmamoro yarĩņo. ⁵ Wiyĩné e yarĩņgǎfá aí nene Kiraisomĩ dĩņf nĩwĩkwĩrorĩņfipimi dáni dĩņf re ikwĩmonĩwĩni, “Ŋwí ikaxĩ xĩdarĩņwáipimi dáni marfái, Gorixo xewanĩņo nerĩņfipimi dáni ‘Wé rónĩgǎfáĩnerini.’ neararĩnĩfáfrini.” nĩyaiwirane oyá kwĩyĩpi eņf sĩxĩ neaimĩxĩfĩpimi dáni dĩņf e ikwĩmonĩwĩni. ⁶ Ayf rĩpi seararĩņini. Ámá Kiraisĩ Jisaso tĩni níkarĩnĩrĩná rĩxa iyf sĩmĩ sfo wákwĩnĩņnánĩ níkarĩnĩrĩnárani, mĩwákwĩnĩņnánĩ níkarĩnĩrĩnárani, ayf ananĩrĩni. E nerĩ aí Gorixo wimónarĩņfpi oyaneyĩnĩrĩná epĩrĩpi, ayf rĩpĩrĩni. Kiraisomĩ dĩņf nĩwĩkwĩrorĩņfipimi dáni ámáyo dĩņf sĩpí nĩwĩro arĩrā wĩarĩgǎfáfrini.

⁷ Seyĩné iwamfó Kiraisomĩ nuxĩdĩroná ámá yamĩyamúrónĩgí nĩnĩroná aņfĩnĩ wĩarf múroarĩgǎfá yapĩ nimónĩro yagfáfrini. E nero aí go seapĩronĩgá xwiyfá nepaxĩņf imónĩņfpi sĩni xĩxenĩ mĩxĩdarĩņo? ⁸ Dĩņf seyĩné agwi fā xĩrĩgǎfápi Gorixonĩyá

oimón+poy+niri wéyo ía seaum+ri+nomi dání arfá wigfáp+mani. ⁹ Ewayf xwi+yfá ámaéne rar+ñwá rípi nání dñf mópoyi. Bisfkerfá sñf+pimi yisf bi on+miápi táná n+míni íkwianwf eap+nárar+ñf+rini. Seyfne yar+gáf+pi apf+nñf mimón+pa reni? ¹⁰ E n+sear+rí aí “Seyfne nanf xixeni imón+ñf+pi nepf+r+fá+rini.” n+seai+iwiri nání dñf sñá neánar+ni. Seyfne Ámináo tñni ikár+ni+g+fá enagf nání “Dñf xegf bi m+xirf nioni xir+ñá axfpi nixir+ipf+ráo+.” n+seai+iwiri nání dñf sñá neánar+ni. Ayá searemoar+ño go go enagf aiwf “Gor+xo anan+ pír+ umamon+fá+rini.” nimónar+ni. ¹¹ Gf n+r+x+fmeáyfne, nioni yar+ñápi nání pírán+ñf dñf mópoyi. Nioni áma wí rar+g+fápa xwi+yfá yayf neainar+ñf+pi wáf n+r+merf+ná nepa rípi n+r+r+f+náyf, “Jisasomi dñf n+wikw+r+ró+ aiwf iyf sfm+ eni sfó wákwinf+poyi.” n+r+r+f+náyf, pí nání gf Judayf s+ni xean+ñf nikárar+ño+? Nioni nepa e n+r+r+ sñw+r+yf, Judayf “Kiraiso nene nání yoxáf+pám+ neapeñf+rini.” urar+ñápi arfá n+niróná apimi dání s+mir+rí nin+ro óreámioapax+mani. ¹² “Áma ayá searemoar+g+fáyf wigf iyf sfm+ sfó n+wikwin+ro pñni wiár+g+fápi sfó w+wikwím+ inayf+r+x+ni.” nimónar+ni.

¹³ Gf n+r+x+fmeáyfne, Gor+xo gwf m+yin+g+fáyfne oimón+poy+niri wéyo ía seaum+ri+ñf+yfne imón+ñagf+a aiwf “Pí pí nání feapá neainar+ñf+pi yanf+wá nání ñwf ikaxf r+ni+ñf+pimi dání gwf+n+ñf neaíkweawár+ni+ñenerf+ani?” n+yai+wiro api mepa é+r+x+ni. E mepa neróná dñf sipí inar+g+fápimi dání xixe ar+rá niga ú+r+x+ni. ¹⁴ Ñwf ikaxf n+pi+ni, ayf xwi+yfá ná bñni rípi+ni íkw+kw+r+f in+ni, “Jiwan+ñox+ dñf sipí inar+ñf+pa áma wíyo eni axfpi wirf+ni.” r+ni+ñf apimi íkw+kw+r+f in+ni. ¹⁵ E ner+ aí seyfne api minf sfwí xixe sfwí n+róga wiápn+imeaar+ñf+pán+ñf nimón+ro xixe r+róm+ in+ipf+r+x+ni+niri nání íkwair+rí seaiar+ñ+ni.

feapá winar+ñf+pimi dání epaxf+pi tñni kwíyf+pi nipemeám+ war+ñf+pimi dání epaxf+pi tñni nán+r+ni.

¹⁶ Nioni searar+ñápi, ayf rípi+rini. Gor+xoyá kwíyf+pi xe n+neaipemeám+ oun+r+ sñwf n+win+rónáyf, pí pí mñf seainar+ñf+pi xe oneain+niri epf+r+fá+mani. ¹⁷ Ayf rípi nán+r+ni. Mñf seainar+ñf+pi, ayf kwíyf+pimi xwámám+ wim+niri yar+ñf+rini. Kwíyf+pi eni mñf seainar+ñf+pimi xwámám+ wim+niri yar+ñf+rini. Mñf seainar+ñf+pi tñni kwíyf+pi tñni áma m+di+m+dání n+mearor+ m+x+f inar+g+fápn+ñf imón+ñagf+i nání rar+ñ+ni. Ay+nání kwíyf+pi xe n+neaipemeám+ oun+r+ sñwf n+win+rónáyf, am+pi mñf seainar+ñf+pimi dání oy-aney+niri seaimónar+ñf+pi anan+ epaxf mimón+ni. ¹⁸ Kwíyf+pi xe n+neaipemeám+ oun+r+ sñwf n+win+rónáyf, ñwf ikaxf eán+ñf+pi x+d+p+r+ nání gwf+n+ñf m+seayár+ni+ni. ¹⁹ Mñf inar+g+fápi nání áma n+yf+néni sñán+ seaimón+ni. Mñf nin+róná rípi yar+g+fá+rini. fwf in+ro piaxf weán+paxf+pi ero rípeánan+ro nání yar+g+fápi ero ²⁰ ñwfápimi mewero ayáf ero sfm+ tñni in+ro m+x+ni r+n+ro sipí dñf yaiwin+ro m+x+ni kñ+ro xixewiám+ r+n+ro ewáramón+ro xep+xepá rón+ro ²¹ sñwf fwf win+ro ini+g+f xwapf n+n+máná pap+kf ero pap+kf neróná uyfni+ ero xixegf+ni api api imón+ñf+pi eni ero yar+g+fá+rini. Enína íkwair+rí seainápa ámi axfpi íkwair+rí oseaim+ni. Áma api ap+ yar+g+fáyf+rani, apf+nñf imón+ñf+pi eni yar+g+fáyf+rani, ayf Gor+xoyá xwioxf+yo wí páwipf+r+fá+mani. ²² E ner+ aí áma kwíyf Gor+xoyápi xe n+neaipemeám+ oun+r+ yar+g+fáyf rípi yar+g+fá+rini. Ámáyo dñf sipí wiro dñf nífá win+r+ n+way+rón+ro ñwearo ayfni+ xe óf oneaimópoy+niri sñwf win+ro ayá ur+m+x+ro pírán+ñf wi+ro áma dñf ñw+r+r+ipaxf+pi+ni ero ²³ ayá r+r+m+x+f wipaxf imón+ro nipf+reán+ro yar+g+fá+rini. Ñwf ikaxf bimi dání api n+pi+ni r+ni+ñf+pi bi “Mepan+.” m+r+ni+ni. ²⁴ Áma Kirais+ Jisasoyá imón+g+fáyf wigf xami n+pi+kwini mimón+g+fápi — Ap+ sipí nání mñf win+ro feapá win+r+ yar+g+fá+rini. Ap+ rfwf n+mor+ná rixa yoxáf+pám+f+nñf n+yekw+roár+ro p+kíar+g+fawix+ni. ²⁵ Kwíyf+pi dñf n+y+mñf r+xa s+x+ neamímonf enagf nání api n+neaipemeám+ oun+niri yar+ñf+pa oxf+dane+yf. ²⁶ Negf wíyf wíyfne m+x+ m+meakf+n+ni+pa oyane+yf. Sfm+s+ mainen+pa erane sipí dñf m+yaiwin+pa erane oyane+yf.

6

“Xixegíni bi bi arirá inírixini.” urijí nánirini.

¹ Gí níríxímeáyíné, segíyí wo uyíni éagí níwínimearínáyí, kwíyípi nipemeámí seawaríníyíné sípí éomi awayini sanjionwirárixini. E neróná seáyí e nimóniro “Sípí xíto éípa nene wí epaxenemani.” míyaiwipa érixini. Seyíné ení íwí axípi epírixinirí seararínini. ² Segí wíníyí díní ududí winaríní imónínípi wí wímeáagí níwínimearínáyí, arirá wírixini. Xixe e inírixini. Seyíné e nerónáyí, ñwí ikaxí Kiraiso rínípi xixeni tíni yaríño. ³ Ámá wo “Nioní seáyí e imónínáonirini.” níyaiwinarínagí aí o nepa seáyí e mimónínánáyí, ayí xewaníño yapí éwapínarini. ⁴ Woxini woxini díxí yarínípi píraníní síñwí anaxídínei. E neríná xewaníño “Apáni yarínini.” nísimóniríná ayí míxí meakíninípaní. E nerí aí ámá wí tíni ríramíníyí nínirí “Nioní yarínápi wí yarígíapi tíni xixeni mimónini.” níyaiwinirí míxí mímeakíninípaní. ⁵ Níyínéni xixegíni segí yarígíapimi dání seaímeaníta enagí nání rarínini.

⁶ Ámá xwíyíta Goríxoyápi uréwapíyaríníyí wigí amípi naní imóníníyí bí nímearo wigí uréwapíyaríníomi bí mání wírixini. ⁷ Yapí re méwapínípa érixini. Ámá wí Goríxomi majímajíta níwikárimáná ríperirí umepaxínini. Ámá pí pí aiwá íwíta nura núfasáná xixeni apí miarígíta enagí nání rarínini. ⁸ Ámá íeapá winarínípiní yarígíáyí, ayí ámá omíníyo aiwá íwíta urarígíáyí yapí imóníño. Aiwá yóí éípi miarígíapa wigí egíapimi dání nímíríníneríná nanínípiríarini. E epíríta aí ámá kwíyípi nipemeámí warínípimi xídarígíáyí wigí egíapimi dání nímíríníneríná díní níyímíní tígíáyí imónípiríarini. ⁹ Ámáyo naní níwíia nuranénáyí, aníní neainíagi aí naní wíiarínwápi píni míwíarípa éwanígini. Ení samíní míneawepa nerí píni míwíarípa nerínáyí, aiwá míwáiná naníni mianíwá enagí nání seararínini. ¹⁰ Ayínáni síní epaxí nimóniríná ámá níyoní naníni wííwanígini. Negí Ámínáomi díní wíkwírogíta nawíni imónígíayo ayí anípaxí wíianíwáyíriní.

“Kiraiso yoxáípami dání neaiínípi nánini míxí meakíninípaní.” urijí nánirini.

¹¹ Ríwamíní nioní gí wé tíni nearíná xwéni xwéni neáa waríná rípi seyíné mí ómíxípoi. ¹² Ámá iyí símí sío owákwínípoi nínirí xixoyípií seamearígíáyí, ayí wigí wíníyí “Apáni e imónígíáyí ríta yaríño?” oneaiwípoi nínirí sío seawákwianíro yarígíáyíriní. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáípami neaiínípiníni díní wíkwíroarínagwí níneaníróná xeaníní neaikáripírixinirí e yarígíáyíriní. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí rínípi nípiní xixeni yarígíáyí mimónínagíta aiwí seyíné sío seawákwííapi nání wárixá imónaníro nání seyíné iyí símí sío owákwianeyíniro wimónaríníriní. ¹⁴ Ayí e yarínagíta aí nioní pípi nání seáyí e nímerí rímíméini. Ámíná Jisaso Kiraiso yoxáípami níperíná neaiínípi nánini nínirí yayí emíni. Ayí rípi nánirini. Kiraiso yoxáípami neapeínípimi dání ámá Goríxomi míxídarígíáyí yarígíapi síní emíta nání píyíníjí imónirí gí síñwí wíníñae dání “Wígí yarígíapi ení píyíníjí ríta imónini?” yaiwirí eníni. ¹⁵ Sío níwákwíniríná ayí ananírini. Míwákwínípa neríná ayí ení ananírini. Goríxo ámi xegí kwíyípimi dání síñ wí oimónípoi nínirí neaimíxípi, ayí anípaxí imóníní enagí nání seararínini. ¹⁶ Ámá nioní seararíná apí íta níxíríro xídarígíayo Goríxo wá wianirí níwayíróniro ñweapírí nání wíirí éwínígini. Isíreri xíoyá imónígíayo ení e éwínígini.

¹⁷ Nioní Jisasomi xídarínagí nání iwaní nímépeayígíapi igí ríxa níwenagí nání wíyíné nioní díní ríta níxepaxí ámi bí mepa érixini. ¹⁸ Gí níríxímeáyíné, Ámíná Jisaso Kiraiso wá seawianarínípimi dání díní síxí oseamímoni. “E oeni.” nimónarini.

Payí Poro Epesasi ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá s̄iyikí imónigíá añí yoí Epesasiyo ηweagíáyí nání Poro eañnaríní. Añí apí Esia p̄iropen̄is̄iyo nikw̄róniga un̄í n̄ipim̄in̄i seáyí e imónaḡp̄ir̄in̄i. Poro émáyí añm̄in̄i xw̄iyá yayí win̄pax̄ip̄i wáí nura nemer̄ná añí apim̄i iwam̄ó eméiná Sabar̄á ná won̄i e ηweañ̄iniḡin̄i (Wáí wur̄meiar̄iḡíá 18:18-21). E nemo ámi wí e wí e neméisáná ámi r̄fw̄iyo e nání nur̄i n̄iηwear̄i uréwap̄iyar̄ná xwiogw̄í waú wo múroñ̄iniḡin̄i (Wáí wur̄meiar̄iḡíá 19:1-41). E nemo ámi wí e emear̄ná om̄i íá n̄ixero gw̄í añ̄iyo ηwir̄ár̄e dán̄i payí rina near̄i Tikikasom̄i wiowár̄iñ̄iniḡin̄i.

¹ Poron̄i —Nion̄i Gor̄ixo Kirais̄i Jisasoyá wáí wur̄meiar̄iñ̄í wo imón̄w̄in̄iḡin̄i xeḡí d̄iñ̄í t̄n̄i n̄ir̄peañ̄on̄ir̄in̄i. Nion̄i payí rina ámá Gor̄ixoyá imóniḡíá Epesasi ηweáyíné —Seȳíné seḡí naw̄in̄i ikár̄in̄iḡíó, Jisasom̄i nux̄d̄iróná p̄irán̄iñ̄í ux̄dar̄iḡíáȳnér̄in̄i. Seȳíné nání nion̄i payí rina near̄i món̄apar̄iñ̄in̄i. ² “Neḡí ápo Gor̄ixo t̄n̄i Áminá Jisas̄i Kiraiso t̄n̄i wá seawian̄ri seȳíné n̄iwaȳrón̄iro ηweap̄r̄i nání seaiiri éisix̄in̄i.” nimónar̄in̄i.

“Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iηwaéne Gor̄ixo nan̄í imón̄iñ̄í ap̄i ap̄i neaiñ̄ir̄in̄i.” ur̄iñ̄í nán̄ir̄in̄i.

³ Gor̄ixo ámá d̄iñ̄í n̄iyim̄iñ̄í t̄ḡíáyí nimón̄iro añ̄nam̄i ηweá̄r̄ix̄in̄i n̄iwim̄ix̄ir̄ná nan̄í wiir̄iñ̄ip̄i, ap̄i n̄ip̄in̄i Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iηwaéne r̄ixa neaiñ̄í en̄aḡi nání om̄i yayí uméwan̄iḡin̄i. ⁴ O xw̄ár̄i s̄in̄i mim̄ix̄m̄i dán̄i nene oyá s̄iηw̄iyo dán̄i s̄iyikw̄í m̄in̄iηwaéne imón̄irane xw̄iyá m̄ineamear̄ipax̄í imón̄irane yan̄wá nání Kiraiso t̄n̄i naw̄in̄i ikár̄in̄iηwápim̄i dán̄i íá ȳyam̄ix̄im̄í neañ̄iniḡin̄i. ⁵ O en̄iná dán̄i nene nání d̄iñ̄í s̄ip̄i win̄í en̄aḡi nání “Ámá nion̄i íá ȳyam̄ix̄im̄í wíáyí Kiraiso wiin̄fapim̄i dán̄i ḡí niaíw̄í piax̄í mem̄fáȳñ̄iñ̄í wim̄ix̄im̄iḡin̄i.” yaiwiár̄iñ̄iniḡin̄i. Xeḡí d̄iñ̄iyo dán̄i “E éim̄iḡin̄i.” n̄iwimón̄ir̄i nání e yaiwiár̄iñ̄iniḡin̄i. ⁶ Nene re n̄iyaiwirane seáyí e umean̄wá nání e n̄iyaiwiár̄ir̄i en̄r̄in̄i, “O wá n̄ineawian̄r̄ná b̄i on̄imiápi m̄ineawian̄í nene o xeḡí d̄iñ̄í six̄í uyiño t̄n̄i naw̄in̄i ikár̄in̄iηwaéne en̄aḡwi nání ‘Aȳ en̄i x̄ixe nií̄r̄ix̄in̄i.’ m̄iwimón̄í xeḡí xewaxo an̄pá w̄r̄en̄ap̄iñ̄r̄ani?” n̄iyaiwirane seáyí e umean̄wá nání e n̄iyaiwiár̄ir̄i en̄r̄in̄i. ⁷ Nene Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iηwaéne en̄aḡi nání o yoxá̄pami n̄iper̄i xeḡí raḡí p̄ú̄pim̄i dán̄i Gor̄ixo gw̄in̄iñ̄í nearoaȳrori xw̄iyá x̄íoyápi n̄iwiākirane yar̄iñ̄wáp̄i yokwar̄im̄í neaiiri en̄r̄in̄i. E n̄ineaiir̄ná Gor̄ixo wá on̄imiápi n̄ineawian̄ir̄i neaiñ̄fran̄i? ⁸ Oweoi, aga wá ayá wí n̄ineawian̄ir̄iñ̄ipim̄i dán̄i nearoaȳrori yokwar̄im̄í neaiiri en̄í en̄aḡi nání rar̄iñ̄in̄i. O d̄iñ̄í ém̄í saim̄í n̄imori am̄ip̄i n̄n̄i nání n̄ij̄fá imón̄iño en̄aḡi nání ⁹ xewan̄iño e éim̄iḡin̄ir̄i wimón̄iñ̄ip̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄ná en̄iná dán̄i Kiraiso en̄fapim̄i dán̄i ámá nání e wiim̄iḡin̄ir̄i en̄w̄ipeár̄iñ̄ip̄i —Ap̄i ámayá s̄iηw̄iyo dán̄i ín̄im̄i imón̄iñ̄ip̄ir̄in̄i. Ap̄i nání nene wá neaókim̄ix̄iñ̄ir̄in̄i. ¹⁰⁻¹¹ En̄iná dán̄i en̄w̄ipeár̄iñ̄í ap̄i, aȳ am̄ip̄i n̄n̄i añ̄nam̄i t̄n̄i xw̄ár̄im̄i t̄n̄i imón̄iñ̄iȳí “Kiraisom̄i s̄iman̄w̄iyón̄iñ̄í ín̄im̄i wur̄nan̄wá nání rimón̄iñ̄w̄in̄i?” n̄iyaiwiro x̄ixen̄i e imón̄ir̄ix̄in̄ir̄i en̄w̄ipeár̄iñ̄ip̄ir̄in̄i. S̄fá e en̄w̄ipeár̄iñ̄ip̄i imón̄w̄in̄iḡin̄ir̄i r̄in̄ar̄in̄iñ̄iyi nimón̄ir̄ná oyá d̄iñ̄í t̄n̄i x̄ixen̄i e imón̄in̄fár̄in̄i. Pí pí o d̄iñ̄í neñ̄w̄iper̄fá “E éim̄iḡin̄i.” n̄iwimón̄ir̄i yaiwiár̄iñ̄ip̄i s̄iwiá mé ap̄i t̄n̄i x̄ixen̄i yárar̄iñ̄ipa en̄iná dán̄i Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iηwaéne nání “Ámá aȳ nion̄iyá imón̄ir̄ix̄in̄i.” n̄iwimón̄ir̄i yaiwiár̄aḡip̄i t̄n̄i x̄ixen̄i ner̄i e neaim̄ix̄iñ̄ir̄in̄i. ¹² Judayene —Ámá xám̄i Kiraisom̄i d̄iñ̄í n̄iwikw̄imoro re yaiwiḡíáyí, “O neaiñ̄ipim̄i dán̄i Gor̄ixo yeáyí neayim̄ixemean̄fár̄in̄i.” yaiwiḡíáyí nání nene xám̄i s̄iηw̄í ipen̄waéner̄in̄i. Nene “Aga seáyí e imón̄iño, aȳ Gor̄ixor̄fani?” n̄iyaiwirane seáyí e umean̄wá nání x̄íoyaéne neaim̄ix̄iñ̄ir̄in̄i. ¹³ Seȳíné en̄i Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iḡíáȳné en̄aḡi nání xw̄iyá nepax̄iñ̄í imón̄iñ̄í yan̄í seaiap̄iḡíap̄i —Ap̄i Gor̄ixo yeáyí seayim̄ixemean̄fá en̄aḡi nání yayí seainar̄iñ̄ip̄ir̄in̄i. Ap̄i seȳíné

aríá n̄iwiróná d̄iḡí w̄ikw̄rófá eḡaḡí nání Gor̄ixo x̄foyá imón̄í̄r̄ix̄in̄ir̄i xeḡí kwíȳf s̄m̄iḡaḡyó dán̄ín̄iḡí “N̄iseaiap̄im̄ár̄in̄i.” rár̄iḡí̄p̄i t̄n̄i ik̄iȳiḡ̄n̄iḡí seaiár̄iḡ̄r̄in̄i. ¹⁴ Kwíȳf neaiap̄iḡ̄p̄i t̄n̄i r̄ixa ik̄iȳiḡ̄n̄iḡí neaiár̄in̄iḡaḡí nání d̄iḡí re moḡw̄in̄i, “Gor̄ixo ‘N̄iseaiim̄ár̄in̄i.’ rár̄iḡí s̄in̄i m̄ineaiḡeḡ̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i n̄ineaiin̄ár̄in̄i. X̄fo ‘Nion̄i t̄n̄i n̄iḡwearo nion̄iyáȳf imón̄í̄r̄ix̄in̄i.’ yaiwiar̄iḡ̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄an̄f̄wá nání ḡw̄in̄iḡí neaikwam̄ix̄in̄ár̄in̄i.” D̄iḡí an̄iḡí e moḡw̄in̄i. Nene “Aga seáȳf e imón̄iḡo, aȳf Gor̄ixor̄f̄an̄i?” n̄iyaiwirane seáȳf e umean̄f̄wá nání xeḡí kwíȳf̄p̄i t̄n̄i ik̄iȳiḡ̄n̄iḡí neaiár̄iḡ̄r̄in̄i.

“Gor̄ixom̄i seȳf̄né nání r̄ix̄iḡí seaur̄iyar̄iḡ̄r̄in̄i.” ur̄iḡí nán̄ir̄in̄i.

¹⁵⁻¹⁶ Gor̄ixo ap̄i ap̄i e seaiiḡí eḡaḡí nání nion̄i en̄i áamá wí re rar̄iḡaḡá, “Epesasi ḡweáȳf Ámin̄á Jisasom̄i d̄iḡí n̄iw̄ikw̄roro áamá Gor̄ixoyá imón̄iḡf̄á n̄n̄i nání d̄iḡí sip̄i wiar̄iḡo.” rar̄iḡaḡá aríá wiḡaé dán̄i nion̄i seȳf̄né nání Gor̄ixom̄i yaȳf n̄iw̄iayir̄iná wí p̄n̄i wiárar̄iḡáman̄i. R̄ix̄iḡí nur̄ir̄iná seȳf̄né nání d̄iḡí n̄imor̄i ¹⁷ r̄ix̄iḡí re seaur̄iyar̄iḡ̄r̄in̄i, “Neḡí Ámin̄á Jisasi Kiraisoyá ḡw̄f̄áox̄in̄i, seáȳf e r̄imepax̄í ápo Gor̄ixox̄in̄i, Epesasi ḡweáyo anan̄i re w̄iir̄ix̄in̄i. Jox̄i d̄ix̄f̄ kwíȳf̄p̄im̄i dán̄i aȳf d̄iḡí ém̄f̄ saím̄f̄ mop̄r̄i nání s̄k̄f̄k̄f̄ wom̄ix̄ir̄i d̄ix̄f̄ imón̄iḡ̄p̄i nání x̄ixen̄i n̄ij̄f̄á imón̄ip̄r̄f̄a nání w̄f̄á wókím̄ix̄ir̄i éir̄ix̄in̄i.” seaur̄iyar̄iḡ̄r̄in̄i. ¹⁸⁻¹⁹ Seȳf̄né r̄ip̄i r̄ip̄i n̄iyaiwiro n̄ij̄f̄á x̄ixen̄i imón̄ip̄r̄f̄a nání r̄ix̄iḡí seaur̄iyar̄iḡ̄r̄in̄i, “Gor̄ixo nion̄iyáȳf̄ nimón̄iro nion̄i t̄n̄i ḡweá̄r̄ix̄in̄ir̄i wéyo íá neaum̄ir̄iḡí d̄iḡí ikw̄f̄moar̄iḡwápi, aȳf̄ ap̄ir̄f̄an̄i?” yaiwiro “X̄foyaéne awiax̄f̄ imón̄iḡí neaiḡeḡ̄f̄ap̄i —Ap̄i ayá t̄ḡí s̄m̄f̄ s̄m̄f̄ e mepax̄f̄ imón̄iḡ̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i, aȳf̄ ap̄ir̄f̄an̄i?” yaiwiro “X̄foyá eḡf̄ six̄f̄ eán̄iḡí p̄r̄f̄ m̄iw̄iaik̄ipax̄f̄ imón̄iḡ̄p̄i —Ap̄i aga seáȳf̄ émi imón̄iḡ̄p̄ir̄in̄i. Áamá x̄f̄om̄i d̄iḡí w̄ikw̄roar̄iḡf̄áyo d̄iḡí six̄f̄ w̄imoar̄iḡ̄p̄ir̄in̄i. Ap̄i, aȳf̄ ap̄ir̄f̄an̄i?” yaiwiro ep̄ir̄f̄a nání o seḡf̄ d̄iḡí w̄f̄á seaókím̄ix̄in̄f̄a nání om̄i r̄ix̄iḡí seaur̄iyar̄iḡ̄r̄in̄i. X̄foyá eḡf̄ six̄f̄ eán̄iḡí d̄iḡí w̄ikw̄ron̄waéne six̄f̄ neaiḡoar̄iḡí ap̄i p̄ip̄i mar̄f̄á, ²⁰ eḡf̄ six̄f̄ eán̄iḡí Kiraiso xwár̄ipáyo dán̄i owiáp̄n̄imean̄ir̄i s̄ḡí wim̄ix̄ir̄i aḡ̄f̄nam̄i x̄foyá wé náúm̄in̄i oḡwean̄ir̄i wim̄ix̄ir̄i eḡ̄p̄i, aȳf̄ x̄f̄om̄i d̄iḡí w̄ikw̄ron̄waéne d̄iḡí six̄f̄ neam̄imoar̄iḡí ax̄f̄p̄in̄ir̄in̄i. ²¹ Wé náúm̄in̄i ḡweaḡo, o ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ seáȳf̄ e nimón̄iro w̄in̄iyo seáȳf̄ e umeḡweaar̄iḡf̄áyoran̄i, ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ nén̄f̄ t̄ḡwaéne nimón̄ir̄i oḡweaaneȳin̄ir̄i yar̄iḡf̄áyoran̄i, ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ eḡf̄ eán̄iḡí nimón̄ir̄i omeḡweaaneȳin̄ir̄i yar̄iḡf̄áyoran̄i, ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ ámin̄á nimón̄ir̄i yar̄iḡf̄áyoran̄i, p̄i p̄i yoḡ om̄iḡí x̄ixeḡf̄n̄i yar̄iḡf̄áȳf̄á n̄iw̄r̄iro rar̄iḡf̄áyoran̄i, ayo n̄iyon̄i kwíȳf̄ imón̄iḡf̄áyoran̄i, áamá imón̄iḡf̄áyoran̄i, n̄iyon̄i o aga wiár̄f̄ seáȳf̄ e wimón̄iḡor̄in̄i. Agw̄i r̄in̄an̄i mar̄f̄á, ná r̄f̄w̄f̄yo en̄i an̄iḡí e seáȳf̄ e n̄iwimón̄ir̄i ḡwean̄ár̄in̄i. ²² Gor̄ixo am̄ip̄i n̄n̄i ámar̄an̄i, am̄ip̄ir̄an̄i, Kiraisoyá suȳmaḡw̄f̄yo wur̄f̄n̄f̄r̄ix̄in̄ir̄i wim̄ix̄iḡ̄r̄in̄i. O am̄ip̄i n̄iyon̄i nání Ámin̄áo imón̄iḡo eḡaḡí nání áamá x̄foyá siyik̄f̄ imón̄iḡf̄áyo m̄iḡf̄ȳin̄iḡí wimón̄in̄f̄a nání en̄i wim̄ix̄iḡ̄r̄in̄i. ²³ O m̄iḡf̄ȳin̄iḡí imón̄iḡáná áamá oyá siyik̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ xeḡf̄ warár̄in̄iḡí imón̄iḡo. M̄iḡf̄yi t̄n̄i warár̄i t̄n̄i naw̄in̄i eḡáná wará non̄i x̄ixen̄i imón̄ar̄iḡ̄pa Kiraiso —O am̄ip̄i n̄n̄i Gor̄ixo wimón̄ar̄iḡ̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄f̄w̄in̄iḡ̄in̄ir̄i wim̄ix̄ar̄iḡor̄in̄i. O Gor̄ixo “M̄iḡf̄yi xeḡf̄p̄i oḡwean̄ir̄i m̄iwimón̄f̄ wará en̄i t̄ḡf̄yi imón̄f̄w̄in̄iḡ̄in̄i.” yaiwiḡ̄p̄i t̄n̄i x̄ixen̄i imón̄in̄f̄a nání áamá oyá siyik̄f̄ imón̄iḡf̄áȳf̄ ap̄i e imón̄iḡo.

2

“Nan̄f̄nan̄f̄wá nání imón̄agw̄i áí Gor̄ixo s̄ḡí neaim̄ix̄iḡ̄r̄in̄i.” ur̄iḡí nán̄ir̄in̄i.

¹ Eḡíná seȳf̄né Gor̄ixom̄i maḡf̄ n̄iw̄iaik̄iro íw̄f̄ yaḡf̄ap̄im̄i dán̄i nan̄f̄n̄ip̄r̄f̄a nání imón̄aḡf̄áȳf̄n̄er̄in̄i. ² S̄in̄i e nimón̄ir̄óná áamá Gor̄ixom̄i m̄ix̄f̄dar̄iḡf̄áȳf̄ sip̄i yar̄iḡf̄ápa ax̄f̄p̄i e yaḡf̄ár̄in̄i. Seȳf̄né kwíȳf̄ sip̄iȳf̄ aḡf̄ p̄ir̄f̄yo emear̄iḡ̄f̄yo xiáwom̄i —O áamá Gor̄ixom̄i maḡf̄ w̄iaik̄iar̄iḡf̄áyo sip̄ip̄i éir̄ix̄in̄ir̄i d̄iḡí uk̄ikayon̄or̄in̄i. Obor̄in̄i. Om̄i

seyíne eni xídagfárini. ³ Ámá Gorixomi manj wiaákiarigfáyf yarigfápa nene eni axípi nerane pí pí nípikwini mimóniñipi oyaneyinri mñj nñeainríná sa anani yagwáriní. Pí pí teapá neainfpirani, negf diñjyo dani oyaneyinri neaimónfpirani, sa anani yagwáriní. Ámá Gorixo wikf nñwóniri pirf umamóána nanñnpirfáyf nñni yarigfápa nene eni negf néra wagwápimi dani nerfna axípi nanñnanfwaniri yagwáriní. ⁴ Nene e imónaniri yagwá aiwi Gorixo nene nani diñj sipí nñwirfna xwapf ayá wí wiarñjagf nani “Wá onñmiápi wianñmigiñi.” mñwimónf ayá wí neawianñjriní. ⁵ Nene rixa nanj imóniñáná wá neawianñjmaní. Nene sni oyá manj nñwiaákirane fwf yagwápimi dani nanñnanfwa nani imóniñáná wá nñneawianiri Kiraiso ámi owiápnñmeaniri snj nñwimixirfna nene eni nawíni snj neaimixiñjriní. Gorixo wá nñseawianriñjrimí dani yeáyf seayimixemeañjriní. ⁶ Nene Kiraisi Jisaso tñni nawíni snjññj nñneaimixiri neawárñjmaní. O tñni nawíni ikárinñjwaéne enjagf nani o xwárípáyo dani owiápnñmeaniri nñwimixirfna nene o tñni nawíni wiápnñmeáfrixiniri neaimixiri aññnamí gí íwo wé náúmñni onjweaniri nñwimixirfna o tñni nawíni ñweáfrixiniri neaimixiri enjriní. ⁷ Ayf rípi nani e enjriní. Ámá nñni agwi ríná ñweagfáyfraní, ná rñwñyo ñweapfrfáyfraní, nñni Gorixo ámá nani diñj sipí nñwirí Kiraisi Jisaso urowárénapiñjpi nani diñj nñmoróná diñj re yaiwífrixiniri nani e enjriní, “O diñj wíkwfrogfáyo wá onñmiápi nñwianiri urowárénapiñjmaní. Wá ámá wianarigfápi tñni xixeni mé seáyf e imóniñjrimí aí wiárf nñmúrori imóniñjpi nñwianiri urowárénapiñjriní.” yaiwífrixiniri nani Gorixo e enjriní. ⁸⁻⁹ Seyíne Jisasomi diñj wíkwfróána Gorixo wá nñseawianiri seaiñjrimí dani yeáyf seayimixemeañjriní. Segf diñj tñni egfápimi dani yeáyf seayimixemeañjmaní. Seyíne nanj yarñjagfa snjwñ nñseaniri nani yeáyf seayimixemeañjmaní. Ámá wí aí wigf egfápi nani weyf mñmearinipa éfrixiniri anípa yeáyf seayimixemeañjriní. ¹⁰ Ayf rípi nani rñni. Agwi nene imóniñwápi Gorixo neaimixiñenerini. Kiraisi Jisaso tñni ikárinñjwaéne neaimixiñj enjagf nani “Imirñj mimóniñjpiní éfrixiní.” yaiwiñjpi — Api enjina dani repearñjpirini. Apimi xídfñrñxiniri neaimixiñenerini.

“Kiraiso Judayene tñni émayíne tñni nawíni neakumixárñjriní.” urñj nani rñni.

¹¹ Ayinani enjina seyíne segf sénáiwa seaxirigfde dani éma imónigfáyíne — Seyíne nani Judayf re seararigfáyínerini, “Iyf sñmí sfó mñwákwínigfáyíriní.” seararigfáyínerini. E nñriro aí “Iyf sñmí sfó wákwínarñjwaénerini.” rñnarigfáyf yarigfápi, ayf Gorixoyá wé tñni marfái, ámá wé tñni wákwínarigfápirini. Seyíne enjina imónagfápi nani sni diñj oseainini. ¹² Iná Kiraiso tñni mñkumixiní xegf bi nimóniro ná jñamññj ñweaagfáriní. Gwí Isireriyfya imónigfári — Arí Gorixo nioniyári oimóniri fá yamixiñjririni. Arí tñni seyíne wigfyf wí imónagfámani. Xwñyfá gwí arími sñmñmanj e dani “E nñseaimfáriní.” réroarñjpi seyíne eni nñseakumixiri mñsearagfyínerini. Seyíne ámá Gorixomi mñxídarigfáyf tñni nñkumixiniróná rñwéná nanj api neaiméanfáraniri diñj níkwfmo xwayf naniri ñweaagfámani. Gorixo nani bi nñjía imónagfámani. ¹³ Enjina seyíne e nimóniro Gorixo tñamñni ná jñamññj ñweaagfa aiwi agwi ríná Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinñgfa enjagf nani o nñseapeirfna xegf ragf púfirimí dani nipemeámi Gorixo tññmñni anwi éññj seabiñjriní. ¹⁴ Émayíne Judayf tñni sni sñmí tñni minípa epírfá nani piyfá neawárñjriní. E nerfna émayíne Judayf tñni sñmí tñni inagfápi, api xwñnaniñj nñseamudfmori pñronjpi xfo péfirimí dani xwñná nñpñeamorñññj nerí ámá apiaú sñyikf ná bñni imónipñsi nani imixiñjriní. ¹⁵ Xwñnaniñj nñseamudfmori pñronjpi — Api ñwí ikaxf éaññjyo “E éfrixiní. E éfrixiní.” nñri rñni sekaxf nñra unjpi tñni “E mepani. E mepani.” nñri rñni ñwí ikaxf nñra unjpi tñni ayo éaññjpirini. Api rixa sñwiá imixiñjriní. Ayf émayíne tñni Judayf tñni ámá apiaú nioní tñni níkarinriñjrimí dani sñyikf ámi snj ná bñni oimóniri ñwí ikaxf éaññjpi sñwiá imixiñjriní. E nerfna ámá

apiaúmi piyá wírini. ¹⁶ Yoxápmi penipimi dani áma apiaú sími tni inagápi xwapíra eaári siyikí ná bini oimóni níkumiximána Gorixo tñami nipemeami uri emfani nwi ikaxí eániipi ná mayí síwia imixini. ¹⁷ O nibiri émayíne, Gorixo tñi ná jfaminipi nweagáyíne tni Judayí, o tñi anwi éni nweagáyo tni wá re searini, “Niyneni tni nawini imónipi nani rixa piyá seawirini.” searini. ¹⁸ O, negí wo imóniño apo Gorixo tñami nweanagi nani Judayene tni émayíne tni anani xegí kwíyí neaiapiipi dani anani o tñimni upaxí imóniwni. ¹⁹ Ayinani seyíne siní wí eníyíne mimóniño. Siní xenwíyíne mimóniño. Oweoi, rixa áma Gorixoyá imónigáyí tni kumixiniño. Rixa Gorixoyá íwixé wíyneni imóniño. ²⁰ Ayí rípi searini. Gorixo aní wíwá nimiriñá wá wurimeiarigáwa tni wá rókiamoarigáwa tni nítiwayirómána émayíne eni seáyí e níseaikwiárimána nimira peyariipi imóni. Aní iwá nani síña xami nítiwayirori tniño, ayí Kiraisí Jisori. ²¹ Aní niwáni o enipimi dani píranipi níkiiróniga uri xwé nimóga uri yariagi nani aní nwiá Ámináo nani wíwá imónari. ²² Émayíne eni Kiraiso tni ikárinigáyíne enagi nani o aní Gorixo xegí kwíyíipi dani nweanfa nani iwá nimira nípeyirina xíoyá siyikí imónigá wíniyí tni níseakumixiri nimira peyari.

3

“Gorixo yumí enwípeáragípi wá wókímxíwínigíniri nírfearini.” urini nani.

¹ Gorixo émayíne tni Judayene tni nawini neakumixipi enagi nani Poroni — Nioni Kiraisí Jisaso nani émayíne wá searimeariagi nani gwí níwírarióni. ² Ai “Gorixo nioni wá níniwianiri émayíne wá searíma nani nírfearipi nani seyíne rixa aría rfa wíwixini?” nimónari. ³ Xwíyá nene yumí neaimónipi Gorixo wá nókímxíagi nani api nani níjfa imónini. Api nani rixa bí onímiápi ríwamipi neari searini. ⁴ Seyíne api ía níroróna re yaiwipaxíni, “Gorixo enina dani e éimiginiri yumí yaiwíari Kiraiso agwi rina neaimixiri enipi nani níjfa Poro imónipi, ayí apíriani?” yaiwipaxíni. ⁵ Áma enina dani neweáa bagáyí api nani xe níjfa oimónipoyiniri wá wókímxímaní. E mepa nerí aí agwi rina kwíyíipi dani xegí wá wurimeiarigáwami tni wá rókiamoarigáwami tni yumí enwípeáragí api nani anani wá wókímxari. ⁶ Yumí Gorixo enwípeáragí wá neakímxípi, ayí rípi. Émayíne xwíyá yayí neainaripi dñi níkwíroróna Kiraisí Jisaso tni nawini ikárinigáyíne imónigápi dani seyíne Judayí tni nawini Gorixo ipímoáripi meapaxí imóni ayí tni níkumiximána siyikí ná bini imóni Gorixo “E níseaiimári.” símimaníyo dani réoáripi ayí tni nawini seaimeapaxí imóni egáyínerini. Yumí Gorixo enwípeáragí wá neakímxípi, ayí apíri. ⁷ Gorixo xwíyá api wá níniwianiri níniwianiri níniwianiri “Omíni nini e níniwianiri anipa e owiimíni.” yaiwipi tni xixeni níni “Ení síxí owímximíni.” yaiwipi tni xixeni níni nerí nírfearini. ⁸ Áma Gorixoyá imónigáyo onaxíyíkwini imóniáoni, ayí nioni imóniá aiwí o émayo awíaxí xegí bí imóni Kiraiso neaiipi — Api aga seáyí emí imóni enagi nani áma wíwí dñiyo dani wí “Ayí apíriani?” yaiwipaxí mimónipi. Api nani wá uríwínigíniri Gorixo wá api e níniwianiri nírfearini. ⁹ Áma Gorixo ayo e wíimiginiri yumí yaiwíaragípi nani re yaiwíra nani, “Gorixo nerina xí yaiwíaragípi tni xixeni eníriani?” yaiwíra nani wá wókímxíwínigíniri eni nírfearini. Xami Gorixo — O amípi níni imixinori. O íni rípi yaiwíaragípi nani, “Ámayo yeáyí uyimíxemeáma nani api éimigini.” yaiwíaragípi nani “Áma xe anani níjfa oimónipoyi.” míyawi yumí níwia wagíri. ¹⁰ Agwi rina anina tñimni néni tñigáyí tni áminá imónigáyí tni Gorixo áma xixegíni imónigáyí níkumiximána siyikí ná bini wímxariagi sínwí

nıwınıróná “Nıjıá xıxegfını Gorıxo imónıńıpı sıxı ínıńáná nıkwıoámıga eaarıńıpı yapı rıa imónını?” yaiwıpırıa nánı enına dání á máyo yumıı nıwıa wagırını. ¹¹ Apı e nerfná xfo enına dání “E éımıgını.” yaiwiáragıpı —Apı negı Ámıná Kiraisı Jıasıo neaiıńıpımı dání xıxenı yarıńıpırını. Apı tını xıxenı enıńıgını. ¹² Kiraisıo tını nıkárınırane nánı ayá igıgı mé epaxırını. “Gorıxomı rıxıńı bı ouraneyı.” nıneaimónırfná omı dıńı nıwıkwırórıńıpımı dání “Ananı arıá neainıńı.” nıyaiwirane o tıámınınıńı nurane rıxıńı urıpaxı imónıńwını. ¹³ Ayınanı nionı re osearımını, “Nionı seyfné arıá seaimınırı yarıńıpı nánı xeanıńı rıpı nımeáıpı nánı Gorıxomı nurıróná anıgwı mańı rınıńı meaarınanıgınırı kıkıá mepanı.” osearımını. Nionı nımeáıpı, ayı apımı dání seyfné seáyı e imónıpırıa nánı nımeaarıńıgı nánı seararıńıgı.

“Gorıxo enı sıxı seaimıxıwınıgınırı searıyarıńıgını.” urıńı nánırını.

¹⁴⁻¹⁵ Ayınanı nionı ápo Gorıxomı —O gwı arı arı ańınanı ńweagıáyoranı, xwıárımı ńweagıáyoranı, ayo nıyonı emeanorını. Omı rıxıńı urımınırı nánı xómıńı nıyıkwirı re urarıńıgını, ¹⁶ “Joxı Epesası ńweáyo joxıyá kwıyıpımı dání enı sıxı weámıxeı. E nerfná joxı pıránıńı rıxıdıpırıa nánı seáyı e xewanıńoxı nıkfnırı imónıńıpı tını wıgı dıńı enı sıxı weámıxeı.” urarıńıgını. ¹⁷ Ámá ańı wıwámı nıpáwirfná yarıgıápa Kiraisıo segı dıńı wıkwıróarıgıápımı dání nıwıapırı oseanıweanı rıxıńı “Enı sıxı weámıxeı.” searıyarıńıgını. Íkıá xwıáyo pıpıńı nıwárırı xalıwı roarıńıpa seyfné enı axıpı e nero Gorıxo wá seawıanıńıpımı pıpıńınıńı nıwárıro xalıwı róırıxınırı searıyarıńıgını. ¹⁸⁻¹⁹ Seyfné e nimónırónáyı, ámá Gorıxoyá segı wınıyı nını tını Kiraisıo nene nánı dıńı sıpı wıarıńıpı —Dıńı sıpı o wıarıńıpı ámaéne negı wıyo wıarıńwápı tını xıxenı mimónını. Apı aga seáyı e ná émı imónıńıpırını. Apı nánı ámá nıjıá nimónıro aı “Yoparı e iyı rimónını?” nırırı nıjıá xıxenı mimónıpaxıpırını. Apı nánı seyfné dıńı nımorı “Ayı apı ipı rimónını?” yaiwıpırıgını. E nerónáyı Gorıxo nimónırı yarıńıpı nıpını nánı dıńı sıxı seaimopaxırını. ²⁰⁻²¹ Gorıxomı —O nene rıxıńı nurıranená “E neaiı.” urırane “E epaxorfanı?” yaiwirane yarıńwápını neaiıpaxıomanı. Xfoyá enı sıxı eánıńıpı rıxa neaimıonıyo dání aga seáyı émı wıarı múropaxı imónıńıpı neaiıpaxorını. Omı Kiraisı Jıasıoyá sıyıkı imónıńwaéne, o tını nawını ikárınıńwaéne ínına anıńı mıńı yayı numéra úwanıgını. Ámá rına dání gını gına ńweanıwaéne yayı numéra wanıwá nánı imónárıwınıgını. “E éwanıgını.” nimónarırı.

4

“Kiraisıoyá sıyıkı imónıńwaéne oyá wararı imónıńwını.” urıńı nánırını.

¹ Ayınanı Ámınáo nánı wá rımearıńıpımı dání gwı nıńwırarıgıtonı enı rırémıxı bı rıpı oseaimını. Ámá wı seyfné emearıńıgıa sıńwı nıseanıroná dıńı re seaıaiwıpırıa nánı, “Gorıxo ayı nańı e imónırıxınırı wéyo ía umırıńıpı tını xıxenı ayo rıa yarıńı?” seaıaiwıpırıa nánı ía seaumırıńıpı nánı dıńı nımorı pıránıńı éırıxını. ² Yunıgıáyıné imónırıxını. Ámáyo awayını méırıxını. Ámá wı uyfnı nıseaıkárırfnáyı aı xe oneaıkárıpoyınırı sıńwı wınırıxını. Ayı nánı dıńı sıpı nısearıńıpımı dání ikwıanıwı weapınırıxını. ³ Kwıyı Gorıxoyáı seyfné nawını ikárınıpırı seakımıxıńı enıgı nánı pıyıá seawırıńıyfné gwıaumı nınırıńıpımı dání anıńı apını e imónıwanıgınıro xalıwı ía xırırıxını. ⁴ Ayı rıpı nánı seararıńıgını. Wará Jıasıoyá sıyıkı imónıńwaéne imónıńwarı ná wırını imónıńwını. Kwıyı nınenenı neaimıearıpı enı ná bıńı imónını. Gorıxo nionıyá oimónıpoyınırı wéyo ía nıneaumırırfná “Xfo neaiınıpı, ayı apırfanı?” yaiwıanı nánı neaimıxıńıpı bı bı mimónı axıpını imónıńıgı nánı dıńı “E neaiınıgını.” nıyaiwirane wıkwıróarıńwápı enı ná bıńı imónını. ⁵ Negı Ámınáo enı ná wonırını. Dıńı wıkwıróarıńwápı enı ná bıńırını. Wayı Kiraisomı dıńı nıwıkwıróomána mearıńwápı enı ná bıńı imónını. ⁶ Gorıxo —O ámá nını

emeanorini. Omí níní simanjwíyóniní wurínigíforini. Niyoni xífo wimónariníjípimi dání wimixariníjorini. Niyoni díní ukikayoníjorini. O ení ná woníriní.

⁷ Apí nípini ná bini ná bini nimóga unagí aiwí o Jisasoyá siyikí imóniníwaéne wá níneawianiri ayí e epaxí e epaxí imónífríxiniri sixí neamímonípi xixegíni sixí neamímonífrini. E neríná sipíí míneai Kiraiso wá níneawianiri neaiinípi tñí xixeni neamímonífrini. ⁸ Ayínáni Bíkwiyo dání Kiraiso nání re nírini eánini, “O émi nání nípeyiríná pikiorápíyí aga ayá wí níméra yiri ámáyo wá níwianiri anipá bi mñni wirí eníriní.” Bíkwiyo dání e nírini eanini. ⁹ Xwiyíá “O émi nání nípeyiríná” riníjipi pí nání rinini? Ayí o siní anínamí nání mípeyipa neríná xámí xwíárími íniríwámíni piyíní siwí aníminí wepíniníjo enagí nání rinini. ¹⁰ Wepíniníjo, ayí peyiníjo axorini. Nípeyiríná amípi nñni Goríxo “E imóníwínigíni.” yaiwiárinípi xixeni imóninífa nání oemini aní piríyo wiárfí seáyí ríwámíni peyinínigini. ¹¹ Xwiyíá nioní mñníní iróá rípi, “Ámáyo wá níwianiri anipá bi mñni wirí eníriní.” mñníní iróá apí, ayí rípi nánirini. Kiraiso ámá wíyo wáfí nurímeífríxiniri wimixínífrini. Wíyo wáfí nírókiamoífríxiniri wimixínífrini. Wíyo siní Goríxomí mífídarígfáyó áwaní nuríroná ófíniní imopírfífa nání misí imónífríxiniri wimixínífrini. Wíyo ríxa Goríxomí xídarígfáyó umenwearo uréwapíyiro éfríxiniri pasitá wimixínífrini. ¹² Goríxoyá imóniníwá nñneneni xixe arírí inípaxí imónaníwá nání woneni woneni apí apí e níneaimíxa unífrini. Kiraisoyá wará nene iníwárfí sayá nimóga unífa nání xixe arírí inípaxí imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífrini. ¹³ Nene Goríxo apí apí e níneaimíxa uníjípimi dání xewaxomí díní axípi wíkwírorane o nání xixeni níjífá imónirane neranéná bini bñne maríái, axeneni imónaníwárfini. Yófí Kiraiso imóniníjipi nene ení apí tñni xixeni imónaníwá nání apí apí e níneaimíxa unífrini. ¹⁴ Goríxo apí apí e níneaimíxa uní enagí nání agwí nene siní píopia yapí imónípaxí mimóniníwíni. Ewé imeamíkwí neríná mamówárfí mífeyoarí néra warínípa, imíní neríná níxemi urí níxemi bírfí néra warínípa nene ení axípi siní e epaxí mimóniníwíni. Xwiyíá nepa mimóniníjé xegí bi xegí bi nearéwapíyaníro yarígfápimi dání siní níxemi neaurí níxemi neabírfí epaxí mimóniníwíni. Ayí rípi searariníni. Ámá nepaxíní nimóníro wigí ináyíniníjé nimóniníjípimi dání yapí nearéwapíyaníro éfáyó siní arífa yímfígfí wipaxí mimóniníwíni. ¹⁵ E mimónípa nerane xixe wá níwianeníranéná xwiyíá nepa rarígfápini fá xiríwanígní. Apí níxíríranénáyí, nene pí pí neríná yófí imóniníwaéne nimóga nurane Kiraiso tñni píraníní kumíxináníwárfini. O warárfí imóniníwaéne nání mñníníyí imóniní. ¹⁶ O mñníníyíniníjé imóniníjáná oyá siyikí imóniníwaéne xífo neaimíxariníjípimi dání wé síkwí úpikwí sanwí ayí níwíkwíroníri imóniníjipániníjé imóniníwíni. Apí nípini e imóníwínigíni imóniníjipi tñni xixeni neríníyó dání íkwíroníni. Apí apí e imóníwínigíni imóniníjipi tñni xixeni nero díní sipí nínrífnáyí, wará níriní xwé níwiaróa urí ení sixí ínirí néra unífrini.

“Xámí yagíápi yará nípímoro siní bi níwirínífríxiní.” uríníjé nánirini.

¹⁷ Ayínáni nioní Ámínáo tñni ikáriníjóní ikwairírfí bi oseaimíni. Ámá Goríxo nání majífa imónígfáyí yarígfápa siní mepa éfríxiní. Ámá ayí amípi surímá imóniníjipi nánini díní moarígfáyí enagí nání raríníni. ¹⁸ Sipípi nání díní nímoró nání wigí díní sfá yimíxiníngífrini. Majífa ikáriníro díní wakísfí iníro yarígfá enagí nání díní níyímíníjé Goríxo ámá xíomí díní wíkwíroarígfáyó sixí uyarínípi tífígfáyí mimóniníjo. ¹⁹ Wigí díní sínániníjé imóniníjagí nání ayá bi yarígfámani. “Íwí ináníwá nání rífa imóniníwíni?” níyaiwíro símfí xeadípenarígfárfini. Pí pí piáxfí weánipaxí imóniníjipi aí siní mé wiárfí yarígfárfini. ²⁰ Ayí e yaríníjagífa aiwí seyíné Kiraiso nání nísearéwapíyiríná wí e searéwapíyígfámani. ²¹ Nioní re nimónariní, “Seyíné Kiraiso nání ríxa arífa wigífrini. Ámá Jisaso tñni ikáriníngígfáyí epaxí imóniníjipi ríxa

searéwapiyigfáriní.” nimónariní. Ámá Jisasomí xídarigfáyíní nepaxihí imónihípí nání nijfá imónigfá enagí nání rarihíní. ²² E éfrixinírí ríxa searéwapiyigfápi, ayf rípiríní. Seyfné síní Jisasomí dñhí mîwîkwîropa nerfná sipí imónagfápi —Apí seýfné sipí néra wagfápimi dání sñhání imónihípíríní. Íwí nání mîhí inarigfápimi dání xwírftá sealkixémínírí nání yapí seaíwapiyimínírí enípíríní. Apí yaránihí pfmófríxíní. ²³ Ámí bî seýfné ríxa searéwapiyigfápi, ayf rípiríní. Segí dñhí moarigfápi ámí sñhí bî yárfó inífríxíní. ²⁴ Ámí bî searéwapiyigfápi rípiríní. Seyfné ámí ámá sñhí oimónípoyínírí Goríxo seaimíxíyífpí —Apí Goríxo xewaního imónihípa imónihípíríní. E nimóníróná nepaxihí nimónihípimí dání wé rónihí ero Goríxo wimónaríhípí ero epaxípiríní. Apí seýfné ñwirárinífríxíní.

Ení ríremíxí bî wíhí náníríní.

²⁵ Ayínání segí yapí rarigfápi emí nimómáná woxíní woxíní ámá seaímeaarigfá gíyí gíyo xwíyftá nurífná nepaxihípíní urífríxíní. Nene Kiraisoyá wará axfírmí dánínihí níñirane xíxe íkwîkwífrí iníñwaéne enagí nání rarihíní. ²⁶ Seyfné wíkfí nîseaónírí aiwí wíkfí seaónfípimí dání “Xe sipí oemíní.” nîyáiwírí e mepa éfríxíní. Wíkfí xwapí ayá wí nóga mupa éfríxíní. Síní nîseaónírfnáyí, sogwí ípímeáf e dání pfní wíárfífríxíní. ²⁷ E nero obo ayf íwí éfríxínírí xe yapí oneaíwapiyínírí sñhwí mîwínípa éfríxíní. ²⁸ Íwí meaarigfáyí ámí íwí bî mîmeapa éfríxíní. E mepa nero rfwí níríkwínímáná wígfí wé tñní omíhí xíxení imónihípí nero ámá amípí nání dfwí ikeamónarigfáyo arírá wíwanígínírí éfríxíní. ²⁹ Segí maníyo dání sipí xwíyftá bî aí mîrípá éfríxíní. Ámá pí pí xwíyftá urípaxí imónigfáyo wígfí imónigfápi tñní xíxení nurífná dñhí síxí íñípaxí imónihípíní urífríxíní. Gíní gíná nurífná naní owímíxaneyíníro nání dñhí wftá wónípaxí imónihípíní urífríxíní. ³⁰ Seyfné sipí neríhípimí dání kwíyí Goríxoyápi dñhí rfá uxepaxí imónihípí wí mepa éfríxíní. Kwíyípi, ayf sfá yoparfíyí Goríxo gwíníhí seaíkweanftá nání ríxa íkíyíñíñí seaiárhípi enagí nání seararíhíní. ³¹ Dñhí wí sfá mîyíkínípa éfríxíní. Míxí wí rípaxí mímónípa éfríxíní. Wíkfí rfá ápiáwfníhí mónípa éfríxíní. Xwamíání wí mepa éfríxíní. Xwíyftápai wí muñwiráripa éfríxíní. Sfímí tñní wí mîwípa éfríxíní. ³² Apí apí mepa nero xíxe dñhí sipí iníro wá wíaneníro éfríxíní. E neróná Goríxo Kiraiso seaiíhípimí dání segí wíkarígfápi yokwarímí seaiíhípa seýfné ení xíxe yokwarímí inífríxíní.

5

¹ Seyfné niaíwí Goríxo dñhí síxí seayíñíyfné enagí nání omí íkaníhí wíaxídfífríxíní.

² Kiraiso —O ámaéne naní neaimíxímínírí nání yoxáfámí xe onípíkípoyínírí nerfná Goríxomí píyftá wírfamígínírí rdíyowáníhí níñírí omí sinadíhí naní weañoríní. O nene nání dñhí sipí nîwirfná neaiíhípa nene ení pí pí neranéná “Ámáyo dñhí sipí nîwiríhípimí dání rfta yaríñwíní?” nîyáiwínirane naníñí wííwanígíní.

³ Seyfné ámá Goríxoyá imónigfáyfné enagí nání ámá wí seýfné nání rípi rípi rípaxí oimónípoyínírí sñhwí mîwínípa éfríxíní, “Ayf íwí apí inígíawíxíní. Píaxí weánípaxí apí egíawíxíní. Amípí wí mîneamúropa oenírí aníhí miní yaríhoí.” Apí apí rípaxí oimónípoyínírí sñhwí mîwínípa éfríxíní. Seyfné apí apí wí mepa éfríxínírí seararíhíní. ⁴ Seyfné ríperírí níñíróná xwíraimímí iníhí bî mîrípá éfríxíní. Sipí íkaxíraní, xwíyftá míponíhífraní, bî mîrípá éfríxíní. E mepa nero Goríxomí xfo seaiíhípí nání yayí wífríxíní. ⁵ Seyfné rípi nání ríxa nijfá imóníhagftá nání raríhíní. Ámá íwí inarígfáyífraní, wígfí xwíoxíyo píaxí eámíxínarígfáyífraní, ámá amípí wí mîneamúropa oenírí aníhí miní yarígfáyí —Ayf amípí mîneamúropa oenírí yarígfápi wígfí ñwíáníhí nímixíro mearígfáyífríní. Ámá ayíraní, ayf níníyí wo aí Kiraiso tñní Goríxo tñní awáuyá xwíoxíyo wí nñhíweanftámaní.

“Gorixoyá wáfá ókinípini néra eméwanígini.” uriní nánirini.

⁶ Seyíné sipí apí apí oépoyiniri yapi searepísipírixiniri awíniní ηweáfrixini. Ámá Gorixomi maní wiaikiarigáyí apí apí yarigáyí enagi nání o xegí wikí wóninípi pirí umamonfá enagi nání searariníni. ⁷ Ayínáni seyíné ayí tñni níkumixiniro mepí mítinipa éfrixini. ⁸ Eníná seyíné sipí apí apí néra nuróná sfá yininímíniní emeagáyíné imónagfá aí agwi ríná Ámináo tñni níkarinirínipimi dání wáfá ómixiníne emearigáyíné imóninagfá nání searariníni. Ayínáni wáfá ómixiníne yarigfá wiyféniníni nimóniro éfrixini. ⁹ Ámá wáfá ómixiníne emearigáfipimi dání pí pí naní imóninípirani, pí pí wé róniní imóninípirani, pí pí nepa imóninípirani, nípini yarigfá enagi nání rarínini. ¹⁰ Apí apí nerónáyí, Ámináo wimónarinípi nání éwapínfrixini. ¹¹ Ámá sfá yininímíni emearigáyí tñni níkumixiniro sipí ayí yarigáfipi —Apimi dání ámáyo naní wí wiipaxí menini. Apimi dání ámá xwirfáni ikixénipaxípi imónini. Apí mepa éfrixini. E mepa nero ámá nñni “Sfá yininímíni emearigáyí yarigáfipi sipí rfa imónini?” oyaiwípoyiniri uyíwí wáfániní wómixirfíni. ¹² Íwí wigí yumí yarigáfipi nerfnáni marfái, sa apí nání nírfríná aí ayá neainipaxí enagi nání xwiyfá rípi níriri eáapimi neámiméini. ¹³ E nerí aí amípi ámá yarigáfayo wáfá wómixáná “Apí naní rfa imónini? Sipí rfa imónini?” yaiwipaxíriní. Wáfá wómixáná amípi síhání nimóninirínipimi dání wáfá ónariní enagi nání rarínini. ¹⁴ Ayínáni ámá sipí yarigáfayo xwiyfá rípi Bíkwyfo dání urinini, “Sá wení roxini, ríxa ríkewónei. Ámá piyí wegíe dání ríxa wiápnimeai. E éaná Kiraiso wáfá rómixinínoi.” urinini.

¹⁵ Ayínáni seyíné nemeróná síhwi tñni nemero majfá níkariniri yarigáyí yapi mé díní émí saímí moarigáyí yapi éfrixini. ¹⁶ Ríná ámá sipí xwapí ayá wí yarigfíná enagi nání seyíné síni naní imóninípi epaxíná imóninánáyí, e éfrixini. ¹⁷ Ayínáni agwi seyíné xaxá mikárinipa nero Ámináo “E éfrixini.” wimónarinípi nání níjfé oimónaneyiníro éfrixini. ¹⁸ Inígí papíkí yarigáfipi xwapí níníro papíkí mepa éfrixini. Xwirfá seaikixepaxí enagi nání searariníni. Gorixo wimónarinípi yanfá nání xfoyá kwíyípi xe neaxixérówinígini éfrixini. ¹⁹ Seyíné xwiyfá níríniróná soní Gorixo neainípi nání rinípi tñni seaní Kiraiso nánipi tñni soní oyá kwíyí nánipi tñni níríro rínfrixini. Ámináomi yayí numeróná maní tñni soní níríro aí díní tñni ení rfrixini. ²⁰ Pí pí seyíné seaímeaarínípi nípini nání ápo Gorixomi yayí wífrixini. “Negí Áminá Jisasí Kiraiso tñni ikáriníhagwi nání yayí wipaxírfani? Oyi, e epaxíriní.” níyaiwiro e éfrixini. ²¹ Nene arfá níwirane wáyí winwáo Kiraiso enagi nání símanwíyóniní xíxe yeáyí urfnífwanígini.

Wigí xiepiwami urinípi nánirini.

²² Xiepiwayíné, Áminá Jisasomi símanwíyóniní yeáyí wurfnarigfápa segí oxowami ení símanwíyóniní yeáyí wurfnfrixini. ²³ Kiraiso ámá xfoyá síyikí imónigfáyo —Ayo gwfniní roayíroní enagi nání xfoyá waráriní imóninínoi. Ayo Kiraiso mífíniní wimóninípa oxowa wigí apíxíwayá mífíniní imóninagí nání rarínini. ²⁴ Kiraisoyá síyikí imónigfáyí xfómi símanwíyóniní wurfnarigfápa apíxíwayíné ení segí oxowa pí pí nání searána arfá níwiro símanwíyóniní wurfnfrixini.

Wigí xiagwowami urinípi nánirini.

²⁵ Xiagwoyíné, Kiraiso xegí síyikí imóniníyí nání díní sipí níwirí arírá winfá nání xe yoxáfíami onípikípoyiniri enípa oxoyíné ení segí apíxíwami díní sipí wífrixini. ²⁶ O e nerfná xegí síyikí imóniníyí pípi imóníwinígini marfái, “Díní wíkwíronwiní.” ráná ígfá eámonípimi dání íkwírfániní oimónípoyiniri eníriní. ²⁷ Xfoyá síyikí imóniníyí xegí símímanímíni níhwaríniríná imíniní mimóninagí owínimíniri e eníriní. Rapírapí mídunípa erí kíkwiníwí meakínípa erí eníyí yapi imóninagí owínimíniri

eri siyikwí mínipa eri xwíyá meárinipaxí mimónipa eri enagí sñwí owinimíniri eri e enírini. ²⁸ Ayínáni oxoyíné woxini woxini jıwanınoxı dıñı sıpı nıniri pıranıñı menarıñıpa segı apıxıwamı enı dıñı sıpı nıwıro pıranıñı uméřıxını. Meánıgıřımı dání wará ná bıni imónıñagı nanı áma xiepımi dıñı sıpı nıwirıná xfo enı nawını dıñı sıpı inarıñı enagı nanı rarıñini. ²⁹⁻³⁰ Nene nıjıárini. Xegı warápımi áma go peá mónarıñıřini? Oweoi. Kiraiso xfoya warárimi dání sıkwı wé inıñıyınıñı imónıñagwı nanı xfoya siyikı imónıñwaéne pıranıñı neamearıñıpa áma nını enı axıřı aiwá nıro pıranıñı menarıñı ero yarıgıá enagı nanı rarıñini. ³¹ Bıkwıyo dání re nıriniri eánini, “Ayınáni oxo xanıyaú pını nıwiarımi xegı apıxı tını nıkumıxınırına sını xıxegını mimónı ná ayı ná bıñıñıñı imónarıgıřini.” ³² E nıriniri eanıñıřı xwıyá xwé yumıı imónıñı bı nanı enı rınıni. “Kiraiso tını áma xfoya siyikı imónıñıyı tını nanı rınıni.” nımónarıni. ³³ E nerı aiwı oxoyíné woxini woxini sewanıñoyıné dıñı sıpı inarıgıápa segı apıxıwamı enı dıñı sıpı axıřı wıřıxını. Apıxıwayıné enı segı oxowa searıápi xıxenı ará nıwıro wéyo uméřıxını.

6

Niaıwıyo urıñıřı nánırini.

¹ Niaıwıyıné, Ámınáo tını nawını ikárinıgıáyıné segı ápowamı tını inókıwamı tını xıxenı mañı ará wıřıxını. E nerónayı, ayı xıxenı imónıñıřı yarıñagıa nanı rarıñini. ² Nwı ikaxı wé wúkaú Gorıxo nıra nurına re rıñıyı “Seyıné xıxenı nıxıdırınayı, nañıřı seaımeanıárini.” rıñıyı xámi rıñıřı, ayı rıřırini, “Segı ápowamı tını inókıwamı tını wé ikwıañwıyo nıwirářıřıxını. ³ Xwıá tıyo nıweañána nañı imónıñıřı seaımearı xwiogwı obaxı seamúrorı enıa nanı ayo wé ikwıañwıyo nıwirářıřıxını.” rıñıřı apırini.

Xanowamı urıñıřı nánırini.

⁴ Xanoyıné, niaıwıyı wıkwı ónipaxı imónıřı nanı uyınıı mıme Ámıná Jısasomı xıdarıgıáyı epaxı imónıñıřı wieřısiri xfo rıñıřı uréwapıyiri éřıxını.

Xınáıwánıñı nimónıro omıñı wııarıgıáyıyo urıñı nánırini.

⁵ Xınáıwayınéniñı nimónıro omıñı wııarıgıáyıné, segı bosı xwıá tıyo nıweagıáwamı wáyı wıro enı sıřırıñwı wıro nero ará yımıgı wıřıxını. Kiraiso rıñıřı ará nıwıro xıdarıgıápa bosowamı yapı mıwıwapıyı pıranıñı yómıñı nimónıro sekaxı searıgıápi tını xıxenı éřıxını. ⁶ Wı bosowa weyı oneamepoyıniri wıgı sñwı anıgıe dáníni nepanıñı nimónıro yarıgıápa mé seyıné Kiraisoyá xınáıwayınéniñı nimónıro omıñı wııarıgıáyıné enagı nanı Gorıxo “E éřıxını.” wımónarıñıřı nero ayá tını segı bosowamı ará wıřıxını. ⁷⁻⁸ Xınáıwánıñı nimónıro omıñı wııarıgıáyıranı, omıñı wııarı nanı áxenwarı mıñıgıáyıranı, nınıyı pı pı nañı yarıgıápi nanı Ámınáo pıřı numamorına wıgı yarıgıápi tını xıxenı wiınıa enagı nanı seyıné nıjıárini. Ayınáni segı bosowamı searıgıápi neróna “Áma wı nánini mıyarıñwını. Negı Ámıná Gorıxo nanı enı yarıñwını.” nıyaiwıro yayı tını éřıxını.

Bosowamı urıñıřı nánırini.

⁹ Wıgı Bosoyıné enı omıñı searıgıáwa yómıñı nimónıro seaıápa axıřı e nero pıranıñı uméřıxını. Bosı seyıné seamıearı ayo umıearı enı añnamı nıweañorını. Wı sımı sımı e nımerı yarıgıáyıñıñı mimónıñorını. O e imónıño enagı nanı seyıné nıjıá imónıñoı. Ayınáni segı omıñı searıgıáwamı éřı uremoarıgıápi pını wiarıřıřıxını.

“Mıxı nanı ikınıřıxınırı nearıpıñıřı ikınıřıxını.” urıñı nánırini.

¹⁰ Yoparı osearımıniri imónıñıřı rıřırini. Seyıné Ámınáo tını ikárinıgıá enagı nanı enı sıxı inıřıxını. “Enı sıxı o xegı inıñıřımı dání enı sıxı inıřıxını.” searıñıñı. ¹¹ Seyıné obo xegı ináyıñıñı nimónıñıřımı dání yapı seaıepısımıniri

yaríná xaiwí nimóniro xixe mîxí wipaxí imónipírfa nánî Gorîxo apî tîni nikînimáná mîxí owípoyînrî neaiapîñpî nîpîni nikînrî éfrîxîni. ¹² Aga áamá tîni mîxí inarîñwá enagî nánî mîseararîñîni. Pí pí kwíyí ríá kîroarîñî anî pîrîyo yarîñpî —Apî wí wíyo seáyi e nîwimónîrî umearîñpîrîni. Wí nénî tîñî imónîñpîrîni. Wí anîna tîni xwíarî tîni îkwîrónîñîmi nîmîni sîá yîniñîmîni ñweaarîgîáyo umenwearîñpîrîni. Apî nîpîni tîni nene mîxí inarîñwá enagî nánî rarîñîni. ¹³ Ayînánî sîá mîxí xwîraimîmî owikáraneyîniro seaipírfa giyí giyi imónáná éf nîwînimî mú xopîrarîf nîwiéra núfasáná sîni enî neánîrî awí ropírfa nánî amîpî Gorîxo mîxí nánî ikînrîrîxînrî neaiapîñpî nîpîni ikînrîrîxîni. ¹⁴ Ayînánî rîpî rîpî néfasáná enî sixí nînrî xaiwí éf rófrîxîni. Xwíyíá nepánî imónîñpî arerîxîñî yînrîrîxîni. Sîwí wé rónîñî imónîñpî soríá mîxí nánî éf noyîkînrîfá nánî yîniñîpîrîñîñî yînrîrîxîni. ¹⁵ Xwíyíá yayí neainarîñpî —Apî Kiraiso ámaéne neaiñpîmî dánî áamá xîo tîni anî imónîpaxîpîrîni. Xwíyíá yayí neainarîñî apî wáf urîmeanîro imónîpîrî nánî áamá mîxí inanîro nánî sîkwí sù yînarîgîápa yînrîrîxîni. ¹⁶ Apî nîpîni nîyînimáná dîñî seyîné Kiraisomî wîkwîroarîgîápa áamá nikînrîñî imanarîgîápanîñî nîmanîmî úfrîxîni. Nikînrîñî ana tîni nîmanîmáná éf obo ríá onînrî ríá nîyîñîmáná ónapîpî nîpîni supîkipaxí enagî nánî seararîñîni. ¹⁷ Yeáyí Gorîxo seayîmîxemeañpî áamá mîxí mîñî mîneaoxoapa oépoyînrî arîxí dîkînarîgîápa dîkînrîrîxîni. Xwíyíá Gorîxoyápi, xîoyá kwíyîpîmî dánî seaíwapîyarîñpî kirá mîxí nánî xîrarîgîápanîñî xîrîrîxîni. E néfasáná enî sixí nînrî xaiwí éf rófrîxîni.

¹⁸ Apî apî nerîná anîpá éfrîxînrî mîseararîñîni. “Gorîxo arîrá neaíwîniñînrî íníná kwíyîpîmî dánî rîxîñî urîro yarîñî wîro éfrîxîni.” seararîñîni. Ayînánî seyîné maiwí bî mé sîñwí sîñwí tîni nero pí pí seaímeápi xwámámî nîwîro áamá Gorîxoyá imónîñî nîni nánî rîxîñî wurîyîrîxîni. ¹⁹ Nionî xwíyíá yayí neainarîñî yumî imónîñpî nánî masîsîá mîninî áwanî urîmînrî manî yámoarîná Gorîxo ananî woákîkî wîpaxonî nîmîxînfá nánî enî rîxîñî nurîyîrîxîni. ²⁰ Xwíyíá apî yanî wurîmeiarîñáonî enagî nánî gwí ñweañîni. “Nionî ayá igîgî mé e rîmîgînrî imónîñápi tîni xîxenî urîmfá nánî rîxîñî nurîyîrîxîni.” seararîñîni.

Tikikaso nánî urîñî nánîrîni.

²¹ Tikikaso —O negî nîrîxîmeá dîñî sixí uyîñwáorîni. Ámînáo nánî wáf nurîranená dîñî uñwîrarîpaxí yarîñorîni. O nîseaímearîná seyîné nionî pí pí nerî ñweañápi nánî nîjîá imónîpîrî nánî nîpîni nánî áwanî searîñîñî. ²² Ayî rîpî nánî urowárenaparîñîni. O nîseaímearî áwanî searáná seyîné “Porowa e nimónîro ríá ñweañî?” yaiwîro dîñî wáf seaónîrî epírfa nánî urowárenaparîñîni.

²³ Gî nîrîxîmeañîñî imónîgîáyîné, seyîné nîwayîrónîro ñweáro segî dîñî nîwîkwîrorîñîpîmî dánî xixe dîñî sipî inîro epírfa nánî ápo Gorîxo tîni Ámîná Jisasi Kiraiso tîni awáu dîñî seakîkayóisîxîni. ²⁴ Áamá negî Ámîná Jisasi Kiraisomî dîñî sixí nuyîrîná ámi dîñî peá nîmorî pîni mîwiárarîgîáyo nîyonî Gorîxo wá wianîwîniñîni.

Payí Poro Piripai ηweáyí nání eaηínaríní.

Payí rína Jisasoyá siyikí imónigíá aηí yoí Piripai ηweagíáyí nání Poro eaηínaríní. Aηí apí Masedonia pīropenístyo xwé biríní. Poro émáyí aηí tñmíní xwiyíá yayí winipaxí imóniηípi wáí nura nemeríná aηí apimí ení wáí uríméagi áamá wí Jisasomí dñí wíkwírogíawixíní (Wáí wurímeiarígíáwa 16:12-40). E nemo xwiogwí obaxí ríxa nímúrómáná eñáná ámí wí e emearíná omí fá nixero gwí aηíyo nñwirááro awí nimeηweagíásáná aηí yoí Romíyo nání níméra nuro e gwí aηíyo ηwiráraná Piripai ηweáyí aríá nīwiro nīgíwí bī Poro nání awí nearo Epapírodaitasomí wíowáríagíá o xamíño yayí nerí payí rína e dání nearí axomí wíowáríñinígíní.

¹ Poroní tñní Timotio tñní —Yawawi xwiyíá Kiraisoyá wáí wurímeianírai nání xínáipawíníñí nímónírai wíiarígíwíawiríní. Yawawi áamá Piripai ηweagíá Goríxoyá imóníro Kiraisí Jisaso tñní ikáríníro egíáyíné nīyínéní nání —segí seaipenweagíáwa tñní seáyí seaíiarígíáwa tñní aí nīyínéní nání payí rína nearí mónaparíñwí. ² “Negí ápo Goríxo tñní Ámíná Jisasi Kiraiso tñní wá seawianíri seyíné nīwayíróníro ηweapíri nání seaíiri éfísixíní.” nímónaríní.

“Seyíné nání Goríxomí yayí wíaríñaríní.” uríñí náníriní.

³ Íníná seyíné nání dñí nináná Goríxomí yayí wíaríñaríní. ⁴⁻⁵ Nioní sía seyíné Goríxomí dñí wíkwírogíáyimí dání agwí ríná nání xwiyíá Jisaso nání wáí wurímeianí nání nawíní ikáríníñwáyíné enagi nání omí gíní gíná ríxíñí nīseauríyiríná dñí nífání ninaríñagi uraríñaríní. ⁶ Nioní dñí re yaiwíaríñaríní, “Goríxo —O seyíné xíomí dñí wíkwíróáná iwamíó píraníñí seaimíxíñoríní. O sía Jisaso weapíníáyí nání seyíné yóí ámí bī tñní bī tñní nímóga upíríá nání píraníñí nīseaimíxa unfáríní.” Dñí e nīyáiwírí nání dñí sñjá nīseaeánírí omí yayí e wíaríñaríní. ⁷ Ayí rípi nání seyíné nání yayí nīniníríná “Ayí xíxení ayo ninaríñaríní.” nímónaríní. Nioní xwiyíá Jisaso yayí neainaríñípi nání gwí aηí tñyo nñwearínáraní, xwiyíá nímeararígíápi orakínímínírí nírírínáraní, apí sopíñí oomínírí nírírínáraní, seyíné Goríxo wá nīnīwianírí e éwínígínírí nírípeañoní tñní nawíní ikáríníñagíá nání nioní dñí síxí seayíñí. ⁸ Kiraisí Jisaso seayaríñípa nioní ení dñí síxí nīseayírí nání síñwí oseanímínírí íkíníñí sípí niaríní. “Poro nepa nene síñwí neanímínírí nání íkíníñí sípí ríá wíaríní?” nīseaimóníríná Goríxo nioní e yaríñagi síñwí naníñí enagi nání raríñíní. ⁹ Seyíné nání Goríxomí ríxíñí nīseauríyiríná rípi uraríñaríní, “Wígí wíníyí nání dñí sípí nīwiro arírá inarígíápi sayá nímíxa úfíríxíní. Úrapí néra mú aga xíxení nījía nímóníro ‘Goríxo áamá e éfíríxínírí wímónaríñípi, ayí apírífaní?’ yaiwiro dñí nīyaíkiroro ‘Sípí imóníñípi, ayí apírífaní? Naní imóníñípi, ayí apírífaní?’ yaiwiro neróná dñí sípí niníro arírá inarígíápi sayá nímíxa úfíríxíní.” Goríxomí seyíné nání ríxíñí nīseauríyiríná apíní uraríñaríní. ¹⁰ Ayí rípi nání apí seauríyaríñaríní. Seyíné agwí ríná dání sía Kiraiso weapíníáyí nání mímóní yarígíáyí yapí mímónípa ero xwiyíá seaxekwímopaxí mímónípa ero epíríá nání dñí nīyaíkiroro “Síwí wé róníñí imóníñípi, ayí apírífaní?” oyaiwípoyínírí ríxíñí seauríyaríñaríní. ¹¹ Apí seyíné neríná Jisasi Kiraiso seaimíxaríñípimí dání íkíá sogwí naní nīweríná yaríñípa seyíné síwí wé róníñí imóníñípi ayá wí éfíríxínírí ríxíñí e seauríyaríñaríní. Áamá wí seyíné e yaríñagíá síñwí nīseaníróná “Wé róníñí ayí yarígíápi míkí íkíño, ayí Goríxorífaní?” nīyáiwiro omí yayí umero seáyí e umíeyoaro epíríá nání ríxíñí e seauríyaríñaríní.

“Nioní gwí ηweañagi nání xwiyíá Jisaso nánípi yaní nīwéa waríní.” uríñí náníriní.

12 Gí níríxímeáyíné, seyíné rípi nání “Níjǎá oimónípoi.” nimónaríni. Amípi sípi nioní nímeáí rípi xwíyǎá yayí neainaríñípi pírí rakínípaí mimóní nioní nímeáípi dání ámi bí tǎni yaní niwéa uní. 13 Ayí rípi seararíñini, “Míxí ináyoyá símíñí wínarígǎa añí riwámi awí rogǎáyí tǎni wí re ñweagǎa nǎni ení ‘Poró Kiraisomi xǎdaríñagí nání gwí rǎa ñweani?’ níríro níjǎá e imóníñoi.” seararíñini. 14 Ayí rípi ení seararíñini, “Negí níríxímeá añí rípiñi ñweagǎáyí nápi nioní gwí ñweañána Goríxo arírá niaríñagí síñwí nǎnaníro nání omí ámi bí tǎni dǎñí nǎwíkwíroro wáyí mǎwíní ení síxí níníro Goríxoyá xwíyǎá nání ananí wáí raríñoi.” seararíñini. 15 Ayí neparíni. Wíníyí Poroní sípi dǎñí níaiwíro xwíyǎá rírowiágí ero yarígǎáyí enagí nání Kiraiso nání wáí raríñagǎa aiwí wíníyí nepa nioní nání dǎñí nañí nǎniaiwíro wáí raríñoi. 16 Dǎñí nañí e nǎniaiwíro yarígǎáyí, ayí nioní nání dǎñí síxí nǎniyíro nání re yaiwiarígǎaríni, “Xwíyǎá yayí neainaríñípi xǎdaríñagwí nání xwíyǎá neameáraníro yarígǎápi pírí urakíwíníñiní Goríxo rípeañó, ayí Pororǎni?” E níyaiwíro wáí urarígǎaríni. 17 E neríñí aiwí sípi dǎñí níaiwiarígǎáyí, ayí nepa “Wé róníñí oyaneyí.” níyaiwíro mé nioní gwí ñweañána xwíyǎá ámi bí tǎni umeáraneyíníri yaríñoi. “Poromí nímúrorane seáyí e owimónaneyí.” níyaiwiríñípi dání wáí urarígǎaríni. 18 Apiaú xixegíni e yarígǎápi nání píoi rímíni? Wíníyí nepa mimónípa nemána mañípání wáí uraríñagǎa nǎwínírnáraní, wíníyí nepa nimónímána wáí uraríñagǎa nǎwínírnáraní, nǎpiaúni Kiraiso nání níríro wáí raríñagǎa nání nioní yayí yaríñini.

“Nioní síní mǎpé níñwearǎná Kiraisomi seáyí e umepǎrǎa imóníñípi éimíginí.” uríñí náníriní.

Oyí, nepa yayí emíni. Ayí rípi náníriní. 19 Nioní re níríri ipímóníñini, “Ríxíñí seyíné nioní nání Goríxomi nuríyíro kwíyí Jisasi Kiraiso neawírenapíyíñípi arírá níri yaríñípi dání gwí nioní ñweañána rípi ríxa nǎnǎwárípi rǎaríni.” níríri ipímóníñini. 20 Nioní dǎñí níkwímorí “Nepa e éimíginí.” yaiwiaríñápi nání ámá wí aí ayá nimopǎrǎa meníni. Ámá síñwí nǎnaníroná “Kirisoi nǎxǎdírí nání seáyí e imóníñí apí rǎa yaríni?” nǎniaiwíro omí yayí umepǎrǎa nání nioní wáí nírímerǎná íníná ayá igígí mé ení síxí neámíxíníri yaríñápa agwí ení síní axípi e éimíginí. “Xe síñí ouníri nǎnǎwáríronáraní, nǎnǎpíkírónáraní, Kiraisomi yayí umepaxí imóníñípi éimíginí.” nimónaríni. 21 Nioníyá dǎñí ayí rípi ríni. Síni xwǎá tǎyo níñwearǎná Kiraisomi yayí umepaxí imóníñípi emǎaríni. E nerí aí ríxa níperǎná xwǎá tǎyo níñwearǎná nímeáípi seáyí e imóníñípi nímeañaríni. 22 Nioní síní mǎpé níñwearǎná yayí neainaríñípi wáí nurímerǎná íkǎá sogwí wearíñíyí yapí wepaxí aiwí gímíni gípi éimíginíri imónímǎrǎni? Síni ñweámíginíri imónímǎrǎni? Ríxa péimíginíri imónímǎrǎni? Nioní majǎaríni. 23 Nǎpiaúni ananí imónímíginíri nání ríxa ayagwí imǎxáraríñíni. Nioní nípémána nurí Kiraiso tǎni níñwearǎná dǎñí nioníyá “Ayí awíaxíríni.” níyaiwirí aiwí “Nioní e neríñáyí, síní seyíné arírá seaipaxímaní.” yaiwiaríñini. 24 Ayínání nioní seyíné arírá seaímǎa nání mǎpé xwǎá tǎyo ñweámǎa nání “Ayí añípaíriní.” nimónaríni. 25 Nioní apí nání “Neparíni.” níyaiwirí nípiimóníri nání seyíné Goríxomi dǎñí níwíkwírorǎná none searéwapíyíñwápi xáiwí ǎá níxíra uro dǎñí níǎá seainíri enǎa nání re níyaiwirí níjǎá imóníñini, “Nioní agwí ríná mǎpé síní níñwearí seyíné arírá seaímí nání emǎaríni.” níyaiwirí níjǎá imóníñini. 26 Nioní ámi seyíné tǎmíni bímǎpími dání seyíné Kiraisi Jiaso tǎni íkáríñíñagǎa nání yayí seáyími dání epǎrǎa nání “Nioní síní mǎpé níñwearǎná ámi bí arírá seaímǎa nání imóníñini.” nimónaríni.

“Axíyíñíñí nimóníro xwíyǎápi xáiwí ǎá xírǎrǎxíni.” uríñí náníriní.

27 Pí pí nínimónírnáyí, úrapí mé ámá xwíyǎá Kiraiso nání yayí neainaríñípi dǎñí wíkwíroarígǎáyí epaxípi xǎdǎrǎxíni. Nioní ámi níbíri síñwí níseañírnáraní, ámi mǎbí seyíné yarígǎápi nání sa arǎni níwirǎnaráni, re raríñagǎa arǎa wímǎa nání,

“Axíyíníjé nimóniro xwíyá yayí neainaríjépi xáiwí íá xírarijoi.” rarijagá ará wirí “Ámá apí pírípírfí yaníro yarígíayo wákwianíro nání píráníjé níkumíxíníro díní ná bíní íá níxíríro yaríjoi.” rarijagá ará wirí emá nání “Píráníjé díní wíkwíroarígíayé epaxípiní xídíírixíní.” seararíjini. ²⁸ “Ámá pírí urakianíri yarígíayo Piripai ηweáyí wáyí míwí yaríjoi.” rarijagá ará wímígíni. Ayí seyíné wáyí míyaríjagá síjwí níseanírónáyí, “Nene anínaníwá nání imóníjwaéne enagi nání ríá neaíwapiyaríjoi?” yaiwiníprí nání seyíné síwáníjé winaríjoi. E neróná sewaníjyíné ení “Goríxo yeáyí neayimíxemeaníapimí dání ayo múroaníwáríani?” yaiwiníprí nání síwáníjé inaríjoi. ²⁹ Goríxo Kiraisomí díní owíkwírópoyíníri síjwí seaníjémaní. Omí nuxídíríná ríníjé bí ení wímeáwínígíníri síjwí seaníjé enagi nání ámá wí pírí searakianíro yaríná xwíyá yayí neainaríjépi xáiwí íá xíríírixíní. ³⁰ Eníná nioní seyíné tíjímíní wá emearíná ámá wí nípkwíní míníkarípa yaríná síjwí nanígíapí tíni agwí ríná ení “Poromí ámí sípí wíkararíjoi.” rarijagá seyíné ará e wiarígíapí tíni axípi seyíné ení seáimeaaríjagí nání seararíjini.

2

“Díní axípiní íá níxíríri éfírixíní.” uríjé nániríni.

¹ Kiraiso seaijépipimí dání díní wá bí míseaónípaxírani? O wá seawianíjépipimí dání míjé ikíjwí míseamírípaxírani? Seyíné kwíyí Goríxoyápi tíni míkumíxínípa renjoi? Segí imónígíayé tíni díní sípí iníro wá wianeníro minípaxírani? ² Apí nípiní nepa imóníjagí nání “Poró díní nífá onímíapí míwíní ayá wí owiníni.” níseaimóníríná rípi éfírixíní. Díní ná bíní axípiní íá níxíríri éfírixíní. Díní sípí inarígíá axípiní íá níxíra úfírixíní. Axíyíníjé imóníírixíní. Apí oyaneyíníroná díní ná bíní tínní nímoró ríníírixíní. ³ Seyíné sípí nímonímáná mepa ero wárixayíné nímonímáná mepa ero éfírixíní. Woxíní woxíní re yaiwiníírixíní, “Nioní síyíkwífpíníjé imóníjáná gí wí seáyí e rínimóníjoi?” yaiwiníírixíní. ⁴ Seyíné re míyaiwí, “Nioní gí díní e nímonaríjépiní níxídíranéná ayí apáníri.” míyaiwí ámá wí wímonaríjépi ení “Ananí oyaneyí.” yaiwíírixíní.

“Kiraiso síyíkwífpíníjé nímoníjépipimí dání Goríxomí seáyí e uméyoaníjéni.” uríjé nániríni.

⁵ Seyíné Kiraisí Jisaso yapí pákíní nímoníro o xwíá tíyo nání níbíríná díní monípa seyíné ení axípi mófírixíní. ⁶ O Goríxo imóníjépa aga nepa nímonírí aiwí wí re míyaiwinígíní, “Goríxo tíni xíxeni imóníjépi wí míwáramopaxí imóníjéni.” míyaiwí nerí ⁷ e imóníjépi píni níwiárimí aga ámá wóníjé nímoníríná omíjé wiíní nání Goríxoyá xíná wíníjé imóníjépipimí. ⁸ Ámá imóníjépa nímonímáná xewaníjé síyíkwífpíníjé nímonírí Goríxo uríjé ará níwirí xíxeni xídíjépipimí. Ayí nípení nání maríái, yoxáipámí yekwíroaráná pení nání aí Goríxo uríjé ará níwirí xíxeni xídíjépipimí. ⁹ Jisaso e éfí enagi nání Goríxo seáyí e numéyoarí yoí wíyo níyoní seáyí e múroníjépi wíjépipimí. ¹⁰ Ayí rípi nání e enígíní. Anínamí ηweáyírani, xwíáyo ηweáyírani, xwíarími íními ηweáyírani, níni yoí Jisaso ará níwiróná xómíjé níyíkwíro yayí umeró ¹¹ woákíki níwiróná “Níyoní nání Ámínáo, ayí Jisaso Kiraisoríni.” ríro epírí nání Goríxo omí numéyoarí yoí seáyí e imóníjépi wíjépipimí. Kiraisomí ámá seáyí e uméjépipimí dání ápo Goríxomí ení seáyí e umepíríaríni.

“E éfírixíní yeáyí seayimíxemeaníyíné xíxeni apí éfírixíní.” uríjé nániríni.

¹² Gí díní síxí seayínáyíné, Jisaso “Gí díní tíni bí oemíni.” míyaiwí Goríxo uríjé ará níwirí xíxeni níxídíríná síjwepígí neainí enagi nání seyíné xámí Goríxo ríjépi ará yímígí níwíro xíxeni yagíápa nioní seyíné tíni ηweanání maríái, agwí

ríná nioní t́nì m̀iṅweá segípi ǹiṅwearíná aí axípi e aríá ýmígt̄ ǹiwirow píraníṅf̄ xidífr̄ixínì. Xixenì píraníṅf̄ ǹixídiróná omì wáyf̄ wiro óf̄ wiro nero nan̄f̄ e éfr̄ixínìr̄i yeáyf̄ seayim̄xemeañf̄ȳné xixenì axípi éfr̄ixínì. ¹³ Xífo wimónaríṅf̄p̄ “E oyaneyí.” seaimónirow xixenì e ero ep̄r̄i nánì s̄k̄k̄f̄ seom̄ixaríṅo, ayf̄ xfo enagí nánì raríṅf̄nì.

“Seaiméáfp̄i nánì aníṅúm̄f̄ ikaxf̄ m̄r̄f̄ yayf̄nì éfr̄ixínì.” uríṅf̄ nánìr̄nì.

¹⁴ Pí pí seyfné yarígt̄áp̄i nerfná aníṅúm̄f̄ ikaxf̄ m̄r̄ipa ero xwiyf̄á xim̄ixim̄f̄ ninr̄i m̄r̄ipa ero éfr̄ixínì. ¹⁵⁻¹⁶ Segí yarígt̄áp̄imì dání áamá wí xwiyf̄á seaxekw̄mopaxf̄ mimónipa ero siyikw̄f̄ mínígt̄áyfné imónirow oépayn̄r̄i “Aníṅúm̄f̄ ikaxf̄ m̄r̄ipa ero xwiyf̄á xim̄ixim̄f̄ ninr̄i m̄r̄ipa ero éfr̄ixínì.” seararíṅf̄nì. Niaíw̄f̄ Gorixoyáníṅf̄ imónígt̄áyfné s̄nì xw̄f̄á t̄f̄yo ǹiṅwearóná áamá xarixarí ero uyfní ero yarígt̄áyf̄ t́nì ǹiṅwearo aí xwiyf̄á m̄iseaxekw̄mopaxf̄ȳné oimónípayn̄r̄i e seararíṅf̄nì. Seyfné áamá sipí ayf̄ t́nì ǹiṅwearo xwiyf̄á d̄iṅf̄ n̄iyim̄iṅf̄ imóníṅf̄p̄ meap̄r̄f̄a nánì r̄iníṅf̄p̄i nuríroná w̄f̄áníṅf̄ wóm̄ixaríṅoi. Seyfné aníṅf̄ e néra nurónáyf̄, s̄f̄á Kiraiso weap̄n̄f̄ayim̄f̄ nioní d̄iṅf̄ re seaiaiwim̄f̄ár̄nì, “Nioní n̄iyunimáná aníṅf̄ miní wíwap̄yíṅáp̄i surf̄má mimónf̄ r̄ixa xixenì rí ripimónígoi?” n̄iseaiawir̄i m̄ixf̄ seameak̄n̄im̄f̄ár̄nì. ¹⁷ Seyfné Gorixomì d̄iṅf̄ n̄iw̄kw̄r̄oro x̄idarígt̄áp̄i, ayf̄ nan̄w̄f̄ o nánì r̄idiyowá yarígt̄áp̄n̄iṅf̄ imóninì. Nioní seyfné omì píraníṅf̄ oxídf̄poȳn̄r̄i n̄iyunimáná seaíwap̄yarfná áamá wí n̄ip̄kíáná ragí nioniyá púfp̄i, ayf̄ inígt̄f̄ wainf̄ r̄idiyowá seyfné yarígt̄áp̄i r̄f̄á ápiáw̄f̄ xwé owenr̄i seáyf̄ e iwayimóf̄áp̄n̄iṅf̄ imónin̄f̄ár̄nì. Nioní n̄in̄ip̄kíáná aí seyfné Gorixomì píraníṅf̄ oxídf̄poȳn̄r̄i r̄ixa seaíwap̄yíṅám̄i n̄ip̄kíf̄á enagí nánì ananì nioní n̄ígt̄ n̄ímeáfp̄i nánì yayf̄ er̄i seyfné nánì yayf̄ er̄i em̄f̄ár̄nì. ¹⁸ Seyfné enì axípi nioní yayf̄ yaríṅápa segí seaimeáfp̄i nánì yayf̄ ero nioní n̄ímeáfp̄i nánì yayf̄ ero éfr̄ixínì.

Timotio nánì uríṅf̄ nánìr̄nì.

¹⁹ “Áminá Jisaso ‘Ananir̄nì.’ n̄iwimónir̄fnáyf̄, nioní s̄f̄á ár̄fn̄f̄ wí n̄ipwémáná enáná Timotio seyfné t̄f̄ṅf̄ e yaxw̄f̄ n̄enap̄r̄i seyfné imónígt̄áp̄i nánì áwan̄f̄ n̄ráná d̄iṅf̄ w̄f̄á nón̄n̄f̄a nánì uowár̄f̄im̄íṅf̄nì.” nimónar̄nì. ²⁰ Áamá nioní t́nì re ṅweagf̄áyf̄ wo seyfné nánì d̄iṅf̄ n̄imorfná Timotio moaríṅf̄pa m̄imoaríṅf̄ enagí nánì “Omì uowár̄f̄im̄íṅf̄nì.” seararíṅf̄nì. O nepa seyfné nánì “Aríge r̄f̄a imóníṅoi?” n̄iyaiwir̄i mimáyo t̄n̄iṅor̄nì. Áamá re ṅweagf̄áyf̄ wí axípi mimóníṅoi. ²¹ Ayf̄ Kiraisi Jisaso ap̄i nánì d̄iṅf̄ omópoȳn̄r̄i wimónaríṅf̄p̄i nánì d̄iṅf̄ mamó wigf̄ wimónaríṅf̄p̄i náninì moarígt̄á enagí nánì omì seyfné t̄f̄ṅf̄ e nánì uowár̄f̄im̄íṅf̄nì. ²² O m̄im̄iwíaró Kiraisomì píraníṅf̄ x̄idaríṅo enagí nánì seyfné n̄ijf̄ár̄nì. Xám̄i nioní xwiyf̄áp̄i wáf̄ ur̄imearfná n̄iaíw̄f̄ xanom̄i san̄f̄ uráparíṅf̄pa ner̄i san̄f̄ n̄iráp̄iṅor̄nì. ²³ Ayfnánì “Am̄ipí nioní n̄ip̄r̄f̄áp̄i nánì r̄ixa aníṅf̄nì n̄ijf̄á nimónár̄imáná uowár̄f̄im̄íṅf̄nì.” nimónar̄nì. ²⁴ E ner̄i aí nioní d̄iṅf̄ re n̄iyaiwir̄i ip̄imóníṅf̄nì, “Timotion̄ marf̄ái, n̄iwaníṅon̄i enì Ámináoyá d̄iṅf̄yo dání s̄nì mé seyfné t̄f̄ám̄nì b̄im̄f̄ár̄nì.” n̄iyaiwir̄i ip̄imóníṅf̄nì.

Epap̄irodaitaso nánì uríṅf̄ nánìr̄nì.

²⁵ E ner̄i aí nioní d̄iṅf̄ re yaiwíarfn̄i, “Epap̄irodaitaso —O ḡf̄ n̄ir̄ixf̄meáóníṅf̄ imóníṅf̄ wor̄nì. Jisaso nánì wáf̄ uraríṅwáp̄i nánì gw̄f̄ móníṅwáyf̄ wor̄nì. Xw̄r̄ixf̄ n̄imearígt̄á r̄ip̄i nánì enì gw̄f̄ n̄imóníṅf̄ȳf̄ wor̄nì. Seyfné nioní t̄f̄ṅf̄ e nánì uowár̄enapáná san̄f̄ n̄irónaróṅf̄ȳf̄ wor̄nì. ‘O nioní t́nì re s̄nì ám̄i b̄i t́nì on̄wean̄i.’ n̄iyaiwir̄fná nan̄f̄man̄i. Ám̄i seyfné t̄f̄ṅf̄ e nánì ouowár̄enap̄im̄nì.” yaiwíarfn̄i. ²⁶ O seyfné nánì ík̄n̄iṅf̄ sipí wir̄i seyfné xwiyf̄á “O Rom̄iyo n̄irémómáná s̄m̄ixf̄ wen̄i.” r̄inarígt̄áp̄i aríá wíf̄á enagí nánì d̄iṅf̄ r̄f̄á uxor̄i yaríṅagí nánì seyfné t̄f̄ṅf̄m̄nì ouowár̄enap̄im̄f̄nì. ²⁷ Xám̄i o nepa s̄m̄ixf̄ xwé ner̄i r̄ixa n̄ip̄ém̄n̄r̄i éf̄ aiw̄f̄ Gorixoxo wá wianf̄p̄im̄i dání ám̄i nan̄f̄ en̄iṅf̄nì. Om̄in̄i wá m̄wianf̄ nioní enì wá n̄iwianíṅf̄n̄iṅf̄nì. Ayf̄ r̄ip̄i nánì seararíṅf̄nì.

Epapirodaitaso niperfnáyf, Poro dñf sipí ayá wí winiginri wá nîwianri nanf imixinj enagî nánî “Nionî enî wá nîwianinjiginî.” seararinî. ²⁸ Ayínánî seyfné omî sñwí nîwînróná dñf nífá seainri nionî “Piripai ñweáyf sñnî Epapirodaitaso nánî ‘Sîmîxí xwé yarîní.’ rífa yaiwiarîñoî?” nîyiwirî ududf ninarinjîpî enî pñnî wiárrî oninri aga ayá wí “Seyfné tíámîni ourowármîni.” nimónarinî. ²⁹ Ayínánî o ámî seaímeááná “Negí Ámínáo tíni ikárinîñwáyf worfanî?” nîyaiwiro yayf tíni numímîniro yayf umero ámá ónîñf imónigfáyf nánî “Seáyî e imónigfáyfrfanî?” yaiwiro éfrîxinî. ³⁰ O “Kiraiso wimónarinjîpî owiimîni.” nîyiwirî nerfná rîxa nîpémînrî enî enagî nánî seararinî. O seyfné añwî e meñagî nánî arírá mînipaxf imóninjîpî xewanîño Poromî owimînrî nînrífná yoí mayf nimónîrî rîxa nîpémînrî enî enagî nánî seararinî.

3

Iyf sîmf sfo wákwínarigfápimi dñf wikwíroarigfáyf nánî urîñf nánîrîni.

¹ Gf nîrîxímeáyfné, xwiyfá yoparf bî rîpî osearmîni. “Ámínáo tíni ikárinîñwaéneranî?” nîyaiwinîro dñf nífá seainfwiniginî.

Xámî rîwamîñf nearî seaipowáriénapîñápî ámî axîpî nearfná animîmf mîniarîñagî eארîñîni. Nionî e nerfná ámá wí yapf seaíwapîyipfrîxinîrî sñwí rîrîmîxí seaimf enagî nánî rarîñîni. ² Ámá síwî uyfnîf yarîñyíf yapî imónigfáyf —Ayf sipí imóninjîpî yarigfáyfrîni. Dñf xejwí re moarigfáyfrîni, “Iyf sîmf sfo wákwínarigfápimi dánî Gorîxoyá sñwíyo dánî ámá wé rónîñf imónarigfárîni.” Xejwí e nîyaiwiro sfo rónigfáyfrîni. Ámá ayf seyfné yapf seaíwapîyipfrîxinîrî sñwí tíni éfrîxinî. ³ Ayf rîpî nánî seararinîni. Nene Gorîxo kwíyf neaiarîñfîpimi dánî omî yayf umerane Kiraisî Jisaso neaiñfîpî nánî seáyî e umerane yarîñwaénerîni. Negí imónîñwápimîranî, newanîñene yarîñwápimîranî, dñf nîwikwírorane dñf re mîyaiwiarîñwaénerîni, “Apiaúmî dánî ananî Gorîxoyá sñwíyo dánî wé rónîpaxf imónîñwîni.” nîyaiwirane dñf síñá neaeánarîñmanî. Sfo wákwínîñwaéneranî, mîwákwínîñwaéneranî, Gorîxoyá sñwíyo dánî nepa sfo wákwínîñf imónigfáyf, ayf nene Kiraisomî dñf nîwikwírorîñfîpimi dánî e imónîñwîni. ⁴ Nionî gf imónîñápîranî, nîwanîñonî yagápîranî, apiaú nánî dñf nîmorfná “Apánîrfanî?” nîyiwirî dñf síñá neánîpaxf aiwî apiaúmî dánî wé rónîñf imónîpaxf meñagî nánî dñf wí e nîyiwirî dñf síñá neánarîñmanî.

“Xámî dñf síñá nîneága wagfîpî paimîmf wiarîñîni.” urîñf nánîrîni.

Ámá wí “Newanîñene apánî imónîñwîni.” nîyaiwiro dñf síñá weánarîñagî aí nionî añîpaxf imónîñîni. ⁵ Ayf rîpî nánî seararinîni. Sfá inókî nîxîrîñe dánî sfá wé wíúmî dánî waú wo óráná iyf sîmf sfo nîwákwîgítonîrîni. Isîrerîyf wonîrîni. Sîyikf Bejîmanoyápmî dánîñonîrîni. Gf nieárfawé Xibîruyf wonîrîni. Nwí ikaxf eánîñfîpimi nionî Parisî imónîñá wonî enagî nánî xîxenî xîdarîñá wonîrîni. ⁶ Gf nieárfawé érowiápîñigfápî xîxenî oxídmînrî éáyf sîmf nîxeadîpénîrî nerfná Jisasoyá sîyikf imónigfáyo xeanîñf wikármîeagáonîrîni. Ámá ñwí ikaxf eánîñfîpimi nîxídrîñfîpimi dánî wé rónîñf yarigfápa nionî enî e xîxenî yarîñá enagî nánî ámá ayairîf wí nîpaxf mîmónîñáonîrîni. ⁷ E nerî aiwî Kiraisomîni anîñf dñf wikwírómfá nánî xámî pí pí dñf síñá nîneága wagfîpî agwî ríná rîxa paimîmf wiarîñárinî.

“Wé rónîñf Kiraiso neaiñfîpimi dánî imónîpaxfîni oimónîmîni.” urîñf nánîrîni.

⁸⁻⁹ Apîni marfái, gf Ámíná Kiraisî Jisaso nánî nijfá xîxenî nimónîrfná imónîñápî, ayf nionî Judayf wo nimónîrîñfîpimi dánî imónagápîranî, nîwanîñonî yagápîranî, nîmúrónîrî seáyî e imónîñagî nánî “Xámî yagápî rîxa sipí imónîni.” yaiwîñîni. Ai, o niñfîpî nánî dñf nîmorfná “Xámî dñf síñá neánagfîpî, ayf síkîpiánîñf

imóniñpíríani?” yaiwiñini. Aninñ Kiraiso tñni kumixinirai o tñni nawini ikáriniri emfa nani e yaiwiñini. “Wé róninñ xewaninonñ nwi ikaxí eáninñpi xídarinñpimi dáni imónipaxí enñpi oimónimñni.” mñnimónñ wé róninñ Kiraisomi dññ wíkwíroáná imónipaxí enñpi —Apí Gorixo áamá xewaxomi dññ wíkwíroarinñagí nñwñinñná “Wé rónigíáyírinñ.” rárarinñpírini. “Apini oimónimñni.” nimónarinñagi nani “Xámi dññ síñá neánagípi, ayí síkípiáninñ rimónini?” yaiwiñini. ¹⁰ Enñ eáninñ Kiraiso nñperi ámi wiápñimeanñpi nioni eni axípi nímeari rñinñ o meanñpi axípi meari dññ o niyawiñi penñpi axípi yaiwiri emfa nani o tñni erimeánigwíñoni imónimigñinñi “Siyikwípiáninñ imóninñpia rfa imónaganinñni?” yaiwiñini. ¹¹ Pegíáyí nñwiápñimearñná nioni dññ niyimññ tññáoni imónimfa nani re nimónarinñ, “Kiraíso tñni erimeánigwíñoni imónimigñini.” nimónarinñ.

“Áamá yamíyamúrónigí niniróná yarigíápa yarínáonirini.” urinñ nánirini.

¹² “Nioni Gorixo dññ ‘Poro e imónwñinñini.’ niaiwiñipi tñni ríxa xixeni imóninñni.” mñseararinñni. “Ríxa yóí imóninñni.” mñseararinñni. E mñsearipa nerí aí Kiraisí Jisaso Poro e imónwñinñinñi ffa niyamixinñpi tñni xixeni imónimigñinñi símñ nñxadípéniri néra warinñni. ¹³ Nñrixímeáyíné, “Nioni apí tñni ríxa xixeni imóninñni.” niyawiñi rñini ffa nñxiriri yarínini. Xámi imónagápi nani arfa níkeamori sinñ mimónipa enñpi nani dññ nñmori yarínini. ¹⁴ E neríñá áamá yamíyamúrónigí niniróná ipimoárinñpi omeaneyñro íkfa oranjárinñe nani irñni warigíápa nioni eni Gorixo nene nani ipimoárinñpi —Apí Kiraisí Jisaso neainñpimi dáni dññ niyimññ aññnamí dáni imónanfwá nani Gorixo wáf nearepearinñpírini. Apí meámimigñinñi axípi éñinñ nerí irñni warinñni.

¹⁵ Dññ yóí imóninñwaéne dññ xegí bñ mñmó nioni seararinñapini mówaninñni. Seyñé dññ nioni nñmori seararinñapi marfái, dññ xegí bñ ffa nñxirirónáyí, Gorixo apí nani eni wfa seaókímixinñfárinñi. ¹⁶ E nerí aí dññ nanñ nene ríxa nñmorane xirñwápi xaiwí wakirñmíxíwaninñni.

“Nioni ikaninñ niaxídfpoyi.” urinñ nánirini.

¹⁷ Nñrixímeáyíné, síñwepígnñ nioni enñpimi niaxídfpoyi. Síñwepígnñ none yarínwápa yarigíáyo eni síñwí mí ómíxaxídfpoyi. ¹⁸ Ayí rñpi nani seararinñini. Áamá obaxí wigí dññyo nñxídiróná yarigíápimi dáni réninñ nññro síwá neainarñoi, “Xwíyfa Kiraiso yoxáfpami yekwíroaráná neainñpi nani rñinñpi nani mñneaimónñ o tñni xepíxepá róninñwñni.” Éñinñ nññro síwá neainarñoi. Áamá e yarigíáyí nani ríxa ámi ámi searayinñinñni. Agwí eni síñwírixí tñni seararinñini. ¹⁹ Ayí rñpi nánirini. Áamá ayo Gorixo anñnñmíxinñfárinñi. Wigí agwí wiarinñpi nánini mññ inarigíápi, ayí nñwáninñ xirarinñgíáyírinñi. Wigí yarigíápi ayá wimopaxí imóninñagi aiwi weyí menarigífárinñi. Amípi xwfa tñyo wenñpi nánini símñ símñ e nñññro yarigífárinñi. ²⁰ Áamá ayí e yarínagífa aí ayí rñpi nani “Síñwepígnñ nioni enñpimi ikaninñ niaxídfpoyi.” seararinñini. Nene aññnamí nñweanfwáenerini. Áminá Jisasi Kiraiso e dáni nñweapiri yeáyí neayimíxemeánwñinñinñi wenññ nerí nñweanfwáenerini. ²¹ O nñweapiri negí wará urí epaxí imóninñ tñyí xíoyáninñ oimónñpoyinñri neaimíxaná awíaxí oyá imóninñpa axípi e imónanfwárinñi. Ayí xegí enñ eáninñ amípi nñni ínñni onurññpoyinñri wimíxipaxí imóninñpi tñni negí warápi oyáninñ neaimíxíyinfa enñagi nani seararinñini.

4

¹ Ayínani dññ síxí seayinñáyíné, síñwí seanñmñinñi nani íkñinñ sípi niarinñyíné, Jisasomi píraninñ nñxídarinñpimi dáni dññ nífa nñmíxiro Gorixo e éwñinñinñi nññpeáná mñmñwiáro enñpi nani síwáninñ ninñro yarigíáyínerini. Seyñé iríwá mé “Ámináo tñni ikárinñnwaénerani?” niyawiññro xaiwí dññ síxí nññro nñweárixini.

Apixá wípaúmi uríñf nánirini.

² Yuodiaíxi tñni Sidikíxi tñni enj rirémixá bi oeaimini. Aípagwí Ámináo tñni ikárinigípagwí enjagi nánni nawíni nimóniri ηweápiyi. ³ Ai, xwiyápi wáf uraníwi nánni ríkwíníñf nimóniri gwí nawíni mónigwííoxini, joxi apixá ípaú dññf ná bñni xirípsi nánni wimiximínirí érixini. Nionni tñni xwiyá yayí neainaríñf imóniñfpi wáf urimeani nánni gwí nimónigípaú enjagi nánni raríñni. Ípaú Kíremedo tñni wífa nionni tñni wáf uraríñwáowa tñni eni gwí nimóniri nawíni egípaú enjagi nánni raríñni. Ayíyá yoí íkwí dññf niyimíñf imóniñfpi meapírfánami ηwirárinini.

“Awayini érixini.” uríñf nánirini.

⁴ Seyíne ínina “Ámináo tñni ikáriníñwaénerfani?” niyaiwiniro yayí érixini. Ámi axípi dirírf bi oseaimini. E niyaiwiniro yayí érixini. ⁵ Ámá nñni “Ayí sanigíyárfani?” seaiawipírfi nánni awayini nípenif nimóniro érixini. Ámináo weapíñfa nánni ríxa añwi e enjagi nánni seararíñni. ⁶ Wí ududf míseainípani. Pí pí seaímeáána Goríxomi urírfixini. Omí nurírfná ríxíñf “Anani e neaii.” uríro yayí wiro érixini. ⁷ E nerónáyf, seyíne Kiraisi Jisaso tñni nawíni ikárinigífa enjagi nánni niwayíroniro kikiá ηweapírfi nánni Goríxo anani e seaimixínfáriní. Niwayíroniro kikiá ηweapírfi nánni Goríxo seaimixínfápi, api nánni ámá xixeni nijfá oimónaneyiniro aiwi wí “Ayí apírfani?” yaiwipaxí mimóniñfpiñni. Goríxo api tñni seaimixánáyf, wí dññf sipí seaimixírfi ududf seainirí epaxímani.

“Nañf imóniñfpi nánini dññf nímoro érixini.” uríñf nánirini.

⁸ Nírxímeáyíne, yoparf bi rípi oseaimini. Pí pí nepa imóniñfpi tñni pí pí seáyí e umepaxí imóniñfpi tñni pí pí wé róniñf imóniñfpi tñni pí pí siyikwí míníñf imóniñfpi tñni pí pí awiaxí imóniñfpi tñni pí pí weyf umearigífa imóniñfpi tñni —pí pí síwí yadimíñf imóniñfpirani, pí pí síwí yayí umepaxí imóniñfpirani, api nípini nánni dññf píkinírfixini. ⁹ Amípi nionni seaíwapíyíána seyíne “Neparini.” niyaiwiro umímíngífápi —Api arífa niro síñwí nanaxídíro egífápiñni. Api néra úrfixini. E néra nurónáyf, Goríxo —O xíoyá dññf tñni ámá niwayíroniro kikiá ηweapírfi nánni wimíxaríñorini. O xegí dññf tñni seakikayonfáriní.

“Seyíne nionni nánni dññf nimoarigífápi nánni yayí ninarini.” uríñf nánirini.

¹⁰ Emá ayá wí ríxa nípwémána enána seyíne ámi nionni nánni dññf nímoro amípi wí wiowárenapfápi nánni “Ámináo tñni nawíni ikáriníñáonírfani?” niyaiwiri yayí ayá wí yaríñni. Xámi íná nionni nánni dññf nímoro aiwi nionni añwi e menjagi nánni sanj nírápífaxí mimóniñfagi nánni nionni nijfáriní. ¹¹ Nionni amípi wí nánni dñwí níkeamónirí nánni míseararíñni. Nionni ríxa re niyaiwiri éwapíñjáriñni, “Pí pí nimónirínáyf, ayí anani xe oimónimíni.” niyaiwiri éwapíñjáriñni. ¹² Nionni wireñf meáníñáoní nimónirí níñwearíñáraní, sírf muní nimónirí níñwearíñáraní, “Ayí ananirini.” niyaiwiri kikiá ηweámífa nánni ríxa néwapíñirí nijfá imóniñni. Pí pí wí nímeáánáraní, agwí ímf níniyiríñáraní, agwí níñiríñáraní, “Ayí ananirini.” niyaiwiri kikiá emífa nánni ínimi imóniñfpi nánni ríxa néwapíñirí nijfá imóniñni. ¹³ Api, ayí rípiñni. Kiraiso enj síxí neámíxíñfipimi dání pí pí nímeáána “Ananirini.” niyaiwiri kikiá ηweapaxírfini. ¹⁴ E neríñf aiwi xeaníñf rípi nímeáána seyíne aríra owianeyinirí nigífápi weyf seamearífaxí nigífáriní. ¹⁵ Piripai ηweáyíne, nionni marífa, sewaníñfíyíne eni rípi nánni nijfáriní. Iwamíó nionni xwiyá yayí neainaríñfpi wáf nírfírfná Masedonia píropenísfíyo pñni níwiárimí unáína Jisaso yá siyikí imónigífa añf bimí ηweagífápi marífa, seyínení nionni sanj nírápaníro nánni wiowárenapayígfawixini. ¹⁶ Nionni pñni níseawiárimí nurí síní ná jfamí mú añf Tesaronaikayo e ηweañána ná bñni míwiowárenapígfawixini. Biaú wiowárenapígfáriní. ¹⁷ Ámi bi wiowárenapírfixinirí

m̄searar̄iŋi. Seȳné nioni n̄n̄i wiowár̄enap̄ar̄iŋaḡá eŋaḡi n̄n̄i Gor̄ixo nan̄j̄ seaiw̄in̄iḡin̄r̄i searar̄iŋi. ¹⁸ Am̄ip̄i n̄n̄i seȳné wiowár̄enap̄īp̄i n̄imear̄iná x̄ixeni n̄imear̄i aí ám̄i sur̄m̄á wí ep̄akw̄inow̄in̄iḡin̄i. Wiowár̄enap̄áná Epap̄irodaitaso n̄imeámi b̄í̄p̄i r̄ixa meáá eŋaḡi n̄n̄i nioni r̄ixa ap̄an̄ir̄in̄i. Seȳné san̄j̄ n̄r̄apan̄iro wiowár̄enap̄á̄p̄i, aȳ Gor̄ixo n̄n̄i rid̄iyowá sinad̄iŋj̄ nan̄j̄ eaar̄iŋj̄p̄in̄iŋj̄ imón̄in̄i. Ap̄i sinad̄iŋj̄ weááná d̄iŋj̄ yaȳ win̄ipax̄in̄iŋj̄ imón̄iŋj̄p̄ir̄in̄i.

¹⁹ Nw̄f̄á nioni x̄idar̄iŋáo, o seȳné Kirais̄i Jisaso t̄n̄i naw̄in̄i ikár̄in̄iḡá̄ȳné eŋaḡi n̄n̄i am̄ip̄i seȳné d̄f̄w̄f̄ ikeamón̄iḡá̄p̄i n̄iseaiap̄ir̄iná “Am̄ip̄i n̄n̄i nan̄j̄p̄i n̄n̄i m̄múrón̄iŋáon̄ir̄ani?” n̄iyaiwir̄i seá̄ȳ e imón̄iŋj̄p̄i seaiap̄in̄f̄ar̄in̄i. ²⁰ Neḡi ápo Gor̄ixomi ám̄a n̄n̄i an̄iŋj̄ min̄f̄ seá̄ȳ e um̄f̄eyoáwan̄iḡin̄i. “Ap̄i e éwan̄iḡin̄i.” nimón̄ar̄in̄i.

Yaȳ wiowár̄iŋj̄p̄i n̄an̄ir̄in̄i.

²¹ Nioni “Ám̄a Jisasi Kiraiso t̄n̄i ikár̄in̄iḡá̄ n̄iyoni yaȳ n̄wiir̄ix̄in̄i.” nimón̄ar̄in̄i. N̄ir̄ix̄imeá nioni t̄n̄i re ŋweaḡá̄ȳ eni yaȳ seaiwár̄ar̄iŋoi. ²² Ám̄a Gor̄ixoyá re ŋweaḡá̄ n̄n̄i yaȳ n̄iseaiwár̄iro aí ám̄a Gor̄ixoyá m̄ix̄f̄ in̄áȳ Sisaoyá an̄j̄yo om̄iŋj̄ wiir̄iḡá̄ȳ an̄j̄pax̄ir̄in̄i. ²³ Ámin̄á Jisasi Kiraiso wá n̄seawian̄ir̄i d̄iŋj̄ seak̄ikayówin̄iḡin̄i.

Payí Poro Korosi ηweáyí nání eañnaríní.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigfá aní yoí Korosi ηweagfáyí nání Poro eañnaríní. Aní apí Esia pīropenisfyo ikwíroniηagi aiwi Poro xewanīηo pīropenisf ayo nemerfná aní apimi memé Epapiraso aní apimi xwiyfá yayí neainarīñpí wáf urīnīrī uowaráná e ηweáyí wí Jisasomí dīñf wīkwírogrfawixíní. Xwiogwí waú woraní, waú waúraní, pwéáná Poro Romīyo gwí ηweañáná Epapiraso nīwimeari áwanf réniñf urīñnigíní, “Mimónf uréwapīyarīgí wí Korosi nání nuro Jisasoyá siyikí imónigfáyo ikweakwímf imóniñpí nuréwapīyiro re urarīñoi, ‘Gorixoyá imónimfánīrī nīsimónīrfná Jisasomíní dīñf nīwīkwírorfná apánīmani. Aiwá ηwíá ηwírārīnīro xwíríá imónīro nerīñpimi dánīnī imónipaxírnī.’ urīro ‘Gorixomí xómīñf nīyīkwirī seáyí e numero aiwi aníñajfyo ení wí múropaxí mimónīnī.’ urīro ‘Jisaso Gorixo tñnī xīxení imóniñomaní.’ urīro nero sekaxí ámi bí tñnī bí tñnī seáyí e ikwīkwarīmf wiarīñoi.” Áwanf e uríagi Poro Korosi ηweáyí xenwí uréwapīyarīgíapí ríwímfíní omamópoyīnīrī payí rina nearí Tikikasomí wīowārīñnigíní.

1-2 Poroní —Nioní Gorixo nīrīpeáagi nání Jisasi Kiraisoyá wáf wurīmeiarīñá wonīríní. Nioní tñnī Timotio —O Kiraisomí xfdarīñagi nání negí nīrīxímeánīñf imóniñf woríní. O tñnī yawawi payí rina Korosi ηweaarīgíá Gorixoyá imónīro Kiraiso tñnī nawíní ikārīnīro egfáyíné —Seyíné nīrīxímeá Kiraisomí píránīñf xfdarīgíáyínérnī. Seyíné nání yawawi payí rina nearí mónaparīñwií. Yawawi “Negí ápo Gorixo wá seawianīrī oyá dīñf tñnī seyíné nīwayíronīro ηweapírfí nání seaiirí éwīnīgíní.” yeaimónaríní.

“Segí nanf yarīgíápi nání Gorixomí yayí wiarīgíwírní.” urīñf nánīríní.

3 Seyíné nání yawawi Gorixomí —O negí Ámíná Jisasi Kiraisomí xanoríní. Omí rīxīñf nīseaurīyiráná íníná yayí wiarīgíwírní. 4 Xwiyfá re rīnīagi arfá nīwirane nání, “Korosi ηweáyí Kiraisí Jisasomí dīñf nīwīkwíroro ámá Gorixoyá imónigfá nñnī nání dīñf sipí wiarīgíáríní.” Xwiyfá e rīnīagi arfá nīwirane nání Gorixomí yayí wiarīgíwírní. 5 Seyíné “Aníñami dání Gorixo yeáyí neayimīxemeanfáríní.” nīrīro dīñf ikwímogfápi nání nīmoro nání Jisasomí dīñf nīwīkwíroro oyá ámá nání dīñf sipí wiarīgíáríní. Xámí xwiyfá nepaxīñf imóniñpí —Apí yayí neainarīñf imóniñpíríní. Apí arfá nīwiróná “Nepa Gorixo e neaiínfáríní.” nīyaiwiro dīñf ikwímogfápi nání arfá wigfáríní. 6 Xwiyfá yayí neainarīñpí aní nīmíní arfá wigfápa seyíné ení arfá wigfáríní. Aní nīmíní ámá xwiyfá apí arfá nīwiro nání síwí nanf imóniñpí néra uro Jisasomí dīñf wīkwíroarīgíáyí sayá nīmóga uro yarīgíápa seyíné iwamfó arfá nīwiro wá Gorixo nīneawianīrī neaiñpí nání xīxení nījfá imónigfáe dání axípi e néra warīñoi. 7 Xwiyfá yayí neainarīñf nioní seararīñapi, ayí Epapiraso searéwapīyīñpíríní. O negí dīñf síxí uyīñwá woríní. Xwiyfá Jisaso nání none tñnī wáf wurīmeaianfá nání gwí móniñwá woríní. Seyíné arírá seainfá nání Kiraisomí xīnálnīñf nīmónīrī yarīño ananí dīñf uñwírārīpaxí yarīñf woríní. 8 O seyíné kwíyípi seaainīñpimi dání ámá nání dīñf sipí nīwiro arírá wiarīgíápi nání áwanf yearémeanfáríní.

“Seyíné apí apí epírfá nání rīxīñf seaurīyarīgíwírní.” urīñf nánīríní.

9 Seyíné nání áwanf e yearémeanf enagi nání sfá iwamfó arfá wigfíyí dání pñnī wí mīwíarf seyíné nání Gorixomí rīxīñf nīseaurīya warīgíwírní. Rīxīñf nīseaurīya nuráná seyíné rīpi rīpi oimónīpoyīnīrī urarīgíwírní. Seyíné ámá Gorixoyáyí e éfírxīnīrī wīmónarīñpí nání nījfá onīmíapí mimónf aga xīxení nīmónīróná dīñf

émí saímí moro kwíyí oyápi seaainíhípimi dání “O imóníhípi apíríani?” nýaiwiro síhíwí mí wómíxíprí nání imóníro oépoyníri urarígíwíríni. ¹⁰ Seyíné api api nimónímáná rípi rípi epírífa nání ríxíhí seauríyarígíwíríni. Segí pí pí yarígífa nípihí nání Goríxo yayí winíhífa nání Ámínáoyá ámá imónígíyí epaxípi tíni xíxeni néra úríxíníri ríxíhí e seauríyarígíwíríni. Seyíné ámá seaikwiáríníhípaxí imóníhí xíxegíni epírífa nání ení seauríyarígíwíríni. Níhíá Goríxo nání imónígíhípi sayá nimíxa upírífa nání ení seauríyarígíwíríni. ¹¹ Seyíné pí pí seaímeááná yayí tíni “Ananíríni.” nýaiwiro xwámámí wíprífa nání Goríxo xegí ení síxí eáníhípimi dání —Api xífo níhíníri seáyí e imóníhípiríni. Apimi dání ení seáimíxínífa nání ení ríxíhí seauríyarígíwíríni. ¹² Ámá ápo Goríxo tíni wífa óníhe hweapíríyíyí imónípríhípi seyíné ení axípi e imóníhípaxí seaimíxíhí enagí nání seyíné ení wífa xífo óníhe hweapíríhíhíni. Ayínání seyíné omí yayí umepírífa nání ení ríxíhí seauríyarígíwíríni. ¹³ O sífa yíníhe obomí símanhíyóníhí wurínagwaé dání níneaikwamíxíri xegí xewaxo, díhí síxí uyíhíoyá xwíoxíyo hweáríxíníri neawárhíhíni. ¹⁴ O xegí xewaxo neapeíníhípimi dání nínearoayíroríná negí íwí yaríhíwápi yokwarímí neaíhíhíni.

Kiraiso, níyoní seáyí e wimóníhí nání uríhí náníhíni.

¹⁵ Kiraiso, nene síhíwí winíhíwáo, o Goríxo, nene síhíwí míwiníhípaxí imóníhí nání “E imóníhíoríani?” yaiwianíwá nání piaumímí neainaríhíhíni. Amíhí níni Goríxo imíxíhípimi seáyí e múrohoríni. ¹⁶ Ayí rípi nání “Seáyí e múrohoríni.” seararíhíni. O amíhí xwíayo eníyírani, ahínamí eníyírani, síhíwí winíhípaxí imóníhípirani, míwiníhípaxí imóníhípirani, pí pí kwíyí ení eáníro seáyí e imóníro yarígíyírani, api nípihí Goríxo nimíxíríná xewaxoyá wéyo dání imíxíhíhíni. Api nípihí nimíxíríná oyá wéyo dání imíxíhíhí maríá, apí nípihí omí yayí umepírífa nání ení imíxíhí enagí nání raríhíni. ¹⁷ O amíhí síni mimónípa enímí hweagoríni. O xegí ení eáníhípimi dání amíhí síni xegí wenípa wení. ¹⁸ Míhíyimi wará nípihí ínimí wuríníhípa Kiraiso míhíhíhí imóníhíomí xíoyá síyíkí imónígíyíyí ínimí wuríníhíagífa nání seáyí e wimóníhíoríni. Xegí síyíkí imónígíyíyí míkí íkíhíoríni. Amíhí nípihí nání xírání xírání imónífo imóníhífa nání xwárhípáyo dání níwíhíhíhíhí mearíná ófí imomeahíoríni. ¹⁹ Ayí rípi nání seararíhíni. Goríxo xewaníhí “Níoní imóníhí nípihí gí íwomí xe síxí owíníni.” wimóníhíhí enagí nání xewaxo xíxeni e imóníhíhíni. ²⁰ Goríxo amíhí níni xwífa tíyo eníyírani, ahínamí eníyírani, amíhí níni xegí xewaxo éhípimi dání píyífa wíráníhíwaníhíhí eníhíni. Síhí ámá wíkararígíhípi nání xegí xewaxo yoxáhpámí yekwíroaráná xegí ragí púhípimi dání yíyí xópé níoníhíhí imónímíhíhí eníhíni.

“Goríxo xífo tíni gwíaumí íhípaxí imóníhíwá nání neaimíxíhíhíni.” uríhí náníhíni.

²¹ Xámí seyíné díhí síhí moro síhí ero yagíhípimi dání Goríxomí símí tíni wíro o tíni nawíní mimóní xepíxepá róníro yagíyíhíné enagí aiwí ²² o xegí xewaxo ámá nimóníri yoxáhpámí peníhípimi dání xífo tíni nawíní gwíaumí íhípaxí imóníhíhífa nání seaimíxíhíhíni. Xegí síhíwí aníhe dání éfí seauráraná seyíné síyíkwí mínígíyíhíné imóníro ígíhíhíhí eámónígíyíhíné imóníro xwíyífa míseaxekwímopaxí imóníro epírífa nání e seaimíxíhíhíni. ²³ E seararíhíhí aí seyíné xwíyífa yayí neainaríhíhí —Api ahí níminí hweagíyíyo ríxa wáf urímenhíwápiríni. Poroní ení wáf urímemífa nání imóníhíhíhíni. Api seyíné aga xáiwí ífa níxíra uro díhí níwíkwíroróná síhí múní ero xwíyífa apí iwamíó arífa níwíroná “Neparíni. Goríxo nahí e neaíhíhíhíni.” yaiwígíhípi nání síni díhí níwíkwímóa uro nerónáyí, Goríxo seyíné ríxa síyíkwí mínígíyíhíné imóníhíhíhí xegí síhíwí aníhe dání éfí seaurárhíhíhíni.

“Ríhíhí mearí wáf uríhí yaríhíni.” uríhí náníhíni.

²⁴ Seyíné aríra seaimíníri yaríná ríhíhí nímeáí rípi nání yayí ninaríni. Ríhíhí Kíraisomí síni míwímeaníhíhíhí imóníhíhíhí níoní oníníhíhí yaríhíhíni. Ayí rípi seararíhíhíni.

Gorixoxo nini rípearfina nioni áamá Kiraisoyá siyikí imónigfáyo —Ayí xfoyá waráriníñ ímónigfáyíriní. Ayo arírá wimíniri yarína xeaníñ wímeáwínigíniri ní rípeanfípi, apí nípiní xixeni onímeaniri yaríñini. ²⁵ Émá imónigfáyíyá xínáiníñ níwimónimáná wáf wurimeimífa nání ní rípeáagí nání áamá xfoyá siyikí imónigfáyínéyá sénáiníñ ní nimóniri arírá seaimíniri yaríñáonirini. Émá yíné xwíyífa Gorixoyápi rok wípa seaimífa nání e nimóniri yaríñáonirini. ²⁶ Xwíyífa apí xámíná dání áamá níñweaxa bagífa níyoní ínimi rínáriníñpi aí agwí ríná áamá Gorixoyá imónigfáyo ríxa pí-aumímí winíni. ²⁷ Xwíyífa ínimi rínáriníñpi apí —Apí “Gorixoxo émá imónigfáyo naní ayá wí wimíxiyinífarini.” rínáriníñpirini. Apí nání Gorixoxo émá yí aí níjía oimónipoyíniri wimóníñirini. Ínimi ríníñpi apí, ayí “Kiraiso seyíné tñni nawíni imóníñot.” ríníñpirini. Ayínání seyíné re níriro dñí ikwímoaríñot, “Gorixoxo seáyí e Kiraiso anínamí nání nípeyimáná imóníñpi tñni xixeni neaimíxinífarini.” níriro ikwímoaríñot. ²⁸ Xwíyífa o nání yayí neainaríñpi wáf nuríranéná áamá níyoní ikwairírfí wirane dñí neñwípémáná urírane yaríñwáriní. Áamá Kiraiso tñni ikárínigfáyí ríxa yóí imóníñáná xfoyá símímaní e éí urárfwaníginiri e yaríñwáriní. ²⁹ Nioni e yárimfániri ríwí nírfkwínimáná aníñpi miní yaríñini. “Kiraiso xewaníño ení síxí ayá wí nímixíñpi tñni xixeni e yárimfániri aníñpi miní yaríñini.” seararíñini.

2

“Yapí seáiwapíyipírixiniri yaríñini.” uríñí nánirini.

¹ “Seyíné rípi nání níjía oimónipoyí.” nimónarini. “Seyíné nání tñni aní Reodisia ñweáyí nání tñni áamá gí símímaní síní mí mínómíxigfáyí nání tñni nioni ríwí nírfkwíniri aníñpi miní rífa tññí yaríñápi nání níjía oimónipoyí.” nimónarini. ²⁻³ Ayí tñni seyíné tñni dñí síxí íniriro dñí sípí inaríñárimí dání írkwíñíñí íkeáníro epírfá nání e yaríñini. Xwíyífa yumí rínáriníñpi xixeni níjía nimóniróná “Ayí apimí dání amípi mímúroníñwaénéníñ rífa imóníñwíní?” yaiwípírfá nání ení e yaríñini. “Xwíyífa Gorixoyá yumí rínáriníñpi nání —Apí Kiraiso nání ríníñpirini. Apí nání xixeni níjía imónipírfá nání yaríñini.” seararíñini. Dñí émí saímí Gorixoxo morí dñí enwíperi enípi —Apí ayá tññíñpi imóníñpirini. Apí nání áamáyo níjía wimíxipaxo wo marfái, sa Kiraisorini. ⁴ Áamá wí wigí xwíyífa dñí seakínímíxipaxí imóníñpimí dání —Apí yapí ríníñpi aí nepa imoaríñápirini. Apimí dání yapí seáiwapíyipírixiniri Kiraiso nání e seararíñini. ⁵ Nioni seyíné tñni mññweapa nerí aiwí dñí seakíkayoní. Seyíné Kiraisomí dñí níwíkwíroróná sírfí muní ero íyí wíámí yaríñíñíñéníñpi imóníro yaríñagífa nání dñí yayí ninarini.

“Wé searóaríníñíyíné enagí nání píyíñí ikayíwípi dñí míkwrópani.” uríñí nánirini.

⁶ Seyíné nemeróná xwíyífa Ámíná Kiraisí Jisaso nání ríníñpi xámí umímínigfá tñni xixeni áamá o tñni ikárínigfáyí epaxí imóníñpa axípi e éfírxini. ⁷ E nero Kiraisí Jisaso nání searéwapíyigfápi íkífa pípiñí ná ínimi wearíñpáníñpi imóníro aní íkífa xwíyífa xaiwíyo dání mírínaríñpáníñpi imóníro Kiraiso nání searéwapíyíáná dñí wíkwírogfápi píráníñpi dñí síxí íniriro o seaiñpi nání yayí bí onímíapí mé ayá wí ero éfírxini.

⁸ Áamá wí píyíñí ikayíwí ríníñpi —Apí nepa míkí mayípirini. Áamá wigí dñíyo dání nérowiápíñíro raríñápirini. Kiraiso nání ríníñpi marfái, sa áamá omí míxídaríñíñpi wigí amípi xixegíni nepa mipímónipaxí imóníñpia nání ríníñpirini. Apí searéwapíyaníro éáná dñí níwíkwíroro xídírfírxiniri síñwí níyápirómí memepani. ⁹ Ayí rípi nání seararíñini. Gorixoxo imóníñpi bí onímíapí marfái, nípiní Kiraisomí síxí ínini. Xegí nárimí nípiní síxí ínini. ¹⁰ O —Gíyí gíyí seáyí e nimóniri wíyo umeñweaaríñíñíñpi, gíyí gíyí néné tífíñíñíñpi, níyoní o seáyí e

wimóniñorini. O tñni ikárinigfáyíne enagí nání Gorixoyá siñwíyo dání dñwí wí mñseaikáriní rixa wé searóariníni. ¹¹ O tñni ikárinigfáyíne enagí nání iyí sñmí sfo wákwinigfáyíne ení imóniño. Nepa wé tñni áamá iyí sñmí sfo wákwinarigfápi nání mirariñini. Kiraiso iyí sñmíniñí sfo niseawákwiríná sipí oyaneyiníro mññí inagfápi —Apí nñpikwini mimóniñí xwioxíyo ínññpíriní. Apí seawákwinípi nání rariñini. ¹² Seyíne wayí nñmearóná iniñgíyo fá seaurímiñáná Kiraiso tñni nawíni xwíá weyárinigfáyíneniñí nimónimáná Gorixo o xwáripáyo dání owiápinimeaniri wiññpi nání dññí wíkwírogfápi mñí dání o tñni nawíni wiápinimeagfáyíneniñí imóniño. ¹³ Seyíne xámi nñwiaikía nuro sipí yaníro nání mññí inagfápi mñí xídiro nání áamá aníniñmíxinaníro imónagfáyíne enagí aiwí Gorixo xegí xewaxo Jisaso tñni dññí nñyimññí tñgíyíne oimónipoyiníri seaimíxiññíri. E nerí negí nñwiaikía wagwápi nñpini ení yokwarimí neaiññíri. ¹⁴ Ayí rñpiniñí neríná e neaiññíri. Nñwí ikaxí eániññíyo dání rñniñí nene wiaikiagwápi nání xwíyí fá neaxekwímopaxí imóniñpi Kiraisomí ikfápami yekwíroáráná Gorixo apí ení ikfápamíniñí yekwíroárññpimí dání anípa imíxiññíri. ¹⁵ O rixa pí pí kwíyí seáyí e nimóniri meñweaarigfáyorani, néní tñgíyí imónigfáyorani, Kiraiso yoxáfámi nñperíná enñpimí dání xopírarí nñwimáná áamá nñni re oyaiwípoyiníri, “Gorixo ayo rixa mñgí rí fá wimíxáriño?” oyaiwípoyiníri wigí siñwí tñgí fá dání nñméra púñniñí enññíri.

“Apí apí nñmusíroríná nñpikwini mñyaríño.” searáná arfá mñwipani.” uríñí náníri.

¹⁶ Áamá wí seyíne aiwá bi naríñagfá siñwí nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” searánáraní, iniñgí bi naríñagfá nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” searánáraní, sñá xwiogwí o omí Gorixo nání dññí oneaininíri yaríñgíyo seyíne kiki fá yaríñagfá nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” searánáraní, sñá emá siññí wo imónáná yaríñgípi mñxídaríñagfá nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” searánáraní, Sabaríáyo yaríñgípi mñxídaríñagfá siñwí nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” searánáraní, wí ayí seararíñgípi arfá mñwipa éññíri. ¹⁷ Ayí rñpi nání seararíñni. “Apí apí neróná Gorixomí píraníñí xídaríño.” seararíñgípi áamá náo baríná onapámigí inaríññpíniñí imónini. Apí nñpini, ayí nene Kiraiso neaiññpi nání mí neaóriniñfápi imónini. Ná, ayí Kiraiso xfo imónini. ¹⁸ Áamá wí “Gorixo nene nání yayí owinini oyaneyiníriná rñpini epaxíri.” yaiwiaríñgípi mñí xídiñpa yaríñagfá siñwí nñseaníro “Nñpikwini mñyaríño.” nñsearíro “Sewaníññíyíne siyikwípiáníñí mimónariño. Anññajíyo ínimi nñwuríniro yayí mumeariño.” searánáyí, arfá mñwí sa paimimí éññíri. Ayí rñpi nání seararíñni. Áamá e nñriro yaríñgíyí nepa siñwí náyi tñni mñwiniñpa neríññpimí dání e rñro mñkí ná mimóniñáná nñpikwini mimóniñí wigí xwioxíyo ínññpimí dání wárxá imóniño yaríñgíyí enagí nání seararíñni. ¹⁹ Xwíyí fá Kiraiso nání rñniñí rñpi ení fá mñxíraríñgíyíri. Nene oyá siyikí imóniñwaéne wararí imóniñwini. O mññíyi imónini. Wararí xómíñí tñni wikí tñni enagí nání xegí imóniñpa imóniññíri. Wararí mññíyimi íkíkí winíñagí nání xwé nimóga waríñpa oyá siyikí imóniñwaéne axípi omí mññíyimiññí íkíkí winíñwá enagí nání Gorixoyá dññíyo dání nimóga waríñwini.

“Mipimónipaxí imóniññia nání rñniñpi arfá mñwipani.” uríñí náníri.

²⁰⁻²¹ Kiraiso nñperíná seyíne o tñni ikárinigfáyíne enagí nání o tñni nawíni piyí egfáyíneniñí imóniññíri. Ayínáni seyíne áamá omí mñxídaríñgíyí wigí amípi xixegíni nepa mipimónipaxí imóniññia nání rñniñpimí sñni xídiñpaxíyíne mimóniño. Seyíne e imóniñagfá nání aríre nero áamá omí mñxídaríñgíyí tñni nawíni nimóniñniñí wigí raríñgípi yaríño? Nñwí ikaxí “Apí fá mñmaxíripani. Apí gí gí bi mepani. Apí amáf aí mñrónipani.” raríñgípi arfá bi mñwipani. ²² Ayí rñpi nání seararíñni. Nñwí

ikaxí apíniñí niriña unípi, ayí sa amípi aiwáraní, iniigíraní, nene niníáná anípa imónariñípiñí nání riníni. Apí sa amáyí érowiápiñiro éwapíniro yarigíápiñí. ²³ Apí rarigíáyí Goríxomí yayí owianeyiniríná dñí amá moarigíápiñí xídiro “Goríxo dñí nífá owininirí amá wiwaníñíyí siyikwípiáníñí oimónípoi.” ríro “Goríxo dñí nífá owininirí iwaní oeánípoi.” ríro neróná nepaxíñí pákíní nimóníro rarigíá enagí nání seyíné xenwí re wiawipaxíñí, “Amá e rarigíáyí nepa dñí émí saímí nímoro ríra raríño?” Xenwí e wiawipaxí aiwí wigí rarigíápi, ayí amá níxídiríñípiñí dání íwí nání íeapá winaríñípiñí wí pírí rakipaxí mimónípiñí.

3

“Anínamí imónípiñí nání dñí íkwíróríxiñí.” uríñí nániríni.

¹ Goríxo Kiraiso xwáripáyo dání owiápiñimeanirí amí siñí níwimíxiñí seyíné ení axípiñíñí siñí seaimíxiñí enagí nání síwí anínamí dání —Anínamí seáyí eyí Kiraiso seáyí e nimónirí Goríxoyá wé náúmíni ñweañeríni. Síwí naní e dání imónípiñí aríge imónaníwárfanirí aníñí miní néra úríxiñí. ² “Seyíné síwí sípí xwíá tíyo imónípiñí nání dñí míkwró anínamí imónípiñí nání dñí íkwíróríxiñí.” seararíñíni. ³ Ayí rípi nání seararíñíni. Kiraiso péáná seyíné ení o tñí nawíní ikárinigíáyíné enagí nání ríxaníñí pegíaríni. Amá níperíná xámí yagíápi píni wiárarigíápa seyíné Kiraiso tñí ríxaníñí pegíáyíné ení axípi nero xámí yagíápi píni wiárigíá enagí nání seararíñíni. Ayí dñí níyímiñíñí seyíné Kiraiso tñí imónigíápi —Apí Goríxo tñí axí e imónípiñíni. Apí amá siñwí níseaniróná anopasíñí paxí imóníñagí nání ení seararíñíni. ⁴ Kiraiso — O dñí níyímiñíñí nene imóníñwápi míkí ikinoríni. O ríxa siñáni piaumímí ináná seyíné ení o tñí imónigíápi piaumímí inípiñí. Piaumímí níñiróná Kiraiso níkínirí seáyí e imónípiñí seyíné ení axípi nimóníro yaríñá amá siñwí níseanopasíñí mí seaómíxiñíni.

“Sípi mepa éríxiñí.” uríñí nániríni.

⁵ Ayínáni “Gí wé síkwí amípi, ayí íwí apí nání ríra imóníni?” níyiwirí xe íwí apí nání mñí oninirí mé “Apí eminirí nání ríxa amá píyíñíñí imóníñáoniríñí?” yaiwiníñíni. E níyiwiríro íwí minípa éríxiñí. Píaxí weání paxí imónípiñí mepa éríxiñí. Íwí nání mñí minípa éríxiñí. Íwí nání íeapá seainarípiñí xe oneainirí siñwí mñí minípa éríxiñí. Ayá tñí wí minímúropa oenirí mepa éríxiñí. Amá ayá tñí bí minímúropa oenirí yarigíáyí Nwíá nepa imóníño nání dñí mamopa nero apí náníneróná wigí ñwíáníñí nimíxiro yarigíá enagí nání seararíñíni. ⁶ Ayí rípi nání “Apí apí mepa éríxiñí.” seararíñíni. Amá pírí níwíákiro e yarigíáyo Goríxo pírí umamoníá enagí nání seararíñíni. ⁷ Eníñá seyíné Goríxomí pírí wíákiarigíáyí tñí níkumíxiñíro neróná seyíné ení e néra wagíaríni. ⁸ Seyíné xámí axípi e néra wagíáyíné aiwí agwí ríná rípi rípi wí mepa éríxiñí. Wikí móníni mepa éríxiñí. Wikí ríá ápiáwíñíñí mñí wénípa éríxiñí. Únúñíñí mñí wíkarípa éríxiñí. Xwíyíápai mñí wírírípa éríxiñí. Ikayíwí mumearípa éríxiñí. ⁹ Yapí mñí minípa éríxiñí. Ayí rípi nání “Apí apí mepa éríxiñí.” seararíñíni. Seyíné xámí imónagíápi emí nímoró síni e nimóníroná sípi yagíápi píni níwíarímáná ¹⁰ amí ríxa siñíyíné imónigíá enagí nání seararíñíni. Dñí siñí agwí ríná seyíné imónigíápi Goríxo xewaníño imónípiñí nání xíxení níñí oimónípoiñí seaimíxiñíni. Apí dñí xí oimónípiñí oimónípoiñíni síni aníñí axípiñí amí bí tñí bí tñí níseaimíxa waríni. ¹¹ Amá dñí siñí tígíáyíné níseaimíxa waríñagí nání wíyíné Gírikíyíñerani, wíyíné Judayíñerani, ayí ananiríni. Wíyíné iyí símí sío wákwínigíáyíñerani, mñí wákwínigíáyíñerani, ayí ení ananiríni. Wíyíné émáyíñerani, kñí xíyíñerani, ayí ení ananiríni. Wíyíné xínáíwayíñeraniñí nimóníro omíñí wíarigíáyíñerani, omíñí wíipíri nání áxenwarí minigíáyíñerani, ayí

eni ananirini. Ná bini xwé imóninipi, ayí Kiraiso tni ikárinigfápirini. O nipimini seáyi e wimóninorini. Pí pí ámá imónigfápi omi dñf niwkwíroróná anani o tni ikárinipaxirini.

“Xixe dñf sipi infirixini.” urñf nánirini.

¹² Gorixo fá yiyamiximí seairi ámá nioniyá oimónipoyiniri seaimixiri dñf sixí seayiri egfáyiné enagi nani rípi éfirixini. Winiyo wá wianfirixini. Dñf sipi eni wífirixini. Seáyi e seáyi e mimóni siyikwípiayínéninñf imónfirixini. Niyapenimána urfirixini. Ananini murí xe óf oneaimópoyiniri éfirixini. ¹³ Segíyí pí pí seaikáríagí aí seyiné eni xixewiámí miwipa éfirixini. Segí wo sipi seaikáríagí nani xwiýá umearipaxí enánáyí, yokwarimí wífirixini. Ámináo yokwarimí seañipa axípi e wífirixini. ¹⁴ Api api nipini nero aiwi anipaxí epaxípi, ayí rípirini. Xixe dñf sixí yinfirixini. E neróná píraninñf nawini kumixinipírfá enagi nani seararini. ¹⁵ Kiraiso seyiné piyá seawirñf enagi nani omi wí pírf miwiaikí segí winiyí tni píraninñf ní kumixiniro ñweáfirixini. Seyiné Kiraisoyá siyikí imónigfá winiyí tni ní kumixiniro píraninñf onweáipoyiniri fá seaumirñfíné enagi nani seararini. Ínina Gorixomi yayí wiayífirixini. ¹⁶ Xwiýá Kiraiso nani rinñfpi seyiné aumaúmí infirixini. Segí sonf tni seanf tni api níróná nírwapinro ikwairí inro yarigfápimi dani xwiýá o nani rinñfpi aumaúmí infirixini. Sonf tni seanf tni api níróná manpáni mirí “Gorixo e neañírfani?” niyaiwiro omi xwioxí aí tni ní fá niseainiri yayí wífirixini. ¹⁷ Pí pí seyiné nírónarani, pí pí nerónarani, “Áminá Jisaso inimi wurinñwaénerfani?” niyaiwiro ámá xóyáyí epaxípirini éfirixini. E neróná “Kiraíso nene nani e neañírfani?” niyaiwiro ápo Gorixomi yayí wífirixini.

Xiepiwami tni xiagwowami tni urñf nánirini.

¹⁸ Apixiwayiné, segí oxowami simañwíyóninñf wurinfirixini. Áminá Jisaso tni ikárinigfíwayiné e epaxí enagi nani seararini. ¹⁹ Oxoyiné segí apixiwa nani dñf sipi seaíwinigini. Naririmí miwipa éfirixini.

Niaíwíyo tni xanowami tni urñf nánirini.

²⁰ Niaíwíyiné, segí inókiwa ápowa sekaxí pí pí searána arfá ymígf wífirixini. E neróná Ámináo yayí winipaxípi yarñagfá nani seararini. ²¹ Xanowayiné, segí niaíwíyo éwapíyí niwirfna míxininñf miyomixípa éfirixini. Segí niaíwíyí dñf aninñf rakiárinipírxiniri seararini.

Bosowami tni omñf wiirigfáyo tni urñf nánirini.

²² Xináwayínéninñf nimóniro omñf wiirigfáyiné, segí bosowa pí pí searána arfá niwiro xixeni éfirixini. Segí bosowayá siñwí anigfíe dánini e éfirixiniri míseararini. Omñf yarigfáyí yapí nimóniro wiepísarigfápa mé “Ayá tni oyaneyi.” niyaiwiro éfirixini. Seyiné Ámináomí wáyí wiirigfáyiné enagi nani seararini. ²³ Omñf wiirigfáyiné pí pí nerfáyí “Ámá nani ríwiirinñwini?” niyaiwiro úrapí yarigfáyí yarigfápa mé “Áminá Jisaso nani ríwiirinñwini?” niyaiwiro píraninñf yarigfáyí yarigfápa seyiné eni e nero ayá tni éfirixini. ²⁴ Seyiné níjfarini. Ámá wí marfái, Áminá Jisaso yayí niseaimori Gorixo “Nañf e niseaimfáriní.” rárinñfpi seañfá enagi nani seararini. Bosí seyiné wiirigfó, ayí Áminá Kiraiso enagi nani seararini. ²⁵ Giyí giyí sipini nera nurfáyí, Gorixo pírf numamorfna mímeáro sipi ayí éfápi tni xixeni pírf umamonfá enagi nani seararini.

4

¹ Bosoyíné, “None eni bosí anjnamí wo tñwáonerfani?” niyaiwiro segí inókíwáninjí nimóniro omíinjí seaiiarígfáyo neñwípero píraníinjí numeríná epaxípiñi tñni xixeni uméfríxini.

“Goríxomi ríxíinjí neauríyífríxini.” uríinjí nániríni.

² Seyíné Goríxomi ríxíinjí nuríroná xaíwí niwakírímíxínimáná nira úfríxini. E neróná dñj yaíkiá nimómáná mepa ero yayí wiro éfríxini. ³ E neróná none nání eni ríxíinjí neauríyífríxini. None xwíyíá Kiraiso nání eníiná dání ínimí imónagípi —Xwíyíá apí nioní gwí ñweañápiríni. Apí ámayo woákíki wianíwá nání “Óí wimoíi.” nuríro ríxíinjí neauríyífríxini. ⁴ “ ‘Nioní apí nírírná síjání áwanj uríimíginí.’ nimónaríinjípi tñni xixeni urímíá nání ríxíinjí neauríyífríxini.” seararíinjíni.

⁵ Seyíné ámá Jisasoyá síyikí mimónígfáyí tñni niñwearóná dñj émf saímí nimómáná éfríxini. Íníná ayí tñni niñwearóná “Ayí Goríxo nání dñj mopaxíná rínárfani?” niyaiwiro wé róníinjípiñi éfríxini. ⁶ Íníná xwíyíá nuríroná segí xwíyíá aiwáyo saxí nimoróná awíí yaríinjípánínjí nimíxiro urífríxini. E neróná ámá seyíné yaríinjí seaííá ayí ayo “Apí urípaxífríni.” niyaiwiro xixeni urípaxí imóníinjípi tñni urípírfárfani.

Tikikaso tñni Onesimaso tñni nání uríinjí nániríni.

⁷ Nioní níkararígfá nípíni Tikikaso —O negí níríxímeá dñj síxí uyíñwáoríni. Dñj uñwiráripaxí imóníinjípiñi yaríñoríni. Ámínáo nání wáí uraní nání gwí móníñwá woríni. O níbirí áwanj searínfárfani. ⁸ Ayí rípi nání urowárenaparíinjíni. O níseaímeari áwanj searána seyíné “Porowamí wímeaaríinjípi, ayí apírfani?” yaiwiro dñj wíá seaóníri eníá nání urowárenaparíinjíni. ⁹ Nioní Tikikasomí tñni Onesimasomí tñni — O eni negí níríxímeáyí imóníinjí woríni. Dñj uñwiráripaxí neaiiaríñoríni. Negí dñj síxí uyíñwáoríni. Omí eni segí tñj e nání urowárenaparíinjíni. Awáú amípi none re neaimónaríinjípi nání áwanj searípísfíi.

“Ámá tíyí yayí seaiwárenaparíñoi.” uríinjí nániríni.

¹⁰ Arisítakaso —O nioní tñni nawíni gwí ñweagwííoríni. O seyíné yayí seaiwárenaparíni. Mako —O Banabasomí xoayoríni. O eni yayí seaiwárenaparíni. O seyíné tñj e rémónapánáyí, o nání nioní xámi bí searíñá enagí nání yayí wífríxini. ¹¹ Jisaso —O yof bí ámi Jasítasoyí wífríñoríni. O eni yayí seaiwárenaparíni. Judayí nñni enagí aiwí Porone ámá wí eni Goríxomí dñj níwíkwíroríinjípimí dání oyá xwioxíyo ñweáfríxiniñi wáí rímeañwápa axípi nero gwí móníñwáwa, ayí waú woní awaríni. Rípi eni nioní dñj wíá nónígfáwaríni. ¹² Epapíraso —O segíyí woríni. Jisasi Kiraisoyá xínáíníinjí nimóníri omíinjí wíiaríinjí woríni. O eni yayí seaiwárenaparíni. O Goríxomí xwíyíá rírímí níwirírná símí níxeadípeníri seyíné nání aníinjí míní ríxíinjí seauríyaríinjífríni. Seyíné yof imóníro “Goríxo ámá xíoyá e éfríxiniñi wimónaríinjípi, ayí apírfani?” yaiwíárfi éfríxiniñi ríxíinjí seauríyaríinjífríni. ¹³ O seyíné nání tñni séríxímeá imónígfá Reodisia ñweáyí nání tñni séríxímeá imónígfá Xiraporisi ñweáyí nání tñni íkíniñj sípi wíaríñagí síñwí wínaríñá enagí nání seararíinjíni. ¹⁴ Ruko —O dokítá nene dñj síxí uyíñwáoríni. O eni yayí seaiwárenaparíni. Dimaso eni yayí seaiwárenaparíni.

Poroyayí níwiowárfírná uríinjípi nániríni.

¹⁵ Seyíné segí séríxímeáníinjí imónígfá Reodisia ñweáyo “Poroyayí seaiwárenaparíñoi.” urípoyí. Nibaímí tñni ámá Jisasoyá síyikí imónígfá íyá aníwámí awí eánarígfáyo tñni eni “Poroyayí seaiwárenaparíñoi.” urípoyí. ¹⁶ Seyíné payí nioní eaaríñá rína segí awí eáníge dání fá níroárfimáná ámi Jisasoyá síyikí imónígfá Reodisia ñweagíáyí eni fá orópoyíniñi wífríxini. Payí nioní ayí nání eána seyíné eni nurápiro fá rófríxini.

¹⁷ Akipasomi re urírixini, “Joxi Ámináo tñi ikárinijoxi enagi nání o e érixiniri ríripeañipi nání diñi nimori xixeni nipini yárixini.” urírixini.

¹⁸ Poroni niwanijoni gí wé tñi yoparí rípi yayí niseaiwárenapiri eearijini. Nioni nání “O sini gwí riñweani?” niyaiwiro Gorixomi rixiñi nuriyírixini. “Gorixo wá seawianwiniñi.” nimónarini.

Payí Poro Tesaronaika ηweáyí nání xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá siyikí imónigá aní yoí Tesaronaika ηweagfáyí nání Poro xámi eañnarini. Apí Masedonia p̄ropenis̄yo aní xwé birini. Poro émáyí aním̄ni xwiýfá yayí win̄paxí imóniñp̄i wáf nur̄merfná aní apim̄i uráná émáyí obaxí Jisasom̄i d̄iñf̄i n̄iw̄kw̄ror̄i aiw̄i Judayí e ηweáyí ár̄fn̄í wí d̄iñf̄i w̄kw̄roḡfawix̄ini. Judayí Jisasom̄i d̄iñf̄i m̄iw̄kw̄rófáyí émáyí obaxí Porom̄i arfá wiar̄ñagfá n̄iw̄n̄ro nání sipí d̄iñf̄i n̄iw̄iaiwiro om̄i m̄ixf̄i x̄fdowáráná Poro aní wí e nání éf̄i nur̄i e dáni Jisasoyá siyikí imónfá Tesaronaika ηweáyí ar̄ige r̄fa imóniñoñni Timotio s̄iñw̄f̄i on̄iw̄niauin̄ri urowár̄fagi o s̄iñw̄f̄i n̄iw̄inaumo n̄ibir̄i Poro r̄ixa Korin̄yo n̄rémor̄i ηweañáná n̄iw̄imear̄i rep̄iyf̄i n̄wir̄i yar̄iñf̄i Tesaronaika ηweáyí wíf̄ap̄i nání áwanf̄i uráná Poro payf̄i rina eañniḡini (Wáf wur̄meiar̄igfáwa 17:1-4).

1 Poroni t̄fni Sairaso t̄fni Timotio t̄fni none Jisasoyá siyikí imónigfá Tesaronaika ηweáyfné —Seyfné ápo Gor̄ixo t̄fni Ám̄iná Jisasi Kiraiso t̄fni naw̄ini ikár̄in̄igfáyfnér̄ini. Seyfné nání payf̄i rina near̄i mónapar̄iñw̄ini. “Awaú wá seawian̄ri seyfné n̄iwayir̄on̄ro ηweap̄ri nání seairi éisix̄ini.” neaimónar̄ini.

Tesaronaika ηweáyí xixeni arfá wiro x̄f̄dro egfá nánir̄ini.

2 None ínina seyfné nání Gor̄ixom̄i yayí n̄iwirane r̄ixiñf̄i nur̄ranéná seyfné nání eni seaur̄iyar̄iñwár̄ini. 3 Seyfné Ám̄iná Jisasi Kiraisom̄i d̄iñf̄i n̄iw̄kw̄ror̄iñp̄im̄i dáni nux̄d̄iróná r̄fw̄f̄i n̄ir̄kw̄in̄r̄iñf̄i egf̄ap̄i nání arfá mikeamopa erane om̄i d̄iñf̄i sixf̄i nuyiro nání an̄iñf̄i min̄f̄i egf̄ap̄i nání eni arfá mikeamopa erane o ámi weap̄f̄w̄in̄ḡin̄ri wen̄iñf̄i ner̄i ηweaar̄igf̄ap̄i nání eni arfá mikeamopa erane nerane mimáyo n̄it̄in̄rane nání ápo Gor̄ixom̄i nur̄ranéná r̄ixiñf̄i seaur̄iyar̄iñwár̄ini. 4 Negf̄i n̄ir̄ix̄imeáyfné, Gor̄ixo d̄iñf̄i sixf̄i n̄iseayiri f̄a yiyam̄ix̄im̄f̄i seain̄p̄i nání none nijf̄a imóniñw̄ini. 5 Ayf̄i r̄ip̄i nání nijf̄a e imóniñw̄ini. Xwiýfá yayí neainar̄iñp̄i wáf n̄isearémearfná man̄fpá t̄fni xwiýfáni m̄isearéwap̄iyiñwaniḡini. “Xwiýfá ap̄i nepa imónini.” neaip̄imónarfná em̄im̄f̄i eñf̄i eán̄iñf̄i imóniñf̄i b̄i eni kw̄iyf̄pim̄i dáni seaíwap̄iyiñwaniḡini. None seyfné t̄fni n̄iñwearanéná eñwáp̄i —Ap̄i seyfné ar̄ir̄a oseaianeȳin̄ri eñwáp̄ir̄ini. Ap̄i nání seyfné nijf̄a imóniño. 6 Seyfné none eñwáp̄i nání eni ikan̄iñf̄i neairo Ám̄ináom̄i ikan̄iñf̄i wiro egf̄ar̄ini. E neróná xwiýfá yayí neainar̄iñp̄i xixeni arfá n̄iwiro n̄ix̄d̄iróná xean̄iñf̄i ayá wí seaímeáagi aiw̄i yayí kw̄iyf̄i sixf̄i seamímófp̄i t̄fni n̄ix̄f̄da ugf̄ar̄ini. 7 Seyfné e n̄ix̄f̄da nuróná ámá Kiraisom̄i d̄iñf̄i w̄kw̄froar̄igfá Masedonia p̄ropenis̄yo ηweagfáyo t̄fni Giriki p̄ropenis̄yo ηweagfáyo t̄fni ayo niyon̄i s̄iñwep̄igf̄i wigf̄ar̄ini. Kiraisom̄i nux̄d̄iróná xean̄iñf̄i seaímeáagi aiw̄i yayí t̄fni an̄iñf̄i nux̄d̄ir̄iñp̄im̄i dáni s̄iñwep̄igf̄i wigf̄ar̄ini. 8 Ayf̄i r̄ip̄i nání searar̄iñini. Xwiýfá seyfné Ám̄iná nání n̄ir̄iga úf̄ap̄i ámá r̄faiwá n̄iremeága war̄igf̄ap̄an̄iñf̄i n̄ir̄iga nurfná Masedonia p̄ropenis̄yo t̄fni Giriki p̄ropenis̄yo t̄fni apiaúm̄ini m̄ir̄in̄iñ̄iḡini. An̄f̄i n̄im̄ini seyfné Gor̄ixom̄i d̄iñf̄i w̄kw̄rófap̄i nání arfá wiár̄igf̄awix̄ini. Rixa arfá wífá eñagi nání none ámi an̄f̄i bim̄i n̄rémorfná seyfné nání b̄i t̄fni r̄ipaxf̄i men̄ini. 9 Ayf̄i r̄ip̄i nánir̄ini. Ámá n̄fni none seyfné t̄ñf̄i e nání báná n̄ineamím̄in̄ro egf̄ap̄i nání rep̄iyf̄i in̄ro seyfné Gor̄ixo, nepa ηw̄fá d̄iñf̄i niȳim̄iñf̄i t̄ñf̄i imóniñom̄i ux̄d̄ip̄ri nání n̄ik̄in̄imónimáná segf̄i ηw̄f̄apim̄i r̄fw̄f̄i umogf̄ap̄i nání rep̄iyf̄i in̄ro 10 seyfné Gor̄ixom̄i xewaxo —O xwár̄ipáyo dáni owiápn̄imean̄ri s̄iñf̄i wim̄ix̄iñor̄ini. f̄w̄f̄i ámá yar̄igf̄ap̄i nání Gor̄ixo wikf̄i r̄fá ápiáw̄in̄iñf̄i n̄iwón̄ri r̄fw̄éná p̄ir̄f̄i umamonf̄apim̄i dáni éf̄i neamím̄inar̄iñor̄ini. Ayf̄i woman̄i. Sa Jisator̄ini. O an̄f̄nam̄i dáni weap̄in̄f̄e nání seyfné xwayf̄i nanir̄i

ηweaarigfápi nání repiyf iniro yarfná wímeaarinhwá enagf nání none ámi bi tñi urípaxf mimóninhwini.

2

Porowá Tesaronaika ηweáyf tñi nihwearfná enfpí nánirini.

¹ Gf nrixímeáyfné, seyfné nijfáriní. None seyfné tñf e niseáimearfná wáf yopa mīseameariginhwanigini. ² Sini seyfné tfáminí mīsearémeapa nerf anf Piripaiyo wáf emearfná apimí dánfyf xeanif neaikáriro rikikifó neairo egfápi nání seyfné rixa nijfáriní. E neaikáfagfa aiwi e pñi niwiárimí seyfné tfáminí nibirfná ámá obaxf pñipñf neaianiro yarinhagfa aí Gorixo dñf sixf neamímófpimí dání masifá bi mīneainf xwiyfá yayf neainarinfpi xixeni niseara uñwanigini. ³ Ámá xwiyfá yayf neainarinfpi dñf oikwírópoyinirí nuriranéná nepa mimóninfpimí dání wí urarinhwámani. Nipikwini mimóninfpi owikáraneyinirí wí urarinhwámani. Yapf owiwapiyaneyinirí urarinhwámani. ⁴ E mepa nerane Gorixo “Porowá mīmīwiároarigfáwarfani?” niyaiwirf xwiyfá yayf neainarinfpi wáf uranfwa nání dñf neañwirárfñf enagf nání xfo rírfrixinirí wimóninfpi tñi xixeni axfpi urarinhwáriní. Ámá wí nene nání yayf owinfpoyinirí urarigfápa none axfpi e wí murf Gorixo — Negf xwioxfo adadf neaiarñf, ayf orini. O none nání yayf owininirí negf rarinhwápi ámayo urarinhwáriní. ⁵ Seyfné nijfáriní. None seyfné tñf e niseáimearfná rixif remeanf wí mīsearinhwanigini. Rípi nání ení Gorixo sopñf neapaxf imónini. fwf searapanirane nání dñf inimi nikwírómáná niremeá xwiyfá bi mīsearinhwanigini. ⁶ None Kiraisoyá wáf wurimearinhwáone imóninhagwi nání ananí oneaipoyinirí searipaxf imóninhagwi aí seyfnérani, ámá wíraní, seáyf e oneamearfpoyinirí wí ení meñwanigini. ⁷ None seyfné tñi nihwearanéná nīpenimáná awayini niseairane apixf siní niaíwí pfo tñf xegf niaíwíyo dñf nihwirárfñf umearinfpa axfpi e seainwanigini. ⁸ None dñf sixf niseayirane nání “Xwiyfá yayf neainarinf Gorixo tfáminí imóninfpi áwanf ouraneyf.” nīneaimónirfná dñf arfá nīkeamónimáná seyfné nání aga íkññf sipí neaiarinhagf nání yof mayf nimónimí seyfné tfáminí emeñwanigini. ⁹ Gf nrixímeáyfné, “Omñf none seyfné tñi nihwearanéná anñf miní rfá tñf enwápi nání siní dñf seainarini.” nimónariní. Xwiyfá Gorixoyá yayf neainarinfpi wáf niseairanéná aiwá none nání nání anñf seaikáranigini arfwiyirani, ikwáwiyirani, rfwf nīfkwinimáná omñf wé tñi iníná yagwáriní. ¹⁰ None Kiraisomí dñf wīkwíróarigfáyfné tñi nihwearanéná siyikwí mininfpini erane wé róninfpini erane xwiyfá mīneaxekwímpaxf imóninfpi erane enwápi nání seyfné sopñf neapaxfyfnérini. Gorixo ení sopñf neapaxf imónini. ¹¹ None xanowa wigf niaíwíyo píranñf umearigfápánñf axfpi e seamearinhwápi nání seyfné nijfáriní. Woxini woxini e nīseameranéná wairirf seairane ení ríremixf seairane dñf sixf seamímorane enwáriní. ¹² Seyfné ámá Gorixoyá —O ámá xfoyá xwioxfo ηweaprfáyo seáyf e xfo imóninfpi bi ouxfmeáwinigini wéyo fá seaurarinhorini. Oyá ámá píranñf nīxfdiróná epaxfpi seyfné api tñi xixeni érfrixinirí api api e seainwanigini. ¹³ Rípi nání ení iníná Gorixomí yayf wiarinhwáriní. None nibirane xwiyfá Gorixoyápi yanf seiapáná seyfné xixeni arfá nīneairóná xwiyfá ámáoneyá bññf arfá mīneainf xwiyfá nepaxñf imóninfpññf arfá neaigfawixini. Xwiyfá api —Api Kiraisomí dñf wīkwíróarigfáyfné dñf seaimoarinfpini. Api nepa xwiyfá oyápi enagf nání arfá e neaigfawixini. ¹⁴ Gf nrixímeáyfné, ámá Kiraisí Jisaso tñi ikárinigfá, siyikf Gorixoyá Judia píropenisfo imónigfáyo wímeañfpa seyfné ení rixa seáimeañnigini. Wigf Judayf xeanñf wikáfígfápa seyfné ení segf gwí axfyf xeanñf seaikáfígfawixini. ¹⁵ Gf Judayf wfá rókiamoagfáwami nīpikía nīwagfásáná Áminá Jisasomí pkiro none ení mīxf neaxfdowáriro egfárfñf. Ayf ámá Gorixo yayf winarinhfyf rimóninhof?

Aga oweoi. Ámá n̄iyoni s̄m̄t̄ t̄n̄i wiar̄iḡt̄áȳr̄in̄i. ¹⁶ None xw̄iȳt̄á ém̄áȳt̄ ar̄t̄á n̄iw̄irow̄ d̄iñ̄t̄ w̄ikw̄t̄róán̄á Gor̄ixo yeáȳt̄ uyim̄x̄emeañ̄t̄ap̄i w̄á t̄ mur̄imepa oépaȳin̄r̄i p̄r̄ip̄r̄f̄ neaian̄ro yar̄iḡt̄áȳr̄in̄i. E ner̄iñ̄t̄p̄imi d̄áni wiḡt̄ f̄w̄t̄ pák̄f̄k̄ néra úf̄ap̄t̄ r̄ixa yur̄t̄nowiar̄in̄i. Aȳin̄áni Gor̄ixo r̄ixa wik̄t̄ n̄iw̄ón̄r̄i ayo p̄r̄f̄ umamoar̄in̄i.

Poró ámi s̄iñw̄t̄ win̄im̄in̄r̄i n̄áni wimón̄iñ̄t̄ n̄án̄r̄in̄i.

¹⁷ Ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáȳné, none aȳt̄ yap̄t̄ w̄i mimón̄iñw̄in̄i. None seḡt̄ t̄ñ̄t̄ e d̄áni m̄ix̄f̄ neax̄f̄dowár̄aná neḡt̄p̄i ámi w̄i e b̄i on̄imiápi n̄iñweám̄aná —Íná none s̄ini s̄m̄t̄man̄t̄yo s̄iñw̄t̄ m̄iseañ̄ipa nerane aí d̄iñ̄t̄ ar̄t̄á w̄i m̄iseaik̄eamon̄waniḡin̄i. Ámi w̄i e neḡt̄p̄i b̄i on̄imiápi n̄iñweám̄aná ámi seȳf̄né t̄n̄i on̄weañ̄eȳin̄r̄i aga ík̄n̄iñ̄t̄ s̄ip̄i n̄ineair̄i e yan̄i n̄áni s̄m̄t̄ xead̄t̄p̄en̄iñwaniḡin̄i. ¹⁸ Awáú t̄n̄i Poron̄i t̄n̄i —Nion̄i aȳt̄ ná b̄in̄i mar̄t̄á. None seḡt̄ t̄f̄ám̄in̄i “Obañ̄eȳi.” neaimón̄t̄agi aí Seteno p̄r̄f̄ nearak̄iñ̄in̄iḡin̄i. ¹⁹ Aȳt̄ r̄ip̄i n̄áni seḡt̄ t̄f̄ám̄in̄i “Obañ̄eȳi.” neaimón̄iñ̄in̄iḡin̄i. Gor̄ixo none yaȳt̄ neaimon̄t̄a n̄áni imón̄iḡt̄áȳt̄, aȳt̄ seȳf̄né men̄t̄ran̄i? D̄iñ̄t̄ níf̄a neain̄t̄f̄a n̄áni imón̄iḡt̄áȳt̄, aȳt̄ seȳf̄né men̄t̄ran̄i? “Ná tiȳt̄ r̄imeáw̄in̄i?” yaiwian̄t̄w̄a n̄áni imón̄iḡt̄áȳt̄, aȳt̄ seȳf̄né men̄t̄ran̄i? Jisaso ámi b̄aná oȳá s̄iñw̄t̄ añ̄iñe d̄áni none igiḡt̄ b̄i mé seȳf̄né w̄á t̄n̄isear̄t̄ran̄ená n̄ániñ̄t̄ eñw̄ápi n̄áni ran̄t̄w̄ar̄in̄i. ²⁰ None seáȳt̄ e nimón̄ir̄ane d̄iñ̄t̄ níf̄a neain̄t̄f̄ap̄i, aȳt̄ seȳf̄né eñaḡi n̄áni rar̄iñ̄in̄i.

3

Timotio eñ̄t̄ six̄t̄ oweám̄ix̄in̄r̄i uowár̄iḡf̄i n̄án̄r̄in̄i.

¹⁻² Aȳin̄áni seȳf̄né n̄iseawár̄im̄i re n̄áni n̄ib̄ir̄an̄ená am̄ip̄i seaímeá̄t̄p̄i n̄áni maj̄t̄á nimóga núwas̄aná “Maj̄t̄á oimón̄añ̄eȳi.” s̄ini m̄ineaimón̄ipax̄t̄ ner̄t̄ná re egw̄f̄isix̄in̄i. “Yawawi Timotio, neḡt̄ n̄r̄ix̄f̄meáo —O Gor̄ixoȳá xw̄iȳt̄á Kiraiso n̄áni yaȳt̄ neainar̄iñ̄t̄p̄i w̄á wur̄imein̄t̄a n̄áni imón̄iñ̄t̄ȳt̄ wor̄in̄i. O añ̄t̄ Aten̄is̄iȳt̄ r̄in̄iñ̄t̄ r̄ip̄imi yeawár̄aná aȳt̄ anan̄r̄in̄i.” n̄iyaiwir̄ai seḡt̄ t̄f̄ám̄in̄i nuowár̄enap̄it̄rain̄á Kiraisom̄i d̄iñ̄t̄ w̄ikw̄t̄róf̄ap̄i xaiw̄t̄ f̄á xir̄ip̄r̄i n̄áni eñ̄t̄ six̄t̄ seaeám̄ix̄r̄i d̄iñ̄t̄ six̄t̄ seam̄imor̄i éwin̄iḡin̄r̄i uowár̄enap̄igw̄f̄isix̄in̄i. ³ Seḡt̄ȳt̄ wo aí xean̄iñ̄t̄ seaímeá̄t̄ ap̄imi d̄áni udud̄t̄ m̄iw̄in̄ipa oen̄r̄i Timotio ap̄i e éwin̄iḡin̄r̄i uowár̄enap̄igw̄f̄isix̄in̄i. E nerai aí eñ̄iná d̄áni Gor̄ixo “Xean̄iñ̄t̄ ap̄i ayo xe w̄imeáw̄in̄iḡin̄i.” yaiwiár̄iñ̄ene imón̄iñ̄agw̄i n̄áni sewan̄iñ̄t̄ȳf̄né n̄ij̄f̄ar̄in̄i. ⁴ Xami seȳf̄né t̄n̄i s̄ini n̄iñwearan̄ená “R̄f̄w̄ená xean̄iñ̄t̄ n̄ineañ̄imeañ̄iñ̄oi.” m̄isearaȳipa ren̄waniḡin̄i? Ap̄i r̄ixa n̄iseañ̄imeáaḡi n̄áni seȳf̄né “R̄ip̄i ap̄ir̄f̄ani?” n̄iyaiw̄irow̄ r̄ixa n̄ij̄f̄á imón̄iñ̄oi. ⁵ Aȳin̄áni Timotiomi uowár̄enap̄iñ̄aniḡin̄i. R̄ixa seȳf̄né imón̄iḡt̄ap̄i n̄áni “S̄ini maj̄t̄á oimón̄t̄m̄in̄i.” m̄inimón̄ipax̄t̄ ner̄t̄ná o seȳf̄né Kiraisom̄i d̄iñ̄t̄ w̄ikw̄t̄roḡt̄ap̄i s̄ini p̄ir̄an̄iñ̄t̄ r̄f̄a w̄ikw̄t̄ron̄oñ̄in̄r̄i m̄i seaóm̄ix̄in̄t̄a n̄áni uowár̄enap̄iñ̄aniḡin̄i. “Ámáyo yap̄t̄ w̄iwap̄iyar̄iñ̄o —O obor̄in̄i. O seȳf̄né Kiraisom̄i p̄t̄n̄i owiár̄t̄poȳin̄r̄i yap̄t̄ seaíwap̄iyán̄á none añ̄iñ̄t̄ min̄t̄ eñw̄ápi añ̄ip̄á imón̄iñ̄iḡin̄r̄i uowár̄enap̄iñ̄aniḡin̄i.” searar̄iñ̄in̄i.

Timotio Porom̄i yaȳt̄ xw̄iȳt̄á urémeañ̄t̄ n̄án̄r̄in̄i.

⁶ E éaḡi aiwi agw̄i Timotio seȳf̄né t̄f̄ám̄in̄i p̄t̄n̄i n̄iseawiár̄im̄i n̄ib̄iri xw̄iȳt̄á yaȳt̄ yeain̄ipax̄t̄p̄in̄i áwan̄t̄ yearémeá̄n̄iḡin̄i. Seȳf̄né s̄ini Kiraisom̄i d̄iñ̄t̄ w̄ikw̄t̄roro x̄ixe d̄iñ̄t̄ s̄ip̄i in̄ro yar̄iñ̄aḡt̄a s̄iñw̄t̄ sean̄t̄p̄i n̄áni áwan̄t̄ yearémeá̄n̄iḡin̄i. None n̄áni d̄iñ̄t̄ n̄imorón̄á w̄á seaun̄r̄i none seȳf̄né n̄áni “S̄iñw̄t̄ ow̄in̄añ̄eȳi.” neaimón̄ar̄iñ̄t̄pa seȳf̄né ax̄t̄p̄i Porowami s̄iñw̄t̄ ow̄in̄añ̄eȳin̄r̄i ík̄n̄iñ̄t̄ s̄ip̄i seair̄i yar̄iñ̄aḡt̄a s̄iñw̄t̄ sean̄t̄p̄i n̄áni en̄i áwan̄t̄ yearémeá̄n̄iḡin̄i. ⁷ Ḡf̄ n̄r̄ix̄f̄meáȳné, Timotio ap̄i áwan̄t̄ yearémeá̄t̄ eñaḡi n̄áni d̄iñ̄t̄ r̄f̄a neax̄epax̄t̄ imón̄iñ̄t̄p̄i t̄n̄i xean̄iñ̄t̄p̄i t̄n̄i ap̄i n̄ip̄in̄i neañ̄imeañ̄iná d̄iñ̄t̄ s̄ip̄i m̄ineañ̄i d̄iñ̄t̄ six̄t̄ ín̄iñwaniḡin̄i. O re year̄taḡi n̄áni, “Kiraisom̄i s̄ini p̄ir̄an̄iñ̄t̄ d̄iñ̄t̄ w̄ikw̄t̄roar̄iñ̄oi.” year̄taḡi n̄áni d̄iñ̄t̄ six̄t̄ ín̄iñwaniḡin̄i. ⁸ Seȳf̄né eñ̄t̄ neán̄iro Ám̄in̄áo t̄n̄i ik̄ar̄in̄iḡt̄ap̄i xaiw̄t̄ f̄á n̄ix̄ir̄orón̄áȳt̄, none seáȳt̄ níkar̄in̄irane ñweapax̄t̄

enqagi nání seararíñí. ⁹ Goríxomí seyíné nání yayí aníñí miní níwirane aí yayí seyíné nání wipaxípi tñí xixeni mimóníñwíni. Ayí pí náníni marfái, seyíné nání yayí níwiranéna dñí nífá onímiá neainaríñímaní. Ayá wí neainaríñí enqagí nání raríñíni. ¹⁰ Segí símímaní sñwí níseanirane Kiraisomí aníñí píraníñí dñí wíkwíropírfá nání sñí mimónígíápí osearéwapíyaneyíniñí aníñí miní ikwáwíyirani, áríwíyirani, wauní ríxíñí uraríñwáriní.

Poro Tesaronaika ηweáyí nání ríxíñí wuríyíñí náníñíni.

¹¹ Negí ápo Goríxo tñí Áminá Jisaso tñí awaú none seyíné tñí e banfá nání “Ámí ófí neaimóisixíni.” nímonaríni. ¹² None seyíné nání dñí sípí níneairí arírá seaiaríñwápa seyíné ení axípi xixe dñí sípí níniro arírá nínirónarani, wínyí nání dñí sípí níwiro arírá níwirónarani, ayá wí epírfá nání “Ámináo e seaimíxíwíniñíni.” nímonaríni. ¹³ Áminá Jisaso ámá xílo xegí imónígíáyí tñí ámí níweapírfá seyíné negí ápo Goríxo sñwí aníñe dání xwíyífá míseaxekwímpaxí imóníro síyíkwí mίνígíáyíné imóníro epírfá nání síkíki seaimíxíwíniñíni.

4

“Goríxo wimónaríñípiñí éfírixíni.” uríñí náníñíni.

¹ Gí nírixímeáyíné, nioní payí rina yoparípi nearfá Áminá Jisaso wáí nurímeífírixíniñí nearowáriní enqagí nání ayá tñí nerí ení ríremíxí bí rípi oseaianeyí. Seyíné nimeróná Goríxo yayí wíniwaxípi epírfá nání searéwapíyíñwápi tñí ríxa xixeni yaríñoi. E nero aí apimí ní múro ámí bí tñí oyaneyíniro éfírixíni. ² Sekaxí ríniñí Áminá Jisaso nearípeañone searéwapíyíñwápi nání seyíné níjía imóníñagífa nání raríñíni. ³ Goríxo seyíné e éfírixíniñí wimónaríñípi ayí rípiñíni. Síyíkwí mίνígíáyíné imónífírixíni. Ámá wí tñí íwí bí mίνípa éfírixíni. ⁴ Meánígíáyíné ámí wí tñí íwí bí mίνí Goríxoyá sñwíyo dání síyíkwí mίνíñí imóníñípi ero ámayá sñwíyo dání weyí seamearípaxí imóníñípi ero nero xixeni meánífírixíni. ⁵ Émayí —Ayí ámá Goríxo nání dñí mímoarígíáyíñíni. Ayí íwí inaníro nání mίνí níniro símí xeadípenarígíápa mepa éfírixíni. ⁶ Segí séríxímeáníñí imónígíáyíyá apíxí tñí íwí oinaneyíniro yapí níwímeari níwero sípí mίwikáripa éfírixíni. Xámí seyíné tñí níñwearanéna áwaní seairane erírfí seairane enwápa xixeni ámá íwí apí éfáyo Ámináo pírfí umamonfá enqagí nání seararíñíni. ⁷ Goríxo nene ámá wí tñí íwí inaníwá nání nioníyáyí imónífírixíniñí wéyo ía neaumíñímaní. Gí síyíkwí mίνígíáyí imónífírixíniñí wéyo ía neaumíñíñíni. ⁸ Ayínáni rípi nání dñí mófírixíni. Gíyí gíyí nioní seararíñápi ríwímiñí nímamorínáyí, ayí ámayoni ríwí mumoaríñoi. Ayí Goríxomí —O nene síyíkwí mίνíñí imónani nání xegí kwíyípi owainíniñí síxí neaimóaríñoñíni. Omí ríwí umoaríñoi.

⁹ Séríxímeá nání dñí sípí níseairí arírá níwirfá epaxípi nání Goríxo xewaníño ríxa seaiwapiyíñí enqagí nání none aí wí ríwamíñí nearí searípaxí mimóníñwíni. ¹⁰ Séríxímeá segí Masedonia píropenísíyo amí gími ηweagífáyo nání ríxa dñí sípí níwiro arírá wiaríñoi. Gí nírixímeáyíné, seyíné e yaríñagífa aí ámí bí rípi oépayíniñí yaríñí oseaimíni. Seyíné dñí sípí e wiarígíápi ámí xwé bí tñí nímoğa úfírixíni. ¹¹ Porowa xámí sekaxí nearígíápa xixeni píraníñí oimónaneyíniro éfírixíni. Awayíni yapeníñwaéne oimónaneyíniñí ero wí yarígíápi marfái, negí yaríñwápiñí oainenaxídaneyíniñí ero negí omíñí ení nífkwínímaná oyaneyíniñí ero éfírixíni. ¹² E nerónáyí, nípiñí nánirani, yíniñí nánirani, dífí mίkeamónípa ero ámá Goríxoyá mimonígíáyí re seaiawipaxípi ero, “Ayí wé róníñí imóníñípi yaríñoi.” seaiawipaxípi ero epírfá enqagí nání seararíñíni.

“Ámináo ámi weapáná pegfáyf wiápfnimeapfrárini.” urif nánirini.

¹³ Gf nrixímeáyfné, áamá re niyaiwirí, “Gf áamá piyf ro Gorixo síhf wimixána niwiápfnimeanfárini.” niyaiwirí mikwímoarigfáyf iwieánarigfápa seyfné ení axípi miwieánipa éfríxinirí péfáyf imónipfráfapi nání xe majfá oimónipoyinirí míneaimónariní. ¹⁴ Jisaso nipémáná ámi wiápfnimeanfárini. E enípi nání nene ríxa “Neparini.” niyaiwirane dífhf íkwíronwiní. Ayínání Jisaso ení api re yaiwiaríhwápimi sopíhf woní, “Ámá Jisasomí dífhf niwíkwírorfná péfáyo Gorixo xegf tíhf e nání o tfní nawíní nimeámí unfárini.” yaiwiaríhwápimi sopíhf woní. ¹⁵ Rípi ranípi, ayf Ámináo ríhfpríni. O ámi báná nene síní síhf hwéanwaéne omí wímeaaní nání pegfáyo xámí umeanfámani. ¹⁶ Íná anfnamí dání apí bi ení tfní rínirí anfnajfyo xiráoníhf imóníhóyá maní rínirí pékákf Gorixoyá rínirí yarfná Ámináo xewaního anfnamí dání weapfnífarini. Anfnamí dání weapáná áamá xfómí dífhf wíkwírogfá ríxa pegfáyf xámí síhf nero wiápfnimeanfárini. ¹⁷ Ríxa niwiápfnimeámáná enáná síní síhf hwéanwaéne ení Ámináomí aní pfríyo wímeaní nání ayf tfní nawíní agwípi tíhf e nání neayoaánapfnífarini. ¹⁸ Ayínání segfíf wí wífhf áamá péáná xwífá api nuríro mífhf íkíhwf umírfírxini.

5

“Ámináo bínfáyí nání síhwf tfní hwéawanígní.” urif nánirini.

¹ Gf nrixímeáyfné, Ámináo weapfnífáyí nání seyfné ríxa arfá wífá enagi nání rfwamíhf bi nearí áwaní searífaxí mimónini. ² Rípi nání seyfné ríxa níjáf imóníhagfá nání raríhíni. “Ámá árífwiyimí fwf meaarigfáyf ríná bipfríréoi?” míyaiwípa yarfná barígfápa Ámináo ení axípi “Ríná bínírfeního?” míyaiwípa enáná bínífarini. Api nání seyfné ríxa níjáf imóníhagí nání raríhíni. ³ Ayf re rarfná, “Ríxa níwayíronirí hwéanwiní. Amípi wí nání wáf neainífaxí mimónini.” rarfná síní mé rímevá inífaxí rfá tíhf wímeanfárini. Rfníhf apíxiwa níáfíwí xíraníroná nawínání winaríhípa axípi wímeááná apimí wí urakíníprfá meníni. ⁴ Gf nrixímeáyfné, seyfné sfá yiníhímíni memearígfáyfné enagi nání Ámináo níweapíri níseáímearfáná áamá fwf xaurápímínirí wímeááná sírf píkínarígfáyf yapí píkínífaxí mimónígfáyfnérini. ⁵ Níyfnéní wfá ónaríhímíni nemero íkwáwíyíná yarígfáyfné imóníhagfá nání seararíhíni. Nene sfá yiníhímíni nemerane árífwiyimí yaríhwaénemani. ⁶ Ayínání Jisasomí dífhf míwíkwírogfáyf sfá o weapfnífáyí nání síhwf maní maiwí sá wearígfápa mepa éwanígní. Síhwf tfní níhwearane píreáníwanígní. ⁷ Ayf rípi nání seararíhíni. Ámá sá wearígfáyf árífwiyimí wearígfárini. Ámá inígf xwapf níníro papíkí yarígfáyf árífwiyimí níníro papíkí yarígfárini. ⁸ E nerí aí nene íkwáwíyíná emearíhwaéne imóníhagwí nání píreáníwanígní. Ámá míxf inaníro nání íkínarígfápa nene axípi Gorixomí dífhf wíkwírorane dífhf síxf uyirane yaríhwápi sorfá míxf nání yínarígfápáníhf yínirane “Gorixo yeáyf neayímíxemeanfárini.” niyaiwirane íkwímoaríhwápi aríxi míxf nání dífkínarígfápáníhf dífkínirane éwanígní. ⁹ Gorixo xegf wíkf rfá ápiáfíníhf wearíhípi wímeáwínígnirí neaiawíaríhenerani. Negf Áminá Jisasi Kiraiso neaiíhípimí dání yeáyf uyímíxemeáímígnirí neaiawíaríhenerani. ¹⁰ Nene síní hwéanáná níweapírnáraní, pehwámí enáná níweapírnáraní, xfo tfní nawíní hwéaaníwá nání neapeíhígní. ¹¹ Ayínání xíxe mífhf íkíhwf míríníro sfkfkf omíxiníro éfríxiní. “Seyfné ríxa e inarígfápi síní níga úfríxiní.” seararíhíni.

“Api api éfríxiní.” nura uhípi nánirini.

¹² Gí níríxímeáyíné, bí rípi éfríxíníri yariñf oseaimíni. Segf arírá seaianíro nání aníñf minf yarígfáyf —Ayf Ámínáoyá dñfyo dání seamenweáro searéwapíyíro epíri nání imónígfáyíri. Ayo seyíné wéyo umepíri nání éfríxíni. ¹³ Ámá ayf sañf searápaníro yariñqáfa nání dñf síxí uyíro wé íkwianwíyo ñwiráíro éfríxíni. Séríxímeá tñí xepíxepá mírónf nawíní nimóníro ñweáfríxíni.

¹⁴ Gí níríxímeáyíné, bí rípi ení éfríxíníri yariñf oseaimíni. Segf áamá ríwí síwíá yígfáyo yumíxíro ayá ígígf yarígfáyo dñf síxí umímoro í wegíáyo arírá wíro éfríxíni. Ámá ñiyoní nuríríná símeaxídf míví wígf dñf tñí “E oyaneyí.” ñiyaiwiríná e éfríxíníri síñwí winífríxíni. ¹⁵ Ámá sípí seaikárfáyo seyíné ení pírf numamoro sípí mívíkárfpa éfríxíni. Pí pí seaikárfariñqáfá aí “Negf wíniyo aríge neríná nañf wíianíréwíni?” ñiyaiwíro e wianíro nání éfríxíni. Ámá ñiyoní aí e wianíro nání éfríxíni. ¹⁶⁻¹⁷ Íníná dñf nífá seainíwínígní. Íníná Goríxomí ríxíñf urífríxíni. ¹⁸ Pí pí seaímeááná Goríxomí yayf wífríxíni. Kírísí Jísaso tñí nawíní íkárínígfáyíné Goríxo e éfríxíníri wimónaríñagí nání raríñíni. ¹⁹ Seyíné kwíyf Goríxoyá yariñfpímí píríprírf mívípa nero ²⁰ apímí dání xwíyfá wíá rókíamoarígfápi páimímí mívípa éfríxíni. ²¹ E mepa nero aí wíá ñísearókíamoríná “Xwíyfá rípi Goríxo tífámíni imóníñfpi raríñíni.” searánáyf, pírániñf pífá ñímeaxídfímáná nañf imóníñfpiní xáíwí fá xíriro ²² sípí imóníñfpi ñípiñí ríwí umoro éfríxíni.

²³ Goríxo —O áamá ñíwayíróníro ñweapíri nání mífkf íkíñoríni. “O seyíné síyíkwí míníñf nimóníga nuro yóf imóníprí nání seaimíxíwínígní.” nimónaríni. “Ámíná Jísasí Kírísí bání seyíné xwíyfá seaxekwímopaxí mimónípa epírfá nání Goríxo segf dñfpiñí maríáf, warápi ení seaerfkiemeáwínígní.” nimónaríni. ²⁴ Nioníyáyf imónífríxíníri wéyo fá seaumírariño —O áamá wíkwíárínípaxf imóníñoríni. O xíxeni apí apí e seaíníáríni.

²⁵ Gí níríxímeáyíné, none nání ení ríxíñf neauríyífríxíni. ²⁶ Séríxímeá gíyf gíyo yayf ñíwiríná yayf óf weánífríxíni. ²⁷ Ámínáo aríá eñe dání sekaxí rípi osearímíni, “Payf rína ñímearíná séríxímeá ñiyoní fá urowieméfríxíni.” ²⁸ “Negf Ámíná Jísasí Kírísí wá seawianíwínígní.” nimónaríni.

Payí Poro Tesaronaika ñweáyí nání ríwíyo eañínaríní.

Payí rína Jisasoyá s̄yikí imónigíá añí yoí Tesaronaika ñweagíáyí nání Poro ríwíyo eañínaríní. Ayí payí Poro xámí nearí wiowárin̄ina ñimearo íá ñiroro aiwí s̄iní d̄in̄í xenw̄iní ñimoro “Jisaso añínami dání r̄ixa weap̄in̄r̄iní.” ñiyaiwiro wáyí nero ñweañáná áamá wí Poromi apí nání urémeáagíá o s̄íá Jisaso añínami dání weap̄in̄fáyí t̄ín̄íná imónin̄fápi nání píran̄in̄í uréwap̄iyim̄in̄r̄i payí ámí r̄ina eañíniḡiní.

¹ Poroní t̄íní Sairaso t̄íní Timotio t̄íní none Jisasoyá s̄yikí imónigíá Tesaronaika ñweáyíné —Seyíné negí ápo Gorix̄o t̄íní Áminá Jisasi Kiraiso t̄íní nawíní ikárin̄igíáyíner̄iní. Seyíné nání payí r̄ina nearí mónapar̄in̄w̄iní. ² Ápo Gorix̄o t̄íní Áminá Jisasi Kiraiso t̄íní awaú wá seawian̄ri seyíné ñwaȳirón̄iro ñweap̄r̄i nání seaiiri éisix̄iní.

“Seyíné nání Gorix̄omi yayí wiar̄in̄w̄ar̄iní.” ur̄in̄í nán̄ir̄iní.

³ Negí ñir̄ix̄imeáyíné, seyíné Jisasomí d̄in̄í ñiw̄ikw̄roróná d̄in̄í m̄im̄ixeá ámí xwapí ayá wí t̄íní ñiw̄ikw̄róa uro x̄ixe d̄in̄í s̄ipí nin̄iro ar̄ir̄á inar̄igíápi wí p̄íní m̄iw̄iar̄í s̄iní ámí b̄i t̄íní b̄i t̄íní néra uro yar̄in̄agíá nání none kikiíá ñweapax̄í mimón̄in̄w̄iní. Sa seyíné nání Gorix̄omi yayí wipax̄í imón̄in̄w̄iní. “E neranéná ayí x̄ixení imón̄in̄p̄i yar̄in̄w̄iní.” neaimónar̄iní. ⁴ Seyíné e yar̄in̄agíá nání s̄yikí Gorix̄oyáyo wá ñur̄imeranéná seyíné nání m̄ix̄í re seameak̄inar̄in̄w̄ar̄iní, “Xean̄in̄í wikár̄iro r̄ik̄ik̄ir̄ó wikár̄iro wiar̄íná aí xwámám̄í ñiw̄iro s̄iní Jisasomí d̄in̄í ñiw̄ikw̄róa war̄in̄o.” urar̄in̄w̄ar̄iní.

Gorix̄o ámáyo p̄ir̄í numamor̄íná en̄fápi nán̄ir̄iní.

⁵ Seyíné e yar̄igíápi dání r̄ipi wá neaón̄iní. Gorix̄o ámáyo mí ómóm̄ix̄im̄í ñiw̄ir̄i wigí egíápi t̄íní x̄ixení wiin̄fápi nání d̄in̄í ñimoranéná “Apán̄r̄faní?” yaiwipax̄r̄iní. Ayínání seyíné oyá xwiox̄íyo ñweáwan̄in̄ro yar̄íná xean̄in̄í seaikárar̄in̄agíá nání o seyíné nání re rár̄in̄fár̄iní, “Ayí ananí nioní t̄íní e ñweapax̄íȳr̄iní.” rár̄in̄fár̄iní. Apí seyíné yar̄igíápi dání wá neaón̄iní. ⁶ Ai Gorix̄o ámá xean̄in̄í seaikárar̄igíáyo p̄ir̄í numamor̄í xean̄in̄í ax̄ipi wíaná “Ayí x̄ixení imón̄in̄p̄iní r̄íá yar̄iní?” yaiwian̄fár̄iní. ⁷ Xean̄in̄í seaikárar̄igíáyo p̄ir̄í ñiw̄iaik̄imor̄í kikiíá seyíné sean̄wir̄ar̄ir̄i none neañwir̄ar̄ir̄i yar̄in̄agí ñw̄in̄ranéná “Ayí ení x̄ixení imón̄in̄p̄iní r̄íá yar̄iní?” yaiwian̄fár̄iní. Áminá Jisaso s̄in̄ání piaum̄im̄í nin̄r̄i xegí añínají en̄í eán̄igíáyí t̄íní añínami dání ñweap̄ir̄íná r̄íá ápiáwí xwé aip̄in̄añwí yar̄in̄p̄i t̄íní x̄ixení e en̄fár̄iní. ⁸ E ner̄íná ámá Gorix̄o nání d̄in̄í m̄imopa ero xwiȳfá negí Áminá Jisaso nání yayí neainar̄in̄p̄imí m̄ix̄í d̄í arikw̄kw̄í ero yar̄igíáyo p̄ir̄í umamon̄fár̄iní. ⁹ Ámá ayo wigí egíápi nání xw̄ir̄fá ñiw̄ik̄ixer̄i p̄ir̄í numamor̄íná seáyí e x̄fo xegí en̄í eán̄in̄p̄imí dání imón̄in̄p̄i “Xe s̄in̄wí onan̄poyí.” ñiyaiwí xegí s̄im̄man̄í t̄íní e dání an̄in̄f̄iní wieawár̄in̄fár̄iní. ¹⁰ Negí Ámináo ámá x̄foyáyí imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i wiin̄p̄imí dání seáyí e um̄eyoaro d̄in̄í wikw̄roar̄igíáyí ñiní m̄in̄í s̄in̄á weán̄ro oépoȳin̄r̄i añínami dání ñweap̄ir̄íná p̄ir̄í e umamon̄fár̄iní. Seyíné m̄fkone rep̄iyí en̄wápi d̄in̄í ñikw̄roro nání íná seyíné ení ayí t̄íní nawíní omí seáyí e umep̄r̄fár̄iní.

Poro Gorix̄omi r̄ix̄in̄í wur̄iyin̄p̄i nán̄ir̄iní.

¹¹ Ámináomí seyíné seáyí e umep̄r̄fá en̄agí nání íníná seyíné nání Gorix̄omi r̄ix̄in̄í seaur̄iyar̄in̄w̄ar̄iní. Gorix̄o e imón̄f̄r̄ix̄in̄r̄i wéyo íá seaum̄ir̄in̄p̄i t̄íní x̄ixení ayo seaim̄ix̄f̄w̄in̄ḡin̄r̄i seaur̄iyar̄in̄w̄ar̄iní. Nan̄í imón̄in̄p̄i oyaneȳin̄r̄i seaimónar̄in̄p̄i

nɪpɪnɪ tɪnɪ Jisasomɪ dɪŋɪ nɪwɪkwɪroro nánɪ wɪnɪyo sanɪ urápaneyɪnɪrɪ seaimónarɪŋɪpɪ tɪnɪ apiaú tɪnɪ xɪxenɪ epɪrɪfa nánɪ xegɪ enɪ eánɪŋɪpɪ tɪnɪ seaimɪxɪwɪnɪgɪnɪrɪ seaurɪyarɪŋwárɪnɪ. ¹² E nerɪŋɪpɪmɪ dánɪ seyɪné omɪ seáyɪ e umɪeyoaro xfo enɪ seyɪné seáyɪ e seamɪeyoari inɪpɪrɪfa nánɪ Gorɪxomɪ seyɪné nánɪ e seaurɪyarɪŋwárɪnɪ. O tɪnɪ Ámɪná Jisasi Kiraiso tɪnɪ wá seawianɪgɪfɪ enagɪ nánɪ xɪxe seáyɪ e mɪeyoánɪpɪrɪfárɪnɪ.

2

Xwɪyɪfá xórórɪ yarɪŋo nánɪ urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹ Gɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, xwɪyɪfá re rɪnɪŋɪpɪ, “Negɪ Ámɪná Jisasi Kiraiso ámɪ weapáná nene o tɪnɪ nawɪnɪ awɪ eánanɪwárɪnɪ.” rɪnɪŋɪpɪ nánɪ rɪpɪ éfɪrɪxɪnɪrɪ yarɪŋɪf os-eaimɪnɪ. ² Kwɪyɪf bɪmɪ dánɪranɪ, xwɪyɪfá ámá yanɪ wɪowárɪfá bɪmɪ dánɪranɪ, payɪ “Porowa nearo wárɪnapɪgɪfárɪnɪ.” rarɪgɪfá bɪmɪ dánɪranɪ, ayá nɪsearemorɪ re rɪnɪŋánáyɪf, “Sɪfá Ámɪnáo weapɪnɪfáyɪ rɪxa imónɪŋɪrɪnɪ.” rɪnɪŋánáyɪf, sɪnɪ mé dɪŋɪf úpɪrɪxá nɪseapeyɪrɪ ududɪf mɪseainɪpanɪ. ³ Ámá wo aɪ pɪpɪmɪ dánɪ yapɪ oneaɪwapɪyɪnɪrɪ sɪŋwɪf mɪwɪnɪpa éfɪrɪxɪnɪ. Xámɪ ámá obaxɪ Gorɪxomɪ manɪf xowiaɪkɪmɪf wɪro ámá xwɪyɪfá xórórɪ yarɪŋo piaumɪmɪf inɪrɪ nemáná enáná ayɪ rɪwɪfyo sɪfá ayɪ imónɪnɪfá enagɪ nánɪ rarɪŋɪnɪ. Ámá xwɪyɪfá xórórɪ yarɪŋo Gorɪxo wanɪnɪmɪxɪnɪforɪnɪ. ⁴ Gorɪxomɪ anɪŋɪf sɪmɪf tɪnɪ wɪarɪŋorɪnɪ. Pɪ pɪ ŋwɪfá ámá nɪmɪxɪro meŋweaarɪgɪfárɪnɪ, pɪ pɪ kwɪyɪf ámá dɪŋɪf uŋwɪrárarɪgɪfárɪnɪ, paimɪmɪf nɪmerɪ xewanɪŋo ayo seáyɪ e mɪeyoánɪnɪfárɪnɪ. E nerɪná anɪf Gorɪxo nánɪ rɪdɪyowá yarɪgɪfɪwámɪ nɪpáwɪrɪf ámá obaxɪ sɪŋwɪf anɪgɪfɛ dánɪ éf nɪŋweámáná xewanɪŋo re urɪnɪnɪfárɪnɪ, “Nɪwanɪŋonɪ Gorɪxonɪrɪnɪ.” urɪnɪnɪfárɪnɪ. ⁵ Xámɪ nɪonɪ sɪnɪ seyɪné tɪnɪ nɪŋwearɪná apɪ nánɪ searɪŋápɪ sɪnɪ dɪŋɪf mɪseainarɪnɪrɪnɪ?

⁶ Ámá o Gorɪxo xe piaumɪmɪf inɪwɪnɪgɪnɪrɪ ipɪmoárɪŋɪná imónɪnɪfɛ nánɪ agwɪ sɪnɪ omɪ bɪ wakɪrɪmɪxɪnɪ. Omɪ wakɪrɪmɪxɪŋɪpɪf nánɪ seyɪné nɪjɪfárɪnɪ. ⁷ Obo ámá obaxɪ manɪf Gorɪxoyápɪ xórórɪ oépoyɪnɪrɪ inɪmɪ dánɪ rɪxa nɪwɪwapɪya warɪŋagɪf aɪ omɪ wakɪrɪmɪxarɪŋɪpɪf Gorɪxo emɪ mamonɪfɛ nánɪ nɪwakɪrɪmɪxa unɪfárɪnɪ. ⁸ Xfomɪ wakɪrɪmɪxarɪŋɪpɪf Gorɪxo nɪyoámáná enáná xwɪyɪfá oyápɪ xórórɪ yarɪŋo sɪnɪ inɪmɪ mimónɪf rɪxa sɪŋánɪ piaumɪmɪf inɪnɪfárɪnɪ. Omɪ Ámɪná Jisasi nɪweapɪrɪf sogwɪnɪŋɪf pɪrɪpɪrɪf nerɪŋɪpɪmɪf dánɪ samɪŋɪf nɪwɪmɪxɪrɪf xegɪ madɪŋɪpɪf tɪnɪ pɪkɪnɪfárɪnɪ. ⁹ Xwɪyɪfá xórórɪ yarɪŋo rɪxa sɪŋánɪ nɪmónɪrɪf nɪŋwearɪná Seteno xewanɪŋoyá enɪf sɪxɪf eánɪŋɪpɪmɪf dánɪ enɪf sɪxɪf weámɪxɪnɪfá enagɪ nánɪ o ámáyɪf “O Gorɪxorɪfánɪ?” onɪaɪwɪpoyɪnɪrɪf yapɪf nɪwɪepɪsɪrɪná emɪmɪf ayá wɪf erɪf ámá ayá rɪwamónɪpaxɪpɪf erɪf enɪfárɪnɪ. ¹⁰ E nerɪná ámá anɪnanɪro yarɪgɪfáyo xegɪ uyɪnɪf nerɪŋɪf bɪf bɪmɪf dánɪ yapɪf wɪwapɪyɪáná xewanɪŋo e onɪaɪwɪpoyɪnɪrɪf yarɪŋɪpɪf tɪnɪf xɪxenɪf wɪaɪwɪpɪrɪfárɪnɪ. Ayɪf re mɪwɪmónɪf, “Gorɪxo yeáyɪf neayɪmɪxemeanɪfá nánɪ xwɪyɪfá Jisasi nánɪ nepaxɪŋɪf imónɪŋɪpɪf arɪfá owianeyɪ.” mɪwɪmónɪf rɪwɪf umogɪfá enagɪf nánɪ xwɪyɪfá xórórɪf yarɪŋo yapɪf wɪwapɪyɪpaxɪrɪnɪ. ¹¹ Ayɪf rɪwɪf umogɪfá enagɪf nánɪ Gorɪxo dɪŋɪf xɛŋwɪf omópoyɪnɪrɪf wɪmɪxarɪná xwɪyɪfá xórórɪf yarɪŋo pɪf pɪf yapɪf wɪwapɪyɪnɪfápɪf arɪfá nɪwɪro ayáf sɪwɪf uróagɪf “Neparɪnɪ.” yaiwɪpɪrɪfárɪnɪ. ¹² Ámá xwɪyɪfá Jisasi nánɪ nepaxɪŋɪf imónɪŋɪpɪf dɪŋɪf mɪkwɪróf wigɪf sɪpɪf imónɪŋɪpɪf yanɪro nánɪ dɪŋɪf nɪfá wɪnɪŋɪfyo Gorɪxo xwɪyɪfá umeárɪnɪfá nánɪ dɪŋɪf xɛŋwɪf omópoyɪnɪrɪf wɪmɪxɪnɪfárɪnɪ.

“Searéwapɪyɪŋwápɪ xaɪwɪf fá xɪrɪfɪrɪxɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

¹³ Negɪ nɪrɪxɪmeáyɪné, Ámɪná Jisasi Kiraiso wá seawianɪŋɪfɪfɪné, seyɪné nánɪ kɪkɪfá ŋweapaxɪf mimónɪŋwɪnɪ. Sa seyɪné nánɪ inɪná Gorɪxomɪ yayɪnɪf wɪpaxɪf imónɪŋwɪnɪ. Gorɪxo xegɪ kwɪyɪfɪpɪmɪf dánɪf sɪyɪkwɪf mɪnɪgɪfáyɪf oimónɪpoyɪnɪrɪf seaimɪxɪrɪf seyɪné xwɪyɪfá nepaxɪŋɪf imónɪŋɪpɪmɪf dɪŋɪf ɪkwɪroro yarɪgɪfápɪmɪf dánɪf yeáyɪf uyɪmɪxemeámɪfánɪrɪf enɪnáf dánɪf fáf yɪyamɪxɪmɪf seainɪf enagɪf nánɪf omɪf yayɪnɪf

wipaxí imóniñwini. ¹⁴ Gorixo seyíné apí imónířixiniři xwiýfá yayí neainariñí nene wáf seariñwápimi dání wéyo íá niseaumiriríná negí Áminá Jisasi Kiraiso nikiniři seáyí e imóniñpa seyíné eni bi e imónířixiniři wéyo íá seaumiririni. ¹⁵ Ayínáni negí nixímeáyíné, eñí sixí niniro xwiýfá riréwapígi inariñwá maníyo dání searéwapiyiñwápirani, payíyo dání searéwapiyiñwápirani, xaiwí íá nixira úřixini.

¹⁶⁻¹⁷ Negí ápo Gorixo —O wá nineawianiri ínina eñí sixí imixinanfáwá nání neaimixiri ayá ninearimixiriñpimi dání awiaxí xfo neaiiníapí nání weníñí neri ñweanfáwá nání neaimixiri eñorini. O tñni negí Áminá Jisasi Kiraiso tñni awaú eñí sixí seaimixiri seyíné pí pí xwiýfá naní imóniñpí riro pí pí naní imóniñpí ero epířfá nání seaimixiri éisixini.

3

“Gorixomi rixiñí neauriyířixini.” uríñí nánirini.

¹ Negí nixímeáyíné, payí rina yoparípi nearíná rípi osearimini. Xwiýfá Ámináo nání wáf rimeariñwápi yaní niwéa nuri seyíné egfápa ami ami yayí tñni arfá wipíři nání Gorixomi rixiñí neauriyířixini. ² O ámá nípikwini mimóniñpí ero sipí ero yarigfáyí xeaniñí neaikáraniro yarigfápimi dání éf oneamininiri eni rixiñí neauriyípoi. Ámá nñni omi dñí m+wikwíroarigfáyí eñagi nání rariñini.

³ Negí Áminá Jisaso ámá ikwiárinipaxípi yaríño eñagi nání none re neaimónarini, “O eñí sixí seaeámixiri sipí imóniño —O, ayí oborini. O xwirfá seaikixeniñiri éf seaminiri enfárinini.” neaimónarini. ⁴ Ámináoýá dñíyo dání seyíné nání re niyaiwirane dñí sñá neaeánarini, “Sekaxí none uríñwápi wí pñni m+wiárí agwí xixeni xđiro ríwíyo eni xixeni nixída uro epířfárinini.” niyaiwirane dñí sñá neaeánarini. ⁵ Seyíné “Gorixo nepa wá neawianariñorani?” niyaiwiróná niñfá ámi bi tñni imóniro Kiraisomi sipí wíáná eñí sixí niniři xwámámí wiñípa ero epířfá nání Ámináo yayíwí seaméwiniñini.

“Aiwá nípři nání omiñí éřixini.” uríñí nánirini.

⁶ Negí nixímeáyíné, Áminá Jisasi Kiraiso nearowárinone eñagwí nání sekaxí rípi osearimini. Séríxímeá giyí giyí riréwapígi inariñwá none searéwapiyiñwápi m+ixíđí miyunípa neri kikiřá yarínáyí, ayí tñni gwiaumí minípani. ⁷ Ayí rípi nání sekaxí apí searariñini. Pípi xđipaxíyíné marfái, none seyíné tñni niñwearanéna sñwepígi seaíwapiyiñwápimi xđipaxíyíné eñagi nání seyíné niñfárinini. None wí nípřeániri mé memenwanigini. ⁸ None aiwá wí siwíá m+searapaniñwanigini. Aníñí m+seaikáripa éwaniginiři áríwiyínarani, ikwáwiyínarani, ríwí nírkwínimáná nigwí omiñí rfá tññí aníñí miní neriñpimi dání bí nerane niñwanigini. ⁹ “Aiwá anípa m+nearapanipaxawa imóniñagfá nání e egfawixini.” ríseaimónarini? Oweoi, seyíné sñwepígi seaíwapiyiñwápimi xđířixiniři e eñwanigini. ¹⁰ Seyíné niñfárinini. None sini seyíné tñni niñwearanéna sekaxí re searayiñwanigini, “Ámá ‘Omiñí mepa oemini.’ wimónarigfáyo aiwá miní m+wipa éřixini.” searayiñwanigini. ¹¹ “Poró pí nání rfa e neararini?” miyaiwipani. Segíyí wí nání xwiýfá re rinaríñagi arfá niwirane nání rariñwini, “Wí omiñí mé sñwí niyápirómí nemeróná xwiýfá m+mayfóni néra waríñoi.” rinaríñagi arfá niwirane nání searariñwini. ¹² Nene Áminá Jisasi Kiraiso tñni nawini ikáriníñwaéne eñagi nání wiyíné e yarigfáyíné sekaxí niseairane eñí rirémixí rípi oseaianeyi, “Píraniñí niyuniri niñweámáná segí omiñí éfápimi dání nimiřo nřixini.” ¹³ Negí nixímeáyíné, segí wíniyí nání eñí rirémixí e niseairi aí naní yarigfáyíné segí yarigfápi nání aníñí niseainiri pñni m+wiáripáni. ¹⁴ Segíyí wí none searariñwápi “Arfá m+wipa oyaneyi.” wimónarigfáyo sñwí mí niwómixiro

“Ayí Poro neariŋípi aríá mīwiaríḡáýírfani?” nīyaiwiro ayá winíwīnīḡīnīrī ayí tīnī ḡwīaumí minīpanī. ¹⁵ E nero aí “Ayí nene tīnī sīmīsí eainīḡwáyírfani?” mīyaiwí séḡwáo sīpí yaríná “Ḡí ḡwíáoríani?” nīyaiwiro diŋí píránīḡí omonīrī íkwairírfī nīwiríná uraríḡíápa urírfīxīnī.

Yayí nīwiowárírfí ná uríḡí nánīrīnī.

¹⁶ Ámínáo —O áamá nīwayírónīro ḡweapírfīpi nánī mīkí íkīḡorīnī. O pí pí seaímeáḡí aí nīwayírónīro ḡweapírfī nánī seaimíxíwīnīḡīnī. ¹⁷ Poronī nīwanīḡonī ḡí wé tīnī yoparfī rīpi nearī yayí seaiwárenaparīḡīnī. Nionī payí nearíná yoparfī síríwí e apí eánīḡḡí nīwīnīrīná “Poro eaŋírfani?” yaiwīpírfī nánī e eaarīḡárīnī. ¹⁸ “Ámíná Jisasi Kiraiso nīyínénī wá seawianíwīnīḡīnī.” nīmónarīnī.

Payf Poro Timotio nani xami eanfnarini.

Payf rina Timotio nani Poro xami eanfnarini. Timotio Esia piropenisfyo danorini. Xano emayf wo aiwi xinai Judayf wirini. Poro emayf anfmnini xwiyfá yayf winipaxf imoninjipi waf nurimerina nioni tni nawini waf rimewiniginiri rifeanorini (Waf wurmeiarigfawa 16:1-3). Poro tni nawini ami ami nemefisana xwiogwf wau wo Epesasiyo ninweari urewapiyine dani "Rixa wi e nani oumni." niwimonirina Timotiomi "Joxi sini re ninweari Jisasoya siyikf imonigfayo umenweatrxini." nurarimi nurf anj wi e dani pni niwiarimi nibirina sekaxf urinapi tni xixeni ewiniginiri payf rina neari o tnf e nani monapinjigini.

¹ Poroni —Nioni Kiraisi Jisasoya waf wurmeiarinja wonirini. Gorixo —O niweari nene yeayf neayimixemeaarinjorini. O tni Kiraisi Jisaso —O nene neairmenapinta nani dnj nikwimori nweanwadorini. O tni awau Poro waf yeaurmeinfa nani imonwigininiri nripeagfionirini. ² Nioni payf rina Timotiox —Joxi nion waf rimearinjapimi dani Kiraisomi dnj wikwironj enagf nani gf piaxf rimearinja woxininj imoninoxirini. Joxi nani payf rina neari monaparini. "Apo Gorixo tni negf Aminá Kiraisi Jisaso tni awau wa rianiri ayá ririxiri joxi niwayironiri nweari nani siiri eisixini." nimonarini.

"Xwiyfá wigf dnj tni nipimori rarigfayo wiaikirixini." urinj nani rini.

³ Nioni Epesasiyo pni niwiarimi Masedonia piropenisfyo nani uminiri nerina ririnja apa ami axipi oririmini. Joxi Epesasiyo ninweari ama xwiyfá Jisaso nani nepaxinjipi nimusiroro xegf bi urewapiyarigfayo prf niwiaikimori "Api e murewapiyipan." urei. ⁴ "Piyinj ikayfwf rininjipimi tni arfowa enina dani wigf niaiwf nemeaga nuro yof wrigfapimi tni apiaumi manaxdipan." urei. Apimi nanaxdirinayf, Gorixo "Nioni dnj nnikwrorinjipimi danini gf imonigfayo numeifrxini." yaiwinipi tni xixeni me wigf dnj tni nipimoro swiani rinwanarigfa enagf nani rarini. ⁵ Ayf wigf winiyo nani nepa dnj sipi wininta nani "Sekaxf e uririxini." rirarinini. Ama ayf api xixeni nixdirinayf, dnj inimi bi nikwromana miri ero dnj niyaikirori "Nepa Gorixo wimonarinipi rfa yarinjwini?" niyaiwirina esisf bi minf ero Jisasomi dnj niwikwrorina sirrowiarf mepa ero epaxirini. Api api nerinjipimi dani wigf winiyo nani dnj sipi wininta enagf nani e uririxini. ⁶ Ayf ripi nani rirarinini. Ama wa api apimi pni niwiariro nani rixa xaxa nero ararixininj rarinoi. ⁷ Awa wigf dnjyo dani nipimori rarigfapi nani majfa nero re niyaiwiniro rarigfapi, "Nijfa mimonjwfwf renwini? Bkwfyo e e rininjipi, ayf api api nani rinini." rarigfapi nani eni majfa nero ai nwf ikaxf eaninjipi nani negf wiyó urewapiyan nani oimonaneyiniro yaiwinarigfawarini.

Nwf ikaxf eaninjipi nani urinj nani rini.

⁸ Yawawi nijfarini. Nwf ikaxf eaninjipi, ayf nanj imonini. E nimoninjagf ai Gorixo nwf ikaxf rinipi ayf ama wigf dnj tni nipimori rarigfapimi sopinj onirixiniri rinimani. ⁹ Gorixo e erixiniri wimoninjipi tni xixeni nerina ayf re yaiwipraoi, "Nwf ikaxf rininjyf ama we ronigfayf nanimani. Ayf ama xwiyfá xowiaikimf yarigfayf tni unif yarigfayf tni nanirini. Ama Gorixomi rfwf riwamini mamoarigfayf tni fwf yarigfayf tni nanirini. Ama Gorixomi paimimf wiarigfayf tni arki imonigfayf tni nanirini. Xaniyaumi pikiarigfayf tni pikioymf yarigfayf tni nanirini. ¹⁰ Ama apixf wi tni fwf inarigfayf tni oxf waunirani, apixf wipaunirani, onarigfayf tni ama pikioimearigfayf tni yapf rarigfayf tni 'Snja romi dani rirarinini.' nurimana

ná m̄yarigfáyf t̄n̄i ayf n̄n̄i nán̄ir̄in̄i. N̄w̄f ikaxf̄yf, ayf xw̄yfá nan̄f imón̄iη̄yo pí pí wiaikiarigfáyf nán̄i en̄i r̄in̄in̄i.” yaiwip̄ráoi. ¹¹ Xw̄yfá api, ayf xw̄yfá seáyf e imón̄iη̄f, nene yayf neainar̄iη̄p̄f t̄n̄i x̄ixen̄f imón̄in̄i. Api Gor̄ixo —O ámá n̄n̄i yayf umepaxf imón̄iη̄or̄in̄i. O xw̄yfá nion̄i d̄iη̄f n̄n̄iη̄wir̄ár̄ir̄i wáf nur̄imeiw̄in̄igin̄ir̄i n̄ir̄ipean̄f̄ipi nán̄i rar̄iη̄in̄i.

Poró x̄fom̄f wá wian̄iη̄p̄f nán̄i yayf win̄f nán̄ir̄in̄i.

¹² Negf Áminá Kirais̄i Jisasomi yayf wiar̄iη̄ár̄in̄i. O “Poró d̄iη̄f uη̄wir̄ár̄ipaxor̄fani?” n̄in̄iaiwir̄i xw̄yfá oyápi wáf ur̄iméw̄in̄igin̄ir̄i n̄in̄ir̄ipear̄i en̄f six̄f neám̄ix̄iη̄f en̄aḡi nán̄i om̄i yayf wiar̄iη̄ár̄in̄i. ¹³ Xám̄i nion̄i om̄i ikayf̄w̄f umear̄ir̄i ámá x̄foyá siyik̄f imón̄igfáyf xean̄iη̄f r̄fá t̄f̄iη̄f wikár̄ir̄i ar̄f̄kí núm̄i nur̄i an̄iη̄f m̄ix̄f wiax̄f̄d̄ir̄i yagáon̄i aiw̄f nion̄i om̄i d̄iη̄f m̄iw̄ikw̄fropa ner̄i nán̄i maj̄fá nikár̄in̄ir̄i e yar̄iη̄aḡi nán̄i o ayá n̄in̄ir̄im̄ix̄ir̄i api e niñ̄f̄r̄in̄i. ¹⁴ Nion̄i sip̄i imón̄iη̄f e yagáon̄i aiw̄f negf Áminá Kirais̄i Jisaso wá xwapf ayá wí n̄iwian̄f̄aḡi ámá x̄fo t̄n̄i nawín̄i nikár̄in̄ir̄f̄n̄á d̄iη̄f w̄ikw̄fror̄i d̄iη̄f six̄f uyir̄i yar̄igf̄ápi nion̄i en̄i ax̄f̄pi nímean̄in̄igin̄i.

¹⁵ Xw̄yfá “Kirais̄i Jisaso ámá f̄w̄f yar̄iη̄waéne yeáyf neayim̄ixemeanf̄a nán̄i xw̄fá t̄f̄yo nán̄i b̄iη̄f̄r̄in̄i.” r̄in̄iη̄p̄f d̄iη̄f η̄wir̄ár̄ipax̄f̄p̄ir̄in̄i. Ámá n̄n̄i ar̄fá n̄iwiro “Nepar̄in̄i.” yaiwipax̄f̄p̄ir̄in̄i. N̄nenen̄i f̄w̄f yar̄iη̄waéne aiw̄f ayf yar̄igf̄ápi t̄n̄i x̄ixen̄f mé seáyf e imón̄iη̄p̄f yagáon̄i, ayf nion̄ir̄in̄i. ¹⁶ Nion̄i e imón̄iη̄áon̄i aí Jisas̄i Kiraiso ámá x̄fo nán̄i re owiaiw̄ipoȳin̄ir̄i, “O apaxf mé p̄ir̄f mumamó ámá wigf f̄w̄f yar̄igf̄ápi r̄f̄w̄m̄in̄i umamop̄f̄r̄i nán̄i xwayf n̄iw̄in̄ir̄i kikiáf̄a η̄weaar̄iη̄or̄fani?” owiaiw̄ipoȳin̄ir̄i nion̄i ayá n̄in̄ir̄im̄ix̄ir̄i yeáyf n̄iyim̄ixemeanf̄r̄in̄i. Kiraiso e ner̄iη̄p̄im̄i dán̄i ámá r̄f̄w̄fyo d̄iη̄f n̄iw̄ikw̄fror̄i d̄iη̄f n̄iyim̄iη̄f t̄ḡfá imón̄ip̄r̄f̄áyf nán̄i nion̄i, f̄w̄f xwapf yagáon̄i s̄iη̄wep̄iḡf niñ̄f̄r̄in̄i. ¹⁷ Aȳin̄án̄i Gor̄ixo, an̄f̄nam̄in̄i m̄ix̄f in̄áyf an̄iη̄f min̄f imón̄iη̄o —O wí m̄ip̄e yar̄iη̄or̄in̄i. Ámá s̄iη̄w̄f win̄ipaxf mimón̄iη̄or̄in̄i. Ná won̄i on̄i η̄w̄fá nepax̄iη̄f imón̄iη̄o, ayf or̄in̄i. Om̄i an̄iη̄f ín̄iná seáyf e um̄feyoarane yayf umerane néra úwan̄igin̄i.

“Xám̄i r̄ir̄iη̄wáp̄i nán̄i d̄iη̄f n̄imor̄i xop̄r̄ár̄f w̄ir̄ix̄in̄i.” ur̄iη̄f nán̄ir̄in̄i.

¹⁸ Timotiox̄f, ḡf íwox̄in̄iη̄f imón̄iη̄ox̄f, agw̄f payf r̄ina near̄i “Jox̄f é̄ir̄ix̄in̄i.” r̄ir̄ar̄iη̄áp̄i, ayf xw̄yfá xám̄i jox̄f r̄f̄w̄fyo er̄f̄ápi nán̄i Gor̄ixoyá d̄iη̄fyo dán̄i w̄fá n̄irókiamor̄f̄n̄á r̄ir̄iη̄wáp̄i t̄n̄i x̄ixen̄f ax̄f̄pi r̄ir̄ar̄iη̄in̄i. Xw̄yfá apim̄i dán̄i d̄iη̄f six̄f n̄in̄ir̄i xop̄r̄ár̄f w̄ir̄ix̄in̄i. ¹⁹ E ner̄i d̄iη̄f w̄ikw̄froar̄iη̄wáp̄i xaíw̄f f̄á x̄ir̄ir̄i d̄iη̄f n̄iyaikiror̄i “Nepa nan̄f r̄fá yar̄iη̄in̄i?” n̄iyaiwir̄f̄n̄á es̄is̄f b̄i minar̄iη̄p̄f s̄iη̄w̄f ainenax̄f̄d̄ir̄i é̄ir̄ix̄in̄i. Ámá wa “Jox̄f e é̄ir̄ix̄in̄i.” r̄ir̄ar̄iη̄áp̄i r̄f̄w̄m̄in̄i n̄imamoro mepa neróná sin̄i Jisasomi d̄iη̄f m̄iw̄ikw̄fró ewé s̄iη̄áyo six̄f núrori xw̄ir̄fá ik̄ixenar̄iη̄pa ax̄f̄pi e in̄iḡfawix̄in̄i. ²⁰ Ayf waú r̄iwaúr̄in̄i. Xaimeniaso t̄n̄i Arekisadao t̄n̄i awaúr̄in̄i. Awaú “Gor̄ixomi ikayf̄w̄f umear̄ipaxowawimani.” oyaiwin̄f̄piȳin̄ir̄i Seteno xe xean̄iη̄f owikár̄in̄ir̄i min̄i win̄ár̄in̄i.

2

“Ámá n̄n̄i nán̄i Gor̄ixomi r̄ix̄iη̄f wur̄iȳí̄r̄ix̄in̄i.” ur̄iη̄f nán̄ir̄in̄i.

¹ Ámá Jisasoyá siyik̄f imón̄igfáyf e é̄ir̄ix̄in̄ir̄i r̄ir̄im̄f̄yf seáyf e imón̄iη̄p̄f, ayf r̄ip̄ir̄in̄i. Ámá n̄n̄i nán̄i Gor̄ixomi r̄ix̄iη̄f wur̄iȳiro yar̄iη̄f wiuro yayf wiuro é̄ir̄ix̄in̄i. ² D̄iη̄f w̄ikw̄froar̄iη̄waéne piyfá werane kikiáf̄a η̄wearane yan̄fwá nán̄i Gor̄ixo negf m̄ix̄f in̄áyfyo t̄n̄i gap̄iman̄f̄ neamen̄weaar̄igfá giyf giyo t̄n̄i wigf d̄iη̄f p̄irán̄iη̄f owim̄ix̄in̄ir̄i r̄ix̄iη̄f wur̄iȳí̄r̄ix̄in̄i. Nene “Gor̄ixomi n̄ix̄f̄d̄iro nán̄i p̄irán̄iη̄f e r̄fá yar̄iη̄o?” neaiwipaxf imón̄iη̄p̄f erane ámáyo yad̄im̄iη̄f imón̄iη̄p̄f wirane yan̄fwá nán̄i r̄ix̄iη̄f wur̄iȳí̄r̄ix̄in̄i. ³ Ámá e nerónáyf, Gor̄ixoyá s̄iη̄w̄fyo dán̄i nan̄f ero apán̄i imón̄iη̄p̄f ero yar̄iη̄agfá nán̄i “R̄ix̄iη̄f wur̄iȳí̄r̄ix̄in̄i.” rar̄iη̄in̄i. O nene yeáyf

neayimixemeaarinjorini. ⁴ Ámá níní xwiyá mǫkǫ nepaxinj imóninjipimi mí nómixiro dǫnj omópoyiniri wimónarinjorini. Apimi mí ómixána yeáy uyimixemeámániri nán wimónarinjorini. ⁵ Nene nijárini. Nwá nepa imóninjipi, ayf ná woni Gorixorini. O tǫni xǫmi sǫpǫ wikáranjwaéne tǫni nán wáwunǫ imóninj, ayf eni ná woni Kiraisi Jisasorini. ⁶ O Gorixo íná e éwiniginiri wimóninjína imónána ámá nineneni negf fwi yarinjwápi gwǫnjǫ neaǫkweawárimániri neapeinjigini. Xǫ nneapeirinjipimi dán siwá rénjǫ neainjirini. Gorixo ámá niyon yeáy uyimixemeámániri nán wimónarinjorini. ⁷ Nioni Kiraiso e neainjipi nán wáf nurimeiarǫǫyǫ wo nimóniri áwanǫ nurimeíwiniginiri Gorixo ninirǫpearǫ —Aga yapf bi mirarinjini. Nepán rarinjini. Gorixo ninirǫpearǫ émayf manǫ nioniyáyo dán xwiyá nepaxinj imóninjipi arfá niro dǫnj wikwǫro epǫrfa nán uréwapiyimáoni imónimi nán nimixinjirini. ⁸ Ayínáni ge ge Jisasoyá siyikf imónǫǫyǫ Gorixomi yayf owianeyiniro awí neániróná “Oxowa omi rixinj urǫrǫxini.” nimónarin. Ayf “Oxǫ siyikwǫ mínǫpa nemána wigf winiyo wikf mǫwónǫpa ero xixewiámǫ mirǫnǫpa ero yarǫǫáwa wé seáyf e nimǫeyoaro feapá nemána rixinj urǫrǫxini.” nimónarin.

Apixíwa epaxǫpǫ nán urinj nánirini.

⁹ Apixíwa eni ámá Gorixomi yayf owianeyiniro awí eánarǫǫe nán nibiróná píraninj niteániro aǫkǫyǫ xixeni wigf yǫnipaxǫpǫ niyǫnimǫ bírǫxini. Ámá weyf onearǫpoyiniri dǫfá okiyá ero nǫgwǫ okiyá iniro rapǫrapǫ nǫgwǫ xwé rǫnjǫyǫ yǫnro mé ¹⁰ apixǫ “Niaíwǫ Gorixoyáíwanexini.” rǫnarǫǫíwa epaxǫpǫ wigf ámayo arǫrá niwirinjipimi dán okiyáninj inǫrǫxini. ¹¹ Apixíwa oxowa uréwapiyarǫná xwiyá mirǫ inimi niwurinro arfá wǫrǫxini. ¹² Apixíwa xe oxowami seáyf e niwimóniro ouréwapiyǫpoyiniri winarinjámáni. “Íwa xwiyá mirǫ ero oxowami manǫ arfá wiwo éǫrǫxini.” nimónarin. ¹³ Ayf rǫpǫ nán rarinjini. Enína Gorixo ámá nimixirǫná xámi imixinj, oxǫ Adamomi nimiximána rǫwǫyo apixǫ Ipími imixinjirini. ¹⁴ Ayf rǫpǫ nán eni rarinjini. Obo yapf wíwapiyinj, ayf Adamomimáni. Ipími yapf wíwapiyáná í xwiyá Gorixo urinjipi wiaǫinj enǫǫǫ nán “Apixíwa xwiyá mirǫ ero oxowami manǫ arfá wiwo éǫrǫxini.” rarinjini. ¹⁵ Nioni e niriri aí apixíwa Gorixomi dǫnj niwikwǫróa uro ámayo dǫnj sǫpǫ niwia uro siyikwǫ míninj imóniro niteániri ero nerónáyf, niaíwǫ xǫrarǫǫápimi dán erfǫiemeánǫrǫrǫrini.

3

Siyikf Jisasoyá imónǫǫyá wipenjweagǫáwa nánirini.

¹ Xwiyá re rǫninjipi dǫnj njwirǫrǫpaxǫ imóninjipirini. “Ámá Gorixoyá siyikf imóninj bimǫ” go go “Oumenjweámni.” niyaiwirǫnáyǫ, “Nioni apǫ e oemni.” wimónarinjipi, ayf awiaǫrini. ² Ayínáni Gorixoyá siyikf imóninjǫyǫ bimǫ wipenjweanj go go rǫpǫ rǫpǫ imónǫwiniginini. Xwiyá mumeáripaxǫ imónǫwiniginini. Apixǫ ná wini meáwiniginini. Dǫnj nǫpǫkwǫnǫ mimóninj nán mǫkǫkayó nanǫ nánini kǫkayówiniginini. Dǫnj nanǫ nǫmorǫ ámayá sǫnjwǫyo dán wé róninj imóninjipini éwiniginini. Wé íkwianjwǫyo unjwirǫrǫpaxǫ imónǫwiniginini. Ámá wímeáána nipemeámi nurǫ aiwá miranj wíwiniginini. Winiyo uréwapiyipaxǫ imónǫwiniginini. ³ Inijǫf ninirǫná papǫkǫ yarǫǫápǫ nán mǫnj minǫpa éwiniginini. Wáwininj nimóniri apaxǫ mé mǫxǫ mimónǫpa eri awayini wirǫ éwiniginini. Mǫxǫ nípea memepa éwiniginini. “Nǫgwǫ bi aí mǫnǫmúropa oeni.” yaiwiarǫǫápǫ wí dǫnj ía mǫmaxirǫpa éwiniginini. ⁴ Xegǫ sǫwǫ niaíwǫ píraninj méwiniginini. E nerǫná niaíwǫyǫ xanoyá manǫ arfá wiwo wéyo umero éǫrǫxini éwiniginini. ⁵ Ámá majfá nerǫ xegǫ sǫwǫ niaíwǫ píraninj mumeapa nerǫnáyǫ, “Gorixoyá siyikf imónǫǫyǫ bimǫ anani píraninj umenjweapaxǫrini.” rǫseaimónarin? Oweoi, e nerǫnáyǫ, píraninj mumenjweapaxǫ enǫǫǫ nán rarinjini. ⁶ Jisasomi sǫni aí dǫnj

apí ηwíárini. Minípani.” riro yarigfáyirini. E nerí aí nene xíomí dñj níwíkwírorane xwíyá nepaxíñf imóníñpí nání dñj moaríñwaéne Goríxo aiwá apí apí nání yayf nínimáná nírxíxínirí imíxíñfíriní. ⁴ Ayf rípi nání raríñini. Amípí Goríxo imíxíñfíyf níni nanfíriní. Wí ríwíminí mamopaxí mimónini. Nene Goríxomí yayf níwirane nípaxíñf imóníñgagí nání raríñini. ⁵ Goríxoyá síñwíyo dání aiwá nípiní ananí nípaxí imóníñgagí nání raríñini. Ayf xewaníño amípí níni iwamfó nímxírxíná “Nípiní nanfíriní.” ríñfípimí dání nípaxí imónirí nene níñranéná apí nání yayf wiaríñwápimí dání nípaxí imónirí enagí nání raríñini.

“Rírxímeáyo uréwapíyirí Goríxomí píraníñf xídíríá nání iwamfó éwapíñirí éiríxini.” uríñf nánirini.

⁶ Xwíyá apí joxi yegf nírxímeáyo nuréwapíyirínáyf, surímá wí mé ámá Kiraisí Jisasoyá xínáiwáníñf nímonirí omíñf xixeni níwiiríná yarigfápa axípi e erfárini. Joxi e neríná aiwá níñríníñpimí dání enf síxí eánaríñwápa axípiñíñf joxi xwíyá nene dñj wíkwíroaríñwápi —Apí xwíyá píraníñf renwípeníñf joxi níxída waríñfíriní. Nepaxíñf imóníñfíriní. Apimí dání enf síxí eánírfárini. ⁷ E nerí aí píyíñf íkayfíwípi —Apí sa xwíá tíyo dánfíriní. Niaíwí dñj mímogfápiantí rípxípiñf. Apimí dñj bí míkwró aríkwíkwí níwiéra nurí ámá Goríxomí xixeni níxídíríná yarigfápi tíni xixeni erfá nání ámá nífá yaníro nání iwamfó éwapíñarigfápa axípiñíñf iwamfó éwapíñírxini. ⁸ Ayf rípi nání “Ámá Goríxomí xixeni níxídíríná yarigfápi tíni xixeni erfá nání iwamfó éwapíñírxini.” ríraríñini. Wará rírowá oneaiinirí nání iwamfó níréwapíñíñfípi, apimí dání nanf onímíapi neaiipaxíriní. E nerí aí Goríxomí xixeni xídaníwá nání iwamfó níréwapíñíñfípi, apimí dání nanf ayá wí neaiipaxíriní. Agwí ríná síní xwíá tíyo níñwearanénáraní, ríwíyo anínamí níñwearanénáraní, nanf neaiipaxí enagí nání raríñini. ⁹ Xwíyá apí, ayf dñj ηwírárípxí imóníñfíriní. Ámá arfá níwirí xídípxípiñf. ¹⁰ Ayf ríwíyo anínamí níñwearanénáraní, síní xwíá tíyo níñwearanénáraní, Goríxomí xixeni xídaníwá nání iwamfó níréwapíñíñfípi dání nanf neaiíwínígnirí agwí ríná ríwí nírxíwínímáná aníñf miní yaríñwárini. Nene Nwíá dñj nonf imóníño —O ámá níyoní yeáyf uyímíxemeámánirí enorini. Xíomí dñj wíkwíroaríñwaéne anípxí yeáyf neayímíxemeaaríñorini. “O nene e neaiínfárini.” níyaiwirane dñj níkwímorane nání aníñf miní yaríñwárini. ¹¹ Xwíyá apí nípiní sekaxí urirí uréwapíyirí éiríxini.

“Díxí neríñfípimí dání síñwepígf wíríxini.” uríñf nánirini.

¹² Joxi síní ámá ríá míríñoxi aí xe peayf onanípoyinirí síñwí mívínípaní. Joxi wé íkwíñwíyo ríñwírárípiñf nání Jisasomí dñj wíkwíroaríñfáyf epaxí imóníñfípi nání síñwepígf wíríxini. Jíwaníñoxi níra nuríñfípimí dání síñwepígf wírí nemeríná píraníñf neríñfípimí dání síñwepígf wírí wíníyo dñj sípi níwiríñfípimí dání síñwepígf wírí dñj ηwírárípxípi neríñfípimí dání síñwepígf wírí íkwíránáníñf nímonirí neríñfípimí dání síñwepígf wírí éiríxini. ¹³ Nioní bímfáé nání weníñf nerí níñwearíná Goríxomí yayf umeaníro nání awí eánaríge dání xwíyá Goríxoyápi íá nuroimáná apimí dání uréwapíyirí enf ríremíxí wírí éiríxini. ¹⁴ Xámí Jisasoyá síyíkí imóníñfáyó wípenweagfáwa joxi erfápi nání Goríxoyá dñfíyo dání wíá rókiamoro wé seáyf e síkwíáríro eáná Goríxo xegf kwíyípiñf dání e epaxí oimónirí dñj síxí símonípi dñf yaíkíá mímopaní. ¹⁵ Xwíyá “Joxi e éiríxini. E éiríxini.” ríraríñápi nípiní xixeni wé oroárímínirí éiríxini. Ámá gíyí gíyí síñwí níraníróná joxi xwíyá nioní “E éiríxini.” ríraríñápi nerí wé níróa waríñgagí ranípiñfá nání e éiríxini. ¹⁶ Jíwaníñoxí yaríñfípi nání síñwí ainenaxídírí uréwapíyaríñfípi nání ení síñwí ainenaxídírí éiríxini. Kíkíá bí míñweá aríkí e yayírxini. Ayf rípi nánirini. Joxi e neríná jíwaníñoxí erfíkiemeánirí díxí manf arfá siarígfáyó erfíkiemearí erfá enagí nání raríñini.

5

“Ámáyo píráníḡ owimiximíníri nuríríná dixíyo uraríḡpa urííríxíni.” uríḡ náníri.

¹ Ámínápia wími píráníḡ owimiximíníri neríná xwamiání t́ni murípani. Dixí ápowami nípení uraríḡpa urííríxíni. Íwí síkíḡowami píráníḡ owimiximíníri neríná dixí ríḡwáowami uraríḡpa nípení urííríxíni. ² Apianḡpiami nuríríná dixí rinókíwami uraríḡpa urííríxíni. Apíyáíwami nuríríná íkwíráí wínáníḡ nímoníri rínapiwami uraríḡpa urííríxíni.

Apíxí aníwa nání uríḡḡpí náníri.

³ Apíxí aní wí úmayí imóníḡagi níwíníriná wéyo uméíríxíni. ⁴ E rírariḡagi aí apíxí aní gí gí niaíwí t́ḡí imóníríraní, íwiáríawéyí t́ḡí imóníríraní, enánáyí, ayí epíríá seáyí e imóníḡpí rípiríni. Wigí imóníḡáyo wéyo umepíríá nání éwapínííríxíni. Wigí xaníyaú umegípa wiwaníḡyí ení ríxa xwé níwiaroríná axípi umepíríá nání éwapínííríxíni. E nerónáyí, Goríxo yayí winaríḡpí yaríḡḡá nání raríḡni. ⁵ Apíxí aní aga úmayí imóníḡ gí gí Goríxo arírá oníníri dḡḡ wíkwímoaríḡríní. E neríná áríwíyímirání, íkwáwíyíraní, omí ríxíḡ uríri yaríḡ wírí yaríḡríní. ⁶ E nerí aí apíxí aní gí gí “Pí eníḡoi?” níyaiwirí mḡḡ winaríḡpíní “Oemíní.” níwimónírínáyí, síní síḡ nímoníri níḡwearí aí aga peḡíníḡ imóníni. ⁷ Apíxí aníwayá niaíwíyí t́ni íwiáríawéyí t́ni píráníḡ número xwíyíá murípaxí imónííríxíni níoní rírariḡapí sekaxí nura úíríxíni. ⁸ Ayí rípi nání “Níoní rírariḡapí sekaxí nura úíríxíni.” rírariḡni. Ámá go go xegí imóníḡyo mumepa neríná Jisasomí dḡḡ wíkwíroaríḡpí ríwí ríríwámíní nímamorí sípí ámá dḡḡ míwíkwíroaríḡyí yaríḡḡpímí ní múrorí aga sípí imóníḡpí yaríni. E nerí aí go go xanípiaúmi mumepa neríná ayí aga anípaxí sípí imóníḡpí yaríni.

⁹ Apíxí aní wí síní xwiogwí 60 mímúropa enáná íkwí Jisasoia síyíkí imóníḡáyné apíxí aníwami arírá wianíwaníro nání wigí yoí ḡwíráraríḡánami mḡḡwírárípa éíríxíni. E nerí aí í oxí ná womíní píráníḡ meánagí enagí wíníri ¹⁰ “Sanḡ píráníḡ nearáparíḡríní.” raríḡḡá aríá wírí “Xegí niaíwí píráníḡ meagíríní.” raríḡḡá aríá wírí ámá anḡ mídánḡyo aiwá míranḡ yagí imóníḡagi wíníri ámá Goríxoyáyo arírá níwíríná síyíkwípíníḡ nímonímáná arírá wiagí imóníḡagi wíníri ámá wí dḡḡ ríá uxearíḡagi níwíníriná seáyí wiagí imóníḡagi wíníri pí pí nanḡ imóníḡpí “Oemíní.” níyaiwirí dḡḡ wíkwíroagí imóníḡagi wíníri nerínáyí, íyá yoí ananí íkwínami ḡwírárííríxíni. ¹¹ E nerí aí apíxí aní síní apianḡpia mímónípa egííwayá yoí mḡḡwírárípa éíríxíni. Ayí rípi nání raríḡni. Apíxí aní síní apianḡpia mímóníḡíwa “Ámí oxí wo t́ni oinaiyí.” wimónáná síní Kiraiso nání dḡḡ mamóníḡ nero “Ámí womí omeánímíní.” wimónaríḡ enagí nání raríḡni. ¹² Íwa e nerónáyí, oyá símímanḡyo dáníníḡ re ráríḡḡapí, “Ámí oxí míméání sa Kiraiso t́ni níkaríníriná apáníriní.” ráríḡḡapí ríwímíní mamoaríḡá enagí nání xwíyíá meáríníḡíwa imónaríḡáríní. ¹³ Rípi ení yaríḡá enagí nání raríḡni. Omíḡ bí mé kíkíá néra waníro nání néwapíḡga nuro aí nepa kíkíá bí yaríḡḡamaní. Anḡ iwá iwámí nemeróná xwíyíá mímáyó roro wíárí nírémore xwíyíá répiroro neróná xwíyíá píráníḡ níripaxí mímóníḡpí raríḡáríní. ¹⁴ Ayínání “Apíxí aní síní apianḡpia mímóníḡíwa re éíríxíni.” nímonaríní. “Ámí oxí nímeáníro niaíwí níxíríro uméíríxíni.” nímonaríní. Íwa e neróná ámá Jisasomí dḡḡ míwíkwíró nene nání wíkwí neaóníḡyí wo íwa apíní yaríḡḡá níwíníriná “Íwa sípí yaríḡoi.” nearípaxí wí imóníníámaní. ¹⁵ E nerí aí apíxí aní wíwa Setenomí xídíprí nání ríxa Jisasomí píní níwíárímí wigímí waríḡá enagí nání raríḡni. ¹⁶ Apíxí Kiraisomí dḡḡ wíkwíroaríḡá gíyí gíyí wigí apíxí aní enánáyí, Jisasoia síyíkí imóníḡáyo aníḡ wíkarípiríxíni wíwaníḡyí íwami píráníḡ número

arirá wířixini. Ayí Jisasoyá sıyikí imónigfáyí apixí aní úmayí imónigfíwamí arirá wipırfa nání rarıñini.

Jisasoyá sıyikí imónigfáyo wipenweagfáwa nánirini.

¹⁷ Jisasoyá sıyikí imónigfáyo wipenweagfá numenwearfná nanı nero pıránıñı yarigfáwa yayí owininiri aiwáranı, nigwıranı, minı wiarigfápi “Biaú minı wipaxowarfanı?” niyaiwiro wé ikwianwıyo unwirarırıxini. Wipenweagfá xwiyfá Gorıxoyapimi dani enı rıremıxı wiro uréwapıyiro yanıro nani anıñı minı yarigfáwa nani ayı anıpaxırini. ¹⁸ Bıkwıyo dani xwiyfá rıpiaú nıriniri eanıñagı nani rarıñini, “Burımákaú wıřpi exwexwımı oeniri xwirıñwı xapıxapı nosaxa pwarfná bı minıpa oeniri manı gwı mikırıwıpanı.” nıriniri eanıñı “Nıgwı omıñı yarigfáyfı wigı omıñı egfápi nani nigwı meapaxırini.” nıriniri eanıñı enagı nani wipenweagfáyfı re yaiwıřixiniri rarıñini, “Neaipenweagfáwamı yayı owininiri minı wiarıñwápi biaú minı wipaxowarfanı?” yaiwıřixiniri rarıñini.

¹⁹ Ámá ná wonı nıwiápnımearı Jisasoyá sıyikí imónigfáyo wipenweañı womı xwiyfá nuxekwımorı “Sıpı yarini.” rıránáyı, arfá mıwıpanı. E nerı aí sıñwı wınarófáyı waúranı, waú woranı, enánáyı, ayı ananı arfá wıřixini. ²⁰ Wipenweagfá arfkı fıwı yarigfáyo Jisasoyá sıyikí imónigfá niyfıya sıñwı anıgfe dani mıxı urırıxini. Wa enı wáyı nero axıpi mepa epırfa nani “Nıyfıya sıñwı anıgfe dani urırıxini.” rırarıñini. ²¹ E nerı aí nionı Gorıxoyá sıñwı tıñı e dani tıni Kiraisı Jisasoyá sıñwı tıñı e dani tıni anıñajı xfo fá yıyamıximı enıyfıya sıñwı tıñı e dani tıni xwiyfá joxı mırımúropaxı imónıñı rıpi orırımını. Joxı nionı wipenweagfáwa nani rırarıñapı nerfná wı nani “Ámá nionıyáyıřfanı?” niyaiwiri niyınwıróniri mepa éřixini. Wı dixıyonı sımı sımı e nımerı mepa éřixini. Xıxenı wigı yarigfápi tıni wıřixini. ²² Joxı ámá wo ayá tıni nımearı Jisasoyá sıyikí imónigfáyo wipenweañı wo imónıwınıgıñiri niwımıxiri wé seáyı e mıwikwiářpanı. Apaxı mé wipenweañı wo oimóniri wımıxána fıwı ayı yarigfápi rıxımeanıgıñiri rarıñini. Joxı fıwı bı mé ikwırafınaxıñıñı imónıwınıgıñiri rarıñini. ²³ Timotioxı, ínına aga sımıxı agwıyo sıayarıñıpi nanı sinı nani aga iniğfıni minıpa nerı marısınfá nani wayfá iniğfı wainı bı tıni nırıxini. ²⁴ Sıpı ámá wa éřapi sıñanıñe dani éřa enagı nani sinı pfa minıñaná aí rıxa sıñanı imónarıñırini. E nimóniri aí sıpı wa éřapi ínımı dani éřa enagı nani pfa néfasána enána sıñanı imónarıñırini. ²⁵ Axıpi enıñı nanı wa éřapi sıñanıñe dani éřa enagı nani sıñanı imónarıñırini. E nimóniri aí nanı wa yumfı éřapi anıñı yumfı imónarıpaxımani.

6

Ámá xınáiwánıñı nimónıro omıñı wıiarıgıfáyı nánirini.

¹ Ámá xınáiwánıñı nimónıro omıñı wıiarıgıfáyı wigı bosowa nani “Awamı wéyo umerane xıxenı arfá yımıgı wirane epaxowarfanı?” niyaiwiro api e wıřixini. Awa Gorıxo nani sıpı mırıpa ero none ámáyo uréwapıyarıñwápi nani sıpı mırıpa ero oépoyıniri rırarıñini. ² Go go xegı boso Jisasomı dıñı wıkwıroarıñı wo enánáyı, dıñı re niwaiwiri paimımı mıwıpa éwınıgıni, “Xfo enı gı Jisasomı dıñı wıkwıroarıgwı wo enagı nani sa gı nırıxımeanıñı imónıñı worfanı?” E niwaiwiri paimımı mıwıpa nerı rıpinı yaiwıwınıgıni, “Gı bosı omıñı wıiarıñáo Jisasomı dıñı wıkwıroarıñı wo imóniri Gorıxo dıñı sıxı uyarıñı wo imóniri eno enagı nani arfá yımıgı niwiri omıñı owıimını.” yaiwıwınıgıni. Xınáiwánıñı nimóniri omıñı wıiarıgıfáyı nani rırarıñapımi dani sıyikı Jisasoyá imónigfá joxı tıñı e ñweagfáyo uréwapıyiri enı rıremıxı wirı éřixini.

Mimónı uréwapıyarıgıfáyı nánirini.

³ Ámá go go xwiyfá nioní ríraríñápi marfái, xegf bí imóníñípi —Api xwiyfá píraníñí ríwopfínígfápi tñí xixení mimóníñípiríni. Xwiyfá negf Áminá Jisasi Kiraiso ríñípi tñí xixení mimóníñípiríni. “Goríxomi píraníñí níxídirítná epaxí, ayf apíríni.” ríñípi tñí xixení mimóníñípiríni. Xwiyfá xegf bí imóníñí api fá xíraríñí go go ⁴ wáí nímoníri aí aga níjáfá nañf bí mimóníñípiríni. O xwiyfá rírowíámf inarígfápi nání wí tñí orínaneyíni símf xeadípenaríñíni. Xwiyfá xímíximf níniro rarígfápi nání ení wí tñí orínaneyíni símf xeadípenaríñíni. E yaríñípi dání ámá sípí dñí yaiwíniro xwiyfá míximíxeawíámf níniro ikayf wí ríniro anídñí yaiwíniro ⁵ xixewíámf ríniro yarígfári. Ámá e yarígfáyf dñí xeyáníñí imóníro xwiyfá Jiaso nání nepaxíñí imóníñípi bí síni míxéníñí imóníro egfáyf ríni. Xewfíni re yaiwíarígfári, “Goríxomi níxídiríñípi dání amípi xwé meapfífa náníni.” yaiwíarígfári.

“Fá xíriñápi apáníni.” yaiwíarígfáyf tñí e míyaiwíarígfáyf tñí nání uríñí náníni.

⁶ Ayf e yaiwíaríñagfa aí ámá “Amípi nioní fá xíriñápi, ayf apáníni.” yaiwíarígfáyf Goríxomi níxídiríñípi dání amípi Goríxo “E wíimígní.” yaiwíaríñípi wí mímúronígfáyf ríni. ⁷ Inókiwa neaxírgíe dání amípi wí tñí imóníñíwaéne fá neaxírgífáraní? Péwaé dání ení amípi wí nímeámí wanf wáraní? Oweoi. ⁸ Ayínání sa aiwá nání náníraní, aikf yínání náníraní, apání enánáyf, dñí re oyaiwíaneyí, “Nene fá xíriñápi ayf apáníni.” oyaiwíaneyí. ⁹ E nerí aí ámá amípi wí mínimúropa oeníri yarígfáyf re yarígfári. Amípi wí náníni ayá sfwf nurorfána míñf síxí níniñípi dání wíwaníñíyí mfíreyóníñí píkinarígfári. Ayf majfá níkaríniro amípi ríwéná xeaníñí wímeapaxí imóníñípi nání íkíniñí sípí wíaríñíni. Maiwí e néra núfasána ríwéná síwá nerí píeropfírfári. ¹⁰ Ayf rípi nání raríñíni. Ámá nígwí náníni dñí sípí níwirfána ayf f wí xixegfíni oépoyníri wípemearíñíni. Ámá wí nígwí náníni íkíniñí sípí níwiríñípi dání xwiyfá nene dñí íkwíroaríñwápi ríxa píni níwíarími majímajfá néra xewfími nuro ríniñí meárínaríñagfa nání raríñíni.

“Píraníñí nerí dñí níyímíñípi xaíwí fá maxírfírxíni.” uríñí náníni.

¹¹ “Goríxo ‘Timotio e éwíniñíni.’ wimónaríñípi tñí xixení oemíni.” yaiwíaríñoxí, sípí apími píraníñí éf menfírxíni. E nerfána “Wé róníñí imóníñípi oemíni.” yaiwíri “Goríxomi píraníñí níxídirítná epaxípi oemíni.” yaiwíri “Omí aníñí dñí owíkwírómi.” yaiwíri “Ámáyo dñí sípí owími.” yaiwíri “Pí pí nímeáfpí xwámámí oemíni.” yaiwíri “Ámáyo nípiyiní owími.” yaiwíri éríxíni. ¹² Joxí Jiasomi dñí níwíkwírorfána ámá “Xíto xopírarí níniñífeníño?” níyaiwíni ení neáníni ení menarígfípa axípi éríxíni. E nerí dñí níyímíñí joxí e oimóníri wéyo fá rumíñípi xaíwí fá maxírfírxíni. Joxí nañf imóníñí dñí wíkwíronípi ríxa ámá obaxí arfá egíe dání waroparf wíñf enagí nání ríraríñíni. ¹³ Goríxo —O pí pí dñí tñí imóníñípi nání mfkf íkíniñí. O tñí Kiraisí Jiaso —O míxí ináyf Podiasí Pairato xwírxí umearfána xíto nání waroparf xixení iníñíni. O tñí awaú arfá egíe dání xwiyfá joxí mímúropaxí imóníñí rípi orírimíni. ¹⁴ Joxí sekaxí Áminá Jisasi Kiraiso nínearími peyíñípi xixení éríxíni. E nerí Jiaso síñání piaumími iníe nání joxí rídunífaxí imóníñípi mepa néra urí ámá xwiyfá “O sípí yaríni.” rímeapaxí imóníñípi mepa néra urí éríxíni. ¹⁵ Goríxo moáríñíná nímonírfána o síñání piaumími iníñíni. Ayf rípi nání raríñíni. Goríxo yayf xíto wíaríñípi nání xewaníño mfkf íkíniñí. Ná woní oníni seáyí e imóníñíni. Míxí ináyf nímiñí ñweagfáyo seáyí e wimóníñíni. Áminá níyoní ení seáyí e wimóníñíni. ¹⁶ Aníñí nonf ñweaño, ayf ná woní oníni. Wfá o ómíxaríñípi ináyfíñí píroaríñagí nání ámá añwí e pupaxomani. Ámá wí síñwí wíniñífomaní. Wí ení síñwí wíniñífaxí imóníñíni. Omí ámá nínenení seáyí e uméwanígníni. O aníñí íníni neamenñweawíniñíni. “E imóníwíniñíni.” nímonaríni.

Ámá amípi wí mímúronígáyé epaxípi nánirini.

¹⁷ Ámá agwi ríná amípi wí mímúronígáyé re uríirixini, “Wárixayíné mimónipa ero amípi seyíné miseamúroarini nání ‘Anini íá xiraníwáriní. Wí anipá imóniná menini.’ mīyaiwipaxí enagi nání apimi dñí mñwiráripa ero éirixini. E mepa nero Gorixo —O yayí oneaininirípi nīneaiapiríná xwapí ayá wí neaiaparini. Omíni dñí uñwiráripoyí.” uríirixini. ¹⁸ Ripí ení uríirixini, “Ámáyo nanini wiíro saní nurápiróná onimíapi murápi ayá wí urápiro yaní ewaní imóniro amípi bí wáwuñí oimoaneyiníro tiro éirixini. ¹⁹ Seyíné e nerónáyí, nepa amípi ayá tñí imónirí nípémáná ríwíyo seaímeaní imónirí enípi awí eámeámí yárarini. Api dñí ñwiráripaxí imóninípirini. Api dñí nīyimñí imóninípi maxirípiríá nání síñániní eánarígápirini.” E uríirixini.

“Nioni nira weapíapi símimañmíni tinei.” urini nánirini.

²⁰ Timotioxi, nioni e éirixinirí dñí rñwiráripa ríwímíni mítípani. Símmañmíni tinei. Ámá Gorixomí mīxídarígáyé xwíyíá íkíá iwíyo dání rarígápi tñí xwíyíá ikweakwímí rinarinípi —“Api xixeni nijíá imóninípirini.” níríro aí yapí rarígápirini. Api tñí gí tñí e dání xe orípoyinirí síñwí mīwinípa éirixini. ²¹ Ayí ámá wí “Xwíyíá apimi dání nijíá imóniníwaénerini.” nírínirínípi dání ríxa majímajíá néra xewímí ugíá enagi nání rarini.

“Gorixo wá ríwianíwínigini.” nimónariní.

Payí Poro Timotio nání ríwíyo eañnaríní.

Payí rina Timotio nání Poro ná ríwíyo eañnaríní. Poro ámi añí yoí Romíyo gwí nñwearíná Timotio síní Epesasio nñwearí Jisasoyá s̄yikí e imónígfáyo umenñweañáná Poro “Nioní n̄p̄kip̄r̄i añwí ayor̄fani?” n̄ȳaiwiríná Timotio eñí neága nurí pí pí wímeáf̄pimi xop̄r̄ár̄f̄ wipaxí imóníw̄n̄iḡn̄r̄i payí rina nearí d̄ñj̄ s̄ix̄ umímon̄j̄niḡn̄i.

¹ Poroní —Nioní Goríxo wimóníagi nání Kiraisí Jisasoyá wáf wurímeiaríñá woniríní. O t̄ñí nikár̄n̄r̄iñj̄pimi dání d̄ñj̄ n̄ȳm̄ñj̄ imóníñwá Goríxo negí s̄m̄m̄añj̄yo dán̄ññj̄ “Apí seaim̄f̄ar̄n̄i.” nearíñj̄p̄i nání wáf wurímeiw̄n̄iḡn̄r̄i n̄r̄f̄peañon̄r̄n̄i. ² Nioní Timotioxí —Joxí ḡf̄ n̄iaíwox̄ññj̄ d̄ñj̄ s̄ix̄ r̄ȳñáox̄n̄i. Joxí nání payí rina nearí mónaparíññí. “Negí ápo Goríxo t̄ñí Áminá Kiraisí Jisaso t̄ñí awaú wá r̄wian̄r̄i ayá r̄r̄m̄ix̄r̄i joxí n̄waȳr̄on̄r̄i ñwearí nání siiri éfisix̄n̄i.” nimónaríní.

“Joxí nání Goríxomí yayí wiaríñj̄r̄n̄i.” uríñj̄ n̄án̄r̄n̄i.

³ Nioní aníñj̄ ikwáw̄yiraní, ár̄f̄w̄yiraní, Goríxomí joxí nání r̄ix̄ñj̄ n̄rur̄yiríná omí —O nioní yaríñj̄ re nin̄r̄n̄á “Negí ar̄owa omí piráníñj̄ n̄x̄f̄d̄r̄oná yaḡf̄apa nioní ení ax̄p̄i x̄f̄dar̄ñáon̄r̄n̄i?” yaríñj̄ e nin̄r̄n̄á es̄s̄f̄ b̄i m̄n̄n̄i x̄f̄dar̄ñáor̄n̄i. Omí joxí nání r̄ix̄ñj̄ n̄rur̄yiríná yayí wiaríñj̄r̄n̄i. ⁴ Nioní yayí n̄siár̄m̄i n̄b̄ir̄n̄á joxí ñwí neawár̄agi raníñj̄p̄i nání d̄ñj̄ n̄mor̄n̄á ámi d̄ñj̄ níf̄a ayá wí nin̄ñf̄a nání “S̄ñj̄w̄f̄ oran̄m̄n̄i.” n̄ȳaiwir̄ ík̄ññj̄ s̄p̄i niaríñj̄r̄n̄i. ⁵ Joxí nání d̄ñj̄ n̄mor̄n̄á d̄ñj̄ re ninaríñj̄r̄n̄i, “O mimóní d̄ñj̄ w̄kw̄r̄on̄omaní. Aga nepa Jisasomí d̄ñj̄ w̄kw̄r̄on̄or̄n̄i.” D̄ñj̄ e ninaríñj̄r̄n̄i. D̄ix̄f̄ r̄f̄ái Roisí x̄ám̄i w̄kw̄r̄or̄i d̄ix̄f̄ r̄n̄ái Yunisí ení w̄kw̄r̄or̄i yaḡf̄apa joxí ení “Ax̄p̄i w̄kw̄r̄oar̄n̄i.” nimónaríní.

“Xw̄ȳf̄a yayí neainaríñj̄p̄i nání ayá m̄sin̄paní.” uríñj̄ n̄án̄r̄n̄i.

⁶ Ayínání dir̄r̄f̄ r̄p̄i osim̄n̄i. Nioní ḡf̄ wé seáyí e sikwiáráná Goríxo e epaxo imóníw̄n̄iḡn̄r̄i sim̄ix̄ñj̄p̄i —Apí r̄ixa r̄ñaȳñ̄i yár̄ññj̄p̄ir̄n̄i. Apí ámi r̄f̄a ápiáw̄f̄ xwé oen̄r̄i p̄r̄ám̄f̄ yaríñwápáníñj̄ in̄f̄r̄ix̄n̄i. ⁷ Ayí r̄p̄i nání r̄r̄aríññí. Goríxo kw̄ȳf̄ ayá igigf̄ neain̄paxí imóníñj̄p̄i m̄neaiapí eñí neán̄rane ñweaan̄wá nání neaim̄ix̄r̄i ámáyo d̄ñj̄ s̄p̄i wian̄f̄wá nání neaim̄ix̄r̄i awayiní n̄p̄f̄reán̄rane yan̄f̄wá nání neaim̄ix̄r̄i en̄f̄a nání imóníñj̄p̄i neaiapíñj̄ eñagi nání raríññí.

⁸ Ayínání negí Áminá Jisasi Kiraiso nání wáf nurir̄n̄á ayá wí m̄sin̄f̄ ananí wáf ur̄f̄r̄ix̄n̄i. Nioní o nání wáf ur̄mearíñj̄agi nání gwí n̄ñwir̄ar̄iḡfoní nání ení ayá m̄sin̄pa éw̄n̄iḡn̄i. E mepa nerí Goríxo eñí s̄ix̄f̄ s̄im̄ix̄ñj̄p̄imi dání re yaiw̄r̄ix̄n̄i, “Nioní ení Poro eñf̄pa ax̄p̄i nerí xw̄ȳf̄a yayí neainaríñj̄p̄i wáf uraríñj̄p̄imi dání xeaníñj̄ n̄n̄imear̄ñaȳf̄, anan̄r̄n̄i.” yaiw̄r̄ix̄n̄i. ⁹ O nene yaríñwáp̄i nání d̄ñj̄ n̄morí yeáyf̄ n̄neayim̄ixemearí ḡf̄ ámá s̄ȳikw̄f̄ m̄n̄iḡf̄aȳf̄ oimón̄poȳñ̄r̄i wéyo f̄a neaum̄r̄ñj̄maní. Eñíná dání “Nioní wá n̄wian̄r̄i e wiim̄f̄ar̄n̄i.” yaiw̄iar̄aḡf̄p̄i nání d̄ñj̄ n̄morí yeáyf̄ n̄neayim̄ixemearí nion̄ȳaȳf̄ oimón̄poȳñ̄r̄i wéyo f̄a neaum̄r̄ñj̄r̄n̄i. O xw̄f̄a síní mim̄ix̄ññj̄n̄á re n̄ȳaiwir̄ñj̄p̄imi dání wá neawian̄ñj̄r̄n̄i, “Kiraisí Jisaso ámáyo yeáyf̄ uyim̄ixemeáw̄n̄iḡn̄r̄i uowár̄f̄m̄iḡn̄i.” n̄ȳaiwir̄ñj̄p̄imi dání wá neawian̄ñj̄r̄n̄i. ¹⁰ Eñíná dání wá e neawian̄ñj̄ eñagi aí agwí r̄n̄á Kiraisí Jisaso —O yeáyf̄ neayim̄ixemean̄f̄a nání neaiñ̄or̄n̄i. O r̄ixa xw̄f̄a t̄f̄yo n̄b̄ir̄ñj̄p̄imi dání Goríxo “Wá seawian̄m̄f̄ar̄n̄i.” r̄ar̄ñj̄p̄i r̄ixa s̄ñj̄án̄i piaum̄m̄f̄ in̄ñj̄r̄n̄i. Xw̄ȳf̄a nene yayí neainaríñj̄p̄imi dání Jisaso wáf neaókim̄x̄áná re n̄ȳaiwir̄ane n̄j̄f̄a imóníñw̄n̄i, “Pearíñwáp̄imi Jisaso xop̄r̄ár̄m̄f̄ iyí r̄w̄ññ̄iḡn̄i? D̄ñj̄ n̄ȳm̄ñj̄ nene man̄ññ̄f̄ aníñj̄ ñwean̄f̄wá nání ip̄i r̄neaiapíññ̄iḡn̄i?” n̄ȳaiwir̄ane

nijfá imóniñwini. ¹¹ Xwiyfá yayf neainariñf api nánf áwanf urimerf wáf urimerf uréwapiyemerf éwiniñginiñf niriñpeañoniriñf. ¹² E niriñpeañonf enagf nánf xeaniñf rípi nímeanfiriñf. E nerf aí apf nánf nionf ayá wí mñinariniñf. Ayf rípi nánf ayá wí mñinariniñf. Gorixo, nionf diñf wíkwíronáo nánf nionf nijfárinf. “O xwiyfá yayf neainariñf wáf riméwiniñginiñf nánf fánñf niepfxñiasiniñfpi sfá Jisaso weapiniñfayi imónife nánf ananf meñweapaxoriniñf. Ámá ámf siñf xegf bñ tñf sayá nimixiriñf rípiñrixiniñf meñweapaxoriniñf.” nimónariñfagf nánf ayá wí mñinariniñf.

¹³ Xwiyfá enwípeárinñf, nionf xamiñoxf e dánf wáf urirf uréwapiyirf éwiniñginiñf siñwepigf siarfná arfá niñfpi xaiwf fáf xirfiriñf. Kiraisf Jisaso tñf nawíni níkariniñfná diñf wíkwírorf diñf sixf uyirf nerñfipimf dánf xwiyfá apf xaiwf fáf xirfiriñf. ¹⁴ Xwiyfá ayá tñf imóniñf fánñf siepfxñiasiniñf apf kwíyf Gorixoyárimf dánf —Apf siyikwf bñ mñiniñfiriñf. Diñf neaxixéronfiriñf. Apimf dánf fánñf siepfxñiasiniñfpi fáf nixiriñf meñweáiriñf.

“Esia piropenisfyo dánñf nñiepisamoárimf ugfwixiniñf.” urñf nániriñf.

¹⁵ Joxf nijfárinf. Esia piropenisfyo dánf Jisasomf diñf wíkwíroarigfá nñf nñiepisamoárimf ugfwixiniñf. Nñiepisamoárimf nuróná wigf waú Pigeraso tñf Xemoseniso tñf awaú enf nñiepisamoárimf ugfwixiniñf. ¹⁶ E nerf aí “Ámíná Jisaso Onesiporasomf tñf ámá xegf aniwámf wearigfáyo tñf ayá urimixfwiniñginiñf.” nimónariñf. Ayf rípi nániriñf. O ámf ámf diñf sixf nñimímoayiniñf. Nionf gwf ñweañonf nánf aiwf ayá mñwinf ¹⁷ añf Romf rípiñf nñimónapiriñfná nionf nánf ayá tñf pñf néra nurf nímeanfiriñf. ¹⁸ Ayinánf “Sfáf negf Ámíná Jisaso ámá niyonf mí ómómiximf enfáyimf omf ayá urimixfwiniñginiñf.” nimónariñf. Nionf sñf Epesasfyo ñweañáná seáyf o niñfpi nánf enf joxf ríxa nijfá imóniñf.

2

“Xwiyfápi wíyo enf fánñf wiepfxñiasiriñf.” urñf nániriñf.

¹ Ayinánf gf niaíwiniñf imóniñoxf, joxf re niyaiwiniriñfipimf dánf, “Kiraisf Jisaso tñf nawíni íkariniñfionf enagf nánf Gorixo wáf wí mñiwianfpa yariniñfranf?” niyaiwiniriñfipimf dánf enf sixf eánef. ² Xwiyfá nionf ámá obaxf arfá egfe dánf rarfná arfá niñfpi joxf enf ámá diñf uñwiráripaxf imónigfáyo áwanf nurirf fánñf wiepfxñiasiriñf. Ayf e dánf xamiñf wíyo uréwapiyipaxf imónipfíra nánf rírariniñf.

“Jisasomf xfdarñfagf nánf sikarfápi xwámámf wíriñf.” urñf nániriñf.

³ Ewayf xwiyfá bñ rípi nánf diñf moñf. Simiñf wínarigfáyf wamf wímeanfpi nánf ududf miriniñpa nero wigf mixf ináyomf enf neániro númf uxfdarigfáwa yapf joxf enf axípi e nimónirf Kiraisf Jisasomf nixfdiriñfná símeanfápi nánf ududf miriniñpa nerf xe onímeanirf xfdiriñf. ⁴ Simiñf wínarigfáwa simiñf wínariniñwáo none yariniñwápi nánf yayf owininiñf pí pí omiñf ámá sfáf ayf ayo yarigfápi xe nawíni rígwíriñgwiñiñf oeániñf mé ná bñf xfo wimónariñfipiniñf yarigfárinf. ⁵ Ewayf xwiyfá rípi nánf enf diñf moñf. Yamíyamúrónigf inarigfá go go yamíyamúrónigf inípiñf nánf xiáwo rárípiñf xixeniñf arfá mñwí anñf winfagf nánf mañf niwialkiriñf xegf diñf tñf áwiniñf e niyaimf niyapiriñfáyf, yayf niwimorf yamíyamúrónigf niniriñfná múróomf mñniñf winfpiñf wípaxf meniniñf. ⁶ Ewayf xwiyfá rípi nánf enf diñf moñf. Ámá nriñkwiniñf omiseáyf éo, o xámf wíwamf nímúrorf aiwáf nímiriñf niñpaxoriniñf. ⁷ Ewayf xwiyfá nionf nira weapariñfáyf nánf diñf moñf. Joxf e nerfná Ámínáo simixiniñfipimf dánf re yaiwipaxiriñf, “Ayf apf nánf ríra riniñf? Apf nánf ríra riniñf?” yaiwipaxf enagf nánf “Apf nánf diñf moñf.” rírariniñf.

⁸ Joxf Jisaf Kiraiso nánf arfáf wí mikeamopanf. Nionf xwiyfá yayf neainariñfpi wáf niriñfná re rariniñfpa “O niñfmaná ámf xwáfípayo dánf wiápiñfmeanoriniñf. Negf

arfo mixf ináyf Depitoyá iwíaríawéyf worini.” E rarínápa o xixeni api e imóninorini. ⁹ Nioni xwiyfá api wáf urarínagf nani “O nipikwini miyarinini.” niniaiwiwo xeaninif ninikarayiro áma rikikifó yarigfáyo gwf nwírarárigfápa api eni api eni nigfáriní. Nioni gwf ninwirárigfá aiwi xwiyfá Gorixoyápi eni gwíninif minwirárinini. ¹⁰ Xwiyfá Gorixoyápi eni gwíninif minwirárininagf nani nioni áma Gorixo xegf ía yiyamiximf enífyf nani dinf nimori nioni nikárarigfápi nipimini xwámámf wiarínáriní. Áma ayf Kiraisi Jisasomi dinf wíkwíróána o tñf nawini nikárininifpimi dani yeáyf uyimixemeari aninami xfo tñf aninif seáyf e nimóniro nweapfífa nani wimixiri éwiniginiri e yarínáriní. ¹¹ Xwiyfá re rininifpi nene dinf nwíráripaxfpirini, “O tñf nikárininifpimi dani penwaéneninif enánáyf, dinf niyimif eni tñwaéne nimóniri o tñf nweanfáwáriní. ¹² Nene pí pí neaímeáfyo xwámámf niwiranénáyf, wíyo eni seáyf e niwimónirane xfo tñf nawini umenweanfáwáriní. Nene ‘O negf Ámináomani.’ niranénáyf, xfo nene nani eni ‘Ayf nani nioni majfáriní. Gf áma wímani.’ rinfáriní. ¹³ Nene ínina dinf neanwiráripaxfpi mepa yarínagwf aiwi o sa aninif dinf unwiráripaxfpi yarínorini. Ámi sinif bi nimixiri ripaxf mimóninjo enagf nánirini.” Xwiyfá e rininifpi nene dinf nwíráripaxfpirini.

“Uréwapiyarigfáyf xwiyfá ximiximf niniro mirinipa éfirixini.” urinif nánirini.

¹⁴ Xwiyfá nioni rírarínápi áma joxi tñf e nweagfáyo dirif wírixini. E nerfna Gorixo sinwf aninje dani joxi riperif xwiyfáninif bi mirf aga nepa sekaxf re urfirixini, “Xwiyfá nani ximiximf niniro mirinipa époyf.” urfirixini. Ximiximf niniro rinarigfápi áma wíyo nanf bi wíiarínfmaní. Arfá wiarigfáyo xwirfá wikixearinif enagf nani rarínáriní. ¹⁵ Gorixo “Timotio mimiwiároarinif wo rfa imóninif?” osiaiwiniri aninif miní éfirixini. Xwiyfá nepaxinif imóninifpi xegf rininifpa nrenwipéa nuri urfirixini. E neri re éfirixini. Áma wigf omif nerfna nanf éfá enagf nani “Áma omif nioni éapi sinwf niwinirfnáyf, ayá ninipaxfmaní.” yaiwiarigfáyf yarigfápa axfpi éfirixini.

Sipi xwiyfá Gorixomi mixfdarigfáyf rarigfápi nánirini.

¹⁶ Xwiyfá áma Gorixomi mixfdipa nerfna riro íkfá iwíyo dani riro yarigfápi gf tñf e dani orfpoyiniri sinwf miwinipa éfirixini. Ayf rípi nani rarínáriní. Xwiyfá íkfá iwíyo dani rarigfápi, ayf Gorixomi mixfdipa epfífa nani ná jfe xixoyfpií mfoarinifriní. ¹⁷ Áma ayf wigf pñe e rarigfápi oremáninif xwé nimóga unfá enagf nani rarínáriní. Áma e rarigfáyf wigf waú Xaimeniaso tñf Pairitaso tñf awaurini. ¹⁸ Awau xwiyfá nepaxinif imóninifpi pñf niwíariri majmajfá nera xenwími nurina re rarigfíwaúriní, “Kraisomi dinf wíkwírówaéne negf dinf sinif neaimixifpimi dani ríxa wiápnimeáwá enagf nani nipémána negf warápi ámi rfwéná bi wiápnimeanfámani.” rarínagfi nani áma dinf wíkwírogfá wí midimidáni ayagwf imixárinfáriní. ¹⁹ Wí midimidáni ayagwf imixárinfá enagf aiwi xwiyfá Gorixoyápi sfáninif eaárinini. Xwiyfá oyápi sfná anif nimíróna sfná iwamfó nitíwayrorí tfgfápi wí mikwierómioá xáiwf sfáninif eáninifpi yapí imóniní. Sfáninif eáninifpimi rfwaminif rípiáú niriniri eánini, “Áma xfoyá imónigfáyf ayf Ámináo o nijfáriní.” riniri “‘O gf Ámináorini.’ rarigfá gíyf gíyf wigf sipí yarigfápi rfwíminí umamófirixini.” riniri enfpiaú apimi niriniri eánini.

“Gorixomi seáyf nanf wiipaxoxi imónfirixini.” urinif nánirini.

²⁰ Anif xwé wíwami sixf xixegfni weni. Sixf awíaxf sfná gorf tñnirani, sfná sirípa tñnirani, imixininifpini miwenini. Úrapí sixf íkfá tñnirani, xwíá tñnirani, imixininifpi eni wí weni. Wínyf ayá tñf mearigfápirini. Wínyf ayá tñf mímearigfápirini. ²¹ Ayinani áma gíyf gíyf sipí api nipini nani igfáninif eánigfáyf, ayf áma Gorixomi seáyf nanf wiipaxfpirini. Sixf ayá tñf mearigfáwáninif imóninjo. Xfo “Awá tñf e éimiginí.” wimónarinifpi nani rarínif imóninifwáninif imóninjo. Sixf ríxa dinf peyanfáwá yapí

mimóní aní xiáwo síni awá tñni aiwá ríá yeaanípaxí imóniñwá yapí imóniñoi. Síxí pí pí naní imóniñípi neríñá meámáníri wí e píraníñí nimíximíro weníwá yapí imóniñoi. ²² Ayínáni íwí síkíñoyíñé íeapá seainíípi pírí níwiaíkíarími éf úríxíni. “Wé róniñí imóniñípimíni oiponímíni.” yaiwiri “Xwiyíá nepaxíñí imóniñípimí dñí níkwíróa oumíni.” yaiwiri “Ámáyo dñí sípí owimíni.” yaiwiri “Ámá tñni píyíá owírinaneyi.” yaiwiri nerí ámá íkwíráñáníñí imóniñíapimí dání Ámínáo arírá oneainíri urarííáyí tñni nawíni xixeni e éríxíni.

“Xwiyíá ikweakwímí rarííápi aríá míwí píraníñí wé uróríxíni.” uríñí náníriñí.

²³ E nerí aí xwiyíá majímajíá níkaríniro dñí ríá níxeyánímána ikweakwímí rínarííápi bí xe oníxímeaníri síñwí mívínípa éríxíni. Joxí níjíríni. Xwiyíá apí níriñóná sa xímíximíni níniro rínarííá enagi nání raríñíni. ²⁴ Ámínáo yá xínáiníñí nímoníri omíñí wíiarííá gíyí gíyí xwiyíá xímíximí níniro mírípa éríxíni. E mepa nero ámá nñni nání wá wumíxiro píraníñí uréwapíyípaxí imóníro “Sípí ámá ayí níkaríípi ananíriñí.” yaiwiro éríxíni. ²⁵ Uréwapíyaríñá maní pírí wíáíkímí yarííáyo awayíni xwiyíá níniro píraníñí wé uroaniro éríxíni. Ayí “Xwiyíá nepaxíñí imóniñípi, ayí apíríani?” níyaiwiro xixeni e waroparí epíríá nání xámí imóniñíapí Goríxoyá dñí tñni ríwímíni mamóríxíniñí awayíni xwiyíá níniro píraníñí wé uróríxíni. ²⁶ Ámá ayí ámí dñí íá níxiñíro awí obo —O xífo wímónariñípi oépoyíniñí yapí wíwapíyíñoríni. O awí ñweañí maní umóníapimí dání ayí nurakínarími úríxíniñí awayíni xwiyíá níniro píraníñí wé uróríxíni.

3

“ Jisasomí oxídmíni. yaiwiaríñagi aí ámá sípí xixegíni epíríá nání saní runíñíaríni.” uríñí náníriñí.

¹ Joxí rípi nání dñí irónéi. Síá yoparí imóniñíyí tñíná Jisaso weapíníyí síni mimóniñáná “Omí aníñí ouxídaneyí.” yaiwiarííáyo saní wunípaxí imóniñípi wímeaníaríni. ² Ayí ámá sípíyí rípi rípi epíríá enagi nání raríñíni. Wíwaníñíni dñí sípí iníro nígwí nání íkíñíñí sípí iníro míxí meakíñíniro wárixá imóníro ikayíwí ríro xínáixaneyo aríkwíkwí wíro ámá amípi naní bí wíagíá aí yayí mívípa ero pí pí ñwíá imóniñípi wíwíá rírómí ero ³ úríxímeáyo dñí síxí muyípa ero símísfí neainíroná píyíá mívírinípaxí imóníro sípí owímeaníri mímáyíó ríro pí pí íeapá winaríñípi mívíwíáípaxí imóníro pí pípi oyaneyíniñí neróná ímí tñni ero pí pí naní imóniñípi nání wíki óniro ⁴ wíí wíniyí aí nání míví uríro pasá umero ayá nepearímána úrapí ero wíwaníñíyí nání “Seáyí e mimónípa reñwíni?” yaiwiníro amípi neríñá Goríxo yayí winaríñípi nání íkíñíñí sípí bí míví wíwaníñíyí yayí winaríñípiñí nání íkíñíñí sípí wíro epíríaríni. ⁵ Mimóní xwiyíá níniro “Goríxomí píraníñí xídaníro ríá yaríñoi?” oneaiwípoyníni nero aiwí oyá ení eáníñí xíomí xídípíríá nání wímíxípaxí imóniñípimí ríwí umopíríaríni. Ámá e yarííáyí tñí e yaríróríxíni. ⁶⁻⁷ Ayí ámá ayíyá wí rípi yarííá enagi nání “Ayí tñí e yaríróríxíni.” ríraríñíni. Wíí xwiyíá píyíyí urarííápimí dání aní ákíñáyo nípáwíro apíxí wíí wí éfápimí dání ayá udunaríñíwamí —Íwa dñí nípíkwíni mímáxííwíwaríni. Wíí míñí winaríñípimí dání sípí oyaneyíniñí nípemeánímí warííwíwaríni. Níjíá oimónaneyíniñí aníñí míní néwapíniñí aí xwiyíá nepaxíñí imóniñípi tñni xixeni níjíá mimónariñíwíwaríni. Íwamí yapí wíwapíyaríñá aríá níwíro nání gwíyóníñí níkírípeaáníri ñweañoi. ⁸ Eníñá Janíso tñni Jaboríso tñni awáú Mosesomí maní pírí wíáíkímí yaníri nání egíípa ámá sípí ayí —Ayí dñí ríá xeyánííyí enagi nání dñí nípíkwíni mímóarííáyíriñí. Xwiyíá nepa imóniñípimí dñí míkíwíroaríñagíá nání Goríxo ríwí umoníyíriñí. Ayí ení awáú egíípa axípi xwiyíá nepaxíñí imóniñípi

pírí wiaíkímí yaníro yarígfáríní. ⁹ Eníná yegí Isireriyí wigí awaú Mosesomí maní pírí wiaíkímí owiaiyíníri yarígfípi síñwí níwínaxídiróná “Majímajíta níkaríníri rífa yaríñí?” yaiwiagíapa agwí ríná ení áamá níní sípí yarígfáyí wigí yarígfápi síñwí mí nómixíroná “Majímajíta níkaríníro rífa éfawixíní?” yaiwípírífa enagí nání xwíyífa nepaxíñí imóníñípi pírí wiaíkímí yaníro yarígfápi sípúrúrí epíríáríní.

“Nioní ríréwapíyíñápi xaíwí ía xíríríxíní.” uríñí náníriní.

¹⁰ Joxí nioní tñí nimerai síñwí nanaxídagoxí enagí nání nioní á máyo uréwapíyemeagápiraní, nimeríná yagápiraní, e oemíníri yagápiraní, Goríxomí dñí níwíkwíróa wagápiraní, wíkfí míwónípa nerí awayíní yagápiraní, áamá nání wá nunagápiraní, xeaníñí xwámámí wiagápiraní, apí nípíní yagápi nání joxí níjítáriní. ¹¹ Nioní aní Adiokíyí ríníñípímí tñí Aikoniamíyí ríníñípímí tñí Risítíraí ríníñípímí tñí aní apiaú apímí wá urímearíná xeaníñí níkarítagí nání ríníñí nímeanípi nání ení joxí níjítá imóníñíní. Xeaníñí rífa tñí níkaráyíagífa aí xwámámí wíñáriní. Apí nípímíní dání Ámínáo é nímímíníñíriní. ¹² Ai, áamá Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikárínígfá enagí nání omí píraníñí oxídaneyíníri yarígfá níyoní ení xeaníñí wímeaníáríní. ¹³ Áamá sípí yarígfáyí tñí mímoní yarígfáyí tñí wigí sípí yarígfápi sayá nímixa nuróná wíyo yapí wíwapíyíro wíwaníñíyí oboyá dñíyo dání yapí éwapíníro epíríáríní. ¹⁴ E epírífa enagí aí xwíyífa joxí ríréwapíyíñápipímí dání níjítá imóníri “Apí nepaxíñí imóníñípirífaní?” yaiwiáríri enípi wí arífa míkeamó xaíwí ía xíríríxíní. Ayí rípi nání ríraríñíní. Joxí nene xwíyífa apí ríríñwaéne nání “Ayí dñí ñwiráripaxíyírfaní?” níyaiwirí píraníñí níjítá imóníri ¹⁵ oníná dání ríwamíñí Goríxoyá níriníri eánípi nání níjítá imóníri enagí nání ríraríñíní. Ríwamíñí níriníri eánípi apí joxí ía níroríñípímí dání dñí émí saímí monípi morífa nání síwáníñí sipemearí Kiraisí Jisasomí dñí wíkwírópímí dání yeáyí ríyímíxemeanífa nání síwáníñí sipemearí epaxíriní. ¹⁶ Goríxoyá ríwamíñí níriníri eánípi nípiní xíoyá kwíyípímí dání níriro eagíápiríní. Nepa imóníñípi nání nearéwapíyipaxí imóníri xeríwí yaríñwápi nání síwá neaipaxí imóníri ayíyumí neaipaxí imóníri wé róníñí imóníñípi yaníwá nání yayíwí neamepaxí imóníri enípiríní. ¹⁷ Xwíyífa apí áamá Goríxoyá imónígfáyí rípiáú epírífa náníriní. Xífo “Éíríxíní.” wímónaríñípi epírífa nání ení síxí eáníro pí pí naní imóníñípi epírífa nání ípímóníro epírífa náníriní.

4

“Xwíyífa Goríxoyápi wá uríri xíxeni erí éíríxíní.” uríñí náníriní.

¹ Kiraisí Jisaso níweapíri áamá níyoní síñání níwímónímáná míxí ináyíníñí nerí áamá xíoyáyí xwíoxíyo mímeámí erí pegíáyoraní, síni síñí nímoníri ñweagíáyoraní, womí womí pífa níméra urí enífa enagí nání o tñí Goríxo tñí awaú síñwí anígííe dání xwíyífa apímí joxí wíarí mímúropaxí imóníñí rípi orírímíní. ² Xwíyífa Goríxoyápi wá uríriríxíní. “Arífa owianeyí.” wímónaríñagí níwínírfánáriní, “Arífa míwípa oyaneýí.” wímónaríñagí níwínírfánáriní, wá uríri nání ípímóníriríxíní. Áamá Goríxoyá imónígfáyí sípí yaríñagífa níwínírfáná wigí yarígfápi nání ayá owuduníníri míxí uríri “Píni wíarípoyí.” uríri éíríxíní. Jisasomí píraníñí ouxídípoyíníri ení rírémíxí wíríxíní. Apí apí nerí aí apaxí mé naní mímonaríñagífa níwínírfáná wíkfí tñí murí awayíní nuréwapíya úíríxíní. ³ Ayí rípi nání ríraríñíní. Xwíyífa enwípeáríníñípi áamá páimímí níwíro arífa níwí epírííná ríxa anwí eríní. Ayí apí arífa níwí re epíríáríní. Xwíyífa xegí bí imóníñípiní arífa owianeyíníri wigí wímónaríñípi tñí xíxeni uréwapíyarígfáyíní nímeáro awí eámeámíñíñí epíríáríní. ⁴ Xwíyífa nepaxíñí imóníñípi ríwífmíní nímamoro píyíñí ikayíwíyo arífa níwíro xídaníro nání epíríáríní. ⁵ Ayí e epírífa enagí aí joxí dñí naní nímorí xíxeni írfíní éíríxíní. Pí pí símeáfpí

sa xwámámf wiri á máyo xwiyfá yayf neainarínipi wáf urimemíniri eri Kiraisoyá xináixíninif nimóniri omínif wiirfa nání imóninixi á máyo e wiúwiniginiri imóninifpi tñi xixeni eri éirixini. ⁶ Ayf rípi nání rírarínini. Goríxo nání nanwf rídiyowá nerfna ápiáwf xwé oweniri inifif wainí iwayimoarigfápáninif nioní gí ragí ríxa iwayimoanro yarínioi. Nioní nípikipírfé anwi ayo enagi nání rarínini. ⁷ Nioní Kiraisomí nuxídirfna á má “Xfo xopírarí ninírfenínioi?” niyaiwiniri ení neániri ení menarigfápáninif yarfáonirini. Á má yamíyamúrónif níníroná yoparf e múroarigfápáninif yarfáonirini. Xwiyfá nene dínif ikwíroarínwápi wí mímíwiáro xaiwf fá nixira úáonirini. ⁸ Ayínání á má yamíyamúrónif níníroná xámí múróomí yayf wimoarigfápa nioní nání ení ríxa imónaríninifpi, ayf rípirini. Ámináo —O á máyo pfa nimerfna xixeni wigf yarigfápi tñi wiirínorini. O yayf nínimorí Kiraiso enípimí dání “Wé róninixirini.” nírínifápirini. Apí nioní nánini mimónini. Ayf á má gíyf gíyf Kiraiso negf síjwf anínwáé weapíwiniginiri wimónarigfáyf nání ení imónini.

“Nioní tñif e nání aníní bífirixini.” urínif nánirini.

⁹ Timotioxí síní mé nioní tñif e nání bífra nání anínif miní éirixini. ¹⁰ Ayf rípi nání rírarínini. Dimaso amípi á má Goríxomí mífídarigfáyf yarigfápi nání wimónifagi níniepísamóarímí aní Tesaronaikayo nání úniginí. Kíreseniso ení Garesia píropenífyo nání úniginí. Taitaso ení Darímésia píropenífyo nání úniginí. ¹¹ Ruko xegf xewíní nioní tñí nweanwií. Ayínání joxí Makomí níwirimeámí bífirixini. O saní níníronaropaxí imóninío enagi nání rírarínini. ¹² Nioní Tikikaso ríxa aní Epesafyo nání uowáfárfini. ¹³ Joxí nífírfna gí iyfá nípánoyf aní yof Tírowasíyo Kapasoyá aníwámí pñí wíarínáú tñí bífkwf tñí níméáxa bífirixini. E nerfna “Bífkwf sípísípf wará tñí imíxinínifpi, apí anípaxírfani?” niyaiwiri apí ení níméáxa bífirixini.

Arekísadao nání urínif nánirini.

¹⁴ Amípi ainíxf tñí imíxarínif Arekísadao, o aga sípi níkaríniginí. E níkarítagí aí Ámináo xfo níkarínifpi tñí xixeni pírf umamonfárfini. ¹⁵ O aga sípi níkarínif enagi nání joxí ení á má omí síjwf níwinaxídfí éirixini. O none uréwapíyemearínwápi mímíwiaíkf emíniri nání mífírfírf níaxídfínif enagi nání rarínini.

“Á má níniepísamóarímí úagfa aí Goríxo éf nímímíninifírfini.” urínif nánirini.

¹⁶ Iwamfó xwíríxf níméarfna nioní wákwínímíniri xwiyfá urarfna á má wo sopínif mínó nñí níniepísamóarímí úfawixini. “E níáfpi nání Goríxo xwiyfá bí mumearípa éwiniginí.” nímónarini. ¹⁷ Ayf níniepísamóarímí úagfa aiwí Ámináo wí míniepísamó ení síxf nímixínif enagi nání nioní aní xwíríxf níarífíwámí dání xwiyfá nioní wáf rímearínápi urarfna émayf aní amí gímí dáníyf arfá nígfárfni. Aí, maní nioní umónínápipimí dání Ámináo éf nímímíninifírfini. ¹⁸ Ayínání nioní níjfarini. Nioní síní xwfá tñyo nweanáná pí pí Poromí sípi owíkaraneyíniri níáfpi Ámináo ananí éf nínímímínífírfaná anínamí xfoyfá xwioxíyo onweaniri yeáyf nímímíxemearfárfini. Ayínání omí íníná seáyf e numíeyoáa úwaniginí. Apí e éwaniginí.

Yayf níwiowáfírfna urínifpi nánirini.

¹⁹ Joxí Pírísiraímí tñí Akwiraomí tñí ayaúmí tñí Onesiporasepówamí tñí á má ayo “Poró yayf seaiwáfénapínioi.” urírfírfini. ²⁰ Re nání nífírfna Erasítaso aní Koríníyo uríninifírfini. Tíropimaso símixf yarínagí aní Mairítasíyo wáfínárfini. ²¹ Rfíwípi yaríníná síní mimónínáná síní mé aníní bífirixini. Yubiuraso tñí Pudeníso tñí Rainaso tñí Kírodíao tñí yegf nírfíxfméá re nweagfáyf nñí tñí yayf síowáfénaparínioi. ²² Ámináo wá ríwianiri dínif ríkíkayorí éwiniginí. Apírfini.

Payí Poro Taitaso nání eañnarini.

Payí rina Taitaso nání Poro eañnarini. Taitaso Judayí womaní. Émáyí worini. Poro émáyí añyo xwiyá yáy winipaxípi wá urimearíná arfá n>wiri Jisasomi dñí wíkwíronorini. Poro tñi nawini emegí worini (Wá wurimearigfáwa 15:2, 2 Korini 7:6-7, 8:6,16). Jisasoyá siyikí imónigfá pirinwí yoí Kiritiyi riniñipimi ñweagfáyo umenweawiniginiri urípeañorini. O e niñweari umenweañaná Poro wí e dání “Numenwearíná e epaxí e epaxí tiyí rimónini?” yaiwíwiniginiri payí rina neari wiowáriniginini.

¹ Poroni —Nioni Gorixoyá xináininiñí nimóniri omiñí wiiriniá wonirini. Jisasi Kiraisoyá wá wurimeariniá wonirini. Ayí Gorixo áma nioniyá oimónipoyiniri ía yiyamiximí yagíyí xfomi dñí wíkwíronoro xwiyá nepaxini imóniñipi —Apí áma Gorixomi píraniniñí nixídiróná epaxípi nánipirini. Apí nání xixeni nijfá imóniro epírfá nání wá wurimeariniá wonirini. ²⁻³ Nioni dñí re niyairiri wíkwímonini, “Áma Gorixomi dñí wíkwíroarigfáyí wí maníñí aniniñí ñweapírfá nání dñí niyiminiñí sixí umimónifárinini.” niyairiri niwíkwímoríná wá wurimeariniá wonirini. Dñí niyiminiñí apí, ayí Gorixo —O yapí wí ripaxomani. O amipí wí siní mimixárinimí dání re rárinipirini, “Dñí níkwíropírfáyí dñí niyiminiñí tígfáyí imónipírfárinini.” rárinipirini. Xewaninjo rárininá imónaná áma xwiyá xfoyá wá urírxiniri nurowárenapiriniñipi dání xwiyá apí siní wí óniñirini. Xwiyá apí Gorixo —O yeáyí neayimixemeañorini. O nioni xwiyá apí ámayo wá urimemfa nání “Apí Poromi íaniniñí wíepíxíniasimiginini.” rárinirini. ⁴ Nioni Taitasoxi —Joxi dñí nene íkwíronwápa íkwíronoxi enagi nání gí niaíwiniñí imóniñoxirini. Joxi nání payí rina neari mónapariniñí. Negí ápo Gorixo tñi Kiraisi Jiaso —O nene yeáyí neayimixemeanforini. O tñi awaú wá riwianiri joxi niwayiróniri ñweari nání simixiri oépiyi.

Áma Jisasoyá siyikí imónigfáyo wípenweapaxíimónipírfáwa nánirini.

⁵ Ayí joxi rípi éwiniginiri pirinwí yoí Kiritiyi riniñipimi riwárinjarini. Nioni siní píraniniñí wé míroarfápi joxi wé roáriní nioni rírariniápa añí gípi gípi Jisasoyá siyikí imónigfáyí ñweagfápipimi áma wí wípenweapírfá nání urípearí éwiniginiri e riwárinjarini. ⁶ Áma wo nání “Omí orípeáminí.” niyairiríná “Apí apí e imóniñoríani?” niyairiri sinwí winaxídirixini. Áma wí xwiyá mumeáripaxo enagi sinwí winiri apixí ná winí meañjo enagi winiri xegí niaíwí Jisasomi dñí wíkwíronoro áma wí xwiyá re umearipaxí mimónipa ero, “Ayí rikikiríto nero aríkwíkwí yarigfáyirini.” umearipaxí mimónipa ero enagfa sinwí winiri nerínayí, anani rípeárixini. ⁷ Taitasoxini, ayí rípi nání rírariniñí. Áma Jisasoyá siyikí imónigfáyo wípenweagfáwa Gorixoyá bosíwowániñí nimóniro umeiarigfáwa enagi nání áma wí awami xwiyá mumeáripaxí imónifrixini. Ayí wigí dñí tñiniñí mixelinipa ero añini wíkwí ríá apíawiniñí míwónipa ero iniñí papíki yarigfápi nání simí mixelinipa ero mixelí mípepa ero “Amipí apí nioni meapaxirini.” niyairiwo íwí urápaniro nání mepa ero érixini. ⁸ Apí apí e mepa neróná áma añí midáñyo aiwá míraní ero ámayo nañí imóniñipi owianeyiniro íkíniñí sipí wiwo dñí ía xirigfáyí nimóniri ero xixeni imóniñipini ero siyikwí miginigfáyí imóniro nipíreániri ero érixini. ⁹ Áma xwiyá enwipeniñí imóniñipimi pírfí rakimí yarigfáyo apimi dání ení ríremixí wiri wigí dñíyo dání rarigfápipimi xopírarí wiri epaxí imónipírfá nání xwiyá dñí ñwiráripaxí none ámayo uréwapíyariniwápi tñi xixeni imóniñipi eni xáiwí ía xirírixini.

Mimóní uréwapiyarigfáyí nánirini.

¹⁰ Ayí rípi nání “Ámá apí apí imónigfáyoni urípeárixini.” rirariñini. Ámá “Jisasoyá siyikí imónigfáyo uréwapiyaríñá woni imónimigini.” yaiwinarigfáyí obaxí ayí waumínií ero suríma xwiyfá riñwaniri ámáyo yapí wíwapiyaniro uríro yariigfáyirini. Ámá e yariigfáyí obaxí re rariigfáyirini, “‘Goríxomí píraníñí ouxfdimini.’ niwimóniríñá Jisasomí dñí niwíkwírorí aí iyí símí sfo niwákwiniríñá ayí anípaxí epaxirini.” rariigfáyirini. ¹¹ Ayí wayá amípi íwí ourápaneyiníro muréwapiyipaxí imóniñípi uréwapiyarigfápipi dání ámá wíyíyá síwí niaíwí aí tñi ríxa ayagwí ayónarigfá enagi nání wigí uréwapiyarigfápi xe uréwapiyípoiñiri síñwí míwiniipaxí imóniñwini. Sa píroáripaxí imóniñwini. ¹² Eníñá wiwaníñiyíyá Kiritiyí wo —O wigíyí dñí émí saímí moñiyí worini. O re níriri eañirini, “Kiritiyí aníñí yapí rimearigfáyirini. Síwí sayíñiñí imónigfáyirini. Aiwá ímí tñi níro ríwí síwíyá yiro yariigfáyirini.” ¹³ E níriri eañípi nepa riniñi. Ayínáni mimóní uréwapiyarigfáyo míxí ríá tñí arfá ófyo dání urírixini. Ayí Jisasomí dñí niwíkwíroríñá samíñí wegíapi ení síxí eámíxiniro ¹⁴ Judayíyá piyíñí ikayfíwípi nání arfá ókiarí mímónipa ero ámá xwiyfá nepaxíñí imóniñípi ríwímíni mamogfáyí sekaxí rariigfápi arfá míwipa ero epíri nání míxí ríá tñí urírixini. ¹⁵ Ámá íkwíráñiñí imónigfáyí amípi apia nñi nání “Wé síá neayíkinípaxímani.” yaiwiarigfáirini. E yaiwiaríñagfa aí ámá íkwíráñiñí nimóniro Jisasomí dñí míwíkwíropa yariigfáyí amípi apia nñi nání “Wé síá neayíkinípaxíirini.” yaiwiarigfáirini. Wigí dñí sípíwí imóniri eri dñí niyaikiroríñá “Apí piaxí eánipaxíirani? Meánipaxíirani?” moarigfápi síá uyíkiniri eri enagi nání e yaiwiarigfáirini. ¹⁶ Ayí manípámí dáníni waroparí niniróná re rariigfáirini, “Nene Goríxo nání dñí moñwaénerini.” níro aiwí wigí yariigfápipi dání waroparí reníñí inarigfáirini, “O nání wí dñí moñwaénemani.” rariigfáirini. Wigí yariigfápi nání Goríxo xwírfá winiri omí aríkwíkwí wiro naní imóniñíyí bí epaxí mimónipa ero enagi nání rariñini.

2

Ámá ríá rigfáwá nánirini.

¹ Ayí e yariñagfa aí jiwaniñoxí nuréwapiyiríñá xwiyfá enwípeníñí imóniñípi tñi xixeni urírixini. ² E neríñá ámá ríá rigfáwami re urírixini, “Nípikwíni mimóniñí imóniñípi dñí míkikayopa ero ámínáowa yapíni pákíní imóniro dñí naní fá xiríro époi. Jisasomí dñí niwíkwíroróná samíñí míwepa ero ámáyo dñí sípí wiro wí sípí seaikáraná xwámámí wiro neróná samíñí míwé époi.” urírixini.

Apixíwa nánirini.

³ Apianíwami ení re urírixini, “Pí pí neróná siyíkwí mínigfíwayíné nimónimáná ero sípí owímeaniri xwiyfá mímáyfo míropa ero iniigfí papíki yariigfápi nání míñí minípa ero apíyá imónigfíwami naní imóniñípi nání wíwapiyiro époi.” urírixini. ⁴ “Apíyá imónigfíwami wigí oxowami tñi niaíwíyo tñi dñí síxí nuyiríñá wiipaxípi nání wíwapiyiro ⁵ dñí naní fá xirípi nání wíwapiyiro íkwíráñiñí imónigfáyí imónipíri nání wíwapiyiro omíseáyíwa oimónípoiñiri wíwapiyiro wá niwuniri arírá wípi nání wíwapiyiro wigí oxowami píraníñí yeáyí wuríñipi nání wíwapiyiro érixini. Ámá wí apíyá imónigfíwami e mepa yariñagfa niwiniñíñá xwiyfá Goríxoyápi nání ‘Sípirini.’ rípiñirini apí apí epíri nání wíwapiyípoi.” urírixini.

Íwí Síkiñowa nánirini.

⁶ Íwí síkiñowa ení pí pí neríñá dñí naní fá níxiríro epíri nání ení rirémíxí wírixini. ⁷ Joxí pí pí neríñá díxí naní yariñípi tñi íwí síkiñí imónigfáwami síñwepigfí wírixini.

Nuréwapiyiríná nanj imóniñj bî tñi sipí imóniñj bî tñi gwí nîmori muréwapiyipa eri ámináowa yapí pákíní nimóniri eri⁸ xwiyá enjwipénijipi —Api áamá wí “Sipírini.” ripaxí mimónijipirini. Api uréwapiyiri éirixini. Joxi tñi xewixewí rónigfáyí ayá winiri nene nani xwiyá sipí bî miripaxí imóniro epíra nani api “E éirixini.” rirariñini.

Xináiwánijí nimóniro omijí wiiarigfáyí nánirini.

⁹ Xináiwánijí nimóniro omijí wiiarigfáyo enj rirémixí re wírixini, “Segí bosowami simanjwíyónijí wurñiro yayí winipaxípi wiuro xixewiamí wí muripa ero¹⁰ wigí amípi wí éf mimínipa ero diñj seanjwiráripaxí imónijipi wíwapiyiro époyi.” urírixini. Xináiwánijí nimóniro omijí wiiarigfáyí pí pí neróna api api e nixdiríjipimi dani xwiyá Gorixoyá —O yeáyí neayimixemeaariñorini. Xwiyá oyáipimi okiyánijí yaroaríná áamá “Xwiyá api sipímani.” yaiwipíra nani api “E urírixini.” rirariñini.

“Gorixo wá neawianarño enagi nani rixa sijnánpiaumimí inini.” urijí nánirini.

¹¹ Ayí rípi nani “Jisasomí diñj wíkwírogfáyí api api éirixini.” rirariñini. Gorixo wá nîneawianiri “Wiiimigini.” yaiwiaraqípi Jisaso nîweapiríjipimi dani áamá nîyoní rixa sijnáni piaumimí winijirini. O áamá nîyoní yeáyí uyimixemeámániri nani enjipi sijnáni piaumimí inijirini.¹²⁻¹³ Ayí nene siní xwíá tño nîjwearane yayí neainínápi nani diñj wikwímoaríjwápi nani wenijí nerí nîjwearanéna Gorixo re yaiwiani nani xegí wá neawianijipi wá neaókímixijirini, “Gorixo nene áamá omí ríwí ríwáminí nîmamoríná yarigíapi pñi wiáirane áamá omí mîxidarigfáyí miñj winaríjipi pñi wiáirane nerane diñj tñi erane wé rónijí erane Gorixomí píranijí nixdiríná epaxípi erane yaníwá nani rîneawapíyarini?” yaiwiani nani xegí wá neawianijipi wá neaókímixijirini. Yayí neainínápi nani diñj wikwímoaríjwápi, ayí Jisasi Kiraiso —O negí Nwá seayi e imóniñorini. Nene yeáyí neayimixemeaariñorini. Yayí neainínápi nani diñj wikwímoaríjwápi, ayí o wá sogwínijí pirípirí yaríjipi tñi sijnáni nimónimi weapínápirini.¹⁴ O negí ríkíkríó yaríjwápi nîpimíni dani gwíniñj neaikweawárirí áamá nioniyáyíni nimóniro imiríñj mé nanjñ oépoyiniri igfánijí neaeámori éimigíniri xewanño xe onípíkípoyiniri sijnwí winijiniginí.

¹⁵ Íníná nioní rirariñá rípi dixí tñj e ñweagfáyo uriri oxídípoyiniri enj rirémixí wirí áamá xwiyá rípi tñi xixeni mîyarigfáyo mîxí uriri éirixini. E neríná áamá wo nioní xe paimimí oniniri sijnwí mîwinípa nerí néní tñjoxí nimóniríjipimi dani éirixini.

3

“Xámi yagwápi mé wé rónijí imónijipini éwanigini.” urijí nánirini.

¹ Joxi áamá Jisasomí diñj wíkwíroarigfá joxi tñj e ñweagfáyo re nuriri dirírí wiayírixini, “Gapímaníyorani, néní tígfáyorani, simanjwíyónijí yeáyí wurñiro arfá yímigí wiuro époyi. Pí pí imiríñj mimónijipi epíri nani ipímónípoyi.² Áamá wíyo xwiyápai mîjwiráripa ero wikí tñi xwiyá rarigfáyíné mimónípa ero époyi. Awayini samíñj imóniro áamá nîyoní wé íkwianwíyo umero époyi.” nuriri dirírí wiayírixini.³ Ayí rípi nani rirariñini. Nene eni eníná diñj nanj bî mimó majfá ikárinagwaénerini. Manj wiaíkiagwaénerini. Yapí éwapínagwaénerini. Íepá neainaríñj xixegíni imónijipini erane miñj neainaríñj xixegíni imónijipini erane yaní nani gwíniñj neayagenerini. E nera nuranéna áamáyo sipí wikáraní nani imónirane sipí diñj wíaiwirane símí tñi oneaipoyiniri wíwapiyirane newaníjene eni símí tñi inirane yagwaénerini.⁴ Nene e imónagwaéne aiwi Gorixo —O nene yeáyí neayimixemeaariñorini. O áamá nñi nani wá wuniri wá wianiri

yarinjo enagi nani wfa nineaokimixiriná ⁵ nene yeayf neayimixemeañrini. Imirinjf mimonijf newanijene we nironirane yarinwapi nani dinj nimori nani yeayf neayimixemeañfmani. Xewaninjo wa nneawianirf nani yeayf neayimixemeañrini. Ayf fwf nene yarinwapi yokwarimf nneaiiriná xfoya kwiyfipimf dani —Apf igfanijf neaeamoarinjfpimf dani ama amf sijnf imoninjwaene neawearf dinj niyiminjf tinjwaene neaimixiri enjpirini. Apimf dani yeayf neayimixemeañrini. ⁶ Apf nneaiapirina sipfi mineai Jisasf Kiraiso, negf yeayf neayimixemeañjo neaiinjfpimf dani ayá wí neawfrenapiyinjirini. ⁷ Ayf o wa nneawianirinjfpimf dani “Wé rónigfáyfiri.” rarinjene imonirane dinj niyiminjf imoninjf nene e oimónaneyinirf dinj ikwfmoarinjwapi tinjwaene imonirane yanfwa nani kwiyfipi neawfrenapiyinjirini.

⁸ Xwiyfá apf, ayf nepa ama dinj nwiraripaxf imoninjpirini. Ayinani apf nani nuririna saminjf nimonimána murf enj neánimána urfirixini. Ama Gorixomf dinj wkwfroarigfáyf piraninjf nero imirinjf mimoninjfpf —Apf nanj imoninjagf nani amáyo sa nanjni wiipaxfirini. Apf arige nerf yanfwarfianirf simf xeadfpéniprfra nani e urfirixini. ⁹ E nerf aí ama majmajfá nikarintiro xwiyfá miximixeawiamf inarigfápf rarinjagfa niwinirfnarani, arfowa enina dani wigf niaiwf nemeaga nuro yof wfrigfápf nani rarinjagfa niwinirfnarani, nwf ikaxf eaninjfpf nani xwiyfá ximiximf niniro rarinjagfa niwinirfnarani, ayf tñf wí nikumixinirf miripanf. Xwiyfá ayf rarinjagf nanj imoninjfpimf xfdani nani neaipaxf mimoninjagf nani rarinjni. Sa miponinjf xwiyfá enagi nani rarinjni.

¹⁰ Ama giyf giyf Jisasoyá siyikf imonigfáyo xewixewí oimónfpoyinirf wíwapf yarinjagfa niwinirfná erirf biaú wíagf aiwí arfkí yarinjagfa niwinirfná rfwf umófirixini. ¹¹ Joxf nijfárinf. Ama e yarinjagf wigf dinj sfá niyimixiniro fwf nera warigfápfimf dani xwiyfá meárinarigfá enagi nani rarinjni.

Yayf niwiowárinfná urinjfpf nánirini.

¹² Nionf ríxa dinj neyíronirf “Rfwipí yarinjina anj ríxa Nikoporisyf rinjfpimf njweáimigini.” yaiwiárinjá enagi nani nionf Atemasomirani, Tikikasomirani, joxf tinj e nani nurowárinfnáyf, joxf enj neánirf nibirf anj apimf nímeáfirixini. ¹³ Sinaso —O xwirixf wienwípeiarinjf worini. O tñf Aporoso tñf egf anj nurina amípf wí nani dfwf mikeamónipa eri of e dinj sixf níga uri episfi nani “Bf wiowárimigini.” niyaiwirf aninj minf éfirixini. ¹⁴ Negf imonigfáyf ikfá ná miwearinjfninj mimónipa ero Gorixomf piraninjf nixfdíroná imirinjf mimoninjfpf epfrfa nani ayf enf ama dfwf ikeamónigfáyo aríra wipaxfpf éwapfnfirixini.

¹⁵ Nionf tñf re njweagfáyf nñf yayf siowárenaparinjwini. Ama nene Gorixomf dinj wkwfroarinjagwi nani dinj sixf neayarigfáyo “Poro yayf neawárenaparini.” urfirixini. “Seyfné niyfnéni Gorixo wá seawianfwini.” nimónarinfi.

Payí Poro Pairimono nání eaḡnaríní.

Payí rina Pairimono nání Poro eaḡnaríní. Pairimono áamá aḡf yoḡ Korosi ḡweáyf woríní. Amípí wí mímúroḡoríní. Xináíníḡf nimónírí wíiaríḡfáyf wí ení tḡḡoríní. Oyá xináíníḡf nimónírí omíḡf wíiaríḡfáyf wo, Onesimasoyí rínḡḡo re eaḡnigíní. fḡf nḡwíkarímí éf nurí Romíyo nḡrémorí Poro, e ḡwḡf ḡweaḡomí nḡwímeaḡḡḡpímí dání ámí dḡḡf émoaḡf Poro payí nearí Onesimasomí nḡwiowáríḡf ná Pairimono yokwarímí nḡwiirí oumímíníḡf nearí wiowáríḡḡnigíní.

¹ Poroní —Nioní Kiraisí Jisasomí nḡxḡdírí yaríḡápí nání ḡwḡf aḡfyo nḡḡwíráríḡḡoníríní. Nioní tḡní negḡf nḡrḡxḡmeá Timotio tḡní payí rina nearí mónaḡaríḡwíí. Pairimonoxí, yegḡf dḡḡf sḡxí rḡyigwḡíoxí —Joxí yawawí tḡní nawíní Jisasomí nḡxḡdírí yaríḡwá nání ḡwḡf móníḡwá woxíríní. ² Joxí tḡní negḡf nḡrḡxḡmeáí Apiaí tḡní Akipaso tḡní —O none tḡní negḡf nawíní roaḡḡwá woríní. O tḡní Jisasoyá sḡyíḡf imóníḡfá joxíyá aḡf iwámí awí eánaríḡfáyf tḡní ayí nḡní ení aí tḡní nání payí rina nearí mónaḡaríḡwíí. ³ “Negḡf ápo Goríxo tḡní Ámíná Jisasi Kiraiso tḡní awaú wá seawianírí seyḡné píraníḡf nḡwayíróḡro ḡweaḡfíḡf nání seaiirí éfísixíní.” nimónaríní.

“Joxí yaríḡḡpí nání yayí ninaríní.” uríḡḡf náníríní.

⁴⁻⁵ Nioní negḡf Goríxomí xwíyḡfá rírímí nḡwirí joxí nání rḡxḡḡf nḡruríyíríná arḡfá re nḡwirí nání, “O áamá Goríxoyá imóníḡfá nḡyoní dḡḡf sḡpí nḡwirí aríḡfá wirí Ámíná Jisasomí dḡḡf wḡkwírorí yaríḡoríní.” Arḡfá e nḡwirí nání joxí nání rḡxḡḡf nḡruríyíríná Goríxomí yayí wiaríḡáríní. ⁶ Joxí nene tḡní nawíní Kiraisomí dḡḡf wḡkwíroaḡḡḡḡḡwí nání nawíní ikáríníḡwáḡpímí dání “rḡpí re oimóníní.” nimónaríní, “Amípí naḡf Kiraisomí nuxḡdíríná epaxḡf imóníḡwá nḡpíní nání xḡxení nḡjḡfá oimóníní.” nimónaríní. ⁷ Gí nḡrḡxḡmeáoxíní, joxí áamá Goríxoyá imóníḡfáyo dḡḡf sḡpí nḡwirí neríḡḡpímí dání dḡḡf sḡxí umímoḡf eaḡḡf nání nioní yayí ayá wí nḡninírí dḡḡf nífá ninaríní.

Pairimonomí Onesimaso nání rḡxḡḡf wuríyíḡf náníríní.

⁸⁻⁹ Ayínání Poroní —Nioní rḡxa xweyaḡoní nerí Kiraisí Jisasomí nuxḡdíríná yaríḡápí nání ḡwḡf ḡweaḡáoníríní. Nioní yawawí Kiraiso nání nawíní ḡwḡf móníḡwḡíwawí eaḡḡf nání masísḡfá bḡ mísí “O e nerḡnáyḡf naḡf imóníḡḡpí yaríní.” yaiwiaríḡápí e éírḡxínírí sekaxḡf bḡ rírípaxḡf aiwí dḡḡf sḡxí yinaríḡwḡíwawí eaḡḡf nání awayíní rḡxḡḡf bḡ orírímíní. ¹⁰ Onesimaso —O nioní ḡwḡf aḡf tḡyo nḡḡweaḡfíná wáf urḡfápímí dání Goríxomí dḡḡf wḡkwíroaḡḡḡf eaḡḡf nání ḡf íwóníḡf emeááoríní. “O nání rḡxḡḡf bḡ owuríyímíní.” nimóníḡḡf. ¹¹ Xámí “Yḡwḡf imóníḡḡorḡfání?” wíaiwiago aiwí aḡwḡf joxí tḡní nioní tḡní nḡwawíní dḡḡf uḡwírárípaxḡf imóníḡḡoríní. ¹² Aḡwḡf nioní omí joxí tḡḡf e nání nurowáríḡfíná ḡf dḡḡf aí tḡní nḡxeyáníríníḡf wḡrénaríḡḡníní. ¹³⁻¹⁴ Nioní xwíyḡfá yayí neainaríḡḡpí wáf urímeaḡḡḡáoní eaḡḡf nání ḡwḡf aḡfyo ḡweaḡáná “Onesimaso nioní tḡní nḡḡweaḡf joxí nání wayḡfá aríḡfá oníní.” nḡnimónírí aiwí joxí “Ayí ananíríní.” sḡnḡf mḡnḡrḡpa eaḡánáyḡf, “E aḡf xe oemíní.” mḡnimóníḡḡf nání ámí joxí tḡḡf e nání urowárénaríḡḡníní. Joxí “Poro sekaxḡf nḡrḡfḡpímí dání oemíní.” mḡyaiwí dḡxḡf dḡḡfyo dání “Xe Poro tḡnḡf nḡḡweaḡf aríḡfá owíní.” yaiwirḡfá nání omí joxí tḡḡf e nání úrowárénaríḡḡníní. ¹⁵ Ayí rḡpí nání ríraríḡḡníní. O ámí aníḡf joxíyá imónínífá nání bḡ onḡmiáḡf pḡnḡf nḡrḡwíarímí nḡbírí ḡweaḡfíḡfání? ¹⁶ O sḡnḡf dḡxḡf rínáíníḡf nimónírí omíḡf sḡiaríḡḡo aí sḡnḡf axḡf aḡfíní mimóníḡf apímí nḡmúrorí Jisasomí dḡḡf nḡwḡkwírorí nání ḡf nḡrḡxḡmeá dḡḡf sḡxí uyíḡáoníḡf imóníḡḡfíní. E nimónírí aiwí joxí aḡfípaxḡf “Rḡxa ḡf nḡrḡxḡmeáoníḡf imóníḡḡf worḡfání?” wíaiwípaxoríní. ¹⁷ Ayínání “Poro nioní tḡnḡf nawíní ḡwḡf móníḡwḡíorḡfání?” nḡnḡaiwirḡfínáyḡf, Onesimaso símeááná nioní nḡmímínímínírí

enǵpa omi eni axǵpi umíminǵirixini. ¹⁸ E niriiri ai o pini niriwiárimí nuríiná sipí nisikárimí unǵpirani, amipi ǵwǵ rirápinǵpirani, anani nioni riypáromǵáriní. ¹⁹ Poroni niwaninoni gǵ wé tǵni rǵwamǵǵ rǵpǵ “Nioni riypáromǵáriní.” niriiri eaarinini. Ayǵ joxi eni manǵ nioniyáyo dani raríiná Jisasomi dǵǵ wǵkwǵróagǵ nani joxi nioni eni riypáropaxǵ imóninǵpǵ nani miriripa éimigini. ²⁰ Gǵ niriixǵmeáoxini, Áminá Kiraiso tǵni nawini ikárinǵgwǵíoxǵ enagǵ nani nioni rixinǵ rirápi xixeni níirixini. E neríináǵ, apini mé dǵǵ sixǵ eni nimímorǵáriní.

²¹ “Aríá yǵmǵǵ nininǵoi.” nisaiwiri dǵǵ sǵǵá neánarinagǵ nani re ninimóniri payǵ eaarinini, “Joxi nioni rirápiní mé api nimúrori ámi seáyi e imóninǵ bi tǵni erǵáriní.” ninimóniri payǵ rina eaarinini. ²² Rixinǵ ámi bi rǵpǵ oririmini, “Anǵ awawá nioni wepaxǵ imóninǵwá óǵ nimoáririxini.” oririmini. Ayǵ rǵpǵ nani rirarinini. Seyǵné Gorixomi rixinǵ nuriyarǵǵápimi dani oyá dǵǵ tǵni gwǵ anǵyo dani niwáraná seyǵné tǵáminí bǵimiginiri dǵǵ nikwǵmori nani rarinini.

Yayǵ niwiowáriríiná urinǵpǵ nánirini.

²³ Epapiraso —O eni Kiraisi Jisasomi uxǵdarinǵ wo enagǵ nani nioni tǵni nawini gwǵ nweagwǵíorini. O joxi nani yayǵ siowárenaparini. ²⁴ Mako tǵni Arisitakaso tǵni Dimaso tǵni Ruko tǵni —Awa Jisasomi nixǵdíro yarǵnagǵa nani gwǵ nimónǵǵáwarini. Awa eni yayǵ siowárenaparinǵoi. ²⁵ “Áminá Jisasi Kiraiso aninǵ wá niseawiaga úwiniginí.” nimónariní.

Payí áamá Xibiruyí nání eáníñnaríni.

Payí rina Judayí Jisasomí dñí nìwìkwíro nání oyá s̄yikí imónígfá aní bimi ñweagfáyí nání eagfánaríni. Xibiruyí riniñpí wigí p̄né rarígfápi t̄ni n̄ikumixiniri riniñagi nání yoí e w̄rinini. Payí rina eañoyá yoí m̄ñwirárinñagi nání “Ámá o n̄iriri eañf̄ani?” yaiwipaxí mimóniñnaríni. Jisaso r̄xa an̄namí n̄ipeyimáná xwiogwí r̄xa obaxí n̄ipwémáná eñáná payí eaño Judayí Jisaso yá s̄yikí imónígfá ayo xeaniñ wímeaayarinñagi nání an̄ñ Jisasomí dñí m̄wìkwíro p̄ni n̄wiáriro xámi yagfápi ámi fá x̄r̄f̄rixiniri n̄iriri eañnigini. Ayí re n̄yawiwo an̄ñ s̄ñí imóniñpí xaiwí fá x̄r̄f̄rixiniri n̄iriri eañnigini, “An̄ñají n̄yoní Jisaso seáyí e m̄wimónipa rení? Mosesomí ení seáyí e mimónipa rení? Apaxípániñ imónígfá xwéowami ení seáyí e m̄wimónipa rení? R̄diyowá x̄o ná w̄nání neaiiniñpí apaxípániñ imónígfá xwéowami ámi ámi neaiirigfápi seáyí e mimónipa rení?” n̄yawiwo an̄ñ Jisasomini dñí n̄wìkwíroa úr̄rixiniri n̄iriri eañnigini.

“Ríná Gorixo xegí xewaxo eñpimi dání neariñf̄rini.” ur̄ñí n̄anirini.

¹ Gorixo eñná w̄fá rókiamoagfáwa r̄fwamiñ earo x̄xegíni ero egfápi dání x̄oyá xwiyfá negí ar̄owéyo ayá wí nura n̄bayí:sáná ² agwi s̄fá yoparf̄yí t̄ñí ríná xegí xewaxo xwiyfá r̄r̄ amipí wíwap̄yemerí eñpimi dání neariñf̄rini. Xegí xewaxo amipí imóniñpí n̄p̄ni nání xiáwo imónf̄winigini ur̄peañorini. Omí dání an̄fna t̄ni xw̄fári t̄ni im̄ixiñf̄rini. ³ O Gorixo nik̄niri seáyí e imóniñpí ax̄p̄ni ení aupák̄k̄ inariñorini. Xano yapí pákíní imóniñorini. Sogwí s̄ñí emá amipí n̄p̄ni oyá xwiyfá eñí eáníñ r̄ñpimi dání xomax̄niñ yárinñagi nání xegí imóniñpa s̄ni imónini. Xewaniño íwí ámá yarígfápi nání yokwarimí wiipaxí oimóniri n̄wiárimáná n̄peyiri Ñw̄fá seáyí émí imóniñoyá wé náumini éf̄ ñweani.

“Gorixomí xewaxo an̄ñajíyo seáyí e múronini.” ur̄ñí n̄anirini.

⁴ Gorixo o e imónf̄winigini nur̄pearí n̄wimixir̄fná an̄ñají e imónf̄rixiniri ur̄peañpimi aga seáyí e wíarí imóniñpí t̄ni x̄ixeni seáyí e wimixiñf̄rini. ⁵ Omí B̄kwíyo n̄irini eáníñ r̄pí Gorixo ur̄ñípa an̄ñají ḡyo ax̄p̄ni ur̄ñirini, “Joxí r̄xa ḡ íwoxi oimóniri simix̄f̄rini. Agwi ríná jox̄niñf̄ semeáárini.” E ur̄ñípa an̄ñají ḡyo ax̄p̄ni ur̄ñirini? Oweoi, wí e mur̄ñf̄rini. Xewaxo nání ámi b̄i re r̄ñípa an̄ñají ḡyí nání ax̄p̄ni r̄ñf̄rini, “Nioni xegí xanoní imónim̄f̄ni. O ḡíwo imóniniñoi.” r̄ñípa ax̄p̄ni an̄ñají ḡyí nání r̄ñf̄rini? Oweoi, wí e mir̄ñí eñagi nání “O ayo seáyí e wimónini.” n̄iriri eaar̄ñini. ⁶ Xegí niaíwí xám̄niñf̄ emeañomí xw̄fá r̄r̄imi nání w̄r̄enap̄ni nání nimónir̄fná B̄kwíyo n̄irini eáníñ r̄pí ení r̄ñnigini, “An̄ñají Gorixoniyáyí n̄ni omí nup̄k̄inimearo seáyí e uméf̄rixini.” r̄ñí eñagi nání o seáyí e wimónini. ⁷ An̄ñají nání B̄kwíyo re n̄irini eáníñ, “Gorixo xegí an̄ñají —Ayí x̄o sekaxí ur̄f̄pi t̄ni x̄ixeni seáyí wiip̄ri nání imónígfáyirini. Ayí im̄ñniñf̄ imónf̄rixiniri wimixiri r̄fá ápiáw̄niñf̄ imónf̄rixiniri wimixiri yar̄ñf̄rini.” An̄ñají nání e n̄irini eáníñagi aiwi ⁸ xewaxo nání re n̄irini eáníñ, “Gorixoxini, dixí ámayo numeñwear̄fná ná r̄fwíyo aí s̄ni ax̄p̄ni an̄ñf̄ umeñwearí pí pí wé róniñf̄ imóniñpí t̄ni x̄ixeni nerí umeñwearí er̄f̄rini. ⁹ Joxí wé róniñpí nání simóniri un̄f̄pi nání m̄simónipa erí yar̄ñagi nání Gorixoní dixí Ñw̄fáoni n̄irir̄pearí ámá dixí imónígfáyo seáyí e simix̄f̄agi nání dñí nífá sinarini.” E n̄irini eáníñagi nání “Xewaxo an̄ñajíyo seáyí e r̄fá wimónini?” yaiwipax̄rini. ¹⁰ Xewaxomí ur̄ñí r̄pí ení n̄irini eáníñ, “Ám̄náoxini, iwam̄fó dání amipí n̄ni wí s̄ni mimóniñáná joxí xw̄fá r̄r̄i ikw̄rori an̄fna dixí wé t̄ni im̄ixiri eñf̄rini. ¹¹ Apí an̄f̄n̄fá eñagi aiwi joxí s̄ni an̄ñf̄ miní ñwear̄f̄rini. An̄fna t̄ni xw̄fári

tíni iyfá nípánoyí urí nerfná yaríñpáníñj ímónáná ¹² joxi iyfá nixoperi tarigfápa axípi e tírfáríni. Ámá iyfá urú emi nímori síñj wú pánarigfápa axípi anjnamí tíni xwfarími tíni e imixirfáríni. E nerí aí joxi imóníñjpi aníñj miní síni axípi nímóníri xwiogwí dñj nímori fá ropaxí mimóní nípweri aí joxi wí mipepa erfáríni.” Xewaxomi e nuríri aí ¹³ ámi axomi re uríñpa anjñají gíyo eni uríñfíni, “Nioní ámá joxi símí tíni siarigfáyo xopírará níwiri íkwianwí díxí síkwí ikwiárírfánáníñj simixiyimfá íná nání nioní imóníñjpa xixeni axípi nímóníri gí wé náúmíni éf níñweari weníñj nerí ñweat.” Xewaxomi e uríñpa anjñají gíyo axípi uríñfíni? Oweoi. ¹⁴ Xewaxo ríxa e imóníño enagi aiwi anjñají nñni ayí sa kwíyíyíñni. Goríxo sekaxí uríñpi xixeni seáyí wiipíri nání imónígíyíñni. Ámá xfo xegí yeáyí uyimíxemeanfáyo arírá uwiipíri nání urowáraríñyíñni.

2

“Jisaso neaiñjpi símímanjímíni tñfírxíni.” uríñj náníñni.

¹ Xewaxo anjñajíyo seáyí e wimóníño enagi nání xwíyífá o nání arfá winwápi pñni níwiárírane ewé gwí mityáríniñáná ná jfami níkwíaríga waríñpa axípi e yanígíniñi apimi xaiwí fá níxirírane píraníñj xídíwanígíni. ² Ayí rípi nání seararíñni. Enjína Goríxo negí arfowéyo anjñají uríro wíwapíyiro éfápimi dání uragípi aí pírfí wiakipaxí mimónípa eri ámá xwíyífá apimi ogámí nero pírfí wiaíkigífá ayí ayo Goríxo xixeni pírfí umamori enj enagi nání ³ agwí ríná nene rípi wí yaiwipaxene meníni, “O awíaxí nerí yeáyí neayimíxemeanfá nání neaiñjpi ríwí nukínímoranénáyí, ananí pírfí o neamamonfápimi dání nurakínárími upaxíñni.” yaiwipaxene meníni. Xámí Ámíná Jisaso xewaníño Goríxo yeáyí neayimíxemeámíniñi neaiiaríñjpi nání nínearímáná enáná ámá omí arfá wigífáwa nene “Neparíni.” yaiwianí nání sopíñj noro wáf neararífná ⁴ Goríxo eni nene “Neparíni.” yaiwianí nání emímí tíni ayá ríwamónípaxí imóníñj tíni amípí xixegíni ámá mepaxí imóníñj tíni sopíñj noa unjíñni. O xfo wimónaríñjpi tíni xixeni ámá awa kwíyípimi dání emímí epaxí oimónípoyíniñi winjpi tíni egíapimi dání sopíñj noa unjíñni.

Yeáyí neayimíxemeanfápi nání mfkí ikiño Jisatoríni.” uríñj náníñni.

⁵ Goríxo ámá anj síñj imónínfárími —Arí nání nioní níriñi ríwamíñj eairíñni. Arími ñweapírfáyí Goríxo anjñajowamí símanwíyóníñj yeáyí wuríñpírfá nání ráriñjmaní. ⁶ E nerí aí ámá wo Goríxomi uríñj rípi Bíkwyíyo wí e níriñiñi eáníñjagi nání “Ámáyf Goríxoyá dñj tíni amípí níyoní seáyí e níwimónípírfáríni.” nene re yaiwipaxíñni, “Ámáyf pí imóníñjagífa nání Goríxoxí ayí nání dñj nímori umearíñfíni? Ayí joxi ananí peayí wianípaxíyí enagi nání raríñni. ⁷ Aníñj marfái, bí onímíapí nání ámá anjñajíyo íniñi owimónípoyíniñi níwáríri aí ámi ríwíyo dání wé íkwianwíyo unjíríríri seáyí e wimíxíri nerfná seáyí e numfeyoari [amípí nñni joxi díxí wé tíni imixíñjyo seáyí e níwimóníri oumenweáfírxíniñi urípeañfíni.] ⁸ Joxi anjñajíñni, amípíraní, nñni ámáyo íniñi wuríñwíñgíniñi wimíxíñfíni.” Bíkwyíyo e níriñiñi eáníni. Goríxo nñni ámáyo yeáyí wuríñwíñgíniñi níwimíxírfáná payíkeyí bí mimíxípa enj enagi nání nene re yaiwipaxíñni, “Ámáyf Goríxoyá dñj tíni amípí níyoní seáyí e rífa wimóníni?” yaiwipaxí aí agwí ríná nene amípí nñni ámáyo íniñi imóníñjagi mí míwómíxaríñwíni. ⁹ E nerí aiwi ámá Goríxo onímíapí nání anjñajowamí íniñi wimíxíñjomi ríxa mí wómíxíñwáríni. O, ayí Jisaso nání raríñni. O Goríxo nene nání wá níneawianíri píraníñj e wíítmígíniñi yaiwíaragípi tíni xixeni nerfná ámá nínenení nání neapeínfá nání onímíapí bí anjñajowamí íniñi wimóníwíñgíniñi wimíxíñfíni. Íniñi e níwimónírfáná ríñíñj nínearí penj enagi

nání Gorixo ríxa wé íkwianwíyo uñwiráriti seáyí e wimixiriti enjírini. ¹⁰ Gorixo — Xíomi dání amípí níní imónití níní ení o nání imónití ení. O re enjírini. Ámá obaxí xegí íwixéniní nimónitíro xewaxo níknití seáyí e imóninípa axípi imónipírta nání omí ríniní ayá wí wímeanípimí dání wé uroáritimiginí neríná xixeni imóninípi tíní enjírini. “Yeáyí neayimixemeaníta nání apáni míkí ikipaxo, ayí Jisatoráni?” wíaiwipírí nání Gorixo e enjírini. ¹¹ Jisaso —O ámáyí Gorixoyá imónitírixiní wimixarínorini. O tíní ámá Gorixoyá xífo imixiníyí tíní wigí xano ná womí dánini eweagíayí enagi o ayí nání ayá míwiní anani “Gí níríxímeá imónigíayíriti.” rarínití. ¹² O Gorixomi re urínipi Bíkwiyo nírínití eáninagi nání rarínití, “Joxí nání gí níríxímeáyo ‘E imóninorini. E imóninorini.’ ourimíni. Ámá joxí seáyí e rímepírí nání awí eánigíayo áwinimí dání nioní joxí seáyí e rímeminí nání soní orímearimíni.” nírínití eániní enagi nání rarínití. ¹³ Xwiyá Jisaso Gorixo nání riní rípi ení re nírínití eánini, “Nioní omí aga xixeni díní uñwiráritimíriti.” Xwiyá ámi axo riní rípi ení re nírínití eánini, “Ámá Gorixo niaíwí nemearíniní niapíníyí, ayí aí tíní nawíní riyenerini.” ení nírínití eániní enagi nání re seararínití, “Jisaso ayí nání ayá míwiní anani ‘Gí níríxímeá imónigíayíriti.’ rarínorini.” seararínití.

“Jisaso nepa ámá imóniniginí.” uríní nánitíni.

¹⁴ Ayínáni niaíwí raríníyí warárimí dání gíwí tíní ení tíní tígíayí imónigíá enagi nání xewaxo ení axípi imóniniginí. Xewaninjo níperínipimí dání ámáyo aníá wimixipaxí imóninjomí —O ayí oborini. Omí migí wimixirití ¹⁵ ámá íníná nanínaniginí wíwaniníyí wáyí nerínipimí dání gwíniní nweagíayo níkwearíniní wárití éimiginí warárimí dání ámá gíwí tíní ení tíní tígíayí imónigíápa axípi e imóniniginí. ¹⁶ Ayí neparini. O anínajíyo arírá owimínití neríná e mimóniniginí. Ámá Ebíramoyá iyí axípa imónigíáyo arírá owimínití nání neríná wará ayí inigíápa axípi ininiginí.

¹⁷ Ayínáni o apaxípaniní imóniní xwé wo nimónimáná xegí xexírímeániní imónigíáyo píraniní ayá urímixirití Gorixo xífo urínipi nání díní uñwiráripaxí imóninípi erí neríná íwí ámá yarígíápi yokwarimí wiipaxí oimónití rídiyowá yarígíápa axípi rídiyowániní inimínití nání pípi inipaxí maríái, sa wará xegí xexírímeáyí inigíápi inipaxí enagi nání xífo ení axípi e ininiginí. ¹⁸ Ríniní wímeanípimí dání obo iwamíto wíwapíyino enagi nání ámá obo agwí ríná dání óreámioáritíxínití wíwapíyaríníyo ení arírá wipaxí imóninjo enagi nání rarínití.

3

“Moseso seáyí e imónagí wo enagi aí Jisaso aga seáyí e wíarí múroni.” uríní nánitíni.

¹⁻² Ayínáni gí níríxímeáyíné, —Seyíné Gorixo anínami dání xíoyá imónitírixiní wéyo íá seaumíniníyínerini. Seyíné Jisaso nání díní émóritíxini. Gorixo nene tíní e nání urowárenapinjo, ayí orini. Apaxípaniní imóniní xwé, nene “Apimí díní wíkwíroariníwáriti.” rarínwárimí píraniní xídítírixínití arírá neainíntá nání imóninjo, ayí orini. Moseso eníná ámá Gorixoyá aníniní imónigíáyo numeírná xixeni wíinípa ámá Gorixo xífo wimónarinípi e éwiniginí urípeáagi nání xixeni wíino, ayí axo Jisaroni. O nání píraniní díní émóritíxini. ³ Ayí rípi seararínití. Aní wíwá nání “Nanjíwáriti.” níríro míní síná nimeeánitíro aiwí aní iwámi mírino nání aga míní síná seáyí e umeeánipaxíriti. Axípi e imóninípa Moseso nání míní síná umeeánipaxí imóninagi aiwí Jisaso nání ayí anípaxí míní síná umeeánipaxíriti. ⁴ Aní ayí ayí wí xegípi mimóní níní ámá mírariní gí aiwí amípí níní imóninípi imixinjo, ayí Gorixo enagi nání rarínití. ⁵ Ayí rípi nání ení “Jisaso nání díní píraniní émóritíxini.”

seararínini. Moseso eníná áamá Gorixoyá aníniní imónigfáyo xixeni pírániní numeirfná áamá xínáiwániní nimóniro wigf bosowami pírániní nwiiróna yarigfápa axípi éniní nerí amípi Gorixo rfwíyo rínfapí nání woákfkf winí aiwí ⁶ Kiraiso Moseso nimóniri enípa axípi nimóniri enímani. Omi wiárfí nimúrori re eníriní. Niáwa áamá xanowayá imónigfáyo pírániní numeirfná yarigfápa Kiraiso axípi e nerí áamá xanoyá aníniní imónigfáyo xixeni pírániní umeiníriní. Nene wará saríwá mímáriní nerane “Jisaso e nineaínfáriní.” niyaiwirane díní wikwímoarínwápimi dání sáyf nimóniri rarínwápi aníní miní xaíwí fá nixira nuranénáyf, ayf aní Gorixoyániní imóninwiní.

“Maní pírí wiaíkiagfáyf díní sixf ínfríxiniri ene mñweaagfáriní.” uríní nánirini.

⁷ Ayínáni Gorixo xegf kwíyípi tíni Bíkwyíyo dání ríní rípi tíni xixeni segf seárfawéyf maní nwiákiro díní sixf ínfríxiniri imónine ñweaagfámani, “Agwí ríná maní Gorixoníyá seararínagi arfá níniróna ⁸⁻⁹ eníná segf seárfawéyf áamá díní meane nemeróna yagfápa mepa éfríxiní. Ayf gf maní xowiaíkímí níniro nepa ení eáninorfaníri iwamfó níwapíyiro neróna xwiogwí 40 pwearfná nioní emímí nwiwápiya unápi síhwí nwiwíga nuro aí wigf díní wakísí níniro rfwí nimoagfáriní. E yagfápa seyfné ení axípi mepa éfríxiní. ¹⁰ Ayínáni segf seárfawé íná ñweagfáyf nání wikí nwóniri re ríjanigíni, ‘Ayf íniná díní xenwíni moro Gorixoní sekaxí urarínápimi mífá dípá ero yarigfáyfíriní.’ níriri ¹¹ wikí ríá ápiáwíniní nwonífná síñá womí dániníní re ráríjanigíni, ‘Xwíá díní sixf ínfrífa nání wípímoarínárimí wí nñweapírfámani.’ ráríjanigíni.” Segf seárfawé íná ñweagfáyf Bíkwyíyo dání e nírini eáninípi tíni xixeni nero Gorixomí maní pírí nwiákiro nání díní sixf ínfríxiniri ene wí mñweaagfáriní.

“Neárfawéyf Gorixomí maní wiaíkiagfápa mepa éwanigíni.” uríní nánirini.

¹² Gf níríxfmeáyfné, wiyfné sípi nero aríkwíkwí nwiwínípipimi dání Nwíá wí mípé aníní síñí imóniníomí rfwí umófríxiniri pírániní awíniní menweánfríxiní. ¹³ Wiyfné fwí néra nurínípipimi dání yapf néwapíniro díní wakísí níniróna Gorixomí rfwí umopfríxiniri síá Bíkwyíyo dání Agwíyí ríniníyí síni imóninánáyf, síni epaxí enánáyf, síá ayf ayo xixe ení ríremíxf inayífríxiní. ¹⁴ Ayf rípi nání seararínini. Díní Kiraisomí iwamfó dání nwiwíkwíroranéná wará saríwá mímáriní nerane xaíwí fá xirínwápi aníní xaíwí fá nixira nurane negf peaníwaé nání síni xaíwí fá nixira nuranénáyf, nepa Kiraiso tíni ikárinínwaénerini. ¹⁵ Bíkwyíyo re nírini eáninípi tíni xixeni nerínípipimi dání ananí díní wíkwíroarínwápi xaíwí fá nixira upaxíriní, “Agwí Gorixo seararínagi arfá nwiiróna eníná segf seárfawéyf omí maní xowiaíkímí nwiiróna díní wakísí níniro nání rfwí umoagfápa seyfné ení axípi e mepa éfríxiní.” E nírini eáninípi tíni xixeni neranénáyf, díní wikwíroarínwápi xaíwí fá nixira waníwáriní.

¹⁶ Ayf rípi nání seararínini. Áamá Gorixo rarínagi arfá nwiiróna maní xowiaíkímí wiagfáyf, ayf gíyíriní? Níni ayf áamá Moseso Isipíyí aníyo dání wirímeáná e píní nwiárimí wagfáyf meníraní? ¹⁷ Xwiogwí 40 apí pwearfná Gorixo áamá gíyo wikí nwiwóga wagfáriní? Ayf axíyí fwí nero áamá díní meane dání nípea emeagfáyf meníraní? ¹⁸ Áamá Gorixo síñáyo dání nurífná “Xwíá e nñwearóna díní sixf ínfríxiniri enírimí wí nñweapírfámani.” uragíyí gíyíriní? Ayf axíyí xfomí maní pírí wiaíkiagfáyf meníraní? ¹⁹ Ayínáni nene níjía re imóninwiní. Neárfawé íná ñweaagfáyf díní mwiwíkwíropa nero nání Gorixoyá xwíá díní sixf ínfríxiniri enírimí wí níremoro ñweaagfámani.

4

“Nene díní sixf ínaníwá nání imónine síni imónini.” uríní nánirini.

¹ Ayínáni Gorixo ayí dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ negɨ neárɨawéyo sɨmɨmanɨyo dánɨ urɨñɨpɨ sɨnɨ enagɨ nánɨ xɨo ámayo eyeyírómɨ nerɨná wiyɨné nánɨ re seaiaiwinɨgɨnɨrɨ, “Ayí e ηweapaxɨ mimónɨñoɨ.” seaiaiwinɨgɨnɨrɨ wáyɨ nerane píránɨñɨ oyaneyɨ. ² Negɨ neárɨawéyɨ áamá dñj meanje nemeróná xwɨyɨá xwɨá dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enɨrɨmɨ nánɨ yayɨ winɨpaxɨ imónɨñɨpɨ arɨá wiagɨápa nene enɨ axɨpɨ arɨá winɨwárɨnɨ. Ayí arɨá nɨwiwo aɨ arɨá nɨwiróná dñj mɨwɨkwɨropa nero nánɨ surɨmá arɨá nɨwiárɨro xwɨá dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ imónɨñɨrɨmɨ mɨrémó áamá dñj meanje dánɨ penowɨgɨawɨxɨnɨ. ³ Dñj wɨkwɨroarɨñwaéne dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enje páwɨarɨñwárɨnɨ. Ayí Gorixo rɨpɨ rɨñɨ enagɨ nánɨ “Dñj sɨxɨ ínánɨwá nánɨ imónɨñe rɨxa rɨa neaipɨmoárɨnɨ?” nɨyaiwirane nɨjɨá imónɨñwɨnɨ, “Gorixonɨ manɨ nɨwiaɨkɨarɨgɨáyo wɨkɨ rɨá ápiáwɨñɨñ nɨwónɨrɨná sɨñá womɨ dánɨñɨñ re rárɨñanɨgɨnɨ, ‘Xwɨá ayí dñj sɨxɨ ínɨpɨrɨa nánɨ wɨpɨmoárɨñápɨmɨ wɨ nɨñweapɨrɨámanɨ.’ rárɨñanɨgɨnɨ.” Xwɨárɨ tɨnɨ anɨna tɨnɨ imɨxárɨñe dánɨ amɨpɨ nɨpɨnɨ xɨo imɨxɨpɨ rɨxa yárɨnɨñagɨ aɨwɨ xwɨyɨá apɨ e rɨñɨnɨgɨnɨ. ⁴ Bɨkwɨyo wɨ e sɨá wé wɨúmɨ dánɨ wo nimónɨmáná Sabarɨá imónɨñɨyɨ nánɨ re nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, “Gorixo sɨá wé wɨúmɨ dánɨ wo pwearɨná amɨpɨ nimɨxa núnsáná pɨnɨ nɨwiárɨrɨ Sabarɨá imónɨñyɨmɨ kɨkɨá nɨñwearɨ dñj sɨxɨ ínɨñrɨnɨ.” nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ. ⁵ Ámɨ wɨ e dñj sɨxɨ ínɨpaxe nánɨ re nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ, “Xwɨá dñj sɨxɨ ínɨpɨrɨa nánɨ Gorixonɨ wɨpɨmoárɨñápɨmɨ wɨ nɨñweapɨrɨá menɨnɨ.” nɨrɨnɨrɨ eánɨnɨ. Xwɨyɨá apɨáú nɨrɨnɨrɨ eánɨñagɨ nánɨ “Nene dñj sɨxɨ ínánɨwá nánɨ imónɨñe rɨxa rɨa imónɨnɨ?” nɨyaiwirane nɨjɨá imónɨñwɨnɨ.

⁶ Enɨná xwɨyɨá xwɨá dñj sɨxɨ ínɨpɨrɨa nánɨ imónɨñɨrɨmɨ nánɨ yayɨ winɨpaxɨpɨ arɨá wiagɨáyɨ Gorixonɨ manɨ xowɨiaɨkɨmɨ néra warɨñagɨa nánɨ dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enje xe ηweáɨrɨxɨnɨrɨ sɨñwɨ mɨwɨnɨpa enɨ erɨ wɨnɨ e xe ηweáɨrɨxɨnɨrɨ sɨñwɨ wɨnɨnɨá erɨ enagɨ nánɨ ⁷ re nɨyaiwirane nɨjɨá imónɨñwɨnɨ, “Nene dñj sɨxɨ ínánɨ nánɨ imónɨñe ηweaanɨwáíná nánɨ Gorixo rɨxa sɨá ámɨ wɨyɨ rárɨñrɨnɨ.” Bɨkwɨyo dánɨ sɨá ayɨ, ayí Agwɨyɨ rɨnɨñɨyɨrɨnɨ. Neárɨawéyɨ arɨá mɨwɨgɨe dánɨ ná rɨwɨyo Gorixo manɨ mɨxɨ ínáyɨ Depitoyáyo dánɨ xwɨyɨá Bɨkwɨyo nɨonɨ xámɨ mɨñɨ iroárɨápɨ nɨrɨrɨ re rɨñɨnɨgɨnɨ, “Agwɨ manɨ Gorixonɨyá seararɨñagɨ arɨá nɨniróná dñj wakɨsɨ minɨpa époyɨ.” rɨñɨ enagɨ nánɨ “Nene dñj sɨxɨ ínánɨwáíná rɨa imónɨnɨ?” yaiwɨarɨñwárɨnɨ. ⁸ Josuao negɨ neárɨawéyo xwɨá dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enje nɨpemeámɨ nurɨ nɨrémorɨná dñj sɨxɨ Gorixo e ínɨrɨxɨnɨrɨ wimónɨñɨpɨ nepa nɨnɨro sɨñwɨrɨyɨ, ayɨmɨ dánɨ rɨwɨyo Gorixo sɨá dñj sɨxɨ ínánɨwá nánɨ imónɨñɨ ámɨ wɨyɨ nánɨ rɨmɨnɨrɨ enɨmanɨ. ⁹ Ayínánɨ nene re nɨyaiwirane nɨjɨá imónɨñwɨnɨ, “Sɨá Gorixo amɨpɨ nɨnɨ nimɨxárɨmáná dñj sɨxɨ ínɨñyɨnɨñɨ imónɨñɨ axɨpɨ áamá xɨoyá imónɨgɨáyɨ nánɨ dñj sɨxɨ ínɨpɨrɨíná sɨnɨ imónɨnɨ.” yaiwinɨwɨnɨ. ¹⁰ Dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enɨpɨmɨ páwɨño, xɨo Gorixo xwɨá amɨpɨ nɨnɨ imɨmɨxɨmɨ nɨyárɨmáná kɨkɨá nerɨ dñj sɨxɨ ínɨñɨpa axɨpɨ e nerɨ xegɨ e éwɨnɨgɨnɨrɨ urɨpɨañɨpɨ nɨyárɨmáná xewanɨño rɨxa dñj sɨxɨ nɨnɨrɨ ηweanɨ. ¹¹ Ayínánɨ neárɨawéyɨ manɨ Gorixonɨ pɨrɨ nɨwiaɨkɨro sɨñwepɨgɨ neaɨwapɨyagɨápɨmɨ nɨxɨdɨrane omɨ rɨwɨ umoanɨgɨnɨrɨ dñj sɨxɨ ínɨrɨxɨnɨrɨ enje ηweáwanɨgɨnɨrɨ anɨñɨ minɨ nerane píránɨñɨ nɨrɨkwɨnɨrane oyaneyɨ. ¹² Ayí rɨpɨ nánɨ seararɨñnɨ. Xwɨyɨá Gorixoyápɨ pí pí oenɨrɨ wimónarɨñɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ epaxɨ imónɨrɨ enɨ eánɨrɨ enɨpɨrɨnɨ. Xegɨ ηwá yɨnɨñɨñɨñ imónɨñɨpɨ kɨrá manɨ mɨdɨmɨdánɨ wenɨ nɨnɨyɨ ηwá yɨnɨñɨpɨ tɨnɨ xɨxenɨ mimónɨnɨ. Kɨrá aga ηwá yɨnɨñɨ bá xómɨñɨ xɨáyo tɨnɨ enɨ wɨwɨyo tɨnɨ dakwɨpaxɨpa xwɨyɨá oyápɨ ámayo wairɨrɨ nɨwirɨná wɨgɨ xwɨoxɨyo fá nɨmɨárɨnɨrɨ ayá tɨnɨ dñj tɨnɨ kumɨxɨnɨñe dakwɨarɨñrɨnɨ. Pí pí áamá dñj moro pí pí “Emɨnɨrɨ oemɨnɨ.” wimónɨrɨ yarɨgɨápɨ eyeyírómɨ yarɨñrɨnɨ. ¹³ Amɨpɨ nɨnɨ Gorixo —Pí pí éwápɨ nánɨranɨ, rɨwápɨ nánɨranɨ, yarɨñɨ imɨmɨ neaɨáná “Ayí apɨ nánɨ e rɨárɨnɨ. E éárɨnɨ.” uranɨwáo, ayí orɨnɨ. Amɨpɨ nɨnɨ o imɨxɨñyɨ xegɨ sɨñwɨ anɨñe dánɨ wɨ pɨnɨ imónɨpaxɨ menɨnɨ. Amɨpɨ nɨnɨ xegɨ sɨñwɨyo dánɨñɨñ nɨparárɨmáná sɨñánɨ imónɨnɨ.

“Negɨ apaxɨpánɨñɨ imónɨñɨ xwéo Jisasorɨnɨ.” urɨñɨ nánɨrɨnɨ.

¹⁴ Nene apaxípaníñí imóníñí xwé wo —O ríxa ańńámíni peyiño, ayí Gorixomi xewaxo Jisasoríni. Apaxípaníñí imóníñí xwé o tńwaéne eńagí nání woákíkí nerane “Apimí dńñí wíkwrńwńni.” raríñwápi xaiwí fía oxíraneyí. ¹⁵ Ayí rípi nání raríñni. “Negí apaxípaníñí imóníñí xwé nene wé róníñí imóníñípińi oyaneyíńi neríńa eńí meání yaríñagwi nńeaníńńa wí dńñí sipí mńeaiaríńni?” ríseaimónaríni? Oweoi, nene fíwí oépoińi neaímeaaríñípi o ení fíwí oení wímeáagi aiwi wí fíwí meńo nání nene wí e wíaiwipaxí meníni. Sa “Samíñí nimóníri yaríñagwi nńeaníńńa ananí dńñí sipí neaiaríńorńani?” wíaiwipaxírińi. ¹⁶ Negí apaxípaníñí imóníñí xwé e imóníño eńagí nání amípi samíñí neaimíxipaxí imóníñípi wí neaímeáńa Gorixo —O ámáyo ayá xwapí urímíxaríńorńi. O wá neawianíri ayá nearímíxíri oeníri wará sarfíwá mímárinípa nerane oyá siá íkwianńwńna tńñí e ańwí éńíñí úwaníñni.

5

¹ Apaxípaníñí imóníñí xwé wo wo nowani fíwí wigí ámá yaríñgípi nání Gorixoyá íráf oníje nání nńwuríyiro aiwá peaxí utiro rídíyowá wiíro epírífa nání xfo wigí imóníñí dání éńíñí nńyoari urípeaaríńowaríni. ² Awa ení wé róníñí imóníñípińi oyaneyíńi nero aí eńí neáníro mímopaxí wíagífa nání wigí ámá majífa nero xenwímíni kńmónífáyo ananí awayíni mímeyówárí wipaxowaríni. ³ Wé róníñí imóníñípińi oyaneyíńi nero aí eńí neáníro mímopaxí wíagífa nání wigí ámá fíwí yaríñgípi nání rídíyowá wíaríñgípa fíwí wíwaníńowa yaríñgípi nání ení rídíyowá minípaxí mimóníñíawaríni. Awa ení aga ninípaowaríni. ⁴ Ámá wo xewaníño wé íkwianńwńyo nńwírńrńri xfo xegí dńñíyo dání rípeánaríńmaní. Oweoi, nowani eńíńa Gorixo xfo xegí dńñí tńni Erono api e oimóníri wéyo fía umírińpa axípi umíńa apaxípaníñí imóníñí xwéowa imónaríñgíaríni. ⁵ Kiraiso ení xewaníño seáyí e nímíeyońri apaxípaníñí imóníñí xwé woní oimónímńri mírípeáníńnigíni. Oweoi, Gorixo omí seáyí e numíeyoari Bíkńyí nńrińri eáníñí rípi uríńnigíni, “Joxí gí íwoxi oimóníri simíxíaríni. Agwí rína joxíńńí semeáaríni.” nuríri ⁶ Bíkńyí amí wí e nńrińri eáníñí rípi ení uríńnigíni, “Apaxípaníñí imóníñí Meríkisedeko nimóníri eńí yapí joxí ení axípi aníñí nání e imónírińni.” uríñí eńagí nání Kiraiso e imóníñírińi. ⁷ Xámí o ámá nimóníri xwífa tńyo nńwearńa “Ámá nńpíkianíro yaríñgípi nání wáyí niníńgíńrińi ápo dńñí sńxí nńmímopaxorńani?” nńyaiwírí aríra oníńri ńwí piyí nńwírńri gwíńí kńkńfa tńni ríxíń urána xanomí arífa nńwirí píraníñí yapeníño eńagí nání omí xíxení arífa wíńorńi. ⁸ O Gorixomi xewaxo aí rńńńí xfomí nńwímearí peníyo dání re nńyaiwírí nńjía imóníñírińi, “Ápomí arífa nńwirí xíxení neríńa api e xíxení rí rńńmeaaríni?” E nńyaiwírí nńjía nimóníri ⁹ xano wimóníñí nńpńni ríxa sńpearímí nńyáríri nání ámá xfomí píri mńwíakí arífa wíaríñgí gíyí gíyí nńni aníñí miní ínńa nańni ńweapírífa nání yeáyí uyímíxemeapaxo imóníri ¹⁰ Gorixo re rárńñípi tńni xíxení imóníri eńírińi, “Xwé apaxípaníñí imóníñí Meríkisedeko imóníñípa axípi imóníńorńi.” rárńñípi tńni xíxení imóníri eńírińi.

Jisasomí ríwí umóńríxńri eríri wíñí nánírińi.

¹¹ “Nioní ‘Kirisso nání nńrińńa Meríkisedeko nání nńrińńńí apńńńí apńńńí imóníni.’ osearímíni.” nńnimóníri aiwí arífa iwayí pírogíayíne, seyíne mńkńpi nání nńjía imónípińi nání aríge searímíni? ¹² None ayá wí searéwapíyíńwá eńagwí nání xamíñyíne e dání wíyo nuréwapíyípaxí nimóníńńa ayí nańí imónímńri eńí aiwí seyíne sńni majímajífa yaríñagífa nání ámá wí amí Kiraiso nání sńrińńí imóníñípimí dání nńsearéwapíyípaxí imóníñíayíneríni. Seyíne aiwá nńpaxí mimóní amíñńi naríñgíayí yapí imóníñoi. ¹³ Ayí rípi nání seararíñni. Ámá aiwá nńpaxí mimóní sńni amíñí naríñgíayí nńni “Api neríńa wé róníñípi yaríńoi.” rńńńípi nání majífa nero nání sńni nńaiwí píopia yapí imóníñoi. ¹⁴ E nerí aí aiwáyí ámá ríxa amíńaníñí imóníñíayí

narigfáriní. Ámá e imónigfáyí wigf díní tñní píraníñí éwapfnarigfá enagí nání naní imóníñíþíraní, sþí imóníñíþíraní, ananí mí ómíxarigfáyítriní.

6

1-2 Ayínání, nene xwiyfá Kiraiso nání sirimíñí imóníñíþí aníñí miní mirínípa oyaneyí. Íníná ámí ámí xwiyfá sirimíñí imóníñí ríþí ríþí nitíwayírorí mirínípa oyaneyí. Xwiyfá negí fwi amíþí néra nurfná aníñímixínanírane yaríñwáþí aga rfwíminí nimamopaxíþíraní, xwiyfá Gorixomí aga díní níwikwíropaxíþíraní, xwiyfá igfá xixegíñí eánaríñwáþíraní, Gorixoxo naní owimíxíní wé seáyí e wikwiáraríñwáþíraní, ámá pegfáyí ámí wiáþíñimeapírfáþíraní, Gorixoxo ámáyo mí ómómíxímí nerí xwiyfá umeáraná aníñí ñweapírfáþíraní, xwiyfá apí apí ámí nitíwayírorí méwapíñípa oyaneyí. Sa xwiyfá Gorixoyá ámá arfá níwiríñíþímí dání yóf imóníþaxíþí éwapfnaní nání oxímeaneyí. ³ Gorixoxo apí xe oéþoyíní sñwí níneanírínáyí, ananí yanfwiní.

⁴ Ayí ríþí nání “Xwiyfá xámí nitíwayírorane éwapíñíñwáþí þíñí níwiáírane xwiyfá yóf imónaníwá nání imóníñíþí oxímeaneyí.” seararíñí. Ámá Gorixoxo xewaníño nání “E imóníñoríani?” oyaiwíþoyíní ríxa wfá wókímíxírí ámá aiwá gígfí nerfná níjfá awfí yaríñí imóníñíþí nání imónarigfáþa axíþíñí e nero aníñamí dání Gorixoxo neaiapíñíþí nání níjfá imóníro kwíyí oyáþí ámá wíyo tñní nawíní wainí ⁵ ámá aiwá awfí imóníñíþí gígfí nerfná “Naní imóníñí.” yaiwiarigfáþa xwiyfá Gorixoyáþí tñní ení eáníñí o yeáyí níneayímíxemearí neameñweaníná imóníñíþí tñní axíþí gígfíñíñí nerfná “Naní imóníñí.” yaiwiro néfasáná ⁶ díní wikwíroarigfáþí rfwíminí nimamorfnáyí, ayí Gorixomí xewaxomí ikayfwi oumeapíþoyíní ámí yoxáfámíñíñí yekwíroáraríñagfá nání ámí xwiyfá kíñimóníþíxíní uríþaxí imóníñíþí bí meníñí. ⁷ Ayí ríþí nání seararíñí. Xwíá iniá ámí ámí nearí aínáná ámá aiwá omíñí fwi urfáyí nání aiwá naní yaparíñíþí, ayí Gorixoxo aiwá naní oyapíñí xwiyfá tñní píraníñí imíxaríñíþíriní. ⁸ E nerí aí xwíá iniá ámí ámí nearí nainí aiwí aiwá naní míyapí ará ení tñíñí kísonáraríñíþí, ayí ráñíñí imóníñíþí enagí nání Gorixoxo ríxa níramíxímíñí nání imóníñí arfá yímíñí nání imóníñí eníþíriní.

⁹ Díní sñí seayíñáyíné, nioní míxí e nísearí aiwí “Seyíné nioní míxí searfáþí míyaríñoí.” nimónaríñí. “Óf Gorixoxo yeáyí seayímíxemeanfá nání imóníñíyímíñí xídaríñoí.” nimónaríñí. ¹⁰ Ayí ríþí nání seararíñí. Gorixoxo xíxeni mimóníñíþí tñní míyaríño enagí nání amíþí seyíné xfómí níxíðíróná ero ámá xegí imóníñíþí arírá wigfáþí sñí níwiríñíyo dání síwá réñíñí winíro “Nene Gorixoxí díní sñí ríyíñwíñí.” síwá éñíñí winíro yaríñíþí nání o wí arfá ikeamopaxí meníñí. ¹¹⁻¹² Seyíné rfwí síwá níyírí mé ámá ení neáníro Gorixomí díní wikwíro “Xewaníño óf oneaimoní.” yaiwiro yaríñíþí dání Gorixoxo símímaníyo dání “Nísiimfáriní.” uríñíþí wímeaaríñíyo íkaníñí wíaxíðíþí nání seyíné wíyíñé wíyíñé amíþí nñí oneáimeaníñí díní íkwímoarigfáþí seáimeaní nání aníñí miní rfwí níyuníro díní níkwímoa úfíxíní.

“Gorixoxo ríñíþímí díní níwikwímoa úfíxíní.” uríñí náníriní.

¹³⁻¹⁴ Eníñá Gorixoxo Ebírfamoyá símímaníyo dání Bikwíyo níriní eáníñí ríþí uríñíñí, “Nioní píraníñí simíxírí díxí rárfawéyo sayá wímíxírí nemfáriní.” uríñíñí. E sñá wo arfá ení dáníñíñí nurífná ámá wo xfómí seáyí e múróñíño arfá ení dání ríþaxí meñagí nání xewaníño nání níriní uríñíñí. ¹⁵ Ayínání Ebírfamo yómíñí nimóníñí “Gorixoxo níriníþí xegí díní tñní xe óf nímoáwíñíñí.” níyiwírí weníñí nerí níñweanísáná enáná wímeañíñí. ¹⁶ Ámá “Nepa neararíñí.” oyaiwíþoyíní nuríróná níyímíñí imóníñí seáyí e wimóníñí bímí dání uraríñí. Ámá xwiyfá xímíxímí níñíro níriníróná xwiyfá apí rfáþímí dání saníñaríñí. ¹⁷ Ayínání Gorixoxo ámá xfo Ebírfamomí símímaníyo dání uríñíþí wímeañíyí re oyaiwíþoyíní, “Gorixoxo arfómí ‘Naní e níseaiimfáriní.’ uríñíþí ámí ná rfwíyo aiwí

ríninþipimi dáni apaxípa oimónþoyiniri rípeááwa wé róninþipini oyaneyinro nero aí enj neánro m+ximopaxí wigfáwarini. E neri aí xewaxo axípi e éninþ imóninþomani. Gorixo, Mosesomi ñwí ikaxípi nurimáná xegí xewaxo apaxí amþípi nþini aninþni nánþi sþpearþmí yárfwþinþinþi imóninþípa imónþwinþinþi xewaninþo nánþi sþnýayo dáninþinþi niriþiri urþpeañþini.

8

Nene nánþi añþnami dánþi apaxípaninþi imóninþi xwé nánþinþi.

¹ Xwiþyá nioni repiyí nera úa kumixinayinþi, ayí rþiriþini. Negí apaxí xwé imóninþípa xixeni nepa seáyi e imóninþi. O rixa añþnaminþi Ñwíá aga seáyi e wiárf imóninþoyá siá ikwianþwína tñþ e nánþi nþeyiri o tñþ xixeni nimóniri nánþi oyá wé náumini éf ñweani. ² O apaxípa ámani nimónirfná yarigfápa axípi neri senfá añþ mþkí ikiñiwámi dánþi —Iwá áma wo rþkárinþiwámani. Sa Gorixo rþkárinþiwámani. Iwámi dánþi yarinþorini. ³ Apaxípaninþi imónigfá xwé wo wo nowani Gorixo wigí áma nánþi yayí owiniri ridiyowá wiuro peaxí utiro epþrfa nánþi rþpeánigfá enagí nánþi Jisaso eni apaxípaninþi imóninþi xwé wo enagí nánþi áma xegí imónigfáyo nánþi ridiyowá bi miwiipa epaxí mimóninþiriþini. O eni áma nþni nánþi ridiyowá bi wiinþiriþini. ⁴ Áma xwá tþyo dánþi apaxípaninþi imónigfáwa ñwí ikaxí ríninþipimi nixþdiro ridiyowá wiuro aiwá peaxí utiro yarigfá enagí nánþi o sinþi xwá tþyo niñweari sþñwiriyí, apaxípaninþi imóninþi wo imónimiriþi enþmani. ⁵ Apaxípa xwá tþyo imónigfáwa mþkí Kiraiso añþnami dánþi enþpi miyarigfáwarini. Wigí xwá tþyo dánþi neróná yarigfápi sa onapámigþinþi Kiraiso añþnami yarinþpi nánþinþi yarigfá enagí nánþi rarinþni. Moseso Gorixo nánþi senfá añþ xwá tþyo rþkárinþiriþi yarfná o píráninþi erirþ niwiri re urinþpi nioni seararþnþpimi sopinþi niwarini, “Joxi senfá añþ riwáninþi xopaikigí orþkárinþiriþfná dþwí miñþipimi dánþi siwá siþapi xixeni nixþdriþi rþkáririþixini.” Gorixo Mosesomi e urinþpi nioni seararþnþpi tñþ xixeni imóninþagí nánþi “Apaxípa xwá tþyo dánþi imónigfáwa sa Kiraiso añþnami dánþi yarinþpi nánþi onapámigþinþi yarinoi.” yaiwinþini. ⁶ E neri aí agwi ríná Gorixo Jisaso apaxípaninþi wo nimóniri e niwiniþinþi urþpeañþpi apaxípa xwá tþyo ñweagfáwa e éþriþinþi urþpeañþpimi seáyi e múroninþagí nánþi o yarinþpi eni seáyi e wimóninþi. Agwi ríná xwiþyá Gorixo rþwþyo réoárinþpi —Aþi Jisaso neaiinþpimi dánþinþi imónipaxí enþþiriþini. Aþi eni xámi réoárinþpimi seáyi e múroninþi. Ayí rþpi nánþiriþini. Rþwþyo sþmþmanþyo dánþi “Nañþ e e niþeaiimþáriþini.” réoárinþpi, ayí xámi Mosesomi ñwí ikaxí nuririþná sþmþmanþyo dánþi “Seyþné píráninþi niþixþdriþóná e e niþeaiimþáriþini.” réoárinþpimi seáyi e múroninþi. ⁷ Xwiþyá xámi Gorixo Mosesomi nuririþná réoárinþpimi dánþi o “Gí áma ñwí ikaxí apimi niþixþdriþóná píráninþi imóniriþixini.” wimóninþpi tñþ xixeni nimóniro sþñwiriyí, ámi rþwþyo bi réoárinþiriþi enþmani. ⁸ Gorixo áma ayo ayairirþ winþ enagí nánþi nene eni re yaiwipaxþriþini, “Xwiþyá xfo xámi re niþiriþi réoárinþi, ‘Gí ámayí ñwí ikaxíþpimi niþixþdriþóná píráninþi e imóniriþixini.’ réoárinþpi xfo wimóninþpi tñþ xixeni imóninþmani.” yaiwipaxþriþini. Ayinþni Bþkwþyo dánþi re niþiriþi eánþni, “Áminþoni re seararþinþi, ‘Arfá éþoyi. Gorixonþi gí áma Isireriyí tñþi Judayí tñþi nánþi xwiþyá “Nioni e e niþeaiimþáriþini.” siþþ bi réoárinþfá nánþi añwi erini. ⁹ Nioni wigí þwiárfawéyo áma niaiwí miþmeyówarí niþéra warigfápa Isipiyí añþyo dánþi niþéra nurfná xwiþyá réoárinþpi apþinþi imóninþpi nánþi mirarinþni. Ayí nioni sþniþinþá réoárifá apimi xixeni miþdarinþagfá niwiniþi nánþi nioni eni xixeni peá numori rþwí umoninþni. ¹⁰ Áminþoni re rarinþni, ‘Xwiþyá rþwéná “Gí Isireriyó e e niwiimþáriþini.” réoárinþþpi, ayí rþþiriþini. Gí ñwí ikaxí ríninþpi wigí xwióþyo aumaumþ wiáriþi ñwirariþi niyárimáná nioni ayþyá Ñwíáoni imónimþáriþini. Ayí eni áma nionþyá imónipþriþáriþini. ¹¹ Nioni aumaumþ e wiáraná wigí imónigfáþ wí niwiáþniþmearo

wigf wíniyo nuréwapiyiro “Gorixo nání nijfá imónipoyi.” uripírfa menini. Ámá níní siyikwíninjí imónigfáyfrani, xwérixaranti, níní nioní nání ríxa nijfá imónigfáyf imónipírfa enagi nání wí e uripírfa mani. ¹² Ayf rípi nánirini. Nioní ayá urimixiri wigf fwf yarigfápi yokwarimf níwiiríná dínj peá mori emfá enagi nání rarinjini.’” Bíkwyo e nírini eánini. ¹³ Gorixo xwiyfá sínjf réroárinjipi níríná xáminjipi írikwíninjí imixamoniniginí. Amípi írikwíninjí imixamónarinjipi ríxa nikeamóga warinagi nání apaxf mé anfnarinjirini.

9

Apaxfpa xwé imónigfáwa Gorixo nání nanjwfní ridiyowá yarigfá nánirini.

¹ Xwiyfá Gorixo xámi réroárinjipi nuríná xegf ámá nibiro xíomi yayf numeróná “Nene e níwiiríná xfo wimónarinjipi rfa yarinjwini?” niyaiwiro epírfa nání wiékwfkwiyiri xfo nání anj njwá xwá tfo imóninjwá nání wiékwfkwiyiri eniniginí. ² Anj njwá iwá, ayf sentá anj ríkarinjinjwáriní. Awawá of e ikwíroninjwámi uyfwf obaxf níkiároariga unáná mixároarigfápi tñi aiwá ikwianjwá Gorixo nání peaxf tarigfána tñi bisíkerfá Gorixo nání peaxf tayarigfápi tñi awámi wenjerini. Awá yof awawá njwáfáwáyf rarigfáwáriní. ³ Rapirapf áwini e epanjoárininjumi ínirwámi dání awawá ámi wá ikwíronini. Awá xegf yof awawá njwá seáyf e imóninjwáyf rarigfáwáriní. ⁴ Awawá ná ínimi ikwíroninjwámi Gorixomi dínj nanj oweaniri rífa ikeáaripírfa nání sínjá gorf tñi imixininjipi tñi bokisf xwiyfá Gorixo réroárinjipi nání imixininjwá tñi api awawá awámi e weni. Bokisf awá nimiximáná sínjá gorf tñi yopírímf yárininjwáriní. Bokisf awámi ínimi xwáfá síxí sínjá gorf tñi imixininjwámi ínimi aiwá yof maná rininjipi tñi eranj Eronoyá wirinj eáninjwá tñi sínjá piará Gorixo njwá ikaxf urinjipi eáninjna tñi bokisf awá ayf api api íninjwáriní. ⁵ Awá “Seáyf e Gorixo imóninjipi, ayf apírfrani?” oyaiwípoyniri xopaikigf anjnajf fwf midáni wúkaú wú midáni wúkaú wú oninjwau seáyf e njwirárininjwáriní. Awá njweagfíe ínirwáminí Gorixo yokwarimf oneainiri ragf wíwífá eaarayarigferini. Api api nání repiyf níseaiéra urí píraninjf áwanj “Api, ayf api nání imónini. Api nání imónini.” níseara urí epaxíná rínámani.

⁶ Amípi api api ríxa e niyárimáná apaxfpa imónigfáwa awawá of e ikwíroninjwámi Gorixo yayf oneainiri yarigfápi epírfa nání íníná páwiyarinjagfa aiwi ⁷ awawá ná ínimi ikwíroninjwámi apaxfpa xwéo, onini xwiogwf o omí ná biní páwiarinjirini. Ní páwiríná anípáo páwiarinjímani. fwf xfo tñi xegf ámá tñi maiwí nero yarigfápi Gorixo yokwarimf oneainiri ragf nanjwá ridiyowá éfpiyá bi nímeámi páwiarinjirini. ⁸ Apimi dání kwíyf Gorixoyápi stwá réninjf neaiarini. Awawá of e ikwíroninjwá síni apaxfpa imónigfáwa opáwípoyniri nání ikwíroninjána of nene anfnami páwianfwa nání imóninjfyi síni síjání mimónini. ⁹ Awámi dání yagfápi Kiraiso agwf ríná enjpi nání neáiwapiyarinjirini. Awámi dání Gorixo nene nání yayf owininiri nání imóninjipi neróná ridiyowá wiro peaxf tiro yarinjagfa aí ámá e wíífáyf dínj wíá níwóniro re yaiwinipaxf menini, “Apaxfpa imónigfáwa ridiyowá e níífáyo dání Gorixo ríxa yokwarimf nííf enagi nání oyá sínjwíyo dání ríxa wé róninjf imóninjáonirfrani?” yaiwinipaxf menini. ¹⁰ Ayf rípi nánirini. “Ridiyowá neróná e éfrixiní. E éfrixiní.” rininjipi sa “Aiwá نیرو iniigf نیرو igfá xixegfni eániro éfrixiní.” rininjf imóninjipi enagi nání e yaiwipaxfmani. E e rininjf api “Apimi dání ámá xwioxf nanj imónipaxfrini.” mirininjpirini. Api, ayf xfo amípi sínjf imixiníe nání wiékwfkwiyinjipini enagi nání rarinjini.

Kiraiso xewaninjo ridiyowáninjf wiininjf nánirini.

¹¹ E nerí aí Kiraiso amípi nanj neáimeaarinjipi nání apaxfpa xwé wo nimóniríná sentá anj xwá tfo ríkarinjinjwámi mípáwí anfnami páwiniginini. E ní páwiríná

senfá anj wé roáriniri aga seáyi e imóniri enjinij wiwámi páwiniginini. Iwá áma ríkarigfiwámani. Xwíá tayo dániwámani. Anjnamí ríkarinijiwáriní. ¹² Nípawiríná memé rídiyowá éfpiyá ragíraní, burímákau miá rídiyowá éfpiyá ragíraní, nimeámi aga njwá imónije mipáwí xewanijo rídiyowánijí ninimáná xegí ragí nimeámi nawínáni páwiniginini. Ayínáni anijí íníná njweanfáwá nání yeáyí neayimixemeañorini. ¹³ Ámá Gorixoyá sinjwíyo dání xwirfá winijnánáyí apaxípa imónigfáwa memé ragí tñi burímákau oxíyí ragí tñi burímákau sipíkí ríá níf kíkínaxfá tñi apiaú apí wé tñi nimeayirí wíwifá níróa úáná áma xwirfá inigfápi Gorixoyá sinjwíyo dání nanj imónarigfá enagi nání ¹⁴ ragí Kiraisoyá —O siyikwí bí mínijo aí kwíyí niyiminjí imónijípi arírá wiaríná xewanijo rídiyowánijí inijorini. Oyá ragí punjpi anj paxí negí xwioxíyo igfánijí neaeámoarinjíriní. Amípi nene aníximixinaní nání yaríjwápi igfánijí neaeámoarinjí enagi nání dñj wíá níneaónirí “fíwí éwápi nání siní ayá mineadunini.” yaiwiaríjwáriní. Njwá anijí sinj imónijo wimónarijípi éfrixiniri igfánijí neaeámoarinjíriní.

“O péfipimi dání xwíyí sinj réroárinijípi mífrogwí rixánijí wiarimónijíriní.” uríj nánirini.

¹⁵ Kiraiso níperíná xegí ragí púfipimi dání áma xwíyí Gorixo xámi réroárinijípi pírf wiaikigfáyo gwínijí niroayírorí nání xwíyí sinj réroárinijípi nání wáwuñj imónijorini. Ámá Gorixo nioniyá imónírixiniri wéyo íá wumírinjío amípi xfo wigí símimanjío dání “Níseaimfáriní.” nuriri réroárinijípi xixeni wímeari anijí íníná imóniri enfa nání wigí wáwuño imónijíriní. ¹⁶ Xwíyí Gorixo réroárinijípi, ayí áma siní njweanfá “Nioní péáná amípi nioniyá áma ayíni meárixiní.” níriri payí eaárinjánijí imónini. Payí xano nírirí tinjpi xegí niaíwí níxídíro amípi meañiro nerfíná xámi áma níní nijfá nimóniro “Xano ríxa iyí rípeíniginí?” yaiwiaríjwáriní e meapaxíriní. ¹⁷ Payí ana eaárinjo siní mipepa nerfíná payí ana siní surfímána imónarinjíriní. Ayí rípi nánirini. Payí ana nearí tinjo siní sinj njweanfá ríxa xfo rinjpi mífrogwí rixánijí níwiarimónipaxí mimónini. Xfo ríxa níperíná xixeni níwiarimónipaxí imónini. Payí ana xiáwo níperíjipimi dání rixánijí wiarimónarínina imónarínjpa xwíyí Gorixo réroárinijípi ení ragí púfipimi dání rixánijí wiarimónarinjípi imónarinjíriní. ¹⁸ Nanjwí bí mipíkípa nero sinjwiríyí, xwíyí Gorixo xámi réroárinijípi ríxá wínijí níwiarimónimínirí enjmani. Ayínáni apí aí nanjwí píkiáná ragí punjipimi dání wiarimóniniginini. ¹⁹ Ayí rípi seararínini. Xámi Moseso sekaxí njwí ikaxí eánijípimi dání rinijí nípiní xegí Isíreríyo nura núísáná burímákau miá tñi memé tñi apiaú rídiyowá éfpiyá ragí tñi iniigfí tñi nimeámáná ará íwí xisopíyí rinijípi nímeari sipísipí íá ayfá rinj bí tñi nawíní gwí níkirfíwimáná igfá nearí Bíkíwípi wíwifá earí áma níyoní wíwifá earí nerfíná ²⁰ re uríjiginini, “Ragí rípi dání xwíyí Gorixo ‘Seyíne apí e xídfírixiní.’ níneariri réroárinjpi ríxa rixánijí wiarimónarini.” uríjiginini. ²¹ Axípi e senfá anj ríkarinijiwámi ragí tñi wíwifá rorí síxí amípi ínimi wenjío wíwifá rorí enjiginini. ²² Ayínáni ragí wíwifá níróa nuríjipimi dání amípi ayá wí njwí ikaxí rinijípi tñi xixeni igfá eámónijípinijí imónarinjíriní. Rídiyowá nerí ragí mipupa nerfínáyí, Gorixo íwí áma egfápi wí yokwarímí wiaríjmani.

“Kiraiso níperíjipimi dání íwí nene yaríjwápi rítfíyáriní.” uríj nánirini.

²³ Senfá anj ríkarinijiwáraní, síxí amípi iwámi ínimi wenjírani, apí nípiní —Ayí mfkí anjnamí wenjpi tñi ramixíná imónijípirini. Apí nípiní rídiyowá Moseso nerí ragí wíwifá níróa úfipimi dání igfá eámónijípinijí imónipaxí enagi aí mfkí anjnamí wenjpi rídiyowá éf seáyi e imónijípimi dánínini igfá eámónijípinijí imónipaxíriní.

²⁴ Kiraiso awawá njwá imónijí áma ikwírogfá wámi —Awá mfkíwámani. Sa mfkí imónijíwámi dání ramixínáwáriní. Kiraiso awámi mipáwiniginini. Anjnamí mfkí

imóniñf wáminti nípawiri nene nání arirá owiminti Gorixoyá símimanñf e ñweani. ²⁵ O xwiogwí ayf ayo apaxfpániñf imónigfá xwéowa wiwanñowayá ragf marfái, ragf rídiyowá éfápiyá nimeámi awawá ñwíawámi páwiayarigfápa ámi ámi niñwanñoni rídiyowá owinayiminti e nípawiri miñweanini. ²⁶ Apaxfpániñf imónigfá xwéowa rídiyowá yayarigfápa rídiyowá owinayayiminti neri sñwiriñf, Gorixo xwíarí tñi añfina tñi imixiñe dání ámi ámi nípawiyirfina rñiñf niñwinayipaxf imóniminti enñfiriñi. E neri aí ríná sfá yoparñf tñiñá ná bini rídiyowániñf niñwiinriñf pimi dání fwf áma yarigfápi ritf owiiminti xwíá tñyo nání bññigini. ²⁷⁻²⁸ Áma nñni anñf sñf ñweapaxf mimónf ná bini nípémána enána Gorixo mí ómómiximf winfáriñi. Ná bini pearigfápa Kiraiso eni áma nñni fwf yarigfápi yokwarimf owiiminti axfpi ná bini rídiyowániñf niñwiinri penñigini. Rfwená ámi bi nñbirfina áma fwf yarigfápi yokwarimf owiiminti nání mñbñf áma xfo nání sfmf nñxeadfpénro xwayf nanri ñweagfáyo anñf yeáyf uyimñxemeaármiñf bññáriñi.

10

“Rídiyowá xwíá tñyo dání yarigfáyo dání yokwarimf wí seaipaxf menini.” urñf nániriñi.

¹ Ñwí ikaxf niriñf eániñfpi, ayf nepa Gorixo símimanñfyo dánññf “Ñañf e e niñseaimfáriñi.” urñfpi tñi xixeni mñkf ayo mimónf mñkf api nání sa onapámigf inariñf imónini. Sa e imóniñf enagf nání xwiogwí ayf ayo onapámigf inariñf rññf pimi nixfdiróná rídiyowá axfni yayarigfápimi dání áma “Gorixo tñf e añwi éniñf oumñi.” yaiwíñf wé roárññf imónipaxf wí menini. ² Rídiyowá yayarigfápimi dání nepa xwioxf igfániñf eámónigfáyf nimónro sñwiriñf, dñf wí niñwónimána sñni “fwf éapimi dání sñni ayá niñdunñonrñani?” yaiwinipaxf wí meñagfá nání ámi rídiyowá bi mepaxf imónanro egfáriñi. Rixa pñni wiáranro egfáriñi. ³ E neri aí rídiyowá xwiogwí ayf ayo yayarigfápimi dání wigf fwf yarigfápi nání dñf wimoarñfiriñi. ⁴ Ayf rñf nániriñi. Burimákaú oxfñani, meméranf, rídiyowá éfápiyá ragfyo dání fwf yarigfápi yokwarimf wiipaxf wí menini.

⁵ Ayñáni Kiraiso xwíá rñrimi nání weapimfániñf niñmónrñná Bñkwíyo niriñf eániñf rñf xanomf re urññigini, “Joxi ‘Áma aiwá peaxf tñro ñañwí nñpñkiro rídiyowá ero oépoi.’ mñsimónpa neri aí nionf nání áma wará bi niñmixiñfiriñi. ⁶ Gorixoxini, joxi áma rídiyowá nerfina Gorixo negf yarñwápi nání yayf owinri bi mññf nonf rñf ikeaararigfápi nání yayf mñsinpa eri rídiyowá fwf yarñwápi Gorixo yokwarimf oneaiinri yarigfápi nání yayf mñsinpa eri yarñoxiriñi. ⁷ Ayñáni nionf nání Bñkwí xopññf namf dání rññfpi tñi xixeni re rññanigini, ‘Gorixoxini, joxi simónariñfpiñf oemñfiriñf rixa riwonf bññi.’ rññanigini.” urññigini. ⁸ Kiraiso re nurimána, “Gorixoxini, joxi áma aiwá peaxf otñpoiñf mñsimónpa eri ñañwí nñpñkiro rídiyowá oépoiñf mñsimónpa eri áma rídiyowá nerfina Gorixo yayf owinri bi mññf nonf rñf ikeaararigfápi nání mñsimónpa eri rídiyowá wigf fwf yarigfápi Gorixo yokwarimf oneaiinri yarigfápi nání mñsimónpa eri yarññi. Api nñpñni yarñagfá aí joxi yayf wí mñsinarññi.” Kiraiso áma rídiyowá api añf ñwí ikaxf niriñf eániñf pimi rññfpi tñi xixeni yarñagfá aiwi Gorixomf xwíñf api e nurimána ⁹ re urññigini, “Joxi simónariñfpiñf oemñfiriñf bññoni riwoniriñi.” E urñf enagf nání o rídiyowá amñfpi nññi áma xámf néra wagfápimi sñwiá imixiriñf xewaxo rídiyowá inñfpiñf seáyf e ikwñkwññigini. ¹⁰ Jisasi Kiraiso xano e éwññiginiñf wimónariñfpiñf nixfdirñf xewanño nawíñni rídiyowániñf inñf pimi dání ámaéne Gorixo áma xwioxf igfániñf eámónigfáyf imónñf rññiriñf wimónariñfpiñf imónñwáriñi.

“Kiraiso rídiyowániñf seaññf pimi dání yokwarimf seaipaxfiriñi.” urñf nániriñi.

11 Apaxípaniñí imónigfá nowani sá ayí ayo añí ridiyowá yarigfiwámi éf nírómáná wigí yarigfápi neróná ridiyowá áamá fwf yarigfápi wí yokwarimí wiipaxí mimóniñípiñí ámi ámi yayarigfá aí 12 Kiraiso axípi e miyariniñí. O fwf yaríñwápi yokwarimí neaiimiriñí nání ridiyowániñí niniríná nawínáni fwf yaríñwápi aníñí xwapírá eaárínfá imóniñípi nemáná nipeyiriñí ámi Gorixo tñí xixeni nimóniriñí oyá wé náúmíniñí éf ñweañinigiñí. 13 E éf nñweariñí xano áamá omí símí tñí wiarigfáyo xopírariñí nñwiiriñí ayo sñkwí wikwiárínfá nání wimixiyinfe nání xwayí naniriñí ñweaniñí. 14 Ayí rípiñí nání rariñíniñí. O ridiyowá ná bñí niniríñípiñí dání áamá Gorixo xwioxí igfáníñí eámónigfáyí imónirixiniñí wimónariñíyí aníñí e imónipírífa nání wé roáríñíniñí.

15 “O xwioxí igfáníñí eámónanfwá nání sipearimí yaríñíniñí.” searariñápi kwíyí Gorixoyápi ení Bñkwíyo niriñiriñí eániñípiñí dání axípi niriñí sopíñí waríniñí. Bñkwíyo niriñiriñí eániñí rípiñí niriñimáná, 16 “Ámínáoní re rariñíniñí, ‘Xwíyá ríwéná “Gf imónigfáyo e e nñwiimfáriní.” réroárimfápi, ayí rípiñíniñí. Gf ñwí ikaxí wigí xwioxíyo aumaúmí wiáririñí ñwiráriñí emfáriní.” niriñimáná 17 ámi re riniñinigiñí, “ ‘Wigí fwf egfápi nání tñí ríkiñíró egfápi nání tñí ámi wí dñíñí ninínfámaniñí.’ Ámínáoní e rariñíniñí.” E riniñiñápi nání “Kwíyípiñí ení Bñkwíyo niriñiriñí eániñípiñí dání axípi nñneaririñí sopíñí waríniñí.” searariñíniñí. 18 fwf apí Gorixo ríxa yokwarimí neaiñíñí enápi nání sñí xfo yokwarimí oneaiñiriñí nání ámi ridiyowá epaxí meníniñí.

“Wará sarífwá mímáriní Gorixo tífáminí úwanigiñí.” uríñí nániriñí.

19 Ayínániñí gf nriñíxímeáyíne, Jisaso niperíná xegí ragí puñíyo dání nene wará sarífwá mímáriní ananiñí Gorixo tñí e awawá ñwí seáyí e imóniñífwámi páwipaxene imóniñwíniñí. 20 O óf sñíñí imóniñíyí nene nání nñneaimoiríná rapírapí áwíniñí e epañioáriniñí mñneapíropa nerí Gorixo tífáminí ananiñí opáwípoyiniñí nání érowiápiñiriñí xewaníño ridiyowániñí iníñíyo dání óf sñíñí dñíñí nñyimíñí imónanfwá náníyí neaimoirí 21 apaxí áamá Gorixoyá imóniñwaéne nání seáyí e imóniñí bá imóniriñí enápiñí nání 22 nene nepániñí nimónimí Gorixo tífáminí añwí éniñíñí úwanigiñí. Wará sarífwá mímáriní dñíñí wñkwírorane “Newaniñene fwf éwápiñí dání ayá neaduniñenerfániñí?” yaiwinariñwápi Jisaso xegí ragí wñwífwá neariñípiñí dání xwioxí igfá eámóniñwaéne imónirane iníigí wífwá óriñíñí tñíñí igfá eá yapiñí imónirane neríñípiñí dání o tífáminí añwí éniñíñí úwanigiñí. 23 Símiñmaníyo dáníñíñí “E e nñseaimfáriní.” neariñí, o nene dñíñí ñwñwiráripaxo enápiñí nání wé ffwá mñxeánanirane mé waropárf nerane “O neariñípiñí dñíñí wñkwímoariñwíniñí.” rariñwápiñí ení sñíñí xaiwífwá oxíraneyí. 24 “Aríge nerane xixé dñíñí sipí inirane arírá inirane yanífwárfániñí?” nñyaiwirane e yaníñí nání ení dñíñí omoaneyí. 25 Áamá wí yarigfápa nene Gorixomiñí yayí umeañirane awí eánariñwápi rífwíminíñí mímamó xixé ení sñíñí neámixiniñirane sá xfo mí ómómíximí neainfáyi añwí e nimóga baríñápiñí nñwíñíñíñí ámi ayá wí niga úwanigiñí.

“Gorixomiñí xewaxo peayí nñwianíñíñí, pírf neamamonfáriní.” uríñí nániriñí.

26 Ayí rípiñí nání searariñíniñí. Nene “Xwíyá nēpaxiñíñí imóniñípiñí, ayí apíríñíñí?” ríxa e nñyaiwimáná aí sñíñí arfkiñí “Ámi fwf oyaneyí.” nñyaiwirane e neranénáyí, fwf apí yokwarimí neaiñíñí nání ridiyowá ámi gíminíñí gípiñí iníñíñíñí? 27 Oweotí, arfkiñí e neranénáyí, pípiñí epaxí marfáiñí, sa Gorixo xamíño pírf neamamonfápiñí nání mññíñí yífwíñí nñirane ñwearane áamá xfo tñíñí nawíniñí mimóníñí símíñí tñíñí wiarigfáyo rífwá rímiñmeníñwí eánariñípiñí nñíñíñí nání mññíñí yífwíñí nñirane ñwearane epaxíñíniñí. 28 Áamá go go ñwí ikaxí Moseso eañípiñí pírf wiaikíáná áamá sñwí wñinarogfáyí wáú woraniñí, wáúraniñí, áwaníñí ránáyí, ayá mñriñmíxiñí sa píkiarigfáriní. 29 Ayínániñí áamá niaíwíñí Gorixoyáomiñí peayí wianíño o niperíñí xegí ragí puñípiñí —Apimíñí dáníñí xwíyá Gorixo “E e nñseaimfáriní.” réroáriñípiñí rixániñíñí wiarimóníñápiñí xwioxí igfáníñíñí

eámónarínwápi apírini. Xegí ragí puñí api “Pírani?” niyaiwiro rániñí imoro kwíyí wá neawianarínipimi ikayíwí umeariro yarígfáyí, áma sa e yarígfáyí nání seyíné díní píoi seaimónarini? “Pírí aga ríá tñí Goríxo umamoníapí níwímeárná aga xixeni ayo wímeaníárini.” míseaimónipa reni? ³⁰ Xwíyíá rípi, “Níwaníñoni pírí numamori ení meámíárini.” riri ámi xwíyíá rípi, “Ámináoni gí ámayo eyeyírómí emíárini.” riri eno, ayí ná woni Goríxo enagi nání nene díní e yaiwipaxíriní. ³¹ Nwíá díní aníní imónínípi tñjo pírí neamamómínirí nání íá neaxeáná ayí nene míní yíwí íripaxí imónínagí nání raríní.

“Sípí seaikárarígfáyo xwámámí wírixini.” uríní nánirini.

³² Xámi xwíyíá Goríxoyá iwamíó wíá seaókíáná egíápi nání ámi díní irónípoi. Iná xeaníní ríá tñí ayá wí seaikáríagía aiwí xwámámí néra ugíawixini. ³³ Wainá ámayá síñwí e níseameámi nurí níseawárimáná ikayíwí seameariro xeaníní seaikáriro yaríná seyíné xwámámí wigíawixini. Wainá seyíné seaikárarígfápa wikáríyí tñí axí e níkumíxiníro ayo wímeaarínípi “Nene ení níneaiméárná ayí ananirini.” niyaiwiro e egíawixini. ³⁴ Áma gwí ñweagíyí nání díní sípi níwiro arírá wigíawixini. Segí xwíá añí amípi searápekíxéagía aiwí “Negí amípi nearápekíxéápimi seáyí e imónínípi — Apí ná ríwíyo aí bí maníní aníní imóníníapírini. Apí síní ríá wení?” niyaiwiro nání díní sípi míseai yayí tñí xwámámí níwíera ugíawixini.

³⁵ Ayínání wará saríwá mímaríní Jisasomi xídarígfápi píní míwiáripáni. E nerónáyí, Goríxo yayí seaimoníárini. ³⁶ Ayí rípi seararínini. O gí áma imónígfáyí e érixinirí wimónarínípi xixeni néra núfasáná símímaníyo dáníní “E e níseaimíárini.” searínípi neaiméawínigínirí xwámámí níwíera úrixini. ³⁷ Goríxo Bíkwyó nírínirí eáníní rípi áma nene yeáyí neayimíxemeanío nání ríní enagi nání rarínini, “O bíníá nání ná ífamí mimónini. Síni yómíní mé ríxa añíní bíníárini. ³⁸ Gí wé rónínípi yarígfáyí díní níkwírorínípi dání díní níyímíní imónínípi tígíyí imónípríárini. E nerí aí ámi wé íá míxeánánáyí nioní wí díní yayí níníníámani.” Goríxo e ríní enagi nání “Xwámámí níwíera úrixini.” seararínini. ³⁹ E nísearirí aí “Nene áma wé íá nímixeánirí anínaníwaéne wí mimóní díní níwíkwírorínípi dání eríkiemeáníñwaéne imónínwini.” nimónarini.

11

Áma díní níwíkwírorínípi dání yagíápi nánirini.

¹ Áma Goríxomi díní wíkwíroarígfáyí xíoyá díní tñí díní re niyaiwiro wípímónini, “Nene díní wíkwímoarínwápi o aga xixeni níneainíárini. Amípi xío neaiapímíánirí nearínípi nene síní síñwí tñí tñí míwínarínwápi aí aga nepa imónini.” niyaiwiro wípímónini. ² Eníná ñweagíyí píyo dání Goríxo “Ayí naní yaríñoi.” rínímani. Ayí díní wíkwíroarínagía nání ríníriní. ³ Nene díní níwíkwírorínípi dání re niyaiwirane níjía imónínwini, “Goríxo xwíá rí tñí añína tñí nímixírná xegí xwíyíá ríyó dání imóníní enagi nání amípi nene síñwí wínarínwápi nímixírná amípi nene síñwí tñí tñí míwínipaxí imónínípi tñí imíxíníriní.” Níjía e imónínwini.

⁴ Aiborío Goríxomi díní níwíkwírorínípi dání o nání naníwí rídiyowá nerína xiráo Keno éfpimi seáyí e imóníní bí enínigini. Ayínání Goríxo rídiyowá o éfpimi yayí numeríná “Aiborío áma wé róníní worini.” rínínigini. Ayínání o ríxa pení ami aí Goríxomi díní níwíkwírorí enípi nene Bíkwyó íá roaríná síníníní nearéwapíyarini.

⁵ Inoko Goríxomi díní wíkwíroarínagí nání mípepa oenirí ménarínínigini. Goríxo ménapí enagi nání o nání pía megínígfawixini. Ayí rípi nání rarínini. Síni míménapípa enáná Goríxomi píraníní uxídarínagí nání Goríxo o nání yayí winínípi nání Bíkwyó wí e nírínirí eánínagí nání rarínini. ⁶ Áma Goríxomi díní

míwíkwírófáyí nání o dínjé yayí winípxá wí meníní. Ayí rípi náníríní. Gíyí gíyí “Goríxo tífámíní oumíní.” níwimóníríná “Pí pí nepaxímaní. Sa Goríxo nepa rífa njeani?” yaiwiro “Ámá xfo tífámíní baníro yarígíáyo yayí wimoarínoríani?” yaiwiro nero dínjé wíkwíropaxíríní.

⁷ Nowao Goríxomi dínjé níwíkwírorí nání o amípí síní míwímeapa éfípi nání erírí wíáná xfo arfá níwirí xegí íwíaxeyówa yeáyí uyimíxemeámfánírí sípíxí wo imíxínjínigíní. O xegípi dínjé níwíkwírorí e nerínjéyo dání ámá íná xwíá tfo njeaagíáyo xwíyíá umeárírí ámá Goríxomi dínjé wíkwíroarínagífa nání “Ayí wé rónígíáyríní.” rárarínjé wo imónírí enjínigíní.

⁸ Ebírfamo Goríxomi dínjé níwíkwírorí nání o “Díxí anjé re píní níwíárímí xwíá nioní síwá símfáe nání úíríxíní.” uráná arfá níwirí xwíá “Joxí mearfáríní.” uríáyo nání unjínigíní. Nuríná “E nání rífa warínjíní?” míyáiwípa nerí aí ananí píní níwíárímí unjínigíní. ⁹ O Goríxomi dínjé níwíkwírorí nání ámá anjé mí dánjónínjé níwimónírí xwíá Goríxo símfímanjéyo dání “Nioní nísiapímfáríní.” urínjépipímí níjweaxa unjínigíní. Apímí níjwearíná xwíá ámá wíyíyáyónínjé níjweaxa nemerí senfá anjé nípákía nurí emenjínigíní. Xegí xewaxo Aisako tíní xiáwo Jekopo tíní awaú — Goríxo egí símfímanjéyo dání “Xwíá rípi níseaiapímfáríní.” urínjowauríní. Awaú ení xano enjépa axípi e egísisixíní. ¹⁰ Ebírfamo xwíá apímí níjweaxa nemeríná anjé Goríxo dínjé neñwíperí ikwíronjépipímí —Anjé apí anjé imónínfa nání píránínjé níwíwayírorí ikwíronjépiríní. Apímí e njeáimígínírí wenínjé nerí níjwearí nání e néra unjínigíní. ¹¹ Seraí ení Goríxomi dínjé níwíkwírorí nání oyá dínjé tíní níaiwí xírípaxí imónínjínigíní. Í oxí níróa núísáná ríxa rípaíwí imónínjé aí re yaiwínjínigíní, “Goríxo, nííní ríxa níaiwí xírímífa nání rárínjo xfo rífípi tíní xíxení yárarínjo enagí nání nííní ananí dínjé unjírírípaxoríní.” yaiwínjínigíní. ¹² Ayínání Ebírfamo —O ámá ná woní aí xweyanjé sípípi nerí ríxa nípémínírínjé neríná níaiwí tímeááná omí dání íwíárfawé sínjé anjé pírféyo dání ónarínjéyí fá míropaxí imónírí iníkí rawírawápámí wíáronjéyí fá míropaxí imónírí enjépa imónínjínigíní.

¹³ Ámá nioní níírírí ríwamínjé neáa weaparinjéyí nínní Goríxomi dínjé níwíkwíróa nuro xwíyíá wígí símfímanjéyo dání “Níseaiimfáríní.” urínjépi síní míwímeapa enjáná pegíawíxíní. Goríxo wíínfápipímí ná jíamí dánínjé sínjwí níwíníríná yayí nero “Ayí awíaxíríní.” níyáiwiro waropárfé nero re nírárímí pegíawíxíní, “Xwíá rírímí níjwearanéná ámá anjé mí dánjenénjé níwimónírí njeanewíní.” ¹⁴ Ámá énínjé imónínjépipímí rígfáyí sínjání waropárfé rípfínjé yarínjoi, “Negí njeapaxí imónínje nání wenínjé nerí njeanewíní.” sínjání waropárfé apínjé yarínjoi. ¹⁵ Wígí anjé xámí píní níwíárímí bígfé nání dínjé sípí wíarínagí nání e níróo sínjwíríyí, ámí axí e nání upírífápi imónínjagí nání ananí upaxí imónaníro egífáríní. ¹⁶ E mepa nero anjé seáyí e imónínjé bímí — Apí anjénamí imónínjépiríní. Apímí njeáwanígíníro dínjé sípí níwíá wagíríní. Ayínání Goríxo ámá ayí xfómí “Joxí negí Nwíáoxíríní.” urarígífápi nání ayá míwínfagí nání xfo tíní nawíní njeapírífa nání anjé bí wíkwíroínjéríní.

¹⁷⁻¹⁸ Ebírfamo Goríxomi dínjé níwíkwírorí nání o nepa nioní níwimónarínjépipímí xídfínírífenínjoiínírí iwamfó wíwapíyíáná xegí xewaxo Aisakomí Goríxo urínjépi tíní xíxení rídfíyowá emínírí enjínigíní. Axómí Goríxo símfímanjéyo dání re urínjínigíní, “ ‘Díxí iyí axípa e imóníprífáríní.’ rírínjéyí Aisakomí dání nemeága upírífáríní.” urínjé enagí aí xegí xewaxo Aisako, ná woní sínjínjé émíaoñomí rídfíyowá nání píkímínírí neríná ¹⁹ dínjé re monjínigíní, “Ámá ríxa pegíá aiwí Goríxo owíápínímeápoyínírí ámí sínjé wímíxípaxoríani?” níyáiwírí Goríxo pírfé urakíáná xewaxomí ámí síní sínjé meáagí nání rénínjé rípaxíríní, “Ebírfamo xegí níaiwómí yowíyo dání míxeanjínigíní.” rípaxíríní.

²⁰ Aisako Gorixomi dñf nîwîkwîrorî nânî xegî xewaxowaú Jekopomi tñî Isomi tñî awaúmi rîwéná wímeanfápi nânî dñf nîmorî xwîyá bî tñî nanf wîmîxîñîgîñî.

²¹ Jekopo Gorixomi dñf nîwîkwîrorî nânî rîxa nîpémîñîrî anwî e nerîná xegî xewaxo Josepoyá xewaxowaúmi Gorixoyá dñf tñî nanf wímeáwîñîgîñîrî xwîyá bî tñî nanf nîwîmîxîmáná xegî erañf wámi nîkwîrónîrîná Gorixomi yayf umenîñîgîñî.

²² Josepo Gorixomi dñf nîwîkwîrorî nânî rîxa nîpémîñîrî nerîná rîwîyo xegî Isîrerîyî Isipîyî anfyo pñî nîwiárîmî upîrîfápi nânî nurîrîná re urîñîñîgîñî, “Nuróná gî enf aí tñî nîmeámi nuro xwîfáyo nîweyárîrîxîñî.” urîñîñîgîñî.

²³ Mosesomi xanîyaú Gorixomi dñf nîwîkwîrorî nânî nîaíwî xîrîío awîaxî imónîñagî nîwîñîrî sekaxî Isipîyîyá mîxî ináyo “Isîrerîyî nîaíwî oxî nîxîrîrîná pîkîrîxîñî.” rárîñîpî nânî wáyf mepa neri Mosesomi emá waú wo nânî pñî ñwîrîrîgîfîsîxîñî. ²⁴ Moseso Gorixomi dñf nîwîkwîrorî nânî rîxa xwé nîwîarorî nerîná “Isipîyîyá mîxî ináyomi xemiáiyá xewaxoyî mîñîrîpa oépayî.” wîmónîñîñîgîñî.

²⁵ “Sfá ámaéne xwîfá tîyo ñweaarîñwápi árîñî imónîñagî nânî xe yayf rîkîkîrîío nerîñîpîmî dánî oneáimeañîrî yarîgîfápi xe néra úmîgîñî.” mîwîmónî “Nionî áma Gorixoyáyf tñî kumîxînáná uyîñîf wîkárarîgîfápi nionî tñî nawîñî oneaikárîpoyî.” yayîñîñîgîñî. ²⁶ Xfomi Gorîxo yayf nîwîmorîná wîñfápi nânî dñf re moñîñîgîñî, “Áma Gorîxo yeáyf neayîmîxemeanfa nânî urowárénapîñîf nânî peayf nîwîanîro ayá wîmopîrîfápa nionî enî nîñîrónáyf, Gorîxo yayf nîñîmorîná nîñfápi amîpî ayá tñf Isipîyî anfyo wenfîpîmî seáyî e imónîñf enagî nânî ayf ananîrîñî.” nîyayîwîrî nânî “Áma Gorîxoyáyo uyîñîf wîkárarîgîfápi nionî tñî nawîñî oneaikárîpoyî.” yayîñîñîgîñî. ²⁷ O Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî Isipîyî anfyo pñî nîwiárîmî urîñîñîgîñî. Mîxî ináyo xfomi wîkî wónîñîpî nânî wáyf neri mú Gorîxomi —O áma wî sîñwîf mîwînarîgîforîñî. Omî sîñwîñîñf nîwîñîrî nânî xfomi wímeanfîpîmî xwámámf nîwîrî Isipîyî anfyo pñî nîwiárîmî urîñîñîgîñî. ²⁸ Axo Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî anfñajf pîpîkîmî emearîño xegî Isîrerîyîyá nîaíwîyo enî mîpîkîpa oenîrî re urîñîñîgîñî, “Sîpîsîpî miá nîpîkiro ragî segî anf fîwîyo xópé nîyára úpoyî.” nurîrîná aiwá sfá Anfñajo Neamúroagoî rîñîñîyî nânî érowîápîñîñîgîñî.

²⁹ Isîrerîyî Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî ipî Ayfá Rîñoî rîñîñîf wámi nîxeróná iniîgî mîdîmîdánî deawáráná xwîfá yeáyf yîkiárîñénîñf úagîa aiwî Isipîyî enî axfîyimî owaneyîñîrî éfáyf wîñîyî aí tñî iniîgî emadîrónárîñîñîgîñî. ³⁰ Isîrerîyî Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî o urîfîpî nero anf yoî Jerikoyî rîñîñîpîyá sîñá ákîñáyo bîfarîwámîñî sfá wé wîúmî dánf waú apîmî awî nîmudfmoayîmáná enáná sîñá ákîñápi nîpîñî ñkwîrónowîñîñîgîñî. ³¹ Rexapî —Í iyf ede dánî warîgîfî anf apîmî dánîrîñî. —Í Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî Isîrerîyî anf apîmî sîñwîf wîñáranîrî bîíwaúmi yayf tñî nîpemeámi úagî nânî Isîrerîyî áma uyîñîf yarîgîfáyo nîpîkîróná ímî mîpîkîgîfawîxîñî.

³² Agwî ámi bî pîpî ñîrîrî eámîñî? Áma rowa, Gîdiono tñî Barako tñî Samîsono tñî Jepîtao tñî Depîto tñî Samuero tñî wîfá rókîamoagîfáwa tñî áma awa egîfápi nânî repîyîf nîseaiéra nurîná sfá neaórîpaxîrîñî. ³³ Áma ayf Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî áma mîkîf bî bîmî xopîrárîf wîro wé rónîñf imónîñîpî ero Gorîxo wîgîf sîmîmanfîyo dánî “Sanf searápîmîfárîñî.” urîfîpî wímeanî Gorîxoyá dñf tñî pusf sayf raionfîyî rîñîñîyo manf upîrorî ³⁴ rîfá xwé narîñîrîmî iniîgîyónîñf ananî xopîrárîf emero áma kirá tñî pîkîañîrî yarîgîfáyo éf nurakîñîrîmî uro mîgîf nîmónîmáná ámi enf sîxîf eánîñf íñîro mîxîf inîpîrîfá nânî enf rîfá yfkiro emá sîmîñf wînarîgîfá bî bîmî mîxîf xîdowárîro ³⁵ apîxîf wîgîf áma Gorîxoyá dñf tñî xwárîpáyo dánî wîápîñîmeááná yayf tñî ámi umîmîñîro egîfawîxîñî. E neri aí Gorîxomi dñf wîkwîroarîgîfá wîyo áma wa ífá nîxero gwî ñîjîro Gorîxomi rîwîf umópoyîñîrî nîmépéa nuro “Gorîxomi rîwîf umóánáyf, nene gwîfyo dánî seaîkweawáranîwîñî. E mepa nerîñáyf, nîseamépéa núwasáná

³² Agwî ámi bî pîpî ñîrîrî eámîñî? Áma rowa, Gîdiono tñî Barako tñî Samîsono tñî Jepîtao tñî Depîto tñî Samuero tñî wîfá rókîamoagîfáwa tñî áma awa egîfápi nânî repîyîf nîseaiéra nurîná sfá neaórîpaxîrîñî. ³³ Áma ayf Gorîxomi dñf nîwîkwîrorî nânî áma mîkîf bî bîmî xopîrárîf wîro wé rónîñf imónîñîpî ero Gorîxo wîgîf sîmîmanfîyo dánî “Sanf searápîmîfárîñî.” urîfîpî wímeanî Gorîxoyá dñf tñî pusf sayf raionfîyî rîñîñîyo manf upîrorî ³⁴ rîfá xwé narîñîrîmî iniîgîyónîñf ananî xopîrárîf emero áma kirá tñî pîkîañîrî yarîgîfáyo éf nurakîñîrîmî uro mîgîf nîmónîmáná ámi enf sîxîf eánîñf íñîro mîxîf inîpîrîfá nânî enf rîfá yfkiro emá sîmîñf wînarîgîfá bî bîmî mîxîf xîdowárîro ³⁵ apîxîf wîgîf áma Gorîxoyá dñf tñî xwárîpáyo dánî wîápîñîmeááná yayf tñî ámi umîmîñîro egîfawîxîñî. E neri aí Gorîxomi dñf wîkwîroarîgîfá wîyo áma wa ífá nîxero gwî ñîjîro Gorîxomi rîwîf umópoyîñîrî nîmépéa nuro “Gorîxomi rîwîf umóánáyf, nene gwîfyo dánî seaîkweawáranîwîñî. E mepa nerîñáyf, nîseamépéa núwasáná

niseapikianíwini.” uríagfa aí ámi xwáripáyo dáni níwiápinimearíná dñí niyimñí imónñípi meáwanigíniri nání ayí uríapí arfá miwigfawixini. ³⁶ Gorixomi dñí wíkwíroarigfá ámi wíyo ikayíwí umearíro wíyo iwaní ragí pírí uyíkímí ero wíyo senfá tñí gwí jiro wíyo gwí aníyo ñwiráíro ³⁷⁻³⁸ wíyo sfñá tñí pikiro wíyo só tñí áwini e sfó díyero wíyo “Eñí eánigfáyírfani?” níriri iwamfó wíwapíyero wíyo kirá tñí pikiro wigfawixini. Ámi wíyo áma wí —Ayí sipí áma imónñagfa nání áma Gorixomi dñí wíkwíroarigfá ayí tñí níkumixiniri ñweapaxí mimónigfáyírfani. Ayí xeanñí wíkaríro uyínií umépero yaríná ayí dífwí ikeamóníro memé wará tñí sipisipí wará tñí rapírapí nání wayfá yíníro áma dñí meañmí aní kwíronímero dífwíni eními nemero sfñá sirírikíyo nípáwiro ñwearo xwáíñwíyo nípáwiro ñwearo egfawixini. ³⁹ Áma ayí níní Gorixomi dñí níwíkwíroro nání o “Mimíwiároarigfáyírfani?” wíaiwiárñí enagí aí o wigí sfmímaníyo dání “Niseaimírfani.” uríñípi mívimeañnigini. ⁴⁰ Ayí rípi nánirini. Eníná nene nání Gorixo dñí re ñewíperí yaiwiárñiniginí, “Áma ayí nání seáyí e imónñí bí wíimiginí.” yaiwiárñí enagí nání apí áma nioní níra weapfáyo sñí mívimeañnigini. Ayí wigípi Gorixo “Gí áma wé rónigfá apí imónírfixini.” yaiwiárñípi tñí xixeni imóníprfá nání marfáí, ayí tñí nene tñí nawíni imónaníwá nání ayo xámi mívimeañnigini.

12

“Gorixo síyikí nearearíná Jisasomi síñwí wíñaxídfoyí.” uríñí nánirini.

¹ Ayínáni nene pí yaníwini? Áma “Gorixomi dñí níwíkwíroríná e epaxírfani?” oyaiwípoyniri síwánñí níneainí neaiwápyarigfá ayí obaxí ayá wí mídímídáni wíarí wíarí neadéronagfa nání pí yaníwini? Sa rípiní oyaneyí. Amípi níní upupígfí neaikáraríñípi pñí wíarírane negí fwi sñí mé ípeaaríñwápi pñí wíarírane nemáná Gorixo apí e imónírfixiniri wimónaríñípi imónaníwá nání áma yamíyamúrónigí inarigfápa nene ení omí níxídfíranená ení neánirane axípi e oyaneyí. ² E neranéná Jisasomi —O nene Gorixomi dñí wíkwíroaníwá nání imónñípi míkí ikiri wé roaríri enorini. O dñí nífá ríwíyo winíñfápi nímeáwiniginiri níyekwíroaríroná wífápi mívimeáwání níwiri ayá winípaxí wíkarírfápi nání paimímí enorini. Níwiápinimeámáná ámi Gorixo tñí xixeni nímoníri mívimeáwání ináyí síá íkwianíwí o éfí ñweañnamí wé náúmíni éfí ñweañorini. Omí síñwí owíñaxídaneyí. ³ Ayá sipí seaimíxiri ení samíñí seawerí mepa ení nání fwi yarigfáyí sipí ayá wí wíkaríagfa aí xwámámí winí —Ayí Jiso nání raríñini. O nání píraníñí dñí mópoyí. ⁴ Seyíné fwi yarigfáyí seaikárarigfápi xwámámí níwia núfásáná aiwí segí wí sñí mívimeáwání. ⁵ Nene níaiwene náníñíñí Bíkíwíyo ení ríremíxí níní eáníñí rípi seyíné ríxa arfá ikeamogfárfani, “Gí níaiwoxini, Áminá Gorixo síyikí ríreaaríñípi nání peayí mívimeáwání. Píraníñí simíximíniri nání mívimeáwání ríranáyí, ayá sipí mívimeáwání. ⁶ Ayí rípi nánirini. Áma Ámináo ‘Gí níaiwírfani?’ níyiwiri dñí síxí uyaríñíyo síyikí urearí síkwfá earí yaríñí enagí nání raríñini.” Bíkíwíyo e níriniri eáníñípi seyíné ríxa peá mogfá enagí nání raríñini. ⁷ Seyíné Gorixo xeaníñí seaiméaríñípi dání xe síyikí onearearí ríxa xwámámí níwíera waríñoí. Níaiwí xano síyikí murearíñí wo rimónini? Oweoí, mimónini. Ayínáni xano xegí níaiwíyo wíaríñípa Gorixo ení axípi e seiarini. ⁸ E nerí aí Gorixo xegí níaiwí níyoní síyikí urearíñí enagí nání seyíné síyikí mívimeáwání neríñáyí, xegí níaiwíyíné mimóní sa ófí e dání níaiwíyíñéníñí imóníñoí. ⁹ Rípi nání ení dñí mópoyí. Nene sñí níaiwí enáná negí xwíá tíyo dání ápowa síyikí neareagfí aiwí wé íkwianíwíyo uñwiráragwárfani. Nene e neranéná naní nerí aiwí re ríseaimónarini, “Ápo Gorixomi —Dñí tñí imónñípi nípiní imíxíño, ayí orini. Omí ínimi wuríñípaxímaní.” ríseaimónarini? Oweoí, anípaxí ínimi wuríñípaxí enagí nání e nerane dñí níyimñí

tñjwaéne oimónaneyi. ¹⁰ Ayí rípi nánirini. Nene sini niaíwí enáná xwíá tño dánj ápowá aníj maríá, siyikí ná biníninj ninearearíná “E níwiríná ayí nanj imóninjpi wíwapiyarínwín.” wimónarinjpi neareaagía aiwí Gorixo siyikí ninearearíná siyikwí míninj xfo imóninjpi nene eni imónaníwá nání arírá owimínirí neareaarínirini. ¹¹ Gíyí gíyí nanj oimónipoyinirí siyikí nurearí sini e wiaríná yayí mívíní dñj sípíní wiarínirini. E nerí aí siyikí nurearínjipimí dání yayíwí numéra núísáná wárínjyí náninj níwerí wé róninj ero níwayírónto ñwearo epaxíriní.

Erír níwiríná urínjpi nánirini.

¹² Ayínáni segí wé iminj míxíwenjyí ámi ría símíxíro síkwí xómíj íkwíó seaiárinjyí ámi irú pímíxínto nemáná enj neánto Goríxomí xídíríxíni. ¹³ Segí xómíj xenwímíní ñweañ muyíkinípa nerí ámi nanj oimónirí óf símí ininjyimí úfíxíni. ¹⁴ Ámá níní tñí míxí míní aríge píraninj menaniréwiníro aninj míní ero siyikwí míninj Gorixo “Ámá nioniyáy e imóníríxíni.” wimónarinjpi —Apí tñí xixení mimónigíáy Ámínáomí wí síjwí winípríámani. Apí tñí xixení oimónaneyínto aninj míní ero éfíxíni. ¹⁵ Segí wo Gorixo ayá nísearímíxíri seaiinjipimí ríwí mamónigínirí awíninj mearóníríxíni. Aiwá maiwí síxíyo níyiríná yíkí yarínj bí tñí yíáná aiwá nípiní yíkí imíxarinjpa segí wo sípí nerínjyo dání níyínéní axípi seainigínirí píraninj awíninj mearóníríxíni. ¹⁶⁻¹⁷ Segí wo Isóninj —O xiráo imóninjipimí dání xanoyá amípi meapaxí imóníño aí aiwá ná biní nímínirí nání amípi apí peá nímorí “Gí gwíáo xe meáwinigíni.” wimónagorini. Ámi ríwíyo dání ápo xwíyá bí nanj onímíxínirí ríxíj uríagí aí xano aría míwíagí nání xwíyá bí tñí nanj onímíxínirí ñwí píyí núrínirí aiwí xfo xámí ríwí umónjpi ámi ríwíyo níkinímónirí meapaxí mimóninjínigíni. Segí wo ámá ónínj Goríxomí ríwí umoarígíáy yapí imónínigínirí náníraní, íwí inarígíáy yapí imónínigínirí náníraní, píraninj awíninj mearóníríxíni.

“Seyíné sini kíkíninj mé ríxa náyo páwiaríño.” urínj nánirini.

¹⁸ Seyíné Gorixo tífámíní níbiróná eníná amípi negí aríowéyí dífí Sainaiyí ríninjipimí dání síjwí winíro aría wíro egíapí wí mívínaríño. Ayí dífí ananí wé tñí íá xírípaxí imóninjipimí anj e nuróná ría ápiáwí werí síá xáíwí yidoárirí ríwípí tñí ápiánwí tñí nawíní erí yarínjagí níwiníro ¹⁹ pékákí enj tñí rínirí ikaxí xwíyá rínarinjpaninj rínirí yarínjagí aría wígfawíxíni. Xwíyá ikaxí níriríná rínarinjpi aría níwiróná Mosesomí rísísf re urígíawíxíni, “Nene ámi Goríxomí aría owianeyí. míneaimónariní.” urígíawíxíni. ²⁰ Ayí Gorixo sekaxí “Ámá woraní, memé aírání, dífí rípiní amá nírónrínáyí, síjá nearo píkíríxíni.” urípi nání wáyí winíagí nání e urígíawíxíni. ²¹ Ayí síjwí e winíápi mñj yíwí nírónto ñweapaxí enjagí Moseso ení re ríjínigíni, “Nioní wáyí níkárinirí enj sírínjwí nínaríní.” ríjínigíni.

²² Agwí ríná seyíné dífí eníná segí aríowéyí bagía axípiní míbí ríxa dífí Saioniyí ríninjipimíninj rémófawíxíni. Dífí apimí Nwá aninj síj imóníño yá anj íkwíróntjeríní. Anj apí Jerusaremíyí ríninj anjnamí íkwíróntjipíríní. E anjnamí íá míropaxí imóninjpi awí neánímáná yayí néra wíápnarígíeríní. ²³ E ámá Goríxoyá niaíwí xámíjóninj imónigíáy —Ayí anjnamí aninj ñweapírfá nání wígfí yoí ríxa anamí ñwirárininjyíriní. Ayí awí eánígíeríní. E Gorixo, ámá níyoní mí ómómíximí ení ñweañeríní. Dñj ámá xwíáyo níñwearóná wé róninj yarígíáyíyápi anjnamí peyíáná Gorixo wé uroárinjyí tñj e, ayí eríní. ²⁴ E Jisaso ení tñj eríní. O xwíyá síj Gorixo “E níseaiimíáríní.” réroárinjpi nání negí wáwunj imóníño ríní. Ragí o níperíná puñjpi —Apí xwíyáaninj nírinírfá “Nioní péápiní dání seyíné dñj níyímíj imóninjpi meapírfáriní.” ríninjpiríní. Apí ragí eníná xiráo Keno

xogwáo Aiboríomi pikíxwiríó wíáná puñípi —Apí xwíáyo dání “Nioní nání ení meai.” ríníñípi ríní. Apimí seáyí e imóníní. Apí nípíní tñí e seyíné ríxa agwí baríñoi.

“Goríxo neararíñípi aríkwíkwí míwipa éwanígíní.” uríñí náníríní.

²⁵ Xwíyá seararíñomi aríkwíkwí wípíríxínírí síñwí ainenaxídípoi. Negí aríowé eníná Moseso xwíá tío dání erírí wíagí aiwí aríkwíkwí wigíáyí Goríxo pírfí umamófpimí mímúrogíá enagí nání seyíné ení anínamí dání erírí neaiaríñomi aríkwíkwí níwirínáyí, “Pírfí neamamómínírí enífpimí ananí nímúropaxeneríní.” ríyaiwinaríñoi? ²⁶ Eníná o díwí Sainaiyí ríníñípi dání xwíyá ráná xwíá rírímí poboní nerí yaiwíámí méagí aiwí agwí ríná neníapí nání Bíkwyó nírínírí eáníñí rípi nearíñíríní, “Nioníyá díñí tñí xwíá rí ámí bí yaiwíámí nímeníríná xwíá ríní maríáí, aníña tñí ení yaiwíámí meníníáríní.” nearíñíríní. ²⁷ Xwíyá Goríxo níríní ríná ámí bíyí ríñípi, ayí rípi áwaní nearímíánírí ríníní. Amípi anípa imónípaxí mímóníñípi íníná aníñí imóníwínígínírí amípi anípa imónípaxí imóníñípi —Apí xío xwíá amípi nímxíríná imíxíñípi ríní. Apí anípa imíxárimíánírí nání ríníní. ²⁸ Ayínání Goríxoyá xwíoxíyo ñweañwápi wí anípa mímónípaxí enagí nání omí yayí numerane “Ení eáníñí Goríxo imóníñípi, ayí apíríani?” níyaiwirane awayíní íá níyamíxínírane níñwearane xío e éfíxínírí wimónaríñípi neranéná yayí winípaxí imóníñípi éwanígíní. ²⁹ Negí Nwíáo amípi sípi imóníñípi ríá naríñípáníñí imóníño enagí nání apí e éwanígíní.

13

“‘Goríxo yayí winípaxípi oyaneyí.’ níseaimóníríná rípi rípi éfíxíní.” uríñí náníríní.

¹ Seyíné ámá Jisasomí díñí níwíkwíroro nání séríxímeáníñí imónígíáyí nání díñí sípi wiarígíápi píní míwíarí ananí síní wíríxíní. ² Ámá wí “Ámá aní mí dáníyo aiwá míraní wiaríñwíní.” níyaiwiróná maiwí aníñajíyo wigíá enagí nání seyíné ámá aní mí dáníyo aríá mikeamó aiwá míraní wíríxíní. ³ Segí séríxímeá gwí aníyo ñweagíáyí nání díñí aríá mikeamó seyíné ení nawíní gwí níñwearóníñí nímoníro aríá wíríxíní. Séríxímeá páimímí wiarígíáyí nání díñí peá mímó “Nene ení gíwí tñíwaéne enagí nání axípi e neaipaxíríani?” níyaiwíro aríá wíríxíní. ⁴ Ámá íwí inarígíáyo ríxa nímeánímáná inarígíáyorání, síní mímeánípa nemáná inarígíáyorání, níyoní Goríxo pírfí umamoníá enagí nání seyíné segí meánígíápi peayí níwianíro wí tñí íwí mínimépa éfíxíní. Íwí níñíríná ayí Goríxoyá síñwíyo dání píaxí weánípaxípi yaríñagíá nání raríñíní. ⁵ Xwíá tío níñwearóná nígwí nání díñí sípi seaiaríñípi xe áxewaríníñí oneainírí síñwí níwínípa éfíxíní. Bíkwyó nírínírí eáníñí rípi Goríxo xewaníño re ríñí enagí nání raríñíní, “Nioní wí míríváramó erí wí mísiepísamó erí emíáríní.” ríñí enagí nání raríñíní. ⁶ Ayínání nene wará saríwá mímaríní Bíkwyó nírínírí eáníñí rípi rípxeneríní, “Arírá niaríño, ayí Ámíná Goríxo enagí nání nioní wí wáyí emíméíní. Ámá pí pí nínikáíro aí Goríxomí díñí wíkwíroaríñápi pírfí nírakípaxí meníní.” rípxeneríní.

“Neaipenweagíáwa yagíápi imíkaníñí owianeyí.” uríñí náníríní.

⁷ Ámíná xámí xwíyá Goríxoyápi nísearéwapíyíro seaipenweagíáwa nání díñí irónípoi. Awa síní mípé níñwearóná néra núfasáná imónagíápi nání díñí nímore Goríxomí díñí níwíkwíroro yagíápa axípi oyaneyíníro imíkaníñí wíaxídípoi.

⁸ Jisasi Kiraiso imóníñípi ámí xegí bí xegí bí imónaríñímaní. Aníñí imóníñípi eníná dání apíní imónírí agwí ríná ení síní axípi imónírí ná ríwíyo ení aníñí míntí axípi imónírí eníáríní. ⁹ Ayínání xwíyá Kiraiso neaiñípi nání ríníñípi maríáí, xwíyá xegí bí nání éwapínarígíá xíxegíní imóníñípi inígí wáxíníñí xe oneamáronírí síñwí níwínípaní. Ayí rípi náníríní. Goríxo ayá nínearímíxírí neaiñípi dání díñí síxí níñránénáyí, naní neaimíxípaxí imóníñípi xídaráñwíní. Naní nání ñwí ikaxíyo

“Ripi ñwíáxini. Ripi ananirini.” rininñipimi dani wí diñf sixf neainipaxf menini. Ayinani áma xami “Ñwí ikaxf rininñf apimi oxídmíni.” niyaiwiro xídigfáyf api nanf wí wimixinñmani.

“Ridiyowá nani wayá Gorixo wimónarñf ripi érixini.” urñf nanirini.

¹⁰ Nene íraf oninñwá Jisasi Kiraiso ridiyowáninñf neaiinñf wá tñwaénerini. Ridiyowá Jisaso ininñf —Api diñf niwikwírorinñf pimi dani ananinñf ninirane nanf imónarñwápíriní. Api áma siní senfá añf ríkarinñiwámí dani yagfápimi xídarigfáyf bí nipaxf menini. ¹¹ Ripi nani diñf mópoyí. Apaxf pá imónigfá xwéowa xwiogwí o omí fwí none tñni negf áma tñni yarñwápí Gorixo yokwarimf oneaiinri nanf nipikimána ragf púfpi nimeámi awawá ñwíá rñinñfwámí nipáwiro wíwífá neaáiro aiwi nanf wí náo áma ñweagf bñaniríwámí ríá ikeáararigfáriní. ¹² Ayinani Jisaso ení xegf áma agwí axíyóninñf minigfáyo xfo niperfna ragf púfpi dani siyikwí mininñf Gorixo e imónfirixinri wimónarñfpi wimiximíni nani ákñá fwí e bñaniríwámí dani rñinñf meaninñgini. ¹³ Ayinani nene áma siní “Ñwí ikaxfyo ‘Api ñwíáxini. Api ananirini.’ rininñf pimi oxídaneyí.” rarigfáyf ñweagf pñni niwiárimí o tñf e nani nurane diñf “Xfomí ayá wiayigfápa nene ení neaiarfná ayf ananirini.” oyaiwianeyí. ¹⁴ Ayf ripi nani seararñini. Añf bí xwíá tñyo nene aninñf ínina ñweanfwá nani mimónñagí aí añf añnamí rfwíyo imóninñfapi nene ñweáwaninñirí diñf niwikwímorane yarñwá enagí nani rarñini. ¹⁵ Ayinani Jisaso neaiinñf pimi dani Gorixomi ridiyowá nani wayá yayfni uméwaninñi. Negf manfyo dani áma wíyo pí pí nurirfná onini negf Ámináorinñinñf nurirane waroparf wíwaninñi. ¹⁶ Gorixo áma xfoyáyf winíyo nanfni wiíro dfwí ikeamónigfáyo amípi bí miní wiro yarñagfá niwinirfná yayf winarñf enagí nani seyfné api nani arfá mikeamó nero érixini. E neróna ridiyowá nani wayá Gorixo wimónarñfpi yarñagfá nani rarñini.

¹⁷ Segf áminá seyfné Jisasomí píraninñf xídfirixinri seaipenweaarigfáwami —Awa Gorixo yarñf imimí wíana niseaipenwearfná egfapi nani “Ayf api nani enwáriní. Api nani enwáriní.” uríprfáwarini. Awami arfá niwiro inimi yeáyf wurfnfirixini. Seyfné píraninñf arfá niwiro inimi niwurnirónáyf, awa niseaipenwearóna wigf diñf ríá muxé diñf yayf niyaiwiro seaipenweaprfáriní. Seyfné e mepa nerónáyf, nanf imóninñfpi wí seaimixinñfá menini.

¹⁸ Amípi none neranéná píraninñf íá niyamixinri éwaninñirí nerane nani re neaimónarini, “Gorixoyá sñwíyo dani píraninñf wé róninñfpi ní nera warñwini.” neaimónarñagí nani seyfné none nani Gorixomí xwíyá rirímf wípoyí. ¹⁹ Nioní prf nírakarñfpi anípa imónána seyfné tfáminí añfni bimfá nani Gorixomí rixinñf ayá wí urfirixinri dirírf seiarñini.

Gorixomí nurirfná urñfpi nanirini.

²⁰ Gorixo —O áma niwayiróniro ñweapaxfpi nani mfkf ikinorini. Oyá diñfyo dani negf Áminá Jisaso xwáripáyo dani ámi sñf nerí wiápnimeañfirini. Ragf o niperfná púfpi dani xwíyá niyimñf imóninñf Gorixo “E e niseaiimfáriní.” réroárinñfpi aninñf wayíroárinñf enagí nani sipísipf imónñwaéne neamearñf xwé imónñorini. ²¹ Seyfné amípi Gorixo wimónarñfpi níní epaxf imónpírfí nani seaimixíwíninñi. E nerfná Jisasi Kiraiso —Aninñf ínina seáyf e numepaxf imónñjo, ayf orini. O seaiinñf pimi dani pí pí xfo yayf winipaxf imóninñfpi imónfirixinri seaimixíwíninñi. “Aga e imónfwíninñi.” nimónarini.

Yoparf urñfpi nanirini.

²² Gf níríxímeáyfné, enf ríremíxí nioní seaía ripi sepiá ayá wí nírí meapa nerí nani ripi re osearimíni, “Píraninñf arfá ókiarf nimónirane apimi oxídaneyí.” yaiwípoyí. ²³ Seyfné ripi nani nijfá imónpoyí. Negf níríxímeá Timotio ríxa gwí

añíyo dání wáríawixini. O siní mé nioní nímeááná yawawi nawíni nibírai síjwí seananíwírini. ²⁴ Segí seáyí e nimóniri seaipeñweaariǵíáwami t́ni Goríxoyá imónigíá niyoní t́ni none nání yayí neawiemeaipoyí. Ámá nioní t́ni Itari píropenisíyo re ñweañwáyí yayí seaiwárenaparíñwini. ²⁵ “Goríxo niyínéni ayá seaiwianíwiniǵini.” nimónarini.

Payí Jemiso eaṅṅarini.

Payí rina áamá Jisasomi dṅṅí wíkwíroarigfáyo mǐxǐ uxídwárarṅagfá nání amí amí numiamoro wí eṅṅí nimóniro aṅṅí apí apimí urṅṅigfáyí nání Jemiso eaṅṅarini. Xewanṅo nání áwanṅí píránṅí mǐrṅṅṅí eṅagí aí “Jisasomi xogwáo, Jemisoyí rṅṅṅorṅani?” waiwiarṅwáorini. Jisasoyá sǐyikí imónigfá Jerusaremi ṅweagfáyo wipeṅweagfá seáyí e imónṅorini (Wáf wurimeiarigfáwa 15:13, 21:18). Jiaso rixa aṅṅnamí nǐpeyimáná xwiogwí rixa obaxí onǐmiápi nǐpwémáná eṅáná Jono áamá wí “Jisasomi dṅṅí wíkwíroarṅwini.” nǐrro aí omí píránṅí nuxídiríná epaxípi tǐnǐ xixeni mé yarigfápi nání arfá nǐwirí nání ayí re oyaiwípoyinǐrǐ “Jisasomi píránṅí nǐxídiríná epaxípi, ayí ripǐrǐfani? Ripǐrǐfani?” oyaiwípoyinǐrǐ payí rina nǐrǐrǐ eaṅṅigini.

¹ Jemisoní —Nioní Gorixomi tǐnǐ Jisasi Kiraisomi tǐnǐ xínáínṅṅí nimónirǐ omṅṅí wiiarṅá wonirini. Nioní payí rina gí áamá Jisasomi dṅṅí wíkwíroarigfáyíné nání — Seyíné gwí bǐ bǐ wé wúkaú sǐkwí waú apǐyíné wí eṅṅí nimóniro ṅweagfáyínerini. Ayíné nání payí rina nearí yayí seawárenaparṅṅini.

“Iwamíó neaiwápǐyarigfápi eṅṅí neaeámǐxǐpaxǐrǐnǐ.” urṅṅí nánirini.

²⁻³ Gí nǐrǐxǐmeáyíné, seyíné rixa nǐjǐfá ripǐ imónṅoi. Jisasomi dṅṅí nǐwíkwíroróná eṅṅí neániro rífa xídarṅṅoinǐrǐ iwamíó seaíwápǐyífápipimí xwámámǐ nǐwiéra nurónáyí, xeanṅí rífa tǐṅṅí rǐwǐyo seaímeanfápipimí ení xwámámǐ wipaxí imónǐpǐrǐfáriní. Seyíné nǐjǐfá e imónṅagfá nání xeanṅí xixegǐnǐ seaímeááná kǐkǐmí mimóní “Dṅṅí nǐfá neainǐnfápi nání rífa neaímeaarini?” yaiwírǐxini. ⁴ Áamá xeanṅí wikárarigfápipimí xwámámǐ nǐwiéra núfasáná imónǐpaxí imónṅṅípi seyíné ení axípi imónǐpǐrǐfá nání xwámámǐ nǐwiéra úrǐxini. E neróná Gorixo gí áamá e imónǐrǐxini nǐrǐ wimónṅṅípi bǐ mǐmúró nǐpini píránṅí nǐyǐpárominǐroná wé roarṅṅigfáyíné xixeni e imónǐpǐrǐfáriní.

“Dṅṅí emí saímǐ mǐmoṅṅini.” nǐseaimóniríná Gorixomi rǐxṅṅí urǐrǐxini.” urṅṅí nánirini.

⁵ Sǐnǐ dṅṅí nǐpǐkwini émí saímǐ mǐmoarṅṅí go go “Xeanṅí nǐmeaarṅṅípi, ayí apí nání rífa nǐmeaarini?” mǐyaiwipa nerínáyí, xewanṅo Gorixoyá dṅṅí tǐnǐ dṅṅí émí saímǐ e mopaxí oimónmǐnǐrǐ omí rǐxṅṅí urǐwṅṅigini. Gorixo áamá nǐyoní yanṅí nǐwiríná sǐmǐ tǐnǐ mǐwí yanṅí ewaní nimónirǐ xwéní mǐnǐ wiarṅṅo eṅagí nání ananǐ rǐxṅṅí urǐwṅṅigini. ⁶ E seararṅagí aí rǐxṅṅí nuríná dṅṅí bǐ biaú nǐmori “Gorixo aga nepa nǐniapǐrǐfenṅoi? Mǐniapǐpa enǐrǐfenṅoi?” mǐyaiwí aga xixeni dṅṅí nǐwíkwírómáná “Nepa xixeni niapǐpaxorini.” nǐyaiwirí rǐxṅṅí urǐwṅṅigini. Áamá dṅṅí bǐ biaú moarṅṅí go go rawirawáyo imeamǐkwí neríná imṅṅí nǐxemi urí nǐxemi bǐrǐ yarṅṅípǐnṅí imónṅagí nání ⁷ áamá ónṅṅí imónigfáyí bǐ re mǐyaiwipa éfǐrǐxini, “Gorixomi rǐxṅṅí uráná o ananǐ nǐniapǐnṅoi.” mǐyaiwipa éfǐrǐxini. ⁸ Áamá ayí dṅṅí nǐmoróná ná bǐnǐ mamó dṅṅí náiroayiri nero moro amǐpǐ ení neróná “E oemini.” yaiwífápiní mé xegí bǐ xegí bǐ ero yarigfáyí eṅagí nání e mǐyaiwipa éfǐrǐxini.

Áamá dǐwǐ ikeamónigfáyí tǐnǐ amǐpǐ mǐmúróngfáyí tǐnǐ apiaú nánirini.

⁹ Segí sérǐxǐmeá dǐwǐ ikeamónigfáyí re nǐyaiwiro mṅṅí sǐṅá meakǐnǐrǐxini, “Nioní Jiaso neaiṅṅipimí dání Gorixo seáyí e nimǐxṅṅonǐrǐfani?” nǐyaiwiro mṅṅí sǐṅá meakǐnǐrǐxini. ¹⁰ E nerí aí sérǐxǐmeá amǐpǐ wí mǐmúróngfáyí re nǐyaiwiro mṅṅí sǐṅá meakǐnǐrǐxini, “Nioní Gorixoyá sṅṅwǐyo dání sa ikwiárṅṅonǐrǐfani?” nǐyaiwiro mṅṅí sǐṅá meakǐnǐrǐxini. Ará siyí pǐyí neri píeroarṅṅípa ayí ení anṅṅí mṅṅweá axípi apaxí mé pepǐrǐfá eṅagí nání rarṅṅini. ¹¹ Seyíné nǐjǐfáriní. Sogwí xaíwí nǐwepǐnǐrǐ

nanirfná ará yeáyf yikiaráná xegf siyfp piyf nerf nipiérinowirfná xámi awiaxf imóniñfp sinf mimónf xwirfá inarñfrini. Ámá amípi wí mímúronígfáyf ení “E nerfná ámi bíf tñní bíf tñní nímeapaxfrini.” yaiwiarígfápi sinf nixfda nuróná sinf mé nero axfpi e pepfrárini.

Íwf oépayinirf wímeaarñfpf nánf urñf nánfrini.

¹² Ámá Gorixomf xfdarñagfa nánf xeanñf wímeaarñf nípiminf xwámámf níwiéra núfasáná enáná Gorixo yayf níwimorí dñf níyímñf imóniñfp —Apf nánf nírfrfná “Ámá nionf dñf síxí níyarígfá gíyf gíyo mñf wimfárini.” rññfpfrini. Yayf níwimorfná dñf níyímñf apf síxí umímonfá enagf nánf ámá xeanñf wífáyo xwámámf yarígfáyf Gorixoyá dñf tñní yayf wipaxfyrini. ¹³ Ámá xeanñf wímeaarfná re mirípa éfríxini, “Gorixo nionf íwf oenirf xeanñf apf níwapíyífrini.” mirípa éfríxini. Ayf rípi nánfrini. Gorixo ámá wí xfómí íwf oenirf wíwapíyipaxf mimónñorini. Xfo ení ámáyo íwf oépayinirf wíwapíyarñjomani. ¹⁴ Oweof, nene newanñene wine wine pípi nánf níneaimónirfná feapá níneainirñpimi dánf íwf oépayinirf nearípeaarñfrini. ¹⁵ Apíxí niaíwí agwf nerf xirarígfápa feapá neainarñfpf niaíwí agwfññf nerf íwf ayf niaíwíññf xirarñwárini. Íwf ayf niaíwíññf níxírímáná niaíwí xwé iwiaroarñfpa íwf yárfwápimf dánf níperane anfnarñwárini. ¹⁶ Gf nírixímeáyfné, dñf síxí seayñáyfné, nionf re searfápi, “Seýfné íwf oépayinirf seáíwapíyarñfpf pípimf dánf marfáí, apimf dánf seáíwapíyarñfrini.” searfápi pñf níwiárfro yapf méwapñpani. ¹⁷ Pí pí nanf imóniñfpfrani, pí pí awiaxf imóniñfpfrani, gímf dánf marfáí, anfnamf dánf neáímeaarñfrini. Ápo Gorixo —O pí pí anfnamf wíá ónarñfpf nánf mfkf ikiñorini. Sogwf onapámígf nínrfná sepiá imónirf rípfwf imónirf yarñfpa nimónirf ámi xegf bíf imónirf xegf bíf imónirf yarñjomani. Onf amípi awiaxf imóniñfpf anípa neaiaparñfrini. ¹⁸ Amípi o imíxñfpf nípiminf dánf ná bñf ayf nene aiwá níwákwinf minfnñf oimónípayinirf xewanñjo “E éimígní.” wimóniñfpimf níxídnirf oyá xwíyá nepa imóniñfpimf dánf nene neameañfrini.

“Xwíyápi xixeni arfá níwiro neróná rípi rípi yarígfáfrini.” urñf nánfrini.

¹⁹ Gf nírixímeáyfné, dñf síxí seayñáyfné, apf nípini nionf searfápi seýfné ríxa níjfa imóniñagfa aiwí rípi osearímíni. Arfá owianeyñro síñwf nanro aí apaxf mé níwiápnímearo xwíyá mirípani. Wikf ení anfní mónpani. ²⁰ Ámá wikf nóñro neróná wé rónñf Gorixo wimónarñfpf tñf xixeni míyárarígfá enagf nánf rarññf. ²¹ Ayínánf segf íwf sinf yayarígfápi —Bíf nánf “Onímíárini.” yaiwiarñagfa aiwí nípini piáxññf seaeánarñfpfrini. Apf nípini emf mímeámf nero seáyf e mimónípa neróná xwíyá ámá aiwá íwfá urarígfápa segf xwioxíyo Gorixo íwfánñf seaurarñfpimf —Xwíyá apf seaerfkiemeapaxf imóniñfpfrini. Apimf níímíñro “Píránñf oxídmíni.” yaiwífríxini. ²² Yapf néwapñro “Xwíyá apf arfánf níwiranéná apáni yarñwini.” míyaiwí “Apf pí pí rññfpf tñf xixeni oxídaneyí.” níyaiwiro xixeni e éfríxini. ²³ Ayf rípi nánf seararññf. Ámá xwíyápi arfá níwiro aí xixeni méfáyf, ayf ámá xíxíeáyo gí símímanf aríge rífa imóninirf síñwf onímíapi ainenfo yapf imóniñfo. ²⁴ Xegf símímanfyo xíxíeá tñf síñwf nainenimf numáná apaxf mé “Gf símímanf e rífa imónini?” yaiwífpf nánf arfá ikeamoarñorini. ²⁵ E nerf aí ámá ñwf ikaxf awiaxf imóniñfpimf —Apf íwf yarñwápimf dánf gwññf neayárññfpf neáíkwewárífaxf imóniñfpfrini. Ámá apimf anñf síñwf agwf níwñro xfdarígfáyf óññf wí mimóniñfo. Arfá níwiróná dñf arfá mikeamó pí pí rññfpf tñf xixeni níxídfro yarfná Gorixoyá dñf tñf yayf winífaxf imóniñfpf wímeanfárini. ²⁶ Ámá wo xegf manfyo dánf nísanirf mirípa nerf aí “Nionf Gorixomf píránñf níxídfri yarñáonfrini.” níyaiwinirfnáyf, xewanñjo yapf éwapñnarini. Xewanñjo “Gorixomf

píráníḡ nixídirí yaríḡníní.” nīyáiwínírí yaríḡḡpí ení ráfníḡ ímóníní. ²⁷ Ámá negí ápo Goríxo “Ayí síyikwí míní egfáyí nioní píráníḡ nixídaríḡoi.” wíaiwiaríḡyí ríḡpí yaríḡfáríní. Uyípeayí ikeamónaríḡagfa nīwíníróná arírá wiro apíxí aníwa ikeamónaríḡagfa nīwíníróná arírá wiro ayá uduníḡpaxí ámá Goríxomí mīxídaríḡfáyí yaríḡfáḡpí nene ení xe oneaxímeanírí mīyáiwípa ero yaríḡfáríní.

2

“Wíyo wé íkwianḡwíyo uḡwiráríro wíyo paimímí wiro mepaní.” uríḡf náníríní.

¹ Gí níríxímeáyíné, seyíné negí Áminá Jisasi Kiraisomí —O Goríxo níknírí ḡweanḡpí t́níní xíxení nimónírí ḡweanḡoríní. Omí dḡḡf nīwíkwíroróná seáyí e ímóníḡfáyó wé íkwianḡwíyo uḡwiráríro sípí ímóníḡfáyó paimímí wiro mepa éfríxíní. ² Ayí ríḡpí seararíḡníní. Seyíné Goríxomí yayí wianíro nání awí eáníḡe ámá waú —Wíto amíḡpí wí mímúroníḡoríní. Rapírḡpí awíaxí nīyínírí wé ramaxí síḡḡá gorí t́níní imíxíníḡfáwá íkíkí nínímáná fwiaṕforíní. Wíto amíḡpí mayí sa íkwíáríníḡf ímóníḡoríní. Rapírḡpí kíyí óf míní yáríḡḡ nīyínímáná fwiaṕforíní. ³ Awáú fwiapáná seyíné rapírḡpí awíaxí yíníḡomí ayá t́níní yayí nīwíro “Sfímí re íkwianḡwí nanḡf ímóníḡf rínami ḡweaí.” uríro amíḡpí mayí sa íkwíáríníḡf ímóníḡomí “Xwíá yání j́feraní, negí síkwí t́ḡḡf reraní, ḡweaí.” uríro nerónáyí, ⁴ “Apímí dání meyrónípa yaríḡwíní.” ríseaimónaríní? Oweoi, sewaníḡyíné ríxa neyróníro “Wiene seáyí e ímónírí wiene sípí ímónírí enḡwíní.” nīyáiwíroná ámá opisí anḡyó dání xwíríxí yaríná eyíroaríḡfáwa dḡḡf ínímí níkwíronímáná eyíroaríḡfápa seyíné ení axíḡpí dḡḡf ínímí níkwíronímáná eyíronaríḡowa. ⁵ Gí níríxímeáyíné, dḡḡf síxí seayínáyíné, arfá níḡoyí. Goríxo ámá xíoyá ímóníríxínírí f́á nīyamíxíríná ámá xwíá t́yó dání nīyíyá síḡwíyo dání ámá amíḡpí mayí sa íkwíáríníḡf ímóníḡfáyí dḡḡf nīwíkwíroríníḡpímí dání amíḡpí Jisaso neaínḡpí wí mímúroníḡfáyí ímóníḡfá nání f́á muyamíxípa enḡfraní? Ayí xegí xwíoxíyo —E ámá x́omí dḡḡf síxí uyaríḡfáyó “Níḡweaṕf́aríní.” uríḡeríní. E ḡweáfríxínírí f́á muyamíxípa enḡfraní? ⁶ Seyíné e neróná ámá sa íkwíáríníḡfáyó ayá wímoaríḡfáríní. Ámá xeaníḡf niseaikáríro xwíríxí oumeaneyíníro enḡf nápémí nuro opisí anḡf t́ḡḡf e seawáraríḡfáyí ḡyífríní? Ayí ámá amíḡpí xwíá re wenḡpí wí mímúroníḡfáyí menírání? ⁷ Ayí ení yoí nanḡf seyíné Kiraisomí xídaríḡagfa nání seanḡwiráríníḡpímí ikayíwí mumearípa yaríḡfáraní? ⁸ Seyíné ḡwí ikaxí negí mīxí ináyí Jisaso nearíḡf Bíkwyó re nírínírí eáníḡf ríḡpí, “Jíwaníḡoxí nání dḡḡf sípí inaríḡfápa ámá síḡwí wíníḡf ḡyíḡf ḡyó ení axíḡpí wíríxíní.” nírínírí eáníḡf apí xíxení nixídirónáyí, nanḡf yaríḡoi. ⁹ E nisearírí aí seyíné ámá seáyí e ímóníḡfáyó píráníḡf umero sípí ímóníḡfáyó paimímí wiro nerónáyí, f́wí nero ḡwí ikaxí ríníḡf ríḡpí wíaiḡkaríḡfáyíné enḡagfa nání apímí dání xwíyíá meáríníḡpaxíríní. ¹⁰ Ayí ríḡpí náníríní. Ámá ḡwí ikaxí ríníḡf ríḡpímíní píráníḡf oxídmínírí nemáná ná bímíní nīwíaiḡkírínáyí, xwíyíá ámá ḡwí ikaxí nīpímíní wíaiḡfáyí meáríníḡpa axíḡpí e meáríníḡpaxíríní. ¹¹ Ayí ríḡpí nání seararíḡníní. Bíkwyó ḡwí ikaxí re nírínírí eáníḡf ríḡpí, “Meáníḡfáyíné f́wí mínípaní.” ríḡo, ayí ḡwí ikaxí “Nīwíaṕf́nimearí ámá mīpíkípaní.” ení ríḡníníḡníní. Seyíné meáníḡfáyí t́níní f́wí mínípa nero aí nīwíaṕf́nimearó ámá nīpíkírínáyí, ḡwí ikaxí ríníḡf ríḡpí wíaiḡfáyíné ímóníḡagfa nání raríḡníní. ¹² Ayínání pí pí seyíné nerónáraní, nírónáraní, re nīyáiwíro dḡḡf t́níní éfríxíní, “ḡwí ikaxí ríníḡf ríḡpí —Apí f́wí yaríḡwáḡpímí dání ḡwíníḡf neayáríníḡpí neaíḡweawáḡpaxí ímóníḡf ríḡpíríní. ḡwí ikaxí ríníḡf apímí dání Goríxo eyeyírómf́ neainf́aríní.” nīyáiwíro dḡḡf t́níní éfríxíní. ¹³ O ámáyo eyeyírómf́ nīwíríná ámá wíḡf wíyo ayá murímíxí wíaríḡfáyó x́o ení ayo ayá murímíxí xíxení xwíyíá umeáríníḡf enḡḡf nání raríḡníní. E nerí aí wíḡf wíníyo ayá nurímíxírí wíaríḡfáyó x́o ení ayo ayá urímíxáná apímí dání xíxení roayírómf́f́aríní.

Ámáyo arirá mīwipa neróná “Gorixomī dīñj wīkwíronjwīnī.” rīnarīgíáyí nánī urīñj nánīrīnī.

¹⁴ Gí nīrīxímeáyíné, áamá go go wíyo arirá bī mīwī “Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.” nīrīnīrīnáyí, o “Dīñj wīkwíronjīnī.” rīnarīñjīpī surímá imónīnī. “O áamá nánī dīñj sīpī mīwīnī ‘Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.’ rarīñjīpīmī dānīnī eríkiemeánīpaxírīnī.” rīseaimónarīnī? Oweoi. ¹⁵ Segí sérīxímeá wo ámī wo iyá nánīranī, aiwá stá ayīmī nīñjīpī nánīranī, dīwí ikeamónarīñagī nīwīnīrīnā ¹⁶ amīpī xío dīwí ikeamónarīñjīpī bī mīnī mīwī re nurīrīnáyí, “Joxī ‘Nīwayírónīrī onjweanī.’ nīmónarīnī. Joxī nurī ríá rīsinīnī nánī iyá pánīrī agwí ímī rīyīnī nánī aiwá nīrī eī.” nurīrīnáyí, “Amīpī xío dīwí ikeamónarīñjīpī nánī xwīyá e uríapī ananī arirá wīpaxírīnī.” rīseaimónarīnī? Oweoi, ráññjī imónīñjīpīnī urarīnī. ¹⁷ “Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.” rarīñjīpī enī axīpī imónīnī. Ámáyo arirá mīwī sa apīnī nīrīrīnáyí, dīñj wīkwíroarīñjī apī rīxa íkwíkwí yīnī. ¹⁸ E nerī aī áamá wo re nīrīnīfārīnī, “Áamá wī Gorixomī dīñj nīwīkwírorīnā áamáyo arirá wīarīñagí aiwī nionī áamáyo arirá mīwī Gorixomī dīñjīnī nīwīkwírorīnā ‘Ayí ananīrīnī.’ nīmónarīnī.” Áamá wo e nīrīnīfá enjagī aī nionī omī re urīmīfārīnī, “Joxī áamáyo arirá mīwī ‘Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.’ rarīñjīpī nionī ‘O nepa dīñj wīkwíronī.’ siaiwīmī nánī arīge níwapīyíáná ‘Neparīnī.’ yaiwīmīfīnī?” nurīrī ámī re urīmīfārīnī, “Joxī ‘O “Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.” rarīñjīpī neparīnī.’ nīaiwīrī nánī áamáyo arirá wīarīñjīpīmī dānī síwapīyíáná ‘O nepa dīñj wīkwíronī.’ nīaiwīrīfīnī.” nurīrī ¹⁹ re urīmīfārīnī, “Joxī dīñj re nīyaiwīrī íkwíronjīnī, ‘Nwíá imónīño, ayí ná wonī Gorixorīnī.’ Joxī dīñj e nīyaiwīrī nīkwírorīnā nanī yarīñagī aiwī rīpī nánī enī dīñj rīmonjīnī? Imíóyí enī dīñj axīpī nīyaiwīro nīkwíroro aī Gorixo ríá ikeaarīnīfá enjagī nánī enjī óf íkārīnarīgífārīnī.” nurīrī ²⁰ re urīmīfārīnī, “Majīmajíá íkārīnarīñjī roxīnī, áamáyo arirá mīwī ‘Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.’ rarīñjīpī ‘Surímá ríá imónīnī?’ mīyaiwīpaxoxīranī? ²¹ Enjīnā negí arío Ebíríamo sekaxí Gorixo urífpī tīnī xīxenī xegí xewaxo Aisako síñj íráf noga peyīnīñe dānī rīdīyowá emīnīrī yarīnā Gorixo o e éfpīmī dānī ‘Wé rónīñorīnī.’ mīrārīpa renjīnīgīnī? ²² Ayīnānī nene dīñj re yaiwīpaxírīnī, ‘Ebíríamo Gorixomī dīñj nīwīkwírorīnā dīñjīnī wīkwíronjīmanī. Gorixo urīñjīpī xīxenī nerīnā wīkwíronjī enjagī nánī dīñj o wīkwíronjīpī xewanīño aríá nīwīrī enjīpīmī dānī yóf imónīñjīrīnī.’ yaiwīpaxírīnī. ²³ Rīpī enī yaiwīpaxírīnī, ‘Negí arío e nerīnā xío nánī Bīkwíyo re nīrīnīrī eāñjī rīpī, “Ebíríamo Gorixomī dīñj wīkwíróagī nánī ‘Wé rónīñjī imónīñorīnī.’ yaiwīñjīnīgīnī.” nīrīnīrī eāñjīpī xīxenī imónīñjīnīgīnī. Ayīnānī Ebíríamo Gorixo tīnī nīkumīxīnīrī emearīñjī woyí ragífārīanī?’ yaiwīarīpaxírīnī.” urīmīfārīnī. ²⁴ Agwī seyíné nījíá re imónīño, “Áamá ‘Nionī Gorixomī dīñj wīkwíronjīnī.’ rarīñjīpīmī dānīnī Gorixo ‘Wé rónīñorīnī.’ rārārīñjīmanī. Xíomī dīñj nīwīkwírorīnā xío wīmónarīñjīpī yarīñjīpīmī dānī ‘Wé rónīñorīnī.’ rārārīñjīrīnī.” Apī nánī seyíné rīxa nījíá imónīño. ²⁵ Enjīnā iyí ede dānī wagíá Rexapíyī rīnīñjī —Í Josuao áamá waú añjī apīmī síñwí owīnārīpīyīnīrī uowárēnapánā nīpemeámī nurī óf wíyo uowárīñjīrīnī. Í enī axīpī Gorixomī dīñj nīwīkwírorīnā e éfpīmī dānī Gorixoyá síñwíyo dānī apīxí wé rónīñjī mīmónīpa renjīnīgīnī? ²⁶ Ayīnānī re rīpaxírīnī, “Áamá dīñjīpī sīnī síxí mīnīñánā waráo pīyí enjīpa áamá Gorixo e éfīrīxīnīrī wīmónīñjīpī mé dīñjīpīnī wīkwíroarīgíápī axīpīñjī nīmónīrī íkwíkwí yīnī.” rīpaxírīnī.

3

“Pí pí xwīyá rarīñwápī nanīñjī ríwanīgīnī.” urīñjī nánīrīnī.

¹ Gí nīrīxímeáyíné, Gorixo áamá wīgí wīnīyo uréwapīyarīgíáyo yarīñjī imīmī nīwīrīnā awayīnī mīwī eníá enjagī nánī segíyí wī obaxí áamáyo ouréwapīyaneyīnīro

mimónipa érixini. ² Nineneni píráníjé oyaneyinri éwáyé nóreámioarane sipíni ikárinarijwá aí amá mañpá tñni níríríná móreámioapa nerínáyé, Gorixoyá síjwíyo dáni ríxa wé róníjé imóniñorini. Pí pí íwé feapá winimínri yariñjépi nání eni anani ía yamixinaríñorini. ³ Nene osí imani ounri neríná yariñwápi nání diñjé omoaneyi. Ainixí onimiá bí xegí mañyo síwé íkwíraráriñwápimi dáni gímini ge ounri kinimixáná mañni marfái, osí noni eni ámini waríñjéri. ⁴ Ai sipíxi eni xwé imónri imíjé ení eáníjé neríná níxemi uri yariñagí aiwi omíjé meariño “Ámini oumini.” níwimónri pará onimiápi tñni aí ámini méáná ámini waríñjéri. ⁵ Negí mañyí eni axípi imónini. Wará nírimini nání onimiápi enagí aí apimi dáni amá “Seáyí e imóníjé api epaxonri.” níriro mixí meakíninarígíarini.

Ai ríá bí onimiápi míroáríagí aiwi íkíá xwé bí nípiini ríá nowáripaxíri. ⁶ Negí mañyí ríáníjé wearíñjéyíri. Sipí bí onimiá marfái, ayá wí epaxíyíri. Negí warárimi wí e enagí aiwi wará nírimini xwíríá neaimixariñjéyíri. Ríá negí mañyo dáni wearíñjépi —Api pípimi dáni marfái, sa ríá xwé Seteno wenfárimi dáni míroníñjépirini. Api amípi nene oníná dáni néra yariñwápi rímiñmeníñwíniñjé neaeánariñjéri. ⁷ Ayí rípi searariñjéni. Xámi nañwé xixegíni ayí ayí, sírani, inífrani, agwíaranti, iniigíyo yariñjéyíri, amá íwé oimónri yapemixáná ayí íwé imónagíri. Agwí eni nene íwé oimónri yapemixáná anani íwé imónariñjé enagí aí ⁸ amá go nañwé sayí yapemixarígíapa xegí mañjé eni oyapemixinimínri neríná xixeni e epaxí imónini? “Gí mañjé aníjé samíjé níwíríri níra úimígíni.” níyaiwiri aiwi wí e epaxí mimónini. Mañyí sipí nání neríná kíkíá bí yariñjémani. Sidíjé amá píyí omímé yariñjépi magwé ínini. ⁹ Mañpá tñni negí Áminá imóníjé ápo xwéomi yayí wirane amá xíóníjé nimónri ñweáfírxinri neaimixíñene wínyo ikayíwé urírane yariñwári. ¹⁰ Ayínáni mañjé axípámi dáni yayí wirane ikayíwé urírane yariñwári. Gí nírixímeáyíné, “Nene e neranéná ayí apánri.” ríseaimónariñjé? ¹¹ “Iniígí símíjé síríkí axíyimi dáni nañjé wú meari píyanjé eaariñjé wú meari epaxíri.” ríseaimónariñjé? ¹² Gí nírixímeáyíné, “Íkíá pikí wínamí dáni sogwé oripé wepaxíri.” ríseaimónariñjé? “Wainí uraxí wírími dáni íkíá pikí sogwé wepaxíri.” ríseaimónariñjé? “Iniígí símíjé iwamá tíñjé meariñjé wúmi dáni ámi iniígí nañjé wepaxíri.” ríseaimónariñjé?

Ámá diñjé émfé saímé Gorixo tíñjémi dánjépi moarígíáyé yariñjépi nání uriñjé nánriini.

¹³ “Nioni diñjé émfé saímé mori níjéá imónri enáonri.” yaiwinarígíá gíyí gíyí nene “Ayí wigí yaiwinarígíápi tñni xixeni iyí rimóniño?” waiwianíwá nání woxíni woxíni nemeíná awayini nimónimáná nañjé ero diñjé émfé saímé nímómáná nañjé ero yariñjépi dání api nene neaiwapíyírixini. ¹⁴ E nerí aí segí xwioxíyo dání wíyo sipí diñjé ayá wí ríá tíñjé waiwiwo nionini seáyí e oimónimínri imímé wiwo nerónáyé, diñjé xenwé e nímoróná seyíné nepa imónígíápi ríté níriro mixí mímeakínipa érixini. ¹⁵ Amá wigí wínyo sipí e níwikáriróná “Diñjé émfé saímé nímorane yariñwíni.” yaiwinarígíápi, ayí añjénamí ñweañoyá diñjéyo dání níyaiwiwo yariñjémani. Diñjé amá Gorixomi míxídarígíáyo dání imónri amá Gorixo nání diñjé wí mímo wiwaníñjéyí nánini mónarígíáyo dání imónri enjépirini. Obíyíyáyo dání eni imónri enjépirini. ¹⁶ Ayí rípi nání searariñjéni. Amá wigí wínyo sipí diñjé waiwiwo nionini seáyí e oimónimínri imímé wímiñwé yariñjéyí enánáyé, amá píráníjé míñweá uyíniñé nero sipí xixegíni néra warígíá enagí nání searariñjéni. ¹⁷ E nerí aí amá diñjé émfé saímé añjénamí dánjépi nímoró yariñjépi aga xegí bí imóníjé nání ayí rípi yariñjéarini. Xámi síyikwé míné ero wigí wínyí tñni xepíxepá míroné mepí tñri awayini yapeníjé imónri wigí wínyí xwíyí uráná píráníjé aríá níwiwo diñjé yaikiro wínyo wá bí onimiápi míwianí xwapí ayá wí níwianíroná íkíá nañjéna sogwé obaxí wearíñjéyí yapi

nimóniro wínyo wiiro wínyo símí símí e mumé nero naní ero sípí ero mepa ero yarígfárini. ¹⁸ Ámá wigí wínyí t́nì xepìxepá mìróní mepí t́narígfáyí e yarígfápimi dánì ámá aiwá omìñí íwíá néra warígfápa nerónáyí, wé rónìñí yarígfápi aiwá xwé pírìpírí inarìñí pínìñí imóninìñoi.

4

“Seyíné sípípi neríná Gorìxomi símí t́nì wiarígfáyíné imóninìñoi.” urìñí nánirini.

¹ Segí mìxí rìnìro mìxí inìro yarígfápi ḿkí píyo dánì inarígfárini? “Apí meapaxinini.” nìyaiwirowéapá seainarìñipi —Apí segí xwioxíyo dánì seyíné t́nì mìxínìñí inarígfápirini. éapá seainarìñí ḿkí apimi dánì seyíné segí wínyí t́nì mìxí rìnìro mìxí inìro yarígfá menìrani? ² Seyíné amípí wí nánì “Omeámni.” nìseaimónirì aì meapaxí mimónipa nero nánì “Ámá opíkímini.” yaiwiarígfárini. Amípí bí síñwí íwí nìwíniríná mímepaxí nimóniro nánì mìxí nímépero mìxí rìnarígfárini. Seyíné “Pí nánì nene neaimónarìñipi mímepa yarìñwárfani?” mìyaiwipani. Gorìxomi rìxìñí murìpa nero nánì mímepaxígfárini. ³ E nerì aì segí seaimónarìñipi nánì Gorìxomi rìxìñí nurìríná dñí naní nìxìrímáná mé segí éapá seainarìñipi oyaneyinirì rìxìñí urarígfá enagi nánì Gorìxo wí aríá xìxenì nìseairì mímepaxinini. ⁴ Gorìxomi píranìñí dñí mìwìkwíropa neróná xídiro pínì wiáriro nero nánì íwínìñí inarígfáyíné, seyíné nìjía rìpi sínì mimónipa reñoi, “Ámá Gorìxomi mìxídarígfáyí t́nì nawínì nìkumìxinìro emearígfáyí, ayí Gorìxoyá símí t́nì inarígfáyí wí imóninìñoi. Ayínánì gíyí gíyí ‘Ámá Gorìxomi mìxídarígfáyí t́nì nìkumìxinìmì oememni.’ nìwimóniríná wìwanìñíyí Gorìxo t́nì símí t́nì inarígfáyí imìxinìñoi.” Seyíné nìjía apí sínì mimónipa reñoi? ⁵ Seyíné dñí re rìyaiwiarìñoi, “Bìkwíyo re nìrìnirì eánìñí rìpi, ‘Gorìxo xegí kwíyí negí xwioxíyo síxí neayìñípimi píranìñí susínìñí memearìñirini.’ Bìkwíyo e nìrìnirì eánìñipi surímá rìnini.” rìyaiwiarìñoi? Oweoi, Gorìxo xegí kwíyípi ámá xío t́nì símí t́nì inarígfáyo wí wìpaxí menjagí nánì rarìñini. ⁶ E nìseairì aì Gorìxo ayá nìneawianiríná xwapí ayá wí neawianarìñagí nánì Bìkwíyo re nìrìnirì eánini, “Wárixá imónarígfáyo Gorìxo pírfí rakirì ámá ‘Sìyìkwínìñí imóninìwini.’ yaiwinarígfáyo wá wianirì yarìñorini.” eánìñagí nánì ⁷ Gorìxomi símanwíyónìñí yeáyí wurínìro obo xórorí neainìgìnirì xáiwí éfínìro o t́nì mìxínìñí inìro éfìrìxini. O t́nì mìxínìñí inaríná éfì nìseanìmì unífarini. ⁸ Seyíné Gorìxo t́ámìni úfìrìxini. E nerínáyí, xío enì seyíné t́ámìni bínífarini. Ámá íwí yarígfáyíné, seyíné “Arìge nerì Gorìxo t́ámìni umìniréini?” nìseaimóniríná síkí wéyo xénìjáná okwírìnìmìnirì igíá eánarígfápa axìpi nero segí íwí yarígfápi enì okwírìnìmìnirì igíá eánìpoyi. Ámá dñí bí biaú xirígfáyíné, seyíné “Arìge nerì Gorìxo t́ámìni umìniréini?” nìseaimóniríná saxí síkí mayí oínirì yarìñwápa segí xwioxíyo enì dñí sípípi t́nì nìxìrìrì yarígfápi apí enì sínì neainìgìnirì saxí síkí mayí inarìñí pánìñí imìxinìpoyi. ⁹ Segí íwí yarígfápi nánì dñí sípí nìseairì xwírfá nimóniro ñweápoyi. Rìpíá seyíné rarígfápi pínì nìwiárfímáná segí íwí yarígfápi nánì ámìxíá époyi. Dñí nìfá seainarìñipi pínì nìwiáriro kípiñí yinìpoyi. ¹⁰ Gorìxoyá síñwíyo dánì síyìkwípiayínénìñí imìxinìpoyi. Seyíné e eánáyí, o seamíeyoanfárini.

“Sérìxímeáyo xwíyífá numearìpani.” urìñí nánirini.

¹¹ Gí nìrìxímeáyíné, seyíné xwíyífapai mìnìwírìrìnìpa éfìrìxini. Ayí rìpi nánirini. Ámá gíyí gíyí xexìrìmeáyo xwíyífapai nìñwírìrìrónáranì, xwíyífá numearìrónáranì, ayí ayonì murarìñoi. Nwí ikaxí Jisaso rìñípimi enì xwíyífapai ñwírìrìro xwíyífá “Ayí nìpíkwinì mìnìrìnini.” umearìrónìñí yarìñoi. Nwí ikaxí rìñípimi xwíyífá numearìrínáyí, ñwí ikaxí rìñípi t́nì xìxenì mé xwíyífá umeararígfáyíné nimónirì yarìñoi. ¹² Ámáyo ñwí ikaxí urìrì xwíyífá umearìrì epaxo, ayí ná wonì Gorìxorini.

Ámáyo yeáyf uyimixemeari xwirfá wikixerí epaxo ná woni o enagi aí “Negf wínyo xwiyfá umearipaxenerini.” yaiwiarigfáyfné gíyfnérani?

“Mixf mixfnipani.” urif nánirini.

¹³ Ámá Gorixo nání dñf mímó re rarigfáyfné, “Agwirani, wfarínarani, anj xwé apimi nání nurane xwiogwf wo e niñwearanéná kodireakf nerane nigwf xwé meanfwarini.” rarigfáyfné píranñf arfá nípoyi. ¹⁴ E rarigfáyfné wfaríná seaimeanfápi nání niñfá nimónimáná rirariñoi? Seyfné píniñf imóniñoi. Seyfné siñwirfá xenianwf yarñfpiññf imóniñoi. Bi onimiápi niñweámáná apaxf mé anipá imónarigfáyfnérini. ¹⁵ Ayináni seyfné e miripa nero Gorixo nání dñf nimoro rípiñí niñrónáyf, “Ámináo xe niñwearo oépoyiniri siñwf niñneanirfnáyf, nene ámi sfá wí tñí niñwearane rípi yanfwarfani? Rípi yanfwarfani?” niñrónáyf, ayf ananirini. ¹⁶ E niñseariri aí wárixayfné nimónimáná e wí mirf mixf kfnarñf. Mixf kfnarigfá apññf imóniñf niñpiñí sipirini. ¹⁷ Ayináni rípi osearimini, “Ámá niñfá re nimóniro aiwi, ‘Nioní nanj imóniñfpi nerfná ayf e epaxirini.’ Niñfá e nimóniro aiwi api e mepa yarigfá gíyf gíyf, ayf ríxa fwf nero nání xwiyfá meárinipaxfpi yarñf.” osearimini.

5

Amipi wí mímúronigfáyo erirf wiñf nánirini.

¹ Agwi amipi wí mímúronigfáyfné erirf bi seaimfpi arfá nípoyi. Íkññf sipí seaipaxf seaimeanfápi nání ñwf earo “Yeyf” riro époyi. ² Ayf rípi nání seararññí. Segf amipi ayá tñfpi ríxa didfmf inariri rapirapf eni ríxa kwinumñf nowariri eni. ³ Sñf gorf tñí siripá tñí nigiyf mikipaxf imónñagi aí segf awí eámeámf yarigfápi ríxa nigiyf kini. Sfá Gorixo ámá niyoní mí ómómiximf enfayimf nigiyf kinj api segf sipí niñwiéra warigfápi siññf piaumimf eri rfá íkfáyo nowararñfpa segf waráyo eni nowariri enfáriní. Sfá yoparf tñf ríná amipi ayá tñfpi tñí nigwf tñí míméámf yárarñgá aí ⁴ píranñf arfá nípoyi. Nigwf ámá omñf seaiarigfáyf tñí aiwá seamiarigfáyf tñí nigwf omñf seaiáná “E seaiapanfwarini.” nuriro yof urigfápi —Api niñwiróná bi niñwákwiwo siñí fá xirarigfápirini. Api rfaiwá réniñf rinarini, “Ámá ayf sipí e yarigfáriní. Sipí e yarigfáriní.” Rfaiwá éniñf rinarñfpi Gorixo —O anfnami dánf simñf wíñgáwayá Ámináorini. O ríxa arfá winí. ⁵ Amipi wí mímúronigfáyfné, seyfné xwfá tño niñwearóná sirf munf niñwearo pí pí segf feapá seainarñfpi dññí néra warigfáriní. E neróná ámá odipi iwanj enj wimí nání oimóniri aiwá xwé niñwiro imixarigfápa sfá Gorixo xwirfá seaikixenfáyí anñí oneaimeariri sewanñfyné axfpi e imixinarñf. ⁶ Ámá wé rónñf yarigfáyo seyfné xwiyfá numeáriro pikiarñgá aiwi wínyf eni wí prf searakianiro miyarñf.

“Dñf sixf nínirane Ámináo nání wenñf nerf ñweáwanigfani.” urif nánirini.

⁷ Ayináni, gf niñixfmeáyfné, Ámináo xegf dñf tñí of neaimówinigñiri xfo weapñf nání wenñf nero ñweárxini. Aiwá omñf yarigfáyf aiwá fwfá nurárimáná yarigfápi nání dñf mópoyi. Iníá eari sogwf aniri nerfná aiwá xwé imixinfa nání wenñf nerf niñwearfná yof nerf xegfpi óññf oneaimoniri wenñf nerf ñwearigfáriní. ⁸ Ámináo weapñfáyí anwi ayo enagi nání seyfné eni axfpi xe of oneaimówinigñiri dñf sixf níñiro wenñf nero ñweárxini.

⁹ Gf niñixfmeáyfné, Ámináo xwiyfá míméamearipa éwinigñiri anñúmí ikaxf mirinpa érxini. Ai eyeyíromf niñneairfná xwiyfá neamearipaxf imóniño anñí bñmigniri ríxa fwí e rónarñagi nání rarññí.

¹⁰ Gf niñixfmeáyfné, wfá rókiamoagfáwa —Awa Ámináo xegf xwiyfá onurimeípoyiniri uowárenapáná niñiro oyá xwiyfápi wuriyigfáwarini. Awa ámá wí

xeaniḡ wíkáráná xwámámí nīwiróná egfápi seyfné nání sīḡwepigf seaigfá enḡagi nání axípi e nero xfdípoi. ¹¹ Ai Gorixomi dīḡf wíkwíronḡwaéne dīḡf re yaiwiarīḡwárīni, “Ámá enīnanḡf xeaniḡf wíkárfagfa aí xwámámí wífáyí Gorixoyá dīḡf tīni yayí winīpaxf imónigfáyírīni.” yaiwiarīḡwárīni. Seyfné Jopo yagfpi nání rīxa arfá nīwiro omī xeaniḡf nīwiéra úfápipimī xwámámí nīwiéra nūsáná enáná Ámínáo ámi nanḡf wíáná wímeanḡfpi nání nene nījfa e imóniḡagwí nání re yaiwiḡwīni, “Ámínáo ámá nání wá wianīrī ayá urīmīxīrī nerfná bī onīmīápi ayīkwf mīwí ayá wí wiarīḡorīni.” yaiwiḡwīni.

“Sfḡá romī dánī rīrarīḡīni.” murīpa éfīrīxīni.” urīḡf nánīrīni.

¹² Gf nīrīxīmeáyfné, amīpī seararīḡápi “Oxfdípoi.” nīnimónīrī aiwī rīpi aḡpaxīrīni. “Nepa nīrarīni.” oyaiwīpoiḡnīrī nurīrfná aḡnāmī dánīranī, xwárīmī dánīranī, amīpī wíyo dánīranī, aga murīpa éfīrīxīni. Seyfné nionī e searfá apimī dánī ráná Gorixó pīrf seamamonīḡīnīrī ámáyo “Nemfīni.” nurīróná apīni urfīrīxīni. “Nemīmēni.” nurīróná apīni urfīrīxīni.

Gorixomī anīḡf mīnf rīxīḡf urfīrīxīnīrī urīḡf nánīrīni.

¹³ Segfýf go go rfnīḡf nīmearfnáyf, Gorixó arīrá onīnīrī rīxīḡf urfwīnīḡīni. Segfýf go go dīḡf nīfá nīwinīrfnáyf, Gorixomī yayí numerī soḡf umearfwīnīḡīni. ¹⁴ Segfýf go go simīxí nīwerfnáyf, Jisasoyá sīyīkf imónigfáyfné seaipenḡeagfáwamī “Eīni.” urfīrīxīni. Awa nībīro Ámínáooyá dīḡf tīni ámi wará oīnīnīrī rīxīḡf wurīyīro ranf bī tīni xwfá earo éfīrīxīni. ¹⁵ Awa rīxīḡf nurīróná dīḡf nīwíkwíroro urarīḡfápipimī dánī Ámínáo ámi nanḡf wīmīxīnfárīni. Simīxo fwf bī enī enḡ enánáyf, yokwarīmí wīinfárīni. ¹⁶ Ayfnánī, simīxí pīni seawīárīrī Gorixó nanḡf seaimīxīrī enfa nánī segf fwf éfápi nánī waropárf inīro Gorixomī xīxe rīxīḡf wurīmeirī infīrīxīni. Rīxīḡf wé róniḡf imónigfáyf wurīyarīḡfápi, ayf ananī ámáyo arīrá wīpaxf enḡagi nánī rarīḡīni. ¹⁷ Enīná wfá rókiamoagf Irajao enḡfpi nánī dīḡf mópoi. O ámá nenēniḡf imóniḡo aiwī inīá meapa oenīrī Gorixomī rīxīḡf enḡf tīni uráná oyá dīḡf tīni xwfá tīyo inīá meapa nerī xwiogwí waú wo nīpwémáná enáná ámi emá wé wfúmi dánḡf wo enī pwenīnīḡīni. ¹⁸ O inīá ámi oenīrī Gorixomī rīxīḡf uráná inīá xwfá tīyo nearī aiwá yapīḡnīḡīni.

“Sérīxīmeá wí xenwfnī yarīḡagfa nīwīnīróná yumīxīnīpoi.” urīḡf nánīrīni.

¹⁹ Gf nīrīxīmeáyfné, segfýf wo ámá xegf imóniḡf wo Gorixoyá xwīyfá nepa imóniḡfpi pīni nīwīárīmī xenwfnī yarīḡagi nīwīnīrī ámi Gorixó tfámīnī obīnīrī nīpemeámī nībīrfnáyf, ²⁰ re mówīnīḡīni, “Xexīrīmeá fwf arfkī yarīḡfáyf wīḡf fwf yarīḡfápi pīni nīwīárīro ámi Gorixomī dīḡf owīkwírfpoiḡnīrī yumīxarīḡf go go, o ayf anfnīmīxīnanīro yarīḡfápipimī dánī erfīkiemeánīpīrī nánī erī fwf xwapf éfápi rītf inīpīrī nánī erī yarīḡorīni.” mówīnīḡīni.

Payí Pitao xámi eañnarini.

Payí rina áma Jisasomi ñiñ wíkwíroarigá wí ení nimóniro ñweagfáy nani Pitao xámi eañnarini. O Jisaso wíep+sagowa worini. Jisaso ríxa añnamí ñipeyimána xwiogwí ríxa obaxí ñipwémána enána Pitao Jisasoyá siyikí imónigfáyo Romiyá gapimanowa xeaniñ ríá tñiñ ñiwikára warinañagá nani ayí ení neániro anañ Jisasomi píranañ uxídfírixiniri “Dñiñ sixí umímómni.” ñiyaiwiri payí rina eañnigini. Payí rinami yoparipi nearina Romí, añí xfo ñiñweámána payí eañniñipi nani nuririna yumí urimiriñ xwiýxá nurirí Babironí nani uriniñigini.

1-2 Pitaoni —Nioni Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeiarina wonirini. Nioni payí rina áma mi ñañiyínéniní imónigfáyiné nani —Seyné éf ñimiamoro píropenisí xegí yoí Podasiyi riniñiyo ñwearo Garesia riniñiyo ñwearo Kapadosa riniñiyo ñwearo Esia riniñiyo ñwearo Bitinia riniñiyo ñwearo egfáyínérini. Seyné nani payí rina ñiriri eañniñini. Seyné Jisasi Kiraiso riniñipi xixeni xídiñiri nani ero o ragí yoxáipami ñiperina puñipi tñiñ igfániní ñiseaeámoirina segí íwí yarigfápi yokwarimí seaini nani eri enfa nani ápo Gorixo xegí kwíyipi seaininíyo ñani ñioniyáyí imónirixiniri xegí ñijá xámi xwíá ririñiñi mimóninána imóniñipi tñiñ xixeni fá yiyamiximí seainiyínérini. “O wá ayá wí seaiwianiri ñwayiróniro ñweapíri nani ayá wí seaiiri éwiniñigini.” nimónariní.

“Xeaniñ seaimaarinañagi áí Gorixo yeáyí neayimixemeanfáriní.” uriniñ naniñini.

3 Nene Gorixomi —O negí Áminá Jisasi Kiraisomi xano imóniriñi ñwíáo imóniriñi enorini. Omi yayí owianeyí. Ayí rípiñi naniñini. Nene Jisasi Kiraiso xwáripáyo ñani wíapíñimeañí enagi nani weniníñi ñeri ñweaarinañwápi “Ñepa xixeni neaimemeanfáriní.” yaiwianíwá nani Gorixo xegí wá xwapí neaumixiniñiyo ñani ámi sñiñ neaxiriñenéniní eweanwáriní. 4 “Nene ñineaimemeanfáriní.” ñiyaiwiri weniníñi ñeri ñweaarinañwápi, ayí Gorixo “Ñañí e e ñiseaimfáriní.” riniñipi apirini. Api wí urí epaxí mimóníñi eri siyikwí míní ñañíñi epaxí eri anipá bi mimónipaxíñi eri eniñiriñi. Añnamí Gorixo seyné nani seameñweaiariniñiri. 5 Gorixo sía yoparíyi imónána yeáyí ñiseayimixemearina sipearimí seainípi piaumimí iníwiniñiginiñi seyné ñiñ wíkwíroarinañagá nani xegí ení sixí eañniñipi tñiñ awí seameñweañiyiné enagi nani rariñini. 6 Xeaniñí agwí rinañ Gorixo xe owímeaniriñi wimóniníñi bi onímiápiñi nani xixegíñi seaimaariniñipi ñimúropaxí mimóninañagi nani ñiñ ríá seaxeariniñiri. E ñeri aiwi sía yoparíyimiñi Gorixo seaiinípiñi nani seyné yayí seáyimiñi ñani seainariñiriñi. 7 Jisasi Kiraiso seyné mimóníñi ñiñ míwíkwíró ñepa xwioxíyo ñani xíomiñi ñiñ wíkwíroarinañagá ñiseainiriñi nani xewaninjo piaumimí ñiseainirinañi seyné yayí seameri seáyí e seamíeyoariñi wé íkwianwíyo seañwiráriní emfániriñi nani agwí rinañ xeaniñí xixegíñi seaimaariniñi. Ewayí xwiýfá sñiñá gorí nani riniñiñi rípiñi nani ñiñ mópoyí. Áma sñiñá gorí —Gorí ayí urí epaxí imóniñipiñiriñi. Sñiñá apiñi tñiñ bi ñimearo aga sñiñápiñi ríá ñiniriñi gorí nápiñi, sñiñí ininiñipiñi xegípi oweniriñi ámi ámiñi ríá ikeaararigfápa segí ñiñ wíkwíroarigfápiñi —Apiñi gorí tñiñ xixeni imóniñipiñimaní. Seáyí e imóniñipiñiriñi. Apiñi ení axípiñi xwioxíyo ñani ríá ñiñwíroariniñiñiriñi gorí ríániníñi ikeaararigfápa xeaniñíñi ení axípiñi e seaimaariniñiriñi. 8 Seyné Jisasomi símimaníyoñi sñiwí míwiniñipa egfáyiné nimóniro aiwiñi ñiñ sixí uyarigfáriní. Agwí rinañ ení sñiwí míwiniñipaxí ñiseaimóniriñi aiwiñi ñiñ ñiwíkwíroro naniñi aga yayí xwiýfá tñiñ rípiñiñi mimóniñipiñi seáyimiñi ñani ñiseainiriñi naniñi íkwíeyoánariñi. 9 E ñerinañi Jisasomi ñiñ wíkwíroarinañagá nani seaimóniniñiñiñi —Gorixo yeáyí seayimixemeanfápiñi naniñi rariñini. Apiñi ríxa seaimaarinañagiñi naniñi yayí seainariñi. 10 Gorixo apiñi e ñerinañi yeáyí seayimixemeanfápiñi naniñi eninañi

wfá rókiamoagfá “Gorixo wá niseawianirfná e seaiinfáriní.” rigfáwa dñf “Gorixo arige nerí enfa nání rfa raríní?” niyaiwiro anñf minf yarimágf niga bagfáriní. ¹¹ Kwíyf Kiraisoyápi áwanf ínimf dánf urinñf rípi, “Xámí xeanñf ámá Gorixo yeáyf seayimixemeanfa nání uowárenapínfomí niwímeámáná enáná rfwéná ámi seáyf e xegf bí imónñfpi wímeanfáriní.” Wfá rókiamoagfáwami áwanf kwíyfo dánf e urinñfpi nání awa dñf nimoróná “Yeáyf neayimixemeanfa nání uowárenapínfo gíná bñfárfani? Omí wímeanfápi arige nimónirí wímeanfárfani?” niyaiwiro yarimágf niga bagfáriní. ¹² E nero aí Gorixo awa re oyaiwípoyinrí, “None wfá urókiamoarñwápi negf tñf ríná imónñfápi mani. Ámá noneyá rfwyfo ñweagfáyf tñfíná imónñfápiríní.” oyaiwípoyinrí sñjání waropárf winñiginí. O nene nání neaiñfpi, ayf xwíyfa yayf seainpaxf agwí ríná wáf rarigfáwa kwíyf anñnami dánf wfárenapñfpi dánf wáf searimegfápiríní. Anñnajowa ení aga niñfá oimónaneyinro niwimóniro egfápiríní.

“Íkwiráfnánñf imónñfrixíní.” urñf nániríní.

¹³ Gorixo e neaiñf enagí nání segf dñf niseaikwearipeáriniginrí píranñf píf wiaikímí niníro sñwáf tñí nero re niyaiwiro, “Jisasi Kiraiso xewanñjo piaumímí ináná Gorixo wá niseawianirfná neaiñfpi yoparpi sipearímí niseairí yeáyf neayimixemeáwinñginí.” niyaiwiro dñf niwikwímoro ñweáfrixiní. ¹⁴ Seyfné niaíwí arfá yímígf yarigfáyfnñf nimóniro xwíyfa yayf seainpaxfpi sñí majfá nimónirfná “Pí pí nioní feapá ninarñfpi sa oemíní.” niyaiwiro yagfápi sñí xe oneaímeaninrí mñseaimónípa éfrixiní. ¹⁵ E mepa nero siyikwí bí mínf íkwiráfnánñf imónñjo —O seyfné xfo xegfyf imónñfrixinrí wéyo fáf seaumirñoríní. O imónñfpa seyfné ení pí pí neróná íkwiráfnánñf nimóniro axfpi éfrixiní. ¹⁶ Bñkwíyo rfwamñf re nñrínrí eánñagf nání raríní, “Nioní siyikwí bí mínf íkwiráfnánñf imónñjóní enagí nání seyfné ení axfpi íkwiráfnánñf imónñfrixíní.” nñrínrí eánñagf nání “Seyfné ení e éfrixiní.” raríní.

Gorixo ayá tñf imónñfpi tñí gwññf nearoayíronf nániríní.

¹⁷ Seyfné Gorixomí —O ámáyo mí ómómixímí nerfná ámá xwéríxa wímí símí símí e mñwírarf ayf ayo wigf egfápipí dánf mí ómíxaxfdñforíní. Omí xwíyfa rñrímí niwirfná “Ápoxíní” nuríro nání sñí xwífa rñrímí nurfníroná omí wáf niwiro píranñf éfrixiní. ¹⁸ Seyfné niñfá re imónñjagfá nání raríní. Gorixo segf arfowa sñwáf surfmá seaiékwíkwíyigfápi pñí wiáfrixinrí sñá sirpá tñnraní, gorf tñnraní, — Apí anpá imónpaxfíní. Apí tñí gwññf searoayíronfmani. ¹⁹ Negf Judayf wigf fwf yarigfápi Gorixo ragf pwarñagf niwñrñí yokwarímí oneaiñrñí sipísipí miá siyikwí mínñjo nñpíkiróná yarigfápa o xegf xewaxo Kiraiso, ragf xegf ayá tñjo nñperfná puñfpi dánf gwññf searoayíronfíní. ²⁰ Xwíarí tñí anñna tñí sñí mimixípa enáná xámí xegf xano e éwinñginrí wimónñfpi tñí xixení nerfná urfpeañjo seyfné arírá seaiminrí nání sfá yoparfyf tñf ríná ríxa sñjání piaumímí ninrí seapeñfíní. ²¹ Seyfné o seaiñfpi dánf Gorixomí dñf wikwíroarigfáriní. O xewanñjo Kiraiso xwáripáyo dánf owiápnímeanrí ámi dñf síxí numímorí aga seáyf émi umfeyoanñf enagf nání seyfné omí dñf niwikwíroro “O nearñfpi nepa neaiinfáriní.” niyaiwiro dñf niwikwímoro ñweañjo.

“Xíxe dñf síxí yinñfrixíní.” urñf nániríní.

²² Xwioxíyo dánf nñrxímeáyo dñf síxí ouyaneyinro segf fwf yarigfápi xwíyfa nepañf imónñfpi arfá niwiro píranñf nñxfdirñfpi dánf ríxa igfánñf eámónígfá enagf nání anñf minf xwioxíyo dánf dñf síxí yinñfrixíní. ²³ Ayf rípi nání “Dñf síxí yinñfrixíní.” seararíní. Seyfné ámi sñf bññf eweáfápi, ayf anpá imónpaxf enfpi marfáí, anñf ñweapaxf imónñfpi tñí eweáfáriní. Ayf

xwiyfá Gorixoyá anijf niyimijf enjpi amáyo ámi síjfi bi ewearijfpi nánfi rarijfi. 24-25 Bíkwiyo dánfi re niriñifi eánijfpi nionfi seararijfpi tñfi xixenfi imónijagfi nánfi rarijfi, “Ámá ayf ayf nñfi aránijf imónigfáyfirñfi. Amipí amá yarijagfa nwiniro yayf umearigfápi, ayf ará siyñijf imónini. Ará yeáyf niyipearimáná urf yarijpa amá enfi axípi yarijfarini. Ará siyf urf nerfna piéroarijpa amipí amáyo yayf umearigfápi axípnijf imónarijfirñfi. E nerfi aí Ámináooyá xwiyfápi aga anijf íniná imónijfirñfi.” Xwiyfá e rinijagfi nánfi seararijfi. Xwiyfá api yayf seainpaxf imónijf wáf seararijwápirñfi.

2

“Xwiyfá Gorixoyá oxídmirñifi ayá wí seaimónfwinigini.” urijf nánfirñfi.

¹ Ayinánfi segf rífa kiroarigfá nipiñfi tñfi yapf wiwapiyarigfá nipiñfi tñfi nanjfi riro sipí riro yarijgápi tñfi sipí dñjfi yaiwiarigfápi tñfi xwiyfápai unwirárarigfá nipiñfi tñfi api nipiñfi rixa xwífa weyárfirixini. ² E nero niaiwí síjfi xirfáyf amijf nánfi ayá wí wimónarijpa seyñé enfi axípi xwiyfá Gorixoyápi —Api ikweakwímf minijfirñfi. Api arífa nwiñfi xixenfi oxídmirñifi ayá wí seaimónfwinigini. Gorixoyeáyf seayimixemeanfe nánfi segf dñjfi niaiwí amijf nñfirfna xwé iwiaroarigfápa axípi yóf nimóniro amipí Gorixoye wimónarijpfi nánfi dñjfi aumaúmfi infirixini xwiyfá oyápi nánfi ayá wí seaimónfwinigini. ³ Seyñé aiwá gígf neróná awífi yarijpi nánfi nijfá imónarigfápa Ámináo dñjfi sipí nwiñfi nanjfi seaiijfpi nánfi rixa nijfá imónigfáyfne enjagfa nánfi api e éfirixini.

“Seyñé amá Gorixoyáyfnerñfi.” urijf nánfirñfi.

⁴ Seyñé Jisaso —O dñjfi niyimijf tñjfi síñánijf imónijf worini. Amáyf “Síñá ro sipíorini.” niriñfi emfi móagfa aiwí Gorixoyá síñwíyo dánfi ayá tñjo enjagfi nwinirñfi anjfi xfo mirarijpfi nánfi ífa yamixárijnorini. ⁵ Seyñé enfi síñá dñjfi niyimijf tñjñijf imónigfáyfnerñfi. Seyñé o tífamini barfna Gorixoye niseameari anjfi rídiyowá nánfi xegf kwíyf ñweapaxf wiwánijf seamirarini. Seyñé anjfi iwámi dánfi oyá apaxfpanijf imónigfá “Gorixoye wimónarijpfi nánfi e niyanfwarini.” yaiwiarigfáyñijf nimóniro ayf Gorixoye none nánfi yayf oneainirñfi rídiyowá wiarigfápa seyñé enfi Jisasi Kiraiso seaiijfyo dánfi axípnijf xegf kwíyf xfo wimónarijpfi nánfi seaíwapiyarijpfi wífirixini seyñé anjfi wiwánijf seamirarini. ⁶ Xwiyfá nionfi seararijfpi, ayf Bíkwiyo dánfi re niriñifi eánijfpi tñfi xixenfi imónijagfi nánfi rarijfi, “Arífa époyfi. Gorixoni amá síñá anjfi nimiróná síñá awiaxf wo xámi nimearo iwamfó twayiroarigfápa nionfi enfi amá wo gf Saioni ñweagfáyo umenweanfa nánfi nurfpearfna síñá ayá tñjfi imónijf wo nimeari iwamfónijf twayiroarijfi. Omi dñjfi wíkwírogfáyf ayá nwinirñfi ‘Pí nánfi wíkwíronjárani?’ wí yaiwipírfamani.” niriñifi eánijfpi nionfi seararijfpi tñfi xixenirñfi. ⁷ Ayinánfi dñjfi wíkwíroarigfáyfne nánfi síñá o ayá tñjo imónini. E nerfi aiwí dñjfi míwíkwíroa yarijgáyf Bíkwiyo re niriñifi eánijfpi tñfi xixenfi egfawixini, “Síñá anjfi mirarigfáwa ‘Sipíorini.’ niriñfi emfi mógfo Gorixoye nimeari iwamfó twayironjo imónijfirñfi.” niriñifi eánijfpi tñfi xixenfi egfawixini. ⁸ Amá dñjfi míwíkwíroarigfáyf nánfi rípi enfi niriñifi eánini, “Síñá o, ayf amá nóreámioarfi ná eánirñfi nikiripeañirñfi ná eánirñfi yarijgónijf imónini.” niriñifi eánini. Ayf rípi nánfirñfi. Gorixoyá xwiyfápi nwiwíkiro nánfi nóreámioarfi nánijf eánarigfáfirñfi. Enífa Gorixoye éfirixiniñfi urípeagfirñfi.

⁹ E nerfi aí enífa Gorixoye amá xegf imónigfáyf nánfi ríjpa seyñé nánfi enfi xixenfi axípi re niriñifi eánini, “Ámá gwí wírfi xfo xegf imónfwiniginiñfi ífa yamixárijfirñijf imóniro mífifi ináyf xfoya apaxfpanijf imónigfáyñijf imóniro amá gwí mónigfá ‘Xfo wimónarijpini éwanigini.’ yaiwiarigfáyñijf imóniro amá xfoya imónigfáyñijf

imóniro egfáyirini.” nírini eániþpi seyíne nání xixeni rini. Gorixo —O seyíne sfá yinþmíni þni nwiárimí nþiro xegf wfa ókiárþmíni þweapírfá nání fá seaumírþorini. O seyíne awiaxf seáyí emí imóniþf xfo seaiþpi ámayo áwanþ uríþriþini api api imóniþriþini searþeanþini. ¹⁰ Enína seyíne Bíkwyo “Ámá sipfá imónigfáyirini.” nírini eániþpi tni xixeni nimóniro aiwi agwi rína ríxa ámá Gorixoyáyíne imóniþo. Bíkwyo riniþpa xami Gorixo ayá miseawianþfyíne aiwi agwi rína ríxa ayá seawianarþfyínerini.

“Ámá Gorixo nání majfá imónigfáyf tni niþwearóná þíraniþf éfrixini.” urþf nánirini.

¹¹ Gf dþf sixf seayinþfyíne, eþf rirémixf niseairi re seararþini, “Seyíne aþf mí dánþfyíneniþf nimóniro xwfa ririmi urþnigfáyíne þeapá seainarþpi xe oneainri sþwþ mþwiniþani. þeapá seainarþpi dþfyo sipi seaikixémirni yarþf eþagi nání rarþini. ¹² Seyíne ámá Gorixo nání majfá nero nání emá imónigfáyf tþf e niþwearóná þíraniþf wé róniþpini éfrixini. Émayf ikayfwf niseairóná ‘Ámá rikikifó yarigfáyínerini.’ searfá aí seyíne wé róniþf imóniþpini yarþagfa sþwþ niseanþro nání sfá Kiraiso ámayo mí ómómiximí wini nání binþayimí omí seáyí e umþeyoaro ‘Joxi rixfdarigfáyf xenwþ rþwáriní.’ riro eþrfá nání þíraniþf e éfrixini.” seararþini.

“Ámá seáyí e seaimónigfáyo inimi wurfnþriþini.” urþf nánirini.

¹³⁻¹⁴ Seyíne Ámináo wimónarþpimi oxídaneyniþro ámá seameþweapírfá nání imónigfá ayf ayo inimi simaþwþyóniþf yeáyf wurfnþriþini. E nero mixf ináyf seáyí e imóniþo gapimanf niþoni seáyí e wimóniþf eþagi nání omí simaþwþyóniþf yeáyf wurfnþro gapimanyf eni ámá fwf yarigfáyo þrf umamoro naþf yarigfáyo seáyí e umero oéþoyirni urþeanþyf eþagi nání ayo eni simaþwþyóniþf wurfnþro éfrixini. ¹⁵ Gorixo seyíne nání re niþaiwiri wimónarþagi nání rarþini, “Ámá nioni dþf níkwíroarigfáyf naþf nero inimi e niþwurniþriþpimi dání ámá majfá níkarinþro wigf majfá imónigfápimi dání yapf nþro ‘Gorixomi dþf wíkwíroarigfáyf sfwþ sipi yarigfáriní.’ rarigfápimi sanjárþriþini.” niþaiwiri wimónarþagi nání rarþini. ¹⁶ Gapimanyo inimi niþwurniþroná Jisaso seaiþpimi dání fwf nání áxenwarþniþf miseainþfyíne eþagi nání ámá “Nene áxenwarf minþpa eþagwi nání fwf anani yanþwini.” nþro yarigfápa mepa éfrixini. Ámá “Gorixo wimónarþpini oyaneyi.” niþwimóniro inimi niþwurnþro nání fwf epaxf imóniþpi mé yarigfápa seyíne eni axþpi e éfrixini. ¹⁷ Ámá niþoni wéyo uþwiráþro sérixímeáyo dþf sixf uyiro Gorixomi wáyf wiþro mixf ináyf seáyí e imóniþomi wéyo uþwiráþro éfrixini.

“Kiraiso sþwepigf neaiþpimi xfdþriþini.” urþf nánirini.

¹⁸ Xináiwaniþf nimóniro omiþf wiiarigfáyíne, segf bosf seamearigfáwa nání wáyf niþwiro inimi niþwurniþroná naþf niseamero awayini seaiarigfáyoni marfát, uyþniþ niseaikáþro seamearigfáyo eni inimi wurfnþriþini. ¹⁹ Ayf rþpi nání rarþini. “Gorixo wimónarþpi apirfaniþf?” niþaiwiþro sa apini oyaneyniþro nání “Pi pi xeaniþf neaikaráná dþf rfá neaxeariþpi ayf ananirini.” niþaiwiþro xwámámf niþwirfnáyf, Gorixo yayf winarþf eþagi nání anani bosowami wurfnþriþini. ²⁰ fwf yarþagfa niseanþro uyþniþf seaikaránáyf, seyíne xwámámf wíagfa aiwi “Gorixo nene xwámámf wiarþagwi nání anani yayf seáyí e neamenfáriní.” riseaimónarini? Oweo! E nerí aí seyíne naþfni yarþagfa aiwi uyþniþf seaikaráná xixe miþwí xwámámf niþwirfnáyf, Gorixo yayf winþaxþpi yarþo. ²¹ Gorixo seyíne e éfrixinirni wéyo fá seaumírþriþini. Rfniþf seyíne meapaxf imóniþpi Kiraiso niþeárinirfná rfniþf seyíne eni surfmá niþeáriniróná eþrfápi nání sþwepigf seaiþf eþagi nání rarþini. ²² O Bíkwyo “fwf bi mepa eri xegf maþpá tni yapf bi mirþpa eri eþriþini.” nírini eániþpi

tíni xixeni enjini. ²³ Omí ikayíwí umeararíná xfo ení wí xixe ikayíwí murípa erí omí ríninjí wiaríná “Soyíne miyíó ráraríninjíyo ríxa uríkwínípráoi.” murípa erí Goríxomí —O áamá niyoní wigí egíapí tíni xixeni pírf umamoarínoríni. Omí dínj níwíkwírorí “Ayí nioní nífápi nání pírf umamonfáríni.” yaiwirí enjini. ²⁴ Nene íwí enwápi nání Goríxo pírf níneamamorínáyí xixeni imónimíníni ení aiwí o nene pírf neamamómíníni éfpí Kiraisomí pírf umamóáná o ríninjí nímeari yoxápámi dání penjini. Áamá piyí sını íwí bí mepa yarígíapa seyíne ení axípi ero áamá sınıj nweagíayí amípi xwapí yarígíapa seyíne ení axípi wé róninjí imóninjípi ero éríxíníni penjini. Omí iwanj nímepero pikígíayo dání segí wára ríxa nanj ininjagi nání “Apí e éríxíníni.” seararíníni. ²⁵ Eníná sını Jisasomí dínj níwíkwíropa neróná sipísipí xiáwomí píni níwiárimí njíníá neánowiríná yarínjpa yagíayíne aiwí agwí ríná segí seáwo —O dínjpi awíninjí seamenjwearínoríni. O tínjmíní níbíro nání ríxa píránjnj nweano.

3

“Apíxíwayíne oxowamí yeáyí wuríníríxíni.” urínj náníni.

¹ Apíxí oxí meánigíwayíne ení axípi segí oxowamí yeáyí wuríníríxíni. Segí oxí wa xwíyíá Goríxoyápi pírf wiaíkímí yarígíáwa enánáyí, awa ení sewayíne yeáyí níwuríníro wé róninjí yarínjagí sınıwí níseaníninjíyo dání dínj níkinímóníro “Xwíyíá apí neparíni.” yaiwípríá nání “Yeáyí wuríníríxíni.” seararíníni. Sewayíne xwíyíá Goríxomí dínj owíkwíropoyíníni imóninjí bí murarínjagí aiwí ² awa sewayíne síyikwí bí míngíwayíne ero Goríxomí wáyí wíro yarínjagí sınıwí níseaníróná awa ení axípi dínj wíkwíropaxí enagi nání raríníni. ³ Sewayíne “Aríge nerí negí díá awíaxí imónírfenínjoi?” yaiwíro “Aríge neríná awíaxí imónaní nání nígwí yeyí nerí ipínáníréwíní?” yaiwíro “Aríge nerí awíaxí imónaní nání aikí aipíyí yínáníréwíní?” yaiwíro mepa éríxíníni. Okiyíá nínróná segí waráyo seáyírwámí dáníni okiyíá mínpáni. ⁴ Xwíoxíyo ínímí nání ení dínj nímoró okiyíá íníríxíni. Xwíoxíyo ínímí okiyíáninjí inarínjpi, ayí sewayíne xwíoxíyo ríá ápiáwí míseawé sa piyíá níseawearínjímí dání okiyíáninjí inarígíapíni. Apí wí anípá mímonípaxí enagi nání Goríxoyá sınıwíyo dání ayá tínj imóninjípríni. ⁵ Apíxí enínanj “Goríxo wímónarínjíní oemíní.” yaiwiagííwa —Íwa “Goríxo nearínjpi xixeni neainfáríni.” níyaiwíro dínj wíkwímoagííwaríní. Íwa ení axípi wigí xiagwowamí yeáyí níwurínírinjímí dání xwíoxíyo ínírwámíní okiyíáninjí inagífáríni. ⁶ Seraí yagípi nání bí osearímíní. Í xegí xiagwo Ebírfamomí yeáyí níwurínírfná aríá níwirí “Ámínáoxíní” uragírfíni. Sewayíne amípi wí nání wáyí bí mepa nero píránjnj nerónáyí, síwá réninjí inarínjoi, “Seraí yagípa newanínene axípi imónínjwíní.” Síwá érinj inarínjoi.

“Oxoyíne apíxíwamí píránjnj umérfíxíni.” urínj náníni.

⁷ Apíxí meagíoyíne ení segí apíxí tíni nawíní níjwearóná “Apíxíwa imónígíapí, ayí apírfaní?” níyaiwíro níjíá imónígíá apí tíni xixeni níwíwapíyíro nawíní njweárfíxíni. Apíxíwa oxoyíne tíni xixeni ení neáníro mepaxí enagi nání seararíníni. Goríxomí ríxínj urarígíapí aríkwíkwí míseaipe eníá nání “Negí apíxíwa ení dínj níyímínj imóninjípi meapírfíwaríni?” níyaiwíro wé íkwíanjwíyo unjwirírfíxíni.

“Sípí seaikárfagíá aiwí nanjní wírfíxíni.” urínj náníni.

⁸ Repíyí níseaiéra úapí, ayí nípíní rípi éríxíníni seararíníni. Píránjnj nítwáyróníro njwearo xixe dínj sípí íníro xexíxexírfímeáyí dínj síxí yínarígíapa axípi xixe dínj síxí yíníro wá wíaneníro seáyí e mímoní síyikwírinj nímoníro njwearo éríxíníni. ⁹ Áamá uyíníf seaikárfáyo pírf numamoro axípi xixeni níwíkárfípa ero

xwiyápai seanwiráráyo axípi xixeni pirí numamoro xwiyápai mñwiráripa ero neróná áamá sipí seaikárarigfáyo Gorixo naní owiníri rixinjí urífríxini. Gorixo seyíne naní seainfa nání áamá ayo e wífríxini wéyo fá seaumíriñj enagí nání seararíñni. ¹⁰ Bìkwíyo dání re nírini eániñagí nání raríñni, “Áamá ‘Nioni yayí nínini kikiá onweámni.’ nìwimóniríná re yaiwíwiniñi, ‘Gí manípa tñni xwiyá sipí imóniñipi rimi mexoámopa eri yapí bi rimi mexoámopa eri oemini.’ yaiwíwiniñi. ¹¹ Sipí imóniñi yaríñipimi wé fá nímíxeániri naní imóniñipi éwiniñi. ‘Áamá nñni tñni arige piyá nìwíriñi ñweaanwárani?’ nìyaiwiri api e imóníwaníñiri aníñi miní iponíwiniñi. ¹² Ayí rípi nání e éwiniñi. Áminá Gorixo wé róniñi yarigfáyo síñwí wínoxídimeri íníná xíomi rixinjí urarigfápi nání arfá ókiarí umóniri yaríñirini. E nerí aí sipí yarigfáyo wikí wónariñi enagí nání e éwiniñi.” Bìkwíyo e nírini eániñagí nání raríñni.

Naní yaríñwáipimi dání ríñiñi neaímeaaríná epaxípi nánirini.

¹³ Seyíne naníni oyaneyini aníñi miní xídarínáyí, gíyí ríñiñi seiapíprífarini? ¹⁴ E nìseariri aí seyíne wé róniñi yaríñagí nání ríñiñi seaímeaagí aiwí anani yayí seainwiniñi. Bìkwíyo ríñiñipa “Seyíne áamá sipí seaikárarigfáyí óf nerí dñj yáñpaxí seaíwapíyaríná óf mepa nero ayá ípípa mñwiráripa nero rípi éfríxini. ¹⁵ Xwioxíyo dání ‘Kiraiso gí Ámináorini.’ nírini dñj síxí inífríxini.” Seyíne “Gorixo yeáyí nìeayimíxemeaaríná e neainfáriní.” nìyaiwiro dñj wikímoarigfápi nání áamá yaríñi seaífa ayí ayo repíyí wíprífa nání dñj neñwípero ñweáfríxini. Seyíne api nání repíyí nìwiróná ímí tñni murípa nero “Jisaso áamá ayí nání ení mipepa reñniñi?” nìyaiwiro awayini nìpení xwiyá urífríxini. ¹⁶ Seyíne e neróná áamá seyíne Kiraiso tñni nawíni nímóniro nání naní yaríñagí síñwí nìseanro aí ikayíwí seameararigfáyí ríwéná “Nípikwini muríwaníñi.” nìyaiwiro ayá winíprífa nání seyíne repíyí nìwiróná ríwéná wairífrí inípaxí imóniñi bi murípa éfríxini. ¹⁷ Ayí rípi nánirini. Gorixo xe ríñiñi oseámeaniri nìwimónirínáyí, seyíne naní yarigfáipimi dání ríñiñi seaímeaáná ayí ananirini. Sipí yarigfáipimi dání ríñiñi seaímeaáná xixeni Gorixo “E éfríxini.” wimónariñipimi míxídaríñagí nání seararíñni.

“Kiraiso negí íwípi yokwarímí neaíimíñiri peníñiñi.” uríñi nánirini.

¹⁸ Kiraiso enípi nání bi orimíni. O Gorixo negí íwí yaríñwápi yokwarímí neaíimíñiri nání ríñiñi nìmeaaríná nawínani peníñiñi. Síyikwí míníño síyikwí ínñwaéne Gorixo tñni nawíni piyá neawírimíñiri nání peníñiñi. Áamá wará írínáná pikigí aiwí kwíyíyo dání ámi nìwiápnímeari ¹⁹⁻²⁰ apimi dání nurí áamá piyíyá dñj gwíñiñi ñweagfáyo —Ayí Nowao tñjíná o sípíxo imíxaríná Gorixo “Pífrí umamómíñi.” nìyaiwiri aí wigí rífa kíroarigfápi nání axíná ipipímí míwipa enáná pífrí wiaíkímí egíyífrini. O ayo nurí wáfrí uríñiñi. Áamá sípíxomi píxemoánigfáyí áamá obaxí marfái, wé wíumi dání waú wo apini nìpíxemoániro nání iniñgí waxíyo mínamí síñj egíawixini. ²¹ Iniñgí waxí api áamá agwí ríná wayí meáfáyo yeáyí uyimíxemeaaríñipi nání neaíwapíyaríñipirini. Áamá wayí nìmeaaríná kíyí xéñiñipi emí kwírimónanro yarigfámani. Ayí xwioxíyo dání Goríxomi réñiñi uranro yarigfáriní, “Jisasomi nuxídiranéná wairífrí inípaxí imóniñi bi yaníwámani.” éñiñi uranro yarigfáriní. Ayí píyo dání marfái, Jisasi Kiraiso wíápnímeañipimi dání yeáyí neayimíxemeaaríñirini. ²² O añínamí nání ríxa nìpeyirí Goríxomí wé náumíni ñweani. Goríxo fáníñi wíepíxíñiasíñj enagí nání añínamí ñweagfá gíyí gíyí añíñáfrani, ení eániñi imónigfáyírani, néní tígíyífrani, nñni omí símanwíyóniñi yeáyí wuríñiñi.

4

“Íwí xámi yagfápi sini mepani.” uriní nánirini.

¹ Kiraiso xfom+ upikíáná ríniní meaní enagi nání seyfné eni dñí xfo “Naní imóninípi yarináon+ aí ananí ríniní omeámni.” niyaiwiri íá xirinípa seyfné eni axípi íá nixiriri dñí ikwírórixini. Ámá ríxa ríniní meáfáyí íwí yariáfápi pñni wiárigfá enagi nání dñí api íá nixiriri ikwírórixini. ² Ríniní meáfáyí íná dání igí sini sñwí nainen+ro niñwearóná feapá ámá winarinípi “Oyaneyi.” miyaiwí Gorixo e érixiniri wimónarinípi “Oyaneyi.” yaiwiarigfáriní. ³ Ayí rípi nání searariníni. Xámi seyfné ámá Gorixoyá mimónigfáyí feapá wináná rikikíró yariáfápa néra ugfápi ríxa apáni egfáriní. Rikikíró seyfné néra ugfápi, ayí rípirini. “Íwí oinaiyi.” niyaiwiniro oxí wo tñni apíxí wí tñni nipoga uro feapá néra uro iríwá ikáriniro ámá sñwí anigfe dání piaxí weánipaxí imóninípi ero iniigí papíkí yariáfápi xwapí niro segí ñwíá ni+meróná Gorixo xwiríá winarinípi ero egfápi, ayí apirini. ⁴ Ámá Gorixoyá mimónigfáyí seyfné ríxa o wimónarinípi xfdiro ayí tñni nawíni síwíniní arfíki sini miponípa ero yarinagfá nání dñí ududí nero xwiyfápai ni+seañwiráriní aiwi ⁵ ámáyo mí ómómiximí éimiginiri nání nimóniri weniní nerí ñweañomi —O pegfáyo tñni sñí ñweagfáyo tñni nawíni mí ómómiximí enforini. Omi wigí egfápi nání “Api nání enwáriní. Api nání enwáriní.” repiyí ni+wiéra upírfá enagi seyfné ikayíwí seameararigfápi nání wáyí ni+seainípani. ⁶ Ayí rípi xixeni imóninífa nání xwiyfá yayí winí+paxípi Jisaso ámá ríxa pegfáyo aí wáf uriníniginí. Pegfáyí sipí sini xwíá tño niñwearóná egfápi nání Gorixo pírf umamonípimi dání pegfá aiwi o wimónarinípi tñni xixeni ámi dñí síxí umímóáná wiáfní+meárixiniri wáf uriníniginí.

“Gorixo seaiapinípmi dání píraniní inírixini.” uriní nánirini.

⁷ Amípi nñni ríxa anípa imóninífa nání añwi e imónini. Ayínáni Gorixomí xwiyfá rírimí niwiríná píraniní uríprífa nání ni+préaniri ero sñwí tñni ero érixini. ⁸ Api nero aí rípi añipaxí imóninípirini. Ámá dñí síxí uyinarigfá wo wfomi íwí wíkaráná apaxí mé yokwarimí wiáriní enagi nání séríxímeáyí tñni dñí síxí niyinírná xwapí ayá wí dñí síxí yinírixini. ⁹ Xixe nipemeánimi úrixini. Xixe nipemeánimi numáná ríwéná aniními ikaxí mirinípa érixini. ¹⁰ Gorixo seyfné woxini woxini píraniní menírixiniri xixegíni imóniní síxí seamímonípi ríxa tígíyífné enagfá nání apimi dání arírá inírixini. Bosíwí awiaxo xegí boso wéyo íá umirinípi tñni píraniní yarinípa seyfné eni Gorixo wá ni+seawianiri xixegíni imóniní seaiapinípi tñni axípi nero píraniní arírá inírixini. ¹¹ Xwiyfá xfoyápi rí+paxí imóninípirini síxí umímoní gíyí gíyí api xixeni rírixini. Arírá wí+paxí imóninípirini síxí umímoní gíyí gíyí ení eániní Gorixo e érixiniri weámíxinípi tñni wírixini. Seyfné Jisasi Kiraiso ení eániní seaimíxíagi yariáfápi nípmi dání Gorixomí seáyí e umepírfá nání api e érixini. Aniní íníná seáyí e imóniri amípi niyoní seáyí e wimóniri epaxo, ayí orini. “E imóníwíniginí.” nimónariní.

“Ríniní ni+mearíná yayí seainíwíniginí.” uriní nánirini.

¹² Gí dñí síxí seayínáyífné, xeaniní iwamífo seaiwapíyipíri nání ámá seaikárarigfápi rífaniní seanariníagi aí “Rífaniní nene neanariní rípi Jisasomí dñí wíkwíroarigfá wíyo ni+meaarínípirini.” niyaiwiro dñí niyága mupani. ¹³ Kiraiso níkniri seáyí e imóninípi piaumimí ináná dñí nífá bñ onímiápi ni+seainí xwapí ayá wí seainínífa nání ríniní omí wímeañpi seyfné eni axípi seaimeaaríníagi nání yayí seainíwíniginí. ¹⁴ Kiraisomí xfdarínagfá nání ikayíwí seamearínáyí, “Gorixo naní neaimíxíene enagwi nání rífa neaimíxí?” yaiwírixini. “Kwíyí Gorixoyápi — Api seáyí e imóninípirini. Api nene neaimíxí?” yaiwí+paxí enagi nání yayí seainíwíniginí. ¹⁵ Seyfnéyá wo ámá píkíxwirífo enípmi dáníraní, íwí enípmi

dánirani, uyínií enjípimi dánirani, mímáyó enjípimi dánirani, apimi dáni pírf umamóána ríninjí mearinjagi níwinirínáyí, “Ayí anani imóninjípirini.” mīyaiwipani. ¹⁶ E níseariri aí segí wo “Kiraisomi xídarinjagi nání oyá imóninjíyí worini.” ríninjagi nání ríninjí mearinjagi níwinirínáyí, o ayá mīwinipa nerí “Kiraisoyá yoí nioni eni wírininjáonirfani?” níyaiwiri Gorixomi yayí wíwinigini.

¹⁷ Ayí rípi nání seararini. Gorixo áamá níyoní mí ómómiximí enfa nání ríxa anjwi erini. Xegí imónigíáyo xámi ayo xwíríxí umenárini. Áamá xíomi dínjí wíkwíroarinjwaéne xámi níneaímeámána ayí áamá xwíyíá Gorixoyá yayí winipaxí imóninjípi pírf wiaikímí wiarigíáyo ayoyí apa arige wímeanárifani? ¹⁸ Bíkwiyo re níriní eáninjagi nání rarini, “Áamá wé róninjí imónigíáyí Gorixo siní yeáyí muyimíxemeapa enjímí ríninjí nímearínáyí, áamá Gorixomi ríwí umoro íwí ero yarigíáyí aga arige wímeanárifani?” ríninjagi nání rarini. ¹⁹ Ayínáni áamá Gorixo ríninjí xe owímeaniri sínjwí wínarinjíyí nanj imóninjípirini nero “Nene neaimíxíno — O pí pí neararinjípi xixení símf e nítiniri neaiiarinjorini. Píráninjí neamepaxorini.” níyaiwiro omí wíkwíarínírxini.

5

Jisasoyá síyikí imónigíáyo wipenweagíawami urinjí nánirini.

¹ Ayínáni Pitaoni —Nioni Kiraiso ríninjí nímeari péána sínjwí wíwinjá wonirini. O níkinimí weapaná seáyí e o imóninjípi nioni eni o tñni nawíni imónimífa nání imóninjá wonirini. Nioni eni síyikí Jisasoyá imónigíáyo wipenweámífa nání imóninjá woni enagi nání segí wipenweagíoyíné enj rírémíxí bí oseaimini. ² Sipísipí píraninjí mearigíáwa mearigíápa áamá Gorixoyá imónigíá soyíné tñni njweagíáyo axípi píraninjí umenweáírxini. E neróna “Símeaxídfí neaiarinjagífa nání owianeyi.” mīyaiwipa ero Gorixo wimónarinjípimi dání níxídfíro “Negí dínjí tñni owianeyi.” yaiwiro éfírxini. “Bí oneaiapíoyiniri aríra owianeyi.” mīyaiwipa ero símf níxeadípenirinjípimi dání aríra wiro éfírxini. ³ Soyíné seáyí e níwimóniro áamá Gorixo umenweáírxiniri wéyo seaiarinjíyo paimimí mīwipa ero síwí nanj íkaninjí seaipaxí imóninjípi wíwapíyiro éfírxini. ⁴ Soyíné píraninjí e nerónáyí, sipísipí mearigíá níyoní seáyí e wimóninjo —O Kiraisorini. O síjání weapaná áamá nífa neróna wíarí ní múro xopírarí níwiróna nígwí mearigíápa soyíné eni ína axípininjí níkinimáná urí mimóninjí bí meapírfarini.

Íwí síkinjowami urinjí nánirini.

⁵ Íwí síkinjowami eni seaipenweagíawami yeáyí wurínírxini. Gorixo áamá “Nioni seáyí e imóninjáonirfani?” yaiwinarigíáyo pírf mákímí nerí áamá “Nioni seáyí e mimóninjáonirfani?” yaiwinarigíáyo wá wíanarinjí enagi nání noyínéni “Negí wí seáyí e níneaímónirínáyí, ananirini.” yaiwiro “Xínáíwanéninjí nímónirane omínjí owianeyi.” yaiwiro éfírxini. ⁶ Ayínáni Gorixo xegí ríxa nímónáná seáyí e neaimíxíwíwiniginiri “Síyikwínininjí imóninjwápiane Gorixo xegí enj eáninjí tñni neamenweapaxorifani?” níyaiwiro ínimí yeáyí wurínípoyí. ⁷ O áamá xegí imónigíáyo píraninjí umearinjo enagi nání amípi seyíné ududí seainarinjípi omí íkwíkwarimí wíayípoyí.

⁸ Pusí sayí raioníyí ríninjípi nanjwí roanímíniri nání awí níra warinjípa seyíné tñni míxí inarigífo —O, ayí oborini. O axípi e seaiminiri yarinjagi nání sínjwí tñni neróna sínjwí míxí nero rófírxini. ⁹ Seyíné níjfa re imóninjoí. Séríxímeá xwífa rírí nírimini njweagíáyí ríninjí seyíné seaímeaarinjípa axípi ayo eni wímeaarinjí enagi nání seyíné Gorixomi dínjí wíkwíroarigíápi enj síxí neámíxíno obomí pírf mákírxini. ¹⁰ Rína bí onimíapi nání seyíné ríninjí nímeámána enána Gorixo —O wá aninjí

miní neawianariñorini. Kiraiso rixa nikíniri seáyí e imóniñipi seyíne eni o tñi ikárinigíáyíne enagíá nání axípi imóníñixiniri wéyo íá seaumirño, ayí orini. O seyíne íá seawearmíxiri píraníñí sfkfkí seomíxiri ení sixí seaeámíxiri Kiraisomi xídarigíápi miwáramopaxí seaimíxiri eníárini. ¹¹ O aníñí íníná amípi niyoni seáyí e wimóníwiniñigini. “E imóníwiniñigini.” nimónarini.

¹² Nioni Sairaso —O negí níríxímeá dñí uñwiráripaxí imóniñí worini. O saní ninirápiri ríwamíñí neariñípimi dání nioni xwíyíá onimíá rípi ení ríremíxí seairí áwaní “Goríxo wá níseawianiri seaiñípi aga xixeni apirini.” seariri yariniñí. Nioni searíápi dñí íá níxiriro ení neániri ñweáñixini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigíá Babironíyo ñweagíáyí —Ayí seyíne tñi nawíni Goríxo íá seayamíxáñíyíñini. Ayí yayí seawárenaparino. Gí íwí Mako eni yayí seawárenaparini. ¹⁴ Sewaníñíyíne yayí niníroná xwioxíyo dání yayí óf eáneníñixini. “Kiraiso tñi nawíni ikárinigíá niyíneni oyá dñíyo dání níwayíroníro ñweáñixini.” nimónarini.

Payí Pitao ríwíyo eañnarini.

Payí rina áamá Jisasomi diñf wíkwíroarigfá wí enj nimóniro ñweagfáyf nánf Pitao ríwíyo eañnarini. O Jisaso wiep+sagowa worini. Jisaso ríxa añnamf nipeyimáná xwiogwí ríxa obaxf nípwemáná enáná mimónf uréwap+yariyfáyf obaxf Jisasoyá siyikf imónigfáyo níwímearo xenwíni xenwíni re urarigfápi nánf, “Jisaso xwiogwí obaxf yómñf néra nurf nánf ámf níwep+níámant.” urarigfápi nánf Pitao arfá níwiri ayf mimónf uréwap+yariyfáyf urarigfápi ríwíminf mamoro Jisaso neaímeañf mfkone uríñwápi anñf fáf xíriro éfríxinif payí rina nírif eañnarini. Pitao xíomf Romíyo dánf píkiprí añwi e enáná eañnarini.

¹ Saimonf Pitaonf —Nionf Jisaf Kiraisoyá xínáínñññf nimónif omñf wiirf wáf wurimeirf yaríñwáyf wonifini. Nionf payí rina seyñé Goríxoyá diñf tñf diñf wáf wurimeiaríñwáone fáf nixírirane wíkwíroaríñwápi fáf nixíriro wíkwíroarigfáyfñé nánf —Seyñé wé rónñf Jisaf Kiraiso —O negf Ñwáf imónif yeáyf neayim+xemeaaríño imónif enorini. Seyñé wé rónñf o imónifpimi dánf diñf wíkwíroarigfáyfñerini. Seyñé nánf payí rina nearf mónaparíñif. ² “Níjáf seyñé Goríxo tñf negf Áminá Jisaso tñf awaú nánf imónigfápimi dánf Goríxo wáf ayáf wí seawianif seyñé níwayíróñro ñweapírf nánf ayáf wí seairf éwíñgíñf.” nimónarini.

“Goríxo e imónífríxinif fáf yíyamíximf neaiñenerini.” uríñf nánifini.

³ Ñwáf imónifjo xegf enj síxí eánifñípi tñf xixeni nerf amípí nene diñf níyímñf imónifane síwíf ámf omf píranñf nixídiróná epaxípi erane yanf wáf nánf imónif nípini ríxa neaiapíñif. Apiaú e yanf wáf nánf níjáf o —O seáyf e imónif siyikwí mínf íkwíráññf imónif enípimi dánf nene ení axípi imónífríxinif wéyo fáf neaumíññorini. Níjáf o nánf xixeni imónifñwápi dánf amípí apí neaiapíñif. ⁴ O seáyf e imónif siyikwí mínf íkwíráññf imónif enípimi dánf “E e níseaiimfárini.” nearíñf —Apí seáyf e imónif ayáf tññf imónif enípifini. Apí ríxa neaiñifini. Ámf píkiaró yaríná nurakínarimf warigfápa íeapá ámf xwáf tíyo ñweañwaéne níneainífná xwírfáf neaikíxearíñpimi dánf nurakínarimf uro Goríxo imónifpa axípi imónif epírfáf nánf e neaiñifini. ⁵ Nene o imónifpa axípi e imónífríxinif apí nípini e neaiñf enagí nánf seyñé ríwí síwíáf míyí nírfkwíñifro síni diñf níwíkwíroróná wé rónñf ero wé rónñf neróná Goríxo ámf xíoyáyf e éfríxinif wimónaríñf nánf píranñf níjáf imónif ⁶ apí nánf níjáf nimónifóná nípreánif ero nípreánif neróná sípí seaímeaaríñpimi xwámámf wirow xwámámf níwiróná síwíf ámf Goríxomf píranñf nixídiróná epaxípi ero ⁷ apí neróná séríxímeáyo ayáf urímíxifro ayáf nurímíxifóná ámf níyonf diñf sípí wirow éfríxinif. ⁸ Ayf rípi nánf raríñif. Seyñé nionf “E e éfríxinif.” searfáf apí tññf xixeni nepa nero sayáf nímxá nurónáyf, síwáf réññf inaríñoi, “Níjáf nene negf Áminá Jisaf Kiraiso nánf imónifñwápi surfímáf wí mimónifni. Íkfáf ná míf wé oxí roaríñfñññf mimónifñwíni.” síwáf éññf inaríñoi. ⁹ Ayf rípi nánf ení raríñif. Ámf “Goríxoyáénerini.” nírinifro aí nionf searfáf apí mífariyfáyf, ayf íwí eníná yagfáf Jisaso yokwarimf wiññfpi nánf ríxa diñf arfáf níkeamoro nánf ámf síñwí agwí uparigfáranf, síñwí suparigfáranf, imónigfápa axípi imónifñoi. ¹⁰ Ayínánf gí nírfíxímeáyfñé, seyñé “Goríxo nene fáf yíyamíximf níneairf fáf neaumíññenerfani?” níyaiwinifro ipímónifpírf nánf nionf searfáf anñf níyaxídiró píranñf éfríxinif. Ayf rípi nánf raríñif. Apí fáf nixíriro néra nuróná wí nóreámioapírfámant. ¹¹ Seyñé nionf searfáf fáf níxíra nuro xixeni

nerónáyf, negf Áminá Jisasi Kiraiso, yeáyf neayimixemeaarijno xegf xwioxfyo anijf íniná neamenjweante páwíaná yayf niseamerfná aga yayf óf seaeáninfnáriní.

¹² Ayínáni seyfné nioní agwí searfápi nání ríxa nijfá imóniro xwiyfá nepaxijf imónijf none searéwapiyinwápi xaiwf fáf xiriro yarínagfa aiwi seyfné api nání dijf seainnfa nání íniná dirírf oseaiyimíní nání ipimónijiní. ¹³⁻¹⁴ Ayf rípi nání seararíjiní. Negf Áminá Jisasi Kiraiso áwanf níríjfpí tñní xixeni gf dijfpí níníwárimí unfáf anwí e enagf nání siní gf dijfpí níníwárimí mupa eními xwiyfáf api seyfné ámi dijf sixf oínfpoyíní dirírf seaimí nání “Anijf minf nisearífnáyf, naníriní.” nimónariní. ¹⁵ Ayf rípi seararíjiní. Nioní ríxa penjámi ríwíyo xwiyfáf searfáf api ámi dijf yaikiropaxf imónípfírfáf nání anijf minf síjwirfánijf níyaxfdirí osearímíní rariní.

“Jisaso níknírfí ronjáná winíjwáoneriní.” uríjfnáníriní.

¹⁶ Negf Áminá Jisasi Kiraiso ení neánírfí weapínfápi nání áwanf nisearíranéná negf dijf tñní bí mīsearíjwanigíní. Píyíjfní ikayíwf ámá wigf dijf tñní éwapfnarígfápi bí ení mīsearíjwanigíní. Xfo níknírfí jweanjáná síjwí winaronjwáone searíjwanigíní. ¹⁷ Ayf rípi nání seararíjiní. Negf ápo Goríxo omí seáyí e numfeyoarí wé íkwianwíyo níjwirárfírfáf xfo, íknígfáf níyoní seáyí e wimóníno anfnamí dání re rínénapíjínigíní, “Gf dijf sixf uyiñá ro nání aga yayf seáyími dání ninaríní.” rínénapfági ¹⁸ none dfwf jwáfapimí o tñní níjwearanéná newaníjnone arfáf tfyó dání arfáf e winjwanigíní. ¹⁹ None api searíjwáone aiwi xwiyfáf Kiraiso nání wfáf rókiamoagfáwa nírfíro eagfápi —Api anípaxí “Neparíní.” yaiwipaxí imóníjfpírfíní. Xwiyfáf api ení tñjwaéneríní. Uyíwf sfáf yiníjfmí wfáf ókímíxaríjfpá wfáf rókiamoagfáwa nírfíro eagfápi axfpí ríwíyo imónínfápi nání wfáf neaókímíxíyímíní nání neaiiaríjagfí nání sfmímanjfyó tñírfírxíní. Awa nírfíro eagfápi Jisaso ámi níweapírfíná wfáníjfní nóga unfé nání uyíwfníjfní wfáf neaókímíxíya unfáríní. Ínáf ímiáóníjfní weaparíjagfí níwiníranéná xwiyfáf xfo weapínfápi nání ríníjfpí negf xwioxfyo dání wfáf neaókímíxínfáríní. ²⁰ E nísearírfí aí rípi nání “Ayf neparíní.” yaiwírfírxíní. Wfáf rókiamoagfáwa nírfíro Bíkíwíyo eagfápi bí negf dijfyó dání “Mfíkfí api nání iyf rírfíní?” yaiwipaxí mimóníní. ²¹ Wfáf rókiamoagfáwa nírfíro nearfná ámá wayáf dijfyó dání nírfíro meáf Goríxoyáf kwíyfpí ukíkayófyó dání xwiyfáf oyápiní níra ugáf enagfí nání seararíjiní.

2

“Mimónf searéwapíyargfáfawamí Goríxo pírf umamonfáríní.” uríjfnáníriní.

¹ Eníjfná arfowéyf wí mimónf wfáf rókiamoarígfáwa nímoníro wigf ámáyo yapf uréwapíyagfápa axfpí segf imónígfáfáyf wí mimónf searéwapíyargfáfáwa nímoníro íními nímonímáná xwiyfáf nepa mimónf ámá níxfdiróná xwírfáf íkíxénípxí imóníjfpí nísearéwapíyiróná Ámináo níperíjfpimí dání ayo uroayíronf enagfí aí omí ríwf umopírfáríní. E neríjfpimí dání apaxí mé wíarf xwiyfáf mearínípfírfáríní. ² Uyínií yapf searéwapíyaníro epírfáyf epírfáf axfpimí segf ámá obaxí xfídpírfáríní. E yarfná ámá Jisasomí dijf míwíkwíroarígfáfáyf óf Goríxomí nepa xixeni xfídpírfí imóníjfyí nání ikayíwf mearípfírfáríní. ³ Ámá yapf seaíwapíyaníro epírfáyf síjwí fwf winárarígfáfáyf enagfáf nání yapf níseaíwapíyiríjfpimí dání segf amípfí fwf searápípfírfáríní. Xwiyfáf Goríxo eníjfná dání “Ayo xwiyfáf numeárfírfáf e wíkarífmíginí.” yaiwíaragfpí siní píyfáf mīweníní. “Xwírfáf níwíxerfná e wíxéímíginí.” yaiwiago sáf mīweníní. ⁴ Ayf rípi nání seararíjiní. Eníjfná anfnajf wáf fwf éáná Goríxo axfpí xe ámi ámi éfrírxínírfí síjwí mīwínf mīmeníjwí mearínípfírfé nímamówárfírfáf sfáf xfo pírf umamonfáyí nání sírfírfí sfáf aníjfní yínárfíníjfyómíní wárfíníginí. ⁵ Ámá eníjfná xwfáf rírfmí níjwearóná ríkrírfó yagfáf nfní ení Goríxo xe

anijé e nero ηweárixiniri síjwí mîwîní xwiríá nîwikîxeríná xíoyá dîjé tîní iniigé waxí nîróga nîwiápînimeari ayo nîpîkirî aiwî Nowaomî —O áamá ayí ayo “Wé rónijé imónijé Gorîxo wimónarîjîpî apîríani?” oyaiwîpoyînrî wáí uragorîní. Omî tîní xegé áamá wé wîúmî dâjé waúmî tîní Gorîxo yeáyí wimîxîmeanîjîní. ⁶ Enjîná áamá anjé Sodomî tîní Gomora tîní apiaúmî ηweaagíáyo enî Gorîxo xwîyíá numeárixíná “Sîní bî tîní ηweapaxíymani.” nîyaiwirî anjé apiaúmî ríá mamówáraná ríá nînowárixî uráwîní imónijîjîní. Gorîxo e nîwikárixîjîpîmî dánî ayí tîjé e íná dánî áamá xíto wimónarîjîpî mîxídarîgíáyo síjwepîgí nîwirî nene enî axîpî neáimeanîjînrî éfî owînrî erîrí wîjîjîní. ⁷ Áamá anjé apiaúmî ηweaagíáyo e nîwikárixî aiwî Rotomî —O áamá wé rónijé worîní. Áamá anjé apiaúmî ηweaagíáyí rîkîkîrîó ayá wî yarîjagíá nîwînrî nánî dîjé ríá uxerînrî. Omî enî Gorîxo yeáyí wimîxîmeanîjîní. ⁸ Áamá wé rónijé o áamá ayí tîní nawîní nîηwearíná ayí ríá kîroarîgíápi síjwí wînrî aríá wirî neríná sîá ayí ayo íkînrîjé sípî wirî dîjé ríá uxerî yagí enagí nánî rarîjîní. ⁹ Gorîxo síjwepîgí e e yayîjé enagí nánî nene ananî dîjé re yaiwîpaxîrînrî, “Ámînáo áamá xíto wimónarîjîpîmî xídarîgíáyo íwî érixînrî wikárixîgíápi dánî ananî yeáyí wimîxîmeapaxîrînrî. Áamá wé rónijé imónijîpî mîyarîgíáyo sîá xíto áamá nîyonî mí ómómîxîmî enfáyi tîjé e nánî ananî pîrí numamóa nurî awî umenηweapaxîrînrî. ¹⁰ Áamá síwî piaxí weánîpaxí imónijé íeapá winarîjîpî oyaneyînrî nîponîga uro seáyî e umenηweagíáyo paimîmî wîro yarîgíáyo anjîpaxí sîá ayî tîjé e nánî pîrí numamóa nurî awî umenηweapaxîrînrî.” Nene e yaiwîpaxîrînrî.

“Mimóní searéwapîyarîgíáwa sípî rîpî rîpî yarîgíáwarînrî.” urîjé nánînrînrî.

Mimóní searéwapîyarîgíáyí “Nionî aríki yaríná apî nímeanîríenîjî?” mîyaiwî ayá nepeárimáná wigé dîjé tînrî nîxídrî anjînajé seáyî e wimónîgíáwamî ikayíwî numeárixóná enjé ófî bî yarîgíámani. ¹¹ E yarîjagíá aî anjînajowa —Awa áamá ayíyá enjé síxî eánîgíápi seáyî e wimónîgíáwarînrî. Awa seáyî e nîwimónîro aî Ámînáoyá síjwí tîjé e dánî xwîyíá nuxekwîmoríná ikayíwî bî umeararîgíámani. ¹² Áamá ayí nanjwînrîjé imónîjî. Nanjwíyí wî dîjé nenjwîperî mîmonjîyînrî. Sa áamá íá nîxero pîkipîríá nánî miarîjîyînrî. Nanjwíyí dîjé ríá nîxeyánînrî yarîjîpa áamá ayí enî axîpî e nero amîpî ayí majíá imónîgíápi nánî ikayíwî meararîgíá enagí nánî áamá nanjwíyo pîkiarîgíápa áamá ayo enî Gorîxo wanînrîmîxînrînrî. ¹³ E yaríná áamá omîjé egíápi nánî nîgwí meaarîgíápa áamá ayí enî axîpî wigé sípî egíápi tîní xîxenî wímeanînrînrî. Ikwáwîyíná aî pí pí íeapá winîpî sa “Ímî tîní oyaneyî.” nîwimónîro yayí néra warîgíáyînrî. Ayí seyîné tîní nawînrî nerîmeánîro aiwá síanjé nînróná wigé íeapá winarîjîpî ayá wî nero seyîné síyîkwînrî nîseaxénînrî nánî ayá onîmiá mîseainarîjînrî. ¹⁴ Apîxí í í tîní íwî oinaneyînrî ero íwî nánî wimónarîjîpî wî mîwáramó ero yarîgíáyînrî. Áamá Jisasomî dîjé nîwîkwîroro aî sínrî nîpîkwînrî dîjé aumaúmî minîgíáyo nene yarîjwápa axîpî oépoyînrî wîpiomeaarîgíánrî. “Ámáya amîpî apî nionî meapaxîpînrî.” nîyaiwîro éwapígí inarîgíá enagí nánî Gorîxo “Rîxa xwiríá wikîxéimîgînrî.” rarîjîyînrî. ¹⁵⁻¹⁶ Ayí ófî Gorîxo oxídrîpoyînrî wimónarîjîyîmî pînrî nîwiárîmî xarîxarînrî néra xenjwîmînrî nuro nánî enjîná sípî wíá rókiamoagí Beramoyî rînrî —Omî xano Biorînrî. O yagípi mîkanîjé yarîgíánrî. O nîgwí nánî aga ayá wî nîwimónînrî nánî “Pí pí sípî imónîjîpî aî neríná nîgwí nîmearî nánî ayí ananî emînrî.” yaiwiagorînrî. O áamá wo rîxînrî re uráná, “Isîrerîyí Gorîxomî ríwî numero ηwíá xegé bî imónîjîpîmî xídrîpîrî nánî ikayíwî tîní uramîxeî.” uráná o “Nîgwí meámînrî nánî ananî sípî apî oemînrî.” yaiwîaríná dogí xwîyíá nánî nîjîá mimónîjé aî wo áamá xwîyíá nîrînrînrî axîpî nîrînrî mîxí nurînrî wíá rókiamoarîjî dîjé ríá nîxeyánîmáná “Oemînrî.” yaiwîarîjîpî pîrí wîáikîmonîjînrî.

17 Ámá ayf iniigf siminjf ná miwé yeáyf yárinjfyfninjf imóniro kipinjf niyirfná agwf kfkfá yaráná iniá ná meá ámi iminjf nipipemi warinjpaninjf imóniro enagfa nánf siririkf aninjf sfá yinarinjfyf ayf nánf rixa aninjf meaxárfó yárinini. 18 Ayf rípi nánirini. Ámá ayf “Nioni pí pí n+nimónirfná anani emfnini.” niriwo weyf e nimearinrinjfpimi dánf ámá óf xenjwfmnini núfasáná pfnini niwiárimini Jisasomi dnjfw wíkwfrowarigfáyf tfnini iwamfó kumixnaniro yarigfáyo wíwap+yarigfárinini. fwf nene yarinjwápi axípi oépayiniri wipiomearo feapá wíwaninjfyf winífpimi dánf sipí oépayiniri wíwap+yiro yarigfárinini. 19 Niwipiomearfná fwf wíwaninjfyf yarigfápi gwf fáninjf uxirárinjagf aí mimáyo dánf re seararigfárinini, “Seyfné nene yarinjwápa axípi neróná wí gwf fáninjf seaxiripaxf menini.” seararigfárinini. E seararinjagfa aí ámá fwfpi nánf aninjf mfrogwfninjf nanirfná ayf rixa gwf fáninjf uxirárinjagf nánf rarinjini. 20 Ámá negf Áminá Jisasi Kiraiso —O negf yeáyf neayimixemeearinjorini. Ámá o nánf nijfá imónigfápipimi dánf síwf amípi xwfá tfyo njweagfáyo piáxf weánarinjfpimi niwíaikiárimini numáná ámi axípi nero nánf apimi gwf fáninjf uxirárinjáná nerónáyf, ayf sipí rfwfyo imóniprfápi xámi imónigfápi tfnini xixeni imónipaxfmani. 21 Ámá ayf óf wé róninjf imóninjfyf nánf sinini nijfá mimónipa nero sinjwriyf, sipí ayá wí wímeám+niri enjfpí wímeapaxf aiwi óf wé róninjf imóninjfyf nánf nijfá nimónimáná sekaxf ayá tfnj none searinjwápi niwíaikiro rfwfmnini mamoarigfa nánf sipí imóninjf ámi bi tfnini ná seáyi e wímeanfárinini. 22 Ewayf xwiyfá nene íníná re rinarinjwá rípiáú tfnini xixeni yarigfárinini, “Sfwí xwirfá nidárimáná ámi nuri manarinjfrini. Odípi ámá wayf píraninjf niroárimáná enjáná ámi xwirinjwfyo gfnif inarinjfrini.” rinarinjwápiáú tfnini xixeni yarigfárinini.

3

“Jisaso ámi niweapimfárinini.” urinjf nánirini.

1-2 Gf dnjfw sixf seayinjáyfné, xwiyfá wfá rókiamoagfáwa —Awa Gorixo “E éfrixini.” wimónarinjfpini oyaneyiniri yagfáwarini. Awa enjíná niriwo eagfápi tfnini sekaxf amípi Ámináo, yeáyf neayimixemeearinjo rinjfw wáf wurimeiarinjwáone searinjwápi tfnini xwiyfá api seyfné ámi dnjfw sixf níniwo píraninjf omópoyiniri dirirf seaimi nánf enjíná payf wina neari mónapinjanigini. Agwf eni axípi nerf ámi wina neari mónaparinjini. 3 Xwiyfá nepa imóninjf rimf rípi nánf “Ayf anjipaxirfanini?” yaiwífrixini. Sfá yoparfyf tfnjíná ámá ríperirf seameprfáyf seyfné wé róninjf yarinjagfa niseaniro wigf feapá winarinjfpini nixfdiró nánf ríperirf niseamero 4 re seariprfárinini, “Segf mimáyo dánf ‘Ámi niweapimfárinini.’ searinjfyf rixa ná gi weaparinini? Negf ápowa rixa pegfámi aiwi amípi xwfárf tfnini anjina tfnini iwamfó imóninje dánf imóninjfyf sinini axípi imóninjagf nánf seararinjwini.” seariprfárinini. 5 Ríperirf e niseariróná rípi nánf dnjfw arfá ikeamoprfárinini. Enjíná Gorixo xwiyfá ráná anjina imóninri xwfárf iniigfyo dánf nimónirfná iniigfyo ínini enje dánf sinjani imóninri enjfrini. 6 Iniigf tfnini eni Gorixo xwfá íná imóninjfrí “Xwirfá oikixeni.” ráná iniigf waxf niroga niwíapfnimearini ámá xwfárfimini njweagfáyo anfnimixinjf aiwi apf nánf arfá nikeamoro ríperirf seariprfárinini. 7 E nerinjf aiwi anjina tfnini xwfárf tfnini agwf ríná imóninjfpiaú xwiyfá axoyápipimi dánf rfá nfwingniri rarinini. Sfá ámá xfo wimónarinjfpini mxfdarigfáyo xwiyfá numeárinri wanfnimixinfáyi imónife nánf rarinini.

8 E nerf aí dnjfw sixf seayinjáyfné, seyfné searimf rípi nánf rfwf mukinimopani. Gorixoyá sinjwfyo dánf xwiogwf 1,000 nipweri aí sfá ná wiyinfninjf órarinjfrini. Sfá ná wiyini nórirf aí xwiogwf 1,000 ninjfw pwearinjfrini. 9 Ámináo noneyá mimáyo dánf “Ámi niweapimfárinini.” nearinjfpini nánf ámá wí “O rixa miweapf yóminjfw yarini.” yaiwiarigfápa axípi e miyarinini. Nene nánf weninjf nerf njweani. Yóminjfw ayf rípi nánf

yarini. Ámá wí maninpa ero nini wigí fwí yarigfápi rfwimini mamoro érixiniri nani sini yominj yarini.

“Xwári tni anina tni rfa nowarinfarini.” urinj nanirini.

¹⁰ E neri ai sfa o ami niweapinta nani Aminaoyai rininjiyi “Ámá fwí meaminiri rfa barini?” niyaiwi maiwi nweanana wimearinjpa sfa ayi eni axipi e seaimeanfarini. Sfa ayi anj pirí fwí tni rfa niniri anipa imoniri amipi anj piríyo dani wfa onarinjiyi nini rfmimeniwf neanirina rfa nowariri xwári tni amipi xwáyo yarinjjiyi tni nini rfa niniri yayimí yowariri enfarini. ¹¹ Api nipini rfa e nowarinfa enagi nani seyne ama Gorixo wimonarinjipimi xdro we roninj imoninjipini ero yarigfayf yapí nimoniro axipi érixini. ¹² E nerónayf, sfa Gorixo Biníai rininjiyi “Gina parimonfarini?” niyaiwiro anin ayí ririxáininj nero monaparinjoí. Sfa ayiminini anina rfa nowariri anj piríyo dani wfa onarinjipi rfmimeniwf neanirina ikimimí enfarini. ¹³ E neri ai xfo smimanjiyo dani nearinj enagi nani nene anj sinj wina tni xwá sinj wirí tni imoninfaiaú —Apiaúmi we roninj imonigfani nweapirfaiaurini. Apiaú nani weninj neri nweanwini.

“Awinj ronirixini.” urinj nanirini.

¹⁴ Ayinani dinj six seayinayne apiaú nani weninj nero ninwearo nani Gorixo piraninj niwayironirane nweanagwi oneaniniri rfwí swfa miyi “Amipi bi nani rfa mimearinpa nerane ikwiraininj siyikwí miní éwanigini.” niyaiwiro niyuniro érixini. ¹⁵ E neróna negí Amináo anini ami niweapí yominj yarinjipi nani re yaiwirixini, “Ámá obaxíyo yeáyf uyimixemeamfaniri yarini.” yaiwirixini. Negí niriximeáo Poro eni dinj emí saimí monj Gorixo six umimonjipimi dani niriri rfwaminj nearina axipi ripininj niriri neari seamonapinj enagi nani e yaiwirixini. ¹⁶ Payf o earinjiyi nini api nani eni axipi niriri earinjirini. Xwiyfá payf ayo eaninjiyi wí sinani mipimoninjagi nani apaxí mé nijfa imonipaxí mimonini. Ámá majfa nikariniro dinj bi bi momearigfayf xwiyfá api ikweakwimí niriro rarigfarini. Xwiyfá Gorixoyá Bikwíyo rininjiyi ami wí eni ikweakwimí niriro xenwini niririnjipimi dani sfa yoparjiyi imoninte nani rfa mearinarigfarini. ¹⁷ Ayinani dinj six seayinayne, api nani seyne rixa nijfa imoninjagfa nani ama rfa xearimixarigfayf sipi nero xenwimini warina seyne eni axipi éwapigf iniro Jisasomi dinj niwikwíro sfkfkkinj onigfayne piéroro eprixiniri awinj ronirixini. ¹⁸ Niaíwí apíroarinjpa axipi seyne amáyo ayá urimixarigfapi xwe napróa uri nijfa negí Aminá Jisasi Kiraiso, yeáyf neayimixemeaarinjo nani imonigfapi api eni xwe napróa uri éwanigini. Agwi rinarani, ná rfwíyorani, omi aninj inina seayí e uméwanigini. “E éwanigini.” nimonarini.

Payí Jono xámi eañnarini.

Payí rina Jisasoyá s̄iyikí imóniḡáyí nání Jono xámi eañnarini. O Jisaso wiep̄sagowa worini. Jisaso r̄ixa añnam̄i n̄ipeyimáná xwiogwí aga obaxí n̄ipwémáná eñáná Jono n̄iñweañsáná r̄ixa xweyañ ner̄i añ yof̄ Epesasiyo n̄iñweámáná payí rina eañnigini. Ayí Gorixomi d̄iñ s̄ixí uyariḡápa x̄ixe d̄iñ s̄ixí yin̄f̄rixin̄iri n̄iri eari mimóní uréwap̄iyariḡáyí rariḡápi arfá m̄iwipa éf̄rixin̄iri n̄iri eari eñnigini. Mimóní uréwap̄iyariḡáyí re rariḡápi nání, “Wará nene in̄iñwápi s̄ipí in̄iñagwi nání Jisaso xw̄fáyo nemer̄iná nepa ámá mimónaḡr̄ini.” rariḡápi nání n̄ijfá nimón̄iri “Jisaso nepa ámá nimónimáná emeaḡr̄ini.” uréwap̄iyimin̄iri eni n̄iri eañnigini.

D̄iñ n̄iyim̄iñf̄ imóniñf̄pi ámáyo umímoar̄iño nánir̄ini.

¹ Iwamíó xw̄fári t̄ni añina t̄ni im̄ixin̄iñiná eño nání —Omi arfá wirane negí s̄iñwí t̄f̄ t̄ni win̄irane s̄iñwí win̄ax̄d̄irane wé t̄ni f̄a x̄ir̄irane eñwáorini. Xwiyfá d̄iñ n̄iyim̄iñf̄ imóniñf̄pi nání neaíwap̄iyiñorini. ² D̄iñ n̄iyim̄iñf̄ imóniñwápi nání s̄ixí neamímoar̄iñorini. Xegí s̄m̄iman̄j̄ s̄iwá neain̄f̄agi s̄iñwí win̄iñwá eñagi nání neaímeañf̄ m̄fkone d̄iñ n̄iyim̄iñf̄pi nání m̄fkí ikin̄o nání —O eñiná d̄ani íníná ápo Gorixó t̄ni nawíni ñweaḡf̄io xegí s̄m̄iman̄j̄ s̄iwá neain̄iñorini. O nání xwiyfápi sop̄iñf̄niñf̄ n̄iworane wáf searar̄iñwini. ³ Seȳné t̄ni aga nawíni x̄ir̄in̄iñwaéne imónirane d̄iñ ax̄f̄p̄ini nawíni x̄ir̄irane yan̄f̄wá nání s̄iñwí win̄irane arfá wirane eñwá nání wáf searar̄iñwini. None aga d̄iñ ná bin̄i nimónirane x̄ir̄in̄iñwáwau, ayí ápo Gorixó t̄ni xewaxo Jisasi Kiraiso t̄ni awau eñaḡf̄i nání searar̄iñwini. ⁴ D̄iñ nífá n̄ineain̄r̄iná b̄i on̄imiápi m̄ineain̄f̄ aga seáyi e neain̄f̄a nání r̄fwam̄iñf̄ r̄ipi neari seaipowárar̄iñini.

“Wfá ókín̄iñe eméf̄rixin̄i.” ur̄iñf̄ nánir̄ini.

⁵ Xwiyfá Jisaso yañf̄ neaiapowár̄f̄agi arfá win̄wá wáf searar̄iñwápi, ayí r̄ip̄ir̄ini. Gorixó wfán̄iñf̄ imóniñorini. On̄imiápi b̄i aí sfá m̄iyik̄in̄iñorini. ⁶ Ayin̄áni nene “O t̄ni nawíni x̄ir̄in̄iñwaéner̄ini.” n̄ir̄in̄irane aí man̄j̄ n̄iwiaik̄irane sfá yik̄in̄iñe nemeranénáyf̄, yapí rar̄iñwini. Nepax̄iñf̄ imóniñf̄pi wí m̄iyar̄iñwini. ⁷ E ner̄i aí nene uȳf̄niñf̄ b̄i mé wfá ókín̄iñe x̄fo ñweañf̄pa nene eni wfá ókín̄iñe nemeranénáyf̄, x̄fo t̄ni nawíni an̄i x̄ir̄in̄iñwaéne imónirane x̄fo nene nañf̄ imónan̄f̄wá nání ragí xewaxo Jisaso n̄iper̄iná puñf̄pimi d̄ani f̄wf̄ n̄ip̄ini yar̄iñwápi nání iḡf̄an̄iñf̄ neaeámori yar̄iñf̄r̄ini. ⁸ Nene “f̄wf̄ b̄i m̄iyar̄iñwaéner̄ini.” n̄ir̄in̄iranénáyf̄, newan̄iñene yapí éwap̄f̄nar̄iñwini. Nepa imóniñf̄pi b̄i f̄a m̄ix̄ir̄ar̄iñwini. ⁹ E ner̄i aí nene x̄f̄oyá arfá eñe d̄ani f̄wf̄ yar̄iñwápi nání waropár̄f̄ nin̄iranénáyf̄, o d̄iñf̄ uñwirár̄ipax̄f̄ imóniñf̄pi t̄ni x̄ixen̄i er̄i wé róniñf̄ imóniñf̄pi t̄ni x̄ixen̄i er̄i yar̄iño eñagi nání anani f̄wf̄ yar̄iñwápi yokwar̄im̄f̄ neaiiri uȳf̄niñf̄ yar̄iñwápi n̄ip̄ini iḡf̄an̄iñf̄ neaeámori yar̄iñf̄r̄ini. ¹⁰ Nene “f̄wf̄ b̄i meñwár̄ini.” n̄ir̄in̄iranénáyf̄, “Ámá n̄in̄i f̄wf̄ yar̄iḡf̄ar̄ini.” r̄iñomi yapí rar̄iñóniñf̄ wim̄ixan̄iri yar̄iñwini. Xwiyfá o neariñf̄pi b̄i f̄a m̄ix̄ir̄ar̄iñwini.

2

¹ Gí niaíw̄piaȳf̄né, f̄wf̄ mepa éf̄rixin̄iri r̄fwam̄iñf̄ r̄ipi seȳné nání eaar̄iñini. E ner̄i aí wiene f̄wf̄ ner̄ináyf̄, ar̄ir̄a neaiar̄iño ápo Gorixó t̄ñf̄ e n̄irómáná yokwar̄im̄f̄ owiin̄iri neaur̄iyar̄ini. Wé róniñf̄ o, ayí Jisasi Kiraiso nání rar̄iñini. ² O xewan̄iño n̄iper̄iná r̄id̄iyowán̄iñf̄ nin̄iri xano Gorixomi n̄wiapem̄ix̄iri nání negí f̄wf̄ yar̄iñwápi yokwar̄im̄f̄ neaiin̄f̄a nání imóniñorini. f̄wf̄ nene yar̄iñwápin̄i mar̄f̄á, f̄wf̄ ámá xw̄fá r̄ir̄i n̄ir̄im̄ini am̄i ḡimi ñweaḡf̄áyí yar̄iḡápi nání eni n̄wiapem̄ix̄iri nání yokwar̄im̄f̄ wiin̄f̄a nání imóniñorini.

Ámá Gorixo tñni ikárinigfáyf epaxfpí nánirini.

³ Nene xfo sekaxf nearinfpimi nixfdiranénáyf, woni woni dñf re yaiwinipaxenerini, “Nioni o nani nepa nijfa nimoniri o tñni nawini ikárininjayf wonirani?” yaiwinipaxenerini. ⁴ Ámá wo “Nioni o nani nijfa nimoniri o tñni nawini ikárininjonirini.” niriniri ai sekaxf nearinfpí xixeni miyarinjo enánáyf, yapf rarinfrini. Nepa imoninjf Gorixo nearinfpí fá xirarinmaní. ⁵ E nerí ai xwiyfá Gorixo nearinfpí go go nixfdirfnáyf, omi úrapí nerí dñf sixf muyí aga xixeni píraninjf dñf sixf uyini. Nene api neranéná “Gorixo tñni nawini ikárininjawénerani?” yaiwinanfwini.

⁶ Ámá wo “Nioni Jisaso tñni nawini kumixinigwfi wonirini.” nirinirfnáyf, Jisaso xwfa tfo nemerfná xano wimoninjfpí nipini yarinjpa axfpí éwinigini. ⁷ Gf dñf sixf seayinjayfné, “O sekaxf sinj bñ niriri rfwaminj eارينini.” miyaiwipani. Iwamfo imoninjina dani sekaxf Jisaso rinj seyfné nijfa imonigfapi —Api xwiyfá seyfné arfa wigfapirini. Api nani niriri earinini. ⁸ E niseariri ai sfa yininjfpí rixa nideaxa nurí wfa onarinjpa Jisaso xewaninjo neaiwapiyinjfpí rixa onarinjagi nani nioni “Sekaxf Jisaso rinjfpí sinj imonini.” searipaxirini. Xami xewaninjoya sekaxfpimi nixfdiri yarinjagi winirane agwi seyfné nixfdiro yarinjagfa seanirane nerane nani “Xwiyfá api nepaxinjf imoninjfpirani?” yaiwiarinwini.

⁹ Ámá wo “Nioni Jisaso neaiwapiyinjfpí nixfdiri wfa okinje emearinja wonirini.” niriniri ai xexirfmeáyo smf tñni niwirfnáyf, sini sfa yininjfmninjfwearni. ¹⁰ Ámá Jisaso neaiwapiyinjfpí tñni xixeni nerí xexirfmeáyo dñf sixf uyarinj go go, ayf wfa okinje ninjweari nani xexirfmeáyf oreámioapaxf wí wíwapiyarinjmaní. ¹¹ E nerí ai xexirfmeáyo smf tñni wiarinj go go, ayf sfa yininjéninjf imoninje njweari anj emerí nerfná xegf sinjwfo sfa uyininjagi nani xfo gimí nani warinje majfa imoninjorini.

“Ayf rfpí nani niseariri rfwaminj eارينini.” urinj nánirini.

¹² Niaíwfpíayfné, Jisasi Kiraiso neaiinjfpimi dani segf fwf yarinjgáfpí Gorixo rixa yokwarimf seaiinjf enjagi nani apiayfné nani niriri rfwaminj eارينini. ¹³ Ámináooyfné, soyfné iwamfo imoninjina eno tñni nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani soyfné nani niriri rfwaminj eارينini. Ámá siwarfa rigfooyfné, soyfné sipí imoninjomi —Ayf oboyi rininjo nani rarinini. Omi rixa xopirarf wífa enjagi nani nioni soyfné nani niriri rfwaminj eارينini. Niaíwfyfné, seyfné apo Gorixo tñni nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani seyfné nani niriri rfwaminj eارينini. ¹⁴ Ámináooyfné, soyfné iwamfo imoninjina eno tñni nawini ikáriniro nijfa imoniro enjagfa nani soyfné nani niriri rfwaminj eارينini. Ámá siwarfa rigfooyfné, soyfné Jisasomi nuxfdirona enj sixf eaniro xwiyfá Gorixoyáfpí aumaúmf inro sipí imoninjomi xopirarf wiro egfa enjagi nani soyfné nani niriri rfwaminj eارينini.

¹⁵ Seyfné amipí sipí xwfa tfo danj yarinjgáfpimi dñf sixf muyipa ero amipí nñni xwfa tfo wenjfo dñf sixf muyipa ero érxini. Amipí xwfa tfo danj yarinjgáfpimi go go dñf sixf nuyirfnáyf, apo Gorixomi dñf sixf muyinini. ¹⁶ Ayf rfpí nani seararinini. Amipí xwfa tfo danj yarinjgáfpí fwf nani feapá winarinjfpirani, sinjwfwfwf winarinjgáfpirani, “Amipí xwé tinjonirani?” niyaiwiniri seayi e menarinjgáfpirani, api nipini apo Gorixoyá dñfyo dani yarinjgámani. Sipí xwfa tfo danj imoninjf yarinjgá enjagi nani seararinini. ¹⁷ Amipí sipí xwfa tfo danj yarinjgáfpí anpá nimóga urí feapá niwiniri “Api nioniyá enána ananirini.” yaiwiarinjpimi xfdarinjgáfpí anpá wí mimonf aninjf inina njwearirfa enjagi nani amipí xwfa tfo enjpimi dñf sixf muyipa érxini.

Ámá Kiraisomi xopirarf wianiro yarinjgáfpí yapf wíwapiyipfirxiniri urinj nánirini.

18 Gí niaíwíyífné, sía yoparíyí imóníníná ríxa rínáríni. Eníná dání arfá re wiñwápi tñni xixeni “Ámá Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríño ríxa nibínfáríni.” arfá e wiñwápi tñni xixeni agwi ríná ámá Kiraisomi xopírárí wianíro yarígíáyí ríxa nimóníro ñweañoi. Ayí ríxa nimóníro yaríñagífa síñwí níwínírane nání “Sía yoparíyí imóníníná ríxa rínáríani?” yaiwiñwíni. 19 Ámá ayí xámi none tñni nawíni nerímeánayirane aí nepa none tñni nawíni mimónípa nero nání pñni níneawiárími ugíáyíríni. Ayí nepa none tñni kumíxíníñwáyí nimóníro síñwíríyí, none tñni ananí ñweañíro egíáríni. E nerí aí “Ayí negí imónígíáyí wí meníni.” yaiwianí nání pñni níneawiárími ugíáríni. 20 Seyíne ayíniñí imónígífa wiyífnémani. Goríxoyá kwíyípi ríxa seaainíñíyífné enagífa nání xwíyífa nepaxíñí imóníñípi nání seyíne ríxa níjfaríni. 21 “Nene síni majífa imóníñagwi nání ríwamíñí rípi nearí mónaparíni.” ríseaimónaríni? Oweoi, seyíne ríxa níjfa nimóníro “Xwíyífa nepaxíñí imóníñípi ífa níxíríñíñípi dání wí yapí rípaxí meníni.” níjfa e ení imóníñagífa nání ríwamíñí rípi eañíñíni. 22 Xwíyífa yapí raríño, ayí goríni? Amípí wí nání raríño marfái, sa “Ámá yeáyí neayimíxemeanfa nání Goríxoyá dñí tñni arfowayá xwífa piaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáo Jisasomani.” raríño, ayí oríni. Kiraisomi xopírárí wimínirí yaríñoríni. Xanomi tñni xewaxomi tñni níwaúmíni ríwí umoníoríni. 23 Ámá gíyí gíyí xewaxomí ríwí numorínáyí, ayí xanomi ení ríwí umoaríño. Gíyí gíyí xewaxo nání “Yeáyí neayimíxemeanfa nání uowárénapíñoríni?” níyaiwíro numímínírnáyí, ayí xanomi ení umímínaríño. 24 Seyíne xwíyífa Jisaso nání iwamífo dání arfá wigíápi pñni míwiárípa nero dñí ífa xíríríxíni. Aga xixeni e nerónáyí, xewaxo tñni nawíni imóníro xano tñni ení nawíni imóníro epírfáríni. 25 Xewaníño mimáyo dání nearíñípi, ayí rípiñíni, “Seyíne e nerónáyí, dñí níyímíñí tígíáyífné imónípiñíni.” nearíñípiñíni. 26 Payí rínamí xámi eáápi ámá xwíyífa Jisaso nání ríniñípi yapí seaíwapiyaníro yarígíáyí nání níñí eááríni. 27 Seyíne ayíniñí imónígífa wiyífnémani. Kwíyí Goríxoyá seaainíñípi ríáníñí mimóní síni aí tñni enagífa nání ámá wí searéwapíyíyífnémani. E nísearíni aí kwíyí seaainíñípi amípí nñni Kiraiso nání dñí mopaxí imóníñípi nání níseainírná yapí bí mimóní nepaxíñí imóníñípiñí seainaríñí enagí nání agwí xegípi níseaiğa urí xámi níseaiğa urí enípi tñni xixeni nero Kiraisomí xaíwí ífa uxíríríxíni.

“Ámá Goríxoyá imónígíáyí íwí néra warígíámani.” uríñí náníñíni.

28 Gí niaíwípiayífné, o síñáni nimónírí weapáná peayí níneaunírí wará sarfáwá mímaríniñí newíarímonírane éfí roanfáwá nání omí xaíwí ífa uxíríríxíni. 29 Seyíne “Goríxo wé róníñoríni.” níyaiwíro níjfa imóníñagífa nání rípi ení aga níjfa imónípaxíyífnéríni, “Wé róníñí yarígífa gíyí gíyí, ayí Goríxo o xegí emeaníyíríni.” Níjfa e ení imónípaxíyífnéxíni.

3

1 Ai ámá tíyífné rípi nání dñí omoaneyí. Ápo Goríxo bí onímíápi marfái, dñí ayá wí síxí níneayírí nání “Gí niaíwíyífnéríni.” neararíni. Xfo neararíñípi nepa e imóníñagwi nání neararíni. Ayí rípi nání ámá xwífa tíyo dáníyí nene Goríxoyá niaíwene enagwi nání mí míneaómíxíño. Ayí xfo tñni nawíni níkaríniñíro níjfa mimónígíáyí enagífa nání mí míneaómíxíño. 2 Gí dñí síxí seayíñáyífné, ayí mí míneaómíxíagífa aíwí nene xfoyá niaíwí imóníñwaéneríni. Ríwéná aríre imónaníwápi síni wífa míneaókiamóníñagí aíwí níjfa re imóníñwíni, “Kiraiso síñáni níneaimónírí weapáná xfo imóníñípa nene ení axípi imónaníwáríni.” Níjfa e imóníñwíni. Xfo imóníñípi ína dání aga xixeni síñwí wínaníwá enagí nání raríñíni. 3 Ámá Kiraiso neaiménapáná xfo imóníñípi oimónaneyíñírí weníñí nerí ñweañígífa ayí ayí nñni rípi yarígíáríni. Xewaníño awíaxí imóníñípa axípi oimónaneyíniñíro wigí xwíoxíyo

igfániní neámori naní imixinarigfárini. ⁴ Ámá íwí néra warigfá ayí ayí níní Gorixoyá sekaxí rininípi xórórí yarigfárini. Íwí ámá néra warigfápi, ayí pípi marfáti, sa Gorixoyá sekaxí rininípimi xórórí yarigfápirini. ⁵ Ripi nání seyíne nijfá imóniníoi. Kiraiso —O íwí bi menorini. O íwí nene yarínwápi yokwarimí neaiimíniri nání xwfá tío nene tíní e biniginí. ⁶ Ayínáni ámá Jisaso tíní kumixinígáyí íwí néra warigfámani. E nerí aí ámá íwí néra warigfáyí “Jisaso Gorixomi xewaxorfani?” niyaiwiro nepa xfo tíní nawíni kumixinarigfámani. ⁷ Gí niaíwípiayíne, ámá yapí rarigfáyí xe nibiro yapí oneaiwapiyípoi níní sijnwí mívínipa éfrixiní. Ámá wé róniní imóninípi néra warigfáyí Kiraiso wé róniní imóninípa axípi imónigfáyíriní. ⁸ E nerí aí ámá íwí yarigfáyí oboyáyíriní. Eníná íwí iwamfó néra biníoi, ayí obo enagi nání oyá imónigfáyíriní. Gorixomi xewaxo ripi emíniri nání biniginí. Obo íwí arfki nerí amáyí ení axípi éfrixiní wíwapiyarínípi pírí urakimíniri nání biniginí. ⁹ Ayínáni ámá Gorixoyá xegí timeaníyíniní nimónínáyí, oyá dinípi íkíkí winagi nání íwí néra warigfámani. Ayí Gorixoyá xegí timeaníyíniní imóniníga nání aga íwí néra upaxí mimóniníoi. ¹⁰ Ripimí dání ananí ámá mí níwómixiro “Tiyí niaíwí Gorixoyárfani? Tiyí oboyárfani?” yaiwipaxíriní. Ámá síwí wé róniní imóninípi miyaríníga níwiníná “Ayí Gorixoyá timeaníyíniní imónigfáyí wímani.” yaiwipaxíriní. Ámá xexírfmeáyo diní síxí miyaríníga níwiníná ení “Ayí Gorixoyá imónigfáyí wímani.” yaiwipaxíriní.

Xexírfmeáyo diní síxí nuyiríná epaxípi nániní.

¹¹ Iwamfó imóniníná dání xwíyá Jisaso yaní neaiapiní none searéwapiyaríná arfá neaigfápi, ayí ripíriní, “Xexírfmeáyíne xixe diní síxí yínífrixiní.” Arfá neaigfápi, ayí apíriní. ¹² Api níxídiranéná Keno —O sípi imóniníoyáorini. Xegí xogwáomi píxíwírfó enorini. O enípa axípi mepa oyaneyí. “Xogwáomi ayí nání rfa píkiniginí?” yaiwiarigfápi pípirini? Xfo xegí yarínípi sípi imóniní xogwáoyarínípi wé róniní imóniní enagi nání símí tíní níwiri píkiniginí. ¹³ Ayínáni gí nírxímeáyíne, seyíne ení ámá Gorixoyá mimónigfáyí símí tíní seaiaríníga níwinínónáyí, ududí mepani. ¹⁴ Nene negí nírxímeáyo diní síxí nuyirane nání nijfá re imóniníwini, “Óf ámá aníníprfá nání imóniníyimi píni níwíarími óf diní níyímíní imóniníprfá nání imóniníyimi níxídrane yarínwini.” Nijfá e imóniníwini. E nerí aí ámá xexírfmeáyo diní síxí miyarigfáyí, ayí diní níyímíní tígí mimóní síní óf aníníprfá nání imóniníyimi xídariníoi. ¹⁵ Ámá xexírfmeáyo símí tíní wiaríníga níwinínónáyí, “Ananíniní.” riyaiwiariníoi? Oweoi, nene nijfá re imóniníwini, “Ámá píkiarigfá gíyí gíyí diní níyímíní meapírfá nání mimóniníoi.” Nijfá e imóniníwini. ¹⁶ Pípi nání diní nímorínípimi dání “Ámáyo diní síxí nuyiríná epaxípi, ayí apírfani?” yaiwipaxíriní? Sa Jisaso nene yeáyí neayimíxemeámíniri nání míní níwiníná enípi nání diní nímorínípimi dání nene “Ámáyo diní síxí nuyiríná o enípa e epaxírfani?” yaiwínwini. Ayínáni nene ení nírxímeáyo arírfá wianí nání míní níwiníná aí “Ayí ananíniní.” yaiwíwaniginí. ¹⁷ E nerí aí ámá amípi mímúroniní wo xegí xexírfmeáyo amípi nání dífí ikeamónaríníga níwiníní aiwí sípiáf síá nítiníri amípi bi míví mívípa nerínáyí, o aríge nerí “Niní Gorixomi diní síxí uyíniní.” ripaxíriní? ¹⁸ Gí niaíwípiayíne, negí nírxímeáyo dífí ikeamónaríníga níwiníná pínení nurirane “Diní sípi niaríniní.” murípa éwaniginí. Aga xwioxíyo dání diní síxí nuyirane arírfá wíwaniginí.

“Api neríná Gorixoyá síjwíyo dání wará sarfáwá máninípaxímani.” uríní nániní.

¹⁹ Ámáyo aga xwioxíyo dání diní síxí nuyirínípimi dání re niyaiwiri nijfá imóniníwini, “Gorixoyá, nepaxiní imóniníoyáyí imóniníwá wienerfani?” niyaiwiri nijfá imóniníwini. Ayí ripi nániní diní nímoránéná Gorixoyá símímaníyo dání ananí diní

wfá neaónipaxírini. ²⁰ “Ámáyo arirá niwiríná Jisaso tñni xixeni mïyarinjáonirini.” niyaiwinirane xwiýfá meárinariñwá aí Gorixo nene dñf e yaiwinariñwápimi seáyf e wimóniri amípi nñni nánni nijfá imóniri eno enagf nánni nene nepa ámáyo dñf sixf uyarinjwápi nánni nijfá eni nimóniri nánni xwiýfá mineameárinfa enagf nánni nene anani dñf wfá neaónipaxírini. ²¹ Gf dñf sixf seayinjáyfne “Ámáyo arirá niwiríná Jisaso tñni xixeni mïyarinjáonirini.” niyaiwinirane xwiýfá mimeárinipa neranénáyf, Gorixoyá sñwá tñf e wará sarfwa mïmárinf niyopiýárirf ²² xfomi amípi bi nánni yariñf wíáná anani xixeni neaiaparinjírini. Ayf rípi nánni neaiaparinjírini. O sekaxf rñfípimi xfdirane amípi xfo “Éfirixini.” wimónariñfípimi erane yariñagwi nánni neaiaparinjírini. ²³ Sekaxf mfkf imóniñf Gorixo neariñfípi, ayf rípi nánni rariñini. Seyfne xegf xewaxo Jisasi Kiraisomi dñf wikwíroro xfo sekaxf neariñfípi tñni xixeni xixe dñf sixf yiníro éfirixini. ²⁴ Ámá Gorixo xegf sekaxf rñfípimi xfdarigfá gíyf gíyf, ayf Gorixo tñni nawíni imóniíro xfo eni ayf tñni nawíni imóniíro enoi. Ayf rípi dñf “Gorixo nene tñni nawíni rimóniñwini?” yaiwiarinjwáriní. Gorixo xegf kwíyípi sixf neamímonf enagf nánni “O tñni nawíni rfa imóniñwini?” yaiwiarinjwáriní.

4

Kwíyí Gorixoyápi tñni sipípimi tñni mí ómïxariñwápi nánirini.

¹ Gf dñf sixf seayinjáyfne, ámá “Kwíyí tñjóni enagf nánni rariñini.” rariñfá niyoni arfá mïwipa nero mimónf wfá rókiamoarigfá obaxf xwfá tño emeariñagfa nánni “Kwíyí api nepa Gorixo tñf e dñf biñfípirfani? Gorixo tñf e dñf mïbiñfípirfani?” yaiwianf nánni iwamfó imímf wífirixini. ² Iwamfó imímf niwiríná rípi rariñagfa niwíniñfá “Kwíyí Gorixoyápi tño rfa rariñf?” yaiwífirixini. Kwíyíyo dñf niñfírná “Jisasi Kiraiso ámá nimóniri nene tfámíni biñinigiñi.” rariñagfa niwíniñfá “Kwíyí Gorixo tñf e dñf biñfípimi dñf rfa rariñf?” yaiwífirixini. ³ E nerf aí kwíyí xegf bimí dñf niñfírná “Jisaso ámá nimóniri nene tfámíni biñinigiñi.” mïrîpa yariñagfa niwíniñfá “Kwíyí api Gorixo tñf e dñf biñfípimani.” yaiwífirixini. Ámá kwíyí ayo dñf rariñfáyf Kiraisomi xopírarf wimíniñf yariño tñni ani nawíni imónigfáyfirini. Enírná “O niñfírní.” arfá e wigfó agwi ríná ríxa niñfírní xwfá tño yariñf. ⁴ E nerf aí gf niáiwípiayfne, seyfne Gorixoyáyfne enagfa nánni mimónf wfá rókiamoarigfáyf yapf seaíwapiyaníro seaíagfa aiwi ríxa xopírarf wigfáriní. Kwíyí seyfne seaáiniñfípi obomi —O ámá Gorixomi dñf mïwikwíroarigfáyf xfo tñni nawíni imónigfóriní. Omí kwíyí seyfne seaáiniñfípi seáyf e wimóniñagf nánni ayo xopírarf wigfáriní. ⁵ “Jisaso nepa ámá nimóniri nene tfámíni mïbiñinigiñi.” rariñfáyf Gorixomi paimímf wiarigfáyf tñfímf dñf imónigfáyfirini. Ayínanf xwiýfá wigf níñfírná xwiýfá Gorixomi paimímf wiarigfápi dñf rariñfá nánni wigf imónigfáyf ayo arfá wiarigfáriní. ⁶ E nerf aí none Gorixoyá imóniñagwi nánni ámá o tñni nawíni ikárinigfáyf none arfá neaiarigfáriní. Ámá o tñni nawíni mikárinigfáyf none arfá neaiarigfámaní. Ayo dñf re yaiwiarinjwáriní, “Kwíyí nepaxiñf imóniñfíyo dñf rariñfáyf mí nómiñf ayf tiyírfani? Kwíyí yapf imóniñfípimi dñf rariñfáyf mí nómiñf ayf tiyírfani?” yaiwiarinjwáriní.

“Xixe dñf sixf yinífirixini.” uríñf nánirini.

⁷ Gf dñf sixf seayinjáyfne, xixe dñf sixf yiníwanigini. Ayf rípi nánni rariñini. Ámá wíyo dñf sixf nuyiranéná Gorixo yariñfpa axfípi yariñwá enagf nánni rariñini. Ayf rípi nánni eni “Xixe dñf sixf yinífirixini.” rariñini. Dñf sixf uyarigfá ayf ayf nñni Gorixo xegf timeañfíñfíniñf imóniíro o tñni nawíni nikáriníro nijfá imóniíro egfáyf enagfa nánni rariñini. ⁸ E nerf aí amípi o yariñfípi xfo ámáyo dñf sixf nuyirñfípimi dñf yariñf enagf nánni ámá wigf wíniyo dñf sixf muyipa yariñfá gíyf gíyf, ayf Gorixo tñni nawíni nikáriníro nijfá imónigfáyfmaní. ⁹ Gorixo xfo rípi nerñfípimi dñf dñf

sixf neayarinjipi neaiwapiyinjigini. O xegf niaiwf sinjinihf emiaonjo neaiinifapimi dani nene dñf niyiminhf imoninjipi meanfwa nani xwfa tfo wrenapinjigini. ¹⁰ Ripi nani dñf nimoranena "Amayo dñf sixf nuyirina epaxipi, ayf apirani?" yaiwipaxirini. Nene Gorixomi dñf sixf nuyirane enwapi marfa, sa xewanjo nene dñf sixf nineayiri xewaxo negf fwf yarinhwapi yokwarimf neaiinta nani wrenapinjipi nani rarinini. ¹¹ Gf dñf sixf seayinjafne, Gorixo nene dñf sixf xwapf ayf wi nineayiri e neaiinjf enagf nani xexfexirfmeaene eni xixe dñf sixf yinfwanigini. ¹² Ama Gorixomi shwf bi mwinigfa aiwf xexfexirfmeaene xixe dñf sixf niyiranenayf, Gorixo tñf nawini imoninjagwi nani xfo amayo urapi mwikarf piraninjf dñf sixf uyarinjpa axipi dñf sixf yinanfwini. ¹³ Ripi nani dñf nimoranena "Xfo nene tñf imonirf nene xfo tñf imonirane enwini." yaiwipaxirini. Xegf kwifipi neaiapinjf enagf nani dñf e yaiwipaxirini. ¹⁴ Apo Gorixo xegf xewaxo ama xwfa tfo hweagfa niyonf yeayf uyimixemeawinjigini wrenapanaf neaimenjf mfkone, shwf wininhwafone xwifaf ripi seararinwini. ¹⁵ Ama "Jisaso niaiwf Gorixoyorini." rarigfa giyf giyf Gorixo ama e rafyf tñf nawini imonirf ayf xfo tñf nawini imoniro enoi. ¹⁶ Ayinani nene dñf "Gorixo aga dñf sixf neayarini." yaiwiani nani nineaipimonirf nijfa imoninhwini.

Pi pi Gorixo yarinhfpi sa dñf sixf nuyirinjipimi dani yarinhf enagf nani ama wigf xexirfmeayo aninjf minf dñf sixf uyarigfaf, ayf Gorixo tñf nawini imoniro xfo eni ayf tñf nawini imoniro egfafirini. ¹⁷ Nene sfaf Gorixo ama niyonf mi omomiximf enfayimf waraf sarfwa mimarinf ananf ewiarfmonanfwa nani negf nixfmeayo urapi mwikarf piraninjf dñf sixf uyifwanigini. Kiraiso xwfa tfo nihwearnaf nimonirf enjpa nene eni xwfa tfo nihwearanena axipi nimonirane yarinhwaf enagf nani ananf e yanfwarini. ¹⁸ Ama wigf xexirfmeayo dñf sixf nuyironaf Gorixo nani wayf wi winarinhmani. Dñf sixf nuyironaf urapi wi mwikarf aga xixeni nanjini nuyironayf, wayf bi mwinf sayf ikarinarifgarini. Mkf ama Gorixo nani wayf winarinhf, ayf ripi nanirini. "Gorixo nionf gf sipi yarinhapi tñf xixeni sipi nikarinfarani?" niyaiwiro nani wayf winarinhf. Wayf winarinhfyf xexirfmeayo sinf dñf sixf xixeni muyarifga enagf nani rarinini. ¹⁹ Gorixo nene xami dñf sixf neayinjf enagf nani nene eni nixfmeayo dñf sixf uyarinhwarini. ²⁰ Ama wo "Gorixomi dñf sixf uyifanonirini." nirinirf af xexirfmeayo smf tñf niwirnafyf, yarf rarinorini. Ayf ripi nani rarinini. Xexirfmeayo shwf niwinirf af dñf sixf muyipa nerfnayf, o arige nerf Gorixo, ama shwf mwinigfomi dñf sixf uyipaxf imonini? Oweoi. ²¹ Sekaxf o nearinhfpi, ayf riririni. Ama Gorixomi dñf sixf uyarigfa giyf giyf, xexirfmeayo eni dñf sixf uyifrxini.

5

"Dñf wikwifroarigfaf xegf timeanjfo dñf sixf uyarifgarini." urinhf nanirini.

¹ Ama "Nene yeayf neayimixemeanfa nani Gorixoyaf dñf tñf arfowayaf xwfa piaxfo dani iwiaronfoyf rarinwaf Jisarfani?" niyaiwiro dñf wikwifroarigfa giyf giyf, ayf niaiwf Gorixo xegf emeanfyfnihf imonigfafirini. Ama xano Gorixomi dñf sixf uyarigfa giyf giyf xegf emeanfyo eni dñf sixf uyarifgarini. ² Ripi nerinhfipimi dani ananf dñf "Niaiwf Gorixo xegf emeanfnihf imonigfayo dñf sixf uyarinhwaenerani?" yaiwinfpaxirini. Xfomi dñf sixf uyirane xegf sekaxf nearinhfipimi xdirane neranenfayf, ananf dñf e yaiwinfpaxirini. ³⁻⁴ Xfomi aga dñf sixf nuyiranena pipf epaxf marfa, xfoyaf sekaxf rininhfipimi xdirpaxf enagf nani rarinini. Niaiwf Gorixo xegf emeanfnihf imonigfafyf shwf sipi xfomi paimmf wiarigfa imoninhfipimi xopirarf wiarigfa enagf nani xfo sekaxf nearinhfipi nene nixdiranena ayf rfa tñf xdirpaxf wi

mimóniḡpírini. Ripini nerina siwí sipí Gorixomi paimimí wiarigfá imóniḡpimi xopirarf wiarinḡwáriní. Jisasomi diḡf niwíkwírorinḡyo dani api yarinḡwáriní.

“Diḡf wíkwíroarigfáy sopiḡf Gorixo wóḡpi arfá wiarigfáriní.” urinḡf nánirini.

⁵ “Ámá siwí sipí Gorixomi paimimí wiarigfá imóniḡpimi xopirarf wiarigfáy gíyírfani?” miyaiwipani. Ámá “Jisaso niaiwí Gorixoyáorfani?” niyaiwiro diḡf wíkwíroarigfáy anani xopirarf wiarigfáyfáriní. ⁶ “Niaiwí Gorixoyáorfani?” oniaiwípoyiniri iniḡfyo wayí meari niperina ragí puri eno, ayí Jisasi Kiraisorini. O “Gorixomi xewaxorfani?” oniaiwípoyiniri nani nerina wayini meanimaní. E oniaiwípoyiniri wayí meari xegí ragí puri eniniginí. ⁷ Gorixoyá kwíyípi níririna nepáni ripaxípi enagi nani negí xwioxíyo dani áwanḡf réniḡf neararinḡpi, “Kiraiso apiaú nerinḡpimi dani xewaninjo nani siwá neainimiri enípi, ayí neparini.” neararinḡpi arfá owianeyí. ⁸ Ayinani “Jisaso Gorixomi xewaxorfani?” yaiwiani nani sopiḡf neawarinḡf biaú bí, ayí rípiáú rípirini. Kwíyípi neararinḡpi tni iniḡfyo wayí mearína imóniḡpí tni xegí ragí nipurí péaná imóniḡpí tni biaú bí imóniḡf apírini. Apiaú api sopiḡf nineaorfina xegí bí xegí bí oyaiwípoyiniri neaiwapiyarinḡfmaní. Axípiní oyaiwípoyiniri neaiwapiyarinḡfíriní. ⁹ Ámá pí pí nani sopiḡf neaóápi anani arfá wiarinḡwáriní. Ayinani Gorixo sopiḡf neaóápi seáyí e imóniḡagi nani api ení arfá owianeyiniri seararinḡfni. Gorixo xewaninjo sopiḡf neaóápi, ayí pípi nani marfái, ayí xegí xewaxo nánirini. ¹⁰ Gorixo xewaxomi diḡf wíkwíroarigfá gíyí gíyí o xegí xewaxo nani sopiḡf wóḡpi wigí xwioxíyo dani “Aga neparini.” yaiwiarigfáriní. E nerí aí Gorixomi diḡf miwíkwíroarigfáy “O sopiḡf neaóápi nepamani.” niyaiwiro nani réniḡf urarigfáriní, “Yapí rarinḡfíyí woxirini.” urarigfáriní. ¹¹ Xwíyíá Gorixo sopiḡf neaóápi, ayí rípirini. O diḡf niyiminḡf imóniḡpí ríxa neaiapinḡfíriní. Diḡf niyiminḡf imóniḡf api nani xegí xewaxo mfkí ikiḡo enagi nani ¹² ámá xewaxo tni kumixinḡfáy diḡf niyiminḡf imóniḡf api tḡfáyfáriní. E nerí aí xewaxo tni nawíni mikumixinḡfáy ayí diḡf niyiminḡf imóniḡpí tḡfáyfámaní.

Yoparípi nuririna urinḡf nánirini.

¹³ Nioni seyíné, Gorixo xewaxomi diḡf wíkwíroarigfáyfáiné “Nene diḡf niyiminḡf imóniḡpí tḡfwaénerfani?” niyaiwiniro nijfá imónipíri nani payí rina nearí mónaparinḡfni. ¹⁴ Nene rípi nerane nani Gorixo sinḡwí aninje dani wará sarfáwá mímáriní newiárimóniri yarinḡwáriní. Xfo e neaiwiniginiri yarinḡf niwiranéná negí diḡfyo dani bí murí xfo wimónarinḡpí tni xixeni yarinḡf niwirane nani “Arfá xixeni nineaininjo.” yaiwiarinḡwáriní. ¹⁵ “Omi yarinḡf niwiranéná pí pí nani yarinḡf wiarinḡwápi xixeni arfá nineaininjo.” niyaiwirane nijfá e imóniḡagwi nani diḡf rípi ení “Negí yarinḡf wiarinḡwápi ríxa neaimónini.” yaiwipaxíriní. ¹⁶ Ámá gíyí gíyí xexírímeáyí wo íwí aníni mímáriní nani mimóniḡf bí éagi niwiniro Gorixo yokwarimí owiiniri yarinḡf niwirónáyí, Gorixo wigí yarinḡf wífápi arfá niwiri íwí aníni mímáriní nani mimóniḡf bí éomi diḡf niyiminḡf imóniḡpí unḡwáriní. E niseariri aí íwí ámá aníni mímáriní nani imóniḡf bí ení wení. Nioni “Ámá íwí api éfáyo Gorixo yokwarimí owiiniri yarinḡf wífáriní.” miseararinḡfni. ¹⁷ Pí pí sipí ámá yarigfápi nni íwí yarigfápi imóniḡagi aiwi nipi aníni mímáriní nani mimóniḡagi nani rarinḡfni.

¹⁸ Nene nijfá re imóniḡwini, “Ámá Gorixo xegí tmeaninḡf imónigfáy íwí néra warigfámaní. Gorixo emeanjo —Xewaxo nani rarinḡfni. O ámá ayo píraninḡf umearinḡagi nani sipí imóniḡo wí xwirfá wíxearinḡfmaní.” ¹⁹ Nijfá re ení imóniḡwini, “Ámá xwíá tḡyo dani —Ayí Gorixomi diḡf miwíkwíroarigfáyfáriní. Ayí nni sipí imóniḡomí inimi wurinḡagí aí nene ámá Gorixoyá imóniḡwini.” ²⁰ Rípi nani ení nijfá imóniḡwini, “Nḡwá nepaxinḡf imóniḡo, ayí Gorixorfani?” waiwiani nani xegí xewaxo nene táfáminí nibirina o nani nijfá neaiapinḡfíriní. Nene ríxa xegí xewaxo Jisasi Kiraiso tni nawíni

nimónirane nání xano, Nwáá nepaxiñí imóniño tñni eni axípi nawíni imóniñwini. O eni Nwáá aga nepaxiñí imóniñorini. Diñí niyiminiñí tñwápi neaiaparino, ayí orini.” ²¹ Gí niaíwípiayíné, nene nijá e imóniñagwi nání nwáá imóniñípiami diñí wíkwíropírixiniri sewaniñíyíné awiniñí meñweánírixini.

Payí Jono áwini e eañnarini.

Payí rina Jono áwini e eañnarini. O xewanñoyá yoí mirini Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeñweañáoniyi niriñriñwírariñnigini. Ámá Jono nuriri payí eaññyí nani eni niriñná siñani yoí mirí apixí wí tñi xegí niaíwí tñi nani niriñri eañnigini. E nerí aí “Jisasoyá siyikí imóniñf bi nani xwiñfá niriñri eaññfani?” yaiwiarñwáriní. Jisaso rixa aññami nipeyimána xwiogwí aga obaxí nípwemáná eñána Jono niñweañsána rixa xweyañf nerí añf yoí Epesasiyo niñweámána payí rina eañnigini.

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipeñweañáoní apixíxí nani —Jixí Gorixo xegí imónirfa nani ía riyamixiñixirini. Jixí nani tñi dixí niaíwíyí nani tñi payí rina eañnigini. Nioni gí xwioxíyo dani nepa ñiñf sixí seayinini. Nionini marfái, ámá xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi nani niñfá nimóniro ñiñf wíkwíroarigfáyf nñi eni ñiñf sixí seayinoi. ² Xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi agwi rina mimáyo tñirane ná ríwíyo aí sñi tñirane yanfwa eñagí nani seýné ñiñf sixí seayinwini. ³ Ápo Gorixo tñi xewaxo Jisasi Kiraiso tñi awaú nepa ñiñf sixí nñeayiriná nene píranñf niwayirónirane ñweañfwa nani neaiiri wá nñeawianiri ayá nearimixiri episfíriní.

“Sekaxí o neariñfpi axípiñi xídírixini.” urñf naniñini.

⁴ Nioni “Íyá niaíwí xwiñfá nepaxiñf imóniñfpi xixeni xídariñoi.” rariñagfa arfá niwiri nani “Ápo sekaxí nñearirina api xídírixiniri neariñfpi tñi xixeni rfa yarñoi?” niyaiwiri ñiñf niñfá ninarini. ⁵ Apixixini, jixí ínina erfápi nani bi oririmiñi. Sekaxí siñf bi niriñri ríwamñf meañnigini. Eñina dani nene arfá wiñwápi —Ayí “Negí niriñfmeáyo ñiñf sixí uyíwanigini.” riniñfpi jixí érixiniri nani niriñri eañnigini. ⁶ “Ámáyo ñiñf sixí nuyirina epaxípi pípiñfani?” niyaiwipani. Nene negí niriñfmeáyo ñiñf sixí nuyiranénáyf, o sekaxí neariñfpi xixeni píranñf xídariñwáriní. Sekaxí o neariñfpi —Api seýné eñina dani arfá wigfápirini. “Segí séríximeáyo ñiñf sixí uyírixini.” neariñfpirini. Api tñi xixeni axípi e érixini.

“Kiraiso nearéwapiyiñfpiñi xaiwífa xiríwanigini.” urñf naniñini.

⁷ Ámá obaxí rixa “Ámáyo yapí owíwapianeyí.” niyaiwiro xwífa ririmi emearñagfa nani searariñni. Yapí raniro nani “Jisasi Kiraiso nepa ámá nimóniri xwífa tño nene tfámini mñbñnigini.” rariñgáyirini. E yarigfáyf ámáyo yapí wíwapiyiri Kiraisomi xopírarf wimñiriñri eri yarñño tñi nawini imóniñoi. ⁸ Ayinani seýné Jisasomi niñfdiróna niñwññf wayfá meáwaniginiñri aññf miní rfa tñf egfápi surfma mimónf api niñniñi tñi xixeni mearo yayf seaimori enfa nani píranñf siñwí tñi érixini. ⁹ Ámá Kiraiso nearéwapiyiñfpi sñi aññf xaiwí ía mñxirí ami wigí ñiñf tñi gíwí nímixiriñri rariñfá gíyí gíyí, ayf Gorixo tñi nawini imónigfáyf wímani. E nerí aí Kiraiso riniñfpiñi xixeni ía niñriñri axípiñi rariñfá gíyí gíyí, ayf xaniwímiráú tñi nawini imónigfáyf wíriní. ¹⁰ Ámá “Jisasomi xídariñwaenerini.” rinarigfá wí seýné tfáminiñiñiñi Kiraiso nearéwapiyiñfpi axípi mñripa yarññagfa niñwññfñáyf, yayf niñwimearo segí añño nani niñpemeami mñpáwipa érixini. ¹¹ Ayf rípi nani rariñni. Ámá e yarigfáyo gíyí gíyí yayf niñwimeañfñáyf, íwí ayf yarigfápi axípi ayo eni uxímeanfá eñagí nani rariñni.

¹² Xwiñfá xwapf ayá wí tñi seýné nani ríwamñf eapaxí aiwi “Payí rinañi meapa oemini.” nimónarini. “Nioni seýné ñiñf niñfá aga seáyí e dani seainñfa nani niñbiriñiñeameámána xwiñfá axí e dani rinañfwarini.” niyaiwiri ñiñf ikwímonini. ¹³ Dixí

r̄r̄ixímeái —Í eni Gorixo xegí imónw̄niḡn̄r̄i íá uyam̄ix̄ij̄r̄ni. Íyá niaíw̄ȳf̄ paȳf̄ r̄nam̄i d̄ani yaȳf̄ seaiw̄ár̄enap̄ar̄īōi.

Payí Jono eañí yoparínarini.

Payí rina yoparí Jono eañínarini. O xewaninoyá yoí miriní Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoniyi niriniri ñwiráriniginí. Ámá Jono nuriri payí eaño xegí yoí Gaiasorini. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná eñáná Jono niñweañísáná rixa xweyañí nerí añí yoí Epesasiyo niñweámáná payí rina eañiniginí

¹ Jisasoyá siyikí imónigfáyo wipenweañáoní gí dñí sñxí riyiná Gaiasoxi nání payí rina eañinini. Joxi nepa dñí sñxí riyinini. ² Gí dñí sñxí riyináoxini, Gorixomi joxi nání rípi yariñí ríwiiarínarini, “O Jisasomi píraniní nixídirí nání xegí dñí nañí imóninípi tñni xixeni Gorixoxiniyá dñíyo dání nañí imóninípiní wímeari wará iniri éwiniginí.” yariñí e ríwiiarínarini. ³ Negí nrixímeáyí wí joxi nání áwaní re níréméagfá, “O nepaxiní imóninípi —Jisaso nearéwapiyinípi nání rariñini. Api nixídirí neríná yapí bi míneaiepisí api tñni xixeni yariní. Nepaxiní imóninípi neríná axípi píraniní xídarini.” Áwaní e nírariñagfá arfá níriri nání nioní yayí seáyimí dání nininíriní. ⁴ “Dixí niaíwí imónigfáyí xwiyfá nepaxiní imóninípi fá nixiriro xixeni xídarinoi.” rariñagfá arfá níriri nání yayí seáyimí dání ninariñípi amípi wí nání yayí ninariñípi api tñni xixeni mimónini.

“Nrixímeáyo arirá wiarinípa siní axípi níwia úirixini.” uriní nánirini.

⁵ Gí dñí sñxí riyináoxini, joxi negí nrixímeáyo arirá níriri nání urapí bi míwikarí dñí ríñwiráripaxípi wíwapiyariñíriní. Nrixímeá joxi siní sñgwí míwininí aí xegí bi marfá, axípiní wiariníriní. ⁶ Ámá ayí joxi dñí sñxí nuyiri arirá wiarinípi nání Jisasoyá siyikí imóniníwá re ñweañwaéne rixa áwaní nearigfawixini. Joxi Gorixomi píraniní nixídiríná epaxípi tñni xixeni nerí óf e nání arirá níriri níwiowáriní yariñípi nañí yariñini. ⁷ Ayí rípi nání “Arirá wírixini.” rirariñini. Ámá ayí yoí Jisasi Kiraisoyá émá imónigfáyo wáf urimeanro nuróná “Wáf nurirane aí wigí amípi ourápanyi.” niyaiwiro amípi bi murapí yariñí eñagí nání rirariñini. ⁸ Ayínáni Gorixomi dñí wíkwíronwaéne xwiyfá nepaxiní imóninípi nrixíga eméwiniginiri ayo arirá wíwaniginí.

“Sipi yariñíyo ikaniní míwixídiapani.” uriní nánirini.

⁹ Nioní wáf rímeariñí ayí nání Jisasoyá siyikí imónigfá e ñweagfáyiné áwaní osearimiriní nání payí bi nearí seawírenapfagi aiwi segí ámá wo, Daiotírepisoyí rininí —O “Nioní seáyí e wimónináná winíyí inimi onurínípoi.” wimónarinorini. O xwiyfá none urariñwá bi arfá neaiarínímani. ¹⁰ Ayínáni nioní seyiné tñí e nání nibiri amípi o yariñíyí nání waroparí seaimfáriní. O míkí wí meñagí aiwi none nání ikayíwí rímeariñíriní. “E neríná apáni yariñini.” miyaiwí none rariñwápi níwiaikiri nrixímeá segí tñmíni bífáyo mumíminípa yariñíriní. Winíyí wigí añíyo nání nipemeami waníro yariñagfá níwiníriná pírf urakiaríníriní. Apini mé e yariñíyo Jisasoyá siyikí imónigfáyiné awí eañarigfá dání mímíxeámí yariñíriní. ¹¹ Gí dñí sñxí riyináoxini, ámá nañí yariñíyí Gorixomi tímeaníyíñiní imóninoi. E nerí aí sipí yariñíyí Gorixomi siní sñgwí mí míwómíxigfáyíriní. Ayínáni joxi sipí imóninípimi ikaniní míwixídiapani nerí nañípinini ikaniní wixídfírixini.

¹² Demitiriaso nání ámá nñni “Nañorini.” rariñíforini. Xewaniní xwiyfá nepaxiní imóninípi nixídiríná nerinípiní dání ení “Nioní ámá nañorini.” níriri síwániní neainarinorini. None ení “Nañorini.” urariñwáorini. Xwiyfá none rariñwápi nepa imónini. Joxi nijfá e imóniní nání rariñini.

¹³ Joxi nani "Payi oeamini." niyaiwirina riwamijani obaxi ayá wí eapaxi aiwi "Nipini niriri payi rinami oeamini." minimónarini. ¹⁴⁻¹⁵ E neri aiwi "Nioni sini mé nãiri nisimeámána axi e dani xwiyáá rnanáwiri." niyaiwiri dani ikwimonjini. Joxi piraniji oriwayironini. Nikumixiniri emearijwayi re dani yayi seaiwárenaparijoi. Joxi tãni nikumixiniri emearigáyo e dani womini womini yayi niwiéra úirixini.

Payí Juto eañnarini.

Payí rina áma Jisasoyá siyikí imónigfáyí nání Juto eañnarini. Xewaninjo nání áwanjé sijnáni mirinini enagi aí Jisasomi xogwáo Jutoyí riniño (Mako 6:3) “Ayí axorani?” yaiwiarinwáriní. Jisaso rixa añnamí nipeyimáná xwiogwí aga obaxí nípwemáná enáná “Mimóní uréwapiyarigfáyí Jisasomi diñjé wíkwíroarigfáyo xenwímiñi wipemfoarinoi.” rinarinjagi Juto arfá niwirí ayí arfá niwiro ni xídironá sipí imónipríxiniri éf uremómiriñi niriñi eañninigini.

¹ Jutoní —Nioní Jisasi Kiraisomi xináininiñi nimóniri omiñjé wiiarinjá wonirini. Jemisomi xexirímeáonirini. Nioní payí rina seyíné nání —Seyíné ápo Gorixo nioniyáyí imónirixiniri wéyo ía seauririñi diñjé sáxé seayiri xewaxo Jisasi Kiraiso nání awí seamenweairi seainiyínérini. Seyíné nání niriñi payí rina eaarinini. ² “Gorixo wá seawianiri niwayíroniro píraniniñi ñweapíri nání seairi sewaniniñi eni xixe diñjé sipí inipíri nání seairi nerína ayá wí seaiwiniñi.” nimónariní.

“Jisaso tñi nawíni mimónigfáyí seyíné tñiyumí gwiaumí inarinoi.” uriniñi nánirini.

³ Gí diñjé sáxé seayináyíné, Gorixo seyíné tñi nene tñi yeáyí neayimixemeaní nání enjipi nání payí wina neari seawárenapiyimiriñi ená aiwi agwi nioní “Payí enjé rirémixé re niseairi oeámini,” nimónigoí, “Xwiyí nene diñjé wíkwíroariniñi — Apí áma marfái, Gorixo nawínani neaiapiniñi enagi nání gíwí nímixiri miripaxípirini. Apí áma wí ikweakwími raníro yarinjagí niwiniñiñi xe oépoyniri sijnwí miwiniñi éfrixini. Enjé neániro píri wiaikianiñi éfrixini.’ Enjé rirémixé e niseairi oeámini.” nimónitagí eaarinini. ⁴ Ayí rípi nání enjé rirémixé e niseairi seararinini. Jisasoyá siyikí imónigfáyíné maiwí ñweañaná áma wí —Ayí Gorixomi ríwí umoarigfáyíriní. Enína dani “Sfá yoparíyi Gorixo xwiyí umeáriníriní.” rinarininiñi. Ayí yumí seyíné tñi nawíni imóniro íwí niga oemeaneyiniñi xwiyí nepa re riniñipi, “Pí pí íwí ámaéne yarinwápi Gorixo anani ayá ninearimixiri yokwarimí neaiipaxíriní.” riniñipi wí gí diñjé tñi ikweakwími ríro “Jisasi Kiraisoni negí Áminá inimi wuríniñi wáomaní.” ríro yarinjagí enagi nání enjé rirémixé e seairiniñi.

⁵ Áminá Gorixo enína dani manjé píri wiaikigfáyo píri numamóa biñipi nání seyíné rixa xixeni niñjé imóninjagí aiwi ámi diñjé mopíri nání diríri rípi oseaimini. O negí Isireríyo Isipiyí añíyo dani éf numiniriñi nípemeámí nurí aí áma xfomi diñjé miwíkwíro “Xwí Gorixo neaiapimiriñi yarinipi oyá diñjé tñi aí áma e ñweagfáyo nurápipaxenemani.” yaiwigfáyo áma diñjé meañe dani waninimixiniñi. ⁶ Añinají wí enína dani eni Gorixo nurípearí xe éfrixiniñi sijnwí wininiñipi nání re miyaiwí, “Apini neri niñweáriná ayí naníriní.” miyaiwí niwíkiro íwí yaníro nání añnamí píni niwíarimí weapí gí enagi nání o gwí ainixé marfákinipaxí imóninirí tñi niñiri sfá áma niyoní mí omómiximí emfáyimi píri umamómiginiñi sfá yináriñe ñwirárininiñi. ⁷ Enína áma Sodomí ñweáyí tñi Gomora ñweáyí tñi añjé apiaúmi axé e ikwíroniniñi ñweagfáyo tñi eni axípi ayíniñi piáxé weánpaxí imóninipi nero Gorixo áma nímixirína ayí apí éfrixiniñi wipimóninipi mé ikweakwími nero wí gí diñjé tñi íwí sipí imónarinipi niga warinjagí nání nene sijnwepí gí neaiiní nání píri numamorína rí ápiáwí aniniñi inína weariniñi ni mamówarénapiri ayo rí niniñi pikiniñi.

⁸ Gorixo nene sijnwepí gí e neaiiniñi enagi aiwi ayí yagfápa áma yumí seyíné tñi nawíni imónigfáyí axípi nero wí gí sipí oriñjé winarigfápi mimáyo nitininiñipi dani íwí aga piáxé ayá wí weánaniniñi iníro “Áma womí inimi wuríniñi ni neaimónariní.” ríro añnamí dani seayimi imónigfáyo riperíri umero yarinjagíriní.

⁹ E yarinqagfa aí anfnajf Maikoroyi rinqo —O anfnajf ntyoni seáy e wimóninqorini. O eniná obo tñi Moseso ptyomt go go meanrfeninqoinrri xwiyfá ximiximf ninrri nrrinrrfná o anfnajf seáy e imóninqf wo enagf aiwi ayá nepearimáná “Niwaninqoni enf eáninqaoni anani obomi xwiyfá rfá tñf umearipaxonrrini.” mtyaiwí “Gorixo xewaninqoni mixf rrrwningini.” urinqinigini. ¹⁰ Ayá nepearimáná murinqf enagf aí ámá yumf seyfné tñi nawíni imóninqfáyf amipi wiwaninqyf majfá imóninqfápi nán anani ikayfwf meararigfárrini. E nerf aí wigf nijfá imóninqfápi nanwtyf —Ayf dñf rfá xeyáninqfrrini. Nanwtyf dñf menjwpepa nerf nijfá ámá imónarigfápi marfá, xegf bi imónarinqfpa ámá ayf eni axfpi nero wigf nijfá api imónarigfárrini. Apimi dánini wiwaninqyf xwirfá ikixenarigfárrini. ¹¹ Sfá wiyi ayf majfá wórinfá enagf nán awe! Ayf eniná Keno “Nion Gorixomi anani ínim owurfnimini.” mtyaiwí nerfná enfpa axfpi yarigfárrini. Eniná ámá Beramoyi rinqo —O “Nigwf nion bi mñimúropa oeni.” yaiwiagorini. O “Ámá wí nigwf niapáná pí pí nrrfápi nion wí mímúro nemfni.” ntyaiwirfná xewaninqo yapf néwaprrini yagfpa ayf eni axfpi oyaneynro nán sini mé igwfá urrrinarigfárrini. Eniná ámá Koraoyi rinqoyáyf ámá Gorixo rípeanowami arfá mfwf nero urakinanro yarinqagfa nán anfnimixinqfpa ayf eni axfpi ninqf e yarigfárrini. ¹² Ámá nion seararinqyf pinqf imóninqfáyf marfá, sa rppi rppi imóninqo. Seyfné ámá gtyf gtyf sñwf nñeanroná “Awí eáninqfáyf xixeni dñf sipi inarigfárrfani?” oneaiawipoyrrini awí neánro aiwá narfná ámá ayf ipi akwinfnán rwojáná ewé sixf nrori xwirfá ikixenarinqfpa ámá ayf axfpi e nimónro nán xwirfá seaikxepaxf imóninqo. Ayf seyfné tñi nawíni aiwá nñroná Gorixo nán wáyf bi mwinf wiwaninqf nánini dñf nñmónro sa úrapí yarinqagfa nán seararinqini. “Agwf api iniá eani nán irrrarini.” yaiwiarfná iniá meapa nerf iminqf nerfná agwf nrriraimf warinqfpa axfpi e imóninqfáyrrini. Ámá ayf íkfá sogwf ná wearinqiná aí aninqf oxf roarinqagf nán ntyoari emi móáná urf biaú enfpi imóninqfyninqf imóninqo. ¹³ Rawirawá imeamfkwf nerfná reakfkwf nwrárarinqfpa ámá ayf wigf piaxf weánipaxfpi neróná axfpi apninqf yarigfárrini. Ámá ayf sinf anf prrfo nemerfná ámá ewéyo nmeámí núfasáná rawirawáyo áwinmí enáná xewwmí nipemeámí warinqfpi yapf axfpi nseairo yapf seaíwapf yarigfárrini. Ayf aga sfá yidoárrfipimi aninqf íniná nweaprrfá nán Gorixo rixa wimixiyinqfrrini.

Jisaso tñi nawíni mimóninqfáyfo Gorixo prrf umamonfá nánrrini.

¹⁴⁻¹⁵ Inoko —O Adamomf dáni nemeága nuro wé wfumf dñf waú emeánqfo, ayf orini. O ámáyo wfá nurókiamorfná re rinqinigini, “Arfá époyf. Orinqá nwwinrrfná wñfni. Ámináo ámá nñni wigf egfápi nán xixeni prrf umamómrrini nán eri ámá xfo wimónarinqfpi mixfdarigfáyo wigf uyfnif egfápi nán xwiyfá umeárrimrrini nán eri ámá fwf ayini mtyarigfáyf xfo nán ámáyo nurroná sppi urekárarigfápi nán xwiyfá umeárrimrrini nán eri eni nán xegf anfnajf dñf nñmori fá mropaxf wí tñni weparinqagf wñfni.” rinqinigini. ¹⁶ Ámá nion seararinqyf anñúmí ikaxf rarigfárrini. “Omeaneyf.” nñwimónrrini wé enf óf winarinqfpi nñxfrro aiwi aninqf minf kinqf irrrarigfárrini. Wigf yof wiwaninqyf nán sfmf sfmf e tñnimearigfárrini. Ámáya amipi fwf urápanynro nñremeá xwiyfá urepfiarigfárrini.

Dñf sffkf onrrixinrrf urinqf nánrrini.

¹⁷⁻¹⁸ Gf dñf sixf seayinqayfné, ayf e imóninqagfa aí negf Áminá Jisasi Kiraisoyá wáf wurimeigfáwa xami rigfá rpi nán dñf oironaneyf, “Sfá yoparfyi tñfná anwf e enáná ámá wí re eprrfárrini. Seáy e wimóninqfáwami ikayfwf umeárrro amipi Gorixo mñwimónarinqfpi xfdprrf nán wé enf óf ero eprrfáyf imóniprrfárrini.” rigfápi nán dñf oironaneyf. ¹⁹ Ámá ayf Jisasoyá siyikf imóninqfáyf nawíni mimónf xixegfni

oimónipoyiniri urakiowáiro diñí ríá xeyáninñinñí imóniro kwíyí Gorixoyápi mayí imóniro egíáyirini.

²⁰ Gí diñí sixí seayináyiné, áamá ayí e imóninagfa aí Jisasoyá siyikí imónigfáyiné nepa imóninñipi diñí niwíkwíroróná síkíki umixiniro ení eáninñí kwíyíyápi dání Gorixomi rixinñí urayiro ²¹ o nene nání diñí sipí niwiri neaiinñipi diñí sixí aninñí iniro diñí niyimñinñí Áminá Jisasi Kiraiso wá nene neaumixinñipimi dání imónanfwápi gíní gíná nímeanfárfaniri weninñí nero nwearo éfrixini. ²² Áamá xwíyíá Gorixo nání rininñipi nání ududí niniro “Aga nepa imóninñipirani? Yapí imóninñipirani?” yaiwiarigfáyo seyiné ayá urimixiro ²³ ámi wíníyo amípi wí ríá tñí e wenáná apaxí mé mearinwápa axípi éf umínaniro nání ero ámi wíníyo ayá nurimixiri aí seyiné rapírapí piyanñí earinñipi tñí e nání wáyí nero anwi e mupa yarigfápa wigí fwí yarigfápi nání wáyí ero éfrixini.

Gorixomi seáyi e numerfná rñí nánirini.

²⁴ Agwi Gorixo seyiné fwí mepa éfrixiniri pírí searaki paxí imóniri rfwíyo seyiné xewaninño níkiniri nwearo ronáná diñí nífá níseainiri xwíyíá mímeárinipaxí imónigfáyiné seaimixipaxí imóniri eno enagí nání ²⁵ re seararinini, “Gorixo ná woni oni negí Áminá Jisasi Kiraiso neaiinñipimi dání yeáyí neayimixemeaño, xwíarí tñi anñina tñi siní mimóninñánarini, agwirani, ná rfwíyo inínarini, níkiniri nweari aga seáyi émi imóninño imóniri ení eáninñí imóniri néní tfgfáyo niyoní seáyi e wimóniri eno, ayí ná woni oni enagí nání seáyi e uméwanigini.” seararinini. “E éwanigini.” nimónarinini.

Orinǎ Jono niwiniri wfá wómixinijipirini.

Rfwamijí rípi, “Wfá wómixinijipiyi” rinijipi Jono eanjipirini. O Jisaso wiep+sagowa worini. Jisaso rixa anjnamí nipeyimána xwiogwí aga obaxí nipwémána enána Jono niñweañsána rixa xweyañ nerí pirinwí bimi xegí yoí Patimosiyí rinijipimi gwí ñweañána Gorixo orinǎ upáraná Jisasomi sñwí winiri anjnamí nání nipeyirí amípi Gorixo tñj e imóninijipi sñwí winiri amípi rfwíyo xwá rirími imóniníapi sñwí winiri Jisaso Setenomí xopíraráf winíapí sñwí winiri nerí nání rfwamijí rípi níriri eanjinigini. Siyikí Jisasoyá fá rípríáyí re oyaiwípoyiniri níriri eanjinigini, “Agwi ríná xeanijí neaímeaarinǎgi aiwi áamá e neairo Gorixomi símí tñni wiro yarigíayo o anípa wímixiná enǎgi nání nene ení píráninǎ nixdirinijipimi dání xopíraráfínijí owianeyi.” oyaiwípoyiniri níriri eanjinigini.

¹ Xwiýá re nírini eáninijipi, ayí amípi rfwíyo anwi e nimóniníapi nání Jisasi Kiraiso sñání nimixiri wfá wómixinijipirini. Gorixo áamá xómi xináiwáninǎ nimóniro omijí wiiarigíayo wfá owómixiniri wíwapiyinijipirini. Api Jisaso xómi omijí wiarinǎ Jonoyi rininǎ tñj e nání anjñají xóyoáo urowárenapána orinǎ ikaxí urinijipirini. ² Api wininijí nípini xwiýá Gorixo urinijipirani, Jisasi Kiraiso woákíki winijipirani, api nípini Jono áwanǎ xixeni rowiáronjirini. ³ Amípi api rixa anwi e nimóniníapi enǎgi nání áamá xwiýá re wfá ómixinijipi fá rófá giyí giyí yayí anjnamí dání imóninijipi winiri áamá rfwamijí re nírini eáninǎ rípi fá roarinǎ arfá niwiro xídí giyí giyí yayí anjnamí dání imóninijipi winiri enfáriní.

Jono Jisasoyá siyikí imónigíáyí wé wfúmi dání waú nání payí eanjí nánirini.

⁴ Jononí Jisasoyá siyikí wé wfúmi dání waú Esia piropenisíyo ñweagíayíné nání rfwamijí rípi earinijini. Gorixo —O anijí íníná ñweañorini. Eníná dání ñweari siní agwi ñweari ná rfwíyo anijí ñweari enforini. O wá seawianiri niwayiróniro ñweapíri nání seaíirí éwinigini. Kwíyí wé wfúmi dání waú íkwianwí seáyí e imóninínamí Gorixo éf ñweañe ñweagíapi ení wá seawianiri niwayiróniro ñweapíri nání seaíirí éwinigini. ⁵ Jisasi Kiraiso —O Gorixo gí íwo áamáyo wíwapiyíwiniginiri urowárenapána xixeni nípini niyárimí mñj wininorini. Áamá xwáripáyo dání wiápnímeapírfá nání xámí wiápnímeañorini. Míxí ináyí xwá rirími ñweagíá niyoní seáyí e wimóninorini. O ení wá seawianiri niwayiróniro ñweapíri nání seaíirí éwinigini. Omi —O ñinǎ sñxí niñeayiri negí íwí yarinwápi yokwarimí neaiimiri nání nerfíná xewaninǎ niñerijipimi dání gwíninǎf nearoayironorini. ⁶ Áamá oyá xwioxíyo ñweañfwaéne neaimixiri xano Gorixoyá apaxípaninǎ imónigíáyí xó tñj e anani páwiarigíapa nene ení anani páwipaxene neaimixiri enorini. Omi anijí miní íníná nñni seáyí e umero ínimi wurinoro éfrixini. Api e imóniníwiniginí. ⁷ Ai, o agwí tñni wepínarinǎgi áamá nñni sñwí winiro omí pikigíáyí ení sñwí winiro epírfáriní. Xwá rirími áamá gwí wirí wirí nñni omí sñwí niwiniro ñwí numieáa upírfáriní. Ayí neparini. Xixeni e imóniníwiniginí.

⁸ Áminá Gorixo re rarini, “Nioní anijí pírf tñweañáonirini. Eníná dání ñweari siní agwi ñweari ná rfwíyo anijí ñweari emfáonirini. Wa nioní tñni xixeni mimóní enǎ sñxí eáninǎonirini.” rarini.

Jono Kiraisomi orinǎ tewíninǎf nánirini.

⁹ Jononí —Nioní segí séríxímeá wonirini. Jisaso tñni nawini níkarinirijipimi dání rñinǎf seaímeaarinǎpa nioní ení nímeari oyá xwioxíyo ñweaarigíapa nioní ení ñweari xeanijí xwámámí wiarigíapa nioní ení axípi e wirí yarínáonirini. Nioní Gorixoyá

xwíyá wá urírí Jisaso Gorixo nání neáíwapíyíníjpi áwaní urírí yarínagí nání píriníjwí Patimosíyí rarígápmí dání gwí níyíáná níjweanísáná ¹⁰ sá Ámínáo nání kikiá nweaarínwá wiyimí Gorixoyá kwíjpi níxíxéronáná ríaiwá bí ríwími dání pékákí níriníríníj ení tñí ríníagí aríá re wíjanigíní, ¹¹ “Oríná joxí tewíníríjpi bíkwí wínamí ríwamíníj nearí ámá síyikí Jisaso yá imónígíá wé wíúmi dání wáú imónígíáyí nání — Wigí aníyí xegí yoí tíyíríní. Epesasi tñí Simena tñí Pegamamí tñí Taiataira tñí Sadisi tñí Piradepia tñí Reodisia tñí ayíríní. Aní ayí ayí tñí e nání wíowáriríxíní.” ríníagí aríá e níwirí ¹² maní e níraríníjpmí síjwí owínímínírí níkinímónírí weníní éáyí wíníjanigíní. Síjá gorí tñí íkwianíjwí imíxíníj wé wíúmi dání wáú uyíwí njwiráripíríá nání mídmídmí éf nuráráriníga punínagí níwínírí ¹³ íkwianíjwí éf nuráráriníga puníníjyo áwínímí ámáníj imóníj wo ronagí wíníjanigíní. O rapírapí sepiá síkwí ayo tñí rítí iníní wú yínírí íríkwiníníj síjá gorí tñí imíxíníjpi xegí úpikwíyo xwínamíyaiwí irónírí nemáná ronagí wíníjanigíní. ¹⁴ Xegí múní tñí díá tñí apíá níweríná sipísipí íáníj apíá xáiwí weárírí xegí síjwí ení ríá ápiáwíníj werí ¹⁵ xegí síkwí kapá awíaxí ríá xáiwí níwíníná síj iníníyí xíxíéá inaríníjpa axípi e imónírí maní oyáyo dání níriníná inígí iyakwí nídróríná ruríwí raríníjpa axípi rírí yarínagí wíníjanigíní. ¹⁶ O síj wé wíúmi dání wáú wé náú tñí áríwí xírírí kirá míxí nání mídmídmí njwá yíníj bá xegí maníjyo dání peyearí xegí símímaníj sogwí xáiwí naníná anaríníjpa axípi e anírí yarínagí ení wíníjanigíní. ¹⁷ Nioní omí síjwí e níwíníná xegí síkwí tñí e níperíníj wéagí aiwí o wé náú seáyí e nínikwíárírí re níriníníj, “Joxí wáyí mísínípaní. Nioní pírá tíjweanóní ¹⁸ aníníj síj níjweanóníríní. Nioní ríxa penóní aí síní píyí mimóní ríxa aníníj íníná njweámíá nání síj imóníjíní. Nioní kí ámá aníníj ríá náníj xírírí píyíj síwí aníjyo njweagíáyo úkwíowárimíápi nání xírírí eníní. ¹⁹ Ayínání joxí síjwí naníjpi nání ríwamíníj earí amípi agwí ríná imóníjpi nání ríwamíníj earí amípi agwí ríná imóníjpmí ríwíyo imóníníápi nání ríwamíníj earí eí. ²⁰ Síj wé wíúmi dání wáú wé náú tñí xírínagí nanírí uyíwí íkwíáripíríá nání íkwianíjwí síjá gorí tñí imíxíníj wé wíúmi dání wáú wenagí wínírí éjpi, ínímí simóníjpi míkíjpi rípiríní. Síj wé wíúmi dání wáú ayí Jisaso yá síyikí wé wíúmi dání wáú imónígíáyíyá anínajowa náníríní. Uyíwí nání íkwianíjwí imíxíníj wé wíúmi dání wáú ayí Jisaso yá síyikí wé wíúmi dání wáú imónígíáyí apí náníríní.

2

Aní Epesasiyo síyikí xíoyáyo nání xwíyá uríníj náníríní.

¹ “Síyikí nioníyá Epesasiyo njweagíáyíyá anínajomí ríwamíníj rípi nearí míní wíríxíní, ‘Síj wé wíúmi dání wáú wé náú tñí áríwí xírírí íkwianíjwí uyíwí íkwíáripíríá nání síjá gorí tñí imíxíníj wé wíúmi dání wáú éf nuráráriníga puníjyo áwíní e aní emerí yarínjo re rínjoi uríríxíní, ² “Amípi joxí éjpi nípiní nání nioní níjía imóníjíní. Aníníj míní erí xwámámí wirí yaríníjpi nání nioní níjía imóníjíní. ‘Ámá sípíyo ananí oumímínímíní.’ yaiwíxí mimóníjpi nání ení níjía imóníjíní. Ámá wá wírímearígíá wa mimónípa nero aí ‘None ení wá wírímearínwáoneríní.’ rínarígíáwamí joxí díní adadí níwirí iwamíó níwíwapíyíríníjpmí dání yapí rímearígíáwa enagíá wíníjpi nání ení níjía imóníjíní. ³ Joxí nioní níxídarínagí nání ámá wí xeaníníj siaríná díní síxí níwínírí xwámámí níwiríná aníníj bí mísínípa enípi nání ení nioní níjíáríní. ⁴ E nírinírí aí rípiní míxí bí orírímíní. Eníná joxí iwamíó díní nínikwíroríná díní síxí níyagípa agwí síní axípi díní síxí míníyíní. ⁵ Xámí néísáná óreámíoníjpi nání díní nísinírí sípi agwí yaríníjpi ríwímmíní nímamórí xámí síní píráníj díní nínikwíroríná yagípa ámí axípi éiríxíní. E mepa nerínáyí, nioní níbirí joxí nísímeáríná joxíyá íkwianíjwí uyíwí nání éf ráríníj

kirinasá wo —Síná yoʼ síjé áamá meáoní nǐjǎ imónínípi rǐwamínjé ǐwirárinǐjoríní. Síjé o mǐnǐ wirí emǎríní.” rǐjoi.’ nǐrǐrǐ rǐwamínjé nearǐ wǐrǐxíní.

Anj Taiatairayo síyikǐ xǒoyáyo nánǐ xwǐyǎ urǐnjé nánǐrǐnǐ.

¹⁸ “Joxǐ síyikǐ nionǐyǎ imónǐgǎ Taiatairayo ǐweagǎyǎyǎ anǐnajomǐ rǐwamínjé re nearǐ wiowǎrǐrǐxíní, ‘Gorǐxomǐ xewaxo, xegǐ síjwǐ rǎ ápiáwǐnǐjé werǐ xegǐ síkwǐ kapá awiáxǐyǐ xǐxǐeá inarǐnjépa imónǐrǐ eǐjore re rǐjoi urǐrǐxíní, ¹⁹ “Nionǐ joxǐ yarǐnjépi nánǐ nǐjǎ imóníní. Joxǐ dǐnjé síxǐ nǐyirǐ dǐnjé nǐkwǐrorǐ ámáyo arǐrá wirǐ xeanǐjé siarǐgǎpǐ xwámámǐ wirǐ yarǐnjépi nánǐ nǐjǎ imóníní. Síñǐ iwamǐó dǐnjé nǐnǐkwǐrorǐná yagǐpimǐ rǐxa nǐmúrorǐ seáyǐ e yarǐnjépi nánǐ enǐ nǐjǎ imóníní. ²⁰ E nǐrǐrǐrǐ aǐ rǐpǐ nánǐ mǐxǐ rǐrǐpaxǐ imóníní. Joxǐ apǐxǐ Jeseberǐyǐ rǐnǐnjǐ — Í wǐ mimónǐpa nerǐ aǐ ‘Wǎ rókiamoarǐnǐnǐ.’ rǐnarǐnjǐrǐnǐ. Í áamá nionǐ dǐnjé nǐnǐkwǐroro nánǐ gǐ inókínǐjé nimónǐro omǐnjé nǐiarǐgǎyó sípǐnǐ nǐwǐwapǐya nurǐ xarǐxarǐ nǐméra warǐnjagǐ nánǐ ayǐ fǐwǐ inǐro nanǐwǐ wigǐ ǐwǎpǐ nánǐ rǐdǐyowá inǐnjépi nǐro yarǐjoi. Ímǐ numǐmǐnǐrǐ xe owǐwapǐyǐnǐrǐ síjwǐ wǐnarǐnjé enagǐ nánǐ mǐxǐ rǐrǐpaxǐ imóníní. ²¹ Í xegǐ fǐwǐ yarǐnjépi rǐwǐmǐnǐ nǐmamorǐ kǐkǐfǎ éwǐnǐgǐnǐrǐ xe bǐ tǐnǐ onǐweanǐrǐ síjwǐ wǐnǐnjá enagǐ aǐwǐ xegǐ fǐwǐ áamá wǐ tǐnǐ inarǐnjépi ‘Bǐ pǐnǐ owǐarǐmǐnǐ.’ mǐwimónarǐnǐ. ²² Arǎ eǐ. Nionǐyǎ dǐnjé tǐnǐ í símǐxǐ xǐáwǐ werǐ áamá í tǐnǐ fǐwǐ inarǐgǎyó xeanǐjé xwé wǐmearǐ enǎrǐnǐ. fǐwǐ í wǐwapǐyarǐnjépi rǐwǐmǐnǐ nǐmamoro kǐkǐfǎ méánáyǐ, e wǐkǐrǐmǎrǐnǐ. ²³ Áamá ímǐ nǐxǐdǐro nánǐ xegǐ nǐáǐwǐnǐjé imónǐgǎyó enǐ símǐarǐ nǐwirǐ pǐkǐmǎrǐnǐ. Nionǐ e wǐáná síyikǐ nionǐyǎ imónǐgǎ nǐnǐyǐ nǐjǎ re imónǐpǐrǐfǎrǐnǐ, ‘Áamá xwǐoxǐyo dánǐ pǐ dǐnjé morǐ pǐ nánǐ wimónǐrǐ yarǐnjépi adadǐ wǐarǐjoi, ayǐ orǐfǎnǐ?’ nǐáǐwǐpǐrǐfǎrǐnǐ. Seyǐné woxǐnǐ woxǐnǐ sípǐ segǐ egǐfǐpǐ tǐnǐ xǐxenǐ pǐrǐ seamamómǎrǐnǐ. ²⁴ E nǐsearǐrǐ aǐ apǐxǐ í wǐwapǐyarǐnjépipimǐ mǐxǐdarǐgǎ Taiataira ǐweagǎ wǐyǐné bǐ osearǐmǐnǐ. Seyǐné xwǐyǎ áamá wǐ ‘Seteno nearéwapǐyarǐnjé ná inǐmǐ imónínípi rǐrǐnǐ.’ rarǐgǎpimǐ arǎ mǐwigǐyǐnérǐnǐ. Seyǐné sekaxǐ xámǐ searǐnjápimǐ ámǐ bǐ nǐsearǐrǐ ǐkwǐkwarǐmǐ seaimǐméǐnǐ. ²⁵ Sekaxǐ ámǐ bǐ ǐkwǐkwarǐmǐ mǐseáipa emǐ enagǐ aǐwǐ nionǐ nǐnǐxǐdǐroná fǎ xǐrarǐgǎpǐnǐ ananǐ nionǐ weapǐmǎe nánǐ anǐnjé mǐnǐ nǐxǐra úrǐxíní. ²⁶ Áamá apǐxǐ í wǐwapǐyǐmǐnǐrǐ yarǐnjépipimǐ mǐxǐdǐpa nero nionǐyǎ urǐnjápimǐnǐ yoparǐ imónǐe nánǐ nǐxǐda nurǐnjépipimǐ dánǐ ímǐ xopǐrǎrǐnǐjé wǐfǎ gǐyǐ gǐyo seáyǐ e wimǐxǐmǎrǐnǐ. Émáyo —Ayǐ ‘Gorǐxomǐ símanǐwǐyónǐjé inǐmǐ wurǐnanǐméwǐnǐ.’ rarǐgǎyǐrǐnǐ. Ayo seáyǐ e nǐwimónǐro umenǐweapǐrǐfǎ nánǐ seáyǐ e wimǐxǐmǎrǐnǐ. ²⁷ Gǐ ápo nionǐ seáyǐ e nimónǐrǐ ámáyo umenǐweámǎ nánǐ nimǐxǐnjépa nionǐ áamá xopǐrǎrǐ wǐfǎyo enǐ axǐpǐ seáyǐ e wimǐxǐáná émáyo numenǐwearóná xwǎrǎfǎ síxǐ xwǎfǎ tǐnǐ imǐxǐnǐnjépi aǐnǐxǐ tǐnǐ pǐrǐ uyǐkieááná yunǐ ǐkǐxenarǐnjépa aǐnǐxǐ tǐnǐ nǐxǐrǐmáná umenǐweanǐnǐ manǐyo wǐ pǐrǐ wǐáǐkǐpaxǐ imónǐpǐrǐfǎmanǐ. ²⁸ Xopǐrǎrǐnǐjé wǐfǎ gǐyǐ gǐyo síjé ímǐáo enǐ mǐnǐ wimǎrǐnǐ. ²⁹ Arǎ tǐgǐyǐné enǐánáyǐ, xwǐyǎ Gorǐxoyá kwǐyǐpǐ síyikǐ nionǐyǎ imónǐgǎyó urarǐnjé rǐpǐ arǎ ókǐarǐ umónǐpoyǐ.” rǐjoi.’ nǐrǐrǐ rǐwamínjé nearǐ wiowǎrǐrǐxíní.

3

Anj Sadisǐyo síyikǐ xǒoyáyo nánǐ xwǐyǎ urǐnjé nánǐrǐnǐ.

¹ “Joxǐ síyikǐ nionǐyǎ Sadisǐyo ǐweagǎyǎyǎ anǐnajomǐ rǐwamínjé re nearǐ wiowǎrǐrǐxíní, ‘Kwǐyǐ Gorǐxoyá wé wǐúmǐ dánǐ wáú tǐnǐ síjé wé wǐúmǐ dánǐ wáú tǐnǐ apǐáú tǐjore re rǐjoi urǐrǐxíní, “Nionǐ joxǐ yarǐnjépi nánǐ nǐjǎ imóníní. Seyǐné nánǐ wa re rarǐgǎrǐnǐ, ‘Jisasoyá síyikǐ imónǐgǎ ayǐ síñǐ dǐnjé nǐwǐkwǐroro nánǐ síjǐnǐjé imóníní.’ rarǐnjagǐ aǐ seyǐné rǐxa peá nǐnǐmoro nánǐ dǐnjé nǐkwǐroarǐgǎpǐ rǐxa ǐkwǐkwǐ yǐnǐ. ² Nionǐ nǐnǐxǐdǐro neróná gǐ ápo Gorǐxo ‘Apǐ neróná wé rónǐnjé yarǐjoi.’ wimónarǐnjépi tǐnǐ xǐxenǐ mepa nero nánǐ sánǐnjé wegǐyǐné, seyǐné

ríxa níwiáþínímearo segf xámi pírániñf yagfá samíñf níweri aníþá imónímíníri yariñþi ámi dñf aumaúm níniro enf sixf eámíxíníþoyi. ³ Xámi nioni nání arfá níwirfíná dñf níkwírogfáþi ámi dñf oseainíni. Apimí níxídiróná segf íwí yariñþi ríwíminí mamófríxíni. Sániñf wegíe dání míwiáþínímeapa éánáyí, nioni áma íwí meámíníri barígfáyí yapí níþíri maiwí ñweagfámi seaímeámíníri yarfíná níjfé wí re imóníþírfámani, ‘O íná bíniñféníñoi?’ yaiwíþírfámani. ⁴ E nísearíri aí Sadisíyo ñweagfá wiyíne nioni pírániñf níniñfídiro nání íwí mé neróná segf rapírapí kíyíniñf mórímíxarígfáyíneríni. Seyíne árínf wí síní ñweañoi. Seyíne rapírapí apfá wenf níyínímáná nioni tñni nawíní anf yanfwaríni. Seyíne nioni pírániñf níniñfídiñíyo dání e epaxí imóníþírfá enagi nání raríñni. ⁵ Áma nioni níniñfídiróná peá mínímó xopíraríniñf wífá gíyí gíyo nioni rapírapí apfá wenf rúníñf imóníñfíyí uyíríri wigf yoí íkwí áma dñf níyímíñf imóníñf íníná ñweapírfá nání yoí ñwíráríniñfínamí ñwíráríniñfíþi míkwríþa erí gí ápo tñni xegf aníñajowa tñni síñwí aníge dání ‘Ayf gí ámáríni.’ uríri emfáríni. ⁶ Arfá tígfáyíne enánáyí, xwíyíá Goríxoyá kwíyíþi síyikf nioníyá imónígfáyo uraríñf ríþi arfá ókíarf umóníþoyi.” ríñoi.’ níriþi ríwamíñf eáfríxíni.

Áñf Piradeþiayo síyikf xíoyáyo nání xwíyíá uríñf náníriþi.

⁷ “Joxi síyikf nioníyá Piradeþiayo ñweagfáyíyá aníñajomí ríwamíñf re nearí wíowáríriþíxíni, ‘Xewíni aga xegf bí imóníri nepaxíñf imóníri eno —O kí míxí ínáyí Depito eníná fá xíríñþa anf síñíyo ñweapírfá nání fá xíríñoríni. O íkwíáná áma wo ówanf yáripaxí meníni. O ówanf yáraná áma wo íkwíþaxí meníni. O re ríñoi uríriþíxíni, ⁸ “Amíþi seyíne yariñþi nání nioni níjfaríni. Enf xwapf meánígfáyíne nímoníro aí xwíyíá nioníyáþi xaíwí fá níxíriro xeaníñf seaikáráná ‘Jisasomí xídarígfáyí wíenemáni.’ muríþa egfá enagi nání segf símímanf ríwámíni nioni anf ówanf áma wo míyáripaxí imóníñfína seaíkwiáriáríni. ⁹ Áma ‘Goríxomí yayf oumeanírane nání awí éanaríñwíni.’ níriþi ro aí suríma nero Setenomí xídarígfáyí —Ayf nepa Judayf mímoníþa nero aiwí yapf níriro ‘Judayf wíeneríni.’ rarígfáyíriþi. Ayf nioníyá dñíyo dání níþíro waunf níseaikáríniro segf síkwí tñf e níþfínímearo níjfé re imóníþírfáriþi, ‘Áma tíyí o dñf sixf uyíñfíriþi.’ Níjfé e imóníþírfáriþi. ¹⁰ Seyíne xwíyíá ‘Áma xeaníñf seaíþapímí xwámámí níwíro aníñf níxídfíriþíxíni.’ searíñþi pírániñf fá níxíra waríñagfá nání nioni xeaníñf ríá tñf áma xwíá ríri nírimíni ñweagfá níyoní iwamfó wíwapíyíni nání wímeanfápímí dání seyíne seamíxeámfáríni. ¹¹ Nioni síní mé níþíri seaímeámfá enagi nání wa segf amíñañwí dñf níyímíñf íníná ñweapírfá nání dfíníþírfáþi seapíriþíriþíxíni nioni níniñfídiróná fá xírariñþi aníñf míní pírániñf fá xíríriþíxíni. ¹² Áma nioni níniñfídiróná xopírarf wífá gíyí gíyo nioni nímeari gí ápo Goríxoyá anf ñwíáiwámí íkfá xwíyíáníñf orañíaráná ámi iwámí dání wí peyepírfámani. Ayo gí ápo Goríxoyá yoþi ñwíráríri anf o ñweañíþíyá —Áñf apí Jerusaremí Síñþíyí ríniñþíriþi. O tñf e aníñamí dání weþfíníþíriþi. Apíyá yoí ñwíráríri emfáríni. ¹³ Arfá tígfáyíne enánáyí, xwíyíá Goríxoyá kwíyíþi síyikf nioníyá imónígfáyo uraríñþi arfá ókíarf umóníþoyi.” ríñoi.’ níriþi ríwamíñf nearí wíowáríriþíxíni.

Áñf Reodisiayo síyikf xíoyáyo nání xwíyíá uríñf náníriþi.

¹⁴ “Joxi síyikf nioníyá Reodisiayo ñweagfáyíyá aníñajomí ríwamíñf re nearí wíowáríriþíxíni, ‘Nepaxíñf imóníño —O Goríxo ámayo xíó imóníñþi nání wíwapíyíwíniþíniþí urowárénaþíþi nepáni wíwapíyíriþí xíxeni níþíni yáriþí enoríni. O amíþi níþíni Goríxo imíxíñþi míkí íkíñoríni. O re ríñoi uríriþíxíni, ¹⁵ “Amíþi seyíne yariñþi nání nioni níjfaríni. Sogwí dñf yinaríñþániñf yariñþíne, seyíne ríá síníñf nímoníro nioni aga pírániñf míniñfíþa yariñþíriþi. E nísearíri aí imíñf

ráríníjpi nímoniro aníní díní peá nínimoro ení mýarígíáríní. Sa sogwí díní yinaríníjpi yarígíáríní. Seyíné ríá nísíníri síjwiríyí, imíní níráríri síjwiríyí, ‘Ayí ananíríní.’ nímonímíníri éfríní. ¹⁶ Seyíné ríá mísínípa ero imíní mírárípa ero nero sa sogwí díní yinaríníjpi yarínagíá nání seyíné gí maníyo dání emí seaúrímómíáríní. ¹⁷ Sewaníníyíné ‘Amípí bí míneamúroneneríní. Amípí xwé ayá t́jwaéneríní. Amípí aí bí nání mikeamóníjwíní.’ níríníro aíwí gí síjwíyo dání seyíné imónígíá rípi nání aga majíá imóníjoi. Sípi imóníro áamá díní sípi seaipaxí imóníro uyípeayí imóníro síjwí supáríní imóníro íkwauyíxí imóníro egíápi nání sewaníníyíné majíá imóníjagíá nání ¹⁸ nioní seyíné ámí píráníní níxídípíríá nání ewayí xwíyíá rípi bí osearímíní, ‘Seyíné amípí wí mímúronígíáyíné imónípírí nání síjgá gorí ríá yeáána síkí nírixanowimáná awíaxí imóníjpi bí nioní bí níro áamá síjwí seanaríná íkwauyíxí enagí níseaníróná ayá seainínígíníri rapírapí apíá wení yínípirí nání bí bí níro pígí síjwíyo gíní níníro síjwí anípirí nání bí bí níro éfríxíní.’ osearímíní. ¹⁹ Ámá nioní díní síxí uyínáyí píráníní oníxídípoyíní míxí nuríri síyíkí weaíwapíyaríná enagí nání símí níxeadípéníro segí íwí yarígíápi ríwíamíní nímamoro éfríxíní. ²⁰ Aríá époyí. Nioní segí xwíoxíyo íwí éníjé bíaríwámíní nírómáná ówaní iwaní eearíní. Ámá go go manípá aríá níníri ówaní nínkwiirínáyí, o t́jé e nání nípáwirí o t́níní yawawí aíwá nawíní naníwíríní. ²¹ Ámá nioní níxídíróná xopíráríníjpi wíá gíyí gíyí nioní xopírárí níwíarímí gí ápoyá síá íkwianjwínamí xfo t́níní njweanápa ayí ení nioní t́níní gí síá íkwianjwínamí xe níjwearo áamáyo umenweápoyíní síjwí wínímíáríní. ²² Aríá t́gíáyíné enánáyí, xwíyíá Goríxoyá kwíyípi síyíkí nioníyá imónígíáyo uraríní rípi aríá ókiarí umónípoyí.” ríjoi.’ níríri ríwamíníjpi nearí wíowárírixíní.” níriníjíní.

4

Oríná níwínírná anínamí Goríxo t́jé e imóníjpi wíníjpi náníri.

¹ Xwíyíá apí ríxa nínírárimáná enáná Jononí weníní yáníáyí wíníjanígíní. Anínamí aní ówaní wína íkwiáríníjagí níwíníri maní xámí pékákíníjpi rarínagí aríá wíá axípa “Amípí apímí dání ríwíyo nímoníníápi síwá simí nání re nání yapeí.” nírenapíagí aríá níwíríná ² axíná re eníjíní. Goríxoyá kwíyípi níxíxéroníjíní. Níxíxéróáná weníní éáyí wíníjanígíní. Míxí ináyíyá síá íkwianjwí wína anínamí njwíráríníjagí wíníri anamí wo éfí njweanagí wíníri enjanígíní. ³ Anamí éfí njweano xegí imóníjpi, ayí síjgá awíaxí jasípá ríníjpi yá kíkírorí xwíníá earí yarínípa erí síjgá koníríaníyí ríníjpi ayíá ríri xwíníá earí yarínípa erí eno e éfí njweanagí níwíníri opínagwíá síjgá emerá ríníjpi níjwíníjpi síá íkwianjwí anamí xapíxapí eadíronagí níwíníri ⁴ íkwianjwí anamí dání ámí obaxí bí ²⁴ imóníjpi mídímídání níjwíráríníga punagí níwíníri áamá ámíná ²⁴ awa rapírapí apíá wení níyíníri amínanjwí síjgá gorí t́níní imíxíníjpi nídíkínímáná íkwianjwí mídímídání níjwíráríníga punípímí níjweaxa punagíá níwíníri ⁵ íkwianjwí áwínímí enínamí dání ápíanjwí néra urí íkaxí níra urí akíríwí níra urí yarínagí níwíníri uyíwí wé wíúmí dání wáú —Ayí Goríxoyá kwíyí wé wíúmí dání wáú apí náníri. Ayí síá íkwianjwí anamí símímaníjíní ápiáwí wearínagí níwíníri ⁶ íkwianjwí anamí símímaníjíní bí rawírawáníjpi imóníjpi bí rírímá síjwí wínípaxí imóníjpi wenagí níwíníri díní t́jé imóníjpi wáú wáú awa agwí ríwámíní síjwíní nírómíxa urí ríwí ríwámíní nírómíxa urí egíáwa áwíní e njwearo íkwianjwínamí mídímídání njwearo enagíá wíníjanígíní. ⁷ Díní t́jé imóníjpi wíníjwáwa wo raioníníjpi imóníjpi —Apí pusí sayí xwéríxa míxí yarínípiríní. Apíníjpi imóníjoríní. Ámí wo burímákaúníjpi imóníjoríní. Ámí wo áamá símímaníjíní iníjoríní. Ámí wo apurí nípípika waríníjpi imóníjoríní. ⁸ Awaú awaú awa woní woní íwí wé wíúmí dání wo ero wará nípíní síjwíní nírómíxa ugíáwaríní.

Ikwawiyirani, aríwiyirani, bi pñi mîwiárf anijf minf re nira warigfárfni, “Áminá Gorixo, o enj eánijf áamá woyápi tñi xixeni mimónijorini. Enjina dani jweari rina sni jweari rfwená anijf jweari enforini. Xewini xegf bi imónijorini. Aga xegf bi imónijorini. Oyi, aga xegf bi imónijorini.”⁹ Inina e nira nuro ikwianjwf anami jweanomi, anijf imónijomi seáyi e umero wé ikwianjwíyo ujwirárfiro yayf wiro éaná¹⁰ áamá áminá 24 imónigfá midimidáni éf jweagfáwa ikwianjwf anami jweanomi nupfkínimearo wigf aminanjwf sfñá gorf tñi imixiniñpí nípírfiro xfo tñj e nimoauróná re urarigfárfni,¹¹ “Negf Ámináoxi imónirf Nwáfáoxi imónirf enjoxni, amipí nñni enjpi imixinjoxi, ayf joxirni. Nipini pípimi dani marfái, joxi simónijfipimi dani imónirf apimi dani en sni imónirf enj enagf nani áamá nñni joxi seáyi e rímero wé ikwianjwíyo ríjwirárfiro ‘Enj wiárf nimúrori eánijoxi, ayf joxirni.’ rírfiro sipaxoxirni.” rarigfárfni.

5

Jono bikwf wina nitaminimáná wejagi winijf nánirni.

¹ Íkwianjwfnamí éf jweanjo wé náú tñi bikwf xopemixiniñj wina —Anami xegf rfwamijf neánirfna ínríwámíni eánirf seáyi ríwámíni eánirf enjnarini. Mixf nírinimáná tamixarijf wé wfúmi dñj biau tñi ikijinjñijf yárfiniñnarini. Ana ikwianjwfnamí éf jweanjo fá xirijagi sfñwf níwiniñi² ámi sfñwf winfáyf winijanigini. Anfnajf wo rfaiwá enj tñi re rarijagi winijanigini, “Wé rónijf imónijf go anani bikwf ana tamixiniñpí ararfkimf nerf parífaxf imónini?” rarijagi winijanigini.³ O rfaiwá e rarijagi aí anfnamí jweagfáyrfani, xwfárfimí jweagfáyrfani, xwfárfimí ínimí jweagfáyrfani, wo bikwf xopemixiniñj ana parífaxrfani, ínimí sfñwf winífaxrfani, wo mimónini.⁴ Nioní áamá wé rónijf imónijf wo bikwf ana níparírf ínimí sfñwf winífaxf imónijf wo nani pfá megínarfagfa sfñwf níwiniñi nani nioní jwf piyf wfírfnarfna⁵ áminá e jweagfáyf wo re nríñijnigini, “Joxi jwf meapaní. Arfá eí. Raionfñijf imónijho —O xiáwo írfño Judaoyá gwí axírfimí dani eweanjorini. Mixf ináyf Depitoyá xwfá piaxfyo dani iwíaronjorini. O Gorixo tñi xepíxepá nróniro mixf inigfáyo ríxa xopírfarf wíño enagf nani bikwf anami tamixiniñpí anani ararfkimf nerf parífaxrfini.” nríñijnigini.

Jono sipisipf miá womi winijf nánirni.

⁶ Nioní wenijf éáyf winijanigini. Sipisipf miá wo —O áamá pikigfónijf imónijorini. Siwanj wé wfúmi dñj waú erí sfñwf wé wfúmi dñj waú —Sfñwf apí Goríxoyá kwíyf wé wfúmi dñj waú xfo xwfá nrírfimíni wárfijpí nánirni. Sfñwf apí anirf enjorini. O ámináyf ákijá pánaunáná dñj tñj imónigfá waú waú ikwianjwfna tñj e midimidáni jweanáná xewanijho ikwianjwfna tñj e éf ronjagi winijanigini.⁷ O nurí bikwf ikwianjwfnamí jweanjoyá wé náúmíni xirijfna urápáná re enjñigini.⁸ Dñj tñj imónigfá waú waú awa tñi áminá 24 e njweaxa pugfáwa —Awa woní woní kitá fá xiríro íkfá dfá rfá yeáaná dñj nanj eaarfñj bi píreríxf sfñá gorf tñi imixinjyó magwf xeárfiniñpí —Apí áamá Goríxoyá imónigfáyf xwíyfá xfomi rírfimí wíarfáfárfni. Apí fá xiríro yarigfáwa tñi sipisipf miá tñj e nupfkínimearo⁹ sonj sfñj bi nrírfóná re urigfawixini, “Joxi rípfikíáná díxí nupeiríñpimi dani áamá fwf nani gwíñijf jweagfáyf Goríxoyá imóniprfá nani roayírfni. E nerfna áamá gwf wírf wírf níyoní dani wíyo roayírori pñé mfkf xixegfni rarigfá níyoní dñjyf wíyo roayírori wará xixegfni írfgfa níyoní dani wíyo roayírori wí e wí e gwf mónigfá níyoní dani wíyo roayírori enj enagf nani bikwf mixf ríñijnina anani nurárfi tamixiniñpí ararfkimf epaxoxirni.¹⁰ Áamá joxi roayírfyf negf Nwáfáoyá xwíoxfyo jweaprfá nani wímíxírf xfoyfá apaxfpanijf imónigfáyf o tñj e anani páwíarfáfapa ayf ení páwífaxf imóniprfá nani wímíxírf éf

enagí nání ayí seáyí e nimóniro xwáá t́yo umenweapírárini.” Sonj́ síj́ níriríná e rígwixini.

Sipísipí miáomi seáyí e umegáá nánirini.

¹¹ Nioní ámi weníj́ éáyí wíníjanigini. Íkwianwína t́ni d́j́ t́j́ imónigáá awaú awaú t́ni áminá 24 e níjweaxa pugáwa t́ni áwini e njweanáná anínaj́ d́j́ nímorí fá ropax́ maráá, aga ayá wí d́j́ mimopaxtý midimidáni xapixapí ní mudímoro aga mironárinagáa níwini ní wigí manj́ t́ni sonj́ raríjagáa aráa winíjanigini. ¹² Sonj́ níriróná enj́ t́ni re raríjagáa aráa winíjanigini, “Sipísipí miá píkgíto, áma níni ‘Seáyí e nimónirí neamenweapaxoxí, ayí joxirini.’ uríro ‘Amípí wí mí múropaxoxí, ayí joxirini.’ uríro ‘Pí pí níj́ fá enj́pi nání d́j́ aumaúmí iní paxoxí, ayí joxirini.’ uríro ‘Enj́ wíarí ní múrorí eáníjoxí, ayí joxirini.’ uríro wé íkwianwíyo unjwíráro seáyí émi umeró yayí umeró epaxorini.” E raríjagáa aráa níwiri ¹³ ámi amípí d́j́ t́j́ xó imíxíj́, anínami njweagááyírani, xwárími njweagááyírani, xwárími ínmi njweagááyírani, rawírawáyo njweanj́yírani, pí pí ayo enj́pírani, níni sonj́ níriróná re raríjagáa aráa winíjanigini, “Íkwianwínami éj́ njweanjo t́ni sipísipí miá t́ni seáyí émi umepaxí imónirí wé íkwianwíyo unjwíráripaxí imónirí seáyí e uméyoapaxí imónirí seáyí e níneaimónirí neamenweapaxí imónirí egíwaú enagí nání aníj́ míni e e néra úwanigini.” raríjagáa aráa níwiri ¹⁴ d́j́ t́j́ imónigáá awaú awaú “Nepa e imóníwínigini.” rayaríjagáa aráa níwiri áminá 24 imónigááyí awaúmi nupkínimearo seáyí e umearíjagáa wíníjanigini.

6

Sipísipí miáo bíkwínami tamíxíníjipi araríkími enj́ nánirini.

¹ Nioní sipísipí miáo bíkwínami tamíxíníj́ wé wíumi dánj́ waú enj́pi bí arfíkíagí níwíniríná d́j́ t́j́ imónigáá waú waú awa wo akiríwíníj́ níriríná “Eini.” raríjagí aráa níwiri ² weníj́ éáyí wíníjanigini. Osí apáa wenj́ wo wíníjanigini. Osomí seáyí e xenjweanjo éwaikí bá fá níxíriri njweanagí wíníjanigini. Amínanjwí áma míxí níriríná xopírará wíomi wiarígááyí wína omí míni wíáná o xopírará wíno yapí nímonirí ámayo xopírará wíamígini ní úagí wíníjanigini.

³ Bíkwínami tamíxíníj́ ámi bí sipísipí miáo arfíkíáná d́j́ t́j́ imónigáá waú waú awa ámi wo “Eini.” raríjagí aráa níwiríná wíníjanigini. ⁴ Osí ámi wo, ayí fá ríj́o úagí níwini ní Goríxo xe osomí xenjweanjo áma xwárími níwayiróniro awayini njweagááyí míxí níkwínaroro wíwini pípíkími inífríxini ní owíwapíyini ní síjwí wínaríjagí níwini ní e emini ní waríná kirá míxí nání sepiá bá míni wíowáragí wíníjanigini.

⁵ Bíkwínami tamíxíníj́ ámi bí arfíkíáná d́j́ t́j́ imónigáá waú waú awa ámi wo “Eini.” raríjagí aráa níwiríná weníj́ éáyí wíníjanigini. Osí úrapí pípíto onj́ wo wíníjanigini. Osomí seáyí e xenjweanjo ámayo aiwá onímíápi níwíayiri aí nígwí xwé urírapími wínta nání síkerfá bí fá níxírímáná xenjweanagí wíníjanigini. ⁶ Manj́píníj́ imóníj́ bí d́j́ t́j́ imónigáá waú waú awami áwini mí dání re raríjagí aráa winíjanigini, “Wítí aiwá síxí aga onímíáwá nání xegí nígwí rípi ronj́wáriní. Áma sí fá wíyimi omíj́ rí fá t́j́ neríná nígwí mearígíapi t́ni xixeni imóníj́wáriní. Barí aiwá síxí aga onímíá wíxaú wá nání xegí nígwí axípi weni. Joxí wítí aiwá t́ni barí aiwá t́ni xwírí fá ikíxéáná xegí nígwípi seáyí e imónínta enagí aiwí wainí uraxí t́ni íkíá sogwí gírísí imíxarígíapi t́ni nání nígwí seáyí e ronígini ní xwírí fá míkíxepani.” raríjagí aráa winíjanigini.

⁷ Bíkwínami tamíxíníj́ ámi bí arfíkíáná d́j́ t́j́ imónigáá yoparo “Eini.” raríjagí aráa níwiríná ⁸ weníj́ éáyí wíníjanigini. Osí síyo ríj́ wo wíníjanigini. Osomí

xenweaño —O xegí yoí Piyoyi wíríníjoríni. O xenweañoagi wíníjanigíni. Piyíjé Siwí Aníyo Wáraríjeyi ríníño nawíni ríwímíni níxenweámáná waríjagí wíníjanigíni. Goríxo awaú ámá xwíá rírí nírímíni biaú biaú imónígfá bimi nípkíríná xe míxí nání níwíwapíyiri pípkímí erí aiwá nání dífwí níwímíxírí pípkímí erí símiárí níwírí pípkímí erí síwí sayí oroanípoyíní níwímíxírí pípkímí erí éisixíní sítjwí wínowáríagi wíníjanigíni.

⁹ Bíkíwínami tamíxíníjépi ámi bí aríkiáná nioní weníjé éáyí wíníjanigíni. Rídiyowá nání íráfí noa peyíníjéyo ínímí ámá xwíyífá Goríxoyá wáf urímero Jisaso uréwapíyíníjépi aníjé míní xídíro yaríjagífá nání píkgíyíyá díníyí ínímí e yaríjagífá wíníjanigíni.

¹⁰ Ayí ení tíní re uraríjagífá arífá wíjanigíni, “Ámínáoxíní, aga xegí bí imónírí nepaxíjé imónírí enoxíní, sífá araríná sípí neaikárífá xwífáyo nweagífáyo pírfí mumamó nerí nene neapíkígífá nání ení mímeá nerí kíkífá erífáriní?” uraríjagífá arífá níwírí

¹¹ níyoní womíní womíní rapírapí apífá weníjé sepiá wú yínípírí nání míní níwírí re uraríjagí arífá wíjanigíni, “Seyíné bí onímíápi síní weníjé nero kíkífá nweáfríxíní. Seyíné seapíkífápa ámá ápo Goríxoyá xínáiwáníjé imóníro segí sérixímeá imóníro egífá wíníyo ení xe píkíríxíní yaiwíjépi tíní xíxení píkipíríe nání weníjé nerí nweáfríxíní.” uraríjagí arífá wíjanigíni.

¹² Bíkíwínami tamíxíníjépi ámi bí aríkiáná weníjé éáyí wíníjanigíni. Poboní ayíkíwí mé erí sogwí maní pípíó wáriní emá xífá ayífá níriríná ragí pwaríjépaníjé rírí ¹³ síní aní pírfíyo dání níwómíoaríná íkífá píkgí sogwí síní yófí mejáná ríwípí kíkídímí éáná píeroaríjépa axípi e píerorí ¹⁴ aní pírfí íkwí wínáníjé áwíní e naxínowárinímáná mídmídání níxopéga urí dífwí níní tíní pírfíwí níní tíní xámí imóníje dání níxoyípíga nurí ámi wí e imónírí yaríjagí níwíní ¹⁵ xwífáyo dání míxí ináyí tíní ámá wíyo seáyí e wimónígfáyí tíní porísíyo seáyí e wimónígfáyí tíní ámá amípí wí mímúrónígfáyí tíní ámá xwéríxa imónígfáyí tíní ámá kodíreakí nero xínáiwáníjé nímonírí omíjé wíiarígfá fíníyí tíní ámá wígfí omíjéni yarígfáyí tíní wíwaníjéyí síjé ófíyo pírfí nwearo dífwí síjé tíní enje yimáronímí pírfí nwearo yaríjagífá wíníjanigíni.

¹⁶ E nero dífwíyo tíní síjéyo tíní re uraríjagífá wíníjanigíni, “Síjé tíyíné, dífwí tíyíné, ananí seáyí e neaikwarímoí. Íkwíawínami éfí nweaño sítjwí neanírí sípísípí míáo wíkgí neaóníjépi pírfí neamamorí eníjíní rítí neateí. ¹⁷ Sífá sípíyí, sífá awaú wíkgí neaóníjépi enagí nání pírfí neamamopísíyí ríxa nímoníní enagí nání raríjéwíní. Apímí gone múropaxí imóníjéwíní? Oweoí.” raríjagífá arífá wíjanigíni.

7

Isíreríyí 144,000 egífáyo ipírífá eagífá náníríní.

¹ Apí e níwínárimáná anífnají waú waú xwífá sírfwí biaú biaú imoníjé mídmídání e éfí níroro imíjé xwífáyoraní, rawírawáyoraní, íkífá wíyoraní, mepa oenírí imíjé apíáú apíáú imoníje baríjépi nípíroro ronagífá níwíní ² anífnají ámí wo ipírífá Nwífá aníjé síní imóníjéyo nání íkwíroarígfápi nímaxírímí sogwí weaparíjémí dání nípeyírí anífnají Goríxo xe xwífá ríní rawírawá tíní xwífá íkíxéfríxíní sítjwí wíníjé waú waú awamí ení tíní ríaiwá nuríríná ³ áxémá níwírí re uríjénígíni, “None negí Goríxoyá ámá xegí xewaxomí díní níwíkwíroro nání xínáiwáníjé nímoníro omíjé wíiarígfáyo síní ipírífá mímayo míweapa enáná xámí xwífá tíní rawírawá tíní íkífá tíní xwífá míkíxepa époyí.” uraríjagí arífá níwírí ⁴ ayí rípi ení rínaríjagífá arífá wíjanigíni, “Ámá Goríxoyá ipírífá weáfá níní, 144,000 egífáyí, ayí Isíreríyí gwí rírí rírí imónígfá níyoní dáníyífríní. ⁵ Xíáwo íríño Judaoyárimí dání 12,000 ipírífá earo xíáwo íríño Gatoyárimí dání 12,000 ipírífá earo Rubenoyárimí dání 12,000 ipírífá earo ⁶ Asaoyárimí dání 12,000 ipírífá earo Napítaraioyárimí dání 12,000 ipírífá earo Manasaoyárimí dání 12,000 ipírífá earo ⁷ Símonoyárimí dání

12,000 ipírfa earo Ripaioyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Isakaoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo ⁸ Seburanoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Josepoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo Bejimanoyárimí dánj 12,000 ipírfa earo egfáy ayf apírini.” rinarinagfa arfa winanigini.

Ámá fá mīropaxí wí Gorixomí yayí wigfá nánirini.

⁹ Arfa e niwiárimáná weninj éáyf wininjanigini. Ámá ayá wí mirónarinagí wininjanigini. Dinj nimori fá ropaxí mimóninjyírini. Ayf ámá gwí xixegíni imónigfá niyoní dánjyírini. Gwí wírí wírí xixegíni imónigfáyorani, wará xixegíni írinjyorani, píné xixegíni rarigfáyorani, ayo niyoní dánjyí wí axí e nimirónáriro rapirapí apfa wenj niyínimáná ikwianwina tñi sipisipí miáo tñi agwírwámíni tñj e yayf niwiníro nání soná iwí fá nixiríro ¹⁰ meanj níróná enj tñi re rarinagfa wininjanigini, “Gorixo, ikwianwínamí éf nweanj ro tñi sipisipí miá ro tñi yeáyf neayimixemeáfíwaúrini.” ráná ¹¹ ikwianwina tñi áminá 24 e ninweaxa pugfáwa tñi dinj tñj imónigfá awaú awaú tñi áwini e enáná anfnajf midimidáni xapixapí nimudfimo rogfáyf ikwianwínamí sfmímanjrwámíni nípíkinímearo Gorixomí yayf numeróná ¹² re rarinagfa arfa winanigini, “Ripi aga nepa imónini. Negí Gorixo yayf umepaxo imóniri seáyí émi umepaxo imóniri nñi nání dinj aumaúmí inipaxo imóniri yayf wipaxo imóniri weyf umearipaxo imóniri seáyí e nīneaimóniri neamenweapaxo imóniri enj sixí eánipaxo imóniri enj enagí nání aninj miní íníná e e néra úwanigini. Nepa xixeni e imóníwinigini.” rarinagfa wininjanigini.

Rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáfáyf nánirini.

¹³ Sinjwí e winaríná áminá e ninweaxa pugfáwa wo re niriniginigini, “Ámá rapirapí apfa wenj niyínimáná re rogfá tiyf giyfírini? Gimí dání bfáyírini? Joxí nijfáraní?” níríagí ¹⁴ nioní re urinjanigini, “Oweoi, ápoxini nijfáriní.” uríagí o re niriniginigini, “Ámá tiyf xeaninj xwáfárimí bí tñi xixeni mimóní seáyí e imóninj wímeanjipimí dání bfáyírini. Wigí rapirapí ragí sipisipí miáoyáyo igfá eáná apfa wenj imóninjírini. ¹⁵ Ayínáni Gorixoyá ikwianwínamí sfmímanjímí dání éf nīroro xegí anj njwá riwámí dání ikwáwiyirani, áríwiyirani, Gorixoyá apaxfpáninj imónigfáyf wiirigfápa axípi wiirigfáriní. Íkwianwínamí éf nweanjo aninj simanjwíninj yeáyf wimixínfáriní. ¹⁶ Ámá tiyf ámi bí agwí nání mepa ero iniigí nání mīwinípa ero sogwí xaiwí mīwanípa eri amípi wí wigí waráyo rímmeninjwíninj mīweánípa eri enfáriní. ¹⁷ Ayf rípi nánirini. Sipisipí miáo, ikwianwínamí áwini e éf roño sipisipíyo xiáwo píraninj mearinjípa ámá tiyo axípi nīmeríná iniigí siminj ayf nīniríná dinj niyiminj imóníprí nání tñj e nipemeámí unfáriní. Xeaninj wímeaaríná njwí eearigfápi ení Gorixo sinjwirixí nñi kwíkwírimí winfáriní.” niriniginigini.

8

Sipisipí miáo bikwíyo tamixíninj yoparípi arfkinj nánirini.

¹ Bikwínamí tamixíninj yoparípi arfkináná re imóníagí wininjanigini. Anfnamí njínífa nimónáriní bí onímíapí e nemáná enáná ² anfnajf Gorixoyá agwírwámíni rogfá wé wfúmi dánj waú imónigfáwamí pékákí wé wfúmi dánj waú wíagí wininjanigini.

³ Anfnajf ámi wo pírerixí sfjá gorí tñi imixíninj wina fá nixirímí nībírí íráf sfjá gorí tñi imixíninjípi tñj e —Apí ikwianwínamí agwírwámíni oninjpríriní. Apí tñj e éf róaná xwíyífa ámá Gorixoyá imónigfá nñinyí xfómí rírímí wiarigfápi —Apí íráfyo nanjwí rídiyowá yarigfápininj wenjpríriní. Apí tñi nawíni rífa oikéaríní ikfá dfá rífa yeáná dinj nanj earinj xwé bí mīni wíagí ⁴ anfnajo e rífa ikearíná xegí wéyo dání ikfá dfápiyá sinadinj tñi ámá Gorixoyá imónigfá xfómí yarinj wigfápi tñi nawíni xfo sinjwí aníne peyíagí nioní sinjwí nīwiníri ⁵ anfnajo pírerixí sfjá gorí tñi imixíninjina

ámí nímearí ríkwamíjé íráfyo wenjépi níxerí píreríxínami magwí níyárimáná xwáfyo mamówáríjéjigíní. Mamówáráná akíríwí rírí ikaxí rírí ápiawí okírí poboní erí éagi wíníjanigíní.

Anjínajé waú waú pékáké ríjé náníjé.

⁶ Anjínajé wé wíúmí dání waú, pékáké wa téní xixení xírígíáwa pékáké raníro nání nímxárínímáná ⁷ wo iwamíó pékáké ráná re enjínigíní. Anjínáiké téní ríá téní ragí téní nawíní xwáfyo píeróáná xwáfá níriní biaú bí enjépi bíbimí enjéyí amípi ríá nínowáríríná ará níní nínírí aí íkíá oríwámí dáníní nepeáríagi wíníjanigíní.

⁸ Anjínajé ámí wo pékáké ráná re éagi wíníjanigíní. Bí dífwí míjé xwé ápiáwí wearíjéjéjé imóníjéjé rawírawáyo mamówárínáná rawírawá níní biaú bí imóníjéjé bíbí apí níjépi ragí imónírí ⁹ nanjé amípi rawírawáyo yaríjéyí níní biaú bí enjépi bíbí píyí erí ewé amípi rawírawáyo waríjéyí níní biaú bí enjépi bíbí xwíríá íkíxénírí éagi wíníjanigíní.

¹⁰⁻¹¹ Anjínajé ámí wo pékáké ráná re éagi wíníjanigíní. Síjé xwé wo —O xegí yofí Yíkí Yaríjéyí ríníjéjé. O uyíwí wírí ápiáwí níweríníjé anjínami dání nípiéroríná iníjéjé wearíjéyí téní símíjé meaaríjéyí téní níní biaú bí imóníjéyí bíbimí píeróáná apí níjépi yíkí imóníjéjé. Ámá iníjéjé apímí níjéjé yíkí imóníjéjé nání obaxí péagí wíníjanigíní.

¹² Anjínajé ámí wo pékáké ráná re éagi wíníjanigíní. Sogwí píjé rakínírí emá píjé rakínírí síjé píjé rakínírí éagi nání íkwáwíyíná biaú bí imóníjéjé bíbimí dání sía níyínárírí sogwí manípa erí áríwíyíná biaú bí imóníjéjé bíbimí dání ení sía níyínárírí emá téní síjé téní wíá mókípa erí éagi wíníjanigíní.

¹³ Nioní ámí weníjé éáyí apurí wo anjé píjéjé ayá áwíníyo nípuríná enjé téní re raríjéjé aríá wíjanigíní, “Ine, anjínajé awa waú wo yoparowa, ríxa pékáké níjéjé nání imóníjéjé. Awa ráná ámá xwáfyo jéwéagíáyo wímeanjépi nání ine! Ine!” raríjéjé aríá wíjanigíní.

9

Anjínajé awaú awaú pékáké níjéjé enáná ámí wo ríjé náníjé.

¹ Anjínajé pékáké xírígíáyí yoparí waú wo awayá wo pékáké ráná nioní síjé anjínami dání píerónjé wo xwáfami wenjépi níwínírí síjéjé síríríkí yoparí bí mímoníjéyí nání kípi wíagi ² o nurí síríríkí yoparí bí mímoníjéyí íkwíáná re éagi wíníjanigíní. Síjéwíríá ríá xwé bimí ronjéjépi dání awímíjéjé níjéjé síríríkí ayímí dání péyíagi wíníjanigíní. Péyíáná sogwí íkwapíjé méarí agwíníjé táríjéjé nání anjé píjé síjéjé mepa erí yaríná wíníjanigíní. ³ Áxwaxí síjéwíríá apímí dání péyemíaríjéjé wíníjanigíní. Wáre xwáfyo enjépi sídíjé waríjéjé áxwaxí apí ení xe wáreníjé sídíjé opaxí imóníwíníjéjé Goríxo síjéwí níwínírí ⁴ áxwaxí apímí njéwí ikaxí re uríníagi wíníjanigíní, “Ará téní íkíá téní amípi sowíníjé imóníjéjé téní níjéjé kíjéjé mípímíxípaní. E nerí aí ámá Goríxoyá mímonípa nero nání xegí ípíríá méánígíáyo ananí xwíríá íkíxéjéjé.” uríníagi níwínírí ⁵ ámá ayo xwíríá níkíxeríná xe píkíríxínírí síjéwí míwíní nerí ríníjé bí —Ríníjé áxwaxí ayí wíaríjéjé wáre ámáyo sídíjé óáná ríníjé wíaríjéjé, ayí axíjéjé imóníjéjéjé. Ríníjé apíní níwíá waríná xe emá wé wú núní pwéwíníjéjé síjéwí wíníagi wíníjanigíní. ⁶ Áxwaxí apí ámá ríníjé ayíkíwí míwínípa yaríná ríxa “Opémíní.” níwímóníro íkíjéjé sípí níwíníro “Aríjé neríná péjéjéjé?” níyáiwíro aíwí íná wí níjéjé imóníjéjéjé. ⁷ Áxwaxí ayí osí ámá míxí nání nímeámí nuríná níkíjéjéjé yímároaríjéjé imóníjéjé níwínírí wíjé míjéjé amínanjéwí síjé gorí téní imíxíníjéjé dífkíníro símímanjé ámá símímanjéjé iníro ⁸ wíjé díá sepiá apíxí wíwayáníjéjé wéro wíjé síwanjé

pusí sayí raioníyí riniñíyíyá siwaníniñí wero ⁹ agwírwámíni níkíniñí kapá tñi imixiniñínaníñí ñwiráriníro enagíá winíñanigíni. Íwí wigí nípípká nuróná raríñpi, ayí osí obaxí mǎxí nání nimeámí nuríñá raríñpa riri osí karí obaxí mǎxí nání níropémi nuríñá raríñpa riri yaríñagi winíñanigíni. ¹⁰ Wigí íkwémíñíyí wáre sidíñí waríñíyíniñí imóníñagi winíñanigíni. Ámáyo emá wé wúmi ríniñí wipaxí imónípríráyí ayí wigí íkwémíñíyo dání sidíñí waríñíyiríni. ¹¹ Mǎxí ináyí áxwaxí ayo seáyí e níwimóníri umenweaño, ayí aññají sirírikí yoparí bí mimóníñíyimi menweañoríni. O xegí yoí Xibiruyí píné tñi níriríñá Abadonoyí raríñíforíni. Gírikíyí píné tñi níriríñá Aporiyonoyí raríñíforíni. Yoí nípiáuní mǎkí ayí o íríkíaríño enagi nániríni.

¹² Ríwíyo wímeanípi nání “Ine” biaú bí ríípi bí ríxa apí wímeaní. Biaú apimi ríwíyo imóníñípiáú siniríni.

Aníñají awa yoparo tñño pékákí ríñí nániríni.

¹³ Aníñají pékákí xirígíá awa yoparo tñño pékákí ráná íráí sñjá gorí tñni imixiniñí Goríxoyá símímanímiñí oníñípiyá siwaní biaú biaú tññí e dání maní bí níriríñá ¹⁴ aníñají pékákí íá xirígíá yoparo tññomi re uraríñagi aríá winíñanigíni, “Aníñají waú waú iniíñí Yupíretisí rapáú tññí e gwí ñweagíáwami wíkwewárei.” uraríñagi aríá níwirí ¹⁵ aníñají awaú awaú —Awa ríxa xwiogwí o imóníri emá o imóníri sía ayi imóníri éaná e éfiríxiniñí wimíxaríñowaríni. Awa nuro ámá xwíá nírimíni ñweagíáyí biaú bí imóníñíá bimi pípkímí epíríá nání wíkwewaríñagi níwiníri ¹⁶ “Ámá mǎxí nání osíyo xenweagíáwa dññí nímorí íá míropaxí imóníño. Níni 200,000,000 imóníñíáwaríni.” raríñagi aríá winíñanigíni. ¹⁷ Osí tñni seáyí e xenweagíáyí tñni nioní oríñá níwiníñá rípiñíñí imóníñagi winíñanigíni. Seáyí e xenweagíáyí níkíniñí ríániñí ayíá riri onagwá werí siyó riri eníyí imaníro osí mññí pusí sayí raioníyí riniñíyíyá mññíniñí imóníri osí maníyo dání ríá ápiáwí tñni síñwiríá tñni sñjá xegí yoí sarípiá riniñí ríá síñí iníñpi tñni kwíyí orí yaríñagi síñwí winíñanigíni. ¹⁸ Ríá ápiáwí tñni síñwiríá tñni sñjá ríá síñí iníñpi tñni osíyíyá maníyo dání kwíyí omomí neríñá xeaníñí apiaú apí imóníñípiimi dání ámá níni biaú bí imóníñíá bimi píkiáríñagi winíñanigíni. ¹⁹ Osíyíyá sowí sidíñíniñí nímonímáná sírífíwí sidíñí mññí imóníñagi nání apimi dání ámáyo píkiaríñíá enagi nání ayí wigí ení eániñí ámá píkipaxí imóníñpi maníyo dání imóníri sowíyo dání imóníri enagi winíñanigíni. ²⁰ Ámá níni biaú bí imóníñíáyo xeaníñí apiaú apí níwikíríñá bíbiaú mípíkiárípiáú re egíawixíni. Wigí ñwíá wé tñni imíxíñípi peá mímopa nero imíó dññí wíkwíroaríñípi píní míwiárípa ero wigí ñwíá sñjá gorí tñni imíxíro sirípiá tñni imíxíro kapá tñni imíxíro aga sñjá tñni imíxíro íkíá tñni imíxíro yaríñípi —Apí wí síñwí aníri aríá wirí añí erí míyaríñípiñí. Apí aníñí miní íá níxíriro símí símí e mearíñípi píní míwiárípa egíawixíni. ²¹ Wigí píkiáwíró néra waríñípi tñni ayíá néra waríñípi tñni íwí niga waríñípi tñni íwí meamearíñípi tñni apí nípiñí ení ríwímiñí mímamogíawixíni.

10

Jono bíkwí onímiá bíkwí nurápirí niñí nániríni.

¹ Nioní weníñí éáyí winíñanigíni. Aníñají ení síxí eániñí ámi wo —O agwí xopíxopí róníri xegí mññíyo opíñagwíá dñkíniñí nerí xegí símímaní sogwíniñí wíá ókiriñí xegí síkwíyo dání ríá ápiáwíniñí werí nemáná aññami dání wepíñaríñagi winíñanigíni.

² O bíkwí onímiá paríniñí bíkwí íá níxíriñí síxíxíñí níroríñá síkwí náú rawírawáyo osaxíri onamíñú xwíáyo osaxíri nerí nírómáná ³ pusí sayí xwéríxa raioníyí riniñí awí níriríñá ayá wí yaiwiámí máraríñpa ení tñni nírimáná enáná akíríwí wé wíwími dññí waú rayíñíawixíni. ⁴ Akíríwí wé wíwími dññí waú apí nírayimáná enáná nioní ríxa ríwamíñí eámíniñí yaríñá xwíyíá aññami dání re ríñenapíñagi aríá winíñanigíni,

“Xw̄iyá ak̄ir̄iw̄ wé w̄úm̄i dán̄j̄ waú ap̄i n̄ir̄r̄íná r̄f̄ap̄i r̄fwam̄iñ̄ meapa ner̄i ín̄im̄i áyá eaárei.” rinénap̄taḡi ar̄fá n̄iwir̄i ⁵ an̄fnaj̄s̄ sikw̄f̄ sis̄ix̄ir̄f̄ n̄ir̄or̄íná raw̄irawáyo osax̄ir̄i xw̄fáyo osax̄ir̄i en̄aḡi win̄fáyo wé náú n̄im̄feyoar̄i an̄fnam̄i nim̄ix̄ir̄i ⁶ s̄f̄n̄á wom̄i dán̄fn̄iñ̄f̄ n̄ir̄r̄íná an̄iñ̄f̄ ín̄íná ñweaño t̄ñ̄f̄ e dán̄i —O an̄f̄na im̄ix̄ir̄i am̄ip̄i n̄fn̄i e en̄j̄yf̄ im̄ix̄ir̄i eri xw̄fár̄i im̄ix̄ir̄i am̄ip̄i n̄fn̄i e en̄j̄yf̄ im̄ix̄ir̄i eri raw̄irawá im̄ix̄ir̄i am̄ip̄i n̄fn̄i e en̄j̄yf̄ im̄ix̄ir̄i eri en̄j̄or̄in̄i. O t̄ñ̄f̄ e dán̄fn̄iñ̄f̄ an̄fnajo re rar̄iñ̄aḡi win̄ñ̄aniḡin̄i, “Gor̄ixo ‘E éim̄iḡin̄i. E éim̄iḡin̄i.’ yaiwiár̄iñ̄f̄p̄i s̄in̄i yóm̄iñ̄f̄ wí nen̄imen̄iñ̄o. ⁷ An̄fnaj̄f̄ pékák̄f̄ f̄á x̄ir̄iḡf̄áȳf̄ yoparo pékák̄f̄ rin̄f̄ap̄i t̄ñ̄íná Gor̄ixo en̄íná dán̄i d̄iñ̄f̄ neñ̄w̄iper̄i yum̄í d̄iñ̄f̄ ‘E éim̄iḡin̄i. E éim̄iḡin̄i.’ yaiwiár̄iñ̄f̄ xeḡf̄ wfá rókiamoağ̄f̄awam̄i —Awa xeḡf̄ x̄in̄áiwán̄iñ̄f̄ nimón̄iro om̄iñ̄f̄ wiiağ̄f̄awarin̄i. Awam̄i áwan̄f̄ ur̄iñ̄f̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i ax̄f̄p̄i nen̄f̄ar̄in̄i.” An̄fnajo e rar̄iñ̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄i ⁸ man̄j̄ an̄fnam̄i dán̄i rinénap̄taḡi ar̄fá wíap̄i ámi n̄ir̄in̄ir̄íná re rinénapar̄iñ̄aḡi ar̄fá win̄aniḡin̄i, “Jox̄i nur̄i an̄fnaj̄f̄ sis̄ix̄ir̄f̄ n̄ir̄or̄íná raw̄irawáyo osax̄ir̄i xw̄fáyo osax̄ir̄i ner̄i roñ̄om̄i b̄ikw̄f̄ par̄in̄iñ̄f̄ f̄á x̄ir̄iñ̄f̄p̄ikw̄i ur̄apei.” rinénapar̄iñ̄aḡi ar̄fá n̄iwir̄i ⁹ nion̄i nur̄i an̄fnajom̄i “B̄ikw̄f̄ on̄imiáp̄ikw̄i niapei.” ur̄f̄aḡi o re n̄ir̄iñ̄iniḡin̄i, “Jox̄i n̄in̄ir̄áp̄ir̄i nei. N̄in̄ir̄íná man̄j̄yo aw̄f̄i p̄f̄k̄f̄ iniñ̄ḡin̄iñ̄f̄ n̄is̄ir̄i aiw̄i agw̄f̄yo dán̄i aȳf̄ yik̄f̄ r̄idun̄in̄iñ̄o.” n̄ir̄f̄aḡi ¹⁰ nion̄i b̄ikw̄f̄ on̄imiáp̄ikw̄i nur̄áp̄ir̄i n̄in̄ir̄íná ḡf̄ man̄j̄yo aȳf̄ aw̄f̄i p̄f̄k̄f̄ iniñ̄ḡin̄iñ̄f̄ níaḡi aiw̄i n̄inowár̄imáná en̄áná ḡf̄ agw̄f̄yo dán̄i yik̄f̄ n̄idun̄f̄aḡi ¹¹ awa re n̄ir̄iḡf̄awix̄in̄i, “Am̄ip̄i áamá gw̄f̄ wir̄f̄ wir̄i obax̄f̄ imón̄iḡf̄áyo w̄imeari áamá ax̄f̄ e gw̄f̄ món̄iḡf̄á obax̄f̄yo w̄imeari xw̄iyá m̄f̄k̄f̄ xeḡf̄ b̄i xeḡf̄ b̄i rar̄iḡf̄á obax̄f̄yo w̄imeari m̄ix̄f̄ in̄áȳf̄ obax̄f̄yo w̄imeari en̄f̄ap̄i nán̄i ámi wfá rókiamoi.” n̄ir̄iḡf̄awix̄in̄i.

11

Gor̄ixo imón̄iñ̄f̄p̄i nán̄i m̄f̄k̄f̄ imón̄ip̄is̄f̄iwaú nán̄ir̄in̄i.

¹ Iwam̄f̄o yar̄iḡf̄á xoȳf̄wán̄iñ̄f̄ imón̄iñ̄f̄ wá n̄iniap̄ir̄i re n̄ir̄iñ̄iniḡin̄i, “Jox̄i n̄iwiáp̄fn̄imeari an̄j̄ Gor̄ixon̄i nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i xoȳf̄wá awá t̄fn̄i iwam̄f̄o e e néra ur̄i r̄id̄iyowá nán̄i ír̄áf̄ on̄iñ̄f̄p̄im̄i iwam̄f̄o eri áamá n̄b̄iro Gor̄ixon̄i yaȳf̄ n̄imeariğ̄f̄áyo f̄á r̄iróm̄f̄ eri ei. ² R̄id̄iyowá yar̄iḡf̄iwám̄i wáfwám̄i ‘Xe oeni.’ n̄iyaiwir̄i iwam̄f̄o mepan̄i. Áamá gw̄f̄ xen̄w̄yf̄f̄ wiḡf̄ d̄iñ̄f̄ t̄fn̄i xe éf̄r̄ix̄in̄ir̄i s̄iñ̄w̄f̄ win̄fá en̄aḡi nán̄i iwam̄f̄o mepan̄i. Wiḡf̄ d̄iñ̄f̄ t̄fn̄i neróná emá 42 pwear̄fná an̄j̄ ñw̄f̄ap̄im̄i xórór̄f̄ nero sip̄i wikár̄ip̄r̄f̄ar̄in̄i. ³ Sip̄i wikár̄ar̄fná ḡf̄ áamá nion̄i imón̄iñ̄ap̄i nán̄i m̄f̄k̄f̄ imón̄iḡf̄iwaú xe wfá urókiamopax̄f̄ oimón̄ip̄iȳin̄ir̄i s̄iñ̄w̄f̄ win̄áná awaú okiȳf̄á wí min̄f̄ bek̄f̄ wú ñik̄f̄k̄iyin̄imáná s̄f̄á 1,260 imón̄iñ̄yf̄f̄ —S̄f̄á aȳf̄ emá 42 nán̄i x̄ixen̄i imón̄in̄i. S̄f̄á aȳf̄ pwear̄fná áamá wiḡf̄ fw̄f̄ néra war̄iḡf̄ap̄i r̄fw̄im̄in̄i omamópoȳin̄ir̄i wfá urókiamop̄is̄f̄ir̄in̄i.” n̄ir̄iñ̄iniḡin̄i. ⁴ Awaú ík̄f̄á orip̄tȳf̄ r̄in̄iñ̄f̄ waú t̄fn̄i íkwian̄w̄f̄ uȳfw̄f̄ ikwiár̄ip̄r̄f̄a nán̄i win̄fx̄aú t̄fn̄i s̄im̄iman̄j̄ Gor̄ixoyá —O xw̄fá n̄iyon̄i nán̄i Áminá imón̄iñ̄or̄in̄i. Oyá s̄im̄iman̄j̄m̄in̄i roñ̄f̄p̄i yap̄i imón̄iḡf̄iwaúr̄in̄i. ⁵ Áamá awaú t̄fn̄i m̄ix̄f̄ inar̄iḡf̄áȳf̄ awaúm̄i sip̄i wikár̄an̄ir̄i ner̄fnáȳf̄, awaúyá man̄j̄yo dán̄i r̄f̄á ápiáw̄f̄ n̄ipeyear̄i ayo r̄f̄á n̄in̄f̄ar̄in̄i. “Awaúm̄i sip̄i owikár̄aneyi.” yaiwíf̄á ḡiȳf̄ ḡiyo r̄f̄á apim̄i dán̄i aga n̄ip̄kip̄is̄f̄ir̄in̄i. ⁶ Emá awaú wfá urókiamoağ̄f̄iyo iniá meapa oen̄ir̄i an̄j̄ p̄ir̄fnam̄i yeáȳf̄ yim̄ix̄ar̄ipax̄f̄ imón̄ir̄i iniñ̄ḡf̄ raḡf̄ imón̄in̄i nán̄i im̄ix̄ipax̄f̄ imón̄ir̄i ḡin̄i ḡiná “Xw̄fáyo ñweağ̄f̄áyo e owikár̄aiȳf̄.” wimón̄fná anan̄i eḡf̄ d̄iñ̄f̄ t̄fn̄i xean̄iñ̄f̄ aȳf̄ aȳf̄ n̄fn̄i wikár̄ipax̄f̄ imón̄ir̄i neri ⁷ xw̄iyá Gor̄ixo wfá rókiamóisix̄in̄ir̄i ur̄iñ̄f̄p̄i t̄fn̄i x̄ixen̄i r̄ixa nur̄ár̄imáná en̄áná nañ̄w̄f̄ m̄ix̄f̄ yar̄iñ̄f̄ sir̄ir̄ik̄f̄ yopar̄f̄ b̄i m̄imón̄iñ̄yf̄im̄i dán̄i peyeañ̄o awaú t̄fn̄i m̄ix̄f̄ nin̄iro awaúm̄i xop̄ir̄ar̄f̄ n̄iwir̄i p̄ikin̄f̄ar̄in̄i. ⁸ P̄ik̄iáná p̄iyowá an̄j̄ xwé apim̄i —An̄j̄ eḡf̄ Ámináom̄i en̄i yekw̄iroar̄iḡf̄ap̄i nán̄i rar̄iñ̄in̄i. An̄j̄ ap̄i nán̄i n̄ir̄r̄íná ras̄f̄ n̄ir̄iro Sodom̄iȳf̄ r̄iro Isip̄iȳf̄ r̄iro yar̄iḡf̄ap̄ir̄in̄i. An̄j̄ xwé apim̄i awaú óf̄ e p̄iȳf̄ op̄is̄f̄ir̄in̄i. ⁹⁻¹⁰ E p̄iȳf̄ wen̄áná s̄f̄á wiyá wiyi nór̄ir̄i ámi wiyi ór̄im̄in̄ir̄i yar̄fná áamá wará x̄ixeḡfn̄i ír̄iro eḡf̄áyo dán̄j̄ t̄fn̄i gw̄f̄ wir̄f̄ wir̄i imón̄iḡf̄áyo dán̄j̄ t̄fn̄i

píne xixegíni rariğfáyo dánj tñi gwí bi bi móniğfáyo dánj tñi nibimiro xe piyowaúmi xwáfá oweyárfpoyinri siñwí miwinipa nero siñwí niwinayiro wfá rókiamófiwaú, áma xwáfáyo ñweagfáyo rñniñf ayikwí niwia múfiwaú rixa péagfi nání ayf yayf seáyimí dání néra upírfárini. E neróná aiwá xwé nimixiro ñiga uro wigf ámayf yayf owinri amipí naníyí anfá yanf iníro néra warfná ¹¹ rixa sfá wíyaú wíyi nórimáná wíyíjimi áwini e dání re eníniğini. Gorixo xfomi dání ámi awaúmi diñf sixf uyaráná awaú ámi siñf neri éf roğfisixini. Éf róaná áma awaúmi siñwí winayarğfáyf diñf niyága nuro wáyf ayikwí miwinarfná ¹² awaú xwíyáf bi anfnami dání enf tñi re rñenapğagf arfá wigfisixini, “Awagwí re nání yapípiyí.” Arfá e niwiri agwf tñi anfnami nání peyarñagfi awaú tñi mixf iníğfáyf siñwí winowaráná ¹³ axiná re eníniğini. Pobonf xwáfá yaiwiámf eníniğini. Xwáfá yaiwiámf éaná anf anf apimi mriñniñf wé wúkaú imóniñpi bi niñini pinanowiri áma e ñweagfá ení 7,000 penowiro éagfa anf apimi ñweagfá mipefáyf enf óf nikáriníro Nwáfá anfnami ñweañomi seáyí e numeróná “Enf éániñoxi, ayf joxirini.” urarñagfa winñjanigini. Nioni oriñá niwinirfná e winñjanigini.

¹⁴ Rfáfáyo wímeanpi nání “Ine” biaú bi rípi áwini e enípi rixa api imóniğoi. Apimi rfáfáyo imóninpi anfní imóninñoi.

Anfnajf pékákf xirigfá yoparo pékákf rñf nánirini.

¹⁵ Anfnajf pékákf xirigfá wé wfúmi dánj waú imóniğfáwa yoparo pékákf ráná anfnami dání manf obaxf enf tñi re niñga warñagf arfá winñjanigini, “Xwáfárimí menweapaxf nání imóniñpi siní wíyíyá marfái, rixa negf Ámináo tñi xegf áma nene yeáyf neayimixemeanfa nání oyá diñf tñi arfowayá xwáfá piaxíyo dání iwiaronfoyf rariñwáo tñi awaúyápinirini. O wí anfá mimónf anñf íníná niñweari menweanfáriní.” niñga warñagf arfá niwiri ¹⁶ áma áminá 24 Gorixo tñf e íkwianwíyo éf niñwearo xapixapf niñweaxa pugfáwa wigf sfmímanfmíni niñfkinimearo Gorixomi yayf numeróná ¹⁷ re urarñagfa arfá winñjanigini, “Áminá Gorixoxini, enf sixf éániğfá niyoní seáyí e wimóniñoxini, ríná ñweari eníná dání anñf ñweari enoxini, joxi eníná dání enf sixf éániñf néra bagfpi tñi rixa xixeni neri xwáfárimí iwamfó menweañagf nání none yayf siarñwini. ¹⁸ Áma gwí bi bi móniğfá nñni joxi nání wikf niñroníro ‘Omí iními wí wurfnaníméwini.’ yaiwiğfá aiwí joxi ayo wikf wóniñpi wíwapíyiríná rixa nimóninñoi. Ríná áma pegfáyo xwirixf numeri eyeyíromf wirínarini. Ríná wfá rókiamoarigfá, dixf rínáiwánñf nimóníro omñf siarigfáyo yayf niwimori ‘Api wíimigini.’ yaiwinípi mñni wirí áma dixf imóniğfá joxi nání wáyf niñsiro píranñf xfdarigfá, siyikwñniñf imóniğfáyorani, xwénñf imóniğfáyorani, ayo ení yayf niwimori ‘Api wíimigini.’ yaiwinípi mñni wirí áma xwáfárimí xwirfá ikixearigfáyo xwirfá wikxeri eríná, ayf rixa rínarini.” rariñagfa arfá niwiri winñjanigini. ¹⁹ Gorixoyá anf ñwáfá anfnami eníwá fkwíniñf bokisf xwíyáf Gorixo eníná réoarñpi nání imixiniñfwá anf iwámi dání siñani imóniri éaná re eníniğini. Ápianwf ókímixayiri ikaxf rayiri akirwf rayiri pobonf eri anfnaikf ayá wí eri éagf winñjanigini.

12

Ekíyñf iwí wo inñpi tñi apixf wí inñpi tñi nánirini.

¹ Ekíyñf anf pírfáyo ayá sfwf ropaxf bi niñirfná rípi imóniñniğini. Apixf wí — Í sogwo rapirapñniñf yinri xegf síkwf emáomi ikwiáriní aminañwf siñf wé wúkaú síkwf waú tñf dñkíniñf nemáná ² niaíwf agwf eníriní. Í niaíwf xirimniñf nání siñwí wanarñagf rñniñf ayikwí miwinarñagf nání “Anfní oxirimniñf.” niyairini “yeyí” rñniğini.

³ Ekíyinjí ámi bí anj píríyo niníríná rípi imóníjínigíni. Iwí ayíá ríjé xwé wo —O míjé wé wíúmí dánj waú imorí síwanj wé wúkaú míjéyo dání rémówapírí dírf mǐxǐ ináyǐ dǐkínarǐgǐá imóníjé wé wíúmí dánj waú míjéyo xixení nǐdǐkǐga urí enjoríní. O anj píríyo e síjání nimónírí re enjínigíni. ⁴ Síjé biaú bí egǐá bímí xegǐ sowí tǐnǐ anjínámí dání aláírómǐ énapáná xwǐáyo píérínówinjínigíni. E nemáná iwí xwéó “Apǐxǐ nǐáíwǐ xírímínírí yaríjǐ ríxa nǐáíwǐ xíráná oroanímíní.” nǐyáiwírí ímí agwǐrǐwámíní urojáná ⁵ í nǐáíwǐ oxí womí —O ainǐxǐ wá fá nǐxírírí áamá gwǐ bí bí mónǐgǐá nǐyoní umenjweanǐa nání imónírí xwǐyǐá xǐoyápipímí mímúropaxǐ imónírí enforíní. Omí í xíríníjínigíni. Nǐáíwǐ omí nǐxírímáná enjáná íwo Goríxoyá díjé tǐnǐ xǐo íkwianjwǐnamí njweanǐe nání nǐpeyírí njweanjáná ⁶ apǐxǐ áamá díjé meanjé e nání éf unjínigíni. Goríxo í e nání éf nurí njweáwínǐgínírí aníjǐnǐ wímǐxǐyárinǐe nání nurí njweanjáná aiwá nǐwiro píráníjé mearíná sǐá 1,260 nóra unjínigíni.

⁷ Anjínámí dání mǐxǐ ninowíápǐnǐróná anjínájé Maikoroyí ríníjǐo tǐnǐ xegǐ anjínájowa tǐnǐ mǐdání nǐrómáná iwí xwéó tǐnǐ mǐxǐ niníróná iwo ení anjínájé xǐomí xǐdarǐgǐáwa tǐnǐ mǐdání nǐrómáná mǐxǐ niníro aí ⁸ iwowa enjé mǐweánǐpa nero nání sínǐ anjínámí njweapaxǐ mímóníjagǐa nání ⁹ Maikorowa iwomí mamówárenapǐgǐawixíní. Sídíro enjíná dání oboyí ríro Setenoyí ríro egǐo, ayí oríní. Áamá xwǐáyo njweagǐá nǐnǐ fǐwǐ oépojínírí yapǐ nǐwíwapǐya waríjǐo, ayí oríní. Omí xwǐáyo nání mamówárenapíro anjínájé omí nǐxǐdíro yarǐgǐáwámí mamówárenapíro éagǐa ¹⁰ nioní arǐá wíáyǐ anjínámí dání xwǐyǐá bí enjé tǐnǐ re rínénaparíjagǐ arǐá wíjaníjíní, “Goríxo enjé eáníjé xǐo imóníjǐpǐ tǐnǐ erí áamá xǐoyá imóníjéyo yeáyǐ uyímǐxemearí mǐxǐ ináyǐ yapǐ nimónírí xwioxǐyo mǐmeámǐ nerí umenjwearí ení ríxa agwíríní. Yeáyǐ uyímǐxemeanǐa nání oyá díjé tǐnǐ arǐowayá xwǐá píaxǐyo dání iwíaronǐo, o xegǐ néní tǐjǐo nimóníríjéyo dání áamá xwǐáyo njweagǐáyo wíwapǐyíní ríxa agwíríní. Ayí rípi náníríní. Jisasomí díjé nǐwǐkwǐroro nání xexǐxexǐrǐmeá imóníjéyo xwǐyǐá uxekwǐmoayaríjǐomí —O negǐ Goríxoyá síjwǐyo dání íkwáwǐyiraní, árǐwǐyiraní, xwǐyǐá uxekwǐmoayaríjǐoríní. Omí ríxa xwǐáyo mamówárfáriní. ¹¹ Negǐ nǐrǐxǐmeáyǐ ‘Sípísípǐ míáo nene yeáyǐ neayímǐxemeanǐa nání neapeinjǐrfání?’ nǐyáiwíro ragǐ oyáyo ígǐáníjé eáníro o nání xwǐyǐá wáí urǐyíro neríjéyo dání obomí xopǐrǐrǐ wírfáriní. Ayí omí xopǐrǐrǐ nǐwíríná wíwaníjéyǐ wá mumǐxǐnǐ ‘Wá nene Jisasomí xǐdaríjagwǐ nání nǐneapǐkíróná ayí aníní xe oneapǐkípoyí.’ nǐyáiwíro xǐdígǐáyǐríní. ¹² Ayínání anjé rínaxǐ tǐnǐ re njweagǐáyǐné tǐnǐ díjé nífá oseainíní. E nerí aí xwǐárǐxǐ tǐnǐ rawǐrawáwáxǐ tǐnǐ ine! Obo xwǐárǐmí seyǐné tǐjé e nání ríxa wéf enjagǐ nání raríjíní. O ‘Aníjé xwǐárǐmí nǐnjweámáná epaxonímaní. Re ení pǐrǐ nǐrakípǐrǐ anjwí ayorǐaní?’ nǐyáiwírí nání xegǐ wǐkǐ nónrí seainǐpǐ rǐá ápíáwǐnǐjé imóníjagǐ nání ine!” Xwǐyǐá anjínámí dání e rínénaparíjagǐ arǐá wíjaníjíní.

¹³ Iwí xwéó “Ríxa xwǐárǐmí rínímamówárenapáoi?” nǐyáiwírí apǐxǐ nǐáíwǐ oxo xírǐmí mǐxǐ eaaxǐdíjínigíni. ¹⁴ Mǐxǐ eaaxǐdíjagǐ aí apǐxǐ áamá díjé meanjéyo xǐí nání wímǐxǐyárinǐe nání nǐpǐpǐka ounírí nabíkínáo íwǐ wínǐxáú ímí unjwíráráná í sídíro tǐjé e pǐnǐ nǐwíárímí nǐpǐpǐka nurí e njweanjáná xwíogwǐ waú wo nímúrorǐ ámí wo áwíní e imóníe nání aiwá nǐwiro píráníjé umegǐawixíní. ¹⁵ Sídíro iníjé xegǐ manjéyo dání peyeáú iníjé waxǐnǐjé númí nurí ímí nǐxemí nǐwerí opǐkínírí imǐxowárfagǐ aí ¹⁶ xwǐárǐ apǐxímí arǐrǐ nǐwíríná re enjínigíni. Iníjé waxǐ iwí xwéó apǐxímí opǐkínírí xwírǐfá dowárfú xwǐárǐ xegǐ manjé nexoarí nǐjínigíni. ¹⁷⁻¹⁸ Iwo síjwǐ e nǐwínírí apǐxǐ nání wǐkǐ rǐá ápíáwǐnǐjé nǐwónírí nání nǐáíwǐ apǐxǐ í xírínjé wíníyo mǐxǐ wímínírí unjínigíni. Ayí áamá sekaxǐ Goríxo uríjǐpǐ xǐdíro xwǐyǐá Jisaso nání ríjǐpǐ díjé fá xíríro yarǐgǐáyǐ enjagǐ nání ayo mǐxǐ wímínírí nání nurí rawǐrawáyo imanjé e éf roáríjínigíni.

13

Nanǫwǫ mǫxǫ yarǫjǫ rawǫrawáyo dánǫ fwiapǫjǫ nánǫrǫnǫ.

¹ Nionǫ nanǫwǫ mǫxǫ yarǫjǫ wo rawǫrawáyo dánǫ fwiapǫrǫjǫgǫ nǫwǫnǫrǫ o sǫwanǫ wé wúkaú rémówapǫrǫ mǫjǫ wé wǫúmǫ dánǫ wau imorǫ enǫ xegǫ sǫwanǫ wé wúkaú apimǫ wámǫnǫ wámǫnǫ dířǫ mǫxǫ ináyǫ dǫkínarǫgǫpǫ nǫdǫkǫga urǫ xegǫ mǫjǫ wé wǫúmǫ dánǫ wau apimǫ womǫnǫ womǫnǫ yoǫ Gorǫxomǫ ikayǫwǫ umeararǫgǫpǫ rǫwamǫjǫ nǫjǫwǫrǫrǫga urǫ enǫgǫ wǫnǫjǫnanǫgǫnǫ. ² Nanǫwǫ mǫxǫ yarǫjǫ nionǫ sǫjǫwǫ wǫnǫfáyo pusǫ sayǫ papearǫxǫ imónǫjǫ repatǫyǫ rǫnǫjǫyǫfǫnǫjǫ imónǫrǫ xegǫ sǫkwǫ ayǫ nanǫwǫ beyáǫ rǫnǫjǫyǫfǫpǫfǫnǫjǫ imónǫrǫ xegǫ manǫ ayǫ pusǫ sayǫ raionǫyǫ rǫnǫjǫyǫfǫnǫjǫ imónǫrǫ enǫrǫnǫ. Iwǫ xwéyo nanǫwǫ mǫxǫ yarǫjǫ xǫo tǫnǫ xǫxenǫ oimónǫrǫ sǫjǫwǫ nǫwǫnǫrǫ nánǫ enǫ eánǫjǫ xǫo yarǫjǫpǫ sǫxǫ umímorǫ xǫo ámáyo seáyǫ e nǫwimónǫrǫ umenǫweaarǫjǫpa axǫpǫ oimónǫrǫ wimǫxǫrǫ xǫo nénǫ tǫjǫ seáyǫ e imónǫjǫpǫ axǫpǫ oimónǫrǫ wimǫxǫrǫ enǫrǫnǫ.

³ Mǫjǫ wǫyimǫ mǫjǫ rogǫfá igǫ ayǫ nǫpǫkipaxǫ rogǫfánǫjǫ imónǫjǫgǫ wǫnǫjǫnanǫgǫnǫ. Ámá xwǫfá nǫrǫmǫnǫ nǫweagǫfáyǫ “Nanǫwo arǫge nerǫ sǫjǫ enǫrǫfánǫ?” nǫyǫiwiro o nánǫ ududǫ nǫwǫnǫrǫnǫ nǫxǫdǫro ⁴ iwo nanǫwomǫ xǫo nénǫ tǫjǫ imónǫjǫpǫ axǫpǫ wimǫxǫfǫ enǫgǫ nánǫ xǫomǫ seáyǫ e numero nanǫwomǫ enǫ axǫpǫ seáyǫ e numerónǫ re nǫra ugǫfawǫxǫnǫ, “Nanǫwo tǫnǫ go xǫxenǫ imónǫnǫ? O tǫnǫ go mǫxǫ xǫxe inǫpaxǫ imónǫnǫ?” nǫra ugǫfawǫxǫnǫ.

⁵ Gorǫxo nanǫwo xegǫ dǫjǫ tǫnǫ xe manǫ nǫyoámorǫ weyǫ nǫmenǫrǫ ikayǫwǫ nǫnǫmeara úwǫnǫgǫnǫrǫ sǫjǫwǫ wǫnǫrǫ emá 42 múroarǫnǫ apǫ enǫfá nánǫ nénǫ tǫjǫnǫjǫ nimónǫrǫ éwǫnǫgǫnǫrǫ sǫjǫwǫ wǫnǫrǫ éagǫ ⁶ o re enǫnǫgǫnǫ. Manǫ nǫyoámorǫ Gorǫxo nánǫ ikayǫwǫ nǫmearǫrǫnǫ oyá yoǫyo ikayǫwǫ mearǫrǫ anǫ jǫwǫfá oyáiwá nánǫ ikayǫwǫ mearǫrǫ anǫfǫnamǫ nǫweagǫfáyǫ nánǫ ikayǫwǫ mearǫrǫ enǫnǫgǫnǫ. ⁷ Gorǫxo ámá xǫoyá imónǫgǫfáyoyó nanǫwo xe mǫxǫ nǫwirǫ xopǫrǫrǫ wǫwǫnǫgǫnǫrǫ sǫjǫwǫ wǫnǫrǫ xe nénǫ tǫjǫnǫjǫ nimónǫrǫ ámá gwǫ wǫrǫ wǫrǫ nǫyonǫ tǫnǫ wará xǫxegǫnǫ írǫgǫfá nǫyonǫ tǫnǫ pǫné xǫxegǫnǫ rarǫgǫfá nǫyonǫ tǫnǫ gwǫ bǫ bǫ mónǫgǫfá nǫyonǫ tǫnǫ ayo seáyǫ e wimónǫfǫwǫnǫgǫnǫrǫ sǫjǫwǫ wǫnǫrǫ enǫnǫgǫnǫ.

⁸ Ayǫnánǫ ámá xwǫfáyoyó nǫweagǫfáyǫ nǫnǫ —Ámá enǫnǫ Gorǫxo xwǫfá rǫ imǫxǫjǫnǫ dánǫ wigǫ yoǫ íkwǫ dǫjǫ nǫyǫmǫjǫ meapǫrǫfá nánǫ nǫwǫrǫrǫnǫjǫfǫnamǫ —Ana sǫpǫsǫpǫ pǫkǫgǫoyánarǫnǫ. Anamǫ yoǫ nǫwǫrǫrǫnǫjǫyǫ marǫfáǫ, ámá yoǫ mǫjǫwǫrǫrǫnǫjǫyǫ nanǫwo nene nánǫ yayǫ owinǫrǫ seáyǫ e umepǫrǫfá rǫnǫ.

⁹ Ámá arǫfá tǫgǫfáyǫné enǫánáyǫ, arǫfá ókǫarǫfǫ mónǫpoyǫ. ¹⁰ Ámá Gorǫxo “Xe gwǫ uyǫrǫxǫnǫ.” wǫiawǫjǫ go go apimǫ wǫ múropaxǫ imónǫnǫfámanǫ. Ámá “Kǫrǫ tǫnǫ xe pǫkǫfǫrǫxǫnǫ.” wǫiawǫjǫ go go apimǫ wǫ múropaxǫ imónǫnǫfámanǫ. Apǫ imónánáyǫ, Gorǫxoyá imónǫgǫfáyǫné segǫ dǫjǫ wǫkwǫfǫroarǫgǫfá pǫfǫnǫ mǫwǫiá rǫ anǫjǫ mǫnǫ xwámámǫ nǫwǫ úrǫrǫxǫnǫ.

Nanǫwǫ xwǫfáyoyó dánǫ fwiapǫjǫ nánǫrǫnǫ.

¹¹ Nionǫ nanǫwǫ ámǫ wo xwǫfáyoyó dánǫ fwiapǫrǫjǫgǫ nǫwǫnǫrǫ o sǫpǫsǫpǫfǫ miá mǫjǫfyo dánǫ sǫwanǫ wǫyau rémoarǫjǫpa rémorǫ xegǫ xwǫyǫfá nǫrǫrǫnǫ iwǫ xwǫyǫfá rarǫjǫfpa rǫrǫ yarǫjǫgǫ wǫnǫjǫnanǫgǫnǫ. ¹² O nanǫwǫ xámǫ fwiapǫjǫyá nénǫ imónǫjǫ nǫpimǫnǫ dánǫ nǫwiirǫfá ámá xwǫfáyoyó nǫweagǫfá nǫnǫ nanǫwǫ xámǫ fwiapǫjǫ, igǫ nǫpǫkipaxǫ wenǫmǫ nupǫkǫnǫmearo seáyǫ e umépoynǫrǫ mǫrǫkwǫkwǫ wǫaxǫdǫrǫ ¹³ emǫmǫ ayá rǫwamónǫpaxǫ xǫxegǫnǫ bǫ erǫ nerǫfá ámá sǫjǫwǫ anǫgǫfá dánǫ oyá dǫjǫ tǫnǫ rǫfá wearǫjǫ bǫ aǫ anǫfǫnamǫ dánǫ xwǫfáyoyó píerónapayarǫjǫpǫ tǫnǫ yapǫ wǫwapǫyarǫjǫrǫnǫ. ¹⁴ E nerǫfá emǫmǫ Gorǫxo nanǫwǫ wǫoyá nénǫ tǫjǫ imónǫjǫpimǫ dánǫ xe wǫwapǫyǫpaxǫ oimónǫrǫ sǫjǫwǫ wǫnǫfǫpimǫ dánǫ ámá xwǫfáyoyó nǫweagǫfáyoyó yapǫ nǫwǫwapǫyǫrǫ re urarǫjǫrǫnǫ, “Xwǫfáyoyó nǫweagǫfáyǫné xopǫkǫgǫfǫ nanǫwǫ mǫjǫ rogǫfá ámǫ sǫjǫ imónǫjǫnǫjǫ imónǫjǫ bǫ nimǫxǫro éfǫ urárǫrǫpoyǫ.” urarǫjǫ enǫgǫ nánǫ ¹⁵ ayǫ e eáná nanǫwǫ rǫwǫyo fwiapǫjǫ xopǫkǫgǫfǫ imónǫjǫpǫ nǫmearǫ sǫjǫ oenǫrǫ sǫmǫfǫ ófyo dánǫ pǫrámǫfǫ wǫáná sǫjǫ imónǫjǫnǫgǫnǫ. Gorǫxo nanǫwǫ xwǫfáyoyó dánǫ fwiapǫjǫ xegǫ wónǫjǫfǫ xopǫkǫgǫfǫ

seáyi e umero ipírřá oyá mimáyorani, wéyorani, eániro yarigřá giyř giyř ¹⁰ wikř Gorıxo aga ayıkwř mıwónıñpı wı múropřřámáni. Inıgř wainř mıxř yarıñpıñıñı nıpřřárıñı. Wainř oyápi, ayř mıxř bı onımiápi éwınıgıñrı aga inıgř tñı gwıaumř nerı yınıñpı marřái, wainř apı mıxř ayıkwř mepa éwınıgıñrı inıgř tñı gwıaumř mé wainř aınıñı sıxř oyá wikř óñıñıñı imónıñıwámı inıñpıñı. Ámá ayř wainř apı nınıñıñıñı neróná re epřřárıñı. Anıñajř Gorıxoyáowa tñı sipısipř miáo tñı awa sıñwř wınıñáná rñıñıř sñá sarıpáı rñıñıpımı dání tñı rřá ápiáwř wearıñpımı dání tñı xaıwř nıwınrı mımenıñwř nura unřárıñı. ¹¹ Rřá mımenıñwř urarıñpımı dání sıñwřřá peyarıñpı aga ná rřwıyo dání aí pñı bı mıwiář anıñı minř peyarřná ámá ayř ikwáwıyıranı, árřwıyıranı, bı kıkıřá ñweapřřá menıñı. Ámá nanwo tñı óñıñı xopaıkıgř imıxıñıñpı tñı awaú nene nání yayř owinıñrı xómıñı nıyıkwirow seáyi e umero ipírřá xegř yoó nání eánıro yarıgřáyi e epřřárıñı.” Anıñajo apı e nıra pwarıñagı wınıñanıgıñı.

¹² Ámá Gorıxoyá imónıgřá xwámámı nıwia warıgřáyi re epřřárıñı. Sekaxı o rıñpı xaıwř řá xıřıro Jıasomı dıñı wıkwřroarıgřápı xaıwř řá xıřıro epřřárıñı.

¹³ Nıonı anıñamı dání xwıyřá bı re rıñenaparıñagı arřá wıñanıgıñı, “Joxı re nıřrı rřwamıñı eai, ‘Ámá Gorıxo tñı ikarıñıgřá rıná dání nıpéa upřřáyi oyápımı dání yayř wınıpaxřrıñı. Kwıyřpı enı re rarıñı, ‘Oyi, yayř owinıñı. Nıperřná Jıasomı nıxřdıro nání rřwř nıřıkwınrı nerıñpımı dání wará sanř wunarıñpımı dání gwınıñı nıkweánrı kıkıřá epřřá eñagı nání yayř owinıñı. Nıperřná wé rónıñı imónıñı wıwanıñıyř néra ugřá anřá wı mimónı Gorıxo yayř wımonřa nání sıñı nimónıñá eñagı nání ananı kıkıřá epaxřrıñı.’ Kwıyřpı enı e rarıñı.’ nıřrı rřwamıñı eai.” rıñenaparıñagı arřá wıñanıgıñı.

Xwřárımi aiwánıñı mıpřřıñá nánıñı.

¹⁴ Nıonı wenıñı éayı wınıñanıgıñı. Agwř apřá wenřpımı sıñwř nıwınrı amánıñı imónıñı wo apımı seáyi e éř xenweañagı nıwınrı o amınanwř sñá gorř tñı imıxıñıñı wına mıñıyo dřkınrı kirá wıř aiwá wákwarıgřá ñwá xaıwř yınıñı bá řá xıřrı nemáná ñweañagı wınıñanıgıñı. ¹⁵ Ámı anıñajř wo anř ñwřáiwámı dání nřwiaprı agwřpımı éř xenweañomı rřaiwá eñı tñı re urřagı wınıñanıgıñı, “Aiwá xwřárımi dąñı nñı rıxa yóřrıñı. Rıxa nımıpaxıná rıná eñagı nání dıxř kirápá tñı mıñı nıwákwiřı mi.” urřagı ¹⁶ agwřpımı éř xenweaño xegř kirá xwřárımi seáyi e puwıáraúyř nñı wıář wákwımonıñıgıñı.

¹⁷ Ámı anıñajř wo anř ñwřá anıñamı enıwámı dání řwiaparıñagı nıwınrı o enı kirá ñwá yınıñı bá řá nımaxrıñı řwiaparıñagı wınıñanıgıñı. ¹⁸ Ámı anıñajř wo —O rřá wearıñpımı xiáworıñı. O rıdıyowá yarıgřá nání írăř onıñpı tñı e dání nřwiaprı anıñajř kirá ñwá yınıñpá řá xıřınomı rřaiwá eñı tñı nurıřı re urıñıñıñı, “Xwřárımi wainř uraxř sogwř rıxa niář eñagı nání dıxř kirá ñwá yınıñpá tñı wıwákwiřı nerı awı eámeámı ei.” urřagı ¹⁹ anıñajo xegř kirápá tñı wainř uraxř xwřáyo eñıyř wıwákwiřı nerı awı neárımáná xoyıkımı epřrı nání sñá ikwıañwř xwé eapınarıñıñamı —Ana, ayř pıř Gorıxo aga wıř nıwónrı nání umamonřapı nání imónıñıñarıñı. Anamı xoyıkımı epřrı nání mımeámı yáraná ²⁰ anřpımı bıarıwámıñı sñá ikwıañwřnamı xoyıkımı yarřná ragř anamı dání nıpurřná waxřıñı nıwerı nıróga nıwiápřıñımearı osıyřá manř tñı xıxenı rónrı ná mřmı waxř nıwerı 300 kıromıta wıář múrorı eñıñıgıñı.

15

Anıñajř wé wřúmı dąñı waúmı pıřerıxř xıxenı wıñı nánıñı.

¹ Nıonı ekıyıñı anıñamı dání ámı bı inřagı sıñwř wınıñanıgıñı. Apı seáyi e imónrı dıñı nıyága upaxř imónrı eñpıñıñı. Anıñajř wé wřúmı dąñı waú ámayı

xeaniñf aga ríá tñf wikáripírípírini. Api wikárarína Gorixo xegf wikf óniñfpi niyopiýarínfá enagf nánf ayf xeaniñf yoparípírini. Api aññajf wé wfúmf dánf waú tfgfáwamf niwinirínfá wenñf éáyf winñjanigini. ² Rawirawánñf imónñf gírasínñf rirímá óniñfpi ríá tñf gwiaumf ninirf riwonagf niwinirf ámá nanwoyá xopaikígf imixiniñfipimi seáyf e mumepa ero oyá ipirfá xe oneaeanirf m+winipa ero nerñfipimi dánf xopírarf egfáyf kitá Gorixo wiñfíf fá nixirímáná rirímá óniñfipimi seáyf e ronagfá winñjanigini. ³ Ayf sonf niro Moseso, Gorixomf xínáinñf nimónirf omñf wiago répenfpi riro sipisipf miáoyápi riro neróná sonf re rigfawixini, “Áminá Gorixoxini, enf eánigfá niyonf seáyf e wimónñoxini, amípi joxf yarñfpi seáyf e erf ámayo ududf winipaxfpi erf yarñfagf ranarñwárinf. Gwf wirf wirimf dánf niyonf míf ináyoxini, pí pí joxf nerfna wé rónñf erf nepánf erf yarñfagf ranarñwárinf. ⁴ Ámináoxini, joxf ná woxini siyikwf mínñoxi enagf nánf ámá gíf wáf misipa ero seáyf e mirimfeyoapa ero epírfárinf? Dixf nánf pirf numamorfná xixeni imónñfpi tñf yarñfpi ríxa sñánf imónñfagf nánf ámá gwf wirf wirf nñf nibiro dixf símmanfímf dánf waunf nikárinro seáyf e rimepírfárinf.” Sonf niro e rarñfagfá winñjanigini.

⁵ Api niwinimáná wenñf éáyf winñjanigini. Aññamf añf ñwfáiwámf inimf añf pákinñfwá —Awá Gorixoyá añf awawá ayá ríá wenfwarini. Awá fkwínñfagf niwinirf ⁶ aññajf xeaniñf aga ríá tñf wikáripírí nánf tfgfá wé wfúmf dánf waú awa rapírapf awíaxf apfá werf xwínfá earf enf yíniro irikwínñf sñá gorf tñf imixiniñfpi xwinamfaiwí yiróniro nemáná añf ñwfáiwámf dánf fwiaparñfagfá niwinirf ⁷ dñf tñf imónigfá waú waú awa wo niwiápnimearf aññajf wé wfúmf dánf waú awamf pirerixf sñá gorf tñf imixiniñf wé wfúmf dánf waú minf wiññigini. Pirerixf apimf wikf óniñf Gorixo, anñf iníná ñweañoyá magwf enfpirini. ⁸ Minf wíáná enf eánñf Gorixoyá imónirf seáyf e oyá imónirf enfipimf dánf sñwírfá xegf añf ñwfáiwámf árfó inárñfagf nánf aññajf wé wfúmf dánf waú awa xeaniñf ríá tñf wé wfúmf dánf waú apf wikáripíríe nánf páwipaxf wí mimónñfagf sñwf e winñjanigini.

16

Aññajf wé wfúmf dánf waú pirerixfyo inñfpi m+wiáromogfá nánirini.

¹ Nionf arfá wíáyf añf ñwfáiwámf dánf manf bá enf tñf aññajf wé wfúmf dánf waú awamf re urínénapfagf arfá wiññigini, “Soyfné nuro Gorixoyá wikf óniñf pirerixf wé wfúmf dánf waú ayo magwf enfpi xwárímf m+wiáromoáipoyf.” urínénapfagf arfá wiññigini.

² Aññajf awa wo pirerixf o xirñfna nimeáa nurf xwárímf m+wiáromoáíáná re enñigini. Ámá nanwoyápi ipirfá eániro xegf xopaikígf imixiniñfipimi seáyf e umero yarífáyf oremá sipf xwírfá wianarífápi imónigfawixini.

³ Aññajf awa ámf wo xegf pirerixfna rawirawáyo m+wiáromoáíáná re enñigini. Rawirawá ragf nimónirf ámá piyfyá pwarñfpa axfpi pfpfó onf imónárññigini. E imónáráná amípi dñf tñf rawirawáyo ñweañfíf nñf piyf yarññigini.

⁴ Aññajf awa ámf wo xegf pirerixfna iniñf ná wearñfyo tñf simñf mearñfyo tñf m+wiáromoáíáná iniñf nñf ragf imónññigini. ⁵ Iniñf nñf ragf imónáná aññajf iniñf xiáwo re rarñfagf arfá wiññigini, “Agwf ríná ñwearf enfná dánf anñf imónirf enoxini, aga siyikwf mínf enoxini, pirf joxf umamoarñf apf xwífá m+meárinipa nerf xixeni wikárarñfni. ⁶ Ayf ámá dixf imónigfáyo tñf wfá rókiamogfáyo tñf ragf pikieweám+xigfá nánf joxf ragf onfipoyinirf pirf apf numamorfná xixeni yarñfni. Ámá ayf pirf joxf umamoarñfpi rññf meapaxf imónigfáyf enagfá nánf ayf ananirini.” rarñfagf arfá niwirf ⁷ xwífá bf íraf noa peyinñe dánf re rñnarñfagf arfá wiññigini, “Áminá Gorixoxini, enf eánñf tfgfáyo niyonf seáyf e wimónñoxini,

ayf neparini. O aga xixeni ríno. Pírí joxi umamoarínjé apí apí nepa xixenini wiarínjé rini.” rariñagí arfá winjaniginí.

⁸ Anjínajé awa ámi wo xegí pírerixína sogwomí míwíarómóaná Gorixo áma xwáfáyo ñweagfáyo xe sogwí xaiwí níwepíniri naniri rímmenínjéwí neániri pírf owiáríniri síñwí wínínjíniginí. ⁹ Xe rímmenínjéwí neániri pírf owiáríniri síñwí wínínjéwí sogwí níwepíniri ayo rfá pírf wíarínjéwí nání áma ayf Gorixomí —O xegí enjé síxí eánínjéyo dání xeanínjé ayf wikárípxáf imónínjé rini. Omí ikayf wíf numearíroná wigí f wíf yarígfápí ríwímmíni nímamoro omí seáyí e mumfeyoagfawixini.

¹⁰ Anjínajé awa ámi wo xegí pírerixína íkwianjéwí nanjwo éf níñweámáná ámayo umenñweañnamí míwíarómóaná re enjíniginí. Áma nanjwo xegí seáyí e níwimóniri umenñweañnyo níyoní sfá yidoárínjíniginí. Sfá yidoáráná rínínjéwí ayíkwí wí míwíarínjéwí nání iwíeáníro wigí aíwí sfwí kiro neróná ¹¹ wigí sípí yarígfápí ríwímmíni nímamopa nero rínínjéwí wíarínjéwí tñí uraní egfápí tñí nání Njwíá añjnamí dájomí ikayf wíf umearígfawixini.

¹² Anjínajé awa yoparo tñjo xegí pírerixína iniígfí rapá xwéú, Yupíretisiyi rínínjéwí míwíarómóaná míxí ináyí sogwí fwiaparínjéwí dájowa iniígúmi ananí xepíri nání yeáyí yárinjíniginí. ¹³ Nioní wenínjéwí éáyí wínínjaniginí. Píyímmínfá sípí biaú bí mínínjénínjéwí nímmóníro iwí xwéoyá manjéyo dání fwiapíri nanjwoyá manjéyo dání fwiapíri mímmóní wíá rókiamoarínjéwí manjéyo dání fwiapíri yarínjéwí wínínjaniginí. ¹⁴ Píyímmínfá apiaú apí nípíni kwíyí sípípirini. Ámayo emímí níwíwapiya warígfápíri. Míxí ináyí xwíá nírímmíni ñweagfáwí sfá sípí Gorixo, enjé eánígfá níyoní seáyí e wimónínjéwíyímí míxí iníprífa nání awí oeaemeaneyíniri upírfápíri. ¹⁵ Ai, Ámínáoni áma áríwíyímí f wíf meámíniri barígfápánínjéwí axípi bímfáriní. Áma sánínjéwí míwé síñwí naníro aikí píránínjéwí níyíníro ñweagfáwí yayí owínini. E mepa nerínáyí, íkwauiyíxíyí nuróná áma síñwíyo dání ayá wínínjénínjéwí náníri. ¹⁶ Kwíyí sípí biaú bí apí nuro míxí ináyowamí níwírímearo Xibiruyí pñé tñí Amagedoniyí rínínjéwí awí eaárarínjéwí wínínjaniginí.

¹⁷ Anjínajé awa yoparo xegí pírerixína imínjéwí yarínjéwí —E kwíyí sípíyíyá añjé erini. E míwíarómóaná añjé ñwíáiwámí inímí síá íkwianjéwínamí dání xwíyífá enjé tñí ríaiwá re rínénarínjéniginí, “Ríxa apíri.” rínénaráná re enjíniginí. ¹⁸ Ápianjéwí nókímíxa urí añjéwí dání ikaxí níra urí akíríwí níra urí nerí poboní xwé bí —Apí enjíná áma xwíarímí iwamífó ñweagfáwí dání wainí wainá poboní xwé nerí aiwí bí apí tñí xixeni míyagí enjéwí nání apí aga xwé bíri. ¹⁹ Apí yaríná añjéwí aga xwé mamadí íkwírónnínjéwí xwíá yaiwíámí nímmeníríná níkwíríniri biaú bí imóniri añjéwí áma gwí wírí wírí níyíyáyí úpíyínowírí enjéniginí. E neríná Gorixo añjéwí xwé Babironiyí rínínjéwí nání dínjéwí peá mímó nerí áma apímí ñweagfáwí rínínjéwí xwé omeápoyíniri kapíxí xíoyá wíkfí ónínjéwí dání míxípi inínjéwíwá mímí wíagi ²⁰ pírinjéwí níni rawírawáyo urípíniri díwí mínjéwí roñyí níni aíniri nerí ²¹ añjéwíwí xwé amímá inínjéwí wí —Woní woní xegí sanjé 50 kiro imónínjéwíri. Apí añjéwí dání ámayo píeróná xeanínjéwí Gorixo wikárífí apí xeanínjéwí aga rfá tñjéwí enjéwí nání omí ikayf wíf umeararínjéwí wínínjaniginí.

17

Apíxí iyí ede dání warígfí náníri.

¹⁻² Anjínajé wé wíúmí dájéwí wáú pírerixí wé wíúmí dájéwí wáú tígífáwa wo níbiri níniíríná re nírinjéniginí, “Joxi bei. Apíxí iyí ede dání warígfími —Í nání añjéwí nímmíni fá earoarínjéwíri. Iniígfí wearínjéwí obaxíyo seáyí e éf xerñweañrini. Míxí ináyí xwíarímí dájéwíwí tñí f wíf inígfíri. Áma xwíarímí ñweagfáwí í tñí f wíf níniróná ayf áma iniígfí wainí xwapí níniróná papíkfí yarígfápánínjéwí dínjéwí mamó nero inígfíri. Ímí

Gorixo pirí umamoariniñpi siwá osimini.” niniriri ³ Gorixoyá kwíyipi nixixeróaná áamá dñí meañe nání ninimeámi úaná wenñí éáyí winñanigini. Apixí wí nañwí ayí rñí womi —Nañwo nomini yoí Gorixomi ikayíwí umeararigíapi eániri mñí wé wúmi dñí waú imori siwaní wé wúkaú mñíyo dání rémowapiri enorini. Omi í seáyí e éí xeweanagi winñanigini. ⁴ Í rapirapí ayí riri mipiyí mori eníyí yiniri okiyí nání sñá gorí tñi imixiniñpi tñi sñá awiaxí tñi urípó apíá wení nígwi xwé roñpi tñi okiyí iniri nemána kapixí sñá gorí tñi imixiniñpi wá fá nixiriri ñweanagi winñanigini. Kapixí awámi íwí í yarini xwiríá wianipaxí imóniñpi tñi íwí í niniri piaxí weánariñpi tñi magwí inñagi winñanigini. ⁵ Yoí imi mimáyo eániñpi rasí re niriñiri eániñagi winñanigini, “Aní xwé Babironiyi wírinñáinirini. Apixí iyí ede dání warigíá níwami tñi áamá xwíarimi ñweagíá yarigíá Gorixo xwiríá wianariñpi niyoni tñi xináinirini.” Rasí e niriñiri eániñagi winñanigini. ⁶ Apixí í ragí áamá Gorixoyá imónigíáyí tñi Jisaso nání wá niriñeróna mñí winigíáyí tñi ninimána papíkí yariniñpi sñwí niwiniri “Áamá Gorixomi dñí wíkwíroarigíáyí aga onimíá ríá pikiñoi?” niyairi ududí ikárinarína ⁷ aññajo re niriñinigini, “Pí nání joxi ududí ikárinariñini? Apixí í tñi nañwí mñí wé wúmi dñí waú imori siwaní wé wúkaú mñíyo dání rémowapiri eno, í seáyí e éí xeweano tñi ípaú nání xwíyíá rasí niriñiri inimi imóniñpi nioni píraníñí áwaní oririmiñi.” niniriri ⁸ re niriñinigini, “Nañwí joxi winíto xámi ñweaago aí agwi mñíweanini. O siririkí yoparípi mimóniñiyimi dání rixa nipeyari sepiápi mñíweá wiárf mídáni anñini anñiníarini. Áamá xwíarimi ñweagíáyí —Ayí enína Gorixo xwíarí imixiniñiná dání ikwí dñí niyimñí meapíra nání ñwirárinñinamí wigí yoí mñíwirárinipa egíáyí nání rariñini. Ayí nañwomí niwiniróna ududí wininíarini. O xámi ñweaago agwi mñíweanagi aiwi ríwéná ámi biníá enagi nání áamá ayí sñwí e niwiniro nání ududí wininíarini.” niniriri ⁹ re riniñinigini, “Áamá dñí píraníñí neñwiperi moarigíáyí ‘Ayí api nání ríá imónini?’ yaiwipaxirini. Nañwoyá mñí wé wúmi dñí waú imóniñí apixí éí xeweanipi, ayí dñwí mñí wé wúmi dñí biaú nánirini. ¹⁰ Ayí mixí ináyí wé wúmi dñí waú eni nánirini. Awa wé wú rixa aníá nimóga ugíarini. Wo siní agwi ñweani. Wo siní niñweaníarini. O imónána Gorixo xe bi onimíapi niñweari umenweáwiniginiñpi sñwí wininíforini. ¹¹ Nañwí enína ñweaagi agwi mñíweano eni mixí ináyí ámi worini. Xíto mixí ináyí wé wúmi dñí waú awayá wo aí awami ríwíyo mixí ináyí imóniníforini. O mixí ináyí nimónirína sepiápi mñíweá wiárf mídáni anñini anñiníarini. ¹² Siwaní nañwoyá mñíyo dání wé wúkaú rémowapiniñagi sñwí winíyí, ayí mixí ináyí wé wúkaú ámayo umenweapíra nání siní mimónigíáwa nánirini. Awa ení eániñí mixí ináyí imónipíri nání nimóniro nañwo tñi ámayo numenwearóna anñí mumenweá sía ná wiyiníñí umenweapírarini. ¹³ Awa dñí axípiñi tígíáwarini. Wigí ení eánigíá imóniñpi tñi néní tígíá imónigíapi tñi ení nawíni nañwomí inimi niwuriníro ¹⁴ sipisipi miáo tñi mixí niniróna sipisipi miáo xopirarí winíarini. O áminá niyoni áminá seáyí e imóniño wimóniri mixí ináyí niyoni mixí ináyí seáyí e imóniño wimóniri nerí nání áamá o tñi nawíni imónigíáyí —Ayí xíto xegí imónipíra nání pariri wéyo fá umiriri eníyirini. O nání peá mímó dñí niwíkwíroro fá xirarigíáyirini. Ayí o tñi nawíni xopirarí wipírarini.” Aññajo e ninirimána ¹⁵ re niriñinigini, “Iniñí wearini apixí iyí ede dání warigíí seáyí e xeweaní joxi sñwí winíyí, ayí áamá tñi nánirini. Áamá wará xixegíni írigíarani, gwí wirí wirirani, gwí mónigíá bi birani, pñé xixegíni rariñíarani, ayí nñi nánirini. ¹⁶ Siwaní wé wúkaú rémowapiniñagi sñwí winíyí tñi nañwo tñi awa apixí iyí ede dání warigíími símí tñi niwiro xwiríá wixero xegí amipi urápekíxero nero síwí sayí nañwí roanariñpániñí niwiro nímini árfá yipírarini. ¹⁷ Ayí rípi nání e epírarini. Gorixo awa dñí ná bini tñi nero wigí umenweagíáyí

tǫnǫ nawínǫ nanǫwomǫ ínimǫ nǫwurǫnǫróná ímǫ e wírǫxínǫrǫ dǫnjǫ utínfá enǫǫǫ nánǫ awa apǫ e nǫwikára nuróná xwǫyǫfá Gorixo rǫnjǫpǫ xixenǫ imónǫnǫfe nánǫ nǫwikára upǫrǫfárinǫ.” nǫnǫrǫrǫ ¹⁸ re nǫrǫnjǫnǫǫǫnǫ, “Apǫxǫ joxǫ sǫnjwǫf wǫnǫfǫ, í anǫf xwé mamadǫf ikwǫrónǫnjǫpǫ nánǫrǫnǫ. Apǫ mǫxǫ ináyǫf xwǫfá nǫrǫímǫnǫ njweagǫfáyo seáyǫ e nǫwimónǫrǫ menǫweanǫpǫrǫnǫ.” nǫrǫnjǫnǫǫǫnǫ.

18

Anǫf Babironǫ xwǫrǫfá ikǫxenǫnjǫf nánǫrǫnǫ.

¹ Apǫ nǫwǫnárǫmáná anǫfnajǫf ámǫ wo anǫfnamǫ dánǫ weaparǫnjǫǫǫf wǫnǫnjǫnǫǫǫnǫ. O nénǫf tǫnjǫf seáyǫ e imónǫnjǫf worǫnǫ. Anǫfnamǫ dánǫ nǫweapǫrǫfná xegǫf ikǫnǫnjǫpǫ xwǫnǫfá nearǫ xwǫfárimǫ wǫfá nókiárǫrǫfná ² enǫf tǫnǫ rǫfaiwá nǫrǫrǫfná rǫpǫ rarǫnjǫǫǫf arǫfá wǫnjǫnǫǫǫnǫ, “Babironǫ, anǫf xwé mamadǫf ikwǫrónǫnjǫpǫ rǫxa xwǫrǫfá ikǫxenárǫnǫnǫ. Rǫxa xwǫrǫfá nǫkǫxenárǫnǫrǫ yǫf wǫf imónǫnjǫǫǫf nánǫ imǫfó yárǫnjǫrǫnǫ. Rǫxa kwǫyǫf sǫpǫyǫf enǫ awǫ eánárǫnjǫrǫnǫ. Rǫxa njǫf sǫpǫ ‘Ayǫf obǫf dǫnjǫf rǫfá rarǫnǫ?’ rarǫǫǫfápǫ xwapǫf yárǫnjǫrǫnǫ. ³ Ayǫf rǫpǫf nánǫ xwǫrǫfá ikǫxenárǫnǫnǫ. Ámá gwǫf bǫf bǫf mónǫǫǫfáyǫf nǫnǫ apǫxǫf ‘Nǫínnǫ tǫnǫf íwǫf nǫnǫróná mǫfrenǫnjǫf oanǫpoyǫf.’ yaiwǫarǫnjǫf tǫnǫf íwǫf nǫnǫróná inǫǫǫf wainǫf nǫnǫrǫfnǫnjǫf nero papǫkǫf ero wigǫf mǫxǫf ináyǫf xwǫfárimǫ dánǫyǫf í tǫnǫf íwǫf inayiro egǫfá enǫǫǫf nánǫ xwǫrǫfá ikǫxenárǫnǫnǫ. Nǫǫgwǫf omeaaneyǫnǫro yúbǫf sábnǫnjǫf inarǫǫǫfáyǫf apǫxǫf í ‘Amǫpǫf xwé tǫnjáinnǫ nǫmónǫrǫf sǫrǫf munǫf onǫweámǫnǫ.’ yaiwǫarǫnjǫǫǫf nánǫf ímǫ amǫpǫf wǫf mǫnǫf wǫayiro nǫǫgwǫf urápayiro nerǫnjǫpǫmǫf dánǫf nǫǫgwǫf xwé tǫǫfá imónǫǫǫfá enǫǫǫf nánǫf enǫf xwǫrǫfá ikǫxenárǫnǫnǫ.” rarǫnjǫǫǫf arǫfá wǫnjǫnǫǫǫnǫ.

⁴ Xwǫyǫfá ámǫf bǫf anǫfnamǫ dánǫf re rǫnénaparǫnjǫǫǫf arǫfá wǫnjǫnǫǫǫnǫ, “Ámá nǫnǫf ǫf imónǫǫǫfáyǫfné, seyǫfné íwǫf apǫxǫf í yarǫnjǫfpa axǫpǫf nero xeanǫnjǫf ímǫf wǫmǫeanǫfápǫf seyǫfné enǫf seaǫmǫeanǫǫǫnǫrǫf ímǫf pǫfnǫf nǫwǫarǫmǫf wǫf e nánǫf úpoyǫf. ⁵ Ayǫf rǫpǫf nánǫf seararǫnjǫnǫ. Í íwǫf arǫkǫf nǫyayǫrǫfná xegǫf íwǫf yarǫnjǫpǫf rǫxa nǫramóǫǫa nearǫfná anǫfna tǫnǫf xixenǫf rónǫnjǫǫǫf nánǫf íwǫf í yarǫnjǫpǫf nánǫf Gorixo dǫnjǫf peá mǫmó enǫf.” ⁶ Ámǫf rǫpǫf rarǫnjǫǫǫf arǫfá wǫnjǫnǫǫǫnǫ, “Ímǫf pǫrǫf numamorǫfná í wikárǫnjǫfpa axǫpǫf wikárǫrǫf sǫpǫf í enǫfǫf bǫauǫf kǫkǫrǫf wirǫf inǫǫǫf wainǫf í kapǫxǫfyo niwirǫf wǫnjǫfpa wainǫf pǫnjǫf bǫauǫf kǫkǫrǫf opaxǫf imónǫnjǫpǫf niwirǫf wirǫf éirǫxǫnǫ. ⁷ Í xewanǫnjǫf seáyǫf e mǫfeyoánǫrǫf sǫrǫf munǫf njwearǫf enǫfǫf tǫnǫf xixenǫf mǫmenǫnjwǫf urǫrǫf ámǫxǫfá erǫf oenǫrǫf pǫrǫf umamóǫrǫxǫnǫ. Í xegǫf dǫnjǫf tǫnǫf re yaiwǫarǫnjǫrǫnǫ, ‘Nǫínnǫ mǫxǫf ináyǫf nǫmónǫrǫf menǫweanǫfáinnǫf menǫranǫf? Nǫínnǫ apǫxǫf anǫf imónǫnjáinnǫranǫf? ǫínná dánǫf dǫnjǫf sǫpǫf níǫǫǫf njwǫf eapaxǫf imónǫmǫfárfanǫf?’ yaiwǫarǫnjǫf enǫǫǫf nánǫf ⁸ xeanǫnjǫf sǫfá axǫfymǫnǫf re wǫmǫeanǫfárfanǫf. Sǫmǫarǫf wǫmǫearǫf pǫyǫf epaxǫpǫf wǫmǫearǫf ámǫxǫfá epaxǫf imónǫnjǫpǫf wǫmǫearǫf aiwá nánǫf dǫf wǫf ikeamónǫpaxǫpǫf wǫmǫearǫf nemáná nǫmǫnǫf rǫfá unǫnǫfárfanǫf. Ámǫfná Gorixo, ímǫf pǫrǫf umamónǫfó enǫf sǫxǫf eánǫnjǫ enǫǫǫf nánǫf apǫf nǫpǫnǫf wǫmǫeanǫfárfanǫf.

⁹ “Mǫxǫf ináyǫf xwǫfárimǫf dánǫf í tǫnǫf íwǫf inǫro í tǫnǫf nawínǫf nǫnjwearóná sǫrǫf munǫf njwearo egǫfáyǫf ímǫf rǫfá nǫnǫrǫf sǫnjwǫrǫfá peyarǫnjǫǫǫf nǫwǫnǫróná re epǫrǫfárfanǫf. Ámǫxǫfá ero njwǫf mǫearo nero ¹⁰ rǫfnǫnjǫf ímǫf wǫmǫeárfǫf none enǫf neaǫmǫeanǫǫǫnǫrǫf wáyǫf nero ná jǫfamǫf nǫrómáná re rǫpǫrǫfárfanǫf, ‘Ine! Babironǫ anǫf xwé mamadǫf ikwǫrónǫnjǫpǫxǫf, anǫf wǫf tǫnǫf xixenǫf mǫmónǫnjǫpǫxǫf, axǫfnánǫf pǫrǫf rǫmamóǫfǫf rǫxa símǫeáf enǫǫǫf nánǫf ine!’ rǫpǫrǫfárfanǫf.

¹¹ “Ámá xwǫfárimǫf dánǫf nǫǫgwǫfnǫf omeaaneyǫnǫro yúbǫf sábnǫnjǫf yarǫǫǫfáyǫf wigǫf sanǫfǫf nǫǫgwǫf nánǫf ámá ámǫf wǫf bǫf wǫpaxǫf menǫǫǫf nánǫf í nánǫf enǫf ámǫxǫfá ero njwǫf earo epǫrǫfárfanǫf. ¹² Wigǫf sanǫfǫf, ayǫf tǫrǫnǫf. Sǫnjá ǫorǫf tǫnǫf sǫnjá sǫrǫpá tǫnǫf sǫnjá awǫaxǫf xixegǫfnǫf imónǫnjǫf tǫnǫf urǫpó apǫfá wenǫf nǫǫgwǫf xwé ronǫf tǫnǫf rapǫrapǫf awǫaxǫf apǫfá wenǫf tǫnǫf rapǫrapǫf mǫpǫyǫf monǫf tǫnǫf rapǫrapǫf sǫrǫkáyǫf rǫnǫnjǫf tǫnǫf rapǫrapǫf ayǫfá rǫnjǫf tǫnǫf íkǫfá xáiwǫf xegǫf yofǫf sǫtǫronǫfǫf rǫnǫnjǫf tǫnǫf amǫpǫf bǫf nanǫwǫf erepanǫfǫf rǫnǫnjǫfǫf sǫwanǫpǫmǫf dánǫf imǫxǫnǫnjǫf tǫnǫf amǫpǫf bǫf íkǫfá nǫǫgwǫf xwé ronǫfǫpǫmǫf dánǫf imǫxǫnǫnjǫf tǫnǫf amǫpǫf bǫf kapáyo

dáni imixiniñfí tñni amipí bi ainixfyo dáni imixiniñfí tñni amipí bi sñjá wárí wáró móniñpimi dáni imixiniñfí tñni ¹³ werixí sinamonfyi riniñpí tñni kariniñfí imóniñfí amomfyi riniñfí tñni íkíá díá ríá ikeáaráná sñjwirfá dñfí nanfí eaariniñpí tñni iniñgí waráyo xópé inipírfá nání dñfí nanfí eaariniñpí tñni íkíá díá pírakenisanfyi riniñpí tñni iniñgí wainí tñni werixí oripí tñni pírawá awiaxí tñni wítí aiwá tñni burimákaú tñni sipísipí tñni osí tñni karí osí íropeariniñfí tñni áamá ení xináiwániñfí nimóniro omiñfí wiiarigfáyí tñni wigí sanfí bí epírfá nání imóniñfyí, ayí apírini. ¹⁴ Amipí jíxí ‘Omeámni.’ simónariñpí ríxa pñni nwiárimí runoi. Amipí jíxí mírímúroniñpí tñni amipí jíxí nimearfná sirí muní ñweaariniñpí tñni ríxa anipá imónifagi nání ámi sñjwí wñipaxí mimónini.

¹⁵ “Áamá ñigwíni omeaneyinro wigí amipí nñni yoí riniñfí apí ími bí egfáyo dáni ñigwí xwé tífíá imónigfáyí riniñfí axí ími winariñpí none ení neaininiñiní wáyí nero ná jfami nírómáná ámixfá ero ñwí miearo nero ¹⁶ re ríprífarini, ‘Ine! Anfí xwé mamadí ikwíroniñpíxi, ine! Apíxí rapírapí awiaxí apfá wenfí tñni mipíyí monfí tñni ayfá rñfí tñni yíniri sñjá gorí tñni imixiniñpí tñni sñjá awiaxí imóniñfí xixegfni tñni urfípo apfá wenfí ñigwí xwé ronfí tñni okiyfá iníri enjixini, ¹⁷ axínáni jíxyá amipí ayá tñfí apí nipiñi ríxa xwirfá ikixenárifagi niranirane nání ine!’ ríprífarini.

“Sipíxí o omí xiáwowa tñni áamá wí e nání owaneyinro sipíxí o omí bí nero ñweaarigfáyí tñni sipíxí o omí omiñfí mearigfáwa tñni áamá sipíxíyo niñwearo wigí ñigwí omiñfí yarigfá nñniyí tñni ayí anfí apimí ná jfami nírómáná ¹⁸ anfí apí ríá nñiriñ sñjwirfá peyariniñfí nwiniróná enfí tñni ‘Ine!’ nñiro re rígfawixini, ‘Anfí xwé mamadí ikwíroniñfí apí tñni xixeni ámi bí gipi ríá ikwíronini?’ nñiro re egfawixini. ¹⁹ Isikí nimeayiro mñfyo mmeámí ninro ‘Ine!’ rñro ámixfá ero ñwí miearo neróná re nñira ugíawixini, ‘Ine! Anfí xwé mamadí ikwíroniñpí —Anfí apí sipíxí xiáwowa amipí wí ñigwí meapíri nání rawírawáyo nixero nñémómáná bí egfápirini. E neriniñfyo dáni ñigwí xwé tífíáyí imónigfápirini. Anfí apí axínáni sñni mé xwirfá ikixenárifagi nání ine!’ nñira ugíawixini.

²⁰ “Anfí naxini, apíxí í ríxa xwirfá ikixenárifagi nání dñfí nífá osinini. Gorixoyá imónigfáyíné tñni wáf wurimeiañfíné tñni wfá rókiamoagfáyíné tñni niyfnéni dñfí nífá oseainini. Gorixó anfí apí seyfné sealkáriñpí nání pírfí mamóf enagí nání dñfí nífá oseainini.” Xwíyíá bí anfí namí dáni e rínenapfagi arfá winanigini.

²¹ Anfí nají enfí sixí eániñfí wo sñjá xwé wítí siyí yuní ikixeariniñfyí sipaxí wo nñimeyoari rawírawáyo nñimoairí re rñiniñfíni, “Babironi, anfí xwé mamadí ikwíroniñpí nioni sñjá ro moaíapa anfí apí ení píeronífarini. Anfí apí áamá wará sñni nñimáná pearigfáyíniñfí anipá imónáná ámi sñjwí wñipaxí imóninífá menini. ²² Anfí apíxí dáni ámi kitá eániñfí sonfí rñiriñfí webí rñiriñfí pékákí rñiriñfí yariniñfí arfá ámi bí wipírfá menini. Áamá amipí imixanro éwapíniñfíyí wí anfí apíxí dáni wigí yarigfápi ámi yariniñfí wñipírfámani. Sñjá wítí siyí yuní ikixeariniñfyí apíxí dáni ámi nerfná ikaxí rñinariñfí arfá wipírfá menini. ²³ Apíxí dáni uyíwí wfá ónariñpí ámi óniniñfí menini. Íwí síkiniñfí tñni apíyá tñni apíxí dáni ámi bí nimeániro xwíyíá nawíni rñinariñfí arfá wipírfá menini. Ayí rípi nání rñinariñfíni. Apíxyá áamá ñigwíni omeaneyinro amipí bí yarigfáyí díxí ayá tñni neriniñfí dáni áamá xwíarími ñweagfáyo niyoní yapí nñiwapíriróná seáyí e múronigfá enagí nání rariniñfíni.

²⁴ “Í Gorixoyá wfá rókiamoarigfáyo tñni áamá xegí imónigfáyo tñni áamá ámi gñmi ñweagfá pípi kímí ininiñfíyo tñni nipi kírí reá roániñfíni.” Anfí najo e rariniñfí arfá winanigini.

19

Babironi xwirfá ikixenifagi nání anfí namí dáni yayí egfá nánirini.

¹ Apí arfá n̄wimáná maŋf xwé b̄í áamá ayá wí aŋf̄namí ep̄royf̄ egf̄áyf̄n̄iŋf̄ meanf̄ n̄ir̄in̄ri enf̄ t̄n̄i re r̄inar̄iŋagf̄ arfá wiŋaniḡin̄i, “Negf̄ Gor̄ixomí seáyf̄ e oumeaneyf̄. Nene éf̄ neamin̄iŋo, ayf̄ or̄in̄i. Enf̄ eán̄r̄i seáyf̄ e umf̄eyoapaxf̄ imón̄r̄i eno, ayf̄ or̄in̄i. ² O neȳrori p̄r̄f̄ numamor̄fná nepa x̄ixeni imón̄iŋp̄i t̄n̄i wiar̄iŋf̄ enagf̄ nán̄i seáyf̄ e oumeaneyf̄. Ap̄ixf̄ iyf̄ ede dán̄i war̄igf̄á aŋf̄ n̄im̄in̄i f̄á earoár̄in̄iŋí —Í áamá xw̄f̄ár̄imí ŋweagf̄áyf̄ t̄n̄i f̄w̄f̄ nin̄r̄iŋf̄p̄imí dán̄i uyf̄n̄if̄ oépoyn̄r̄i n̄wíwap̄iya nur̄fná xw̄r̄f̄á wik̄ixen̄r̄in̄i. Ímí Gor̄ixo neȳrori x̄ixeni p̄r̄f̄ numamor̄fná áamá x̄ináiwan̄iŋf̄ nimón̄ro om̄iŋf̄ wiir̄igf̄á í n̄ip̄kir̄i reá roán̄iŋf̄yf̄ nán̄i r̄ixa x̄ixeni enf̄ meáf̄r̄in̄i.” n̄ir̄iro ³ ámí re r̄igf̄awix̄in̄i, “Negf̄ Gor̄ixomí seáyf̄ e oumeaneyf̄. S̄iŋw̄r̄f̄á aŋf̄ ap̄imí r̄f̄á n̄in̄r̄i peyar̄iŋp̄i an̄iŋf̄ min̄f̄ peyin̄f̄ár̄in̄i.” r̄f̄agf̄á ⁴ áamá ámin̄á 24 imón̄igf̄á e n̄iŋweaxa pugf̄áwa t̄n̄i d̄iŋf̄ t̄ŋf̄ imón̄igf̄á waú waú awa t̄n̄i Gor̄ixo íkwian̄w̄fnamí ŋweaŋe nup̄kín̄imearo omí yayf̄ n̄wir̄óná re n̄ra ugf̄awix̄in̄i, “E imón̄in̄i. Omí seáyf̄ e oumeaneyf̄.” r̄f̄agf̄á ⁵ siá íkwian̄w̄fnamí dán̄i maŋf̄ bá re r̄in̄iŋin̄iḡin̄i, “Áamá Gor̄ixomí x̄ináiwayf̄nén̄iŋf̄ nimón̄ro om̄iŋf̄ wiir̄igf̄áyf̄né, s̄iyikw̄n̄iŋf̄ imón̄igf̄ápiayf̄néraní, xw̄ér̄ixayf̄néraní, omí wáyf̄ wiar̄igf̄áyf̄né n̄iyf̄nén̄i, negf̄ Gor̄ixomí seáyf̄ e umépoyn̄i.” r̄inar̄iŋagf̄ arfá wiŋaniḡin̄i.

“Sip̄sip̄f̄ miáo ap̄ixf̄ n̄imean̄iŋoi.” r̄igf̄á nán̄r̄in̄i.

⁶ Nion̄i maŋf̄ xwé b̄í áamá ayá wí ep̄royf̄ egf̄áyf̄ meanf̄ n̄ir̄ir̄fná r̄in̄r̄i iniigf̄ iyakw̄f̄ n̄id̄iror̄fná r̄in̄r̄i ak̄ir̄iw̄f̄ n̄iwekir̄fná r̄in̄r̄i yar̄iŋp̄án̄iŋf̄ ner̄fná re r̄inar̄iŋagf̄ arfá wiŋaniḡin̄i, “Negf̄ Gor̄ixomí seáyf̄ e oumeaneyf̄. Negf̄ Ámin̄á Gor̄ixo, enf̄ eán̄igf̄á n̄iyon̄i seáyf̄ e wimón̄iŋo r̄ixa neameŋwean̄i. ⁷ Sip̄sip̄f̄ miáo ap̄ixf̄ mean̄i r̄ixa r̄inár̄in̄i. Ap̄ixf̄ mean̄i r̄ixa wé n̄irón̄r̄i ŋwean̄i. Aȳnán̄i negf̄ xw̄ioxf̄yo dán̄i d̄iŋf̄ níf̄á n̄ineain̄r̄i yayf̄ nerane Gor̄ixomí seáyf̄ e umf̄eyoaaaneyf̄.” rar̄iŋagf̄á arfá n̄wir̄i w̄in̄iŋaniḡin̄i. ⁸ Í oȳin̄in̄r̄i rap̄rap̄f̄ awiax̄f̄ ap̄f̄á xaíw̄f̄ wer̄i kíyf̄ b̄í mayf̄ er̄i enf̄ wú —Ú ayf̄ áamá Gor̄ixoyá imón̄igf̄áyf̄ xw̄f̄áyo n̄iŋwearóná wé n̄irón̄ro p̄ir̄án̄iŋf̄ egf̄á nán̄i imón̄iŋúr̄in̄i. Ú m̄in̄i wíagi s̄iŋw̄f̄ n̄iw̄in̄r̄i ⁹ aŋf̄najo re n̄r̄iŋin̄iḡin̄i, “Re n̄ir̄r̄i r̄f̄wam̄iŋf̄ eaf̄, ‘Aiwá sip̄sip̄f̄ miáo ap̄ixf̄ mean̄i nán̄i im̄ixár̄in̄f̄áp̄i nán̄i wáf̄ urepear̄in̄iŋf̄yf̄ yayf̄ owin̄in̄i.’ n̄ir̄r̄i r̄f̄wam̄iŋf̄ eaf̄.” n̄in̄r̄r̄i re n̄r̄iŋin̄iḡin̄i, “Xw̄iyf̄á ap̄i Gor̄ixo r̄iŋf̄ enagf̄ nán̄i nepax̄iŋp̄r̄in̄i.” n̄ir̄f̄agi ¹⁰ aŋf̄najomí yayf̄ owim̄in̄r̄i nán̄i oyá síkw̄f̄ t̄ŋf̄ e up̄kín̄imeááná o re n̄r̄iŋin̄iḡin̄i, “Joxi yegf̄ ax̄f̄p̄i x̄inái paw̄in̄iŋf̄ nimón̄rai Gor̄ixomí om̄iŋf̄ wiir̄igw̄f̄iwawi e m̄in̄ip̄an̄i. D̄ixf̄ r̄ir̄ixf̄meá Jisaso seaíwap̄iyiŋp̄i f̄á x̄ir̄ar̄igf̄áyf̄ yar̄igf̄ápa nion̄i en̄i ax̄f̄p̄i yar̄iŋá won̄i enagf̄ nán̄i Gor̄ixom̄in̄i yayf̄ wí. Ayf̄ r̄ip̄i nán̄i rar̄iŋin̄i. Ḡin̄i ḡine w̄f̄á n̄irókiamoranén̄áyf̄, sa Jisaso neaíwap̄iyiŋp̄i rókiamoan̄r̄i nán̄i imón̄ar̄iŋwá enagf̄ nán̄i rar̄iŋin̄i.” n̄r̄iŋin̄iḡin̄i.

Os̄f̄ ap̄f̄á wenf̄ womí seáyf̄ e xen̄weaŋo nán̄r̄in̄i.

¹¹ Aŋf̄na oxoán̄f̄agf̄ n̄iw̄in̄r̄fná wen̄iŋf̄ yán̄f̄áyf̄ w̄in̄iŋaniḡin̄i. Os̄f̄ ap̄f̄á wenf̄ wo ron̄agf̄ n̄iw̄in̄r̄i osomí seáyf̄ e xen̄weaŋo —O re r̄igf̄or̄in̄i, “D̄iŋf̄ ŋw̄ir̄ár̄ipaxor̄in̄i. Nepax̄iŋf̄ imón̄iŋp̄in̄i yar̄iŋor̄in̄i.” r̄igf̄or̄in̄i. O osomí seáyf̄ e xen̄weaŋagf̄ w̄in̄iŋaniḡin̄i. O ámayo n̄iw̄ieȳrori p̄r̄f̄ umamor̄i m̄ixf̄ wir̄i ner̄fná wé rón̄iŋf̄ imón̄iŋp̄in̄i x̄ixeni x̄f̄dar̄iŋor̄in̄i. ¹² Xegf̄ s̄iŋw̄f̄ r̄f̄á ápiáw̄in̄iŋf̄ wer̄i m̄iŋf̄yo d̄ir̄f̄ m̄ixf̄ ináyowa d̄f̄kín̄ar̄igf̄áp̄i obaxf̄ d̄f̄kín̄r̄i enor̄in̄i. Xegf̄ yo f̄ áamá n̄f̄n̄i majf̄á nimón̄imáná xewan̄iŋon̄i nijf̄á imón̄iŋp̄i xegf̄ war̄ár̄imí eán̄r̄i ¹³ rap̄rap̄f̄ ragf̄yo igf̄á eán̄iŋf̄ wú ȳin̄r̄i enor̄in̄i. Yo f̄ oyá re r̄in̄iŋor̄in̄i, “Gor̄ixoyá Xw̄iyf̄áoyi” r̄in̄iŋor̄in̄i. ¹⁴ Aŋf̄namí dán̄i sim̄iŋf̄ w̄inar̄igf̄áyf̄ rap̄rap̄f̄ awiax̄f̄ ap̄f̄á wer̄i kíyf̄ b̄í mayf̄ imón̄r̄i enf̄yf̄ n̄iȳin̄imáná os̄f̄ ap̄f̄á wenf̄yo n̄ixen̄weámáná omí númí war̄iŋagf̄á n̄iw̄in̄r̄i ¹⁵ áamá gw̄f̄ b̄í b̄í món̄igf̄á n̄iyon̄i xop̄ir̄ár̄f̄ win̄i kir̄á ŋwá yin̄iŋp̄á oyá maŋf̄yo dán̄i peyeaar̄iŋagf̄ w̄in̄iŋaniḡin̄i. Ayo ain̄ixf̄ wá f̄á n̄ix̄ir̄r̄i numen̄wear̄i wikf̄ Gor̄ixo, enf̄ eán̄igf̄á n̄iyon̄i seáyf̄ e wimón̄iŋo aȳikw̄f̄ m̄iwón̄iŋp̄i n̄wíwap̄yir̄fná uraxf̄ wainf̄ sogw̄f̄ s̄iŋá íkwian̄w̄f̄

eapiniñnamí xoyíkímí yarigfápa axípi winfáriní. ¹⁶ Yoí bí rípi “Míxí Ináyí Niyoni Seáyí e Wimóniri Áminá Niyoni Seáyí e Wimóniri Enáoniyí” níríniri xegí rapirapfyo ñwiráriniri sáyo ñwiráriniri enagi wininjanigini.

¹⁷ Nioni weníñf yánfáyf aññajf wo sogwí ñweañe nírómáná apurí añf pírfyo nípiñka emearíñfyo ení tñí ríaiwá re uraríñagi wininjanigini, “Goríxo aiwá xwé imixiniñpí nání nĩbĩro awí eánfpoi. ¹⁸ Míxí ináyfya gfwí yiyónf ero simíñf wíñarigfáyo seáyí e wimónigfáfyá gfwí yiyónf ero áamá ení eánigfáfyá gfwí yiyónf ero osfífyá gfwí yiyónf ero osfyo seáyí e xewéáfáfyá gfwí yiyónf ero áamá xínáiwáníñf nimónĩro omíñf wíñarigfáfyáraní, wigf omíñfñí yarigfáfyáraní, áamá siyikwíñíñf imónigfáfyáraní, áamá xwéríxa imónigfáfyáraní, nñnyfyá gfwí yiyónf ero epfíri nání awí eánfpoi.” Iníyo ríaiwá e uraríñagi wininjanigini.

¹⁹ Weníñf éáyf wininjanigini. Nañwo tñí míxí ináyf xwfárimí ñweagfáfyf tñí wigf simíñf wíñarigfáfyf tñí nawíní awí neánĩro osf apfá weñomí seáyí e xewéañomí tñí o xegí simíñf wíñarigfáfyf tñí míxí wíñĩro nání awí eánáríñagfá nĩwíñiri wininjanigini. ²⁰ Nañwomí fá nĩxírĩro mimónf wfá rókiamoaríñomí —O nañwoyá nénf tñf imóníñfipimí dání emímf nerfñá áamá nañwoyá ipírfá eániri nañwoyá xopaikígf imóníñfipi yayf nĩwĩro egfáyo yapf wíwapiyíñorini. Omí ení fá nĩxírĩro awaú sñí sñf enáná ipí rírómíxíñf ríá ápiáwí sñfá sarípá ríñíñfipi tñí wearíñfwámí mamówáfagfá wininjanigini. ²¹ Wíñiyó ení osomí seáyí e xewéaño kirá xegí manfyo dání peyeaaríñfápá tñí pípiíkímí yáraná iní nñnĩ nĩbĩmiro wigf gfwí yiyónf nerfñá agwí ímf uyáfagi wininjanigini.

20

Seteno xwiogwí 1,000 apimí gwí ñweañf nánirini.

¹ Nioni weníñf yánfáyf wininjanigini. Aññajf wo xegí wéyo sirírkf yoparf bí mimóníñfyí nání kípi fá xíriri senfá wírí fá xíriri nemáná aññnamí dání weaparíñagi wininjanigini. ²⁻³ Aññajo iwí xwéomí —O sidírf eníñá ñweaagf axorini. Obo axo Setenorini. Omí fá nĩxerí xwiogwí 1,000 múronfá nání gwí nĩyárirí sirírkf yoparf bí mimóníñfyimí nĩmoaimáná manf éde ówanf nĩyárimáná síkf bí sñmĩmajfó nání ikwiáráfagi wininjanigini. Xwiogwí 1,000 apí pwearíñá áamá gwí bí bí mónigfáyo yapf mĩwíwapiyípa éwíñgíñiri óf ayimí ñwiráfagi wininjanigini. E nerí aí xwiogwí apí ríxa múróáná axíná onĩmiápi éwíñgíñiri óf ayimí dání wíkwíowáriníñarini.

⁴ Nioni weníñf yánfáyf wininjanigini. Míxí ináyfyá siá íkwíañwí wí sñwí nĩwíñiri ayo wa ámányo wíeyíropfírfá nání rípeaaríñíñowa éf ñweañagfá nĩwíñiri áamá xwífyá Goríxoyá fá xírĩro Jisaso nání aníñf minf áwanf urĩro neróná wíwaníñfyf míñf wináná sñwí míñf wákwígfáfyf —Ayf sñnĩ xwíárimí nĩñwearoná nañwomí tñnĩ xegí xopaikígf imixiniñfipimí tñnĩ yayf mĩwípa ero nañwo nání ipírfá wigf mimáyorani, wéyorani, meánípa ero egfáfyáriní. Ayfyá dñfyo sñwí nĩwíñiríñá rípi éagfá wininjanigini. Ámí sñf nero xwiogwí 1,000 apimí ámányo Kiraiso tñnĩ nawíní umenweañagfá wininjanigini. ⁵ Iwamfó áamá ámí sñf nero wíápnĩmeapfírfápi, ayf apíriní. Pegfá wíñiyf ayf íná mĩwíápnĩmeáagfá wininjanigini. Xwiogwí 1,000 apí ríxa nĩpwémáná enáná wíápnĩmeáagfá wininjanigini. ⁶ Áamá pegfá iwamfó sñf nero wíápnĩmeáfáfyf tñnĩ aní nawíní wíápnĩmeapfírfá gíyf gíyf yayf owinini. Ayf áamá Goríxoyá imónigfáfyf enagfá nání oyá dñf tñnĩ yayf winípxífyáriní. Ayf Goríxo áamá sípíyf ríá xwérímí ikáraná ayf tñnĩ nawíní ríñíñf Ámí bí Pepfírfápiyí ríñíñfipi mĩmeá Goríxo tñnĩ Kiraiso tñnĩ awaúyá apaxfáníñf imónigfáwa yarigfápa nero awaú ñweagfíe anani nĩpáwĩro Kiraiso tñnĩ nawíní nĩñwearo xwiogwí 1,000 apí múroaríñá ámányo umenweapfírfá enagi nání raríñini.

Setenomi migf niwimixiri xopirarfi wiariŋfi nanirini.

⁷ Xwiogwí 1,000 apí rixa nípwemáná enáná siririkí Seteno gwí ɲweaŋɲiyimi dání wfkwíowaráná ⁸ o nípeyeari áamá gwí bí bí mónigfá xwfá rírí nírímíni ami gími ɲweagfáyo —Ayí áamá Gokiyi riniŋfáyí tñni Megokiyi riniŋfáyí tñni ayírini. Ayo Seteno yapí owíwapiyiminiri nimeri áamá Gorixoyá imónigfáyí tñni mǎxí inaniro nání ayo awí neaemeríná áamá o awí eaeméyí rawirawá imaní e iníki e weníyí yapí xixeni imóniprírariní. ⁹ Mǎxí obaxí ayí xwíarími ayoxí xwé íkwianɲwíniŋf eapiniŋe nání niyiro ayí tñni mǎxí oinaneyiniro aŋf Gorixo dñf sixí uyiŋpimi —E xegí áamá imónigfáyí ɲweagferini. E awí mudmóáná re éagi wininjanigini. Rfá aŋnamí dání nipiérónapiri ayo rfá nowártagi wininjanigini. ¹⁰ Ayo rixa rfá náná obo, ayo yapí wíwapiyariŋomi fá nixero ipí rírómixiniŋf rfá ápiáwí sñŋá saripáí riniŋpí tñni weariniŋwámi —E nanwo tñni mimónf wfá rókiamoago tñni awaú xámi moaigf e omí ení axí e nawíni ɲweárixiniri moaíagfá wininjanigini. E ikwáwiyirani, árfwiyirani, kiki fá bí mepa nero rñniŋf aniniŋf wininíarini.

Gorixo áamáyo eyeyíromf eŋf nanirini.

¹¹ Nioni weniniŋf yánfáyí mǎxí ináyíyá siá íkwianɲwí apfá wení xwé wina niwiniri anami éf ɲweaŋoyá símimaŋe dání xwíarí tñni aŋfina tñni nñni peá unártagi nání ámi sñwí bí mǎwinipaxí imóniŋagi niwiniri ¹² weniniŋf éáyí wininjanigini. Áamá pegfáyí sɲyikwíniŋf imónigfápiarani, mamadríxaraní, íkwianɲwínamí agwíríwáminí roŋagfá winaríná bikwíyí nǎpariro íkwí ámi wina, áamá dñf niyimiŋf meaprfá nání yoí ɲwirárininiŋf ení nǎpariro pegfá ayí sñni sñf neróná yagfápi tñni xixeni xwíyí fá umeáriminiri nání apí nání bikwíyo ɲwirárininiŋfyo dání fá rírómí nerí xixeni xwíyí fá umeárfagi wininjanigini. ¹³ Áamá pegfá rawirawáyo nǎnamiro wegfáyírani, pegfá piyiniŋf siwí aŋf e —E peprfá nání Piyoyi riniŋpí tñf erini. E ugáfýrani, nñni íkwianɲwí Gorixo éf ɲweaŋfina tñf e báná wigf yagfápi tñni xixeni xwíyí fá umeárfagi wininjanigini. ¹⁴ Peprfá nání Piyoyi riniŋpí, piyiniŋf siwí aŋfyo ɲweagfáyo nǎmeari ipí rírómixiniŋf rfá weariniŋe —E Gorixo xwíyí fá umeárfpimi dání rñniŋf wininíerini. E moaíagi wininjanigini. ¹⁵ Xwíyí fá numeárináná íkwí áamá dñf niyimiŋf meaprfá nání yoí ɲwirárininiŋf gíyí gíyí anami yoí miŋwirárininiŋagi niwiniríná ayo fá nixero ipí rírómixiniŋf rfá weariniŋwámi moaíagfá wininjanigini.

21

Aŋf sñfina tñni xwfá sñfiri tñni nanirini.

¹ Nioni weniniŋf éáyí wininjanigini. Aŋf sñf wina tñni xwfá sñf wírí tñni rixa nimóniŋagi wininjanigini. Aŋf xáminiŋfina tñni xwfá xáminiŋfiri tñni rixa anipá imóniŋagi nání aŋf sñfina tñni xwfá sñfiri tñni imóniŋagi wininjanigini. Rawirawá ámi mǎr-wonagi niwiniri ² weniniŋf yánfáyí aŋf ɲwí fá Gorixoyápi —Apí Jerusaremi Sñfpiyí riniŋpíriní. Apí apíxí oxí meánimíniríná okiyfá inarigfápa axípi éniŋf ninimáná aŋfnamí Gorixo tfe dání weapariniŋagi wininjanigini. ³ Sñwí e niwiniri maŋf bá íkwianɲwínamí tñf e dání níriniŋfina eŋf tñni re rinariniŋagi arfá wininjanigini, “Arfá époyí. Gorixo ɲweaariŋe agwi rixa áamá tñni nawíni imónini. O ayí tñni nawíni niŋwearóná áamá xfóyá xegí imóniprírariní. Xewaninjo ení wigf ɲwíáo nimóniri ayí tñni nawíni niŋwearóná ⁴ amipí dñf sipí wiariniŋpí xórórí niwiiri nání wigf sñwíríxí weaparigfápi kwíkwírímí niwiriniŋf wílagi nání áamá pero ámíxí fá ero ɲwí earo rñniŋf winiro yagfápi ámi bí mepa epírfariní. Xámi e yagfá apí rixa ríná dání aniniŋfni xwí fá iwéagi nání ámi axípi wí epírfámani.” rariŋagi arfá wininjanigini.

⁵ Íkwianɲwínamí éf ɲweaŋo re riniŋigini, “Arfá ei. Nioni amipí nipiini ámi sñf imíxárfariní.” níriri re niriŋinigini, “Xwíyí fá nioni rariŋápi nepaxiniŋf imóniri áamá

diní wíkwíropaxí imóniri enagí nání joxí ríwamini eai.” niniriri ⁶ re niriñiniginí, “Amipí nioní ‘E imóníwiniñpí.’ yaiwiniñpí rixarini. Nioní sñá pirí tñweañtiniñ nerí nání iwamíto imóniri yoparí e nání imóniri mé aniniñ imóniniñ. Ininiñpí nání gwíniñ yeáyí wíí gíyí gíyo ininiñpí diní niyiminiñ meapíra nání siminiñ meariniñpí dání ananiñ niwirí mñniñ wimíarini.” niniriri ⁷ re niriñiniginí, “Ámá nioní aniniñ íá ninixiriróná nioní tñniñ símí tñniñ inariniñwáyo xopirariniñpí wíí gíyí gíyo nioní ríá apí nipiñiñ niwiiríñá Nwíá ayíyáoni imóniri ayí ení gí niaíwí imóniro epírariniñ. ⁸ E nerí aí íkwíkwíá imónigíáyí tñniñ nioní diní niniñkwíroro aí ámiñ peá nimogíáyí tñniñ ámá xwiríá wianipaxí imóniniñpí yarigíáyí tñniñ pikíxwiríto yarigíáyí tñniñ íwí inarigíáyí tñniñ ayáí yarigíáyí tñniñ wigí ñwíápmiñ íá nixiriro diní niniñkwíroro píraniniñpí mearigíáyí tñniñ yapí rarigíá nñniñpí tñniñ wigí pirí mamónipíre —E ipí rírómixiníñpí sñá saripáyo dání ríá ápiáwí aniniñpí weariniñeriniñ. Ayí e aniniñpí wepírá enagí nání ríniñpí Ámiñ biñ Pepírápíyí riniñpí xixeniñ meapírariniñ.” niriñiniginí.

Aní Jerusaremiñ sñá pí nániriniñ.

⁹ Aníñají wé wíúmiñ dání wáú awa pírerixí wé wíúmiñ dání wáú ayo xeaniniñpí yoparí wé wíúmiñ dání wáú ininiñáná xirigíáwa woñbiriñ re niriñiniginí, “Einiñ. Apíxí sipísipí miáo meaní síwá osiminiñ.” niniriri ¹⁰⁻¹¹ Gorixoyá kwíyípiñ nixixeróáná aníñajo díwí mñniñpí sepiá roñí bimiñ nání nimeámiñ niniñyiriñ aní ñwíá xíoyápiñ, Jerusaremiñpí riniñpí aníñamiñ Gorixoyá tñniñ dání xixíeá xíto inariniñpí tñniñ nawíniñ weaparíñá síwá níagí winiñjaniginiñ. Xwiniñá aní apí eañpí sñá awiaxí ñigwí xwé roñpí xwiniñá eañiniñpa eañagí niwiniñpí sñá awiaxí jasipáí riniñpí ririñmá óniñpí ónariniñagí winiñjaniginiñ. ¹²⁻¹³ Aní apimiñ nipiñiniñ sñá tñniñ ákíñá aga seáyí émiñ eániñagí niwiniñpí ákíñá apimiñ íwí wé wúkaú síkwí wáú ininiñagí niwiniñpí ákíñá sogwí xemónapariniñmñniñ imixiniñpímiñ dání íwí wíyaú wíyi ininiñagí winiñpí ákíñá sogwí weariniñmñniñ imixiniñpímiñ dání ení íwí wíyaú wíyi ininiñagí winiñpí mídániñ mídániñ ení íwí wíyaú wíyi ininiñagí winiñpí nerí ayo bimiñ bimiñ aníñají xixeniñ awí mearonagí niwiniñpí Isireriyíyá xiáwo íriñowa wé wúkaú síkwí wáú imónigíáwayá yoí íwí bimiñ bimiñ niyoní wo woyá yoí eániñagí winiñjaniginiñ. ¹⁴ Sñá tñniñ ákíñá nearíñá iwamíto nitiwayiroriñ tñniñpíyo —Ayí sñá wé wúkaú síkwí wáú xámiñ weníyíriñ. Ayo sipísipí miáo yá wáí wurimeíagí wé wúkaú síkwí wáú imónigíáwayá yoí sñá ayí ayimiñ xixeniñ eániñagí winiñjaniginiñ. ¹⁵ Aníñají nioní xwíyíá niriñto xoyíwá iwamíto yarigíá sñá gorí tñniñ imixiniñpí aní apimiñ tñniñ ákíñáyo tñniñ íwíyo tñniñ iwamíto néra uniñ nání íá xiriñagí winiñjaniginiñ. ¹⁶ Aní apiyá miwí imóniniñpí biaú biaú nipiñiñ xixeniñ imóniniñpíriñ. Sepiá miwí mídániñdání imóniniñpí axípiñ imóniniñpíriñ. Aníñajo rixá iwamíto yarigíáyí tñniñ iwamíto yaríñá aní apí xegí sepiá épiñ 12,000 imóniniñagí niwiniñpí sepiá ení ákíñá xwápiñyí nimixíga puñpí tñniñ sepiá ení yegí nimixíga niñpeyiriñ píniñ wíariniñpí tñniñ nipiñiñ axípiñ 12,000 imóniniñagí niwiniñpí ¹⁷ aníñajo aní apiyá ákíñá iwamíto neríñá xegí sepiá niriñoga niñpeyiriñ píniñ wíariniñne imóniniñpí 144 mita enagí winiñjaniginiñ. Aníñajo iwamíto neríñá ámá iwamíto yarigíáyí tñniñ eniniñpí. ¹⁸ Ákíñá sñá awiaxí jasipáí riniñpí tñniñ nikiñróga niñpeyiriñ eániñpí aní nápiñ sñá gorí tñniñ miriniñagí nání gírasiniñpí ririñmá ókiáriñiriñ enagí winiñjaniginiñ. ¹⁹ Sñá ákíñá nearíñá iwamíto nitiwayiroriñ tñniñpí wé wúkaú síkwí wáú xámiñ wenípiñ sñá awiaxí ñigwí xwé roñí wíyí wíyo dání tñniñ naní oimóniriñ dídairí ininiñagí winiñjaniginiñ. Sñá iwamíto nitiwayiroriñ tñniñpíyí wíyiñ sñá jasipáí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ onagwá wení sapaiñyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ apíá wení agetáí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ sowí ininiñpí emeráí riniñpíyiriñ. ²⁰ Ámiñ wíyiñ sadonikísiñyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ ayíá riniñpí konirianíyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ siyó riniñpí kirisoraitíyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ sowí xegí biñ ininiñpí beriríyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ siyó xegí biñ riniñpí topasíyí riniñpíyiriñ. Ámiñ wíyiñ kirisopírasíyí

riniñyirini. Ámi wiyi onagwá wenj jaiasiníyi riniñyirini. Yoparíyi mipíyí monj ametisíyi riniñyirini. ²¹ Ákiñá ówanj wé wúkaú síkwí waú enjyí ayí urípó apfá wenj nigwí xwé roñj wé wúkaú síkwí waú ayíriní. Wínani wínani urípó ná woni tñni imixiniñyíriní. Anj apiyá óíyi sñá gorí tñni imixiniñj enagi nani gírasiniñj rirímá ókiñyirini. ²² Anj apimí dání anj Gorixo nani ridiyowá nero seáyí e umearígfá wiwá m+riniñagí m+iwiniñanigini. Ayí rípi nánirini. Áminá Gorixo, enj eánígfá niyoní seáyí e wimóniño tñni sipísipí miáo tñni aiwanínowaú aníñj e niñweari anj iwániñj m+riniñagí nani wiwá ni+mír+rínáyí, ná mayí imónipaxí enagi nani m+iwiniñagí winiñanigini. ²³ Gorixo xewaníño xixíeá inariniñpí wfá anj apimí ókímíxírí sipísipí miáo apimí uyíwíniñj yamorí enagi nani sogwíraní, emáraní, apimí wfá ómíxínífa nani ná mayíriní. ²⁴ Wfá anj apimí dání óníníapí anj apimíni wóníníámani. Ámá gwí bí bí mónígfá wfá apí óníñe niñwearo wigí yarígfápi epírfáriní. Míxí ináyí xwíárimí ñweagíáyí wigí amípi ayá tññpí ni+meámí nuro anj apimí páwipírfáriní. ²⁵ Ikwáwíyíná ákiñá íwí ówanjyí yárinínífa menini. Anj apimí ámi áríwíyí wí imónínífa menagi nánirini. ²⁶ Ámá gwí bí bí mónígfáyo dání amípi ayá tññpí tñni amípi ámá sñwí niwiniñríná “Seáyí e imóniñpírfání?” yaiwiarígfápi tñni anj apimí nani ni+meámí nuro páwipírfá aiwí ²⁷ ámá piaxí weánipaxípi yarígfáyí tñni xwírfá winipaxí imóniñpí yarígfáyí tñni yapí rarígfáyí tñni ayí wí anj apimí aga ná ríwíyo aí wí páwipírfá menini. Ámá wigí yoí íkwí sipísipí miáooyá dññj niyímiñj meapírfánami ñwirárinígfáyíni anj apimí páwipírfáriní.

22

¹ Anjñajo iniígf dññj niyímiñj imónipírfí nani wearíñú síwá níáná nioni sñwí niwiniñríná ú gírasí rirímá ónariniñpa nónimáná siá íkwiañwí Gorixo tñni sipísipí miáo tñni awaúyánami dání simíñj ni+meari ² anj apimí nani xegí óíyo ayá áwiniñmí wearíñagí winiñanigini. Iniígf úmi ororíwámí dání íkfá dññj niyímiñj imónipírfá naniyí roñagí winiñanigini. Íkfá ayí emá ayí ayo sogwí niweríná sogwí xixegíni wé wúkaú síkwí waú wearíñyíriní. Íkfá ayí iwípi Gorixo ámá gwí bí bí mónígfá niyoní wé roñwiráriní imóniñpí enagi nani ³ xfo eníñá ramíxiniñpí e dání axípi sñni wí imóníníámani. Siá íkwiañwí Gorixo tñni sipísipí miáo tñni awaúyána anj apimí imónínífa enagi nani ámá xíomí ni+xídiro nani xínáiwániñj nimóniro omíñj wíiarígfáyí anj apimí dání xómíñj niyíkwiro yayí seáyí e numero ⁴ oyá símímanípi ení sñwí niwiniñro xegí yoí wigí mimáyo eánígfáyí imónipírfáriní. ⁵ Anj apimí dání sfá ámi bí yiniñíámani. Áminá Gorixo ámá apimí ñweagíáyó wfá wókímíxínífa enagi nani uyíwí tñni sogwí tñni wfá ómíxínífa nani míkfí mayí nimóniro xfo tñni nawíni niñwearo nani míxí ináyíniñj nimóniro aníñj miní menweapírfáriní.

“Jisaso ámi weapíniñfa nani anwi ayorini.” uríñj nánirini.

⁶ Anjñajo re níriniñigini, “Xwíyífa apí aga nepaxiniñpíriní. Dññj unwiráripaxípiiriní. Áminá Gorixo —O xegí wfá rókiamoarígfáwami xegí kwíyí tñni enj síxí wírómíxowárariniñorini. O xegí anjñajoni ámá xíomí nuxídiro nani xínáiwániñj nimóniro omíñj wíiarígfáyo amípi ríwíyo anjñni nimóníníapí nani síwá wimi nani nirowárenapírfáriní.” níriniñigini.

⁷ “Aríá époyí. Nioni seaímeámífa nani anwi ayorini. Xwíyífa bíkwí rípiimi wfá nírókiamónirí eániñyíyo xídarígfá gíyí gíyí Gorixoyá dññj tñni yayí winipaxí imóniñoi.” Jisaso e ríñniñigini.

⁸ Amípi apí nani arífa wirí sñwí winiñrí yaríñáoni, ayí nioni Jononirini. Arífa wirí sñwí winiñrí neríná anjñají amípi apí sñwí owiniñrí síwá níomi yayí oumeminiñrí xegí síkwí tññj e upíkinímeáagi aí ⁹ o re níriniñigini, “E mniñpaní. Joxí Gorixomi

nuxfdiri nání xináixiniñí nimóniri omiñí wiiariñípa nioni eni axípi nimóniri yariḡwíwawirini. Dixí ririxímeá imóniḡfáyí, wfá rókiamoariḡfáyí tñni xwiyfá bikwí rípiimi niriñiri eániñípi arfá wiaríḡfá nñiyí tñni ayñiñí imóniñá woni enaḡi nání e mñipani. Gorixo ná womini upfíkinimeai.” niriñiri ¹⁰ re niriñinigiñi, “Xwiyfá bikwí rípiimi wfá nírókiamóniri eániñípi rixa nimóninfa aḡwi ayo enaḡi nání joxi sfá óripiñí neri rití miyáripani. ¹¹ Ámá sipíni imixariḡfáyí xe axípi sipíni nimixa uro ámá sipí neróná sfwí yapí yariḡfáyí xe axípi sipí nera uro ámá wé róniñí yariḡfáyí xe axípi wé róniñí nera uro ‘Gorixo wimónariñípi éimigiñi.’ yaiwiaríḡfáyí xe axípi nera uro éfrixini.” niriñinigiñi.

¹² Jisaso “Arfá ei.” niriñiri re niriñinigiñi, “Nioni seaímeámfa nání aḡwi ayorini. Nioni nñiriñi niseaímeaírná ámá wigí yariḡfápi tñni xixeni pírf umamómi nání fá nixiriñi bimfáriní. ¹³ Nioni sfñá pírf tñweañiñiñí nimóniri aniñí miní ḡweañáoni rariñini. Iwamfó wí e dání imóniri yoparf wí e nání imóniri enáonimani. Iwamfó imóniñe dání aniñí sñni ḡweari yoparf imóninfe aniñí sñni ḡweari emfáoniriñi.” niriñinigiñi.

¹⁴ Ámá sipisipí miáomi dñí nñiwíkwíroriñípiimi dání wigí rapírapí oyá ragfyo igfániñí eagfáyí, ayí íkfá dñí nñiyimñí imónipírfána danipaxí imóniro añípiimi fwiyo páwipaxí imóniro enaḡfa nání yayí Gorixoyá dñí tñni winipaxíyirini. ¹⁵ E neri aí apimi bñariwámi ḡweaḡfáyí tñyí yariḡfáyíriní. Sfwinñí nimóniri ero ayáf ero fwf iníro pikíxwírfó ero wigí ḡwfápiimi fá nixiriñi meḡwearo “Yarf oraneyí.” nñiwimóniro yapisixí riro yariḡfáyíriní.

¹⁶ “Nioni, Jisasoni siyikí nioniyá añí api apimi dñí imóniḡfáyí amípi api nñipini nání nñifá imónipíri nání ḡf aññajo áwaní oseariniñi urowárenapfáriní. Míxí ináyí Depitoyá xwfá piaxíyo dání iwiaronáoni, ayí nioniñini. Siñí ímiáoni, ayí nioniñini.” rñinigiñi.

¹⁷ Kwiyípi tñni sipisipí miáo apixí meanfápi tñni “Bei.” rariñi. Xwiyfá rípi fá roarfna arfá wífá ḡiyí ḡiyí eni “Bei.” rírfrixini. Ámá iniḡf nání ḡwíñí yeáyí nñiwiro “Iniḡf dñí nñiyimñí imónipíri nání imóniñúmi dání niwirí onimini.” yaiwífá ḡiyí ḡiyí anani nñiñi onipoyí. ¹⁸ Xwiyfá bikwí rípiimi wfá nírókiamóniri eániñípi fá roarfna arfá wífá ḡiyí ḡiyíné arfá jñyikí niseaori re osearimini, “Ámá wiyíné xwiyfá rípiimi ámi bñ tñni ḡwí nñimori nñirírnáyí, xeaniñí bikwí rípiimi eániñípi Gorixo e éfáyíné seaikárinfáriní. ¹⁹ Wiyíné xwiyfá bikwí rípiimi wfá nírókiamóniri eániñípi rití nerínáyí, e éfáyíné Gorixo íkfá dñí nñiyimñí imónipíri dananiñi éfánami midaniñi oépoyiniñi pírf searakiri añí ḡwfápiimi ḡweaniñi éfápiimi mñipáwipa oépoyiniñi pírf searakiri neri seawárinfáriní.” osearimini.

²⁰ Xwiyfá rípi áwaní rariñi “Nepa nñimífa nání aḡwi e imónini.” rariñi. “Oyí, e imóniñinigiñi.” nimónariñi. Áminá Jisaxi rixa bñirixini.

²¹ Ámá nñyíñeni Áminá Jisaso ayá osearimixini. Apirini.